Porto opłacone ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 3 жовтня 1935. Ч. 75 (873)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих.

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ц. Львів 505.796

СВ. ОТЕЦЬ ДО АМЕРИКАНСЬКИХ КАТОЛИКІВ

Св. Отець виголосив радієм промову до учасників евхаристійного конґресу в Клівленді з приводу його закінчення. Св. Отець сказав м. ін.: Наші слова і наші серця звертаються до вас, що опинилися на землях могутньої республики Злучених Держав і хвалитеся католицьким вірюісповіданням. Ви нам духово тим близші, чимбільше ви відділені від нас просторами. Коли ви збіралися, щоб відбути 7 краєвий евхаристійний конґрес на славу Христа-Царя і на хосен душ, ми забажали промовити до вас власними устами. Наше батьківське серце домагається, щоб ми поздоровили вірних синів. Тішимося з сего евхаристійного торжества, такого спасенного для душ. Знаємо, з яким запалом і ревністю духа ви підготовили сей правдивий пир Божого Царя. Бажаємо взяти участь в духових радостях того пиру і до ваших благальних молитов прилучити наші молитви, щоб випросити новий зріст віри і животности Католицької Акції, щоб усунути неописані моральні і матеріяльні шкоди війни, щоб виблагати мир, щоб випросити для всего світа зносні умовини істнування. — Після промови Св. Отець уділив Апостольського благословення. — (КАП = Католицька Аґенція Пресова).

СТАТИСТИКА ВИКАЗУЄ, що найбільше крадежей і вломів бувае в осінних місяцях, тому саме тепер крайна пора обезпечити від крадежі-влому своє майно в

ТОВАРИСТВІ ВЗАІМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

Скликання сойму і сенату

З Варшави доносять: На підставі розпорядку Президента РП скликано сойм і сенат на день 4 с. м., перший на год. 10 рано, другий на год. 4 по пол. Будуть се засідання короткі, інавґураційні, присвячені уконституованню і покликанню президій. На разі президіюватиме титулом старшинства ґен. Желіґовський і письменник Серошевський. Маршалком нового сойму буде правдоподібно б. віцемаршалок Цар, а сенату б. міністр справедливости Маковский. Парлямент займеться в першу чергу зміною реґуляміну.

Що відкрили в софійській катедрі

„Вечерная Москва" доносить з Києва: При реставрації київського Софійського Собора відкрили невідому фреску „Адам". Знавці кажуть, що той малюнок походить з 11 століття і має виїмкову вартість унікату. Всего в сім роцї відреставровано в тім соборі до 1000 кв. м. старих стінних мальовил.

Отже війна таки вибухне?

Можна се вносити на підставі отсих фактів: З Риму повідомляють, що до зброї покликано підофіцирів і рядовиків кавалерії річника 1907, військ самоходових 1909, 10 і 12, а рядовиків річника 1912 на тримісячне вишколення. Рівночасно доносять з Аддіс-Абеби, що вождь північної абісинської армії Рас Кассa сконцентрував вже чверть міліона війська, в тім численні відділи кавалерії, та робить приготування на три роки війни. Сам цісар контролюватиме операції на фронті Оґадену і Дессіє. Трудно припустити, щоб такі коштовні приготування роблено виключно для демонстрації.

Як виглядали київські маневри

Київські кореспонденти большевицьких щоденників „Ізвєстій" і „Правди" так описують враження з сегорічних київських маневрів: „Кричали женщины ура и въ воздухъ чепчики бросали. Усыпали путь лошадей цвѣтами и кони удивительно косились на невиданную подстилку. Возлѣ колхозныхъ колодцевъ стояли разряженныя женщины и подавали воду... Не только колхозники и дѣвушки, даже камни заговорили. І дрогнула каменная толща города... Климентъ Ефремовичъ Ворошиловъ скакалъ на гнѣдомъ конѣ, а городъ Кіевъ летѣлъ на встрѣчу. Пулеметныя тачанки неслись устрашающимъ карьеромъ. Бѣшеные кони расплетывались. Танки раскачивались. Эти маневры показали, что въ случаѣ нападенія стойкость и ярость будутъ велики". А ми думаємо, що на сам звук слів „Ґерманцы идутъ!" побіжить „доблестна" червона армія так аж язик вивалить і перший раз відпічне в Азії за Уралом, чого їй сердечно желаємо.

Протижидівські закони

викликають в Німеччині спротив у Німців.

Лондонська „Нюз Кроникл" пише: Новий німецький закон, котрий Жидам забороняє держати німецьку прислугу низше 45 літ, викликав енерґійні протести Німок. Річ в тім, що в самім Берліні в звязку з тим законом утратило заняття около 30.000 кухарок, ґувернанток, покоївок і т. д. З другої знов сторони незадоволені й німецькі домовласники, бо богатші Жиди, котрі досі займали окремі помешкання, утративши прислугу, виповідають мешкання і переносяться до пансіонів. — Такі закони ніколи не доведуть до бажаних успіхів.

Культ блохи на Камчатці

Хто з нас мігби припускати, що блоху в деяких краях уважають за святість, до котрої моляться цілі племена?!... Сей оригінальний культ поширений на Камчатці. Мешканці її вправді бороняться від напастей і вкушень тих комах, але роблять се при довгих церемоніях. В релігійних мітах Камчадалів блоха відграє важну ролю, бо їй приписують силу — викликувати землетруси... Який же смішний людський розум, коли він не освітлений світлом правдивої віри, але поринає в забобонах! А „товариші" заборонюють ширити там християнство!

Молодь і письменство

На підставі писемної анкети з 76 учениками.*)

Письменство се та область, з приводу котрої трудно говорити про позитивність замилування нашої молоді.

Мабуть не треба довго розводитися над тим, який величезний вплив має письменство на людей, особливож на молодь. Думки, слова і діла, словом, ціле поведення в житті в великій мірі залежить від того, яке письменство переняло людину в її молодости. Коли переняло її *письменство сперте на св. Письмі й Божих* заповідях, тоді в людині кріпшає її мораль, тоді суспільність одержує пожиточних членів. І навпаки, коли люди в молодости переняті письменством затроєним безвірством або байдужністю, тоді суспільність все більше слабне і все більше западає в недугу, яка мусить скінчитися трагічно.

З тих причин керманичі суспільности і преса як їх інформатор повинні звертати як найпильнішу увагу на письменство і на вплив, який воно має на молодь.

Від учителів релігії, українського, польського, німецького й інших мов залежить богато вироблення у молоді замилування до читання відповідних авторів. З відповідей 76 учеників (15 з VIII кл. і 61 з VII кл. ґімн.) довідуємося, що їх улюблені українські автори се: для 41 (53·7 проц.) Франко, для 32 (41·9 проц.) Шевченко, для 28 (36·68 проц.) Леся Українка, для 16 (18·9 проц.) Кобилянська, для 10 (13·1 проц.) Стефаник і Коцюбинський, для 9 (11·79 проц.) Нечуй Левицький, для 6 (7·86 проц.) Мирний, для 3 (3·9 проц.) М. Вовчок, для 2 (2·6 проц.) Лопушанський, по 1 (1·3 проц.): Лепкий, Олесь, Черкасенко, Турянський, Рильський, Горліс-Горський.

Улюблені чужі письменники: Шекспір у 9 учеників (11·79 проц.), Жеромский 6 (7·86 проц.), Міцкевич 5 (6·55 проц.), Словацкий і Ґіґо по 4 (5·24 проц.), Ібсен, Достоєвський по 3 (3·9 проц.), Сенкевич, Прус, Тургенев, Пушкін, Золя, Кіплінґ, Лондон, Кервуд і Шов по 2 (2·6 проц.), вкінці по 1 (1.3 проц.) Ґітлер, Келлерман, Т. Ман, Вассерман, Гайне, Гекель, Фоґт, Вежинський, О. Діма, Бальзак, Боделер, Мопасан, Ролян, Бернсон, Гамсун, Дікенс, Честертен і Сельма Лаґерлеф.

В анкеті переведеній проф. В. Калиновичем в 1924 р. Шевченко найбільше подобався 38·14 проц. учеників, Франко 20·38 проц., А. Чайковський 8·54 проц., Марко Вовчок 6·18 проц., Кобилянська 5·72 проц., Руданський, Федькович, Кащенко, Щурат, Глібів, Тичина по 5·26

[1]) У статтях про сю анкету подано, що деякі ученики давали на одно питання більше відповідей, напр. найбільше улюбленими письменниками називали звичайно трох. Се треба взяти під увагу, бо інакше число відповідей у відсотках і абсолютне не буде годитися з числом учеників. Гл. „Н. З." чч. 869, 871 і 873.

проц., Б. Лепкий 3·28 проц., Леся Українка 3·15 проц., Коцюбинський 3·9 проц., вкінці Нечуй-Левицький, Маковей, Винниченко й ін. З російських письменників найбільше подобалися тоді: Толстой, Тургенєв, Достоевський, Чехов і Горький, з польських: Міцкевич і Прус, з німецьких: Лесінг, Шіллер, Гете, Гавптман, Зудерман і Маер, з інших: Шекспір, Золя, Вазов, Франс, Гамсун і Лондон.

Найбільше улюблені твори українських письменників в теперішній анкеті се: „Мойсей" Франка для 9 учеників (11·79 проц.), „Лісова пісня" Лесі Українки для 7 (9·17 проц.), „Кобзар" Шевченка для 6 (7·86 проц.), по 4 (5·24 проц.): „Гайдамаки" Ш., „Перехрестні стежки" Франка і „Хіба ревуть воли" Мирного; по 3 (3·9 проц.: „Земля" Стефаника і „Земля" Кобилянської; по 2 (2·6 проц.): „Тіни забутих предків" Коцюбинського, „Роберт Брюс" Лесі Українки, „Твори" Стефаника, „Мое слово" Стефаника, „В неділю рано" й „Через кладку" Кобилянської; по 1 (1·3 проц.): „Кавказ", Перебендя", „Неофіти", „Посланіє" і „Тополя" Шевченка, „Панські жарти", „Каменярі", „Борислав сміється", „Семпер тіро" і „Боа констріктор" Франка, „Дорогою ціною" Коцюбинського, „Бояриня" Л. Українки, „Холодний яр" Горліс-Горського, „Хмари", „Причепа", „Над Чорнем Морем" Нечуя-Левицького, „Царівна" Кобилянської, „Казка старого млина" Черкасенка, „Трильогія" Лепкого, „Перемога" Лопушанського, „Три долі" М. Вовчка, "Померший донечці" о. Костельника.

З творів чужих авторів найбільше подобаються: для 3 (3.9 проц.) „Гамлет" Шекспіра і „Нуждарі" В. Гіго, по 1 (1,3 проц.) „Майн Кампф" Гітлера, „Макбет", „Антоній і Клеопатра" та „Король Лір" Шекспіра, „Ангеллі" Словацького, „Laur Olimpijski" Вежиньского, „Кво вадіс" Сенкевича, „Фараон"Пруса, „Верна ржека"Жеромского, „Цезар і Клеопатра" Б. Шова.

Як бачимо, тут католицьких авторів дуже мало: всего два... й оба на останних місцях. Решта ліберали або атеїсти.

Як назвати такий стан?

Думаю, що такий стан, кажучи делікатно, невеселий, бо коли молодь католицької частини нашого народу не читає католицької літератури, то з неї хіба в виїмкових обставинах можуть вирости одиниці католики. Маса тої молоді мусить бути і буде легко доступна всяким некатолицьким ідеям.[2]) А се мусить мати фатальні наслідки і для нашої Церкви і для нашої нації. Можемо про се говорити вже на підставі практики, бо ми бачили своїми очима велику катастрофу нашої ліберальної й радикальної молоді тай дозрілих віком і навіть старших людей того самого покрою, котрі далися захопити большевизмові. Се очевидно булоб не наступило, якби вони були виховані по католицьки. Та скажім собі правду в очі: не було їх чим виховувати. В сих часах замало самих проповідей. Молодим людям треба дати в руки католицьку книжку і то цікаву книжку. І то не одну, а богато книжок. Коли їм того не дається, вони хапають книжки індиферентні а то й ворожі вірі й Церкві, бо не мають що читати. Навіть та частина молоді, котра винесе з дому чи зі школи прихильність до релігії, згодом може стати легкою добичею всяких сект, коли не дамо їй літератури, перенятої католицьким духом.

Для молоді потрібна передовсім католицька белетристика, бо її молодь (тай взагалі кожда суспільність) найбільше читає. На те треба фундувати відповідні премії й витревало основувати окремі видавництва. Без того продукція католицької белетристики на більшу міру очевидно неможлива. І ми все будемо мати щонайвисше невеличкі відбитки з наших газеток. А тим не годен заспокоїти духового голоду нашої молоді, ні навіть знев'тралізувати вплив ліберального письменства на нашу молодь. Тим більше не годен, коли й ті маленькі католицькі видавництва при католицьких часописах лежать літами нерозпродані, хоч є між ними й дуже добрі та цікаві річи.

Тому велике поле праці мають наші католицькі видавництва, щоб виповнити ту прогалину й дати нашій молоді католицькі книжки. Марійські Товариства Молоді мають обовязок призвичаювати своїх членів до читання католицької літератури. ОО. Катихити повинні подбати, щоби в шкільних бібліотеках були твори католицьких авторів.

Українські письменники-католики й катол. видавництва повинні звернути пильну увагу передовсім на літературу для молоді й дати їй передовсім позитивну белетристику.

Міродатні чинники повинні взяти се під увагу і зарядити відповідні зміни програм навчання української мови й літератури в гімназіях, що узгляднювалиби слушні домагання католицьких кругів.[3])

Марних дві-три тисячі зл., даваних що року на премії за найлучші повісти, в розмірно скорім часі моглиб піднести рівень нашого письменства і заосмотрити наших дітей в відповідну лектуру. Розуміється, спосіб орґанізації й засади роздавання тих премій не повинні бути такі, щоб деморалізували, як се виказувано в „Новій Зорі" вже нераз на конкретних прикладах.

Тут шкільні Власти мають дуже вдячне поле ділання, на котрім скоро можна мати признаки, важні і корисні для кождої упорядкованої суспільности.

[2]) В першій статті сего циклю статтей про нашу молодь згадали ми, що вона вилічується з руїнницької ідеольогії та приймає щораз більше католицький світогляд. І се правда. Одначе поворотна филя байдужности до Церкви, а то й безвірства може бути і після всякої правдоподібности буде ще гірша, ніж та, яку наша молодь вже перейшла, коли не дамо їй відповідного духового корму в достаточній мірі.

[3]) Гл. „Нова Зоря" ч. 69 з 1931 р. статтю „Большевицькі письменники в нових українських читанках для галицьких середних шкіл".

Безженність священиків

До теми, довкруги котрої йте тепер знов боротьба.*)

До осуджувань, котрі проти Католицької Церкви проголошують в новіших полемічних творах, належить також осудження безженности священиків. Нині аргументується при тій справі особливо евґенічними узасаднюваннями, себто говориться, що безженність означає противприродне аскетичне відірвання священика від народа. Безженністю нібито виключається найвартісніші народні сили з дідично-родової струї нації. Крім того, мовляв, при целібаті йде про церковну дисциплінарну установу, котру перепер доперва Григорій VII. всупереч цілій церковній традиції, важній аж до його часів. Характеристичне для тої аргументації таке формулювання:

„Колиб напр. нині піднято домагання, притягнути католицьких священиків знов близше до народа і знов повнокровно оживити їх спосіб думання власною родиною, то се не булоб поганське поступування, лише повторення християнського звичаю, що вже істнував століттями".

Якже є в дійсности? Чи целібат справді установа, заведена своєвільно доперва в 11-ім столітті? Чи можна слушно твердити, що католицький священик відчужується від народа обовязковою безженністю? Історія Церкви дає ясну інформацію про те, що Григорій VII., котрий вступив на папський престіл в 1073 р., виданими ним церковними законами не впровадив безженности, тільки утвердив її. Про новість у властивім розумінні того слова не можна говорити. Закони Григорія VII. лише формулують в виразній формі ті засади, котрі його попередники проголошували раз-у-раз і були висловом всего церковного переданя від часів прахристіянства. Заряджения Григорія VII ріжняться від заряджень попередних пап лише тим, що вони нормували заборону клероґамії (женитьби духовенства) аж до субдіяконату включно з більшою рішучістю і строгістю, виключаючи одружених клєриків висших степенів свячення від бенефіцій і всіх духовних функцій. Одначе через те в засаді ніщо не змінилося, бо на Заході перша відносна постанова походила від собору в Ельвірі 305 р. Сей собор розтягнув зобовязання до безженности, згл. до полової повздержности на весь клер. Про Григорія Великого (590 — 604) відомо, що він з великою рішучістю настоював на переведенні безженности священиків і дозволяв лише дуже мало виїмків. Коли в пізніших століттях аж до Григорія VII. в практиці наступали раз-у- раз розлюзнення в засаді безженности священиків і коли се толєровано, то се не промовляє за церковною традицією, яка одобрювалаб женячку священиків, тільки про менше строге виконування важних принціпів. Хто знає історію прахристіянства, той не може уважати безженність священиків за протитрадиційну установу. Бо на основі звичаєвого права в перших століттях християнства навіть низші степені священиків, котрим пізніше признавано полекші, не були виняті від зобовязання безженности.

Найглибшої причини, чому Церква вимагає зречення супружества від носителів своїх сакраментальних урядів, треба шукати в дівицтві Церкви, як містичнім тілі Христа. Дівича Церква потребує також дівичого священства. Коли жидівське і поганське священство спиралося на засаді фізіольогічного плодження, — священики в старім завіті мали бути синами священиків; священичий стан був дідичним станом, котрий мусів удержуватися плодженням, — то дівичий, дівою уроджений Первосвященик Христос так уформував Церкву як своє містичне тіло, що в ній на місце тілесного плодження наступило сакраментальне плодження через свячення. Під сим оглядом безженність священиків злучена з містичною суттю Церкви.

Спасенні наслідки безженности, що представляє почесний титул для Церкви, дадуться зібрати приблизно ось як: Священик повинен в цілости і неподільно бути готовим до служби Богу і спасенним душам. Тому він мусить бути вільний від турбот, які накладають на чоловіка жінка й діти. Св. Павло висказав се в незрівняно влучний спосіб так: „Хто не має жінки, той дбає про те, що Господнє, щоб приподобатися Господеви. А хто має жінку, дбає про те, що від світа, щоб подобатися жінці і є поділений" (1. Кор. 7, 32 і сл.).

Незалежність від родинних клопотів означає більшу незалежність від світа взагалі і зокрема від світських властей. В разі коли між цезаром і Церквою повсталиб конфлікти, що нажаль нерідко буває, безженний священик рішиться, очевидно, богато лекше і виразніше за Христом, ніж як муж і батько родини, що мусить оглядатися на жінку і дітей. Крім того католицький священик постійно загрожений заразливими недугами. Він не повинен відмовити потіх останних св. Тайн нпр. недужим на джуму або холеру.

(Далі буде).

*) В доповненні до статті Преосв. Григорія Хомишина п. з. „Католицизм чи субєктивізм і психічна вдача" (котру ми напечатали в чч. 868, 870 — 2 „Нової Зорі"), подаємо тут переклад статті проф. Ренануса з Кольонії п. з. „Целібат священиків" з катол. тижневика „Шенере Цукунфт" ч. 44 з 28. VII. 1935 р. Ст. 1164—1166.

ВУГОЛЬ — КОКС — ДЕРЕВО
В найдобірніших якостях доставляє
Народня Торговля
ІНФОРМАЦІЇ: Бюро — Ринок 36.
тел. 103-27 та склади: Ринок 36, Личаківська 115, пл. Більчевського 3, Пілсудського 21 і Солодова 1. ◆
ТОЧНА ВАГА - СОЛІДНА ОБСЛУГА

Відродження католицизму в Німеччині

З приводу національно - соціялістичного конґресу в Норимберзі і його відношення до большевизму й католицизму.

(Наша заграничка кореспонденція).

Національно-соціялістичний Конґрес у Норимберзі з вересня б. р., се в першій мірі відповідь на VII Конґрес Комінтерну, що відбувся місяць передтим у Москві. Провідники большевизму, зібрані в Москві, рішили зорґанізувати всі сили проти німецького націоналізму; не лиш комуністичні але також всі інші ідеольоґічні уґруповання, що ніяк не можуть погодитися з крайним націоналізмом. Як відомо, большевики порішили не минати й католицькі орґанізації. Та в тім останнім вони основно ошибаються, бо не розуміють ні духа, ні сили правдивих католицьких уґруповань. Бо католики стоять на сторожі правд віри, моралі й послуху для Найвищого Пастиря Церкви та ніколи не підуть на услуги революційним змаганням і певно перші знайдуться в рядах тих, що з посвятою життя боронити будуть свою батьківщину від заливу комунізмом таксамо, як віддалиб своє життя за віру. Що Комінтерн звернув головну увагу на Німеччину, се ясно, бо нинішна Німеччина, се найбільша небезпека для большевицької Росії. Крім того скрайний німецький націоналізм з абсурдною ідеольоґією расизму доведеною до крайних послідовностей дає большевикам знамениту зброю до ведення в світі протинімецької політики.

Вправді німецький націоналізм се отвертий і непримиримий воріг большевизму; та він засліплений своєю до абсурду доведеною ідеольоґією расизму, впроваджує у себе здебільша большевицькі методи. Ось деякі анальоґії: Чим Маркс, для большевиків, тим Розенберґ для німецьких наців. Тут і там стисло матеріялістична основа, лиш у большевиків вона спирається на економічно - суспільних принціпах, а в наців на расі й крові. Большевики ведуть безпощадну боротьбу з всякою релиґією, а передовсім з католицькою; подібно й розенберґівці ведуть завзяту боротьбу з католицькою Церквою і ту ролю, що в Большевії грають безбожники, в III-ій Німеччині грають неопогани. Як большевицька ідеольоґія не вдоволяється чисто зовнішною консолідацією сил, а всякими способами хоче опанувати душу людей, головно молоді; так і національний соціялізм не вдоволяється зовнішною політичною консолілідацією, але за всяку ціну хоче підчинити німецький католицизм націоналістичній ідеольоґії. Та коли большевики ясно й отверто поборюють в імя своєї ідеольоґії всяку віру й релиґію, то провідники наців словами заявляють, що ніби не хочуть поборювати ніяку релиґію ні Церкву, навіть покликуються на конкордат з Апостольською Столицею, а по правді ведуть гірший „культуркампф", як було за Бісмарка.

Доказом сього промова самого канцлєра Ґітлєра на Норимберґськім Конґресі в тім місци, де говориться про відношення до католицької Церкви. Ґітлєр вичисляє три ворожі струї проти національного соціялізму: еврейський марксизм, парляментарну демократію і центр, політично й морально шкідливий, сю „глупу буржуазну реакцію, що ніколи нічого не навчиться". Ті напрями, заявив Ґітлєр, він безпощадно буде поборювати. Після того звертаючись просто до католицизму стверджує Ґітлєр, що його партія заключила конкордат з Апостольською Столицею в надії „устійнити й скріпити взаємини з католицькою Церквою з хісном для обох сторін. Національний соціялізм знищив всі атеїстичні орґанізації й так очистив все німецьке життя від тих елєментів, що їх поборювали християнські віроісповідання й повинні були розбити. Але національно-соціялістична держава не позволить в ніякім разі, щоби всякими бічними дорогами робити з віроісповідних елементів політичні засоби... Ми не боремося, — говорив Фірер — з християнством, ні з ніяким його віроісповіданням. Наша боротьба йде за наше політичне життя і проти тих священиків, що зовсім не відповідають своїй місії, а котрі повинні бути радше політиками як пастирями душ".

В наведених словах все повертає пісонька про т. н. „політичний католицизм". Він має бути плащиком і має оправдувати заміри націоналістів підчинити німецький католицизм націоналістичній протихристіянській ідеольоґії. Уряд просто жадає від католиків, щоб вони без застереження приймали педаґоґічні прінципи й закони, що не дадуться ніяк погодити з християнськими засадами і навіть противорічать їм. А коли католики слушно реаґують на такі затії, сейчас підтяґається се під — політичну акцію. Ніхто не перечить, що держава в праві боронити свої повновласти перед всякими ворожими їй напрямами; та се не дає державі права входити на поле чисто релиґійне і в предмет чисто релиґійний. Одно правда, що канцлер Ґітлєр скрупулятно оминав всяку полеміку проти католицької Церкви. Те саме дасться завважити і в журналах, що реферують про Норимберський Конґрес. Чиж се малоб означати зворот до отверезіння? Тяжко припустити, бо одна ластівка ще не приносить весни. Надто на названім Конґресі в нічім не уступлено з націоналістичної ідеольоґії, а навпаки, ще сильніше підчеркнено повну її послідовність. Вкінці нові закони з 15 вересня, що ними забороняється подружжа арійців з жидами навіть вихрещеними й уневажнюється вже такі заключені подружа. Сеж нове нарушення принціпів і моралі Євангелія.

Тяжко зрозуміти, як се можливе, щоби правлячі німецькі круги не виділи тої величезної шкоди, котру спричиняє націоналістична ідеольоґія цілости німецької держави. Вже тепер дається запримітити велике остудження і відчуження у полудневих німецьких провінціях, головно в Саксонії й Баварії. Про се дуже докладно й річево реферує спеціяльний висланник французького журналу „Ексцельзіор", Шарль Робес. Він обїхав Саксонію й Баварію і старався точно розслідити теперішні настрої і духа. Він заявляє, що в полудневій Німеччині ведеться правдивий і завзятий „культуркампф". Ся релиґійна боротьба з одної сторони викликала сильний відрух католицизму, а з другої остудження до націоналізму. „По містах і ще більше по селах — пише Шарль Робес — релиґійні обходи стягають просто невидані досі товпи віруючого народу. Всі релиґійні Богослуження і проповіди виявляють незнану передтим участь народу. Головно великий успіх мають проповіди бувшого наслідника престола в Саксонії, Юрія де Вінтер'а, що зрікся права наслідства на молодшого брата, а сам посвятився на службу Богу в священстві. Кождої неділі в катедрі в Дрезні голосить він проповіди проти неопоганства. Ціле місто залюбки слухає ревного й улюбленого проповідника. Також з поблизьких місцевостей приходять великі товпи послухати його проповідей. Актуальна тема сих проповідей се перша Божа заповідь: Не будеш мати інших богів крім мене. Не інакші настрої і в цілій провінції. Навіть в тих місцевостях, що їх до недавна ще уважали найбільше живими огнищами національного соціялізму, бачиться сильне остудження до національної ідеольоґії, а зате надзвичайно ревне розбудження католицького духа".

Між іншими ознаками відродження католицького духа в Німеччині — пише названий висланник „Ексцельзіор-а" — є незвичайний успіх традиціональної збірки на добродійні церковні ціли. Помимо значної крізи сього року зібрано вдвоє більше, ніж се було за найлучших часів. При тім зазначує дальше, що в Баварії замітний зріст монархічних настроїв. Населення добре памятає, що його династія, хоч сама протестантська (мабуть мова про головну династію — Ред.), незвичайно прихильно відносилася до католицизму. Тепер ціла симпатія населення звернена до князя Фридриха Хрістіяна Саксонського, другого сина екс-короля, що тепер став провідником католицької молоді в Баварії. Його енерґійний виступ проти неопоганізму зробив дуже велике враження в цілій Німеччині.

Шарль Робес кінчить такою завважою: Вправді полудневі провінції були колискою націоналістичного руху, та тепер там зовсім інші настрої. І колиб тепер заряджено плебісцит, то певно Ґітлєр не одержавби може й половини голосів в порівнанні з 1933 р. І каже: Мимо волі дивно стає, як провідники III-го „Райху" не завважують небезпек тої політики, що розриває моральну єдність нової Німеччини лиш через той абсурд, що бажають здійснити неможливу до переведення ідею, а саме: націоналістичну ідеольоґію поширити також — на релиґійне поле. Колиб хто навіть бажав розбудити в полудневих провінціях духа сепаратизму й повороту до давньої автономії, не мігби найти успішнішого засобу. (Н).

Уважати на телєфони!

В Варшаві відбувся на днях цікавий процес проти Польської Акційної Спілки Телєфонів (в скороченні ПАСТ), який виточив тій спілці один з варшавських абонентів, адвокатський аплікант. Як відомо, Варшава має вже кілька літ чисельники, які записують всі телєфонічні розмови поверх 8 на день і за ті понадконтинґентові розмови платиться по 8 гр. за одну. — Скількість тих розмов устійнює чисельник, що є в ПАСТ-і. На основі устійнення тих записок телєфонічна спілка бере від телєфонічних абонентів належність за понадконтинґентові розмови. Згаданий аплікант зажадав від телєфонічної спілки звороту 98 зл., заплачених за надчисельні телєфонічні розмови за час від 1 січня до 1 червня с. р. В своїй скарзі аплікант твердить, що се річ виключена, щоб він міг перевести тілько надконтинґентових розмов і що чисельники, котрими послугується телєфонічна спілка, працюють хибно. На розправі обжаловуючий піддержував свою скаргу і домагався опінії знавців, котрі мають устійнити, що чисельники можуть ділати хибно. На розправі суд допитував двох свідків, з котрих один ствердив, що в своїм часі телєфонічна спілка виставила йому рахунок на 700 понадконтинґентових розмов, коли в дійсности було 200 розмов! Внаслідок реклямації, зголошеної свідком, телєфонічна спілка після розслідження справи супроти хибного ділання чисельника звернула йому надплачену суму. Адвокат, що заступав ПАСТ-у, заявив в суді, що після зголошення реклямації піддано його чисельник і телєфон спеціяльним дослідам, котрі допровадили до того, що телєфонічна спілка знала навіть, чи абонент розмовляв телєфонічно з мущиною чи з жінкою. Заява повновласника ПАСТ-и викликала протест аплікантa, котрий домагається записання тої заяви до протоколу. При тім застерігся, що виступить з дальшою скаргою про нарушення тайни телєфонічної розмови.

З того всего ясно, що хто має телєфон з чисельником, повинен записувати дату кождої розмови і зобовязати до того всіх домашних так, щоби в потребі могли свідчити в суді, що все записували. Се одинокий спосіб, щоб забезпечити себе перед значними стратами.

З ПІНСЬКА

V-та Унійна Конференція.

Зацікавлення Пятою Унійною Конференцією в Пінську не було в нас ідеальне. Зрештою і деінде вона не викликувала захоплення. Спершу про неї мовчали, ба навіть були вістки, що загалом Унійні Конференції в Пінську пережилися і втратили своє значіння та доцільність. Їх уже не буде... Де-далі, про неї стали появлятися якісь глухі і невиразні вісти: мовляв, що вона відбудеться, але обмежиться число їх учасників; що прелеґентів добиратимуть зпоміж активних працьовників у ділі унії; що Білорусини й Українці не візьмуть участи, бо їх туди не просять, чи радше вони самі туди не вибираються, і т. д. Зокрема, про ОО. Василіян наша місцева преса звіщала, що вони мабуть не братимуть участи, хоч і конференція відбуласяб. Ще на самім порозі цього пятого з черги зїзду один реґіональний часопис кинув їй у самі вічі важке обвинувачення, назвавши її — pestis perniciosissima...

А проте чим більше наближався речинець V-ої Унійної Конференції, тим частіше вся преса стала подавати офіціяльні комунікати про неї і подрібну програму нарад. Замітне однак, що про реферат відпоручника Греко-Католицької Академії у Львові ще й тепер і до самого останку говорилося як про реферат сподіваний. І щодо запрошень на конференцію, то скрізь ті запрошення сповиті були якоюсь дивною таємницею; попросту, довго-довго не розсилали їх ані установам ані заінтересованим одиницям.

Нарешті одержую запрошення і стаю в Пінську дня 4 вересня б. р. Відразу слідна сердечність, з якою всі приймають приїзших гостей. Сердечний епископ-ординарій, Впреосвящ. Казимир Букраба, що зустрічає своїх гостей на стації і віддає їм весь вільний час і свою гостинність. Сердечний епископ-помічник, Преосвящ. К. Немира, що упріємнює всім кожду хвилину своєю ніжністю і благородністю. Сердечний новий Ректор Духовної Семинарії, Всвітл. о. д-р А. Петрані, що на стації і в дома вітає нас своєю упереджаючою добротою. Сердечний добрий о. Кирило, Капуцин, Директор Східного Відділу Пінської Курії, сердечні всі інші, що пожертвували себе на наші послуги підчас перебування в Пінську.

Гостей приміщують у палаті Висшої Духовної Семинарії і в вигідних кімнатах кількох міських готелів. Служби Божі священики-гості відправляють в катедрі і в семинарицькій молитовниці. Сніданок, обід і вечеру дістають всі при спільній трапезі в Духовній Семинарії.

V-та Пінська Конференція в справі церковної унії почалася дня 5 вересня в год. 9-ій, в семинарицькій молитовниці, Понтифікальною Службою Божою, що її відправив еп. К. Букраба, промовивши до приявних учасників після Служби Божої. В год. 10 саля засідань, т. зв. Червона Епископська Саля, та сама, що в ній 1930 р. бл. п. еп. Ж. Лозінський щойно творив пінські конференції, наповнилася ріжнородними учасниками. Прибуло около 70 осіб. Є тут високі церковні достойники: обидва місцеві епископи, епископ-помічник виленський К. Міхалькевич, еп. М. Чарнецький, є пралати, є настоятелі законних провінцій і монастирів, професори Високих Шкіл, парохи, катехити, редактори, питомці і богато таких, що з того чи іншого огляду цікавляться справами церковної унії. По національности перше місце занимають Поляки, опісля йдуть Українці, Москалі, врешті Білорусини. Між Українцями бачимо еп. М. Чарнецького, представників Греко-католицької Академії у Львові: о. проф. А. Іщака, о. проф. д-ра Л. Глинку, о. проф. д-ра І. Чорняка, бачимо відпоручників ОО. Василіян: о. протоконсультора і маґістра Новиків у Крехові д-ра П. Теодоровича, редактора „Записок ЧСВВ" о. Й. Скрутеня з Жовкви, о. ігумена Пушкарського з Варшави, о. ректора Гринкевича з Грабівця, далі редактора „Ниви" о. проф. П. Хомина, о. протоєрея П. Табінського, ОО. Студитів, о. І. Тилявського й інших.

Кілька хвилин після год. 10 еп. К. Букраба відкриває V-ту Унійну Конференцію і покликує до Президії всіх приявних епископів, провінціяла ОО. Єзуїтів о. Ст. Сопуха, проф. виленського університету о. д-ра І. Свірського, о. проф. д-ра Л. Глинку. о. д-ра П. Теодоровича ЧСВВ. і новойменованого ректора пінської Духовної Семинарії о. проф. д-ра Л. Петранія. На секретарів просить проф. Папської Семинарії в Дубні о. А. Немандевича і клирика І. Смеяна. З черги предсідник Конференції, еп. К. Букраба, пояснює й оправдує зміни, що зайшли в програмі. На конференцію не приїхав о. Я. Воронецький, Домініканець, що мав виголосити реферат: Наше відношення до святих православної Церкви. Вчений прелеґент занедужав, не прославши реферату, хоч він буде випечатаний у книзі рефератів. Опісля тойже предсідник відчитує цілу низку привітів, що їх прислали: асесор св. Східної Конґреґації Чезаріні, Нунцій Ф. Мармадджі, еп. Дербіні (лист написаний французькою мовою, а переплітуваний польською), еп. Бучис, митр. Ялбжиковський, еп. Пшездзєцкий, еп. Шельонжек, о. ігумен К. Шептицький і богато інших. Устно привитали зїзд: о. Л. Глинка від Митр. А. Шептицького і від Гр. кат. Богословської Академії, а о. Й. Скрутень ЧСВВ від ОО. Василіян Галицької Провінції й її Протоігумена Впр. о. Віталія Градюка ЧСВВ, та від редакції „Записок ЧСВВ". Після відчитання привітів вислано гомаґіяльну телеґраму до Св. Отця, а також окремі депеші до Апостольського Нунція у Варшаві і до Митр. А. Шептицького.

По тих вступних формальностях, редактор „Оріенсу" з Кракова, о. Я. Урбан, відчитав свій реферат: Про завдання і характер полеміки з православними. Читав 37 хвилин. Спокійно, річево, житєво референт подав так сказати доґми й основні напрямні католицької полеміки з православними. Реферат високо інтеліґентний, хоч на жаль сим разом не було в ньому того нового й оригінального підходу, що його ми звичайно стрічаємо в працях ґеніяльного о. Я. Урбана.

Ціла низка дискутантів знаменито і всебічно розвинула, доповнила, поглибила й спрецизувала начеркнені думки автора, передусім коли в дискусії промовив о. П. Табінський, виявивши себе не тільки мистцем слова, але й знаменитим діялектиком і тонким знавцем історичної долі всіх відлучених і спорячих із католиками. (Д. б.).

Читайте і поширюйте католицький часопис „ПРАВДУ"! Адреса: „Правда", Львів, ул. Гродзіцких 2. І. п.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВЕРТИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

РЕФЕРАТ МОНАХИНІ

В неділю 29. IX. 1935 р. в повній салі Музею Н. Т. Ш. у Львові мати Северина Парилле ЧСВВ виголосила реферат про свою виставу українського народного мистецтва в Злуч. Державах Північної Америки. Се не був сухий звіт з вистави нашого мистецтва за океаном; мати Северина поділилася з присутними своїми враженнями з Америки й цікавими спостереженнями про наших еміґрантів, їх життя, орґанізації і стремління. Підчас свойого першого побуту в Америці мати Северина відвідала богато музеїв і бачила, що в музеях в Америці заступлені всі, навіть дуже малі, народи крім Українців. Тоді прийшла їй думка зорґанізувати виставу нашого мистецтва. По повороті до краю мати Северина занялася збіркою вишивок, костюмів і т. п. В січні с. р. виїхала знов до Америки й забрала з собою свою збірку. В Ню-Йорку якраз тоді орґанізували міжнародну виставу виробів нар. мистецтва й запросили до участи Українців. Мати Северина предложила свою збірку. Орґанізатори вистави були очаровані українськими експонатами. Українцям призначили найліпше місце на виставі. Тисячі народу подивляли красу українських вишивок. Наші експонати приковували до себе увагу всіх відвідувачів. Ніхто не хотів вірити, що вишивки се діло простих селянок, а не мистців. Вже підчас тої вистави наші студенти нюйорського університету предложили м. Северині уладити виставу вишивок, але на живих моделях. М. Северина згодилася. Студенти підготовили величавий концерт. На закінчення концерту студентки виступили в українських строях. Американці не могли надивуватися. Казали, що ніколи ще не бачили чогось такого. Таксамо вдався концерт і вистава в найбільшім університеті Америки, колюмбійськім. Професори університету дякували м. Северині, що дала їм змогу побачити щось таке гарне. Слава про збірку м. Северини розійшлася по всій Америці. М. Северину почали запрошувати до ріжних міст. На згадку заслугує Філядельфія. Там наші жінки добре зорґанізовані й підготовили все потрібне до вистави. На виставу в Філядельфії прибув Преосв. Богачевський. Про виставу появилися статті в пресі нашій і чужій. Наші люди зїздилися автами з найдальших околиць. Часами замикали виставу аж по 12-ій год. в ночі. В Дітройті вистава відбулася два рази. Тамошні Українці постановили зорґанізувати український етноґрафічний музей. Чи скоро вдасться їм здійснити той плян, не знати. Та богато в тім ділі мусить помогти еміґрантам старий край. М. Северина одержала запрошення приїхати зі своєю збіркою й до Канади. Та на жаль відкликано її до краю. Мусіла зі своїми вишивками вертатися до Львова.

По рефераті присутні розпитували м. Северину про Америку, наших еміґрантів, їх життя і т. д. М. Северина цікаво оповідала про Америку й Американців. Американці дуже цінять свободу. Щоби представити у нас нечувану свободу слова, м. Северина оповіла такий приклад: Жінка теперішного президента Злуч. Держав Росвелта написала в одному часописі статтю про виховання дітей. Зараз на другий день появилася відповідь на статтю пані Росвелтової. Нехай пані Росвелтова, писав автор статті, перестане писати про виховання дітей, бо про те вона не має поняття. Адже своїх власних дітей не вміла виховати. Се був натяк на те, що син Росвелтової взяв був розвід зі своєю жінкою. Економічних відносин Америки не можна порівнувати з нашими. Зате Америка стоїть низше під одним оглядом: не знає благодатей суспільних обезпечень. (Се велике питання, чи се „низше" чи висше. — Ред.). Кождий Американець заасекурований. На запит, як в Америці вчаться діти, м. Северина відповіла дотепно, що і в Америці—зачинають від азбуки (Веселість). Шкільництво стоїть високо. Школи є державні й приватні, є й окремі школи католицькі. На-

ОГЛЯД ПРЕСИ

Єдині в світі

(Се повинен перечитати кождий прихильник преси).

„Батьківщина" ч. 37 пише:

Побіч пісень, якими українські хори чарують чужинців, побіч трагічної історії, яка викликує в чужинців співчуття, український нарід має ще одну свою „спеціяльність", якою досі чужинці не поцікавилися, а ми самі у своїй скромности її не опатентовуємо. А варт!...

Подумайте: український нарід одинокий в світі, в якому читачі читають ґазети на кредит й адміністрації висилають ґазету на кредит. Ніде в світі, у ніодного народу, який видає ґазету, нема такого дива як п і с л я п л а т н и к и. Нема! Серед німців, анґлійців, французів, чехів, поляків і т. д., словом серед всіх народів є так: Передплатник посилає передплату на ґазету й адміністрація посилає ґазету до того дня, доки заплачена передплата. Як тільки передплата скінчена, а не надійшла нова, ґазету автоматично здержують. І в нікого навіть не зродиться думка мати претенсії до адміністрації, мовляв: „Ви мені не вірите, що я заплачу"? Бо як від ґазети вимагають читачі, щоб вона виходила точно, таксамо ґазета вимагає від читачів, щоб вони сповняли свій обовязок, себто платили за неї!

Се взаїмовідношення ґазети й читача в світі таке просте і самозрозуміле, що на тому тлі нема абсолютно ніяких непорозумінь.

Ми одинокі в світі, де є зовсім інакше. Як є, се знають читачі. Та не зашкодить раз усвідомити собі наш стан в загальному.

Всі українські ґазети мають так званих „післяплатників". Се читачі, які свого часу прислали якусь квоту на передплату ґазети і їм іде ґазета дальше, хоч передплата вже давно вичерпана. Завівся у нас такий звичай, що ґазети не здержують, як виходить передплата, Ні, посилають дальше, надіючись, що післяплатник може колись змилосердиться і вирівнає залеглість. А є люди, які „кочують" від ґазети до ґазети. „Передплачують" одну ґазету, а як її вже здержать їм, переходять до другої, третої і т. д. Потім на жінку, брата, сусіда і т. д. Ріжні ґазети ріжно поступають. Одні посилають на кредит кілька місяців, другі навіть цілі роки. Ще інші вживають ріжних штучок, щоб виманити залеглість. Йдуть в рух льотерії, нагороди за точність і т. д. А який з того вислід?

Таке поступування приводить до обезцінювання преси в громадянстві і до деморалізації самого громадянства.

Ґазета стає нецінним клаптиком паперу, який можна дістати даром. Разом з тим самі ґазети приучують громадянство до несолідности, хоч на своїх сторінках містять про солідність довгі статті.

Отак витворюється зачароване колесо, в якому крутимося вже десятки років.

Побіч верб при дорогах (замість овочевих дерев) плекаємо в нашій чарівній країні несолідність і то плекає її — учителька солідности — преса!

Відки сей дивогляд береться в нас? Чому ми одинокі в світі поступаємо зовсім інакше, як інші народи?

На те склалися такі причини: 1) Наша вроджена несолідність. У нас все „около". Нас „около" 45 мільйонів, У.Г.А. мала „около" 100.000 вояків, партія має „около" 10.000 членів і т. д. Таксамо й читачі ґазети мають заплачену передплату на „около" два місяці і ґазета має „около" 5.000 передплатників. Все те зглядне, релятивне, нема нічого твердого, на чому можна булоб будувати як на скалі.

Друга причина — се чужі впливи. Ми се пережили й переживаємо дуже болюче. Є ґазети, які не вимагають передплати, а йдуть роками даром. Не видають їх українські капіталісти, бо таких між нами нема. Комусь постороннього залежить на тім, щоб в українські маси йшла отрута і затроювала наш орґанізм, формувала думку народу так, як їм того треба. Десятки тисяч примірників йшло безплатно всяких „Сил", „Сельробів", „Рідних Країв" і т. д. Вони обезцінювали ґазету, вони поглиблювали несолідність, бо саме на те давали гроші на їх видавання ті, котрим залежить, щоб український нарід остався несолідним по всі часи.

Здаємо собі справу, що так в безконечність іти не може, бо той шлях — загибель нації. Несолідність в передплаті перемінюється в несолідність всюди. І на війні, де йде про людське життя і долю нації. (А кілько було таких фактів!). Прийшли ми до глибокого переконання, що тут треба глибоких і основних реформ. Відношення громадянства до преси мусить змінитися. Та ініціятиву в тій справі мусить проявити перша — українська преса.

Українські ґазети (українські духом, не мовою) можуть між собою Бог зна як воювати в обороні ідей, які вони заступають. Та всі вони — українські ґазети і служать українській нації. Тому конечне, щоб всі українські Видавництва зговорилися між собою й устійнили одноцільний спосіб поступування.

Преса — се не крамниця, яка може торґувати, як їй подобається. Преса — се не лише інформатор, але й відповідальний учитель громадянства. Тому її поступування мусить підлягати моральним санкціям. Ті моральні санкції повинна і може застосувати до себе солідарно сама преса.

Вважаємо, що ініціятиву в тому напрямку повинно дати Т-во Письменників і Журналістів.

Поки се станеться, „Батьківщина" від 1. жовтня ц. р. ліквідує без виїмку своїх післяплатників. Хто не має заплаченої ґазети по кінець вересня, тому з 1. жовтня здержуємо ґазету. Будемо так поступати кожного місяця і заповідаємо, що ніяких виїмків робити не будемо.

П р и м і т к а Редакції „Нової Зорі": На сю тему писали ми цілий ряд статтей. В них писали ми про те, як адміністрації наших ґазет від 1848 р. руйнують нашу пресу даровим висиланням ґазети на кредит. Кромі того руйнують пресу ті редакції, котрі приймають і печатають дописи й ріжні „оборони" людям, котрі не передплачують ґазети. Таксамо руйнують пресу ті, що приймають посмертні оповістки без ніякої заплати, бо то мовляв був патріот — і навіть не скажуть подивитися до книг, чи той патріот передплачував бодай їх власну ґазету. Кождий лист, який приходить до редакції, повинна наперед адміністрація заосмотрити в дописку, чи автор листа є передплатником і до котрого дня заплатив передплату.

Чи навчили нас чого большевики?

(Становище до виводів проф. Балея і до родини Крушельницьких).

„Вістник" за жовтень с. р. приніс м. і. отсі замітки:

„Вядомосьці Літерацке" (8. XI.) приносять статтю „Наука в Совітах і в нас", ряд розмов „з славними представниками польської науки". Серед них (з портретом) і розмова з Українцем проф.Стефаном Балеєм. Цілком в дусі „Вядомосьці", пише він, що „молодь совітська стала направду дуже щаслива (він се напевно знає — М. Л.), коли ходить про те щастя, якого шукає передусім молодь і яким задовольняється навіть тоді, коли трохи голодна" („трохи" — професорський евфемізм!—М. Л.), бо замісць хліба їй дали ідеї Леніна.

„Під певним оглядом совітський виховавчий експеримент вдався чудово" — стверджує професор Балей. Найбільше подобається вченому професорові, що Москва „увільнила молодь" від двох лих: від релігійних догм і від полової udręki. Увільняючи свою молодь від релігії і даючи їй свободу полового життя, Совіти, на думку професора, здерли маску облудного фальшу, якими ті річи досі прикривалися. Про те, що Ленін протестував проти теорії „шклянки води" (в полових відносинах) і про ґангрену викликану тою теорією і опертою на ній практикою в Совітах — про се вчений професор не чув. Цікаво, чи і в области і в осідку своєї діяльности, він теж старається в тім совітськім дусі виховувати молодь? Чи може тут він тримається инших переконань? Ще й тому щаслива совітська молодь, що як се певно знає пан професор, „всі роди праці і фахів, якими розпоряджають Совіти, стоять перед нею отвором" — в тім числі, мабуть і фах безпритульних, соловецьких громадян, примусових колхозників, дітей-денунціянтів і пр. Крім того совітський уряд виявляє „великодушність у відношенні до певних ділянок науки" і „змисл вичуття потреб далекої майбутности"... Наприкінці професор висловлює — „жаль, що... наша виміна думок з Совітами в справах виховання в теперішній хвилині така никла"...

Пропонуємо для навязання контакту послати шан. професора в чарівну країну Совітів, хочби на пів року. Можеб се йому помогло, а Українцям не доводилосяб паленіти з сорому, читаючи еквілібристику людини, яка поставила собі за ціл — всім приподобатися, і яка навіть в розмові про СССР— затнрає всякий натяк на свою приналежність до української нації. Що то значить бути науково - обєктивним і нешовіністом!

Галицькі часописі повні заміток і статтей на тему „трагедії родини Крушельницьких". Цинізм тих заміток і статтей досягає такого щабля, що треба проти того рішучо застерегтися. Дійшло до того, що активний оборонець всіх страхіть російського режіму на Україні — Антін Крушельницький і активний чекіст Петро Дідушок, на якого сумлінні певно не одна українська людська жертва — звеличуються як „жертви на всеукраїнськім мученицькім вівтарі", жертви, яких прирівнюють до лицарів з полку Ігоря і до Усусусів (Діло 31. VII.).

Проти такого облудного помішання понять треба рішучо застерегтися. Що пані Слободівна-Крушельницька — „вірила в щирість і добру волю керманичів комуністичного ладу на Україні", що Антін Крушельницький теж ділав „в найліпшій вірі", — то виссаний з пальця і цілковито неправдивий здогад.

Родина Крушельницьких їхала на Україну — не з вірою в щастя української нації, а з надією заняти там почесне і добре місце серед московської пануючої кліки, що гнобить наш нарід; не як противники режіму, а як приятелі і помічники Постишевих і Кагановичів. Як пише Д і л о (21. IX.), пані Марія Кр-ка говорила, що антиукраїнські репресії большевиків — були „необхідні в боротьбі з агентами капіталістичного імперіялізму і націоналістичної демагогії". Тим самим вона в и п р а в д у в а л а п о л і т и к у м а с о в и х р о з с т р і л і в, п о л і т и к у Ч е к а н а У к р а ї н і... І за те маємо величати її як українську патріотку?!

Всякому абсурдові є границя!

З приводу самогубства Хвильового, писав орган А. Крушельницького, К р и т и к а (в липні 1933 р.): „Хвильового роблять великомучеником ідеї України, незалежної від Москви, себто тієї ідеї, що є коником усієї реакції... Яка неспівмірність з міркуваннями Хвильового!" — бож Хвильовий був комуніст... Коли так писав орган Кр-го з приводу смерти Хвильового, який всеж таки боровся з Москвою, то як можуть робити з А. К-го великомученика тої ідеї України, яку він отвёрто, цинічно і систематично нищив? К р и т и к а писала (ст. 49), що „не Москва переслідувала Хвильового, а його свідомість власної помилки" — мовляв свідомість гріхів проти комунізму... „Винна в смерті Хвильового українська і російська контреволюційна буржуазія" не Совіти. А. К-ий виправдував тих, що пхнули Хвильового до самогубства. Орґан Кр-го опльовував Галичан-вояків, називаючи їх „слимтягами" і „маминами синками" („Н о в і Ш л я х и" ч. XI. 1931 ст. 225), обілював виголоджування України Москвою і пр. І за те тепер проливають над ним сльозу незлопамятні галицькі рутенці і роблять з нього національного героя! Ще трошки і будемо ставляти йому памятник. Час скінчити з тим. Ні Крушельницький, ні Росіяни його союзники, не пошивали в героїв тих, хто йшов проти них. Не повинні сього робити й ми. Або бодай — не писати їм панегіриків в „наших поважних" щоденниках.

П р и м і т к а Ред. „Н. З.": „Вістник" оцінював дотепер ріжні прояви дійсности переважно системою „гоца-драла". Одначе сій його статті не можна відмовити слушности.

З ненормального часу

Як „заробити" 15.625 зл?

Біда змушує людей шукати ріжних способів здобуття грошей. При тім зроджуються нераз дуже фантастичні помисли. До тих помислів належить т. зв. „ланцух щастя". Зродився той помисл в Америці; недавно він зайшов до нас. Дістаєте лист з адресами 6 осіб. Першій особі на тім списі висилаєте 1 зл. і перечеркаєте ту особу на списі. На останнім місці спису вписуєте своє імя й адресу. Переписуєте лист 5 разів і пересилаєте 5 примірників листа своїм 5 знакомим. Вони мають зробити з тим листом те саме, що й ви. По трох — чотирох тижнях ваше імя опиниться на першім місці і вам посиплються тисячі однозолотівок: після правил простої аритметики маєте одержати в тім короткім часі 15.625 зл.! Очевидно, коли ланцюх десь не перервався. Легкий спосіб розбогатіти. Ріжні люди ріжно дивляться на той „ланцюх щастя". Розуміється той ланцюх не може продовжатися в нескінченість. На кімсь мусить скінчитися. І ті кінцеві, котрі не будуть мати до кого післати лист, стратять. Та найбільше заробить на тім „ланцусі" почта. — Нема сумніву, що такі прояви се доказ ненормальности часу, в котрім живемо.

ші діти вчаться в американських і українських школах. Дитині, що вродилася в Америці, тяжко опанувати українську мову.*) Та своє знання української мови, літератури й історії молоді люди доповняють потім в орґанізаціях молоді. Наша молодь лишиться українська. Молоді Українці дістають там гарне виховання. Вони не знають штучности, є природні й доброго серця. Мають почуття свободи; нікого не цілують в руку. В Америці між нашими людьми є також поділ на старих і молодих. Та на се не треба звертати уваги. Такий поділ є всюди в світі. Зате і старі й молоді заявляють, що коли край буде в потребі, то нічого не пожаліють. Взагалі Українці з усіх національностей найліпше держаться,**) не денаціоналізуються й добре зорґанізовані. Тепер чужинці починають чимраз більше цікавитися Україною й Українцями. Українці відчувають, що й вони щось значать і тепер вже мабуть нема такого случаю, щоб Українець не признався, що він Українець. Еміґрацією повинен більше цікавитися старий край і спомагати її головно культурно. Не може так бути, щоб тільки вони нам щось давали, а ми їм ніщо.

*) Одначе наші уроджені там діти згодом звичайно так опановують нашу мову, що не можна їх відріжнити від старокраєвих. Особливож дівчата. — Ред.

**) Се оптимізм, але кажуть, що він дає гумор і здоровля. — Ред.

Покажчик змісту

всіх річників „Нової Зорі“ *).

З листів до Редакції /Климент Чайка/ 577 Ө /Дяж. С. Шемет/ 589 Ө Коли до кінця сего року /побільшення „Н. З.“/ Н 595 Ө Слово до читачів. Про „Н. Зорю“ в 1932 р. і на будуче 598 Ө Отсе число „Н. З.“ /висилаємо оказово/ Н 599 „Нова Зоря“ в 1933 році Н 599 Ө Правничі справи /новий відділ в „Н. З.“/ Н 600 Ө Жертви. На збільшення „Н. Зорі“ Н 601 /і сл./ Ө Виїмково /збільшене число „Н. З.“/ Н 601 Ө З огляду на залягаючий матеріял /збільш. ч. „Н. З“/ Н 603. Ө Побільшення „Нової Зорі“ Н 605 Ө Начальний редактор „Н. Зорі“ /занедужав/ Н 607 Ө Від Адміністрації „Н. З.“ /зниження ціни „Н. З.“ на 20 гр./ Н 610 Ө З листів до Редакції. о. Т. Атаманюк 612 Ө Гетьманська Управа — Берлін /п. Гетьман не є масоном/ 622 Ө о. Юрій Кміт 625 Ө Пресвитерія Союза Укр. Євангельських Реформованих Громад: Спростування 629 Ө Др. Роман Дашкевич /„Луг“ на панахиді за Петлюру/ 637 Ө Виділ Т-ва св. Андрея в Стрию 638 Ө о. Евген Модрицький /дивні історії з пересилкою грошей/640 Ө „Червона Калина“ /а „Луг“/ 647 Ө Учасники „празника“ у Верхівцях /поведення протестантів/ 654 Ө о. Михайло Божак /поліція й УМХ/ 694 Ө Переписка Редакції 618, 628, 629, 680. Ө „Нова Зоря“ /коли може виходити в збільшеним обемі/ Н 618 Ө Пригадуємо ВП. Передплатникам Н 622 Ө Завтра 1-ого травня /ще в справі збільшення обему „Н. З.“/ Н 628 Ө В сім числі „Н. Зорі“ /виїмково нема відділу „Літ. Наука-Мистецтво/ Н 628 Ө Начальний редактор /виїхав на лічення/ Н 643 Ө З Відня /операція Дра О. Назарука/ Н 647 Ө В сім числі „Н. З.“ /мало статей, бо переносимося до іншої друкарні/ Н 678 Ө В останнім числі „Н. Зорі“ /сконфісковано в цілости статтю „Ex Oriente Pax“/ Н 681, /дальші конфіскати/ Н 684, 685, 690 Ө Найлучше для видавництва /про передплату/Н 690 Ө Чи ви знаєте Н 694 Ө „Нова Зоря“ /який матеріял дає за рік/ Н 698 Ө „Нова Зоря“ в 1933 р. Перечитайте сю статтю про нашу працю 698 Ө Слідуюче число „Н. З.“ Н 698 Ө „Нова Зоря“ в 1934 році Н 699 Ө З листів до Редакції Д 708, 719, 723, 727, 742, 755, 777 Ө Переписка Редакції 710, 715, 730, 750, 772, 779 Ө „Нова Зоря“ в новім льокалі Н 763 Ө В сім числі /кінчиться „Венеція“/ Н 778 Ө Святочне число „Нової Зорі“ Н 798 Ө 10-тий річник „Нової Зорі“ Н 785 Ө Чи Ви складаєте річники „Н. З.“ Н 786 Ө „Новій Зорі“ /відібрали дебіт в Румунії/ Н 787 Ө Се дуже помоглоб „Новій Зорі“ /присилка анонсів/ Н 789 Ө Іван Юріїв: Оповістка Н 792 Ө Велике ювилейне число „Нової Зорі“ Н 794 Ө „Нова Зоря“ в 1935 році. Запросини до передплати Н 798 Ө Що ми дали в 100 числах „Нової Зорі“ за 1934 рік 798 Ө Покажчик „Нової Зорі“ Н 798

Огляд преси

Огляд часописів: /майже в кождім числі/ По Заг. Зб. „Просвіти“. Голоси „лівої“ преси Н 231 Ө Огляд часописів /„Праця“ проти „Н. Зорі“ — „Діло“ про „Лісових Чортів“/ Н 252 Ө Голоси преси про вибори /1930/ 390 Ө Огляд преси /„Мета“ про неможливість єдиного фронту/ Н 438 Ө Ор. От.: Серед журналів /„Україна“ — „Коррент Гістори“/ Рз 612 Ө Чи є укр. антисемітизм. Зміст пресової полеміки 712 Ө Огляд преси Маняк /З приводу брошури Винниченка „За яку Україну“/ 758 Ө О. п. /о. Др О. Кладочний/: Пільги для священиківвязнів 759 Ө Огл. пр. Скандальні відносини у православній Церкві 759 Ө Ог. пр. К. П.: З православної преси 761 Ө „За кулісами французької преси...“ 765 Ө Дві політики супроти Українців 766 Ө Справа Лемківщини 766 Ө „Самі розоружують свій нарід“ /„Гром. Голос“/ 767 Ө Карієра москвофільського батюшки 770 Ө /Ст. Мацкевіч/: Моральне банкроцтво Союза Народів 771 Ө /Петро Дунін-Борковский/: Береза Картузька 773 Ө /„Час“/ Проблема Східної Галичини 778 Ө /„Укр. Бескид“/: Нечуваний закид 780 Ө /„Діло“/: В справі целібату 781 Ө /„Беларуская Криніца“/: Час глянути правді в очи! Про чужу мову в святинях 781 Ө /„Бюлєтин Польсько-Український“/: Нові струї серед Українців 783 Ө /„Діло“/: Укр. московський месіянізм на 1000 літ 785 Ө /„Новы Шлях“/: Ксьондзи-ендеки профанують релігію 785 Ө /„Бюлетин Польсько-Український“/: Польсько-укр. взаємини сьогодня й завтра 786 Ө /„Курєр Львовскі“/: Голоси перестороги 787 Ө /В. Каренін/: Русскіе уніати в Галичіне 787 Ө /„Курер Поранни“/: З українсько-жидівських взаємин 789 Ө /„Наш Прапор“/: На нові шляхи. Про нашу кооперацію і приватну торговлю 789 Ө /„Глос Літерацко-Наукови“/: Латинізація церковного стилю на Лемківщині 790 Ө /Сат/: Небезпека свого рода польських совхозів 790 Ө /„Курер Львовскі“/: Штучна фабрикація „рускей“ інтелігенції 791 Ө /„Хліборобський Шлях“/: До джерела національної сили 796 Ө /„Глос Народу“/: Польське духовенство проти „Іл. Курера Цодз.“ 797 Ө /„Русское Слово“/: Куди йти галицько-русским уніятам? 797

БІБЛІОГРАФІЯ — КНИГОЗНАВСТВО — АРХІВИ, БІБЛІОТЕКИ, МУЗЕЇ

/БІБЛІОГРАФІЯ/: Бібліографія 105, 106, 108, 110, 112, 114, 116, 118, 122, 124, 126, 129-130, 137, 141, 149, 153, 155, 159, 163, 165, 167, 169, 171, 173, 175, 177, 179, 185, 193, 197, 209, 211, 217, 221, 223, 246, 310, 326, 364, 394, 398, 401 Ө В. З.: Бібліографія. Писання про Ексц. Митроп. А. Шептицького 306 Ө Бібліографія /Повне зібрання творів Т. Шевченка — ДВУ/ (К.) Р 324 Ө Бібліографія /споминів: Шухевич, Олена Степанів, Кох, Петрів, Галаган, Масарик/ (К.) 356 Ө Нові видання 106, 108, 112, 114, 122, 124, 133, 186, 191, 192, 209, 212, 219, 223, 246, 249, 294, 329, 337, 340, 341, 360, 366, 368, 375, 384, 385, 390, 401, 402, 405, 406, 409, 411, 413, 417, 421, 423, 425, 427, 429, 431, 433, 439, 441, 445, 447, 455, 459, 461, 465, 467, 469, 471 /„Точило“/, 473, 477, 481, 482, 485-487, 490, 491, 493 /УРЕ/, 495, 499, 504, 507, 509, 515, 518, 527, 530, 531, 533, 547, 549, 551, 567, 569, 573, 575, 577, 581, 587, 591, 593, 595, 597, 599, 602, 604, 608, 614, 624, 626, 630, 632, 636, 638, 640, 642, 644, 650, 652, 654, 664, 668, 670, 672, 676, 678, 682, 684, 690, 692, 696, 699, 700, 702, 706, 710, 716, 718, 722, 723, 726, 730, 734, 735, 736, 740, 743, 748, 750, 756, 760, 764 /поправка в Н 765/, 766, 768-77 а, 774, 778, 780, 782, 784, 786, 788, 792, 794, 798 Ө Нові видання /Про грозу духової руїни — На калиновім мості/ Рз 630 Ө Нові книжки Рз 133, 135, 139, 143, 145, 151, 153, 155, 157, 159, 166, 167, 169, 170, 171, 173, 182, 188, 195, 198, 199, 201, 203, 204-5, 206, 213, 225, 227, 235, 236, 237, 238, 239, 242, 257, 268, 271, 276, 282, 292, 295, 301, 317 Ө Нові книжки /про Катол. Акцію/ Рз 301 Ө Др. Р. І.: Важні книжки /про питання нац. меншин/ Рз 197 Ө З новин чужих літератур /німецькі видання про Керенського, Маркса, Партію Центра, Париж/ Рз 249, 265 Ө о. М. Каровець: Новий Переклад Св. Письма Старого Завіту Р 699 Ө

*) Гл. „Нова Зоря“ чч. 799, 829, 843, 845, 847, 849, 851, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869.

В справі Покажчика змісту всіх річників „Нової Зорі“. Тих ВП. Передплатників, що присилають гроші на „Покажчик“ (ціна 3 зл., на веліновім папері 6 зл.), просимо зазначувати, чи бажають мати той „Покажчик“ в форматі книжечки такої як „Венеція“, чи в форматі „Нової Зорі“, щоб могли собі оправити при кінци річника „Нової Зорі“.

Ще одна учасниця міліона

Серед любимців Фортуни, котрі беруть участь в останнім поділі головної виграної IV-ої кляси 33-ої Державної Льотерії, то є міліона злотих, є сестра Марта Барк з Заведення Діяконис в Познані (Ґрунвальдська 49). В хвилі вильосовування щасливого числа 163.490 сестра Марта перебувала на провінціяльній делеґації, де її застала вістка про нагле богацтво. Якраз ся наглість се причина, що сестра Марта не всилі окреслити свої заміри на будучність.

В кождім разі не занедбає заосмотритися в льос до 34-ої Льотерії. Бо вона дає, крім звичайних шанс, з міліоном на чолі, ще нововпроваджені виграні, вильосовувані кождого дня тягнення, незалежно від нормальних. Тих денних виграних є в І-ій клясі 4, що відповідають чотиром дням тягнення. Висота кождої з них в перших трох клясах виносить 25.000, а в четвертій клясі 30.000 зл.

Гумор. — Виборча промова. — Мекдональд виголосив раз виборчу промову в Нюкастлі. В однім моменті товпа зачала плескати з одушевленням. — Пробіг — закликав Мекдональд, нахилившись до свого секретаря — всі плескають! Чи я сказав якусь нісенітницю?

Гумор. — Час то гроші. — Клємансо отвирав раз промислову виставу в Ліоні. Він перетяв ленту і зачав так промовляти: „Панове і пані, витаю вас сердечно. — Що крім сего маю ще сказати в звязку з сим торжеством, перечитаєте в пресі“.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець приняв на авдієнції питомців папської колеґії ім. св. Йосафата в Римі. Вони прийшли з ректором і професорами скласти чолобитню Св. Отцеві. Асесор св. Конґреґації Східної Церкви прал. Чезаріні представив питомців Св. Отцеві й відчитав письмо з подякою за розширення літного будинку колеґії в Кастельґандольфі й передовсім за уфондування каплиці східного обряду. Питомці відспівали літурґічний гимн до Матері Божої та кілька українських народних пісень. Св. Отець сердечно дякував питомцям за чолобитню й милі співи радіючи, що уладження побуту в Кастельґандольфі вдоволило питомців і наповнило їх новими силами до праці в новім році студій. (КАП).

О. Перрідон, колишний ректор Малої Семинарії у Львові, в суботу 28 вересня с. р. дістав від адміністраційної влади наказ покинути негайно Польщу. О. Перрідон з походження Голяндець.

Безпідставне домагання. Війти деяких збірних громад плоцького повіту й інших повітів звернулися до ОО. Парохів з домаганням передати парохіяльні бібліотеки до громадських бібліотек, що тепер повстають. Священики не згодилися на се домагання виходячи зі слушного заложення, що парохіяльні бібліотеки се власність Церкви і тому не підлягають вивласненню. („Газета Косьцельна“, ч. 39 з 1935 р.).

Злука камедульських чинів. Окремою папською буллею злучено монашу конґреґацію камедулів з конґреґацією камедульських пустинників. Конґреґація камедулів основана 1012 р. в Камальдолі. Той чин розростався дуже скоро. 1072 р. він мав уже 9 монастирів. Тому що основник того чина св. Ромуальд не лишив писаних статутів, пізніше повстали сумніви, чи чин має бути пустинничий, чи окремою відміною монастирського життя. Камедули поділилися на обсервантів або еремітів і конвентуальних (ценобітів).

Мобілізація Католицької Акції в Злучених Державах Північної Америки. В Ню-Йорку відбувся зїзд членів католицької організації „Лицарів св. Колюмба“ у прияві 2.000 делеґатів з ЗДПА, Канади, Куби, Філіпінських Островів й Аляски. Зїзд відбувся під гаслом „Мобілізації Католицької Акції“.

В м. Ріезе в Італії відбулося посвячення памятника й музею Пія X. Посвячував епископ з м. Удіне. Промову голосив бурмістр з Асизу, командор Фортіне. Вислано депешу до Св. Отця. Св. Отець прислав відповідь, в котрій благословить всіх і бажає, щоб торжество малого міста послужило наукою для сучасних і будучих поколінь, як можна стати великим через милосердя, правду і християнську покору.

Лікарський фейлєтоник.

Як лічити заздрість

Паризький лікар д-р Дімулєн впевняє,що заздрість залежить від спеціяльного темпераменту людини і що темперамент можна переробляти та зміняти. Д-р Дімулєн переводить фахову курацію. Висліди її видно не найгірші, бо кліентеля його постійно зростає.

Лічення заздрости полягає передовсім — каже той лікар — на відповідній д і є т і без чаю, кави й алькоголю. Богато огородовин, не вільно уживати острих корінних приправ. Рано натщо склянка холодної води, потім півгодинний прохід. Вказано займати ум абстрактними науками, як фільософія, математика і т. п.

Отже, як бачимо лічення не дуже трудне і притім зовсім некоштовне. Чи успішне, на те моглиб відповісти лиш самі заінтересовані.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ДВА УНДІВСЬКІ ПОСЛИ п. п. Мудрий і Целевич були на авдієнції у премієра Славека. Про зміст розмови преса нічого конкретного не подає.

В ЛУЦЬКУ на Волині відбулося недавно засідання ґрупи нововибраних послів і сенаторів з Волині. Нарадою проводив Петро Певний. На нараді рішено, що українські посли і сенатори з Волині творять інтеґральну частину волинської реґіональної парляментарної ґрупи. Українські і польські посли з Волині творитимуть спільне представництво в законодатних установах. Головою української секції спільного клюбу вибрано П. Певного.

ПРЕЗИДЕНТ РІЧИПОСПОЛИТОЇ Ігнатій Мосціцкий задержить свій уряд аж до упливу каденції, себто до 1940 р. Таку вістку принесло виленське „Слово" в ч. 264 з с. р.

В ОБЛАСТИ КЛАЙПЕДИ відбулися вибори. Відсоток голосуючих виносив 80%, в деяких комісіях навіть 100%. Німці домагаються уневажнення виборів і переведення нових під міжнародною контролею.

НА ЛИТВІ, як доносить німецька преса, поновилися заворушення селян. Військо й поліція мають відмовляти послуху. Коли се правда, то в тім є очевидно чужа рука.

НІМЕЦЬКИЙ АМБАСАДОР фон Ріббентроп був на днях в Брукселі і зложив візиту бельґійському премієрові Ван Зеляндови. Бельґійська преса догадується, що фон Ріббентроп предложив Бельґії заключити з Німеччиною договір про ненапад. Ся вістка викликала в Парижі сильне вражіння.

МАДЯРСЬКИЙ ПРЕМІЄР Ґембеш прибув до Берліна на запрошення прусського премієра Ґерінґа і взяв участь в великих ловах. Підчас побуту в Берліні премієр Ґембеш відбув нараду з канцлером Ґітлером і з іншими провідними політиками Німеччини.

РАДА СОЮЗУ НАРОДІВ утворила комітет 13, до якого ввійшли всі члени Ради з виїмком Італії. Сей комітет має приготовити для Ради відповідний рапорт про італійсько-абісинський конфлікт. Рівночасно працюватиме комітет пятьох. Предсідником комітету 13 вибрано еспанського делеґата Мадаріяґу.

В РИМІ відбулося засідання італійської ради міністрів під проводом Муссолінія. Він подав огляд міжнародного політичного положення. Після того рада міністрів ухвалила напрямні італійської політики: 1) Італія не виступить з Союзу Народів аж до дня, в котрім Союз Народів сам зовсім візьме на себе відповідальність за „середники", котрі мають вдарити по Італії. 2) Італія буде оминати все, що моглоб розширити італійсько-абісинський конфлікт і розтягнути його на більший обшар. Вкінці рада міністрів вислала поздоровлення для армії в східній Африці.

ІТАЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО поробило великі закупи воєнного матеріялу, сирівців і машин в Америці Крім того Італія купує в Америці богато міди, ніклю і старого зеліза, а в полудневих стейтах Злучених Держав бавовну, скіри і ючні мули. Американці продають лише за готівку.

ІТАЛІЙСЬКА АҐІТАЦІЯ В ЄҐИПТІ. Англійський часопис „Таймс" доносить про зручну пропаґанду Італії в Єґипті. Інформаційні аґенції оголошують і розсилають протианґлійські брошури по всіх редакціях в Каїрі.

МУССОЛІНІ заявив представникови французької ґазети „Ле Пті Журналь" м. ін.: Є нас 40 міліонів на малій території бідного краю. В 1952 р. Італійців буде 52 міліони. Чиж хочуть засудити нас наперед на неспокій і відтак на вибух? Йдемо за прикладом великих держав. Італія має право життя. Італійський нарід розуміє свої завдання, права й обовязки.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ДЕЛЄҐАТ в Союзі Народів барон Альойзі виїхав з Женеви до Риму.

В ПРИСТАНІ БЕРБЕРА (британська кольонія Сомалі в Африці) англійські власти роблять приготування на принятя кілька тисяч англійських горожан з Абісинії на випадок абісинсько-італійської війни.

ПОРТОВІ ВЛАСТИ В АЛЕКСАНДРІЇ (Єгипет) замкнули доступ до пристані металевою сіткою. Тяжкі гармати стережуть входу до пристані. В пристані панує великий рух. В останних кількох днях прибуло до Александрії 170 англ. воєнних літаків.

ПРОБНИЙ АЛЯРМ В ҐІБРАЛЬТАРІ. На днях відбувся в пристані Ґібральтар пробний алярм англійських збройних сил. Цілий Ґібральтар з околицею був погружений в темноті. Воєнні кораблі й літаки заатакували місто. Густа мряка утруднювала маневри.

АБІСИНСЬКИЙ ЦІСАР повідомив Секретаріят Союзу Народів про зарядження загальної мобілізації в Абісинії. Сподіються, що війна зачнеться за 15 днів.

НОВИНКИ

Відкриття виставки п. з. „Українське мистецтво на протязі 30 літ" відбулося 27 вересня с. р. в салі Національного Музею у Львові. Присутні були: Преосв. Кир Никита і Кир Іван, львівський віцевоєвода, през. міста Львова, голова Українського Наукового Інституту в Варшаві Ол. Лотоцький, чеський консул у Львові, представники українських центральних установ і товариств, представники української преси та запрошені гості. Були також ОО. Василіяни: о. Др. Скрутень, о. Готра й о. І. Назарко. О год. 11.50 всі присутні вийшли на подвіря, де відбулося відкриття памятника Впреосв. Митрополита, фундатора Музею. Преосв. Іван відчитав акт передачі памятника Союзом Прихильників Національного Музею Кураторії тогож Музею. Памятник долота артиста Литвиненка. Сенатор Володимир Децикевич відчитав іменем Кураторії акт перебрання. Відтак сенатор В. Децикевич подякував присутним гостям і відчитав привіт від Впреосв. Митрополита. Потому в салі відбувся концерт української пісні. Співала пані Марія Сокіл, при фортепяні був Антін Рудницький. Після концерту дир. Нац. Музею д-р Ів. Свенціцкий відкрив виставку образів. В промові згадав пок. О. Новаківського. Присутні встали й хвилиною мовчанки вшанували память покійного. Присутні мистці пояснями гостям експонати.

В „Меті" ч. 38 з с. р. випечатано таку новинку: „В польській пресі появилася вістка, що часопис „Нова Зоря" має перестати виходити. Натомісць мавби виходити в Станиславові суспільно-політичний тижневик УНО, під редакцією дир. Левицького. Ніяких інших вісток, крім нотатки в пресі, про цю справу не маємо". (А чомуж Ви, Шановний Пане Д-ре Гнатишак, не взяли телефону в руки та не запитали Ред. „Нової Зорі", чи се правда? Таж ми говоримо з собою... І ми булиб Вам відповіли, що та вістка звичайна і н т р и ґ а і подалиб Вам були назву міста й вулиці, де вона сплоджена. Та Ви видно з християнської любови воліли бути на похороні „Нової Зорі". Щож, спасибіг і за те. Коли нам доведеться пережити Вас, тоді ми підемо на Ваш похорон).

Важне для студентів. Першу рату університетської оплати студенти мають заплатити до 15 листопада с. р., другу до 1 квітня 1936 р. Коли студент не заплатить тих двох рат в означенім речинці, його зчеркнуть з листи студентів університету.

Гумор — Говірлива. — Пацієнтка: Чому ви казали мені виставити язик, коли ви на него навіть не глянули? — Лікар: Бо я хотів спокійно написати рецепту.

Тільки 14 студентів Українців приняли сего року на І рік медичного виділу львівського університету на всіх 120 вільних місць. Хоч Українці творять понад 70% населення Східної Галичини, на медицину у Львові приймають всего 11.66%. Як по давному.

Концерт в память М. Заньковецької відбудеться у Львові 4 с. м. в малій салі Муз. Інституту ім. Лисенка, вул Шашкевича ч. 5. Початок о год. 7.30. Вступ за добровільними датками.

Курс мистецької деклямації відкриває в жовтні с. р. Музичний Інститут ім. Лисенка у Львові, вул. Шашкевича 5. Вести його буде п. Леся Кривіцька, відома артистка наших театрів. Курс буде обіймати практичні вправи й теоретичні відомости про спосіб виголошування літературних творів. Близші інформації дає канцелярія Муз. Інституту ім. Лисенка щоденно від год. 15 до 19.

В Туринці (Жовківщина) влаштовано 22 вересня с. р. „Кооперативно-Просвітянський День" з приводу викуплення коршми для приміщення кооперативи і читальні. „День" зачався Службою Божою, котру відправив о. декан Мухнацький з Мокротина в сослуженні о. Рибалта і діякона Мелетія Войнара ЧСВВ з Жовкви. Проповідь виголосив о. Марисюк ЧСВВ. По Службі Божій маси народу пішли в процесійному поході до нової домівки, де ідбулося торжественне посвячення її. На початку орхестра з Бутин відіграла „Боже Великий", потім о. кан. Боднар виголосив вступну промову. Дальше слідували привіти, промови, співи й деклямації. Донедавна Туринка була твердинею москвофільства, білого й червоного.

Фірма „Українське Народне Мистецтво" дістала срібну медалю за експонати, народні льняні вироби, які виставила на льняних торгах у Варшаві. Медалю дало міністерство рільництва в порозумінні з міністерством торговлі і промислу.

В Горохолині Горішній, пов. Станиславів, невідомі святотатники, дістався ся до місцевої церкви св. Арх. Михаїла, ніччю через вікно, розбили скарбону церковну й забрали кількадесять злотих готівки. Досі не викрили злочинців, як передше не вдалося зловити харцизів, що вибили шиби в резиденції ревного душпастиря, місцевого експозита, о. Василія Сивака.

Нове кіно у Львові „Тон" відкрили в льокалі б. кіна „Пасаж" в пасажі Миколяша.

Над Бережанщиною перейшла сильна буря з перунами. На фільварку Цецори під Бережанами повстала пожежа від перуна. Згоріло богато збіжжа в стиртах вартости около 30.000 зл.

Перун влетів через комин до помешкання Марії Дубай в Пелкині коло Ярослава і вбив її на місци.

Перун вбив на полі коло Дублян під Львовом Дмитра Дециіва.

Від перуна згоріли дві хати в Мальчицях під Львовом.

Президентом апеляційного суду у Львові став Маріян Збровский, дотеперішний президент окружного суду в Сосівці. На його місце прийшов суддя з окружного суду з Варшави А. Корбовский.

Міністр справедливости переніс у стан спочинку суддю окружного суду в Коломиї Івана Трача й управителя городського суду в Бродах Юлія Бентковского.

Більшу кількість черваків знайшли в вудженині, купленій в масарні Юзефа Новака у Львові при вул. Пекарській 24.

Гумор. — Веселий небіщик. — Франція обходить тепер 30-ліття смерти знаменитого гумориста Альфонса Алле. Він мав таку пригоду: „Еко де Парі" помістило через недогляд вістку про смерть Алле. На те він написав такий лист до редакції: „Почуваюся знаменито, але уноважнюю Хв. Редакцію написати по моїй смерти: Згідно з тим, що ми перші подали тому 25 літ (думаю, що не скорше), п. Альфонс Алле помер вчора".

З 76-тим ЧИСЛОМ „НОВОЇ ЗОРІ" ВИШЛЕМО всім нашим П. Т. Передплатникам ПОЧТОВІ СКЛАДАНКИ (чеки Почтової Каси Ощадности), котрими просимо вислати належитість за газету.

Адміністрація.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+додаток 4. Ціна зол. 1.50 з пересилкою зол. 1.80. — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, вулиця Ґродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

Буквар для українських шкіл в Америці вийшов заходом епархіяльного шкільного референта. Буквар укладу Теодозія Каськова.

В Ню-Йорку в Народнім Домі відбулося лемківське віче в справі допомоги Лемківщині. Вічем проводив Д-р Демидчук, реферував Микола Мурашко про недавну історію Лемківщини. Михайло Дудра говорив про теперішне положення на Лемківщині. Предсідник віча зарядив збірку на допомогу Лемківщині. Зібрано 134 долярів і вибрано Комітет Допомоги Лемківщині.

Усіх Вп. Громадян й Установи, що приняли календар „Український Інвалід" на 1936 р. прохаємо вирівняти належитість по зл. 1,50 за примірник переказами або на адресу: „Український Інвалід" Львів, вул. Потоцького 48.

На Виленщині вовки роблять великі шкоди селянам. Вовки не тільки поривають домашні звірята з пасовиськ, але добираються до стаєн в селах.

У Відні на медичній клініці розпочався курс варення для жінок під проводом професора університету Еппінґера. На тім курсі сивоволосі лікарі вчать варити. Курс триватиме 5 місяців і закінчиться іспитом. Так повстане нове звання жінок під іменем „асистенток дієтики".

Землетрус відчули в полудневій і полуднево-східній Франції. Від підземних потрясень і гуків задрожали шиби.

Абісинський неґус обезпечився на життя в Америці на пів міліона долярів.

Дощ паде дальше в Абісинії. Се явище незвичайне в тій порі року. Тому Італійці не можуть зачати воєнних кроків.

250.000 коней закупило абісинське правительство для потреб своєї армії.

Від тайфуну погибло в Японії 230 осіб. 195 пропало без вісти, 84 було ранених.

Україна — Ресовія 1:3 (0:2). Чергові змагання за мистецтво окружної ліґи програла Україна в Ряшеві. Ворота для України здобув Воробець.

Гумор. — Щастя в нещастю. — Один славний письменник збудився від скреготу в замку свого сховку, в котрім мав свої рукописи. І побачив, що злодій витрихом отворив сховок. — Дуже вам дякую! — закликав з радістю. — Уявіть собі, що я згубив ключ від мого сховку і від 3 тижнів не можу дістатися до моїх рукописів!

Гумор. — Смакун. — Один великий знавець кулінарної штуки замовив в ресторані качку. На те кельнер: На жаль, качки вже нема, зїли. — Ґість: Шкода! А була товста?

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Виміна старих грошей. В Польськім Банку можна виміняти великі срібні 5-золотівки найпізніше до 30 вересня 1936 р., паперові 10-золотівки з датою емісії 20 липня 1924 р. до грудня 1937 р., 20-золотівки з 1926, 1929 і 1931 р. з кінцем червня 1939 р.

Про Ґдиню написав інтересну статтю Боровік, дир. Балтійського Інституту в „Господарці Народовій". Зміст: Є в Ґдині дві болячки, котрі трудно усунути. Перша то диспропорція між скількістю і якістю її товарових оборотів: 80 до 92% переладовань у Ґдині становить уголь, що дає коло 12% вартости її заморської торговлі. Се дуже обнижує значіння Ґдині як міжнародної пристані. Друга болячка се диспропорція між пристанню і містом. Тут є питання: Чи пристань повинна бути частиною міста чи навпаки? Стверджую факт, котрий непокоїть: Мимо розросту Ґдиня се тільки переладункова пристань для товарів установ, котрі є поза Ґдинею, то значить, що Ґдиня не стає осередком заморської торговлі. Причина того: малий розвиток приватної ініціятиви в розбудові торговельного апарату і брак допливу приватного капіталу до торговельних підприємств на терені Ґдині.

Королева Нідерляндів заявила у троновій промові, що в її державі буде задержана золота валюта.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.30 — 5.33.50 зол. Тенденція звишкова.

Нім. марка 1.52—1.60, фр. франки 34.85 — 35.00, шв. франки 172.50 — 173.00, фунти стерлінґи 26.10 — 26.20, австр. шілінги 99.50 — 102, чеські корони 20.50 — 21.50, рум. леї 28.50 — 30.50, ліри 36.00 — 39.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 2 жовтня ц. р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.70 зол.
1 кґ. масла дес. експорт. з опакув.	2.80 „
1 л. молока	0.13 „
1 л. сметани	0.60 „
1 к. яєць	3.60 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 22 сот.

Тенденція на масло і яйця сильна, молоко і сметану вдержана.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 26.IX. ц.р. платить своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 90 дкґ. за 1 кл	0.85 зол.
Мол. однор. кури І. кл. за 1 кґ.	0.90 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

УНЕВАЖНЮЮ вкрадену книжку на коня; каштан, лисий, 4 ноги білі, з р. 1928. **Михайло Семенюк, Скопівка, п. Оттинія.** 117 — 1—3.

КІНА

АПОЛЛЬО: Турандот.
КАСИНО: Секвоя.
КОПЕРНИК: Мала мати (Франціска Галь).
МАРУСЕНЬКА: Людина-вовк.
МІРАЖ: Мікі Мавс.
ПАКС: Ніч чудес в Люрді й додатки.
СТИЛЕВИЙ: Авдієнція в Ішлю.
УТІХА: Пострах Мехіка.

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	Основи соціольоґії	3.—
Ч. 3.	Спіритизм	2.—
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 5.	Я. Л. Секти й сектанти	0.60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1.50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3.—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло**	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті**	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0.60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0.80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. П.**	2.—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: **Пастирський Лист про політичне положення**	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2.—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1.—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архіереї**	0.25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0.40
Ч. 24.	А. Ч. **Українська молодь Христові**	0.60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?**	0.30
Ч. 26.	Осип Назарук: **На спокійнім океані**	0.40
Ч. 27.	„ „ **Жінка і суспільність**	0.50
Ч. 28.	„ „ **Жіноча справа**	0.40
Ч. 29.	В. Маковський: **„Андрей" на засланні**	0.80
Ч. 30.	А. Ч.: **Террор в минувшині**	0.40
Ч. 31.	Еп. Гр. Хомишин: **Українська Проблєма**	1.50
Ч. 32.	Осип Назарук: **Вибір звання**	0.40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: **Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3.00
о. Д-р Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови**	0.20
Д-р С. Томашівський: **Десять літ українського питання в Польщі**	1.50
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику**	2.00
О. Назарук: **Роксоляна** (повість)	12.00
О. Н.: **Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0.50
Проф. Л. Коплєр: **Реліґія і політика**	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1.00
А. Ч.: **На калиновім мості** (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: **Католицький журналіст обвинуваченій за державну зраду**	1.30
Станіслав Лось: **За конструктивну політику на Червоній Руси**	1.00
Гадяцький Договір	0.50
Осип Назарук: **Націоналізм Донцова**	0.60
Осип Назарук: **Венеція**	8.—

В кождій культурній родині на цілім світі роблять подарунки з книжок при численних подіях і нагодах, а саме: 1) в день уродин, 2) в день імянин, 3) в день коли молодець чи панночка кінчить школи, 4) в день заручин, 5) в день вінчання, 6) на Святвечір, 7) на Великдень, 8) в день патрона місцевости, 9) в кожде родинне свято, 10) при кождій більшій щасливій або нещасливій події, щоб радість утревалити доброю книжкою, згл. щоб смуток злаґіднити розумними думками доброго автора. Пригадайте Собі, чи Ви поступали так і чи в Вашій родині робилося так? Коли ні, то направте се, бо з культурних одиниць складається культурна родина, а з культурних родин складається культурна нація. Сила не полягає на грошах, ні на землі, тільки на уморальненні й укультивованні духа. При виборі книжок не забувайте про католицькі книжки „Нової Зорі" і „Правди".

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. **Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.**

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Perto opiacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 6 жовтня 1935. Ч. 76 (874)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.1. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

ВІЙНА ВИБУХЛА

20-тисячна італійська армія посувається в глибину Абісинії. — Престолонаслідник Абісинії пробує здержати її. — Що діється в Італії.

З Парижа депешують: Італійські війська увійшли на територію Абісинії в силі 20.000 людей в околиці гори Мусса. Вони йдуть трома колюмнами. Почалися вже бої між ними і неправильними відділами племени Данкалі. Молодий престолонаслідник Абісинії пробує здержати похід італійських сил. Абісинія до тої міри неприготована до війни, що столиця її неполучена з провінціями ні телеґрафами, ні телефонами і вістки пересилають гонцями. Італійські війська ще не зустрілися з регулярною армією Абісинців. Від 48 годин знов паде зливний дощ. Рівночасно в Італії змобілізовано 10 міліонів фашистів при загальнім биттю в дзвони і гудінні сирен. Цікаво, що тогож дня і в Римі падав від рана зливний дощ. Се в Римі перша злива від чотирох місяців. Розуміється, в Абісинії зливні дощі далеко сильніші.

Столиця Абісинії збомбардована. — Адуа також. — Велике занепокоєння в Англії. — Вона предкладає союз Франції і замикає Суез. — Перед змінами.

З Лондону доносять: Дня 3 с. м. Італія офіціяльно повідомила Британію, що супроти загальної мобілізації в Абісинії видала наказ своїм військам до наступу. Рівночасно наспіли вісти, що італійські літаки сильно бомбароують Адіс - Абебу й Адуу. На ті вісти в Лондоні зібралася надзвичайна военна рада. Кромі того рада міністрів засідає двічі денно. Престолонаслідник Англії приїхавши особисто до Парижа, предложив союз Франції під такими умовинами: На випадок війни з Італією Франція віддає Англії до диспозиції свої пристані, морські й воздушні сили обох держав боряться спільно. За те Англія ґарантує Франції її границю від Німеччини, але не зобовязується йти Франції на поміч коли Франція схотілаб помагати своїм союзникам в середній або східній Европі (значить в разі війни між Німеччиною й СССР). Грецькі кораблі одержали наказ з Атен, щоб не плили в напрямі Суезу. З того вносять, що Англія замкне той канал. Найбільший панцирник Англії „Королева Єлисавета" пливе в напрямі Ґібральтару. На його чердаку є головний командант всіх морських сил Великої Британії. В Европі ждуть змін.

Предсказує скорий упадок Анґлії коли вона утратить свою честь між народами.

На конференції Лейбур-Партії б. підсекретар загр. справ в останнім кабінеті тої партії Делтон заявив таке: „Перед нами питання, чи відіграємо нашу ролю великої держави в боротьбі за мир і справедливість як старший товариш між народами, чи виломимося в безсильности і зневірі зпід зобовязань і станемо Юдою між народами. Тоді утратимо всіх приятелів і приготовивши самі утрату своєї чести причинимося до власного упадку в не дуже далекім часі". На те заявив Понсобі, що не всі народи вискажуться за санкціями проти Італії й тоді Европа може поділитися на два ворожі табори. Опісля Стеффорд Крипс остро атакував правительство Анґлії, заявляючи, що ним руководять виключно капіталісти і що господарські санкції проти Італії не дадуться відділити від санкцій военних.

Неґус щодня пише статтю.

З Лондону доносять: В столиці Абісинії виходить 6 щоденних ґазет: дві французькі, одна грецька, одна італійська, одна анґлійська й одна в мові „амара" (офіціяльна мова Абісинії). Та ґазета називається „Баханіна". До неї сам цісар Абісинії, котрий належить до дуже працьовитих людей, пише кождого дня передовицю. Кромі того вся пропаґанда є під його особистою контролею.

Від парків зазеленіє Єрусалим

Його обведуть шосою на 30 метрів широкою

Приблизно тому дві тисячі літ плянували старі Римляни довести воду до Єрусалиму з Яркону і з Рас - ель - Аіну коло Петаг Тікви. Тепер той коштовний плян здійснюють Анґлійці. Вже 1-го с. м. пустили вони в рух величезні помпи. Дня 1-го листопада Єрусалим могти - ме вже зуживати 3 міліони ґальонів води денно. Отже небаром Єрусалим зазеленіє від парків і публичних городів, що цілковито змінять його вигляд. Кромі того довкруги міста збудують велику автостраду на 30 метрів широку. Хідники для піших будуть по обидвох її боках і серединою.

Слонь учить людей ходити

В столиці Сіяму Банґкоку в останних літах значно збільшився вуличний рух. Рівночасно збільшилося число нещасливих випадків. Шофери не дуже звертають увагу на знаки поліціянтів, що регулюють вуличний рух. Людям тяжко навчитися правильно ходити по вулицях. Недавно одному молодому поліціянтови прийшов до голови оригінальний помисл. Предложив своїм начальним властям, щоби приділили йому до помочи слоня. Шеф поліції згодився на той здавалосяб фантастичний плян поліціянта й дав йому до розпорядимости молодого слоня. По кількамісячній тресурі слонь став направду незаступимим помічником поліціянта. Коли поліціянт засвічував червоне світло—знак, що перехід через улицю замкнений, слонь звертав свою увагу на людей. Коли хтось пускався переходити вулицю, слонь завертав його трубою. На впертих людей придумав поліціянт окремий спосіб. Коло слоня поставив бочку з водою. Коли хтось намагався таки перейти вулицю мимо червоного світла, слонь набирав води в трубу й уладжував купіль упертому чоловікови. Так помалу люди привикали звертати увагу на світляні знаки і число нещасливих випадків зменшилося. Такі слоні придалисяб і в містах Европи.

ДО 31. ЖОВТНЯ Ц. Р.
повинен кождий Українець — власник будинку виповісти в ПЗУВ обезпечення дозволеної законом 1/3 частини вартости будинку й обезпечити її негайно в однокому українському
ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ
„ДНІСТЕР"
ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

Творіть оден клюб

Слово до нового Українського Парляментарного Представництва в Польщі.

Вибори до парляменту Річипосполитої поль., як відомо, відбулися на українських землях Польщі під знаком польсько-українського порозуміння. І тільки завдяки тому порозумінню українське населення в Польщі змогло вибрати своє парляментарне представництво. Така нова виборча ординація до польського парляменту, про що писали ми докладніше в чч. 56, 57 і 72 „Н. Зорі" за б. р.

Нове українське парляментарне представництво в Польщі складається з двох окремих ґруп: галицької і волинської. Галицька ґрупа три рази більша, ніж волинська. Вона має 14 послів і 5 сенаторів — разом 19 представників. Волинська ґрупа має 5 послів й 1 сенатора—разом 6 представників. Всього отже нове українське парляментарне представництво в Польщі має: 19 послів до Соймy і 6 сенаторів. Разом: 25 представників.

Перше, що тут само насувається на думку, се питання орґанізації нашого представництва в Соймі й Сенаті. Чи нове українське парляментарне представництво в Польщі створить оден український парляментарний клюб, спільний для Галичини і Волині, чи створить знов, як було доси, два окремі клюби: галицький і волинський?

Се справа великої ваги. Бо створення одного українського парляментарного клюбу в польськім Соймі і Сенаті булоб великим кроком до національного обединання українських земель у Польщі. І навпаки. Створення в польськім парляменті двох окремих українських парляментарних клюбів булоб продовженням дотеперішнього поділу українських земель в Польщі на дві ґрупи: галицьку і волинську — з двома окремими національними політиками на тих землях.

Яка причина, що в попереднім польськім парляменті існували два окремі українські парляментарні клюби—галицький і волинський?

Причина того лежала в двох ріжних становищах, які займали доси Галичина і Волинь супроти Польщі. Як відомо, дотеперішня українська політика в Галичині займала супроти Польщі неґативне становище. Парляментарний вислів тому неґативному становищу давали українські посли і сенатори з Галичини. Вони вели опозицію в Соймі і Сенаті супроти правительства Польщі. Зовсім інакше було українське становище на Волині. Воно було там супроти Польщі позитивне. А парляментарний вислів тому позитивному становищу давали українські посли і сенатори з Волині, які підпирали правитель-

ЗАКЛАДАЙТЕ КАТОЛИЦЬКІ БІБЛІОТЕКИ!

ство Польщі. Річ ясна, що сторонники таких двох протилежних собі українських політик в Польщі не могли зійтися і бути разом в однім спільнім українськім клюбі. Тому й були два окремі українські клюби: галицько-український самостійний і волинсько-український — в рамах клюбу ББ.

Та тепер відносини основно змінилися. Суть тої зміни в тім, що тепер також Галичина пішла слідами Волині і змінила свое дотеперішне становище супроти Польщі. Наглядне свідоцтво такої зміни й е українсько-польське порозуміння під час останних парляментарних виборів у Галичині і вибір українського парляментарного представництва в Галичині зі спільних польсько-українських ліст. Отже таксамо, як се мало місце передтим і тепер на Волині. Таким чином і галицько-українська політика в польськім парляменті не буде вже засадничо ріжнитися від волинсько-української.

Супроти того нині нема вже ніякої розумної рації, щоб нове українське парляментарне представництво в Польщі творило в польськім парляменті два окремі *українські клюби, галицький і волинський.* Навпаки! Український національний інтерес рішучо вимагае, щоб українські посли і сенатори з Галичини і з Волині створили в польськім парляменті оден спільний український парляментарний клюб.

Створення одного спільного українського клюбу в польськім парляменті зовсім не виключае того, щоб для успішнішої оборони спеціяльних краєвих інтересів Волині чи Галичини українські парляментарні представники тих країв творили внутрі українського загально-національного клюбу ще окремі краєві представництва *Волині чи Галичини* — і навіть загально-краєві, то значить українсько-польські групи з даних країв.

Як подае в ч. 39 луцька "Українська Нива“, що е орґаном Волинського Українського Обеднання, українські волинські парляментарні представники створили вже навіть таке краєве українське представництво Волині. Воно називаеться: Українська Парляментарна Репрезентація Волині. Головою УПРВ вибрано пос. П. Певного. Крім того УПРВ входить іще в склад загально - краєвого представництва Волині.

„Не відділяючись від загальної репрезентації Волині, — читаємо про се в „У. Н.“ — Українська Парляментарна Репрезентація Волині як на терені уставодавчих палат так і на зовні буде виступати як самодільне представництво українського населення в Польщі. Засадничо Українська Парляментарна Репрезентація Волині прагне, аби на соймовому терені голос українського представництва з інших воєвідств був єдиний, оскільки те представництво прийме ідеологічні та тактичні засади Української Парляментарної Репрезентації Волині“.

Останні слова наведеного комунікату Української Парляментарної Репрезентації Волині про ідеольоґічні та тактичні засади торкаються вже політики. Тому зупинимося над тою справою.

Ми сказали вище, що нове українське парляментарне представництво в Польщі, з Галичини і з Волині, повинно в польськім парляменті створити оден український парляментарний клюб, евентуально з двома секціями: галицькою і волинською. А зробити се треба в тій ціли, щоби в польськім парляменті вести одну українську політику, а не дві, як було доси, які себе взаїмно дезавували. Бо положення українського народу в Польщі вимагае обеднання Українців а не розбиття.

Тачи можна вести в польськім парляменті одну українську політику?

Вже на вступі, говорячи про останні вибори до польського Сойму і до Сенату, згадали ми, що нове українське парляментарне представництво в Польщі вийшло на основі польсько-українського порозуміння. Те порозуміння мало місце однаково на Волині і в Галичині. В обох тих краях були спільні польсько - українські листи кандидатів на послів і на сенаторів. І на ті листи голосували однаково Волиняки і Галичани. Тому відношення до Польщі не може вже ділити українських парляментарних представників Волині і Галичини, як се було доси.

Ще менше може ділити нових українських парляментарних представників Волині і Галичини їх відношення до України. Бо одні і другі на тій точці нині засадничо не противорічать собі. Отже передовсім, що торкаеться Великої України, то як Волиняки так і Галичани однаково прагнуть її якнайскоршого визволення з теперішньої московсько - большевицької неволі. І спосіб визволення одні і другі уявляють собі нині менш - більш однаково. Се може статися тільки при співучасти Польщі. Та се покищо — теорія.

Більш реальна зате українська справа в Польщі. Що справа та доси не полагоджена, се признають всі Українці в Польщі, Галичани і Волиняки. І не тільки Українці. Признають се також Поляки, зокрема польське правительство. Тому змагання до полагодження української справи в Польщі й буде головне завдання нового українського парляментарного представництва в Польщі, однаково з Галичини і з Волині. Бо се пекуча загальнонаціональна українська справа.

Не маємо наміру подавати тут подрібної програми полагодження української справи в Польщі. Зазначимо тільки загально, що програма та, як взагалі кожда суспільно-політична програма, е двояка: мінімальна і максимальна. Мінімальна програма обіймае ті справи, які повинні бути полагоджені негайно або в найближчім часі. А максимальна програма — се справи дальшої будуччини.

Як жеж виглядае програма полагодження української справи в Польщі під теперішню хвилю, на ближчу і на дальшу мету в найзагальніших її рисах?

Мінімальна програма зводиться до трох точок: 1) здержання ліквідації державною адміністрацією істнуючих іще національних надбань Українців в Польщі; 2) привернення зліквідованих уже; 3) творення нових. Отся мінімальна програма актуальна в однаковій мірі: для Галичини і для Волині, для Полісся, для Підляша і для Холмщини. Тому на точці отсеї мінімальної програми не може бути ніяких суттевих розходжень між новим українським парляментарним представництвом Галичини і Волині.

Не може бути розходжень між ними також відносно максимальної програми полагодження української справи в Польщі. Бо та максимальна програма обіймае самоуправу українських земель в границях польської держави.

Важну ролю в змаганнях до полагодження української справи в Польщі буде відгравати тактика, що, як відомо, може бути ріжна. Та й на тій точці не буде хіба нині розходжень між українським парляментарним представництвом Галичини і Волині. Бо одно й друге представництво вийшло з польсько - українського порозуміння, отже й відношення обох до держави і правительства однакове: позитивне. А те відношення й обусловить тактику обох наших представництв в змаганнях до полагодження української справи в Польщі.

Зі всього сказаного вище виходить отже наглядно, шо нема ніяких поважних перешкод для створення в польськім парляменті українським парляментарним представництвом Галичини і Волині одного українського парляментарного клюбу та ведення тим клюбом одної української політики в Польщі. Колиб се сталося, то се бувби поважний крок до ліквідації т. зв. сокальського кордону, котрий на сором нам і на шкоду ділить оден український нарід в Польщі на дві окремі частини.

Гумор. — Траґедія. — В театрі на окраїнах міста грають траґедію. В однім моменті героїня кличе з патосом: Де моя мати? — А з першого ряду нагло хтось відзиваеться: Прецінь я тут! І дивлюся як граеш!

Гумор. — Наші дітн. — Учитель: Які зуби виростають найскорше? — Ученик: Молочні. — Учитель: А найпізніше? — Ученик: Штучні.

З РИМУ

Великий день Папського Українського Семинаря ім. св. Свщ. Йосафата в Кастельґандольфі.

Сього року знов наш Семинар мав щастя бути на торжественнім послуханні в Св. Отця. Як відомо, ще 1929 р. Ексц. Впреосв. Митрополит купив від російського князя Ґаґаріна для Папської Української Коллеґії в Римі прегарну віллю, щоб наші питомці по цілорічній науці в Римі мали де перебути вакації та відпочати в часі великих спек італійського літа. Вілля положена в Кастельґандольфі над прегарним Альбанським озером, якраз в тій місцевости, де й св. Отець має свою літню палату. Та вілля одначе вистарчала на поміщення найвисше 30 осіб. Отже була зовсім достаточна для числа питомців в тім часі, коли Ексцел. Митрополит купував ту віллю. Та завдяки Божому благословенню з часом число осіб подвоїлося. Тому в останніх трьох роках треба було донаймати ще сусідню віллю від ОО. Сальваторіянів. Та на довшу мету й се було неможливо. Надто діймаючо давався відчувати брак більших саль, головно на приміщення каплиці й їдальні. Тоді св. Конґреґація за особлившим дозволом св. Отця приступила до розбудови й побільшення віллі. Сего довершено сього року. Тепер наша вілля майже вдвое більша. Має прегарну вигідну каплицю, їдальню і приміщення на 60 осіб, крім того осібний дімок з каплицею для СС. Служебниць. Ся розбудова коштувата около 250.000 лір.

Тож чекали ми на спосібність подякувати св. Вітцеві за цей новий великодушний дар. Ось 25 вересня б. р. призначено нашому Семинареві торжественне послухання у св. Отця. Впровадив нас Й. Ексцел. Монсіньор Чезаріні, Асесор св. Конґреґації для схід. Церкви, й предложив св. Вітцеві від нашого Семинара слідуючу адресу:

„Святий Отче.—Настоятелі і питомці Вашої української (в тексті „рутено“) Колеґії св. Йосафата також сього року зібралися довкола Вашого улюбленого Трону, підчас коли Ви з покріпленням літнього побуту лучите труди управи Христової Церкви. Саме ся близькість їх літнього побуту коло Вашого стае для них по правді важним поученням і торжественним напімненням: коли повне любови Боже Провидіння приготовляе питомцям покріплення через заживання спокою і відпочинку, вони тим самим повинні дбати, щоб їх душі, що їх Бог покликав до такої дивної й ніжної близькости й до Свого післанництва, ніколи не уставали в ревности своїх апостольських змагань. Питомці Коллеґії св. Йосафата, Святий Отче, прибули на свій літний відпочинок до м. Кастельґандольфо, втішені трудами своеї цілорічної науки; ті труди принесли їм радість визначних успіхів і досить похвальних степенів. А до втіхи, що їм принесли висліди їх студій, долучилася повна подиву несподіванка, коли знайшли свою віллю побільшену, відновлену й випосажену новою прегарною Каплицею, зовсім примінену до потреб їх обряду так, що се казало їм забути на всі труди. А се сталося, Св. Отче, завдяки Вашому великодушному батьківському джестови. Колеґія св. Йосафата бачить у тім сю дбайливість, що її розчулюе, сю великодушність, що її зобовязуе ставати щораз ліпшою, ту любов, що її будуе й одушевляе. Приймiть проте, Св. Отче, щиру подяку, що так сердечно звертаеться до Вас і благословіть Вашим благословенням таким тотожним з Благословенням самого Господа і Його Непорочної Матери, благословіть ОО. Настоятелів, питомців, їх далекі родини, їх епархії і їх Епископів і всіх тих, котрих вони мають у своїх серцях та намірах".

О год. 12.20 увійшов св. Отець до Консисторіяльної салі, де вже чекали всі зібрані Настоятелі і питомці. З нашим Семинарем був також приявний О. С. Бараник, ігумен Дрогобицького монастиря, що якраз тепер перебуваe в Римі. По уцілo-

Безженність священиків

Думки ріжних фільософів про целібат.

2) Чи не булоб дуже трудно, вимагати від батька родини, щоб він наражувався на такі небезпеки? Дальше: церковна орґанізація і дисципліна потребує забезпек проти т. зв. непотизму, т. зн. забезпек проти того, щоб церковними урядами й достоїнствами наділювано негідних на підставі кровного споріднення. Безперечно, целібат не дає під тим оглядом абсолютно певної запоруки, та всетаки не можна заперечити, що при помочі целібату усувається зі шляху бодай велику спокусу до непотизму.

Киньмо оком на англиканську церкву, котра богато потерпіла через непотизм якраз тому, що не примінює безженности священиків.

Коли глянемо на схизматицьку Церкву Сходу, то знайдемо дальшу підставу доцільности целібату. Тут у світським і монашім клері жонаті й безженні священики стоять поруч себе. Жонаті священики на Сході не мають довіря вірних і то до тої міри, що вони нпр. в практиці не можуть виконувати судейського уряду в Тайні покути (сповіди). Ту важну священичу функцію мусять вони передавати безженному, монашому клерови. Дальше в целібаті духовенства маємо перед очима символ на те, що люди, котрим приділено виїмкове становище помазанників Божих, повинні зробити себе гідними того виїмкового становища відреченням заспокоювання свого полового гону. Розуміється, все знайдуться священики, котрих переможе людська слабість і котрі в святотатський спосіб зломлять взяте на себе зобовязання. Одначе в тім не можемо добачати ніякого доказу проти целібату. Се може бути тільки приклад людської слабости *), котрій піддаються навіть вибранці Божі. Колиб хтось з факту, що не всі священики постійно додержували обовязку чистоти, хотів робити висновки про „протиприродність целібату", то також з факту, що раз-у-раз лучаються ломання супружої вірности, мусівби заключати про нестійність моногамії. Зрештою случаї, де священики давалиб прилюдне згіршення ломанням обовязку чистоти, дуже рідкі. Се однозгідно посвідчають також не-католики.

Після висше сказаного муситься приняти, що користи, які містить в собі целібат духовенства, без сумніву такі важні й незаступимі, що вони в далеко більшій мірі переважають евґенічну вартість влучення священиків до народної струї дідичности. Ніяким способом не може бути мови про відчуження священика від народу задля целібату; навпаки, наведений приклад православного клеру доказує якраз противне.

Також богато духово високо стоячих не-католиків зуміло дуже слушно оцінити значіння целібату духовенства; ба декотрі з них завидували католицькій Церкві того урядження. Послухаймо кількох голосів, які се висказують.

Лікар і психіятр Р. Крафт-Ебінґ пише: „Се потягнення ніжного психольоґічного знання людини, що католицька Церква зобовязує своїх священиків до чистоти (целібату) і тим старається увільнити їх від змисловости, щоб зберегти їх цілковито для цілей їх покликання". (Сексуальна Психопатія, Штутґарт, 11 накл., Ст. 14).

Шопенгавер пише в своїм творі „Світ як воля й уява" (II, Ст. 705): „Правдиве христіянство має наскрізь той аскетичний підставовий характер, хоч протестантизм, головно в своїм теперішнім вигляді, старається се затушувати. В правдивім і первіснім христіянстві є виразна аскетична тенденція, як се розвивалося з ядра Нового Завіту в писаннях Отців Церкви. Вона той вершок, до котрого вся зміряє. Як головну його науку знаходимо поручення чистого і правдивого целібату, висказане вже в Новім Завіті... Протестантизм позбувся найглибшого ядра христіянства через те, що виелімінував аскезу й її центральний пункт, целібат, й остілько на нього треба дивитися як на відпад від христіянства".

Ніцше нарікає на те, що Лютер покинув целібат; в його „Радіснім знанню" (1887, Ст. 295) написав ось що: „Лютер привернув священикови полові зносини з жінкою; та три четверті части пошанівку, до якого здібний народ і передовсім жінка з народа, полягає на вірі, що виїмковий чоловік під тим оглядом буде виїмком і під іншими оглядами. Якраз тут народна віра в щось надлюдське в людині має... свого найбільше делікатного й найбільше притягаючого речника. Коли Лютер дав священикови жінку, то мусів відібрати йому сповідь, — се було психольоґічно слушно. Та сим скасовано в суті самого христіянського священика: бо найглибший пожиток з него завше був той, що він був святим ухом, мовчазною криницею, гробом таємниць". (Кінець буде).

*) Fragilitas humana.

ванні рук св. Отець засів на троні в окруженні свого оточення, а хор нашого Семинаря відспівав дві пісні: „Достойно есть" і світську пісню „Широкий луг, глибокий яр". Св. Отець висказав своє вдоволення з прегарної музики, що її відчув. Вправді не міг увійти в зміст, та се не було конечне, бо ще більше захопила його глибока лірика пісні. Дальше зволив св. Отець висказати своє вдоволення з відвідин його улюблених діточок, що приходять під іменем великого святого св. Йосафата. В адресі, предложеній Монсіньором Чезарінім, сказано, що приходять не лише з почуваннями дитинячої любови до спільного Батька, але ведені вдячністю за побільшення їх віллі. Св. Отець не бажає більше, як лиш того, бо Батько вдоволений, коли діти раді й утішені місцем свого літнього побуту. На конець св. Отець уділив свого Апостольського благословення.

По послуханні Монсіньор Чезаріні зволив враз з нами відфотографуватися на подвірю Папської палати й прибути до нашої віллі на обід. При тій нагоді заявив, що властиве торжественне посвячення Каплиці й віллі відбудеться на слідуючі вакації, коли вже будуть викінчені всі роботи.

Рим, 28. 9. 1935. о. Т. Г.

Чому застрілився

американський конзуль?

На кораблі „Президент Полк", котрий плив з Греції до Америки, застрілився б. конзуль Америки в Москві, Джордж Гензон. Преса принесла вістку, що він застрілився з неврастенії. І все булоб забулося якби „Бріджпорт Таймс-Стар" не оповістив передсмертного письма Гензона. Зміст його такий: В грудні м. р. був Гензон на відпустці в Нюйорку й одержав запросини на бенкет, який урядила амер.-совітська торговельна палата. Коли зачалися тоасти і промови, він також попросив слова і сказав правду про те, що бачив на свої очи в СССР, а саме про страшне положення народу під большевиками, про стан їх промисловости і т. д. Незабаром по тій промові став він жертвою переслідувань амер. капіталістів, заанґажованих в торговлі з большевиками. Під їх впливом влада перенесла його з Москви до Адіс-Абеби, потому до Солуня. На нього зачали сипатися клевети й очорнювання і все те разом привело його на думку про самоубийство. Він висказує жаль до своїх земляків, що далися опутати большевикам.

Трирічна мораторія

В суботу 28 вересня с. р. відбулося засідання ради міністрів під проводом прем. Славека. На тім засіданні рада міністрів полагодила ряд біжучих справ й ухвалила розпорядок про продовження побору 10 проц. додатку до державного промислового податку та устійнила осідки й територіяльну компетенцію висших гірничих урядів. Крім того рада міністрів ухвалила два проєкти розпорядків президента. Перший з тих проєктів вводить зміну до розпорядку президента з дня 24 жовтня 1934 р. про конверсію й упорядкування рільничих довгів і до закону з дня 28. III. 1933 р. про розємні уряди для маєткових справ посідачів сільських господарств. Другий з них вводить зміну до закону з дня 29. III. 1933 р. про пільги в ділянці опроцентування і речинців сплати ґіпотечних вірительностей. Зміст найважніших змін, котрі вводить згаданий проєкт, слідуючий: На основі самого права припинюється до дня 1 жовтня 1938 р. заплату всіх хліборобських довгів, які повстали перед 1 липнем 1932 р. з виїмком довгів, які затягнено в осіб й інституцій правно-публичних і кредитових. Одначе відсотки від довгів треба платити дальше у висоті устійненій минулорічним розпорядком президента. Також розширено припис, що уможливлює вірителям в деяких случаях домагатися перед розємним урядом скасування полекш, признаних проєктованим розпорядком. Решта приписів проєкту розпорядку має на ціли згармонізувати норми істнуючого законодавства про віддовження згідно з набутим досвідом.

Тяжке положення

жидівських учителів реліґії.

„Хвіля" пише: Головна управа союзу учителів мойсеєвої реліґії публичних народних шкіл в Польщі відбула недавно надзвичайне засідання присвячене трагічному положенню учителів в звязку з останними посуненнями шкільних властей, котрі позбавляють учителів мойсеєвої реліґії контрактів і спихають їх на дно нужди. Після вислухання вичерпуючих звітів про дотеперішні безуспішні інтервенції в Міністерстві Шкільництва і віроісповідань принято одноголосно відповідні резолюції. В них Головна Управа стверджує з жалем, що учителі реліґії неслушно покривджені, позбавлені норм винадгородження, які прислугують всім кваліфікованим учителям і понижені в своїй гідности як учителі, що сумлінно працюють в загальнім шкільництві. Нові умовини платні для учителів мойсеєвої реліґії (переважно людей з повними педаґоґічними кваліфікаціями), котрі будуть вагатися в границях від 60 зл. до 80 зл. місячно, не запевняють мінімум істнування (богато учителів обтяжених родиною). Се рівнозначне з засудженням їх на голод і нужду. Та безприкладна редукція з незрозумілих причин загрожує виключно учителям мойсеєвої реліґії. Отже Головна Управа надіється, що Пан Міністр Віроісповідань і Публичної Освіти візьме під увагу названі аргументи і скасує кривдяче зарядження.

Хто буде президентом Америки?

З Вашингтону доносять: Конґрес республиканської партії матиме великі трудности в вирішенні, кого протиставити Росвелтови як кандидата на президента. Група професорів пенсильванського університету хоче довести до злиття респ. партії з групою консервативних демократів і видвигнути кандидатуру Форда, славного на весь світ фабриканта авт. Форд колись належав до демократів і голосував на Вилсона. За Кулиджа Форд зближився з партією республиканців. Політика Росвелта зробила Форда ворогом демокр. партії. Інші знов кажуть, що конґрес республиканців виставить як свого кандидата сенатора Бору, хоч праві круги тої партії противні його виборови.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Найсильніший чинник культури

З ПРИВОДУ „МІСЯЦЯ КНИЖКИ"

„Діло" в ч. 262 принесло отсю статтю:

Відомож усім нам, що якби вдвоє зросло читальництво серед народу з розумним використанням усього того добра, що подає книжка, то вдесятеро приспішився би розвій кожної ділянки народнього життя. Бо книжка вчитель куди кращий, ніж учитель - людина. Книжку читаємо тільки зацікавившись нею, з власного почину, без постороннього перешкоди, кожної хвилини можемо читання припинити, незрозуміле місце ще раз прочитати, задуматись. Коли слухаємо людини, часто не маємо смілости чи нагоди подискутувати, або, висказавши свою думку, вперто її боронимо, бо наша амбіція не дозволяє нам „дати себе переконати". Читаючи книжку, ми розмовляємо з нею інтимно: на наші завваги вона затримується, дає нам волю „виговоритися", а потім спокійно веде річ далі, все більше й більше зясовує свою правду так, що перед нею звільна падають наші сумніви, а ми самі перед собою радо признаємося до своїх помилок.

Не кожний може призадумувався над тим, що не до всякої книжки займаємо таке шляхотне становище, не з усякою зводимо чесну боротьбу. Бо книжки як люди: одні нас уже здалека цікавлять, інших ми й знати не хочемо; для одних відчуваємо симпатію й готові вжити всіх зусиль, щоб познайомитися з ними, зрозуміти їх та піддатися їх проводові, для інших ми непривітні, не хочемо їх знати і вперто відкидаємо те, що вони проголошують.

Всі памятаємо той час, коли щоденно мусіли ми мати до діла з книжкою й то власне з такою, що її не шукали, а навпаки такою, що сама накидалась нам як обовязок, примус. Ех, як ми ненавиділи ту книжку, хоч у ній була есенція всякого знання, яка трудна й незрозуміла вона була, хоч цілі покоління визначних умів про те тільки й дбали, щоб якнайприступніше до нас тією книжкою заговорити! І було так, що навіть дуже цікава книжка видавалася нам нудна й нецікава, коли тільки походила з джерела, що заносило офіціяльщиною і примусом (шкільні бібліотеки).*)

І що за диво! В той самий час ми з безмежною енергією вчитувалися в книжку, що її роздобули власними силами від неофіціяльних людей з неофіціяльних джерел. Вона ставала нашим найкращим розмовником та порадником, ми без неї не могли жити ні хвилини, — і до школи її брали, щоб вчитуватися в неї в часі „нудних" лекцій. Скільки нераз патерпілися через неї, та тим більше її любили. І не було зусиль, яких ми не підійнялисяб, щоб тільки зрозуміти цю книжку й використати її. І справді, коли ми сьогодні памятаємо важніші моменти, а то й зворотні й переломові хвилини на шляху нашого інтелєктуального розвою, то вони все звязані з якоюсь, чи якимись книжками. Любов до книжки, необхідна й одинока передумова самоосвіти, що без неї ані подумати не можна про поступ в розвою одиниці й громади.

Здавалосяб, що все це назагал відоме. І справді, теоретично воно відоме, та, на жаль, практика не йде в парі з досвідом, основаним на життєвій правді. Коли виленський литовець дійшов до гасла: „Литовська книжка в литовський народ", то львівський Українець каже: „У школі наша будучність!" Можна ні на хвилину не оспорювати такого гарного гасла, бо воно в ширшому розумінні безперечно вірне. Але, здається, що ми краще вийшлиб, якби у практичних наших зусиллях під назву „школа" підтягнули поняття української книжки. У практиці ми не жертвуємо на поширення книжки серед народу й 10 відсотків тих зусиль, що їх жертвуємо для інших ділянок народньої праці. Здається нам, що школа вже і так дає нам досить книжок і плекає любов до них. Але знаємо з власного досвіду, яке це невірне, а вже в таких обставинах, де самі не можемо вибирати книжок для наших дітей — шкільні книжки мало виховують.

А як виглядає справа в ріжних наших інституціях і товариствах? Збори, засідання, резолюції, але бібліотеки нема, на неї нема грошей. Без книжки ми в кожній ділянці непевні своїх досягнень. Читаємо у пресі про розвій села чи містечка, а за місяць про його занепад; недавно його провідники були підпорами установ, нині вони „зрадники" і „хруні"! Чому? Бо штучне полумя ми вважали освітою та культурою. Якби ми вірили більше книжкам, то не було би таких наглих перемін в оцінці культурних явищ.

На балакунах, що оперують вічевими категоріями, ви не опретесь, зате на людях „очитаних" далеко успішніше можна будувати. Пригадайте час, коли ми мусіли зєднувати для себе селянських „кацапів". Як важко було здобувати їх, головно їх провідні одиниці! Були вперті! Цю впертість виховали в них книжечки москвофільських видань. У свому часі велику працю сповнили ці книжечки, виховавши русофільську еліту т. зв. „книжників" серед наших селян, а ментальність їх залишилась у них навіть тоді, коли вони стали ніби Українцями.

Нема двох думок, що „шкільна читанка" не розвине любови до книжки — зате зробить се без сумніву книжечка, що торкається часто справ, які гніздяться у глибині дитячої душі. І коли ми справді покладемо собі на серці поширення книжки серед народу, то на „перший вогонь" мусить піти дитяча книжка. Чи є вона в нас? Вистарчить вказати на дитячу бібліотеку „Світа Дитини" з її близько 200 заголовками, не згадуючи про інші видавництва, що теж випустили доволі багато дитячої літератури так, що є вже в нас чим заповнити дитячі бібліотеки.

Де, як, за що закладати бібліотеки, це питання, що відповідь на них знайде певне кожний, хто тільки передтим скаже собі: наше головне гасло: **„українська книжка в український народ".**

Яків Романенко.

*) Се якесь непорозуміння, бо ученики дуже люблять шкільні бібліотеки. Хто з нас не памятає напр. книжок Купера, Верного й ін., котрі залюбки брав зі шкільних бібліотек і з запалом читав? — Ред. „Н. Зорі".

Примітка Ред. „Н. З.": Коли в сих часах не звернемо уваги, енергії і гроша на поширення католицьких видавництв, то наслідки того занедбання будуть очевидно фатальні для Церкви й нації.

ВУГОЛЬ—КОКС—ДЕРЕВО

В найдобірніших якостях доставляє

Народня Торговля

ІНФОРМАЦІЇ: Бюро — Ринок 36. тел. 103-27 та склади: Ринок 36, Личаківська 115, пл. Більчевського 3, Пілсудського 21 і Солодова 1. ◆

ТОЧНА ВАГА - СОЛІДНА ОБСЛУГА

Маслосоюз і політика

Варшавський „Час" в ч. 266 з с. р. приніс Лист з Волині п. н. „Не Росія, не селянин, але польська держава. Рентовність, молочарні й... політика". Подаємо в перекладі з того листа частину, в котрій мова про „Маслосоюз" і про протеґовані урядом польські молочарські кооперативи:

Східна Галичина (в ориґ. Малопольська) відіграє дуже поважну ролю в нашім рільнім, головно набіловім, експорті. Волинь має без порівнання ліпші умовини. Перед двома роками Волинь була втягнена в величезну молочарську сіть Маслосоюзу, мабуть найбільшої в Польщі і напевно найлучше зорганізованої молочарської спілки, котра висилає свої продукти до Берліна і котру цінять як фірму в Лондоні. Та Маслосоюз був український. Тутейші польські діячі посуджують його про діяльність просто „вивротову", про те, що його філії були гніздами ОУН. Не розумію, як се моглоб відповідати правді. Галицький Маслосоюз, централя й філії, був опанований чинниками зближеними до УНДА, умірковаого уґруповання, котре боєвики з ОУН (української незалежницької орґанізації) завзято поборюють. Підчас недавних розїздів міністра Косцялковского по Галичині, якраз тоді, коли міністр переводив конференції з членами Унда, відвідав він офіціяльно Маслосоюз. Сумніваємося, щоб міністр внутрішних справ удостоював гнізда терористів своїми відвідинами. Зрештою коли масово розвязувано філії Маслосоюзу на Волині, то як офіціяльну причину висовувано звичайно щось зовсім інше ніж політичні мотиви. Коли тому рік в Варшаві замкнули сіть комуністичних книгарень, то се сталося на підставі вини — доказаної й закиненої в акті обвинувачення.

На місці Маслосоюзу функціонують нині нові кооперативні союзи, підпирані владою. Купувати в них може тільки член-уділовий: щоб купувати товар, мусить вплатити уділ. Кооператива продає по ціні майже рівній з ринковою ціною. Могутні філії Маслосоюзу дійсно впливали на висоту цін на вільнім ринку, нові — як мене інформовано в кооперативі в Рівнім — стараються не продавати дорожче ніж на вільнім ринку. В крамниці Маслосоюзу міг купувати кождий. Се був найдогідніший тип кооперативи. Боюся, що населення розуміє висшість тамтих над сими, що перші лучить з ініціяторами з Галичини, другі з ініціяторами зпоміж адміністраційних властей. Бенефіціентом висшости перших напевно не є польська влада. Не знаю, чи потрібно анґажовано свій а в т о р и т е т на відтинку, котрий без сумніву ще шванкує. А роблячи висновки з порівнання з відносин в Галичині, буде шванкувати ще довго. Юрій Міхаловський в брошурі, виданій Інститутом Суспільних Справ, виказав нам недавно, який мало корисний для польських кооператив за Сяном показався протекторат офіціяльних чинників...

Примітка Ред. „Н. З.": Такий справедливий голос Поляка в українських справах не часто лучається почути. Якби таких справедливих і при тім розумних голосів залунало більше і якби ті голоси були витривалі, тоді булоб трівке і польсько-українське порозуміння для великих цілей.

Українська кераміка

Богаті поклади ріжноманітних пластичних ґлин здавна сприяли широкому розвиткові гончарства на Україні. Кустарі виробляли не лише звичайний глиняний посуд, але й надзвичайно мистецькі керамічні твори. Глиняні глечики, миски, блюда поливані та оздоблені своєрідним українським орнаментом ще не так давно були розповсюднені по всіх українських селах. Ці вироби користувалися великим успіхом і за кордоном — в Анґлії, Америці, Німеччині та Японії.

Під цю пору ті річи зникли з широкого ринку й не експортується їх за кордон. Спілки гончарів, за браком керовництва та підтримки, або розпалися, або виробляють лише звичайний посуд, який не потребує ні кращих сирівців, ні досвідчених робітників. Старі майстри залишили виріб не передаючи своїх таємниць молодшим гончарам й українська кустарна мистецька кераміка дійшла до цілковитого упадку...

Так, в Опошні з двох тисяч кустарів, що виробляли художню кераміку лишилося 35, а виріб їх лихої якости. Не краще й в школі-майстерні Макарів Яр (біля Артемовська) і на дослідній станції промсовєта в Комаровці (Харківська обл.). Довший час у Комаровці працювали петлюровці (большевики, як відомо, звали українських патріотів-повстанців „бандітами" аби їх принизити та зогидити, тому й національно свідомих земляків кличуть „петлюровці". — прим. перекладчика), але їх, хоч і з великим запізненням, розкрили й вигнали із станції. Промсовет і доси не прислав замісць їх кваліфікованих фахівців і Комаровка животіє, не дає спілкам ані керівників, ані зразків. Так сумно стоїть справа у великих спілках гончарів, а про дрібні нема що й казати.

На Україні є лише малесеньке підприємство, що зберегло виріб мистецької кераміки і традиції творчости старих майстрів. Це майстерня дослідів при научному інституті прикладної мінеральогії народнього комісаріяту тяжкої промисловости. Але працює тут лише 5 осіб під керуванням досвідченого мистця Т. Іванченка. Згідно „хозразсчету" вони випускають на продаж 600—700 річей місячно, звичайно низької вартости, але поза тим вони вперто працюють над покращанням кераміки. По власним рецептам вони улаштували чудові фарби, надзвичайну поливу; українська майоліка доси не знала такої міцности й якости фарб, як найліпші вироби сеї майстерні.

Ця майстерня моглаб давати чудові зразки спілкам, постачати інструкторів, зробитися огнищем відродження української мистецької кераміки. Та ніхто не цікавиться цією забутою галузкою народньої творчости, хоч старовинні українські тарілки, миски, діточі забавки й доси є оздобою виставок та прикрасою богатьох музеїв. Українська майоліка має величезні можливости, перед нею приваблююче майбутне! Лише треба відповідно підійти до справи, тоді зявляться й старі майстри, згадаються старі таємниці виробу, можна буде досягнути ще кращих зразків народної мистецької творчости. — Е. Некрасова.

Київ, по телєфону від власного кореспондента. — „Известия", 2. IX. 35.

Примітка Ред. „Н. Зорі": Подаємо сей переклад з рос. больш. щоденника як один з вимовних доказів знищення на Україні її старої культури. Розуміється, відбудова тої мистецької творчости неможлива поки там пануватимуть большевики.

Калєндарна „prosperity”

Народній ілюстрований калєндар „Просвіти“ (річник 56-й). Стор. 48 непаг. + 111 + 17 непаг., форм. 15.5 × 23 цм.

Калєндар-альманах „Дніпро“. Річник XIII. Накладом Українського Т-ва Допомоги Емігрантам з України у Львові (вул. Руська, 3). Стор. 18 нпг. + 136 + 8 нпг., форм. 15.5 × 23 цм. Ціна 2 зол.

Історичний калєндар-альманах „Червоної Калини“ (Річник XV). Стор. 32 нпг. + 152 + 20 нпг. + 8 нпг. обосторонних ілюстр. вкладів, форм. 15.5 × 23 цм.

„Приятель народу“. Калєндар для українських працюючих людей. Накладом кооп. „Громада“ у Львові. Цей калєндар одержують точні передплатники „Громадського Голосу“ даром. Стор. 105 + 11 нпг., форм. 15.3 × 22.9 цм.

Ілюстрований господарський калєндар „Сільський Господар“ (Річник VIII.). Бібліотека „Сільського Господаря“ ч. 124. Стор. 207 + 19, форм. 17.2 × 24.2 цм.

Калєндар „Батьківщина“. Накладом Видавництва „Батьківщина“, Львів, Вірменська 25. Стор. 151 + 9 нпг., форм. 20.7 × 27.8 цм.

Український Інвалід Загальний калєндар для українського народу. Накладом УКТОДІ, Львів, Потоцького 48. Стор. 128 + 16 нпг., форм. 20.4 × 28 цм. Ціна 1.50 зол.

Український Загальний калєндар **„Криниця“.** Річник II. Накладом Видавничої Спілки „Діло“ у Львові. Стор. 182 + 18 нпг., форм. 20.7 × 28.2 цм.

Калєндар для всіх. Пятий річник. Накладом Івана Тиктора. Друкується в накладі 15.000 примірників. Стор. 160 + 16 нпг., форм. 20.5 × 27.8 цм.

Калєндар Золотий Колос. (Сьомий річник). Накладом Івана Тиктора. Друкується в накладі 65.000. Стор. 174 + 20 нпг., форм. 20 × 28.3 цм. Ціна 1.50 зол.

Все те калєндарі на переступний 1936 рік. І се ще далеко не всі, бо — як мені відомо — буде їх бодай іще раз тільки. Як поширюється між звичайними людьми зараза всяких ланцюхів щастя-„проспериті“, так між видавцями вибухає, що кілька літ зараза видавати календарі. Деякі кінчать на тім так, як скінчила Америка свою „проспериті“: банкроцтвом. І щойно воно протвережує їх на якийсь час... аж до нової зарази. Переступний 1936 рік стоїть у нас саме під знаком такої пошести. Вийшло богато калєндарів „загальних і для всіх“ та майже всі ті календарі не є загальні, а ще менче надаються для всіх. Калєндарі „альманахи“ годі вважати тепер за літературу, тому не будемо прикладати до них літературну оцінку, а займемося їх оглядом тільки зі становища їх потенціяльного впливу на читачів. І розглянемо, чи вони загальні та для всіх.

„Приятель Народу — калєндар для всіх працюючих людей“ — а властиво по людськи кажучи: для радикалів — уже зверха виглядає дуже „демократично“. Обгортку рисував мабуть якийсь „великий спец“, бо аж жах бере як на неї поглянути, „така файна“... Папір ґазетний й поезії на ньому якраз відповідні для такого вжитку. Не диво, се пишуть такі специ як Я. Чорнобривий, Маґнус Панус і інші. Ось зразок Палажчиної „молитви“ (стор. 79):

„Лиш заніми її писок,
Щоб не обзивалась
Й на будуче вже ніколи
Мене не чіпалась“.

Очевидно є й інша „белєтристика“ зовсім в дусі большевицького пацифізму (на вивіз для дурної хахландії) й тровлення проти старшин. Є й „політика“, яку втяв М. Стахів п. з. „Хто чого хоче?“. З неї приміром довідаємося, що

„клєрикали — це такі ґрупи, що пропагують панування в народі клєру, то є духовенства. ...католицький клєрикалізм у нас сильніший, бо має численне і здисципліноване духовенство (Коби сі Ваші слова сповнилися, товаришу Стахів!... Ар.), котре намагається всюди втиснутися в національне життя і захопити над ним виключний провід. Спільні точки католицького і православного клєрикалізму такі: 1) Всі клєрикали схиляються до корпоративного суспільного ладу, то є хочуть поділу людей на стани (як за панщини), а на верху тої суспільної драбини станів щоб був найвищий стан клєру... 5)... відкидають свободу совісти, свободу думки і слова. Не годяться на свободу науки... 7) Людей баламутять тим, що заявляють, що коли їх хто не послухає, то цей проти Бога. Для демаґогії називають свої політичні організації то „християнсько-суспільними“, то „народніми“, хоч в дійсності воно є проти права народу і проти правдивої науки Христа... Серед уніятів католиків також є дві клєрикальні ґрупи. Одна зорґанізована митр. Шептицьким... а друга зєднана еп. Хомишином. Між собою вони ріжняться тільки поглядами на обрядові справи (Шептицький є прихильником старого обряду, а Хомишин хоче запровадити всякі зміни з латинського обряду). Політично обі ґрупи є зовсім такі самі, бо стоять на становищі згоди і порозуміння з польським санаційним табором. Ріжниця тільки в тім, що митр. Шептицький ту політику переводить зручніше“ (стор. 37).

Як бачимо, то п. др. М. Стахів, виступаючи як учитель віри (навіть Бог пише з великої букви!) й оборонець бідного народу перед латинізацією і клиром, у справедливій скромности забуває про те, що він доктор прав... Тай наплів же він мілких небилиць у тій статті! Тільки місця жалко, щоби їх розібрати.

Дальше пише „Приятель народу“ про те „Що треба читати“ (ст. 38—39): Драгоманова, Франка, Масарика, Чорнобривого (ая!), ну й очевидно М. Стахова (того без „др.“) Дальше є кілька „поезій“ І. Франка та „відповідна“ стаття про того письменника. В тій статті вихвалюється Франка за те, що поширював „соціялістичну правду“, чомусь промовчується, що Франко виступивши з радикальної партії, дав почин народно - демократичній партії, якої нащадком теперішнє УНДО. — В „Радах для тих, що приїздять до Львова“ (на 45 ст.) читаємо:

„Приїхавши до Львова, треба в першу чергу зайти **до Редакції Громадського Голосу.** Вона міститься **при вулиці Міцкевича 7 напроти церкви св. Юра.** Коли хто зовсім не знає Львова, то найпростіше хай наперед допитується до церкви св. Юра, бо її знають у Львові всі, а вже біля площі Юра він знайде вул. Міцкевича 7.“

Знаменитий і притім веселий спосіб, як знайти радикалів („орієнтуватися на св. Юра“) повинні редактори „Приятеля Народу“ опатентувати бодай в Польщі... Ну, а що скаже II Інтернаціонал (оснований під омофором тов. Маркса!), коли довідається, що хлопи дійшовши до церкви св. Юра, таки зітхнуть в ній до Господа Бога? Тов. Стахів! Таж Маркс учив, що „релігія се опіюм для народа“...

Та жарт жартом, а „Приятель Народу“ се в дійсности великий ворог народу, бо хоче його системою масонської підлазки відвести від Христової віри й довести до соціялістичної „правди“ людей,що „працюють“ при вул. Міцкевича 7, тобто до соціялістів-радикалів. Одно треба тому калєндареви признати: він зредаґований популярно. Та з огляду на його ціль ся популярність робить його тим більше небезпечним.

До того ворога народу подібний духом масонської підлазки „Калєндар для всіх“ (вид. І. Тиктора, не мішати з „Золотим Колосом“ того самого видавництва). „Калєндар для всіх“ призначений для більше освічених верств, але демаґогія в ньому несогірша (: наклад 15 тисяч прим.!), бо є навіть у калєндарній частині всякі забобони, очевидно „народні“. От прим. на Головосіки „не можна різати нічого, що нагадує собою голову. Заборонено їсти овочі, щоб не обсіли чиряки“. Вірю, що редактор того калєндаря не вірить в ті „повіря“, але подаючи їх без осуду в 15 тисячах прим., чейже не заперечить, що таким робом причиняється до поширення забобонів. В калєндарюмі подано „українсько-православні свята.“ Спитатиб: де є властиво ті визнавці „українського“ православя в Галичині; чи може серед москвофілів? — Дух того калєндаря старається протоптати дорогу поганському націоналізмови в дусі Гітлєра, але з „поправкою“ на українське ґайдамацтво й анархію. Свідчать про се статті „Український Олімп“ і „Рокові свята“ — обі про поганські звичаї наших предків. У статті „Найвірніщий друг — книжка“ (ст. 97—102) поручається читати „поруч незрівняної Біблії“ також „проповіди Ґотама Будди“ й „розмови Конфуція“ та браманські Упанішади. А дальше йде поручення індексованих авторів: Боккачія, Кардуччі, Монтеня, Рабеле, „блескучої прози Вольтера“, Стендаля, Бальзака, „кращі речі творця натуралізму Золі“ і т. п. Се вже виразне поручування злих книжок пізнати хоч би по тім, що на 99 авторів поручено в калєндарі всього 7 католицьких а 41 виразно протикатолицьких; є навіть автори большевики як Ґоркій. При відділі російської літератури є такий „мудрий“ дописок:

„Росія, що її мусимо ненавидіти, як непримиримого ворога України, але не можемо нехтувати...“ (стор. 100).

Панове! Майте розум. Таж ніякого краю на світі не можна і не вільно „ненавидіти“ таксамо як ніякого народу, особливо в його цілости, хоч можна ненавидіти гнет, злобу і т. п. пороки.

В статті „Від колиски до школи“ є цікаві дані про щеплення, плекання тіла, забаву і т. п. дітей; зате про релігію як чинник виховання нема ні слова. — В статті „Боротьба за калєндар“ (ст. 71—72) щераз подається опис нападу біскупа Соліковського на наші церкви у Львові в 1584 році; з представлення виходить (скрита) тенденція понизити латинників і вивисшити (тепер!) православних. Не дивуємося редакторови календаря, що се написав згл. пустив до друку, бо він перехідник з католицтва на православе; але дивно нам, що такі річи сміють виходити в 15 тисяч накладу для галицьких Українців, які чейже всі або греко-католики або латинники. Слабий був би їх католицизм, якби вони такого календаря не збойкотували. Отже „Калєндар для всіх“ не є для католиків; і не можна його назвати „для всіх“ також тому, що він цікавий добором своїх статтей тільки для більше освічених людей.

Про дальші календарі напишу в черговій статті.

Арамік.

З Бельгії

6-ий Міжнародній Конґрес для історії релігії.

Пишуть нам: Між 16 і 20 вересня відбувся в Брюкселі 6 Міжнародній Конґрес для історії релігії. На нім був сильно заступлений католицький світ в протиставленню до попереднього, пятого, конґресу в Люнді (Швеція), де переважав елемент протестантський. Українську науку репрезентували професор Українського Університету в Празі Вадим Щербаківський та директор Українського Наукового Інституту в Берліні Іван Мірчук, котрого міністр освіти німецької держави іменував також членом німецької делеґації на цей конґрес. Проф. Мірчук виголосив в Індоевропейській Секції реферат про ролю демонічного чинника у східних Словян, в якому старався представити ріжницю між Українцями та Росіянами у розумінні злого на полі народніх вірувань та фільософії моралі. Реферат викликав живу дискусію, в якій брали участь словянські та західноевропейські учені. Проф. Щербаківський забирав голос в дискусії над рефератом професора Віденського університету Копперса, католицького теольоґа, про ролю та значіння культу коня у індоґерманських народів. Він виказував, що на підставі археольоґічного матеріялу дійшов незалежно від Копперса до анальоґічних висновків про ріжницю в психіці між кочовниками та хліборобами. Українські делеґати використали окрім того цей зїзд для навязання контакту з ученими ріжних країн.

СВІЧКИ „КЕРОС“

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Як Богдан Хмельницький дивився на Унію

На підставі недавно оповіщеного документу.

Українці-католики є в досить прикрому положенні, коли прийдеться займити становище до української козаччини взагалі, а до Хмельниччини зокрема. З одного боку безумовно козаччина перебрала на себе старі кличі оборони „руської нації", що її залишило ослабаюче, винародовлене панство. Тут козаки явилися справді тими борцями „з покоління Яфетового", що колись з Олегом воювали Грецію, а з Володимиром хрестилися, — як се заявила відновлена православна Єрархія в 1621 році. В XVII й XVIII столітті українська нація називається „козацькою нацією". Згодом приймається новий, тепер уживаний термін „українська нація", на місці старої „руської нації". Се вказує на те, що формація нашого національного організму відбувалася в значній мірі під впливом „України" в первісному, місцевому значінні — Київщини й Запорозьких Вольностей.

Та з другого боку козаки виступали під прапором православя проти Унії. Сагайдачний відновив православну Єрархію, Богдан Хмельницький виписав на своєму прапорі оборону православя, Іван Виговський у гадяцькому трактаті виразно домагався знесення Унії, а й Дорошенка в Галичині витають не інакше як ворога уніятів. І тому Українець-католик — в досить прикрому становищі. Примітивні й релігійно індиферентні Українці-католики, йдучи слідом за православними істориками (Костомарів, Антонович, Грушевський й ін.) повторяють їх думку про Унію як „польську видумку" й говорять про православя як про „віру батьків". Протилежний погляд старих уніятів XVII—XVIII століть перегинає палицю, що так скажемо, в інший бік: для них козаки загалом „зрадники", вороги віри й (Польської) Держави й як такі не мають місця серед Українців-уніятів.

Крім обох сих крайностей були й спроби компромісового становища до справи. Характеристична річ, що вони виходили від людей, приналежних до католицької Церкви й української нації. Відомі також змагання Мелетія Смотрицького, Йова Борецького й Петра Могили в напрямі поладнання релігійних спорів на національній платформі — „помирення Руси з Руссю". І дуже замітна річ, що такі змагання вийшли якраз від Українців-католиків, справжніх уніятів, що хотіли поєднання серед роздертої нації. Се, очевидно, єдине правильне розвязання справи: стоячи твердо на становищі католицької Церкви як єдиної правдивої й не заключаючи ніякого компромісу з помилками, чи блудами, — змагати до внутрішньо-національної гармонії.

Очевидно, лише на сій площині зможемо вірно й правильно оцінити факти нашого минулого й його діячів. Приймаючи державницьку діяльність українських Гетьманів, ми разом з тим відмічуємо їх помилки, чи недотягнення. Інша річ, що в сьому освітленні справи представляються дещо інакше, ніж звичайно думають, говорять і пишуть.

Тут ми бажаємо приглянутися відношенню Гетьмана Богдана Хмельницького до уніятів і Унії. Втерту вже формулку на те дає сучасний двовіршик в польській мові:

Nie mógł djabeł Unii z schizmatykiem strawić,
Musiał kisiel osolić i chmielem przyprawić.

Переклад сего на зрозумілу мову: Унія розвивалася на злість ворожим їй чинникам („діяволові"), отже треба було щойно схизматика Кисіля і Хмельницького, щоб її доконали...

Таке було переконання Самовидця, як писав у своєму літописі, що „початок і причина войни Хмельницкого есть едино от Ляхов на православіе гоненіе", — таке, як знаємо, було й переконання уніятів. І справді, наприклад в акті піддання шляхти пінського повіту під руку Богдана Хмельницького між іншими точками читаємо й таку: „Унію і всякі інші чужі віри, нам і Війську Запорозькому противні й неприязні, викорінювати одностайно ми з усією братією нашою повинні". [1])

Роблять чи пишуть се, очевидно, тому, що такої умови вимагало Військо Запорожське.

Та вдумуючись ближче в саму Хмельниччину, в той розмах державного будівництва України, мусимо спинитися на такому моменті. Сам Гетьман і напевно люди з його найближчого окруження здавали собі справу з того, що не можна звужувати поняття української нації до якоїсь одної віроісповідної групи. Далі вони напевно знали, що уніяти се цілком не гірші патріоти й не менше любили свою Батьківщину, як православні. В майбутній українській державі мусіло бути місце і для Українців-уніятів. З того конечний висновок такий, що православя на повстанчому прапорі Богдана Хмельницького було не рівнозначне з переконанням Гетьмана про конечність винищення уніятів у майбутній українській державі, але що се було тільки гасло, без якого повстання не малоб ідейних мотивів. Інакше требаб признати Богдана Хмельницького не державником а — фанатиком; не учнем єзуїтської колегії, а таким типом як прим. Значко-Яворський...

Знаємо, що прав. Церква на передодні Хмельниччини стояла так високо, як ніколи передтим в Україні, кривда їй не діялася, Єрархія з Митрополитом була затверджена, а уніятів Поляки вважали за перешкоду для польсько-українського (козацького, схизматицького) поєднання. Про се писав ще Лев Сапіга до св. Йосафата в 1622 році — й то був голос не рідкий, тим менше не одинокий. І тому православя на козацько-повстанчому прапорі було в дійсності декорацією,[2]) для якої Гетьман мусів робити богато уступок на кошт всенаціональної й державницької лінії.

Незвичайно характеристичний для сеї справи недавно виданий документ — про уніятську справу підчас переговорів довкруги зборівського трактату (1649 р.). „Джерелом обопільних закидів і роздражнення", писав пок. Михайло Грушевський, [3]) „зіставалася також релігійна справа — що була висунена Гетьманом уже підчас зборівських переговорів для замаскування своїх соціяльних і політичних уступок, і тепер [4]) далі роздмухується не тільки з церковної, а і з козацької сторони, щоб відтягнути увагу від болючих соціяльно-економічних питань, звязаних зі зборівською угодою. Як стільки раз перед тим, інтереси, мовляв, православної віри мали служити покривкою політичних комбінацій, і в недалекій будучности мали оправдати перехід козаччини під московський протекторат, — так тепер вониж мали осолодити всім покривдженим зборівськими пактами болючі розчарования, які їм довелося понести в своїх безпосередніх інтересах. Всеж війна велася за віру! Зборівський договір постановив, що Унія буде скасована, всі володіння православної Церкви будуть їй повернені, Митрополит дістане місце в сенаті і т. д. Чи не варт було, супроти такого тріюмфу „руської віри", перетерпіти такі „дочасні" прикрости, як відновлення „послушенства" польським панам і державцям, привернення польської адміністрації і под.?"

Коли поминути в сім уступі зайві кпини з релігійних почувань православних Українців, то решта виразно вказує, що православна релігія була для Гетьмана Хмельницького лише покришкою, а не суттєвою справою. Колиж так, то й ворожнеча до Унії не могла бути конечною справою для добра нації — власне на думку Хмельницького. Підчас переговорів у справі переведення точки про Унію Кисіль (з польського боку) домагався у Гетьмана, щоб він відступив від думки повного знищення Унії в Україні і приневолювання уніятів до схизми. На се Гетьман відповів так:

„Річ не подобна й тяжка для когось проти волі до віри своєї притягати і в вільному королівстві поневоляти — вірити як хто хоче, се й ми від літ узнаємо, і більше не хочемо уніятам наприкрятися: нехай вірять як хочуть, бо й корол. м. ріжних вір людей має в своїм королівстві. Але всі добра церковні, здавна наші і силоміць відібрані — нехай нам вернуться". [5])

Се здається одиноке місце, з якого знаємо про погляд самого Гетьмана Богдана Хмельницького про Унію. Він цілком не думає „возсоединять" уніятів, як пізніше Москва в XVIII—XIX століттях. Вірте собі як хочете—нам іде лише про маєтки. Очевидно, сю справу обстоював Гетьман під пресією публичної опінії, але його погляди на справу далеко не покривалися з беззастережним православним фанатизмом. Він мусів лише числитися з опінією загалу, що підпирав його змагання — і проти опінії не міг іти. Не час був на проголошення свого дійсного переконання.

Нам йшло лише про зазначення, що загальні уявлення про Богдана Хмельницького як якогось фанатичного ненависника Унії й уніятів таксамо невірне, як невірне уявлення про нього як „возсоединителя", чи „ворога шляхти". Очевидно, якби були інші обставини, Богдан Хмельницький затверджувавби був права католицькій Церкві в Україні, як дійсно затверджував православній. Але трагічний розлім у нашій нації ще не був переборений — „Русь із Руссю" ще не була поєднана. І в тому одна з причин невдачі діла Великого Гетьмана — але не з його вини. Т. К.

[1]) Текст у В. Липинського, Україна на переломі, Відень, 1920, стор. 13.

[2]) М. Грушевський, Історія, Т. VIII ч. 2, стор. 79 і дд.

[3]) Історія, Т. IX, ч. 1, стор. 24—25.

[4]) В січні 1650 року.

[5]) З документу в петерб. архіві, цитує вперше Грушевський, Історія, Т. IX, ч. 1, ст. 27.

Нові видання

Жан ля Фонтен: **Байки.** Український переспів Ярослава Вільшенка. Вінета Юрія Кириєнка—Ілюстрації Г. Доре. Бібліотечка Нашого Приятеля. Випуск 5. Львів 1935. Накладом В-ва „Наш Приятель". Ст. 63 + 1 нпг. Формат 19.7 × 14 цм. В тексті 20 ілюстрацій. Ціна 75 сот. (з пересилкою 90 сот.) Адреса Видавництва: „Бібліотечка Нашого Приятеля", Львів, ул. Сикстуська 39а.

Д-р Іван Мірчук: **Хрістіян Вольф та його школа на Україні.** Накладом редакції „Записок ЧСВВ". — Жовква 1934. Сторін 12. Формат 24.2 цм.×17 цм. Ціна неподана.

Christian Wolf und seine Schule in der Ukraine. I. Mircuk (Berlin.) Sonderabdruck Germanoslavica. Jahrgang III, Nr. 3—4. Сторін 277 — 291. Формат 17 цм. × 24.7 цм. Ціна неподана.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

МІЛІОНОВИЙ ЗВУТ ПАПЕРЦІВ і ТУТОК „КАЛИНА” говорить про високу якість і дешеву ціну.
фабрика в Тернополі — фабричний склад Львів, ул. Бляхарська ч. 11. 12-10—50 тел. 239-84,

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

УКОНСТИТУОВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛЯМ. РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ. Ві второк, 2 жовтня с. р. відбулося засідання новообраної Української Парляментарної Репрезентації, в якому взяли участь всі посли й сенатори УНДО й УНО. Нова Репрезентація уконституувалася й обговорила найважніші справи, звязані з відкриттям сесії сойму та сенату. До Президії ввійшли: пос. Василь Мудрий, як голова УПР, пос. Володимир Целевич, сен. Інж. Юліян Павликовський і сен. Остап Луцький як заступники голови, пос. Дмитро Великанович як секретар. До Контрольної Комісії ввійшли: сен. Володимир Децикевич і посли Гринь Тершаковець і др Степан Біляк. Репрезентанти УНО стали членами Репрезентації з тим, що в справах, які не є загальнонаціональними і які вимагалиб згідно з їх партійною програмою окремого становища, вони матимуть вільну руку.

УКРАЇНСЬКІ ДОМАГАННЯ. На конференції послів Мудрого й Целевича з премієром Славеком представники УНДО мали поставити такі домагання: устійнення й урядове уживання назви „Українці“ й „український“ замість „Русин“ — „руский“, створення з трох галицьких воєвідств одного воєвідства з осідком у Львові, катедри української мови на львівському університеті, передачі Народного Дому у Львові, допущення Українців до урядів і шкіл. Крім того представники УНДО мали видвигнути господарські домагання. Такі вісти принесла польська преса. „Діло“ заперечило се.

ПРЕМІЄР СЛАВЕК заявив редакторови Медзінському про працю і ролю нового сойму й сенату м. і. ось що: Новий польський парлямент буде працювати на взір анґлійського. Можна буде промовляти з місця так, що трибуна буде непотрібна. Буде впроваджена система коротких посольських інтерпеляцій. Посли будуть засідати після реґіональних ґруп.

В ВАРШАВІ на замку відбулася нарада Президента Річипосполитої з премієром Славеком, міністром Беком і ґенералом Ридзом Сьміґлим. Радили м. і. над закордонною політикою Польщі.

ПРУСЬКІ ВЛАСТИ заборонили читати і поширювати повість Сенкевіча „Хрестоносці“ не терені Східної Прусії. Як мотив заборони подано, що ся повість не може бути дозволена особливо тепер, коли між Німеччиною й Польщою істнує договір про ненапад.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР пропаґанди Ґеббельс виголосив промову в Карльсгорсті. Він сказав м. і., що Німеччина буде невтральна в конфлікті між Італією й Абісинією. В справі Клайпеди сказав мін. Ґеббельс м. і.: Світ не може говорити про право так довго, поки топчуть право в Клайпеді.

НІМЕЦЬКИЙ ПОСОЛ у Відні фон Папен мав предложити австрійському правительству заключення договору про ненапад.

ЛИТОВСЬКИИ ПРЕМІЄР Тубеліс заявив представникови аґенції Ройтера, що Литва бажае повного порозуміння з Німеччиною. Литва виконае льояльно свої міжнародні зобовязання щодо области Клайпеди.

СОВІТСЬКА РОСІЯ предложила Литві заключення військового союзу, обіцяючи Литві військову поміч на случай нарушення литовських границь. Таку вістку принесла берлінська преса.

БОГАТО РОЗГОЛОСУ наробила поїздка мадярського премієра Ґембеша до Берліна. Французька преса пише, що в Берліні обговорювано заключення летунського договору між Німеччиною, Польщею і Мадярщиною. Німецьке урядове інформаційне бюро заперечуе ті вісти.

В БОЛҐАРІЇ викрили заговір бувших членів орґанізації „Звено“ на чолі з полк. резерви Велчевом. Заговірники хотіли зробити переворот з приводу річниці вступлення на престол короля Бориса. Заговірників увязнили. В цілім краю оповістили стан облоги і впровадили воєнні суди. Між увязненими е бувший премієр Ґеорґіев, б. міністр фінансів Тодоров, б. директор інституту пропаґанди Начев, б. комендант поліції полк. Махолев і богато офіцирів.

ВОЄННІ ПРИГОТУВАННЯ В ҐІБРАЛЬТАРІ тревають день і ніч. На горбах уставлено 50 протилетунських батерій. Анґлійська військова влада наймила 40 приватних тягарових авт до воженя амуніції, бо військових було замало.

АБІСИНСЬКИЙ ЦІСАР заявив кореспондентови анґлійської ґазети „Таймс“, що бажавби дістати позичку від Анґлії на зброєння. Абісинське правительство має забезпечити позичку державними монополями.

НОВИНКИ

Пригадуємо, що післяплатникам здержимо висилку ґазети.

Дамо 33% знижки з ціни всіх наших видань тим, котрі основують парохіяльні бібліотеки, або бібліотеки при Т-ві „Скала” і згори присилають належитість за книжки. (Гл. оповістку на 8 стороні). Знижка треватиме до кінця листопада с. р.

На 4 високі школи у Львові (університет, техніку, ветеринарію й високу торговельну школу) записалося сего року на І рік 2.020 осіб, з того 1.600 мужчин і 420 жінок, 340 греко-католиків і 432 Жидів. На університет зголосилося 412 кандидатів і кандидаток, з чого 30 відкинула лікарська комісія. На техніці на механічний виділ записалося 145, на хемічний 88, рільничо-лісовий 83, сухопутну інженерію 62, архитектуру 32. На І рік техніки записалося 27 жінок. На медицину принято всего 14 Українців...

У Львові посвятили угольний камінь під будову будинку міських електричних заведень на розі вул. Пелчинської і Кадетської.

Дириґентський курс для дириґентів церковних і читальняних хорів уладжуе Муз. Т-во ім. Лисенка у Львові, вул. Шашкевича 5. Він потривае 2½ місяця. Наука щоденно від 9 до 13 год. Місячна оплата 20 зл. (50 зл. за цілий курс). Деяке число кандидатів може замешкати в Ремісничій Бурсі при вул. Пасічній. Вписи відбудуться 14 с. м., виклади зачнуться 15 жовтня.

В Заплатині, пов. Стрий, посвятили новорозмальовану церкву. Посвячення довершив місцевий парох о. М. Цурковський в сослуженні 7 священиків — при великім здвизі народа. Церкву розмалював проф. Ол. Харків зі Стрия.

Переносять на захід учителів-Українців. Дир. вселюдної школи в Довжанці, пов. Тернопіль, п. І. Габлевича, перенесли неочікувано без ніякої причини до Холеваної Ґури, повіт Ніско в західній Галичині.

В Станиславові відкрили виставу худоби. На ній е 300 штук худоби.

В Самборі відбувся повітовий сокільський фестин.

В Косові уладили першу виставу гуцульських овочів.

Гайворон поранив на полі коло Ілинець, пов. Снятин, дволітну Магдалину Струтинську.

Над Косівщиною і Борщівщиною перейшов буревій з перунами. В Рожневі перун вбив 13-літню Василину Атаманюк. В Борщеві згорів від перуна дім Юрійчука.

Гумор. — На „Крокиданах”: В тих сподніх сидять молі! — А ви що хочете? Щоб сиділи святоіванські червачки?

Чесна жінка. Ірина Буцманюк з Жовкви знайшла мошонку і в ній 100 зл. Ті гроші вона віднесла на поліцію.

За підроблення зелізничої знижки засуджено студента 2-го року прав Ягайлонського Унів. на 6 місяців вязниці.

Сектантські книжки продавав Іван Пацевич, член секти баптистів, підчас ярмарку в Беліци на Виленщині. Люди кинулися на столик з книжками й обляли його нафтою. Баптиста мусіла боронити поліція.

Бунт вязнів вибух в коронівській вязниці. 1000 вязнів забарикадувалося в келіях і зачало маніфестувати проти вязничних властей. До вязниці прибув прокуратор з відділом поліції.

В Кракові викликало велику сензацію зникнення адвоката Вільгельма Іммерґліка. Дотепер не знайшли ніякого сліду по нім.

В Вильні застрайкували всі самоходові таксівки з приводу зміни тарифи, що обнижуе таксу о 20 сот. на 1 км.

Цигани схопили 3 хлопців з села Здунської Волі коло Лодзі й утікли в невідомім напрямі. Поліція почала слідство.

На стерилізацію засудив суд у Ґданську Брунона Маєра за злочин проти добрих обичаїв. Се перший того рода присуд у Ґданську.

На Балтійськім Морю зударилися два кораблі: фінляндський „Геранія” й естонський „Віляні“. Фінляндський корабель затонув. 4 особи втопилися.

Вбивають комуністів на сов. Україні. В м. Великі Будки в харківській окрузі застрілили голову колективу „Червоний Шлях” Дмитра Хамулу. В м. Жовині вбили голову збіжевої комісії, робітника Ладиженського. Його прислали з Москви для контролі „хлібозаготовки”. Та нарід дуже їх „полюбив” і вислав туди, ідіже ність болізни...

Зшиває живі серця український лікар проф. Степаненко в СССР. Йому вдалися дві тяжкі операції серця.

В СССР скасували харчеві картки. В цілім СССР почали продавати харчі без карток.

До сенату українського вільного університету в Празі вибрані: ректором проф. д-р Ол. Колесса, заст. ректора сен. С. Шелухин, деканом прав. виділу проф. А. Андріевський, його заст. проф. А. Білецький, деканом філ. виділу проф. Д. Дорошенко, його заст. проф. С. Слісаренко. В шк. році 1934/35 було в українськім університеті у Празі 260 студентів.

Скажений пес вкусив в руку д-ра Е. Бенеша, чехословацького міністра закордонних справ.

„Молодий Українець“, орґан української молоді в Манджурії, зачав виходити в Харбіні. Сей журнал призначений для поширення ідей української визвольної боротьби і для популяризації Союзу Української Молоді в Манджурії.

З кінцем жовтня вийде в Парижі в рос. мові „Антологія емигрантської поезіи”, уложена Антоновичем і Кантором. (А наші еміґранти повинні також видати вибір з того, на що велика їх часть посвятила найбільше енергії, значить: „поучування” всего людства, як найлучше ділити дебри „забездурно” і лаяти свого власного Гетьмана).

Гумор. — Совітська зелізнича математика. — Совітські зелізниці курсують дуже неправильно. Один подорожний заночував в гостинниці. Коли йшов спати спитав служачого: О котрій годині йде поїзд до Харкова? — О 9.37! — Ну то збудіть мене о 11.30!

Гумор. — Універсальна бритва. — Муж: Що з моею бритвою? Вона зовсім тупа! — Жінка: То твоя борода твердша від коробки з сардинками, котру я нині бритвою отвирала?

Подяка

Підписаний складає щиру подяку Марійському Т-ву Пань в Перемишлі, що 15.IX. с. р. уладило фестин на Замковій Горі й зібрані гроші в сумі поважній на нинішні часи (коло 600 злп.) передало підписаному на докінчення будови василіянської церкви в Перемишлі-Засянні.

За Комітет:
о. Др. Осип Чепіль, ЧСВВ.

БІРЖА

ГРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.30 — 5.33.50 зол. Тенденція звишкова.

Нім. марка 1.52—1.60, фр. франки 34.85 — 35.00, шв. франки 172.50 — 173.00, фунти стерлінги 26.10 — 26.20, австр. шілінги 99.50 — 102, чеські корони 20.50 — 21.50, рум. леї 28.50 — 30.50, ліри 36.00 — 39.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 2 жовтня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакування	2.70 зол.
1 кг. масла дес. експорт. з опакув.	2.80 „
1 л. молока	0.13 „
1 л. сметани	0.60 „
1 к. яєць	3.60 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 22 сот.

Тенденція на масло і яйця сильна, молоко і сметану вдержана.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 26.IX. ц.р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 90 дкг. за 1 кл	0.85 зол.
Мол. однор. кури І. кл. за 1 кг.	0.90 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

З сим числом „НОВОЇ ЗОРІ" висилаємо всім нашим П. Т. Передплатникам почтові складанки (чеки Почтової Каси Ощадности), котрими просимо вислати належність за газету.

Адміністрація.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+додаток 4. Ціна зол. 1.50 з пересилкою зол. 1.80. — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, вулиця Гродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

Даром 50 зл. в готівці

може одержати кождий читач отсего письма. — З приводу отворення висилкового відділу, як також в ціли приєднання ссбі постійних клієнтів й поширення наших товарів серед найширших верств консументів нашого краю, рішили ми розділити 1000 премій по 50 зл. в готівці між клієнтів, котрі надішлють замовлення на один або більше комплєтів і залучать правильну розвязку шаради.

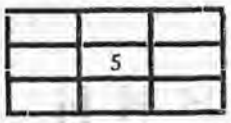

Пояснення: В 8 вільних чотирокутниках треба вставити довільні числа від 1—9 в той спосіб, щоб сума їх у всіх напрямках дала число 15.

Не зважаючи на великі грошеві премії, ми рішили також обнизити ціни наших комплєтів до мінімум.

Наші реклямові комплєти 70% знижки

Тільки за зл. 11 сот. 70

висилаємо: 3 метри матеріялу на мужеський одяг, осінний або зимовий, дуже модний (десені бельських камґарнів), повної подвійної ширини 140 цм., 1 мужеський светер, зимовий, грубий і теплий в жакардових десенях з шалевим ковніром або американським замком, 1 мужеську сорочку в дуже добрім ґатунку з модним сатиновим викінченням, 1 пару підштанців в знаменитім ґатунку, 1 п. десеневих скарпиток, дуже міцних, 1 поясок замшевий до штанів з гарною ніклевою клямрою, 1 мужеський шаль, вовняний в модні десені і 3 мужеські хустинки до носа з кольоровим краєм.

Тільки за зл. 12 сот. 85

висилаємо: 4 метри матеріялу на модну сукню в гарні взори й десені теперішнього сезону, 1 зимову хустку в ясні або темні крати, 1 п. дамських пантофель (подати розміри взуття), 1 дамський пульовер наймодніший „останний крик моди", 1 дамську сорочку, люксусову з шовковою вставкою у всіх кольорах (після бажання), 1 п. реформ з еластичного трикоту в усіх розмірах, 1 п. дамських панчіх, шовкових в знаменитім ґатунку, 1 поясок, 1 п. дамських рукавичок, елеґантних, 3 дамські хустинки, батистові з шовковою обвідкою й 1 тоалєтову бомбонєру.

Тільки за зл. 25 сот. 85

висилаємо: 1 штуку білого полотна 17 метрів на білля всякого рода або постіль в д. добрім ґатунку, 2 пікові ковдри на ліжка в елеґантні жакардові квіти в добрім ґатунку, 6 метрів білизняної фляпелі, мякої й пушистої на всяке білля, піжами і шляфроки, 6 метрів зефіру в модні смужки на мужеські сорочки денні і 6 метрів ручникового чисто білого в кістки або 6 вафлевих ручників з френзлями.

Вище згадані комплєти висилаємо за почтовою післяплатою на листовне замовлення. Платиться при відборі на почті.

Без ризика: Коли товар не подобається, приймаємо його назад і зараз звертаємо гроші за нього.

Адресувати: Фірма **„Polska Tkanina", Łódź, ul. Moniuszki l. 3. — oddz. 67.**

Зазначуємо, що се ніяка льотерія, ні льосування, тільки кождий, хто надішле правильну розвязку шаради разом з замовленням, може одержати 50 зл. в готівці.

Поділ і висилка нагород відбудеться 31-го жовтня 1935 р.

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	**Основи соціольоґії**	3.—
Ч. 3.	**Спіритизм**	2.—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0.80
Ч. 5.	Я. Л. **Секти й сектанти**	0.60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1.50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3.—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло**	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті**	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0.60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0.80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. ІІ.**	2.—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: **Пастирський Лист про політичне положення**	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2.—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1.—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архієреї**	0.25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0.40
Ч. 24.	А. Ч. **Українська молодь Христові**	0.60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?**	0.30
Ч. 26.	Осип Назарук: **На спокійнім океані**	0.40
Ч. 27.	„ „ **Жінка і суспільність**	0.50
Ч. 28.	„ „ **Жіноча справа**	0.40
Ч. 29.	В. Маковський: **„Андрей" на засланні**	0.80
Ч. 30.	А. Ч.: **Террор в минувшині**	0.40
Ч. 31.	Еп. Гр. Хомишин: **Українська Проблєма**	1.50
Ч. 32.	Осип Назарук: **Вибір звання**	0.40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук:	**Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3.00
о. Д-р Т. Галущинський:	**Думка і наука Церкви в питанню літург. мови**	0.20
Д-р С. Томашівський:	**Десять літ українського питання в Польщі**	1.50
Д-р С. Томашівський:	**Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський:	**Про ідеї, героїв і політику**	2.00
О. Назарук:	**Роксоляна** (повість)	12.00
О. Н.:	**Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0.50
Проф. Л. Коплер:	**Релїґія і політика**	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист		1.00
А. Ч.:	**На калиновім мості** (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук:	**Католицький журналіст обвинуваченний за державну зраду**	1.30
Станіслав Лось:	**За конструктивну політику на Червоній Руси**	1.00
Гадяцький Договір		0.50
Осип Назарук:	**Націоналізм Донцова**	0.60
Осип Назарук:	**Венеція**	3.—

В кождій культурній родині на цілім світі роблять подарунки з книжок при численних подіях і нагодах, а саме: 1) в день уродин, 2) в день імянин, 3) в день коли молодець чи панночка кінчить школи, 4) в день заручин, 5) в день вінчання, 6) на Святвечір, 7) на Великдень, 8) в день патрона місцевости, 9) в кожде родинне свято, 10) при кождій більшій щасливій або нещасливій події, щоб радість утревалити доброю книжкою, зґл. щоб смуток злагіднити розумними думками доброго автора. Пригадайте Собі, чи Ви поступали так і чи в Вашій родині робилося так? Коли ні, то направте се, бо з культурних одиниць складається культурна родина, а з культурних родин складається культурна нація. Сила не полягає на грошах, ні на землі, тільки на уморальненні й укультивованні духа. При виборі книжок не забувайте про католицькі книжки „Нової Зорі" і „Правди".

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 10 жовтня 1935. Ч. 77 (875)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

Війна і що з нею вяжеться

Абісинці бороняться завзято. — Адуа довго переходила з рук до рук.

Комунікати з фронту в Абісинії є ріжного рода: італійські, абісинські і приватні, то значить ріжних пресових аґенцій. І так Бюро Райтера доносить, що в боях під Асфабом впало коло 1300 Абісинців і 700 Італійців. ПАТ доносить, що в битві під Аґаме 85 Італійців дісталося до неволі. Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє, що в околицях Ваета й Енгвеля Абісинці здобули від Італійців богато машинових і ручних крісів. Адуу здобули Італійці по довгих і кривавих боях. Вона кілька разів переходила з рук до рук. Страти по обидвох сторонах тяжкі. Італійське військо посувається помалу наперед, але не більше як 7 км. денно. Бюро Райтера повідомляє, що часто приходить до завзятих боїв на багнети.

Абісинці не просять і не дають пардону. — Масові самовбийства полонених і жорстокі каліцтва.

З Лондону повідомляють: Показується, що чорні жовніри неґуса се противник, якого трудно поконати. Дрібні ґрупи абісинських жовнірів, узброєні в новочасну зброю, на вид неприятеля кидають ту зброю на землю і тільки з білою зброєю біжать до боротьби. В Адуї навіть неправильні відділи Абісинців боронили буквально до останка кождої вулиці, кождого дому і руїни кождого дому. Пардону не просять і не дають. Зловлених італійських полонених вирізують до ноги, без огляду на те, чи хто ранений, чи ні. Але й самі взяті в полон не очікують помилування і кінчать масовим самогубством. В ночи їх ранені зриваються і кидаються на італійських санітарів. Італійські патролі знаходять італійських жовнірів з пообтинаними правими долонями і стопами та позбавлених мужескости. Вони звичайно конають з упливу крови. Словом, Абісинці бороняться надзвичайно завзято. (Цікаво, що нема ні одної вістки, щоб хоч оден відділ Абісинців оголосив „нейтралітет", подібно як в часі наїзду червоних товаришів з Москви на підставі „соціялістичного братерства" оголошували „нейтралітет" цілі полки одного 40-міліонового народу, котрий чомусь думає, що за той „нейтралітет" повинен мати свою власну державу, а не поневірку і нужду).

Затроєна вода найлучший союзник Абісинців.

Шеф генерального штабу абісинської армії, б. турецький штабовий офіцер Вегіб-паша, котрий в часі світової війни дуже завзято боронив Дарданелів, сказав представникови „Пті Парізієн": Італійці сухопуттям ніколи не дійдуть до столиці Абісинії, навіть якби ішли в силі пів мільона війська, бо знищить їх по дорозі вода затроєна малярією. Фільтрування не поможе, бо спрагнений жовнір не має терпеливости ждати на заспокоєння спраги. Нездорова вода в околицях Аддіс Абеби се найлучший союзник Абісинців. Довіз води з Еритреї дуже тяжкий.

Ситуація на фронті. — Як Абісинці дають собі раду з танками.

З Парижа доносять: На північнім фронті три колюмни італійських військ получилися на лінії Адуа—Адіґрат. Рас (князь) Сеюм, начальний вождь Абісинців на тім фронті, котрий боронив Адуу, подався на лінію Аксум—Макалє. До тої лінії наближаються значні абісинські сили. На горах західного відтинку фронту кипить вже довго безнастанний бій. В боротьбі з танками Абісинці примінили спосіб уживаний в полюванні на диких слонів: копають глибокі ями і прикривають їх галуззям і листям. Вже 4 італійські танки попали в таку засідку. Залоги їх вигинули. В Аддіс-Абебі настрій добрий, та чужі обсерватори не бачать підстави до того оптимізму, бо італійська техніка кінець кінців мусить взяти перевагу, коли Абісинці не одержать якоїсь зовнішної помочи. Італійські літаки долетіли вже на 70 км. до Аддіс-Абеби, але завернули задля великої мраки в горах.

Оживлення в ріжних сторонах світа.

Значна часть держав зарядила „додаткові маневри". Споконвічні вороги Турки і Греки урядили спільні маневри своїх фльот: очевидно вправляються до того, щоб поділитися островами Додеканезу, коли Італія, котра їх заняла, порядно вмотається в боротьбу в горах Абісинії. Східна Прусія повна німецьких військ. Фльотиля японських канонірок пливе вгору по великій ріці Сунґарі в Азії, розуміється в напрямі: проти СССР. З того всего може розгорітися світова війна.

Союз Народів одноголосно осудив Італію. — Франція прирекла допомогу Анґлії.

З Женеви повідомляють: Рада Союза Народів по промовах представника Італії барона Альоізі та предст. Абісинії Текле Гаваріяте одноголосно вирішила, що Італія напала на Абісинію і тим зломила договір Союза. Представник Анґлії Іден заявив журналістам, що тепер поодинокі держави мають право робити що уважають вказаним для виконання ухвал Союза Народів. — Правительство Франції оповістило, що прирікає допомогу Анґлії в рамах постанов Союза Народів.

ДО 31. ЖОВТНЯ Ц. Р.

повинен кождий Українець — власник будинку виповісти в ПЗУВ обезпечення дозволеної законом 1/3 частини вартости будинку й обезпечити її негайно в одинокому українському

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

Абісинія

І. Раси, що заселюють Абісинію і їх мови. — ІІ. Найважніші події з історії Абісинії. — ІІІ. Християнство в Абісинії.

І.

Абісинію заселюють три ріжні раси, дуже з собою помішані:

1) Мурини, найпервісніші мешканці краю (на терені полуднево-західнім);

2) Кушити, котрі виступають вже в історичних часах; сі належать до ґрупи гамітських народів, до котрої належали також старинні Єгиптяни;

3) Семіти, котрі вимандрували з полудневої Арабії, з савської держави, ще на богато століть перед народженням Христа.

Рівнобіжно до згаданих трох рас виступають і три мовні ґрупи:

1) Мови семітських племен належать до мовної ґрупи полуднево-західно-семітської. Та ґрупа обіймає мови арабську й абісинську (давніше звану етіопською); арабська мова в полудневій Арабії ділиться на два діялекти: савський і мінейський.

Отже з полуднево-арабською мовою споріднена мова еміґрантів з полудневої Арабії, котрі колись примандрували до теперішної Абісинії, а саме: ще нині уживана там як мова літурґічна — мова „Ґе'ез", звана також етіопською мовою; дальше діялекти „Тіґре" й „Тіґріна", котрих уживають в північній частині краю; й амгарська мова (на полудні краю з діялектами „Ґураґуе" й „Гарар"), котра в XIII ст. виперла з уживання мову „Ґе'ез". Тепер вона найбільше поширена мова в Абісинії й рівночасно урядова мова. Крім того істнує богато відмін згаданих діялектів. Вони сильно забарвлені елементами африканських мов, що сусідують з ними.

2) Мови Кушитів (в Сомалі і в Ґалля) належать до гамітської мовної ґрупи, до котрої колись належала староєгипетська мова. До неї належить ще тепер істнуюча мова Берберів в північній Африці. Гамітська мовна ґрупа також виказує далеке споріднення з семітською мовною ґрупою.

3) Мови племен Кумана, Барео і Базен, котрі мешкають над середним бігом рік Мареб і Таказзе, належать до зовсім іншої ґрупи африканських мов і зовсім відмінної ніж гамітська мовна ґрупа; то саме відноситься й до мов Муринів, котрі збитою масою заселюють передовсім полуднево-західну Абісинію.

ІІ.

Історію Абісинії — з огляду на вагітність подій, котрі відбулися на її терені, —можна поділити на три доби:

Новий фейлєтон „Нової Зорі"

В отсім числі зачинаємо печатати опис вражінь і думок з подорожі до Риму дра Осипа Назарука. Перших 15 розділів матиме такий зміст: І. Думки по дорозі до Риму. ІІ. Вїзд до Риму. ІІІ. Вія Аппія. IV. Кастель Ґандольфо. V. До церкви св. Петра. VI. На площі св. Петра. VII. В найбільшій церкві світа. VIII. По християнськім і поганськім Римі (Колізей). IX. Три луки. X. Монастир Вестальок. XI. Форум Романум. XII. Фора Цезарум. XIII. Капітоль. XIV. В палатах римських цісарів. XV. Терми. Печатання сего фейлєтону потреває більше ніж рік. Розуміється, що час до часу будемо його переривати малими оповіданнями, гумористичними і т. п.

1) Передсавська доба,
2) Савська доба й
3) Посавська доба, або доба, котра обіймає історію самостійної абісинської держави.

Передсавська доба обіймає передісторичні часи аж до хвилі появи в північній частині Абісинії еміґрантів з полудневої Арабії, з савської держави. Про ту добу знаємо дуже мало й на достовірні відомости треба зачекати аж праісторія оголосить висліди своїх дослідів. Одначе знаємо, що замешкували її передовсім Кушити, котрі стояли на дуже низькім степені культури і стоячі на подібнім розвоєвім степені Мурини, її найпервісніші мешканці.

Савська доба обіймає часи від початків згаданої еміґрації (що треба приняти бодай на кільканацять століть перед Христом) аж до часу, коли вона зірвала залежність від матери, т. зн. від савської держави і створила власну державність етіопську або абісинську. Створення самостійної держави треба віднести на кілька століть перед народженням Христа (можливо, що десь по смерти жидівського короля Соломона). Центр був тоді в Аксумі, котре вже передтим, від непамятних часів, було осідком східно-африканської культури. Причиною згаданої еміґрації були, як звичайно, економічні умовини. Першими еміґрантами й рівночасно кольоністами пізнішої північної Абісинії було племя, що мешкало на побережжі, зване „Габашат". Гамітські племена, котрі Габашат застало на новім терені, далися легко підбити. І з того часу зачала вже дуже скоро поступати кольонізація ріжними іншими племенами з полудневої Арабії, з котрих вибивалося племя Ге'ез. Племя Габашат назвало новий край „габеші" (що значить по арабськи „мішанина народу"). І з тої назви повстала пізніше назва „Абісинія". Діяльність кольоністів на новім терені замикалася тоді правдоподібно ще в границях пізнішої північної Абісинії. А пізніша її полуднева часть була з північною звязана правдоподібно ще дуже слабо.

Характеристичною ціхою тої доби були живі торговельні взаємини передовсім з матірю, крім того державне усамостійнювання кольоністів, котре вкінці довело до оголошення самостійної держави. Кінцевий процес усамостійнювання й організація нової держави спочивали правдоподібно в руках племени Ге'ез, бо пізніше його мова стає державною мовою, хоч ще в III-IV ст. по Хр. державною мовою була савська мова, та може тільки частинно. А з приходом християнства мова Ге'ез стала й церковною мовою; крім того мова Ге'ез означає мову вільних людей. Значить то племя було вільним племенем, отже й пануючим племенем. Можливо, що повстання самостійної абісинської держави треба віднести хронольоґічно менше - більше під кінець панування, або також по смерти короля Соломона. Абісинська традиція все вперто твердила й доси твердить, що перший їх король Менелік I мав бути сином тогож Соломона й королевої Сави та рівночасно основником соломонової династії, котрої потомки мають панувати з перервами аж до нинішного дня. В кождім разі, якби не було, Абісинія виступає на історичну арену як самостійна держава перший раз в I ст. по Хр. А се вже доказує, що та самостійна держава правдоподібно істнувала вже перед народженням Христа.

Трету добу, властивої абісинської державности, характеризує вже в самих її початках організаційна діяльність племени Ге'ез, котре на створеній новій і високій культурі витиснуло своє сильне й незатерте пятно, замітне до нинішного дня.

В історії нової абісинської держави наступила нова епоха по 328 р., а то з хвилею введення християнства як нової державної релігії. Культурне життя від тої хвилі почало бити живішим живчиком. Державні сили також значно зросли. І держава незабаром почала виказувати навіть завойовницькі тенденції. Ті змагання пізніше довели до того, що король Калеб заняв 523 р. полудневу Арабію (значить давну метрополію) і став

паном Червоного Моря, а 525 р. вирушив походом в ціли ширення християнства на побережжі східної Африки; той похід скінчився нещасливо, та відбився сильним відгомоном в тодішній Індії та Занзибарі.

Слідуючі століття виповнюють боротьби з ісламом, котрий загрожував з Єгипту і з держави Адул над Червоним Морем, як також дуже прикрі релігійні спори внутрі краю. Ті релігійні спори зміцнили в краю жидівський елемент, котрий около 900 р. захопив владу й посадив на королівський трон Жидівку Загуе. Се було причиною, що законний володар Дельмада втік на полудне до провінції Шоа та зорганізував там другу державу, полуднево-абісинську.

Династія „Загуе" панувала на півночі поверх 350 літ і, хоч її основницею була Жидівка, видала зпоміж своїх членів богато ревних християн. Найвизначнішим з них був король Лялібеля. Він жив в XIII столітті. Пізніше признано його святим. Був се фондатор богатьох монастирів і церков, викованих з величезних скельних монолітів. При їх будові були заняті египетські архитекти.

В полуднево-абісинській державі панував до 1269 р. король Іквон Амляк, котрий в тім році зумів злучити обі абісинські держави. Та злука зміцнила Абісинію й викликала розцвіт краю. Він тривав понад 250 літ. Підпорою злученої держави лишилося й надальше полудне, головно провінція Шоа. І тоді прийшла до голосу амгарська мова, а мова Ге'ез втратила своє дотеперішне значіння, обмежуючися до ролі літурґічної мови; якраз тоді закінчився процес стоплювання культурних елементів півночі й полудня. Він у висліді довів до їх синтези, сильно закращуючи її елементом полудня при помочі муринського елементу. Діяльність короля Іквона Амляка зазначилася головно в часто ведених війнах. Вони мали ціль успокоїти край і морське побережжа, як також ослабити жидівський елемент на північ від озера Тсана.

По смерти Іквона Амляка наступили кровавi спори між королівськими васалями. Тимчасом могутність Арабів скоро росла і довела до того, що Араби могли заняти навіть найвисші державні становища в Абісинії. Той стан річей змінився щойно за панування короля Зійона (1314 до 1344). Йому вдалося вигнати приклонників ісляму. Він усунув Арабів з урядів й ослабив жидівський елемент. Одначе вже незабаром, по смерти Зійона та його наслідника, заборчість ісляму супроти Абісинії зросла з подвійною силою. Його небезпека ставала щораз грізніша. І тому абісинську суспільність огорнула зневіра в можливість оборони держави. Та зневіра була причиною, що Абісинці почали відбувати часті прощі до Єрусалиму, добачаючи в них ще одиноку можливість спасення. І в Єрусалимі Абісинці довідалися про могутність Португальців. Тоді їх цісар Яків (1434—1468) вислав посольство до Лісбони з просьбою помочи проти Магометан. Король Альфонс португальський, на бажання папи, зажадав в заміну за поміч, щоб абісинська Церква признала зверхність папи. Цісар висловив свою згоду й вислав делеґата на собор до Фльоренції, та не одержавши помочі зірвав церковну унію.

Наслідник цісаря Якова і його син Беда Маріям (1468—1478) навязав нові переговори з португальським двором. У висліді того Португалія вислала до Абісинії, та щойно 1520 р., посольство інформаційного характеру. Тимчасом натиск Арабів зростав і в рр. 1528—30 Араби зовсім знищили провінцію Шоа й Тіґре. За той час член португальського посольства о. Бермудез, пізніший александрійський патріярх, дуже почав старатися за португальську поміч, щоб так ратувати абісинське християнство від цілковитої заглади. Одначе Португалія щойно в 1540 р. рішилася вислати військову поміч до Абісинії. Та заки та поміч прийшла, португальська фльота під проводом Стефана да Ґама (сина славного Васка) случайно була при побережжі Червоного Моря. І туди абісинський цісар вислав посольство з просьбою помочи. Стефан да Ґама дав помічні відділи, котрі разом з абісинським військом в незвичайно кровавих і геройських боротьбах побідили магометан. Так отже тільки завдяки случайній приявности португальської фльоти на Червонім Морю Абісинія уратувала свою незалежність і християнство.

Від тої хвилі аж до 1632 р. зачалися в Абісинії сильні впливи Португальців, головно католицького клеру, повні нещасливих політичних потягнень. Діяльність клеру на жаль ішла по лінії португальської кольоніяльної політики. Вкінці змагання клеру до введення латинського обряду довело 1632 р. до вигнання католицького клеру поза границі держави.

В тім році вступив на трон цісар

З ПІНСЬКА

V-та Унійна Конференція.

II-ий реферат, пообідний, прочитав о. А. Неманцевич, Єзуїт із Дубна: Духовенство латинського обряду й унійна акція. Читав 40 хвилин.

III-ий реферат, під заголовком: Західні Чини й унійна праця, 50 хвилин читав о. Кирило-Капуцин. Реферат методично й інформативно добре опрацьований, але під оглядом історичним — недокладний, з закраскою особистих поглядів. Гадаю, що й у своїх практичних висновках цей реферат дещо завузький. Згадавши між ін. митр. В. Рутського і митр. А. Шептицького як ініціяторів і піонірів у тій квестії, референт не доповів, що обидва Єрархи — Василіяни і сини цьогож Чину, що сьогодні не знати з чиєї вини сам не працює на унійних теренах. Вислів цьому, в дуже культурній формі, дав у дискусії о. П. Табінський, замітивши, що працьовники західних Чинів між східними мусять так працювати, щоб нічим не заперечувати цієї природної і психольогічної правди, що всеж таки поруч них істнують східні Чини (ОО. Василіяни і ОО. Студити), котрі з природи своєї та з призначення свого покликані працювати для соборної унії.

З черги о. д-р М. Нехай прочитав IV-ий реферат: Віра православних в очищування душ після смерти. Читав 50 хвилин. Своїм характером реферат нагадував професорський виклад, афектовний і повний ґестикуляції.

Перший конференційний день закінчився спільною адорацією Найсв. Тайн, що її провів еп. К. Неміра.

Дня 6 вересня читав свій одногодинний реферат по-українськи о. д-р Л. Глинка: Єдність католицької Церкви і ріжнородність обряду. Зміст реферату подали: „Діло" чч. 241 і 242, „Нова Зоря" чч. 69 і 70, „Мета" чч. 37 і 38 бр. Під оглядом формальним й інвенційним це був найсолідніший реферат, прочитаний на V-ій унійній конференції. Референт назвав його причинком, хоч він мав признаки академічної прелєкції. Не во гнів референтови слід замітити, що прочитав свій реферат безумовно за скоро, не скрізь подбав про поправну українську мову і помилково наголошував деякі латинські слова.

Кінцевий реферат читав цілу годину о. д-р І. Свірський: Погляди російських богословів на аскезу. Як реферат цей доклад справді без заміту. Докладчик провів нас крізь російську аскетичну науку, що під впливами ріжних зовнішних і внутрішних обставин творилася і назрівала впродовж довгих століть аж до сучасної нам літератури російської еміґрації. Не мав однак автор на цілі відтворювати таких поглядів на аскезу тих богословів, що жили і працювали на півдні, себто на українських землях. Тому слушне було прохання одного з дискутантів, а саме о. ред. Й. Скрутеня ЧСВВ., щоби, дуже в тих річах обзнайомлений, референт був ласкавий виготовити на майбутню конференцію окремий доклад, що зупинивсяб виключно на полудневих, українських землях. Це тим більше вказане, говорив о. Й. Скрутень, що саме тут істнує велика ріжниця в пониманні аскези. Коли російська північ ціннла, ба й переціновала пасивний і дещо контемплятивний чинник у всякім подвизі, український полудень з давних давен придавав значіння та ваги й елєментови активному. Причини цього факту треба мабуть шукати в тім, що Україна ніколи формально не відлучувалася від католицької Церкви і її все свіже життя діставалося і чарувало східні полоси. Тож не дивно, що й на тих землях аскеза, до чернечої включно, видає таких діяльних людей, як св. Ольга, свв. Борис і Гліб, св. Володимир, Мстислав, св. Теодосій і богато інших, про що проречисто свідчать патерики і менольоґи. Зокрема монаший подвиг, як католицький так і нєзєдинений, нероздільно звязаний із всебічним чином, братаючи навіть военне ремесло з стремлінням до досконалости. Вистане пригадати часи і людей татарського лихоліття, войовників епископів, ігуменів, черців, до ігумена Йова Залізо включно. Дискутант переконаний, що саме в тому напрямі слідний вплив чернечого Уставу св. Василія В. і його Чина, обєднуючого в аскезі і в практиці подвійний чинник: пасивний і активний. Тому більше ніж хто інший наші ОО. Василіяни будуть вдячні о. Сьвірському за його майбутний доклад, бо знову і знову наглядно побачиться, що зреформовані Василіяни й досі остають вірні аскезі, замислам і уставам святого Законодавця і велитня всякого чину — свого Великого Василія.

V-ту пінську конференцію закінчило пообідне засідання з вільними внесками і принятими резолюціями. Вони відомі з преси. Врешті, спільна фотоґрафія ще раз згуртувала всіх учасників. Після неї одні вибралися в дорогу до Любишева на свято посвячення церкви ОО. Капуцинів, а інші вернулися домів. Моя дорога йшла з Пінська на Лунинець, Сарни, Здолбунів до Львова. Мої враження і спогади сим разом були виїмково приємні і гарні. — Учасник.

Безженність священиків

Думки ріжних фільософів про целібат.

3) Дуже гарне і влучне також се, що написав Гайнріх Люден у своїй „Історії німецького народу" (Гота 1833, 8 том, ст. 566): „Загально на безженности духовенства скористало те, для чого ми жиємо й існуємо: дух, плекання духа, образування людського роду. Безженство сущно допомогло Церкві створити єдність і силу в єдности, яка Їй була потрібна, щоби протиставитися брутальній силі меча і злагіднити задавлюючий гнет, що його февдалізм накинув на життя. А мабуть також через безженність устерігся германський світ перед наслідним духовенством... Коли в мірських умовинах наперед ленна звичайних васалів стали наслідственні, потому стали наслідними і ленна, почести й достоїнства вищих аж до найвищих щаблів, то не була се річ неможлива, щоби й епископства і вкінці навіть Апостольський Престол стали наслідними. А наслідне духовенство при наслідним шляхоцтві се кастовість, яка таксамо тяжить на дусі як і тяжко її скасувати".

На найглибші корені целібату священиків вказує протестант професор університету Карло Зелвин у своїм творі „Католицизм і протестантизм" (ст. 98). Читаємо там: „Безженство священиків може мати свій найглибший корінь не так у політичнім обчисленні, що стан священиків без родини богато придатніший до вжитку в руках ієрархічного начальства ніж стан священиків звязаних жінкою й дитиною якнайтісніше з народом і батьківщиною. Радше мабуть його найглибша причина в ідеї жертви. Священик повинен в цілости належати до Бога, з тілом і душею".

Ліберальний часопис „Штрасбургер Пост" (1906, ч. 1075) признає великодушно, що число священичих прогріхів, звязаних з целібатом, взагалі незначне: „Се, що переважаюча більшість зберігає обіт чистоти, є честь для католицького духовенства. Завсіди будуть одиничні виїмки, бо й священики остають людьми з усіми людськими немочами. Та не треба тільки впасти в блуд, щоб сильніше підчеркувати ті виїмки, ніж вони на се заслугують. Бо виїмки властиво потверджують лише правило".

Навіть протестант-вільнодумець Мішлє*) в своїй історії реформ Григорія VII не може не висказатися позитивно про целібат; він пише: „В жінці й родині є щось мягке й розстроююче, що ломить зелізо і гне сталь. Найсильніше серце тратить тут на своїм змісті. Поезія самітности, мужеських радощів абстиненції, повноти любови й життя, з якою душа обіймає Бога й світ, — не вірте, що вона може остати ненарушима в супружій ліжниці! І що тут осталося з самотних розважань, потрясаючих снів, величніх бур, в яких у нас боролися Бог і чоловік? Булоб по християнстві, якби Церква розніжилася і стала прозаїчна через жонатість духовенства та зматеріялізувалася в февдальну наслідну державу. Звітрілаб сіль землі, зниклаби внутрішна сила потрібна до героїзму, одушевлення небом. Така церква ніколи не вознеслаб склепінь кольонської катедри, ніколи не зродилаб душі св. Бернарда ні генія св. Томи!" **)

Накінець ще кілька гадок з одного твору катол. священика Д-ра Йосифа Мюллера: „Нема сумніву, що служба вівтареви, щоденні зносини з Божим Тілом і неподільна служба суспільности наближують до целібату, ба навіть вимагають його, хоч той ідеал міг собі вибороти місце щойно по (довгих) перемінах світа й серед тяжких переходів. Зовсім виключене, щоб Церква позбулася того з таким трудом добутого клейноду, якому жертвувала від часу реформації поворот (до єдности) багатьох тисячів і навіть цілих народів. Уряд священика се щось таке святе, що не погодиться з дитячою кімнатою й банальним тоном „евангелицького пастора". Коли вже (в старині) жреці Аполлона й Юнони мусіли вести чисте життя, коли берегти вогню Вести мали чисті Весталки, то й у службі дівичого Божого Сина можна вимагати непорочних рук до приношення Найвищої Тайни. Життя священика має щось етеричного, атмосфера святости окружає його; він не може бути людиною буденности. Навіть Ренан каже: „Оженіть священиків — і розібете один з найніжніших нюансів суспільности". А Ніцше бачить у католицькім духовенстві найсвятішу форму, яку створила людська суспільність: „Тут людське обличча набуває того передуховлення, що повстає через постійний приплив і відплив двох родів щастя (почуття сили й почуття піддання), по якім передуманий спосіб життя дисциплінує звірюку в людині. Тут діяльність, яка полягає на благословенню, прощанню гріхів і репрезентуванню Божества, постійно держить чуйним почуття надлюдської місії в душі й навіть у тілі. Тут панує благородна погорда супроти немочей тіла й легковажність щастя в життю, що її мають уроджені жовніри".

Кінець кінців се справа не така проста, як собі дехто уявляє целібат і його знесення. Мудрість Церкви — се потверджує правило безженности священиків — взяла тут під увагу точки погляду гідні найвищої пошани.

*) Michelet.

**) Die Kath. Ehe, Warendorf in W. ст. 201.

Фасільдас, котрий весь час свойого панування, т. зн. аж до 1667 р., безоглядно нищив католицизм. Діяльність того цісаря закінчила релігійну війну, та рівночасно зовсім відтяла Абісинію від стичности з культурою заходу. Се й стало головною причиною того, що Абісинія не розвивалася бодай у приближенні так, як розвивалися західні держави.

Др Ярослав Константинович.

Хитрість большевицьких юристів

Законні постанови про розводи в СССР змінено додатком такого §-фу: „Право одностороннього розводу остає, то значить, для розводу досить заяви тільки одного подруга, але реґістрація розводу може бути переведена тільки за відомом обох сторін". — Так хитрі большевицькі юристи заспокоїли „принціпіяльних" революціонерів й утруднили розводи.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Чи війна не перенесеться на Европу?

Катовицька „Польонія" пише м. і.:

Напад італійських військ на Абісинію се перше кільце в ланцюху грізних знаків питання. Перенесення війни на европейський ґрунт може дати початок лявіні, котра могла б пірвати за собою всю Европу. Найгрізніша загадка се Німеччина, озброєна від стіп до голови, паладована небезпечним динамізмом, що підготовляється до скоку, щоби з кровавої калужі війни виловити здійснення своїх заборчих цілей. З другої сторони йде не лише про Союз Народів, але про всю будучність Европи, про скріплення або остаточне заломання системи безпеки, будованої з таким трудом після війни.

Вибір шляхів передовсім в руках великих держав. Вони правдоподібно будуть старатися піти посередною дорогою і не ставити все на одну карту. З анґлійських щоденників можна зробити висновок, що Велика Британія буде стреміти до приміщення таких успішних господарських санкцій, щоби змусити Італію до скорого закінчення военної кампанії, можливо по вступних побідах на полях Адуї, де Муссоліні зітре ганьбу давного погрому Італії. Після скінчення кампанії анґлійське правительство має скликати міжнародну конференцію, щоб виконати новий поділ жерел сировців по думці предложень мін. Гора в його женевській промові. Італія одержалаб тоді відшкодування на інших відтинках. Одначе все те пляни, котрі дійсність може перекреслити одним махом. Ніхто нині не може передбачити, куди нас заведе шлях війни, застелений трупами. Бомбардуючі італійські літаки зависли над світом кривавий знак питання.

Італія, Абісинія й Анґлія

„Курєр Варшавскій" пише:

Муссоліні не хотів повірити мировим середникам. Міг, а не хотів. Отворено йому просто на розтвір двері до кольоніяльних здобутків на сході Африки. Дипльоматичні переговори забезпечали йому значну часть користей, до яких Італія стреміла в Абісинії. Муссоліні не довіряв ні діланню часу, на котрім так вигравали великі кольоніяльні держави, ні політиці т. зв. мирного просякання. — Волів інший шлях. Не зорієнтувався завчасу в тім, що його африканські амбіції стремлять на ділі до удару британської імперії в само серце. Бачити загрожену дорогу до Индії, бачити перспективу замкненої дороги Каїр — полуднева Африка — колиж Анґлійці могліб згодитися на се? Одначе виказали максімум зґідливости. Муссоліні не вхопив в сам час витягненої руки. — Не зорієнтувався він ще в чімсь іншім: що та війна не буде популярна в Европі, що ніхто не буде вважати її за кольоніяльну виправу, що викличе загальні і зловіщі протести.

Міжнароднє положення Польщі

„Польска Збройна" пише:

„Варшавскі Дзєннік Народови" невдоволений з політики мін. Бека і пише: Треба застановитися над новагою положення, яке витворилося і зробити кінець експериментам ріжних доморосліх Меттерніхів. — Не дивуємося „арґументам" „Варшавського Дзєнніка Народового", котрий має свою власну, випробовану, безпохибну рецепту на закордонну політику, котра одначе надається лише до внутрішнього ужитку тої редакції. Не дивуймося також міністрови Бекови, котрий не користав з рецепти тих, що з сентиментальною слезинкою в оці згадують свої часи антинамбрування в чужих, а дрожать зі страху, чи польська закордонна політика не провадженa на нічім ремінци чи візку, дасть собі раду без „протекторів".

„Нашзуд" опонує проти тої політики:

„Нема ніякого сумніву, що Польща нині осамітнена в міжнароднїй системі. Систематично санація працювала над тим, щоб Польща опинилася в пустці. Гітлєра визволено з грізного для нього відокремлення, вирвавши одно поважне кільце з ланцюха, котрий його опоясував. Зате відпхнуто нераз з поважним накладом „праці" всіх природних союзників. Лишилися Польщі Мадярщина й Гітлєр. Але Мадярщина — далеко, границь з нею не маємо. Вправді деякі круги (консервативні, проімецькі) захоплюються Мадярщиною і дають досить прозоро до пізнання, що можнаби спільними силами поділити Чехо-Словаччину (Мадярщині Словаччину, Польщі Тешинський Шлезьк), та сі „пляни" збуджують лиш неспокій в Европі і ще більше відпихають від Польщі всіх не-„ревізіоністів", що хочуть втримати мир і теперішні границі. Лишається отже Гітлєр. Один одинокий. Позатим — пустка і трохи п. Гембеш. Та чого хоче Гітлєр? Проти кого хоче вдарити? — Боротися з Францією — трудно — противник сильний і має анґлійську ґарантію. В гітлєрівськім штабі мають дальше опрацьовувати плян Шліфена — флянкового удару на Францію як в 1914 р — через Голяндію або Швайцарію. Та се тяжкі річи. Австрія? Очевидно, — особливо коли Муссоліні застрягне в Африці. Та се не легке (французько-італійська ґарантія); впрочім „обєкт" розмірно невеликий. Лишається схід. Та на сході також є ріжні обєкти. Передовсім — балтійські держави. Найбільше говорять про СССР. В гітлєрівській „ідеольоґії" займає се найбільше місця. Се тяжка справа. Лишається ще Польща.. Договір? В 1914 р з Бельґією був також договір. А провідник закордонної політики Гітлєра А. Розенберґ ще перед кількома роками (!) на ст. 635 свого „Міту" писав про конечність відібрати землю тим „нахабним і імпотентним" Поляком, як також віддати її під управу німецьким хлопам.. Отже чи можемо ставити односторонно все на гітлєрівську карту, відпихаючи совітську Росію, Францію, Малу Антанту, балтійські держави? Ми осамітнені, — в імя чого?"

Розвязана загадка

Загальне зацікавлення серед льотерійних голосів збуджувало питання — хто той четвертий щасливий власник останної чвертки числа 163 490, на котре для 21 вересня впала виграна в кваті міліона золотих.

Нині вже можемо відхилити рубець тайни: нова чвертьміліонерка се п. М. А., власничка крамниці в полудневій Варшаві. Вона довідалася про своє щастя завдяки радієвої трансмісії, а виграна дозволить їй вийнисти з тяжких інтересів, бо крамниця була дуже задовжена.

Одною з перших чинностей п. М. А. було купно льосу до 1-ої кляси 34-ої Льотерії, котра крім звичайних шансів дає ще нові в виді вильосуваних кождого дня тягнення денних виграних. В 1-ій клясі є їх чотири по 25.000 зл. кожда.

Марнотратність

публичної господарки в Польщі.

В міністр скарбу Матушевский оповістив в „Ґазеті Польскій" ряд статтей. В них радить, як вивести Польщу з господарської кріси. Він пише м ін:

В найкоротшім часі муситься вирішити дальші засади господарської політики, бо дотеперішний стан хронічного й устабілізованого буджетового недобору й інфляційно - дефляційних вагань не дасться вдержати. Ціль господарської політики держави се піднесення національного доходу й богацтва. Дохід залежить від участи в світовім доході, отже від оборотів а заграницею. Обороти залежать від конкуренційної сили польських товарів. Тому треба відкинути звишку рільничих цін, бо той патик бивби нас другим кінцем. Треба збільшити участь хліборобства в національнім доході передовсім зниккою обтяжень хліборобства і коштів рільної продукції. Помножування національного богацтва полягає на внутрішній капіталізації. Держава мусить уможливити горожанинови відкладання ощадностей. Тому мусить дбати про піднесення національного доходу та обнизити висоту публичних обтяжень (котрі зросли від 1929 до 1934 р з 28·7 проц. на 36.5 проц., коли вартість національного доходу впала о 1/4), тимбільше не нарушувати майна горожанина. Продана на ліцитації як „шмельц" льокомобіля се декапіталізація. Віддані під ніж секвестраторами расові корови се декапіталізація.

Держава мусить вдержувати сталість валюти, сталість господарських засад і політичних відносин, заохотити горожанина до ощаджування і запевнити безпеку його капіталам. Господарський механізм Польщі — зовсім незалежно від кріси — працює без оливи. Польща хронічно недужа на брак оборотових капіталів. Тому в найблизших літах фінансова політика повинна змірити передовсім до створення оборотових капіталів. А перша умовина повставання оборотових капіталів се відхід з ринку скарбу як шукача позичок. Затикання позичками буджетових дір мусить фатально тяжити на кредитовім ринку. Приклад — національна позичка. Коли допустити її до свобідних оборотів, впавби курс всіх паперів. Дефіцит можна було покрити, коли ті самі особи, котрі купили позичку, заплатили податок.. Буджетова рівновага мусить бути відбудована нагло („ґвалтовне") й відразу, але без позичок... Польщу стати на 2-міліярдовий буджет, але одно условія: Брати від тих, що мають, а не від тих, що не мають. Коли пробується витиснути податок з дефіцитового варстату, коли забирається жінці останну подушку зпід голови і викликується хлопський бунт — то се надмірне публичне обтяження. Коли пробується замісць взяти часть доходу сконфіскувати часть маєтку, то се не тільки надмірне обтяження, але й нищення доходових жерел. Та коли замісць 10 проц. доходу хочеться взяти 11 процент чи замісць 25 проц. — 26 проц., то се вільно зробити.. В буджеті є видатки, котрі без шкоди для держави можна скоротити. Ніхто мене напр. не переконав і не переконає, що потрібне видавання в тій хвилі грошей на ведення державою театрів. Таких дрібниць в сотки й тисячі, без нарушення платень урядників.

Публичні обтяження се не тільки держава, але й самоуправа. І щож сказати про самоуправу, котра голосно реклямує себе в ґазетах, що „перевела електрифікацію" двох сіл, коли знаю, що та самоуправа дре зі своїх „підданих" по 75 ґр за електрику, коли вона калькулюється їй по 12 ґр, коли та власне самоуправа найспокійніше будуючи пливальні та електричні сіти не платить ні злотого рат Банку Госп. Краєвого, не платять обезпеченених складок, побраних від працівників. Марнотратність публичної господарки в Польщі дальше величезна. Бюрократія

ОСИП НАЗАРУК

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Столиця Апостольська

ВСТУП

1. Чому я написав сю працю?

Я написав сю працю з 4-ох причин.

По перше тому, що в українськім письменстві нема досі більшої, викінченої праці про Рим пера Українця - католика, хоч значна частина нашого народу вже поверх триста літ тому вернулася до Петрової Скелі [1]).

По друге тому, що нове шкільництво щораз більше усуває в тінь заінтересування античним (клясичним) світом, а я уважаю те заінтересування одною з головних основ дійсної культури.

По трете тому, що зокрема Рим під оглядом державним уважаю найбільше поучаючим зі всіх міст, які колинебудь збудувало людство. Ні одно інше місто не показало так докладно дивної драбини розвитку й упадку державної влади у всіх формах та всіх вимог і передумов того розвитку й того упадку, як показав Рим.

По четверте і найважніше тому, що Рим се столиця християнства й католицької Церкви.

2. Яка не може бути ся праця?

Ся праця не може бути така переглядна як була моя описова праця про Венецію, прегарний передсінок Італії й Риму. З отсих причин: Венеція виросла тільки на однім ґрунті, християнськім. Рим виростав на двох зовсім інакших підставах: на поганській і на християнській. На римськім ґрунті найстрашніше зударилися ті дві сили в часі їх найбільшого розгону.

Венеція виросла і жила тільки з торговлі. Всю історію Венеції знаємо від її початків аж до наших днів. Венеція від початку до кінця мала суперників. Початки історії Риму (і навіть деяких етнічних чинників, що зложилися на його населення) закутані в непронизану мраку. Рим жив і розростався з рільництва, грабунку і торговлі. Коли торговля могутно зачала в нім кипіти, він не мав вже тоді ні одного політичного суперника, бо побив всіх. Венеція ніколи не переходила такого знищення як Рим.

Все те дало у висліді дуже вагітну змістом і помотану лініями та формами історію Риму тай не легкі до зрозуміння й представлення памятки по тім всім, котрі походять з ріжних епох. І мало між ними таких, які не перейшлиб в руїну. А в Венеції не зруйноване ніщо — і простолінійне все.

Словом, як я замітив у моїй праці про Венецію, Венеція подібна до райдуги-веселки. Тому її не так трудно представити як Рим, котрий репрезентує не лиш Італію, але всю землю і всю історію людства, значить — людське життя в такій мірі як не репрезентує його ніщо інше на землі. Тому опис вражінь з Риму не може бути такий гладкий як опис вражінь з райдуги, що міниться лиш сімома гарними красками. Та думаю, що хто знає трудности получені вже тільки з оглядáнням Риму, той вибачить нерівности, скоки і всякі інші неправильности в його описі.

Розуміється, я мав на ціли описати тільки головне, бо на докладний опис Риму не вистарчилоб богато книжок і цілого життя не одного чоловіка: се місто має в собі більше змісту, ніж всі інші міста людства разом взяті.

[1]) Про нескінчені „Записки второго поклоннического путешествія въ Рима въ Іерусалимъ и по инымъ мѣстамъ востока совершенного попомъ св. словянско - кафтолической церкви Ипполитомъ Андреевымъ Терлецкимъ, врачества и св. богословія Докторомъ", Львовъ, 1862 — згадаю дальше. При кінці подам спис відомих мені праць про Рим в нашій мові.

в Польщі дальше обнята в великім степені шалом поширу й реклями І тому треба зробити ощадности. І є можливість ревізії публичних обтяжень там, де їх побирають понад можливість плачення. Треба обнизити зелізничі тарифи, бо вони рішають про високі кошти промислової продукції в Польщі. Обнижка мусить обняти ґаз, світло, воду, комунікацію, торгові оплати, комірне. Обнижка коштів удержання се утворення можливости збуту так назовні як і на 23-міліоновім рільнім ринку в краю. Те саме можна сказати про суспільні обезпечення... До рівня цін треба примінити елементи, сперті на примусовій господарці, отже публичні буджети, картелі, підприємства публичної ужитковости, монополі... Як довго в нашій господарці буде брак внутрішної рівноваги, так довго спроби оживлення пригадують спроби розігнання колеса, осадженого на скривленій осі.

Війна в Африці

Вилепське „Слово“ принесло в ч 272 з с. р цікаву передовицю п з. „Війна в Африці зачалася“ Подаємо її в перекладі:

Війна Італії з Абісинією зачалася нападом літаків на місто Адуу, ту саму Адуу, під котрою Італійці потерпіли колись ганебний погром Та війна вибухла без виповідження Се мабуть одинокий наслідок повоєнних пацифістичних гасел і тих всіх актів, котрі осуджують війну і котрі підписано по 1919 р., що війни вибухають без виповідження .. Люди в роді Вилсона і Келлоґа домішали нам велику дозу гіпоґризії до подій історії

Бомбардування Адуї можна порівнати з бомбардуванням Білгороду в 1914 р Що буде тепер? В хвилі, коли Анґлія вислала свою фльоту на Середземне Море, весь світ був переконаний, що Муссоліні дофнеться. Адже з Анґлією Італія не схоче воювати. Та Муссоліні дійшов видно до перекопання, що мимо войовничих жестів Анґлія на війну не рішиться і тому вийшов на шлях доконаних фактів.

Чи не заведеться?

Побачимо за кілька днів. Положення скомпліковане тим, що Франція всіми силами старається стримати Анґлію від енерґійної політики Злов Анґлія не може дати Франції в тій хвилі протинімецьких обітниць, бо се активізувалоб Німеччину в оборонї Італії.

Замкнення Суезу?

Се бувби рішаючий крок Анґлії. Чи Анґлія се зробить і коли зробить? Тепер, щоб Муссоліневи перешкодити в війні, чи тоді коли виспід воєнних ділань викаже перевагу одної зі сторін З замкненням Суезу треба все числитися, бо то великий атут в руках Анґлії. Можна Суеа замкнути, щоб ратувати Абісинію і в противнім разі, коли показалосяб, що Абісинці побіджають, можна замикаючи Суеа завдати Італійцям „удар визволення“. В кождім разі війна з Абісинією творить зовсім нове положення в Европі. Гра в шахи зачата в 1919 р. скінчилася остаточно. Розпочалася нова партія. Можливі численні нові потягнення і комбінації. Можливе напр. розвязання Союзу Народів, як можливе його цементування і виразніше поширення в дотеперішнім напрямі, себто міжнародної орґанізації під проводом Анґлії і Франції, можливе політичне співділання італійсько-німецьке, анґлійсько-німецьке, можливі територіяльні зміни в Середній Европі.

Епоху війни 1914—1918 треба ділити на добу приготування війни, війну й її ліквідацію. В моїм переконанні жерел війни 1914 р. треба шукати аж в 1879 р., безпосереднього її вибуху в коронації царя Фердинанда й анексії Босни і Герцеґовини в 1908 р За кінець ліквідації війни 1914 р мусимо уважати подію таку важну, щоб створила нове міжнародне положення. Така подія се якраз вибух італійсько-абісинської війни. — Кет.

Морські сили

на Балтику.

Паризька преса принесла слідуючі обчислення фльот тих держав, що мають свої землі довкруги Балтійського Моря:

Оголошення Німеччиною великої програми будови кораблів викликало протест СССР. Совітська фльота, схована до того часу в Кронштаті, несподівано заворушилася і щоби нагадати про себе, ескадри міноносців демонстративно показалися на висоті Карльскроне, головної морської бази Швеції. Якіж ті морські сили, котрі можуть стрінутися на Балтійськім Морі?

Німеччина має 7 лінійних кораблів загальної поємности 74.000 тон,7 кружляків загальної тонажі 38.200 тон, 12 міноносців і 12 підводних човнів. Се число збільшиться в найблизших роках якоюсь скількістю панцирників, кружляків, авіобаз і т. д.

Фльоті Німеччини Совітський Союз може протиставити тепер приміщені на Балтику 2 дреднавти загальної поємности 46.000 тон (третий в направі), 2 кружляки по 7.000 тон, 22 міноносці поємности 22.300 тон й около 30 підводних човнів. Крім того при деяких сприяючих обставинах СССР може спровадити назад на Балтик тому кілька літ вивезений звідти на Чорне Море один дреднавт поємности 23.300 тон разом з іншими кораблями чорноморської фльоти: 5 кружляками загальної поємности 37.000 тон, 10 міноносцями й 15 підводними суднами. Та ті перекиди,здійснимі в обставинах мирного часу, стануть неможливі в перших днях оружного зудару з Німеччиною. Морські сили СССР на Балтику будуть здані на себе самих. На доповнення не можна чекати, бо заведення будови кораблів, котрі створили блискучу могутну царську фльоту, тепер доведені до нездатности й нема в СССР кадрів спеціялістів. На совітських варстатах з великим трудом будують „тихоходні“ міноносці й добудовують підводні судна моделів 1916 р.

Новостворені прибалтійські республики заосмотрилися в малі флотилі. Їх сили розділені так: Естонія має лише чотири малі судна й один малий міноносець, котрий не має боєвого значіння. Латвія має два підводні судна, одну канонерку й валку транспортових суден. Польща вибудувала в Франції два нищителі і три великі підводні судна й одержала в спадку від Німеччини пять міноносців. Фінляндія збудувала в себе два панцирники для побережної оборони загальної тонажі 7.100 тон і крім того має чотири підводні судна й малі охоронні кораблі. Фльота Данії, що береже невтралітет проливів: обох Белтів і Дроґдена, данської части Сундів, складається з 3 панцирників побережної оборони старого типу загальної поємности 10.700 тон, 12 міноносців і 8 підводних суден. Трете місце щодо сили фльоти на Балтику займає Швеція. Склад її фльоти: 10 панцирників побережної оборони загальної поємности 45.500 тон. З них тільки 3 кораблі се поважні боєві одиниці, узброєні після теперішних потреб. 1 кружляк 4.600 тон, 13 міноносців загальної поємности 7.000 тон і 15 підводних човнів загальної поємности 6.000 тон.

Після заяви 1931 р. Швеція зобовязалася лишити Флінтрін, свою часть Сунда, свобідною для плавання всіх кораблів, та з застереженням, що вона може замкнути той пролив, коли признає положення небезпечним для Швеції.

Большевизм і гітлєризм

Чим вони ріжняться між собою.

В анґлійській пресі появилася стаття, в котрій доказувано, що гітлєризм подібний до большевизму. На те відповів Ґеббельс у промові такого змісту: Большевизм хоче зревольтувати всі народи, гітлєризм (нац. соціялізм) обмежується до Німеччини. Большевизм заперечує всяку релїґію, гітлєризм отвирає шлях новим (!) поняттям і формам европейської культури. Дальше представив Ґеббельс великанський розвій апарату Комінтерну, котрий має на цілі розбити весь світ. Мимо того світ без крику обурення приглядався останньому конґресові комінтерна й тільки одна Німеччина розуміла вповні небезпеку, яка загрожує від нього. Большевизм знищив вже цілком культурне й господарське життя на землях давної Росії й тепер звертає свою пропаґанду проти всіх культурних країв, а головно проти Німеччини. Вкінці Ґеббельс вказав на звязок, який є між жидівством й ідеєю комунізму, котру в усіх краях пропаґують майже виключно Жиди. Большевизм се рішений на все ворог всіх націй і релїґій та всякої національної культури. Найбільша заслуга Гітлєра — говорив його міністр Ґеббельс — в тім, що він навчив Німців, уважати большевизм непримиримим ворогом. — Опісля промовляв Альфред Розенберґ, повновласник Гітлєра для нагляду над вихованням молоді. Він остро атакував большевизм як оруддя світового жидівства, що має служити до знищення европейської культури. Тому боротьба з большевизмом мусить зачинатися усуненням Жидів від впливу на долю світа. Розенберґ заявив, що гітлєризм від своєї програми не відступить і висказав надію, що й інші держави виступлять згодом проти Жидів.

---

3. Нащо я написав сей вступ?

Вже по написанні 15 розділів опису моїх вражінь і думок з Риму написав я сей вступ. І коли я написав дві перші частинки сего вступу, перечитав я Ґетого „Італійську подорож“. В ній під датою Рим 7 листопада 1786 р. знайшов я отсі замітки:

„Признаймося, що се гіркий і сумний інтерес, старий Рим вигребувати з нового, але пречінь се треба робити — надіючись вкінці неоціненого вдоволення. Тут зустрічається сліди такої величавости і такого знищення, що одно і друге переходить наше поняття. І що ще оставили варвари, се спустошили будівничі нового Риму. Колиж дивитися на таке істнування, що має поверх дві тисячі літ за собою, яке зміна часів так ріжноманітно і до самих основ переіначувала, а пречінь тут та сама земля і та сама гора, ба часто та сама колюмна і той сам мур і в народі ті самі сліди старого характару, — тоді чоловік ставться немов співтоваришем великих рішень долі. І так глядачеві від самого початку тяжко розвязати питання, як Рим на Рим наступав — і то не тільки новий на старий, але й ріжні епохи старого й нового на себе... Від 15 століття аж по наші дні великі мистці й учені займалися тими справами ціле своє життя. І вся та безмірність ділає на нас зовсім спокійно, коли сюди й туди спішимося по Римі, щоб дійти до найвисших річей. В інших місцях муситься вишукувати найважніше, тут воно само напирає на нас і переповнює нас. Коли йти і стояти, показуються картини всякого роду і способу: палати й руїни, огороди й дико заросші місця, простори й вузькість, дімки, стайні, тріюмфальні луки й колюмни, часом все те разом так близько, що можнаб його на одній картці намалювати. Тут требаб писати тисичкою пер, що тут може зробити одно перо?! А вечером чолсвік такий утомлений і вичерпаний оглядапням і дивуванням. Отже нехай мені вибачать мої приятелі, коли побачать, що я буду скупий на слова. В часі подорожі зариває чоловік по дорозі що може. Кождий день приносить щось нове. Треба також над тим думати і міркувати (робити висновки). А тут приходиться в дуже велику школу, де оден день говорить так богато, що не маємо відваги щонебудь про той день сказати. Ба, добре зробилосяб, якби так літами тут перебуваючи, задержалося — пітагорейську мовчанку“...

Так представляє трудности опису вражінь і думок з Риму не хто інший, а Ґете, чоловік великанських здібностей і неймовірної робучости. Він каже ні менше ні більше як те, що такої роботи виконати — не годен. І в консеквенції свого становища не дає й не переповідає майже нічого з минувшини Риму, передаючи тільки частину своїх вражінь з сучасного йому Риму.

Думаю, що й наш дуже бистрий історик Стефан Томашівський, може найздібніший чоловік, якого за нашої памяти видала Галицька Земля, хоч студіював у римських архівах і бібліотеках, послухавши ради Ґетого, зберіг „пітаґорейську мовчанку“ — і не оставив нашій літературі нічого зі своїх вражінь і думок в Римі.

Можливо, що якби я був перечитав наведені думки Ґетого заки я взявся до опису моїх вражінь і думок з Риму, то я бувби не мав відваги братися до такої праці, або навіть якби і взявся до неї, то бувби її закроїв на значно меншу міру. Та я вже був тоді викінчив 15 розділів своєї праці аж до опису термів включно. Отже шкода було вже не кінчити. Тимбільше, що одна моя ціль досить, гадаю, скромна а друга самозрозуміла. 1) Хочу підсилити у нас погасаючий інтерес до клясичного світа лиш на так довго, поки не зміниться на лучше відношення до нього в школах: тоді знайдуться і в нас певно лучші праці про Рим. 2) І хочу причинитися до того, щоб думка провідної верстви мого народу трівко звязалася зі скелею св. Петра, бо се одинокий спосіб, як вийти з морального й матеріяльного східного хаосу, який захопив більшість племен, з котрих зложився наш нарід. Захопив далеко скорше, ніж здається на перший погляд в нашу історію, бо ще в VI столітті, коли страшні Обри ринули на землю нашу...

Ніколи я не писав вступів до моїх описів з такими оправданнями, чому ті описи даю своїй суспільности. А тут задля великої трудности теми написав я сей

Студинський і етика

Чи не затупий навіть на демагога?

Причинок до історії політичного навчання 40-міліонового народу.

Як відомо, демагоги се звідники народа. Щоб когось зводити, треба йому щось показувати, розуміється в дуже ясних, рожевих красках. Або треба його чимсь страшити, розуміється в дуже чорних красках. На одно і на друге треба здібности, сили уяви, виробленої діялектики і навіть деякого знання. Хто того не має а хоче грати без підстави ролю в публичнім житті, перед тим є тільки два способи: 1) Протекція, котру здобувається нпр. випробованим способом женячки. Тоді чоловічок ні з сего, ні з того виринає нагло і несподівано на обрію і зачинає „грати ролю“. В области? В якій хочете. Йому все одно, бо такий звичайно до нічого не має здібности. 2) Безтямний крик з якого небудь приводу або й зовсім без приводу і без аргументації, оттак собі „з доброго дива“, як каже наш простий народ.

Отсей другого рода спектакль зачинає давати нашій дійсно бідній суспільности п. Юрій Студинський, немолодий вже хлоп, бо в четвертім літ десятку. Він втяв таку штуку в 222 ч. „Нового Часу“: Перепечатав частинку нашої самозрозумілої статті про те, що українська парляментарна репрезентація з Галичини і Волині повинна створити в польськім парляменті оден клюб і вести одну політику, а не дві — і дописав від себе отсі слова: „Ми не знаємо, що думає про се п. Мудрий і всі інші посли і сенатори, але таке становище „Нової Зорі“ є високо неетичне й неморальне супроти українського громадянства. Це кпини з власного суспільства“.

Ні слова більше! Ніякої навіть найменшої аргументації глупого плеоназму про неетичність і неморальність та ще й до того „високу“. Ніякого вияснення, — ні того, що той новий учитель 40-міліонового народу розуміє під політичною неетичністю, бо про таку йому мабуть ходить, ніякої навіть найменшої спроби повязання змісту нашої статті з його твердженням про неетичність, ніякіської спроби виказання хочби одного мотиву тої мнимої „неетичности“, — словом маємо „голий“ вирок пана Юрка без ніяких мотивів.

Хто кидає другому в очі найтяжший закид, який взагалі можна кинути (про неетичність) і не наводить буквально найменшої аргументації для підпертя свого закиду, той або сам неетичний („кто яда флякі, мисьлі, же кажди такі“), або просто затупий, щоби зрозуміти, що йому слина принесла на язик і затупий, щоб бодай спробувати виаргументувати своє становище. Третої причини такого поведення очевидно нема і не може бути.

З політичної діяльности серед нашої суспільности пан Юрко абсолютно незнаний. Відомо про нього тільки те, що був в Парижі, про який є стара а добра польська приповідка, що „і в Парижу не роблять з вівса рижу“. Не лишається нам нічого іншого супроти такого рода нападу, як виждати на аргументацію пана Юрка. І дуже радимо йому виаргументувати нашій суспільности, чому саме створення одного українського клюбу булоб в сих обставинах „високо неетичне“ (при тім читачі певно булиб цікаві довідатися від чловіка з Парижа, в чім саме неетичне, а в чім неморальне). Тоді ми булиб склонні розібрати його аргументацію. Колиж її пан Юрко не вспіє дати ні сам ні в коаліції, тоді суспільність разом з паном Тиктором готова прийти до слушного погляду, що пан Юрко просто не знає що написати і в дальшій послідовности готові люди набрати переконання, що він затупий — навіть на демагога, не то на політичного учителя і провідника 40-міліонового народу. Такі необосновані напади серед кождої суспільности дискредитують нападаючого (й орган, в котрім він так нападає) аж до трівкого порекла несеріозности. Отже — ждемо на аргументацію пана Юрка.

Велика кріза німецьких театрів

„Ді Дайтше Бігне“, орган німецького союза власників театрів, пише про велику крізу німецьких театрів. Ще в р. 1933 було в Німеччині 40 таких театрів (на всіх 85), котрі вправді також одержували субвенцію від правительства, але покривали бодай половину своїх видатків з власних доходів. Тепер є там таких театрів всего 9 (девять).

Розграбили навіть кладовища

Московський кореспондент „Кельніше Цайтунг“ пише: Розграбленням могил в Ленінграді займається офіціяльний похоронний трест. Він вивіз вже тисячі кубічних метрів мармору і граніту з кладовищ, причім розбив памятники великої мистецької вартости. Вінки з металю малює він на ново і продає. Таксамо зриває свіжі ленти, перекрашує їх і також продає. На могилі Тургенева той трест урядив фотографічне ателіє, де фотографує за гроші всіх, що хочуть мати знимку „на историческом фоне“. Щезли вже всі прикраси з могил Белінского, Плєханова і ин. В Симферополі, пише той сам кореспондент, мостять улиці могильними плитами, взятими з кладовищ... Словом, розграбивши все, взялися товариші до розграблювання навіть кладовищ.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Ватикан супроти воєнних кроків Італії. Початок воєнних кроків Італії проти Абісинії не був несподіванкою для Ватикану, бо вже від довшого часу вибух війни видавався веминучим. Горячим бажанням Св. Отця тепер є, щоб бодай зльокалізовано конфлікт. До того будуть спрямовані всі можливі зусилля. (КАП).

Посол Сіяму у Св. Отця. Св. Отець приняв на послуханні посла Сіяму при італійськім дворі, міністра Фра Ріям Віраяфая. Він католик. Св. Отець приняв посла дуже щиро й подарував йому артистичний хрест призначений для парохії св. Хреста в Банґкоку.

В Ярославі дня 6 ц. м. відбулося Марійське свято пань. На те свято приїхав зі Львова о. Ір. Назарко ЧСВВ і напередодні свята виголосив до пань, членок Марійської Дружини, відповідну конференцію. Відтак всі пані приступили до св. Сповіди. В неділю рано в год. 9 місцевий парох о. кан. К. Хотинецький відправив Службу Божу. Підчас неї всі пані приступили до св. Причастя. По Службі Божій відбувся обряд приняття перших членокпань до Марійської Дружини. Сего обряду довершили о. кан. Хотинецький і о. Назарко ЧСВВ. Сильне враження викликала на всіх Марійська присяга. Коли пані клали руку на св. Євангелія і дріжучим голосом присягали досмертну вірність Христові і Пр. Діві, тоді зворушення було помітне на всіх обличчах. А крізь вікна сонце наче сміялося іскристим промінням погідного дня. Потім о. Назарко виголосив відповідну промову до інтеліґенції, зокрема до пань, перших членок Мар. Дружини. Спільна знимка та уложення програми діяльности на цілий рік завершили се небуденне свято. — Згадану Марійську Дружину пань оснував і дальше веде вельми заслужений церковний діяч о. кан. Хотинецький. Вже досі ця Дружина проявила досить широку діяльність харитативну, уряджуючи традиційного св. Николая з подарунками для убогої дітвори, спомагаючи вбогі родини і т. д. І се, що величава церква в Ярославі сьогодні електрично освітлена, діло Мар. Дружини пань. Головою сеї Дружини є пані М. Бараникова. Радіючи оснуванням цеї Мар. Дружини на західних окраїнах нашої землі, бажаємо їй найкращого розвитку.

В Гданську 29 вересня с. р. відбувся зїзд гданських католиків у прияві епископа О'Рурке. Промови виголосили о. прал. Вінке і др. Бляйх. Прал. др. Савицкий виголосив реферат п. н. „Нинішний католик у відношенні до релігії й Церкви.“ У зїзді взяло участь понад 15.000 осіб.

Голяндське католицьке радіо обходить 10-ліття свойого існування.

вступ — відчуваючи, що потрібно дати якесь оправдання, чому я взявся аж до такої великанської і тяжкої теми. Я відчував її тягар — і тому між іншим два роки відтягався від двигнення його. Признаюся, що коли всі інші мої описові праці я немов ніс до дому, то сей опис я немов котив, бо нести його не міг: він був за тяжкий для мене. Та все таки я уважав своїм обовязком докотити його до дому — власне тому, що ніхто з мого покоління і з цілого ряду поколінь не хотів піднятися того тягару. Може мій труд при сій праці бодай троха причиниться до скріплення знання і думки провідної верстви мого народа, перед котрою стоїть надзвичайно тяжке завдання: ратувати життя свому народови, смертельно покаліченому на великім роздоріжжі націй.

А будучим письменникам свого народу даю отсею працею мимохіть одну вказівку: не знеохочуватися навіть тоді, коли дуже великі уми скажуть, що се або те виконати неможливо. Спробувати — і коли воно не буде добре, то навіть така праця щось дасть з области досвіду — бодай тому, хто її робив коли не тим, для котрих її виконано.

Коли роздумую над тим, чи маю я моральне право пускати в світ отсю працю, хоч я так коротко був в Римі, приходить на думку запит: А яке моральне право мовчати, коли булося хочби короткий час в дуже великій школі і нікому не сказати, як та школа виглядає?

З розбитих таблиць її, з відтворених уявою людей її можна часом більше навчитися ніж на перший погляд здається.

І ще є одно оправдання для оголошування більшої праці про Рим в сих нервозних часах, коли люди не мають терпеливости читати більших праць: Якраз тепер з Вічного Міста зачинає по всім світі лунати дивний голос голодної вовчиці і чути скрипіт отвираних дверей святині Януса, „дволицого бога всіх входів і початків“. Ніхто не знає, який круг земель засягне кріваве насіння думки про відбудову великої імперії, котра тепер знов зачинає зоріти над Римом. І ніхто не знає, чи вона принесе світові тільки знищення, чи може й більше справедливий поділ земель між народами. Та в однім і другім разі увага всего світа буде довго звернена знов на Вічне Місто, в руїнах котрого дрімає погребана найбільша міра політичних наук, яку колинебудь бачило людство. Звернім же і ми увагу на те дивне місто, де після старої легенди вовчиця викормила двоє малих дітей, кинених на поталу. Вони потому дали початок силі, котра світ завоювала, ілюструючи слова Господні, що перві будуть послідними, — а послідні можуть бути первими. І коли несправедливий світ знов займеться великим пожаром, не тратьмо надії, що справедливий і всемогутний Бог може й нам допомогти вийти з того пожару з життям — і з будучністю.

Нехайже під ясним небом Італії встають перед нами блискучі постаті, ідеї і змагання зі всіми незбагнутими таємницями тільки двох світоглядів, які мало людство: матеріялістичного й ідеалістичного та їх необхідної боротьби. Може з блиску їх зброї і з гомону їх боротьби і з копоту та руїн неймовірного упадку вирине перед нами стежина до місця, де росте лік-зілля на головні недуги наші в публичнім житті: неймовірну лінь ума і безконечну демагогію від гори до долу.

Гумор. — Вершок розсіяння. — Один професор на питання, чи піде завтра на похорон знакомого відповів: „Завтра... не можу. Але позавтра напевно“.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРЕЗИДЕНТ РП замкнув першу сесію сойму і сенату дня 7. с. м.

МАРШАЛКОМ НОВОГО СОЙМУ вибрано пос. Цара. Віцемаршалками вибрано послів: Мєдзіньского, Шецеля, Мудрого (УНДО), Бирку і Подоского.

В СЕНАТІ вибрано маршалком сенатора Пристора; віцемаршалками вибрано сенаторів: Квасьнєвского, Світальского і Маковского.

НОВИЙ СОЙМОВИЙ РЕҐУЛЯМІН постановляє м. і., що кождий посол може в своїм імени складати проєкти законів, внесення й інтерпеляції. Крім того § 27 регуляміну забороняє послам інтервеніювати або використовувати посольські впливи для матеріяльних інтересів поодиноких осіб і підприємств.

АВСТРІЙСЬКІ КОМУНІСТИ організували нелеґальні віча проти війни. Австрійська поліція увязнила 150 комуністів в звязку з тими демонстраціями

БОЛЬШЕВИЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО і центральний виконний комітет компартії рішили усунути царські двоголові орли з Кремлю і на їх місце завісити велику пятираменну звізду.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ВІЦЕМІНІСТР закордонних справ Суліч вислав депешу до Союзу Народів. В ній скаржиться, що Абісинці вивішують прапор червоного хреста над будинками, що не служать санітарним потребам.

МУССОЛІНІ заявив представникам французької ґазети „Парі Соар“ м. і.: Спір, котрий Анґлія веде з Ігалією, направду не має сенсу. Не можу собі представити конфлікту між народами англійським і італійським. Ні здалека ні зблизька, ні посередно, ні безпосередно не хочемо шкодити анґлійським інтересам. Передовсім треба злаґіднити напруження на Середземнім Морю. Коли б Анґлія демобілізувала свою фльоту на Середземнім Морю, Ігалія зменшилаб свої військові сили в Лібії.

ШВЕДСЬКИЙ МІНІСТР ВІЙНИ дофнув дозвіл на побут в Абісинії 5 шведським офіцирам, котрі були інструкторами в абісинській армії.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР Болдвин виголосив промову на конґресі консервативної партії в м. Борнемут в Анґлії. Він заявив м. і.: Не можу скривати, що за кілька днів може прийти до того, що держави члени Союза Народів дістануть зазив виконати свої зобовязання супроти Союзу Народів ужиттям збройної сили.

АНҐЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО приказало анґлійській фльоті стаціонованій на китайських водах, щоб зараз вирушила до портів східної Африки і кружляла недалеко терену італійсько - абісинської війни.

ЗДОБУТТЯ АДУЇ викликало в Римі величезне захоплення. Вулицями переходили товпи фашистів і публики і підносили оклики на честь Муссолінія й армії. Радієві стації надавали військові марші.

НАД АБІСИНСЬКОЮ ПРОВІНЦІЄЮ Тіґре італійські літаки скидали летючки. В летючках заповідають поворот абісинської династії, що передтим панувала в тій провінції. Летючки впевняють, що Італійці приходять до Абісинії лиш на те, щоб відновити панування тої старої династії.

ІТАЛІЙСЬКІ ЛІТАКИ бомбардуючи абісинське містечко Ґорагу, скинули 300 бомб. 5 осіб убитих і богато ранених. Підчас бомбардування міста Перлюґабі вбито 40 абісинських жовнірів. Крім того італійські літаки збомбардували м. Сакоту, Аубу і Тобечу. Около трета часть бомб не вибухає.

АБІСИНСЬКИЙ ЦІСАР заявив, що не залумує покидати столиці, лише в відповідній хвилині стане на чолі армії. Цісар зберігає холоднокровність і не переривае своїх щоденних занять та працює по 20 годин денно.

НЕҐУС ДОРУЧИВ анґлійському горожанинові Пурвісови зорґанізувати санітарну службу в абісинській армії.

АБІСИНСЬКИЙ ПОСОЛ В РИМІ Ісус Афевовк заявив журналістам, що не думає покидати Риму, бо Італія не виповіла війни Абісинії й абісинське правительство досі не приказало йому виїхати з Риму.

НОВИНКИ

Хто не одержить слідуючого числа „Нової Зорі“, нехай подивиться в свої записки і переконається, чи не залягає з передплатою. Коли не залягає, то може реклямувати.

Інавґураційна Служба Божа для Марійськйї Дружини студенток університету відправиться в неділю 20 жовтня в церкві ОО. Василіян у Львові при вул. Жовківській ч. 36. Того самого дня пополудні о год. 3 в домівці Інституту СС. Василіянок при вул. Длуґоша 17а відбудуться сходини сеї Марійської Дружини студенток.

Нові гр.-катол. парохії повстали: 1) В Дубівцях тернопільського повіту. Нова парохія має 1180 гр.-катол. душ (лат. 170). 2) В Жидятичах львівського повіту. Нова парохія має 351 гр.-катол. душ (латин. 640).

Український Народний Театр ім. Тобілевича відіграє у Львові в салі Театру Ріжнородностей (Нар. Дім, ул. Рутовського 22) в середу 9. с. м. о год. 8 веч. драму Чирського з наших визвольних змагань „Отаман Пісня“, в четвер 10 с. м. о 8 год. оперетку Барнича - Павлусевича „Дівча з Маслосоюзу“. Обі штуки ставлять у Львові перший раз.

Нову програму науки римо - катол. релігії у вселюдних школах III степеня і в державних ґімназіях з польською викладовою мовою устійнило міністерство віросповідань й освіти в порозумінні з церковними властями. Та програма в найблизшім часі буде оголошена й постепенно вводжена в школах починаючи від 1936/37 шк. року. Відповідно до вимог нової програми опрацьовано нові шкільні підручники до наука релігії.

Дозволи влаштовувати імпрези в школах на терені цілого краю буде давити тільки міністерство освіти. В округах поодиноких кураторій покликані до сего кураторії. Дозволи будуть важні на один рік, та кождої хвилі можуть відкликати їх.

Шкільними легітимаціями до знижки зелізничих білєтів можуть користуватися тільки особи в віці до 30 літ. Особи, котрі мають більше ніж 30 літ, не дістануть тих полекш.

Гумор. — Модерні освідчини. — Комівояжер до свого шефа: Пане шефе, я хотівби хоч раз замісць службової подорожі відбути пошлюбну подорож... — Ну, а з ким, як можна знати? — З вашою дочкою...

В Перемишлі суд засудив гр.-катол. священика о. пралата Дмитра Гмитрасевича на гривну 300 зл. або 14 днів арешту за те, що в катедральній церкві в Перемишлі „виявив нехіть до польської держави“.

Попис читальняних хорів львівського повіту відбувся в неділю б. с. м. на площі Сокола Батька у Львові. Рано того дня о год. 9·30 о. Іван Лаба відправив на площі полеву співану Службу Божу. Підчас Служби Божої співав мішаний хор з Ґаїв коло Львова. Пополудні о год. 2·30 зачалася друга часть програми. Дир. С. Маґаляс виголосив коротку промову про значіння пісні. Відтак злучені хори 230 осіб відспівали просвітянський гимн. Потому виступали хори з Ґаїв коло Львова, Зашкова, Підборець, Сорок львівських, Запитова, Скнилова, Ременова, Зарудець, Солонок, Підберізець. Кождий хор співав 2—3 пісні. Виступила також читальняна дута орхестра з Підборець. Злучені хори закінчили попис відспіванням національного гимну. Після того ще були народні танці на площі. Оціночна комісія під проводом д-ра В. Барвінського признала перше місце міш. хорови з Зашкова. Дальше йшли хори з Підберізець, Ременова, Ґаїв к. Львова і т. д. Гарна погода стягнула поверх 2 тисячі публики. Були також представники польської влади.

За комунізм засудив львівський суд присяглих 20-літну Регіну Сайферівну на 5 і пів року вязниці. Батько Сайферівної має три каменици у Львові. І такій буржуйці захочується комунізму!

Злодії обстрілювали поліцаянтів в ночи на шляху зі Львова до Городка коло Рудна. Злодії втікли.

В Добрівлянах увязнено Костя Сабата, Андрія Пруського й Мих. Кіндратова під закидом нападу на почту.

В Космачі, пов. Коломия, ширіться черевний тиф.

Варшавські лікарі в останнім часі занотували збільшену скількість занедужань на ґрипу. Лікарі приписують ті занедужання наглим змінам погоди і скокам температури.

Велика пожежа вибухла в Варшаві в будинку університету на Краківськім Передмісті. Там містився зоольоґічний музей. Збірки того музею збирали від 150 літ. Згоріло около 60.000 експонатів. Цінні збірки вужів, риб, птахів і ссавців згоріли зовсім. Вдалося вратувати бібліотеку. Вона має 60.000 томів. Одначе бібліотека залита водою. Пожежа повстала мабуть наслідком короткого спняття.

В Поражині познанського пов. підчас чищення ставу знайшли валізку з 50.000 зл. Ґроші походили з крадежі з цукроварні в Опалениці.

В Австрії записалося 20.608 студентів, в тім 4043 жінок. Сам віденський університет має тепер 11.439 слухачів, в тім 3043 жінок.

В копальні вуґля в м. Болевац у східній Сербії наступив вибух ґазів, від котрого 15 робітників погибло, 15 ранених.

В Будапешті викрили фабрику фальшивих польських монет.

Міжнародна вистава почтових значків відбулася в Брукселі. Підчас вистави обчислено, що на світі є 58.607 ріжних родів значків. Почтові значки появилися перший раз 1840 р. в Анґлії.

Жертва журналістичного обовязку. В Адріс-Абебі помер від малярії американський журналіст, Вілфред Барбер, воєнний кореспондент амер. ґазети „Шікаго Трібюн“ і анґлійської „Дейли Геральд“.

Гумор. — Також питання. — На балю у французького конзуля одна розсіяна дама: Добрий вечір, пане господар! „Парлє ву франсе?“

Гумор. — Союз Народів і кінь. — До секретаріяту Союзу Народів зголосився один кінь з проханням видати йому карту вступу на засідання. — Ну, й дістав? — Ні. Відмовили йому, бо боялися, щоб не сміявся.

Гумор. Абісинія хоче собі позискати Польщу. В тій цілі має змінити назву своєї столиці з Адіс-Абеби на Адіс-Абебе. („Врублє“).

Лікарський фейлєтоник.

Сіль як лік

Кухонну сіль, котрої уживаємо до страв, щоб дати їм смак, можна примінити також в богатьох інших случаях і з великим пожитком. Сіль се помічна субстанція при твореннї кліток наскірка, скріпляє кости, ділає гіґієнічно в жолудку, устній ямі і т. д. При очнім запаленні або ропненні, що повстає через ослаблення зору читанням або працею при невідповіднім світлі, добре приготовити такий розчин: на пів літри перевареної або дестильованої води 1 малу ложочку чистої кухонної соли. В теплім розчині вмочувати гіґієнічну вату або полотенце і що години промивати очи. Як гіґієнічне средство для устної ями сіль скріпляє ясна й очищує зуби від осаду та через те запобігає їх скорому псуттю. Добре приготовляти розчин: до склянки теплої води всипати 3/4 чайної ложочки соли і тим розчином полокати устну яму по кождім їдженні. Сильніший розчин, 1½ ложочки соли на склянку води, може служити як лічниче средство при запаленні горла. Ним треба полокати горло що 15 мінут.

100 японських офіцирів приїхало до Аддіс-Абеби, столиці Абісинії.

Б. японського міністра зелізниць асудили за зловживання на 2 роки вязниці. Значить, „европеїзація" Японії поступає вперед...

В Мехіку в м. Вілля де ля Паз вибух динаміт вкрадений з копальні. 23 особи погибли, около 100 осіб ранених.

Над Середущою Америкою перейшла буря. Найбільше потерпів остров Міміні. 60 відсотків домів збурених. На Кубі підчас бурі погибло 35 осіб.

До помаранчевого гаю в Єрусалимі впав анґлійський військовий літак. Оба летуни погибли.

Анґлійський майор Бодлі скінчив біографію японського адмірала Того.

Гумор. Між приятелями. — Ах, як ти знаменито виглядаєш, відколи ти оженився! І всі ґузики маєш пришиті! — Так, так, се була перша річ, котрої мене навчила моя жінка...

Гумор. — Яка ріжниця між паном а льокаєм? — Що оба курять ті самі папіроси, а тільки один платить.

Гумор. — Добрий готель. — Як спиться в тім готелі? — Знаменито! Нині в ночі я дзвонив пів години і ніхто не збудився.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Краєва конференція Окружних Кооперативних Союзів відбулася 27 і 28 вересня с. р. у Львові в салі „Української Бесіди". На конференції обговорювано справи підбудови Центросоюзу, себто окружних союзів і низових кооператив. О. Луцький виголосив реферат про стан тої підбудови. Ю. Шепарович виголосив реферат про торговельну політику кооперації для закупу і збуту. Ю. Шепарович представив білянс торговельного експорту й імпорту Польщі та участь у нім українських земель. Східна Галичина займає 12 прц. в загальнім експорті Польщі. Наша кооперація вивезла 1934 р. ледви 7 прц. експорту хліборобських продуктів з Східної Галичини. Експорт нашої кооперації представляється найповажніше в ділянці яєць. Крім того реферати виголосили: М. Творидло про збут хліборобських продуктів, І. Мартюк про збут яєць, Мигович про найважніші питання з ділянки ґалянтерії та О. Радловський про збут живин. По рефератах ухвалено ряд резолюцій. В конференції взяли участь всі окружні союзи крім Ярослава.

Дирекція РСУК приняла в члени Т-ва три нові кооперативи: 1) „Єдність" в Безбрудах, пов. Золочів, 2) „Будучність" у Вичілках, пов. Бучач і 3) „Міщанська Каса" в Риботичах, пов. Добромиль.

Організація пекарських майстрів у Львові устійнила з днем 8 жовтня с. р. такі ціни хліба: разовий з житної муки 23 сот., з житної муки до 55 проц. 28 сот., пшенично-житний т. зв. люксусовий 32 сот., куликівський 38 сот. Ціни булок й іншого печива незмінені.

Управа м. Львова почала перебудову Замарстинівської вулиці від кінцевого трамваєвого перестанку до купелевого заведення. Кошти перебудови мають винести 170.000 зл.

Бавовняний промисл Абісинії опанований Японцями. Управою бавовни займаються японські кольоністи. Під управу бавовни Японці викупили великі простори землі від границь Еритреї до озера Тана.

„Праґер Прессе" в ч. 256 пише: Від року 1922 замкнено в західній Чехії 8 фабрик скла, 9 керамічних, по 3: хемічні, деревні й текстильні, 7 пивних, 11 скіряних, 16 металевих і 16 з виробами засобів поживи. Меморіял промисловців в Пільзні твердить, що головна причина замкнення тих фабрик в тім, що держава не признавала їм відповідних тарифових знижок, через що вони не могли видержати конкуренції з іншими фабриками.

В Анґлії поправилися економічні відносини до тої міри, що попит за дорогими винами значно зріс. За перших 8 місяців с. р. привезено в Анґлію 416.736 бутельок шампану більше ніж в тім самім часі мин. року.

Продукція золота і срібла в 1934 р. Продукція золота значно збільшилася. В 1932 р. випродуковано золота на 491 міліонів долярів, 1934 р. на 558.2 міл. долярів. Найбільше золота випродукувала Полуднева Африка, бо на 216 міл. дол. СССР випродукував на 87.3 міл. зол., Злуч. Держ. Півн. Америки на 58.7 міл., Родезія на 14 міл., Австралія на 16 4 міл., Мехіко на 9.8 міл., Ніґерія на 6.4 міл., Канада на 6.3 міл. й Індія на 6.3 міл. дол. — Срібла випродукувано в 1934 р. 180.5 міл. унцій. До найбільших продуцентів належать: Мехіко з продукцією 74.9 міл. унцій, Злуч. Держави Півн. Америки 26.4 міл., Канада 15.3 міл., Австралія 11.5 міл. і Японія 6.8 міл. Европа випродукувала в 1934 г. 15.7 міл. унцій срібла.

БІРЖА

ГРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.30 — 5.33.50 зол. Тенденція звишкова.

Нім. марка 1.52—1.60, фр. франки 34.85 — 35.00, шв. франки 172.50 — 173.00, фунти стерлінги 26.10 — 26.20, австр. шілінги 99.50 — 102, чеські корони 20.50 — 21.50, рум. леї 28.50 — 30.50, ліри 36.00 — 39.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 8 жовтня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакування	2.70 зол.
1 кг масла дес. експорт. з опакув.	2.74 „
1 л. молока	0·15 „
1 л. сметани	0.60 „
1 к. яєць	3.80 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло, молоко і сметану вдержана. На яйця сильна.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 26.IX. ц.р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 90 дкг. за 1 кл	0.85 зол.
Мол. однор. кури І. кл. за 1 кг.	0.90 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: „Вацусь" (Дивна).
КАСИНО: Секвоя.
КОПЕРНИК: Мала мати (Франціска Галь).
МАРУСЕНЬКА: Людина-вовк.
МІРАЖ: Мікі Мавс.
ПАКС: Ніч чудес в Люрді й додатки.
СТИЛЕВИЙ; Авдієнція в Ішлю.
УТІХА: Пострах Мехіка.
МУЗА: „Я збіглець".
ТОН: „Ґреля, королева пісні".

Даром 50 зл. в готівці

може одержати кождий читач отсего письма. —

З приводу отворення висилкового відділу, як також в ціли приєднання собі постійних клієнтів й поширення наших товарів серед найширших верств консументів нашого краю, рішили ми розділити 1000 премій по 50 зл. в готівці між клієнтів, котрі надішлють замовлення на один або більше комплетів і залучать правильну розвязку шаради.

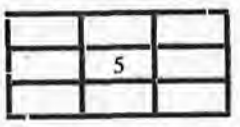

Пояснення: В 8 вільних чотирокутниках треба вставити довільні числа від 1—9 в той спосіб, щоб сума їх у всіх напрямках дала число 15.

Не зважаючи на великі грошеві премії, ми рішили також обнизити ціни наших комплетів до мінімум. В ціли поборювання несолідних фірм, що висилають тандиту і тим самим шкодять нашій фірмі, відомій зі своєї солідности, ми рішили вислати 30.000 комплетів першорядних товарів по реклямовій ціні.

Наші реклямові комплети... 70% знижки.

Тільки за 10 зл. 65 сот.

висилаємо: 4 метри матеріялу на модну дамську сукню в гарні взори й десені теперішного сезону, 1 зимову хустку в ясні або темні крати, 1 п. дамських пантофель (подати розміри взуття), 1 дамський пульовер наймодніший „останний крик моди", 1 дамську сорочку, люксусову з шовковою вставкою у всіх кольорах (після бажання), 1 п. реформ з еластичного трикоту в усіх розмірах, 1 п. дамських панчіх, шовкових в знаменитім ґатунку, 1 п. дамських рукавичок, елеґантних, 3 дамські хустинки, батистові з шовковою обвідкою, 1 поясок і 1 апашку (шаль) чисто вовняну дуже модну в гарні взори.

Такий самий комплет в першорядним ґатунку тільки за 12 зл. 85 сот.

Тільки за зл. 10.

висилаємо: 3 метри матеріялу на мужеський одяг, осінний або зимовий, дуже модний (десені бельських камґарнів), повної подвійної ширини 140 цм., 1 мужеський светер, зимовий, грубий і теплий в жакардових десенях з шалевим ковніром або американським замком, 1 мужеську сорочку в дуже добрім ґатунку з модним сатиновим викінченням, 1 пару підштанців в знаменитім ґатунку, 1 п. десеневих скарпиток, дуже міцних, 1 мужеський шаль, вовняний в модні десені і 3 мужеські хустинки до носа з кольоровим краєм і 1 шовкову краватку наймоднішу.

Такий самий комплет в першорядним ґатунку тільки 12 зл. 15 сот.

Тільки за зл. 22.

висилаємо: 1 штуку білого полотна 17 метрів на білля всякого рода або постіль в д. добрім ґатунку, 2 пікові ковдри на ліжка в елеґантні жакардові квіти в добрім ґатунку, 6 метрів білизняної фляпелі, мякої й пушистої на всяке білля, піжами і шляфроки, 6 метрів зефіру в модні смужки на мужеські сорочки денні і 6 метрів ручникового чисто білого в кістки або 6 вафлевих ручників з френзлями.

Такий самий комплет в першорядним ґатунку тільки зл. 25 і 30 сот.

Вище згадані комплєти висилаємо за почтовою післяплатою на листовне замовлення. Платиться при відборі на почті.

Без ризика: Коли товар не подобається, приймаємо його назад і зараз звертаємо гроші за нього.

Адресувати: Фірма **„Polska Tkanina", Łódź' ul. Moniuszki l. 3. — oddz. 15.**

Зазначуємо, що се ніяка льотерія, ні льосування, тільки кождий, хто надішле правильну розвязку шаради разом з замовленням, може одержати 50 зл. в готівці.

Поділ і висилка надгород відбудеться 31-го жовтня 1935 р.

Крім грошевої надгороди долучуємо до кождої пачки милу цінну премію.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВЕРТИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 13 жовтня 1935. Ч. 78 (876)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

Хаос вістей з поля бою

Несамовиті поголоски про участь прокажених в боротьбі.

З Аддіс Абеби доносять: Здобуття святого абісинського міста Аксум викликало в цілій Абісинії релігійний шал. Навіть мешканці з далеких глухих сіл зголошуються масово до міст, аби їм дати якунебудь зброю і вести їх на ворога. В Аддіс Абебі курсують несамовиті вісти про те, що Італійці мали вирізати в пень кілька тисяч святих і недоторкаємих прокажених в Аксумі. Показується, що підчас боїв за м. Аксум особливою хоробрістю відзначилися італійські муринські полки. Коли абісинські війська вицофалися з міста, появилися на вулицях страшні постаті прокажених, узброєні списами і ножами. Тоді італійські колъорові війська збунтувалися і почали втікати. Відділи італійських військ, що поступали ззаду, зачали стріляти зі скорострілів, щоб стримати втікаючих Муринів. Помимо того італійські Мурини воліли йти на певну смерть, ніж боротися з прокаженими. Здавалося, що Італійці відступлять з міста, бо навіть білі жовніри кидалися до втечі. Тоді Італійці мали вибити до ноги кілька тисяч прокажених скорострілами.

З Аддіс Абеби доносять, що нові юрби прокажених опановані релігійним шалом йдуть здобувати Аксум. Італійські літаки вислідили, що около 5.000 прокажених зближається до м. Аксум. Італійська команда в клопоті. Вистріляння такої маси людей моглоб викликати обурення на Італійців навіть серед тубильців в італійських східно-африканських кольоніях. Тому італійська команда рішила вислати проти прокажених летунські ескадри зі слізними бомбами, якими мають обкидати наступаючих прокажених. Жовніри дістали також слізні ручні ґранати.

Адуа й Адіґрат відбиті? — Абісинці напали на італійську Еритрею?

З Аддіс Абеби доносять: Контрофензива абісинських військ розвивається успішно. Абісинці відібрали місто Адіґрат. Вістка про відібрання Адуї не потверджується. Під Адуою ведуться завзяті бої. В Аддіс Абебі пануе неспокій з приводу браку вістей про абісинські відділи, котрі передісталися до італійської кольонії Еритреї. Мабуть команда абісинського фронту на власну руку зачала контратаку на Еритрею. Істнує небезпека, що 20.000 Абісинців Італійці відтяли. Взагалі вісти з поля бою в Абісинії визначаються хаотичністю. Майже кожду з них дементують і знов твердять те саме і знов дементують. І так без кінця.

Італійські відділи попали в засідку?

Донесення з Аддіс - Абеби потверджують вістку, що абісинські війська відтяли кілька італійських відділів під Уал-Уалем. Ті відділи пробували передертися через абісинський перстень при допомозі літаків. Та Абісинці мимо великих страт відперли атаки. Положення тих італійських відділів безнадійне, бо вони не мають поживи і води. Серед абісинських відділів, що окружили Італійців, е оден відділ, який складається з уласкавлених вязнів. Сей відділ доказуе чудес хоробрости на полі бою.

Трійливі ґази над Оґаденом?

На терені провінції Оґаден у східній Абісинії йдуть незвичайно завзяті бої. Підчас боїв в Оґадені Італійці мали ужити трійливих ґазів. Ґазова атака спричинила значні страти в абісинських рядах. З Джібуті доносять: Підчас боїв за Адуу італійські війська взяли до неволі абісинського ґенерала Сімурі. Він боровся хоробро на чолі свого відділу, та ранений дістався до неволі. Полонений е тепер в лічниці італійського Червоного Хреста і буде виміняний за трох вищих італійських офіцирів, що дісталися до абісинського полону підчас атаки на Адуу. Вони інтерновані в таборі Раса Сеюма. Їх стереже ескорта білих жовнірів тому, що команда побоювалася небезпеки зі сторони чорних сторожів, котрі супроти італійських жовнірів дуже завзяті. Вони моглиб убити тих полонених.

Скарбниця Абісинії отворена

Военну скарбницю Абісинії віддано на потреби оборони краю. Скарбниця може бути отворена лише в часі війни. В ній е 11 міліонів лірів в золоті, які одержала Абісинія від Італії як военне відшкодування в 1896 р., а далі е там дорогоцінности і золото, яке лишив цісар Менелік, дорогоцінности цісаревої Таідіту і майно теперішнього цісаря Гаіле Селясія. Разом е там около 25 міліонів талярів Марії Тереси. Скарби ті призначені виключно на випадок війни й оборони краю.

Великі недобори Суспільних Обезпечень

З Варшави доносять: Замкнення білянсів суспільних обезпечень за 1934 рік виказують поважні недобори. Суспільна обезпечальня в Познані виказала за той рік недобір в висоті 1.000.000 зл., в Лодзі 2.400.000, в Варшаві 4.600.000 і т. д. Разом виносять недобори за оден рік кількадесять міліонів зл. Якби так не було „благодати" примусового обезпечення, або бодай якби люди мали свобідний вибір, в котрих орґанізаціях можуть обезпечитися, то й ті орґанізації малиб повні каси грошей і держава малаби з них порядні податки і люди булиб дійсно забезпечені. А так за оден рік е кількадесять міліонів дефіциту, обтяження страшне і забезпечення очевидно нема і не може бути.

Як лічать себе звірята?

Коли звірина занедужае, змагае передовсім до опорожнення свого орґанізму від решток харчу. Під сим оглядом вона поступае так, як лікар, що записуе недужому передовсім лік на прочищення. Загально відомо, що коли кіт терпить на забурення жолудка, він пасеться. Таксамо пси в подібних случаях шукають деяких ростин, що мають прочищуючі прикмети. Назагал ростини ділають прочищуючо для мясоїдних звірят. Медведі шукають в потребі за деякими ягодами, що прочищують. Брунатний медвідь, коли перезимуе, пошукуе за тими ягодами, щоби „прийти до форми". Річ ясна, що природні ліки найлучші.

ЯКЩО ДО 31. ЖОВТНЯ Ц. Р. Ви не виповілиби в ПЗУВ обезпечення дозволеної законом 1/3 частини вартости своїх будинків і тієї частини не обезпечилиб в одинокому українському

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20. то проволічете виконання цього народнього обовязку непотрібно знову на цілий рік.

Молодь і преса

*На основі писемної анкети з 76 учениками *)*

Стару приповідку: „Покажи мені як їси, а я тобі скажу, хто еси" — можна замінити тепер на: „Скажи мені, яку пресу читаеш, а я тобі скажу, хто ти". Коли се можна приложити з великою дозою правдоподібности до старших, то зі ще більшою до молоді. Бо молодь читае ґазети „від дошки до дошки" і бере за правду навіть очевидні нісенітниці, коли вони тільки напечатані в ґазеті. Тому родичі й педаґоґи повинні звертати пильну увагу на те, які часописи читае наша молодь.

Анкета переведена в травні 1934 р. і в червні 1935 р. між нашими учениками VII і VIII кл. одної ґімназії дае нам відповідь на питання про відношення молоді до преси.

А саме на питання: Які ґазети чи журнали подобаються? — на 76 учеників (15 з VIII кл. і 61 з VII кл.) вибрали: по 23 (32.6%) „Новий Час" і „Неділю", 20 (26.20%) „Діло", 17 (22·27%) „Життя і Знання", 14 (18.34%) „Вістник", 13 (17·03%) „Назустріч", 8 (10.48%) „Комаря", 6 (7.86%) „Нову Зорю", по 5 (6·55%): деякі націоналістичні видання, „Світло й Тінь", польські спортові журнали, по 4 (5·24%): орґан пластової ідеольоґії і „Літопис Червоної Калини", 3 (3·93%): „Жорна", по 2 (2·62%) „Правду", „Мету", „Рідну Мову", „Батьківщину", „Свободу", з польських: „Кіно", „Іл. Курер Цодзєнни" і „Сиґнали". Вкінці по 1 (1·31%): „Христос наша сила", „Дзвони", „Хліборобський Шлях", „Сокільські Вісти", „Спортові Вісти", „Готові", „Сільський Господар", „Рідну Школу", „Відродження", „Нове Село", з чужих: „Бунт Млодих", „Вядомосьці Літерацке", „Ас", „Святовід", „Пшеґльонд фільмови", „Вядомосьці львовске музичне і літерацке", „Врубле на даху", „Космос", „Wissen und Fortschritt", „Bühne", „Ilustration", „Ric et Rac", „Vu" і „Le miroire de monde". Крім того 4 (5·24%) подало загально: літературно наукові, 2 (2·62%) природничі журнали, по 1 (1·31%): видання „Української Преси" (п. І. Тиктора — прим. Ред.), „суто демократичні" (!) і націоналістичні видання. Не читае ніяких ґазет 2 (2·62%), не відповів 1 (1·31%).

Подивімся тепер на те, що пише молодь про наші ґазети.

Син священика з села пише: „З часописів подобаеться мені „Новий Час" і прочі часописи і книжки В-ва „Україн-

*) Гл. „Нова Зоря" чч. 869, 871, 872 і 873.

ської Преси". Крім цего кожда часопись мене цікавить, бо в кождій є щось нового... Крім цего цікавий часопис д-ра Огієнка „Рідна Мова".

Львівська дитина пише: „Ґазети читаю від „дошки до дошки". Спеціяльно люблю фейлєтони ріжного характеру".

Син державного урядника VIII степеня, що має „нахил студіювати політичні науки, журналістику або остаточно медицину", пише: „Подобаються мені поважні ґазети політичні і громадські, а з журналів переважно мистецькі („Назустріч")."

Син рільника так пише: „Мені подобаються журнали, літерат.-наукові статті, статті на розвязку суспільно-християнських питань чи проблем, а зогляду ограничення часу не дуже віддаюся читанню".

Син священика пише щиро: „Найчастіше читаю „Діло" і „Хліборобський Шлях". Одначе ні один ні другий часопис мене не вдоволяє". — Шкода, що не написав, чому.

Сирота по судді пише: „Читаю з ґазет „Діло": Має воно деякі гарні статті, однак воно занадто поважне а передовсім все спізняється. Подобається мені журнал „Неділя", бо досить добре редагована. „Новий Час" цікавить мене більше ніж „Діло", бо доступніше писаний".

Син народного учителя з села пише: „Читаю ріжні (часописи) але жадна мені спеціяльно не подобається".

Круглий сирота з села пише: „Люблю читати ґазети добре редаговані, від їх зверхньої форми почавши а на їх змісті скінчивши й евентуально ілюстровані". — Шкода, що не подав, які.

Син священика пише: „Мені подобаються природничі журнали, бо там можна вичитати все про природу і будову світа".

Син кравця, котрий мало заробляє, пише: „Що дня мушу прочитати пару часописів, без виїмку які... Словом читаю богато і в цім чую одиноку радість і приємність".

„Нову Зорю" подало 6 (7·86%), з того 4 сини урядників, 1 син дяка, 1 син рільника і... ніодин син священика. Хоч ученики, що брали участь в сій анкеті, походять з львівської Архієпархії, всеж таки „Нову Зорю" читають священики і з сеї епархії. На 16 священичих синів ніодин не сподобав собі „Нової Зорі", хоч 6 синів світських виразно зазначило, що їм подобається.

Ніхто не подав, що читає „Місіонаря", „Українське Юнацтво", „Студентський Шлях", „Вісти з Лугу", „Господарсько-Кооперативний Часопис", „Громадський Голос" і інші органи, що появляються в українській мові. Дивно, що орган пластової ідеольоґії подали тільки 4 ученики на 76, себто 5·74%. „Рідну Мову" читають тільки 2 ученики з VIII кл. ґімназії, з з 61 уч. VII кл. ніхто.

Цікаво, що молодь часто звертає увагу на те, чи ґазета добре редагована й зазначує се у відповідях. Нажаль не звертають на се уваги деякі видавці ґазет.

Наші інтеліґенти, що іноді довгенько не читають ніяких українських ґазет, хіба брукові „Експреси" і „Ґоньци", повинні затямити собі сина бідного кравця, котрий щоденно мусить прочитати кілька часописів Се вже тип такий культурний, який мають всі західні народи.

На питання: Що найбільше любить читати в ґазетах? — на 49 учеників (40 з VII кл. і 9 з VIII) 15 (30.6%) відповіло, що політичні статті й вісти, наукові статті 9 (18·36%), про спорт 6 (11·24%), по 5 (10·2%): новинки і фейлєтони, по 4 (8·16%): літературно-наукові статті і технічні справи, 3 (6·12%) історично-наукові; по 2 (4·08%): вступні, суспільні справи, економічні, рецензії, фотоґрафічні, гумор; по 1 (2.04%): найновіші твори, музичну критику, про стан народної освіти, спомини, „від дошки до дошки", все крім новинок, особисті порахунки наших чільних людей, політичні змагання наших політиків, полеміку діячів, про українські справи, про подвиги великих людей, про успіхи Німеччини (Ґітлер), великі процеси, сторінки, які торкають цілий світ, світові новинки, новелі, що нового в світі, туристику, кіно, естетику і природу. Не відповіло на се питання 6 (11·24%). Богато учеників подавало цілий ряд рубрик в ґазетах, які люблять читати.

Сирота по судовім уряднику з провінціонального містечка пише: „В ґазетах найбільше люблю читати статті з обсягу естетики, науки, найновіші твори, як також щирий гумор і цікаві новинки". — Син учителя з села читає в ґазетах „все крім новинок". — Полеміки люблять читати львівські діти.

Ніодин ученик не подав, що любить читати релиґійні статті. Видно, що наша католицька преса ще не потрафила дійти до молодих читачів, коли їх не цікавлять релиґійні теми в ґазетах. Треба ще богато попрацювати над тим, щоб бодай якась часть нашої молоді за цікавилася релиґійними справами в пресі.

Висновок з сих відповідей на анкету ясний: треба заложити католицький орган для середношкільної молоді, котрий молодь читалаб, подібно як колись „Поступ". Вправді час від часу появиться якийсь журнальчик молоді, як прим. у Станиславові сего року*), та се квестії не розвязує. Молодь повинна мати свій журнальчик і то добре редагований. В той спосіб молодь призвичаюється замолоду до читання преси.

Ся добра привичка повинна товаришити людині до кінця життя. Навчити молодь читати українську католицьку пресу — сей обовязок тяжить в першу чергу на ОО. Катехитах по школах.

Розуміється, найлучша пропаґанда можлива тільки в щоденній ґазеті. Вона кождої днини приходить до дому й має вплив на цілу родину, від старих почавши, на дітях скінчивши. Вона згодом витворює духову атмосферу в домах. Без щоденної преси не можна мати дійсного впливу на ніяку сучасну суспільність. Тому на католицьких кругах нашої суспільности тяжить обовязок, таки здобутися колись на католицький щоденник. Бувби се знак великого скріплення нашої суспільности і нації взагалі.

І. С.

*) Гл. статті в „Новій Зорі" ч. 830 п. з. „Небезпечна річ" і в ч. 847 п. з. „Владарі світу".

УКРАЇНСЬКИМ ВЯЗНЯМ

і заточенцям до відома.

„Діло" в ч. 270 оповістило лист о. дра Осипа Кладочного, в котрім є м. і. отсе:

Прошу подати до прилюдного відома, що від найближчих днів буду обїздити вязниці, відправляти скрізь Богослуження і нести духовну поміч у такій черзі в місяці жовтні с. р.: у Тарнові 14 і 15, у Вісничі 16 і 17, у Вадовицях 18, у Ценшині 19 і 20, у Катовицях 21 і 22, у Мисловицях 23, у Варшаві 24 і 25, на Св. Хресті 26 і 27, у Сандомирі 28, у Радомі 29, у Плоцьку 30 і 31, в листопаді с. р. у Грудзьондзі 1 і 2, у Коронові 3 і 4, у Фордоні 5 і 6, у Вронках 7 і 8, у Равичі 9 і 10, у Серадзу 11, у Пйотркові 12 і 13, у Седльцях 14 і 15, у Ломжі 16 і 17; врешті у поворотній дорозі у Володимирі Вол. буду дня 18 і 19 листопада с. р.

У поданих днях зможу нести релиґійні послуги також Українцям даних околиць. Всіх тих, що мають діти до хресту, прошу, щоби заздалегідь вистарались про відповідні посвідки від своїх місцевих оо. Парохів.

Французькі комуністи

брали грошенята з Москви аж любо...

Б. член французької компартії Доріо оповістив в журналі „Емансіпасіон" сенсаційні дані про фінансування органу компартії „Л'Іманіте". Доріо подрібно виказав, як „Л'Іманіте" одержувала гроші з Берліна від „Роте Фане" і як французька компартія одержувала пособія з Москви. Всі провідники франц. компартії одержують ззаграниці великі постійні платні. Доріо наводить ряд доказів на правдивість своїх тверджень і жадає, щоби створити невтральну робітничу комісію, котра розглянулаб предложений ним матеріял.

Абісинія

Фактичні дані.

По найновішим даним Абісинія має 1.120.400 кв. км. простору й коло 11 міліонів населення (9 мешканців на 1 кв. км.). Клімат Абісинії виказує всі нюанси від тропічно-горячого до студеного в високих горах. Столиця Абісинії Аддіс-Абеба положена на висоті 2424 м. має пересічну температуру в році 15.7, в грудні 13.3, в квітні 17 3. Найвисші верхи її гір Рас Дашан 4620 м., Колло 4300, Ґуна 4230, Абуна Йосиф 4196. Найдовші ріки Абісинії (рахується тільки їх довжину на території Абісинії) Юба або Ґанале 600 км., Атбара і Сетіт також 600, Омо коло 800, Гаваш таксамо, Абай або Синій Ніл 900, Вебі Шебелі 1000 км. Найбільші озера Абісинії Тана 3530 кв. км., Абай і Ґандшуле. З 11 міліонів її населення властивих Абісинців є коло 3 і пів. міл., ґаміт. племени Ґалла коло 5 міл., ґаміт. племен Сомалі й Данакіль коло 1 міл., Негрів 1 і пів міл., Жидів коло 50.000. Найбільші міста Абісинії Аддіс-Абеба в країні Шоа коло 150.000 душ, в місті є горячі жерела до 76 степенів, Ґаррар коло 60.000 душ, се головне місто абіс. торговлі й експорту в провінції тої самої назви, Дауа 30 000, Дебра Табор 20 000 і Адуа 5.000. Голов. продукти абісинського рільництва пшениця, овочі, вино, олива, кава, тютюн, бавовна, кавчук, вовна, шкіри. Годівля худоби а саме коней, рогатої худоби, ослів, верблюдів, овець і кіз. Ґірництво і промисл нерозвинені, але добувають вуголь, зелізо, золото, мідь, платину і сірку. Вивозять головно шкіри, каву, лен і слоневу кість. Найбільше торґують з Англією та її кольоніями (55%), з Францією (26%), з Італією й Німеччиною. Уживані там гроші: таляр Марії Терези званий там бер або керш, таляр Менеліка (вартости коло 4 зл.), платять також сіллю. Одиниця ваги в Абісинії називається „оке" і важить тільки, що таляр Менеліка, 30 оке се оден натр, 20 натрів оден фарасула, 1 кантар 100 англ. фунтів. Міри довжини: 1 кінуд 50 цм., 130 кінудів се оден кґалад. Зелізниця в Абісинії є тільки одна, з Аддіс-Абеби до французької пристані Джібуті над Червоним Морем, має 783 км., з того 90 км. на французькій території. Позатим торговля відбувається караванами, головно на Ґондар, Асмару й Массуу. Офіціяльна назва Абісинії „Манґеста Ітіопія". На чолі держави цісар або цісарева, рада міністрів з 7 членів і „Рада Старих". (З того ясно, що пайдократія там ще не переважила і тільки тому Абісинці можуть боронитися). Конституція Абісинії приписує тій державі спадкову (дідичну) монархію. Парлямент складається з двох палат, але має тільки дорадний голос. Щодо військовости то всі мужчини обовязані служити, але постійного війська є всего 100.000, кромі того коло 400.000 резерви вишколеної. Узброєння слабе. Державна релиґія в Абісинії коптійська, се одна з християнських сект, становить 43,45% всего населення, церкви тої секти мальовані внутрі і знадвору від верха до долу, також долівки покриті звичайно мальовилами. Чим хто там більше побожний, тим менше ходить до церкви, а то з поважання до Дому Божого, зате в часі Богослужень перестоює під церквою. Магомедан (секти Суннітів) є там 3 міл. (37,2%), поган (анімістів) півтора міліона (18,6%), Жидів 50.000 (0,62%), католиків 10.000 (0,12%). Католики мають там оден Апост. Вікаріят і одну Апост. Префектуру. Державна релиґія має одного патріярха і 5 епископів.

Гумор. — Професор у лікаря. — Пане докторе, маю обложений язик, сказав до лікаря один професор - філятеліст. — Лікар казав йому отворити рот і побачивши приліплений до язика почтовий значок, крикнув: Зовсім природно, зовсім природно!...

Про поведення в церкві

З двох причин поведення в церкві має велике значіння: з огляду на себе самого і з огляду на інших людей. Тільки при відповіднім поведенні можна зібрати в собі духа та звернути його до Бога — і не перешкоджувати іншим зробити те саме. В тій ціли поведення в церкві мусить бути тихе і скромне. В церкві не вільно розмовляти ні голосно, ні навіть пошепки, бо розмови з другими роблять неможливим скуплення духа і піднесення його до Бога, перешкоджують в молитві тим, з котрими говоримо, і тим, з котрими не говоримо. Особливож разять й особливше згіршення викликають розмови в церкві тих людей, котрі покликані до особлившої служби в Домі Божім, як нпр. дяки, паламарі, старші брати і сестри. Вони повинні давати добрий приклад відповідного поведення в церкві, колиж вони самі роблять зле, то викликають ще більше згіршення ніж звичайні люди. Таксамо як говорення невказане в церкві й голосне ходження, бо й воно перешкоджує іншим людям в скупленні духа й у молитві.

До відповідного поведення в церкві дуже причиняється уживання книжечок до молитви. Се відноситься так до інтеліґенції як і до простолюддя. Хто не бере участи в хорі, тому трудно весь час Богослуженння без книжечки до молитви мати скуплену думку й постійно підносити її до Бога. Без книжечки трудно також слідити за Богослуженням і брати в нім належну участь. Наслідок того такий, що між присутними в Домі Божім часто видно таких людей, які розглядаються на всі сторони і займаються очевидно оглядданням одягів та вигляду інших людей, ба навіть передають свої уваги пошепки або й півголосом своїм сусідам. Великим стримом в такім невідповіднім поведенні в Домі Божім може бути книжечка до молитви для кождого і кождої. Тому се дуже вказана і потрібна річ приходити до церкви з книжечкою до молитви. Виконування сеї вказівки серед простолюддя може мати в своїх наслідках ще й те значіння, що воно буде причинятися до зменшування т. зв. поворотної неграмотности, що має для народа велику вагу під оглядом культурно - просвітним особливо в сих тяжких часах, коли задля крізи нема потрібної скількости шкіл і в тих школах нема потрібної скількости кляс і учительських сил. А вже для нашого українського народу справа уживання книжочок до молитви в церкві має особливше й нічим незаміниме значіння, ясне для кождої думаючої людини.

Та є особливо між інтеліґенцією богато таких людей, котрі уважають невідповідним для себе мати в церкві книжочки до молитви, бо мовляв годі все те саме повторяти. Такі люди з великим пожитком для себе і для свого окруження моглиб брати з собою до церкви книжки, які влекшують систематичне розважування над собою, над своїм життям і своїм відношенням до Бога, до людей і до світа. При теперішній нервозности життя се може бути й для багатьох людей навіть дійсно є одинока нагода й одинока можливість систематичного культивування власного духа в найлучшім того слова значінні. А таке культивування може ніколи не було аж так потрібне як тепер, коли в цілім світі відбуваються небувалі потрясення і коли ніде нема ні шматочка такої землі, на котрій всі, але то дослівно всі від найвище поставлених до найнищих булиб такі непевні завтрішнього дня і своєї долі як непевні сегодня. В таких часах особливо потрібне піднесення духа людини на такі висоти, на котрих уже не відчувається конечности потішення в ніякій істоті минущій, в ніякій справі, що минає. На таких висотах людина вже не журиться ніякими турботами, не радіє ніякими радощами, бо Бог є для неї всім. І слушно каже католицький мислитель, що миле потішення, яке Він дає, безмежний спокій, що походить від Нього і вражаюча близькість Його. Для осягнення тих висот, на котрих людина може відчути безмежний і непоколибимий спокій і внутрішню силу, що походять від Бога, треба постійного й систематичного культивування свого духового нутра відповідними розважуваннями, котрі очищують душу, скріплюють духа й дають йому можливість перенести навіть найтяжші удари без заломання. Таке систематичне культивування духа можливе тільки при систематичнім розважуванні на певній продуманій і списаній основі. Найлучша така основа се Св. Письмо Нового Завіта, бо воно походить з натхнення Духа Божого і сперте на всім Обявленні, яке Бог до того часу дав людству. Не злі в тій ціли можуть віддати прислуги також твори побожних мужів, котрі займалися таким сталенням душ і їх культивуванням, як пр. твір Томи Кемпійського „Наслідування Христа“,

Все те слід взяти під увагу для відповідного поведення в церкві, котра при такім поведенню стане нам кріпостю, в якій не відчуєте страху перед людьми й перед злом світа сего.

Повисше зарядження подається до відома Всч. Духовенства з тим, щоб про поведення в церкві якнайчастіше поучували вірних.

Від Епископського Ординаріяту в Станиславові. (Вістник Станисл. Епархії).

З краю

Пишуть нам: Дня 22 вересня бр. село Прилбичі, яворівського повіту, влаштувало рідке і гарне свято. Відомо, що тут у Прилбичах, дня 29. липня 1865 р., народився митр. А. Шептицький і саме з приводу 70-ліття його народин рідне село вшанувало се торжество. На чолі місцевого комітету, що зорганізував і перевів в діло те свято, станули: о. В. Микулович, Г. Голик, с. Акилина СЛПДМ., В. Дида, М. Бубись, І. Качмар і І. Шпуляр. Понад 200 спеціяльних запрошень і кількаразові заголошування свята по церквах Яворівщини стягнули на той день такі маси народу і ріжних гостей до Прилбич, що ціла прицерковна площа заповнилася тисячами голов. Перевагою були селяни: чоловіки і жінки, зодягнені в свої прегарні мальовничі одяги. Нараховувано понад 3000 учасників. Саме свято пройшло в двох напрямах. Найперше церква і матірня парохія вшанували ювилей Митрополита Галицької Землі. З Перемишля приїхав Ординарій дієцезії, Преосвящ. Йосафат Кодиловський, відслужив Архиєрейську Службу Божу, посвятив пропамятний хрест і сказав прегарне слово. Опісля й громадянство звеличало 70-ліття народин Ексц. Митрополита як громадянина та провідника. Вшанувало Його святочною Академією, на яку склалися ось які продукції: 1) Привіт прилбицьких дітей — хор; 2) Вступне слово о. Й. Скрутеня ЧСВВ.; 3) Катехизмові розмови дітей; 4) Діточі желання; 5) Реферат М. Голика: Мытрополит Андрей й українські студенти; 6) R. Wagner-Tannhäuser, Pilgerchor; А. Бортнянський, Коль славен — скрипкове сольо О. Микуловича; 7) Деклямація А. Гевало, Радуйся Нене; 8) Псалом 144 і 4 — хор прилбицьких дівчат під проводом Я. Микулович. Під кінець Академії виголошено і відчитано низку привітів, між ними від усіх українських установ Яворова, від еп. Н. Будки, о. Протоігумена В. Градюка ЧСВВ., о. ігумена К. Шептицького, від „Сіль. Господаря“, „Рідної Школи“ зі Львова і багато ін.

ОСИП НАЗАРУК

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Столиця Апостольська

І. Думки по дорозі до Риму.

Дня 14 липня 1933 року о годині 8 рано сидів я в зелізниці на двірці в Венеції й відчував дивне як на мій вік дрожання серця на думку, що незабаром мала здійснитися одна з високих мрій мого життя: я ще того самого дня мав побачити Рим, званий „Вічним Містом“.

Якже богато було і є міст на світі. Та ні одному з них ніколи не давали імени „вічного“. А Рим мав вже у старині те дуже дивне імя і має його досі. Столиця такого бідного краю. Дивне, навіть дуже дивне. І нехай хтось скаже, що нема прочуття в історії!

Я дивився на небо, зовсім таксамо захмарене як у моїй Галичині, хоч Італія має славу ясного, синього неба, — то на годинник, то на розклад їзди (після котрого поїзд вже мав відійти, а не відходив), то в нутро своєї душі, то в дивну минувшину міста, до котрого я їхав.

Під шипіт модерної машини, що металa клубами сивої пари, товпою приходили до голови думки про таємницю „Вічного Міста“. Деякі з них гріли, а деякі пекли таксамо як та пара, що бухала з паровозу...

Рим і держава, котру він створив, є і все будуть вічним взірцем розвитку й упадку всіх політичних форм людської влади. Ніде так не можна вчитися як на тім прикладі, вчитися всего, що викликає зріст і упадок державної й суспільної орґанізації. Мов у калейдоскопі пересувалися в моїх думках погляди ріжних ученых і мислителів на причини упадку Вічного Міста як осередка наймогутнішої держави старинного світа.

Лівій, Горац і Лукіян писали просто, що Рим став злий і тому впав. Ба, алеж він був добрий коли ріс в силу, отже чому саме став злий?

А старий Сенека говорив, що причиною упадку Риму була старечість його державности. Ба, але на чім полягає старечість держави, як вона проявляється, чому вона повстає, чому одна держава старіється скорше, друга помаліше? Чому нпр. старий Єгипет „старівся“ тисячоліття довше ніж старий Рим? Чому й по сей день опирається старости споконвічний китайський нарід? І ще робить революцію мов який молокосос...

Найосновніший знавець римської історії та всего життя Риму, німецький учений Момзен, каже, що причиною упадку старого Риму стало знищення в нім особистої свободи.

А дуже здібний італійський історик Ферреро (котрий своєю здібністю пригадує нашого пок. історика Томашівського, властивого вдохновителя творів Липинського) каже, що причиною упадку Риму було знищення в нім всякого авторитету. Дуже можливо, але чому, як і від чого почалося нищення всякого авторитету в тім місті, котре так шанувало авторитет, як його не шановано ніде на світі? І ще каже Ферреро, що другою головною причиною упадку старого Риму був брак управильнення спадкового права. Чомуж не управильнили?

Також великий правник Ієрінґ пише, що упадок старого Риму спричинив кепський розподіл матеряльних дібр. Певно, що се недобра річ, але де на світі був коли добрий розподіл матеріяльних дібр? Чи не сказав уже Спаситель: Бідні все будуть між вами...

А вчений Зеек каже, що причиною упадку старого Риму стало винищення його найліпших родів і людей. Певно, що так. Тільки — як до того дійшло, що ті найліпші роди і люди, котрі вміли колись збудувати Вічне Місто, не вміли потому навіть себе охоронити перед винищенням?

А вчений Перро каже, що причи-

ОГЛЯД ПРЕСИ

Світова преса про війну

Паризька „Ля Віктуар" (Ґустав Ерве): Так ми повинні сказати нашим анґлійським приятелям, щоб вони здали собі справу з тої дивоглядної психольоґічної похибки, котру вони роблять дотепер. Бо завтра вся Франція, хіба з виїмком декотрих антифашистів, буде кричати „хай живе Італія".

„Ті Парізієн" (Люсієн Бурґес): В уміркованих виразах, одначе виповнених незломною рішучістю, „дуче" в кількох лапідарних формулах висловив позицію Італії на міжнародній арені напередодні збройного конфлікту з Етіопією.

На економічні санкції Італія відповість своєю дисциплїною, своєю жертвенністю. На кроки воєнного характеру вона відповість також кроками воєнного характеру. На воєнні ділання — воєнними діланнями. І доповнивши свою думку дуче приняв перед Італійцями святочне зобовязання в тім, що Італія зробить все можливе, щоб кольоніяльний конфлікт не приняв характеру й розміру европейського конфлікту.

Се благородне й таке важне приречення зробив „дуче" прилюдно перед величезною авдиторією нації, котра слухала його. Та ми маємо змогу твердити, що се не була тільки красномовна тирада, бо за посередництвом свойого посла в Парижі дуче ще 2 жовтня с. р. передав більше конфіденціональним способом те саме запевнення Петрови Лявалеви.

Значить наші італійські приятелі будуть воювати в Абісинії. Та вони будуть уникати всякої необережности, котра моглаб замінити експедицію кольоніяльного характеру на загальний конфлікт европейських держав.

„Парі Міді" (А. Жен): Французька рада міністрів обговорює питання про санкції Тепер йде справа про фінансові та економічні санкції. Економічні санкції не смертельні, на всякий случай вони смертельні не відразу. Та вони створюють небезпеку інцидентів, розвиток котрих наперед годі передбачити. І тому коли вдасться осягнути компроміс після того, як Італія німститься за катастрофу під Адуою, европейський мир буде спасенний, Італія тим самим обмежить своє ризико і рівночасно дістане право вповнити, що фашистівські знамена покрилися славою, Анґлія омине потребу воювати і рівночасно скріпить своє положення в Союзі Народів, позволивши йому перемогти трудну кризу. І так скора війна в Африці, поміркована санкції, европейський мир. Такі три звена ланцюха, що може ґарантувати будучність цивілізованого світа.

„Фіґаро" (Вд-Ормессон): Чи продовжиться та війна? Чи обмежиться вона до скорого походу вперед італійського експедиційного корпуса? Або чи зачинається довга кампанія? Хто скаже? Там самі вожді того не знають. Бо всяка війна — се скок в невідоме. Коли оправдається перша ґіпотеза, розвиток подій піде скорше всего, коли Муссоліні буде мати можність вести безпосередні переговори з неґусом Я все думав, що така правдива ціль „дуче". Нанести сильний удар і потому предложити Абісинії мир, що охоронявби їх від дальших несподіванок.

„Журналь": Чи є ще можливість застановити розвиток пожежі? Є тільки один спосіб се зробити. Коли не устійнено, що се в дійсности невизваний напад, офіційно нема війни і ніхто не має права переривати морську комунікацію. Тим самим усувається головне жерело можливих ускладнень

„Екод е Парі" (А. де Керілліс): Неможливо, щоб національна Франція взяла хочби найменшу участь в драмі, що зачинається. Неможливо, щоби в даним случаю Франція пішла за Анґлією, котра мав передовсім власні інтереси і жадав від Франції того, в чім їй вже відмовила Канада. Неможливо, щоб національна Франція кидалася в війну, котрої вимагають три міліони французьких марксистів і два міліони анґлійських синдикалістів з ненависти до фашизму, з ціллю погрузити стару Европу в революцію. Неможливо, тричі неможливо!

„Матен" (Ст Лозан): Більшість анґлійських горожан зовсім не інтересується морським шляхом до Індії або шляхом Канштад — Каїр, також не задумується над питанням про ріжні режими в Европі Та ті люди точно ходять до церков що неділі, вони послушне оруддя в руках свого духовенства. І ось дивним збігом обставин анґлійське духовенство помалу ототожнювало принципи, ним проповідувані з катедри, з тими, що їх проголошують в Женеві. Воно їх признало і поручило. Воно підчеркнуло подібність між становищем Союзу Народів і Біблією. Так повстала своєрідна містика мира, що зовсім не рахується з правними тонкостями і в Союзі Народів бачить щось в роді вселенського собору.

Лондонський „Дейлн Телеґраф": Ті, що рішили боронити Союз Народів, не змінять свойого рішення задля слів Муссолінія, котрий заявив, що на кроки воєнного характеру відповість такими самими кроками. Коли війна повинна бути льокалізована в Східній Африці, треба, щоб держави точно висказали своє відношення до неї. Франція відповість за себе. Або держави за колективними санкціями, або ні? Питання однакове для всіх. Анґлія сказала ясно, що вона за колективними санкціями, або за тим, щоб зовсім не приміновати ніяких санкцій.

„Таймс": Нині очевидне, що війни не можна відвернути і що воєнні ділання не дадуть ждати на себе. „Дуче" заявив ясно, що він може помиритися з економічними санкціями, та на воєнні санкції він буде глядіти як на воєнні ділання. Таке розмежування свідчить про обережність Італії й Европа стрітить його на загал зі співчуттям.

„Дейлн Мейл": Політику Канади виразив точно її премієр-міністр Беннет. Канада, сказав Беннет, не може бути вмішана в спір, в котрім вона незаінтересована безпосередно.

Така сама повинна бути й політика Великобританії. Безпосередні анґлійські інтереси не поставлені на карту в спорі між Італією й Абісинією. Ми знаємо від льорда Гардінґа оф Пенґереста, одного з найбільших авторитетів в ділянці анґлійської зовнішної політики, що в теперішній кризі нема небезпек для яких небудь анґлійських володінь. Наше правительство в минулім все стояло за тим, щоб Анґлія не вмішувалася в справи, котрі не торкаються її інтересів. Чомуж наступила така зміна в тім, що відносться до абісинських справ? Анґлійське правительство не підправляло ніяких ділань, коли Польща захопила Ґаличину й Вильно з повним знехтуванням бажань Союзу Народів. Воно не вмішалося, коли Литва анектувала Мемель, просто занявши ту пристань литовськими військами знов таки в повній суперечності з принціпами Союзу Народів. Воно не домагалося санкцій, коли Японія заволоділа Манджурією й очистила той краї від анархії. Точно таксамо воно не вмішалося в конфлікт між Болівією й Параґваєм, коли між тими державами почалася ґрашна війна 1933 р. Одиноке рішення, котре воно тоді приняло, було наложення ембаґа на зброю, призначену для обох тих полудньово-американських держав.

Чомуж в теперішній кріаі не йдемо за приміром Беннета? Коли ми підемо за його приміром, мир в Европі буде забезпечений, а оборона мира повинна бути першою ціллю анґлійської політики.

Як ми не осуджуватиб пана Муссолінія, як нам не булиб несимпатичні його заходи, його стремління силою знищити слабого, — ми повинні в теперішнім моменті панувати над нашими почуваннями. Адже точно такі самі нарікання лунали в відношенні до нашого державного діяча льорда Пальмерстона.

Не задля такого питання ми повинні рискувати знищенням европейської цивілізації, будованої віками. Є тільки одна держава, котра буде мати підставу торжествувати з причини нової великої війни. Та держава — большевицька Росія, котрої представник Літвінов так запопадливо старається розжарити огонь, що розгорівся.

„Нюс Кронікл": Коли Франція не хоче, щоби британська прилюдна опінія, розчарувавшись, зовсім відійшла від Союзу Народів, небхідно, щоб її правительство зрозуміло неможливість хитань і необхідність негайного приняття економічних санкцій, доведених, коли треба, до найдальших границь

„Дейлн Геральд": Санкції необхідні. Вони повинні бути енергійні та негайні. Та беручи під увагу економічне й фінансове положення Італії, зовсім нема потреби доводити справу до воєнних санкцій.

„Ґазета дель Пополь": Широкі народні маси у Франції з великою відразою відносяться до політики, котра ставить державу на край пропасти — на виконання анґлійського маневра"

„Джорналє д'Італія": Нації французька та анґлійська повинні знати в сей рішаючий момент, що Італія заміряє в цілости зберігти їх інтереси. Вони повинні знати, що Італія, не сягаючи по території, підчинені Франції та Анґлії, пукає в останній ще не занятій варварській частині Африки того самого, що інші вже знайшли і завоювали в інших місцях

„Дойтше Альґемайне Цайтунґ": Принціпіяльно апарат санкцій повинен вступити в силу, як тільки блиснула іскра. Та розуміється, лише в економічній сфері. Впрочім тепер ніхто і не предкладає йти дальше. Одначе надармо булоб закривати очи на небезпеку, бо від безглуздого інцидету конфлікт може розростися: случайна стріча двох кораблів нічо або сміла ініціятива котрого небудь командата міноносця можуть викликати европейську пожежу.

Огороднича вистава у Львові

В суботу 12 с. м. о 12 год. відбудеться у Львові на площі Східних Торгів відкриття Огородничої Вистави, зорґанізованої Малопольським Рільничим Товариством. Вистава обіймає всі головні і побічні области огородництва. Вистава буде тревати від 12 до 16 жовтня с. р. щодня від 9 год. до 18. Ціна вступу дуже низька, бо всего 20 сот., для шкільної молоді і прогульок по 10 сот. Наші люди повинні якнайбільше зацікавитися тою життєздатною областю рільництва.

ною занепаду сили старого Риму став державний соціялізм, себто етатизм. І се правда, бо ми якраз переживаємо часи, в котрих прекрасно можемо приглядатися тому, як державний соціялізм в совітах і поза совітами винищує всяку радість з життя, всяку здібність з фахів і на наших очах викликає очевидні сухоти в хребетнім стовпі наймогутніших словянських народів, загально знаних з найбільшої живучости між всіми народами світа... Та як пояснити собі те, що того вчас не побачив політично найздібніший зі всіх знаних нам народів світа і не міг запобічи лиху?

І є ще богато інших ученых, чи радше цілих ґруп ученых, котрі наводять найріжніші причини упадку могутности старого Риму: одні — надмірний податковий тягар, котрий дійсно може задушити навіть найздоровішу державу, другі — невільництво, треті — економічне вичерпання Заходу Сходом, четверті — напір варварських і напів диких племен на римську державу, пяті — християнство і т. д. Про се ще очевидно буду згадувати дальше, в самім Римі, на величавих і одиноких в світі руїнах його.

Дуже богато найповажніших ученых і мислителів бачить головну причину упадку старого Риму в його пізнішій безбожности й неморальности. Вони очевидно мають слушність, — але як дійшло до того, що така строго моральна суспільність, як була колись римська, стала неморальною? Де властиві причини змін? Де причина неможливости ясного їх усвідомлення собі таким політично здібним народом як були Римляни? І де причина неможливости успішної боротьби зі злом?...

Чи під впливом зовнішної душної атмосфери, чи під впливом інтензивної праці мозку — досить, що мені робиться горячо.

В уяві немов з мраки виринають переді мною подоби і портрети мислителів, котрі пробували розвязати найбільшу таємницю Вічного Міста.

Якіж вони ріжні голови мали! Лівій і Горац, Лукіян і Сенека, Момзен і Ферреро, Ієрінґ і Зеек і Перро і ін... І як вони всі й багато інших з ними напружували всі сили своїх вироблених умів, щоб розвязати таємницю Роми!... І надармо... Може тому, що не було між ними чоловіка, котрий вийшов з самого дна суспільности й дійшов аж до верхів її та мав у собі досвід всіх можливих кляс населення. Може.

Податок?

Невільники?

Китайці, що віками забирали - тягнули з незнаного їм Риму золото й інші дорогі металі за шовк, котрий скоро зуживався на раменах римських жінок... Ева, всюди виступає Ева у своїй прелести, котрій не годен опертися навіть мужчина римського, безоглядного типу, поки не перейметься Завітами Христа...

Величезні Германці з палюгами в руках, одягнені в невиправлені шкіри, з рогами биків на головах... Очевидно, не легко було боротися з ними вже розніженим Римлянам...

А християни з їх покорою, тихі і мирні, але неуступчиві у всім, що дотичить Бога і заповідей його...

Таємниця Вічного Міста так шипить незбагнута в умі, як та сива пара в кітлі...

Що раз сильніше і сильніше.

Поїзд вже рухається. Задріжав, їде. Їде до Вічного Міста!

О год. 8.30 поїзд рушив і їде в напрямі до Вічного Міста, котрого я — був і такий час — не сподівався побачити.

Небо дальше таке як у нас, захмарене. Тільки краєвид засадничо ріжниться від нашого тим, що на полях видно дуже богато дерев. По дорозі зустрічаю пару хат критих соломою, зовсім як у нас. Заблистіла річка Брента і забреніла в памяти пісонька, котру я чув ще дитиною, але не знаю її автора:

Вистава мап в НТШ

Появиться перший український атляс.

В понеділок відбулася пресова конференція в канцелярії Наукового Товариства ім. Шевченка. Голова його проф. Др. Іван Раковський, відкрив нараду і повитав представників української преси. Він сказав м. і.: Бажаємо поінформувати нашу пресу про працю НТШ. Відколи Українська Академія Наук в Киеві стала большевицькою, ячейкою,НТШ має репрезентувати укр. науку. Незабаром має повстати при НТШ Демографічний Інститут. Він буде давати статистичні дані нашим ученим, політикам і журналістам. НТШ приступає до видання першого українського атлясу. — Проф. Др. Кубійович заявив, що заки атляс зачне друкуватися, буде в НТШ уряджена вистава мап п. н. „Населення і господарство українських етноґрафічних земель”. Вистава зачнеться 1 грудня с. р. о год. 12 вполудне і буде тревати 15 днів. Підчас вистави мап відбудуться в НТШ ріжні виклади. Відтак вистава піде до Станиславова, Перемишля, Тернополя й інших міст. Йде про те, щоб наша суспільність зацікавилася сею виставою, бо з такої вистави можна буде дуже богато навчитися. Під кождою мапою буде пояснення, випечатане на окремій картці. Крім того будуть устні пояснення. Після обїздки краю та наша вистава буде повторена в кількох столицях европейських держав. Тому всі назви на картах писані українською латинкою. Рівночасно підготовляється видання великого українського атлясу. Атляс буде мати 60 сторін. В атлясі буде 40 більших карт, около 100 менших карт і богато ріжних діяґрамів. Проф. Кубійович подав зміст атлясу і сказав, що атляс буде коштувати около 30 зл. Атляс буде готовий до року і вийде в 2.000 примірників. З того 1.500 прим. будуть мати надписи кирилицею і 500 примірників будуть мати надписи французькі, анґлійські і німецькі. Після того представники преси ставили запити, на які відповів проф. Др. Кубійович. Голова НТШ замкнув нараду о год. 6-ій вечер.

Таким чином наша мала Галичина випередила В. Україну появою першої української Енцикльопедії і випередить появою першого українського атлясу. А мнимо „Соціялістична Україна” дальше продукує ріжне большевицьке сміття, на яке жалко дивитися — і ще чваниться до безтями на приказ чрезвичайки.

„Po dolinie Brenta płynie,
Po niej płynie cień gondoli,
Z szumem wiosła fala niosła
Tęsknąną nutę barkaroli...“

За Падуою, колись в римських часах дуже богатим містом, видніє смуга ліса. Як Падву знищили Льонґобарди в 601 р. по Христі, так уже те гарне місто не могло прийти до себе. Довкруги Падви — рівнина.

Здалека видніють перші сугорби гір Апенін. А на їх тлі ще виразніше видніють подоби і портрети Лівія і Гораца, Лукіяна й Сенеки, Момзена і Феррера, Ієрінґа і Зеека, Перра й інших, що на папері думали над загадкою Вічного Міста. До голови тиснеться думка, чому нема між ними нікого з мого племени? Чому взагалі нема ні одного більшого опису Риму пера Українця-католика, хоч уже триста літ минуло від часу коли наші Владики вернулися до святої єдности з Апостольською Столицею...

Се також загадка і того самого рода, що й попередна, хоч має інакший вигляд.

Коло години 9.30 бачу поважну і спокійну ріку Пад.

Мигнув надпис Аква Полесіна і здавалося мені, немовби щось словянське зазвеніло в тій назві.

(Далі буде).

Хто вбив мін. Перацкого

Польська преса принесла прізвища всіх обжалованих за убийство мін. Перацкого. Ось вони: 1) Степан Бандера, літ 26, 2) Микола Лебідь, літ 25, 3) Дарія Гнатківська, літ 20, 4) Ярослав Карпинець, літ 30, 5) Микола Климишин, літ 26, 6) Богдан Підгайний, літ 31, 7) Іван Малюца, літ 25, 8) Яків Чорний, літ 28, 9) Евген Качмарський, літ 25, 10) Роман Мигаль, літ 24, 11) Катерина Зарицька, літ 21, 12) Ярослав Рак, літ 27. Бандера, Лебідь, Гнатківська, Карпинець, Климишин, Підгайний і Малюца обжаловані в приготовленні замаху й уділюванні безпосередної помочі в убивстві. Інші підсудні обвинувачені в тому, що головному вбивникові Григорієві Мацейкові уможливили втечу. Карпинець мав бути тим, що зробив бомбу, котру кинув Мацейко. Вона внаслідок лихого повязання конструкції не експльодувала. Бомба ця була виготовлена в Кракові. Також на день перед доконанням замаху в Варшаві викрили і зліквідували ячейку українських терористів у Кракові. Бомбу приготовив Карпинець в лябораторії тої ячейки в Кракові.

Організаторами замаху в Варшаві, пише „ІКЦ“, були Лебідь і Гнатківська. Обоє вони надовго ще перед замахом прибули до Варшави, де приступили до виконання замаху. Довший час слідили вони за ходом життя мін. Перацкого. Мали облегчене завдання інвігіляції міністра завдяки тому, що він не дозволяв окружувати себе охороною. Чатували перед Европейською каварнею, де мін. Перацкі приходив на каву. Обоє мешкали в Варшаві в приватних мешканнях під фальшивими прізвищами і послугувалися фальшивими документами. Приготовивши замах, Лебідь і Гнатківська візвали до Варшави решту спільників. Один з обжалованих, 26-літній Степан Бандера, був шефом терористичної організації ОУН на цілу Польщу. Микола Лебідь, якого псевдонім був „Скиба“, є саме учасником замаху. Його арештували німецькі власті в Німеччині й видали Польщі. Вбивства мав доконати Григорій Мацейко (псевдонім „Ґонта“). Поліція устійнила докладно день, годину і дорогу його втечі з Польщі. Мацейка досі не зловили. Всі обжаловані то студенти високих шкіл, за виїмком інж. Підгайного й адв. апл. Рака.

Синод протестантів в Берліні

В Берліні відбувся синод опозиційних протестантів. По дводневних дебатах ухвалено становище супроти держави й Жидів. Великою більшістю голосів ухвалено, що наука Церкви має бути ширена також тоді, коли держава каже, що та наука противна її інтересам. Майже одноголосно ухвалено також, що треба остати вірним місійній ідеї христіянства і приймати до Церкви кождого, без огляду на расу. Правительство Німеччини буде реаґувати проти тих ухвал.

Упадок теорії Дарвіна

Анґлійський ученик Ґерард Горд в книжці „Переворот в науці” доказує на підставі найновіших природничих дослідів, що теорія Дарвіна про боротьбу за істнування зовсім необоснована. Найбільші і найсильніші звірі вигинули, менші і слабші остали. Се бачимо й тепер хочби на прикладі ґориля, в котрім Дарвін добачав близького свояка людини. Також теорія про походження чоловіка від малпи не має підстав. Чоловік камяної доби дуже мало ріжнився фізично від чоловіка теперішної доби. Останні відкриття в Африці доказують, що чоловік ніколи не мав нічого спільного з малпами. Релиґійні доґми ще раз взяли верх над спертими на припущенях науковими гіпотезами.

Ґумор. — Комплікації. — І як тобі вдалася операція пана Х.? — Недобре! Наступили комплікації. — Що кажеш? Які? — Я заручився зі своєю асистенткою...

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Епископський Ординаріят в Станиславові подає до відома Всеч. Духовенству, що вийшов вже з друку другий наклад молитвенника „Да прійдет Царствіє Твоє“, доповнений іепитом совісти і молитвами перед і по св. Сповіди і молитвами перед і по св. Причастію. Можна його набути і замовити до розпродажи в канцелярії Еп. Консисторії по ціні 1 зол. 50 грошів за 1 примірник оправлений в полотно. („Вістник Станиславівської Епархії“ ч. X—XII).

Папський Інститут Права видав кілька публікацій, котрі заінтересують найширші круги правників світа. Найголовніша з тих публікацій се „Акти Міжнародного Правничого Конґресу“, котрий відбувся в Римі в листопаді 1934 р. Цілість обіймає 5 томів, по 600 сторін кождий. Крім того видано „Проєкти Кодексу Канонічного Права“.

Проповіди радіем. Польське Радіо надає проповіди кождої неділі й лат. свята. Організацією проповідей та устійнюванням їх тексту займається окрема комісія релиґійних авдицій. Від 20 жовтня до 10 листопада с. р. Польське Радіо надасть слідуючі проповіди: 20. X. 1935 о. прал. А. Фаєнцкого на тему: „І послав слуг...“; 27.X. о. проф. Е. Капусти п. н. „В блеску Королівського Маєстату“; 1. XI. о. прал. др. Яхимовского на тему: „Благословенні Небесного Отця; в лат. Задушний День о. др. Сьмігельського на тему: „Питання смерти“; 2. XI. о. др. Кляпача на тему: „Доброта небо до землі нахиляє“; 10. XI. о. проф. Вериньского п. н. „Не для себе жиємо“.

Конференція чехословацького епископату відбулася в перших днях жовтня в Оломунці під проводом архиеп. дра Леопольда Пречана.

В Німеччині проголосили закон, на підставі котрого німецьку евангелицьку Церкву підпорядковано міністрові Керлеві. Той закон має бути відповідю на ухвали синоду опозиційних уґрупувань евангелицької Церкви, котрий недавно відбував наради в Берліні. Той синод м. ін. заявив, що признає зверхність держави в ділянці фінансів і церковного судівництва лише тоді, коли держава признає незалежність Церкви і її інституцій. Синод домагається признати виключно йому право вибору управи евангелицької Церкви в Німеччині, не робити перешкод в хрещенні Жидів і в душпастирській акції та скасувати ограничення наложені на евангелицьких пасторів, котрі працювали в дусі Бекентніскірхе.

„Дні Фільософічних Студій“ відбулися в Лювені (Бельґія) у Висшім Інституті Фільософії (Томістичнім Інституті). В „Днях Студій“ взяли участь визначні представники наукового світа з Франції, Анґлії, Швайцарії, Голяндії, Італії, Австрії, Німеччини, Чехословаччини, Еспанії і Бразилії. Підчас „Днів Студій“ головну увагу присвячувано дослідам відносин між томістичною фільософією й теперішною наукою. В дискусії забирали голос з одної сторони визначні представники науки св. Томи, з другої сторони представники фізики, математики, психольоґії й ін.

У Франції помер заслужений священик-поет і драматург о. Ле Бейон.

Сенат латвійського університету затвердив проект утворення виділу римокатол. теольоґії. Той виділ зачне свою діяльність вже в сім шк. році.

Католицькі епископи Мехіка оголосили збірний пастирський лист. В нім висловлюють свою готовість простити й забути всі кривди й переслідування католиків та охоту співпраці з правительством, коли воно в своїй діяльности не буде руководитися ненавистю, тільки думкою про заспокоєння потреб загалу та про христіянську справедливість. Одначе при того рода співпраці католики мусять дістати права, які їм належаться як вільним горожанам держави. Лист викликав велике вражіння в Мехіку.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ПЕРШИЙ ПАЛОМНИК З УКРАЇНИ

Боярин Варлаам, перший ігумен Печерської Лаври.

Українське паломництво має за собою довгу минувшину. Можна думати, що вже скоро після заведення християнства в Руській Державі з наших земель ходили паломники до місць життя, науки, терпіння і смерти Бога-чоловіка, як також Його воскресення. Пригадується се, коли беремо в руки хочби дві книжки з нашого вже століття, що описують українські паломництва до Св. Землі: оо. Дзеровича й Мацюрака з 1907. р. й о. дра Сліпого з 1935. р.[1]). Обі ті книжки се лише описи відбутих паломництв у 1906. й 1934. роках, а про минуле українського паломництва там згадується випадково, при нагоді, — тай то хіба про доволі знаного з підручників історії української літератури ігумена Данила з Чернігівщини, що відбув і описав свою подорож на початку 12 століття.

Натомість майже незнаний ширшим кругам читачів перший відомий паломник з України. Се перший ігумен Печерської Лаври в Києві Варлаам, з боярського роду, причислений православною Церквою до святих. Кажемо „перший відомий", бо перед ним напевно вже ходили від нас до Св. Землі й Варлаам у джерелах не названий першим паломником. Та щойно про нього маємо вістку—хоч і дуже коротеньку.

Досі в нашій науці спеціяльно не зацікавилися сею постатю, хоч вона на те заслугує. Лиш один Франко подав про Варлаама коротку вістку в „Нарисі історії українсько - руської літератури", а саме: „Варто зазначити, що першим південноруським паломником до Палестини був київський монах Варлаам, ігумен мабуть найстаршого київського монастиря св. Димитрія. Варлаам не лишив опису своєї подорожи, а в літописі зазначено лише, що вертаючи з Палестини караваною, тягненою 400 волами, вмер у дорозі"[2]). Отся замітка, повна фактичних похибок,[3]) була одинокою, звідки ширші круги читачів могли довідатися про паломника ігумена Варлаама[4]). Тому бажаємо присвятити йому спеціяльну увагу.

В „Повісти временних літ" маємо лише коротку згадку про Варлаама, іменно, що його поставив св. Антоній першим ігуменом печерським, але він там побув недовго. „Великого Антонія", читаємо там, „знали й шанували всі. До нього почали приходити браття, а він приймав і постригав їх; таким способом зібралося коло нього братів числом 12. Вони викопали велику печеру, церкву й келії, в печері під старим монастирем, що є й досі. А як зібралася братія, сказав їм Антоній: „Це Бог вас зібрав, брати... Жийте окремо, поставлю вам ігумена, а сам сяду в іншій горі, так як і передтим привик, уединившися". І поставив їм ігумена іменем Варлаама, а сам пішов... А брати й ігумен жили в печері. Братів прибуло й не могли зміститися в печері. Вони задумали поставити монастир поза печерою; і прийшов ігумен із братією до Антонія й сказали йому: „Отче, прибуло братів і не можемо зміститися в печері; коби Бог позволив і твоя молитва, щоб ми збудували малу церковцю поза печерами". І повелів їм Антоній. А вони поклонилися йому й побудували малу церковцю над печерою в імя Пресв. Богородиці Успення. А Бог почав збільшувати число чорноризців задля молитов Пресв. Богородиці. Тоді брати зробили нараду з ігуменом, щоби поставити монастир і сказали до Антонія[5]): „Отче, братів прибуває, хотіліб ми поставити монастир". А Антоній радий був.. і послав одного з братів до Князя Ізяслава, з такими словами: „Княже мій! Ось Бог збільшує число братів, а місце мале; коби ти дав нам ту гору, що над печерою". А Ізяслав, почувши це, був радий, послав своїх людей і дав їм ту гору. А ігумен і брати заснували велику церкву, обгородили монастир огорожею[6]), збудували багато келій, а церкву завершили й украсили її іконами. І з того часу монастир стали називати Печерським; бо в ньому давніше жили черці в печері й від того прозвався Печерський монастир"[7]).

Стільки подає літопис. Як бачимо, Варлаам, перший ігумен Печерської Лаври, зазначився в її житті заснуванням і загосподарюванням обителі, як також будовою церкви — спершу меншої, пізніше, на дарованій Кн. Ізяславом горі, більшої. Але літопис нічого не говорить про минувшину Варлаама; вістки про це находимо в Житії Теодосія Печерського, що його написав Нестор („літописець")"[8])

Тут читаємо, що син визначного боярина, „першого між княжими боярами", Івана, прийшов до св. Антонія й бажав постригтися в монахи. Він і давніше вже приходив, щоб послухати Антонієвої науки й полюбив чернече життя. Антоній повчив його й змалював вагу й трудність чернечого життя, а до того ще й батько молодця напевно не погодився б на його постриження. Та молодий боярин, що вже навіть був жонатий, рішився знести навіть переслідування за Христа. Тоді св. Антоній приказав великому Никонові постригти молодця й він дістав монаше імя Варлаам.

За те, як далі пише Житіє, Князь Ізяслав так гнівався на печерських отців, аж Антоній збирався цілком забратися з Києва. Та ще гірше повівся боярин Іван, батько Варлаама. Він прийшов до монастиря („до печери"), силою забрав свого сина, скинув з нього і зневажив монашу одежу[9]). Він старався привязати сина до дібр цього світа: те саме старалася робити й жінка Варлаама, що на приказ тестя гарно прибралася. Та це не помагало — Варлаам не їв нічого, лише сидів у себе в кімнаті, не займаючись нічим приманчивим для молодої людини. Тоді батько, жінка й всі домашні побачили, що його не привяжуть до дому, й відпустили його в печеру. „А був тоді великий плач, як по мертвім", кінчить сей епізод Житіє.

Маємо тут хронольогічну вказівку, що Варлаам постригся за Князя Ізяслава, отже не скорше, як 1054. року. Точнішу дату маємо щойно про кінець його ігуменства, як про се буде нижче.

Тимчасом, як знаємо вже з літопису й як подає Житіє, св. Антоній відлучився, а ігуменом, „на своє місце", поставив братії Варлаама. В Житії маємо вістку, що Варлаам збудував малу церковцю, але про більшу нема згадки. Монахи жили за його ігуменства з праці своїх рук. Він завів також правило, як треба відмовляти ранішні богослуження[10]). Але так було недовго, бо Князь Ізяслав взяв Варлаама й настановив ігуменом у монастирі св. Димитрія. В літописі пишеться про це так: „Як монастир був закінчений, а ігуменом був Варлаам, Ізяслав заснував монастир св. Димитрія й вивів Варлаама на ігуменство до св. Димитрія, бажаючи створити вищий від цього (Печерського) монастиря". Тоді браття, за порадою св. Антонія, вибрала св. Теодосія на ігумена.

Коли се сталося — не подає ні „Повість", ні Житіє Теодосія. Щойно в пізніших літописах маємо вказівку, що се було в 1057 році. 2-ий Новгородський літопис записує під тим роком: „Почав княжити в Києві Ізяслав Ярославович. При ньому був Теодосій ігуменом печерським"[11]). Ще виразніше пише 1-ший Софійський літопис під тим самим роком: „Тоді був (-став) Теодосій ігуменом печерським"[12]). Коли сі дати добрі, то Варлаам з монахами вложили величезну працю в монастир за яких два-три роки й підготовили ґрунт для праці св. Теодосієві Печерському.

Про діяльність Варлаама у св. Димитрія не маємо вісток. Щойно про останні його подорожі і смерть пише Житіє так: „Божественний Варлаам, син Івана боярина, а ігумен монастиря святого мученика Димитрія, що його збудував[13]) христолюбивий Князь Ізяслав, пішов до св. міста Єрусалиму, а відвідавши святі місця, вернувся до свого монастиря. І знову за якийсь час пішов до Города Константина (-Царгороду), і тут відвідав всі монастирі, — накупив, що було потрібне монастиреві своєму,[14]) і рушив на конях у свій край. Але як вертався, в дорозі, вже в своїх околицях, тяжко захорував. І, як дійшов до города Володимира, заїхав до монастиря, що був тут недалеко города, що його називають Свята Гора, і тут уснув у мирі". Тіло своє казав поховати в Печерській Лаврі й се сповнено[15]).

Як бачимо, поза короткою згадкою про його паломництво до Св. Землі, маємо тут іще дві цікаві вістки. Перша — се подорож до Царгороду. В якій цілі він її відбув? Архієп. Філярет поспішився пояснити, що „такъ какъ въ его время въ Россіи христіянство еще было явленіемъ новымъ и многое изъ древныхъ правилъ восточной церкви надлежало вводить еще; а занимать надлежало изъ Востока: то блаж. Варлаамъ, имѣя средства, два раза странствовалъ на востокъ"[16]). То це лише звичайне бажання бачити в джерелах те, що хотілосяб, а чого, власне,

---

[1]) о. Ю. Дзеровичі о. В. Мацюрак. Якъ то Русь ходила слѣдами Данила. Пропамятна книга першого руско-народного паломництва въ Святу Землю вѣдъ 5. до 28 вересня 1906. Жовква, 1907.

О. др. Й. Сліпий, Паломництво до Святої Землі. „Аскетична Бібліотека грек.-кат. Духовної Семинарії у Львові", т. VI. Львів, 1935.

[2]) Іван Франко, Нарис історії українсько-руської літератури, Львів, 1910, стор. 11, примітка.

[3]) Монастир св. Димитрія збудував Кн. Ізяслав (1054 — 1078), отже він не найстарший; про паломництво Варлаама літопис не говорить; караван була кінна, не волова.

[4]) Проф. М. Возняк у своїй Історії української літератури, т. I., 1920, згадує про нього коротенько: „За Ізяслава відбув подорож до Єрусалиму й Царгороду Варлаам, зразу печерський монах, пізніше ігумен монастиря св. Димитрія" (стор. 172).

[5]) Ориг.: „и рѣша братья къ игумену къ Антонию".

[6]) Ориг.: „манастырь оградиша столпѣмъ".

[7]) Полное собраніе русскихъ лѣтописей, т. I, стор. 68—69.

[8]) Видав О. Бодянський п. н. „Житие Ѳеодосия, игумена печерскаго, съписание Нестора. По харатейному списку XII-го вѣка Московскаго Успенскаго Собора, съ разнословіями по многимъ другимъ и тремя снимками". Чтенія Общ. исторіи и древностей моск. ун-та, 1858, III. Вдруге видано там само, 1879, I. Це житіє війшло в Києво-Печерський Патерик — т.зв. Арсеніївську редакцію з 1406. р. й Касіянівські з 1460. й 1462. рр. Видания: Кас.: Памятники русской литературы XII и XIII вѣковъ, изданные Владимиромъ Яковлевымъ, Спб, 1872; Памятники славяно - русской письменности, т. II, Спб., 1911; Памятники мови та письменства давньої України, т. IV, Київ ВУАН, 1930; Арсен.: Пам. сл.—р. пис. II.

[9]) Архіеп. Филяретъ. Русскіе святые, чтимые всею церковію или мѣстно. Опытъ описанія жизни ихъ. Кн. 3. Черниговъ, 1864, стор. 358, догадується, що Іван — це Янъ Вишатич, але це не можливо, пор. його характеристику в ПСРЛ. I, стор. 119—120, п. р. 1106.

[10]) „начатокъ пѣнію утрешему сътворяху". Житіє приписує збудування більшої церкви св. Теодосієві в 1062. р.

[11]) ПСРЛ. т. III (1841), стор. 122.

[12]) ПСРЛ. т. V (1851), стор. 139.

[13]) Ориг.: „възгради".

[14]) „еже на пользу манастирю своєму".

[15]) Чтенія, 1858, III, Житіє, карта 13. і обор.

[16]) Русскіе святые, III, стор. 363. Підкреслення наше, Т. К. Засоби він мавби мати як боярський син. Але він напевно відрікся маєтку — й їздив за монастирські гроші, або за гроші Князя Ізяслава.

МІЛІОНОВИЙ ЗБУТ ПАПЕРЦІВ і ТУТОК „КАЛИНА” говорить про високу якість і дешеву ціну.
фабрика в Тернополі — фабричний склад Львів, ул. Бляхарська ч. 11. 12-10—50 тел. 239-84.

нема: в Житії говориться лише про закупно потрібних для монастиря річей... Тай трудно, щоб Ізяслав, приклонник католицького заходу, посилав ігумена свого улюбленого монастиря до схизматицького Царгороду, щоб той там навчився церковного устрою.

Друга вістка про монастир „Святу Гору“, як каже Житіє — недалеко Володимира Волинського, точніше — на передмісті Зимнім (тепер. с. Зимно). За Кн. Данила той монастир відгравав визначну ролю, як каже М. Грушевський. Монастир („зимнянський“) існує й досі — є там печери, подібні до київських [17]). Се найстарший відомий монастир на західних землях — сучасний з Печерським, або ще старший рід нього. Разом з тим цікаво, що Варлаам спинився якраз тут, де княжив пізніше Ярополк—Петро Ізяславович, перший Король України, коронований в Римі, й де пізніше займає єпископський престіл св. Стефан, приклонник Риму. [18])

Про сіме паломництво маємо лиш коротеньку вістку, але її з інших джерел не можемо доповнити.

Дата смерти Варлаама непевна. За якимись ближче неозначеними „рукописними святцями“ Архієп. Філярет кладе її на 19 листопада (ст. ст.), [19]) але з роком іще гірше. Філярет каже, що він умер „безъ сомнѣнія“ 1065. р. [20]), але на цю дату позитивних джерельних вказівок нема; вістка Житія „належить до кінця 1060-тих чи початку 1070-их рр.“ [21]) і ближче її означити годі.

Стільки вісток маємо про нашого першого паломника. Се не багато, але значно більше, ніж знаємо про інших. Перед нами з мряки століть виринає симпатична, працьовита постать боярина-ігумена. *Т. К.*

[17]) М. Грушевський, Історія України Руси, т. II., стор. 379.

[18]) Пор. В. Завітневич. Св. Стефан, епископ володимирський і галицький. „Записки ЧСВВ“. т. III, кн. 1—2, стор. 190—203.

[19]) Русскіе Святые, III, стор. 364.

[20]) там само. За ним повторяє це А. Екземплярський у статейці Енц. Словаря Брокгауза — Ефрона, т. V, стор. 528 — 529, але це лише переповіджения того, що сказав Філярет.

[21]) М. Грушевський, Історія II, с. 379, нотка 1.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В ЖЕНЕВІ 51 держав голосувало за приміненням санкцій проти Італії. Здержалися від голосування тільки Австрія й Угорщина.

КАНЦЛЄР ГІТЛЄР виголосив промову в м. Бікенбург. Він сказав м. і.: Господарське положення Німеччини богато тяжче як інших народів, бо вона не має ні просторів до життя, ні основи до вистарчаючого прохарчування. Німеччина не має кольоній. Одначе Німеччина бажає тільки одного: вдержати мир.

В КЛАЙПЕДСЬКИХ ВИБОРАХ Німці здобули 80 проц. голосів, а литовські ліста 20 проц. Німецька ліста дістане 24 мандатів, литовський блюк 5 мандатів.

ПРИЙШЛИ ДО РОЗУМУ. Парламент Греції ухвалив одноголосно знести республику. Плебісцит в тій справі визначено на 3. 11. с. р.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ІНСПЕКТОР єгипетської армії Спінкс Паша відбув довгу нападу з високим комісаром Великої Британії Лямпсоном.

ДО СУДАНУ (в Африці) вислано відділи англійських військ. Крім того Англійці скріпляють постерунки на вузлових стаціях, мостах і інших стратеґічних точках.

ІТАЛІЙЦІ після перших успіхів в Абісинії задержалися на якийсь час, аби зорґанізувати здобуті терени і приготовити нову випадову базу. Час приготовання має тривати около 15 днів.

ІТАЛІЙСЬКІ ВІЙСЬКА здобувши м. Адуу в Абісинії привезли з собою камяний памятник на тягарових самоходах. Сей памятник поставлять в Адуї на честь італійських жовнірів, що полягли в 1896 р. підчас італійського походу під м. Адуу.

ЧЕРВОНИМ МОРЕМ їде на фронт 35.000 пішого італійського війська.

Вже за пять днів!...

18-го б. м. зачнеться тягнення 1-ої кляси 34-ої Державної Льотерії. Отже не повинився вже довше дожидати з купном льосу, щоб не наразитися на розчарування. Цейже вже раз думалося, що ті, котрі відкладали купно льосу на останню хвилину, мусіли вирочися ґри на льотерії, бо всі льоси були вже випродані.

Та можливість тим правдоподібніша, що плян 34-ої Льотерії дає ґрачам ще більші шанси, ніж попередні, а се завдяки введенню т. зв. постійних виграних денних. Ті виграні будуться вильосовувати кождого дня тягнення, по вильосуванні всіх нормальних виграних даного дня. Тим способом в клясі I-ій і II-ій денних виграних буде по чотирнадцять кождого в висоті 25.000 зл., в клясі III-ій — три, також по 25.000 зл. кожда, врешті в клясі IV-ій — чотирнадцять по 30.000 зл. кожда, а се розуміється незалежно від нормальних виграних.

Крім того 8 квітня відбудеться безплатне додаткове тягнення великодне з 2.000 виграних, з котрих найвисша виносе 20.000 зл.

АНҐЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО вислало до Женеви двох експертів канцлєрства скарбу, котрі мають випрацювати предложения господарських санкцій проти Італії.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ВІЦЕПРЕМІЄР Макдоналд виголосив на днях промову. В ній осудив напад Італії на Абісинію, заявляючи при тім: Система диктатури загрожує цивілізованим народам.

В АЛЄКСАНДРІЇ (Єгипет) відбулася англійська військова дефіляда, в котрій взяло участь кільканацять тисяч англійських жовнірів.

БОҐАТО ТУБИЛЬЦІВ втікає з італійської служби і переходить зі зброєю до Абісинців. Під Аґане перейшло 200 тубильців на сторону Абісинців разом з машиновими крісами.

АБІСИНСЬКІ ВІЙСЬКА в трох колюмнах загрожують праве крило італійського північного фронту.

АРМІЇ НЕҐУСА одержали приказ цофнутися і не вдаватися в боротьбу в Італійцями, доки вони не увійдуть глибше в гори.

ЧУЖИННІ ПОСОЛЬСТВА в столиці Абісинії вислали прохання до своїх правительств, аби вона постаралися про запевнення італійського правительства, що італійські літаки не будуть бомбардувати Адді с - Абеби.

ФРАНЦУЗЬКИЙ УРЯДНИК Альберт Діріо вступив на службу до неґуса і став комендантом абісинської поліції. Він має окреме завдання стерегти життя і майна чужинців в Абісинії.

ДО АБІСИНІЇ прийшли великі транспорти зброї й амуніції. Через пристань Джібуті переплило 60 міліонів набоїв, 200 машинових крісів і богато кільчастого дроту. Машинові криси привозять в паках на фортепяни, бо існує заборона спроваджувати амуніцію. Французькі власти в Джібуті не роблять ніяких перепон в транспортуванні зброї.

ЯПОНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило вислати окремого військового обсерватора на італійсько-абісинський фронт.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ Росвелт доручив Державному Секретареви Голови видати заборону вивозу зброї до Італії й Абісинії. Президент Росвелт заявив також м. і.: Кождий американський горожанин, що схоче торґувати з воюючими сторонами, зможе робити се лиш на власну відповідальність.

АМЕРИКАНСЬКЕ НАВІҐАЦІЙНЕ ТОВАРИСТВО приказало своїм кораблям, щоб не вступали до італійських портів.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ

Даром 50 зл. в готівці

може одержати кождий читач отсего письма. —

З приводу отворення висилкового відділу, як також в цілі приєднання собі постійних клієнтів й поширення наших товарів серед найширших верств консументів нашого краю, рішили ми розділити 1000 премій по 50 зл. в готівці між клієнтів, котрі надішлють замовлення на один або більше комплєтів і залучать правильну розвязку шаради.

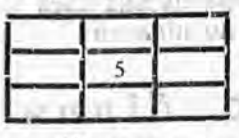

Пояснення: В 8 вільних чотирокутниках треба вставити довільні числа від 1—9 в той спосіб, щоб сума їх у всіх напрямках дала число 15.

Не зважаючи на великі грошеві премії, ми рішили також обнизити ціни наших комплєтів до мінімум. В цілі поборювання несолідних фірм, що висилають тандиту і тим самим шкодять нашій фірмі, відомій зі своєї солідности, ми рішили вислати 30.000 комплєтів першорядних товарів по реклямовій ціні.

Наші реклямові комплєти... 70% знижки.

Тільки за 10 зл. 65 сот.

висилаємо: 4 метри матеріялу на модну дамську сукню в гарні взори й десені теперішнього сезону, 1 зимову хустку в ясні або темні крати, 1 п. дамських пантофель (подати розміри взуття), 1 дамський пульовер наймодніший „останний крик моди“, 1 дамську сорочку, люксусову з шовковою вставкою у всіх кольорах (після бажання), 1 п. реформ з єластичного трикоту в усіх розмірах, 1 п. дамських панчіх, шовкових в знаменитім ґатунку, 1 п. дамських рукавичок, елеґантних, 3 дамські хустинки, батистові з шовковою обвідкою, 1 поясок і 1 апашку (шаль) чисто вовняну дуже модну в гарні взори.

Такий самий комплєт в першорядним ґатунку тільки за 12 зл. 85 сот.

Тільки за зл. 10.

висилаємо: 3 метри матеріялу на мужеський одяг, осінний або зимовий, дуже модний (десені бельських камґарнів), повної подвійної ширини 140 цм., 1 мужеський светер, зимовий, грубий і теплий в жакардових десенях з шалевим ковніром або американським замком, 1 мужеську сорочку в дуже добрім ґатунку з модним сатиновим викінченням, 1 пару підштанців в знаменитім ґатунку, 1 п. десенєвих скарпиток, дуже міцних, 1 мужеський шаль, вовняний в модні десені і 3 мужеські хустинки до носа з кольоровим краєм і 1 шовкову краватку наймодніщу.

Такий самий комплєт в першорядним ґатунку тільки 12 зл. 15 сот.

Тільки за зл. 22.

висилаємо: 1 штуку білого полотна 17 метрів на білля всякого рода або постіль в д. добрім ґатунку, 2 пікові ковдри на ліжка в елеґантні жакардові квіти в добрім ґатунку, 6 метрів білизняної флянелі, мякої й пушистої на всяке білля, піжами і шлафроки, 6 метрів зефіру в модні смужки на мужеські сорочки денні і 6 метрів ручникового чисто білого в кістки або 6 вафлевих ручників з френзлями.

Такий самий комплєт в першорядним ґатунку тільки зл. 25 і 30 сот.

Вище згадані комплєти висилаємо за почтовою післяплатою на листовне замовлення. Платиться при відборі на почті.

Без ризика: Коли товар не подобається, приймаємо його назад і зараз звертаємо гроші за нього.

Адресувати: Фірма **„Polska Tkanina“, Łódź, ul. Moniuszki l. 3. — oddz. 15.**

Зазначуємо, що се ніяка льотерія, ні льосування, тільки кождий, хто надішле правильну розвязку шаради разом з замовленням, може одержати 50 зл. в готівці.

Поділ і висилка надгород відбудеться 31-го жовтня 1935 р.

Крім грошевої надгороди долучуємо до кождої пачки милу ціну премію.

НОВИНКИ

„Український Бескид" й „Епархіяльна Поміч". В Перемиських „Епархіяльних Відомостях" появилося слідуюче вияснення в справі „Українського Бескиду": На щораз частіші запити священиків в справі відношення часопису „Український Бескид" до священичого товариства „Епархіяльна Поміч" у Перемишлі і — як у нас кажуть — до „висших духовних кругів", вияснюємо що слідує: Т-во „Епархіяльна Поміч", рахуючися з поважними труднощами в дальшому видаванні дієцезального тижневика „Бескид", рішило зліквідувати його в грудні 1933 р., а користаючи з нагоди приняло пропозицію від редакції тоді новоповсталого в Перемишлі тижневика „Український Бескид", на чолі котрої стоять світські люди, й передало їй свій часопис. Т-во „Епархіяльна Поміч" не було ніколи ані тепер не є власником „Українського Бескиду" і через це відпадають усякі сумніви дотично питань, чи редакція „Українського Бескиду" в чімнебудь заступає становище духовних кругів. — За Виділ Т-ва „Епархіяльна Поміч": † Йосафат, Президент Т-ва „ПЕП"; о. Орський Онуфрій, секретар. — Перемишль, 30 вересня 1935.

Вечір поезії відбудеться у Львові в салі Національного Музею, вул. Мохнацького 42, в неділю 13 жовтня с. р. о год. 6 веч. Як деклямятори виступлять: Л. Кривіцька, Л. Голіцинська, І. Гургулівна та О. Луцький.

В 15-ті роковини смерти Стефана Коваліва (Пятки), українського письменника, в Бориславі 29 м. м. по співаній Службі Божій вирушила процесія на його могилу; о. кан. І. Ліцинський і о. катехит В. Майба відправили панахиду за душу співця Бориславa.

В Станиславові має виходити літературний двотижневик „На грані".

Процес за вбийство мін. Перацкого. Польські ґазети пишуть, що акт обвинувачення в справі вбийства мін. Перацкого вже виготовлений. Прокуратура передада справу 7 виділови карного суду в Варшаві. На лаві обвинувачених засяде 12 осіб, Українців, що мали належати до ОУН. Тепер всі підсудні перебувають у вязницях на Мокотові та Павяку. Підсудні будуть відповідати за злочини зі статтей: 97 § 1 і 93 § 2 к. з. (злочин державної зради), ст. 225 § 1 і 26 та 27 к. з. (вбивство, намова та допомога у вбивстві) та ст. 148 § 1 (піддержка, переховування справників та затирання слідів). Закон передбачує кару смерти за такі злочини. Обвинувачувати будуть два прокуратори. Розправа зачнеться мабуть у половині листопада с. р. На розправу покличуть около 200 свідків.

Слони появилися на вулицях Львова. Цирк „Арена" пустив їх на місто для реклями разом з малим левинятком. На ринку слони пили воду з криниці та сприскували „трубами" прохожих. Можеб магістрат використав тих слонів до скроплювання вулиць бо порохи великі...

Гумор. Один пан іде по вулиці й сичить час до часу так, якби його щось дуже, боліло. — „Ти чого так сичиш?" питає його приятель. — Бо маю черевики два числа замалі. Моя жінка що вечера йде до кіна, мій син іде на перегони собак, моя дочка грає, — а я нарочно купив собі замалі черевики, бо на саму думку, що йду до дому скидати їх, відчуваю дійсну приємність.

В кождій культурній родині на цілім світі роблять подарунки з книжок при численних подіях і нагодах, а саме: 1) в день уродин, 2) в день імянин, 3) в день коли молодець чи паночка кінчить школи, 4) в день заручин, 5) в день вінчання, 6) на Святвечір, 7) на Великдень, 8) в день патрона місцевости, 9) в кожде родинне свято, 10) при кождій більшій щасливій або нещасливій події, щоб радість утревалити доброю книжкою, зґл. щоб смуток злагіднити розумними думками доброго автора. Пригадайте Собі, чи Ви поступали так і чи в Вашій родині робилося так? Коли ні, то направте се, бо з культурних одиниць складається культурна родина, а з культурних родин складається культурна нація. Сила не полягає на грошах, ні на землі, тільки на уморальненні й укультивованні духа. При виборі книжок не забувайте про католицькі книжки „Нової Зорі" і „Правди".

Нову римо-катол. каплицю посвячено в Увині пов. Радехів. Її збудувало Земське Парцеляційне Т-во зі Львова.

В Скалаті повітовим старостою став д-р Роман Климів, колишний городський староста у Львова, потім в Домброві.

В селі Садках коло Рівного на Волині хтось стрілив крізь вікно до мешкання православного пароха Арсенія Татури й убив його.

Польські робітники проти Італії. Центральна Комісія Професійних Союзів в Варшаві ухвалили візвати всіх робітників, щоби збойкотували транспорти, призначені для італійських воєнних цілей.

Архиепископ Кентербері виголосив промову на конґресі англіканської церкви в Бернемуті. В ній виступив проти італійського нападу на Абісинію.

Голяндська королева Вільгельміна і княжна Юліянна вплатили по 1000 ґульденів на організаційний фонд абісинського Червоного Хреста.

Французькі пристаневі робітники бойкотують італійські кораблі, що заїздять до французьких пристаней.

В містах Австралії були протиіталійські демонстрації. В мешканнях італійських горожан вибили шиби.

В Бомбаю поліція заборонила демонстрації гіндуських робітників перед італійським консулятом. На вічу ухвалено протиіталійські резолюції.

Два італійські бомбові літаки, котрі брали участь в бомбардуванні місцевости Ґерльоґубі в провінції Оґаден, зударилися з собою у воздусі та розбилися. Летуни погибли.

Рас Сеюм взяв до неволі полковника і 30 італійських офіцирів. (Простих вояків мабуть не беруть до неволі, тільки на місці підрізують їм горла).

Жалібний піст зарядив цісар Абісинії на вістку про перехід границі італійською армією. Сей піст обовязує двір і правительство Абісинії.

600 абісинських дівчат створило окремий баталіон. Він відійшов на фронт одержавши від неґуса дозвіл воювати в перших рядах.

Абісинські пластуни одержали найновішу зброю і відійшли на фронт. Голосяться масово навіть 12-літні хлопці.

Не забувайте, що найцінніша річ в кождій бібліотеці се оправлений річник доброї газети.

Гумор. — Все той сам. — Дорогий мужу, каже пані професорова до свого чоловіка, моя парасоля вже в такім стані, що не можу з нею вийти на вулицю! — То може її поносиш ще трохи в хаті...

Гумор. — Іване, я перестудився. Може знаєш що на простуду? — Знаю. — А що? — А можеш ти заплатити дві горівки? — Ні. — Ну, то шкода про се з тобою говорити.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.31 — 5.33.50 зол. Тенденція зниш·ова.

Нім. марка 1.52—1.60, фр. франки 34.85 — 35.00, шв. франки 172.50 — 173.00, фунти стерлінґи 26.10 — 26.20, австр. шілінґи 99.50 — 102, чеські корони 20.50 — 21.50, рум. леї 28.50 — 30.50, ліри 36.00 — 39.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 10 жовтня ц. р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.70 зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.80 „
1 л. молока	0·15 „
1 л. сметани	0.60 „
1 к. яєць	3.80 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло, молоко і сметану вдержана. На яйця сильна.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 10. X. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 90 дкґ. за 1 кл	0.85 зол.
Мол. однор. кури І. кл. за 1 кґ.	0.90 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

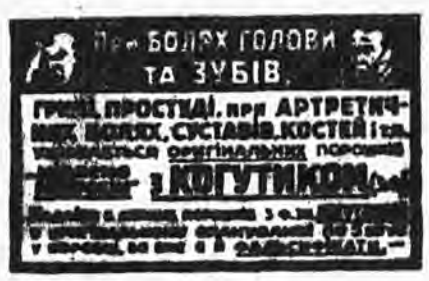

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На осінний і зимовий сезон

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У"! Адреса: „Правда", Львів, ул. Гродзіцких 2. І. п.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення помищуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 17 жовтня 1935. Ч. 79 (877)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ц. Львів 505.796

ВІЙНА СТАЄ ЩОРАЗ СТРАШНІША

Таращанська дивізія в Абісинії.

Аґенція Гаваса доносить: Ґубернатор абісинського міста Макалле і східної части провінції Тіґре, Расс Ґуґса, перейшов на сторону Італійців. Від початку італійсько-абісинської війни італійські літаки перелітали над м. Макалле і порозумівалися з Ґуґсою умовленими знаками. Коли абісинський цісар довідався про се, видав Ґуґсі приказ ставитися в Аддіс Абебі й рівночасно вислав йому військо на поміч. Сей приказ приспішив перехід расса Ґуґси на сторону Італійців. Два висланники расса Ґуґси прийшли з білими прапорами перед італійські лінії і просили послухання у ґен. Сантінія. Приведені перед ґенерала передали йому письмо Ґуґси, в котрім він заявляв, що піддається Італійцям. Після того сам Ґуґса прибув до італійської команди, до шатра ґен. Бона, в однострою абісинського ґенерала і представився. Потім розмовляв з ґен. Боном. Ґенерал Боно запросив расса на чорну каву. Разом з рассом Ґуґсою перейшов на сторону Італійців його підвладний Даґама з 1000 жовнірів. Расс Ґуґса се потомок абісинського цісаря Івана. Крім того перейшов на італійську сторону расс Рая. Оба абісинські вожди заявили, що в абісинській армії пануе дух бунту і зради супроти цісаря. М. ін. мав вибухнути бунт в армії расса Нассібу в провінції Оґаден. Ґуґса се зять неґуса.

На фронті людоїди, зрада і зараза. — Маґазини горять.

Кореспонденти „Ню-Йорк-Геральду" і „Матену" звідомляють, що до Аддіс-Абеби прибуло 20.000 войовників з племени Пуа-Лямо і Касса. Неґус вислав їх на полудневий фронт. Племя Касса належить до дуже войовничих. Воно практикуе ще людоїдство. — Бюро Райтера доносить, що за прикладом цісарського зятя, котрий порозумівся з Італійцями, зраджують Абісинію також численні племена в провінції Оґадену. За підозріння в симпатії до Італійців розстрілюють. — З другої знов сторони повідомляють, що Італія не має великої користи від зрадників, бо вони заволікають зарази в її армію. До того також з італійських рядів масово втікають до Абісинців чорні відділи разом зі зброею. Вони передтим вимордовують своїх білих офіцирів. Коло Аді-Уґлі абісинські звідуни підпалили італійську бензинову стацію. Резервуари горять і експльодують. Від них занялися маґазини одностроїв. Словом, війна в Африці стає щораз страшніша.

Великі зміни в УНДІ

В суботу 12 с. м. голова УНДА д-р Дмитро Левицький вніс резиґнацію з головства, котру Центр. Комітет УНДА приняв до відома і вибрав головою дотеперішнього заступника голови, редактора „Діла" Василя Мудрого. На тім самім засіданні виключено з УНДА за зломання партійної дисципліни б. посолку Мілену Рудницьку, п. Олену з Федаків Шепаровичеву та панів Михайла Ліщака з Потока і Павла Чайківського з Теребовлі. Як проти кари за ломання дисципліни не можна нічого замітити, так сумнівним видаеться, чи се добра річ, щоби в такій партії як УНДО і серед таких обставин головство парл. репрезентації і головство партії було в одних руках. Се приблизно те саме, що „зединення" касіерства і контролі, яке до добра ніколи не доводить особливо в такій установі.

Заграничка політика Польщі

Як на неї дивиться польська опозиція.

Аґенція Гаваса повідомляе: Польська селянська партія ухвалила резолюцію такого змісту: „Селянські маси уважають, що загр. політика польського правительства повинна бути основана на тіснім союзі з Франціею й Ромунією. Селяни вимагають також привернення приятельських взаемин з Чехословаччиною і балтійськими державами. Виконуючий комітет партії стоїть на становищі, що політика польських аристократів, будована на німецькій „приязни", противна інтересам держави і почуванням селянських мас". — Не входячи в суть сеї критики, треба мабуть приняти, що якби так польська загр. політика була побудована на приязни з Франціею — Ромунією й Совітами, тоді показалосяб, що се також зле і треба спиратися на приязни з Німеччиною і т. д. без кінця.

Запит анґлійського посла в Варшаві.

Аґенція Гаваса доносить: Посол В. Британії звернувся до польського мін-ва загр. справ з запитом, що має значити стаття в офіціозній „Ґазеті Польській", де написано, що Анґлію в італійсько-абісинськім конфлікті обходять не так договори Союза Народів як її власні інтереси. Заступник мін. ґр Шембек впевнив анґлійського посла, що та стаття ґазети хоч офіціозної висказуе лише думку автора, а не польського правительства. — З того запиту видно дразливість Анґлії.

Масони й безвіроісповідні школи

На руки голови Союзу Народів прийшла депеша від масонського зїзду в Парижі. В депеші крім висловів симпатії і приязні до Союзу Народів написано м. ін. ось що: „Хоч ми, масони, голосимо уступчивість, одначе нас непокоїть акція католиків скермована проти світської школи. Наш зїзд нараджувався над середниками осягнення навчання, що відповідалоб засадам республиканським і вільної думки. Масонерія буде боротися проти ворогів мира і противників безвіроісповідної школи та свободи". На такім становищі стоять також ліберали.

Знов застрілили священика

В с. Ставки, костопільського повіту на Волині, невідомий тип застрілив револьвером православного священика Арсена Татура. Поліція увязнила кількох хлопців у звязку з убийством. Се вже там другий такий случай..

ЯКЩО ДО 31. ЖОВТНЯ Ц. Р. Ви не виповілиби в ПЗУВ обезпечення дозволеної законом 1/3 частини вартости своїх будинків і тієї частини не обезпечилиб в одинокому українському

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20. то проволічете виконання цього народнього обовязку непотрібно знову на цілий рік.

ІДЕАЛИ МОЛОДІ

Юні літа се часи ідеалізму. В молодих головах звичайно аж роїться від високих ідеалів. Молоді ідеалісти рвуться до праці для добра свого народу і всего людства. Хоч теперішні тяжкі часи мало сприяють розвиткови ідеалізму, наша молодь назагал навіть дуже ідейна. Нездійснення найвисшого земного ідеалу нашої нації, власної державности, витиснуло своє глибоке пятно в душах нашої молоді. Коли молодь державних народів може віддаватися безжурно забавам свого віку, в нашій молоді домінують тяжкі почування, головно на тлі патріотичнім.

Анкета, переведена між 76 ученикаами VII і VIII кл. ґімназії, дала богатий матеріял до роздумування над ідеалами молоді.*) Під впливом літератури й історії ті ідеали в більшости хаотичного „народницького" характеру. Державницьку ідеольоґію подали тільки два ученики. Ідеали „праці для добра народу" переважають в головах найбільш ідейних. Під впливом ріжних чинників наша ідейна молодь не тільки інтересуеться (що булоб добре), але й активно займаеться ріжними справами, якими ще займатися їй передвчасно: церковними, політичними, суспільними, культурно - освітними, економічними і т. п. Про наше відношення до т. зв. праці молоді „для народу" висловляли ми свій погляд в численних статтях, недавно в статті п. з. „Як перевести вакації" в ч. 848 „Нової Зорі" з 30 червня 1935 р.

Пригляньмося блище відповідям учеників.

На питання: Чи і який ідеал в житті поставив собі і як його здійснює? — на 49 відповідей 9 учеників (18·36 проц.) хоче працювати для добра народу, 3 (6·1 проц.) хочуть працювати над собою, 2 (4·08 проц.) хочуть бути добрими горожанами Української Держави (один пише: „За ідеал в житті поставив собі бути реальним, матірним сином своеї держави"), 3 (6·1 проц.) „має ідею" (але яку, не подали), по 1 (2·04 проц.) хоче стати с в я щ е н и к о м, скрипаком, фотоґрафом, бути простолінійним і чесним чоловіком, займатися мистецтвом, відвдячитися опікунови, помагати родині, бути незалежним в життю, бути добрим і відважним летуном, бути славним, покищо скінчити ґімназію, покищо опанувати себе самого, бути письменником, всеціло віддатися красі, що е виявом абсолютної правди, любов ближнього. Не подало ніяких ідеалів 8 (14·28 проц.).

*) Гл. статті в „Новій Зорі", чч. 869, 871, 872, 873 і 876.

Ось деякі цікавіші відповіди учеників з VIII кл. Один розвинений син селянина пише: „Моєю ціллю в житті є праця на користь Української Нації аж до заперечення себе самого, для Неї віддати всі свої сили, знання. Вернуся на село і серед безнастанної життєвої заверухи, борючися зі щоденними перешкодами та перепонами й частими невдачами, буду безперервно працювати над піднесенням рівня освіти у моїх земляків, показувати їм нові правдиві дороги й напрями та зближувати їх до вимріяної цілі. Може зрозуміють мене"...

Зовсім інакше пише син більшого міста: „Моїм ідеалом є опанувати по можности деякі гарні штуки: малярство, музику. Здійснюю його так що богато рисую та граю, щоби самому вправитися. Кромі того моєю мрією є збудити серед громадянства заінтересування до природи й опіки над нею".

Селянський син, що заробляє лекціями на удержання, пише: „Ідеалом поставив я собі поширення тверезости (абстиненції від алькоголю та нікотини). В сій цілі працюю з гуртком абстинентським, піддержую матеріяльно дорогою кольпортажі видань т-ва „Відродження". Думаю незабаром постаратися про заложення філії сього т-ва у своїому повіті".

Дитина Львова пише щиро: „Ідеалу жадного не маю. Годі в нинішних часах мати якийсь ідеал"...

Ученики VII кл. відповідають ось як:

Син священика пише: „Стараюся вийти на люди та помагати Народові в його цілях".

Син приватного урядника і матери обряду римо- катол. пише: „Бажаю перейти весь світ, щоб опісля в старости осісти на місці, на рідній землі і займатися літературною творчістю. До того приготовляюся вже за молоду частими прогульками".

Круглий сирота з села пише: „Ідеалів маю богато, але вже тепер не всі хочуть датися зреалізувати, тому лишаються на далі тільки ідеалами".

На 38 учеників, що дало виразну відповідь, 20 (52·6 проц.) думає передовсім про себе, а 18 (47·39 проц.) мріє про працю „для добра народу". Ідейність і моральність нашої молоді треба підчеркнути, бо ніодин з них не ставив собі низьких цілей в житті. Велике питання, котрі принесуть більший хосен для народу: чи ті, що від молодости мріють про працю „для добра народу", чи ті, що думають наперед про себе, щоби стати пожиточними членами своєї суспільности. Часто молоді працівники на народній ниві скоро знеохочуються і стають потому зовсім байдужі для суспільних справ, а ті, що замолоду не старалися бути „спасителями людства", стають згодом добрими суспільними діячами.

В анкеті, переведеній проф. В. Калиновичем в 1924 р., 55.177 проц. старших учеників уважає за ціль життя службу українському народови, 7·99 проц. ставить собі ту саму ціль, але одночасно бажає заняти відповідне становище, 5·31 проц. бажає посвятитися науці, 2·91 проц. бажає подорожувати, 3 проц. здобути славу, 2·3 проц. бути вченим, 1·5 проц. бути винахідником, бути богатим 1·228 проц., оженитися тільки 1 хлопець (0·17 проц.

На питання: Кого уважає найбільшим з Українців, на 49 учеників відповіло: 11 (22·4 проц.) Шевченка, 9 (18·3 проц.) Мазепу, 6 (12·2 проц.) Хмельницького, по 4 (8·1 проц.) Митрополита Андрея Шептицького й кн. Святослава Завойовника, по 3 (6·1 проц.) Франка й Донцова, по 1 (2·04 проц.) кн. Володимира Великого і д-ра Пулюя.

Один критичний син селянина пише: „Уважаю, що нема найбільшого між Українцями. (Є чимало великих і заслужених)".

З чужинців Гітлер одержав 15 (30·6 проц.) голосів, Муссоліні 8 (16·3 проц.) Наполеон 6 (12·2 проц.), Масарик 4 (8·1 проц.), Вашингтон 3 (6·1 проц.), по 2 (4·1 проц.): Бісмарк, Гете, Шекспір і Гарібальді, по 1 (2·04 проц.), Пілсудський, Цезар, Ганнібаль, Сталін (!), Леонардо да Вінчі, Рафаель, Байрон і д-р Кох.

В анкеті з 1924 р., переведеній між українською молодю 5 середних шкіл проф. В. Калиновичем, перше місце заняв Б. Хмельницький (27·36 проц.), дальше Наполеон (10·35 проц.), кн. Володимир Великий (7·36 проц.), Ленін (!) (6·14 проц.), Полуботок (4·91 проц.), Мазепа (4·56 проц.), Гонта й Залізняк (4·03 проц.), Богун (3·15 проц.), Олександер Вел. (2·98 проц.), Тарас Бульба (2·80 проц.), Гінденбург і Карло Великий по 1·92 проц., кн. Ярослав Мудрий, кн. Данило Романович, гетьман П. Дорошенко, Муссоліні і Бісмарк по 1·75 проц. і т. д.

Як бачимо, наступила деяка зміна в ідеалах молоді за останних 10 літ. В повоенних часах молодь уважала за найбільших людей войовників: Хмельницького, Наполеона, кн. Володимира Великого, Гонту й Залізняка, Богуна, Олександра Вел. Вплив комунізму зазначився тим, що на 4-ім місці був Ленін: він дістав тоді 6·14 проц. голосів.

Сучасна наша молодь захоплена модерним націоналізмом з фашистівською закраскою. Тому на першім місці в неї Гітлер, аж потім наші діячі Шевченко, Мазепа, Хмельницький.

Мабуть не треба пояснятн, як на людей, особливож на молодь, впливає реклама. Взагаліж велич людей як діячів з позитивними наслідками праці надзвичайно рідко бачать сучасники: все і всюди сучасники уважають „великими" переважно людей, що викликають знищення суспільностей, а щойно пізніші покоління оцінюють як слід позитивних діячів і то нераз по численних ваганнях. Тому не треба дивуватися й молоді, коли вона за поспішно оцінює велич людей, перемішуючи те поняття просто з шумом і реклямою.

На питання: Кого хоче наслідувати? — 10 учеників (20·4 проц.) відповіло, що нікого. Ученик з VIII кл. відповів: „Наслідувати не хочу нікого. Хочу поступати в життю самостійно, оригінально". Ученик з VII кл. так написав: „Не знаю, кого буду наслідувати, а не хочу нікого наслідувати, лише мати свій своерідний світогляд, щоби був відповідний і згідний з прикметою інтеліґентної й культурної людини, оснований на св. Письмі і на етиці всесторонній". Стараються бути оригінальними 3 (6·1 проц.), по 2 (4·1 проц.), хоче наслідувати: Шевченка, Пілсудского, Гітлера й Муссолінія, по 1 (2·04 проц.): Мазепу, Масарика, Паганінія, Бісмарка, Гарібальдія, Пестальоццію, летуна Ліндберґа. Два ученики хочуть наслідувати „мудрих людей", один „великих і на мою думку мудрих людей", один „тих, що творили добро для других". Не відповіло на се питання 11 (22·44 проц.).

Тут вийшло на верх негативне відношення частини молоді (що виростала під впливом крайних елементів) до старшої суспільности. Сумну ролю відіграла тут націоналістична преса (перемиський „Український Голос", особливо в рр. 1931-2, „Наш Клич", „Пробоєм", „Студентський Шлях", „Вісті", „Рідний Грунт" і ін.), котра систематично підбурювала молодь проти старших. Також статті Донцова в „Вістнику" мали негативний вплив на богатьох. Роками вбивана в діточі голови ненависть до старших як до „опортуністів, хрунів і зрадників свого народу" викликала у висліді глибоке недовіря молоді до старших, взагалі до всіх, що були перед нею.

Упадок авторитету старших у молоді частинно походить з часів війни, коли батьків не було дома, бо були на війні. Колиж вернули з війни, нерідко переконалися, що вони — зайві як інваліди і т. п... Крім сего кріза і безробіття батьків не могли скріпити їх авторитету в молоді.

Зміна на краще відбувається тепер помалу на наших очах, та її ще не видно у відповідях анкети. Негативні кличі серед молоді тепер постепенно уступають позитивним і конструктивним. Ділає тут також вплив старшої суспільности, що тепер зачинає еволюціонувати в позитивнім, католицькім напрямі. І. С.

Педагоґічний Зїзд

Заходом Головної Управи Рідної Школи відбудеться у Львові 2 і 3 листопада 1935 Педагоґічний Зїзд з такою програмою:

І. Субота, дня 2 листопада 1935 в 10 год. перед полуднем:

1) Відкриття Зїзду — Голова Рідної Школи, проф. Іван Галущинський. 2) Проф. Д-р Степан Балей — Психольоґія характеру (реферат). Пополудні: 3) Проф. Д-р Яким Ярема — Українська психіка в її історично-культурних виявах і наша програма виховання. 4) Проф. Ярослав Кузьмів — Напрямні національного виховання. 5) Д-р Всеволод Метельський — Спроба характеристики української дитини. 6) Д-р Осип Філяс — Школа та поширення гасел гігієни серед громадянства.

ІІ. Неділя, 3 листопада 10 год. перед полуднем:

7) інсп. РШ. Володимир Кузьмович — Проблеми української шкільної політики. 8) інж. Роман Білинський — Достроєння школи до вимог нашого господарського життя. Пополудні: 9) Доц. Д-р Володимир Січинський — Ужиткове мистецтво в системі виховання. 10) Д-р Станислав Людкевич — Організація музичного виховання. 11) Проф. Степан Гайдучок — Вплив фізичного виховання на вдачу нашої молоді.

Відкриття Педагоґічного Зїзду й перший реферат відбудеться в салі Музичного Товариства ім. Лисенка при вулиці Шашкевича; наради в суботу пополудні та в неділю рано й пополудні — в салі Т-ва „Українська Бесіда" при вул. Рутовського ч. 22. (Народний Дім).

Запрошуемо до участи у Педагоґічному Зїзді представників українського наукового й виховного світу, українських центральних установ, преси, українське вчительство народніх, середніх і фахових державних і приватних шкіл, представників Кружків РШ., що вдержують школи, представників Батьківських Коміт. (Кружків), представників виховних і шкільних установ Волині, Полісся, Підляшя й Холмщини, Буковини й Закарпаття та еміґрації. Всі, що наміряють брати особисту участь у Педагоґічному Зїзді, зволять дати про це відомість на адр.: Р. Школа, Львів, Словацького 14. Вступ на салю за виказанням „карти вступу". Евент. несутеві зміни програми застерігаемо собі. Слідують підписи: За Головну Управу Рідної Школи Іван Галущинський голова, Д-р Мирон Коновалець секретар. За Діловий Комітет Педагоґічного Зїзду: Іван Галущинський, голова РШ. предсідник, Володимир Радзикевич, голова Учительської Громади І. заст. предсідника, Іван Лилик, голова Взаїмної Помочі Укр. Вчительства ІІ. заст. предсідника, Іван Ющишин, редактор І. секретар, Д-р Маркіян Терлецький ІІ. сектетар.

Примітка Редакції „Нової Зорі: Оповіщуємо єю програму Педагоґічного Зїзду м. і. задля того, що вона дуже характеристична. Читаючи її, мається враження, що навіть дуже тяжкі удари, які зустріли всю нашу суспільність, не навчили богато її провідну верству. В програмі так довго очікуваного Педагоґічного Зїзду не тільки нема Богослуження, але нема найменшої згадки про те, що становить ядро всякого виховання відколи взагалі було якесь виховання: нема ні словечка про релігію. На нашу думку основно помиляються ті панове, котрі думають, що яку небудь націю можливо виховати без усвідомлення їй того, що релігія се підстава і суть всякого національного і взагалі всякого виховання. Висказання дальших наших думок про той Педагоґічний Зїзд застерігаемо собі по його відбутті.

Достоєвський пише: Коли якомусь критикови захочеться пити, то вже не скаже: „принеси води", але скаже приблизно: „Принеси то существенное начало овлаженія, которое послужит к розмягченію боліє твердих елєментов, отложившихся в моем желудке." — (Навіть той жарт Достоєвського показався пророчим, бо вже так пишуть).

СПРАВА ПОВЕНЯН

Взірцевий звіт студента.

12 жовтня 1935 р. в год. 12 в пол. в конференційній салі Воєвідського Уряду у Львові відбулося ліквідаційне засідання Воєвідського Комітету Допомоги Жертвам повені у Львові з слідуючим дневним порядком: 1) Отворення, 2) Звіт Виконуючого Виділу, 3) Замкнення рахунків, 4) Звіт Ревізійної Комісії, 5) Внески й запити. На засідання явилось около 50 представників львівської суспільности і преси. Нарадами проводив львівський воевода Беліна-Пражмовский. Комітет Допомоги Жертвам Повені повстав 20 липня 1934 р. Ініціятором оснуання того Комітету був львівський воевода. Воєвідський Комітет покликав до збіркової діяльности для жертв повені в повітах окремі Повітові Комітети. Для більшої справности в несенні допомоги жертвам повені Виконуючий Виділ поділився на секції: 1) Рільничо-збіркову, 2) Водну, 3) Меліораційну, 4) Відбудови, 5) Імпрезову. Бюрову працю комітету виконували урядники воєвідського Виділу Праці й Опіки зовсім безплатно. Одиноким платним урядником Комітету був книговод. Комітет видав відозву до суспільности з зазивом до складання жертв. Жертвенність суспільности була велика. В короткім часі зібрано 523.564·61 зл. в грошах і натуралій (збіжжа, харчі, одежа, дерево, цегла, нафта і т. п.) на 538.511·31 зл. Крім того Воєвідський Комітет одержав субвенції від Загальнодержавного Комітету й від міністерств так, що загального приходу Комітет мав 2,506.163·40 зл. З огляду на подвійну працю Комітету, а саме збирання жертв і розділювання їх між потребуючих, Воєвідський Комітет поділив Повітові Комітети на Комітети для збирання і Комітети для поділу жертв. З Воєвідським Комітетом співпрацював Польський Червоний Хрест. Він віддав В. Комітетови весь свій матеріяловий і персональний апарат. Помагали в праці В. Комітетови Рільнича Палата, Державні Промислово-Збіжеві Заведення, Рільничі Кооперативи й місцеві власти. Допомогову акцію звернено головно для західних повітів, бо вони найбільше потерпіли від повені. Головні центри повені лежали на заході львівського воєвідства, в доріччі Сяну. Найбільше допомог розділено в ряшівськім повіті (507.127·63 зл.), потім в ярославськім (411.448·18 зл.) і в ланцутськім (404.445·61 зл.). Інші повіти одержали менше. Деякі повіти були такі знищені повінью, що В. Комітет мусів занятися не лише доставою продуктів на прохарчування людей і худоби, але й доставою збіжжа на засіви, дерева для направи знищених забудовань або будови нових. В. Комітет старався також про догідні кредити для рільників, щоб вони могли урухомити знищену господарку. При тій величезній праці Комітет мав тільки 2.820·59 зл. адміністраційних особових видатків. Всіх розходів мав В. Комітет 2,506.163·40 зл. По звіті Рев. Комісії присутні через аклямацію уділили абсолюторію Виділови. Підчас дискусії інж. І. Барвінський підчеркнув потребу регуляції Висли і її допливів. Регуляцію можнаб розділити на кілька літ. Кошти регуляції на його думку булиб богато менші від однорічних видатків на допомоги жертвам повені. Отже ліпше перевести регуляцію й уникнути тільки нещасть, ніж видавати кольосальні суми на допомогу нещасним жертвам води. Воевода Беліна-Пражмовский замкнув засідання заявляючи, що вважає Воєвідський Комітет Допомоги Жертвам Повені розвязаним. Докладний звіт з діяльности комітету виготовив студент Лір дійсно взірцево. Він здається Німець з походження. На засідання з української преси прислала свого представника тільки одна „Нова Зоря“. — М. Д.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Вечір поезії

В рамах імпрез з приводу 30-ліття Національного Музею у Львові відбувся в його головній салі 13 с. м. вечір поезії. Публики було около 300 осіб: в перших трох рядах сиділи автори, виконавці їх творів і їх рідня. Численно заступлені були: світ літературний і мистецький, преса та учительство. Було около 100 учеників українських гімназій. Вечір відкрив о год. 18·20 дир. Нац. Музею д-р Ів. Свєнціцький, витаючи авторів української поезії, виконавців їх творів і всіх приявних.

Відтак д-р М. Рудницький відчитав коротке вступне слово. В нім зазначив, що в сім вечері виступає три покоління поетів, передвоєнних, воєнних і наймолодших. Поезія се невпинна спроба відірватися від землі. Прелєгент порівнував поезію до літаків і вина. Як по словам одного знатока „вино можна робити також з винограду“, так і поезію можна робити з правдивих почувань, про що приявні зараз переконаються.

З черги п. Леся Кривіцька, відома драматична артистка, виголосила палкий вірш Олеся „Рідне слово“. Відтак проф. П. Карманський відчитав дві поезії: „Під спів сабії“ та „Візія майбуття“. Автор пояснив наперед коротко, що сабія се бразилійський соловій. Перший вірш, написаний в мінорних тонах, висловлював тугу за рідним краєм у бразилійській пущі. Другий вірш більше оптимістичний і бадьорий. — Дальше п. Кривіцька виголосила сильний вірш Б. Лепкого „Погром чи побіда“, п. Л. Голіцинська відчитала кілька віршів В. Пачовського: „З любовної лірики“, п. І Гурґулівна Ст. Чарнецького „З невисланих листів“. Сен. О. Луцький відчитав В. Стефаника: „Нитка“ та „Давна мельодія“, п. Кривіцька виїмок з „Шестикрилля“ К. Гриневичевої, п. Л. Голіцинська виїмок з „Волині“ (2 ч.) Самчука.

Після перерви п. Гурґулівна відчитала „Триптих“ Р. Купчинського, п. Кривіцька „Синові“ Е. Маланюка. Потому п. Б. Кравців відчитав свої твори: „З еротик“ і „Мати“. Наймолодша частина публики надгородила його виступ довготриваючими оплесками. З черги п. Кривіцька відчитала боєвий вірш „Ранок юнаків“ Б. І. Антонича. Сам Антонич відчитав свої три вірші: „Слово про полк піхоти“, „Океанія“ та „Монументальний краєвид“. Поезії Антонича найбільш модерні з усіх прочитаних. Вкінці п. Кривіцька відчитала вірш С. Гординського „Мандрівки“. Дир. Ів. Свєнціцький подякував всім за участь і заповів, що 3 листопада с. р. о год. 6-ій веч. в салі Національного Музею відбудеться вечір наддніпрянської поезії.

Всі рецитаторки та рецитатори збирали заслужено рясні оплески. Простора саля Нац. Музею дуже відповідна для того рода культурних імпрез.

Виходячи з сего вечера поезії думав я над тим, коли наші поети-католики здобудуться на свій вечір поезії? — **Учасник.**

Лікарський фейлетоник.

Малярія

Назва тої недуги походить від італійського „маля арія“ = злий воздух. По українськи малярія називається: трясця, трясучка, лихоманка, зимниця. Вона виступає в околицях багнистих в кліматі теплім, головно підзворотниковім. У нас виступає на Поліссі. Бакциль малярії відкрили в 1880р. Розносять його комарі. Головний лік проти малярії — хініна. Крім того уживають нових ліків: плязмохіни й атредіни. Запобігати тій недузі се дуже важна справа. Найважніше — треба осушувати багна, осідок комарів.

На просторі британської імперії річно вмирають на малярію пересічно 3 міліони осіб. На острові Цейльон в листопаді 1934 р. і в квітні 1935 р. підчас епідемії малярії зужили около 14 тон хініни вартости около 10 міліонів зл. Італійські вояки в Абісинії масово нездужають від малярії і навіть вмирають.

Конгрес

істориків літератури.

В Амстердамі відбувся 2-й Міжнародний Конгрес Істориків Літератури. Перший, як відомо, відбувся в Будапешті з темою: „Методи історії письменства.“ Тема 2-го зїзду була: „Періоди літературної історії Европи від часу відродження“.

Сегодня не говорять вже, що 16 століття в цілости належить до нових часів в тім значінні, що середновічна традиція урвалася в нім. Вже загально признають, що вона жила і в 17 ст. Донедавна уважали вияснену і вирішену справу французького клясицизму доби Людвика XIV. Тепер вона знов заквестіонована, бо в літературі тої епохи знаходять риси зовсім неклясичні, а барокові. Та й уживання тої назви викликає сумніви, особливо французьких учених. Ясно однако, що коли щось обединує еспанську драму й поезію італійського „марінізму“ зі школою Ґонгори в Еспанії, то се ті власне риси, що їх можна назвати бароковими. Ще більші спори викликає тепер поняття романтизму і „преромантизму.“ Останній деякі спеціялісти бачать в перших роках XVIII ст. Все більше вияснюється, що зміст кождої літературної доби не вичерпується пануючим в ній напрямом, але є в кождій також напрями зовсім противні, одні як пережитки, другі як прочуття ще новіших. Дискусія на конгресі була дуже жива. Постійно ріжнилися в думках учені французькі й німецькі. Французи відносилися з недовірям до всяких синтез в области історії письменства, а Німці навпаки. Французи закидали Німцям, що їх синтетичні будівлі занадто сперті на фантазії. А Німці закидали Французам, що вони ту „фантазію“, котра становить підставу творчости, замінюють реторичним умінням розкладати матеріял і вибирати потрібні факти. Та жива дискусія була для всіх дуже хосенна.

Ромунсько-совітський договір

Вся ромунська преса широко розписується про ромунсько-совітський договір і про наслідки, які виплинуть для ромунсько-польського союзу з того договору. Підчас коли права преса дуже енергійно боронить ромунсько - польського союзу і звертає увагу на небезпеку, яку договір зі Совітами створює для Ромунії, ліва преса злагіднила свої напади на Польщу. Бувший преміер Йорґа в статті: „Польща й Ромунія“ пише, що за теперішні непорозуміння можуть колись дорого заплатити обі держави, спільно загрожені Совітами на сході. Головні хиби колотнечі міністрів Бека й Тітулеску ті, що Польща симпатизує з Мадярщиною, а Ромунія вірить Москві. Проф. Йорґа твердить, що спільні інтереси, котрі вяжуть Ромунію з Польщею, повинні допровадити до спільної політичної лінії. „Місцареа“ орган Ю. Братіяну звертає увагу на небезпеку боротьби чужих військ на ромунській території на случай заключення договору з Совітами і зірвання союзу з Польщею, котрий заключено власне для оборони східної границі. Польсько - ромунський союз се найсолідніша ґарантія вдержання миру на сході Европи. Права „Порунча Времії“ пише, що договір з Совітами так горячо піддержуваний демократичною пресою, що є на услугах Москви, мавби льогічний наслідок анульования польсько-ромунського союзу і бувби некорисний для Польщі а зокрема для Ромунії. Користь з того малиб лише Совіти. „Презентуль“, навязуючи до поголосок про договір з Совітами стверджує, що той договір не лише небажаний, але просто небезпечний для Ромунії і домагається офіціяльного заперечення.

Гумор. — Бідачисько. — Вулицею йде бідно одітий громадянин. Два панове розмовляють на його тему: Бідачисько, немає вже ні кревних ні приятелів... — Чи всі повмирали? — Ні — розбогатіли...

Калєндарна „prosperity"[1]

2) „Календар Просвіти на рік 1936" се вже 56-тий річник, отже дуже популярна книжка. 56-тий річник зладжений досить практично і при тім популярно. Нема в нім таких дурниць як по інших календарях (прим. усякі „віщування") й назагал становище редакторів до християнської віри досить поправне й подекуди навіть добре. І так у статейці „За століттями історії" ст. VI—VIII. автор І. К. дає згадку про місійні подорожі св. апостолів й інші важні події християнства, а се вже — в нашій зляїцизованій інтеліґентській верхівці неабиякий плюс. Таксамо поправне становище того календаря до большевицької зарази, яку в ньому осуджено аж у кількох статтях.

Та попри ті всі плюси, які роблять сей календар приємливим для наших бібліотек, є в 56-тім річнику й деякі мінуси й то такі, що „Просвіта" повинна їх конечно вистерігатися в чергових річниках свого календаря. І так — за рецептою французької масонерії — скрізь у тім календарі (тай в інших календарях теж) повно порад та навчань для народу, щоб справляти ріжні „свята": Франка, Матері, Пісні, Обжинків, Ярослава Мудрого і т. д. Коли так дальше піде з тими ляїцистичними „святами", то незабаром будемо мати „свята" коня, вола, осла й інших масонських „святих" бидлят. Льожа „Великий Схід" виразно поручила заступати християнські свяга такими мірськими намістнями. Та невже й у нас мають всенародні установи слухати вказівок льож „Великого Сходу"? Мірськими ідеалами французьких ляїцистів жие теж редактор видань „Просвіти" Др В. Сімович. В його статті про І. Франка читаємо (ст. 9): „в с е українське суспільство визнало Франка своїм духовим провідником" (се очевидна неправда). А дальше: „в в е с ь наш народ ...с к р і з ь низько хилить голови перед його (Франка) ясною памяттю" (розбивка моя, Ар.).

Цікаво, хто дав право п. професорови говорити іменем цілого („всього", „скрізь") народу й до того говорити свідому неправду?

Дальше читаємо, що Франко „найкращий Син" нашої землі (ст. 9). Тимчасом на 5 ст. др. Іван Брик пише, що „найкращий і найбільший син (чомусь-то з малої букви) української нації — Тарас Шевченко". Можеб так панове рішилися не надуживати суперлятивів; адже ми не Жиди, а Українці — й таке розкидування „най" не в дусі українського народу...

[1]) Пор. „Нова Зоря" ч. 76 (874) 1935.

На похвалу й підчеркнення заслугують статті про УСС., Лемківщину (Ф. Коковського), Гуцульщину, народню ношу й старі памятки та дуже добра й популярна розвідка Ф. Дудка п. н. „Поширюймо рідну пресу" (ст. 46—48). В статті „Памятник Т. Шевченка в Харкові" подано (ст. 60), що автором того памятника був „московський різьбар"; отже не московський а жидівський... Зі статті „Всі фронтом до книжки" виходить, що в бібліотеках не буде (чи не треба) книжок на релігійні теми: автор, вичислюючи роди книжок до каталоґу, н і р а з у не згадує про релігійні... Таксамо не істнує релігійна проблема і в статті „Роля жінки в житті родинному й громадському". Як з того бачимо, богато наших інтеліґентів жие ще в часах — до народин Христа...

Ілюстрований Господарський Календар „Сільський Господар" на 1936 рік (восьмий річник) має вправді церковний календар, але має теж непотрібні в нас „православні" свята. Друга хиба того календаря се посередне поручування (в відділі анонсів) безвірницької бібліотеки „Самоосвіти". Та поза тими двома хибами сей календар має ту добру сторінку, що не поручає ніяких світських „свят" і под. дурниць, а держиться послідовно чисто фахових порад. Як енцикльопедія рільничих відомостей календар „Сільського Господаря" вповні заслугує на те, щоб дістатися в руки всіх наших хліборобів.

Дуже богато цінних порад для селян має також найбільше поширений календар (65 тисяч накладу!) Івана Тиктора „Золотий Колос" (сьомий річник). Його практичні відділи: „Практичні домашні поради", „Права-закони-приписи", „Лікарські ради", „Господарський відділ", „Що радить ветеринарний лікар" й інші — се справді цінне джерело для нашого селянина. Тим вістям мабуть завдячує „Золотий Колос" свою популярність і то тим більше, що вони справді зразково популярні: адже календар зредаґував Юра Шкрумеляк. Треба також похвалити протибольшевицький дух того календаря і навіть деякі побожні „витівки" редактора в дусі офіціяльної релігійности.

Та має сей календар і свої „але", що кажуть нам зачислити його до с у м н і в н и х книжок і то головно тому, що його читачі — простий народ, який не легко розбере добре зерно від тої полови й кукілю, що з ним змішані. І так календарієм признає знов якусь „українську (!) православну церкву", хоч всім ноторійно відоме, що на західно-українських землях є тільки п о л ь с ь к а православна Церква. Є очевидно й ріжні національні „свята", хоч не бракує і „всесвітніх" (травень — „свято Матери"). В списі установ і товариств маємо й радикально-безвірницьких „Каменярів", зате бракує „Скали", „Католицької Акції", „Марійських Дружин" і инших католицьких установ. Є вже „Луг", хоч іще два роки тому був „хрунівським"... З великої статті „Під якою зорею хто вродився..." (ст. 41—45) віє дух забобону: „свої твердження основують астрольоги не на якихось забобонах, а на п е в н и х законах природи"... В нотці про „Вік всесвіту й людства" (ст. 45) подано: „Учені обчислили, що: Всесвіт має — 200 більйонів літ... Людина живе на землі від 300.000 літ", хоч теж ноторійно відоме, що кождий вчений инакше обчисляє та всі ті „обчислення" ніяк з собою не годяться. Зі статті „Про гайдамаків і коліїв" (ст. 57—60) пахне духом небіжчика Петрицького з 1908 року. Не згадується в ній ні словом про те, що гайдамаки вирізували братів Українців-уніятів. Стаття поручає читати книжку Мордовця про гайдамаків, повну ненависти до католицької віри та історичних брехонь і видумок (про сю книжку пор. рецензію в 634 ч. „Нової Зорі"). В статейці (відділ для жіноцтва) „Приставаймо до свідомого гурту!" радить авторка вступати до „Союзу Українок" та каже, що „можуть і п о в и н н і належати жінки й дівчата також до загальних Товариств, як напр. Сокіл, Луг, К а м е н я р і" (ст. 119). Отже не лише поручається безвірницьких „Каменярів", але й мабуть свідомо пропущено в с і к а т о л и ц ь к і жіночі Товариства. Переказ „Як Усусуси дісталися до неба" (ст. 157—159) мало „народній"; його дух радше „леґіоново"-польський з обовязковим „z Panem Bogiem za pan-brat". Осмішування пекла — се дуже немудрий „віц". Подібно й на 88 сторінці написано виразно: „Раз, що жадного „нечистого" нема"; отже коли автор розумів тут під „нечистим" чорта, то сей вислів виразно нарушує науку майже всіх християнських Церков про дійсне істнування діявола. На ст. 86 ростуть „Бараболі в небі"; можеб так небесну агрономію залишити, а взятися лучше до земної?...

Подібно популярний своїм укладом, хоч якістю порад гірший, „Селянський Календар на 1936 рік".[2]) В тім календарі „українсько-катол. і православні" свята подано вже лише в одній і тій самій рубриці; постів і загальниць не подано, зате є жидівський календар... Є очевидно і стаття „Що вам ворожить ваш день уро-

[2]) Накладом Селянської Видавничої Кооп. „Нове Село" у Львові. Стор. 139 + 5 нпг., форм. 15.2 × 22.8 цм. Се очевидно видання т. зв. „Укр. Селянської Партії".

ОСИП НАЗАРУК 3)

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Столиця Апостольська

І. Думки по дорозі до Риму.

Гей - гей, де ті Словяне вже не були — чи то як васалі Гунів, чи як підкоменднї Герман, чи просто як продані невольники! А де вони ще будуть? При їх неймовірній живучости... Якби так тільки трохи більше розуму і систематичности, а моглиб питати, кілько земна куля коштує.

Атже зі всіх живучих тепер племен тільки Словяни називають одно зі своїх міст — третим Римом. Тільки що в нім тепер вселився біс... І танцює!...

В годині 10 ми на стації в Феррарі. Нині містечко, колись дуже значне і блискуче місто. Воно повне споминів голосних імен. Тут панував і правив князь Альфонс І., муж страшної Люкреції Борджії, приятель славного поета А р і о с т а. Тут той поет і помер у спокою, якраз сего року 300-ліття його смерти. Поїзд стоїть коротенько, не уважаючи на те, що тут працював і славний поет Торквато Т а с с о. Спомини, спомини.

Цікаво, як наша думка радо спиняється на іменах поетів і письменників минувшини — і як мало або й нічого не говорять їй імена володарів і взагалі можних світа сего, від котрих ті поети і письменники були залежні. Тут виразно видно, що дух а не матерія (хочби вона була й золота) репрезентує племена народи, часи й епохи: дух, дух, дух... і ще раз дух! Людство знає се, бо бачить від тисячеліть. І мимо того кождий директор банку, навіть невеличкого, ба, кождий згінник безрог і торговець смальцю часто лучше забезпечений в суспільности ніж її найбистріші й найбільше творчі уми. Чи не цікаве?

Навіть ми У к р а ї н ц і, з котрих майже кождий хоч не голоден, то волить добру ковбасу з сосом ніж найкращий том поезій, все таки мало маємо між собою таких інтеліґентів, які не зналіб, що між нашими письменниками був нпр. цікавий автор, званий Данилом Заточником. А мабуть що тисячний між нашими інтеліґентами буде знати, що його за якусь провину заслав на озеро Лаче оден з синів Мономаха, мабуть Андрій, котрий говорив: „Ліпше би ми смерть неже курское княженіе". І ніхто не знає навіть того, чому той князь так не любив Курська і княження в нім. А про Данила Заточника, котрого він заслав в далекі безвісти, таки дещо чув майже кождий, бодай його імя. Значить, і ми цінимо більше духа ніж силу фізичну, ніж гроші і владу.

Отже не тратьмо надії, що й між нами зявляться колись люди, котрі в більшій мірі ніж досі займуться пильно духовими справами, нпр. історики історією, політики політикою і т. д.

Таємниця Вічного Міста не сходить мені з тямки. Як могло дійти до того, що воно впало якраз тоді, коли його цісарі зєднили всю повноту влади?

По голові снуються ріжні відповіді учених. Оден з них пише, що головною причиною слабости римського цісарства було те, що його цісарі не могли знайти л е ґ і т и м а ц і ї для своєї влади: аж до часів Діоклеціяна дивилися на римських цісарів як на узурпаторів, котрі виключно насильством доходять до влади й тому вони виключно залежні від війська. Колиж у військах зачали переважати варвари, то з природи річи провідники тих варварських наємників стали панами великої римської держави.

Тут пригадалася мені наша народна байка про цигана, котрого запитали, що він зробивби, якби так став цісарем.

— Я вкравби пятку і втікби, відповів циган.

дин“ (ст. 134—135) та два криптопорнографічні образки. Під одним написано: „На нашому образці видно таку одну красавицю-англійку, як стоїть перед комісією старих розпустників” (ст. 133). Отже на тім образку „красавиця” є, але нема... старих розпустників; вони мабуть або між редакторами календаря, або редактори календаря вважають за них... своїх читачів. Чому вони мають бути якраз старі, того вам і „Сел. Кал.“ не скаже... В статті „Бережіться найстрашнішої сороміцької (венеричної) зарази“ (ст. 82—84) автор помішав дві ріжні недуги й підтягнув їх під один знаменик; сього хіба популярність не вимагає й на будуче — реклямуючи доброго лікаря — передтим треба дати тому лікареви прочитати статтю, бо йнакше робиться йому ведмежу прислугу. Є ще в тім календарі богато демагогії супроти селян, та назагал треба сказати, що календар „Селянський“ безпечніший від „Золотого Колосу“. Можна його також назвати популярнішим і цікавішим, бо майже всі статті в ньому дуже коротенькі, майже новинкові, що безсумніву причинюється до легкого читання.

Про дальші календарі в третій статті, бо сей рік особливо обильний на календарі.

Арамік.

НОВИЙ ПРЕМІЄР

Новий премієр Польщі, Маріян Зиндрам Косцялковский, уродився 16 марта 1892 р. в маєтку Понедель недалеко Ковна. Отже походить з литовської шляхотської родини. Середну школу скінчив в Петрограді. По матурі студіював в інституті психо - неврольогічнім в Петрограді, відтак на рільничім відділі політехніки в Ризі і в Головній Школі Сільського Господарства. Від ранної молодости брав участь у визвольній діяльности. В 1911 р. був одним зі співосновників Союзу Чинної Боротьби. В часі війни був членом Начальної Команди Польської Військової Орґанізації. В першій бригаді леґіонів служив як офіцир. Після того як Польща відзискала незалежність брав участь в обох виленських походах в 1919 і 1920 р. В 1920 р. його вибрано послом з Виленщини з листи „Визволеня”. Якийсь час був віцепрезесом тої партії. В другім соймі 1928 р. стає презесом клюбу партії праці і віцепрезесом ББ. В 1930 р. став білостоцьким воєводою. В 1934 обняв становище президента Варшави. В червні 1934 р. іменований міністром внутрішних справ і був ним аж дотепер. Премієр Косцялковский є підполковник резерви і має богато військових відзначень.

Кольоніяльна війна

зі становища католицької науки.

Актуальне тепер питання кольоніяльної війни порушує уми світа. Воно застановляє не лише з становища інтересів дипльоматії чи політики, але й з точки погляду християнської моралі. Не входячи в рації політики, не рішаючи тут, хто має слушність, Італія чи Союз Народів, звертаємо тут увагу на питання слушности кольоніяльної війни зі становища засад католицької теольоґії. — Паризькі „Етід” з дня 5 вересня с. р. в статті „Кольоніяльна війна й моральна теольоґія” кладуть такі питання: „Чи держава на вишім цивілізаційнім степені має право при помочи сили, зброї розтягнути свою опіку над державою з низшим степенем культури, кермуючись оглядами т. зв. „кольонізаційної місії” чи то в ціли ліпшого й більше видайного адміністрування економічними добрами забраної силою кольонії, чи також щоби вкоротити надуживання й варварство”. Се питання порушував вже славний учений домініканин, Франц де Віторія на університеті в Саляманці. В 19 ст. порушив се питання італійський учений єзуїт Тапареллі д'Азеліо в своїй „Розправі про природне право”. Він писав м. ін.: Сміємо подавати в сумнів мниму висшість цивілізованих народів, коли йде про засяг управнень у відношеннях до народів і держав „варварських”. І не знаємо, яким правом ті мнимо „низші народи” (котрі прецінь зложені також з людей з безсмертною душею) малиб підлягати „вишим”. Ніхто не може правно позбавити державної самостійности народу з низшою культурою, бо тоді повставби хаос й одні держави вивисшувалиб себе понад другі, претендуючи до цивілізаційної висшости. В ім'я тої мнимої висшости допускалисяб насильства над слабшими. Очевидно вказано ширити культуру серед народів низших під оглядом цивілізаційного розвитку. Треба їх просвічувати, поучати, давати улегчення новітної науки й техніки. Та ніколи не мається права насильством цивілізувати „варвар” і зброєю та проливом крови накидати їм „дари цивілізації”. Таке католицьке становище. Замітна річ, що якраз по тій лінії йде розвій міжнародного права. Конференція в Берліні 1855 р., в Брукселі 1890 р., конвенція в Берні 1906 р. та ухвала Міжнародної Орґанізації Праці *наказують однаково цінити людську гідність всіх народів і визначувати рівні умовини праці всім людям без огляду на їх расу.* (КАП). Гей, гей! Коби сі гарні засади приложено не лише до муринів.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець приняв на послуханні три тисячі дівчат з Католицької Акції зібраних в Римі для вшанування сотної річниці уродин Пія X.

Амбасадор Бельґії при Апостольській Столиці Ван Іперсель де Стріу уступив зі свойого становища з огляду на переступлену границю віку. На його місце іменовано барона де Боршграса, б. амбасадора в Мадриді.

Свячення василіянських богословів. В суботу 5 ц. м. в василіянській церкві в Перемишлі отримали низші свячення василіянські богослови: Микола Михайло Когут і Ігнатій Йосафат Лесюк. Обидва родом з Канади й належать до василіянської Американсько-Канадійської Провінції Пресв. Ісусового Серця. Наступного дня, в неділю, отримали в згад. церкві діяконські свячення; священичі свячення (пресвитерат) отримали в неділю 13 ц. м. в василіянській церкві в Добромилі з рук перемиського Епископа Преосв. Йосафата Коциловського ЧСВВ. Після висвячення молоді священики відправлять 20 жовтня в Добромилі перші Служби Божі й відїдуть до Риму дальше продовжати свої богословські студії. — Бажаємо молодим Божим і Христовим Слугам Господнього благословення в високім священичім стані.

Новий костел збудовано в Магерові львівської дієцезії. Костел посвятав епископ Б. Твардовський.

Католицький Інститут в Парижі обходить 60-ліття свойого істнування. Він оснований 1875 р. Має 6 факультетів: теольоґії, канонічного права, фільософії, права, літератури й виділ точних наук. На виділі теольоґії є школа східних мов: гебрейської, старогрецької, асирійської, сумерійської, геттицької, єгипетської, коптійської, арабської, сирійської, етіопської й арамейської. Викладають спеціялісти, вчені світової слави. На фільософічнім є 22 катедри. На тім виділі є також лябораторія для експериментальної психольоґії, уряджена після найновіших вимог. На виділі права є 3 катедри цивільного права, 2 римського права, 2 історії й фільософії права, 3 політичної економії, 1 торговельного права, 1 морського, по одній права карного, конституційного, адміністраційного й міжнародного. На виділі літератури викладає 25 професорів. На тім виділі є слухачі з усіх сторін світа. Той університет зорґанізований зовсім по модерному. Слухачі університету не лише набирають знання з усіх ділянок новітної науки, але й виховуються на характерних ідейних людей.

Деякі з тих варварських ватажків, котрим довелося заняти Вічне Місто з його безчисленними скарбами, живцем пригадують того цигана. Кождий з них украв в Римі пятку і втік. При тім розуміється знищив ріжного добра, котре ціни властиво не має, так богато-богато, що просто годі означити вартість знищеного.

Попри зелізничий поїзд мигають якісь шопи на цементових стовпах.

Далі видніє вже стерня, хоч маємо щойно 14-го липня.

Богато конопель і богато ліса.

А я мав досі про Італію поняття, що се зовсім безлісний, сонцем спалений край.

Больонія! Колись столиця північної Етрурії, в найдавніших часах звана Фельзіна, від 190 року перед Христом одержала назву Больонія. Старезне місто, в середновіччі дуже славне своїм університетом. Тут був ректором університету також наш галицький Українець родом з Дрогобича. Можна собі уявити, які здібности мусів мати той наш краян, коли серед такої маси учених всіх народів, яка мала собі за честь бодай трохи посидіти в сім місті, вибився аж на перше місце, він, чужий чужениця...

Якби такий чоловік оставив нам був свої спомини! Яке се пропаґандивне значіння малоб для нас тепер між всіми народами світа! Хто може сказати, чи така одна книжка не заважила булаб на рішенні тих, що по великій війні начеркували нові мапи Европи.

„Больонія ля дотта“ (вчена)... Вона мала такий надпис на своїх грошах. В найтрудніших справах зверталися юристи до її університету по опінію. І що її університет сказав, се було рішаюче — в цілій Европі. І там був ректором галицький Українець...

А тепер пусто на її двірці, хоч се не мале місто, бо має значно поверх 100.000 мешканців і положене в урожайній рівнині. Відси й назва Больонії „ля Ґрасса“, товста. А на двірци так пусто-пусто, аж дивно. І взагалі від Венеції аж до Больонії минув нас тільки оден тягаровий поїзд і оден особовий. Тягаровий був майже зовсім порожний.

Від Больонії зачинаються т. зв. Еміліянські Апеніни, як мене інформує учитель Італієць, що в часі війни попав в австрійський полон і досить можливо навчився говорити по німецьки. Він їде до м. Фіренце (до Фльоренції), з жінкою. Інформують мене чемно і радо про все, що запитаю. А я питаю про все можливе: від цін харчів і помешкань почавши, на літературі скінчивши. І час скоро летить.

Їду на обід до реставраційного ваґону.

І плачу за звичайний обід 29 лір!

Коли я вернув, мій знакомий Італієць питає, в якій ціні обіди. Кажу. Він і його жінка були дуже здивовані, що аж так дорого (одна ліра рівналася в тім часі приблизно пів зол.). Добре, що не треба буде другий раз їсти в зелізниці перед приїздом до Риму.

Переїздимо перший з 46 тунелів, котрими перебито гори Апеніни. Найдовший з тих тунелів має 2725 метрів. Він іде попід головним гребенем тих гір.

По дорозі видніють дуже гарні ліси і гаї. Між ними прегарні вілі, самотні замки з вежами і т. п. Над тим всім сонце і що раз ясніше небо. Зачинається „правдива“ Італія.

О год. 1 мінут 10 ми на стації Пістоя. І знов щось словянське, чи може радше щось рідне звенить у тій назві: бо Італійці то також свояки Словян, подібно як Греки, Ґерманці, гіндуські Арійці. Тому в їх старих назвах звучить щось таке близьке. Пістоя се велика стація розмірно малого міста. Поїзд стоїть тут коротко.

(Далі буде).

ОГЛЯД ПРЕСИ

Преса про „Нову Зорю" і УНО

„Батьківщина" ч. 39 (48) в замітці п. з. Льогічне розумування пише:

„Нова Зоря", орган партії „Обнова", яка йшла до виборів в спілці з УНДО і дістала одного посла і одного сенатора помістила статтю, в якій домагається, щоби посли з Галичини (УНДО і УНО) і посли з Волині (група Певного) створили один спільний клюб.

Колись — пише „Нова Зоря" — політика Галичини і Волині була ріжна.

„Та тепер відносини змінилися. Суть тої зміни в тім, що тепер також Галичина пішла слідами Волині і змінила своє дотеперішне становище супроти Польщі. Таким чином і галицько-українська політика в польськім парляменті не буде вже засадничо ріжнитися від волинсько-української".

Що при створенні спільного клюбу не повинно бути більших трудноцїв, на те вказує статти „Української Ниви", яку Нова Зоря наводить.

„Українська Парляментарна Репрезентація Волині прагне, аби на соймовому терені голос українського представництва з інших воєвідств був зєдинений, оскільки те представництво приймє ідеольоґічні та тактичні засади Української Парляментарної Репрезентації Волині".

„Нова Зоря" доказує, що нема ніяких поважних перешкод для створення спільного клюбу. Нам здаться, що є одна перешкода: Головою Парляментарної Репрезентації треба булоб вибрати „великого учителя" Петю Певного. А ледви чи Мудрий задоволивсяби місточоловством...

Позатим розумованням „Нової Зорі" не можна відмовити льоґіки.

Примітка Ред. „Нової Зорі": Хв. Редакція „Батьківщини" помиляється, думаючи, що ми пішли разом з УНДО-м до виборів задля 1 мандату до сойму й 1 до сенату та що ми взагалі пішли до виборів з тої причини.

„Нове Село", часопис Української Селянської Партії пише в ч. 39 п. з. Чи „ундівці" обєднаються разом з „певнівцями"; „Нова Зоря" з 6 жовтня заклякає ундівських послів і сенаторів, щоби обєднались разом з певнівцями і створили спільне парляментарне представництво.

Тепер відносини основно змінилися, пише „Нова Зоря". Суть тої зміни в тім, що тепер також Галичина пішла слідами Волині і змінила своє дотеперішне становище супроти Польщі. Наглядне свідоцтво такої зміни й в українсько-польське порозуміння підчас останних парляментарних виборів у Галичині і вибір українського парляментарного представництва в Галичині зі спільних польсько-українських ліст. Отже таксамо, як се мало місце перед тим і тепер на Волині. Таким чином і галицько-українська політика в польськім парляменті не буде вже засадничо ріжнитися від волинсько-української.

Супроти того нині нема вже ніякої розумної рації, щоб нове українське парляментарне представництво в Польщі творило у польськім парляменті два окремі українські клюби, галицький і волинський. Навпаки! Український національний інтерес рішучо вимагає, щоб українські посли і сенатори з Галичини і з Волині створили в польськім парляменті один спільний український парляментарний клюб.

Створення одного спільного українського клюбу в польськім парляменті зовсім не виключає того, щоб для успішної оборони спеціяльних краєвих інтересів Волині чи Галичини українські парляментарні представники тих країв творили внутрі українського загально-національного клюбу ще окремі краєві представництва Волині чи Галичини — і навіть загально краєві, то значить українсько-польські групи з даних країв.

Подібну думку піддає часопис певнівців — „Українська Нива". Вона в 39 ч. писала:

Засадничо Українська Парляментарна Репрезентація Волині прагне, аби на соймовому терені голос українського представництва з інших воєвідств був зєдинений, оскільки те представництво приймє ідеольоґічні та тактичні засади Української Парляментарної Репрезентації Волині.

І справді: тепер, коли Упдо цілком перейшло на ті самі політичні позиції, які „певнівці" заняли від самого початку, нема потреби, щоби обидва посольські гурти у Варшаві творили два „самостійні" клюби і вели дві „ріжні", а в дійсности одну і ту саму політику. Тому „Нова Зоря" правильно ставить справу, коли вимагає, щоби обидва гурти обєднались разом.

Повинні це зробити передусім ундівці, які все ще чомусь вдають, що вони ведуть якусь іншу „самостійнішу" політику від „певнівців".

Польща супроти абісинської війни

„Курієр Львовскі" приніс в ч. 281 з с. р. статтю під повищим заголовком. Подаємо її в перекладі:

На маргінесі італійсько - абісинської війни дається зауважити в польській суспільности засадничий брак зрілости й політичної орієнтації. Сей примітивізм свідчить про Поляків — на жаль — не найліпше.

Бо як реаґує пересічна польська опінія на африканські події?

„Голос народа" виявляє свої горячі симпатії для Абісинців і з обуренням виповідається проти Італійців. Які мотиви кермують сим становищем? Виключно гуманітарні. Пересічна девотка і кухарка громить Італійців за те, що кинулися з цілим технічним і збройним апаратом проти безборонного — на їх думку — африканського народа. Не треба хіба узасаднювати, що гуманітаризм яко мотив в ділянці міжнародної політики се дитинство і глупота. Всі ті, що з захопленням апробують протиіталійські санкції, задумані Анґлією і в Анґлії добачують оборонци поневоленої чесноти свободи й незалежности нівдиких народів Африки, зраджуються з вимковою наївністю. Не памятають хіба хочби славної війни з Бурами, котру Анґлія перепроваджувала з цілим цинізмом ледви кілька десяток літ тому в супроводі протесту всього світа. Нині та сама Анґлія в ім „свободи" мобілізує світ проти Італійців, хоч загально відомо, що не йде тут про ніякі високонарні мотиви, але про звичайні імперіялістичні англійські інтереси господарські, загрожені Італією.

Не можна доглядіти розумної причини, задля якої Польща малаб обурюватися на Італійців тому, що загрожують англійській захланности, як і навпаки, хочемо бути обєктивні, нема причини, щоб ми захоплювалися імперіялізмом Італії. Нинішну Польщу вже стати на те, щоб мала свою власну точку погляду. Можна мати також слушну претенсію до суспільности, щоб не підлягала гістерії девоток, але кермувалася в політичних справах інстинктом і заложеннями політичними.

Отже який політичний інтерес Польщі в области італійсько-абісинського конфлікту? Безпосередно нема очевидно нїякого. Оскільки в який — то дальший і посередний. Польща висуває в послідній часі узасаднені претенсії на одержання кольоній. Не знайшло се ще числову в офіціяльних домаганнях нашої закордонної політики, але дискусія на ту тему появляється в польській публіцистиці щораз частіше. А держава, що стремить до уписання кольоній, хочби навіть в дальшій перспективі, має найменше причин обурюватися, коли хтось інший хоче здобути кольонії для себе.

Одначе значно реальніші господарські інтереси Польщі щодо абісинської війни. Коли Анґлія примінить санкції супроти Італії, а треба надіятися, що вона передовсім зачне їх — для Польщі отвирається велика можливість експорту вугля. Може повторитися аналоґічна ситуація з рр. 1926—1927, коли анґлійський страйк значно причинився до поправи польського господарського положення. Супроти ухилення Австрії й Мадярщини від санкцій — вивіз польського вугля не стрінувби ніяких трудноцїв. — А треба надіятися, що Польща моглаб достарчити особливо Італії не тільки вугля. Великі можливости під тим оглядом повстануть очевидно в міру розвитку дальших подій.

У всякім разі, оскільки вже маємо висловлювати польські симпатії в тій справі на чиюнебудь адресу, то очевидно мусять вони піти в тім напрямі, де маємо якісь інтереси. Гуманітаризм не відограє і не може відогравати тут ніякої ролі. Се звичайний нонсенс.

Оскільки знов вийдемо поза рамці розумування на ґрунті польських інтересів і схочемо оцінити, як се робить деякі польські публіцисти, справу з точки загального погляду, то якінебудь антипатії на адресу Італії се необчислима глупота.

Бо ніхто розсудний в Европі не може бажати погрому нинішній Італії. Бо хтож се мобілізує світ проти Муссоліні і його війни крім Анґлії, котра кермується своїм егоїстичним інтересом господарського імперіялізму. Чи се не вдаряє, що в першім ряді стан соціялістичний інтернаціонал, котрий накликує до генерального страйку на всім світі, що соціялістичне Мехіко візвало до протиіталійського хрестоносного походу, що кругі масонерії (всупереч вчертій аргументації одного з сивоволосих варшавських публіцистів) горячо пропаґують санкції і протиіталійські пастрої.

Чому?

Ясно, що погром Муссоліні в абісинській війні бувби не тільки його ослабленням, але — хто знає — чи не упадком. Упадок фашистівської системи потягнувби за собою у всій Европі пагальну реакцію здавленого нині і розторощеного радикалізму, що вовк під формою ліберализму, пацифізму, соціялізму, комунізму і т. д. Европа моглаб статися полем тяжкої внутрішної боротьби. Не хочемо входити в аналізу сеї небезпеки.

Треба тільки й тут ствердити, що в інтересі Польщі не лежить поворотна филя реакції ліберально-комуністичного радикалізму. І се нам виставчає до того, щоб не слухати підшептів гуманітарних девоток, що розпадаються над долею Абісиній.

Клавдіюш Грабик.

Примітка Ред. Н. Зорі: На сю статтю зареаґував проф. Ст. Грабський в „К. Ль.". Зміст його статті подамо.

Гумор. — Завелике захоплення. — Що за чудовий захід сонця! Я готов пересидіти цілу ніч, любуючись ним!

Гумор. — Щастя мужа. — Моя жінка говорить чотирома мовами. — І ви всі розумієте? — Ні, на щастя тільки одну!

Підземна господарка

в Польщі.

Цід заголовком: „Не творім в Польщі пятого стану! В Польщі виростає величезна будівля „підземного" господарства" приніс краківський „Ілюст. Курієр Цодзенни" ч. 266 отсю статтю:

Міліони людей в Польщі зарібкують нелеґально. Ремісники, що в нивнйцях плекають своє тайне ремесло, купці, що безіменно ведуть торговлю, промислові анонімовці або „нео-анонімовці". В богатьох случаях ті люди криються перед скарбовими властями, інспекторами праці, суспільними обезпеченнями чи поліційними приписами — і хочуть тим способом придбати незаконні користи. Окрадають державний скарб, визискують своїх працівників, не платять обезпечальним, обманюють споживачів, достарчаючи їм тандитного товару, обманюють своїх вірителів.

Та існує ще одна велика нині сфера таких, які зарібкують нелеґально. Се не ті, що вступили в підземелля для зиску, для забезпечення собі якихось додаткових а незаконних користей, для обману, визиску чи натягання. Се люди жадні праці, що добре знають фах і хотять чесно працювати, одначе позбавлені управнення. Се парії, для котрих праця замкнена, котрим працювати невільно. На їх істнування спів світла кинув процес 25 рівенських електро-монтерів, котрий відбувся недавно перед окружним судом в Рівнім. Се процес такий характеристичний для відносин, що панують вже нині в польськім господарстві, що треба дивуватися, що він дотепер не знайшов ширшого відгомону в суспільности.

В Рівнім, рухливім окраїнним місті, торговельній столиці Волині витворилося досить парадоксальне положення. Було там кілька концесіонованих електротехнічних підприємців, котрі впрочім досить дорого рахували за роботу. Побіч них істнувала дуже численна громада неконцесіонованих монтерів, які рекрутувалися зі зредукованих працьовників електро-технічних підприємств, що добре знали працю, котрі одначе не могли одержати концесії. Знали свій фах, а не могли одержати ні робітничої праці, ні самостійної праці. Одначе клієнтеля знала їх і часто зверталася до них з замовленнями. Коли одержували замовлення, зголошувалися до власників концесій, віддавали їм половину свого зарібку, а взамін за те концесіонарі підписували відповідне зголошення до міської управи. Монтери виконували свої роботи — і се треба ствердити — без закиду, бо ніколи не трафилося, щоб комісія заквестіонувала інсталяцію. Свої роботи виконували без найменшої участи своїх номінальних шефів, котрі взаміну за право, за концесію брали гарач в висоті половини зарібків.

Внаслідок донесення городське староство в Рівнім потягнуло до відповідальности тих 25 монтерів і покарало їх гривною.

Монтери відкликалися до окружного суду в Рівнім, котрий звільнив їх від одвічальности, мотивуючи се тим, що така форма шукання праці монтерами не суперечить приписам промислового закону, бо монтери порозумілися з концесіонерами.

Переложім тепер справу тих 25 рівенських монтерів на економічну мову. Монтери працювали добре і без закиду. Хотіли працювати чесно на власний рахунок, але суспільність заборонила їм ту працю. Монтери хотіли працювати за половину того, що оплачував консумент. Концесіонар брав данину в висоті половини зарібку і за те підписував зголошення!

Отже концесіонар одержував тільки ренту з титулу посідання концесії. Ту ренту покривав консумент, для котрого роботи були богато дорожші, ніж могліб бути в нормальнім бігу річей. Безсумнїву впливало се на зменшення замовлень консументів і обмеження обсягу робіт у продуцентів.

Концесіонарі хотіли запевнити собі вищу життєву стопу, ніж се обосноване заможністю суспільности і його силою купна, зґл. ринковим положенням фаху. В висліді витворилися кадри нелеґального ремесла, кадри ремесла в підземеллях Сі кадри тепер в кождім фаху нечувано численні.

Маємо нелеґальних кафлярів, нелеґальних мулярів, нелеґальних малярів, нелеґальних тапіцерів і столярів, нелеґальних продавців білля, диванів, матерій, краваток і т д. Кождий з нас стрічається з тим явищем майже щодня. До наших домів втискається постійно нелеґальна торговля, котра дає нам се і те по цінах високо конкуренційних, та торговля працює без промислової карти, без ніяких тягарів і обовязків. Побіч леґального господарства виростає нині перед нами в Польщі величезний будинок нелеґального господарства.

Господарство в підземеллях розвивається і цвите та підмінює леґальне господарство.

Само не платить податків й утруднює плачення податків леґальному господарству. Жертвою такого стану річей є передовсім Державний Скарб, котрий раз-у-раз тратить податників, що сходять в підземелля і скривають успішно перед очима скарбових екзекуторів

Боротьба з нелеґальним господарством нелегка, невдячна і часто суспільно невикональна.

Висилка поліціянтів проти нелеґального господарства, хоч се річ конечна, не веде до цїли. На місци одного звиненого варштату виростають відразу два інші. Полюємо тут не на жубра, але на блощицю. Боремося тут не з рекіном, жадним великих зисків, легкого збогачення, але з малим, „сірим" чоловіком, котрий бореться за своє засадниче право до життя. до вдержання свого нагого істнування.

Просто тяжко жадати від чоловіка, котрий може і вміє працювати в даним фаху і котрий всюди інде не має ніяких шансів удержання, щоб зі своїх можливостей не скористав, щоб до-

бровільно згодився на голодову смерть. Він радше заризикує вязницю, ніж засудить себе і свою родину на голодову смерть. Тому винйщування нелеґального господарства не може вести до цїля, бо той сам чоловік буде дальше продовжувати своє поступування, коли вийде з вязниці. Треба усувати жерела зла Треба усувати не зовнішні прояви, але глибші причини.

Не треба стреміти до творення пятого стану, себто стану людей, що зарібкують нелеґально, які працюють, хоч їм працювати не вільно, людей позбавлених права до праці, хоч мають можність працювати. Знаємо, що в практиці ся проблема тяжка супроти постійного замикання фахів, та не є нерозвязальна. Одначе не можна її розвязати в области одного фаху, але в области всього народного господарства.

Наслідок постійного замикання фахів се скоре множення пятого стану, людей, які не дістали вступу до ніякого фаху, які прийшли запізно, або запізно продилися.

Самовистарчальні тенденції, тенденції замикання і відгороджування, котрі бачимо в міжнароднім господарстві, знаходимо і в краєвім господарстві І тут і там можна ствердити шкідливість сеї еволюції. І тут і там треба стреміти бодай до загамування й опізнення того, а не штучно се присішувати А тимчасом той „розвій“ в Польщі йде в послідніх часі дуже скоро вперед. Хто знає положення, той знає, що польське господарство вже нині розпадається на два великі діли, з котрих один підмінозує другий: область леґального господарства і підземного господарства. Послідне росте і цвите, перше щораз більше упадає

Кождий новий податок, кождий нова оплата, новий соціяльний тягар, кождий нова концесія, реґляментація або заборона, кождий нова контрола розвиває й побільшує область підземної господарки, котра зі своєї сторони підриває корінця леґального господарства

Проблема підземної господарки стає тепер перед нами в щораз острішій формі. Не легко буде перейти до денного порядку над сею справою — Ф. З.

Примітка Ред. Н. Зорі: До сих по більшій части дуже слушних зміток автора статті можна зауважити ще те, що публика звертається до укритих в підземелі ремісників з очевидною симпатією, а то з тої причини, бо знає, що вони не платять податків тому, що не можуть платити задля величини тих податків. А що і публика також відчуває тягар надмірних податків, отже її симпатія зрозуміла.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРЕМІЄР СЛАВЕК вручив президентови РП димісію цілого правительства. Президент приняв димісію і доручив мін. Косцялковскому утворити нове правительство Польщі.

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ПОЛЬЩІ: премієр Маріян Зиндрам Косцялковский, віцепремієр Евген Квятковский (господарські справи і міністр скарбу), Володимир Рачкевич міністр внутрішних справ, міністр закордонних справ Йосиф Бек; міністр військових справ ґенерал Тадей Каспшицкий; міністр справедливости Чеслав Міхаловский; міністр освіти і віроісповідань К. Хіліньский; міністр хліборобства й земельних реформ Ю. Понятовский; міністр промислу та торговлі ґенерал Др Р. Гурецкий; міністр комунікації Мих. Буткевич; міністр суспільної опіки Володимир Ящолт; міністр почт і телеґрафів Е. Каліньский.

МІНІСТР БЕК вертаючи з Женеви задержався в Берліні. Підчас обіду в польській амбасаді стрінувся з німецьким міністром закордонних справ Нойратом.

ДО ВАРШАВИ прибув новий югославянський посол Првіслав Ґрісоґоно. Він був дотепер послом в Празі.

ПОЗНАНСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила тайну орґанізацію п. н. „Обуз народово-радикальни західної дільниці“. Ся орґанізація видавала ґазету „Бойовец“. Також знайдено склад летючок. Поліція увязнила кількацять осіб.

ЧЕСЬКІ ВЛАСТИ відібрали почтовий дебіт і заборонили поширювати на терені Чехо-Словаччини півурядову „Газету Польську“, що виходить у Варшаві і польську ґазету „Наш Край“, що виходить в польськім Тешині, до 13 вересня 1936 р.

ҐРУПА СОВІТСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ приїхала до Праги під проводом М. Кольцова й Уманьского. Совітські гості оглянули докладно Прагу, зокрема летунські урядження Праги та аеродроми. Крім того поїдуть оглядати важніші провінціональні міста. Словом: приязнь во всю.

В ЕСТОНІЇ президент держави продовжив виїмковий стан ще на рік.

ВІДНОВЛЕННЯ МОНАРХІЇ В ҐРЕЦІЇ се забезпечення анґлійської морської бази в східній части Середземного Моря. Се ще один доказ, що британська політика з якнайбільшим поспіхом і на всіх фронтах витягнула консеквенції з наступу італійських військ в глибину Абісинії. Таке пише гітлєрівський орган в Німеччині „Фелькішер Беобахтер“.

ДО БІЛҐОРОДУ прибув надзвичайний амбасадор канцлера Гітлєра фон Ріббентроп і має переговорювати в справі німецько-балкано-мадярського блоку.

ІТАЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО запротестувало в Секретаріяті Союзу Народів проти заборони вивозу зброї до Італії.

ФРАНЦУЗЬКІ КОМБАТАНТИ заявилися проти якихнебудь санкцій в італійсько-абісинськім конфлікті. Предсідник Національного Союзу Комбатантів повідомив про се французького премієра Ляваля.

В ЛОНДОНІ кількасот осіб демонструвало під італійським посольством проти Італії.

АНҐЛІЙСЬКІ ФАБРИКИ в Менчестері дістали від Абісинії замовлення на 8 міліонів ярдів мундурової матерії для абісинської армії.

ЧЕРЕЗ ҐІБРАЛЬТАР переплив анґлійський корабель „Камероніє“ і повіз 2.000 анґлійських жовнірів на остров Мальту.

АНҐЛІЙСЬКА ПОЛІЦІЯ на острові Мальті одержала сталеві шоломи й ґазові маски.

В ЄҐИПТІ високий комісар Великої Британії сер Мілес Лямпсон звернувся з домаганням до єґипетського правительства піддати під анґлійську контролю єґипетські зелізниці, армію, пристані, летунські бази і шляхи.

АНҐЛІЙСЬКІ ВІЙСЬКА заняли півостров Шейк-Саїд близько пристані і кріпости Адену на Червонім Морі не питаючись про се Франції, хоч між Анґлією і Францією істнує окремий договір щодо того острова. Анґлійці укріпляють згаданий пів остров, щоб скріпити контролю на Червонім Морі.

З АНҐЛІЙСЬКИХ КОЛЬОНІЙ в сусідстві Абісинії переходять численно Мурини на поміч Абісинцям. І так з кольонії Кенія перейшло 4000 Муринів, а з кольонії Сомалі перейшло 800 Сомалійців в повнім озброєнні разом з верблюдами.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ІНДІЇ підготовляє висилку військ до східної Африки. Відкликано відпустки індійських і анґлійських офіцирів. Анґлійські війська в м. Пун одержали приказ, щоб були готові відплисти до східної Африки.

АБІСИНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО інтернувало італійського посла в Аддіс-Абебі гр. Вінчі. Абісинське правительство мотивувало свій крок тим, що італійське посольство стало осередком шпиґунської акції й інтриґ проти абісинської держави.

З АДДІС АБЕБИ виїхало наднях кількасот чужих горожан і новий абісинський посол до Парижа Волде Ґаріян.

З АБІСИНСЬКИХ ДЕЗЕРТИРІВ, що перейшли до Італійців з расом Ґуґсою, італійські військові власти сформують окрему дивізію до боротьби з Абісинією.

ТУРЕЦЬКІ ПОЛІЦІЙНІ ВЛАСТИ ствердили, що в Стамбулі, Смирні й Анкарі шаліє нагальна комуністична аґітація. Тому зорґанізовано контролю кораблів, що прибувають з совітських пристаней на Чорнім Морі.

В ХАРБІНІ (Манджурія) поліція увязнила 120 совітських горожан, закидаючи їм протидержавну діяльність. Між увязненими є видавець і співробітники совітського видавництва в Харбіні „Новости Востока“.

В КАНАДІ повстала нова політична партія т. зв. „Рух суспільного забезпечення“. Нова партія обіцяє кождому горожанинови 25 долярів місячно, оскільки він віддасть свій голос на кандидата нової партії. В провінції Альберта, де відбулися вибори до провінціяльного соймику, нова партія вже здобула 37 мандатів на 63 місць в соймику.

НОВИНКИ

30-ліття Нац. Музею на хвилях радія. Ювілей Нац. Музею, що обходить низкою імпрез своє 30-ліття праці, найшов широкий відгомін в цілій Европі. До безлічі голосів та привітів з тої нагоди долучує свій голос і львівська радіостанція, котра в четвер 17 с. м. передаватиме в год. 19—19·10 реферат ред. Анатоля Курдидика на тему „30-ліття Українського Національного Музею“. В рефераті буде подана коротко історія Музею та огляд його теперішних скарбів, а буде він водночас першим з низки авдицій про українську духову культуру, що його підготовляє на зимовий сезон с. р. Львівська Радіостанція. — 123—1—1.

У Львові відбулася святочна інавґурація нового шкільного року у греко-кат. Богословській Академії. Рано була торжественна Служба Божа в церкві св. Духа. Відтак в салі Академії відбулася друга часть програми. О. ректор Др. Й. Сліпий зложив звіт за минулий рік, як також касовий звіт. Академія мала в минулім році 361 слухачів. Наукова бібліотека Академії має 1500 чисел. З черги о. Др. Конрад виголосив реферат: „Закон історичного розвитку фільософії“. Програма скінчилася національним гимном. Співав хор богословів.

Товариство українських студентів католиків „Обнова“ у Львові урядило в неділю 13 с. м. при участи хору Богословської Академії врочисту інавґурацію нового шкільного року. Рано о год. 9.30 в храмі св. Юра відправив архієрейську Службу Божу Преосв. Никита. Він також виголосив проповідь до зібраних численно студентів католиків. Співав студентський хор „Бандурист“. О год. 12.30 відбулася друга часть інавґурації: святочна академія в салі Богословської Академії. Присутні були: Преосв. Никита, о.о. і п.п. професори Академії на чолі з ректором о. Др. Сліпим, запрошені гості та гурт студентів і студенток католичок. Голова „Обнови“ п. Сеньківський відкрив академію коротким словом. Співав хор богословів. Студ. Дачкевич відчитав реферат п. з. Релігійні основи світогляду українського студенства. Було ще сопранове сольо п. Гумініловичівної, скрипкове сольо п. Ол. Вороняка і рецитація п. Когута. Академія скінчилася о год. 1.30 національним гимном.

Вистава народних вишивок в Музею Наукового Т-ва у Львові, вул. Чарнецького 24, продовжена до 20 жовтня с. р. включно.

Орґан гетьманців „Хліборобський Шлях“ перестав виходити, та небаром гетьманці видаватимуть новий журнал.

В Голоску Великім відбувся дня 13 с. м. ювилейний обхід з приводу 25 ліття істнування читальні Просвіти. Рано була панахида за померших членів, відтак о. Коле Ч. св. Ізбавителя відправив Службу Божу в сослуженні о. Ґрами і о. Жолнірчука. Проповідь виголосив о. Каштанюк. Пополудні була академія в домі читальні.

В Коломиї посвятили новий одноповерховий дім Кооп. Банку „Покутський Союз“ при вул. Крашевского напроти єзуїтського костела. Акту посвячення довершив о. пралат Ол. Русин, член основник „Пок. Союзу“ зперед 30 літ.

В Надвірній відбувся повітовий попис „Лугу“. Рано місцевий адміністратор о. Шевчук відправив читану полеву Службу Божу і виголосив коротку проповідь. Відтак були вправи. До вправ стануло 170 Луговиків і 128 Луговичок. Приграваля трубна орхестра з Дори. Гарно виглядали мішані вправи.

Перед станиславівським судом відбулася розправа проти Г. Перегіняка з Угринова Старого, обвинуваченого за вбивство солтиса Ількова з доручення ОУН. Суд засудив Перегіняка на кару досмертної вязниці. Оборонці зголосили касацію.

В Скільщині спека доходила сими днями до 30 степенів Цельзія.

Малини зацвили вдруге с. р. в селі Мартовицях, повіт Мисленици.

Гумор. — По засуді. — Начальник вязниці: Кождий вязень мусить собі вибрати якийсь фах. Що хочете робити? — Вязень: Я хочу подорожувати.

Чи Ви складаєте річники „Нової Зорі?"

„Ланцюх щастя" несподівано вірвався так, як скоро повстав. Вистарчило, що поліційні власти покарали кількох газардових грачів гривною по 100 зл. кождого. Досить добре заробляла почта підчас „ланцюхової" горячки.

В сих часах кождий думаючий чоловік і кожда думаюча жінка зробить навіть км. більше дороги, щоб тільки дати заробити своїм.

Знижка цін. Від 1 жовтня с. р. обнизили ми значно ціни на наші вироби. Фабрика свічок „К е р о с", Львів 15. — 124—1—2.

Протиіталійські летючки у Львові. Поліція увязнила Арона Гроса, Ґустава Ґольонера й Бронислава Тупіньского. Вони підготовляли летючки проти абісинської війни і проти італійського фашизму.

Жінки застрайкували в кількох волоконних фабриках в Білостоці. Вони домагаються підвишки платні. Страйк відбувається спокійно.

Анґ. король має внука. Грецька княжна Марина, жінка кн. Кенту Юрія, найменшого сина анґлійського короля, привела на світ сина. Се перший мужеський потомок королівських синів, бо князь Валії нежонатий а князь Йорку має тільки дві дочки. Відповідно до старого звичаю міністр внутрішних справ був особисто присутний при уродинах члена королівської родини. У всіх клясах населення панує велика радість.

В Римі відбулося вінчанни третого сина б. еспанського короля Альфонса XIII, дон Хуана кн. Астурії з княжною Марією Мерцедес Бурбонською.

Муссоліні не хоче йти на фронт. В Чехословаччині жие Італієць Муссоліні. Він тепер старається за чехословацьке горожанство, щоб не мусіти їхати на фронт до Африки.

Трясення землі було в окрузі Тавільдов в Таджікістані (СССР). Около 300 осіб ранених. Комунікація перервана. Лінії телєфонічні й телєґрафічні ушкоджені.

Ослів і мулів не вільно вивозити з Ґреції до Італії.

Американські літаки для Абісинії. Невідомі Американці жертвували абісинському цісареви два літаки. Сі літаки вишлють з Ню Йорку до Абісинії коштом жертводавців.

Неґус видав декрет, котрим обнизив платні о 25%: всім членам цісарського двору, міністрам і членам цісарської родини.

Україна—Гасмонея 2:2 (2:1). Останні змагання за мистецтво окружної ліґи Україна мала шанси виграти, бо Гасмонея тепер в слабій формі. Одначе не всі грачі України мали амбіцію виграти змагання. Ворота для України здобули Скоцень і Мікльош.

Сян-Корона 1:2 (1:0, 0:1, 0:0, 0:0, 0:1). Треті і рішаючі змагання за мистецтво А-кляси між українською перемиською дружиною „Сян" і польсько-жидівською „Короною" з Самбора відбулися у Львові. „Сян" мав перевагу, але „Корона" мала більше щастя і виграла завдяки своєму воротареви, що оборонив богато стрілів.

Гумор. — Загадка. — Який звір видить однаково зпереду і ззаду? — Сліпий кінь.

Гумор. — Від чого походить слово „довг"? — Від того, що його довго не віддається.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

При РСУК урухомлено с. р. отсі позаочні курси: Книговодців господ.-спож. кооператив, книговодців кредитових кооператив, книговодців молочарських кооператив, крамарів і справників господ. спож. кооператив, касієрів і членів Надзірних Рад госп. спож. кооператив, касієрів і членів Нада. Рад кредитових кооператив. Ціни курсів сего року від 7 до 20 зл. Можна також платити ратами. Наука на курсах в повнім ході. Тому пора тим, що хотілиби скінчити с. р. курс, вже вписатися. Адреса: Курси РСУК, Львів, Міцкевича 12.

Зросли кошти удержання. Головний Статистичний Уряд в Варшаві устійнив, що кошти удержання 4 членної працьовничої родини в Польщі зросли в вересні с. р. о 0.8% в порівнанні до серпня с. р.

Для млинів і збіжевих купців на терені станиславівського воєвідства влада признала 200 тисяч зл. на короткоречинцеві позички й 50 тисяч на зачети. Речинець сплати позичок буде дуже догідний.

Будуть визначувати ціни. Тому що ціни на деякі артикули першої потреби зависокі, воєводи одержали уповажнення покликувати комісії для досліду цін і до визначування цін на артикули першої потреби. До комісій, котрі будуть досліджувати ціни, будуть входити представники хліборобських, торговельно-промислових і ремісничих палат.

Цинкова бляха коштувала дотепер на внутрішнім ринку 760 зл. за 1000 кґ. Тепер підвисшено ціну до 800 зл. Ціна цинкової бляхи на внутрішнім ринку майже 80 прц. висша від ціни експортової. Таким способом горожани покривають страти, які повстають при експорті.

Ціни скіри твердої і мягкої постійно зростають. Тому взуття значно подорожіло.

Цемент подорожіє о 75 зл. на ваґоні. Звишка цін цементу спинить будівельний рух в цілім краї.

Білянс заграничної торговлі Польщі в вересні с. р. замкнено додатним сальдом 12 міл. 741 тис. зл. Білянс заграничної торговлі за 9 місяців с. р. замкнено додатним сальдом 47·1 міл. зл.

В Софії відбувся конґрес Союзу Болгарських сільсько-господарських Кооператив. В 1934 р. Союз мав 1200 кооператив, оборотів на 5.713 міл. левів.

В усій Анґлії відчувають велику недостачу масла. Ціни на масло дуже підскочили. Консумція марґарини зросла на 20 проц.

Ціни збіжжа в Югославії значно піднеслися. Пшениця коштує тепер 120 динарів, кукурудза 70, овес 110, ячмінь 120, фасоля 230 — 300 д. Пшениця, кукурудза й фасоля сего року дуже слабо зародили. Зате дуже добре зародив виноград.

760.000 мішків кави спалено в Бразилії на основі розпорядку влади.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтелігенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+додаток 4. Ціна зол. 1.50 з пересилкою зол. 1.80. — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, вулиця Ґродзіцких ч. 2., за попередним надісланням грошей.**

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.40—5.46 зол. Тенденція знишкова.

Нім. марка 1·52—1·58, фр. франки 34·85 — 35.00, шв. франки 172.50 — 173.00, фунти стерлінґи 26.10 — 26.20, австр. шілінґи 99.50 — 102, чеські корони 20.50 — 21.50, рум. леї 28.50 — 30.50, ліри 36.00 — 39.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 15 жовтня ц. р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.70 зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.80 „
1 л. молока	0·15 „
1 л. сметани	0.60 „
1 к. яєць	3.80 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло, молоко і сметану вдержана. На яйця сильна.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 12. X. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 90 дкґ. за 1 кл	0.85 зол.
Мол. однор. кури І. кл. за 1 кґ.	0.90 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: „Вацусь" (Димша).
КАСИНО: Хрестоносні походи.
КОПЕРНИК: Мала мати (Франціска Ґаль).
МАРУСЕНЬКА: Бар Міцве.
МІРАЖ: Поворот Франкенштайна.
ПАКС: Молодий ліс й додатки.
СТИЛЕВІЙ: Катюша і ревія.
УТІХА: Пострах Мехіка.
МУЗА: „Я збігець".
ТОН: „Дреля, королева пісні".

НОВА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І пов. і в книгарнях. — **Ціна 40 сот.**

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВЕРТИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 20 жовтня 1935. Ч. 80 (878)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

СВІТОВА ВІЙНА НАБЛИЖАЄТЬСЯ?

Оголошення Святої Війни

З причини здобуття святого міста Аксум. — Масовий наплив Абісинців.

„Еко де Парі“ повідомляє з Аддіс-Абеби: На вістку про те, що Італійці здобули святе місто Абісинії Аксум, неґус звернувся до голови абісинської Церкви, щоб оповістив святу війну в ціли відібрання того міста. — До Аддіс-Абеби прибувають що дня такі маси нових орд ріжних племен з глибини краю, що в столиці не знають, що з ними робити. Аддіс-Абеба й околиця переповнені таборуючими воїнами ріжних племен, котрих нема чим узброїти. Правдоподібно цісар накаже їм вернутися до дому й очікувати на новий зазив, коли надійдуть транспорти замовленої зброї. Неґус має виїхати на фронт і особисто обняти команду.

Абісинія може видержати 15 літ війни.

Гаваріяте, абісинський делеґат до Союза Народів і посол в Парижі, мав інтервю з представником „Ля Мез.“ Він сказав м. і., що Абісинія може видержати і 15 літ війни. Правительство її не признає ніяких італійських здобутків. Непорозуміння з Італійцями почалися з того, що деякі кочовничі племена переступити мали границю італ. кольонії. Та де є кочовничі племена і де до того нема виразної границі, там за такі непорозуміння не трудно. Кочовничі племена абісинські переступають таксамо і з тих самих причин також границі кольоній анґлійських і французьких, але до війни з того приводу не доходить, хоч нераз лучаються дипльоматичні трудности. Тільки з Італією не вдалося полагодити справи мирно.

Гієни пожирають живцем ранених в Абісинії.

Абісинський Червоний Хрест в Аддіс-Абебі звернувся телеґрафічно до Центрального Червоного Хреста в Женеві з просьбою о поміч. В просьбі зазначено, що внаслідок дуже незначної скількости лікарів і сестер милосердя, котрими розпоряджає абісинський Червоний Хрест, ранені Абісинці нераз по кілька днів лежать на полях боїв, де на них нападають гієни й москіти. Нерідко гієни пожирають живцем ранених... В Абісинії великий брак ліків, головно хініни.

Ватикан ініціює мирові переговори?

ПАТ доносить з Риму: „Піккольо“ в кореспонденції з Парижа повідомляє, немовби Папський Нунцій в Парижі Маджіоле в розмові з премієром Лявалем приготовляв терен предложень, що моглиб довести до поєднання між Союзом Народів та Італією. — З Лондону доносять: Анґлійські щоденники привязують велику вагу до розмов, які відбув Ляваль з Папським Нунціем та амбасадорами італійським і британським. Деякі газети добачують в тих конференціях нові спроби Ляваля довести до мирових переговорів. А покищо війна йде.

Пишуть, що европейської війни не можна виминути.

Анґлійський амбасадор в Парижі Дж. Клерк зажадав ясної відповіді Франції на питання, чи її военна фльота буде співпрацювати з анґлійською проти Італії. „Еко де Парі“ пише, що Ляваль дав виминаючу відповідь. З того ясно, що тим більше ряд інших держав не схоче йти з Анґлією в справі економічних санкцій проти Італії. Тому Анґлія буде приневолена до бльокади італійських берегів в Африці. Розуміється, Муссоліні мусить боронити свобідного довозу харчів і амуніції для свого війська. Таким чином війна вибухне немов самозрозуміло. Тоді вже Анґлії буде все одно чи замикати Суезький Канал, чи не замикати, бо війна все одно вибухне, отже вона його замкне. Та поки справа війни ще не зовсім певна, Анґлія того не робить (про значіння Суезького Каналу є передовиця в сім числі „Н. Зорі“).

Властиві причини бурі, котра наближається.

„Інтелиджєнс Сервис“ (велика орґанізація анґлійського звідунства) вже від кількох літ збагнула плян Муссолінія: на руїнах Великобритійської Імперії збудувати нову Імперію Римську. Розуміється, на те Велика Британія не може позволити без боротьби на життя і смерть. А що Абісинія се наймогутніша природна кріпость Африки, отже в разі опанування її Муссолінім Італія незабаром запанувалаб над половиною того континенту і кождого часу моглаб перервати анґлійський водний шлях до Індії, котрий становить головну артерію Великобритійської Імперії. Франція, котра колись посідала більшу часть Індії ніж Анґлія, не може досі переболіти тої страти. Тому не хоче помагати Анґлії в обороні добра, яке Анґлія від неї відобрала. На тім тлі трудно припустити, щоб зачаєна Німеччина не вмішалася до війни в догідній для неї порі. Так виглядають властиві причини бурі, котра наближається і котра може бути ще страшніша ніж була остання велика війна.

Уважайте на зелені кімнати

Перед віденським судом відбувся процес, в котрім ціла родина одного урядника домагалася великого відшкодування від власника камяниці. Річ в тім, що всі члени тої родини перехорували на таємничу недугу, яку лікарі називали то анемією, то розкладом крови, то пораженням селізінки. Вкінці удалося відкрити властиву причину недуги: всі недужі жили по черзі в одній кімнаті, котра мала яркозелені тапети. Хемічна аналіза тих тапет виказала, що до зроблення тої краски ужито т. зв. „швайнфуртської зелені“, сильної отруї, котра помалу затроювала всіх мешканців тої кімнати. Суд признав їм велике відшкодування від власника камяниці, котрий дав у тій кімнаті ті страшні тапети.

ЗАКЛАДАЙТЕ КАТОЛИЦЬКІ БІБЛІОТЕКИ!

ДОВГІ І ТЕМНІ ОСІННІ НОЧІ це найкращі жнива для вломників, тому обезпечіть негайно від крадежі — влому своє майно в

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР“

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

Суезький канал

Чому Анґлія не замикає його?

На Середземнім Морі панують тепер три сили: военні фльоти Анґлії, Франції й Італії. Ще Бісмарк в 1866 р., підбурюючи Італію проти Франції, писав до італійського державного діяча Маццінія, що „Середземне Море се спадщина, котрої не можна розділити між двох наслідників“. Анґлія панує на Середземнім Морі окремими укріпленими пунктами: Гібральтаром, Мальтою, Портом Сайдом, Кипром, почасти Палестиною.

При теперішнім розвитку военної техніки анґлійські морські кріпости на Середземнім Морі перестали бути неприступними. Крім того стратеґічне значіння Гібральтару ослаблює безпосередна близькість Цевти, Алжезіраса й Танжера. З другої сторони віддалення слідуючого анґлійського укріпленого пункту, Мальти, від Гібральтару виносить 1700 кільометрів. При тім з одної і другої сторони тягнуться еспанські й французькі береги. Анґлійські кораблі від Гібральтару до Мальти мусять переходити через трикутник французьких морських кріпостей Тульон—Оран—Бізерта. Всі укріплені пункти Анґлії на Середземнім Морі є в безпосередній близькости до французької або італійської території. Французькі й італійські підводні судна можуть без перешкоди переходити через Ґібральтарський пролив і розуміється перешкодити анґлійській фльоті в переході через Середземне Море.

А Середземне Море се головна артерія Британської Імперії. Се великий імперський шлях, котрий лучить Анґлію з Індією й іншими важнішими кольоніями. Вистарчить сказати, що сюди переходить річно пересічно понад 30 міліонів тон вантажу! Більша часть вантажу припадає в уділі Анґлії. На случай війни значіння Середземного Моря для Анґлії зросте ще більше. Бо Анґлія може видержати без привозу сирівців і харчів тільки місяці.

По залагодженні Танжерського питання на початку 1928 р. боротьба держав в басейні Середземного Моря розгоряється в Суезькім відтинку в звязку з італійсько-абісинським договором... Ще зовсім недавно фашистівська преса кидала громи й лискавки проти реґента Абісинії Раса Тафарі. Він вніс протест в Союзі Народів проти анґлійсько-італійського договору в справі розділу сфер впливу в Абісинії. Під натиском Франції анульовано той договір. Та вже 2 серпня 1928 р. Італії вдалося заключити новий договір з Абісинією, та сим разом договір про дружбу, конвенцію щодо шляхів.

Політична сторона того договору зачіпала більш усего Анґлію. Вона відповідно до своїх завдань оборони шляху через Суезький канал захопила й укріпила

морські підстави на поземій оси Середземного Моря. Договір з Абісинією не тільки ще більше зміцняв становище Італії в басейні Червоного Моря, але також доводив до проникання Італії внутр Абісинії. По концесії в справі шляхів Італійці зараз приступили до організації мурованих шляхів і автомобільного перевозу з Абісинії до італійської пристані на Червоним Морю, Ассаб. Італійці віддали тоді Абісинії свобідну зону в Ассабі, 30.000 кв. метрів. Автомобільний шлях в Ассабі мав завдання відтягнути всі вантажі, котрі йдуть до французької пристані Джібуті на Червоним Морю. Се загрожувало тим, що зелізничий шлях Джібуті — Аддіс Абеба буде змушений завмерти.

У відповідь на те Французи підбурила Англію проти Італії, спираючись на тім, що Італія буде старатися дістати концесію на будування там (гребель) на абісинськім озері Тана, з котрого випливав Блакитний Ніл. Про те озеро писалося богато вже тоді у звязку з американськими переговорами в справі концесії. Англійці відповіли заняттям побережжа заливу Акаба на північно-східнім краю Червоного Моря, котре входило в склад королівства Геджасу. „Тут сподіються, писав каїрський кореспондент газети „Стампа“, неминучої появи розпорядку про включення всеї области Акаба в число англійських володінь. Після відомостей з м. Аммана Акаба се прелюдія до прямої окупації Англійцями Арабського півострова й передовсім побережжа Червоного Моря“. Дальше кореспондент „Стампи“ вказував, що Акаба се більша стратегічна позиція і заняття її Англійцями поставить усе північно-східне побережжа Червоного Моря під англійську контролю. „Щоби зрозуміти значіння окупації тої полоси, заявляв кореспондент, вистарчить вказати, що лінія Гайфа — Акаба з Середземного Моря в Червоне повинна заступити Англії Суезький канал на случай, коли він бувби для неї замкнений“.

Суезький канал. Його відкрив не Лессепс. Початок його історії ховається в далекій минувшині. Археольогічна місія проф. І. Буссака, котра переводить розкопки в районі середного Нілю, зробила недавно відкриття першорядного значіння. Вона відкрила русло каналу, котрий старинні Єгиптяни перевели від Нілю до берегів Червоного Моря. Отже він був предтечею теперішного Суезького каналу. Оскільки можна устійнити з надписів, котрими покриті сгіни каналу, він був збудований на те, щоб облегчити єгипетським тріремам (суднам) шлях до Індії. За панування цариці Хатсепсут сталася скандальна подія: жерці підмішували ріжні сурогати до кадил, що горіли в святинях. Покаравши винівників, цариця рішила взяти на себе особисто контролю над доставою пахучих річей до святинь. На одній з горорізьб зберігся надпис про те, що „Голос Аммона промовив до цариці Хатсепсут і приказав їй збудувати великий шлях по воді до країни Пунт“, т. зн. Індії.

Канал, по котрім плили єгипетські тріреми до далекої Індії, пізніше став підупадати і на початку римської окупації зовсім заглушився. Цісар Адріян пробував відновити його, та не вспів. По упадку Риму, коли Єгипет підпав під панування Арабів, місцевий управитель перевів чищення каналу і зробив його на якийсь час сплавним Се було потрібне для скорої достави харчів до голодуючої Медини.

Щодо Суезької шийки то перша спроба перекопати її була зроблена тридцять століть перед нашою добою за фараона Рамзеса II. Але пустиня обурилася на твір людських рук: канал меншав і висох. Його захопили й завоювали піски. Другий раз направляли канал 616 — 600 р. перед Хр. Геродот згадує, що він коштував 120 тисяч людських жертв і все таки його не скінчено. Предсказання, після котрого канал мав буги корисним лише для ворогів, припинило працї.

Минуло двацятьпять і пів століття, заки людський геній прорізав піски пустині водною стихією, злучивши моря й океани. Технічні трудности були величезні. Приходилося працювати під палючим сонцем, в пісковій пустині, зовсім позбавленій солодкої води. Зразу товариство мусіло вживати коло 1600 верблюдів лише для достави води робітникам. Та 1863 р. воно викінчило невеликий солодко-водний канал з Нілю для достави води зразу робітникам, пізніше й оселям, котрі повставали коло місця робіт. Його відкриття облегчило працю, та все таки смертність робітників була величезна. Робітників доставляло єгипетське правительство, та доводилося вживати також европейських робітників. Таким чином всіх робітників було від 20 до 40 тисяч. 200 міліонів франків, призначених після первісного пляну Лессепса, скоро не стало, головно наслідком величезних страт на підкупства при дворі єгипетських хедівів, на широкі реклями в Европі, на заступництво начальників товариства. Девелося затягнуги ще кілька облігаційних позичок так, що загальна вартість каналу осягнула 576 міл. франків. В шестилітнім речинці, в котрім Лессепс обіцяв скінчити праці, не вдалося їх скінчити. Канал закінчено щойно за 10 літ. 16 листопада 1869 р. торжественно відкрили його. Довжина його рівналася 160 км., ширина на поверхні 60 — 110 м., на дні 22 м. (пізніше збільшена до 38 м.), глибина 8 м. (пізніше 9 м.). Щоб його перевести, довелося викопати 75 міл. куб. метрів землі. Він зачинається коло Порту Сайду двома камяними греблями, котрі захищають вижолоблену течію в Середземнім Морю від нільських намулів. Порт Сайд се ні Европа, ні Африка, ні Азія. Се перехідна земля, коpок, що замикає канал між трома континентами, пограничена торговиця, немов уряджена в тій ціли, щоб подорожний потрохи привик до того, що чекає його пізніше.

Потім канал йде в полудневім напрямі, переходить через кілька гірко-солених озер, прорізує невеликий ряд горбів Ель Кантаре, потому входить до великого гірко-соленого озера, котре лучиться з Червоним Морем, перетинає його і вкінці доходить до моря.

Сам канал як підприємство виконало акційне товариство з основним капіталом 200 міліонів франків, розділених на 400 тисяч уділів по 500 франків кождий. Около одна трега часть акцій Суезького каналу є тепер в Англії, міжтим роля Англійців в тім ділі була не зовсім гарна. Англійське правительство й на чолі його Пальмерстон боялися, що Суезький канал доведе до освободження Єгипту зпід панування Туреччини й до ослаблення Англії на шляхах до Індії й тому робили всякі перепони в здійсненні будови каналу.

1888 р. оголошено статут Суезького каналу, підписаний майже всіми державами Европи. Після того статуту канал повинен бути отворений, як в мирнім так і в воєннім часі, для переїзду рішучо всіх кораблів, торговельних і воєнних.

1898 р. в часі еспансько-американської війни Америка хотіла перевести свої кораблі через Суезький канал і питала в тій справі англійське правительство. Міністерство заграничних справ відповіло, що після конвенції 1888 р. свобідний перехід через канал забезпечений для всіх кораблів, як воюючих так і невоюючих держав. В версальськім договорі також поклікуються на статут 1888 р., що потверджує його значіння.

І так невтралітет Суезького каналу все признавано й виконувано. Але та обставина не перешкодила Англійцям застеречи контролю над Суезьким каналом в заяві з 28 лютого с. р., на підставі котрої Великобританія відмовилася від протекторату над Єгіптом. Порозуміння щодо Суезького каналу британське правительство подало до відома всім заінтересованим державам, в тім числі й Італії.

Італія признала незалежність Єгипту, та здержалася від признання виключних прав Великобританії до каналу. Англійці дальше настоюють на своїм праві розпоряджатися каналом безвідповідально й суверенно та беруть всю відповідальність на себе. Міжтим нарушення невтралітету Суезького каналу Англією булоб заміненням кольоніяльної війни в Абісинії на нову европейську війну. **А.**

Заяви міністрів

Заява премієра Косцялковского.

В Варшаві відбулося засідання ради кабінету під проводом прем. Косцялковского. По засіданні премієр заявив представникам преси, що головне завдання правительства зміцнення господарського організму держави. Правительство буде старатися притягнути до боротьби за розвиток господарства всі здорові, творчі й активні чинники суспільности. Воно задержить всі осяги політичні й господарські, які проявилися в угрунтуванні значіння держави назовні, в волі до збереження мирних відносин між державами світа, в стійности польської валюти, в безпеці банкових вкладів і в уникані всяких незрілих господарських експериментів. Правительство бачить конечність запевнення ширших можливостей в отворенні нових шляхів праці для молодого покоління. Одинокий шлях до поправи господарського положення Польщі веде через співпрацю суспільности і правительства, через жертвенність і зорганізовану працю. Про вартість народу рішає витривалість і спокій в поборюванні трудностей самою суспільністю.

Заява мін. Квятковского.

Новий польський міністр фінансів Квятковский виголосив на днях промову радіем. В ній сказав м. і.:

Як людський організм так і держава творить своєрідний скомплікований організм. Завдання держави се вдержання при здоровлю всіх основних функцій сего організму. Перший елемент державної сили се армія, другий елемент сили держави і динаміки розвою держави се освіта і моральний стан суспільности. На тім полі в Польщі є поважні пассива: великий процент анальфабетів, скоро спадаюча цифра природного приросту населення, піддання чужим впливам руйнования моральних засад в житті збірнім і індивідуальнім. Третий динамічний елемент вартости держави се її уміння поводитися в розвитку міжнародних взаемин. Польща стремить послідовно до вдержання миру і збереження традиційних і природних союзів... Важний елемент, що все відограває велику ролю в скріплюванні державного організму або в його нищенні, се проблема державної адміністрації й її відношення до горожан держави. Адміністраційний апарат має трактувати всіх горожан однаково. Четвертий з головних елементів державного організму се фінансово-господарський стан і лінія його розвитку. Дуже важним є напрям руху господарського життя держави. Господарське життя Польщі незвичайно сильно звузилося. Стан польської продукції і виміни, стан консумпційних здібностей суспільности, незвичайно низький консумпційний буджет, хронічний і погубний дефіцит се жерела польської господарської недуги, котра ослаблює й інші суспільні та державні функції. Публичні буджети роздуті в літах доброї конюнктури. Одинока вартісна проблема для сучасного покоління се те, як сконцентрувати всі сили і всі найліпші мозки до боротьби з ножицями вартости. В найблизшім часі міністр виступить з першою частю господарської програми, щоб згармонізувати почини всіх ресортів. Та частина господарської програми буде старатися спинити буджетовий дефіцит і поступаюче звужування консумпції села. Рівночасно буде випрацьована програма активізації польської господарської політики. Можемо дещо облекшити селови тягарі і тим способом впливати на скріплення темпа торговлі і продукції. Не можемо рахувати на чужу фінансову поміч. Правительство уважає своїм найважнішим і головним обовязком зачати реальну боротьбу з буджетовим дефіцитом. Шлях інфляції треба виключити дефінітивно й остаточно. Лишається лише шлях уздоровлення публичного буджету радикальним і скорим потягненням та ощадностями.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Чи буде знов світова війна?

Голоси найбільших органів преси французької, англійської та американської.

„Ж у р“ (Леон Бельбі): Чи Франція згодиться примінити в практиці ті санкції, котрі по суті вже являються війною, як закриття Суецького каналу? Англійське правительство вже тепер знає, що невідповідні рішення Женеви тільки збагатять невтральних. Америку, Німеччину, Австрію, Швайцарію та Мадярщину, котрі завтра можуть бути упривілеєваними доставцями Риму. Воно знає, що Італії не можна блєкувати у неї вдома. Воно може тільки довести до голоду італійський експедиційний корпус блєкадою, необхідність котрої доказувала нам Англія тому тиждень. В тій точці Франція — приятель Англії але й приятель Італії — не може піддержати першу проти другої, бо того не бажає французький нарід.

Для Англії повстає потреба примінити воєнні санкції й добитися від Франції, щоб вона при тих операціях була вояком і жандармом Союзу Народів. Критичний момент операції по передбаченням Лондону настане в перших днях грудня. Дипльоматія Англії все з незвичайною зручністю примінювалася до подій і до тих несподіванок, котрі змінялн настрій коли не народів то хоч їх правителів. В Лондоні не скривають, що на случай упадку кабінету Лявала там рахують на повстання правительства Ерріота — Фляндена—Манделя, якою прихильного до англійських планів проти Італії.

„П а р і М і д і“ (Франсіс Шансль): Ми ставимося скептично до даного прецедесу. Що сказати про негайну акцію? Авторитетний французький експерт просто заявив: „Економічні санкції провалилися.“ Будемо говорити просто. Вчера Швайцарія слідом за Австрією та Мадярщиною заявила, що вона в дійсности не прилучиться до санкцій. Сен Готтард і Бреннер остаються двома широкими проходами для італійської торговлі. Швайцарія й Австрія — коридори, що ведуть до Німеччини. З того виходить, що Союз Народів предкладає а Гітлер розпоряджає. Тільки від „фірера“ (два роки після того як Німеччина вийшла з Союзу Народів тріснувши дверми!) тепер залежить, чи женевські рішення будуть загальним посміховищем.

Та чи се значить, що Італія виграє? — Ні, бо коли Англія не може здійснити блєкади північної Італії, вона організує блєкаду на Середземнім або Червонім Морі і при тім не пізніше, як за шість тижнів. Еволюція поглядів керманичів англійської політики поражаюча. Вони вже холодно обдумують методичну блєкаду, котру колись відкидали. І вони не відкидають воєнних санкцій, котрі, розуміється, будуть вигіднііші англійським промисловцям. Тепер драма не в Адуї і не в Аксумі, — вона в Женеві.

„Е н т р а н с і ж а н“ (Гюлюс): Австрія та Мадярщина відказуються примінити до Італії економічні санкції. З одної сторони почуванни, з другої сторони інтереси не дають ізолювати Італію. Легко зрозуміти, що з того вийде дещо більше ніж негативні позиції. В Европі формується блєк з трох держав і дай Боже, щоб до нього не прилучилася четверта, Німеччина. Ось до чого доводить нерозумне становище держав в другорядних конфліктах: в Европі творяться два ворожі блєки замість обєднання, що ґарантує мир. Се додає войовничій Німеччині почвірну силу і її першою жертвою буде Франція. Ми Французи попали в обруч, з котрого треба вийти. Ми не підемо на божевілля війни з нашими сусідами, ніхто в нас того не хоче. Абісинія не варт костей ні одного французького вояка. Англія дуже нетерпелива і дуже розбурхана. Та хочби ми як хотіли зберегти її приязнь, ми не хочемо піти слідом за нею на війну, котра для нас булаб далеко тяжча як для Англії.

„Е к о д е П а р і“ (Анрі де Керіллс): Правда, тепер говорять тільки про економічні та фінансові санкції, котрі недуть кінець - кінців до блєкади Червоного Моря. Та ми уважаємо, що се лицемірна неоднаковість. Всякі дійсні санкції прибирають воєнний характер. Коли Італію будуть морити голодом і знищать, коли перервуть її лучність з експедиційним корпусом і поставлять її віч-на-віч погрому та знищення, вона передтим являть розпучливий опір і доконає актів божевілля, що підпалять весь світ. Ось те, чого ми хочемо уникнути. Ось те, що ми вважаємо гидким й злочинним.

„Е к о д е П а р і“ (Пертінакс): Голяндія поспішилася заборонити вивіз нафти до Італії. Се подиктоване не тільки бажанням догодити Англії; Голяндія боїться, що абісинська війна, коли вона затягнеться, знайде відгомін в Голяндській Індії, де вже 15 літ неспокійно. Тому вона напискає на можливо якнайскорші санкції. В такім самім положенні Португалія, котра має великі кольонії.

Англійський ліберальний орґан „Н ю с К р о н и к а“ пише в передовиці. За тиждень — помірковані економічні й торговельні санкції. За дві неділі — строгі економічні санкції. За три тижні — блєкада Еритреї та Сомалі. Розуміється, не можна бути переконаним, що події підуть настілько скоро, бо деякі правительства ще не здали собі справи з трудности примінення економічних санкцій. Та перші позитивні заходи вже зроблені і ми сподіємося, що за ними підуть акції більш енергійного характеру.

„Д е й л и М е й л“ пише: Повинно ще перейти кілька днів заки санкції формально вступлять в силу. Союз Народів поступивби розумно, колиб не спішився і дав ще час для переговорів. Се мав на думці Ляваль, коли він у своїй цікавій промові сказав, що він і його правительство, приміняючи статут Союзу Народів, рівночасно будуть шукати примиряючого рішення. Таке рішення привитають всі, крім — кровожадних пацифістів. Воно закінчить кризу й усуне всяке ризико удару. Воно прочистить дорогу для відродження промислу, що вже зачалося в Англії перед тим нещасним спором. Економічні санкції люди чи зможуть осягнути богато — про те ми переконалися хочби з тих великих трудностів, котрі стрічала підчас світової війни блєкада Німеччини.

Консервативний лондонський орґан „М о р н і н ґ П о с т“ пише в передовиці: Ми ще сподіємося, що будуть примінені мягші методи і що наші державні дячі доложать всіх зусиль для того, щоби ступати шляхом, вказаним Лявалем. Інша метода постепенно буде нас приближати до безодні і лекше йти тим шляхом вдів як вгору. Нова европейська війна не сталаб менше катастрофальна від того, що її велиб в ім'я мира.

„Т а й м с“: Обовязки правительства ясні. Можна обмежити терен воєнних акцій зусиллями членів Союзу Народів, вірних зобовязанню. Коли ті нації будуть обороняти женевську харту, британське правительство, розуміється, візьме участь у всіх колективних заходах, щоби припинити війну.

Американський „Н ю Й о р к Г е р а л д“ пише в передовиці: Ми гаразд звертали увагу на противорічність між безпощадним приміненням 16 статті проти Італії і поведенням Союзу Народів підчас конфліктів в Манджурії і в Ґран Чаку. Чому така різниця, коли жертва нинішнього „нападу“ не може видержати порівняння щодо цивілізації з Китаєм або з Болівією? Коли Союз Народів бажає, щоби світова прилодна опінія піддержала його в тім случаю, він повинен дати вдовольняюче пояснення. В противним случаю світ буде думати: 1) Що Союз Народів відмовився від своїх обовязків в справах Манджурії і Ґран Чаку, бо членам Союзу Народів було невигідно ділати там, де не зачіпали їх особистих інтересів; 2) Що рішість Союзу Народів в абісинській справі пояснюється тим фактом, що там зачіплені інтереси кількох голонних держав. В такім случаю не може бути двох думок при оцінці примінення санкцій Союзу Народів в даним случаю, коли ризико їх примінення може викликати европейську а то й світову трагедію.

Старе і нове правительство

„Ґлос Народу“ в ч. 282, в статті п.з. „Правительство п. премієра Коцяловского“ пише:

Димісія правительства п. полк. Славека й покликання нового під проводом п. премієра Коцяловского се події великого значіння в польськім державнім житті. Се не „зміна стійки“, як було дотепер при кождій правительственній кризі, але покликання правительства, котре, зберігаючи очевидно відповідальність супроти президента й законодатних тіл, мусітиме здобуватися на самостійні рішення, передовсім на опрацювання власної політичної, господарської й культурної програми. Знаменна річ, що тої програми домагається навіть „Ґазета Польська“, котрої індекс заборонених понять обіймав м. ін. і се поняття: програма...

Санаційний табор, котрого будь - що - будь еманацією є правительство премієра Коцяловского, дотепер не відчував потреби розвивання програм: за програму й титул правління служив йому авторитет марш. Пілсудского. Тепер, коли той авторитет зник зі світа живучих, знайти програму се для него одинокий спосіб вдержання влади в руках.

Чи правительство п. премієра Коцяловского приходить з якоюсь програмою до керми влади? Відповідь дасть нам експозе п. премієра Коцяловского й п. віцепремієра Квятковского, здається незабаром. (Оба вже були—Ред. „Н. З“.). Тимчасом можемо оперувати тільки припущеннями й гіпотезами спертими на особистості примкнеті тих міністрів, котрі відійшли, й тих котрі ввійшли до нового правительства.

Т і щ о в і д і й ш л и. Передовсім вдаряє се, що „Ґазета Польська“ витаючи нове правительство вказує йому на „конечність навязання співпраці з суспільністю“. Се правдива ревеляція. Бо се голосне ствердження того факту, що за попередних правительств той „співпраці з суспільністю“ не було... Коли булаб, то „Ґазета Польська“ не потребувалаб заохочувати до неї нове правительство; вистарчилоб вказати йому на конечність продовжування дотеперішної співпраці правительства з суспільністю.

„Ґазета Польська“ має слушність. Співпраці з суспільністю за п. премієра Славека не було. А тому що, після „Ґазети Польської“, рішаючі чинники відчувають тепер „конечність“ тої співпраці, тому п. Славек мусів відійти...—П. Славек не був ні економіст, ні дипльомат. Він був тільки виконавець деяких планів в ділянці внутрішної політики. Головно в двох квилях. Перший раз по краківських ухвалах Центролеву 1930 р., кинувши тоді в Лодаї заповідання про „тріскіт костей“, п. Славек перевів обезсилення опозиції творячи „Берестя“. Другий раз виступив п. Славек на сцену, коли марш. Пілсудский договорявся з парламентарних дебат викликувався повий устрій держави. Ставив на чолі правительства, щоб оборонити державу перед можливими потрясеннями і щоб будову нового устрою зачати від дання державі нових законодатних палат. — І в одним і в другім случаї п. Славек показався приклонником метод, скажім, твердих. Вірив в силу й ту свою віру зберіг до кінця. Мало правдоподібне, щоб він ще колись вернувся до керми.

Разом з ним відходять пп. Фльояр-Райхман і Вацлав Єнджеєвич. Перший з них як приклонник далеко посуненого е т а т и з м у здійснював думку п. Славека на відтинку промислу й торговлі. Другий на відтинку виховання й культури вводив в життя реформи свойого брата п. Януша.

Т і щ о п р и х о д я т ь. Новий премієр не є незаписаною картою. Навпаки. Має за собою ряд ділань, котрі вистарчають до нарисування портрету. — П. Косцяловский вийшов з радикального „Визволення“ і духово з ним звязаний. Зближений до проф. Бартля він приклонник повороту до демократичних метод правління; репрезентує разом з пп. Попятовским в правительстві клич: „Лицем до села“ так в напрямі політичнім, як господарськім. Вретті до своїх „осягів“ зачисляє виборче порозуміння з українськими партіями.

П. Рачкевич обіймає особливо трудний уряд міністра внутрішних справ. Знає завдання того уряду; він виконував їх два рази перед травнем 1926 р. Його прикмети: умірковання, такт і здібність до компромісів.

Зміна на становищі мін. В. Рел. і С. О. тільки половинна. Проф. Хрінівський став тільки управителем. Здається тому що п. Янущ Енджеєвич, до котрого звернулися, мін. як доносить преса, відмовити приняття тої теки. Напевно ніхто, поза „Легіоном Молодих“, не буде плакати з того приводу.

Та чи не найважнішна з усіх змін се зміна на становищі мін. скарбу. Бо мін. Квятковский, котрий його обіймає, має бути крім того „господарським віцепремієром“, отже до певного степеня управителем всіх господарських функцій правительства. Покликання його до правительства й то якраз в тім характері значить, що з тою номінацією п. президент лучить особливі надії. — П. мін. Квятковський репрезентує в господарській полїтиці досить означений тип думки й ділання. На тлі недавних економічних дискусій можна його очеркнути як тип „активіста“. Бо коли пп. Матушевский і частинно Завадський бачать одинокий ратунок з теперішнього тяжкого положення в „пасивізмі“, т. зн. в дефляції, в найпильнішім перестеріганні стійности золотого й буджетової рівноваги, то друга часть польських економістів з п. мін. Квятковским на чолі розвиває „активістичну“ програму, а саме збільшення консумції через оживлення продукції і публічних робіт, очевидно при вдержанні стійности валюти... Крім того п. мін. Квятковский се один з небогатьох в санації приклонників „органічної“ господарки в дусі суспільних н а с т а н о в л е н ь.

Нове правительство, котрого важніших членів ми представили, стає перед суспільністю як правительство може ще не програми, але певної лінії, що делікатно зарисовується, лінії відмінної від лінії правительства п. Славека. Головно на терені господарськім (п. Квятковский) і внутрішної політики (пп. Коцяловский і Рачкевич. Суспільність з великим заінтересуванням буде слідати перші його праці й виступи. — В. З.

Гумор. — Наші діти. — Малий Ромко пішов з батьком до зоольоґічного огороду, де перший раз побачив зебру. — Тату, дивися, там стоїть осел в купелевім одязі!

Хрестоносні походи

на львівськім екрані.

Кіно „Касіно“ у Львові висвітлює тепер монументальну фільму відомого анґлійського кінового режісера Сесіля де Мілля п. з. „Хрестоносні походи“. На вступі зазначено, що йде не так про історичну правду що до подій, як про обичаєве тло й настрій при кінці 12 ст. Ряд величавих сцен викликує сильні враження: переслідування християн Сараценами в Єрусалимі 1187 р., агітація пустинника на дворах королів Франції та Анґлії, виїзд лицарства на святу війну, нараду королів і появу на ній султана Саляцина, здобуття Акри, кінний бій під Єрусалимом, Ришард Львине Серце у Салядина, процесія хрестоносців до Божого Гробу і т. д. Релігійні моменти, підчеркнені найсильніше, залишаються довго в памяти глядачів. Цікава еволюція короля Ришарда від безбожництва до релігійности під впливом його жінки і пустинника. До акції вплетено зручно любовну інтригу, довкруги котрої розвиваються події. Віра, любов, зрада, геройство і релігійна екстаза хрестоносців складаються разом на сю величаву фільму, котра заслугує на те, щоб її оглянути.

ШКОЛА В УРСР

Сталін оскаржує комісарів освіти.

Всім аж надто відомі безконечні самохвальби большевиків про відносини, які істнують під їх пануванням в СССР. Ті відносини — на основі їх слів — ідеальні, прямо райські. Ідеальні і райські під кождим оглядом. Рільництво і промисл, умови праці і взагалі життя в СССР такі гарні, як ніде на світі. Зокрема незвичайно гарно поставлене — по словам большевиків — шкільництво в СССР. Під тим оглядом *большевики — мовляв — вже далеко „випередили"* навіть найкультурніші народи Европи.

Ось зразок такого самохвального писання про народню освіту і шкільництво в СССР. Київський „Комуніст" в ч. 205. з дня 5 вересня 1935 р. пише:

На основі гігантського розгортання продукційних сил невпинно підноситься господарство і культура великого народу, охопленого нестримним пориванням і жадобою до знань. Колись злиденна, затуркана, загрузла в темряві й забобонах наша країна тепер на всіх своїх неосяжних просторах зуміла здійснити обовязкове навчання, домоглася загального семирічного навчання в місті й успішно запроваджує його на селі. Недалекий той час, коли у нас не буде молодих людей, які *не мали б середньої освіти*. Виняткова вага цього факту очевидна!

Навівши далі кілька цифр про шкільництво в СССР, „Комуніст" пише:

Що-ж можна сказати в світлі цих фактів про стан капіталістичної школи?...

Що можна сказати про стан *німецької* школи, відданої під владу фашистських фельдфебелів, які, скасувавши науки, нівечать душу молодого покоління військовою муштрою та проповіддю звірячого шовінізму?...

І відповідає:

Тільки в країні пролетарської диктатури щаслива юність має змогу вільно збагачувати себе знаннями, штурмувати висоти науки...

Так хваляться большевики у всьому. Все в них найкраще, все в них найліпше, все в них і *тільки* в них. В самохвальбі вони мистці.

А тимчасом *дійсність* говорить зовсім щось інше. Вона говорить що ніде в Европі життя людей не є таке важке, як в СССР. Що ніде в Европі не маловажать людей так, як в СССР. Що ніде в Европі не згинуло в останних часах тілько людей з голоду, як в СССР. Зокрема що торкається народньої освіти і школи, то ніде в Европі вони не стоять так низько, як в СССР.

Як сказано вище, большевики з правила представляють відносини, які панують в СССР., всупереч дійсности в рожевім світлі. Тому з особлившим інтересом читаємо ті нечисленні виїмки, коли вже навіть самі большевики представляють щось в СССР в чорнім світлі. Бо се очевидний знак, що те щось вже дійсно аж надто чорне.

Такий виїмок знаходимо саме в большевицькій пресі з початку вересня б. р. Се *урядове* представлення стану шкільництва в СССР і ряд заряджень в шкільній ділянці. А підписали те представлення і ті зарядження два найвищі державні керманичі СССР: секретар ЦКВКП(б) і диктатор СССР. — *Й. Сталін* та голова Ради нар. комісарів СССР. — В. Молотов.

Якжеж виглядає школа в СССР. в представленню Сталіна і Молотова?

У відповідь на се питання наводимо з урядових київських „Вістей" (ч. 204 з 4.IX. 1935) вступ до згаданого вище акту:

„Рада Народних Комісарів Союзу РСР і Центральний Комітет В(сесоюзної) К(омуністичної) П(артії) (большевиків) в ряді своїх постанов про школу запропонували наркомосам встановити єдину організаційну структуру школи, зміцнити порядок і дисципліну серед учнів, чітко організувати весь хід навчальної роботи і забезпечити оперативне, конкретне і диференційоване керівництво кожною школою. — Наркомос РСФРР, а також наркомоси інших союзних республик досі *незадовільно* виконували ці найважливіші директиви партії й уряду. Встановлені РНК СРСР і ЦК ВКП(б) три типи шкіл підмінюються в ряді випадків „ступенями" і „концентрами". — „Навчальні *плани і програми* піддаються щорічним змінам, чим порушується сталість і систематичність проходження основ наук у школі. Усе це тягне за собою дезорганізацію навчальної роботи, дезорієнтує вчителя, в наслідок чого *знання учнів* лишаються все ще *незадовільними*, а ті, що закінчують школу, виявляють *недостатню підготовку* для проходження наук у вищій школі.

„При організації навчальної роботи *учні надмірно перевантажуються* класними заняттями (6—7 уроків на день), в окремі дні шкільного тижня розписи класних уроків перевантажені важкими для засвоєння предметами.

„Встановлена наркомосами система оцінки успіваємості учнів не дає уявлення про фактичні знання учня і веде на практиці до *зниження* рівня навчання.

„Наркомосвітами досі не *видані правила поведінки учнів* у школі і поза школою, не вироблений також і *нормальний шкільний статут*, який повинен визначати твердий внутрішній розпорядок у школі і бути керівництвом для адміністрації школи, педагогів, шкільних організацій і учнів.

Незадовільно організовані *прийом дітей до школи, переведення учнів з класа в клас і їх випуск*. Встановлені наркомосами вимоги при прийомі до шкіл численних документів, створюють *непотрібні труднощі для вступу дітей до школи*. „Індивідуальні запитальники", які заздалегідь встановлюють запитання, на які повинен відповідати учень при іспитах, призводять на практиці до *зниження значення іспитів* і не дають справжнього уявлення про дійсні знання учнів.

„Наркомосами і їх місцевими органами, а також директорами (завідувачами) шкіл досі *не вжито заходів до встановлення в школах чистоти і зовнішнього порядку*, що є одним з найважливішим засобів виховання культурних навичок у учнів.

„РНК СРСР і ЦК ВКП(б) визначають, що зазначені хиби у навчальній роботі школи свідчать про *неусвідомлення наркомосами найважливіших питань організації і зміцнення школи*, що в наслідком не вижитої ще до кінця серед значної частини працівників народної освіти безглуздої антиленінської теорії „відмирання школи".

Далі РНК СССР і ЦК ВКП(б) встановляють: 1) Організацію шкільного року і шкільного режіму і 2) Статут школи і правила поведінки учнів.

Так виглядає школа в СССР в освітленню найвизначніших большевицьких державних мужів, Сталіна і Молотова! Як бачимо, те освітлення се формальний акт оскарження найвищих керманичів шкільництва в СССР т. зв. народних комісарів (міністрів) освіти. Між ін. й нар. комісара освіти УСРР себто України, В. *Затонського*. Та не тільки нар. комісарів освіти оскаржують в наведених вище словах Сталін і Молотов, а шкільництво в СССР взагалі. В СССР—отже і на Україні. Бо шкільництво в СССР однакове у всіх частинах Союзу.

Що школа на Україні не сповняє, як слід, *свого завдання, про се свідчать* також професори київського державного університету. В ч. 206 „Вістей" з дня 6 вересня б.р. чотири їх, а саме: Д. Косенко (фільольог), Б. Рабінович (заст. декана історичного факультету), С. Мовшиць (декан фізико-математичного факультету) та Г. Дрінфельд (доцент математики) містять свої помічення, зроблені підчас вступних іспитів кандидатів на студентів університету. Всі згадані вище професори стверджують однозгідно, що молодь, котра покінчила теперішню середню школу в СССР і зокрема на Україні та робила в сім році вступні іспити на київськім університеті, виказала в їх предметах слабе знання, деколи навіть повне незнання.

Найбільш цікаве те, що написав Д. Косенко. В його замітці п. з. Найгірше з розділовими знаками читаємо:

„Понад дві тисячі чоловік (!) пройшли іспити в київському державному університеті. До університету вступили кращі з кращих — ударники соціялістичної праці, діти робітників, колгоспників, службовців... В середньому вступник робив на 250—300 слів від двох до семи ортографічних та пунктуаційних помилок. Помилки припадають переважно на такі розділи граматики, як апостроф, правопис іншомовних слів, прикметники, дієприкметники і т. ін. Наприклад, слово „свято" багато пише через апостроф, а „зв'язок" — без апострофа. Абож слово „президія" пишуть: „призидія", „презідія", „прізідія". У прикметниках: „дерев'яні", „державні", „хлібні" дехто пише на кінці „и". Ще багато вступників (15—20%) у у письмових завданнях роблять від 10 до 20, а то й до 40 ортографічних та пунктуаційних помилок... *Найгірше з розділовими знаками*. Їх або зовсім не ставлять, або майже після кожного слова. Буває навіть так, що вступник одділяє підмет від присудка комою. Наприклад: „Велика водна магістраль, буяє..."

Таку „освіту" дає нинішна народна і середна школа в СССР і на Україні

ОСИП НАЗАРУК 4)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Столиця Апостольська

I. Думки по дорозі до Риму.

Види чудові. Трудно зрозуміти, чому давні Римляни, що виростали в такій гарній країні, не мали в собі поетичної здібности. Може тому, що вся їх сила пішла на вироблення дисципліни, котрою мали завоювати той прегарний край.

А звуки словянських імен зелізничих стацій не сходять з думки. І пригадалася якась давна мапа. Де і коли я її бачив, вже не памятаю. Мабуть ще дитиною, коли я ревно плакав, дійшовши в історії до того місця, де побили під Замою мого улюбленого вождя Ганнібаля. Мов забута казка з тих далеких днів пригадалася навіть краска границі поки тут сягала словянська земля, краска легкосиня. Так, словянські звуки тут дійсно гомоніли колись як на своїй землі, поки на віки не затихли, переможені сильнішою культурою. І тепер ті звуки причуваються мені на стаціях північної Італії.

Перед другою годиною приїхав поїзд на велику стацію Фіренце. Пусто. Рух дуже слабий: видно кріза дає себе чути навіть в сім поруч Неаполю найкращім місті Італії з великанськими скарбами мистецтва. Одно з найстарших міст Італії, воно обняло спадок по ще старшім місті Етрусків Фієсолє. Тут у Фльоренції правив славний рід Медічів, тут до правительства належав колись Данте, відси його й виганяли. Та мимо всіх її прикмет мене тягне в думці до себе таки — Рома Етерна, Вічний Рим, Столиця Апостольська, покажчик і учитель всіх людських зорганізованих діл.

Ще великий шмат дороги з Фльоренції до Вічного Міста! Очи з насолодою бігають по тих горах і долинах, де жили і воювали всі голосні й маркантні постаті відомі з історії. Виринають в уяві переді мною, такі виразні в прегарнім воздусі Італії і такі близькі-близькі, що хвилями здається заговоривби до котроїсь з них.

Гей, що розвалило вашу прегарну Батьківщину, вашу державу, котра світ опанувала?!

Виж були таке здорове, таке практичне, таке моральне й таке розумне плем'я, повне почуття дисципліни, послуху й жертвенности! І що властиво зіпхнуло ваше плем'я з того шляху, котрим ідучи росло воно твердо й непохитно?

Заблистів Тибер при дорозі, між корчами.

Яка прекрасна ріка!

Зовсім подібна до деяких рік у моїй батьківщині. Не мала і не велика, не скора і не лінива, подібна до племени, що сиділо над нею, там, біля устя її — й вибилося на перший нарід світа.

Дивно, як ті місця, по котрих мусіли ходити знані з історії постаті, приближають їх нам навіть по тисячеліттях.

Вже до заходу клониться сонце — і здається, що ось-ось ізза корча вийде купатися в огрітих филях оден з великих і невсипущих працьовників римського народу, напр. Гаюс Юліюс Цезар, великий вождь і найбільший писар докладних звітів, великий організатор і письменник, солідний і відважний, та передовсім — робучий, робучий, робучий.

Якже богато таких видало латинське плем'я! Та сей був найбільший з них. І розуміється власне його мусів перед часом убити свій терорист, що не дав йому докінчити великанського діла!... Що за трагедія розуму і глупоти...

Тибер так любо вється поміж корчі.

І як золоті пчоли, як рої золотих пчіл кружляють довкруги мене питання,

своїм ученикам після 10-літної (!) „науки“ в тій школі. А як зазначує проф. Косенко, до університету зголошуються „кращі з кращих“ зпоміж учеників тої школи. Якжеж виглядає там „освіта“ пересічних учеників!...

Зокрема є в замітці проф. Косенка одна річ, на яку належить звернути особливу увагу. Се т. зв. апостроф. А належить звернути увагу на апостроф тому, бо також в нас дехто з наших педагогів морочить ним голову наших дітей і старших. Мовляв, хоч у нас апострофа й не вимовляють і він для нас зайвий, то вимовляють його на Вел. Україні. Тому він там потрібний і тамошнім людям не справляє трудности навчитися, де його писати. Вони й пишуть апостроф правильно. Отже в ім'я клича: „для одного народу — оден правопис“ ми — мовляв — повинні також приняти апостроф. Та як стверджує проф. Косенко, також і на Вел. Україні апостроф справляє молоді труднощі і вона не знає, де його писати. І пише подібно, як пишуть його в нас навіть самі деякі сторонники апострофа...

Вкінці ще одно. Ствердивши, що сучасна школа в СССР не сповняє, як слід, свого головного завдання: дати молоді освіту, Сталін і Молотов виробили новий плян ведення тих шкіл і наказали ввести його від початку біжучого шкільного року в життя. Той „новий“ плян се дослівна майже к о п і я пляну ведення школи в т. зв. „буржуазних“ краях середньої і західної Европи. Отже большевики з одного боку лають „капіталістичну“ школу за те, що вона нібито не дає ніякої освіти, а з другого боку самі копіюють її, попікшись здорово на дотеперішній своїй школі.

Та так роблять большевики не тільки в ділянці школи. Зовсім подібно поступають вони з імперіялізмом, капіталізмом, мілітаризмом і т.п. В інших все те лають, а в себе копіюють...

Японці бють товаришів

Агенція Тасс повідомляє: Недавно 20 манджурських вояків під проводом японського офіцера перейшло большевицько-манджурську границю. Вони напали на большевицьку стежу 3 км. від границі. 12 жовтня в тій самій околиці манджурський відділ, около 50 вояків, знов перейшов на большевицьку територію і обстрілював большевицькі кінні стежі. Коли большевицькій стежі прийшло на поміч 18 большевицьких вояків, манджурсько-японський відділ зачав стріляти зі скорострілів. По большевицькому боці було кількох убитих і ранених. Совітське правительство запротестувало в Токію.

З листів до Редакції

Руда, дня 6 жовтня 1935 р.

Заява

Ми низше підписані, громадяни села Руди, Рогатинського повіту, заявляємо цим, що ми освідомившися підчас св. Місії в нашій парохії про суть радикалізму, свідомо і добровільно виступаємо з цеї радикальної партії і з радикальної „Жіночої Громади“ та зриваємо з ними всяку лучність як з такими, що приносять нашій Церкві і Народові лише шкоду і сором. Заявляємо також, що шкідливої газети „Громадський Голос“ відтепер до рук брати не будемо.

До цего самого взиваємо всіх свідомих громадян для добра рідньої Католицької Церкви й Українського Народу.

Корда Василь, Пайкуш Василь, Іван Корда, Іван Качала, Михайло Папірка, Михайло Юрків, Михайло Копцюх, Іван Данилишин, Паранька Стечак, Марія Качала, Качала Наталька, Анна Копцюх, Каська Пакуш, Качала Марія, Дося Чепіль, Розалія Іванушка, за неписм. Рузю Шимберко Дося Чепіль, Анна Гірняк, Марія Дорошенко, Анна Луцишин, Настя Шиманська, Ксеня Костів, Марія Городецка, Баран Юлія, Анна Боднар, Качала Анна, Марія Чепіль, Анна Белей, Марія Гарасимів, Катерина Боднар, Марія Цимбаліста, Марія Корда, Хаська Копцюх, Анна Дума, Іваня Корда, Марія Шемберко, Доська Крупка, Марія Кривень, Каська Граньковска, Катерина Городецка, Настя Копцюх, Анна Микитка, Каська Папірка, Розалія Качала, Катерина Бурецка, Доська Граньковска, Розалія Копцюх, Катерина Качала.

Повисшу заяву підписану в моїй присутності стверджую.

Руда—Заланів, дня 8 жовтня 1935 р.

о. Василь Величковський ЧНІ.
Провідник Місії.

Автентичність відпису стверджую. Від Гр.-кат. Уряду парохіяльного в Заланові, дня 9 жовтня 1935 р.

(Печатка) Підпис нечиткий.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець приняв на послуханні нового італійського амбасадора при Апостольській Столиці гр. Пігнатті Морано. Амбасадор виголосив промову, котру закінчив просьбою за благословення для короля, шефа правительства й народу. Св. Отець відповів на промову амбасадора й уділив благословення королеві і всім, для котрих амбасадор просив благословення. По офіціяльних промовах Св. Отець приняв гр. Пігнатті на приватній авдієнції.

Преосв. Никита Будка обходить ювилей 30-ліття свойого священства. Владика уродився 7 червня 1877 р. в Доброміркі, под. Збараж. Середну школу скінчив в Тернополі в рр. 1890—1897. По матурі був два роки корепетитором князя Сопіги в Більчу. Потім взяли його до війська. 1902 р. записався на богословський факультет в Інсбруці. 1905 р. дістав свячення у Львові. До 1912 р. був префектом Духовної Семинарії у Львові. 1912 р. став Епископом для канадійських Українців. В Канаді був 16 літ (1912 до 1928 р.). Від 1929 р. є крилошанином Митрополичої Капітули у Львові і другим генеральним вікарієм. Ювилят має великі заслуги при організації релігійно - церковного та громадянського життя між Українцями в Канаді. У Львові повстали завдяки Йому парохії на Левандівці, Богданівці й Клепарові.

Президія Католицької Акції на Угорщині вручила премієрови міністрів Гембешови проєкт закону про оборону родини й публичної моралі. Той проєкт опрацювали визначні католицькі правники. Премієр приняв той проєкт і висловив своє признання для заслуженої ініціятиви. Потім премієр визначив окрему комісію під проводом міністра Гомана для перестудіювання запроєктованих реформ.

Католицький письменник о. др. Тігамер Тот (Мадяр) обходить с. р. 25-ліття свойого священства. Т-во св. Стефана в Будапешті постановило видати всі твори того письменника в 20 томах. Більшість тих творів переложено на богато чужих мов. Дра Тота уважають найліпшим проповідником Угорщини.

258.000.000 долярів складають річно американські католики на удержання своїх шкіл, щоби дати своїм дітям релігійне виховання.

СВІЧКИ „КЕРОС“

які я завдавби тим організаторам римського державного життя, що колись купалися в отсій ріці. Я сказавби їм: Знаю досить богато ріжних думок про вас і діяльність вашу. Знаю, як розвивалося ваше велике діло, знаю, як падало. А пречінь мені так богато-богато неясно в історії упадку вашого діла.

Синявий Тибер (він може дальше буде жовтий, „флявус“) так гарно вється поміж корчі. І немов здається, що ось-ось вийде ізза корчів старий Катон або Фабій Кунктатор, вийде як добрий господар напоїти коней і биків — і можна буде з ним поговорити. Або навіть з котримсь із цісарів старого Риму: булиж і між ними дуже розумні і справедливі люди, були й дуже дбайливі та робучі.

Навіть серед загального гниття і розкладу туге римське племя ще видавало з себе таких людей. Тільки вони були вже безсильні, при всій безмежній своїй владі, при розумі й богацтві.

Безсильні! Що за страшна трагедія великої держави, котра розкладається і нема нікого, хто мігби запобічи тому розкладови, хоч є ще великанські засоби і земля і золото і військо і розум! А все паде... Ось про ту таємницю Вічного Міста хотівби я поговорити з котримсь із розумних господарів його, господарів і робітників, все одно, в короні, чи без корони.

Рівні та прості камяні дороги
Ідуть в далеку непрозирну даль.
Колись йшли ними легіони Роми,
Колись на них блистіла зброї сталь.

А синій Тибер так любо вється поміж зелені корчі. І що раз сильніша підіймається злуда в чистім, прозрачнім воздусі над ним, що ось-ось вийде ізза корчів оден з тих, що душею боліли над упадком Роми. Вийде суворий Катон або Фабій Кунктатор, або докладний воєнний звітовик Ґай Юлій Цезар з раною від с в о г о терориста.

Або вийде найбільше благородна з римських жінок, К о р н е л і я, мати Гракхів. І можна буде її запитати, за що властиво лавами з сенату вбили сенатори її ідеально вихованого сина, котрий хотів ратувати Рим. Хотів ратувати перед очевидною пропастю, в котру котилося Вічне Місто і разом з ним весь „Орбіс Террарум“, весь „Круг Земель“...

Онде йде вона, велика пані з великого роду, що по смерти свого мужа відкинула всі предложення тих, що старалися за її руку. Відкинула виключно в тій ціли, щоб посвятитися вихованню своїх двох синів. І виховала їх так, що хоч два тисячеліття від того часу минули, ще ніхто не сказав, що зле їх виховала. І чомуж їх убили?

Синій Тибер так гарно вється поміж зелені корчі. Тут і там деревина хилиться над його плесом. І мріють у заходячім сонці латинські поля. І здалека видніють прегарні гори Апеніни.

Можете вірити або ні, але я вам своє скажу: та ревія римських постатей, знаних мені досі тільки з паперу, з книжок і образків, переведена в звязку з полями, по котрих вони ходили, з горами, на котрі дивилися, з ріками, в котрих купалися, так несподівано зблизила мене до них і їх до мене, що мені стала ясніша історія Риму ще заки я доїхав до нього. І здавалося мені, що вже розумію, як росло і розвивалося їх Вічне Місто, крок за кроком. Тільки як воно валилося і як занепадала влада його, того я таки не міг зрозуміти.

(Далі буде).

Правдиве образування духа осягне молодь тоді, коли завдане опрацює самостійно. Отже плідна праця без пустих нарікань. (Ст. Дунін Борковский у творі: „Дозріваюче життя“, розділ III, уст. 1).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Характер абісинського християнства

Мешканці абісинської держави перед приняттям християнства визнавали частинно поганську релігію, частинно юдаїзм. Початків християнства треба там шукати в місійній діяльности Сирійців і Греків вже на переломі III і IV ст. Одначе християнство стануло там сильною ногою щойно по 328 р., коли св. Фруменцій, висвячений на епископа в Александрії, прибув до Абісинії, осів в її тодішній столиці Акеум, навернув цісаря і своєю діяльністю спричинив те, що християнство признано державною релігією. Прибуття св. Фруменція з Александрії спричинило рівночасно й залежність нової абісинської Церкви від александрійського патріярхату, котрий обіймав організацію єгипетської Церкви, пізніше званої коптійською Церквою (Копти се християни, потомки старинних Єгиптян). Та залежність спричинила пізніше, в VI ст., за прикладом александрійського патріярхату, прилучення абісинської Церкви до нової монофізитської секти, котра зорганізувалася зараз по світовім соборі в Халькедоні 451 р. На нім офіційно осуджено монофізитську єресь*) Злука з монофізитською сектою мусіла спричинити відосібнення абісинської Церкви від тодішної правовірної Церкви і в дальших наслідках довела до того, що абісинська Церква не могла брати участи в розвитку правовірної Церкви і не могла користати з вислідів того розвитку, які найсильніше було видно в тодішнім Римі і в Візантії. Абіс. Церква почала обмежуватися до того розвоєвого степеня, на котрім стояла в VI—VIII ст. Вона від того часу почала тягнути свої соки з коптійської Церкви, котра одначе також почала скоро заникати, бо була монофізитською сектою, як також тому, що внаслідок випертя Греків з Єгипту Арабами, урвалася всяка дотеперішна стичність з Візантією. Від того часу аж десь до половини XV ст., мимо великого привязання Абісинців до християнської релігії, просякнуло до абісинського християнства богато елементів поганських, магометанських і жидівських.

Поганські елементи проникнули з полудня, переважно від Муринів. До того причинилося в великій мірі заложення другої столиці держави на полудні, де муринський елемент був сильний. Там між X і XIII ст. відбулася синтеза елементів культури полудня й півночі, синтеза замітна також і в архитектурі з замітним забарвленням елементами муринського будівництва. До того причинилися також поганські елементи, дрімаючі в психіці абісинських християн ще з часів перед приняттям християнства. Ті поганські впливи зазначилися напр. в введенні до літургії релігійного танку з музикою, в богатьох і дуже сильно поширених забобонах, в поганськім способі почитання святих, або напр. в складанні жертв у хвилі настання нового місяця і в часі свята жнив.

Магометанські елементи проникнули або наслідком постійного напору ісляму заборчого характеру (і з того часу до нинішнього дня частина Абісинців лишилася вірна магометанській релігії), або наслідком того, що в однім часі, головно в XIII ст., Араби займали найвизначніші державні становища й були найбільше культурним елементом в краю. Ті магометанські впливи зазначилися в різних звичаях, як напр. в скиданні взуття перед входом до церкви, в цілованні церковних одвірків і т.д.

Жидівські елементи проникнули або наслідком істнування давної жидівської традиції ще з часів перед приняттям християнства, або наслідком захоплення королівської влади Жидами по 900 р., як також через реакцію на сильну експанзію ісляму за часів могутного цісаря Якова (1434—1468). Тоді Абісинці мали повернути до різних звичаїв, відомих зі Старого Завіту, головно до обрізування й до святкування суботи. Поза тими двома, такими характеристичними, елементами юдаїзму в абісинськім християнстві є ще інші, подібні, як напр. істнування кивоту завіту („табот") в „Святая Святих" кождої абісинської церкви (показують його вірним тільки раз в рік), або безумовна заборона входження комунебудь до „Святая Святих" („целля") з виїмком старшого священика церкви. Навіть не всі священики, що беруть участь в літургії, мають право входити до санктуарії, не кажучи вже про світських людей. Як сильно перестерігають ту заборону до нинішного дня, свідчить факт, що напр. членам наукової німецької виправи, котрій абісинське правительство йшло на руку, не лише заборонено оглядати санктуарії, але й досліджування нутра церков ограничувано тільки до означених годин. Та виправа могла дослідити властиво тільки одно нутро санктуарії завдяки тому, що церква була опущена й частинно розвалена.

Поза проникненням в абісинське християнство з того часу згаданих поганських, магометанських і жидівських елементів також само релігійне життя зачало підпадати і ставало чимраз більше формальне. Почали дбати більше про його зовнішну сторону. Напр. культ Преч. Діви Марії і святих почав прибирати нерозумні й подекуди поганські форми.

І якраз за панування згаданого вже цісаря Якова в початках доби, котра належить до найбільше критичних для християнства в Абісинії, абісинський делегат зголосив приступлення до церковної унії на славнім соборі в Фльоренції 1442 р. Одначе в практиці тої унії не здійснено. Та той факт вніс деякий фермент в життя абісинської Церкви і спричинив нове зацікавлення Риму долею Абісинії. Говорю „нове", бо перше зацікавлення Риму Абісинією треба віднести ще до 1177 р. В тім році папа Олександер III заложив в Римі церкву „Сан Стефано де морі" і призначив її виключно для Абісинців. Пізніше в XIII ст. поодинокі папи висилали місії до Абісинії. Та вони не дали ніяких практичних вислідів.

Щойно з хвилею вислання першого португальського посольства 1520 р. зачинається там діяльність католицького клеру. Вона довела 1626 навіть до оголошення католицької релігії як державної. Та вже 6 літ пізніше вигнано католицьких священиків з краю з причин, про котрі було в попередній статті. Правительство видало розпорядок, що під карою смерти їм не вільно входити до краю. Монофізитській секті привернено давні права держ. Церкви. Ті події закорінили сильну ненависть до католицизму серед абісинських християн. Розпорядок, що забороняв католицьким священикам входити до Абісинії, скасовано щойно 1838 р. Католицький Апостольський Вікарій мусів ще два рази опускати своє становище, бо державні власти виганяли його. 1922 р. в Абісинії було всего 18.000 католиків. В тім числі є й ті Абісинці, котрі задержали свій рідний обряд.

Поза католицькою місійною діяльністю була там чинна ще перед самою світовою війною також місія російської Церкви.

Тепер населення абісинського цісарства в своїй більшости визнає християнську релігію типу монофізитського (поза згаданою горсткою католиків), а в меншости жидівство, іслям і поганську релігію. Поганська релігія там розмірно розвинена. Вона наказує почитати нийвисшу Істоту, котра сотворила світ і чоловіка, та богато духів. Поганська релігія має священичу касту й розвинений церемоніял при складанні жертв божеству.

Характеристику абісинського християнства в великій мірі доповнює сама абісинська літургія.

Вона єгипетського походження і тому належить до типу східних літургій. Одна з характеристичних ціх тих літургій се тенденція до підчеркування культових чинностей священика, головно центрального моменту літургії, т. зв. „анафори". Наслідком того анафора дістає також оптично характер визначно містичний. Єгипетська літургія збереглася дотепер у Коптів як „єгипетська літургія св. Василія". Се ніщо інше як дещо змінена „візантійська літургія св. Василія" (її відправляють дотепер 10 разів на рік в гр.-катол. Церкві). Одначе та літургія дістала в Абісинії деякі доповнення. Розширено її відповідно до місцевих вимог і введено в уживання в державній мові „Ге'ез". Позатим абісинська літургія виказує велику довільність вибору щодо анафори. І так найчастіше відправляють літургію з анафорою „св. Апостолів" (походить з V ст. як витяг з VIII книги „Апостольських Конституцій"), дальше з анафорою взятою з коптійської „Літургії св. Кирила", з анафорсю славного епископа Діоскуроса, з анафорою сирійського епископа Киріякоса і з богатьома іншими сирійськими анафорами. Се очевидно залишки ще з тих часів, коли Абісинія була тереном різних сирійських місій.

До найбільше характеристичних ціх абісинської літургії належить та, що вона зачинається вчасним ранком і триває дуже довго. Є дві процесії, котрі відбуваються з великою парадою разєм з обрядовим танком в супроводі співу, дзвонів і музики, тарахкавок, котлів і цимбалів. Танець розпочинає клєр. Завдання першої процесії — обхід з Образом Матери Божої. Він відбувається в місци, призначенім тільки на перебування в нім клєру. Завдання другої процесії — перенесення Св. Тайн з домику коло церкви на вівтар. В тім домику також випікають Св. Тайни. Культовий танець вимагає передовсім виконування кроку вперед і кроку взад, похилювання горішної частини тіла й міміки обличча під ритм мельодій граних і співаних. Крім того танець має рухи більше експресійні, подібні до селянських танців. Св. Причастя відбувається під двома постатями. Вірні приймають його стоячи перед головними дверми, в місци призначенім для вірних. Целєбранс причащає Тілом, діякон Кровю Господною.

Щодо будови абісинських церковних пісень, то вона того самого типу що й будова анальогічних пісень коптійських, маронітських і сирійських. Сирійські впливи замітні також в абісинськім нотнім письмі. Тарахкавки й цимбали, вживані в часі літургії, мають свої первовзори у старинних Єгиптян.

*) Монофізитська секта твердила, що дві природи в Христі, божа й людська, злучилися і створили тільки одну природу („Моне фізіс"), божу; зате православна Церква або дісфізитська („діо фізіс") твердила, що в Христі є дві природи: божа й людська.

ЛІТЕРАТУРА

Iobi Ludolfi Lexicon Aethiopico—Latinum: ex omnibus libris impressis,... Francofurti ad Moenum, 1699.

Grammatik der äthiopischen Sprache von Dr. August Dilmann... zweite... Auflage von Dr. Carl Bezold... Leipzig, 1899.

Kurzgefasste vergleichende Grammatik der semitischen Sprachen... von Carl Brockelmann. Berlin, 1908. (Porta linguarum orientalium XXI). Studien zur äthiopischen Kirchenmusik. Von Dr. Egon Wellesz. (Oriens Christianus. Neue Serie. IX. Bd. Leipzig, 1920).

Alvarez, Franciscus, Wahrhaftiger Bericht von den Landen... des Mechtigen Königs in Ethiopien... Eissleben, 1566.

Die Heldentaten des Don Christoph da Gama in Abessinien. Nach dem portugiesischen Berichte des Miguel de Castanhoso, übersetzt und herausgegeben von Enno Littmann. Berlin, 1907.

Iobi Ludolfi alias Leut-holf dicti Historia Aetiopica... Francofurti ad Moenum, 1681.

МІЛІОНОВИЙ ЗБУТ ПАПЕРЦІВ і ТУТОК „КАЛИНА” говорить про високу якість і дешеву ціну.
фабрика в Тернополі — фабричний склад Львів, ул. Бляхарська ч. 11. 12-10—50 тел. 239-84,

Нові видання

1) о. Оттон Кочавс: **Судьба світа в світлі віри.** З німецької мови переклав о. Ізидор Луб ЧСВВ. кн. 183. „Бібліотека релігійної освіти“, ч. 1. Жовква, 1935. ф. 170 × 120 мм., стор. 32. Ціна 20 сот.

2) о. Теодозій Тит Галущинський ЧСВВ.: **Шестиднев** або біблійне оповідання про сотворення світа (Битія I, 1—31.) Вид. ЧСВВ. кн. 186. „Бібл. рел. осв.“, ч. 2. Жовква, 1935. ф. я. в., ст. 28. Ціна 20 с.

3) др. Франц Мефферт, **Новозавітні книги джерелом пізнання Ісуса Христа.** Переробив о. Я. Брода ЧСВВ. Вид. ЧСВВ. кн. 186. „Бібл. рел. осв.“, ч. 3. Жовква, 1935. ф. я. в., стор. 32. Ціна 20 с.

4) др. Франц Мефферт, **Я вірю в Бога.** Дороги, що ведуть до певности про існування Бога. З німецької мови переповів о. Ізидор Луб ЧСВВ. Вид. ЧСВВ. кн. 186. „Бібл. рел. осв.“, ч. 4. Жовква, 1935. ф. я. в., стор. 32. Ціна 20 сот.

Дуже популярне радикальське видавництво „Самоосвіта“ випередило католиків у справі популяризації здобутків науки серед широких кругів читачів. Під покришкою „освіти” поширюють вони матеріялізм, безбожництво і навіть чисто большевицькі погляди (пор. Радикальна „Самоосвіта” в „Новій Зорі”, 1934, ч. 44). В „Новій Зорі” були вже заклики Араміса, щоби й католики спромоглися на подібне видання — й вони аж тепер здійснюються. „Бібліотека рел. освіти“, як бачимо з названих вище чотирьох випусків, призначена для людей віруючих, що бажають знайти відповідь на пекучі питання розуму. Отже в першім випуску маємо відповідь на пекуче питання: Який змисл має існування світа, наше життя, ріжні появи в природі. Книжечка дає на сі питання вичерпуючу відповідь. Але вона має ще й свій чар, бо написана з поетичним полетом і зуміє захопити читача відкриттям Божої Премудрости у світі. В межах можливости людського розуміння подається тут відповідь на таке пр. питання: що таке зло й яке його походження. Другу книжечку написав наш визначний знавець св. Письма Старого Завіту о. Т. Галущинський ЧСВВ. На початку текст св. Письма (Кн. Бигія гл. 1). Далі слідує пояснення шестиднева (на мою думку — замало пояснень із св. Августина), правди віри, замкнені в нім, відношення біблійного оповідання до природничих наук і врешті про ріжні способи пояснювання шестиднева. Щодо сего останнього, то, на мою думку, треба булоб дещо ширше пояснити саме те, в чому тривка вартість патристичних пояснень шестиднева (1 точка). В усякому разі книжечка причиниться до усунення сумнівів щодо мнимої сиперечности між вірою і здобутками науки. Третя книжечка дуже добре вияснює історичну вартість й автентичність евангелій як джерел для пізнання Ісуса Христа, як також збиває закиди, підношені проти достовірности св. книг. Врешті четверта книжечка подає докази на існування Господа Бога: Його пізнання через природу й людську душу.

Для людини, що стратила віру, ті книжечки не писані. Але повинен запренумерувати й читати їх кождий католик і католичка, щоби скріпилися в вірі й уміли боронити св. віри. — Т. К.

Iobi Ludolfi alias Leutholf dicti Ad suam Historiam Aetiopicam autehac editam Commentarius... Francofurti ad Moenum, 1691. Abesinien. Eine Landeskunde nach Reisen und Studien in den Jahren 1907 — 1913 von G. K. Rein. Berlin, 1920. Drei Bde.

Deutsche Aksum — Expedition herausgegeben von der Generalvervaltung der königlichen Museen. Berlin, 1913. Vier Bde.

Die Messe im Morgenlande. Von Dr. Anton Baumstark. Kempten und München.

Д-р Ярослав Константинович.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

МІНІСТР ВНУТРІШНИХ СПРАВ Рачкевич видав заклик до всіх працівників адміністрації внутрішних справ. В тім заклику каже м. і., що державні службовики й урядники повинні солідно працювати для держави. Ціль праці всіх урядовців і службовиків се добро всіх горожан держави. Урядники повинні ставитися до горожан зичливо.

В КАТОВИЦЯХ суд засудив відповідального редактора часопису „Польонії“ на місяць вязниці без завішення кари за те, що в „Польонії“ поміщено карикатуру канцлєра Німеччини Гітлєра.

В ЖЕНЕВІ комітет 18 ухвалив фінансові санкції проти Італії. Рівночасно вияснено, що гуманітарні інституції напр. Червоний Хрест і монастирі з осідком в Італії не підлягають приписам санкцій.

ПРОТИ ФІНАНСОВИХ САНКЦІЙ зголосили застереження представники Австрії, Мадярщини й Уругваю. Листовно зголосила застереження Венезуеля.

ЮГОСЛАВЯНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО утворило концентраційний табор для італійських дезертирів недалеко Білгороду. Дотепер втікло до Югославії около 4.000 Італійців, що втікли від військової служби.

ФРАНЦУЗЬКІ ЗЕЛІЗНИЧНИКИ зорганізувані в „Національнім союзі французьких зелізничників“ ухвалили не приймати ніяких посилок до італійських портів, бо ті посилки можуть причинитися до продовження італійсько-абісинської війни.

В ЛОНДОНІ дирекція почт віддала до диспозиції анґлійську радіостацію в м. Ругби для трансмітування до Америки промови абісинського посла Гаваріяте. Минулого тижня управа радіостації в м. Ругби відмовила трансмісії італійської авдиції до Америки.

ІРЛЯНДСЬКИЙ ПРЕМІЄР де Валєра заявив м. і.: Не думаємо задержатися на шляху, що веде Ірляндію до здобуття повної незалежности.

ІТАЛІЙСЬКІ ВІЙСЬКА заняли абісинське святе місто Аксум. Північно-абісинський фронт тягнеться від Аксум, через Адуу, Адіґрат, Адаґо Гамус до м. Сокото. Італійська боєва лінія сягає 25 км. в глибину абісинської держави.

10.000 ІТАЛІЙСЬКИХ ЖОВНІРІВ на абісинськім фронті захорувало на малярію. Їх вислали до Італії.

НАД АДДІС АБЕБОЮ літав італійський літак і скидав летючки. В них є зазив до чужинців, щоб покинули столицю Абісинії, бо Італійці будуть бомбардувати її незабаром. Ті летючки викликали паніку серед населення.

В ПРОВІНЦІЇ ОҐАДЕН (полудневосхідна Абісинія), впали сильні дощі й унеможливили італійську офензиву. Се поява незвичайна в тій порі.

АБІСИНСЬКІ ВЛАСТИ увязнили одного з визначних рассів, ґубернатора Ґоржама, внука Гаїлу, і відставили під ескортою до Аддіс Абеби. Він мав намовляти війська, щоб перейшли до Італійців.

Чим скорше -- тим ліпше

В найблизшу пятницю, в годині 8-ій, зачнеться тягнення I-ої клясн 34-ої Державної Льотерії. В чотирох днях будуть вильосовувати щоденно одну виграну, т. зв. денну, в висоті 25.000 зл. і то незалежно від звичайних виграних по 50.000, 20.000, 10.000 і т. д. зл.

Головною виграною в тій клясі є сума 100.000 зл., котру вильосують в останнім дні тягнення, т. зн. 22 с. м.

Ті, що дотепер не мають льосів, повинні якнайскорше купити їх тому що в останній хвилині може їх забракнути. Бо 34-та Льотерія дав грачам збільшені шанси в формі згаданих вище денних виграних, що їх будуть вильосовувати в кождім дні тягнення як також — додаткового безплатного великодного тягнення, котре відбудеться 8 квітня 1936 р.

НОВИНКИ

Амнестія. В Варшаві кружляють поголоски, що нове правительство премієра Косцялковского предложить соймови проект закону про амнестію.

Міністерство шкільництва видало приказ до підлеглих урядів, що одинока обовязкова оплата в середних школах се адміністраційна такса. Інші складки і ріжні збірки мусять бути добровільні. Незаплачення сих складок не може мати ніяких відємних наслідків для учеників.

В Городку коло Львова вже цілий рік нема науки гр. кат. релігії в пятьох місцевих школах, бо кураторія ще не іменувала катехита. Около 500 наших дітей без науки релігії. Не помагають ніякі меморіяли ні депутації родичів.

В Янчині відбудуться в листопаді і грудні с. р. два популярні курси: годівельний від 1 до 30 листопада с. р. і ветеринарійний від 1 до 31 грудня с. р. Кандидати мусять мати скінчену народну школу. Наука безплатна. Вписове за курс 5 зл., за оба курси 8 зл. Приміщення в господарських хатах 8 зл. місячно. Харч 20—25 зл. місячно. Подання присилати до 28 жовтня 1935 р. на адресу: п. Мирона Луцького, Янчин, почта в місци.

В Золочеві відбулася судова розправа проти Степана Гулика, крамаря кооперативи в Почапах. Йому закидали приналежність до ОУН і переховування летючок ОУН. Судді присяглі заперечили питання щодо приналежности Гулика до ОУН, та потвердили питання щодо переховування летючок ОУН. Трибунал засудив Гулика на 2 роки вязниці.

В дрогобицькім повіті вибухли дві пожежі одного дня: в Глухові і в Орові. Шкоди є на кілька тисяч золотих.

В Делятинщині були на днях спеки. Люди купалися в ріках.

Новий чоловік-муха. 1927 р. у Львові пописувався акробатичними штуками чоловік-муха. Лазив по линвах, по ринвах і дахах. Вкінці гепнув собою до землі й погиб. В неділю 13 с. м. пописувалася у Львові нова муха чи пак чоловік-муха. При вул. Косцюшка видрапався на бальон „показував штуки“ і навіть виголосив промову до зібраних. Чи не добре булоб зловити ту „муху“, щоб її штуки не скінчилися так трагічно як в 1927 р.?

Знижка цін. Від 1 жовтня с. р. обнизили ми значно ціни на наші вироби. Фабрика свічок „Керос“, Львів 15. — 124—2—2.

Суспільних Обезпечень в Польщі є тепер 64. Незабаром має появитися розпорядок міністра суспільної опіки про зменшення Суспільних Обезпечень з 64 до 16.

В Лодзі зредуковано в Суспільній Обезпечальні 20 дентистів. На те велике місто лишилося тільки 28 дентистів.

На чеськім Шлеську в кількох місцевостях хтось повибивав шиби в чеських школах. Тепер шкіл стережуть жандарми.

Розквіт сектанства в Німеччині. В Відні вийшла недавно нова книжка п. з. „Христос чи німецька віра?“ Автор, Др Гуттен, описує ріжні релігійні секти в Німеччині і вичисляє їх около 50. Декотрі з них вже перестали істнувати, декотрі заборонила влада. Сей релігійний „рух“ свідчить про хаос, що запанував тепер в Німеччині. (КАП).

На турецький університет в Анкарі покликано 10 професорів з Німеччини й Мадярщини.

Гумор. — Роскоші села. — Ви не можете собі уявити, що за роскіш жити на селі! Я жию тут третий місяць і зовсім не скучаю. — А що ви робите вечерами? — Що вечера їду до міста.

Архиепископ Кентербері зібрав на нараду 30 високих духовників, щоб допомогти абісинському Червоному Хрестови.

Найвисший духовний Тибету Пантшен Ляма зарядив, щоб тибетанське населення молилося ревно 5 днів за вдержання світового мира. Пантшен Ляма проводить сам особисто тим молитвам.

Жінки проти війни. В Йоганнесбургу в Полудневій Африці жінки зорганізували бойкот війни. Вони внесли протест до правительства проти достарчування мяса на війну.

Святощі Абісинії в руках Італійців. В м. Аксум за коптійськими переданнями зберігають в катедрі Ефсене Таблиці Мойсея з 10 заповідями. Абісинці приготовляють генеральну офензиву, щоб відбити святе місто Аксум.

Від італійських ґазових бомб погибло в Огадені 10,000 абісинського цивільного населення. Абісинський вождь Гапте Мікаель доносить, що Італійці уживають також ґазів, котрі осліплюють. „Ґазові бомби се перший дар італійської культури, котру приносять нам Італійці", сказав він.

Абісинці зістрілили італійський літак, що літав низько над стацією Діредава. Се вже пятий літак, зістрілений Абісинцями.

10.000 італійських вояків, недужих на малярію, вернулося з Абісинії до Італії.

Літак сина Муссолінія, Брунона, трафили 4 гарматні кулі Абісинців. Одначе молодий Муссоліні щасливо осів на італійській стороні.

Дощі здержали італійську офензиву в провінції Огаден.

1,600.000 вояків має абісинська армія. В провінції Балє-Огаден 35.000, Гаррар-Огаден 40.000, Боран 10.000, Сідамо 48.000, Валємо 40.000, Камбата 30.000, Гураґе 55.000, Їмма 47.000, Кульо 35.000, Кансо 20.000, Маї 34.000, Аллеґе 102.000, Гоіям 55.000, Шоа 100.000, Анкобер 25.000, Гондар 60.000, Волькаіт, Тіґре і Ляста по 50.000, Коко 15.000, Тіґре Анкалі 25.000, Ялю Анкалі 43.000, Дессіє 78.000, Авсша і Голє по 35.000.

Одинока українська фабрика футер „Хром", Пр. Торг. Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всілякого рода футряні шкірки, як також приймає до крашення і перерібки уживані футра. 126—1—16

Жидівські свята в Москві. Жидівська Телеґрафічна Аґенція повідомляє з Москви, що підчас останнього жидівського свята т. зв. Йом Кіпур всі три тамошні синаґоґи були переповнені.

Пробують ґази на людях. Ген. Риков був недавно в перебранні на Сибірі. В Хабаровську ствердив він, що совітські військові власти пробували ділання нового трійливого ґазу на вязнях ҐПУ. Підчас одного такого „досліду" погибло 300 людей...

В Японії переведено спис населення. Тимчасові підсумки виказують, що Японія має 100 міліонів людей. Спис населення переводило 250 тисяч списових комісарів.

Гумор. Американка до своєї приятельки: Знаєш, я все люблю, як мій чоловік сяде собі вигідно в фотелі й ноги поставить на стіл. — Чому? Чи ти думаєш, що се таке здорове? — Ні, але я потому все знаходжу гроші в фотелі.

Гумор. — Переконання. — Ти за що сидів? — За переконання. — Якто? — Я був переконаний, що близько нема поліціянта.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **Іван Іжицький,** директор Т-ва „Союзний Базар" і Краєвого Т-ва Кредитового у Львові, помер 16 с. м. в 59 р. життя. Покійний, ур. 5. VI. 1876 р. в Довголуці, пов. Стрий. Від 13 р. життя удержувався сам. Спершу працював в суді, відтак став директором Краєвого Союзу для збуту худоби і Союзного Базару у Львові. За часів Української Держави був урядником в посольстві ЗОУНР у Відні. В 1922 р. вернувся до Львова і працював на становищі директора Союзного Базару та Краєвого Т - ва Кредитового аж до самої смерти. За його заслуги для розвитку обох установ вони уладили спільно похорон на свій кошт. Покійний любив подорожувати і відзначався великою працьовитістю, добротою та учинністю. —В. Й. П!

БІРЖА

ГРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.27—5.36 зол.

Нім. марка 1·52—1·58, фр. франки 34·85—35.00, шв. франки 172.50 — 173.00, фунти стерлінґи 26.10 — 26.20, австр. шілінґи 99.50 — 101, чеські корони 20.50 — 21.50, рум. леї 28.50 — 30.50 ліри 34.50 — 35.50.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 17 жовтня ц. р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.70	зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.80	„
1 л. молока	0·15	„
1. л. сметани	0.75	„
1 к. яєць	4.30	„

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: „Ваґусь" (Димша).
КАСИНО: Хрестоносні походи.
КОПЕРНИК: Фолі Бержер (Моріс Шваліє).
МАРУСЕНЬКА: Бар Міцве.
МІРАЖ: Пригоди пеховця (Чарлі Чаплін).
ПАКС: Молодий ліс і додатки.
СТИЛЕВІЙ: Дівча з хмар і ревія.
УТІХА: Серце Індіянки.
МУЗА: „Я збіглець".
ТОН: Пат і Патахон як джезбендисти.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазелїну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

Даром 50 зл. на зиму

може одержати кождий читач отсего письма.

З приводу отворення висилкового відділу, як також в цілі приєднання собі постійних клієнтів й поширення наших товарів серед найширших верств консументів нашого краю рішили ми розділити 1000 премій по 50 зл. в готівці між клієнтів, котрі надішлють замовлення на один або більше комплетів і залучать правильну розвязку шаради.

Пояснення: В 8 вільних чотирокутниках треба вставити довільні числа від 1—9 в той спосіб, щоб сума їх у всіх напрямках дала число 15.

Не зважаючи на великі грошеві премії, ми рішили також обнизити ціни наших комплетів до мінімум.

Наші реклямові комплєти... 70% знижки.

Тільки за 12 зл. 98 сот.

висилаємо: 1 мужеський одяг, готовий гладкий або в десенях, кольор після бажання з добрим викінченням (від ч. 46—52), 1 мужеський светер зимовий грубий і теплий в жакардових десенях з шалевим ковніром або з американським замком, 1 мужеську сорочку в дуже добрім ґатунку з модним сатиновим викінченням або 1 пару підштанців в знаменитім ґатунку, 1 пару десеневих скарпеток дуже міцних, 1 шовкову краватку найновішу, 1 мужеський шаль вовняний в модні десені і 2 мужеські хустинки до носа з кольоровим краєм. Такий самий комплєт в першорядним ґатунку тільки 14 зл. 90 сот.

Тільки за 12 зл. 80 сот.

висилаємо: 3 метри матеріялу на мужеський одяг, осінний або зимовий, дуже модний (десені бельських камґарнів), повної подвійної ширини 130 цм., 1 мужеський светер, зимовий, грубий і теплий в жакардових десенях з шалевим ковніром або американським замком, 1 мужеську сорочку в дуже добрім ґатунку з модним сатиновим викінченням, 1 пару підштанців в знаменитім ґатунку, 1 замшовий поясок до сподень з гарним нікльовим замком, 1 пару зимових рукавичок і 3 мужеські хустинки до носа з кольоровим краєм.

Такий самий комплєт в першорядним ґатунку тільки 14 зл. 50 сот.

Тільки за 12 зл. 10 сот.

висилаємо: 4 метри матеріялу на модну дамську сукню в гарні взори й десені теперішнього сезону, 1 зимову хустку в ясні або темні крати, 1 дамський пульовер наймодніший, „крик моди", 1 дамську сорочку, люксусову з шовковою вставкою у всіх кольорах (після бажання), 1 п. дамських реформ з елястичного трикоту в усіх розмірах, 1 п. дамських панчіх шовкових в знаменитім ґатунку, 3 дамські хустинки, батистові з шовковою обвідкою, 1 апашку (шаль) чисто вовняну, дуже модну, в гарні взори.

Такий самий комплєт в першорядним ґатунку тільки за 13 зл. 80 сот.

Тільки за 25 зл. 80 сот.

висилаємо 1 штуку білого полотна 17 метрів на білля всякого рода або постіль в д. добрім ґатунку, 2 пікові ковдри на ліжка в елеґантні жакардові квіти в добрім ґатунку, 6 метрів білизняної флянелі, мягкої й пушистої на всяке білля, піжами і пляфроки, 6 метрів зефіру в модні смужки на мужеські сорочки денні і 6 метрів ручникового чисто білого в кістки або 6 вафлевих ручників з френзлями.

Вище згадані комплєти висилаємо за почтовою післяплатою на листовне замовлення. Платиться при відборі на почті.

БЕЗ-РИЗИКА: Коли товар не подобається, приймаємо його назад і зараз звертаємо гроші за нього.

Адресувати: Фірма **„Polska Tkanina", Łódź, ul. Moniuszki l. 3. — oddz. A. 25.**

Зазначуємо, що се ніяка льотерія, ні льосування, тільки кождий, хто надішле правильну розвязку шаради разом з замовленням, може одержати 50 зл. в готівці.

Термін зголошень відбудеться 15 листопада 1935 р.

В сих часах кождий думаючий чоловік і кожда думаюча жінка зробить навіть км. більше дороги, щоб тільки дати заробити своїм.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюються 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 24 жовтня 1935. Ч. 81 (879)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городецких ч. 2.I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

Увязнення катол. Епископа

Загранична преса принесла отсю вістку про спосіб увязнення катол. Епископа Майсену, Петра Лерре. Гітлерівська поліція увязнила того Епископа на вулиці. Велика товпа народа приглядалася тому, як Епископ протестував проти увязнення, але його брутально схопили й відвезли до тюрми. Судовий процес проти Еп. Лерре відбудеться незабаром. Кромі того увязнено в Тріері двох катол. пралатів.—Також Бісмарк в часі т.зв. „культуркампфу" казав увязнити трох катол. Епископів. Та коли Папа одного з них сейчас іменував кардиналом, Бісмарк наказав випустити його з тюрми. Недовго сиділи й оба інші. Як відомо „зелізний канцлер" програв боротьбу з катол. Церквою, хоч тоді Німеччина була дуже могутна.

През. Росвелт питає священиків

Президент Злучених Держав Північної Америки Росвелт вислав велике число приватних листів до священиків і проповідників по всій Америці і просив їх, щоб вони подали йому свої помічення про життя людей в краю. Президентови Росвелтови йде передовсім про те, щоб дізнатися про погляди духовних в справах суспільного забезпечення і в справі плянів допомоги.

Вісти про війну

Що діється на сомалійськім фронті?

З Александрії доносять: Абісинці побили Італійців на сомалійськім фронті. Недавно ще Італійці заявляли, що за 2—3 дні італійські прапори будуть маяти над Гарраром. Тимчасом Італійці на цілім сомалійськім фронті перейшли від нападу до оборони і декуди відступили аж на територію Сомалі. Перший удар дістали Італійці тоді, коли в Огадені три італ. полки, окружені Абісинцями, мало не погибли від спраги й голоду. Вони ледви вирвалися, але їх боевий запал упав.

Італійці намагають літаками й танками, але з сумнівним успіхом.

Щоб піднести боевого духа армії, італ. летуни і танкісти зачали живу діяльність. Тисяні бомб впали на абісинські оселі, та населення вже навчилося скривати перед бомбами. На лінії Шілас—Агалах італійська піхота не видержала натиску Абісинців і всі танки, що були на лінії Кабрин—Булибульгаб—Массара, попали в полон. На лінії Гаррар—Джіжіга—Томса Абісинці зібрали 200.000 війська. На чолі тої армії стоять: турецький ґенерал Вегіб-паша і німецький ґен. Леобен.

Непорозуміння між Муссоліні і начальним вождом італ. армії в Абісинії.

З Александрії доносять, що в останних днях між Муссолінім і начальним вождом італ. військ в Абісинії ґен. де Боном повстали поважні непорозуміння. Муссоліні настоює на тім, щоб італ. війська йшли без стриму вперед. Ґен. де Боно вважає, що італ. війська не можуть так скоро посуватися вперед, бо вони вже перетомлені голодом, спрагою, недугами і бездоріжжам. Моральний стан італ. армії погіршується. Вояки майже не сплять, бо Абісинці атакують ночами і держать Італійців в постійнім напруженні. Щоденно Італійці попадають в засідки Абісинців. Муссоліні не вірить звітам ґен. де Бона і вислав до Абіссинії начальника ґен. штабу маршалка Бадолія. Він має провірити стан справи.

Побіди Італійців.

З Парижа доносять: Італійці заняли дві важні місцевости, Суаляр і Дагуер та збомбардували Ганґґеррі й Бурдолі. Абісинські відділи в неладі втікають. — З Лондону повідомляють: Італійські літаки шість разів одного дня бомбардували Макале. Містечко зложене з самих деревляних домів занялося і до половини згоріло. Відси повстали поголоски, що Італійці здобули Макале. Англія почала вже злегка примінювати економічні санкції. Те саме роблять 22 держави.

Німці до двох літ заллють Европу

Паризький „Евр" пише, що Ляваль відбув нараду з начальним ґенералом французької армії Вейґаном. Ґен. Вейган сказав, що коли Франція не порозуміється з Англією, то Німці своїми арміями до двох літ заллють цілу Европу. Треба ще взяти під увагу, говорив ґенерал В., що війна з Абісинією може так ослабити Італію, що в Европі не можна буде числитися з військовою силою Італії.

Союз Англії з Еспанією й Португалією

З Мадриту повідомляють: „Даріо де Нотіціяс" помістив статтю, надіслану з Лісбони. В ній сказано, що Англія дала свою санкцію на еспансько-португальську приязнь, котра буде мати велике міжнародне значіння. Союз Англії з Еспанією й Португалією репрезентуватиме спільні інтереси на Атлянтику і на Середземнім Морі.

Мотилі перемогли літак

Близько Барі в Італії на один літак, що летів на висоті 200 м., напав густий рій мотилів. Мотилі хмарами вдаряли в шиби, передіставалися крізь вентиляційні отвори до мотору, осліпляючи летуна і заслоняючи йому зовсім поле бачення. Летун хотів піднестися висше, одначе не міг перебитися крізь хмару мотилів. Тому що мотор вже перестав функціонувати, летун зіскочив на землю з легкопадом. Літак розбився. Так ничтожні мотилі великою масою перемогли сильну машину.

ДОВГІ І ТЕМНІ ОСІННІ НОЧІ це найкращі жнива для вломників, тому обезпечіть негайно від крадежі — влому своє майно в

ТОВАРИСТВІ ВЗАІМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

Католики і кольпортери

АКТУАЛЬНА ПРИГАДКА

з приводу місяця книжки.

В нинішних часах загальної кризи серед всіх станів суспільности передовсім тяжко живеться українському народови, бо він одинокий з великих числом народів позбавлений своєї державности. В невідрадних умовинах знайшлося нині і греко-католицьке духовенство галицької частини українського народу. І його нинішного положення ані порівнувати не дасться з передвоєнним або безпосередно повоєнним.

Мимо того думаючи, що наше духовенство матеріяльно ситуоване як давніше, або що мешканця села дасться лекше переконати, приходять сьогодня до наших приходських домів, не згадуючи вже цілої хмари безробітних, майже що тижня, а бувае, що і по кілька на тиждень, ріжні кольпортери всіляких установ, фірм так українських як і чужих, головно заступники книгарень. Всі вони на всякий лад захвалюють свої фірми та жадають, щоб священик підпирав їх. Насувається питання, чи їх становище до катол. релігії і до Церкви позитивне або бодай коректне? А сего муситься жадати, бо ворожих або непевних елементів у відношенню до релігії священик-католик не буде спомагати, хоч зі своїх скупих засобів мусить і повинен спомагати добрих католиків, після вимог совісти.

Очевидно, що між кольпортерами є богато, сказавби я навіть більше релігійних людей. Недавно був у мене один кольпортер. Я за ділом вийшов з хати. Приходжу під приходство а в кімнаті розлягається спів. Слухаю ліпше а той пан співає гарно-милозвучно „Господи воззвах". Се мене приемно вразило й очевидно я його без замовлення не відпустив. Бувае й інакше. Напихаються до священичих домів часом люди, які з релігією не мають нічого спільного. Для остороги перед такими типами оповім два випадки зі свойого життя, щоби ми пізнали, кого нерав спомагаємо.

Зимою 1933 р. приходить до мене представник фірми п. Т-а, п. П. з метою пропаганди його часописів між моїми парохіянами. Я приймив його на нічліг і приняв чим міг. По вечері, як ми сиділи при гутірці, а був тоді в мене також бібліотекар місцевої читальні „Просвіти", зійшла бесіда на ролю греко-католицької Церкви в життю українського народу. Серед розмови заявив п. П. звертаючись до бібліотекаря: „Ми з Церквою будемо так довго числитися, доки нам Її буде треба". Се його власні слова, котрі він здається зовсім щиро, після свойого переконання сказав, а думав, що я не зверну на них уваги. Я з місця запротестував проти такого розуміння і трактування католицької Церкви, а тоді сей панок, як то звичайно бувае у

ліберальів, безлично заперечив сказані перед хвилею слова: „Борони мене Боже, а дежби я говорив такі слова!" Так-то брехня найліпша й одинока зброя в руках безвірників. — Бачив я ще раз сего панка пізніше пів року на читальнянім торжестві в сусіднім селі і він навіть промовляв, але вже вистерігався таких фраз, може тому, що бачив численно зібране духовенство.

Знов сего року, перед кількома днями загостив до мене кольпортер фірми п. П-а в Перемишлі, п. Я. Сей пан покликуючись на численні замовлення ріжних Отців-Душпастирів Перемиської і Львівської Діецезій на рами, хрести, образи з рамами, пульти під Служебники і т. п. у його шефа, деякі на досить поважні квоти—попросив краснорічивими словами й мене щоб у п. П.....а дещо замовити. Я не міг опертися його краснорічивости і зробив у нього замовлення. По залагодженню потрібних формальностей я показав йому, куди має йти до дальшого свойого кліента, про що він мене питав, і виразно сказав до нього: „Ось туди підете дальше коло церкви." Зазначую, що, як я зауважав в часі своєї розмови з ним, він має вироблений обсерваційний змисл. Він попращався і пішов, а дорога його вела попри саму церкву. Я станув зріднею коло вікна і кажу: „Ану глядім, чи сей пан, який так гарно говорив в нас про церкву і про потребу украсити її образами в гарних рамах, чи він бодай здійме капелюх коло церкви". Глядимо цікаво, бож у чесного чоловіка слова повинні відповідати ділам. Ми були певні, що він віддасть пошану Евхаристійному Ісусови. Але де там! Ми гірко розчарувалися. Бо, хоч „солоденький" панок переходив попри саму церкву, однак навіть не глянув на неї і з гордо піднесеною головою минув її, не здіймаючи капелюха. Шкода, гадаю собі, що ти паночку так гарно говорив на релігійні теми, що так похвально висловлювався про наш грекокатолицький обряд, шкода того завдатку, що я тобі дав, шкода тих священників, що тебе ночують, годують і так щедро обсипують замовленнями. Тепер переконуюся, як далеко тобі від слів до діл.

Думаю, що католицизм зобовязує кождого з нас звертати увагу на всі прояви життя і все відповідно реагувати в обороні катол. Церкви.

Тих кілька слів кидаю для обережности нашого Всеч. Духовенства перед вовками в овечих шкірах, котрих ми не повинні спомагати, коли переконаємося, чим вони дишуть на нашу католицьку Церкву.

У Волощі, в жовтні, р. Б. 1935.

о. Ісидор Фок.

Примітка Ред. „Н. Зорі": Ми не навели повних імен дотичних фірм, а то тому, бо не припускаємо, щоб яка небудь фірма хотіла, щоб її кольпортери поводилися так, як тут описує наш ВП. Дописувач. Та на самі факти такого поведення супроти Церкви слід звернути увагу і загалови католиків і всім фірмам — в їх власнім інтересі.

Доми ЗОС

ЗСО (Заведення суспільних обезпечень) в Польщі має тепер 69 чиншових домів, найбільше у Львові, бо 18, далі в Кракові 9, в Познані 6, в Сосновці 4, в Варшаві-місті 3, в Варшаві-Жолібожу 3, в Катовицях 3, в Варшаві-Волі 1, в Люблині, в Бялій і Бельську по 2, в Бендзіні, Хелмні, Хоржові, Ченстохові, Ґдині і Торуні по 1. Помешкань в тих домах є 4.400, з того робітничих 2.400. Поверхня однокімнатного помешкання 25 × 40 м. кв., двокімнатного 50×70 м. кв., трикімнатного 80×115 м. кв. Висота 2.80 м. Частину робітничих помешкань займають всюди умові працівники, нпр. у Львові 25%, у Варшаві 74%, в Ґдині 75%, в деяких інших містах поверх 80%. Чинш за одно-кімнатне помешкання вагається від 20 зл. місячно (Катовиці) до 70 зл. (Краків і Варшава). Чинш двокімнатних помешкань від 55 зл. (Львів) до 130 зл. (Познань і Варшава). Чинш трикімнатних помешкань від 90 зл. (Львів і Ґдиня) до 180 зл. (Познань і Варшава). Направляють ті доми що три роки. На ті направи призначено 0.80% білянсової вартости кождого дому. Кілько в тих домах з публичних фондів українських родин?...

Калєндарна „prosperity"

3) Календар „Батьківщина" на 1936 рік — перший річник видавництва (Львів, Вірменська 25). Видає його часопис „Батьківщина" [1]). Під національно-політичним оглядом той календар представляється незле.

Правильне також становище супроти чужинецьких фірм; м. і. календар містить лиш українські анонси. Відношення до Жидів дещо гітлерівське. — Календарій іще має також і „православні свята", зате православної Церкви в Польщі не називається (ст. 41) українською, а лише зазначується її існування на етнографічно наших територіях.

Майже все те булиб річи, за які сей календар варт похвалити. Та він має і свої „але". Се перше всього стара ліберальщина, якої ще не вповні позбулися наші націоналісти. Перша річ (поза календарієм), якою починається т. зв. „літературна частина" се вірш І. Франка „Каменярі". Отже час би вже зрозуміти сей вірш так, як його розумів Франко й його ближчі: „Каменярі" пропагують не національні а інтернаціональні кличі (т. зв. „поступу" й под.) масонерії й ін. тайних товариств, заборонених Церквою. — В гарно написаній статейці „Сорок літ я трудився, навчав..." автор під псевдонімом „Ярза" зновже робить з Франка виключно національного героя; а се знову фальшування ідеольогії Франка. У статті „За один фронт!" Д. Паліїв пише виразно: „Нація понад усе" (ст. 37); се націоналістична єресь, що веде до переслідування Церкви й неладу в національнім житті. Ту саму єресь іншими словами маємо в статті „Політика нації" (ст. 52). М. Іванейко в статті „В житті призначено людині" дуже по пітійськи пропагує щось ніби Берґсонівський віталізм; рівночасно скрізь підчеркує найперше націю і щойно тоді Бога:

„Вузькі наші ниви. Та від нас залежить вибір і рішення: чи замкнемося тільки в тісних межах уродження й смерти, в межах окремого дрібного істнування, чи вирастемо поза, понад них, чи вдійснимо наше повне призначення, як у глибокій воді поринаючи в вищих дійсностях нації й Бога" (ст. 63).

Далеко більше баламутна стаття „Приснився дівчині коханий" — про сни і сонні примари. Хоч у тій статті й подається правду, то спосіб подання непопулярний: годі на півтори сторінки популярно розяснити гіпотези Фройда.—В статті „Якою будеш, дитино моя" — про виховання — говориться про всякі річи досить широко, зате релігії й її ролі в вихованню присвячено аж один рядок (подібно як вибирають священиків до виділів наших національних установ немов „шкварки" на омасту.) — В ріжних статтях про подружжа трактується сю велику св. Тайну зовсім матеріялістично, з чисто тілесного становища (ст. 118 і і.). Також треба піднести те, що в тих статтях посередно похвалюється неомальтузіянство: „Коли супруже має менш-більш наладнані матеріяльні відносини, повинно виховати трое до четверо дітей" (ст. 120). — Інсценізація Франкової поеми про Вишенського пера Осипа Когута виказує незрозуміння суспільної вартости молитви й аскези.

Збираючи все те, можна сказати, що перший річник календаря „Батьківщина" не конче вдатний. Писаний мало популярно й має богато прогріхів, які роблять його непригідним до поширення між простолюддя. Зате без шкоди може його прочитати інтелігент.

„Український загальний календар Криниця на 1936 рік" се вже річник другий. З усіх календарів він мабуть найцікавіший, хоч зовсім не виховуючий. Поза такими річами як православний календарій, вичислювання якоїсь „української православної Церкви", двох-трьох малопристойних ілюстрацій, непотрібної статейки про поцілунок і ще кількох дрібничок — нема що тому календареви закинути. З усього змісту так і видно, що редактор календаря пішов дорогою найлекшого спротиву: він не хоче нікого нічого навчати, лише бавити зґл. подати потрібні інформації. В нинішних часах великого напихання людей всякими „науками й ідеалами" хто знає чи такий спосіб забави й інформації не подобається людям більше від ріжних моралізацій... І тим краще зможуть редактори „Криниці" перепачкувати в ній ріжні свої ідеї, в опакуванні принаднім і дотепнім. Покищо сього року з тих ідей—легке „ундування" й ляїцизм найвиразніші. Цікавий зміст „Криниці" повихоплюваний мабуть з усяких „магазинів" [2]); але є й добрі та цікаві статті з нашого життя, прим. Б. Р-а „З історії української преси". Деякі з авторів повинніби знову піти навпаки як радить „Криниця" й занятися більше „мі'ком" ніж спортом.

„Український Інвалід — загальний календар для українського народу на рік 1936" хоче допомогти інвалідам. Діло праве, лише на заголовок менше надається... В наших інвалідів поважаємо не їх інвалідство, а їх боротьбу за волю.

Як на перший річник сей календар зредагований дуже добре й навіть має значні виховні вартости. Статті й оповідання цікаві, ілюстрації добірні. „Духом" подібний сей календар до кал. „Червоної Калини". Відношення до католицької Церкви майже прихильне (прим. ст. 53: Бісмаркови... „боротьба за культуру", яку він вів з католицькою церквою, не додала до його вінка слави ні одного листка").

Є очевидно й „але". Отже в „Нагадаймо собі..." рішучо не треба поміщувати знимок таких шкідників як Винниченко. В „Сорок літ я трудився, навчав..." славословіє Франкови аж таке, як ні в якому з інших календарів. Таке немудре, несмачне й неправдиве: „Можна сміло сказати, що якщонебудь діялося у тих роках у ділянці нашої культури, то це робив сам Франко або діялось воно під його могутнім впливом" (ст. 110)... Мимоволі тиснуться на уста слова тогож Франка: „...я добре знаю цілу оту патріотичну зграю й ціну її любовних фраз"... Та мимо всего можна сей календар поручити, хоч він надається краще для інтелігенції, як для простолюддя, тобто невповні заслугує на назву „загальний".

Календар-альманах „Дніпро" (річник XIII), виданий накладом Українського Т-ва Допомоги Еміґрантам з України. Свята в ньому подано православні під назвою „українські"; гр.-кат. зазначено побіч (прим. св. Йосафата). Дух календаря уенерівсько-ліберальний, протигетьманський і ліберальний рівночасно. Словом, дальше стоять за „народовластям", хоч уже бачили, як воно страшенно зруйнувало Україну. Не диво, сеж пишуть: Олекс. Доценко, Ісак Мазепа, Юрій Косач, Володимир Дорошенко, Василь Сімович і інші подібні. Сімович розуміється вихвалює Франка, Дорошенко Грушевського — при чім оба не так славословлять як більше блудословлять... П. Феденко вважає за відповідне витягати з гробу найбільшого шкідника Драгоманова і всуперіч масі доказів, наведених „Вістником", робить з нього „великого українського еміґранта", хоч се сьогодня вже зовсім ясне, що Драгоманов був інтернаціоналіст і типовий москвофіл-возсоединитель.

Ради кількох споминів, до того ще мабуть спеціяльно дібраних, бо прим. з В. Леонтовича — прихильника Гетьмана Скоропадського—дано якраз річ, що освітлює гетьманський рух зглядно негативно — можна сей календар поручити в Галичині тим нашим інтелігентам, що вивчають часи української війни. Оповідання Косача наскрізь нездорове: захоплюватися Україною для її пороків уміє ще щоправда Маланюк; та сей бодай здорово заклене при тому...

Історичний календар-альманах „Червоної Калини" на 1936 р. к вдався дуже гарний. Календарій в ньому не має православних ані „українських" свят, лише „українсько-католицькі". В богатім і цікавім змісті того календаря маємо справді цінні

[1]) Пор. „Нова Зоря" чч. 76 і 79.

[2]) Се рід журналів, переважно забавляючого змісту, дуже поширений головно в англо-саксонських народів; та се переважно „січка" й обрізки.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Як утворено правительство

Сіопістична „Хвіля" в ч. 5954 принесла статтю Зінгера, в котрій є м. і. що слідує:

В пятницю 11 с. м. міністр справедливости Міхаловский відвідав премієра Славека. Конференція тривала дві години. Обговорено докладно всі подробиці. Опрацьовано програму на два роки. В суботу рано приняв премієр Славек міністра скарбу Завадзкого. Обговорено плян фінансової праці. Завадзкий приготував також програму на цілий рік.

Міністр справедливости Міхаловский виїхав зовсім спокійно на полювання до Трок. В Вильні одержав вістку, що мусить сейчас вернутися тому, що правительство подалося вже до димісії.

В поїзді п. Міхаловский стрінув виленського воєводу Яцкєвіча і сей сказав йому, що стає міністром праці. Для міністра справедливости ціла та *справа була дивно невчасна: щойно недавно* провадив з премієром дискусію і винесив йому, що з ощадностевих оглядів треба провадити амнестію, бо вязниці переповнені. Премієр протиставився тому. Відбувася також друга дискусія в справі супружого кодексу. Що сталося? Чому премієр випровадив в блуд своїх найблизших?

Премієр Славек винесив йому пізніше, що уважав своїм обовязком виконувати функції свойого уряду аж до останної хвилі. Чи тим способом дійсно винесена причина наглої димісії правительства? Чи не відбулися на Замку таємні розмови, котрі допровадили до димісії.

Господареське положення краю викликало богато журби вже довго перед тим, ще перед соймовими виборами. Вже в тім часі відбувся ряд довірочних конференцій на Замку.

Перед кількома місяцями відшукав Президент Держави свойого ученика проф. Квятковского і в Моєьцицах відбулися численні довірочні розмови.

Ученик не спішився так дуже до становища міністра. Та мусів піддатися приказови свойого професора.

Президент держави запросив до себе теперішного премієра Коєцялковского і поручив йому утворення правительства сейчас то зп. до 24 годин. В хвилі коли міністр внутрішних справ Коєцялковский сидів в своїм кабінеті і пробував творити правительство, сиділа в соймовім будинку інша група, котра пробувала паралїжувати діяльність *нового премієра.*

Головні надії покладали на мін. Бека, котрого уважають учеником марш. Пілсудского. Сподівалися, що коли відмовить, не дійде до утворення нового правительства. — Була причина до того роду припущень. Міністр фінансів Квятковский *не міг знайти ласки в очах* міністра закордонних справ. Ще перед двома роками п. Квятковский виголосив у Варшаві остру протинімецьку промову на відчиті п. з. „Гданськ, Гдиня і наші західні інтереси". Член буавої народової орґанізації „Зажеве" (Зарево) липився вірний своєму становищу в справі небезпеки, що загрожує Польщі від заходу. — Не знайшов також симпатії в очах міністра закордонних справ новий міністр торговлі Гурецький, котрий пробував в Парижі говорити богато лагідніше і шукати контакту з французькою суспільністю завдяки посередництву Союзу комбатантів (Фідаку). Не міг викликати великого захоплення през. Гурецкий, котрий зорґанізував славний похід з лямпіонами при німецькій границі.

Міністр закордонних справ Бек відкинув в першій хвилі предложення лишитися на своїм уряді. Запрошено його на Замок. Годину тривала конференція на Замку. Потім міністр закордонних справ приняв у себе премієра Славека і від неділі міністр Бек хорий. Не зложив присяги. Не брав участи в параді нового кабінету. Довідався тільки, що віцепремієр Квятковский в своїй промові вилів два речення про необхідність триматися традиційної приязни і поборювати всі можливі труднощі у взаєминах з сусідами. Закордонна преса винесяла се вже яко знак під адресою Румунії, Чехо - Словаччини, Литви і совітської Росії.

В офіціяльних кругах заявляють, що обі промови були написані після узгіднення з міністром *закордонних справ*, та вже *вичувається*, що закордонна політика перестав бути монополем „фірера" на Вербовій. Віцепремієр і премієр будуть мати на неї також свій вплив.

Оповідають вже також, що трійомвірат на Замку буде розширений. Дійде до него віцепремієр Квятковский. Се викликує контракцію „полковників". Холодно приняла „Газета Польська" утворення нового правительства. Декларації правительства, як також промови віцепремієра не привитано ніякими вступними статтями, редакція жадала тільки, аби правительство сформулювало свою програму. Говорять навіть, що нове правительство і сам правительственний табор мобілізують свої сили в парляменті. Чи їм се вдасться? Президент держави відвідав особисто маршалків сойму й сенату. Довгі літа Президент держави не переступав порогів сойму й сенату. Тепер прибув і як оповідають мав два завдання: піднести авторитет парляменту і поручити „своє" правительство. І тому треба припускати, що контракція „полковників" сим разом не матиме успіху. Тимчасом невтомно працює нове правительство. Тринацять годин тривали наради Економічного Комітету. На другий день скликано засідання ради міністрів. Висліди праці держать в тайні, бо ся праця відноситься не лише до буджету, господареської політики, але також фінансових справ.

З усміхом звернулося правительство до суспільности в своїй першій заяві, але на другий *день забрав голос віцепремієр і виказав*, що за той усміх горожани мусітимуть заплатити „жертвами", бо положення дуже поважне. Дорого буде коштувати „ліберальна передишка" з заповіданням амнестії. Великі будуть торговельні кошти і дорогий буде той усміх, і суспільність заплатить тепер за попередні блуди полковників. („Гайнт").

В обороні девоток і кухарок

У відповіді на статтю Грабика, котру ми подали в 79 ч. „Н. Зорі", „Курієр Львовскі" приніс в ч. 283 статтю проф. Станіслава Грабского під з.: „В обороні девоток і кухарок". Автор пише в ній м. і.:

Завсіди так було, що коли дві держави воювали з собою, *в інших краях* одні симпатизували з одною другі з другою з воюючих сторін. Отже нічого давного, що й нині дискутується в Польщі, кому добре желати Абісинії чи Італії?

На ту тему написав в „Курієрі" з 11 с. м. статтю п. Клеменій Грабик заявляючися рішучо за Італією. Розумію його. Недавно таке саме становище занив в варшавськім „Дзенніку Народовім" п. Дмовский. А п. Грабик прожив довгі літа в тіснім кружку найбільше втаємничених дивощиків. І хоч нині вони сердечно ненавидять п. Грабика, він одначе має ще їх спосіб думання про богато річей.

Та *не думаю, щоб наші симпатії мали вплив* на події в Абісинії, Женеві чи на Середземнім Морі і тому не забираби я публично голосу в тій справі

Та не можу помінути мовчанкою кількох аргументів п. Грабика, бо уважаю їх н е б е з п е ч н и м и. П. Грабик стверджуючи, що симпатії для Абісинії переважають в польській опінії, підкреслює, що сі симпатії випливають з мотивів виключно гуманітарних. Але „гуманітаризм яко мотив в области міжнародної політики се дитинство і глупота, гідні пересічної девотки і кухарки". А „політичні заложення наказують польській суспільности, котра також хотілаб одержати кольонії, не обурюватися, коли хтось інший хоче позискати кольонії для себе". Та передовсім не треба по думці п. Грабика, сприяти Абісинії, бо погром Муссолінія й упадок фашистівської системи в Італії „потягнувби за собою в цілій Европі нагальну реакцію здавленого нині і розторощеного радикалізму".

Сі політичні заложення видаються мені не надто сильні. Ніхто в Польщі не думає про здобування кольоній силою. Отже устійнення в світі засади, що кольонії треба дальше завойовувати, а не позискувати мировими договорами — не приближає нас хіба до їх посідання.

І дивно якось знучить побоювання, щоб упадок фашизму в Італії не викликав в світі загальної реакції розторощеного радикалізму. Коли він направду розторощений—то евентуальна його реакція поза Італією буде дуже слаба. А коли *упадок Муссолінія мігби захитати* „сильними правительствами" деінде, хочби в Німеччині, в такім разі ті „сильні правительства" спираються лиш на наслідуванні чужого взірця, на якійсь політичній моді і мають реально дуже слабі основи — та супроти того без огляду на виспід абісинської війни раніше чи пізніше упадуть.

Небезпечне проголошування засади, що „гуманітаризм в ділянці міжнародної політики се дитинство і глупота" та „істерія девоток". Бо небезпечна злуда, що можна відкидати етику, ставати понад злом і добром, кермуватися виключно своїми „потребами" — в міжнародній політиці, а гуманітаризмом, справедливістю, панованням права — у внутрішній політиці. Чоловік має лиш одну душу й одно сумління. Хто признав наказ моральности в одній ділянці свого поступування і думання за глупоту, той їх злегковажить завсіди, коли йому тільки будуть *невигідні.—Треба вибирати. Або всю політику* ставиться понад злом і добром, так внутрішну як і зовнішну, і признається, що світом рядять тільки права ділання сил. Так учать і поступають большевики згідно зі своєю фільософією історичного матеріялізму. Так учать також нац.-соціялістичні неопогани в Німеччині. Або признається істнування в світі прав сили і моральних прав. Але в такім разі треба разом з Апостольським Престолом осудити кермування виключно своїми потребами і в міжнародних взаєминах. А й Союз Народів, хоч ним мають правити масони, осудив також італійский наїзд на Абісинію. Я не в силі поперити, щоб ті всі держави, котрі разом з Польщею осудили Італію в Женеві, були тільки пасивним знаряддам „англійської захланности".

Англійська політика нераз забувала право і моральність — коли її стремління йшли в противежнім напрямі. Та тепер її інтереси збіглися зі стремліннями всіх цивілізованих народів до того, щоб сперти міжнародні взаємини не тільки на насильстві, але й на якімсь праві. І тому весь Союз Народів став по стороні Англії, а не по стороні Італії. І по її стороні став також польський міністр закордонних справ, що репрезентував Польщу в Женеві. Бо Польща має найменше до позискання на трійомфі засади: сила перед правом. Отже відрухове осудження Італії нашими девоткамя і кухарками дивно якось збігається з політикою польської держави в Союзі Народів. — Та я не назву її істеричною.

Зате видається мені завадто перворим побоювання, щоб борони Боже воєнна невдача Італії не зашкодила фашизмови. Не вдалося нам насліджування французького лібералізму. Взорована на нім перша польська конституція не удержалася.

Одначе й мода на фашизм не дала нам нічого доброго. *Адже суґґерування фашизмом* стояло при жерелах двох найбільших трагедій польського сучасного політичного життя: замордування президента Нарутовича і майового перевороту. І се не чинник польської сили правдиво фашистівське нині в Польщі ділення всіх на кождім полі публичного життя на „своїх" і „несвоїх". Треба чимскорше зірвати з рецептами взятими будь чужих взірців. Польський нарід мусить витворити свою власну ідею. А ідея, здібна дати нам силу духа потрібну на те, щоб ставити побідно чоло надходячій історичній хуртовині, мусить спиратися без застережень на християнській моралі, на стремлінні до побіди і в нас і в цілім світі добра над злом, права над силою.

Думаю, що „істерія девоток" пішла більше по тій дорозі, від субтельних розумувань п. Грабика. Отже стаю в її оборону.

Станіслав Грабскі.

Примітка Ред. „Н. Зорі": Так тепер пише проф. С. Грабский, котрий ціле життя належав до ґрупи, яка в найбільше неморальній спосіб ширила ненависть до нашого народу в Галичині. Нам приємно булоб довідатися, що п. проф. покинув неморальні погляди тої ґрупи, якби він ствердив виразно, що ціле своє життя поступав але, підпираючи ту ґрупу. Та коли він сего не говорить, тільки читав морали про право і справедливість такому самому шовіністови, яким був він ціле життя, то се викликає враження смішне і несеріозне.

Радіо - вистава в Міляні

Недавно відбулася в Міляні (Медіоляні) сема італійська національна радіовистава. Більше як 60 стійн ріжних фірм показувало поступ Італії в царині радіопромислу, а найбільше уваги притягав пять і більше лямповий апарат, пристосований до всіх довжин радіохвиль. Італійський радіопромисл дає працю більше як 6.000 робітникам і продукує річно близько 100.000 радіоапаратів. Заанґажований в цьому промислі капітал доходить до 100 міліонів лірів. На час вистави зорґанізовано вгорі виставової будівлі студіо, звідки на очах всіх передавали ріжні авдиції.

Українське весілля на хвилях радія

Радіо починає низку авдицій з української культури й у програмі її надає в найблизчому тижні дві цікаві авдиції з галицького села і його звичаїв: у пятницю 25 ц. м. надаватиме варшавська радіостація в год. 12.15—12.40 в полудне репортаж „Гуцульське весілля", три дні пізніше в понеділок 28. ц.м. львівська радіостація передаватиме на всі стації словно-музичну авдицію „Весілля на Поділлі". Автором останньої є нар. вчитель Степан Сніжко, а виконані будуть у ній всі наші весільні пісні та тим самим всі традиційні звичаї сільського весілля. Обох авдицій варт буде послухати.

Конфіската церковних дібр

в Мехіку.

З Мехіку повідомляють урядово, що президент держави оголосив декрет про удержавлення церковних дібр. Держава конфіскує всі церкви, добра епископів, семинарій і монастирів. Церква і релїґійні орґанізації не можуть мати нерухомостей ані не можуть ними управляти треті особи. Зовсім як в Большевії.

виховні статті (прим. „Наша традиція" дра Й. Пеленського), цікаві спомини з нашої визвольної війни й дуже цінні історично-популярні розвідки (прим. І. Горишівського „Рейд полковника Ждановича", Т. Коструби „Перший король України" й б. і.). У згаданій статті Т. Коструби та в споминах о. Макарія Карівця ЧСВВ маємо виразні католицькі моменти. Свої Франківські „тши гроше" встромив туди й др. В. Сімович, та сим разом прилично, бо як спомини з життя в таборі полонених. Цікаву й цінну книжку-альманах украшує богато ілюстрацій на осібних вкладах і в тексті. Календар „Червоної Калини" повинен бути на столі в кождій українській установі, в руках кождого українського інтеліґента.

Аpaміс.

Вибори і конскрипція

в „Програмі окраїнної політики" польського націоналіста.

В „Програмі окраїнної політики" польського націоналіста Ґертиха*) є окремий розділ присвячений виборам до Сойму і до самоуправних тіл та конскрипції. Тому що вибори й конскрипція се два акти, дуже важні для нас з національного огляду, далі тому що становище Ґертиха в справі виборів і конскрипції особливо цікаве, вкінці щоб побачити, оскілько нова виборча ординація, котра саме війшла в життя, ріжниться від того, що предкладав польський шовініст, — зі всіх тих причин приглянемося тому розділови трохи докладніше.

Часто буває так, — починає Ґертих розділ про вибори і конскрипцію — що для негайних ефектів необачно наражається в політиці на шкоду вартости, котрі мають тривке значіння. Має се місце напр. при виборах, коли, щоб здобути бажаний склад парляментарного чи самоуправного тіла в даній каденції, себто на час найвище кількох літ, спричиняється демаґоґічною аґітацією, корупцією, або очевидними надужиттями обниження рівня громадянскости в масах населення, що бере участь у виборах. Подібна рабункова господарка взагалі в здоровій державі недопустима, — а на наших окраїнах, де виховну працю над населенням мусимо вести особливо дбайливо, подвійно недопустима. Питання окраїнних мандатів в нашім Соймі се без сумніву трудне питання, — ті мандати, легко доступні для відосередних елементів, дуже діймаючо тяжать на цілости польського політичного життя. Але змагання, щоб запевнити польському парляментови нормальнішу структуру, не може відбуватися коштом життевих постулятів польської виховної політики на окраїнах. Є тільки одна дорога, щоб раціонально зменшити необчислимість і недозрілий політично вплив окраїн на напрям правління в Польщі: зміна виборчої ординації.

Вже отсей наведений вище вступ кидає деяке світло на становище Ґертиха в справі виборів. Бо вже з того вступу бачимо, як Ґертих уявляє собі вибори. Отже Ґертих бажає засадничо зменшення політичного впливу окраїн на публичне життя в Польщі. В тій ціли бажає він відповідного зменшення політичного представництва автохтонного українського і білоруського населення в Соймі. Та осягнути се при виборчій ординації, яка ще обовязувала у хвилі писання Ґертихом його „програми окраїнної політики", було можливе тільки при помочи виборчих надужить. Одначе виборчих надужить Ґертих не проповідує. Він бажає осягнути те зменшення „по закону". Тому власне жадає зміни виборчої ординації.

Отсе становище Ґертиха в справі виборного представництва окраїн у Соймі се черговий зразок політичної етики того польського шовініста. Як бачимо, та „етика" у високій мірі нетична. Бо осуджуючи різко виборчі надужиття при виборі поодиноких послів на окраїнах, називаючи ті надужиття зовсім слушно „рабунковою господаркою", Ґертих вимагає рівночасно, щоб зробити те саме, тільки на куда більші розміри! Бо він жадає, щоб зроблено свого рода виборче надужиття дотично цілих окраїн, щоб окраїнам виборчою ординацією відібрано їх виборне представництво в Соймі!

Домагаючись зміни виборчої ординації, Ґертих одночасно зазначує, що про ту зміну не можна говорити без опертя її на ширшій підставі. Під тою ширшою підставою автор має на думці перебудову цілого устрою себто зміну конституції Польської Річипосполитої.

Що торкається зміни самої виборчої ординації, то Ґертих подає далі кілька проектів такої зміни. Отже: 1) припинення на деякий час (напр. на час життя одного покоління) виборчих управнень цілого ряду найбільш запізнених у розвою окраїнних округів; 2) усунення засади залежности числа соймових мандатів від числа мешканців в даній окрузі та неспирання виборчої геоґрафії на підставі стислої пропорціональности населення, але узалежнення її між ін. від культурного рівня поодиноких областей, що дозволилоб окраїнні мандати зредукувати до числа, яке не впливалоб надто виразно на обличча Сойму; 3) усунення загальности виборів через введення цензусу освіти або т. п.; 4) усунення незмінности числа соймових мандатів і введення (на німецький зразок) засади вибирання посла сталим, предвидженим згори числом голосів, незалежно від числа мешканців в даній окрузі, що далоби в Соймі перевагу західним областям, котрі виказують вищу виборчу фреквенцію. Подібних прикладів, каже автор, можнаб наводити без кінця. Та всі вони мусять годити в собі постулят дати окраїнам яке таке представництво в польськім парляменті, щоб окраїни не почували себе кольонією, позбавленою всяких прав та самовладно адміністрованою, — з постулятом можливого збереження окраїн від надто нагальних, щокількалітних пароксизмів виборчої горячки.

Далі Ґертих торкає справу представництва польського населення окраїн. Виводи автора в тій справі особливо цікаві:

При нагоді — каже Ґертих — дозволимо собі розправитись з поширеним в нашій публичній опінії комуналом, що польське населення кождої окраїнної закутини мусить конечно мати в Соймі власного посла. Очевидно, не можна не згодитися з поглядом, що осягнення тої ціли булоб незвичайно корисним фактом. Одначе користи з осягнення тої ціли не видаються нам такі дуже великі, щоб варт було змагати до них коштом значних жертв. Не дається нині — в разі задержання загальности виборів (себто без введення цензусу освіти і т. п.) — довести до того, щоб деякі визначно чужомовні округи (особливо в сх. Малопольщі) вибирали послів-Поляків без яркого натиску влади (що, як усяке інше надужиття, деморалізує населення через підірвання в ньому змислу правопорядку), — або без введення національних курій, яких далеко йдучу шкідливість з точки погляду асиміляційної політики підчеркнули ми вже в першій частині отсеї книжки. Здається нам, що далеко менше зло, ніж система надужить або виховуюча сепаратизми система національних курій, є зрезиґнування з майже виключно престіжевого постуляту польського представництва деяких округ. Життеві потреби польського елементу тих округ зможуть остаточно представити в Соймі заприязнені посли з інших областей, або меморіяли і петиції, — зрештою не оден представник Поляків в околицях, слабо заселених польською людністю, зможе добути мандат завдяки системі державних ліст.

Таке становище Ґертиха в справі польського представництва в Соймі з окраїн. Як бачимо, те становище розумне. Бо правопорядок, в обороні якого виступив тут Ґертих, се фундамент всякої людської орґанізації отже також держави. І коли хто той правопорядок нарушує, той тимсамим підважує фундамент, на якім стоїть орґанізація, отже й держава.

Та правопорядок се не тільки лад, який установила собі якась орґанізація. Правопорядок се також лад, який установив на світі Бог. А Бог створив ріжні народи і визначив їм місця на землі, щоб там жили і розвивалися. І коли хто хоче нищити якийсь нарід, той тимсамим хоче нарушити божий правопорядок. Робить се якраз Ґертих, котрий хоче винародовити народи український і білоруський в Польщі. Тому його виступ в „Програмі окраїнної політики" в ролі оборонця правопорядку різко суперечить цілій тій „Програмі". Се чергова суперечність в Ґертиха, які ми відмітили вже при обговорюванню попередних розділів.

Ґертих кінчить розділ про вибори ще одним твердженням, яке не менше цікаве від наведеного вище твердження в справі польського представництва з окраїн. Се його твердження звучить дослівно так:

Також бажаємо підчеркнути шкідливість позискування і форсовного вводження до Сойму меншинних елементів ренеґатського типу, які мають представляти в Соймі нібито угодові руські елєменти, а які в дійсности не представляють нікого. Ілюзорична політична користь з переведення на кілька літ таких позірних представників чужомовного населення ніяк не оплачує деморалізації, яку завсіди несе з собою — корупція і спирання на елєментах, що даються корумповати.

І се становище Ґертиха зовсім розумне. Та шовіністичне засліплення, яке пропаґує автор в цілій своїй книжці, подібні його lucida intervalla позбавляє прак-

*) Гл. „Н. Зоря" чч. 780, 784, 788, 792, 800, 810, 813, 820, 822, 824, 826, 828, 832, 834, 840, 843, 847, 866, 869.

ОСИП НАЗАРУК 5)

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Столиця Апостольська

І. Думки по дорозі до Риму.

І розбирав я в думці всі теорії, які пізнав, ріжні преріжні твердження учених. Очевидно, Рим не міг стравити того круга країв, які посів, не міг в них перевести національної єдности. Що більше, не міг навіть горішної верстви ріжних завойованих племен і народів переняти одною культурою, греко-римською, тою, якою сам віддихав. Отже як почався великий рух народів і велика мандрівка їх, тоді тріс обруч римського „Орбіс Терраум", бо ніщо його властиво не вязало з нутра.

Він був звязаний тільки зовнішно. Чим? Зразу пястуком римських леґіонів, твердих мужицьких відділів, котрі розуміли, що значить послух. А потому як африканський ураган перейшов по Італії, як Ганнібаль Баркас, син Гамількара, ґеніяльний полководець Картаґіни, на чорнім кони переїхав чудові поля Італії з ненавистю до неї в душі — і як огнем понищив на великих просторах оселі римських мужиків і спалив їм збіжжа на полях і вигубив худобу їх, — тоді не стало сильних і морально здорових римських леґіонів, бо не було їх відки набирати.

Ось бачу його, найбільшого з вождів Чорного Континенту, як поїть свого коня в Тибрі. Якась діточа віра і невинність горить в очах його, того страшного африканського вождa, жахливішого ніж найстрашніший самум на Сагарі, що й сліди по собі замітає.

Ніякої жінки, ніякої любки.

Вся ідея його зістрілена в одній любови до батьківського міста Картаґіни. А на відворотній стороні тої любови глибоко вибита ненависть до Риму, котру він заприсяг іще дитиною, заприсяг батькови свому.

Такі як він додержують слова.

І додержав свого слова Ганнібаль Баркас, син Гамількара.

Страшенно додержав.

Від снігом завіяних верхів гір альпейських аж до залитих сонцем рівнин Апулії — різав і палив все, що держало з Римом. І не дав себе перемогти ні в одній битві на отвертім полі. Він, син народа міщухів і торговців, бив на всіх полях леґіони Риму, війська хліборобського народа! Бив на їх власній землі, як лев кружляючи довкруги Вічного Міста. А в кучерявій голові його було більше воєнних помислів і плянів ніж мали їх всі полководці Риму, що світ завоював. Чи було ще де таке диво?

Страшний вождь Картаґіни Ганнібаль Баркас, син Гамількара! А таке дивно миле обличча його. Ось їде він полями Риму, а за ним чорна збиранина Нумідів і всяких пройдисвітів, з котрих лиш він оден умів зробити військо. І то таке військо, що раз-у-раз громило римські леґіони й не давало їм віддиху.

То він, то він зробив Рим паном світа!...

Аж тут зрозумів я основно те, що говорив мені раз секретар японського посольства в Відні, а саме, що Японія волить мати за сусідку сильну Росію ніж слабу: бо хто має сильного ворога, той мусить пильнуватися і сам стає сильний, а хто має паршивого ворога, той не має чого боятися і сам паршивіє.

Тут, на римській землі, по котрій Ганнібаль гонив бючи без уговку римські леґіони, можна виразно відчути правдивість наведеної думки Японця.

Річ зовсім ясна і певна, що ніякий, навіть найстрашніший воріг не годен поконати народу, котрий не хоче бути поконаний і робить доцільні кроки, щоб не бути знищеним. Коли він здоров

тичної вартости. Бо шовіністичне засліплення, як показує дотеперішна практика, завсіди брало верх над розумом.

Тілько — про вибори.

Крім виборів обговорює Ґертих в тім розділі також перепис населення себто конскрипцію.

Подібною, як вибори, нагодою до осягнення ефектовних негайних одначе з правила тільки позірних успіхів коштом тривких шкід — каже він — є списи населення. Ми противні тенденційности в переводженню списів, щоб виказати значніший, ніж дійсний, відсоток польського населення. Ми противні зі слідуючих причин:

1) Введення в діло тої тенденції неможливе без ярких й очевидних для населення надужить, що підважують його правне почуття.

2) Списи населення — торкаючись матірної мови, отже властивости, котра про національну приналежність не рішає і котру бажаємо в населенні окраїн пошанувати — навіть виказуючи дуже низький відсоток подьського населення, — в нічім не можуть зашкодити престіжови Польщі. Навпаки, наклонювання населення, щоб складало фальшиві зізнання про матірну мову, витворювалоб в ньому переконання про упослідження його мови і тимсамим поглиблювалоб почуття внутрішної звязи між мовою й народністю.

Далі Ґертих каже, що він противний введенню в списових квестіонарах крім рубрики мови ще рубрики національности. Бо змушування людей до національного деклярування нераз переривае і стримує процес асиміляції, котрий якраз відбувається.

Натомість Ґертих предкладае ввести на німецький зразок категорію двомовних, котрі безперечно істнують в більшім або меншім числі на кождій національно мішаній території. Се позволить, каже він, іще сильніше з а т е р т и границю між руським і польським елементом, що з точки погляду асиміляційної політики дуже бажана річ.

Таке становище Ґертиха в справі виборів і конскрипції.

Як бачимо, те становище особливе. Ґертих в засаді хоче винародовлення українського і білоруського населення в Польщі. Та осягнути се він бажае не надужиттями але „законно“. Тому виступае проти надужить, взиваючи одночасно зробити т е с а м е при помочи спеціяльних законів, яких проекти подае навіть у своїй книжці. А виступае Ґертих проти надужить тому, бо надужиття викликають в населенню шкідливу для держави реакцію. Очевидно Ґертих думае, що коли хтось буде нищити Українців і Білорусинів не надужиттями без закона але надужиттями „по закону“, — то Українці і Білорусини будуть йому вдячні...

Чи можна собі уявити більше шовіністичне засліплення?

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Україніка

Beiträge zur Ukrainekunde. Herausgegeben vom Ukrainischen Wissenschaftlichen Institut. V. Heft. **Anecdota Cartographica** edita a L. Bagrow. **I. Die ersten Karten der Ukraine (XVII. Jh.)** Von Leo Bagrow. **Berlin 1935**. Im Verlage der Gesellschaft der Freunde des Ukrainischen Wissenschaftlichen Institutes E. V. Формат 35×57·5 цм. В тім зошиті є 8 перших карт України: I - IV. Ukrainischer Riss, Moskau 1627 (um 1640). (Riksarchivet, Stockholm). V. Ukrainischer Riss, Moskau 1627 (1681). (Sammlung von L. Bagrow, Berlin). VI. Karte von Meugden und Bruce, Amsterdam 1699. (Sammlung von L. Bagrow, Berlin). VII. Karte von Beauplan, Danzig 1648. (Sammlung von L. Bagrow, Berlin). VIII. Karte von Berge(n), Berlin um 1680. (Staatsbibliothek, Berlin). Пояснення й історія повстання тих мап є в 5 статтях Льва Баґрова.

В італійськім **Річнику Апостольства Молитви на 1935 рік (Apostolatus Orationis Annuarium 1935,** Roma), на стор. 79—81 о. Макарій Каровець ЧСВВ помістив статтю в латинській мові про релігійне життя нашого народу в Галичині в 1934 році, а саме про розвій Апостольства Молитви в станиславівській епархії в парохіях, в усіх школах і українській ґімназії. Між ін. є згадка про цінну книжку Преосв. Владики Ексц. Григорія Хомишина про набоженство до Христового Серця, видану 1920 р. — В перемиській епархії згадано про книжку Преосв. Владики Ексц. Йосафата Коциловського ЧСВВ: Пресвяте Серце Ісуса й священство (Перемишль-Жовква 1928), про розвій Апостольства Молитви й про розпорядок Ексц. Йосафата святкувати достойно Празник Христового Серця. Між ін. маємо згадку про заснування Апостольства Молитви в Двірцях к. Жовкви жовківськими оо. Василіянами та й опис величавого відпусту в день Христового Серця в Жовкві 1934 р. В уступі про львівську архиепархію подано, що тут про розвій Апостольства Молитви дбае Преосв. Ексц. Іван Бучко, Еп. Помічник. Опісля згадано про Академію в честь Христового Серця, що її владили учениці в Фаховій Школі СС. Василіянок у Львові (вул. Длуґоша) 11. V. 1934, про архиерейську Службу Божу, що на ній всі учениці приступили до св. Причастя й про Інтронізацію та й посвяту згад. школи Христовому Серцю. Дальше згадано про те, як Марійське Тов. Пань при церкві ОО. Василіян у Львові подбало про величаве відсвяткування празника Христового Серця в Ювилейнім Році. Накінець маємо згадку про посвяту наших родин Пресвятому Христовому Серцю, про Святу Годину в василіянських церквах, про кружок Інтронізації при василіянській церкві у Львові та й про Евхаристійну Круціяту дітей (хлопців і дівчат) також при тій церкві. — В згад. Річнику поміщено також гарну знимку учениць з приводу Інтронізації Хр. Серцю в Фаховій Школі СС. Василіянок. На знимці бачимо також Преосв. Владику Бучка, о. кан. Д. Лопатинського, о. П. Дзедзика, о. кан. Л. Лужницького, о. Ір. Назарка ЧСВВ., м. Софрону Ерделлі ЧСВВ., м. Марту Лесняк ЧСВВ., п. Марію Ірину Янович, директорку Фахової Школи, теперішню новичку ЧСВВ. і проф. П. Ісаєва та Д. Котка.— (л).

В італійськім місячнику **„Nuntius ad Nuntios Sacritissimi Cordis Jesu“** (XI. Roma 1935) у ч. 2 за лютень ц. р. на стор. 36—37 о. М. Каровець ЧСВВ з Жовкви оповістив статтю, в котрій подав опис Свята Христа Царя в усіх трох галицьких епархіях. Опісля пише про таке свято в Бразилії на основі листів від тамошніх наших вірних. При кінці статті автор згадує про гарний розвій Апостольства Молитви в нас, про Святі Години й про велику участь вірних у набоженствах у василіянській церкві в Жовкві та в інших наших монастирських церквах. — (л).

„Slovansky Prehled“ 7 ч. з с. р. помістив статтю А. Животка п. н.: „Українська совітська література в рр. 1932-34 (ст. 273—279). В тім самім числі в рубриці: УСРР поміщено статейку про жнива на рад. Україні. В ній описана лиха організація праці підчас жнив. Через лиху господарку змарнувалося богато збіжжа. В рубриці: Українці в Польщі В. Харват пише широко про вибори в Польщі, про становище до них Українців, про нову політику УНДО, про становище „Нової Зорі“, „Мети“, „Батьківщини“ і „Гром. Голосу“. Подано також, що писали про нові потягнення Українців „Век Нови“ і „Польсько-Український Бюлетин“. Окремо згадано про Дра К. Трильовського і його відношення до радикальної партії та про п. Мілену Рудницьку. В рубриці: Підкарпатська Русь А. Равшер пише про діяльність ріжних орґанізацій на Закарпатті та стверджує зріст організованости й сили Українців. Москвофіли не мають виглядів на будуче, бо не мають допливу нових молодих сил. В рубриці „Часописи“ присвячено окреме місце „Жіночій Долі“ з Коломиї та її додаткам: „Жіночій Волі“ і „Світови Молоді“. В рубриці „Музика“ згадано український концерт в Празі. В посмертних згадках поміщено життепис і статтю про творчість Андрія Чайковського. В тім самім числі подано звіт зі зборів Т-ва „Музей Визвольної Боротьби України“ в Празі.

морально, то нема такої сили, яка моглаб його знищити. Не поможе його нищителям ніякий ґеній, ніякий скарб, ніяка перевага — вони своєї ціли не діпнуть ні огнем, ні мечем, ні золотом, ні упокоренням. Бо чи було коли більше упокорення, як те, котрого на власній землі зазнали римські війська, що не могли за весь час побуту Ганнібаля в Італії виграти з ним ні одної битви, не могли взагалі навіть устояти перед ним в отвертім полі — вони, мужицькі полки хліборобського народа, перед збираниною африканських волоцюг, котрою командував міщух з міщухів і торговців!... Де і котра армія котрого народа зазнала більшого упокорення? А прецінь та упокорена армія світ завоювала власне по тім упокоренні — і мабуть без нього не булаб здібна до такого діла.

Мимохіть думка порівнує найбільшого з Римлян, Юлія Цезара, з найбільшим з Картаґінців, з Ганнібалем Баркасом. Якіж вони в многім подібні до себе! Обидва були жовніри й обидва були політики: то значить, не уважали політики „свинством“, недостойним порядної людини, бо тоді політика дійсно опинюється в руках крайних драбуг. Але головна ціха обидвох: систематична робучість. В часі коли інші бавилися й „відпочивали“ — вони працювали, працювали, працювали. Працювали пляново, систематично, обдумано, все з цілю перед очима душі. В тім, а не в чім іншім головний корінь їх величі. Століття ділили їх від себе, але оба вони якби вітки з одного дерева. Правдоподібно обидва рівно ясно писали й говорили. На жаль тільки по Цезарі остав ясний як хрусталь і величезний звіт з його воєнних операцій, з його дипльоматичних заходів, з його орґанізаційних праць. Ось чоловік на весь ріст: працював, орґанізував, порядкував — і в с е т е о п и с а в, що може найважніше з усего, бо воно вчило його наступників. І може вчити ще й нас: по двох тисячах літ може вчити всіх, що хочуть учитися.

Чи Цезар був дуже здібний? Так. Одначе Ганнібаль був очевидно здібніший. Цезар мав здібности зовсім такі самі як племя, з котрого вийшов. Навіть в тім був його правдивим представником. Надзвичайна була його систематична робучість, твердість у праці і змаганнях. Зовсім як його народу.

Яка шкода, що здібніший від нього Ганнібаль не оставив нам споминів своїх! Він може й написав їх, та не дійшли до нас. Атже трудно припустити, щоб він і того способу не ужив проти Риму. Та не дійшли до нас ні його листи до його братів, ні до суфетів Картаґіни, хоч напевно були. Ні оден не дійшов! Отже могли не дійти і його спомини, в котрих він напевно воював з Римом „пером“, коли не міг вже воювати мечем...

Бо се був найзавзятіший з ворогів Риму, якого описує історія.

То він, то він випалив внутренности в орґанізмі Риму!... І як валився римський Орбіс Террарум, то головна в тім була робота Ганнібаля, сина Гамількара, хоч уже тоді зогнили кости його. Бо наслідки роботи таких як він тревають довго, дуже довго.

Ганнібаль Баркас, син Гамількара... Якже дрожить іще воздух страхом довкруги Вічного Міста на саму згадку того імени!...

Так, то він винищив середний стан селянський і міщанський, на котрім була сперта сила і влада Риму. І хоч у боротьбі з ним, з тим найбільшим львом африканським, Рим так вправився до війни, що світ весь покорив, — то таки прийшов час, коли на нім тяжко відбилися бої з сином Гамількара.

А як се сталося, про се згадаємо на тих місцях, де синам Вічного Міста закрутилася голова.

(Далі буде).

ЦЕРКОВНІ БРАЦТВА

Про передумовини їх уздоровлення *)

Справедливо автор статті „Церковні Брацтва" в 71 (869) ч. Нової Зорі звертає увагу на ненормальний хід життя по наших церковних брацтвах. Ся справа повинна лежати духовенству особливо на серці. Тим більше, що такі брацтва се в з а с а д і найчільніші парохіяни, пробоевики в кождій борбі за Христову ідею. Се найважніші загони в Христовій армії, що мають пірвати байдужих до борби за Божі справи. І навіть скрайних легкодухів, котрим дорога власна дочасна вигода, ніж загальне добро, хочби навіть в чисто дочаснім значінні.

Та нераз сю важну ролю для добра народу ті загони Христової армії міняють на деструктивні рухи. Тоді шум зі свічками в церкві великий. Та з самого зверхного блеску мала тут Божа Слава тай дочасна користь не велика. А ще коли до того брацтво Божу славу негує рештою своєї діяльности, вимірюючи її виразно проти Бога й ближнього. Колиж зважити, що де Божа Слава там і Божі благословенства, то ясно, що сама свічка в церкві Божого благословенства ще не стягне. Його треба собі заслужити працею й то конструктивною. Тому мало й дочасного добра приносять нам церковні брацтва, хоч і се їх завдання. Запримічення ненормальних відносин по наших церковних брацтвах не нове. Та думаю важніше віднайти причини сього явища. І тут саме слід зупинитися, щоб не зблудити надто поспішною критикою життя по наших церковних брацтвах.

На таку цінну, вже з давніше запліснілу, медалю не належить дивитися лише з одного боку, мати на очах вину по боці брацтва а не брати під увагу може ще більшої вини по стороні духовенства. Бо без сумніву винно тут і духовенство.

Тут випливає вина духовенства з недоброго проводу, належного природно до компетенції духовенства. Толерування в брацтвах одиниць зіпсутих, безхарактерних, неморальних, а то й безвірків, що тримають в церкві свічку, мовляв, для солідарности, отже з людських зглядів, се прояви, що окривають виною духовенство.

Сюди належить також подекуди посередний шкідливий вплив священика на брацтво, його занедбання, позіставлення власній долі та прояви нетакту.

А дальше: Часте надуживання права священиком розпоряджати церковним майном, що деколи переходить в диктат абсолютизму, зненавидженого сьогодні простолюдином, аж до спроб реформації революційними методами для протесту.

Щоб можна вилчати з рота воду й говорити сміло про анормальні відносини в церковних брацтвах, потрібно найперше духовенству зробити все, від чого залежить життя наших церковних брацтв на добро народу та на Божу славу.

Зпоміж обовязків священика найважніше тут поставити явно й отверто умову приналежности до церковного брацтва а саме: моральне життя, посвяту для ближнього, ревність для справи Божої, добро загалу, суспільну здорову працю. Словом: Обовязки як члена Містичного Тіла Христового й ролю праці для ближнього по думці жертви, яку Христос переніс на Церкву.

А дальше: Приняти церковні брацтва за готові вже початки Католицької Акції й їм надати ролю починів сеї великої реформації душі народу. Холодне сьогодні для релігійних справ так зване „свідоме громадянство" а для суспільних дочасних справ знов переважно церковне брацтво. Воно знає тільки тримати в церкві свічку. Одні других переслідують в співжитті й обидливо визивають — ті сих лямполизами а сі тих безбожниками. Сю традицію ломить вже Католицька Акція, вказуючи виразно, від чого залежить правдивий патріотизм й його успішна суспільна робота з одної сторони та чого ще не достає до правдивого релігійного життя зі сторони другої.

Відповідно до таких настроїв брацькі збори так звані „сесії" не повинні відбуватися оден раз в рік і то лише для зібрання вкладок і перевибору старшини, але частіше; на взір світських товариств з більшим закроєнням програми праці, як: відчити, реферати, дискусії на тему внутрішнього життя, а дальше: підучування одних другими релігійних річей, коли ще булиб релігійні анальфабети, й поміч священикові в його роботі, обмірковування праці в напрямі харитативнім і т. п.

Кромі того повинні такі сесії відбуватися в цілях розбудови щораз кращого життя, для усування з нього блудів і похибок, в разі потреби на кождий поклик якогось конкретного випадку.

Отже мають ті всі сесії відбуватися не лиш з дотеперішньою разячо ограниченою програмою: зібрати дещо вкладок, вибрати старшого брата й пережити там годину дві острої сварки, але з обовязком ухвалити, а перше ухвалену справу перевести, завести кращу методу життя, оцінити, кого приняти до брацтва свіжого й осудити, кого за провину з брацтва виключити.

Очевидно перший голос належиться тут священикови, опісля всім тим, що зрозуміють духа Католицької Акції. Таким чином доступ з часом мають всі. Бо Католицька Акція се установа загальна, а не гурток зі жмінкою ідейних членів.

Прямолінійність, що всюди вже втратила в народі свій престіж і перейшла у великі рами лицемірства, повинна знайтися при вступі до церковного брацтва когось вже на самім порозі. Хто знає що злого про товариша сеї організації, не повинен руководитися людськими зглядами й держати се за зубами, але отверто поступити після вказівок св. Євангелія. Найперше в чотири очи. Пізніше при двох свідках. І при чотирох, як треба. А вкінці перед форум суду, котрий має відбуватися або принагідно на братських сходинах, або навіть на спеціяльно на се скликаних.

Щоб виключення когось негідного з брацтва мало свій наслідок для других, брацтво мусить поширитися на цілу парохію. А се найлекше під кличем Католицької Акції, що засадничо має обіймати всіх, гуртувати цілу парохію. Тоді оден чи другий за життя негідне з духом брацтва виключений возьме собі й до серця той великий сором. А не відчує він його напевно тоді, коли лише дехто буде в брацтві а більша часть парохіян з тими самими блудами поза брацтвом. Доки такий сором не буде творити в парохії виїмку, доти він буде для укараного б а й д у ж и й, або навіть нормальним явищем.

Суспільні справи та справи Віри й Церкви творили одну ціль приходу на землю Спасителя. І тому не інакше лише зі злуки їх в одне та з підпорядкування природних справ надприродним можна сподіватися Божого благословенства в дочасних справах. Відвічний ворог Христа саме й розділив їх на те, щоб бурити Христове Царство на землі та вести людство й до дочасного упадку, знаючи що і з дочасного добра випливає Божа Слава; поперше сама собою як діла в першій мірі рук Божих, по друге з відношення хоч деяких вдячних людей за дочасні Божі Ласки від Бога. Сей ворог розділом дочасних і вічних справ веде людство й до дочасного упадку навіть при злудних позірних явищах дочасного поступу й надбань, що при світлі позитивних проблесків відкривають поза собою безліч дочасних невдач і терпіння.

Злучити їх в одно се ціль Католицької Акції. А коли так, то се ціль в першій мірі наших вже історичних церковних брацтв по парохіях, що без сумніву творять завязки Католицької Акції й до певних границь дійсно ведуть сю роботу. Тепер пора лиш усунути з них блуди, переформувати їх в дусі Католицької Акції тай можна мати з них перший чинник в великій ролі Христа гонити тьму та нести світло самовідреченням, жертвою й трудом.

А вже не легко простимим гріхом лишати брацтво його власній долі, не мати на очах завдань бажаних для життя народу. Та заразом слід священикові бути й сторожем власного життя, щоби брацтву не дати чим згіршення. Так в приватнім, як і суспільнім житті мусить священик брацтву світити п р и м і р о м.

Головно священик не сміє надуживати права до церковного майна або розпоряджати ним довільно без брацтва й ще до того може йому на упір. Бо хочби в нього був і найкращий намір, та виключений намір, не кажу собі присвоїти, але хочби лише вижичити дещо церковного гроша, то підозріння присвоєння собі церковного гроша впаде на нього напевно. А такі відносини ведуть брацтво до тайного або й до явного бунту проти священика, до анархії й розкладу.

Старший брат, чи старша сестриця ніколи не сміють чутися „панами" в проводі брацтвом, а поодинокі члени брацтва „диктаторами", в роді „совету", але й не сміє показувати надто різкого диктаторського тону священик, щоб не стягнути на себе підозріння, що йому ходить про дочасний особистий інтерес, при грошах брацтва.

Взагалі нічого священик не повинен робити „на упір". Бо се ще більше кидає на нього лихе світло, що ніби то йому ходить про власну користь, хочби в дійсності її там і не було.

Сих кілька помічень нехай буде опертям для спроб ратування гарної а такої занедбаної ідеольогії наших історичних світсько-духовних організацій — церковних брацтв — по парохіях, що з дня на день ждуть на своє уздоровлення перш всього заходами духовенства.

о. Ілля Братик (Живачів)

Примітка Редакції „Нової Зорі": На нашу думку Всч. о. Ілля Братик подав у сій статті зовсім не злі способи на те, як влити більше життя і значіння в наші церковні брацтва. Тоді ті брацтва могликб відіграти велику ролю. Та важна справа заслугує на живе зацікавлення нею не тільки духовенства, але й світської інтелігенції. Думаємо, що коли в церковних брацтвах появиться в б л ь ш і й мірі наша світська інтелігенція (тільки не задля гонорів а для праці), тоді ті брацтва наберуть більшої ваги в очах простого народа. В усякому разі булоб булом, якби інтелігенція появившися в брацтвах пробувала випирати з почесних місць представників простого народа. Зате добре булоб, якби так у наших церквах подібно як се є в найкультурніших народів, напр. в Англосасів, інтелігентні мущини й жінки ходили бодай що якийсь час з тацою в церкві й робили інші праці, яких досі не виконують.

*) Гл. острий змістом допис п. з. Церковні Брацтва в 869 ч. „Н. Зорі".

Лікарський фейлєтоник.

Закаження крови

Як його тепер лічать?

Тяжкі случаї закаження крови вилічують тепер штучно викликаними боляками. Ся метода полягає на вприскувані під скіру кількох кубічних центиметрів терпентини. Незабаром потім на тім місці повстає боляк, котрий не має в собі ні бактерій ні трійливих субстанцій, тільки виключно велике число білих тілець крови. Такий боляк викликує в організмі розвиток великого числа білих тілець крови, котрі зараз зачинають нищити трійливі субстанції, що дісталися до крови. В короткім часі кров очищується і небезпека зовсім зникає.

„Як звичайному смертельникови не випадає думати постійно про можливість якоїсь тяжкої хірургічної операції, таксамо людській суспільности немудро думати про катастрофи". (Австен Чемберлен, англійський політик).

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Інавґураційну Службу Божу для Марійсь ої Дружини Студенток у Львові відправлено в неділю 20 с. м. в год. 9-ій рано в василіянській церкві у Львові (вул. Жовківська 36). Того дня в год. 15 відбулися й перші сходини тої Дружини в домівці в Інституті СС. Василіянок вул. Длугоша 17). — Виділ М. Д. С.

Св. Причастя 300 дітей. В неділю 6 вересня відбулося к монастирській церкві ОО. Василіян у Крехові спільне св. Причастя для дітей на подяку Ісусу Христу за те, що Його Намісник св. Отець Пій X. тому 30 літ позволив дітям навіть низше 7 літ приймати Ісуса Христа в св. Причастію. Велике се щастя для дітей, що можуть вже так вчасно злучити свою невинну душу і серце з Пресв. Тілом і Душею Ісуса Христа свого Спасителя. Вже в суботу сповідали ОО. Василіяни дітей з ближших сіл у себе в церкві — до дальших їздили сповідати. В саму неділю рано з всіх поблизьких сіл як Провала, Фійна—Гутисько, Майдан і Крехівська Руда, прийшли діти зі своїми учительками до церкви на діточу Службу Б. Дітей було 300. Служба Б. була з виставленням св. Тайн в монстранції. Діти під проводом своїх учительок співали цілу Службу Божу відповідні пісні. Який гарний був се вид, коли діти і їх учительки співали Ісусу Христу пісні — між ними: Святий, Святий Ісус... А ще гарніше було дивитися, як учительки клякали при сповідальницях і для прикладу дітям сповідалися й потім разом з дітьми приймали Евхаристійного Ісуса Христа. Були також учительки Польки й управитель школи Поляк, що привели своїх шкільних дітей. Перед св. Причастям була гарна промова до дітей, яку мав о. Маланяк ЧСВВ. До св. Причастя приступило 300 самих дітей, бо старших на тій Службі Божій не причащали. По Службі Б. відспівали діти ще суплікацію — а по ній був обхід зі св. Тайнами на церковнім подвірю. На тій Службі Б. й родичі були свідками посвяти їх дітей Ісусу Христу. Се торжество Причастя 300 дітей зробило велике враження на всіх людей з околиці. Уладженням того спільного Причастя займився катехит о. Анатоль Байрак ЧСВВ. Такі набоженьства дуже підносять релігійний рівень так у старших як і в дітей і полишають незатерті спомини в душах і серцях вірних. М. К.

Св. Місія в Заланові. За старанням о. сов. Льва Залужного відбулася в парохії Заланів (філії: Дички і Руда) рогатинського деканату св. місія 28. IX. — 8. X. 1935 під проводом ОО. Редемптористів: Василя Величковського і Стефана Антонишина. До св. Причастія приступило 3000 душ. З радикальної партії і Жіночої Громади виписалося коло 50 душ. Місійні хрести закопано у всіх трох селах і у всіх трох селах були Служби Божі і ранні місійні науки. В матірній церкві (в Заланові) була ще наука о 11 год. передполуднем і велика проповідь вечірна (7·00) для всіх людей. — В трох перших днях були крім того спеціяльні науки для дітвори. Останнього дня 8. X. (у вівторок) похід з місійним хрестом вулицями Заланова, в якому взяло участь у взірцевому, зорґанізованому порядку 2500 душ. До Брацтва Божої Матери Неустаючої Помочи записалося у трох селах 350 душ. Господь благословив гарною погодою і тому науки голосили ОО. місіонарі на цвинтарі. Сусід.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

У ЛЬВОВІ Поляки урядили 20. с. р. маніфестацію проти Чехів. На вічу промовляв віцепрезидент міста Львова Др. С. Островский і від комбатантів інж. Ян Навроцкий. Присутні ухвалили резолюції, в яких м. і. проголошено бойкот чеських товарів і живців, як також зірвання всяких спортових взаємин з Чехо-Словаччиною.

ПОЛЬСЬКІ ПОСЛИ І СЕНАТОРИ з Волині видали відозву. В ній сказано м. і.: Уважаємо, що необхідно установити спільне парляментарне польсько-українське представництво Волині, зложене з стисліших представництв польського й українського тої дільниці.—Крім того польське представництво Волині бажає навязати порозуміння з парляментарним представництвом земель, котрих столицею є Вільно.

ПРЕЗИДЕНТ РІЧИПОСПОЛИТОЇ Мосціцкий цофнув ексекватур консулям Чехо-Словаччини: в Познані Дрові Яромірові Долежальові і в Кракові Дрові Майкснерові.

ДЕЛЕҐАТ ПОЛЬЩІ в Союзі Народів міністр Комарніцкий заявив писемно, що польське правительсво не противиться вивозови амуніції й зброї до Абісинії, як також не противиться щодо обмеження вивозу зброї й амуніції до Італії Ся заява означає приступлення Польщі до санкцій проти Італії.

В ҐДАНСЬКУ увязнили відповідального редактора жидівського часопису „Данцігер Ехо“ Павла Бермана. Він польський горожанин.

ЧЕСЬКІ ВЛАСТИ цофнули ексекватур п. Александрови Кльоцови, польському конзулеви в Моравській Остраві.

В МОРАВСЬКІЙ ОСТРАВІ відбудуться 28 с. м. протипольські маніфестації при участи чеських урядових кругів і чеського війська. Головний промовець на маніфестації буде чеський міністр національної оборони Махнік. На маніфестації сподіються 50 000 Чехів з Чехії і Моравії.

НІМЕЧЧИНА збудувала сего року 21 підводних суден, кожде по 250 тон поемности.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ухвалило три важні закони: 1) Закон про державні банки Нагляд над державними банками переходить відтепер з краєвих правительств на центральне. 2) Закон про охорону дідичного здоровля німецького народу. Сей закон передбачує спеціяльну охорону родини державою. 3) Закон про утворення корпусу інжинірів військового летунства.

ДО ПЕШТУ приїхала прогулька польських журналістів під проводом ред. Сьцежиньского. На границі і в Пешті Мадяри витали польських гостей дуже сердечно.

В АВСТРІЇ відбулася зміна правительства. З правительства уступили міністр майор Фей і міністр князь Штаремберґ.

В СОФІЇ найвисша болгарська військова рада перевела чистку в болгарській армії усуваючи з армії 79 офіцирів, в тім 1 генерала, 14 полковників, 25 підполковників, 23 майорів і кільканайцять низших офіцирів.

ЕПИСКОП М. БРЕСЧІЇ в полудневій Італії монсіньоре Ф еїдчі видав пастирський лист до духовенства своєї епархії, щоб воно візвало вірних до публичних молитов і просило Бога, аби Бог позволив здійснити справедливі аспірації Італії з мінімальними стратами.

ІТАЛІЙСЬКІ ЛІТАКИ збомбардували місто Макалле в північній Абісинії. Абісинці мали великі страти.

ІТАЛІЙСЬКІ ВЛАСТИ віддали до розпорядимости пароха коптійської церкви в м. Аксумі 10 тисяч долярів.

МАРШАЛ БАДОЛІО, шеф італійського ґен. штабу, прибув на італійсько-абісинський фронт і переводить інспекцію італійських військ.

АНҐЛІЯ дальше скріпляє оборонні сили на західній границі Єгипту. Через місто Марсаматруч перейшло 50 танків і панцирних самоходів. Також відділи піхоти відходять на західну границю Єгипту.

КОНЦЕНТРАЦІЯ АБІСИНСЬКИХ ВІЙСЬК на північнім фронті закінчена. Число абісинських військ на тім фронті виносить 350 тисяч. Команду над північним фронтом має обняти Рас Сеюм.

МІНІСТЕР ФІНАНСІВ Злучених Держав Полудневої Африки Гавенґа заявив, що супроти ухвалення санкцій проти Італії, Злуч. Держави Полудн. Африки здержують доставу мяса для італійської армії в східній Африці.

НОВИНКИ

Дуже важне! Дня 31 с.м. кінчиться термін, в котрім львівська Обезпечальня видає нові легітимації обезпеченим. Хто до того дня не предложить всіх потрібних документів і фотографії, щоб одержати легітимацію і не забере легітимації, той потому може дістати тільки одноразову лікарську допомогу, але ніяких інших чинитьб від Обезпечальні не одержить. Дивний се розпорядок, але він так виглядає і треба до нього примінитися. До дня 31 с. м. Львівська Обезпечальня при вулиці Шпитальній ч. 1. І. пов. урядує від год. 8 рано до 8 вечер. Отже нехай кождий припильнує того, що йому належиться, бо інакше належитість пропаде.

Впр. о. Мітрат д-р Й. Сліпий виголосив в неділю 20 с. м. в салі „Бесіди“ реферат про свою подорож до Анґлії й Ірляндії. Прелеґент поділився з присутними своїми враженнями з Лондону, Оксфорду, Кембріджу, Кентербері, Дебліну та ін. При описах церков і будівель спинився довше при катедрі в Вестмінстері, парляменті, музею і бібліотеці в Лондоні. Підчас реферату висвітлювано відповідні знимки. Тим рефератом о. мітрат Сліпий започаткував цикль академічних рефератів, котрі відбудуться в місяці жовтні, листопаді і т. д. у Львові. Булоб пожадано, щоб Впр. о. Прелеґент не уживав таких нелітературних зворотів як „приїхавем до Анґлії“, „дивовемсі“ і т. п. Се вже рішучо недопустиме в сих часах і в академічних викладах.

Т-во „Ремісничо-Промислова Бурса“ у Львові відбула свої загальні збори 20 с. м. при участи около 50 членів. Головою т-ва вибраний знов о. Ол. Бучацький.

Трамваєві страйкарі домагалися у Львові відкликання кар наложених на робітників, котрі спізнилися до праці. Президія міста заявила, що робітники мусять перше вернутися до праці і щойно тоді відкличуть кари. Страйк скінчився в суботу.

В Станиславові посвячено добудову рідношкільного будинку, в котрім є всеюдна школа ім. о. М. Шашкевича. Посвячення довершив новий парох Станиславова о. крил. Луцик. Промовляли: о. крил. Луцик, проф. Даниш, пос. д-р І. Волянський і ін. Відтак відбувся попис дітвори „РШ“ в салі „Сокола“.

В Тернополі відбулася апеляційна розправа проти о. Івана Яцишина, пароха Терпилівки, котрого суд в Новім Селі засудив на 1½ року вязниці і на кару гривни 300 зл. за образу марш. Пілсудского. Тернопільський суд увільнив о. Яцишина від вини й кари.

„Самбірська однодівка“ появилася в Самборі заходом місцевої філії Союзу Українських Купців і Промисловців. В ній є кілька статтей про рідний промисл і торговлю, зокрема в Самбірщині. В Самборі жиє з торговлі около 100 Українців, в повіті около 50 приватних купців.

ПАПІРОСИ ДИЗНАВЦІВ
ЕҐІПСКІ ПШЕДНІ
= 20 штук - зол. 1.80 =

Міністерство справедливости оголосило в жовтні с. р. 75 конкурсів на вільні посади суддів городських і висших інстанцій.

З Берези Картузької вийшли на волю: лікар з Кремянця д-р Василь Кархут (Галичанин, знаний новеліст) по 5 місяцях, студ. медицини з Перемишля Пантелеймон Грицеляк по 1½ міс. і абс. торг. курсу Мирон Кулинич по 3½ місячнім побуті.

Одинока українська фабрика футер „Хром", Пр. Торг. Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всілякого рода футряні шкірки, як також приймає до крашення і перерібки уживані футра. 126—1—16

Процес за вбивство мін. Перацкого має відбутися у Варшаві при замкнених дверах без представників преси. Про хід процесу мають видавати комунікати.

В Києві відбувся процес проти „контрреволюціонерів", що ділали на терені київських і чернигівських колхозів. Дві особи засуджені на смерть, 22 особи на вязницю від 3 до 10 літ.

Ювилей українського маляря. В Сімферополі повстав комітет для вшанування 50-ліття мистецької праці відомого нашого маляря-баталіста М. Самокиша. Він ур. 1860 р. Від 17 літ живе на Кримі.

Померла сестра Леніна Анна Елізарова-Улянова в 71 р. життя.

Німецькі театри в Чехословаччині одержали 880.000 к. ч. допомоги від держави. А кілько одержують від держави українські театри в Польщі? А про наладнання співжиття пишуть і пишуть.

Знана націоналістка, жінка ген. Людендорфа, оповістила новий твір. В нім пробує доказати, що в мішаних расово людях ріжні складники їх лежать в підсвідомости незмішані. Се й веде згодом до звироднення й розкладу та стає смертельною небезпекою для расово змішаних народів.

В Німеччині дальше великий брак товщів. Німецьке правительство має намір завести картки на масло й товщі.

Перше українське т-во „Сокіл" повстало недавно у Франції в Парижі. Головою вибраний п. Ю. Косач. Наразі вписалося 32 членів і 8 членинь.

„Українське питання і його значіння для Великої Британії." Під таким заголовком видав книжку Англо-Український Комітет в Лондоні. Зміст книжки: відомости про комітет, виклад Л. Лотона про Україну, деякі міжнародні договори про Україну й мапа.

Помер Артур Гендерсон, б. посол і ген. секретар Лейбур Парті, б. мін. освіти, внутр. і закорд. справ, голова розбройної конференції. Ур. 1863 р. в Глезгові в Шотляндії, з фаху був токар.

2.000 нових літаків має побудувати англійське міністерство летунства до 1 березня 1937 р.

Яка буде доля Муссолінія. На прийнятті у барона Ротшільда в Парижі анг. мін. Іден мав сказати, що Англія знищить Муссолінія як знищила Наполеона та прийме його таксамо „в гостину" як приняла Наполеона...

Гумор. — Добрий обід. — Одного молодця запросили на обід до родичів нареченої. При кінці обіду молодець заявив з захопленням: Я ще ніколи не їв такого доброго обіду! — Ми також! відізвався пятилітний братчик нареченої.

Гумор. — Між приятелями. — Які з нас ідіоти! — Говори в одиничнім числі. — Маєш рацію! Який з тебе ідіот!

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Господарська конференція відбулася 19 жовтня в конференційній салі львівського воєвідського уряду під проводом львівського воєводи Беліни-Пражмовского. В конференції взяли участь посли і сенатори з львівського воєвідства та шефи влади другої інстанції. Сім референтів зясувало господарські, культурні та гігієнічні потреби львівського воєвідства.

Овочеві дерева при дорогах зачинає садити сего року богато громад в Східній Галичині. Останними роками в Галичині значно розвинулася продукція овочів. Декотрі громади на Покутті й полудневім Поділлі мають з овочів поважні доходи. Дерева при шляхах служать також для орієнтації подорожних в ночі або підчас сніговії в зимі. Наші люди повинні усвідомити собі хосенність овочевих дерев і не нищити їх.

Нафту відкрили в північній частині турчанського повіту. В Ломній завязалася спілка для експльотації нафтових теренів.

Ліси в Польщі займають площу 8.000.032 га. 37,5 відсотків є власністю держави, 62,5 відс. се приватна власність. В останних літах площа лісів значно зменшилася.

Вивіз дерева з Польщі в 1935 р. значно зменшився головно через знижку цін дерева в Англії. 1934 р. вивезли з Польщі дерева за 179,600.000 зл.

Африканські ананаси привезли в більшій скількости до Варшави. Продають їх по 1 зл. за 1 кг.

Еміґрація з Польщі. В останних роках число еміґрантів з Польщі значно зменшилося. Держави не тільки замкнули брами перед чужинцями, але декотрі з них (пр. Франція) почали викидати й тих чужинців, котрі давніше приїхали до тих країв. Ще в 1921 р. виїхало з Польщі 76 тис. людей, в тім 64·2 тис. до европейських країв, решта до країв позаевропейських. В 1932 р. число еміґрантів впало до 21.4 тис., пізніше дещо піднеслося і в 1934 р. виносило 42.6 тис. Число еміґрантів піднеслося тому, що богато Жидів з Польщі почало виїздити до Палестини. В 1934 р. виїхало до Палестини 12·7 тис. осіб, в 1931 р. тільки 1·5 тис. Зменшилося також число реемігрантів. 1931 р. вернулося до Польщі 87·7 тис. осіб, в тім з европейських країв 80·5 тис., 1934 р. вернулося 34 тис. осіб. Розуміється перше люди верталися добровільно, тепер по найбільшій части їх висилають примусово. З самої Франції приїхало 1934 р. 20·2 тис. осіб. З Німеччини вернулося 1934 р. тільки 500 осіб, з Палестини 20 осіб.

Фінанси Італії. Білянс Італійського Банку з 30 вересня с. р. виказує, що в останній декаді вересня запас золота зменшився з 4.334 міл. лір до 4.251·4 міл. лір. Запас валют вчислених до покриття змалів з 417·9 міл. до 392·5 міл. Обіг банкнотів збільшився з 14.917·1 на 15.271·7 міл. Спадок запасу засобів покриття йде дальше і перейшов уже 100 міл. лір. Рівночасно непокоїть інфляційний зріст обігу, що переступив величезне число 15 міл. лір. Порівнання білянсів Італійського Банку з 30 червня і 30 вересня с. р дозволяє дійти до висновків щодо коштів тільки самих воєнних приготувань до абісинської війни. В тім часі запас золота змалів більше як на 1 міліярд 330 міл. лір. В тім часі обіг банкнотів збільшився на 2 міліярди 243 міл. лір. Отже в Італії наступила інфляція.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **о. Сидір Зельський,** гр.-кат. парох і декан милятинський, радник Митроп. Консисторії, помер в Милятині Старім, поч. Бужськ. В. Й. П!

† **о. Микола Садовський,** вислужений гр.-кат. декан Глинян-Замістя, помер 15.с.м. В. Й. П!

ЖЕРТВИ

Гр. катол. Уряд парохіяльний в Саджаві, п. Богородчани зол. 10 (десять) на пресовий фонд „Нової Зорі".

БІРЖА

ГРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.35—5.38 зол.

Нім. марка 1·40—1·47, фр. франки 34·85 — 35.00, шв. франки 172.50 — 173.00, фунти стерлінги 26.10 — 26.20, австр. шілінги 99.50 — 101, чеські корони 20.50 — 21.50, рум. леї 28.50 — 30.50 ліри 34.50 — 35.50.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 22 жовтня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакування	2.70 зол.
1 кг масла дес. експорт. з опакув.	2.80 „
1 л. молока	0·15 „
1. л. сметани	0.75 „
1 к. яець	4.40 „

ОГОЛОШЕННЯ

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтелігенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+додаток 4. Ціна зол. 1.50 з пересилкою зол. 1.80. — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, вулиця Гродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

КІНА

АПОЛЛЬО: „Княжна Чарданда".
КАСИНО: Хрестоносні походи.
КОПЕРНИК: Фолі Бержер (Моріс Шевальє).
МАРУСЕНЬКА: Бар Міцве.
МІРАЖ: Пригоди пеховця (Чарлі Чаплін).
ПАКС: Молодий ліс і додатки.
СТИЛЕВІЙ: Дівча з хмар і ревія.
УТІХА: Серце Індіянки.
МУЗА: „Я втікач".
ТОН: Пат і Патахон як джезбендисти.

НОВА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі. Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Гродзіцких 2, І пов. і в книгарнях. — **Ціна 40 сот.**

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 20.000 зл. на ч. 163761; 10,000 зл. на ч. 8524; 5.000 зл. на чч. 35016, 95782, 193255; 2.000 зл. на чч. 11590, 113325, 80170; 1.000 зл. на чч. 98751, 109688; 500 зл. на чч. 34529, 64950, 70272, 24065, 40165, 50274, 47585, 80369, 95459, 96529, 121473, 164947, 178414, 176030.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 27 жовтня 1935. Ч. 82 (880)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2.I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

МАСОВІ УВЯЗНЕННЯ НА ВЕЛ. УКРАЇНІ

ПАТ депешує з Москви: „Правда" доносить, що Український Народний Комісаріят внутрішних справ (давне ГПУ) викрив в Харкові контрреволюційну організацію, до котрої належали білогвардейці і троцкісти. Увязнено 20 осіб, підозрілих в організуванні саботажу в зелізничих варстатах.

З воєнних вістей

Син Менеліка погодився з цісарем.

В столиці Абісинії відбулося оригінальне і дуже поучаюче торжество повороту до цісарської ласки сина цісаря Менеліка Фітуарарі Берру, котрий був два роки міністром війни і відзначився великою здібністю, але попав в неласку задля своєї гордости і напрасного поведення. З вибухом війни цісар звертався до нього, щоб повернув до служби, та гордий син Менеліка навіть не відповідав. Аж тепер коли Італійці зачали посуватися вперед, Фітуарарі сам зголосився до служби. Він прийшов пішки до палати монарха, в оточенні свого окруження. Перед входом до тронової салі на знак покори вложив собі камінь на голову і покірно похилившися, кляк перед престолом та словом „абат" просив вибачення. Цісар обняв його і назначив командантом одної з армій. Берру тішиться оліпією знаменитого вождя. Жовніри дуже його люблять. — Так поступають навіть дуже амбітні Абісинці в обличчі зовнішної небезпеки. Мимохіть пригадується поведення одного з визначних Українців, котрого Гетьман України освободив з тюрми, а той вийшовши з неї почав організувати „повстання" і то в порозумінні з найгрізнішим ворогом України, з большевиками. До того всего Українці по зруйнованні своєї держави оповістили того, котрий її зруйнував, своїм героєм, значить і взірцем поведення в публичних справах і досі не хочуть зрозуміти своєї похибки.

З хаосу вістей довкруги війни.

Преса приносить вісти, що Німеччина предкладає Італії економічну допомогу проти санкцій. Се скріпляє опір Муссоліня проти Англії. Тому Англія оповістила заборону для італійських кораблів задержуватися довше в її пристанях ніж 24 годин. Берлінська „Германія" пише, що в Англії панує така сама атмосфера як перед великою війною. А французька преса пише про відпруження.

Що діється в Абісинії?

Бюро Райтера повідомляє, що поверх міліон Абісинців стоїть уже на фронтах. З Парижа доносять, що Абісинці таки оперують на задах італійської армії, в Еритреї. Бувші піддані зрадника Гугси масово зголошуються до абісинської армії як добровольці. (З того ясно, що тараща нська дивізії не буде в історії Абісинії лише в історії України). Незабаром почнуться бої за місцевість Горагай, одинокий центр води в пустинній провінції Огаден. Без здобуття Горагаю Італійці не можуть посуватися дальше. Заповідається завзята боротьба за Горагай.

Мирові предложення Італії.

Французька преса пише, що Італія готова миритися на таких услівях: І. Провінція Тігре з містами Аксум і Адуа мають бути влучені до італійських посілостей як автономна область під владою Гугси. 2. Над провінціями Огаден, Гаррар і Дабкаля, котрі літ тому 40 підбив Менелік, Союз Народів передасть мандат Італії. 3. Оставша часть Абісинії має перейти під мандат Союза Народів, але з господарським, фінансовим і політичним упривілеенням Італії.

Великі зброєння Чехословаччини.

Чехо-словацький міністр національної оборони Махнік відчитав на днях в пражськім парляменті експозе. З него виходить, що Чехо-Словаччина призначила міліярдові суми на зброєння. З промови міністра Махніка виходить, що правительство не чекаючи на ухвалу парляменту зачало будувати коштовні твердині. Фабрика амуніції й гармат Скоди вже дістала великі замовлення від чеського правительства. Плян міністра національної оборони передбачує: збільшення числа офіцирів, підофіцирів і технічних військ, створення нових корпусних округів, розбудову летунства. Особливо плянується будову оборонної лінії над рікою Ваг (колись стара границя української держави). Число боевих літаків збільшено до 1000 з 6.400 летунами. В Пільзні і Пардубицях фабрикується масово мотори для літаків. Щоб переводити підготовку цивільного населення до війни, утворено окремий інститут тіловиховання. Цікаво, що чеські марксисти не противляться розбудові зброень. А наші з дуру весь час вигукували „проти мілітаризму!"...

Яка буде зима сего року?

По предсказанням метеорольогів надходяча зима буде дуже остра. В західній Европі вже появилися передвістники холодів. Верхи Піренеїв і Альп від кількох днів покриті снігом. Сніг впав також в Карпатах і в Татрах. На Атлянтику ледяні гори появилися сего року значно дальше на полудні як звичайно. Рибаки доносять, що вода на поверхні океану значно холодніша як звичайно, подібно як се було в 1928 р. перед дуже острою зимою. Около Різдва мають наступити сильні морози. Остру зиму предсказують і астрономи по пятнах на сонці. За три роки скількість пятен на сонці буде найбільша. Тому будуть частіші страшні цикльони, тайфуни і навіть землетруси. Тайфуни вже подекуди зачалися.

ЧИ ЗАКЛАДАЄТЕ КАТОЛИЦЬКІ БІБЛІОТЕКИ?

ДОВГІ І ТЕМНІ ОСІННІ НОЧІ це **найкращі жнива для вломників, тому обезпечіть негайно від крадежі — влому своє майно в**

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

РАЗОМ ЧИ НІ?

За обєднання Українського Парляментарного Представництва в Польщі.

В ч. 76 „Нової Зорі" з дня 6 жовтня б. р. помістили ми статтю п. з. Творіть оден клюб — Слово до нового Українського Парляментарного Представництва в Польщі. В тій статті висловили ми бажання, щоб нові українські посли і сенатори з Галичини і з Волині створили в польськім парляменті оден спільний український клюб та вели одну спільну українську політику. Бо положення українського народу в Польщі вимагає обеднання Українців а не розбиття. Зокрема ми звернули в тій статті увагу на те, що нині нема вже ніякої розумної рації, щоб нове українське представництво в Польщі творило в польськім парляменті два окремі клюби, галицький і волинський. Бо останні вибори і в Галичині і на Волині відбулися під знаком українсько-польського порозуміння і всі українські посли й сенатори тут і там вийшли зі спільних польсько-українських ліст. А се обусловлює майбутню політику українського парляментарного представництва Галичини і Волині. Та політика не буде вже засадничо ріжнитися, як доси. Тому й відпадає головна причина дотеперішного поділу на два окремі українські клюби.

Згадана наша стаття викликала живий відгук в українській пресі. Перший відізвався „Новий Час", якому ми дали відповідь в ч. 77 „Н. З." З черги відгукнулися „Батьківщина" і „Нове Село", яких виводи навели ми дослівно в ч. 79 нашого часопису. Вкінці рівно після двох тижнів забрало в тій справі голос „Діло". Воно в ч. 278 з дня 18 жовтня б. р. помістило передовицю п. з. Чи можлива спільна парляментарна репрезентація. В тій передовиці „Діло" у виїмково культурній формі намагається доказати, що

„ввесь підхід „Нової Зорі" — якій зовсім не закидаємо злої волі — полягає на грубому непорозумінні" та що „злука обох парляментарних репрезентацій зовсім неактуальна й неможлива".

В чім жеж те „грубе непорозуміння" „Нової Зорі"?

Перше „грубе непорозуміння" — по словам „Діла" — се

„трактування на одній площині існуючих українських галицьких політичних партій, не лише УНДО, але очевидно УНДО в першу чергу, — з „Волинським Українським Обєднанням". А „друге таке саме непорозуміння — це утотожнювати назване ВУО з Волинь та приписувати тому ВУО змогу впливати в якомунебудь напрямку, позитивному чи негативному, на втримування (або валення) т. зв. сокальського кордону".

Далі „Діло" намагається обосновати оба наведені щойно свої твердження.

Отже що торкається першого твердження, то

„Сутня ріжниця лежить у тому, що українські політичні партії в Галичині, передусім ті, які своєю історією доходять до 90-тих рр. мин. ст., а корінням сягають до початків українського національного відродження, являються еманацією національно-громадських течій і змагань. Вони є репрезентантами означених суспільних верств чи кол, репрезентантами їхньої думки, вони кристалізують взагалі національно-політичний світогляд. Українські політичні партії в Галичині, передусім найбільша і провідна партія УНДО, репрезентують український нарід в його політичних і культурно-економічних змаганнях. За здійснення тих змагань вони ведуть боротьбу, — незалежно від тактики тієї боротьби, яка мусить бути пливка, відповідно до обставин. Українська політична думка переходила і переходить еволюцію, як в усіх культурних народів світа, що творять політичну особовість. І тією політичною особовістю український нарід у Галичині, організований у своїх партіях, був і є — незалежно від хвильовань тактики, хочби й навіть найглибших і найповажніших“.

„З Волинським Українським Обединанням — пише „Діло“ далі — річ зовсім інша. Ця ґрупа — звана слушно ґрупою п. Певного — ніколи не була ані не є еманацією суспільних течій, та вона зродилася і далі істнує виключно як знаряддя, як інструмент адміністраційної політики. Та політика має вже свою славу під назвою „волинської системи“. ...Їхня роля обмежується до формальної репрезентації, до виголошування корисних для влади заяв, до висилання приємних владі пригнагідних телеґрам. Зрештою члени тієї ґрупи не є ніяким самостійним політичним чинником і за такий свій самостійницько-політичний характер ніколи не боролися. Вони не ведуть теж ніякої політичної боротьби і взагалі ніякої політики, а єдину сяку-таку активність проявляють у ділянці церковно-православних справ. Коли представники того гуртка людей, вібрані у теперішній парляментарній репрезентації Волині, деклямують, що вони раді би зєдиненню українських репрезентацій з усіх воєвідств, „оскільки те представництво прийме ідеольоґічні та тактичні засади Української Парляментарної Репрезентації Волині“, то це подабає на несмачний жарт: тими „ідеольоґічними і тактичними засадами“ є відмова від характеру самостійного українського політичного чинника, є перекреслення політичної особовости українського національного колективу“.

Так аргументує „Діло“ своє перше твердження про неможливість трактування на одній площині УНДО-ння з Волинським Українським Обединанням.

Пригляньмося тим аргументам.

Отже передовсім що торкається твердження „Діла“, начеб Волинське Українське Обединання ніколи не було ані не є еманацією суспільних течій а зродилося й істнує виключно як знаряддя адміністраційної політики, то якраз таке твердження, се — вживаючи слів „Діла“ — грубе непорозуміння. Причина того непорозуміння та, що „Діло“ не бере під увагу особливого характеру відносин на Волині, але дивиться на Волинь так, як на Галичину. А особливий характер відносин на Волині тим, що волинські українські діячі се б. уенерівці. А уенерівці вже від 1919 р. стоять у порозумінню з Польщею і ведуть відповідну політику, заграничну і внутрішну. Тому Волинь вже від першої хвилі переходу до Польщі займає супроти Польщі зовсім інше становище, як Галичина. Те становище суто льояльне. Про ріжне становище Волині і Галичини супроти Польщі вже в початках приналежности їх до Польщі свідчить наглядно нпр. участь Волині у виборах до польського парляменту в 1922 р.—тоді, коли Галичина ті вибори бойкотувала. Отже нинішне Волинське Українське Обединання своєю льояльністю зовсім вірно відзеркалює настрої Волині. Воно — власне їх еманація.

Тут слід звернути увагу на одну непослідовність „Діла“ й УНДО-ння. Як загально відомо, нинішне „Діло“ й УНДО ставляться до уенерівців позитивно. Тому дивує неґативне відношення „Діла“ й УНДО до української політики на Волині, котра є тільки прямою консеквенцією уенерівської політики супроти Польщі і Польщі супроти уенерівців.

Твердить далі „Діло“, що Волинське Українське Обединання не веде ніякої політичної боротьби і взагалі ніякої політики, а едино сяку-таку активність проявляє в ділянці церковно-православних справ. І тут є непорозуміння. Бо „Діло“ знов не бере під увагу особливих відносин на Волині.

Вже вище згадали ми, що українські діячі на Волині се б. уенерівці. А се обусловляє українську волинську політику. Та політика зовсім інша, ніж дотеперішна українська галицька політика. Бо коли дотеперішна українська галицька політика була різко опозиційна, то українська волинська політика була проурядова. Як така та політика відріжнялася від галицької і своєю тактикою. Вона намагалися осягати свою ціль не боротьбою з правительством, але шляхом порозуміння. Бачимо се наглядно в ділянці церковних справ, які для Волині найбільш пекучі. І в тій ділянці українська волинська політика осягнула вже дещо корисного. Та не тільки церковній ділянці присвячувала волинська політика свою увагу. Вона заходилася також коло інших справ. От нпр. з початком біжучого шкільного року удержавлена українська приватна ґімназія в Рівнім, що сталося чейже не самособою, але внаслідок відповідних заходів. Тому твердити, що Волинське Українське Обединання не веде ніякої політики, се значить—перечити дійсности. Що осяги тої політики не великі, се інша річ. Та чи більшими осягами може похвалитися дотеперішна політика УНДО-ння?

Зокрема належить згадати ще про відношення до ВУО краєвої адміністрації. Що те віднощення позитивне, се не повинно нікого дивувати. Бо се тільки консеквенція позитивного відношення ВУО до держави і центрального та краєвого правительства. Та се не значить, що ВУО зродилося й істнує виключно як знаряддя адміністрації, як се твердить „Діло“. Бо воно зродилося й істнує як консеквенція уенерівської політики супроти Польщі, з якою то політикою „Діло“ й УНДО симпатизує. Ми маємо свій, відомий нашим читачам, погляд на те, що таке уенерівщина супроти великоукраїнської державности та її леґальної Влади, але се зовсім інше питання. На терені Польщі не бачимо можливости иншої політики як тої, котру ведуть уенерівці. І УНДО вже не бачить, хоч „Діло“ пише, що є якась ріжниця.

Друге своє твердження, що Волинське Українське Обединання не можна ототожнювати з Волинню, „Діло“ аргументує так:

Ґрупа п. Певного має представляти те „волинське громадянство“, яке вистарчає само собі, вдоволене з існуючого стану річей, нічого більше не вимагає, передусім не вимагає тісної співпраці з українськими культурними і господарськими установами, яких централі мають свій осідок у Львові. Діло далеко не в партійному суперництві: діло у чисто практичних справах української культури й економіки, діло у боротьбі за культурні й економічні права, не кажучи вже про права політичні. Створено на Волині фікцію політичної партії, якої керманичі — це здебільша люди не місцеві, що спеціяльно для тієї ціли дістали польське громадянство і тому не користуються ніякими впливами у місцевому громадянстві, створено фікції культурних установ у постаті „Рідних Хат“ на місце розвязаних „Просвіт“, — але фактично українська дійсність на Волині виглядає так, що нема там ні одної державної народної школи з українською мовою навчання, — проти чого не чули ми ні одного слова протесту, ні одного слова рішучого застереження від п. Певного і тов.!

Частинно через істнуючу систему, частинно через вроджену українську інерцію та брак глибоко вкоріненої політичної свідомости, інколи навіть через брак почуття гідности, ґрупа п. Певного є від літ єдиною на Волині ґрупою українців, яка „істнує“, яка своє істнування маніфестує у вгаданих прилюдних актах. Але з цього далеко не виходить, щоб ту ґрупу, як довго вона зберігає свій дотеперішній характер, трактувати як справжнє представництво українського народу Волині. Сумні події на Волині, про які було так голосно впродовж останнього року, найсумніше свідчать і про впливи тієї ґрупи і про наслідки всієї пануючої на Волині системи.

Отже українські посли, вибрані на Волині, „не користуються ніякими впливами у місцевому громадянстві“-твердить „Діло“.

Супроти того наведемо цифри голосів, які ті посли одержали підчас останних виборів. Вони такі: 1) П. Певний — 119.619, 2) С. Скрипник—102.539, 3) М. Бура — 92.289, 4) С. Тимошенко—88.678, 5) о. М. Волков — 84.811. Разом 5 послів 487.936 голосів при пересічно 65.2% голосуючих. Тут належить замітити, що се майже виключно самі українські голоси. Бо Поляки і Жиди, подібно як у Галичині, голосували майже виключно на польських кандидатів. Свідчать про се наглядно цифри голосів, які одержали польські кандидати на Волині, а які є о кілька і навіть кільканацять тисяч більші, ніж цифри, які одержали українські кандидати. А крім польських кандидатів, що вийшли послами, одержали по кілька або кільканацять тисяч голосів іще другі польські кандидати, котрі перепали. Та значна ріжниця голосів, які одержали українські і польські кандидати, свідчить також про те, що адміністрація не нагнала голосів українським кандидатам, бо тоді числа голосів на українських і польських кандидатів булиб рівні. Так представляються цифри голосів, які одержали українські посли на Волині.

А тепер погляньмо, кілько голосів одержали українські посли в Галичині. Отже: 1) д-р С. Витвицький — 28.528, 2) Гр. Терлаковець — 45.542, 3) Д. Великанович — 47.743, 4) В. Целевич — 51.790, 5) В. Болюх — 59.051, 6) д-р Р. Перфецький — 60.149, 7) І. Заваликут — 61.223, 8) д-р І. Волянський — 62.072, 9) д-р С. Біляк — 72.178, 10) В. Мудрий — 75.676, 11) З. Пеленський — 92.751, 12) д-р К. Троян — 94.549, 13) В. Кузьмович — 95.701, 14) д-р С. Баран — 103.788. Разом 14 послів 950.741 при пересічно голосуючих: 43·3 проц. в львівськім, 59 проц. в тернопільськім і 42 процент в станиславівськім воєвідстві.

Отже на одного українського посла на Волині віддано пересічно 99.587 голосів, а в Галичині тільки 67.910 голосів, себто на 1|3 менше. А „Діло“ твердить, що українські посли на Волині „не користаються ніякими (!) впливами у місцевому громадянстві“ і не є „справжнім представництвом українського народу Волині!“...

Також „сумні події на Волині, про які було так голосно впродовж останнього року, найсумніше свідчать і про впливи тієї ґрупи“ — додає ще „Діло“. На се можна замітити, що в такім разі подібно свідчать про впливи УНДО-ння сумні події у Галичині, про які було так голосно впродовж 1930 року... Себто — пацифікація.

В наведенім вище уступі робить „Діло“ волинському громадянству також докір за те, що воно не вимагає тісної співпраці з Галичиною. Та коли волинське громадянство через своє парляментарне представництво висловило бажання такої співпраці на парляментарнім терені, то „Діло“ в тій самій статті відкидає ту співпрацю!

Згадану статтю „Діло“ кінчить такими словами:

Були в Галичині спільні польсько-українські виборчі листи, бо українські галицькі політичні провідники дійшли до переконання що так треба, що це доцільна тактика. На Волині були спільні листи, бо мусіли бути, бо про питання можливости ріжної виборчої тактики з погляду українського національно-політичного інтересу ніхто навіть у ґуртку п. Певного не дискутував, це не належить до його компетенцій і прерогатив! ВУО є предметом, а не підметом, воно не є контрагентом лише виконавцем. Річ не у відношенні до держави, до виконання громадянських обовязків, річ у відношенні до представників держави, до власного народу і до самих себе.

Отсе закінчення статті „Діла“ се найбільш характеристичне місце в цілій тій статті. Бо воно показує наглядно, якої софістерії вживає „Діло“, щоб не допустити до обеднання українського парляментарного представництва Галичини і Волині в оден загально-український клюб.

Отже одну і ту саму українську політику українсько-польського порозуміння, що мала місце підчас останних парляментарних виборів у Галичині і на Волині, „Діло“ представляє як дві ріжні політики. А суть тої ріжниці — по словам „Діла“ — лежить у тім, що українські галицькі політичні провідники дійшли до переконання, що так треба, що це доцільна тактика, тоді як українські волинські політичні провідники мусіли так поступити. Так розумує „Діло“, щоб за всяку ціну представити найновішу українську політику в Галичині іншою ніж українська політика на Волині.

Та чи дійсно найновіша галицька політика засадничо інша ніж волинська?

Хто знає, в яких обставинах українські галицькі політичні провідники, себто УНДО, „дійшли до переконання“, що „так треба“, що це „доцільно“ змінити дотеперішну галицьку політику з неґативної на позитивну, той ніякої ріжниці між „дійшли до переконання“ і „мусіли“ не доглянеться. Бо колиб ундів-

ОГЛЯД ПРЕСИ

„Українська Нива“ про обєднання

„Українська Нива” в ч. 41 (485) принесла статтю п. з. „Здоровий голос з Галичини.” Ось вона:

„Нова Зоря” в ч. 76 від 6 жовтня вмістила надзвичай цінну статтю — „Творіть один клюб” — „слово до нового Українського Парляментарного Представництва в Польщі.” У тій статті вилито всю душу українську, що прагне, аби голос українських послів був зєднаний, аби, нарешті, було засипано „сокальський кордон.”

Це щире прагнення вибрано в такі форми, що почуваємося до обовязку передрукувати статтю цю в цілості, щоб зазнайомити Волинь з тією новою та свіжою думкою, яка почала лунати в Галичині й якій належить без сумніву, будучність.

(Тут „Українська Нива” подала в цілости вступну статтю „Нової Зорі” з 76 ч. По ній подала отсі замітки:).

Така думка „Нової Зорі”. Так виглядає творча думка. А ось факт, як ту єдність започаткували посли-українці з Галичини.

У Сеймі є 14 послів-українців з Галичини і пять українців з Волині. Ясна річ, що повинен був би бути в Сеймі від українців і віцемаршалок і секретар, бо так виходить і з виборчої аритметики. Узгіднено було, що більша група дасть віце-маршалка, а менша — секретаря. Що-правда, те узгіднення переведено було не репрезентаціями, а верхами.

Коли посол-поляк назвав пять кандидатур на віцемаршалка, а в тому і посла Мудрого, Українська Парляментарна Репрезентація Волині контркандидата не назвала. А при її звязках то було надзвичайно легко зробити. Волинські посли керувалися засадами справедливости.

В. Мудрого було вибрано віцемаршалком Сейму.

Так само намічалося і кандидатури на секретарів Сейму. Згоджено було кандидатуру посла С. Скрипника.

То ось з вас послів українців з Галичини називають кандидатуру посла Біляка. Інша річ, що особисто ніхто з послів Волині, та й в Сеймі взагалі, нічого проти посла Біляка не має. Він заслуговує бути секретарем Сейму.

Приступають до голосования: посол С. Скрипник дістає більше голосів і стає секретарем Сейму, а посол Біляк перепадає.

Цей факт промовляє сам за себе.

Українська Парляментарна Репрезентація Волині в день виборів президії Сейму заманіфестувала, що вона прагне єдиного українського фронту. Натомість, про другу сторону сказати того не можна.

Отже речі пізнаються з порівнання і дають науку на майбутнє! П. П-ий.

Причаєна Німеччина

„Курєр Львовскі“ ч. 289 приніс цікаву статтю про мобілізаційну спроможність Німеччини. Подаємо її в перекладі:

Увага світа звернена тепер на явища, котрим на імя: Адді с - Абеба, Рим, Адуа, Адіґрат, Аксум, Джібуті, Дольо, Діредава, Гібральтар, Мальта, Середземне Море, Женева, санкції... італійсько-абісинська війна та все, що з нею звязане. Дотеперішна точка зацікавлення й уваги, Берлін, немов перестала існувати. Тільки час до часу повіє якесь скупе звідомлення про дефіляду в Нірнберґу, про товщевий голод, про лети Цеппеліна. А позатим тишина, немовби зі сторони Берліна взагалі нікому не загрожувала ніяка небезпека, немовби в своїй кузні „Вільянд дер Шмід“ відкинув знаряддя, немовби варстат Вотана замінився на годівлю рож і азалій.

Той брак зацікавлення Німеччиною якраз тепер перелякав навіть самих Німців. І здається тій обставині завдячуємо оголошення першої офіціяльної ліста военної фльоти Німеччини. Чи вона повна, чи Берлін направду відкрив те, що скривають його пристані, доки й корабельні варстати. Здається, що не буде пересади, коли ствердимо, що оголошення тої ліста се тільки звичайний м а н е в р, котрий частинно звіщає суверенність німецької военної маринарки. До аналізи морської сили Німеччини вернемося іншим разом: нині хочемо присвятити кілька уваг збройній силі Німеччини на суші. Розуміється, наша оцінка не буде зі зрозумілих оглядів точно математична, бо жерела, з котрих нам випадає користати, передбачують браки звязані з трудощами видобуття точних даних.

Довіря до німецьких звідомлень, чи вони походять з жерел військових, чи технічних, чи політичних, — щонайменше необережне. Бо ті звідомлення в під точним надзором Гітлера й Ґерінґа. Зате більшу вартість мають нелеґальні, тайні жерела. До парляментарних звідомлень треба відноситися з певною обережністю. Поодинокі правительства використовують їх в міру потреби радше для політичних цілей, поборюючи з того приводу шляхи й жерела тайного звідництва.

Богато реалізму мають дані, котрі час до часу оголошує в своїх промовах і статтях шеф штабу совітської армії Тухачевський. Недавно пильну увагу звернено на звідомлення, котрі про стан німецької армії та фльоти зложила своїм властям секретарка Унії Демократичної Контролі, членка Партії Праці, пані Дорота Вудмен. Ті звідомлення зібрано в брошурах п. н.: „Гітлєр пре до війни“ (1934) і „Воздушна фльота Гітлера в стартовім поготівлі“ (1935).

Так доклано обговорюване минулого року питання, що є чільним завданням для держави, котра зброїться: еліта професійного вояка, чи загальна військова служба, знайшло на терені Німеччини плянову відповідь: еліта в формі „Райхсвери“ і загальна служба, та крім того як третій етап, як третій шлях великі маневри піввійськового або зовсім військового характеру під маркою преріжних: S. A., S. S. „Schutzpolizei“, „Hilfspolizei“, „Bahnschutz“, „Postschutz“, „Arbeitsdienst“, технічні „Nothilfe“ і т. д. До того треба дочислити покликані запасні резерви на 1935 р.: річники 1910 до 1913, як також весь річник 1910 покликаний окремо в Східній Прусії.

Теперішний чинний стан німецького війська оцінив Гітлер в своїй промові, виголошеній дня 23 травня с. р., на около 550.000 вояків, що з доданням до того числа стану кількох формацій типу S. S. чи S. A. далоб число 900.000 вояків. Тухачевський промовляючи на 7-ім конгресі Совітів заявив, що в літі 1935 р. чинний стан німецької армії буде більший ніж стан французької армії та майже такий великий як стан совітської армії, котра має 940 тис. вояків.

Богато трудніше представляється оцінка резерв. Тут німецькі жерела постійно набирають води до уст. В грудні м. р. французький ґенерал Турнє завдав собі труду (в „Еко де Парі“) схопити збройну силу Німеччини на случай мобілізації і дійшов до висновку, що за 8 днів по оголошенні мобілізації Німеччина може виставити на поле 50—60 атакуючих дивізій з силою 1,000.000 до 1,500.000 вояків.

Ту силу зверненоб на французькі границі. Крім того така сама сила 1 до 1½ міл. війська моглаб заатакувати границі Бельґії і Швайцарії.

Тухачевський з узглядненням закаптурених військових формацій оцінює збройні сили Німеччини в разі мобілізації на 108 дивізій піхоти. Зате пані Вудмен оцінює змобілізовану силу Німеччини на 2,410.000 вояків.

Одначе се не окончений збройний стан Німеччини. Посол Аршембо, головний звітовик військового буджету Франції, вчисляючи вишколених резервістів в літах 35—45 в числі 140.000 одиниць і 2,500.000 вояків S.A. (у пані Вудмен S. A. і S. S. — 2 мілїони вояків), оцінює мобілізаційну спроможність Німеччини на 5,500.000 вояків. Німеччина може видобути ту масу, бо на підставі свойого військового закону в разі мобілізації покликує під зброю всіх Німців від 18 — 45 року життя. То число повинно застрягти в памяти тих, котрі тепер пильно слідять події в тіни Женеви, Риму чи Аддіс-Абеби забуваючи, що в пригадшенім берлінськім кітлі варпться страва, котрої булькотіння не перешкоджує тепер ніяка сила.

ські провідники не „дійшли були до переконання“, що так „треба“ і „доцільно“, як вони поступили, то підчас останніх виборів не бувби вийшов послом ні оден з них і тимсамим політична роля УНДО-ння булаб скінчена. Се аж надто ясне для кождого, хто знає нову виборчу ординацію до Сойму і Сенату. Вона то й примусила українських галицьких політичних провідників поступити так, як вони поступили.

Та всеж таки є одна ріжниця, хоч і не суттева, між українською політикою в Галичині й українською політикою на Волині. Та ріжниця в тім, що волинські українські політичні провідники стали відразу вже давно на становище реальної політики, тоді як галицькі українські політичні провідники стали на становище реальної політики щойно тепер, наробивши дотеперішною своєю політикою дуже богато шкоди українському народови в Галичині і в Польщі взагалі. Та ся ріжниця свідчить хіба на користь не галицької але якраз волинської політики.

Тому ми і далі стоїмо на становищи, що нині нема вже ніякої розумної рації розбиватися українському представництву в польськім парляменті на два окремі клюби, галицький і волинський та що український національний інтерес вимагає категорично, щоб повстав оден спільний загально-український клюб.

Тим більше, що Волинь сама простягає до Галичини свою руку.

А про те, хто саме простягає руку, напишемо окремо.

Та ще перед тим поговоримо про те, як ми уявляємо собі співпрацю Галичан з Волиняками.

ДИВА В ЕВРОПІ

Анґлія й СССР проти Риму й Німеччини.

Сильно ліва „Die Neue Weltbühne“ в ч. 42 принесла цікаву статтю п. з. „Рука Муссолінія в Парижі”. В ній так пояснює теперішну неприродну ситуацію в Европі:

Того, що пише тепер французька преса, не можна пояснити лише корупціею. Ні, та справа виглядає поважніше. Між журналістами і політиками франц. правиці є також люди, котрі мають інтуіцію й острі очи та бачать не одно, чого не видять французькі „ліві” діячі. В двох останних роках Муссоліні став ідолом французького фашизму. З національних причин французькі фашисти не можуть подивляти Гітлера. Зовсім інша справа — подивляти Муссолінія. Від початку 1935 р. Італія стала майже союзницею Франції. Помалу Рим став для французької правиці надавати тон — подібно як Москва надає тон комуністам у всіх краях світа. Пристрасть французьких фашистів для італійського фашизму ще зросла відколи французька правиця почулася загрожена т. зв. „одним народним фронтом” лівих. І тепер, коли італійський фашизм як підпора найбільше придавсяб французьким фашистам, той фашизм в Італії загрожений Анґлією. Се викликало катастрофальний настрій серед франц. правиці. І тому її найбільше чуткий журналіст, De Kerillis написав в „Еко де Парі”:

„Колиб упав Муссоліні, то майже напевно впавби й фашизм. І та перспектива одушевляє наш „народний фронт“, котрий знає, який великий і заразливий бувби моральний ефект того у Франції. Тоді з незмірним гуркотом завалившсяб великанський мур старої Европи й без сумніву потягнувби за собою останні підвалини нашої політичної системи“.

Напрасна спроба, щоб підперти Муссолінія, має ще одно значіння. Французька правиця каже собі: Ми приневолені боротися з фашистівською Німеччиною, з тяжким серцем, але іншого виходу нема. В обороні перед Гітлером мусимо спиратися навіть на СССР. Се для нас страшне, але що робити! Проти фашистівської Німеччини, проти СССР і ще до того проти фашистівської Італії — того вже за богато! І до того стаємо чемпіоном европейського антифашизму, передовою сторожею европейської революції, а сего ми безумовно не хочемо. Керілліс пише виразно, що французька правиця навіть тоді не виступить проти фашистівської Італії, коли їй докажуть, що того вимагають національні інтереси. Тут кінчиться нац. політика.

Союз з Анґлією належав досі у французької правиці до річей самозрозумілих. А тепер вперве від часів Фашоди та правиця стала протианґлійська, бо союз з Анґлією то союз проти фашистівської Італії й одного дня мігби стати союзом з Лейбур-партією! Вже тепер французька правиця боїться зросту впливу Лейбур-партії з приводу найблищих виборів до парляменту. Перспектива: по упадку Муссолінія знайтися між революційною Італією й лейбурівською Анґлією стає для французької правиці тим грізніша, що в самій Франції сягає по владу політично й соціяльно побідна лівиця.

А наслідки того всего? Французька лівиця стоїть тепер перед одинокою в своїм роді ситуацією. Вона бачить, як надуживають мирових кличів внутрі й на зовні для справи контрреволюції. Вона бачить, як „патріотична” правиця готова саботувати безпеченство республики. І вона може дійти до такого висновку: не можна з успіхом боронити національної справи французької республики без обезвладнення правиці і не можна дійти до сили без активної европейської політики — з Москвою й Лондоном проти Берліна і Риму.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Молодь і педагоги

Як сучасна молодь уявляє собі ідеал педагога?*)

Одного гарного літнього вечера на селі почув я, як дві жінки вимінювалися взаїмно ріжними „благожеланнями". З цілої китиці „пахучих" желань найбільше застановило мене одно:

„А бодай твій син людських дітей вчив!"

Мені, як кандидатови на такого, що мавби вчити „людських дітей", глибоко запали в душу ті слова. Хоч я в практиці не виконував учительського звання, але те, що затямив собі зі шкільної лавки і те, що чув від моїх знакомих, котрі учителюють — вповні потверджує „народну устну словесність".

Слушно говорили і старинні Римляни: „Quem dii oderunt, Paedagogum fecerunt"...

Бо тільки уявіть собі: молодий професор, „просто з голки" стає одного дня на катедрі. 30 до 40 пар молодих але ультракритичних очей впялюється в нього. Нехай сховаються всі екзамінаційні комісії, всі трибунали і т. п. Ніхто так остро не осудить людини, не розбере її „до кісточок", як шкільна молодь свого учителя. І відразу після першої години відкриє всі його добрі і злі сторони, особливо злі. І відразу дістане він, звичайно влучне, прізвище, яке товаришить йому до кінця життя, хочби він переносився до ріжних шкіл. Історія з „професором Латкою" в новелі Маковея не схоплена з воздуха, але найреальніша в світі.

У нас принялося таке поняття, що професори мають „богато вільного": 2 місяці вакацій, всі свята обох обрядів і ріжні „паньствові", словом чоловік має вічно „вільне".

Може за австрійських часів так справді було. Одначе не тепер. Бо тепер професор після своїх шкільних годин має майже щоденно пополудні ріжні конференції, наукові кружки, батьківські комітети, візитації станцій і т. д. Крім того мусить щоденно опрацювати собі плян лекцій і приготовитися до них після найновіших плянів, котрі часто зміняють.

До професора мають високі вимоги і його безпосередна шкільна влада, директори, візитатори, родичі дітей і вкінці сама шкільна молодь. Очевидно, педагог всім догодити не може. І тут зачинається ряд конфліктів, на котрі наражений кождий педагог. Добре, коли нерви видержують, гірше, коли ні. Тоді педагог стає „неможливий". Лучається, що учитель, особливо на провінції, дивачіє, стає огірчений до всіх і вся. Він поза школою і своїм предметом нічого не бачить. Через розшастані нерви учитель стає розсіяний, що дає притоку до богатьох потішних анекдот. А в перспективі кождого учителя — грудна недуга...

Тому й не диво, що в нашій анкеті на всіх 76 з 4-ох синів учителів тільки оден вибрав учительський фах (син учителя історії, хоче бути також „професором історії").

Відношення молоді до професора і навпаки дуже часто полишає дуже богато до бажання. Обі сторони звичайно забогато вимагають від себе.

Як уявляє собі наша молодь ідеал учителя і яким хоче його мати, видно з відповідей 30 учеників з VII і VIII кл. гімназії, котрі відповіли зовсім щиро. 11 учеників не відповіло на се питання, 1 відповів: „не буду професором..."

Син селянина, уч. VIII кл. пише:

„Професор повинен бути в першій мірі батьком учня а не наставником, котрий чигає з нотесом. Повинен любити своїх учнів, всіх однаково трактувати, поважати, а не робити ріжниці. Учні може не такі злі, як про них думається. Найбільший вплив на учнів має професор, котрий жие так, як говорить, котрого думки, слова покриваються зі щоденним його життям, котрий не тільки викладає, вчить, але дає приклад своїм життям. Про життя професора ученики дуже добре поінформовані. І як потім мають приняти серед учнів ідеї, голошені професором?! Так часто нарікають ученики на несправедливість. Без сумніву, що вина по стороні учеників, котрі занедбуються. Але не можна певно сказати, що й професор часом не винен. Правда, це залежить від характеру даної людини, але один приклад вистарчить, щоб ученики стратили довіря до професорів".

Син богатших батьків з одного з більших міст в Галичині пише:

„Професор на мою думку повинен провадити науку так, щоб вона зацікавлювала учеників. Лекція повинна бути свобідною гутіркою, яка не справлялаби враження примусу. Повинен так учити, щоб не мусів уживати „нотесу" до примусу. Повинен викладати безоглядно ясно і зрозуміло. Повинен займатися приватним життям учеників, але не переслідувати їх за поведінку поза школою".

Як відомо, учитель обовязаний цікавитися позашкільним життям учеників, опікуватися і кермувати ним.

Селянський син так пише:

„Професор не повинен бути чужий для ученика, як деякі, але розуміти його положення. Не повинен кермуватися симпатіями чи антипатіями, а бути однаковим для всіх, не повинен глумитися над селянськими синами. Предмет свій повинен зробити як найбільш цікавим, а не нотесом воювати, коли ученик сього чи того не розуміє і тим не цікавиться. Не можу собі уявити, як належалоби провадити лекції латини, щоб ученика за вісім літ навчити гладко перекладати першого ліпшого автора".

Львівська дитина пише: „Професор на мою думку повинен бути всесторонно обзнакомлений з життям і повинен подавати своїм ученикам певні вказівки, щоб ученик вийшовши з гімназії не станув на розпутті."

Сирота без батька, з малого місточка, пише: „Професор повинен бути всесторонно образований, добрий психольог та педагог."

Селянський син пише: „Професора ідеального я собі не уявляю." Таксамо пишуть: син державного урядника, син нар. учителя і ще оден син рільника.

Син малоземельного рільника, уч. VIII кл. так собі уявляє ідеал професора: „Професор вирозумілий, такий що його завданням є навчити даного предмету, не входить у блищі зносини з учениками, він безсторонний, приязний і щирий, но й такий, що вчить предмету систематично, такий подобається мені найбільше."

Син священика з села вважає, що професор „повинен бути строгий, але повинен вміти зєднати учеників."

Другий син священика з села хоче, щоб професор був: „Мудрий педагог, толєрантний зглядом учеників, їх дійсний приятель."

Толєранція учителя зглядом учеників може бути лише до певних границь, не за часто і не в справах переступств у школі.

Третий син священика, котрий „ідеалу не має жадного," пише просто з моста: „Ідеал професора мене не обходить."

Четвертий син священика так пише: „Професор — батько, що уміє кожного зрозуміти і навчити."

Сирота по священику з Поділля пише: „Ідеал професора — вирозумілий".

Син рільника на 2 моргах поля дивиться на професора „як виховника й ідейного провідника молоді".

Син урядника і матери латиннички пише: „Професор на мою думку повинен бути правдивим приятелем молоді",

Сирота без батька хоче, щоб учитель був „без нервів, вирозумілий".

Син емеритованого зелізничника зі Львова пише: „Ідеал професора се добре виховання ученика на правдивого співпрацівника народу (в дусі релігійнім)".

Син малоземельного (1½ м.) рільника і матері латиннички, що з предметів найбільше любить релігію й німецьке, пише:

*) Гл. статті в „Новій Зорі" чч. 869, 871-3, 876 і 877.

ОСИП НАЗАРУК 6)

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Столиця Апостольська

I. Думки по дорозі до Риму.

Тут досить згадати, що Римови не стало внутренностей, котрі випалив йому Ганнібаль Баркас, син Гамількара.

І тоді Рим звязав всі землі свої одним одиноким формальним принципом, бо нічим іншим не міг їх звязати. А принцип той взяв зі Сходу: то був вінок його монархів. Ніякої суцільної державної думки, котра дорога булаб для всіх, Рим вже не мав, відколи скінчилися його змагання з сином Гамількара. А разом з блискучим вінком його монархів наплили зі Сходу знищені Греки, Сирійці й Арамейці, Єгиптяни, Халдейці та всякі інші Семіти. І як Рим знищив їх, так вони нищили його, усадовившися в його нутрі.

Тоді й зачалася орґія люксусу і злоби та зіпсуття.

Так падав Рим, падало Вічне Місто. Воно горіло таксамо як горіла Картаґіна, підпалена ним і як згоріла святиня Соломона.

То Ганнібаль Баркас, син Гамількара, підпалив внутренности Вічного Міста. І се пекло те місто, пекло як вітріоль, пекло віками, аж поки не сконало воно в огні пожеж, як зіпсуте порохно.

Якже хотівби я побачити ту Долину Фіялків, де найблище підступив був до Риму ґеніяльний і найбільший вождь Картаґіни, Ганнібаль Баркас, син Гамількара, найгрізніший і невмолимий неприятель Римлян. Та вже відси немов чую у воздусі той жах безмежний, що тоді потрясав великим Римом. Вже відси немов видно, як бігли вулицями його перелякані римські жінки, поважні матрони і як з жахом кричали: „Ганнібаль перед брамами!"

Щойно коли переїхати Італію від Альп аж до Риму можна добре зрозуміти те, що пишуть про її вигляд в давних часах, а саме: Середна Італія складалася в староримських часах з шістьох невеликих країн. Три з них припирали до західного моря, Тирренського, званого також Морем Долішним, три до східного, Адрійського, званого також Морем Горішним.

Три західні країни були: Етрурія (приблизно теперішня Тоскана), замешкана дивним народом, котрий не мав свояків в Італії, поруч неї Ляціюм з головним містом Альба Льонґа (потому Римом), дальше на полудне Кампанія, надморське побережжа, котре тягнулося від границь Ляціюму аж до Неаполю.

Над Адрійським Морем лежали йдучи від півночі Умбрія, Піценум і Самніюм.

Зі всіх тих шістьох країн найменше було Ляціюм: воно зразу займало простір, котрий мав всего на всего приблизно 4 (чотири) квадратові милі! І на тім маленькім просторі, котрий розуміється згодом поширявся, виросла сила, що запанувала не тільки над цілою Італією, але й над цілим тодішним світом і довго стягала з нього всі соки. Під релігійним оглядом той невеличкий простір до сеї пори становить осередок світа.

Хоч який дивний ріст тої сили, то його далеко лекше зрозуміти ніж її упадок. Лекше зрозуміти навіть тоді, коли розважити, що проти тої сили йшов з клясичної країни Наполеонів, з Африки, найбільший і найрозумніший вождь її Ганнібаль Баркас, син Гамількара — і дійшов у само серце Італії, страшний і непобідимий на всіх боєвищах її. Ще досі немов привиджується отверте і благородне обличча його, ще досі немов причувається повний жаху оклик римських жінок і дітей:

„Професор має велику відповідальність, тому всім не може догодити“.

Син дяка бажає, щоби професор був справедливий.

Син приватного урядника і матери латиннички зі Львова пише: „Ідеал професора: людина спокійна, лагідна, але здецидована (рішуча)“.— Подібно пише інший син урядника: „Людина лагідна, але рішуча“.

Син народнього учителя з села так пише: „Професор не є виключно на те, щоби вчити, але щоб виховувати, приготовляти до дальшого життя й давати вказівки, як ми повинні поступати, щоб колись стати добрими горожанами, провідниками народу“.

Бідний син шевця і матери римо-катол. обряду, що хоче „бути простолінійним і чесним чоловіком“, пише: „Професор повинен бути дуже добрим психольоґом, старатися вглянути в душу ученика й уміти використати всю владу в його користь“.

Сирота по судовім уряднику з провінціяльного містечка пише ось що:

„Ідеалом професора уважаю такого, котрий зумівби а) всесторонно пізнати ученика: його фізичну силу й здібности, його інтелєктуальну силу й здібности й ограничення, його психічну структуру й нервовий устрій (пополненної молоді), б) відрізнити шляхотний порив і здібности від гордости й самохвальби. Щоби зумів доказати ученикові його мниму всезнаючість, його молодечий нахил до критикування всего, одначе не саркастичними докорами й сміхом (чи криком) зверненими на адрєсу інтелєктуального розвою даного учня, тільки чи то цікавим розумованням (що ми любимо), чи якимось іншим середником. Щоби в житті позашкільнім був направду, що так скажу, опікуном і нашим приятелем, а в шкільнім — авторитетом — професором“.

Сирота з малого містечка, що сам удержується лекціями, хоче щоби професор був „добрий для учеників“.

Син дяка з села вимагає, щоби професор був справедливий.

Син емеритованого катехита зі Львова жадає від професора „співпраці з учениками“.

Круглий сирота з села пише: „Ідеал професора то прихильність зглядом учеників, доброта, але й рішучість“.

Син селянина, котрий хоче стати священиком, уважає, що „ціллю професора повинно бути виключно добро ученика“.

Один син рільника очікує від професора „правдивої батьківської опіки“.—Син заможного рільника на 20 морґах поля, що хоче бути священиком, пише:

„Професор хоче ученика чогось навчити, щоб ученик дав собі в житті раду“.

Син урядника зі Львова написав, що думає: „Такого ще не було“ (себто ідеалу професора).

Які прикмети професора найбільше подобаються ученикам? На 30 учеників по 3 (9.99%) хоче, щоби професор був батьком, рішучим, вирозумілим, справедливим, щоб не „воював“ нотесом; по 2 (6.66%), щоб зацікавлював предметом, був тактовним, не робив ріжниць, добрим, лагідним, правдивим приятелем, всесторонно образованим, добрим психольоґом і педаґоґом, за горожанським вихованням, по 1 (3.33%), щоб професор виховував в р е л і г і й н і м дусі, був авторитетом, ясно і зрозуміло викладав, любив учеників, був консеквентним, безсторонним, толєрантним, без нервів, вмів зєднати собі учеників, був строгим, характерним, приязним і щирим, щоб систематично вчив, вмів зєднати собі приязнь учеників. Чотири песимісти (13.32%) не уявляють собі ідеалу професора. Очевидно вони не належать до приятелів своїх професорів...

Як бачимо, ученики більше цінять у свого професора характер як знання.

І слушно, бо часто буває, що якраз найбільші науковці, найкраще виспеціялізовані в своїм предметі, найслабші педаґоґи і навпаки.

Крім того ученики відчувають, що головне завдання школи—виховання добрих громадян і що людина характерна далеко цінніша як учена а нехарактерна. В громадянськім житті більше користи принесе людина стійного характеру, що може не перечитала одної—другої книжки, як людина високовчена, що своєю вдачею лежить у громадянстві неначе камінь у жерельній воді.

Від часів війни звертають більше уваги на виховання як на навчання. Бо школа не може вичерпати величезного матеріялу науки, котрий побільшується щорічно, але зате може виховати своїх учеників на добрих синів Церкви, народу й держави.

Вкінці ще одно. Професор не може бути добрим педаґоґом, коли він не матиме змоги пізнати докладно життя своїх учеників. Він повинен оглянути помешкання ученика, повинен бути всюди там, де перебуває молодь: рано перед 8 год. нехай зайде хоч раз до церкви і побачить, як наша молодь вступає перед школою до церкви і як горячо молиться за поміч в науці, пополудні повинен вийти на спортову площу, де молодь вправляє, піти на спортові змагання, як молодь захоплюється грою і як реаґує (дуже повчаючо піти хочби на змагання „України“), зайти до кіна на фільми, улюблені молодю (історичні, природописні, летунські і т. п.), на вистави, концерти, академії і т.п. пописи молоді і взагалі з молодю треба мати звязок.

Щойно тоді педаґоґ може пізнати психіку сучасної нашої молоді та відповідно до тої молоді підійти. І. С.

Католицькі радієві авдиції

в західній Европі.

В Голяндії поважно зросли католицькі радієві авдиції. Число членів голяндського радієвого товариства дійшло до 150.000 осіб. В Еспанії в послідній році надавали католицькі авдиції дві великі надавчі стації і 9 менших стацій. Завдяки тому число радієвих слухачів зросло о 40.000. В Португалії державне радіо рішило урухомити окрему католицьку надавчу стацію під назвою „Радіо Ренасценс“. Навіть в далекій і напів протестантській Ісляндії заведено католицькі авдиції, присвячені покищо католицькій костельній музиці. (КАП).

Висліди тягнення І-ої кляси

Головна виграна І-ої кляси 34-ої Державної Льотерії 100.000 зл. випала дня 22 жовтня на ч. 64.836 в одній з варшавських колектур. Щасливі власники поодиноких чвертьок пп. М. М. заменшкали в Станіславові, 18 співробітників Військових Бальонових Варстатів в Яблонні, Й. Б. з Вільна і варшавянин Л. Пінес, замешкалий при вул. Дзельній ч. 29.

Першою з поосновідних денних виграних в висоті 25.000 зл. поділилися дня 18 с. м. мешканці Вільна, а саме пп.: М. З. приватний урядник, Л. Ешпітайн фризєрський працівник фірми „Б. Цейкінські“, др Б. лікар й Іван Зилевіч плютоновий 3-го баталіону саперів. Треба завважити, що п. плютоновий Зилевіч перший раз в житті рішився купити собі чвертку льосу кілька днів перед тягненням і зараз йому пощастило.

Інші денні виграні впали на чч.: 7.827 в Тернополі, 16.467 в одній з львівських колектур і 70.140 в Варшаві.

Тягнення II-ої кляси зачнеться 15 листопада, отже час подумати про відновлення льосу до тої кляси.

ПАПІРОСИ ДЛЯ ЗНАВЦІВ
ЕГІПСКІ ПШЕДНІ
= 20 штук - 30 гр. 1.80 =

„Hannibal ante portas!“

А довкруги немов видніють відблиски лун пожарних і довгі смуги чорного диму: то горить Італія, страшенно нищена військом Ганнібаля.

В уяві вогню і блиску і чорного диму від пожеж Ганнібаля, в гомоні крику римських жінок і дітей, котрих ще довго страшили іменем вождя того, зачало мені несподівано відкриватися те, за чим я надармо шукав оглядаючи блискучі салі Сіньорії в прегарній палаті Дожів. Так, уже бачу перед брамами Вічного Міста, як мов на долоні зачала виринати переді мною головна таємниця - історії Рідного Краю мого. Наперед вузшого. Того, що таксамо складається з шістьох невеличких країн як складалося серце Італії: з Лемківщини, Бойківщини й Гуцульщини, з Підгіря, з Опілля і Поділля. А там ген далеко від тої Землі з Шістьох Країн простягається Велика Україна, настільки рідна і близька тій Землі і на стільки чужа їй і далека, наскільки була колись Італія серцеві свому...

А там іще далі за великим морем сухих степових трав, „де небо невмите і заспані филі“ середньо-азійських озер, простягається край найбільший зі всіх країв світа. Відти все виходили і туди все приходили найбільші завойовники.

Відти вийшли Джінґісхан Темуджін, син Єсукая і могутний внук його Бату і Тамерлян Жахливий і Селім Страшний та Жорстокий.

До того краю як нетлі до світла йшли Александер Великий і Ганнібаль і Тит і Цезар і Наполєон.

З того найбільшого краю віками йшла хуртовина на землі племени мого. І довго стояли над нею безконечні смуги диму і заграви лун пожарних і крик переляканих жінок і дітей. Подібно як стояли над Італією за часів коли як лев кидався по ній найбільший і найгрізніший вождь африканський Ганнібаль, син Гамількара. І як невеличка середуща Італія видержала страшну атаку, таксамо видержала й моя країна ще страшнішу. І як Італія посунула свою владу на безмежні простори Африки — таксамо могла посунути свою владу на безмежні простори Азії моя країна.

Вона вже звертала свою увагу туди. Кілька разів за Святослава доходила до Каспійського Моря. А за Данила наша Галичина ставала тим для всеї України, чим Прусія для Німеччини. Дальший етап бувби очевидно той, що Галич відіграбби анальоґічну ролю супроти Азії, як Рим відіграв супроти Африки. Якби не те, що наші галицькі бояри позволяли собі на звичайну, нікчемну — анархію... Та як болюче писати про те!...

Якже виразно бачу їх тут, перед брамами Вічного Міста, де так голосно звенить спомин крику римських жінок і дітей:

„Hannibal ante portas!“

І знов спокійно довкруги. Лагідне вечірне сонце так приємно світить на римських полях. І так мило пливе синий Тибр між зеленими корчами...

Отже чому властиво впало Вічне Місто? Під монотонний стукіт вагонів раз-у-раз настирливо виринає та таємниця Вічного Міста.

До нього прийшла — біла смерть.

Нема нічого страшнішого для ніякого народу як біла смерть. Що се значить? А просто смерть від того, що жінки не хочуть родити дітей. І тоді ніщо не помагає. Ні кари, ні надгороди.

Така національна недуга впала на Вічне Місто. Нічого не помогли всі заходи цісарів Риму: біла смерть ходила по Вічнім Місті аж поки не стерла з обличча землі могутний римський нарід майже до останка: рештки його вимордували варвари. Але чому виринає анархія і чому приходить біла смерть?

(Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Два історичні оповідання

Вячеслава Будзиновського.

Вячеслав Будзиновський. **Гремить.** Історична повість. З передмовою Редакції. „Українська Бібліотека" ч. 3 (15). Березень 1934. Львів. Накладом Івана Тиктора. Стор. 127 + 1 нпг., 16⁰. Ціна 0·95 зл.

Вячеслав Будзиновський. **Шляхетське право.** Історичний образок із XVII. віку. З 4 ілюстраціями Е. Козака. Львів 1934. Накладом Товариства „Просвіта". Книжечка 1 (січень). Ст. 48, мал. 8⁰. Ціна ?

Був у наших старих рецензентів добрий звичай подавати на вступі „зміст" твору, тобто його фабулу. При творах Будзиновського годі таке робити, бо тоді ніхто не потребував би тих творів читати: вся їх суть саме в фабулі, в акції, чисто зовнішній. Творам „історичним" Будзиновського бракує зовсім сущної прикмети красного письменства: поезії. Поезія вимагає від творця тайни, яка давалаб уяві читача розмах і працю, вимагає залишення в творі не самих „ясних", зрозумілоочевидних річей, але й того закутка, де уява читача має нагоду стати співтворцем твору. Де на се нема місця, де навпаки панує очевидна й наглядна зрозумілість усього, там нема поезії, там проза, а не красне письменство.[1]) Українські хати — во время оно — поринали в вишневих садках, губилися в балках, в квітках. І навпаки, Москалі витинали всі дерева довкруги своєї хати — так пише Костомарів — аби не заслонювати виду перед собою. Таким Москалем у нашім письменстві є Будзиновський. Поезію він витинає, вириває з неї корінь і поливає його ще до того розумовим вітріолем, щоб — Господи ховай — не відріс! Витявши все невідоме, містичне, всі дерева вишневого саду поезії, Будзиновський відкриває нам вид... на гноївку сусідського подвіря. І щоб ми не помилилися в сумніві щодо запаху і змісту тої жовтавої інгредієнції, мачає в ній палець та тиче нам під ніс свою „історичну ідею": Бий шляхту, бий панів!

Хоч як не люблю окладинок рисунку Е. Козака, то признаю, що при книжці „Гремить" невдачна обгортка того пана се таки добрий символ для самої книжки: якийсь жовтошличник на мало-Коссаковім коні вимахує здалека пястуком величньому замкови на шпилі гори, до котрого веде стрімка крута дорога. А треба знати, ко увеселенію „історичному", що той замок романського вигляду поставили польські жовніри в тисячшістьсотсорок і котрімось там році в Великому Лузі, з дубів, протягом одної ночи... (!) „Гримить" кінчиться „патетично": „...сам вгадаєш, що Хмельницькому переказати. Нехай надходячої бурі не спиняє, бо тут уже вдарив перший грім!" (ст. 127).

В Будзиновського творах „красного письменства" можете в білий день з 1000-ватовим рефлектором і мікроскопом шукати за описом природи чи взагалі за натяком на якесь тепле сердечне почування — і не знайдете серця, не знайдете поезії ні на мікроскопійну дозу. Раціоналістичний натуралізм, якась протестанська вихолоділість душі і — галас, гамір гав... акції. В творі Будзиновського знайдете опис шопи, але не знайдете опису природи, землі. Для нього земля це наче в канцеліста з гіпотеки тільки „урядовий кавалок" з таким то числом, з року такого то. Очевидно, описувати се чи захоплюватися сим годі... Коли в справжніх поетів, белетристів світ і життя це iterativum praesentis, то в Будзиновського все те вже indicativus plusquamperfecti, але без усякої поетичної патини.

Сей протестанський канцелярський раціоналізм не пощадив навіть еросу в творі. Хоч і найбільші матеріялісти вміли в своїх творах дати любови якусь поетичність, надзвичайність, то Будзиновський трактує ту річ зовсім в дусі жидівського фактора-свата. Жінка се для нього тільки „дівка", мізогінізм мабуть ще з часів віденської „стрімголовщини"[2]), посудина гріховна. „Він добре затямив собі її, бо його кортіло розпочати собі з нею любощі" („Шляхетське право" ст. 5) — ось вам „поетичне" відношення до жінки й рівночасно зразок „поетичного" вислову Будзиновського. При тім старенький любить mlasnąć językiem, бо його „кортіло"; такі „мляснення" це дозована порнографія оголюючого гатунку („Шляхетське право" ст. 40, також в оповіданню „Осаул Підкови" і т. п.). „О, то проза, проза! О, то ганьба, тьфе!..." — як писав у своїх „поезіях" один наш радикал.

Раціоналістичний матеріялізм і динамічна безописова наглядність писань Будзиновського — може се тільки реакція на пересадний ліризм (от, хочби „Мотря" Лепкого) чи розливну статичну описовість деяких творів нашого красного письменства? З ліризму в безсердечність, з описовости в сензаційно-лубочну „літературу" — скок надто стрімголовний, аби його можна було оправдати. Ні, се вислід внутрішньої пустки душі, вбитої матеріялізмом і гріхом, се пустар безсердечности і роблення великого вітру акції для закриття внутрішної нужди.

Поетичного опису нема, психольогія героїв очевидна, мов та повінь в тріскучу зиму, що перешкодила ставитися на термін кліентови жидівського адвоката. Ми не довідаємося, що хто думав чи почув; Будзиновський „активіст", відразу каже нам, що хто зробив або сказав, а вже в найкращім разі... доміркувався „як до всього того прийшло. — Аж тепер бачу, який я дурень! Я гадав" і т. д. (ст. 126 „Гримить").

Така самозрозумілість і ясність довжезної сензаційної акції вкінці доводить читача до того, що він або перестає авторови вірити (історія з будовою замку за одну ніч) або просто не тямить при кінці книжки того, що читав на початку. Уява читача така вичерпана „очевидністю" акції, що не маючи чого вхопитися, перестає ділати. І читач забуває при кінці початок: „traci wątek", як кажуть Поляки. Діється тут річ подібна, як при читанні прим. „творів" кримінального автора Е. Вволлеса (Wallace) чи іншої якоїсь Куртс Малєр (Courts Mahler): хто з читачів по прочитанні тямить щонебудь з акції такої „літератури" поза тим, що річ була — „фасцинуюча"?

Повторюю і доповнюю: все те річ не примітивізму автора, а його внутрішньої пустки. Автор не має що сказати, отже говорить надмірно богато, закриває свою внутрішню духову анемію туберкулічним румянцем акції. Е. А. По написав прекрасну психольогічну новелю п. з. „Чоловік товпи". Людина без внутрішнього життя, з пусткою в душі, втікає від себе (католики сказалиб: від совісти) в товпу, щоб там загубитися, забути внутрішний неспокій. Ролю тої товпи виконує тепер сензаційна література, де вся акція звернена на зверхнє, сензаційне, енігматичне. Звідси то такий попит на сензаційну літературу: кримінальні та мандрівково-пригодницькі романи. Відломом тої сензаціоналістики є т. зв. „історичні" романи в дусі А. Діма Старшого (A. Dumas), прим. такий Zevaco. Се звичайнісінька Hintertreppenlitteratur, зложена з 1% примітивно псевдоісторичного тла та з 99% кримінально-пригодницької сензаційної акції. До того рода літератури треба причислити й „історичні" твори Будзиновського.

Правда: вони стоять трохи вище, бо мають тенденцію. Тенденція їх націоналістична в дусі „Гайдамаків" Петрицького з 1908 року: Бий шляхту, бий панів — будуй козацьку державу — все одно якими способами, аби тільки була!

Коли вглянути в сей український націоналізм, то побачимо, що його походження суто польське з духа Заглоби Сенкевича. Нагадує се примітивний антисемітизм польських корпорантів: вирвати хуситови пейси й радіти, що — мовляв — „Nasi góra!" А тимчасом се Жидам ні трохи не шкодить, тільки навпаки, Полякам. Виказування „тенжизни народовей" козаків і вісімнацятого туманства Ляхів та ототожнювання шляхти конечно з польщиною, веде зовсім не до скріплення сил українства, не до активізації, а навпаки до сонности й туманкуватого дефетизму (обездіяльнення). Титул „Гримить" з такої хмари асоціюється в мене з титулом „Obłok w spodniach" Маяковського (і то саме в польськім перекладі!)... Популярність творів Будзиновського се звичайна популярність лубочної сензаційної літератури: літературної вартости вони не мають.

Їх моральна вартість не будова майбутнього, а втеча перед дійсністю в псевдоминуле і його „славу". „Слава" героїв Будзиновського кріпко нагадує мені брехуна й чванька Фальстафа з Шекспірового „Короля Генриха IV": „Нехай я дранем буду, коли сам на пів довжини шпади не боровся з дванацятьма повних дві години! Чудом тільки вирятувався. Вісім разів пробили мене крізь каптан, чотири рази крізь штани, щит мій подіравлений наче сито, а меч пощерблений гірше ніж пила. Відколи я вийшов з пелюх, ніколи ще хоробріше не бився! Ти, Генричку, знаєш мою методу в герці: так я заслонювався, а так я відбивався..."

Завершує той дивний замок творчости Будзиновського, вибудуваний за одну ніч польським військом, не хто інший а сам „Іль дуче" Макіявелія. Поширюваний скрізь у творах Будзиновського моральний принцип Макіявелія: „ціль освячує способи" — цеглинка до стрімголовної піраміди Донцовського націоналізму — ніяк не придає творчости Будзиновського більших моральних вартостей.

Та дивоглядна стрімголовна пірамідазамок оточена частоколом деревляної мови. Вона теж така проста і наглядно зрозуміла, що прекрасно надається до популярної газети, та ніяк не пристає до поезії. Таку непоетичну мову в нашім письменстві мали ще хіба тільки Андрій Чайковський і Осип Турянський. Нема в ній ані дрібки з аристократів нашої літературної мови: Коцюбинського, Рильського, Зерова... От, дівка...

Що за причина всім тим хибам творчости Будзиновського? Причини є три: поспіх у творенні, внутрішня пустка душі безвірника і врешті безрозбірні позички. „Перше своє оповідання „Стрімголов" Будзиновський написав за дві доби; американська „Свобода" за 12 літ видрукувала 99 (девядесятьдевять!) великих його повістей. На 1934-тий рік до місяця лютня дістала американська „Свобода" від того письменника вже 13 оповідань! Се достаточно говорить про літературну працю

---

[1]) Візьмім для приміру вірш Г. Гайне „Fern an schottischer Felsenküste":

Ген на скельнім шкотськім побереж'жу,
Де сірий замок понад море пнеться,
Там, у високо склепленім вікні,
Красна та хвора стоїть якась жінка,
Ніжно-прозора, бліда гей мармор.
Грає на гарфі й співає, а вітер
Косу її розвіває круту
І несе темну отту її пісню
Крізь дальне, бушуюче море...

Дискреція й такт в описі дають тому віршикови Гайного саме прикмету поезії. Дальші пояснення, хто ця жінка, що вона співає, як називається той замок і т. п. зробилиб з сеї поезії — чисту прозу. „Хай завсіди якась твоя частина буде доступна тайні, Ти не край всього життя ножем підступним міркування" — пише Аміель, один з найкращих знавців сучасної душі і чи не найкращий психольог-аналітик власної душі.

[2]) „Стрімголов" се перше оповідання Будзиновського, повне несмачного мізогінізму й натуралістичного декадентизму.

МІЛІОНОВИЙ ЗБУТ ПАПЕРЦІВ і ТУТОК „КАЛИНА” говорить про високу якість і дешеву ціну.
Фабрика в Тернополі — фабричний склад Львів, ул. Бляхарська ч. 11. 12-10—50 тел. 239-84,

Будзиновського останніми часами“ („Гремить“, ст. 12, вступ). Егеж...

Ідеольогій Будзиновський мав досить, а всі були радикальні. Скінчив на тім, що вибрано його головою радянофільської „УПіПи“. Значить, ішов правильним шляхом еволюції теперішних українських інтеліґентів: що більше старіється, то сильніше радикаліє. А якраз навпаки робили наші козаки: на старість ішли каятися в монастир...

І врешті: позички... Здається два роки тому один з наших „тоже історичних“ письменників в одній газеті, славній з того, що друкує публіцистичні плягіяти, підняв великий галас проти того, що один псевдонім видав під невідомим нікому майже псевдонімом „історичний“ плягіят. Роздер одежду і взивав журналістів знід Франкового стягу, аби пімстили авторські права „Towarzystwa Szkoły Ludowej“... Мене дивує, чому той „мораліст“ забув тоді про себе і свого близького побратима Будзиновського, який чейже не під псевдонімом, а під власним іменем писав „історичні“ повісти з Карла Мая, Ф. Купера й і. заграничних письменників. Скажете: се ноторійно відоме. Так, але чого тоді обурюватися на псевдоніма? Чи тому, що „позичив“ собі покищо не 99 а 1 річ?...

Є пляґіят і плягіят. Коли Сенкевича „Кво вадіс“ дуже подібне до „Нерона“ А. Діма хронольогічно вчасніщого, то Сенкевичеви не зроблено з того заміту, бо „Кво вадіс“ твір великої вартости для всеї світової літератури, а „Нерон“ тільки одно „випрацювання“ з 500 і котрогось тому Діма. Та коли Будзиновський робить з Майового Німця козака, все проче лишає майже незмінене, а видає се „Просвіта“ під заголовком „Візьми все, що в хаті“, — то оправдання сему можна знайти хіба в тій маломоральній засаді, що шкода чужинцям за переклади платити... Таке саме „історичне“ оповідання з... Карла Мая п. з. „Пригоди запорожських скитальців“ видав я свого часу в „Бібліотеці Історичних Повістей“ під повним прізвищем Будзиновського (нарочно визнаю публично той мій ґріх, щоб люди не тикали, що чуже бачу під лісом...). Подібно частинною позичкою з Дж. Ф. Купера е „Пластун“ Будзиновського. Отже і щодо інших „історичних“ праць Будзиновського можна мати свідомо сумнів, чи вони теж звідкись не „відбиті“.

Зовсім не думаю лаяти за се Будзиновського, бо він не робив сего для слави, тільки длятого, щоб жити і ширити свої ідеї. Але що ці ідеї — як вище виказано — не конечно моральні й корисні для української нації, то нема причини щоб таке діло похвалювати, хіба що визнаємо засаду „ціль освячує способи“...

До того така „препарація“ чужих творів дуже шкідлива для них: Будзиновський не зносить поезії і всю поетичність відбирає і препарованим творам. Такі штуки сьогодня модні: прим. цікава повість канадійського письменника Кервуда „На кінці ріки“ має в ориґ. тексті щось понад 240 сторінок, а в польськім „перекладі“ називається „Tajemnica Johna Keitha“ й має всього щось 160 сторін... Але такі „штуки“ рішуче шкодять правдивій поезії, правдивій белетристиці і з твору краси роблять шовіністично-сензаційне калатало.

Правда, такі твори Будзиновського як „Пригоди Запорожських Скитальців” і „Пластун” можна дати в руки народови без великої моральної шкоди. Та чи не краще видати добрі ориґінальні твори нещасних українських згл. нефальшовані переклади чужих письменників, ніж дальше ґріти шкіру чужим „кожухом, не на мене шитим?“...

Араміс

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СОЙМ відбув дводневну сесію.

ВИЛЕНСЬКЕ „СЛОВО“ урядило анкету між своїми читачами на тему: Хто добре желає Абісинії, а хто Італії. На 26 відповідей: за Італією були 3, за Абісинією 23.

МІЖ НІМЕЧЧИНОЮ Й АВСТРІЄЮ заключено „радіо-мир“. „Війна“ між німецькими й австрійськими радіостаціями тривала два роки.

В М. ҐЛЯДБЕК (Вестфалія) посадник міста заборонив Жидам ходити до міських лазень, купувати ґрунтові парцелі і посилати діти до школи разом з дітьми арійського походження. Вкінці заборонили Жидам брати участь в міських торгах.

ПРАВИТЕЛЬСТВА БОЛҐАРІЇ, ЕСТОНІЇ Й НОРВЕҐІЇ повідомили Союз Народів, що заборонили вивозити зброю до Італії й рівночасно скасували заборону вивозити зброю до Абісинії.

ШВЕДСЬКИЙ СОЮЗ „Приятелів СССР“ висунув кандидатуру большевицького комісаря закордонних справ Літвінова до мирової надгороди Нобля.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕМІЄР Ляваль запевнив Анґлію, що Франція готова дати поміч британській фльоті, колиб вона була заатакована на Середземнім морі. Одначе Франція домагається, щоб та поміч була взаїмна на будуче.

В СОЛУНІ (Греція) прийшло до бійки між республиканцями і роялістами. Одні й другі стріляли револьверами. Поліція розігнала демонстрантів. 30 осіб ранених.

ГРЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило продовжити військову службу в сухопутній армії з одного року на 18 місяців, у фльоті з одного року на два роки.

ЕСПАНСЬКІ РЕВОЛЮЦІОНЕРИ відновили свою діяльність. В м. Сараґоссі поліція викрила склад зброї й амуніції, що належав до анархістів.

В АЛЬБАНІЇ була на днях зміна правительства. Нове альбанське правительство утворив Мегді Фрашері.

АНҐЛІЙСЬКИЙ АМБАСАДОР в Римі мав розмову з диктатором Італії Муссолінім. Амбасадор заявив іменем Великої Британії, що великобританійське правительство не думає підприймати ніякої акції в справі італійсько-абісинського конфлікту поза рамцями збірних зобовязань, що випливають з договору Союзу Народів.

В АНҐЛІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ відбулася дебата над закордонною політикою Анґлії. Міністр закордонних справ Гор сказав м. і.: Не можна твердити, що Союз Народів збанкротував, бо постанову договору про Союз Народів ще не випробувано. Анґлії не йде про імперіялістичні інтереси, тільки про виконання постанов Союзу Народів. Велика Британія не зробить нічого на власну руку. Про мілітарні санкції против Італії не було в Женеві мови. Господарські санкції скоротять час війни.

ҐЕН. ДЕ БОНО начальний вождь італійських військ в Абісинії проголосив анексію двох етіопських провінцій.

АБІСИНСЬКИЙ ПОСОЛ В ЛОНДОНІ запротестував проти того, що Італійці уживають трійливих ґазів і куль „дум-дум“ на абісинськім фронті, зокрема проти цивільного абісинського населення. Оскільки Італійці не перестануть уживати страшних методів боротьби, то абісинські війська будуть уживати також диких метод супроти Італійців.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК Бернард Шов оповістив в часописі „Таймс“ отвертий лист. В нім пише м. і.: Можна сказати, що анґлійське міністерство закордонних справ збожеволіло або так засліплене імперіялістичною завздрістю, що готове радше знищити Европу, як дозволити іншій державі на поширення посілостей. Узброювання Абісинців се атак на европейську цивілізацію, а голосування за санкціями се голосування за війною.

У СТАМБУЛІ (Туреччина) викрили заговір проти диктатора Кемаля Паші Ататурка. Заговір зорґанізувала ґрупа Черкесів. Увязнили посла Урсаваса з м. Урфи, котрий влекшив перехід границі заговірникам з Сирії до Туреччини.

З АДДІС АБЕБИ відійшла на фронт часть ґвардії абісинського цісаря, около 9.000 ґвардистів. Вони добре вбрані і озброєні найновішою зброєю.

НОВИНКИ

„Український Бескид“ пише, що богослови з области Апост. Адміністр. на Лемківщині приміщені в рим. кат. духовній семинарії в Кракові. Там вони не мають своєї каплиці і не виконують релігійних практик в нашім обряді, а до своєї церкви можуть ходити хіба в неділю на Службу Божу.

Оглядови 30-ліття Національного Музею у Львові буде присвячене зібрання в неділю 27 с. м. о год. 12 в салі Нац. Музею (вул. Мохнацького 42). Програма: концерт піяністки п. Галі Левицької, реферат голови Кураторії Нац. Музею і привіти. Вступ 1·50 зл.

„Українська порцеляна“. Під таким заголовком відбудеться у Львові в салі „Української Бесіди“ (вул. Рутовського 22) в суботу 26 с. м. о 6 год. веч. виклад зі світлинами д-ра Володимира Січинського.

У Львові відновлено санаторію П. Червоного Хреста при вул. Личаківській 107. Нові уряджения коштували 170.000 зл. Ціни за побут і лікування в санаторії досить низькі, бо починаються від 10 зл. за день.

Майно „Нар. Дому“ на ліцитації. Дня 30 листопада с. р. назначена ліцитація села Білка в пов. Перемишляни, власність „Нар. Дому“ у Львові.

В Станиславові відбудеться 6 листопада с. р. розправа проти п. Оксани Лемехівної за приналежність до ОУН. Лемехівна сидить в тюрмі від 1934 р.

Окружний суд в Самборі знизив кару 6. радикальному послови Мих. Вахнюкови з 1 року вязниці і 2,000 зл. ґривни на 4 тижні безоглядної вязниці і 50 зл. ґривни.

Торжественне посвячення угольного каменя під монастирську церкву в Тернополі відбудеться в неділю 27 жовтня с. р. в 11-ій годині перед полуднем. На се торжество мають честь запросити всіх католиків міста Тернополя і дооколичних сіл — ОО. Редемптористи.

В Золочеві страйкувало 30 пекарів. Вони домагалися зменшення годин праці.

Середні і народні школи в Польщі були перетяжені дотепер ріжними анкетами, які присилали до шкіл адміністраційні власти і культурно-освітні установи. Міністр освіти обмежив анкети в школах до виїмкових случаїв. Школи даватимуть відповіди лиш при пильних статистичних працях, працях над науковими моноґрафіями і т. д.

Гумор. Віцекороль Італії. — Італійський ґубернатор Лібії маршал Бальбо прибув до Риму і просив короля, щоб дав йому титул віцекороля. Король Віктор Емануїл розвів руками і сказав таким голосом: Даруй мені, дорогий Бальбо, але я сам віцекороль...

СВІЧКИ „КЕРОС“

Одинока українська фабрика футер „Хром", Пр. Торг. Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всілякого рода футряні шкірки, як також приймає до крашення і перерібки уживані футра. 126—1—16

Радієві відчити про Африку. Африка, кольонії, пенетрація европейських держав на чорному суходолі—все се збуджує велике зацікавлення. „Польське Радіо", яке завжди в відділі відчитів і фейлетонів перестерігає засади актуальности, організувало для своїх слухачів спеціяльний цикль відчитів п. н. „Підбій Африки Европою". Ті відчити відбуваються почавши від 17.X стало що четверга о год. 17. Перший відчит п.н. „Боротьба за Африку в старі часи та в середньовіччі" наданий 17. X, другий відчит на тему англійських та французьких кольоній — 24. X і останний відчит 31. X п. н. „Німецькі та італійські кольонії в Африці".

Маркові, славний італійський винахідник, лавреат надгороди Нобля, виїзджає на фронт до Абісинії. Недавно Марконієви вдався новий винахід, котрий має велике значіння для італійської армії. При помочи того винаходу навіть найдальше висунені відділи війська можуть радієм порозуміватися безпосередно з Римом.

Летунство Італії. Тепер в Італії працює на три зміні 14 фабрик літаків і 6 фабрик моторів. Перед фашистівським переворотом було в Італії 76 літаків, тепер Муссоліні розпоряджає около 3.000 літаків. В найблизшім часі мають закінчити будову 420 літаків-бомбовозів і 400 боєвих літаків.

Замовлення на 300.000 пар черевиків для італійської армії одержали чехословацькі фабрики Баті.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛОТЕРІЇ: 100.000 зл. на ч. 64836; 10.000 зл. на чч. 113628 і 130430; 5.000 зл. на чч. 99672 і 158484; 2.000 зл. на чч. 52985, 158060, 186808, 145634; 1.000 зл. на чч. 33565, 65729, 87783, 174865, 16004, 17603, 46180, 68900, 113770, 125211, 180195; 500 зл. на чч. 25061, 38433, 11394, 58358, 133077, 136745.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **Д-р Аґенор Артимович** помер 21 с. м. в Празі на клініці проживши 56 років. Покійний уродився в с. Кучерові Великім на Буковині 31 серпня 1879 р. Був сином начальника стації. Батько покійного був сином священика з Галичини. Перейшовши на Буковину, оженився з Німкою та перенявся німецькою культурою. В дома панувала весь час німецька мова. До гімназії ходив покійний в Чернівцях і тут став свідомим Українцем. В 1897 скінчив гімназію і записався на університет на фільософію, котру скінчив в 1901 р. як доктор. Відтак учителював в гімназії в Чернівцях. Потому став директором гімназії в Кіцмані і зукраїнізував її. В 1917 р. був директором II. гімназії в Чернівцях. В 1918 р. виїхав до Галичини і був членом Української Національної Ради в Станиславові і міністром освіти Західної Української Народної Республики. В 1919 виїхав до Відня з правительством ЗУНР. Від 1920 р. був професором клясичної фільольогії на Українськім Університеті в Празі. Пізніше був професором Українського Педагогічного Інституту в Празі і вкінці директором Української гімназії в Ржевницах коло Праги. Від 1933 покійний був членом Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові. Свої праці друкував по латині, по німецьки і по українськи. Давніші праці з области клясичної метрики, новіші фонольогічні.

В справі оповісток

„Католицькі часописи лише для католицьких установ. На комунікати, заяви, заклики, звіти, дописи установ не католицьких у католицьких часописах місця нема." На такім становищі стоять часописи инших католицьких народів, чому наші мають становити виїмок і вислугуватись установам для Церкви байдужим і часто навіть ворожим?

БІРЖА

ГРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.35—5.38 зол.

Нім. марка 1·40—1·47, фр. франки 34·90 — 35.05, шв. франки 172.50 — 173.00, фунти стерлінги 26.10 — 26.15, австр. шілінги 99.50 — 101, чеські корони 20.50 — 21.25, рум. леї 27.50 — 29.00 ліри 36.00 — 39.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 24 жовтня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакування	2.70 зол.
1 кг масла дес. експорт. з опакув.	2.80 „
1 л. молока	0·15 „
1. л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	4.30 „

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: „Княжна Чардаша".
КАСИНО: Хрестоносні походи.
КОПЕРНИК: Фолі Бержер (Моріс Шевальє).
МАРУСЕНЬКА: Бар Міцне.
МІРАЖ: Пригоди пехотця (Чарлі Чаплін).
ПАКО: Молодий ліс і додатки.
СТИЛЕВІЙ: „Баль у Савої" і ревія.
УТІХА: Серце Індіянки.
МУЗА: „Я втікач".
ТОН: Нат і Натахон як джезбендисти.

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На осінний і зимовий сезон

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ПАРОХІЯ КНЯЖОЇ ЦЕРКВИ СВ. ОТЦЯ НИКОЛАЯ у ЛЬВОВІ

уладштовує в неділю дня 27 жовтня ц. р. в салі Ремісничої Палати у Львові при вул. Костельній ч. 8. I. пов. о г. 17-ій

СВЯТОЧНУ АКАДЕМІЮ

в честь 70-ліття уродин

ЇХ ЕКСЦЕЛЕНЦІЇ МИТРОПОЛИТА КИР АНДРЕЯ

на яку запрошуе все укр. Громадянство

Парохіяльна Рада.

Вступ за добровільними датками. — Чистий дохід призначений на докінчення будови шпиталя ім. Ювилята.

ПРОГРАМА:

ЧАСТЬ I.

1) Д. Бортнянський: Концерт ч. IX. „Сей день, егоже сотвори Господь" — мішаний хор.
2) Промова — виголосить Всч. о. сов. Василь Лончина, парох церкви св. Николая.
3) Д. Бортнянський: Концерт ч. XII. „Боже піснь воспою Тебі" — мішаний хор.
4) а) Деклямація — діяльог — (Ірена Ленчук і Соня Стефанків).
   б) „Привіт Батькові" — збірна деклямація виконають діти укр. Захоронки жовківського передмістя.
5) а) Д. Бортнянський: „Коль славен",
   б) Бетовен: „Офірна пісня",
   в) Вагнер: Молитва з опери: „Ріенці" — виконае Вп. п. Др. Юліян Заяць.

ЧАСТЬ II.

6) Д. Бортнянський: Концерт ч. XVI „Вознесу Тя Боже мой" — мішаний хор.
7) А. Курдидик: „У 70-ліття" — деклямація — виголосить Вп. п. Марійка Карачиківна.
8) а) Rêverie Vieux temps Gounod „Ave Maria": — сольо скрипкове у супроводі фортепяну виконае п. Александер Вороняк.
9) Д. Бортнянський: Концерт ч. IV. „Воскликніте Господеви" — мішаний хор.

Мішаний хор парохіяльної церкви св. Николая під орудою Вп. п. Миколи Сидорака. Акомпанямент обняли: Вп. п. Мґр. Іван Заяць і Богдан Лончина.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручае власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВЕРТИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 31 жовтня 1935. Ч. 83 (881)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городецких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

НОВЕ ДІЛО Т-ВА БЕЗЖЕННИХ СВЯЩЕНИКІВ

імени Св. Священомученика Йосафата в Станиславові.

Дня 3 жовтня ц. р. відбулося в Станиславові посвячення будинку бурси св. Йосафата, який збудувало Товариство Безженних Священиків ім св. священомученика Йосафата. Плян будови намічено в грудні 1934 р. на загальних зборах Товариства, на яких порішено відложити на ту ціль невеликий резервовий фонд Товариства й уповажнено Виділ до опо-датковання всіх членів в формі місячних датків. Покищо удалося частинно здійснити намічений плян; а саме викінчено одну частину будівлі й тим. самим дано спромогу помістити 50 гімназійних учеників. При кінці вересня с. р. питомці бурси з радістю перенеслися з винаймленого будинку при вулиці Перацкого до свойого власного, одноповерхового, в центрі міста, при вулиці Собіського, на площі, яку місцева Еп. Капітула дуже радо відступила на згадану ціль. Досить просторі мешкальні кімнати для питомців приміщені на І-ому поверсі. На партері є каплиця, рефектар і кухня, яку обняли сестри Служебниці Пр. Д. М. Н. З.

Новий будинок бурси ім. св. ввященомч. Йосафата в Станиславові.

Управитем бурси є о. Микитюк, місцевий гімназійний катехит. Слід згадати, що ця бурса має стати завязком майбутнього Інституту св. Йосафата, зглядно Малої Семинарії під покровом священомученика Йосафата в Станиславові.

Небезпека світової війни минула

Французька преса пише: Небезпека світової війни під сю пору минула, а то з тої причини, що Анґлія ще ніколи сама не зачинала війни без союзників. А що Франція відмовилася тепер від виступу проти Італії, отже Анґлія сама війни з Італією починати не хотіла. Супроти того Анґлія розпочала зброєння на велику міру, котрі займуть їй кілька літ часу. Тимчасом в Абісинії відбуваються жорстокі бої.

Війна в кіні між сторонниками неґуса й дуче.

В Ікселі на передмісті Брукселі підчас показу документальної фільми про італійсько-абісинський конфлікт один сторонник неґуса зачав сваритися зі сторонником дуче. Від сварки дійшло до бійки. Публика поділилася на 2 табори: один став по стороні Італії, другий — Абісинії. Оба табори зачали битися не тільки кулаками, але й палицями та кріслами. Змілілих жінок виносили з кіна. Вкінці дирекція кіна рішила візвати поліцію, котра розігнала „борців".

Морські сили на Середземнім Морі

Середземне Море було три тижні в стані облоги. Военні фльоти Анґлії, Італії і Франції змобілізовані, займали стратеґічні пункти і стояли в боєвім поготівлі. Причина того — спір за перщенство на тих водах. Італійська преса й пропаґанда голосила від хвилі вибуху війни з Абісинією: Середземне Море се „Маре Нострум", наше, італійське море. Се вистарчило, щоб Анґлія зголосила тихе але грізне „вето", льокуючи свої могутні панцирники в Ґібральтарі і при вході до Суезького каналу. Крім того Анґлія стягнула на Середземне Море більшість своїх кораблів. Як виглядають збройні сили згромаджені тепер на Середземнім Морі? Анґлійська фльота на Середземнім Морі складається тепер з 5 панцирників, 2 лінійних кружляків, 2 авіоматок, 18 легких кружляків, 53 контрторпедовців і 13 підводних суден. — Франція має 3 панцирники, 1 авіоматку, 7 кружляків, 33 контрторпедовців, 50 підводних суден. Італія має 2 панцирники, 14 кружляків, 59 контрторпедовців, 35 торпедовців і 59 підводних суден. Колиб дійшло до зудару тих сил, тоді показалосяб, чи Середземне Море се „Маре Нострум" чи анґлійський став.

Загроза війни на Далекім Сході

Аґенція Аваса доносить з Токія: Представник японського міністерства війни заявив м. і.: Примінимо практичні потягнення, коли зовнішна Монґолія (що стоїть під впливом Совітів) загрозить під впливом Совітів Манджурії або північному Китаєви, котрих ми готові рішучо боронити перед якоюнебудь червоною пенетрацією. Не цофнемося перед війною з СССР. Ми переконані, що Совіти не будуть мішатися до конфлікту між Манджурією й Монґолією. Покищо не загрожує конфлікт безпосередно, одначе найменший інцидент може спровокувати його.

Війна комах проти комах

З 200 найважніших родів комах ледви половина пожиточна для людини. Друга половина се шкідники, нераз грізні для життя, напр. мухи тсе-тсе, комарі, що розносять фебру і малярію і т. д. Всі краї зачали боротьбу проти саранчі, чеської мушки, шкідниці рільництва, фільоксери, що нищить винниці, доріфори, що нищить бульбу і т. д. Проти шкідників уживали навіть трійливих ґазів і ультрафіолетних промінів. Одначе найбільш успішна показалася годівля деяких ґатунків комах, що галапасують на шкідниках. В Америці та Франції є численні фарми, що годують комах-галапасів. Маленька мушка „тріхоґрамма мінутум" галапасує на яйцях майже всіх комах. Пачка з тисячкою сих мушок коштує 12 фр. франків. При помочи таких комах-галапасів вратували в Америці богато плянтацій.

ДОВГІ І ТЕМНІ ОСІННІ НОЧІ це найкращі жнива для вломників, тому обезпечіть негайно від крадежі — влому своє майно в

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

Зробім конкретне діло!

В 1-ий день листопада слово до учасників і сучасників подій 1918/1919 рр.

День 1 листопада 1918 р. розпочав в нашім краю події, які продовжалися до половини 1919 р. Ті події перейшли вже до історії. Як історія вони цікаві, важні й поучаючі для обох народів, що живуть в нашім краю: для Українців і для Поляків. Бо оба ті народи взяли в тих подіях як найживішу участь.

Правда. Згадані події цікаві і важні для Українців і для Поляків не з однакових причин. Та не зважаючи на се, є в інтересі обох згаданих народів, щоб ті події були відомі як найдокладніше і в повнім своїм обємі. Бо тільки тоді історія тих подій буде дійсною їх історією.

Отже в інтересі історії треба висвітлити події 1918/19 рр. вичерпуючо з обох сторін: української і польської. Се значить, що обі сторони повинні оповісти все, що діялося тоді по однім і по другім боці, нічого не зміняючи, нічого не затаюючи. Бо тільки так образ тих подій буде вірною відбиткою дійсности.

Та щоб се було можливе, треба, щоб обі сторони мали повну свободу оповісти все так, як воно було. Бо тільки при повній свободі слова можна буде висвітлити події 1918/19 рр. вірно і вичерпуючо.

Таку свободу польська сторона нині вповні має. Свідчить про се наглядно передовсім істнування спеціяльного польського Товариства для дослідів історії 1918/19 рр. в нашім краю, свідчать польські видавництва, присвячені тій історії. Згадані видавництва се головно спомини учасників подій 1918/19 рр. Та крім споминів, появляються від часу до часу також сирі матеріяли й історичні моноґрафії про події 1918/19 рр. Надто йде по польській стороні плянова праця коло збирання історичних матеріялів, які ще є в приватних руках. Тут треба ствердити: під оглядом історичних матеріялів польська сторона в тім щасливім положенні, що всі польські матеріяли до історії подій 1918/19 рр. в цілости збереглися. Се відноситься передовсім до таких історичних матеріялів, як операційні акти польських військових частин, котрі брали участь в подіях 1918/19 рр. Всі ті акти є нині в архіві Міністерства військових справ у Варшаві. Збереглися також польські історичні матеріяли приватного характеру з тих часів. Бо матеріяли ті весь час були в краю і їх то нині визбируе згадане вище польське Товариство для дослідів історії подій 1918/19 рр., котре істнуе у Львові.

Зовсім інакше представляється справа по українській стороні. Як відомо, Українська Галицька Армія і також Правительство ЗОУНР. були примушені в половині 1919 р. покинути територію Галичини і перейти за Збруч. Вже підчас того переходу богато цінних українських історичних

матеріялів пропало на завсіди. Богато їх понищено перед відступом, що більше підчас самого відступу. Бо про вагу тих матеріялів не здавали собі справи ті, в чиїх руках ті матеріяли були й котрі мали ними опікуватися. А коли й були свідомі їх ваги, то часто не знали, як їх зберегти.

Подібно трагічна доля зустрінула ті українські історичні матеріяли, котрі вивезено з Галичини за Збруч. Бо ні Правительство ЗОУНР., котре по виході з Галичини осіло було в Камянці на Поділлі, ні Українська Галицька Армія, котра по переході за Збруч перейшла Голгофту аж до повного зліквідування, не зберегли своїх архівів.

Як відомо, після катастрофи, яка зустріла обєднані українські армії, галицьку і наддніпрянську, на Вел. Україні в листопаді 1919 р., Правительство ЗОУНР. покинуло Камянець і виїхало закордон, до Відня. Виїхало в таких обставинах, що про забрання всього його архіву не могло бути й мови. Тому забрано тільки найважніші акти, а всі інші полишено в Камянці. Що сталося з ними, не відомо на певно. Були чутки, що якісь акти Правительства ЗОУНР попали в Камянці в руки Поляків, котрі заняли були те місто після виходу з нього Галичан, та що ті акти опинилися у Варшаві. Та кілько правди в тих чутках, досі ніхто не провірив. Справу ту моглоб вияснити найкраще Українське Парляментарне Представництво у Варшаві, серед котрого е мабуть люди, котрі в критичнім моменті були в Камянці і може навіть мали якесь відношення до архіву Правительства ЗОУНР.

Подібна доля також архівів Української Галицької Армії, котрі разом зі згаданою Армією опинилися були на Вел. Україні. І так архів Начальної Команди УГА після розвязання її перевезено разом з її останками до Київа. Він підчас евакуації Київа большевиками весною 1920 р. під натиском польських військ пропав без сліду. Може забрали його большевики з собою і він таки зберігся десь у Харкові чи Москві, а може підчас згаданої евакуації пропав у самім Киеві. Всі заходи з галицької сторони вияснити ту справу зараз таки підчас заняття Київа Поляками в маю 1920 р., остали без успіху. Пропали здебільша також архіви поодиноких частин УГА. Зокрема пропав архів УСС. Зберіглося з нього тільки те, що перед переходом за Збруч лишилося в Галичині.

Як згадано вище, Правительство ЗОУНР. після катастрофи на Вел. Україні переїхало в листопаді 1919 р. з Камянця до Відня. Тут перебувало воно кілька літ і відтак перенеслося до Берліна. Здавалосяб, що бодай з тих часі збережеться його архів у цілости. Та як повідомляла недавно українська преса, також закордоном переслідує той архів якесь історичне фатум. На сю справу повинні звернути в нас увагу не тільки преса, але й відповідні чинники серед нашої суспільности. Бо се бувби вопіючий злочин, колиб наша суспільність допустила до того, щоби пропали навіть останки документів наших визвольних змагань поч. XX ст. і то пропали в великих столицях середної Европи та в мирний час! За се проклялиб нас грядучі покоління нашого власного народу.

Не краще стоїть справа також з архівами великоукраїнського Правительства та великоукраїнської Армії. Також і ті архіви здебільша підчас военної хуртовини на Вел. Україні в рр. 1918—1920 попропадали. А ті історичні матеріяли, які вдалося зберегти та вивезти закордон,—таксамо не забезпечені перед знищенням.

Така доля українських матеріялів до історії подій 1918/19 рр. в Галичині і взагалі на Україні. Як бачимо, вона зовсім подібна до долі українського народу взагалі.

Все сказане вище свідчить наглядно, що майбутний історик знайшовсяб колись в дуже прикрім положенню, коли схотівби написати в і р н у і п о в н у історію подій 1918/19 рр. в нашім краю. Бо він бувби зданий на історичний матеріял переважно тільки одної сторони, без змоги контролювати і доповнювати той матеріял історичним матеріялом другої сторони. Які булиб наслідки того, се аж надто ясне. Історія подій 1918/19 рр. написана переважно на основі односторонного історичного матеріялу, булаб, — річ природна — о д н о с т о р о н н ю ю історією, себто невірною і неповною.

Тому в інтересі правдивости і повноти історії подій 1918/19 рр. в нашім краю треба бажати, щоб фатальний брак українських історичних матеріялів, який повстав через запропащення архівів Правительства ЗОУНР та Української Галицької Армії, по змозі заступити іншими українськими матеріялами, які ще н и н і м о ж н а з і б р а т и для історії. Ті матеріяли се с в і д о ц т в а у к р а ї н с ь к и х у ч а с н и к і в і с у ч а с н и к і в подій 1918/19 рр. в нашім краю.

Як жеж та справа представляється в нас під теперішню хвилю?

Безперечна річ, — також у нас появилися вже доси ріжні спомини про події 1918/19 рр. учасників тих подій. Велику заслугу під тим оглядом має відоме наше видавництво „Ч е р в о н а К а л и н а.“ Воно крім періодичного часопису „Літопис Червоної Калини“, присвяченого спеціяльно історії останних наших визвольних змагань, видало вже доси бібліотечку записок і споминів учасників і сучасників подій 1918/19 рр. І за се тому видавництву належиться признання.

Та не зважаючи на все видане вже в нас доси про 1918/19 рр., ще дуже богато з тих часів остає не виясненого і невідомого. Однаково: про організацію ЗОУНР і про організацію УГА. Однаково: про діяльність Правительства ЗОУНР і про діяльність УГА. Однаково: про становище до ЗОУНР та до УГА українського і неукраїнського населення нашого краю і т. д. і т. д. Вичислювання неясних і невідомих сторінок подій 1918/19 рр. по українській стороні можнаб продовжати ще дуже довго. І всеж таки їх реєстр не бувби повний.

Тому великим о б о в ' я з к о м всіх українських учасників і сучасників історичних подій 1918/19 рр. е передати все, що знають про ті події, в формі споминів для історії і тим зберегти се перед вічним забуттям.

Зробити се треба н е г а й н о! Бо час не жде і з кождим роком учасників і сучасників подій 1918/19 рр. стає чимраз менше. Кілько тих учасників і сучасників відійшло вже від нас у могили і кілько цікавого й цінного забрали вони з собою!

Зробити се треба також якнайдокладніше. Бо часом факт, який для того, хто пише спомини, видається дрібним, може стати ключем для розвязки якогось дуже важного питання в історії, котре було доси неясним.

Нехай ніхто не зражується тим, що його спомини не будуть видруковані негайно, чи взагалі за його життя. Бо добрі спомини скорше чи пізніше будуть оголошені. А ті, що не будуть оголошені в цілости, напевно використає майбутний історик, коли автор зложить їх по написанню в котрійсь із наших бібліотек на перехованнн.

Написання вірних і докладних споминів про події 1918/19 рр. в нашім краю буде найкращим увіковічненням не тільки памяти про ті події, але також памяти про самого автора споминів.

Найлучше може причинитися до виконання тих конечно потрібних праць спеціяльно тій цілі призначена організація. Завязок такої організації в нас е, а саме: Музейно-історична секція при Молодій Громаді у Львові*). На жаль, вона не оповіщує в пресі докладних звітів з вислідів своєї праці. Нпр. не знаемо навіть, чи могла та секція перевести інвентаризацію вже істнуючих споминів і документів, котрі е в приватних людей. Такі комісії або комітети бодай з 3—4 людей повинні завязатися в кождім нашім місті і то як найскорше та увійти в контакт зі згаданою вище львівською секцією.

Зробім конкретне діло!

*) Її адреса: Львів, ул. Костюшка ч. 1.

Наш банк

25-ліття Зем. Банку Гіпотечного.

Найбільша українська фінансова установа, Земельний Банк Гіпотечний, обходить сего року 25-ліття свого істнування. Ту установу відкрито для служби нашій суспільности 1 квітня 1910 року. Ціль Земельного Банку Гіпотечного була від самого початку ясна й висока: солідним зорганізуванням так короткоречинцевого як і гіпотечного кредиту освободити наш нарід з рук лихварів і постійно підносити його добробут. Осягання тої цілі нашими засобами уможливило передовсім наше духовенство під проводом наших Владик Ексцеленції Впреосв. Андрея Шептицького й Ексцеленції Впреосв. Григорія Хомишина. До осинування й піддержання Банку приложила богато зусиль і наша світська інтеліґенція.

В 1910 р. вже були в нас поважні кредитові установи як „Дністер“ і „Центробанк“ у Львові й „Віра“ в Перемишлі. Та вони були призначені тільки для дрібних масових ощадностей і для масового дрібного кредиту. Вони не могли служити задовженим селянам більшими позичками з ратальними сплатами розложеними на довгі роки, не могли удільовати більших позичок на купно ґрунтів при парцеляціях, на сплати при родинних поділах, тощо. Се міг робити тільки банк, спертий на поважних акційних фондах і на праві емісії заставних листів, забезпечених на недвижимостях довжників і на власному майні, себто Гіпотечний Банк. Чільніші наші громадяни відчували потребу основання такого банку, та більшість Українців сумнівалася, чи наш нарід взагалі спосібний до такого діла. Щоб основати такий банк, треба було зібрати міліон австрійських корон. Се була поважна сума й можна було сумніватися, чи вдасться її зібрати. Та знайшлися між Українцями люди, котрі відважилися взятися до того діла. І сталося те, чого не надіялися навіть найбільші оптимісти. За нецілих два місяці від дня оголошення відозви субскрипція була переведена. З найдальших закутин Австро-Угорщини зголошувалися субскрибенти з усіх кляс суспільности. 8 грудня 1909 р. відбулися установчі загальні збори, 1 квітня 1910 р. Банк розпочав свою діяльність.

Земельний Банк Гіпотечний лиш 2 роки мав нормальні часи. Потому прийшла світова війна й російська інвазія. Російська влада зразу заборонила всяку діяльність Банку, а в 1915 р. запечатала його. Щойно в 1917 р. міг Банк відновити свою діяльність. Та часи розвалу Австрії й польсько-українська війна 1919—1920 р. знову вдарили по Банку. Потім прийшла інфляція польської марки й тільки завдяки обережній господарці управи Банк вийшов ціло з тої опресії. В 1928 р. вийшов закон про банкове право, котрий приписував того рода банкам акційний капітал у висоті найменше 5 міліонів золотих. Здавалося, що вже аж тепер нема для Банку виходу. Наша суспільність по тілько трагічних переходах була аж надто бідна, щоб могла закупити акції на таку суму грошей. В той скрутний час прийшли з допомогою ті, що перші були основниками Банку, а саме Ексц. Митрополит Шептицький та Ексц. Епископ Хомишин. Вони закупили поважну скількість акцій і немов другий раз основували той Банк. Останним важнішим ударом для Банку був упадок доляра.

Земельний Банк Гіпотечний пережив дуже важкі часи, та зумів побороти всі труднощі. Він не лише перебув щасливо важкі часи, але і зробив за 25 літ велику громадянську роботу. Коли серед такої загальної і безприкладної скрути Банк вспів удержатися, то се доказ його життездатности й великої обережности фінансової господарки тих, що ним кермували. При довірю нашої суспільности до Банку він устоявся серед найтяжших обставин, дасть Бог, що встоїться і надалі.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Мовчазний ювилей

З приводу 10-ліття автокефалії Православної Церкви в Польщі.

Під таким наголовком принесло „Діло" в ч. 283 отсю статтю:

У вересні ц. р. минуло 10 літ від проголошення автокефалії Православної Церкви у Польщі. Не святкував ніхто цього ювілею: почуття звичайнісінького такту на це не дозволяло. Невідомо, чи з тодішніх творців автокефалії хтонебудь глибше призадумався над тим, як тримається автокефалія та чи не є вона лише формальною постановою, безвартісним клаптиком паперу.

Автокефальний устрій поодиноких православних церков тісно звязаний з існуванням двох передумов. Він подуманий, як устрій церкви окремої нації, що має власну державу та хоче мати і церковну незалежність. Та, по друге, автокефалія це застосування ідеї соборности назовні, у взаєминах між незалежними церквами окремих націй-держав. І тому, очевидно, соборний устрій спершу мусить бути зреалізований внутрі кожної церкви.

Якщо автокефалію дістає Православна Церква у національно та віроісповідно чужій державі, то ця вимога соборноправности й внутрішнього устрою стає ще конечніша. Бо де має шукати підпори православна церковна влада, яка не має вселенського центру, у боротьбі за свої права та незалежність, як не у світському, незалежному від уряду, елементі, як не у масах самих вірних. Коли ж кажемо, що автокефальною може бути лише свобідна, національна церква, то ту засаду може хіба заступити вимога, щоб у чужій державі церква тішилась повною свободою та була оточена дбайливою опікою тієї держави. Лише при таких умовах можна говорити про фактичне закріплення автокефалії.

І коли від тих устроєво-канонічних міркувань перейти до сучасної церковної дійсности, то справді ніяково говорити... про автокефалію.

Поглиблюється трагедія Православної Церкви. Втратила вона і рештки своєї внутрішньої свободи та право на своє попереднє майно. За згоду на автокефалію митрополит Юрій внедрав оголошення „Тимчасових приписів про відношення Православної Церкви до держави" з 1922 р. Офіціяльне оголошення автокефалії відсвяткували пізніше, у 1925 р. Тоді „Тимчасові приписи" викликали невдоволення серед православних. Тепер вони видаються майже недосяжним ідеалом.

Адже ті „Тимчасові приписи" дають повну свободу скликати Собор Церкви. Тільки щодо речинця треба — мовляв — порозумітись з урядом, але програма нарад собору — це виключно справа самої Церкви. Але дійсність виглядає так: рішив св. Синод наприкінці 1929 р. скликати Собор та розписав вибори. Міністер освіти п. Червінський заборонив його, бо вимагав, щоб і програма Собору була затверджена урядом. Митрополит Денис погодився. Зявився після того декрет президента держави про скликання Собору (31. 5. 1930 р.). Підготовою Собору мало зайнятись окреме Передсоборне Зібрання. Минуло вже 5 літ. Передсоборне Зібрання досі нечинне, а законопроекти про внутрішній устрій Церкви підготовляє для Собору мішана комісія достойників — церковних та урядових (ці останні — очевидно — римо-католики). Отже вже не програма Собору, а самі майбутні постанови щодо канонічно-устроєвого характеру, само мерітум переходить цензуру уряду.

Згідно з „Тимчасовими приписами" все внутрішнє адміністраційно-церковне життя є незалежне. Про призначення священика на парохію церковна влада лише повідомляє світську. Але в практиці призначення священиків-парохів тепер відбувається лише за попередньою згодою воєвідських урядових чинників. Бувало і таке, що без ніякого слідства та суду священиків викидали за границі воєвідства.

Релігію у школах мають вчити виключно у матірній мові дітей: так кажуть „Тимчасові приписи". А в дійсності на Холмщині, Поліссі та частково вже й на Волині Закон Божий викладають тільки по польськи. На запит: „Якже воно так?" — відповідь п. міністра була така: ніхто з батьків проти цього не протестує. (Таку тактику бачили ми й у Галичині зі спробами ввести до шкіл з українською греко-катол. дітворою польські молитви. Спроба не вдалася, але — була...).

У „Тимчасових приписах" читаємо: для підготови кандидатів до священичого стану мають служити дві семінарії — у Кремянці та Вильні, залежні від церковної влади. Тимчасом саме недавно скасовано ті семінарії та створено духовний ліцей у польській мові у самій Варшаві. По закону метрики мають вестись у двох мовах: польській і тій, що її сама Церква признає своєю внутрішньою мовою. У практиці православні метрики ведуться в одній лише польській мові, а внутрішньо-урядовою мовою Церкви на Поліссі та на Холмщині також вже є одна польська мова. Додаймо ще факт, що вийшов розпорядок про переклад літургічних книг на польську мову та наказ співати по православних церквах польську релігійно-патріотичну пісню. Вкінці існує вимога, щоби проповіди по православних церквах виголошувати польською мовою.

Тільки одна справа — майна Православної Церкви — не була упорядкована у „Тимчасових приписах", хоч була постанова, що Православна Церква свобідно буде користати з того майна, яке буде їй признане. В якій ситуації найшлось майно Православної Церкви видно хочби з того, що лише на одній Холмщині 25.000 га церковної землі опинилось в кольоністів - латинників. Тепер ця справа майна Церкви стоїть ще гірше. Ніхто ніколи не рішав, яким конкретно обектом неправно володіла Церква, зате у практиці взагалі все без виїмку майно Церкви ставало негайно державним майном. Спершу це була тимчасова управа держави над майном Церкви: ця управа триває досі. Недавно прийшло ще рішення Найвищого Суду з 20-го листопада 1933 р., що спір між Православною Церквою та Римокатолицьким Костелом щодо окремих церковних обектів може наладнати не державний суд, а лише сама адміністраційна влада. І на дивo, цю тезу висунули самі юрисконсульти Православної Церкви. Тепер над всіми православними церквами висить Дамоклів меч, бо майже всі вони колись в історії були греко-католицькими святинями і на тій підставі польський клир вимагає їх для себе.

Теоретично річ беручи, кожну церкву можна на такій „правній" підставі в довільний час забрати православним.

Маємо вже один такий приклад з церквою у Вишгородку, кремянецького повіту. Була вона побудована поміщиком, польським генералом для його кріпаків, як греко-католицька святиня. Коли під московським терором занепала унія, ця церква стояла нечинна та почала підлягати руїні. Православні мали свою церкву за містечком, на цвинтарі... Тоді православні відкупили руїни святині дідів своїх (в про це документи) та її відремонтували. Велична, простора, гарно положена, що панує над містечком — вона стала головним їх храмом. У 1924 р. волинське воєвідство наказало віддати цю церкву латинникам, хоч їх у Вишгородку нема ані одного, крім кількох урядовців. Митрополит Денис дав було вже на це свою згоду, але посли і делеґати населення церкву таки у Варшаві оборонили. В рік чи два пізніше осадники з цілого кремянецького повіту силоміць хотіли заволодіти церквою. Православні наступ відбили. Відтак вишгородська церква знайшлась у числі тих округло 780 церков, що їх ревіндикації домагався польський епископат. У 1934 р. суд у Рівному відкинув ревіндикаційну претенсію епископської курії, признавши себе некомпетентним. Але тоді знову виступило на сцену воєвідство і користаючи з рішення Найвищого Суду, — забрало церкву та віддало католикам-латинникам. Православні активно спротивились такій „ревіндикації" своєї прадідівської святині в наслідку чого 16 осіб арештували. Чекає їх процес, але добре було б, щоб мерщій відбувся також процес перед Найвищим Адміністраційним Трибуналом щодо рішення воєвідства, бо такого процесу добивалось від церковної влади православне громадянство.

Ось такий реальний зміст мають нині правні норми з 1922 р., що регулювали відношення Православної Церкви до держави. І тому зі смутком православні громадяни Польщі згадують 10-тіріковини автокефалії своєї церкви. Тому теж проблема Прав. Церкви є одною із тих найперших справ, які вимагають розвязки: бо без позитивної її розвязки, без поправи відносин у Православній Церкві, всіх тих відносин, що безпосередньо залежать від урядових чинників, — не можна уявити собі поправи українсько-польських відносин. Поверх 2 і пів мільона українського православного населення в Польщі, привязаного щиро до своєї Церкви, більше її долею та психічно не вспіє ставитись до держави так як це лежить в інтересі держави.

Примітка Ред. „Нової Зорі": Отся стаття „Діла" доволі виразно представляє всю безвартність і всю безкиглядність автокефального православя в Польщі під оглядом національним. Тепер маємо право запитати „Діло" й іншу націоналістичну пресу: А чомуж ви весь час писали про те православя як про щось рівнопартне з греко-катол. Церквою? Ба, чому на ваших шпальтах проривалися навіть виступи проти Унії, як про рух вимно шкідливий для української нації? Чи таке поведення не продовження козацького безглуздя, котре поховало проти Унії в інтересах Москви, думаючи, що воює в інтересах української нації... Воювало, аж поки не загнало в цілковиту неволю себе і свій нарід! Зовсім подібну безглуздю розіграють ті, що в боротьбі між Унією й православієм відносяться до Унії вороже або байдужно.

Характеристика одного зїзду

В 39 ч. протигітлєрівського органу „Ді Нае Вельтбігне" є така характеристика нац. соц. зїзду в Норимберзі пера Гайнріха Мана:

20 міліонів католиків — за них не промовляв ніякий „фірер" в червоній норимберґській салі. На червоно вибита саля — се перший обман. 20 міліонів без представництва — другий обман. А третий обман се 20 міліонів протестантів, котрих також треба відтягнути від „фірерового" народу. Не належить до нього і 20 міліонів соціялістичних робітників. Остають: 4 міліони розчарованих дрібноміщан і пів міліона інтеліґентів і студентів, котрі вже мають досить — і пів міліона Жидів, котрі не сміють. І рахунок на 65 міліонів повний. І деж тут національні соціялісти?

Вони очевидно — непевна позиція... Між 15.000 функціонарів і достойників, котрі в Норимберзі одержали салю, переважав тип Ґерінґа, нажерливий, з мутними очима, або тип Франка — Штрайхера, непевні обличча злочинців, сумні постаті: нема між ними ні одного, котрий направду зі зброєю в руці обстоявби те, що блеє. А на дворі таборує 150.000 бідолахів, котрі одначе з того й жиють, що таборують. Між ними, розуміється, була більша скількість соток свіжих молодців, загартованих спортом, знуджених воздухом, з очима повними сонця і з вітром в мізку. Ті боролисяб як Зіґфрід, якби так в їх підміський ліс вдерся жидівський большевизм рука в руку з расовим соромом...

Так виглядає те все, що промовець з Норемберги називає своєю народною спільнотою: переслідувані, гноблені й тортуровані; боягузи, галапаси й безнадійно пусті голови. Та народна спільнота ним і його бандою духово ослаблена, морально понижена. Вона як суспільність культурно й економічно зруйнована, як нація роздерта аж до того місця, де кінчиться право називати себе нацією. А щож її ще держить разом? — Політика чобота. Вона одинока... І т. д.

Наводимо сей незвичайний своєю остротою зразок публіцистики, котра появляється в Чехословаччині, на доказ, яке напруження мусить панувати в середній Европі, коли взагалі можливий аж такий тон.

Комінтерн і „культурний" большевизм

Недавно відбувся в Москві 7 конґрес комуністичного Інтернаціоналу. В тім самім часі відбувався в Парижі конґрес „революційних письменників". Збіг тих подій неслучайний: обі інституції лучить тісний ідеольоґічний звязок. Духовий зміст парижського конґресу або просто культурний большевизм се одна з засадничих підстав й одно з підготовних завдань до світової революції, котра є практичним завданням Комінтерну. Шляхи і способи большевицьких стратеґів такі ріжні, як рішні середовища, до яких звернена переворотна аґітація. Одним з їх способів, примінюваних тепер і то не без успіху, розклад через культурний большевизм. В тих словах міститься велика і страшна небезпека для всеї християнської культури. Та небезпека тим більша, що народи загрожені нею не здають собі з неї справи. Деструктивна сила „культурного" большевизму така давна як марксизм. Він у своїх стремліннях стрінув перешкоди: релігію, родину, нарід — підстави християнської культури. Тому большевизм старається знищити передовсім їх. Ту працю ведеться не на вулицях чи барикадах, тільки в кабінетах комуністичних ґазет і на столах революційних письменників. Методи тої праці: постепенний моральний розклад суспільности, обниження її духових вартостей, розклад родини, введення теорії „зглядности" до всего. Релігію має заступити атеїзм, християнську моральність світська освіта. Так підготовані суспільности й народи будуть добрим підложжам для загальної суспільно-політичної революції. Централею того заговору на духа й культурні добра людства — Москва. Коли близше приглянутися духові й діяльности таких організацій як Ліґа Прав Чоловіка, ріжні Ліги Приятелів СССР, що існують в багатьох краях, червоні організації урядників, учителів, артистів і т. д., то все можна знайти нитки, що лучать ті організації з Москвою. Керманичі тої акції так законспіровані, що члени тих організацій звичайно несвідомі того, що вона під впливом Комінтерну. Вони часто переконані, що ділають „зовсім самостійно". Впливи Комінтерну просякають і до християнських суспільностей м. ін. через духово-інтелектуальні взаємини т. зв. „виміну культурних вартостей". В дійсности література, публіцистика, фільми, театральна штука, вистава совітських артистів — се все тільки способи большевицької пропаґанди замасковані так, що пересічні люди не можуть в тім зоріентуватися. Останний світовий конґрес Комінтерну безсумніву опрацював пляни дальшої розкладової акції до хвилі, коли суспільности достаточно пересякнуті большевицькими впливами дозріють до того, щоб на них повторити російський експеримент. (КАП).

—o—

ДУМКИ МОЛОДІ

Про ідеал держави і про суспільні справи.*)

Було 94% республиканців, тепер є 23%.

Се число „Нової Зорі" буде в руках читачів в цілім краю в само навечеря 1-го листопада, найбільшої нашої річниці з новішої історії Галицької Землі. Отже під таку пору з особлившим зацікавленням слід нам приглянутися тому, який вплив мали останні історичні події на думки нашої молоді про державу взагалі, про ідеал держави та про всякі справи, звязані з тою важною проблемою дочасности.

Українська державницька ідеольогія має свій початок властиво в появі епохальних творів Вячеслава Липинського, котрі, як відомо, повставали головно під впливом проф. Стефана Томашівського. До того часу покутувало в нас хаотичне „народництво", ідеали України „без хлопа і без пана", словом „народовластя". До якого хаосу може се довести в практиці, показали наглядно роки 1917 — 20. Треба було аж такої болючої лекції як утрати власної держави, щоб переконатися на власній шкірі про всю безглуздість розперезаного „народовластя". Одначе й досі ще частина української інтеліґенції не витягнула правильних висновків з недавної руїни та не усвідомила собі причин нашої катастрофи.

Та всеж таки деяке зрозуміння вже є. Під впливом авторитарних форм правління в богатьох державах Европи (в Німеччині, Італії, Польщі, Австрії, Мадярщині, Югославії й ін.) наша суспільність помалу отрясається зпід впливу хаотичних ідей і стає чимраз близше до зрозуміння бодай ідеї монархізму. Та щоб українська суспільність ще ясніше усвідомила собі цілу ту справу, на се треба довшого часу.

Серед таких обставин особливо цікаво приглянутися, як уявляє собі ідеал держави наша молодь.

На се питання 12 учеників (23.44%) заявилося за республиканським устроєм (оден „римська республика"), по 7 (14.28%) за диктатурою і демократичним устроєм (3 вибрали демократичну Данію), по 1 (2·04%) парляментарну монархію, державу з сильним урядом, „держава понад всьо", не уявляє собі ідеальної держави, ідеал фашизму, „держава для горожанина". Два (4·08%) не застановляються над тим питанням, 10 (20·4%) не відповіло, 1 (2·04%) „не знає" (син адвоката з провінції).

Та даймо слово самій молоді.

Один селянський син, уч. 8 кл. пише:

„По моїй думці сильна й могутня держава є ся, котрою кермує одиниця, людина здібна і працьовита, що ціле своє життя жертвує для добра, щастя і сили держави. Масам все треба сильного провідника, котрий міґби їх пірвати за собою, сповняв їх бажання, дав їм ціль в життю, попровадив до щастя і побіди. Масам не можна дати надто свобідної волі, бо вони не знають, що з нею робити і переважно надуживають її. На се знаходимо богато прикладів в історії".

Все гарно, тільки коли провідник зачне „сповняти бажання мас", тоді він перестає бути провідником, тільки плентається в хвості за масою. Добрий провідник робить так, щоб його бажання були бажанням маси, а не навпаки.

Син зелізничого урядника емерита пише: „Ідеал вітчини, держава понад всьо." — Син учителя з села: „Не уявляю собі, бо й не вірю, щоби взагалі на світі істнував якийсь ідеальний лад." — Син священика: „Держава з сильним урядом а з якнайменше партіями."

Один уроженець села:

„бажає держави демократичної, з сильним урядом, в якій „думки про насичення власної кишені пішлиби в тьму кромішню", а в якій спільна праця відносно ідеалу кожнього горожанина далаби найкращі результати..."

Син народного учителя з села пише:

„По моїй думці державою повинна рядити диктатура. Диктатором повинен бути такий чоловік, котрий виключно посвятився праці для держави й народу, не рахуючи на особисті користи, а з другої сторони пильно й строго провірювати, чи його дорадники якслід виповнюють свій обовязок. За найменший промах, котрий приносивби шкоду суспільству — строго карати. Закони повинні бути строгі, як найсправедливіші, одначе не за строгі, бо тоді моглиб вони викликати обурення серед народу й принести шкоду державі".

Син хліборобa, уч. VII кл., пише:

„Дуже мені подобається республика, що позволяє розвиток індивідуальностей у доброму напрямку." — Син поліційного емерита: „Данія, устрій демократичний." Таксамо два Львовяни.

Сирота без батька, син матери римокат., уявляє собі ідеал держави „без кріви." — Син урядника: „Римську республику уявляю собі за ідеал держави."

Круглий сирота з села пише: „Ідеал держави уявляю собі як республику з устроєм монархістичним...." Хоч на перший погляд се виглядає на куріоз, але в дійсности тепер в деяких республиках президенти мають більшу владу від монархів. Може се мав на думці той молодець.

В анкеті переведеній проф. В. Калиновичем в 1924 р. між около 1200 учениками і 300 ученицями з 5 середних шкіл 67 проц. висловилася за конституційно - демократично - республиканським устроєм держави, 24 проц. за соціялістично-республиканським, 5 проц. (головно дівчата) за монархістичним, гетьманським устроєм, 4 проц. за федеративно-республиканським устроєм на зразок Злучених Держав Північної Америки. На питання: Яку державу назвалиб ви ідеальною державою? — вибрало: Швайцарію 28·17 проц., УСРР (!) 16·95 проц., Злуч. Держави Півн. Америки 12·65 проц., Німецьку републику 12 проц., Францію 7·84 проц., Анґлію 5·06 проц., Швецію 2·15, Данію 2·02 проц., Фінляндію 1·39 проц., б. Австрію 1·26, б. Росію 0·88 проц. Загальні відповіди дали і не відповіли 9%.

Як бачимо симпатії молоді до державного устрою за останних 10 літ основно змінилися. Коли в 1924 р. 94 проц. було республиканців (в тім 24 проц. прихильників соціялістичної республики) і 5 проц. монархістів, то в 1934 і 1935 р. за республикою є вже тільки 23·44 проц., за диктатурою і демократією по 14·28 проц., по 1 (2·04 проц.) за монархією, за сильним урядом, за фашизмом. За Гітлєром і тим самим за гітлєрівською Німеччиною заявилося 30·6 проц., за Муссолінім і за фашистівською Італією 16·3 проц., за Данією 6·1, за Сталіном і за комунізмом по 1, себто разом 4·08 проц. Отже молодь захоплюється державою з сильною владою. Звідси вже тільки один крок до монархізму, бо найсильніша і найтриваліша влада очевидно монархічна.

На питання: Чи застановляється над суспільними (соціяльними) справами і чи має які думки про се? Які? — 21 (42·84 проц.) учеників застановляється і має ріжні погляди, 14 (28·56 проц.) відповіло „ні", 1 (2·04 проц.) не зрозумів питання. Велике числе учеників не відповіло на се питання, бо мабуть не розуміє ріжниці між словом „соціяльний" і „соціялістичний", що видно в одній відповіди.

Уч. VIII кл. син селянина пише:

„Суспільні справи мене цікавлять. Не можу зрозуміти, щоб якогось кандидата на інтеліґента не цікавили, не займали сі справи. Безробіття, біда, нужда ворушать уми людей цілого світа, котрі на жаль радять, радять та... нічого путнього не врадили. Одні думають найти розвязку в війні але знаємо, що теперішня криза є випливом, наслідками війни і тим самим нова війна не тільки що не вияснить справи, але в ще більшу біду впхне народи. Міжнародна господарка неможлива з огляду на зріст господарського націоналізму. Кождий хоче здобути для себе якнайбільше, нічим не вдоволяється, бажавби цілий світ здобути. Кожда держава змагає тепер до власної самовистарчальности, але й це не дуже вдається. Словом „між молотом та ковалом".

Син міста пише:

„Над суспільним життям нераз призадумуюся: чому така криза у світі і як

*) Гл. „Нова Зоря" чч. 869, 871-3, 876-7 і 880.

ОСИП НАЗАРУК 7)

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Столиця Апостольська

I. Думки по дорові до Риму.

Отже — відки взялася біла смерть якраз серед найздоровішого народу під Божим сонцем? Тожто й є, що всіх тих ознак упадку, до яких належала і біла смерть, ніхто пояснити не годен. Описують їх прекрасно, виразно, яскравими красками так, що забути того не можна, але властивого пояснення нема. „Кожде досліджування наше раз-у-раз лишає якусь нерозвязану загадку". Може де в самім Римі блисне хоч на мить розвязка її. Може...

Поїзд перегнав уже попри Орвієто, прекрасно положене на верху округлої гори, котра була колись вулканом. Се містечко знане з доброго вина і гарних жінок.

Ще трохи покотився поспішний поїзд по країні таємничих Етрусків, котрих письма і досі ніхто відчитати не годен — і наближалася Рома Етерна — Вічний Рим, Столиця Апостольська, найбільше таємниче і незбагнуте зі всіх міст, які знає історія людства, де св. Апостол Павло писав розумні посланія свої, де на епископськім престолі сидів св. Петро — і де обидва життя своє положили за віру Христову.

Рука мимохіть сягає по св. Письмо, котре все вожу з собою, відколи я на землі Анґлосасів навчився шанувати його. Переглядаю перед брамами Риму:

Unto the Galatians written from Rome — так і підписано виразно: „До Галатів писано з Риму".

It was written to the Philippians from Rome by Epaphroditus („Се було писано до Филипян з Риму через Епафродита").

Written from Rome to the Colossians by Tychicus and Onesimus (Писано з Риму до Колоссян через Тихика й Онисима).

The second epistle unto Timotheus, ordained the first bishop of the church of the Ephesians, was written from Rome, when Paul was brougth before Nero the second time (Друге письмо до Тимотея, першого рукоположеного епископа Ефезської Церкви, коли Павло ставився вдруге перед Нерона).

Written from Rome to Philemon, by Onesimus a servant (Писано з Риму до Филемона через слугу Онисима).

Є ще дрібніші листи св. апостола Павла писані в Римі.

Дві тисячі літ минають від того часу як написано ті листи, а наші Онисими ще до сеї пори як пишуть листи, то не подають звичайно місцевости, з котрої пишуть. Але мабуть нема між ними ні одного такого, який не думавби, що мігби бути міністром в українській державі. Що за дивне племя!...

В нім майже кождий має пасію братися якраз до того, про що не має найменшого поняття. І майже кождий має „пункт амбіції" в тім, щоб не допустити до роботи власне того, котрий на тій роботі визнається...

Виймаю платок й обтираю обличча, бо духота вдарила на мене.

— Так вам душно? питає здивований сусід кепською німецькою мовою. І додає: Таж уже вечеріє і горяч невелика.

І що йому сказати? Таж годі признатися, чому я справді зіпрів.

— Я з далекої півночі, кажу, отже для мене й така температура ще за горяча.

— То ви дуже будете бідувати в Римі серед денної спеки, каже він.

—Га, що робити...

(Далі буде).

ї побороти?“ Одначе що саме думає, не пише.

Один „відродженець“ з села

„цікавиться політичним життям, має свої переконання відносно нашої партійницької політики. Цікавиться поступом рідного шкільництва, діяльністю т-ва „Відродження“ і „Просвіти“. Дальше цікавиться питанням „суспільного театру“, застановляється над питанням „москвофільства“ і завдає собі питання, пощо робити такий розлім у народі“...

Очевидно, се слушне питання. Цікаво, що на 76 учеників сей одинокий згадав про москвофільство. Се очевидно знак, що сей, колись могутний, рух завмирає на очах. Тому молодь вже й не згадує про нього. Москвофільська квестія вже не існує для нашої молоді.

Львівська дитина, що не має ніяких ідеалів, пише:

„Про справи соціяльні дуже часто роздумую, однак думки свої укриваю (!) і ніхто не чув і не почує від мене моїх думок про державні й інші політичні справи“.

Се мабуть наслідки підземельної роботи наших 105% націоналістів, а може комуністів-конспіраторів.

Селянський син пише:

„Уважаю за відповідне а то й конечне поліпшити долю найнижших кляс, усвідомити їх, а передовсім звертати увагу на робітників, а саме відповідною освітою і відповідною орґанізацією стримати від пиятики, стримати від розпустного життя, бо це все викликує поважні наслідки, про котрі можна дуже богато написати“.

Один син священика з села пише таємничо: „Так. Своїх думок не можу висказати“..., другий добре не зрозумів: „Егеж. Мої погляди чи лиш „думки“ не йдуть в напрямку соціялізму“... Очевидно помішав справу соціяльну з соціялістичною.

Син урядника з більшого міста: „Над суспільними справами застановляюся часто, я горячий ворог капіталістичного устрою.“

Скромний син учителя: „Застановлявся і маю, але не наводжу, бо думаю, що ніщо не скажу нового“.

Син рільника на 1½ м. поля: „Не робити прірви між поодинокими верствами“.

Сирота без батька з провінціяльного містечка з інтеліґентського дому пише:

„Над суспільними ані державними справами я не застановлявся тому що всю силу своєї думки напружую в тім напрямку, щоби здобути собі образування“. — І як йому вияснити, що й ті справи належать до образування?

Син рільника: „Повинна бути справедливість в правах та наданні привілеїв“.

Син урядника з більшого міста й матері римо-католички пише: „Безробіття. Всі повинні братися за працю без огляду на величину платні, хочби вона була найменша“.

Син рільника на 3 м. поля: „Часто застановляюся над соціяльними справами. (Треба поборювати капіталізм і Жидів а суспільство орґанізувати в кооперативнім ладі)“.

Син урядника зі Львова: „Безклясова суспільність. Комунізм добрий але у власній державі“... Сей молодець, буцімто прихильник комунізму, уважає за найбільших з Українців і чужих: Донцова, Гітлєра і Муссолінія... Він за „диктатурою, так як в Італії“... Словом, хаотик.

Найздоровіші думки про суспільні справи висловили назагал селянські діти. Інтеліґентські діти не відповідають так щиро і просто, як діти села. Вони більше „дипльомати“. Назагал діти з інтеліґентських верств не пробиваються так крізь життя з трудом як сільські діти, тому менше думають про суспільні справи.

Наша молодь більше інстинктовно відчуває потребу сильної влади. Колиб таксамо відчували її потребу наші відповідальні люди в 1917—20 р., ми нині малиб свою державу. В тій ціли мусить кожде старше вже дозріле покоління ясно усвідомити собі всю дотеперішну історію України, особливож найновішу. Та самого усвідомлення собі того — замало. Треба ще те усвідомлення утревалити на папері і поширити між нашою суспільністю. Утревалити в формі споминів та писаних історій. До поширення найбільше надаються такі альманахи як недавно виданий альманах УСС.

Промови міністрів

Будуть підвисшені податки. — На села прийде ще оден рід урядників. — Касовий стан державного скарбу впав за 5 літ з 650 міл. на 94 міл. зл.

На першому засіданні другої надзвичайної сесії нового сойму виголосив важну промову преміер М. Зиндрам-Косцялковский. Він заявив м. і.: Уважаю своїм обовязком поінформувати сойм про деякі з а с а д н и ч і посунення, щоб знайти вихід з тяжкого положення. Змагаємо до повного зрівноваження буджету і зліквідування дефіциту. Дотеперішні джерела державних доходів дають державі около 1.900 міліонів зл. річно. Одначе ся сума не вистарчає на заспокоення найпекучіших потреб держави. Тому треба цю суму доповнити новими джерелами доходів. Рівночасно треба обмежити дотеперішні скромні видатки. Передовсім треба перевести реформу доходового податку, себто підвисшити ставки і поширити круг зобовязаних платити доходовий податок. Сподіваємося, що така реформа збільшить державний дохід на 66 міліонів зл. Правительство впровадить надзвичайний податок від винадгород плачених з публичних фондів. Вплив з сего джерела винесе около 160 міліонів зл. Рівночасно правительство переведе якнайскорше ощадности в державних підприємствах. Задумуємо обнизити комірне за менші помешкання, занехати льокаторський податок від менших помешкань, обнизити ціну електрики і ін. тариф підприємств публичної ужиточности. Будемо старатися піднести рентовність сільського господарства: обниженням самоврядного додатку до ґрунтового податку, устійнимо дорогові оплати, заборонимо оплати за право вїзду до міст, чи на міський базар. Правительство стремить: до знижки цін промислових виробів і до знижки товарових тариф на зелізницях. Будуть знижені вкладки до суспільних обезпечалень. Правительство унормує в найблизшім часі службові відносини самоврядних службовиків та вирішить справу територіяльного самоврядування. Задумані господарські посунення мають збільшити набувчу спроможність хліборобів і піднести стан заняття. Крім того вони повинні облекшити експанзію польської продукції на закордонних ринках. Правительство розгляне також справу задовження урядовців.

На буджетовій комісії сойму виголосив промову міністер фінансів, віцепреміер Квятковский. Він сказав м. і.: Правительство домагається повновластей, щоб полагодити означений комплекс господарсько-фінансових справ. Вдержання взірцевої армії, самостійної закордонної політики, розбудова освіти, вдержання доброго адміністраційного апарату — все те тісно звязане зі станом і поступом господарки держави. Польща має ограничені засоби. Треба старатися в рамцях тих засобів осягнути найкрасші висліди. В рамцях польської господарки може працювати також чужий капітал. Не можемо кинутися в безодню господарських чи фінансових експериментів. Тільки працею й ощаджуванням можемо вийти помалу але певно з нинішної ситуації. Пять літ студіював я польське життя. Отже маю перед очима повний образ нашої глибокої кризи і виджу, що з теперішоого положення н е м а наглого і щасливого виходу до доброї конюнктури. — Від 1930 р. буджетові доходи зачинають падати, а видатків не можна було згармонізувати з тим спадом, тому постійно зростали буджетові дефіцити. Вони виносили пересічно квартально в 1930/31 по 15·5 міліонів злотих; 1931/32 — 51 міліонів зл. 1932/33 — 60·5 міл. зл.; 1933/34 — 84 міл. зл. Сего року в першім півріччі дефіцит осягнув 163·2 міл. зл. Дня 1 квітня 1930 р. касовий стан державного скарбу виносив 650 міл. злотих, зате 1 жовтня с. р. ся позиція виносила заледви 94 міл. зл. Коли не рішимося на с к о р е ділання, то дефіцит буджету винісби до кінця с. р. ще додатково около 130 міліонів злотих.

Як з того вийти? Можнаб затягнути нову внутрішну позичку, можнаб не платити платень урядникам, держава моглаб друкувати паперові гроші. Та всі ті можливости уважаю невідповідними. Необхідна санація скарбу, котру можна осягнути рівновагою буджету. Буджет можна зрівноважити або збільшенням приходів, або зменшенням розходів. Приходи думаємо збільшити: 1) Впровадженням надзвичайного доходового податку в прогресивній скалі від доходів з винадгород плачених державним скарбом, шлезьким скарбом, державними монополями, банками й установами та заведеннями, союзами територіяльного самоврядування і союзами міжкомунальними, союзами господарського самоврядування і заведеннями примусових обезпечень. Висота податку буде прогресивна від 7 до 20%. При винадгородах, при котрих платиться державний доходовий податок, скаля надзвичайного податку буде виносити від 4½% до 16½%. 2) Обниженням мінімум екз. річно доходів, фундованих з 1.500 зл. до 1.200 зл. і нефундованих доходів з 2.500 зл. до 1.500 зл. Крім того буде впроваджений крізовий додаток до державного і всякого доходового податку. Держава занехає інвестиції в деяких державних підприємствах. Буде переведена ревізія емеритур і їх вимірів; крім того переведеться редукція злишних і неузасаднених многократних посад і платень. Вкінці будуть переведені редукції там, де заняті муж і жена. — Винадгороди за конечні жертви: Правительство предкладає зниження комірного о коло 15% і віддовження урядників. Молоді люди, котрі практикуватимуть в державних урядах, будить діставати скромну платню. Правительство бажає звільнити одно-і дво-кімнатні помешкання від податку від льокалів. Щодо рільництва, то правительство працює над віддовженням хліборобів а саме бажає: знизити самоврядні данини й оплати, знизити додаток до державного ґрунтового податку, знизити дорогові оплати за вїзд до міст і т. п. Будуть злагіднені податкові екзекуції в случаях, що заслугують на узглядненння. Правительство задумує кинути на села певну скількість молодих інтеліґентних людей селянських синів. Вони відбудуть наперед курси, щоб здобути відомости потрібні для селян. Держава буде кілька літ платити їм і за той час селяни мають переконатися, що ті молоді люди їм потрібні і село малоб перебрати їх на свое удержання. — Буде переведена ревізія обтяжень на суспільні обезпечення й основна реформа в ділянці суспільних обезпечень. Будуть знижені зелізничі оплати, особливо за перевіз сирівців і земних плодів. Правительство покликує анкетову комісію, котра має провірити кошти продукції в 6 картелях: вуголь, зелізо, цукор, папір, нафта і волоконні вироби. Стремимо до знижки цін картелевих виробів. Промисл мусить жертвувати своїми інтересами для держави. Стремимо до обмеження е т а т и з м у. Йде про те, щоб піднести поплатність сільського господарства. Треба утворити Палату Праці, котра згармонізувалаб господарські інтереси в державі. — Щоб осягнути рівновагу буджету й оживити господарське життя на те треба співпраці правительства, парляменту і суспільности.

(Ілюстрації до дійсно страшного стану публичної і приватної господарки в Польщі, котру представили міністри, подамо незабаром).

Гумор. — Делікатний чоловік. — Пані питає свого чоловіка в зоо: Може знаєш, коли дають їсти диким бестіям? — Чоловік: Не знаю, моя дорогенька, а чи ти дуже голодна?...

Гумор. — Союз Народів пригадує мені тепер пачку сардинок. — Чому? — Всі там тепер без голови.

Який радіоапарат купити?

Радіотехнічний краєвий промисл продукує щорічно десятки тисяч радіоапаратів, що не тільки своїм зовнішним виглядом, але й якістю прийому можуть задоволити непересічні вимоги радіослухачів. Серед найбільш новочасних радіоапаратів існує в продажі велика скількість безвартісного й перестарілого радієвого устаткування. Длятого, хто має намір набути радіоапарат, повинен зазнайомитися з простими способами, як відріжнити добрий радіоапарат від найгіршої тандити, якої не бракує на ринку. Вдалий вибір радіоапарату не вимагає навіть основних теоретичних і практичних відомостей з царини радіотехніки. Вистарчить тільки зазнайомитися з кількома засадничими властивостями, що характеризують кождий радіоапарат.

Хто хоче купити радіоапарат, мусить відразу окреслити продавцеві, в яких умовинах має цей апарат працювати. Засадничо розріжнюємо три роди місцевих умовин, що залежать головно від терену, в якому знаходиться відбірна антена. Терен рівний, безлісний і при тому вогкий, найбільше сприяє доброму прийомови. Значно слабший прийом маємо в гірському терені. В містах, де антени знаходяться поміж високими домами, сила прийому зменшується навіть на 50 відсотків в порівнанні до першого випадку. Длятого, на скромному й дешевому апараті мешканці села відбірають два або три рази більше стацій, ніж в місті.

Рід антени також має великий вплив на якість прийому. Переважно всі радіослухачі стараються закласти антену на даху будинку, але в багатьох випадках стрічаються з поважними труднощами, особливо по містах. Велика скількість антен на даху часом унеможливлює закладення нової антени. В такому разі радіослухачі користають з так зв. заступаючих антен (кімнатних, на освітлення і т. п.). Тому, що прийом на заступаючій антені що найменше на 50 відсотків слабший, ніж на даховій антені, приходиться для вирівнання страт купувати сильніший радіоапарат.

В продажі є два засадничі типи радіоапаратів: детекторові і лямпові. Перші з них призначені виключно для прийому авдицій місцевих стацій на слухавки. Серед лямпових радіоапаратів зустрічаємо ріжні відміни щодо засилювання та скількости лямп. Хто має в своїому помешканні електричне освітлення, той повинен набути радіоапарат засилюваний струмом з мережі освітлення. Тільки мешканці села або містечка мусять користати з апаратів засилюваних батеріями.

Лямпові апарати, завдяки сильному зміцненню слабих струмів, що виходять з антен дуже віддалених радіостацій, уможливляють прийом на голосник не тільки краєвих авдицій, але й заграничних. Добрий лямповий апарат повинен мати великий засяг, як найбільшу селективність і велику силу та чистоту голосу. Засяг — се здібність радіоапарату лапати не тільки сильні, але й слабі стації, віддалені навіть на тисячі кілометрів. Від великого засягу апарату залежить скількість відбираних стацій.

Дуже важна властивість кождого радіоапарату — селективність, тобто здібність відділювання хвиль зближених до себе довжиною. Неселективний апарат лапає водночас кілька стацій, в наслідок чого прийом одної стації неможливий. Засяг і селективність залежать головно від кількости лямп та від скількости так зв. обводів строєння. Чим більш апарат має лямп і строєних обводів, тим ліпший має засяг і селективність. Скількість строєних обводів стисло звязана зі скількістю оборотових конденсаторів, насаджених на спільній осі. Сила та чистота голосу радіоапарату залежать головно від сили кінцевої лямпи та якости голосника. Оті три властивости радіоапаратів засадничі — і на них кождий купуючий повинен звернути спеціяльну увагу.

АКСУМ

Святе Місто Абісинців.

З кількох оглядів Аксум признано містом, котре має незвичайне значіння й вимагає особливших старань за як найдальше йдучу нетикальність. Передовсім се святе місто для Абісинців. Тут в тіни старинних обелісків, котрі надають містови окремий характер, переховується найбільші святощі Абісинців, легендарний Кивот Завіта. Його мав привезти з Єрусалиму син Мехеди, званої королевою Сави. Тут від непамятних часів короновано всіх абісинських королів (з виїмком теперішного) і тут їх погребувано. Крім того Аксум се дуже старе місто. Абісинці слушно називають його матірю абісинських міст. Вже Геродот (5 ст. перед Хр.) згадує, що кілька соток египетських вояків, незадоволених з привілеїв уділюваних Фараоном наємним воякам, покинуло Єгипет і пішло до Аксумії. Зрештою слід давних близших звязків зі старинним Єгіптом — згадані обеліски. Се величезні моноліти. Вони ріжняться від египетських тим, що вони в підставі простокутні, не квадратові, й не мають надписів. Найбільший з тих обелісків має 33 м. височини і при підставі 3 × 2½ м. Інші (около 100) до 20 м. високі. Крім тих обелісків Аксум має інші докази своєї старинности. Майже на кождім кроці стрічається фундаменти колись величавих палат і величезних будинків. Найдавніша будівля з тих, котрі стоять ще дотепер, се коптійська церква Преч. Діви Марії. Збудували її Єзуїти коло 1500 р. на звалищах давної християнської святині збудованої правдоподібно в 3 ст. нашої доби, коли Аксум було столицею й головним осередком християнства на землях на схід від Єгипту до Червоного Моря. Та церква найважніша з усіх церков в Абісинії, бо там переховується Кивот Завіта. Стережуть його священики, котрих уважають безпосередними наслідниками тих, що їм довірено стерегти Кивот за часів Соломона. Що року в грудні з усіх сторін Абісинії сходяться до Аксуму непроглядні маси прочан, бо тоді по вулицях міста вистелених диванами відбувається процесія з Кивотом. Головно прибувають тоді до Аксуму прокажені, котрі вірять, що сам вид Кивота може їх уздоровити. Аксум має від непамятних часів привілей, що хтонебудь, невільник, злочинець чи вільний чоловік, скрився в його мурах, був недоторкаемий і навіть король не міг виступати проти него. (КАП).

Викуп промислових свідоцтв

Міністерство Скарбу видало до скарбових палат і урядів обіжник в справі викупу промислових свідоцтв на 1936 р. Палати мають виготовити друк відповідних оголошень і видати розпорядки потрібні до акції видачі промислових свідоцтв і реєстраційних карт. Щоб запевнити платникам належну обслугу, мають бути урухомлені помічні каси. Урядники приділені до праці звязаної з видаванням свідоцтв мають бути докладно обзнайомлені з відповідними приписами закону. Коли платник зажадає свідоцтва низшої категорії, не треба робити йому утруднень в викупі жаданого свідоцтва. Урядник має тільки записати в декларації відповідну дописку посвідчену власноручним підписом платника. В границях признаних полекш загальних або індивідуальних треба видавати свідоцтва низшої категорії без всяких утруднень, тільки з зазначенням, на підставі котрого припису видано свідоцтво низшої категорії. Платники можуть купувати промислові свідоцтва за посередництвом повновласників. Від платників треба потрутити 30 прц. від ремісничих карт і промислових свідоцтв на комунальні союзи, оскільки перед початком акції видавання свідоцтв гміни не повідомили скарб. палат про ухвалення низшої процентової стопи того додатку. Крім того мається побирати додатки на промислово-торговельні та ремісничі палати.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець про справедливий мир. На закінчення евхаристійного конґресу в Лімі (Перу) Св. Отець виголосив до мікрофону промову, в котрій дав вислів бажанню, щоби мир, тепер нарушений головно в Европі й Африці, міг бути привернений. Св. Отець взиває до молитви за мир, котрий повинен бути спертий на справедливости й не може бути ніколи відділений від правди й милосердя.

Відпуст Покрови на Ясній Горі в Гошові. Се останній в році відпуст на Ясній Горі. Сього року був три дні: в суботу 12 жовтня, в неділю 13; в понеділок сам день Покрови. Вже перед полуднем в суботу приходили люди з дальших сторін. Вечером по вечірні перша проповідь. Богато людей висповідалося вже в суботу. В неділю рано прибуло знову богато людей. На великій Службі Божій була повна церква. Пополудні прибуло знов богато дооколичних людей і навіть з дальших повітів. Були люди з гірських околиць Карпат. Стрийського пов., Сколе, Мізунь, Лавочне, з Долинського, Калуського, з Рожнітова, Перегінська, Чути, були староруські говори — як: заправотити (заскаржити до суду), типир, цирковна і подібні другі чисті староруські слова без польонізмів (як се є в інших повітах). В неділю були три проповіди, висповідалотя і запричащалося 836 осіб. По всеночнім сповідало 10 отців (8 Василіян, 2 світські) до год. 9. В сам день Покрови раненько прибули найблизші села в такій силі, що Служба Божа співана мусіла бути на дворі. До св. Причастія приступало 1830 душ, разом з вчерашними 2666. Нині були люди з повітів: Стрий, Дрогобич, Долина, Калуш і Золочів. Переважали гірські строї. Проповідали: о. М. Каровець, о. К. Полішко, о. Мелетій Камінський і о. Модест Пелех. Нарід зі сльозами в очах прощався з чудотворною Матерю Божою, що тільки ласк виєднує для своїх поклонників.

Протест проти зменшування годин релігії в школах внесли до Кураторії Львівської Шкільної Округи священики зібрані на зїзді язловецького деканату.

Міжнародний конґрес в честь Христа Царя відбувся в Зальцбурґу під почесним протекторатом кардиналів Інніцера, Вердіє і Гльонда. Виголошено ряд промов і рефератів про духову боротьбу в теперішних часах. В зальцбурґській катедрі відбулося торжественне тридуум.

Конґрес католицької преси Бельгії відбувся в Брукселі. Праці зачато як звичайно Службою Божою, потім учасники оглянули виставу преси зорганізовану з приводу конґресу. Епископ Ґанду Ван Керкгове відчитав докладне звідомлення про стан флямандської катол. преси. Поважну ролю в католицькім житті Бельгії відіграють не лише щоденники, тижневики й місячники, але останними часами й парохіяльні бюлєтини. Присутні з ентузіязмом приймили візвання до пропаґанди католицької преси під потрійним кличем: Енергійно боронити, з вирозумілістю критикувати, щедро спомагати! О. Сіям виголосив реферат про пресу релігійну й так зв. інформаційну, невтральну. Рішено створити спільний фронт усіх католицьких видавництв.

Лікарський фейлетоник.

Ревматизм

Вертаються до найстаршого способу лічення тої недуги.

Вже старинні уважали їдь пчоли дуже помічною проти ревматичних болів. Сучасна медицина згодилася з тим і внесла значні уліпшення. Тепер їдь пчоли вводять до орґанізму при помочи електричної струї. Маленькі частини їдді при помочи електрики проникають до всіх частей орґанізму, викликують опухлини і переривають болі. Колись пчоли жалили пацієнта, що було дуже болюче. Нова електрична метода не викликує болів.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СОЙМ відбув засідання, на котрім відбулося друге читання проекту закону про повновласти для правительства.

В ВАРШАВІ відбулася нарада українських і польських послів з Волині під проводом бувшого премієра Януша Єнджеєвіча. Утворено волинську регіональну групу. Предсідник групи сенатор Януш Єнджеєвич, віцепрезеси: посли Петро Певний, Ігнац Пулаский. Рішено видати спільну відозву. В ній сказано м. і.: Лучимося однодушно в одну спільну тісно обєднану волинську регіональну парляментарну групу для солідарного заступництва спільних господарських і культуральних інтересів Волині яко інтегральної частини польської держави, котрої могутність і розцвіт є невідкличною передумовою добробуту всего без виїмку населення волинської землі.

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ВОЄВОДА п. Гінтовт-Дзевалтовский переходить в стан спочинку. Його наступником має стати дотеперішний підсекретар стану в Президії Ради Міністрів п. Криштоф Седлецкий.

САНКЦІЇ. 35 держав повідомило Союз Народів про видані зарядження в справі ембарга на зброю та амуніцію, призначені для Італії. 16 правительств висловилося позитивно щодо примінення фінансових санкцій, 7 щодо заборони ввозу з Італії, 7 в справі заборони вивозу деяких сирівців до Італії.

ПРАВИТЕЛЬСТВА ФРАНЦІЇ й АНГЛІЇ повідомили секретаріят Союзу Народів, що готові застосувати економічні санкції ухвалені Союзом Народів проти Італії.

АНГЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ виголосив промову в палаті льордів. В ній заявив м. і., що італійсько-абісинський конфлікт викликав занепокоєння в Англії. Англійське правительство льояльно підпирає Союз Народів в закріпленні мира. Англія мусіла збільшити своє військове летунство до такої міри, якої вимагає національна й імперіяльна оборона Англії.

АНГЛІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР Болдвин заявив м. і.: „Я ніколи не погодився б на те, щоб Велика Британія брала участь у блькаді Італії, оскільки наперед не буду знати про становище Злучених Держав Північної Америки."

АНГЛІЙСЬКІ МІНІСТРИ Гор і Іден заявили, що Англія може говорити з Італією лише в рамцях Союзу Народів.

В ЛОНДОНІ відбулася нарада премієра Болдвина з першим льордом адміралиції, міністрами війни й летунства, міністром гірництва і міністром для Індії. В нараді взяли участь також висші урядники згаданих міністерств. Радили над зменшенням військових сил на Середземнім морі.

АНГЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО має дискретно вицофати кілька воєнних кораблів з Середземного моря, щоб влекшити переговори між Італією й Англією. Таку вістку принесла французька преса.

МУССОЛІНІ видав відозву до „чорних сорочок". В ній сказано м. і: Супроти господарської облоги, котру історія напятнує як безумний злочин, всі Італійці будуть боротися розріжняючи приятелів від ворогів.

ІТАЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило вицофати дивізію війська з Кириняїки в Африці. Італія очікує, що Англія внаслідок того вицофає часть своєї середземноморської фльоти.

В ІТАЛІЇ заборонили продавати заграничні часописи. Та заборона звернулася особливо проти французької преси, котра в послідних часах тішилася в Італії великим попитом.

В М. АДУЇ 200 коптійських священиків зложило присягу вірности Італії на руки ґенерала Маравіна. Також 15 мусулманських духовників зложило акт піддання на вірність Італії.

20.000 НЕВІЛЬНИКІВ освободили Італійці в занятій абісинській провінції Тігре.

НА ОСТРОВІ КРЕТі були заворушення підчас прибуття нового ґубернатора. Грецьке правительство вислало 2 полки піхоти на Крету. Увязнено провідника республиканців Папандреоса.

НОРВЕҐСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заборонило вивозити зброю й амуніцію до Італії.

ПРЕМІЄР АВСТРАЛІЇ повідомив Союз Народів, що Австралія візьме участь в санкціях проти Італії в цілій повні від дати, котру визначить координаційний комітет.

АБІСИНСЬКИЙ ПОСОЛ В ПАРИЖІ Ґуета Вольде Маріяль заявив журналістам м. і.: Абісинський цісар не заключить окремого миру з Італією. Бо він не може забути того, що Італійці напали на його край без виповідження війни.

В КАНАДІ відбулися вибори до парляменту. Ліберали здобули 165 мандатів (в попереднім парляменті мали 93), консерватисти 41 (попередно мали 133). Інші партії дістали по кілька мандатів.

НЕЗАЛЕЖНА МОНҐОЛЬСЬКА ДЕРЖАВА повстане в провінції Чагар під японською опікою. Головою нової держави буде монґольський князь Де-Ван.

В ПІВНІЧНІМ КИТАЮ вибухло селянське повстання під проводом комуністів.

НОВИНКИ

В день 1-го листопада думаючі Українці повинні впливати на те, щоб наш загал зберіг рівновагу духа і тимсамим достойно пошанував той памятний день.

Спеціяльне число „Нової Зорі" буде присвячене справам нашого католицького жіноцтва. Матеріял до того числа вже укладають наші Пані в порозумінні з редакцією „Нової Зорі". Хто з ВП. Пань мавби ще які короткі статті або невеличкі оповідання, може їх прислати на адресу нашої редакції, котра їх передасть до оцінки Ред. Комітетови Католицьких Пань.

Різдвяне число „Нової Зорі" появиться як звичайно в збільшенім обємі. Хто з ВП. Прихильників нашого органу хотівби редакції помогти в зложенні того великого числа, буде ласкав присилати короткі статті та інформації про важніші події найдальше до дня 1 грудня с. р. Перед святами у всіх друкарнях завізно, тому матеріял до великого числа треба заздалегідь давати до друкарні, а ще скорше перечитати, справити, посортувати і взагалі приготовити до друку.

Знимку бурсаків бурси ім. св. Йосафата перед новим будинком помістимо в слідуючім числі „Нової Зорі".

Поширено програму Педагогічного Зїзду. Перед відкриттям Зїзду 2 листопада в год. 8'30 рано о. м. Базюк відправить богослуження для учасників Зїзду в в церкві св. Юра. В часі богослуження буде співати хор учениць ґімназії ім. Кокорудзів. До програми влучено м. ін. реферат о. Ю. Дзеровича: Засоби релігійно-морального виховання молоді, котрий відбудеться 3. XI. в год. 10 в Ремісничій Палаті при Стрілецькій площі.

Збірка для укр. інвалідів в тернопільському воєвідстві (рескр. ч. ЛБ. 3/71/35) дозволена на дні 21, 23 і 24 листопада ц.р. Українське громадянство прохаємо основно використати дозвіл адміністраційної влади та чим хто може рятувати інвалідів Українського Війська. — Головна Рада Українського Тов-а Допомоги Інвалідам у Львові.

„Наш Рідний Край в світлині". Виставка світлин з усіх сторін нашого Рідного Краю зачинається відкриттям в неділю 3 листопада с. р., год. 12-та, в Музеї Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові, вул. Чарнецького 24/I. Вступ 50 гр., для молоді 25 гр. Гарний ілюстрований катальог 50 гр. Не можемо любити того, чого не знаємо; отже коли хочемо пізнати наш Рідний Край повинні ми відвідати всі Його округи бодай на тій виставці! „Наш Рідний Край в світлині" триватиме від 3 до 21 листопада; відчинена щодня від 9 до 17 год.

Загальні Збори Пов. Союзу Кружків Р. Школи у Львові відбулися дня 27 жовтня с. р. в салі „Української Бесіди" (Народний Дім). Рано о год. 8 відбулася Сл. Божа в церкві Преображення Господнього. О год. 10.45 відкрив збори голова Союзу проф. Ластовецький коротким вступним словом. Повітовий Союз обеднує 98 кружків (на 124 громад). Членів є 3122 у Львові і 3351 в повіті, разом 6.473 членів. Львівські кружки удержують 8 народних шкіл. Дитячих садків було с. р. 62, крім того СС. Служебниці вели 1 садок і СС. Василіянки 1. Гуртків дорослих було 56 з 350 членами. Союз висилав референтів до кружків. Було 257 поїздок 36 делеґатів. В сім році основано 2 кружки: в Сихові і Яструбові. Приходи Союза виносили 7.194'09 зл., розходи 6.916.47 зл. Остало готівки 277.62 зл. При Союзі працювали 4 комісії: організаційно-рефератова, фінансова, люстраційна і комісія провірки членів. 71 кружків Р. Шк. в повіті дало 520 імпрез. Звіт з діяльности прислало 30 кружків. На 62 діточих садків прислало звіт 28. В діточих садках лікарі переглянули 647 дітей. З того було 457 здорових і 190 хорих переважно на кривуху, недокровність і недоживлення. Збори вибрали головою проф. Ластовецького.

На православного священика о. Платона Рафальського, 72-літнього пароха с. Кримне, пов. Ковель на Волині, напали в ночі бандити, зранили його і жінку та зажадали грошей. Боячись, щоб хто не прибіг на поміч, бандити втікли. Жінка священика вмерла від ран, священик бореться зі смерти. Поліція увязнила 5 осіб.

Одинока українська фабрика футер „Хром", Пр. Торг. Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всілякого рода футряні шкірки, як також приймає до крашення і перерібки уживані футра. 126—1—16

Перший сніг впав в Турці над Стрием та околиці 27 с. м. Він покрив грубою верствою гори й полонини.

Великий сніг впав на Поморю. Відтак впав дощ і сполокав сніг.

На Кремлі завісили совітську звізду а молотом і серпом на місці, де від 17 ст. висів царський орел. Звізда важить 2 тони.

Англія поспішно розбудовує військове летунство. Будують нові типи боєвих і стратосферичних літаків.

Рим мав з кінцем червня с. р. 1,161.760 мешканців.

Гумор. — В Женеві, в палаті Союза Народів, видають такий обід: 1. Зупа з гороху (киданого секретарем С. Н. до італійської стіни). 2. Потрава з бобу (який Абісинці дають зловленим Італійцям). 3. Европейський бігос. 4. Колдуни (Літвінова). 5. Ріпка (котру кождий сам собі шкробає). 6. Бомби (італійські, нечоколядові). 7. Каштани (витягані з огню для Англії чужими руками). 8. Пиво (якого наварив Муссоліні).

ПАПРОС ДЛЯ ЗНАВЦІВ
ЕҐІПСКІ ПШЕДНІ
= 20 ШТУК = ЗОЛ. 1.80 =

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+додаток 4. Ціна зол. 1.50 з пересилкою зол. 1.80. — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, вулиця Гродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

Неґус Абісинії викляв свого зятя Расса Ґуґсу підчас торжественного богослуження в приявї найвисших церковних державних і військових достойників. В книжці зі списом цісарської родини написав побіч назвища Расса Ґуґси: „помер". Східну частину провінції Тіґре, дідичну власність Расса Ґуґси, подарував Рассови Сеюмови під умовою, що прожене з неї наїздників.

Абісинське посольство з Лондоні видало комунікат. В нім стверджує, що Італійці уживають ґазів, вибухових набоїв і куль „дум-дум" не лише проти війська, але і проти жінок і дітей. Посольство остерігає, що се може довести Абісинців до диких метод супроти полонених Італійців.

Князь Давд, член королівської єґипетської родини, приїхав до Аддіс-Абеби окремим поїздом зі штабом санітетів і санітеток і великими запасами медикаментів, бандажів і т. д. Він має заложити в Аддіс-Абебі шпиталь з 300 ліжками.

В армії неґуса є около 2.000 білих офіцирів.

Абісинські малпи нищать постійно італійські телєфонічні й телєґрафічні проводи на лінії Адуа-Адіґрат. Італійські робітничі колюмни мусять постійно боротися з малпячими збитками.

Конскрипція слонів в Родезії (Полуднева Африка) виявила, що там на свободі живе їх понад 12.000 штук.

Гумор. — Як міль. — Як живете тепер? — Як міль. — Якто? — А так: проїдаю тепер моє футро...

Гумор. — Ґість до кельнера: Сей ніж зовсім брудний! — Кельнер: То дивне, бо я щойно краяв ним мило.

Гумор. — Професор до студента: І як ви могли прийти до іспиту такі неприготовані?! — Студент: Прошу пана професора, та я на всьо приготований.

Гумор. — За приміром дуче. — В однім римськім парку малий хлопець бив ще меншого від себе хлопця. Один старший пан каже: Як тобі не соромно бити слабшого від себе? — Малий фашист відповів: Я його не бю! Я його цивілізую!

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

В Земельнім Банку Ґіпотечнім відбулася 26 жовтня с. р. пресова конференція з приводу його 25-ліття. В год. 12-ій в полудне голова Надзірної Ради п. през. Каратницький отворив пресову конференцію і привитав присутних около 70 осіб. Дир. Сінґалевич виголосив реферат про історію оснування Банку і його діяльність. Потім присутні зійшли до великої салі Банку на партері, де відбулося приняття.

Кооперативна Республика, суспільно-економічний місячник, принесла в ч. 10 за жовтень с. р. м. ін. статтю з приводу 25-ліття смерти В. Доманицького, про Ш. Жіда і солідаризм, про досягнення нашої кооперації, про кредитову кооперацію й ін. До числа приложений як додаток 4-ий піваркуш цікавих „Споминів Василя Нагірного".

Інвестиційні праці на терені львівського воєвідства. Сего року звертається увагу головно на відбудову знищених шляхів та на будову нових, на реґуляцію рік, будову мостів, каналізацію, водопроводи і т. д. На ті праці львівське воєвідство одержало від Фонду Праці 3,871.000 зл. За ті ґроші вибудовано вул. Янівську, Стрийську й Зелену. Борислав одержав 50.000 зл. на будову вулиць, Дрогобич також 50.000 зл. на реґуляцію потока Серед і на вуличні роботи. Незалежно від того Повітовий Виділ в Дрогобичі одержав 25.000 зл. на відбудову шляху Дрогобич—Борислав. Турка над Стрием і Ярослав одержали 25.000 зл. на будову вулиць. Перемишль продовжує будову каналу на суму 345.000 зл. В Сяноці будується водопроводи на суму 250.000 зл. Сего року переводиться реґуляції Полтви, Тисьменици Бориславської (котра заливає що року околицю відпадками ропи) та підвисшується вали Висли коло Тарнобжеґу. 86.000 зл. призначено на будову суспільних домів. Нпр. уділено субвенції на будову лічниці в Турці н/Стр. і Дому Леґіоново-Стрілецького у Львові та Дрогобичі. З Фонду Праці воєвідство дає працю пересічно 4.000 безробітних.

Франція мала в вересні с. р. за 1.508 міл. фр. імпорту і 1.180·4 міл. фр. експорту.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 53·2 зол.

Нім. марка 1·40 — 1·47, фр. франки 34·90 — 35.05, шв. франки 172.50 — 173.00, фунти стерлінґи 26.10 — 26.15, австр. шілінґи 99.50 — 101, чеські корони 20.50 — 21.25, рум. леї 27·50 — 29.00 ліри 36.00 — 39.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 29 жовтня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакування	2.70	зол.
1 кг масла дес. експорт. з опакув.	2.80	„
1 л. молока	0·15	„
1. л. сметани	0.75	„
1 к. яєць	4.30	„

НОВА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І пов. і в книгарнях. — **Ціна 40 сот.**

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: „Княжна чардаша".
КАСИНО: Не відходи від мене.
КОПЕРНИК: Монте Хрісто.
МАРУСЕНЬКА: Бар Міцве.
МІРАЖ: Не хочу знати хто ти.
ПАКС: Весняна парада.
СТИЛЕВІЙ: „Баль у Савой" і ревія.
УТІХА: Невільниця з Манделяй і ревія.
МУЗА: „Я втікач".
ТОН: Клеопатра.

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	Основи соціольоґії	3.—
Ч. 3.	Спіритизм	2.—
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 5.	Я. Л. Секти й сектанти	0.60
Ч. 6.	С. Томашівський: Петро, перший уніятський митроп. України-Руси	1.50
Ч. 7.	Греко-катол. Церква (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: Преса	3.—
Ч. 9.	Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0.60
Ч. 13.	Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: Царство сатани наступає на нас	0.80
Ч. 15.	Борці за Церкву. Ч. ІІ.	2.—
Ч. 16.	Християнське виховання молоді (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: Галицька делеґація в Ризі 1920 р.	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: Галицька Соціялістична Радянська Республика	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: Недільний Дзвін	2.—
Ч. 21.	А. Кругельський: Тилявська Схизма на Лемківщині	1.—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: Три Синодальні Архієреї	0.25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)	0.40
Ч. 24.	А. Ч. Українська молодь Христові	0.60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: Хто такий був Лютер?	0.30
Ч. 26.	Осип Назарук: На спокійнім океані	0.40
Ч. 27.	„ „ Жінка і суспільність	0.50
Ч. 28.	„ „ Жіноча справа	0.40
Ч. 29.	В. Маковський: „Андрей" на засланні	0.80
Ч. 30.	А. Ч.: Террор в минувшині	0.40
Ч. 31.	Еп. Гр. Хомишин: Українська Проблєма	1.50
Ч. 32.	Осип Назарук: Вибір звання	0.40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція	3.00
о. Д-р Т. Галущинський: Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови	0.20
Д-р С. Томашівський: Десять літ українського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику	2.00
О. Назарук: Роксоляна (повість)	12.00
О. Н.: Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії	0.50
Проф. Л. Коплер: Релиґія і політика	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1.00
А. Ч.: На калиновім мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: Католицький журналіст обвинуваченій за державну зраду	1.30
Станіслав Лось: За конструктивну політику на Червоній Руси	1.00
Гадяцький Договір	0.50
Осип Назарук: Націоналізм Донцова	0.60
Осип Назарук: Венеція	3.—

В кождій культурній родині на цілім світі роблять подарунки з книжок при численних подіях і нагодах, а саме: 1) в день уродин, 2) в день імянин, 3) в день коли молодець чи панночка кінчить школи, 4) в день заручин, 5) в день вінчання, 6) на Святвечір, 7) на Великдень, 8) в день патрона місцевости, 9) в кожде родинне свято, 10) при кождій більшій щасливій або нещасливій події, щоб радість утревалити доброю книжкою, згл. щоб смуток злаґіднити розумними думками доброго автора. Пригадайте Собі, чи Ви поступали так і чи в Вашій родині робилося так? Коли ні, то направте се, бо з культурних одиниць складається культурна родина, а з культурних родин складається культурна нація. Сила не полягає на ґрошах, ні на землі, тільки на уморальненні й укультивованні духа. При виборі книжок не забувайте про католицькі книжки „Нової Зорі" і „Правди".

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. — Львів, неділя, 3 листопада 1935. — Ч. 84 (882)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

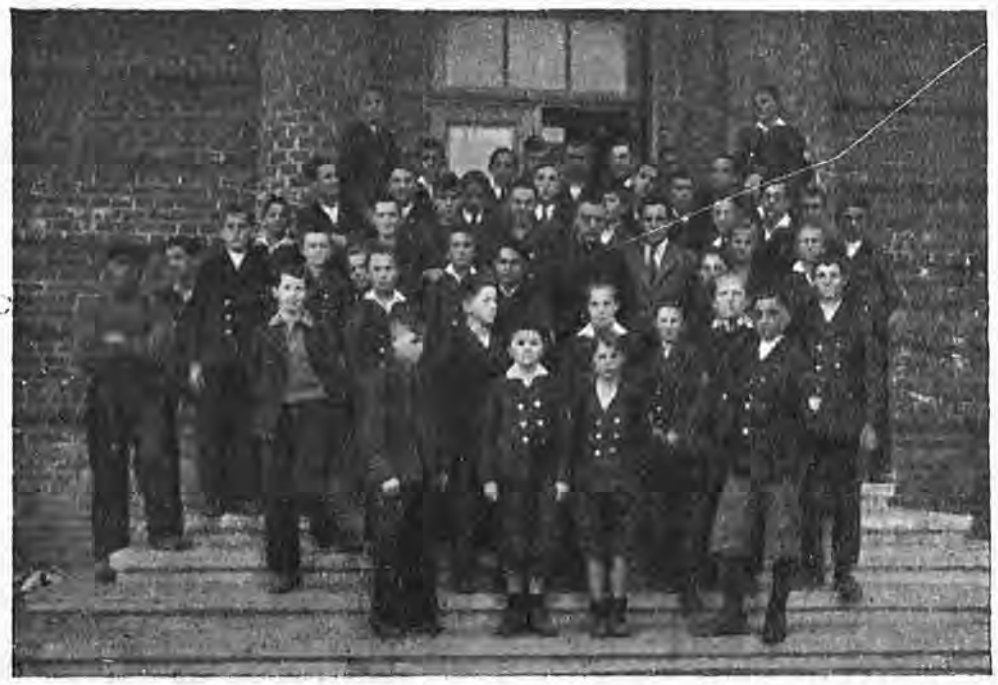

Бурсаки перед новим будинком Бурси ім. св. Священомученика Йосафата у Станиславові. Той будинок збудувало Т-во Безженних Священиків того самого імени до 10 місяців від ухвали про будову.

Конґрес католицьких письменників

Перший конґрес католицьких письменників Бельґії відбувся 12 і 13 жовтня с. р. в палаті Академії в Брукселі заходом товариства „Scriptores Catholici". Проводили п. п. Тіммерманс і бувший міністр Крокерт. Зібрання відбулося при участи 100 католицьких письменників. Була окрема секція бельґійських Фляманів. Всі бесідники підкреслили з вдоволенням, що загальний рівень і напрям сучасної бельґійської літератури гідний католицького народу. Присутні вислухали цікавого історичного перегляду християнської літератури в Бельґії за останне сторіччя. Та література може похвалитися такими назвищами як нпр. Ґерляш, Й. Б. Нотгомб, Віктор Якобс, Жіль Молю, о. Дешамп і богато інших. (КАП).

Війна і довкруги війни

Італійці йдуть вперед, але помалу.

На північнім фронті: Офензива Італійців на м. Макалле розвивається здовж доріг Адуа — Макалле й Адаґамус — Макалле. Італійські війська дійшовши до долини ріки Фарас-Маї посуваються без більших труднощів. Італійці віддалені від Макалле на 50 км. — На полудневім фронті Італійці посуваються двома колюмнами в глибину провінції Оґаден. Одна з колюмн прямує з району Уаль-Уалью на Сассабанег, друга здовж долини ріки Туґ Фафан на Ґорагай. На полудневім фронті падає сильний дощ. Він утруднює похід Італійців. Італійські літаки мали збомбардувати телеґрафічну стацію в Ґаррарі. Крім того Італійці збомбардували Сассабанег, де має бути головна кватира ґен. Вегіб-Паші і м. Дарґар Бур, 30 км. на північ від Сассабанег. Бомби наробили богато шкід.

Абісинці заперечують.

Абісинські круги твердять, що Італійці не посуваються вперед, зате концентрація абісинських військ має відбуватися гладко. До палати неґуса зголошуються тисячі охотників, котрих одначе нема чим узброїти. Абісинці заперечують також неначе ряд начальників абісинських племен перейшов до Італійців.

Великі воєнні приготування в Єгипті.

Британські кораблі, котрі приїхали з Індії, виладували в Суезі 2500 вояків, в Порті Сайді 500 і в Александрії 500. Інші кораблі привезли 8 танків і значний воєнний та санітарний матеріял. Часть воєнного матеріялу вислано в напрямі західної границі, часть замаґазиновано в Александрії. Тепер йдуть приготування до оборони трох шляхів, котрі ведуть через Східний Судан і лучать Кассалю з Хартумом. Над чужинцями розтягнено точний нагляд.

Старайтеся за стипендії!

Львівський воєвода оповістив конкурс на стипендії з 117 фондацій. Умовини одержання стипендій з поодиноких фондацій подано в оповістках конкурсу, пересланих ректоратам академічних шкіл і дирекціям ґімназій та професійних шкіл і вміщено на таблиці оповісток фондаційного департаменту львівського воєводи, Львів, ул. Кармелітська 2. — Подання належно удокументовані треба вносити на руки своєї шкільної влади найпізніше до 25 листопада 1935 р.

В ЛИСТОПАДІ ЗБИРАЙМО НА ІНВАЛІДІВ!

ДОВҐІ І ТЕМНІ ОСІННІ НОЧІ де найкращі жнива для вломників, тому обезпечіть негайно від крадежі — влому своє майно в

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

Молодь і релїґія

Було 3% релїґійних, тепер 92%*).

Про релїґійність дитини рішає передовсім мати: вона перша вчить дитину вимовляти слова „Бог" і Церква, перша вчить молитви. Від матері залежить у великій мірі, чи пізніша зустріч з життям не заломить її дитину під релїґійним оглядом.

Тому велике значіння має релїґійне виховання матерей. Коли мати дійсно глибоко релїґійна, то вплив її на дітей тільки в виїмкових випадках може бути знищений. В споминах богатьох визначних людей стрічаємо згадки про релїґійність матері і про додатний вплив тої релїґійности на ціле їх життя.

Релїґійність дитини залежить також від батька, рідні й окруження, в котрім дитина виростає. Щойно на дальшім пляні є вплив Церкви, душпастиря і школи та катехита. Одначе коли дитина винесе з дому байдужне або й вороже відношення до Церкви й релїґії, тоді праця душпастиря й катехита нелегка.

Дитина від першого року свого життя повинна стрічатися скрізь з проявами релїґійного життя, почавши від молитви, образів, хрестів, медаликів і т. д. Розуміється, не треба страшити дитини, мовляв, „Бозя тебе покарає" і т.д., бо тоді з іменем Бога звяжеться в уяві дитини поняття чогось недоброго, неприємного, чого треба уникати.

Родичі повинні домагатися, щоби вже в діточих садках провідниці узгляднювали релїґію. Шкільна молодь, котра обходить щорічно память Шевченка, Франка та інші національні торжества, повинна уладжувати щорічно академії в честь Пр. Діви Марії, в память св. Священомученика Йосафата і т. д. Се вже декуди робиться, головно заходом Марійських Дружин Молоді. Крім „дня матері", „сьвента садженя држевек" і т.п. можнаб уладити День Унії, в котрім зверненоб увагу на мученицьку історію нашої гр.-кат. Церкви під Росією, на переслідування релїґії на радянській Україні та на потребу підготовання місіонарів на Велику Україну після скинення большевицького ярма. Для старших дітей дуже вказані замкнені реколекції.

Позитивний вплив на молодь мають: релїґійна преса і література, релїґійні представлення і фільми і т. д. Коли безбожники послугуються з успіхом тими середниками для своїх цілей, то тимбільше католики повинні використати всі засоби для скріплення релїґійного життя. Нажаль, мусимо ствердити, що католики далеко позаду від безбожників, масонів, ліберальов і т. д. щодо використовування модерних середників пропаґанди. Преса, література,

*) Гл. „Н. Зоря" чч. 869, 871-3, 876-7 і 880-1.

театр, кіно і радіо сьогодня тільки в дуже малім відсотку в руках католиків. В нинішних часах катехизм і проповідь не вистарчають. Католицька Акція щойно зачинає в нас працю над католизацією нашого життя.

Коли порівнаємо часи передвоєнні з теперішними, бачимо значний зворот до кращого. Наша молодь вже в значній мірі визволилася зпід впливу ідей Драгоманова, Франка й ін. герольдів атеїзму, соціялізму і т. д. та вступає досить численно до релігійних товариств.

Що наша молодь думає тепер про релігію й Церкву, бачимо з відповідей анкети переведеної між 49 учениками (9 з VIII кл. і 40 з VII кл. гімназії): Глибокорелігійних є 2 (4·08%); син селянина та поліційного емерита; релігійних 12 (24·48%), з того синів селян 6 (12·2%), синів міста 2 (4·08%), по 1 (2·04%): син священика, судді, дяка й шевця; прихильних і позитивних до релігії 25 (51%), з того синів селян 7 (14·28%), синів священиків 5 (10·2%), по 3 (6·1%) уродженців міста, синів рядників і народних учителів, 2 (4·08%) синів ремісників, по 1 (2·04%) син адвоката й емеритованого залізничника; байдужих до релігії 4 (8·16%), з того 2 (4.08%) синів урядників і по 1 (2·04%) син священика й адвоката; не відповіло зовсім 6 (12·2%), з того 4 (8·1%) синів міста та 2 (4·08%) селянських синів.

Цікаво, що на 5 релігійних мала рішаючий вплив мати.

Є й відповіди доволі оригінальні, що вказують на самостійне думання. Ось деякі з них:

Один 20-літний ученик з VIII кл. гімназійної, син селянина, написав на питання „Яке відношення до релігії й Церкви“:

„По моїй думці кожна людина мусить вірити в Бога, мусить змагати до осягнення спасення душі. Хтож і що як не католицька віра може дати успокоєння душі, може відповісти на всі тайни буття, може успокоїти розбурхані душі; деж як не в церкві підносимо свій дух на недосяжні вершини і розмовляємо зі Всевишним? Дивлячися на Розпятого Христа, вчимося любови, посвяти, пожертвування, геройства. Й ми Українці тим більше повинні вязатися з Христовою вірою, з Церквою, котра одинока стала дорогоцінною скарбницею змагань та ідеалів української нації на протязі її історичного розвитку. В церкві знаходять опіку покривджені, надію обезсилені, потіху забуті“.

Син священика з села

„є тої думки, що релігію належить трактувати поважно, одначе не „переборщувати“ того відношення до релігії й Церкви (надто прихильного, фарисейства). Всупереч своїй волі розумом ненавидить безбожників інстинктовно“. (Речения баламутне).

Син рільника пише: „До релігії ставлюся дуже прихильно, а до церкви то чисто восточної (!)“.

В сім останнім звороті маємо очевидно відокремлений відгук наслідків невідповідних підручників однобічного навчання української історії літератури та історії Церкви. Не без впливу й аґітація восточників в суспільности.

Син священика, що старається бути оригінальним, пише: (відношення до релігії) „позитивне лиш в деяких, назагал на пів байдуже“. Інший син священика пише: „До релігії й Церкви відношуся з пошаною“.

Ученик VIII кл. з одного з більших міст Галичини пише: „Моє відношення до релігії й Церкви дуже добре, таке, яке обовязує доброго християнина“.

Син селянина: „Релігію уважаю за основу життя, добробуту народу, Церкву за орґанізацію, що прямує до їх сповнення“.

Тут бачимо вплив ідей про тотальність держави, що з Італії та Німеччини дійшли й до нас.

Уроженець містечка, що є на удержанні матері-вдови, пише: „Вірю в Бога, але я не є фанатиком релігійним“.

Сільська дитина пише: „Відношення до церкви прихильне, але не горяче“.

Син адвоката з Поділля, що читає французькі журнали і мріє про виїзд до Парижа на журналістику, пише: „Як часом: індиферентне а часом я аж до пересади побожний“.

Син приватного урядника і матері обряду римо-катол. „не представляє собі держави без релігії й Церкви“.—Син емеритованого залізничника декларує „прихильне відношення до релігії й Церкви“.

— Син рільника: „Я побожний і релігійний, одначе з тим перед другими не виїздджаю“.

Хто побожний і релігійний, повинен дбати, щоб релігійність поширилася в його окруженні та щоб якнайбільший гурт його товаришів складався зі свідомих практикуючих католиків. Сего вимагає служба релігійній ідеї.

Син рільника, що має нахил до священичого стану і поставив собі за ціль стати священиком, пише: „В кождому разі я не атеїст, ані не відношуся байдужно до релігії“.

Син рільника пише: „Релігію вважаю підставою духового життя людини“.—Син дяка, що хоче йти на теольоґію і читає м. ін. „Нову Зорю“, пише: „Узнаю зверхну власть Церкви, я гр.-католик“.

Відповіди доволі ріжнородні, богато в них дитинного способу вислову, одначе в більшості вони прихильні до релігії. Не так було ще пр. тому 10 літ.

В анкеті переведеній в 1924 р. проф. В. Калиновичем між 1200 учениками і 300 ученицями 5 середних шкіл відношення молоді до релігії доволі байдуже. І так на 42 ст. праці проф. В. Калиновича: „Наша молодь у переломовій добі“ читаємо: „Рівнодушне відношення проявили діти до навчання р е л і ґ і ї. В одній з хлопячих ґімназій ні одна дитина не зацікавилася релігією, в другій 16 на 506, себто 3·1%, в дівочій ґімназії 2%, в учительській семинарії 0·9%. „Трудним предметом уважає релігію тільки одна дитина“.

На питання: „Що приносить вам найбільше вдоволення?“ серед інших відповідей читаємо на ст. 53 цитованої праці ось що: Р е л і ґ і й н і спонуки вдоволення подають тільки дві дівчинки й один хлопчик: „коли висповідаюся“, „коли запричащаюся“.

На питання: „Яка область науки на вашу думку найважніша?“ 2.27% дівчат відповіло, що теольоґія, з хлопців ніхто. Метафізику вибрало 0·35% хлопців. Її можнаб з деякими застереженнями уважати за релігію (ст. 64).

Оповіданнями релігійного змісту цікавилося тоді 2·72% дівчат і 0·17% хлопців (ст. 65).

На питання: „Чим бажають стати, не зважаючи на можливість осягнення своєї ціли?“ — м о н а х и н е ю хотіли бути 2·727% молодших ґімназисток, 2·22% старших ґімназисток і 1·538% семинаристок, с в я щ е н и к о м (!) 0·909% молодших ґімназисток, 2·22% старших ґімназисток і 2·307% семинаристок (ст. 66). З хлопців с в я щ е н и к о м хотіло бути 7·56% молодших ґімназистів, 2·70% старших ґімназистів і 2·22% семинаристів. М о н а х о м і м і с і о н а р е м хотіло бути по 0·41% старших ґімназистів (ст. 67).

На питання: „Які умовини вважаєте необхідними для свого особистого щастя?“ старші діти відповіли „Божа поміч“: дівчата 1·818%, хлопці 0·526% (ст. 69).

Найбільше відповідальне заняття уважали тоді 2·78% хлопців душпастирську діяльність, бо „священик відповідає за себе і других“, „може душу до неба повести або запропастити“ й т. п. (ст. 71). За ціль життя на около 300 дівчат 6 (2%) хотіло тоді вступити до монастиря, по 2 (0·6%): „бути правдивою християнкою“, „жити по приписам Церкви“. Хлопці не узгляднили релігійних справ.

На питання: „Яка прикмета подобається вам у людини найбільше?“ 2·27% дівчат відповіло тоді, що релігійність і побожність, з хлопців тільки 0·35%. Хлопці найбільше цінили тоді патріотичність і посвяту для свого народа, 10·52%, дівчата характерність, чесність і фізичну силу по 5·90% (ст. 75).

Найбільшим злочином уважало святотатство і кривоприсягу по 0·9% дівчат і по 0·168% хлопців, відступлення від свого віроісповідання 1·51% дівчат і 0·42% хлопців (ст. 77).

Найбільшим щастям уважало тоді: „Жити по Божим законам“ 1·21% дівчат і 0·588% хлопців, „бути в небі, осягнути спасіння“ 0·9% дівчат і 0·756% хлопців (ст. 77), вдоволення після сповіди: 0·90% дівчат і 0·252% хлопців (ст. 78).

На питання: „Коли почуваєте себе гарно?“ відповіло тоді: „Коли в мене чисте сумління“ 6·876% хлопців і 2·27% дівчат (ст. 79), „після сповіди (після св. Причастя)“ 3·63% дівчат і 0·877% хлопців. — Погано почували себе тоді наші діти: „Коли гризе мене сумління (коли не маю душевного спокою)“: 3·636% дівчат і 2·807% хлопців.

Проф. В. Калинович предложив ще додаткові питання: „Чи кромі вище наведених питань є ще якісь, що викликали у вас особливше зацікавлення? Яких питань ви не можете собі вияснити? Які життєві питання викликують у вас сумніви?“ Дівчата бажали відповідати ще на такі питання: „Чи радо ходите до церкви?“, хлопці: „Як уявляєте собі Бога?“ Чи вірите в чудеса?

Дальше наводить проф. К., що діти завдавали м. і. ще такі питання з приводу тої анкети: Що є Бог? Чи можна вірити в існування Бога в трьох особах? Чи є небо й пекло? Чи можна вірити в позагробове життя? Що буде з душею по смерти? Чому на світі нема спільного віроісповідання? Яке віроісповідання візьме верх? Чому віра у простолюддя сильніша як у освічених людей? Як треба переконувати атеїстів, щоб вони повірили? Чому релігія покрита якоюсь чародійною, таємною, загадковою мракою? Чим треба пояснити те, що кождий фільософ висловлює інші погляди про Бога, світ і людей? Чому Епископи заводять целібат? Як має ставитися держава до Церкви (релігії)? (ст. 87—89).

Такі питання цікавили нашу молодь в 1924 р. Обовязок родичів і педаґоґів, особливо ОО. Катехитів, відповідати на такі питання молоді.

Вище наведені відповіди учеників на дві анкети дають вельми поучаючий матеріял для роздумувань над релігійним станом нашої молоді. На підставі тих двох анкет можна зовсім певно стверднти, що наша молодь за останних 10 літ зробила великий поступ в релігійній ділянці. Сей виразний зворот до релігії й Церкви можна використати для тривалого закріплення впливу релігії на ціле наше життя, розуміється, коли в тім напрямі буде відповідна праця. Релігійне відродження української нації можливе тільки при релігійнім вихованні української молоді. А се залежить головно від матерей, душпастирів, катехитів, преси та письменства.

Чорна небезпека

Б. ґубернатор англійських кольоній в Африці сер Гескет Бел оповістив в „Таймсі“ отвертий лист. В нім пише, що серед чорних панує велике розярення, викликане наїздом Італійців на останню самостійну африканську державу. Обурення та почуття недовіря до білих зростає. Право посідання землі найцінніше для Африканців. Страх перед його знесенням може викликати страшну пожежу в цілій Африці. Для добра британських кольоній треба переконати тубильців, що політика В. Британії ріжниться від політики Італії. Збірна безпека се знаменита річ, але світ потребує передовсім збірної справедливости. (ПАТ)... Сего потреба не лише між чорними...

Знижка комірного

Польські ґазети повідомляють, що справа знижки комірного вже окончно устійнена. При помешканнях до 2 покоїв з кухнею знижка комірного буде виносити 15 проц. і буде скасований льокаторський податок. При помешканнях з трьох покоїв і кухні знижка буде виносити також 15 проц., але льокаторський податок буде задержаний. Для помешкань від 4 покоїв з кухнею не буде ні знижки комірного, ні звільнення з льокаторського податку. Ті помешкання дальше будуть користати з охорони льокаторів. Пять і більше - кімнатні помешкання з кухнею будуть вилучені зпід закону про охорону льокаторів.

Ілюстрації

До господарського положення.

Як зросла дорожнеча у Львові від літа до осени 1935 р.

„Тільки в однім окрузі львівської торговельно-промислової палати скількість осередків, що викуплюють патенти праці, зменшилася продовж останних десять літ о пересічно дві треті. З поверх стошість-десяти тисяч підприємств і фірм впало се число до около 50.000. В такім страшнім відношенню зменшилася скількість жерел не лише внаслідок кріви, але ще більше внаслідок нежиттєвих і безоглядних практик фіскалізму, тих жерел, що скріпляють державний скарб під формою ріжних податків і інших чинитьб. для тих, що обсервують сей розвиток річей, не було несподіванкою, що та політика носить заразок смерти в своїм лоні і що адміністрація, котра практикує таку політику, кує тим самим меч на себе. Програма мін. Квятковского (котрий в обіжниках заявляється за лібералізмом, одначе в подробицях стісняє розвоєві передумови приватної господарки, залежної від консумції) є здається до певної міри продовженням фіскальної політики, котру п. премієр критикує. Посол Медзіньський, генеральний референт буджету, з дозою ущипливого скептицизму висловив сумнів, чи програмове експозе п. віцепрем. Квятковского остоїться в світлі експозе звітового, котрим колись п. міністр схоче зреасумувати страти і користи для держави і суспільности, які повстануть зі здійснення тої програми". Так пише п. Гешелєс в сіоністичній „Хвілі", ч. 5962.

До того додаємо таке: Коли перейти вулицями Львова, то чоловіка збирає жах. Майже на кождій вулиці позамикані склепи і стоять так роками, а в виставових шибах або на сторах видніє надпис „Do wynajęcia" (До винайму). На одній вулиці і то безпосередно злученій з ринком тільки на однім боці на 8 склепів 5 замкнених. Також на інших вулицях повніcько пустих склепів. Їх число переступило тисячі. Але щоб аж так страшно було як пише „Хвіля" того суспільність не припускала. Зі 160.000 підприємств остало всего 50.000! Значить решта збанкротувала. А як довго видержать ще оставші, коли їм ще піднесеться податок в сих тяжких часах... Яка причина того страшного упадку торговлі і ремесла? Відповідь на те: передовсім надмірні податки, надмірна податкова шруба. От що пише про те виленське „Слово" в ч. 295 з с. р. в статті Кета п. з. „ Метафора про дві шруби": „Уздоровлення польського виробництва неможливе без облекшення податкової шруби. Так є в рільництві, так є в торговлі, жалісно ліквідованій з причини податкового перетяження, так є в польськім слабім і малім промислі."

А тепер суспільність почула про підвисшення податків. Нова підвишка податків знищить ще й ті варстати праці, котрі досі животіють. Тимбільше, що вже тепер суспільність складається з банкротів й урядників. Вправді кажуть, що обнижка урядничих платень і реформа доходового податку впроваджена м. і. тому, бо урядникам, мовляв, живеться дуже добре. Бо вони дістають „готовий гріш на першого" кождого місяця. Зате кошти удержання — мовляв — не високі, бо ціни предметів першої потреби упали. Але так не є. Коли приглянутися справі близше, то положення урядників далеко не таке рожеве. Переважна більшість урядників живе по містах. Кошти удержання в містах доволі високі. Передовсім помешкання дальше дорогі як і були передтим. Давніше т. зв. відступне а тепер „ремонти" пожирають всю готівку, яку евентуально урядник мавби. Або візьмім для прикладу ціни предметів першої потреби у Львові з місяця серпня с. р. і порівнаймо їх з цінами з жовтня с. р. Отже, напр. смалець коштував в серпні 1·20 зл. за кг., тепер коштує 2 зл. Солонина коштувала 1·80 зл., тепер коштує 2 зл., м'ясо вепрове в літі 1·80 зл., тепер 2·20 зл. Телятина коштувала в літі 1·80 за кг. тепер коштує 2.40 зл. за кг. Волове м'ясо коштувало 1·20 зл., тепер 1·80 зл. Яйця коштували по 5 сот. за штуку, тепер коштують по 8·5 сот., а на ринку по 9 сот. за штуку. Сильно подорожіло також масло. Воно коштувало 2·60 за кг. в літі, а тепер коштує 3·40 за кг. Хліб подорожів не богато, а всежтаки з 30 сот. підскочив на 32 сот. за бохонець (1 кг.). Молоко також подорожіло на 18 сот. (було 17 сот.) за літру. Отже є подорожіння і то значне, — а не подешевіння. Також інші річи, напр. вироби монополеві, як сірники, спірт, тютюн і т. д. зовсім не подешевіли. Не богато подешевіла нафта, вуголь, електрика і т. д.

Вже тепер торговельні круги затрівожені знижкою платень урядників. Бож урядники се одинокі люди, що можуть ще купувати щось. Коли урядники перестануть купувати і платити довги фірмам, тоді торговельні фірми стратять і тих одиноких клієнтів, від котрих ще можна було щось правильно торгувати.

Хліборобство і промисл се чинники, що витворюють реальні вартости. Хліборобство дрібне і більше нині не може правильно платити, бо не має. Се вже давно стверджений і ноторійно відомий факт. Промисл також ледви дихає. І хліборобство і ремесло і торговля — все те ледви клигає від надмірних податків. Отже накладання ще більших податків очевидно не оживить господарського життя.

СВІЧКИ „КЕРОС"

ОГЛЯД ПРЕСИ

„Нема ідеольогії Маршала"

Католицький щоденник „Ґлос Народу", що виходить у Кракові, помістив в ч. 293 отсю передовицю, котру подаємо в перекладі.

„Широка опінія в Польщі буде напевно вдячна професорови Ягайлонського Університету д-рови Стеф. Колачковскому за його виступ в „Марході" проти спроб механізації культурного життя, започаткованих правительствами з „полковниківської" доби. З відвагою і щирістю рівночасно виступив проф. К. проти них в імя — не індивідуалізму, котрий в справах одиниці бачить найвисшу норму життя, але в імя п е р с о н а л і з м у, котрий, вказуючи на суспільну природу людини і на ній спираючи думку про урядження суспільности, рівночасно підчеркує потребу запоруки для людської „особи" умовин розвитку і свободи. — Механістичні методи регулювання справ духової культури в добі „полковниківського" правління стрічалися часто з негативною оцінкою в кругах нашої інтелігенції. Пригадаймо лише горячі місяці 1933 р., коли рішалася доля автономії університетів. Тоді появилася збірна книжка зі статтями наших найзнаменитших учених п. з. „В обороні свободи академічних шкіл". Проф. Розвадовский подає в тій книжці ядерну характеристику метод уживаних п. Я. Єнджеевичем, даючи своїй статті вимовний наголовок: „На мотузі". — Одначе се були голоси по найбільшій части „клерків" (по словам Франциза Бенди) — людей науки, „чужих — якто кажуть — життю". Отже добре сталося, що з тою рішучо негативною оцінкою потягнень б. правительства виступив проф. К., з одної сторони вчений і мислитель, з другої горячий поклонник — з чим в статті не криється — особи марш. Пілсудского. Бо його не досягнуть закиди, котрими санатори оперували в таких случаях: що „партійник" або „чужий життю".

Ідеольогічна пустка „державного виховання". — Капітальний уступ в статті п. проф. К. присвячений справі „державного виховання"... Консеквентно досліджуючи думку за думкою той „виховний" напрям, проф. К. доходить остаточно до висновку, що та „система", з такою силою накидувана молоді шкільною владою, реклямована „теоретиками" як якесь нове відкриття Америки на полі педагогії, — се ідеольогічна пустка, не має ніякого змісту. Бо — слушно пише автор — сказати: „держава", — се ще нічого не значить. Треба сказати отверто і щиро, якої держави хочемо: соціялістичної, комуністичної, християнської, фашистівської, чи може ще якоїсь іншої. Щойно тоді „державне виховання" перестане бути пустим звуком і дістане реальний зміст.

Одначе того — стверджує проф. К. — ми досі не довідалися, а корифей того „виховного" напряму п. Януш Єнджеевич з розброюючою щирістю (що гідне похвали) але і з зарозумілістю (що дивує) заявив, що „державне виховання" полягає на примінюванні молоді (та через неї і суспільности) до актуальної дійсности. Отже вся „система" п. Єнджеевича зводиться до опортунізму, до вбивання всякої думки, до повного маразму. А коли до того додамо, що по думці виводів п. Єнджеевича правительство одержує владу життя і смерти над цілим простором культурного життя, то не будемо дивуватися кінцевому висновкови проф. К., що — се приготовлювання шляху к о м у н і з м о в и... Не інша була причина побіди большевизму в Росії. Своїми механістичними методами царське правительство підготовило грунт під большевизм. Зміна наступила невелика: на місце білого царя приишов червоний.

„Нема ідеольогії Маршала". — Неменше цікавий і навіть просто рекеляційний зміст приносить стаття проф. К., коли відповідає на питання: Чому приписати ту примітивну, симпліцистичну, простацьку поставу значної частини урядового табору до справ культури. Се походить з деякої злуди, котрій улягають санаційні „специ" від культурного життя. Піддання суспільности під їх провід жадають в імя „ідеольогії Марш. Пілсудского". Помиляються. „Бо — пише проф. К. — нема ніякої ідеольогії Маршала".

Щож се таке ідеольогія? Се збір кількох норм, кличів і напрямних засад, що збираються в якімсь однім начальнім кличі. Отже маємо ідеольогію демократичну (ідеольогія рівности), комуністичну (ідеольогія устрою збірної власности), гітлерівську (ідеольогія чистоти раси) і ін. Маршал Пілсудский мав ідеольогію. Була нею ідеольогія — самостійности Польщі через „збройний чин". На тім полягала і до тих моментів обмежувалася його ідеольогія. Але з хвилею повстання польської держави та ідеольогія скінчилася, сповнилася, здійснилася. Отже тепер — її нема... Внаслідок того нема ні господарської, ні суспільної ідеольогії Марш. Пілсудского. Ні культурної. І не було!... Тим толкується, що Марш. Пілсудский міг покликувати на начальні становища в державі по черзі людей, котрі взаїмно собі протиставлялися.

Те що проф. К. сказав, писали ми нераз на сторінках „Ґлосу Народу". Зі сторони санаційних ревнителів стрічав нас тоді закид, що кормуємося „ненавистю"; взагалі приписували нам найпідліші інтенції. Нині показується, що не вони, ревнителі, але ми, „калюмніятори", мали рацію. — Се підносимо не тому, щоб шукати сатисфакції за тілько кривд і напастей, котрих ми були предметом, голосячи від літ тезу, котрій нині проф. К. дає вислів. Але тому, що безспірна хіба нині теза Шан. Автора отвирає перспективи на великі труднощі, через котрі мусимо перейти. Пригадаймо! — Проф. К. стверджує, що „нема ніякої ідеольогії Маршала". Внаслідок того — висновок з тої тези — тої ідеольогії треба шукати, треба її творити. Бо неможливо вести державу без ідеольогії. „До механічного зліплення („сцалення") суспільности — пише проф. К. — вистарчить спец і агітатор або комедія виборів". Та до створення нової суспільности в духово-культурнім значінні і до переведення держави через бездонний вир хаосу струй і подій — треба ідеольогії.

Се тільки негативне уняття нашої дійсности проф. Колачковским. Воно не вистарчає. Суспільність чекає на позитивні напрямні в обсягу державної ідеольогії... Одначе всі, безсумніву всі, будуть вдячні краківському професорови і за те негативне уняття великої проблеми. Коли хочеться в означених умовинах збудувати щось нове, треба наперед очистити грунт. Заслуга проф. Колачковского в тім, що забрався до тої очищуючої праці". — В. З.

ПАПРОС ДЛЯ ЗНАВЦІВ
ЕГІПСКІ ПШЕДНІ
90 ШТУК 30 ЗЛ. 1.80

Калєндарна „prosperity"

4) Католицькі календарі. [1])

Готовсь. Підручний календарець Українського Юнацтва на переступний рік 1936. II. річник. Опрацював Андрій Гарячий. Видавництво „Наша Майбутність" ч. 2. Львів, Петра Скарги 5. Ст. 128, форм. 8,5 × 12 цм. Ціна 30 ґрошів.

Календар Місіонаря на 1936 рік. Річник XXXIII. Зладив о. Пахомій Борис ЧСВВ. Друкарня й видавництво ОО. Василіян у Жовкві. Ст. 131 + 13 нпг. Ціна 1 зол.

Те наше сучасне католицьке відродження, яке я памятаю, розпочалося в 1918 р. заснуванням Марійського Товариства Молоді. Вже при самих початках того руху говорилося про католицькі видавництва для молоді й української інтеліґенції. Та прийшла польсько-українська війна, Домбе для ОО. Василіян і врешті большевицький наїзд 1920 року. Та вже того самого року провідник Марійського Т-ва Молоді, о. др. Иосафат Маркевич ЧСВВ, відновив працю в Т-ві. Одним з перших починів у тій праці було видання студентських календарців п. н. „Ідея" та студентського вістника „Поступу", що виходив аж до 1930 року, рівно 10 літ. При видаванні „Ідеї", календарця для студентської середнешкільної молоді, йшло нам про те, щоб дістатися до сердець молоді в легко приступний спосіб і остати при ній, повсякчасно пригадуючи їй про найважніші ідеї, отже й ідею Бога та католицької Церкви. „Ідея" мала для того — попри звичайну календарно-шкільну частину — також легко написані (звичайно о. дром Маркевичем) статейки апольоґетичного й етичного характеру.

Ідеї „Ідеї" й „Поступу" видно впали на пригожий ґрунт, бо в безвірників викликали правдиву фурію злости й обиди, знов же у віруючих згл. чистих серцем віру утвердили й навіть привели неодного до неї. Коли взяв я прим. в руки шематизм Василіянського Чина св. Йосафата за 1935 рік, то в списку теперішних Отців Чина вичитав неодно назвище з тих, що тоді як малі „мікруси" купували видання Марійського Т-ва Молоді, від них починаючи свій шлях до Бога.

Ріжні немудрі й чисто людські слабощі причинилися до упадку „Поступу"; натомісць календарці Марійського Т-ва виходять і досі. Правда, Т-во зрезиґнувало мабуть хвилево з ділання на середнешкільну молодь і звертає більше увагу на видавання календарців „Нашого Приятеля" для дітей, ніж на „Ідею". Всеж таки й видавництво „Ідеї" не перевелося й досі; лише її зміст і обсяг дуже — змаліли.

Отже мабуть у сліди „Ідеї" хоче вступити видавництво „Наша Майбутність", видаючи великий (128 сторінок!) календарець для молоді п. н. „Готовсь". Уже попередній річник того підручного календарця здобув собі велике признання й попит не лише серед молоді, а й серед широких кругів нашого громадянства. На сторінках української преси появилися про цей календарець дуже прихильні замітки, що підносили численні прикмети того календарця.

І ось перед нами черговий річник „Готовсь", що не лише ні в чім не уступає свойому попередникови, але ще його помітно перевищає. Обєм другого річника, побільшений до показного числа 128 сторінок, виказує такий богатий зміст, що само його вичислення займає дві сторінки. Надто, щоби вдоволити деякі відмінні потреби студіюючої й нестудіюючої молоді, календарець „Готовсь" появився в двох редакціях. Друга редакція (для нестудіюючої молоді) замісць календаря за останнє чвертьріччя 1935 та деяких шкільних рубрик — приносить короткий огляд історії України. Крім того на зміст календарця складається: календарна частина, церковний і астрономічний календарі, терміна-рець і пригадки на кождий місяць, почтова й залізнича тарифа, історія України в датах, головні дані української статистики, вісті з нашого спорту, практичне рятівництво та підручна аптичка, знаки погоди й цілий ряд потрібних рубрик і табельок. При всім тім календарець має виразно католицьке обличчя, особливо підчеркнене в „Засадах українського юнака" (ст. 71—73). Календарець „Готовсь" — на мою гадку — може надто захвалює націоналізм; та знов же — спитаю — чи таке „націоналізування" сьогодня не є одиноким чинником, що може зєднати молодь? Може за мало місця лишає сей календарець на записки; в чергових річниках треба додати дещо більше чистого паперу на такі записки. При заповіті „Бережи та дбай за розвиток рідної культури" (ст. 72) слід було додати „в дусі католицької Церкви"; без того додатку наші католики своєї культури не поставлять, лише скотяться вниз, до рівня сателітів „Назустрічі" й Михайла Рудницького. Добре також булоб обминути на другий рік поганський термін „свято" на ріжні „дні і здвиги", термін який сього року мабуть помилково поміщено на ст. 19, 43 і 47. Слово „Обряд" не слід писати з великої букви; обрядовщина вела й веде в нас завсіди до москвофільства, а се хіба не в інтенціях наших католицьких народовців...

Велику прислугу для нашого католицького руху зробивби сей календарець, колиб на другий рік подав адреси й ідеольоґію католицьких установ і преси. Також добре булоб вести в „пригадках" дальше скоординування читача-власника з темпом праці католицьких орґанізацій. „Ідеальна" дотеперішна безпляновість, „якось то буде" нашого католицького руху — конечно домагаються такого скоординування й постійного пригадування людям про те, що „єдине є на потребу".

Всі ті промахи згл. пропуски подаю в „Новій Зорі" не для того, щоб читачі могли з легким серцем поминути сей календарець, мовляв: у ньому се й те недостаточне. Ні, ті помилки й поради подаю під розвагу лише редакції календарця. Натомісць читачам — все одно, молодим чи старим — раджу сей календарець купити й носити постійно при собі, замісць дотеперішніх видавництв ріжних наших приватних ґешефтарів-безвірників. А кого се мало переконує, тому зверну увагу на те, що 128 сторінок календарця „Готовсь" коштує всього 30 ґрошів і до того зміститься в кишені від камізельки...

Колишні, в десятки тисяч ідучі наклади календаря „Місіонаря" свідчили про надзвичайну популярність того календаря. Анонс у тому календарі мав між простолюддям величезну повагу і справді приєднував богацько покупців. Та покупна сила селян тепер дуже змаліла, ціна кал. „Місіонаря" не дуже обнизилася й до того зміст деяких його річників був занадто навчальний, щоб людям сподобатися. Отже наклад того календаря падав, аж дійшло до того, що минулорічний наклад календаря мав ледви три тисячі примірників; анонсів було в ньому всього три сторінки.

Не диво, що супроти такого стану релігійний календар „Місіонаря" не видержував конкуренції з ліберальстичними календарями. А з упадком накладу календаря „Місіонаря" росли рівночасно сила і значіння просто сектантських ідей, ширених між народом календарною заразою ріжних ліберальних календарів.

На мою гадку поширення календаря „Місіонаря" — супроти ледачости наших „клерикалів" і незорґанізованости католицьких „мужів довіря" — може піти вперід лише через збогачення змісту

[1]) Пор. „Нова Зоря" 1935 числа 76, 79 і 81.

ОСИП НАЗАРУК 8)

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Столиця Апостольська

I. Вїзд до Риму.

Мотто: „Кождого дня сходить сонце".

Я вже вїздив до богатьох міст на земній кулі, в старім і новім світі. Та ще ніколи не зазнав я такого дивного вражіння як при вїзді до Риму. Коли око моє доглянуло перші предмети того міста, немов рукою відняло так пропали з тямки всі спомини звязані з його історією. Точно так якби густа сіра мрака, що покриває верхи гір, якась лагідна гладка імла забуття заснувала густою сіткою всі мої згадки про минувшину Вічного Міста.

Вражіння приблизно таке якби я входив розібраний і нагий у теплі води океану.

Але з тої дивної імли чи води виринає й обіймає мене і в нутро моє входить щось таке якби я вїздив у добра і маєтки, про котрі якраз тепер несподівано довідався, що се мій спадок по тих, котрі давно відійшли й оставили мені ті великанські добра, яким границь ні вартости не знаю, але прочуваю, що вартість їх дуже велика. З тим вязалося в мені якесь невисказано миле почуття незаслуженості того щастя оглядання Вічного Міста.

Правда, те почуття мав я від хвилі коли вїхав на землю Італії, та воно не було таке сильне. А тут воно так скріпилося, що зачало викликати вражіння ласки Божої.

На думку прийшло, що я не мігби без неї дістатися сюди, по такій надзвичайно тяжкій операції, яку я пережив — два тижні тому. Тай взагалі, як я попав у таке місто, у столицю світа, я, дитина маленького місточка, причім мої відносини, з котрих я вийшов, зовсім не предистинували мене до таких подорожей і таких оглядин.

Мабуть у меншій або більшій мірі переживав подібні вражіння кождий паломник до святих місць людства. Надзвичайно цікаво й поучаюче булоб прослідити в світовій літературі, як відбивалися подібні вражіння в душі людей з ріжних віків і народів.

Я так був захоплений вїздом до Риму, що всупереч свому звичаєви не робив ніяких, навіть найменших записок про той вїзд. Та памятаю свої перші вражіння дуже докладно, аж до подробиць. Памятаю також докладно перші предмети Риму: довге кладовище і доми з ріжними надписами.

Кладовище і доми з надписами.

Щойно на вид кладовища, довгого-довжезного, пригадалося мені, що я від Венеції аж до Риму ні разу не згадав в думках християнського Риму! Та зараз насунулося пояснення того: в споминах ярко і живо виринула молодість, в котрій школа давала і дає майже виключно історію передхристіянського Риму. А що я цілий сей день був молодий, отже й згадував тільки те, що з того часу походило.

Друга контроля над моїми думками по дорозі до Риму відкрила факт, котрий вже тяжко було пояснити. Що за факт? А той, що я згадуючи ріжних мислителів, котрі застановлялися над причинами зросту й упадку Риму, не згадав старого французького барона Монтеске, хоч якраз наближається 200-ліття від часу появи його голосного твору на ту тему. Аж перші римські доми з цікавими надписами на них пригадали мені той цікавий твір французького аристократа, котрий зібрав в нім масу матеряду й помічень, хоч мусів послуговатися чужими очима, бо був майже сліпий. Покажіть мені такого витревалого працівника між нашими...

календаря також і в сільсько - господарський відділ з одного боку і через обнижку ціни календаря з другого боку. В нас досить безробітних агрономів, отже сільсько - господарський відділ легко буде збільшити й відповідно поставити. Він дуже потрібний, бо... не самим духом жие селянин, але й бульби потребує. Обнижку ціни календаря до яких 75—80 ґрошів можна перевести так, щоб наклад календаря крили оголошення. Коли календарі Тиктора мають по 24 сторінки оголошень, — „Місіонар" без сумніву більше авторитетний для читачів — повинен мати оголошень бодай тілько, коли не більше. Що до сього можна довести, доказує хочби порівнання сторінок оголошень річників 1934 з 1935: 3 і 14 сторін. А чейже в 1935 році кріза хіба не обнизилася. Можна також дати грубший, зате гірший папір; відома річ, що село цінить іще книжку „на цаль грубу". На трибарвну обгортку шкода грошей; вистарчить двобарвна з комбінацією білого підкладу. Все те поради бувшого видавця, отже мають за собою досвід. А є рація їх примінити — головно демпінг ціною — саме для ідеї, якій „Місіонар" служить. Коли вибеться з рук народу злі календарі, а се може статися лише через їх банкротство, тоді щойно можна буде подумати про матеріяльні користи.

Сьогорічний (1936) календар „Місіонаря", хоч не відповідає вповні ідеалови, що його я вище намітив, всетаки наближається до нього. Завдячує се очевидно свойому редакторови о. Пахомієви Борисови ЧСВВ. Анонсів є вже в календарі 14 сторінок, ціна нижча від календарів Тиктора на повних 50 ґрошів, зверхній вигляд дуже гарний, лише папір надто тонкий і через те календар виглядає на мізерний.

Зміст календаря і мова дуже поліпшилися. — Стаття „Українсько-католицька Церква та її Князі - Єпископи сьогодні" (ст. 49—64) цікава не лише для простолюддя, але й для інтелігентів. Тон статті та самопошана власного духового добра (замісць лайки й „міндервертіґкайтскомплексу") напевно піднесе на дусі навіть мало прихильного Церкві Українця й через націю наближить його до рідної Церкви. — Талантовито написані оповіданнячка бр. Германа ЧСВВ. Новеля Євгенії К-івни, хоч формально досить наївна, вказує на те, що авторка цікавиться проблемами нерушаними в нашій літературі та без сумніву потрібними й інтересними. Трохи завчена стаття о. Луканя надається краще до наукового журналу. Потрібна стаття о. Назарка про Марійські Дружини. Несмачне осмішування Жидів на 95 сторінці; Жиди не є смішні, лише небезпечні. Послання Преосв. Е-па Діонісія Няраді про „Тисячпятьдесятьліття блаженної смерти св. Методія" дуже цікаве. Воно релігійно та історично дає богато освідомляючого матеріялу. Цікаві додатки з ріжних світських ділянок (лічництво, техніка, геоґрафія й т.п.) та додаток „Листочок для діточок." Богато цікавих і при тім нових ілюстрацій робить сей календар „Місіонаря" більше популярним. Все вказує, що редакція календаря вступила на правильний шлях.

Щодо ілюстрацій, то дві маленькі замітки. На 68 стор. нема о. Назарка, хоч підписано, що се він. Перша ілюстрація на 126 ст. зовсім фальшива й непереконуюча: вирячена на позір і глупо всміхнена дитина вказує на те, що фотоґраф пішов шляхом фальшивої „ставленої" фотоґрафії ремісника, а не артиста. Натомість правдиво-дитяча фізіс і міна на тій самій сторінці вдолі: се справді природна, жива дитина, а не трафарет. — Мова назагал чиста й майже літературна; великий поступ у видавництві. На 73 ст. має бути Пієві, а не Пійові (мягка відміна!) Таксамо годі писати „презес ради ряду" (ст. 124), бо презес — чуже слово, ряд се польське szereg, а не rząd (уряд, правительство).

В коректі треба більше уваги, щоб не було помилок у датах (на ст. 55, в 1900! році буцімто відкрили митрополію в Галичі). Ко увеселенію й на потіху додам, що в тогорічнім календарі „Криниця" маємо „королівство Неаполь", яке лежить... в Азії...

Всі згадані формальні помилки календаря „Місіонаря" — велика дрібниця в порівнанні з його добрим змістом. Се справді одинокий, щиро і правдиво католицький календар в українській мові. Длятого мусимо заохотити всіх Українців-католиків до купна того календаря і побажати його редакції й видавництву, щоб на другий рік могли напечатати на ньому: „Наклад 65.000 примірників!"

Тільки видати календар вчасно. Його вже тепер треба приготовляти. Араміс.

Гумор. — Приятельська рада. — Жінка: Що маю робити, щоб мій муж вечорами сидів дома? — Сусідка: Виходи з хати!

Гумор. — Рада для неґуса. — Один Жид вислав таку телеґраму до неґуса: Перестань просити Союз Народів. Як хочеш спасти Абісинію, то перепиши її на імя своєї жінки.

Гумор. — Добре помешкання. — Чи тут завсіди так капає вода зі стелі? — Ні, прошу пана, тільки тоді, як паде дощ.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

ОО. Василіяни в Станиславові. Як відомо, станиславівський Владика Преосв. Ґригорій Хомишин віддав ОО. Василіянам новозбудовану церкву св. Тройці на станиславівськім передмісті Княгинин Кольонія (Майзлі). Минулого вторка виїхав туди львівський ігумен Впр. о. Йосиф Лучинський ЧСВВ. До помочі йому виїхав зі Львова о. М. Камінський ЧСВВ і один брат із погінського монастиря. Перші прилюдні богослуження в новій василіянській церкві пічнуться в неділю 3 с. м.

Впреосв. Діонізій Няраді, епископ для Українців в Югославії, обходить с.р. ювилей 60-ліття уродин і 20-ліґтя епископства. В Петровцях відбулася з того приводу торжественна академія з промовами, співами й деклямаціями в честь Ювилята.

Впр. о. Лазар Березовський ЧСВВ, Ґенеральний Консультор ЧСВВ, б. редактор жовківського „Місіонаря", відїхав зі Львова до Риму ві второк 29 жовтня ц. р. пополудні. В Галичині перебував на лічення від квітня ц. р.

Епископ Люксембурґу о. Петро Номмеш помер. Він вродився 1864 р., епископом став 1920 р.

Росвелт про потребу релігії в житті народу. Президент Злуч. Держав Північної Америки заняв дуже прихильне становище до католицького конґресу в Клівленді. Він вислав на конґрес свойого офіціяльного делеґата, міністра почт І. Фелея та прислав на руки епископа Шрембса привітальний лист до конґресу, в котрім м. ін. пише: „Конференції й релігійні зібрання се життєва потреба з огляду на добро нашого народу й нашого краю. Щоб пізнати засади, з котрих випливають суспільна справедливість і господарська свобода, треба чогось більшого ніж те, що має сам в собі один чоловік або якась ґрупа людей. Поступування після тих засад вимагає більшої сили ніж власна сила. Особистий мій досвід в публичнім житті постійно пригадує мені правдивість слів нашого першого президента: Релігія і мораль се конечна підпора для того всего, що веде до політичних успіхів. Релігія помагає нам, бо вчить, що ми діти одного Небесного Отця і що Небесний Отець нам помагає. Без релігії ніякий нарід не має трівкого істнування. Треба зазначити, що від самого початку до нинішного дня ми боролися за свободу визнавання релігії, боронили її нашими правами й підпирали в наших установах. Отже ваш конґрес має величезне значіння в великій історичній місії стремління до добра краю".

На однім з перших домів Риму побачив я отсей надпис (в латинській мові): „Кождого дня сходить сонце". Що за глибокий зміст в тих на перший погляд звичайних словах про таку звичайну, дійсно повседневну річ, як схід сонця. Та сей надпис богато дає до думання кождому, хто хоче думати. Ану, перестаньте в сім місци дальше читати і самі вдумайтеся в зміст того надпису.

Вже? Знайшли що?

Молодий хлопче, молода дівчинко! Може ти вперве пробував чи пробувала самостійно думати на сім прикладі? Не сумуй, коли тобі не вдалося тут нічого відкрити, нічого видумати. Може ти не вмієш думати? Не чуйся і тим пригноблений, пригноблена. Всего можна навчитися.

Тут не сором признатися до того перед собою, що не вміємо думати, бо на сій землі виростали найлучші правничі голови з острими як ножі думками. І ні передтим ні потому не було вже таких. Отже де як де а тут нема сорому вчитися думати, тут, де судили римські правники, котрі також не стидалися виїздити з дому на науку.

Та наперед послухай трохи мене, а я тобі скажу мій погляд на те, чому ти маєш причину не вміти думати.

Є двояке думання, про річи надприродні і природні. Першим родом думання займається головно духовний стан, коли він не обвантажений недуховними справами, а другим родом думання займається світська провідна верства кождого племени, коли вона усвідомить собі три річи: І. що має обовязок думати за все племя своє, 2. що наперед треба думати, а потому можна робити, не навпаки, 3. що хоч яке важне думання одиниць, то ще важніше для кожної спільноти думання родів її, передаване з батька на сина і що таке думання неможливе там, де запанує пайдократія, найстрашніший з проклонів, які знає людство, страшніший од повітра, глада, огня і програної войни, бо пайдократія доведе напевно до кождого з тих нещасть, а вийти з них очевидно не може.

Простий народ також думає, але наївні ті, що в складних публичних справах хотіливб звалити думання „на простого хлопа". Наївні з ріжних причин. Раз тому, що „простий хлоп" хоч бувае розумніший від тих, що хотіливб на нього звалити тягар не на нього призначений, ніколи і ніде не мав і не має претенсії ні можливости двигати ще й той тягар. По друге тому, що круг думання простого народа всюди і все обіймає передовсім справи прокормлення того простого народа і тих, що власне обовязані думати про його публичні справи. Кажучи ще виразніше: „простий хлоп" обовязаний думати передовсім про насіння, про орку, про відповідне садження деревини і т. п. Розуміється, йому ніхто не забороняє думати і про ті річи, до яких покликаний ти, як член провідної верстви. Але „простий хлоп" не має обовязку розумітися більше на тім, до чого обовязаний ти — таксамо як ти не маеш обовязку розумітися більше на його роботі, ніж розуміється він .

Про те, як у нас виглядав і виглядає стан духовний, не хочу сим разом говорити. А про те, чому світська провідна верства у нас майже весь час з малими виїмками не вміла думати, хочу тобі сказати кілька слів.

Ось вони: Вона не вміла і не вміє думати тому, бо весь час навіть не пробувала думати сама, а думали за неї на її землі інші. Думали Авари і Хозари, думали Варяги й Византійці, думали Печеніги і Половці, думали Берендії і Торки, думали Чорні Клобуки і Жиди, думали Турки і Татари, думали Литовці і Мадяри, думали Шведи і Ромуни, думали Німці і Поляки, думали нарешті й Москалі. Думали родами, а не лише як одиниці.

(Дальші буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Йосиф Виговський

Епископ Луцький (1713—1730)

Перший гр.-кат. Епископ з Гетьманського Роду і мабуть перший, що в своїй Епархії завів обовязковий целібат духовенства.

Склалося так, що повної історії нашої Церкви, написаної в католицькім дусі, не маємо й досі. Після загальних спроб Гарасевича й Пелеша, писаних в минулому столітті, коли ще було знане дуже мале число архівного матеріялу і тим самим не можна було дати повного і всестороннього образу історії нашої Церкви, була недавня спроба Томашівського, але й вона перервана зі смертю автора. Так про богатьох визначних католицьких діячів нашої Церкви маємо дуже мало відомостей, а ті, що є, не зібрані до купи.

Сказане відноситься в цілості до Йосифа Виговського, василіянського монаха, від 1713 року епископа мстиславського „в країні невірних", а від 1716-того епископа луцького. З його часів маємо лише коротеньку згадку про його похорон, у якому взяли участь представники обох обрядів.[1]) Майже сучасний Несецкий характеризує його як „пастиря, що ревно працював для Унії, пильно беріг церковної дисципліни, майже нового основника своєї катедри, знищеної трохи не зовсім ріжними війнами", і що „помер на великий жаль не лише своїх епархіян, але й цілого воєвідства", себто цілої Волині.[2]) Вже хочби отся характеристика змальовує Епископа Виговського як людину непересічну, гідну ближчого пізнання. Зацікавлює він нас іще більше як перший мабуть греко-католицький Епископ, що завів у своїй Епархії обовязкову безженність духовенства.[3]) Пригляньмося тій цікавій постаті, наскільки позволять на се наші скупенькі вістки.

Йосиф Виговський (світське імя його незнане) родився в 1660 році в Замості. Його родичі були Константин Виговський, рідний брат Гетьмана Івана Виговського, й Раїна Мещерин, по релігії православні. Вони й виховали сина у православному дусі, але він скоро ступив на шлях пізнання правди і приняв Унію.[4]) Ми не знаємо, які впливи ділали на молодого Виговського; дуже правдоподібно, що заважили тут ОО. Василіяни, бо Виговський вступив до того Чина, а саме до монастиря в Супраслі. У Чині учився реторики й фільософії, але богословської освіти не дістав. Він, очевидно, навіть не думав про духовну карієру, бож певно десь до 1690 року (30 літ життя!) покінчив був свої студії й далі не йшов. Чи заважила тут монаша скромність, не знаємо, але так здається було. Можемо про се заключати з того, що, не зважаючи на брак у нього богословської освіти, його висвячують на священика й опісля на Епископа. Хіба не бралиб на таке становище людини, що не визначаласяб окремими чеснотами. Висвячення на Епископа відбулося в 1713 році, себто, коли Виговський мав 53 роки життя — отже добре знали його вартість. До того з пізнішого життя й діяльности не знаємо ні одної подробиці, що кидалаб якунебудь тінь на його характер.[5])

Вибір Виговського на Епископа відбувся серед спеціяльних обставин церковного й політичного характеру. Його попередником на луцькій катедрі був Діонізій Жабокрицький, що зі схизматика став католиком і в 1701 році приєднав луцьку Епархію до католицької Церкви. За те на Жабокрицького піднялися православні шляхтичі й луцьке церковне брацтво. Вони денунціювали свого Епископа перед царем Петром і той, насилуючи міжнародне право і зневажаючи суверенність польської держави (впрочім не перший і не останній раз), велів своїм посіпакам силою схопити Епископа Жабокрицького й заслав його на Соловки. Не поміг нічого протест короля Августа II-го й Папи Климента XI-го — цар не освободив насильно схопленого Епископа. Треба було подумати про нового управителя луцької Епархії.

Кандидатом короля був Кирило Шумлянський, василіянський монах, що був уніятом і як сказано в королівській грамоті, був добрим католиком. Його й іменує Август II епископом луцьким дня 10 квітня 1710 року.[6]) Та новий владика—номінат відразу показав себе негідним високого достоїнства. Він поводиться як задирчистий шляхтич-авантурник, нападає оружно на маєтки шляхти, відбирає їх, при тім, „не зважаючи на свою пастирську гідність", калічить і вбиває нападених, як скаржаться вони в суді[7]). Нарешті припечатав свою „діяльність" не як пастир, а як хижий вовк: поїхав по висвячення до... православного Митрополита до Києва. Се мало такий наслідок, що король відібрав йому епископство,[8]) а шляхта признала вибір неважним.[9]) Епархію підчинено холмському Епископові Йосифові Левицькому, а Шумлянський поїхав з Польщі й ніколи вже до Луцька не вернувся.[10])

Сим разом нічого не поміг протест царя Петра, що хитро хотів на основі трактату з 1686 р. спонукати Августа до привернення гідности і трону Шумлянському. Цілий 1712-тий рік і більшу часть 1713-го адмініструє луцькою Епархією епископ Левицький. Аж 9 серпня 1713 р. видає він грамоту, в якій складає гідність управителя луцької Епархії й передає її нововибраному на луцького й острожського епископа василіянському монахові Йосифові Виговському.[11])

Ми не знаємо нічого ближче про те, хто предложив скромного монаха, хоч і з високого, бо гетьманського роду, на Епископа. Знаємо лише, що вже в листопаді 1713 р. ходили поголоски, що Жабокрицький помер у московській неволі й на його місце має стати епископом-ординарієм Йосиф Виговський, висвячений тепер лише на титулярного епископа мстиславського.[12]) Але щойно 1715 р. прийшла автентична вістка з Москви про смерть Жабокрицького й Виговського іменовано епископом-ординаріем луцьким і острожським.

Виговський почав свою діяльність зараз після іменування адміністратором Епархії. Він звертає увагу на дві твердині схизми: луцьке братство й почаївську Лавру. В наслідок його праці братство приймає Унію. Далі звернув він увагу на Почаїв, відвідав Лавру в 1714 р., особисто зладив і власноручно підписав точний спис монастирського маєтку. Поводився так лагідно й так умів собі зєднати монахів, що вони, хоч іще не були уніятами, приняли його як свого доброго пастиря.[13]) Як ми вже бачили вище, він підніс, відбудував і майже наново заснував епископську катедральну Церкву в Луцьку.

Та певно значно ширшу діяльність розвинув Преосвященний Йосиф Виговський після своєї номінації на ординарія. На жаль про сю добу (1715—1730) маємо лиш дуже загальні вістки. Отже знаємо, що він пильно перестерігав церковної дисципліни й вимагав, щоб духовенство придержувалося її. Був одним з учасників Замойського Синоду в 1720 році[14]) й напевно піддав неодну ідею в сім почині, таким спасенним для нашої Церкви. У своїй праці мав піддержку в латинських луцьких епископів, головно у Степана Рупневського (1722—1731), ревного католика, хоч і з кальвінської родини. Рупневський, за словами одного московського достойника в 1722 р., „не лише сам насильною рукою переслідував православних монахів і духовних, але й намовляв уніятських епископів, щоби скрізь проганяли й винищували духовенство грецької віри".[15]) В першу чергу треба думати про зносини Рупневського з Йосифом Виговським. На ближчі звязки з латинським клиром може вказувати й участь Йосифа Виговського у похороні Олександра Виговського, лат. епископа луцького (1703—1714).[16])

Найцікавіший для нас акт се заведення обовязкового целібату духовенства в луцькій епархії в 1727 р. Не менше цікаві й мотиви сього рішучого кроку. В 1726 р. гродненський сойм постановив, що поповичі мають бути повернені в підданство. Се булоб великим пониженням уніятського духовенства, але воно не мало змоги знести той закон. Та се був час, коли наша Церква скріпилася внаслідок реформ Замойського Синоду. Йосиф Виговський, як уже знаємо, людина праведна й характерна, болів над тим приниженням разом з іншими світлими Епископами нашої Церкви. Він видав пастирський лист до духовенства, де наказує, „щоб ніхто не був присланий до Нас, промований, ані поручений до рукоположення й посвячення на священика, хто не бувби безженним і хто не хтівби бути безженним, бо інакше буде кождий жонатий віддалений від свого наміру й бажання, і з нічим буде відправлений без висвячення й без надії на пізніше досягнення священичої гідности. Се постановляємо, маючи перед очима й у памяті вічну завдану нашій релігії зневагу". Тим, що оженилися, а бажалиб висвячуватися, епископ дозволяє уділити „якщо бажають і на се позволять" розводу — бо подружжя було заключене умовно.[17])

---

[1]) Гл. „Kurjer Polski" з 11 березня 1730 року, ч. 11. Цитує його Юл. Бартошевич, „Encyklopedja powszechna" Оргельбранда, т. 28, Варшава, 1868, стор. 30.

[2]) Niesiecki, Herbarz polski, вид. Бобровича, т. IX. Липськ, 1842, стор 455.

[3]) Пастирський лист Йосифа Виговського з 1727 року. Сучасний друк, одинокий у Львові примірник у посіданні д-ра Василя Щурата.

[4]) Що се був Константин, брат Гетьмана, вказує він Йосифа і факт, що іншої пари — Константин Виговський і Регіна не знаємо, крім сих. Гл. T. Żychliński, Złota księga szlachty polskiej т. IX, 1887, стор. 253. Луко-Модзалевський (Малор. родословникъ, I стор. 219) не знає імени жінки Константина, а батьків Йосифа не вміє вказати.

[5]) Дані в И. Чистовича. Очеркъ исторіи западно-русской Церкви т. II.СПБ.1884,стор. 408-409.

[6]) Архивъ ЮЗР. ч. I. т. 4. Київ, 1871. ч, 142.

[7]) Скарги на Шумлянського в Архіві ЮЗР. чч. 148 і 150.

[8]) Архів, ч. 151, з дня 17. X. 1711 р.

[9]) Архів, ч. 153, з дня 7. XII. 1711 р.

[10]) Загальний погляд на справи луцької Епархії в тім часі подає Е. Ліковський, Dzieje Kościoła unickiego na Litwie i Rusi w XVIII i XIX w., Познань, 1880, стор. 26–27 і Рудович, Погляд на історію Луцької епархії „Богословія", 1927, кн. 2—3, стор. 147—148.

[11]) Описаніе документовъ Архива уніятскихъ митрополитовъ. 1701—1839. т. II. СПБ. 1907. ч. 1150. (стор. 30).

[12]) Лист якогось Дашкова до Карла Радивила з 23. XI. 1713 р. в. п. „Археографическій сборникъ", т. VII, Вільно, 1870. ч. 141 (стор. 171).

[13]) Архім. Амвросій, Сказаніе о Почаевской Лаврѣ, 1870, стор. 50—51.

[14]) И. Чистовичъ, Очеркъ исторіи, т. II, стор. 409.

[15]) М. Бантиш-Каменський, Историческое извѣстіе о возникшей в Польщѣ уніи, 1864, ст. 173.

[16]) Чиїм сином був Олександер Виговський — не знати. Жихлінський уважає його сином Константина й Регіни, чи не є се помилка в нього — замість Йосифа він подав Олександра?

[17]) Д-р В. Щурат, Проби введения целібату в гр.-кат. Церкві. „Діло", 1918, ч. 212. До речі, в листі нема ніякої суперечности з ухвалами Замойського Синоду, як думає автор, а радше їх логічне завершення.

МІЛІОНОВИЙ ЗБУТ ПАПЕРЦІВ і ТУТОК „КАЛИНА" говорить про високу якість і дешеву ціну.
фабрика в Тернополі — фабричний склад Львів, ул. Бляхарська ч. 11. 12-10—50 тел. 239-84.

Нові видання

о. Іриней Назарко ЧСВВ: **Молодь.** Її сучасний стан в ріжних краях Европи. Відбитка з „Нової Зорі", 1935, чч. 61—64. Львів, 1935. Накладом Марійського Т-ва Молоді. Ф. 173×117 мм., стор. 32. Ціна?

Отся невеличка брошурка належить до тих книжечок, що їх требаб якнайбільше поширити. Невтомний як працівник у виноградниці Христовій на відтинку Марійських Дружин, о. автор описує сучасне відродження молоді в Европі під прапором Христа й Його Пресвятої Матери. І справді — бачимо се відродження навіть з тих коротеньких вісток, котрі о. автор міг подати в часописній статті, з якої пізніше зроблено відбитку. Правильно підкреслено у книжечці, що можемо бадьоро дивитися в майбутнє, бо відродження серед молоді йде справді — аж до подвигів чи бажання святости. Про деякі моменти читаємо зі справжнім зворушенням. Є тут і докладніші вістки про Марійські Дружини серед нашої молоді (студентки університету). Нова молодь під прапором Господа Христа й Його Пресв. Матери стає справді світлом світа і тією сіллю, що нею — по словам Господа — має осолитися страва. Дай, Боже, щоб вона стала приміром до горячого наслідування, — а першим кроком до сего буде поширення книжечки о. дра Назарка. Коби таких книжечок появлялося більше. — Т. К.

Літопис Бойківщини. Записки присвячені дослідам історії, культури й побуту бойківського племени. Рік V. ч. 6. Самбір 1935. Сторін 60. Формат 24.5 цм.×17 цм. Зміст: о. Юрій Кміт: Ще про Волосатий. Мґр. Ярослав Рудницький: До бойківсько-наддністрянської мовної межі. Зинич Михайло: Похоронні звичаї в с. Жукотин в турчанському повіті. Др. Іван Максимчук: Домашній виріб соломяних капелюхів в Долішнім Біличі. Др. Володимир Кобільник: З археольогії Бойківщини. Miscellanea. Новинки. о. Юрій Кміт: Словник бойківського говору ч. IV. Видає Музей Тов. „Бойківщина" в Самборі. Адреса Редакції й Адміністрації: Літопис Бойківщини, Самбір, вул. Тиха ч. 1.—Се видавництво Д-ра В. Кобільника надзвичайно хосенне і гарно ведене.

Wschód — Orient, kwartalnik poświęcony sprawom wschodu. Warszawa, styczeń — sierpień 1935. Зміст: Po zgonie I Marszałka Polski; Uwagi na czasie — W. Bączkowskiego; Prądy narodowe w Azerbejdżanie Sow. — M. E. Ressul-Zade; Geneza umowy polsko-ukraińskiej z 1920 r. — P. Szandruka; O literaturze rosyjskiej w ZSSR.— E. Małaniuka; Zarys stosunków rosyjsko-japońskich—W. Pelca; Handel i życie gospod. Kaukazu Zach.—Ż. Chawżoko; Piłsudski rewolucjonista, bojownik... — przemówienie A. Szulhyna; Iran współczesny — L. Kielskiego; Miscellanea; Dział literacki; Orient Polski; Z kroniki politycznej; Recenzje. 8 ілюстрацій. Формат 2·39×16·7 цм. Ціна 3 зл. — Сей повний змісту журнал при дальшім продовжуванні його видавання стане таким потрібним збірником даних про Схід, що без нього трудно буде обійтися всім, що займаються справами Сходу. — А. Ч.

З сього листа бачимо, як болів Епископ над зневагою гр.-кат. релігії й Церкви. Він бажав охоронити честь священників, а закону не міг знести. Очевидно, целібат вийшов лише на користь Епархії та всі розумні люди тим більше шанували свого заслуженого Епископа.

Йосиф Виговський помер 17. січня 1730 р. в с. Рожищах, що належало до луцької епархії. Поховало його духовенство обох обрядів з великою пошаною. Вірні щиро жалували свого пастиря.

Теофіль Костуруба.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОСЛИ З ГАЛИЧИНИ як Поляки так і Українці мають незабаром утворити один спільний регіональний клюб. Мають повстати три воєвідські регіональні кола, котрі відтак будуть творити одну спільну ґрупу. Таке доносить польська преса.

В ВАРШАВІ постійно відбуваються наради в соймі й поза соймом. Одна така нарада відбулася в кабінеті мін. промислу й торговлі ґен. Ґурецкого. Наради з участю полк. Славека мали тривати до білого дня. Тепер вже розвязали Безпартійний Бльок.

В СОЙМІ вже підготовляють утворення т. зв. „дискусійного клюбу". До него мають увійти всі легіоністи і неовяки, як також незалежницькі діячі з б. прусської займанщини. Сей клюб числитиме около 100 послів. Віцемаршалок Медзіньский опрацьовує вже правильник для нього. Полк. Славек противиться твореню клюбів в політичнім розумінні. Одначе впливи полк. Славека в санації мають меншати.

ЛЕҐІОНОВА ҐРУПА 53 послів і сенаторів польського сойму бувших легіоністів і неовяків відвідала на днях ґенерального інспектора збройних сил Польщі ген. Ридза Сьміґлого і зложила йому вислови глибокої пошани і привязання.

ЗМІНУ ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ ПОЛЬЩІ заповідає французька преса. Аґенція Аваса подає, що теперішний провідник польської закордонної політики має уступити. Берлін з того нібито невдоволений.

В ЧЕСЬКІМ ТЕШИНІ відбулася велика протипольська маніфестація з приводу державного свята Чехословаччини.

НА НІМЕЦЬКІМ ШЛЕСЬКУ утворено нові військові ґарнізони в містах: Козле, Ополе, Стржелін, Ключкок, Бржег, Олєйніца і Намислуф. До м. Ґлівіц вже спровадився 84 полк піхоти.

КАНЦЛЄР ҐІТЛЄР заявив французкоиу журналістови де Брінонови м. ін.: Подивляємо французьку політику в італійсько-абісинськім конфлікті. Німеччина не бере участи в конфлікті, вона стане в відповідній хвилі арбітром. Не згодимося перервати торговельні зносини з краями, що воюють. Одначе, щоб доказати добру волю Німеччини в справі миру, не будемо достарчати зброї воюючим державам.

ПРУСЬКИЙ ПРЕМІЄР ґен. Ґерінґ виголосив промову на національ-соціялістичнім конґресі у Бресляві. Він сказав м. і.: Між партією й державою в Німеччині нема ніяких конфліктів. Партія й держава творять цілість. Партія виступить остро проти тих, що хотіліб виступати індивідуально.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР внутрішних справ д-р Фрік видав обіжник до намісників країв і надпрезидентів провінцій, щоб усунули граничні стовпи між союзними краями в Німеччині.

В ШВАЙЦАРІЇ відбулися на днях вибори до швайцарської Національної Ради. Ліберали здобули 48 мандатів (дотепер мали 52), соціялісти 50 (мали 50), католики 42 (мали 44), ґрупа староселянська 21 (28). Інші ґрупи здобули по кілька мандатів.

ЛОНДОНСЬКА „ТАЙМС" принесла вісти про нечувані навіть у Франції скандали з перекупствами паризької преси в звязку з італійсько-анґлійським напруженням.

В ГРЕЦІЇ знесено воєнний стан. Одначе дальше заборонено виступати проти монархістичного устрою. На островах відбуваються комуністичні демонстрації.

В ЕСПАНІЇ відбулася зміна правительства. З кабінету уступили два міністри Лєру і Рота, скомпромітовані в афері Штравса. Премієром лишився дальше дотеперішний премієр Шапапріета.

ІТАЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО призначило 440 міліонів лірів на будову нових воєнних кораблів.

В АДДІС АБЕБІ відбулося засідання абісинської коронної ради під проводом неґуса. Радили, як боронитися перед новою італійською офензивою.

АБІСИНЦІ не думають боронити м. Макалле. Тому вже евакували цивільне населення з того міста.

АБІСИНСЬКИЙ МІНІСТР ВІЙНИ Рас Мулуґуетта виїхав на фронт. Він обняв ґубернаторство провінції Ґодзам. Міністром війни став Рас Бірру.

БОЛІВІЯ внесла скаргу до Союзу Народів, що Параґвай тримає дотепер 15.000 полонених Болівійців і уживає їх до тяжких примусових робіт.

ЯПОНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО передало протест совітському амбасадорови в Токію. В протесті сказано м. і., що совітська стежа стріляла до японських і манджурських жовнірів недалеко від стації Пограничная і вбила 6 з них.

НОВИНКИ

Комітет будови церкви і кружок „РШ" на Знесінню Новім у Львові уладжують торжественне посвячення угольного каменя і фундаментів під будову церкви й захоронки в неділю 3 с. м. О год. 9·45 привитання Владики; о год. 10 Архиєрейська Служба Божа в парохіяльній церкві на Знесінню; о год. 11.30 процесійний похід на будівельну площу, де відбудеться посвячення угольного каменя і проповідь.

Будовою костелів в Станиславівщині займеться новозорганізований комітет під проводом польської діячки п. Софії Міґоцької. Сей комітет придбав вже відповідні фонди і площі під будову костелів і приступив до їх будови в селах, де ще нема костелів і каплиць.

„Роля унії в житті української нації". Під таким заголовком д-р М. Чубатий виголосив реферат у Станиславові. В неділю 3 с. м. відбудеться відчит о. д-ра А. Ішака п. з. „Рим і Візантія".

В Станиславові на зборах Повітового Кружка РШ вибрали головою д-ра Костя Воєвідку.

У Львові відбувся відчит о. Д-ра Г. Костельника на тему: „Проблєма вічности" в салі „Української Бесіди", вул. Рутовського 22. О. Прелєґент підкреслив, що модерна фізика не може вирішити проблєми вічности. Ся проблєма для модерних учених жахлива. Вона жахлива для кождого чоловіка, що хоче її схопити розумом. Лиш віруючий чоловік може позбутися того жаху, коли у всім здасться на волю Божу. — Учасників було поверх 200. Відчит тривав 20 мінут. В дискусії забирав голос Др І. Копач.

Помер Юрій Магалевський, артист-маляр з Великої України в 59 р. життя. Від 1920 р. жив у Галичині. Тут малював м. ін. церкви в Угерську й Холоєві, каплиці в школах ОО. Редемптористів у Збоїсках і Голоску, разом з пок. П. Холодним малював каплицю Дух. Семинарії у Львові. Крім того намалював понад 30 портретів українських діячів. Написав також ряд споминів. В. Й. ІІ!

Мешканева мораторія ввійшла в життя з днем 1 листопада. Вона припинює ексмісію з 1 і 2-кімнатних помешкань від 1 листопада 1935 до 1. квітня 1936 р.

Легітимації Суспільної Обезпечальні будуть видавати до 10 листопада с. р. Легітимація С. О. управнює до чинитьб вразі недуги і рівночасно се особиста й емеритальна легітимація.

Гумор. — Добре урядився. — Господиня до жебрака: Дам вам старий зимовий плащ. — Жебрак: Дуже дякую, я на зиму вибираюся до теплих країв.

Чи Ви складаєте річники „Нової Зорі?"

„Наш Рідний Край в світлині". Виставка світлин з усіх сторін нашого Рідного Краю зачинається відкриттям в неділю 3 листопада с. р., год. 12-та, в Музеї Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові, вул. Чарнецького 24/I. Вступ 50 гр., для молоді 25 гр. Гарний ілюстрований каталіг 50 гр. Не можемо любити того, чого не знаємо; отже коли хочемо пізнати наш Рідний Край повинні ми відвідати всі Його округи бодай на тій виставці! „Наш Рідний Край в світлині" триватиме від 3 до 21 листопада; відчинена щодня від 9 до 17 год.

Український театральний журнал зачинає видавати з днем 1-го листопада с. р. український театр „Заграва."

Сокільський попис відбувся в Дідилові пов. Камінка Струмилова.

В 10-ліття Лугової Організації відбувся в Янчині луговий фестин-попис при участи 40 луговиків і 36 луговичок.

В Винниках біля Львова посвячено нову школу. Підчас торжества промовляли о. д-р Шидельський, мгр. Я. Левицький та дир. Пісс.

В Устриках Долішних пов. Ліcько, відбулося торжественне посвячення Кооперативного Дому.

В Бережанах суд засудив за поширення летючок ОУН і „Сурми" Мих. Василькова на рік і 3 місяці вязниці та Мих. Гоя на рік і 1 міс. вязниці.

До церкви в Орові, пов. Сколе, вломилися злодії і забрали 200 зл.

В Борславі в копальні нафти „Люіза" довертілися в глибині 1528 м. жерела нафтової ропи, що дає 40.000 кг. ропи денно. Крім ропи шиб дає 12 куб. м. газу на мінуту.

В Зимній Воді-Рудні посвячено новий деревляний костел. Костел вибудовано завдяки жертвенности місцевої римокатол. суспільности.

„Українське Слово", що виходить в Ужгороді, принесло остру статтю проти тамошних греко-катол. Владик за те, що в дієцезії одного шириться з центра москвофільство, а в дієцезії другого словакізація між нашим народом.

Православним митрополитом Буковини вибрано хотинського епископа Візаріона Пуя.

За тяжку образу релігії й папи засудив суд в Ковлі православного священика Червінського на рік вязниці.

На Поліссі посвячено 13 жовтня с.р. новий костел в м. Лемішевичах. Костел вибудовано за кілька місяців. За 10 останних літ в пінській римо-катол. дієцезії вибудовано 33 костелів і 12 каплиць. Тепер будують рівночасно 8 костелів.

Пожежа знищила 79 домів в селі Буряни пов. Горохів. Підчас пожежі згорів також будинок постерунку поліції. Шкід є на 120 тис. зл.

Внаслідок дощів рівень води в наших ріках значно піднісся.

Над Балтиком була велика буря. Рух кораблів здержаний.

На Північнім Морі шаліла велика буря. До Гамбургу схоронилося понад 50 кораблів. Французький корабель осів на мілині біля острова Амрум. Буря перервала комунікацію між Німеччиною і Данією.

Гумор. — Добрий муж. — Скажи мені, мій дорогий, чи ти хочеш, щоб я вічно ходила в тім старім плащі? — Алеж ні, моя дорога, здійми його і сядь коло мене.

Українські посли в Канаді. В недавних виборах до парляменту в провінції Алберта Українці вибрали двох своїх послів: з округи Сторджен учителя Дмитра Попеля і з округи Витфорд учителя Васнля Томина. Українські кандидати перепали в окрузі Вікторія та Едмонтоні.

Лавреатом надгороди Нобля в ділянці медицини став с. р. німецький учений Ганс Шпеман.

В м. Недждзіо над Люґанським озером відбувся зїзд „Міжнародного Панідеалістичного Союза". Тема нарад того зїзду була: „Релігія й життя".

Помер титулярний архиепископ м. Аксум в Абісинії о. д-р Вольфґанг Радчай. Він уродився 1848 р.

Одинока українська фабрика футер „Хром", Пр. Торг. Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всілякого рода футряні шкірки, як також приймає до крашення і перерібки уживані футра. 126—1—16

В Харкові увязнили кількадесять осіб під замітом орґанізування саботажів в зелізничих варстатах.

Страшний ураган перейшов над Анґлією. В богатьох місцях перервана зелізнича комунікація. Літаки перестали курсувати, кілька кораблів ушкоджених.

В Банялюці та в околиці чути підземні потрясення. Вони не спричинили шкоди, тільки викликали паніку серед населення.

В Парижі зачинається 4 листопада с. р. процес проти 21 осіб, вмішаних в аферу Ставіского. Акти мають 35.000 ст. машинового письма. Боронить 40 адвокатів. Присяжним суддям поставлять 1.300 питань. Процес потриває місяць.

Абісинські льви для Муссолінія. По здобуттю Адуї знайшли в палаті Раса Сеюма двох львів. Їх замкнули в клітці і вислали до Риму як дар для Муссолінія.

З Аддіс Абеби перенесли арсенали до інших місцевостей.

Абісинці забезпечуються перед нападами італійських літаків в той спосіб, що безнастанно водять по містах ґрупи італійських полонених.

Абісинське летунство орґанізує американський Мурин Робінсон. В Анґлії закупили 12 літаків для Абісинії.

Крокодиль пожер італійського шпіона, що підчас утечі хотів переплисти ріку в Абісинії.

Війна в Африці коштує Італію досі понад міліярд злотих.

Солідарність чорних. Мурини з британської Сомалі помогли Абісинцям вирізати італійський відділ.

В Аддіс-Абебі розстріляли 6 італійських шпіонів, урядників абісинського мін-ва війни, м. і. б. віцеміністра війни. Через вірменських купців продавали вони Італійцям всі пляни абісинської офензиви, опрацьовані ґен. штабом Абісинії.

Від спраги померло 250 італійських вояків в районі гори Мусса Алі в пустині Данакіль. Абісинці затроїли всі дооколичні студні.

Саранча в Арґентині спричинила хліборобам великі шкоди. Збір пшениці декуди менший на 50 проц.

Гумор. — Добрий слух. — Він: Сеї ночи я був під твоїми вікнами. — Вона: Я пізнала твої кроки. — Він: Так? Таж я їхав на коні...

Гумор. — На виставі образів. — Маляр до глядача, що сидить на фотелі: Чи сподобався вам мій образ? — Ні, але сей фотель дуже вигідний...

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5·32 зол.

Нім. марка 1·42 — 1·47, фр. франки 34·90 — 35.05, шв. франки 172.50 — 173.00, фунти стерлінґи 26.10 — 26.15, австр. шілінґи 99.50 — 101, чеські корони 20.50 — 21.25, рум. леї 27.50 — 29.00 ліри 34.00 — 36.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 31 жовтня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакування	2.70	зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.80	„
1 л. молока	0·15	„
1. л. сметани	0.75	„
1 к. яєць	4.30	„

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: „Княжна чардаша".
КАСИНО: Не відходи від мене.
КОПЕРНИК: Монте Хрісто.
МАРУСЕНЬКА: Бар Міцве.
МРАЖ: Не хочу знати хто ти.
МУЗА: Петрусь.
ПАКС: Весияна парада.
СТИЛЕВІЙ: „Баль у Савой" і ревія.
УТІХА: Невільниця з Манделяй і ревія.
ТОН: Клєопатра.

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На осінний і зимовий сезон

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. — Львів, четвер, 7 листопада 1935. — Ч. 85 (883)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

З Підкарпатської Руси

Нове греко-католицьке архиєпископство.

Довідуемося з достовірних жерел, що в новій церковній провінції, котру мають утворити в Підкарпатській Русі, архиепископом буде Преосв. Павло Гойдич ЧСВВ, теперішний пряшівський адміністратор, а не Преосв. Ал. Стойка, мукачівський Владика, як досі припускали. Кандидатура останнього мала перепасти через його мадярофільські настрої. Майже зовсім тотожну вістку одержало й „Діло".

Англія таки готовиться до війни?

Повідомила про се Францію і Ватикан.

З Лондону прийшли вісти про горячкове темпо англійських приготовань до війни. Мирові переговори перервано на цілій лінії і всі римські предложення відкинено. Анґлійське правительство говорить про се ясно в пресових розмовах. При тім в політичних кругах говорять, що тепер нема мови про вицофання хочби одного воєнного корабля з Середземного Моря. Якраз навпаки, анґлійське правительство старається тепер урухомити якнайбільше кораблів, при чім витягають з доків навіть кораблі старого типу і примінюють їх до найновіших вимог военної техніки. Крім того Анґлія уряджує нові операційні бази на Середземнім Морі, закладає арсенали і провадить переговори з еспанським правительством щодо співпраці на случай конфлікту. Про всі ті потягнення Лондон повідомив французьке правительство даючи вираз переконанню, що на випадок конфлікту з Італією Франція приступить до співпраці з Анґлією на основі умови. Передовсім повідомлено про відкинення італійських предложень французького премієра Лявaля і державного секретара Ватикану кард. Пачелія, що висунув був мирові предложення. — Рівночасно приходять вісти про відпруження...

Італійська офензива в Абісинії

В неділю рано зачали італійські війська чергову велику офензиву на всіх фронтах. На північнім фронті в провінції Тіґре італійські війська посуваються в напрямі м. Вольо і м. Макалле. Головна італійська акція розвивається з м. Адіграту, хоч і фронт під Адуою не безчинний. Армія ґен. Маравіна стремить до опанування области Аксум. На полудневім фронті в провінції Оґаден поодинокі італійські відділи розвивають живу діяльність. Італійські літаки провадять оживлену розвідчу акцію. Назагал успіхи Італійці мають, але невеликі.

На перший огонь тубильці.

Головну ролю в теперішній італійській офензиві відіграють відділи тубильців з провінції Данакіл під командою полк. Лоренцінія. Відділи данакільських тубильців призвичаені до надзвичайно горячого клімату. В армії ґен. Сантінія є рас Ґугса, що перейшов недавно до Італійців. Кожда італійська дивізія дістала штурмові відділи зложені з тубильців. Та не знати, чи вони додержать вірности Італії.

Під горою Мусса Алі Італійці потерпіли невдачу.

Комунікат абісинського правительства доносить, що племена Асамаїра постійно нападають на італійські війська в околиці гори Мусса Алі і завдають їм болючі страти та змушують Італійців посуватися в глибину пустині Адаль, де клімат убийчий. В окрузі Іміні і Данакіль абісинські війська напали на італійські відділи, котрі потерпіли великі страти. Абісинці уникають отвертої боротьби.

На оґаденськім фронті шириться малярія.

В кількох районах оґаденського фронту шириться епідемія малярії. Італійські відділи мусять шукати здоровіщих околиць. Богато італійських жовнірів, що захорували на малярію, перевезено до полевих лічниць.

Греція знов монархією

95% голосувало за королем.

З Атен доносять: Плебісцит в справі привернення монархії в Греції відбувся зовсім нормально. В цілім краю панував повний спокій і порядок. Участь голосуючих була дуже численна. Всюди відбувалися маніфестації населення за монархією. В богатьох провінціяльних місцевостях всі голоси без виїмку впали за монархією. З детеперішних вислідів голосування виходить, що коло 95 процент голосувало за монархією. Премієр Кондиліс заявив, що осягненні висліди переходять найсміливіші очікування монархістів. За монархією було 1.491.992, проти 32.454.

Американець робить інтерес на мухах

Французький журнал „Science et Monde" за вересень 1935 р. пише про цікавий помисл одного Американця. Він має плянтації печериць. Поле під печериці треба добре гноїти. Та гній стягає на поле великі хмари мух. Американець постановив за всяку ціну боронити свої печериці перед мухами. Він спровадив на поле сильний аспіратор, котрий втягає в себе мухи і рурами спроваджує їх до другого апарату. Там мухи заморожуються. Та що робити з такою масою мух? Хитрий Американець придумав спосіб і на се. Він спакував мухи в відповідні пачки і відвіз їх до годівельника жаб. Розуміється перед отворенням пачок мусів знов заморозити мухи, бо вони загрівшися по дорозі повтікалиб. Заморожені мухи се знаменита пожива для жаб. Журнал додає, що Американець заробляє більше на мухах ніж на своїх печерицях.

НЕ ДУМАЙТЕ що виповідженням 1/3 частини обезпечення Ваших будинків у ПЗУВ і зголошенням її до обезпечення на 1935 рік у своїому

ТОВАРИСТВІ ВЗАІМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

Ви сповнили вже свій народній обовязок. Ви мусити ще найдальше до 25 грудня ц. р. викупити свою полісу у місцевого аґента „Дністра".

Українці в Америці

Розвиток нашої Церкви і її боротьба.

Переді мною „Альманах укр. гр.-кат. Церкви в Злучених Державах" північної Америки. Се властиво Шематизм клиру і парохій гр.-кат. віри нашої тамошньої дієцезії з приводу пятьдесятьліття її істнування, видання ювілейного комітету при особливших заходах о. Сов. Володимира Лотовича, пароха в Джерзи Сіті. Книжка більшого формату на гарному, тревалому папері, таксамо гарно й тревало оправлена.

Світлин в книжці богато. На самому переді Вселенський Архиерей Папа Пій XI., відтак Апостольський Делеґат в Злучених Державах Ексц. Чіконяні, потім фотоґрафія галицького Митрополита Ексц. Кир Андрея, далі слідують світлини Преосв. Кир Константина Богачевського і Преосв. Василія Такача. Послідний се епископ закарпатських Українців. Далі світлина Преосв. Кир Володимира Ладики гр.-кат. епископа в Канаді і бл. п. Преосв. Кир Сотера, першого нашого епископа в Злучених Державах. Слідує згадка про першого священика гр.-кат. обряду бл. п. о. Івана Волянського, що перший приїхав до Злучених Держав 1884 р., зорґанізував тут першу укр. гр.-кат. парохію в м. Шенандоа і побудував першу укр. гр.-кат. церкву. Була се людина невсипущої енергії. Подорожував два рази з Европи до Злучених Держав, а раз до Бразилії, де умерла йому дружина. Помер 1926 р. як скалатський декан у львівській дієцезії.

По черзі йде світлина Всесв. о. Петра Понятишина, бувшого адміністратора дієцезії по смерти Кир Сотера, далі дві світлини: одна представляє привітання Ексц. Митрополита Кир Андрея в Злучених Державах в часі візитації, друга представляє привітання Преосв. Кир Константина в Філядельфії по приїзді до Злучених Держав в цілі обняття владичого уряду.

Відтак йдуть світлини дієцезальних конзульторів з Преосв. Кир Константином на чолі. Слідують зіставлення поодиноких парохій зі світлинами церков; але видко світлини не всіх церков. При кожній парохії подані такі дані: Коли парохію зорґанізовано? Коли побудована і благословлена церква? Які священики дійствували в парохії? Кілько виносить майно церкви і кілько коштує сама церква в доляровій валюті? Кілько в парохії родин і душ? Місцевости до парохії приналежні. Імя і назвисько пароха, короткий перебіг його життя, адреса до місця замешкання пароха, вкінці імя і назвисько дякоучителя.

Назва парохії від патрона церкви. Місцевість і провінція подані в англійській мові. Світлин деяких церков і деяких священиків бракує, хоч статистичні дані про них є.

Переходячи до зіставлення кождої парохії зокрема й оглядаючи світлини поодиноких церков, муситься подивляти велич і коштовність укр. гр.-кат. Божих домів в Злучених Державах Півн. Америки. Ось в чисто візантійському стилі церква св. Петра і Павла в Ансонії, стейту Коннектикат. Величава мов якийсь катедральний храм. Вартість сеї церкви около 60.000 ам. дол. Маестатично виглядає також церква св. о. Николая в Шикагу, стейту Іллинойс. Се будова кольосальних розмірів, з трема великими банями й вісьмома вежами, ціла мурована. Нині обслугують вірних в тій церкві ОО. Василіяни з Галичини, що туди виїхали 1933 р. Гейби копія церкви св. Спаса у Львові — церква св. Константина і Єлени в Минеаполісі, стейту Міннесоти. Що за чудовий вигляд церкви! Ціла мурована, а фронтові вежі стріляють високо вгору!..

Що за величава будівля — церква Ап. Петра і Павла в Джерзи Сити, Н. Дж. біля Ню-Йорку. Тут при церкві парохом о. Сов. Волод. Лотович, головний автор Альманаха. Біля церкви видко хор, весь в українських строях з дириґентом і дякоучителем Андрієм Гелою. — Оригінальну форму головної копули має церква св. Івана Хрестителя в Нюарку Ню-Джерзи. Будівля також мурована, великих розмірів. З маестатичною вежею, наче вежа Успенської церкви у Львові є церква св. Юрія в Ню-Йорку. Церква стоїть при хіднику. З одного боку церкви є дім для священика, з другого школа СС. Василіянок. На окремій світлині видко головний престіл тої церкви з чудовими прикрасами й різьбами як рідко. Ще дві світлини представляють церковний хор і брацтво ім. св. Михаїла. Між хористами видко й пароха в особі Впр. о. Олександра Павляка, що в роках 1902—04 вчив підписаного фільольогії в акад. ґімназії у Львові та в р. 1908 виїхав до Америки. Се малий ростом чоловік, але енергічний учитель. — Прекрасна церква з 5 банями, ціла мурована, ім. св. Івана Хрестителя є в м. Сиракйос, Н. Й. Вартість церкви 90.000 ам. дол. Окрема світлина представляє церковний комітет з парохом на чолі. При церкві св. Михаїла в Йонкерс, Н. Й. видко хор Бояна, досить численний, з дириґентом Михайлом Фатюком. При церкві парохом Всеч. о. Максим Кінаш, знаний проповідник і публіцист, що до Америки виїхав 1914 р. з львівської дієцезії. Також величава церква св. Петра і Павла в м. Ембрідж, стейту Па (Пенсильвенія). Церква мурована, вартости 48.000 ам. дол. При сій церкві парох Всеч. о. Др Николай Копачук, буковинець, що до Америки виїхав 1921 р. — Зовсім подібна до костела ОО. Кармелітів у Львові церква св. Петра і Павла в м. Мавнт Кагомель, Па; при ній парох о. Володимир Уляницький, що виїхав до Америки 1912 р.

Не від річи буде застановитись над богацтвом гр.-кат. парохії при церкві св. Кирила й Методія в м. Оліфант, Па, а шановні читачі пізнають, до яких розмірів може сягати жертвенність нашого народу. І так зачну від церкви. Світлини її на жаль бракує. Вартість церкви подана на 100.000 ам. дол. Майно церкви: дім для священика 15.000 ам. дол., гр.-кат. цвинтар 5.000 ам. дол. Реальність, ґараж, хата, сад і 8 акрів землі се все 35.000 ам. дол. Дво-поверховий будинок мурований, авдиторія на концерти, 6 шкільних саль, саля на бенкет, кухня й саля на проби співу, се все вартости 200.000 ам. дол. Родин в парохії 553, душ 2.840. Парох при церкві Всеч. о. Михайло Гурянський, до Америки виїхав 1912 р. Як видко, парохія надзвичайно богата, а вірні під умілим проводом о. пароха жертволюбиві до геройства, бо крім повищого вірні оплачують ще три учетельки, що вчать 323 дітей в шкільному віці.

Жалко дуже, що в Альманаху нема світлини катедрального храму Непороч. Зачаття св. Б. Знаємо лиш, що сей храм стоїть у Філядельфії при 9 улиці і коштує 100.000 ам. долярів, при нім є парохом о. Олександер Пик, в Америці від 1911 р.*)

Окрему цілу сторінку в Альманаху займає світлина укр. гр.-кат. церкви св. Спаса в м. Шамокин Па. Будова має вигляд прямокутника і пять веж, збудована з каміня, величиною мабуть більша, чим инші гр. кат. церкви. Біля неї гарний живопліт, старанно плеканий і рівно стятий. Се кольос, що манить око читача. Далі за церквою дві инші світлини представляють орхестру й хор при тійже церкві. Вартість церкви 100.000 ам. дол. Парохом тут о. Михайло Олексів. До Америки виїхав 1911 р.

Є ще богато инших укр. гр. кат. церков в Америці, а кожда вартости від 50 до 100 тис. ам. долярів, з великими майнами при церкві. Все те свідчить про великий розвій релігійно-духового життя наших братів за океаном. Цілий живчик життя становить гр. кат. Церква з Преосв. Кир Константином і духовенством, що уміє держати керму на розбурханому океані американського життя. Оцінюючи церкву як найважніший чинник, наші брати за океаном докладають всяких старань, щоб Церкву вдержати і тим самим ратувати себе перед винародовленням. Правда, є там люди, що падуть — одні на якийсь час, другі на завше, але є там і значна скількість характерних одиниць, вірних своїй традиції.

Всіх наших священиків в дієцезії Преосв. Константина є коло сотки, з чого жонатих 36, решта вдівці й безженні.

Слідує в книжці Адресар українських католицьких священиків після поазбучного спису з поданням адрес до них.

По священиках спис дяковчителів, що ведуть дяківські школи коло церков. Осібний виказ померших священиків вказує загальне число 44 з бл. п. епископом Сотером Ортинським. Про померших священиків згадує автор на иншому місці Альманаха.

Далі світлина монастиря СС. Василіянок в місцевости Фокс Чейс, Па., коло Філядельфії. Величавий се, довгий, двоповерховий будинок, величиною подібний до монастиря СС. Василіянок у Львові при вул. Потоцького 95, з великим городом перед фронтом.

Дальша світлина — се наша Вища Школа в Стемфорді, Конн., перед нею сидять учителі зі студентами. З учителів деякі священики, инші світські, деякі з них були вчителями ґімназій тут, в Галичині, за австрійських часів. Лихоліття загнало їх за океан шукати хліба.

По черзі йде — спогад в Альманаху про організацію Українців католиків в Злучених Державах: асекур. т-во „Провидіння" з Головним Виділом і з виказом філій тогож товариства по містах Злучених Держав. Як читаємо, се товариство має: 8.303 членів, а готівка товариства виносить кругло 800.000 ам. дол. Всіх філій „Провидіння" є 178.

Є в Альманаху згадка й про Ліґу української католицької молоді, що обединює нашу молодь в Злучених Державах і Канаді. Від 1934 р. Ліґа видає журнал для молоді, в мовах українській та англійській п. з. „Українська Молодь" — „Ukrainian Youth". Почесними відпоручниками на Злучені Держави є: о. Василь Тремба, на Канаду о. Андрій Трух ЧСВВ.

Далі слідує літературна часть Альманаха. Там є ріжні цікаві статті, переважно священиків, про розвій релігійного життя в Америці. Особливо цікава праця о. Льва Сембратовича з Дітройту під заголовком: „Як прийшло до іменування нашого першого епископа в Америці?" Автор оповідає, які то протести йшли до Риму від лат. англійських епископів проти творення в Америці нової дієцезії і під новим епископом, бо латинські епископи уважали себе одинокими господарями управленими і не могли стерпіти нових енкляв (островів), непідлягаючих їх юрисдикції. — Крім сего, каже о. Сембратович, більшість гр. католиків у Злучених Державах творили й творять закарпатські Руснаки, яким мадярське правительство старалося надати епископа — мадярона, бо боялося, щоб українська ідея, вщіплювана в нарід за океаном, не переносилась на Угорщину з поворотом еміґрантів на рідну землю.

Друга стаття се літературна праця Всесв. о. Петра Понятишина, генерального адміністратора дієцезії по смерти бл. п. Преосв. Кир Сотера. Знаючи вже з инших жерел, що американський континент становить невигасаючий вулькан ріжних релігійних борб, з великим узнанням признати належить авторові, як енергійно й уміло здавив він демагогію, що по смерти бл. п. Епископа Сотера цілою силою показалася на релігійному горизонті. Цілий перебіг справи представлено дуже цікаво й живо, а успішна побіда енергійної людини робить статтю дуже милою в читанню.

Коротка, але на часі і дуже поучаюча статя Всеч. о. Володимира Лотовича: „За християнський націоналізм". Шановний автор вказує на загрозу істнування українського народу в Америці. Причини до сего ось такі: 1) Розбиття українського народа на гуртки, що не мають з собою нічого спільного, хіба безперервні сварки. 2) Серед цього розбиття й винищуючого способу боротьби навіть вигляду нема, щоб котрий гурток взяв верх і міг обняти провід між українськими еміґрантами в Америці. 3) Всі ґрупи чують апатію до якоїбудь активности. 4) Націоналістична частина укр. громадянства в Америці дала право горожанства агітації т. зв. „православним" гуртам, що своєю гіпокризією підривають всяку пошану для релігії й руйнують всякий її авторитет... 5) Ті гуртки присвоїли собі монополь на революційні гасла і намагаються привернути давне поганство серед нашого народа тим, що голосять, щоб уважати релігію за твір людського розуму, а не Божого Обявлення! Щоб направити лихо, шановний автор радить негайно виступити до борби зі злом, а се повинна виконати в першій мірі гр. кат. Церква в Америці, як така, що проти неї звернене в першій мірі вістря тих ворогів. Українці, греко-католики в Злучених Державах півн. Америки повинні негайно згуртуватися в католицьку акцію під проводом Вселенського Архіерея Папи Пія XI., що на цілий світ підняв клич до безвпинної боротьби зі злом, саме тим робом. Треба се вчинити негайно, бо інакше зволікання справи рівналосяб трусливости й байдужности. Автор не думає про якусь нову політичну партію, але каже, що належить конкретно означити, котра ґрупа по ділам її — така, щоб її поведення можна приняти і наслідувати, як згідне з моральним порядком. Хвилеві успіхи неморальних діл не можуть на довго викликувати ентузіязму в народі — каже слушно шановний автор — бо вже тепер видко, що тутешня діяльність невідповідальних чинників в Америці заломлює визвольний фронт в Европі взагалі. Шановний автор апелює до українського громадянства в Злучених Державах, щоб негайно познакомитися з католицькою акцією під проводом гр. кат. Епископату в Галичині і перенести сей рух в Америку.

До кінцевої части літературної Альманаха належить слово Преосв. Кир Константина Богачевського, сказане на торжественному святі пятьдесятьліття укр. кат. Церкви в Злучених Державах в місцевости Стемфорд, Конн. дня 3 вересня 1934 р. Слово відноситься до піонірів, українського релігійно-культурного руху, так священиків, як і світських, що як еміґранти поклали в Америці підвалини для життя українського народа за океаном. Преосв. Владика говорить: „Культура українського народа збудована на вірі. Тому сього народа вирікається той, хто покидає його віру й Церкву. Не є народньою установою така установа, що проголошує гасла проти тієї Церкви, яку Син Божий на св. Петрі збудував, в котрій є наслідник св. Петра, св. Отець, Римський Папа. Перестає бути народнім той часопис, що підбурює земляків про-

*) Се доволі скромна церква, з вежею, перероблена з купленої протестантської святині. — Ред- „Н. З."

ти віри і св. Церкви. Ми будуємо лише те, що приводить до культури через віру". Далі каже Владика: „І за тебе, рідна наша земле, помолимось, наша дорога Україно! Нехай буде Боже Благословення на цій землі і вічне щастя всім в небі. Амінь". Чудові й гарні слова пливуть з уст князя Церкви, що цілим серцем любить свою Церкву і свій нарід. Се слова правдивого Архипастиря, що хоче відвернути від свого народу всяке нещастя на далекій чужині. Се слова Батька, що бажає для своїх овечок тривалого життя серед повени зловіщої праці різних крикунів серед цілого нашого народу на обох півкулях.

При кінці Альманаха є короткий перегляд діяльности тих священиків, що упокоїлися, або вернувшися на рідну землю, або за океаном. В окремім уступі представлена діяльність бл. п. Епископа Сотера Ортинського, що вмер у Філядельфії, в 1916 р. О. сов. Лотович виразно зазначує, що обмежується до найважніших дат і подій з життя лиш тих священиків, що причинилися до розвою релігійно - культурного життя наших заокеанських братів. В Америці умерли: блп. о. Ляхович, Бончевський (Угнівець), Стефанович, Бартіш, Констанкевич, Лев Левицький, Сполітакевич, що 24 роки виконував обовязки голови „Укр. Народного Союзу" і якийсь час був головою „Обєднання". Згадані тут імена священиків се імена піонірів українського релігійно-культурного руху за океаом. Довгу згадку присвячено й бл. п. о. Орунови Захарови, що мав талант до літературної творчости. Деяких священиків вище названих наші заокеанські брати дуже поважали, на свій кошт справили їм нагробники і то величаві, з надписом в українській мові. — Бл. п. оо. Волянський і Грушка вернулися умирати на свою Галицьку Землю. На жаль бл. п. о. Єронім Бартіш пустився вже хорий з Америки в Галичину, щоби тут умерти, та до рідної землі не доїхав. Умер в Бремені і там скромненько похований.

При кінці всіх світлин є велика світлина Його Еміненції Кардинала Сембратовича, поміщена тому аж на кінци, бо Альманах вже був в пресі, як світлина Архиерея надійшла до Злучених Держав. Послідні картки Альманаха становить календарієм на роки: 1935 і 1936.

Альманах се видання для нас Українців тут в Галичині дуже цікаве, бо ми мали досі скупонькі відомости про орґанізацію релігійного життя наших заокеанських братів. Нам прямо з дива отвираються очи, як буйно цвите й розвивається гр. кат. Церква в Америці, а спеціяльно в Злучених Державах Північної Америки. Треба признати, що мозолистий труд Преосв. Сотера Ортинського і Преосв. Кир Константина Богачевського і підчиненого Йому духовенства нині увінчується тим цвітистим і повним успіхом, якого доказом ті величаві гарно упорядковані церкви на американському континенті, де відбувається в своїй формі Безкровна Жертва, де лунає своя молитва й своя рідна побожна пісня. Мов рідна ненька, плекає й тулить коло свого лона гр. кат. Церква освітно - культурний рух наших братів за океаном і дає тому рухови творчі життєві ідеали, взяті з Вічних Правд самого Спасителя, що свою католицьку Церкву поставив сильно й твердо на скалі св. Петра. І сповняється історична місія католицької Церкви, дана їй Спасителем, що мимо завзятих і деколи в нічім не перебираючих в борбі найнікчемніших типів, визутих з усякої чести й моралі, католицька Церква живе й розвивається повним життям, а вороги її з соромом уступають. Христос тут спішить зі своєю непереможною допомогою. Честь нашим гр. кат. заокеанським братам за привязання до своєї св. Церкви і за велику жертвенність для неї!

О. Марко Гіль (Яргорів).

Примітка: Ред. „Н. Зорі": Всякі дані вказують на те, що наша Церква в Америці вже виграла головну часть дуже тяжкої боротьби з різного рода тамошними руйниками, підпомаганими також відси, зі Старого Краю, і чужими, головно протестантськими орґанізаціями, котрим належить на розбитті нашої Церкви так в Злуч. Державах Північної Америки як і в Канаді. Одначе боротьба на тамошнім ґрунті ніколи не скінчиться, бо се вже такий ґрунт. Щодо богацтв наших тамошних парохій і церков, то Вп. Автор сеї статті, котрий не був в Америці й оцінює річи лише на підставі згаданої книжки, перецінює ті богацтва. Вони булиб тільки тоді значні, якби наші тамошні церкви не мали довгів з відсотками. На жаль, ті церкви досить часто сильно задовжені, хоч вартість їх бував дійсно велика. Те задовження й пояснює, чому особливо в останних часах кріяв гарна жертвенність наших заокеанських братів на культурні ціли в Старім Краю зменшилася. Та розуміється їх треба подивляти і дякувати їм за те, що й досі зробили серед тяжких обставин.

ОГЛЯД ПРЕСИ

На Волині лучше не копати

Консервативний „Час" приніс в ч. 292 з с. р. допис п. з. „Лист з Волині. На Волині лучше не копати". Подаємо його в перекладі.

Кілька днів тому відбувся в Луцьку похорон волинського певідомого жовніра. — Не була се тільки парада, чи символ. Тиждень тому підчас земельних робіт в селі Милуші під Луцьком патрафлено на людський кістяк. Плуги і лопати виорали вже неодного трупа на давних окраїнних ниляхах. Та кістяк не був вкритий останками зброї, в клаптями польського жовнірського однострою. Прийшла поліція. Українське (в оригіналі: руське) село розсварене, завзяте, мстиве, тому не тяжко було устійнити правду. Та правда то історія зперед 15 літ. Підчас відступу запід Києва жовнірів 24 полку піхоти розіслано по селах шукати коней. Село було змучене постійними реквізиціями, що тривали тут від 5 літ. Село було пастровне ворожо. Коли в Милушах жовнір брав коней, один з хлопів зайшов його ззаду і схопив за руки, другий витягнув йому баґнет зза пояса і пхнув. Потому похоронили трупа в лозах, в педалекім рові. Жовніра записали в полку на листі пропавших без вісти, ніхто про него не упімнувся, ніхто в тих воєнних часах його не шукав. В селі навіть забули про докладне місце, де лежить. Зачали копати по 15 літах, прийшла поліція, зачала доходження. І ось показалося, що всі знали, хто, що, як, що показали відразу справників убийства, окреслили подрібно їх ролю. П. Джума і Г. Войтюк помандрували до вязниці, тліннім останкам жовніра, котрого назвище лишалося незнане, справлено гарний похорон. Волинський воєвода переслав вінець.

Село Милуші, це село, котре до недавна уважали за село „благонадежне" політично, відоме з позитивного відношення до „Просвітянських хат", творених властями огнищ польсько-української приязні. Село взяло „ентузіястично і масово" участь в виборах, його мешканці підписали збірно акт, що обіймав присягу єпіпської вірности Річпосполитій. Рівночасно мешканці того села знали, що зараз коло їх хат спочивають останки жовніра тої Річпосполитої, кинені до рова; знали назвиска убийників. Але державотворче і правопорядне село промовило щойно тоді, коли лопати викинули на верх кляпоть однострою і поліцінт прийшов питатися.

Так було в селі Милуші, 6 км. від Луцька, в 1935 р. В селі Малі Куськівці, на самім півдні Волині, трафилося щось подібне на два роки передтим. Хлопець, що ловив раки в потічку, видобув замість рака людський череп. Поліцінт переходив луково. Слідом за черепом добуто людський кістяк, повязаний кільчастим дротом. Був прикріплений до дна ріки кількома осиковими коликами: колики ті були передтим осмолені живицею на чорно, щоб білість дерева не відбивали від тла дна. Було се обдумане з прецизією, зроблене зі знанням річи. І знов без більших трудностів патрафлено на справників, розвязано таємницю злочину.

Сим разом жертвою убийства був місцевий хлоп, аґент поліції зперед кількох літ, котрого вбили інші хлопи, від того часу посаджені до вязниці за звичайні переступства. Про забитого сказано поліції, що мабуть перейшов на совітську сторону і відти слід по нім загинув. Показалося, що перейшов на — другий світ. Не знало про се ціле село, але знало богато. Поліція, що має тільки трудностів в великих містах з викриттям давних злочинів, на волинськім селі не має ніяких. Йде тільки про те, чи знайде, чи не знайде труна. Дотепер все в порядку.

Людські кістяки видобуті з землі в тих двох волинських селах не були напевно одинокими кістяками, котрих видобуття свідчить про богато самосудів, — самосудів, котрих ліста кінчиться щойно на випадках з червня сего року. Таких таємниць є напевно більше. Злочин виконаний спільно, виконаний при пасивнім або просто зичливім становищі більшости села творить комплекс. Вяже. Таємниця тліннх останків убитого жовніра, застріленого з засідки поліцінта, таємниця шептана на вечерницях творить щось, що стручує село на границю нелеґальности. Гріх тяжить. Треба його викупити позорами льояльности. Пасуваються вони при виборах, при державотворчих торжествах, при посвячуванні памятників. Село хапає ті нагоди. Можна відтак показувати чорне на білім цифри, можна до такого села возити прогульки, можна його показувати, як перше зерно посіву, киданого Польщею. Можна те село протиставити в своїй примітивній чистоті духа „українським облудникам з Галичини" (в орнг. Малопольщі східної), про котрих посли з Українського Волинського Обєднання, проурядові українські посли, говорять з такою небрехливою пехітю. Можна говорити про те, що хотинські традиції Сагайдачного воскресли серед населення Волині. І враз — случайне копання ровів видобуває кістяк польського жовніра, убитого хлопами. Про того жовніра знали всі, той злочин таїли всі. Мовчання цілого села лягло грубою верствою землі на тій могилі. Облуда правопорядку і любови до Річпосполитої проросла на ній буйною гущею хабазу. Щойно припадкова лопата стяла хабазиня, перекопала верству землі. Плитко, зараз під поверхнею, знайдено труна. Той труп символічний. Коли хочеться вірити серця ілюзіями про спокійну Волинь, що віддихає любовю народів, коли хочеться вірити в дійсність штучного стану річей, тоді єдина одинока рада: не копати. Один удар лопатою може доколатися правди. К. П.

Примітка: Ред. „Нової Зорі": Отсей допис писаний з жалем і легкою іронією, характеристичний тим, що автор його навіть не старається подумати над ліком проти тих поля, котрі описує. Бо його рада „не копати" очевидно не є ніяка рада — з тої простої причини, що там ніхто не копав з замірои знайти трупи, тільки знайдено їх припадком. Стверджуємо, що подібні случаї убийства наших (галицьких) жовнірів не тільки задля реквізиції, але й задля яблока зірваного в саді, також случалися на Україні. Хто робить з сего голосну історію, той зовсім не причиняється до успокоєння умів і наладнання відносин. Ми не похваляємо ані не виправдуємо ніяких убийств, але підчеркуємо, що на моральне піднесення населення є тільки два способи: 1) Шіреня правдивої релігії і 2) таке справедливе відношення влади до населення, щоб люди в того населення не чулися в державі горожанами другої каляси. Тоді і тільки тоді відношення населення до держави може бути дійсно льояльне. Без здійснення такого ключа, навіть власне населення відноситься до власної провідної верстви ворожо. Пригадуємо, як польські селяни підчас польських повстань вязали польських провідників і відставляли до московських властей. А що там з ними робили, се загально відомо. Під оглядом історичним терен, про котрий мова, се відомий терен голосних „татарських людей", котрі на спілку з Татарами поковали проти нашого короля Данила. Там недавно розбили й цілу бриґаду УҐА (Української Галицької Армії).

Про монархію і демократію

В 273 ч. „Діла" появилася стаття з підписом п. Кедрина п. з.: „Польські парляментарні установи і українська національна політика." Початок її виглядає так:

„Ще перед травневим переворотом, більше 10-ти літ тому, проф. Станіслав Стронський, пізніше один з лідерів польської народової демократії, тоді чільний член монархістичної християнсько-народової партії Дубановича, переконував підписаного, що для Українців найкращий у Польщі устрій — монархістичний: бо з розумним королем — мовляв — чи з невеличким гуртком його впливових дорадників буде Українцям далеко швидше і легше порозумітися, ніж з кількасот-головим соймом, в якому націоналістична демаґогія завжди буде мати перевагу.

Таке твердження безперечно криє крихітку правди в собі. Чи з того виходить, що українське громадянство, по своїй суспільній структурі, своєю психікою і традиціями наскрізь демократичне, мало би заявлятися за монархією в Польщі? І коли навіть погодимося, що в останньому десятилітті погляди на творчу життєздатність демократії значно захитались і що найщиріші демократи признають необхідність перевірки демократичних тез та стосованих демократією метод правління (приклад: французький парляментаризм, що загрожує руйною державі), — то про те ні одна політична партія, що сама у своєму орґанізаційному статуті керується демократичними засадами, не може з легким серцем проголошувати свого „діяльтерезма" щодо требання демократії. І тут саме лежить конфлікт, що його мусять переживати українські політичні ґрупи, самі привязані до засад демократії, обовязані репрезентувати рідний нарід у державних законодатних установах при недемократичному устрою польської держави та одночасно розчаровані щодо партости національно - політичного лібералізму польських демократичних партій."

Примітка Ред. „Нової Зорі": Щойно після війни, коли на місце чотирох великих монархій повстали республики і прийшов до влади „сам народ", прихильники „народовлаєтя" переконалися на власній шкірі, яка різниця між тими формами правління. Замість упорядкованих відносин повстав в Европі давно небуваний хаос на всіх ділянках, котрому кінця не видно. Заграничча та внутрішня політика часто змінюється, буває, що з кождим новим міністром. Замість тривалих союзів монархів в безліч безвартісних пактів про ненапад. Вимір справедливости відбувається в богатьох краях при помочи... концентраційних таборів. Тому демократію обмежують тепер в користь диктатури, котра скорше чи пізніше перейде в монархію. Неупереджені обсерватори життя без тяжких конфліктів зложать свої колишні демократичні засади без жалю до музею. Тому слеза п. І. Кедрина над гробом демократії робить комічне враження... Тимбільше, що демократичні засади і свобода зовсім непротивні монархістичним засадам. Напр. в Англії син убогого робітника без ніяких укінчених шкіл і дипльомів довгі часи рішає про всю політику Англії, а свобода там така, що в інших краях тільки мріти можуть про такий стан.

Педагогічний Зїзд

Цікава дискусія на релігійні теми.

В днях 2 і 3 с. м. відбувся у Львові т. зв. Педагогічний Зїзд, зорганізований Гол. Управою Рідної Школи, згл. окремим діловим комітетом, до якого увійшли представники Взаїмної Помочі Укр. Учительства, Учительської Громади та Голов. Управи Рідної Школи. Мабуть на нашу примітку в „Новій Зорі" в ч. 79 (877) орґанізатори Педагогічного Зїзду вставили в його програму Службу Божу і реферат о. кан. Дзеровича „Засоби релігійно-морального виховання". Тому зїзд зачався Сл. Божою, яку відслужив о. мітрат Базюк. На Службі Божій був голова Рідної Школи проф. І. Галущинський і ще кілька представників Гол. Управи Рідної Школи. Учасників Зїзду було на Сл. Божій дуже мало. Відкриття Зїзду і перша часть ділової праці відбулися в салі Музичного Інституту ім. Лисенка. Відкриття Зїду було назначене на год. 10 перед пол. Вже перед 10 год. зачала наповнятися саля дійсними учасниками і гістьми, до котрих належали також представники української преси. Між присутними були м. і. два Епископи: Преосв. Будка і Преосв. Бучко, представники українських центральних установ, Наукового Т-ва ім. Шевченка, кільканацять священиків і дві монахині Василіянки. Було також досить богато світських жінок.

Зїзд відкрив голова Р. Школи проф. Іван Галущинський кілька мінут по 10 год. короткою промовою. В ній привитав присутних і покликав до почесної президії зїзду: голову Просвіти Дра Брика, голову Н. Т. Ш. проф. Раковського, ректора Богослов. Академії о. Др. Сліпого, голову Т-ва Письменників і Журналістів ред. Купчинського, дра Річинського з Волині і представника Українського Педагочічного Інституту в Празі Дра Січинського. Відтак предсідник Зїзду проф. Г. виголосив промову. В ній підкреслив м. і., що Зїзд має занятися справою національного виховання української молоді. Потому відчитав правильник Зїзду. М. і. в нім було постановлено, що бесідники можуть говорити в дискусії лише 5 мінут. (Вже було пів до 11 год., а на салю ще входили спізнені учасники і робили шум та перешкаджали нарадам). Зчерги голова згадав пок. М. Мороза, що його похорон був в дні відкриття зїзду. Присутні встали і тим пошанували память заслуженого педагога і суспільного діяча. Окрема делеґація з 8 членів іменована предсідником пішла зложити заяву співчуття пані Морозовій, жені покійного. Після того секретар Зїзду дир. Ющишин відчитав писемні привіти, що наспіли на Зїзд. Було 47 привітів від ріжних українських орґанізацій, установ і поодиноких осіб з Галичини, з Німеччини, Чехословаччини, Буковини, Бельґії й Волині. Після полагодження сих формальностей виголосив виклад проф. Др. Степан Балей з Варшави п. з. „Психольоґія характеру" *). Він проаналізував поняття характеру зі становища сучасної досвідної психольоґії та вказав, що вона не спромоглася досі на ясну дефініцію характеру. Сучасна експериментальна психольоґія уживає тепер поняття „особовість". Практичні Американці вийшли з того так, що в своїх школах стараються плекати в учеників добрі риси характеру нпр. солідність і ін. Таких рис Американці начислили около 270. Їх ділять на 32 ґруп. Видефінювану абстрактну прикмету стараються перемінити на ділання, здійснювати її в поступованні ученика. Проф. Балей поставив м.і. такий висновок: Замість неозначеного моралізування на тему характеру треба плекати в учеників поодинокі добрі прикмети. Виклад тривав 45 мінут.

Після короткої перерви відчитав свій реферат проф. Др Ярема. Він сказав м. і., що в Українців переважає інтроверзійний тип над типом екстраверзійним. Інтроверзійний тип чоловіка спрямовує свою увагу на внутрішне життя, займається мистецькою творчістю. З людей інтроверзійного характеру виходять творці релігійних системів. Екстраверзійний тип дає ґеніїв цивілізації. Індійці се приклад народу з сильною перевагою інтроверзійних типів. Римляни се нарід з сильною перевагою екстраверзійних типів. В нових часах Американці репрезентують тип екстраверзійний. Американізм се вершок розцвіту цивілізації, матеріяльної культури. В Українців переважає сильно тип інтраверзійний. Вишенський, Сковорода і Гоголь се клясичні представники українського інтравертованого типу. Се найвиразніші типи української душі. Тепер український нарід переходить глибоку внутрішну крізу. Зростає стремління перевиховати себе і зблизитися до психіки заходу, котра має в собі елементи інтраверзійні й екстраверзійні, злучені гармонійно. Тому наша школа мусить ширити пошану до людей типу екстраверзійного: до політиків, техніків, орґанізаторів національного життя. Особливо треба плекати культуру інтелєкту. Добре угрунтований інтелєкт се тама пливких і хаотичних почувань. Таких інтелєктів нам Українцям треба як найбільше. Реферат тривав годину і 10 м.

Після рефератів Дра Балея і Дра Яреми була дискусія. В ній забирали голос: Др І. Копач, Др К. Кобзерський, директор української ґімназії в Перемишлі Стефан Шах, м-р Ісаїв, Др Тисовський, Др Гнатишак, Др Могильницький з Рівного на Волині, дир. О. Терлецький, дир. Скорик, дир. Яцкевич, Др Кудрик, проф. Бурко, о. мітрат Др Сліпий. Потому ще оба референти відповіли на заміти і давали короткі вияснення. Перше засідання скінчилося о 2 год. по пол.

Наради в секціях. — По полудні Педагогічний Зїзд поділився на чотири секції, котрі радили окремо в 4 салях народної школи ім. Шевченка при вул. Мохнацького 12. В першій секції був реферат Дра В. Пачовського: „Українознавство в вихованні молоді". В II секції були 3 реферати, іменно: Др В. Метельський: „Спроба характеристики української дидини", др О. Філяс: Школа та поширення кличів гігієни серед громадянства і проф. Гайдучок: „Вплив фізичного виховання на вдачу нашої дітвори". В III секції були реферати: Дра В. Січинського: „Ужиткове мистецтво в системі виховання", дра С. Людкевича: „Орґанізація музичного виховання". В IV-ій секції були реферати: Інж. Р. Білинського: „Достроїння школи до вимог нашого господарського життя" і інж. дра Храпливого: „Потреби хліборобського шкільництва". Наради в секціях зачалися в 4 год. і тривали найдовше в II-ій секції до 8.20 вечером. Фреквенція у всіх секціях була велика.

На другий день Зїзду наради відбувалися в салі Ремісничої Палати при Стрілецькій площі. Учасники заповнили салю вже перед 10 год. Точно о 10 год. голова Р. Ш. Проф. Галущинський відкрив наради. Присутних дещо менше, як було підчас відкриття і І части нарад в салі Лисенка. На галерії трохи гостей, переважно молоді обох полів. На салі кільканацять священиків і дві монахині. Між присутними на салі около 1/3 жіноцтва. При пресовім столі зпочатку лише представник „Нової Зорі". Відтак прийшли представники „Мети", „Дзвонів" і „Діла". Представники інших часописів, оскільки були, сиділи на салі.

Після відкриття виголосив реферат

*) Се той сам проф. Ст. Балей, котрий у „Wiadomościach Literackich" висказався прихильно про большевицьке „виховання", а саме за його антирелігійність і полову „еманципацію". (Гл. 75 ч. „Нової Зорі", ст. 5, „Чи навчили нас чого большевики? ").

ОСИП НАЗАРУК 9)

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Столиця Апостольська

II. Вїзд до Риму.

І знаєш, братчику, хто нашій т. зв. провідній верстві найбільше імпонує з тих всіх? Якраз ті, що найменше вміють думати: Москалі. Що вони найменше навчилися думати, бачиш по тім, як вони з дуру дозволили зробити небувалий експеримент з прегарної своєї країни й великої держави, експеримент большевизму, від котрого всі кости їм тріщать і з голоду привиджується їм, що „перегнали Европу". А рівночасно ласяться коло тої, „перегнаної" Европи точно таксамо як ласилися їх батьки коло татарських ханів і точно таксамо лагодять ножі на ту Европу, як лагодили їх батьки на Татар (що зрештою належалося і тим Татарам і належиться таксамо Европі). Та все те зовсім не свідчить, що вони вміють думати про публичні справи, бо як умілиб, то не попалиб у таке нещастя як попали.*)

Отже ті голодні, з власної глупоти голодні, хитруни найбільше імпонують нашій провідній верстві, хоч сидять на землі, котра світ моглаб прогодувати. І тому наша провідна — пожалься Боже — верства так заголюкала простого хлопа обіцянками раю, котрий обіцяли їй Москалики, що той простий хлоп дав Москаликам до диспозиції свою прекрасну Таращанську Дивізію, найцікавішу появу зі всіх часів нашої руїни старої і нової. І знаєш проти кого той простий хлоп дав ту Таращанську Дивізію? Та проти себе самого, проти своєї країни і своїх власних дітей, розуміється — дав на підставі „соціялістичної науки" своєї власної — пожалься Боже — інтеліґенції. Запитай тих, що були на Великій Україні, а вони тобі скажуть, що то була за штука та Таращанська Дивізія. А я тобі скажу тільки коротко: се цвіт і символ і величавий в своїм роді доказ браку всякого, навіть найпримітивнішого уміння думати. Се доконче треба собі усвідомити, бо інакше ніколи не навчимося думати в публичних справах, але все будемо цитувати Михайла Грушевського... в політичних справах, аякже...

А тепер спробуймо разом подумати на скромнім римськім прикладі.

Кождого дня сходить сонце...

Наперед — чи той висказ тобі зрозумілий? То значить, чи нема в нім якого блуда або неясности просто під оглядом граматичним. Очевидно нема.

Отже думаймо разом дальше. Се речення „банальне", то значить таке своїм змістом звичайне, звичайніське, що — се річ неможлива, аби той, хто його написав і на прилюдний вид виставив, хотів сказати тільки то, що в тім реченню є на перший погляд. Або ще ясніше: се неможлива річ, аби автор того речення не мав на тілько розуму, щоб не розуміти, що се смішно виписувати такі всім відомі і самозрозумілі річи як те, що кождого дня сходить сонце. Таксамо добре мігби прецінь написати, що називаємо голодним того чоловіка, котрий хоче їсти, або що кожда вода мокра.

Се прецінь всі люди знають, отже таких загально всім відомих річей виписувати не треба. Колиж так, то на що виписано таку самозрозумілу річ, як те, що кождого дня сходить сонце?

Очевидно виписано се тому, що під тими простими словами, котрі стверджують всім відому річ, укрита ще інша думка, ніж та, котру ті слова на перший погляд висказують. Значить, тут маємо діло з типовим проявом закритої глибини думки.

Колиж так, то треба спробувати збагнути ту глибшу думку. Яка вона може бути? Ану знов перерви читання

*) Розуміється і московська наука і московська література має також твори, на які тільки наївні люди можуть дивитися з легковаженням.

о. кан. Дзерович на тему: „Засоби релігійно-морального виховання“. О. Прелєгент заявив, що представники Р. Школи прийшли до него в послідних днях перед зїздом і просили о реферат. Супроти того не було часу на виготовлення реферату на тему подану в програмі. О. Прелєгент обговорив загально такі справи: 1) Боротьбу нової педагогіки з авторітетом, 2) потребу виховного авторітету, 3) сим авторітетом для виховання може бути тільки Католицька Церква, 4) між способами релігійно-морального виховання на перше місце поставив сповідь.

Після реферату о. кан. Дзеровича, що тривав 50 мінут, відчитав реферат інспектор Кузьмович на тему: „Проблєми української шкільної політики“. В рефераті підкреслив, що українська суспільність повинна покинути свій пассивізм в ділянці шкільної політики і повинна вже раз заняти якесь становище до шкільної політики польської держави. Референт поставив такі тези: 1) Виховання української молоді повинно спиратися на національній ідеї, 2) українська школа й український учитель для української дитини, 3) українська сторона повинна висунути свої позитивні тези щодо т. зв. державного виховання, 4) українські відповідальні чинники повинні зробити предложення в справі скасування утраквізму, 5) не втягати молоді до політичної праці.

Ще був доволі довгий реферат проф. Ярослава Кузьмова: „Напрямні національного виховання“. Він сказав м. і.: Зміст виховного ідеалу се культурні вартости. Складники культури се нпр. мораль, релігія, штука і ін. Між вихованням і культурою є тісна звязь. Ціль виховання: Вести і приспособлювати одиницю до творчости в національній культурі. Побіч сего вахування нема місця на ніяке інше виховання. Виховання моральне, релігійне, мистецьке — се складники національного виховання. Реферат тривав годину.

Після сих трох рефератів була дискусія. Перший промовляв Др І. Копач. Він за Павльзеном поставив такі засади виховання для учителя: любов до свого предмету і любов до молоді. Се найліпший дороговказ для учителя в його педагогічній праці. Дальше говорили Др К. Кобєрський, проф. Водяний, м-р Ісаїв і п. Редько. Цікаво говорив проф. Терлецький. Він сказав м. і.: о. кан. Дзерович сказав, що наш нарід дуже релігійний. Я сумніваюся. В кождім разі треба розріжняти між Галичанами і Наддніпрянцями. Годжуся з твердженням о. Дзеровича щодо Галичан і Буковинців. Скажу на основі досвіду таке: Я 3 і пів року студіював Наддніпрянців в трох великих таборах під час світової війни в Німеччині. В тих таборах було коло 50.000 українських полонених з Вел. України. Я пізнав їх психіку. Я з ними пересиджував цілими днями. Полонені просили о побудования ріжних бараків. Там був м. і. театральний барак, де була саля на 2.000 осіб, була друкарня, все там було. Аж раз каже до мене Німець, комендант табору: „Ваші люди бажають ріжного, але ще ніхто не бажав, щоб збудувати барак на церкву“... А то була переважно селянська маса. І вона не відчувала потреби церкви. Була одна ґрупа придніпрянців релігійна, то були сектанти, баптисти... Православні були проти релігії. Та вперті Німці таки вибудували їм церкву в таборі. І що з того вийшло? До церкви приходило 40—50 людей, а на ріжні віча приходило так богато, що саля на 2.000 місць не могла всіх помістити! Тому не дивно, що на Україні большевики так легко знищили православну Церкву. Большевики йшли очевидно в богатьох випадках за бажаннями безбожної маси. Нас Церква навчила дисципліни. Тому значіння релігії в вихованні таке важне. (Річ дуже характеристична, що по сій дійсно інтересній промові проф. Терлецького — ніхто ні разу не плеснув, хоч інших дискутантів оплескували).

Особливо сильно оплескували слідуючого бесідника, б. посла з Волині Хруцького, котрий сказав м. і., що висновки проф. Терлецького передчасні і що релігійність православних видна в історії, бо козаки ставили домагання за віру та що не можна уважати релігійними лиш Галичан.

Цікаву характеристику життя на Волині подав Др Могильницький. Він сказав м. і.: Волинська молодь прагне книжки, освіти але волинська молодь яскраво націоналістична. Ми властиво не маємо на Волині церкви. Деякі священики стоять там під впливом найнизших орґанів безпеки. Священики ходять там Бог зна якими дорогами, щоб тільки вдержатися „на посаді“. Я раз сказав до селян з одного села: „Чому не збудуєте хати своїому священикови? Таж в Галичині хлів ліпший як його хата!“ Селяни відповіли: „Він не варт, бо він кацап (себто Москаль)“.

Потім говорили ще Др Деркач і Др Витанович. О год. 2 пополуд. скінчилася дискусія. Ще коротко відповідали референти. По перерві Зїзд приняв виховні тези поставлені референтами і зредаґовані окремою редакційною комісією. Зїзд закінчився в неділю по 3 год. пополудні.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

На Знесінні Новім, передмісті Львова, 3 с. м. посвячено угольний камінь і фундаменти під церкву й захоронку. Хоч було студено громадяни зі Знесіння і Львова явилися дуже численно на те торжество. Прибули також дві процесії: з церкви св. Петра й Павла та з місцевого костела. Торжество почалося в год. 10-ій архиерейською Службою Божою, котру відправив Преосв. Никита Будка. Співав місцевий мішаний хор. Проповідь виголосив Преосв. Будка. По Службі Божій посвячено угольний камінь і фундаменти. Після того промовляв о. прал. Куницький, хор відспівав многоліття і гимн „Боже Великий“. Будову ведуть Комітет будови церкви і Кружок Р. Ш. під проводом о. В. Харини.

Католицький Робітничий Університет в Лодзі розпочав 5 листопада с. р. новий шкільний рік. Виклади будуть відбуватися ві вторки й пятниці від год. 7 до 9.

До Праги приїхав новий апостольський нунцій для Чехословаччини. На границі держави і в Празі витали нунція представники влади церковної й державної та маси народу.

Лінцька дієцезія обходила ювилей 150-ліття свойого істнування. В неділю 6 с. м. відбулася величава церковна урочистість. Службу Божу відправив кардинал Інніцер, проповідь виголосив лінцький епископ Гфельнер. На Службі Божій були приявні представники державної влади з президентом Міклясом на чолі. Вечером запалено вогні на верхах гір в цілій дієцезії. „Лінцер Фольксблят“ вийшов у збільшенім обємі.

В австрійській армії вводять від листопада с. р. реґулярну науку релігії. Науку будуть переводити окремі капеляни.

На Угорщині повстало товариство католицьких місіонарів, котрі хочуть навертати Жидів на католицизм.

Голосник причиною непорозумінь в грецькій Церкві. З Атен повідомляють, що ухвалою начальних властей грецької схизматицької Церкви звільнено з уряду митрополита Крети Тимотея і засуджено його на побут в далекім монастирі. Причина засуду: Митрополит Тимотей не хотів дозволити на уміщення голосників в катедрі в Канеї. (Голосники уможливлюють слухання богослужень більшим масам вірних). Непорозуміння на тім тлі грозить новим розламом серед грецьких схизматиків. (КАП).

і сам подумай над тим. І знов не сумуй, коли нічого не придумаєш і не відкриєш. Діло в тім, аби ти навчився чи навчилася думати й аж потому вже думати витревало, розуміється в певній ціли думати (про що колись окремо).

Отже річ ясна, що до можливостей, про котрі міг думати автор, коли писав той на око банальний афоризм, могли належати отсі:

Кождого дня на ново сходить сонце, отже кождого дня можеш на ново зачати своє життя. Подумай, може твоє життя було досі зле або й дуже зле. А Висша Сила ще дає тобі оглядати раз-у-раз новий схід сонця. І тим звертає твою увагу, що кождого дня маєш нагоду змінитися, зробити постанову, що зачнеш інакше життя і здійснювати ту постанову. Спробуй! Може ти застряг в лінивстві? Спробуй зірвати з ним! Побачиш, як тобі згодом буде лучше жити і яку сатисфакцію осягнеш з життя.

А може ти кромі лінивства маєш іще інші порядні блудики, нпр. обманювання своїх родичів й учителів, безцільне сидження на карку своїм близьким і використовування їх тай ще показування їм, що ти з них незадоволений?...

Подумай, яке се огидне, дуже огидне! Подумай, що нема нічого гіршого, як бути непотрібом між людьми і паразітом - галапасом, що висисає працю других, а сам навіть по лавці не хоче посунутися, бо задля лежання не може запопасти сидження. Подумай хочби над тим, що колись не стане тих, котрих ти так висисаєш. І що тоді буде, як ти не привикнеш до ніякої праці й нічого не вмітимеш зробити, бо нічого не вчишся.

Подумай над тим всім — подивися на те, як кождої днини сходить сонце і зачни завтра нове життя, з новим сходом сонця. Побачиш, що почуєшся таким інакшим чоловіком, якби добрий дух кинув тебе у силоамську купіль і ти вийшов з неї уздровлений.

А не забудь, що люди, котрі довго дивилися на твоє непросипне лінивство, можуть і мають повне право не довіряти тобі навіть тоді, коли бачать, що ти поставив перший крок на інакшій дорозі твого життя. І можуть навіть підсмішкуватися з тебе. Памятай, не бери собі того до серця і не знеохочуйся тим. А навпаки, нехай се буде для тебе спонукою до ще більшого зусилля і ще більшої ревности на новім, ліпшім шляху твоїм, а не причиною до знеохоти.

Тай що ти матимеш з того, коли знеохотишся? Знов будеш такий сам, як був, без гумору, згіркнілий, квасний, собі і всім довкруги немилий. Бо і як може бути інакший чоловік, котрий нічого не робить, до нічого пляново не змагає, сам собі і другим заваджає?

Або по невдатній спробі до поправи, коли знеохотишся, будеш ще гірше почувати себе ніж передтим, бо передтим ти міг себе дурити, що мовляв ти не хочеш зміняти свого життя. А по такій спробі вже не зможеш себе так дурити. Отже будь витревалий!

Памятай, що нема лучшого мірила вартости людей як раз-у-раз починання чогось на ново: значить витревалість. Вона лиш від тебе залежить. Отже памятай, що — кождого дня сходить сонце — і кождого дня можеш зачати зовсім інакше життя — дійсно вартісної людини.

Тут знов подумай над тим, чи не міг автор того нібито банального афоризму мати на думці ще й інші глибокі справи? І знов не сумуй, коли сам не можеш придумати нічого. Спробуймо дальше думати разом.

(Далі буде).

Недостача гумору йде в парі з неживтєздатністю. (Ернст Льотар).

З КРАЮ

Католицькі торжества.

На західних окраїнах наших земель відбулися в неділю 27 жовтня величаві торжества і католицькі маніфестації в честь Христа-Царя.

В Перемишлі сі торжества відбувалися в новій засянській церкві ОО. Василіян. Вже на кілька днів перед празником гарні афіші розліплені по місті сповіщали, що перемиські громадяни-Українці зложать поклін Христові-Цареві. Сам празник попередило тридневне богослуження вечірне, в часі котрого о. Др Чепіль й о. Манько ЧСВВ голосили гарні науки. Сам день торжества звеличано цілоденним виставленням Найсв. Тайн і винадгороджуючим св. Причастям. Рано в год. 6 приняли винадгороджуюче св. Причастя члени Апостольства Молитви. В год. 8-ій до винадгороджуючого св. Причастя приступило місцеве Марійське Товариство Пань, а в год. 9-ій Евхаристійна Дружина дітей в числі 160 маленьких учасників. В год. 10-ій о. ігумен Чепіль ЧСВВ відспівав торжественну Службу Божу і провів посвяту Христові-Цареві. Відповідну проповідь виголосив о. проф. Мягкий. — Пополудні відбувся спільний поклін Христові Цареві. В год. 2-ій прийшли діти зі школи св. Николая під проводом Сестер Служебниць. Відпоручники цеї дітвори складали поклін Христові в Пресв. Евхаристії, а проча дітвора зібрана на хорах співала церковні пісні. Діточки співали дійсно щиро і набожно. По вечірні прийшли з поклоном до Христа-Царя ученици жіночої гімназії. Відпоручниці навколішках зі свічками в руках складали поклін від своєї школи, а хор під проводом п. проф. М. Данилевич дав справжній концерт набожних пісень. Відтак слідував поклін учеників мужеської гімназії. Жваво і бадьоро співали ученики псальми і пісні. Хором проводив п. проф. П. Волянський. З черги слідував поклін учениць II укр. семинаря, що під проводом п. проф. О. Яцишин відспівали з глибоким відчуттям кілька пісень і псальмів. Величавим завершенням тих співів був концерт хору засянської церкви, що ним проводить місцевий адвокат О. Чубинський. Псалом Бортнянського: „На тя Господи уповах" у виконанні того інтеліґентного і виробленого хору вийшов справді величаво. Церква була переповнена вщерть, переважала інтеліґенція. Відтак на проповідницю вийшов о. Ір. Назарко ЧСВВ зі Львова і виголосив проповідь на тему: Сьогоднішні жахливі часи домагаються всевладного царювання Христа. Вкінці о. Дуб ЧСВВ відправив молебен і „Тебе Бога хвалим", а о. Чепіль ЧСВВ, короткою подякою закінчив се величаве торжество. З повним признанням належить підчеркнути те, що місцева інтеліґенція взяла активну участь в сім торжестві. Пп. директори шкіл заповіли збірку всіх учеників й учениць, ґімназійні будинки були ілюміновані, а на вікнах помешкань Українців пишалися гарні наліпки Христа-Царя. Сього рода торжества ніколи не минають безслідно. Тому аранжерам сього свята належиться щира подяка.

В Ярославі також відсвятковано торжественно празник Христа-Царя. Доцільним підготуванням сього торжества були тридневні реколекції для міщан, окремо для інтелігенції. Обома серіями реколекцій проводив о. Ір. Назарко ЧСВВ зі Львова. Рано в год. 8-ій місцевий парох о. кан. Хотинецький відправляв Службу Божу, відтак слідувала перша реколекційна наука. Попол. в год. 5-ій був молебен і друга рекол. наука, вечером в год. 7-ій окрема наука для інтеліґенції. Хоч погода не сприяла, то всежтаки інтеліґенція й міщанство брали численну участь в реколекціях. В суботу 26 жовтня відбулася реколекційна св. Сповідь, відтак свята година і цілонічна адорація св. Тайн. До самого ранку побожні вірні адорували Евхаристійного Ісуса, а священники сповідали. В 12-ій годині в ночі відправлено Молебен до Пр. Серця Хр., а рано в год. 5 Литію. Відтак слідували читані Служби Божі. В год. 9-ій о. кан. Хотинецький відспівав торжественну Службу Божу. Діяконували о. Гриневецький і о. Кікта, проповідь про Христа-Царя виголосив о. Назарко ЧСВВ. Не тільки міщанство, але й богато інтелігенції приступило до св. Причастя. Пополудні мала відбутися процесія всіх католицьких установ до каплиці на цвинтарі, одначе непогода перешкодила. В тім святі брали участь навіть Поляки. Вікна українських помешкань і установ були прикрашені наліпками Христа-Царя. Свято Христа-Царя має на меті освідомити католиків, що Христос має панувати не тільки в родині й церкві, але має бути теж керманичем всього суспільного і політичного життя. Тому в сьогоднішних часах зляїцизування суспільного й політичного життя — Свято Христа-Царя вельми актуальне і потрібне.

ЗА ДУШУ МОЛОДІ

Заклик до людей доброї волі.

В календарі „Місіонаря" на 1936 рік перечитала я статтю Презеса Марійського Товариства Молоді Впр. о. Ір. Назарка ЧСВВ „За душу молоді", в котрій коротко подана історія повстання Марійської Дружини в світі, а саме в серці католицького світу, в Римі, та й її розвиток аж до сьогоднішніх часів.

Зокрема Впр. о. Презес зупиняється ширше й докладніше над розвитком Мар. Дружин на українських землях. І так довідуємося, що на українські землі продістаються Марійські Дружини зараз в перших десятках літ свойого існування. Вже 1616 р. наш митрополит Йосиф Рутський вписується в ряди академічної Марійської Дружини в Кракові. — Значить, ідея орґанізації Мар. Дружини вже тоді знайшла зрозуміння в українській суспільності й почала інтензивно розвиватися, коли згодом ОО. Василіяни одержали власть з Риму основувати Марійські Дружини на сході так, як на заході основували їх ОО. Єзуїти. І завдяки тому в тих часах основуються Марійські Дружини головно в василіянських школах та інститутах. Таку Мар. орґанізацію стрічаємо в василіянській ґімназії в Бучачі ще 1890 р. — Відтак повстають у нас Марійські Дружини також для інших станів, як прим. для Пань в 1904 р. у Львові, як також в інших містах. В 1918 р. основує о. др. Й. Маркевич ЧСВВ централю Мар. Товариства Молоді. Відтоді розвій українських Марійських Дружин Молоді дуже скоро поступає вперід так, що сьогодні Марійське Товариство Молоді обеднює вже 242 українські Марійські орґанізації з числом 20.000 членів.

Се безперечно велике число членів, як на наші обставини, але се головно завдяки рухливості теперішнього Презеса Впр. о. Назарка, котрий невтомно працює та їздить по всіх марійських орґанізаціях і своїми промовами заохочує й підбадьорує нашу молодь до участи в Марійських сходинах і до інтензивної праці над собою.

На мою думку однак, в порівнанні до розвитку Марійських орґанізацій на заході й навіть в Польщі, — у нас рух Марійських орґанізацій ще доволі слабий. — Де шукати причини цього? В браку належного розуміння для такої великої ідеї, серед сьогоднішнього нашого зляїцизованого громадянства, як дальше жалується в своїй статті Впр. о. Презес, — і я це підчеркаю. Дійсно, наше громадянство й навіть родичі вже вписаних членів Марійських Дружин ставлять перепони в їх місячних сходинах чи богослуженнях, або не допускають до вписування нових членів.

Молодь, як звичайно молодь захоплюється всім, що гарне й ідейне і в Марійських орґанізаціях хоче знайти зреалізування тих своїх ідейних поривів, але в самім зародку часто родичі своїм легковаженням або й явним нехтуванням зморожують ці святі почування. Словом, зі сторони громадянства, головно родичів (правда не всіх) нема заохоти, нема піддержки, а навпаки — є перепони, які проявляються в ріжних формах. Чому наприклад в деяких укр. середних школах, навіть у Львові нема Мар. Дружини? На мою думку се вина родичів, бо коли родичі хотілиб і якби їм залежало на глибшому релігійному вихованні своїх дітей, — то вже давно постаралисяби, щоб заснувати Марійську Дружину.

Длятого я, як мати й як Марійська Дружинниця, осмілююся кинути заклик до нашого віруючого громадянства, зокрема до всіх Марійських Дружин Пань, щоб вийти назустріч великому бажанню Марійського Товариства Молоді, яке хоче зорґанізувати всю нашу середньошкільну й студіюючу Молодь в Марійських орґанізаціях і виховати її на правдиво характерних католицьких горожан своєї нації; — помогти Марійському Товариству Молоді своїм позитивним настановленням до цеї справи, молитвами, а то й грошевими датками. Знаю, що наше громадянство обтяжене ріжними датками й вкладками й має може нераз забагато того всього.

Однак тут іде про душу нашої дорогої молоді, нашого цвіту й надії!

Не даймо своїй молоді загибати в марних утопіях нереального життя, але навпаки: даймо Їй змогу здійснити її ідейні почування саме в Марійських Дружинах під лелійним прапором Марії, яка веде до Христа, до вічної радости.

Не хочу скінчити на гарних тільки словах, тому звертаюся до всіх людей, доброї волі, зокрема до всіх Марійських Дружин Пань в цілому краю, що їм в першу чергу лежить на серці глибше релігійне виховання нашої молоді. Не допустім до припинення діяльности заслуженого Мар. Товариства Молоді, яке тепер в грошевих клопотах, як це зазначує у згаданій статті Впр. о. Назарко, а даймо йому грошеву матеріяльну поміч. А щоб датки на ту ціль не скінчилися на жертвенности кількох осіб, — я пропоную т. зв. трійковий спосіб. — Даючи на Марійське Товариство Молоді 10 зл., кличу на довільну квоту Вп. п. Міку Бачинську-Зелену й Вп. п. Н. Руденську.

Є. Шаркова.

Коли хочемо формувати нашого духа по законам і щоб був життєздатний, то треба брати під увагу вік і дозрілість. Не перескакуйте границі літ, не хапайте сиромудро за овочі поважного віку. З кождого степеня життя можна осягнути досить богато обвішаних галузей і зірвати овочі, які дають пори року. (Ст. Дунін Борковский в творі „Дозрівaюче життя", розд. III, стор. 238).

ПАПІРОСИ ДЛЯ ЗНАВЦІВ
EGIPSKI PSZENNE
20 SZT. - ZŁ. 1.80

Польонізація

православної епархії.

„Русскій Голос" в ч. 726 помістив допис з Виленщини під н. „Польонізація виленської православної епархії". Подаємо його в цілости в перекладі:

„7 жовтня с. р. виленський і лідський архиепископ Теодозій видав розпорядок виленській духовній консисторії про постепенний перехід ведення листування на польську мову, а саме в ділянках метрикальній і первонально - адміністраційній. Владика вказує, що наступила хвиля для приняття такого рішення. Відділ для подружних розводів вже давно веде листування в польській мові згідно з вказівками міністерства віроісповідань і освіти. Розпорядок владики Теодозія перший раз прислано консисторії в польській мові й підписано „арцибіскуп Теодозіюш".

Богато православних, котрі говорять як російською літературною мовою так і білоруською, розуміє розпорядок архиепископа Теодозія як початок польонізації виленської православної епархії. Та фактично розпорядок з 7 жовтня с. р. лише утвердив писемно те, що вже існує довший час. Всякого рода метрики видавали оо. настоятелі ріжно: або в двох мовах, або по російськи, або білоруськи, або по польськи. Повставали непорозуміння у заінтересованих осіб при предкладанні до правительственних установ або до самоуправ. Нерідко бували похибки при перекладі на польську мову. Розпорядки консисторії про назначення священників на парохії та запити властей про їх згоду на те або інші призначення все велися в польській мові. Крім того всякого рода листування, котре мало характер зносин з державними установами або самоуправами, велося в польській мові. В ділянках: господарській, судейській, законодатній, місіонарській та у внутрішнім листуванні „постепенність" переходу на польську мову невказана — і може статися за 5 або й 15 літ. Треба завважити, що польська влада не вимагає вести в державній мові листування, котре має внутрішний характер. У Жидів, Литовців й інших меншин листування внутрішнього характеру ведеться в їх рідній мові. До відродження Польщі римо-католицька курія (за царської Росії) листувалася з парохами всяко, в мовах латинській, польській або російській.

Розуміється, перехід православних консисторій на польське діловодство надасть їм характер казьонних установ, тим більше далеких від широкої православної суспільности, що в ній е тільки незначна скількість Поляків. — Тимчасом в тім міститься велика небезпека для православної Церкви: чи шляхом своєї польонізації вона здобуде вірних серед польського народу — річ дуже сумнівна, зате нема сумніву, що польонізація відтрутить від неї непольську масу вірних".

Примітка Ред. „Н. Зорі": Цікаво, чи тепер наші видавці ріжних календарів перестануть вже писати „українська" православна Церква, чи може й се не перешкодить їм дальше без уговку й без думки товчи те саме.

Лікарський фейлетоник.

Їсти головно темний хліб

Медична Академія в Парижі оповістила на основі докладних дослідів, що білий хліб, який випікають в великих містах, майже зовсім позбавлений поживности, бо щоби зробити його якнайбілішим пекарі висівають з нього всі вітаміни. Кромі того ріжні хемікалії, яких вони додають, щоби зробити білий хліб ще білішим і „красшим", бувають шкідливі. На добавок зла спеціяльне дріжджа відбирає такому хлібови буквально останки його вартости. Медична Академія взиває нарід, щоб їв темний хліб.

ПРОСИМО ВСІХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ І ПІСЛЯПЛАТНИКІВ ПРИСИЛАТИ ПЕРЕДПЛАТУ І ЗАЛЕГЛОСТИ.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРЕДСТАВНИК УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ в Соймі пос. З. Пеленський виголосив промову в часі дискусії над повновластями для правительства. Він сказав м. і.: Уважаємо, що правительство буде видавати негайні і пильні декрети, потрібні для рятування суспільного господарства. З тих причин будемо голосувати за повновластями.

СЕНАТ відбув засідання і приняв проект закону про повновласти.

ПОЛЬСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО запротестувало в чехословацького правительства проти частого нарушування польської границі чеськими цловими сторожами.

НА ЧЕСЬКІМ ШЛЕСЬКУ в м. Лонкі невідомі справники підпалили дім чеської прикордонної сторожі.

ЛИТОВСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ іменував членів статутового трибуналу для области Клайпеди. Предсідником трибуналу іменовано предсідника найвисшого литовського суду, членами іменовані 3 Литовці й оден представник клайпедських Німців. Трибунал має рішати, чи закони центральних литовських властей або заряджения губернатора, директоріяту й соймику не суперечать з клайпедським автономним статутом. Право вносити скарги до трибуналу мають: губернатор Клайпеди, презес директорії і литовський міністр внутрішних справ.

НОВИЙ ВОЄННИЙ КРУЖЛЯК „Нірнберґ" спустили на воду в пристані Кіль в Німеччині. Кружляк „Нірнберґ" має 6.000 тон.

В ВІДНІ відбулася військова парада, підчас котрої передано військовим відділам прапори давної австрійської армії.

В ІТАЛІЇ зачали бойкотувати закордонні товари. В м. Турині розліплено афіші з надписом: „Хто купує заграничні товари, сей зрадник". Туринська ґазета „Стампа" закликає італійських жінок, щоб виреклися перфум і заграничних миделок. Неаполітанська ґазета „Маттіна" закликає залюблених, щоб не надуживали паперу при писанню любовних листів.

ГРЕЦЬКИЙ КОРОЛЬ Юрій II. має вернутися з Анґлії до Греції 17 листопада с. р. літаком і висісти на летовищі в Фалєроні. Зараз потому відбудеться тріюмфальний вїзд до Атен. Покищо впроваджено вже офіційяльно назву „Геллєнське Королівство" і всі правительственні розпорядки та судові вироки видають в імени Базілевса (короля). Покоштували Греки республики й окрівавившись кільканацять разів задля щораз „ліпших" диктаторів (отаманів), прийшли до переконання, що таки лучше мати монарха і спокій.

ГРЕЦЬКИЙ ПРЕМІЄР ґенерал Кондиліс виступив з предложенням змінити парляментарну систему в Греції і зменшити число послів з 300 на 60. Король буде іменувати 10 послів на внесення правительства, представники суспільних верств вибиратимуть 50 послів. Крім того мають змінити право власности на право ужиткування впродовж 99 літ. По тім часі нерухома власність перейде на власність держави.

В ІТАЛІЙСЬКИХ КОЛЬОНІЯХ Еритреї й Сомалі оповіщено воєнний стан.

В АДДІС АБЕБІ посли Анґлії, Франції й Німеччини рішили зорґанізувати Европейців на випадок можливих виступів місцевого населення проти чужоземців. Відділ Европейців має 65 людей під командою Гартґера, коменданта сторожі при анґлійськім посольстві.

В НАНКІНІ Китаєць Сук-Мінґ-Осун виконав атентат на премієра і міністра закордонних справ нанкінґського правительства Ванґ-Чінґ-Вея за те, що премієр провадить фільояпонську політику. Атентатчик мав спільників, котрих увязнили. Премієр ранений.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ПІВН. АМЕРИКИ ухвалили збудувати 750 нових стацій для літаків коштом 100 міліонів долярів. Зараз зачнуть будувати 250 стацій.

НОВИНКИ

Легкий сніг у Львові падав 4 листопада вечером.

Пригадуємо, що хто пришле передплату на цілий слідуючий рік, той дуже причиниться до влекшення видавництву тяжкої в сих часах справи уложення буджету ґазети на слідуючий рік.

1 листопада у Львові. В навечеря 1 листопада, 31 жовтня с. р. в год. 8 вечером в домівці „Української Бесіди" відбулися сходини членів „Молодої Громади" й запрошених гостей. Збори відкрив ред. Р. Купчинський, реферат виголосив д-р В. Старосольський. Хор „Сурма" відспівав кілька стрілецьких пісень. — 1 листопада в год. 9·30 рано в катедрі св. Юра Впреосв. Никита Будка відправив в асисті всеї капітули архиєрейську Службу Божу. Проповідь виголосив о. прал. Куницький. Співав мішаний хор під проводом п. І. Охримовича. Катедра св. Юра була виповнена вщерть народом. На кріслі перед Царськими Вратами засів б. голова правительства ЗУНР д-р Кость Левицький, по боках члени УПРепрезентації, представники наших культурних та господарських установ, орґанізацій і товариств. — В василіянській церкві відправлено поминальне богослуження за померших у недавній визвольній боротьбі. — В полудне відбулися сходини членів УНДО при вул. Підвалля 7. — „Союз Українок" улаштував святочні сходини своїх членів та запрошених гостей. — Львівський „Луг" улаштував Листопадовий День. — На Личакові в читальні відбулася Листопадова Академія.

Відповідь „Меті" задля недостачі місця мусіли ми відложити.

Осінні Студентські Вечерниці відбудуться в четвер 7 листопада с. р. в салях „Народного Дому" при двох орхестрах, Яблонського і Костюка. Буфет в заряді Пань. Початок о год. 10.

Міністеріяльна комісія під проводом дир. кабінету міністра скарбу п. Мартіна розпочала 2-го с. м. свої праці у Львові. Поодинокі ділянки господарського життя зясовують мін. комісії представники господарських орґанізацій, що працюють у Львові для всіх трох східно-галицьких воєвідств. Крім того прибули делєґати уряду й установ зі Станиславова і Тернополя, щоб інформувати комісію про справи, які відносяться тільки до тих воєвідств. 2 с. м. директор Рільничої Палати п. Цємнолоньский виголосив загальний реферат, радник Пром.-Торг. Палати Ю. Шепарович реферат на тему розпятости цін між продуктами рільничими і промисловими, радн. Біскупський реферат про забезпечення в сирівці з погляду зелізничих тариф.

В „Зорі", товаристві українських ремісників, промисловців і торговців, відбулося 3 с. м. посвячення їх поширеної домівки при вул. Вірменській 25. Акту посвячення довершив о. Василів. Промовляв голова т-ва дир. Сидорак. Співав мішаний хор „Зорі".

Народний Промисловий Банк, нову кредитову установу, основано у Львові. До першої Надзірної Ради вибрані: д-р Я. Левицький, інж. В. Рижевський, інж. О. Онисько, інж. А. Мельник, дир. Е. Борин, інж. Р. Білинський. Ціль Банку обслуговувати дрібні промислові й торговельні підприємства та помагати при їх оснуванні.

До жидівської божниці у Львові при вул. Шайнохи невідомі справники кинули петарду. Вона вибухла і наробила шкоди в передсінку. Людських жертв не було. Поліція провадить слідство.

Рас Гуля. „Лемко" з Криниці відкрив нового абісинського раса Ґулю. Новий рас перейшов на сторону Італійців. Так пише „Лемко" ч. 76. Се мабуть перед смертю виписав таке москв. „Лемко".

Гумор. — Поворот до молодости. — Як почуваєш себе в подружім стані? — Знаменито! Просто відмолоджений! — Як то? — А так. Знов мушу курити папіроси потайки...

Сніг впав в полудневій частині Скільщини. Гори довкруги Сколього покриті верствою снігу 40 цм. грубою.

В Станиславові була в суперінтендента протестантів дра Цеклєра шведська делєґація в особах б. міністра освіти в Швеції Стаднера і дра Вольмера.

В Золочівщині вибудували Поляки 12 своїх нових „Людових Домів“.

Суд присяглих в Чорткові засудив був М. Ладику, П. Лисого і С. Кораля, рільників з Романівки, пов. Теребовля, за державну зраду по 5 літ вязниці й утрату громадянських прав на 10 літ. Оборонець засуджених д-р М. Росляк вніс касацію до Найвисшого Суду в Варшаві. Н. Суд скасував засуд. На поновній розправі 28 і 29 жовтня с. р. в Чорткові суд присяглих видав увільняючий вирок. Обвинувачені просиділи в слідчому арешті по 14 місяців.

На черевний тиф занедужала більша скількість осіб в турчанськім і ліськім повіті. Санітарна влада вислала в ті місцевости дезинфекційні відділи з запасом білля, мила й ліків. Богато недужих уміщено в лічницях в Турці й Сяноці.

Одинока українська фабрика футер „Хром“, Пр. Торг. Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всілякого рода футряні шкірки, як також приймає до крашення і перерібки уживані футра. 126—1—16

Українські комбатанти армії УНР улаштували 20 жовтня с. р. в Парижі торжественне свято Покрови Божої Матери. По богослуженні в домі бельґійських інвалідів відбулося приняття, концерт і товариські сходини. Промовляли м. і. ґен. секретар Французької Федерації Інвалідів Деляош, голова Федерації Бельґійських Інвалідів у Франції Керкгоф і голова Союзу Українських Комбатантів ґен. Удовиченко.

Комуністична господарка. Контроля викрила великі зловживання в адміністрації м. Харкова. Пропало коло 6 міліонів рублів. Кілька висших урядників поїде на „відпустку“ на Соловки.

Харків обходить ювилей 130-ліття своєї бібліотеки, котру оснував Каразін в 1805 р., дарувавши на ту ціль 3.000 своїх книжок. Тепер міська бібліотека в Харкові має 750.000 книг і поважний відділ рукописів, від 12 ст. почавши. (Розуміється, якби так Каразін жив тепер, то товариші напевно його розстрілялиб за „буржуйство“).

На почтовий амбулянс напали невідомі справники біля Ленінграду, вбили візника й забрали гроші.

Король купив церкву. На Буковині відбулися недавно маневри ромунської армії. На них був ром. король Карло. Йому сподобалася церква в м. Таґлі Мурес і він звернувся до громадської Ради з просьбою, продати йому ту церкву. Рада згодилася. Церкву розберуть і перевезуть до літної резиденції ром. короля до м. Сіная в горах.

Гумор. — Чекав на докази підозрілого поведення. — Перед судом в Шікаґу станув грізний ґанґстер обжалований в нападі на банк. Суддя до поліціянта: Отже твердите, що поведення підсудного здавалося вам підозріле? Щож він зробив? — Поліціянт: Він застрілив трьох возьних, двох касієрів і міряв власне до директора. В тім моменті я увязнив його.

Гумор. — Спритна американська жінка. — Мері вийшла замуж за Джона і за рік зробила з нього міліонера. — Чи він передтим був бідний? — Ні, передтим був міліярдером.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

В Перемишлі відбулася садівничо-огородничо-пасічнича вистава. Експонати виставили фахівці, аматори й селяни. В окремій кімнаті виставлено видання Української Господарської Академії в Подєбрадах.

Мясних артикулів вивезено з Польщі до Великої Британії в вересні с. р. 2.079·5 тис. кґ. вартости 4.276·7 тис. зл. Поза Анґлією вивезено 244·7 тис. кґ. мясних перетворів, головно шинок в пушках, до країв европейських і позаевропейських, до: Злуч. Держав Північної Америки 154·2 тис. кґ., Північної Африки 31·9 тис., Бельґії 16·2 тис. кґ. До інших країв вивезено менші скількости. Значно збільшився вивіз консерв і смальцю. В вересні с. р. вивезено з Польщі 13·2 тис. кґ. мясних консерв, в вересні м. р. 93 тис. кґ. Найбільше консерв (4·7 тис. кґ.) вивезено до Злуч. Держав Північної Америки, потім до Анґлії (3·3 тис. кґ.). В вересні с. р. вивезено з Польщі 115·7 тис. кґ. смальцю.

Брак харчів в СССР. Німецькі ґазети доносять: Перший день продажі харчевих продуктів без карток приніс розчарування. Урядова аґенція повідомила, що виявилися великі недостачі в доставі харчів до крамниць у Москві, Києві та Харкові. Ще гірша достава в менших містах.

Східну Біржу для цін тютюну основують спільно Болгарія, Греція, Туреччина, Ромунія, Югославія й Альбанія. Радять над тим в Царгороді.

В північній Італії видно великий рух товарових поїздів. Всі бічні тори залізниць буквально запхані ними. 70% їх се товарові ваґони Німеччини. Вони майже всі повні вугля, деякі антрациту („Д. Н. Вельтбігне“).

Як Італія протиставиться санкціям? В Римі в Венецькій Палаті відбулися господарські наради. В них взяли участь Муссоліні, представники заінтересованих економічних ресортів, корпорацій і синдикалістичних союзів. Підчас нарад висунено проєкт введення карток на декотрі споживчі артикули. Той проєкт перепав, бо проти него виступив Муссоліні. Він заявив, що фашистівське правительство може числити на многократно випробувану дисципліну суспільности. Ограничення консумції не обіймуть хліба і мучних витворів, бо продукція збіжжа 1935 р. осягнула понад 77 міліонів квінталів. Отже зовсім заспокоює потреби внутрішної консумції. Рішено ограничити консумцію мяса. В 6 найблизших місяцях мясарні будуть замкнені у вторки, а в середи не буде вільно продавати мяса волового, телячого й вепрового. В неділі мясарні будуть отворені тільки до 11 год. рано. Реставраціям вільно буде видавати тільки одну мясну страву. Рибні кооперативи зобовязалися піднести свою продукцію до 40 тис. квінталів. Розширено право полювання на дичину. Введено ощадности в державній адміністрації.

Правительство Абісинії замовило в Анґлії матерій на строї для війська на 250.000 ф. стерлінґів.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+додаток 4. Ціна зол. 1.50 з пересилкою зол. 1.80. — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Ґродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.32 зол.

Нім. марка 1.35—1.42, фр. франки 34.90 — 35.05, шв. франки 172.50 — 173.00, фунти стерлінґи 26.10 — 26.15, австр. шілінґи 99.50 — 101, чеські корони 20.50 — 21.25, рум. леї 27.50 — 29.00 ліри 34.00 — 36.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 5 листопада ц. р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.70 зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.74 „
1 л. молока	0.15 „
1. л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	4.50 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло слаба, молоко і сметану вдержана. На яйця сильна.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від 5. XI. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 90 дкґ. за 1 кл.	0.95 зол.
Мол. однор. кури 1. кл. за 1 кґ.	0.95 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: „Княжна чардаша“.
КАСИНО: Не відходи від мене.
КОПЕРНИК: Монте Хрісто.
МАРУСЕНЬКА: Бар Міцве.
МІРАЖ: Не хочу знати хто ти.
МУЗА: Петрусь.
ПАКС: „Св. Франц. з Асижу“ і додатки.
СТИЛЕВІЙ: „Малий полковник“ і ревія.
УТІХА: Тигр Паціфіку і ревія.
ТОН: Клеопатра.

НОВА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Ґродзіцких 2, І пов. і в книгарнях. — **Ціна 40 сот.**

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВЕРТИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. — Львів, неділя, 10 листопада 1935. — Ч. 86 (884)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

Повновласти в сенаті

Бувші премієри і міністри на трибуні.

Сенат радив над повновластями для правительства й ухвалив їх. В часі нарад промовляв премієр Косцялковский. Він виголосив промову, в котрій заявив, що правительство свідоме труднощів, які його чекають. Одначе воно не цофнеться перед відповідальністю і виконає те, чого вимагає добро держави. Обтяження державних і приватних працьовників перехідні, тимчасові. Акція уздоровлення господарського життя держави мусить спертися на збірні зусилля всеї суспільности. — Після того говорив віцемаршалок Світаль-ский. Він висунув ряд застережень щодо засади ухвалювання повновластей. М. ін. сказав: Ніщо не деморалізує так парляменту як свідомість, що правительство може його виручити в важних хвилях. Нові податки мусять бути розложені справедливо. Дальше говорив б. премієр Л. Козловский. Він домагався знижки залізничих тариф, знижки цін картелевих виробів, реформи суспільних обезпечень і ревізії самоврядної господарки. — Б. премієр Слівіньский заявив м. і., що треба відповідно обмежити видатки буджету.

Як будуть обтяті платні урядників й инших працьовників.

Доходовий податок для державних урядників буде виносити: при платні до 100 зл. місячно 5%; від 100—150 зл. — 7%; від 150—500 зл. — 10%; при платні від 500 до 1000 зл. — 12%; при платні від 1000 зл. до 2000 зл. — 15%; при поборах понад 2000 зл. — 20%. Щодо інших працьовників, то оповіщений проект декрету обіймає покищо лиш тих, котрі працюють в монополях, державних і самоврядних заведеннях, в заведеннях суспільних обезпечень і в Банку Польськім. Спеціяльний доходовий податок буде виносити: при місячній платні до 110 зл. — 4½%; понад 110 зл. до 165 зл. — 6½%; при платні понад 550 до 1.150 зл. — 10½%; від 1,150 зл. до 2.300 зл. — 12½%; при платні понад 2.300 зл. — 16½%. Старі й нові податки й обтяження разом будуть виносити: при платні 110 зл. 12.65 зл. місячно; при платні 200 зл. 27 зл. місячно. При платні 250 зл. около 46 зл. місячно. При платні 300 зл. всі обтяження винесуть около 56 зл. місячно; при платні 350 зл. около 68 зл. місячно; при платні 400 зл. около 83 зл. місячно; при платні 500 зл. около 105 зл. місячно; при платні 700 зл. около 170 зл.; при платні 800 зл. около 196 зл. місячно; при платні 1000 зл. около 276 зл. місячно; при платні 1200 зл. около 331 зл. місячно; при платні 2000 зл. около 678 зл. місячно.

Сумна доля самоврядних службовиків.

З Варшави повідомляють: На останнім засіданні начальної ради Союза Самоурядних Працівників обговорювано справу платень. Стверджено, що доля самоурядних службовиків страшна. Їх платні вже такі, що неможливо уложити якийнебудь буджет тим більше, що майже 25 проц. зарібку йде на довги. Тому в богатьох містах відбирають вони дітей зі шкіл, бо нема їх защо посилати на науку. — Тимчасом держава витворює в обезпечальнях нові маси урядників і тепер ще на села мають бути призначені нові. Щож будуть робити діти тих нуждарів? Чи се не творення ферменту, який може розсадити кожду суспільність...

Італійська офензива

Анґлійська преса доносить, що італійські війська посуваються в напрямі м. Макалле. Італійські летуни заобсервували вицофування Абісинців з м. Гавсієн, що лежить по дорозі до Макалле. Анґлійські кореспонденти повідомляють з Асмари, що італійські війська не стрінули ніякого опору в першім і другім дні офензиви в напрямі на Макалле так, що посунулися на полудне на 18 км. — На полудневім фронті в Огадені Італійці посуваються в напрямі м. Дольо. — Німецькі часописи доносять, що дві італійські летунські ескадри бомбардували м. Ґорагаї і його околиці. Скинено 250 бомб. Було 150 убитих в тім 30 жінок і 15 дітей.

Велика абісинська армія в Огадені.

Французькі часописи доносять з Аддіс Абеби, що абісинські сили в Огадені виносять 300.000 жовнірів, одначе вони недостаточно узброєні і бракує їм амуніції.

Абісинці уникають рішаючої битви.

Аґенція Аваса доносить з Асмари, що італійські війська посуваються вперед і мають перед собою противника, що уникає битв і є невловимий. В італійській офензиві бере участь 180.000 війська. Італійська армія посувається вперед помалу, але систематично забезпечує зади армії. Макалле вже заняли Італійці.

Зливні дощі перервали офензиву.

З Асмари доносять: Офензиву італійських військ частинно здержано внаслідок великих злив. Заосмотрення армії стрічає труднощі. Умовини терену дуже тяжкі: лявіни засипали богато стежок. Околиці Макалля перемінилися в величезне болотнисте озеро. Також на полудневім фронті падуть зливні дощі. Се незвичайно рідке явище в тім часі. Місто Ґорагаї ще держиться, та Італійці його бомбардують.

Стан засівів в Польщі

Головний Статистичний Уряд ствердив стан засівів в Польщі на основі 3.730 звітів хліборобських кореспондентів. Стан 15 жовтня с. р. був пересічний для цілої Польщі в кваліфікаційних степенях як слідує (5 — означає досконалий стан, 4 добрий, 3 пересічний, середний, 2 мірний, 1 злий; числа в скобках з 15 жовтня 1934 р.): пшениця 3·5 (3·5), жито 3·6 (3·6), ячмінь 3·5 (3·4), ріпак 3·7 (3·8), конюшина 3·5 (3·2). Засіви пшениці найліпші в воєвідствах шлеськім і тернопільськім, найслабші в поліськім воєвідстві. Стан озимого жита найліпший в тернопільськім воєвідстві, дальше в келецкім, шлеськім, краківськім і львівськім. Найслабший стан жита в поліськім воєвідстві. Вогкости для озимих родів збіжжа було досить.

Перенесення 1/3 частини обезпечення будинків на 1936 рік в ПЗУВ до „Дністра" буде тільки тоді важне, якщо найдальше до 25 грудня ц. р. заплатите премію за полісу

ТОВАРИСТВА ВЗАІМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

у Львові у його місцевій аґенції.

Галичина і Волинь

Які були, є та повинні бути їх взаємини.

Галичина і Волинь — дві прастарі корінно-українські землі, котрі сусідують з собою. Тому вже від найдавніших часів мали вони взаємини з собою. Ті взаємини були ріжні. Та тільки тоді, коли вони були добрі і тісні, Галичина і Волинь відіграли в історії України велику ролю.

Бачимо се наглядно вже в найдавнішім періоді історії Галичини і Волині.

І так в самих початках політичної історії Галичини і Волині перші відомі нам взаємини між тими краями не були добрі. Свідчать про се ворогування і навіть війни між ними, які виповняють кінець XI і ціле XII століття. Тоді й роля тих країв в історії України була невелика.

Вже за Ростиславичів були спроби обединання Галичини з Волинею.

Та на переломі XII і XIII ст. наступила у взаєминах між Галичиною і Волинею основна зміна. Сталося се тоді, коли кн. Роман Мстиславич батько Данила обеднав Галичину і Волинь в одну т. зв. Галицько-Володимирську Державу. Столицями тої держави стали Галич і Володимир.

„Таким способом довершилася політична злука двох доси ворожих собі українських країв, Галичини і Володимирії, — пише про се обеднання пок. Ст. Томашівський у своїй „Українській Історії" — епоховий факт в історії України, перше олицетворення загально-української державної ідеї проти панрусизму, репрезентованого щораз явніше, в міру упадку Київа, суздальсько-московськими князями".

Обеднані Галичина і Волинь відіграли в історії України величезну ролю. „Була се перша чисто українська політична організація, — наводимо далі слова пок. Ст. Томашівського — яка у хвилі найбільшої могутности обіймала $^{9}/_{10}$, а під кінець істнування $^{3}/_{4}$ залюднених просторів України. Вона охоронила Україну від передчасного поневолення й асиміляції з боку Польщі; розриваючи династично- і церковно-політичні звязи з Московщиною, спинила на довгі часи початий у XII в. процес творення нової політичної нації зі словянських і фінських складників над Волгою й дала змогу слабшим українським племенам виробляти власну національно-політичну і культурну індивідуальність; відкриваючи західно-европейській культурі вступ на наші землі, вплинула на переображення односторонної і виключної культури візантійської та на охорону европейського духа від такого проникнення монґольським, як се сталося в Московщині. Західній Україні, в її довговіковій боротьбі з польським натиском на схід, дала ся перша загально-українська держава величезний запас матеріяльних й ідеальних сил, не тілько задля удер-

жання історичного стану посідання, а й для здобуття величезних просторів на сході в користь українській народности. Одним словом — без української державности XIII і XIV в. годі подумати собі сучасну нам національно-політичну і культурну, вчасти й язикову самостійність України серед Словян".

Таке було значіння обединання Галичини і Волині в XIII ст. Пригадати се вважали ми потрібним якраз тепер, коли Україна знайшлася в положенню, котре нагадує положення її в часах того першого галицько-волинського обединання. Бо як тоді так і тепер те положення дуже важке. А саме тоді через агонію й упадок старої київської держави, тепер через упадок нової української держави над Дніпром. Та тоді Галичина і Волинь, обединившись, переняли на себе ролю, яку втратила була Наддніпрянщина. І ролю ту вдержали аж до пол. XIV ст., коли внаслідок внутрішних боярських коромол також Галицько-Володимирська Держава перестала існувати.

А якаж роля Галичини і Волині нині в обличчі сучасної катастрофи України?

Як відомо, в 1918 р. Українська Держава відродилася. І як колись, в склад тої держави входили Галичина і Волинь. Та вік відродженої Української Держави не був довгий. Бо вже рік пізніше безсмертна українська анархія завалила нашу державу. І як колись, — Галичина й Волинь знов опинилися в границях Польщі.

Опинившися в границях Польщі, Галичина і Волинь не пізнали себе. Бо оден і другий край через довгий час жив в зовсім інших умовах. Галичина аж до 1918 р. належала до Австро-Угорщини, а Волинь — до Росії. Отся приналежність до двох держав, ріжних під політичним і культурним оглядом, відчужила від себе Галичину і Волинь.

Здавалосяб, що знайшовшися в границях одної польської держави, Галичина і Волинь зроблять все, щоб знов навязати з собою як найтісніші взаемини. Та, на жаль, так не сталося. Бо поза несмілі спроби взаемини ті не пішли далі. Та незабаром і ті перші спроби майже зовсім перервалися. Вкінці дійшло до того, що після 17 літ приналежности до спільної держави взаемини між Галичиною і Волинею не тільки не затіснилися, але — навпаки — стали слабші, ніж були вже в початках згаданої приналежности! І не тільки стали взаемини між Галичиною і Волинею нині слабші. Вони стали навіть, як колись в XI—XII вв., на ворожій стопі. Свідчить про се наглядно, знов як в XI—XII вв., війна, яку ведуть з собою Галичина і Волинь — тепер своїми головними пресовими органами...

Вже вище згадали ми про одну з причин таких „взаемин" між Галичиною і Волинею нині. Се їх довге життя в двох ріжних державах до 1918 р. Та є ще й інші причини. Ті причини се з одного боку становище в тій справі чужих чинників, а з другої — самих: Галичини і Волині.

Що чужі чинники не хочуть допустити до тісніших взаемин між Галичиною і Волинею, се річ загально відома. Про се писали ми вже навіть окремо в ч. 18 „Н. Зорі" сего року в статті „Сокальський кордон". Тому не будемо вже писати про се другий раз. Тут звернемо увагу тільки на становище в тій справі обох інтересованих країв.

Якеж те становище?

Щоб відповісти на се питання, треба відповісти найперше на питання: як розуміють ті взаемини в Галичині і як на Волині?

Хто слідив уважно за дотеперішними пробами взаемин між Галичиною і Волинею, тому мусіла впасти в око одна характеристична риса в тих взаеминах. Та риса се намагання Галичини втягнути Волинь в галицькі рамки українського національного життя. Се видно було наглядно у всіх ділянках того життя. Отже передовсім під політичним оглядом галицькі політичні партії і зокрема б. трудова партія і теперішне УНДО намагалися підпорядкувати Волинь своїм центральним політичним організаціям, що істнують в Галичині, у Львові. Того самого пробували галицькі економічні організації на економічнім полі. Того самого пробували — галицькі організації культурні на полі культурнім. Те втягання Волині в галицькі рамки було однозначне з підпорядкуванням Волинської землі Галичині.

Не треба особливої бистроумности, щоби зрозуміти негативні сторони таких взаемин. Бо поминувши зовсім ріжні умови життя, які є в Галичині і на Волині як вислід довгої приналежности тих країв до двох ріжних держав, а які то ріжниці не тільки не загладжуються, але далі плекаються, — треба брати під увагу також такі загально-людські мотиви, як змагання бути самому господарем на своїй землі, не тільки в розумінню індивідуальної власности, але також в розумінню збірнім: громади, повіту, краю. Треба брати під увагу також психіку людей, і зокрема українську, котра не терпить накидування їй волі зовні.

Таке втягання Волині в галицькі рамки й викликало на Волині змагання до унезалежнення від Галичини. Змагання те зійшлося з подібним змаганням чужих чинників. У висліді ми є свідками особливої „волинської системи", яка майже зовсім перервала взаемини між Галичиною і Волинею.

А тимчасом така уніфікація Галичини і Волині зовсім зайва. Бо суть річи не в уніфікації українського національного життя на Волині з українським національним життям в Галичині, але в самім істнуванню такого життя в Галичині і на Волині. В його — розбудженню і розбудові.

Що Галичина і Волинь можуть жити своїм питомим національним життям не тільки без шкоди для загально-української національної справи, але навіть з користю для неї, найкращий доказ маємо на Галичині і Буковині зперед 1918 р. Як відомо, Галичина і Буковина до 1918 р. належали до Австрії як окремі коронні краї. Та хоч оба ті краї були в одній державі, хоч сусідували з собою і були більше близькі собі умовами життя, ніж Галичина і Волинь нині, то всеж таки Галичина і Буковина не були під оглядом українського національного життя зуніфіковані. Вони мали під тим оглядом повну автономію. І ніхто з Галичан за весь час приналежности тих країв до Австрії поважно не підносив думки про втягнення Буковини в галицькі рамки українського національного життя. Вона мала свої окремі політичні, економічні та культурні організації, свою окрему пресу, свою окрему навіть краєву і державну політику. І се виходило на користь не тільки Буковині, але й загально-українській справі. А Галичині зовсім не шкодило.

Та в загально-національних українських справах Галичина і Буковина йшли разом. Однаково в нутрі держави, — в загально-австрійськім парляменті у Відні, як і в виступах на зовні.

Так отже й автономія Галичини і Волині в ділянці українського національного життя зовсім не однозначна з засклепленням Галичини і Волині в тій ділянці та порванням взаемин зі собою.

Навпаки. Галичина і Волинь повинні як найінтензивніше взаїмно помагати собі. Подібно, як се було з Галичиною і Буковиною.

Чи треба пригадувати, кілько Галичан працювало перед 1918 р. на полі українського національного життя на Буковині? Вистане згадати нпр. Галичанина проф. Ст. Смаль-Стоцького, котрий поруч Буковинця Мик. Василька був головним керманичем українського політичного, економічного та культурного життя на Буковині. А крім проф. Смаль-Стоцького кілько ще інших Галичан працювало на українськім національнім полі на Буковині!

Та проф. Ст. Смаль-Стоцький і всі інші Галичани вибилися на Буковині на провідників не з титулу свого походження з Галичини, але завдяки своїй праці на Буковині.

Подібні взаемини, як були колись між Галичиною й Буковиною, повинні витворитися також між Галичиною і Волинею. Кажемо виразно — подібні. „Такі самі" взаемини неможливі, бо відносини не такі самі, — але засадничо в великих лініях ті відносини подібні. Отже маючи вже історичну практику в наладжуванні подібних відносин, повинні ми скористати з тої практики й улекшувати наладжування їх, а не утруднювати.

Того вимагає категорично сучасне положення України. Бо як колись в XIII ст., таксамо й нині знов загрожує Україні панрусизм і то в червоній руїницькій формі. І як колись у XIII ст., таксамо й нині знов стоїть перед Галичиною і Волинею велике історичне завдання: стати заборолом української національної ідеї проти панрусизму, репрезентованого тепер большевицькою Москвою.

Се справа життя або смерти нашої нації. Тому її не вільно зводити до питання про суперництво між поодинокими партіями чи особами на підставі їх дотеперішнього, мовляв, невідповідного поведення. Се справа далеко більша.

Відозва „Сокола-Батька"

Бажаемо собі, щоби другі народи числилися з нами, щоби нас поважали й цінили. На се мусимо собі заслужити. Мусимо навчитися лучити наші сили, дбати про точність, порядок і послух. Ті прикмети треба розвинути вже у молодого покоління; розвивається їх м. і. руханкою і спортами. Чоловік, який хоче, щоби його поважали, мусить в небезпеці показати свою рішучість, в роботі свою совісність, в обовязках свою витревалість, в розмові свою сміливість. Хто за молоду віддається спортам і руханці, той набуває тих всіх прикмет. Чоловік здобуває собі у других поважання, коли має гарну поставу, гарний хід, гарні рухи, є сильний, звинний, здоровий. Красу і здоровля дають руханка й спорт. Українці! Вступаймо в члени „Сокола"! Дбаймо про наше здоровля, нашу силу, красу, скріпім руханкою прибитий дух, викоріньмо з себе боязкість, наберім охоти й відваги до праці. Чим більше будемо мати руховиків, тим більше всі будуть з нами числитися. Не відмовляймося від участи в руханці чи спортах, бо тратимо нагоду продовжити свое життя. Селянин чи робітник, урядник, чоловік чи жінка, повинні щоденно посвятити кілька хвилин руханковим вправам, а що найменше два рази в тижні вправляти в сокільській рухівні. Се жерело скріплення тіла й духа! — Гаразд! — Сокіл-Батько.

Що діється в Німеччині

Як виглядає погром Жидів в Берліні?

В 5334 ч. „Паслєдніх Новостей", що виходять в Парижі, є цікавий опис очевидця М. Сунінга, як виглядає погром Жидів в Берліні. Зміст: На Курфірстендамі в однім з лучших ресторанів звенить скло. То бють шиби. Чути крик: „Проч з Жидами!" Здалека стоїть поліція і чемно просить публику, не зглядатися товпою. Погром уладжений з німецькою докладністю. Якийсь грубий мущина в однострою державного урядника каже до молодого чоловіка, перебраного на батяра: Ви возьмете 8 людей і підете з ними до каварні Леона. — Слухаю! — Я бачив погроми в старій Росії. Богато подібного. Тасама пляновість. Тесаме переодягання на хуліганів. Тесаме нарочне спізнювання поліції. Та є одна важна ріжниця: в Німеччині при погромі товпа не грабить. Ще не грабить. Отруя величезної пропаганди ще не вспіла сокрушити віками треваючого виховання німецького народа. Гітлер пішов на стрічу тому національному смакови в порядку і практику погрому вводить в формальні рамки. Тому Німці зі спокійною совістю можуть уживати плодів „легального" випирання Жидів...

ОГЛЯД ПРЕСИ

Політична угода

„Український Вескид“ в ч. 306 приніс отсю статтю:

I.

Політика — це справа конкретна, державна, продуктивна. Її мета — здобувати і поширювати свій вплив на державну владу, щоб при її допомозі вести нарід до матеріяльного добробуту і всебічного духового розвитку. Тому політика може бути тільки реальна, себто мусить бути тісно звязана з реальними потребами народу і реальними силами.

Хибою дотеперішної нашої політики було це, що вона не була реальна, але романтична. Вона не рахувалася з дійсністю, ні субєктивною ні обєктивною, але спиралася тільки на уяві, бажанню, почуванню. Називано цю політику також „принціпіяльною“ — політикою засад, забуваючи, що політика — се не питання засад-принціпів, але питання влади. Ця політика романтична чи принціпіяльна напоєнла нам катастрофу за катастрофою. Врешті завела нас на непрохідну політичну трясавицю. Тоді в нас почато говорити про угоду та що пібито президія УНДО-ия заключила політичну угоду з польським урядом.

Тому, що в нас часто без глибшої застанови говориться і пишеться про „угоду“, треба насамперід запитати, що треба розуміти під угодою в тих обставинах, в яких опинився наш нарід.

Політична угода булаб тоді, колиб між впливовою політичною групою нашого народу й польською державною владою заіснували такі умовлені взаємини, по яким перша підтримувалаб другу т. є. сталаб правительственною партією і здобувалаб вплив на державу, одержуючи за се реальні користи, міністерські теки, високі становища і сповнення всіх програмових домагань на областях політичній, економічній і культурній.

Таку політичну угоду заключила в 1867 р. польська шляхта як репрезентантка польського народу з австрійською династією — політичною формулою: „Przy tobie stoimy i stać chcemy“. За це поляки одержали великі політичні концесії в Галичині, посунені так далеко, що австрійський уряд обмив руки в українській справі зміною політичною заявою: Die Polen sollen entscheiden, insofern die Ruthenen in Galizien existieren sollen — себто: поляки мають рішати, оскільки русини в Галичині мають існувати. Цею політичною угодою австрійська династія і її уряд створили в Галичині польський Піємонт, який став пристановищем і захистом польської сили політичної, економічної і культурної, а австрійська династія зі своїм центральним урядом вдоволялася номінальною владою, т. є. давала фірму польській владі. Ситуація по тій угоді так змінилася, що навіть політичні польські злочинці, які сиділи в австрійських тюрмах Шпільберґу і Куфштайну, або були засуджені за державну зраду на смерть, заняли перші становища в австрійській державі, навіть були австрійськими міністрами.

Подібну угоду в російській державі перевела в 1862 р. польська угодова група політична маркграфа Вельопольського з династією російською. Маркграф Вельопольський як експонент угодової політики здобув повну автономію для польських земель під Росією так, що крім війська польські землі були майже окремою державою. На чолі автономних польських земель став цар великий князь Константин, брат царя Александра I.*) як намісник, а маркграф Вельопольський став начальником Цивільного Уряду. Поляки маркграфа Вельопольського не любили і його політичну угоду, а з нею автономію, розбили повстанням 1863 р. Не зважаючи на се, маршал Пілсудський перед кількома роками, на зїзді легіоністів в Кракові, славив політику і патріотизм маркграфа Вельопольського.

З історичних українсько-польських взаємин є цілий ряд політичних угод, але всі вони сумної памяти. Найважнішна з них політична умова в Гадячі з 1658 р. Ця угода була заключена по катастрофі української державности, збудованої Великим Гетьманом Богданом. Щоб скріпити молоду державність, Великий Гетьман обновив на Україні сталий, непорушний, дідичний, монархічний принціп і тому передав булаву своєму синови Юрієви. Іван Виговський замість стати дорадником і поводатором молоденького гетьмана-монарха і з козацькою старшиною піддержати монархічний принціп, не покорився волі Великого Гетьмана, відібрав булаву Юрієви і сам дався вибрати старшинській олігархії Гетьманом. Народні маси і часть старшини, які з радістю приняли вістку про перехід булави по наслідству на Богданового сина („нехай тая слава буде, що Хмельницький Гетьмани“!), уважали вибір Виговського визовом і за допомогою Москви підняли повстання, а Виговський покликав на поміч Польщу. В тій трагічній ситуації зродилася політична угода. „Гадяцька умова“, яка обіцювала для воєвідств Київського, Брацлавського і Чернігівського територіяльну автономію під назвою „Велике Князівство Руське“, а для інших земель національно- вироісповідну автономію. З чотирох електів, вибраних „вольними голосами“, король мав затверджувати одного довживотним Гетьманом. Так отже з української державности, створеної Великим Гетьманом, в Гадяцькій умові лишилася тільки скарадунца, назва „Велике Князівство Руське“. Ця угода не була додержана і лишилася тільки в актах, припечатана смертю Виговського з рук контрагентів. Та всеєтаки Гадяцька умова лишила бодай одну історичну памятку а саме Польща теоретично визнала і проклямувала українську державницьку ідею, витворену революцією 1648 р.

Цего року, в 277-му річницю Гадяцької умови стали говорити у нас про політичну угоду з Польщею. Треба зазначити, що обставини нинішних днів в дечім нагадують 1658 рік, коли заключено Гадяцьку умову. Виринає тільки питання, чи польсько-українська умова лежить в межах реалізму, себто чи є по обох сторонах психольоґічний і політичний ґрунт під таку умову.

Цим питанням займемося в слідуючім числі.

*) В „Українськім Вескиді“ помилково напечатано: Александра I. Сю очевидну помилку, може навіть не автора статті, але звичайну друкарську, використав „Шлях Нації“ ч. 7 як причину до крікого нападу на автора статті в „У. Б.“ й виписав історичний виклад про Александра I й II. Притім замашистий письменник і журналіст зі „Шляху Нації“ навіть не завдав собі труду провірити те, що виквапив. В него князь Константин, брат Ал. I, помер 1831 р., а Вельопольський „пробував зробити з рос. династією угоду, але рівно... 35 літ пізніше!“ (Від чого пізніше?). А воно тимчасом зовсім не „рівно“, бо Вельопольський не тільки пробував, але й зробив угоду 1862 р. 1862 менше 1831 „рівно“ 31, а не 35. Очевидно молодий історик зі „Ш. Н.“ пише про автора статті в „У. Б.“, старого професора і працівника глумливо „великий історик“ і прозиває його „Кара Мустафа“ і т. п. Тимчасом сам історик з „Ш. Н.“ очевидно помішав історичні факти й те що дійсно було поклав у сферу фантазій. А дійсно було так: Були три царі Александри, а два з них мали у Варшаві намісників Константинів. Перший з тих Константинів був некультурний і навіть дикий в поведенні, а другий був високо освічений і лагідний та дійсно хотів перевести в життя самоуправу для Поляків. Отже той другий Константин став намісником по угоді переведеній Вельопольським. Тимчасом історик зі „Шляху Нації“ пише, що Александер II мав брата Константина „призначеного бути намісником в автономії Польщі — оскількиб до тієї автономії взагалі було дійшло“. А польський історик М. Бобжинський, котрому історик з „Ш. Н.“ може схоче признати деяке знання польської історії, пише: „Завершенням всіх реформ було с т в о р е н н я власного правительства Королівства, відокремленого від Росії та її начальних властей, постановлене указом з 8 червня 1862“. А дальше: „...намісником і м е н о в а н о 8 червня 1862 великого князя Константина, брата царя Александра...“ А ще далі пише Бобжинський так: „W kilku miesiącach po objęciu stanowiska naczelnika rządu cywilnego dokonał (Wielopolski) na tem polu zdumiewająco wiele. Ustępowali wszyscy urzędnicy Rosjanie, a wśród nich najbardziej znienawidzone narzędzia polityki i gwałtów rosyjskich. Miejsce ich zajmowali Polacy, których Wielopolski umiał wszędzie szukać, tak we władzach centralnych w Warszawie, jak w urzędach gubernjalnych i powiatowych. Otwierały się liczne szkoły i Szkoła Główna, a brak nauczycieli zastępowały siły, sprowadzone z Poznańskiego i z Galicji, nierzadko znakomite. (Гл. Dzieje Polski, III, ст. 216, 218 і д.).

Ми занялися провіренням сеї полеміки тому, бо вона дуже характеристична для ментальности українських полемістів націоналістичного табору: вони звичайно не провіряють того, що пишуть, але тим крішне нападають на противника, чим менше мають підстави до того. Таке поведення се очевидно наслідок неоногансько ментальности, котрій дуже далеко до совісности деяких старих поган напр. класичного світа. І нагородивши такої саламахи історик зі „Ш. Н.“ каже про свого противника, що той повписував речі, при котрих „хоч сядь та плач, хоч стоячи реви“. І додає на адресу автора з „У. Б.“: „Так нас вчать політики й історії. Професори! Ax, medice! Cura te ipsum!“

І чи не веселі то річи на шляху нації?...

Ми від себе знов порадилиб історикови зі „Ш. Н.“, щоб написав Історію Української Пайдократії, але то конче з власним портретом. Булаб се прекрасна річ і напевно наші люди розхопилиб її — і задля змісту і задля портрету. — Ред. „Н. Зорі“.

Нова держава на Далекім Сході

Коли увага европейських держав занята італійсько-абісинською війною і державні мужі Европи ломлять свої голови над виходом зі скрутного положення, в яке поставив їх Муссоліні, — далеко на сході вірні полки японського цісаря поширяють щораз більше границі впливу „Країни Сходячого Сонця“. Недавно японські полки виборони „незалежність“ Манджурії, 30 жовтня с. р. Японія створила нову державу: Внутрішну Монголію. Про той край помістив консервативний „Час“ в ч. 304 статтю, котру подаємо в перекладі:

Проголошення незалежности Внутрішної Монголії „Політичною Радою“ того краю 30 жовтня не було несподіванкою для тих, котрі пильно слідили японську акцію на терені Монголії від хвилі опанування Манджурії. Рівночасно з окупуванням Манджурії відбувалася в чотирох останніх роках, мимо протестів панкінського правительства, пенетрація японських військ в глибину Внутрішної Монголії та її „монголізація“. В полосі японської окупації її під її покровом створено ще два роки тому автономне правительство Внутрішної Монголії або т. зв. „Політичну Раду“ з осідком в Чагарі. Представники тої Ради зовсім не скривали перед панкінським правительством, що Монголи готові признати суверенність манджурського цісаря. З другої сторони Японія устами свойого ґенерала Окамури запевняла Монголів, що „цісар Конґ Те, володар Манджуті-Куо, як останній представник династії, котрій Монголи так довго були вірні, не зможе відмовити принятя їх в склад манджурської імперії“.

Територія нової держави під японським протекторатом обіймає покищо заняті Японцями провінції Джегол і Чагар. Одначе властива Внутрішна Монголія обіймає ще трету провінцію, Суі-Юан.

Внутрішна Монголія се простір, котрий обіймає приблизно півтора міліона кв. км. між північним Китаєм і Манджурією та Монгольською Народною Республикою. Ограничена на полудні Великим Китайським Муром, на півночі пустинею Ґобі, тягнеться з заходу на схід від північної китайської границі провінції Кансу до давної східно-китайської лінії. Внутрішна Монголія має приблизно 11 міліонів мешканців. З того на Монголів припадає около півтора міл., решта головно на Китайців мимо того, що кольонізація Китайців в Монголії датується щойно від другої половини минулого століття.

Монголи заняли вороже становище так до китайських властей як і до китайських еміґрантів, під котрих натиском мусіли покидати свої пасовиска й переселюватися на край пустині Ґобі.

Монгольське населення займається переважно випасом худоби й домашним промислом. Китайці се елемент осілий, рільничий і купецький. Головні предмети імпорту до Внутрішної Монголії се: тканини, чай (цеголковий), цукор, тютюн, нафта й сірники. З Внутрішної Монголії вивозять передовсім скіри й футра, шерсть, крім того живу худобу й рільні продукти, як овес, просо, пшеницю і льняне сім'я. — Серед природних богацтв Внутрішної Монголії перше місце займає вуголь. ого поклади оцінюють на 1.340 міл. тон. Поклади руди оцінено на 300 тисяч тон. Крім того там є, хоч у невеликих скількостях, золото і срібло (головно в Джеголі). Велике значіння в господарці Внутрішної Монголії має експльоатація соли і соди.

Новостворена держава буде, подібно як Манджурія, новою базою сирівців для Японії й новим ринком збуту для японського привозу. Та не в тім міститься головна ціль проголошення незалежности Внутрішної Монголії Японцями. Свобода ділання на монгольськім терені дозволить Японцям д е р ж а т и в ш а х у С о в і т и, бо звідти в раї збройного конфлікту легко можна випадом з Чагару відтяти весь Далекий Схід на захід від Чити. Дальший замір се без сумніву відірвання від Совітів Зовнішної Монголії та двох менших монгольських республик. Танну-Туви й республики Монгольсько - Бурятської. (Про се гл. „Н. З.“ з 1933 ч. 51).

Гумор. — Зрозумів. — На ярмарку купує селянин свиню в другого селянина, а тимчасом якийсь гандляр тягне його за рукав і каже: — Купце у мнє, ґосподажу, я мам два вєпше. — Та хоч в тебе вдвоє ліпші, то за те дорожчі — каже селянин.

Гумор. — Алеж ваша нова кухарка груба! Ви чому таку взяли? — Бо маю тісну кухню. — ?? — В тій кухні моя жінка не зможе помістити з такою грубою кухаркою і не буде їй перешкоджувати в варенні смачних страв.

ТАНІ ПРОГОДЖЕННЯ ДЛЯ ЗНАВЦІВ
ЄВІПСЬКІ ПШЕНО
20 штук - зол. 1.80

Наша Батьківщина в світлині

З приводу першої краєзнавчої вистави наших світливців.

В останніх роках щораз більше поширюється серед фотографів добра мода на „фотографію батьківщини" (Heimatsphotographie). Ми писали вже в „Новій Зорі" (ч. 581) про сей напрям, що змагає до всесторонного зобразування світливцями свого Рідного Краю. Тут пригадаємо коротко дефініцію фот. батьківщини: се представлення в світлині українських земель, їх краєвиду, рістні й звірні, наших людей і їх діл у минулому й сучасному.

Ф. б. може бути чисто документальна, та може мати також естетичні вартости: представляти прим. краевид чи людей так, щоб картина мала мистецьку вартість.

І документальна і мистецька ф.б. мають велику вартість для культури: вони закріплюють види давньої й сучасної України так основно, як не зможе того зробити ніяке писане слово. Крім того мають вони велику емоціональну вартість, головно мистецькі картини, бо промовляють до людини через змисл зору, а — як відомо — змислове пізнання дає сильніші емоції від пізнання розумового.

Ф. б. спрямовує безцільне стріляння світливців — на нові корисні шляхи, замінюючи нікому нецікаві еготичні пусті обекти (тети, бабці і т. п.) на загально корисні й потрібні (батьківщина). Отже справді можна сказати, що фотографування батьківщини принесе користь кождому світливцеви і майже кождий найде в ньому предмети, які його зацікавлять. Для аматора прийде з фотографії батьківщини ще й та користь, що він запізнається ближче з ділянкою, яку хоче здобувати фотоапаратом. Так отже ф. б. навчить неодного розуміти краще рідну культуру, землю й ближніх своїх. Неодин через ф. б. пізнає й навчиться любити батьківщину. Як чоловік — світливець батьківщини поширить також свій світогляд, зуміє поставити себе інакше до окружаючого світа: перейде від одиничного до типового, від еготичного до суспільного. Принесе до хати не лише гарні світлини, але зможе працювати й на полі рідної культури тай тим стане вартнішим чоловіком.

Такі думки найшов я в катальозі першої української краєзнавчої виставки п. н. „Наша Батьківщина в світлині". Виставку відкрили (в Музеї Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові при вул. Чарнецького 24 I п.) дня 3 листопада с. р.; потриває вона до 21 листопада, відкрита щодня від 9 до 17 год. Підчас того в локалі виставки відбудуться реферати: „Про найближчі завдання нашого краєзнавства" (дня 8.XI. год. 17) й „Туристика й краєзнавство в таборуванні" (17. XI. год. 17) та вечір в память славного українського краєзнавця бл.п. Клима Ґутковського (дня 10. XI., год. 17). Вступ на виставку 50 і 25 ґрошів; багатий і гарний катальог (24 ст. великого формату) з 4 ілюстраційними вкладами, цікавими статтями про фот. батьківщини і першою нашою бібліографією краєзнавчої літератури коштує 50 гр. Крім світлин виставлено українську краєзнавчемандрівничу літературу від 1900—1935 року. Словом: варт виставку відвідати вже тому, що вона дійсно дешева і гарна.

Та ще більше варт її звидіти для науки й емоції. Бо взяло в ній участь 66 наших світливців з 480 образами: прислали всіх образів 768, та жюрі частину образів відкинуло. З тих чисел виходить, що ся виставка чисельно найбільша з усіх дотеперішних фотовистав. Виставу зорґанізували два наші Т-ва: Фотографічне Т-во (УФОТО) і Краєзнавче - туристичне Т-во „Плай". Ділиться виставка на три відділи: 1) мистецький, 2) документарний і 3) для початкуючих. З того поділу видно, що ціль виставки не лише наукова, але й пропаґандивна: захоплення видців для краси нашої землі і приєднання ширшого круга світливців для справи фотовистав.

Помимо такого великого числа експонатів треба сказати, що виставці бракує ще богато до повноти. Відділів рістні й звірні нема—дуже мало знимок людських типів, репортажу подій (т. зв. Zeitphoto) і — що замітне — дуже мало краевиду, на перевагу якого хорують звичайно фотовистави. Бракує зовсім деяких округів нашої Батьківщини (Вел. Україна) і натомість досить богато заступлені інші, прим. Гуцульщина. Всіх тих хиб треба буде позбутися на майбутне п л я н о в о ю орґанізацією світлення (свого рода „пятілеткою") та збиранням образів на таку виставку не до трьох місяців, а через добрих 3—4 роки. Дальше треба буде зібрати якийсь грошевий фонд на викупно важніших світлин від авторів і створення осібного фотокраєзнавчого відділу при якімсь з наших музеїв. Такий відділ мавби велику вартість для пізнання нашої батьківщини та зорґанізування української т у р и с т и к и, яка помалу зовсім переходить в чужі руки. Великі користи булиб з того також і для преси (навіть заграничної) та авторів усяких мандрівничих і ґеографічних книжок і підручників. Та все те покищо „пісня майбутнього"; коли не маємо лакоминок, мусимо вдоволитися покищо разовим хлібом сучасности.

Розгляньмож менше-більше як виглядає той матеріял, що його дає отся перша краєзнавча — й через те покищо скромна — виставка. Зачнемо від другого й третього відділу як таких, що мають найбільше прикмет сущно краєзнавчих. Отже вже з катальоґу видно, що другий відділ має аж 88 світлин автора маґ. Ю. Дороша. Коли приглянемося ближче тим світлинам, побачимо, що вони найбільше відповідають науковим потребам етнольоґії: це серії ноші, типів, будівництва, різьбарства й обрядів з Гуцульщини та Городенщини. Всі майже світлини виконані дуже гостро й на т. зв. високолискучім папері; отже вповні відповідають науковим і репродукційним вимогам. Освітлення зниманих предметів та вибір положення апарату підчас фотоґрафування взяв п. Дорош такі, щоб світлини віддавали ще й пластику простірних предметів, отже відповідали — по змозі — правилам фотоестетики.

Другим і по числі знимок і їх научній вартости е др. М. Драґан. Збірка його обіймає старі деревляні церкви та дзвініці. Щодо різкости, добору й технічного виконання праці дра Драґана не уступають світлинам п. Дороша; дещо слабше в них зорено за естетичними вальорами; хоч і від того е добрі виїмки, прим. прекрасна і науково й естетично „Церква в Сасові" (ч. кат. 222). З наукового становища потрактував свої знимки проф. М. Ґавдяк; такі його світлини як „Ценоманські пісковики" чи „Пролом Рибниці" (чч. 121, 128) знайдуть напевно місце в майбутніх підручниках ґеоґрафії України. Скит Манявський опрацював цікаво радн. Ф. Величко. Незвичайно цікаві й добірні світлини дра А. Річинського з Волині; колиб їх побільшити, то вони напевно найшлиб місце в книжках як знамениті. Нехай не обиджуються на мене інші світливці з тих відділів, що їх не вичислюю, та нема на те місця в часописній статті. Слід іще замітити, що картини пп. Ярослава й Романа Масляків й іще декого не підходять своїм змістом до назви „документальний" і треба було їх перенести до першого відділу. Деяким картинам шкодить знов недбале побільшення; такі картини треба буде на другий раз з виставки вилучити, бо се шкодить опінії нашого світливства перед чужинцями: хто не знає фотоґрафічної ортоґрафії, не повинен фіґурувати між „письменними" в тій области.

Найцінніший — на мою гадку — перший: мистецький-краєзнавчий відділ. Представлена в ньому наша Батьківщина з сентиментом так, що не лише бачимо її,

---

ОСИП НАЗАРУК 10)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Столиця Апостольська

II. Вїзд до Риму.

Як гадаєш, чи не цікавіший від попереднього типу чоловік, котрий все працює і навіть запрацьовується, але постійно робить те, що — непотрібне. Ні йому непотрібне, ні взагалі нікому. А він робить над тим як волик крутороґий у плузі, тягне злишній тягар, аж пріє і вгинається під ним. І ніколи не має часу! Як то кажуть, не має навіть часу в голову пошкробатися сарака...

Такий чоловік і думати може вміти і навіть дуже цікаві думки може висказувати, але якби навмисно вибирає роздумування якраз над такими річами і справами, які нікому, буквально нікому — непотрібні.

Таких людей на всім світі далеко більше ніж лінюхів. Вони все спішаться, все нервуються, до всего беруться — і ніколи нічого не кінчать, ніколи і в нічім до кінця не доходять, навіть одної думки до кінця не додумають. Бо й на те треба зусилля в однім напрямі. І на те треба витревалости бодай до певної міри. А часом треба й більшої витревалости, ніж до виконання вже уплянованого діла.

Отже подумай, чи якраз для таких не викував невідомий автор свій на перший погляд банальний, а в дійсности дуже глибокий афоризм. Бо таких людей, що все працюють і навіть запрацьовуються, а властиво нічого не зроблять, ще більше шкода ніж тих, що вже напів зогнили в лінивстві й галапасництві на праці інших. І подумай над тим, чи може на декого з таких, що „всує шатаються", не буде мати великого впливу така думка, коли в відповідний час прийде їм до голови і свідомости. Подумай! Тоді прийдеш до погляду, що такий оден афоризм має очевидно вартість далеко більшу ніж копальня золота: бо навіть копальню золота можна скоро промарнувати, а раз упорядковане життя одиниці се дуже цінна річ, якої ніякими скарбами не заступиш.

А тепер, дитино, вернися до того місця, де я з тобою разом зачав думати над афоризмом.: „Кождого дня сходить сонце". Бо всі думки, котрі від того афоризму полилися на нас обидвох, се один промінь правдивої культури. Вона багато праці коштувала і дуже довго назрівала, заки могла видати такий один промінчик. І — що рівно важне — заки знайшовся чоловік, перенятий теплом і ясністю тої культури, котрий уважав вказаним і потрібним, виписати той афоризм на своїм домі. Бо таких гарних культурних думок серед кождого культурного середовища людей, навіть невеликого, може бути безліч, ціле озеро, — та коли в тім середовищі не знайдеться ніхто, що відчувби потребу у т р е в а л и т и такі думки, то вони так розвіються і пропадуть, як попіл огнища на відкритім полі. І то пропадуть дивно скоро. Бо скоро марнується без догляду навіть те, що запопадливі люди придбали століттями праці...

А тепер ще подумай, але вже сам. Може ум твій виґімнастикований спільним хоч дуже коротким думанням відкриє на тлі того афоризму можливости нових думок, ще глибших ніж порушені й обговорені досі? Ану перерви читання і думай...

Спробував? Не придумав?

Також не сумуй! Се булоб велике диво, якби ти так скоро навчився основніше думати. Творити дива ти зовсім не обовязаний. Цілком буде добре,

але і вчимося любити її красу. Бо чи не захопить нас прим. сонце, що наче цілує білу вовну овець то знов просвітлює зерно дівчини віяльниці (Дорош, чч. 16, 11а)? Чи не відчуваємо настрою на вид „Ставку вечором“; чи навіть антисемітови не подобається жидівське ґетто, праці братів Масляків (чч. 27, 24)? Оглядаючи „Подільську вуличку“ Фіголя (ч. 54) чи таксамо лагідно-тепло освітлену „Церкву в Сороках“ Тарнавського (ч. 48), чи ідилічну „Вербу“ (ч. 57) Храпливого, чуємо як щось тепле ворушиться в нашім серці й душа наша як ті колоски хилить свою любов у той бік, де гріє те сонце. В той бік, де розкинулися й тепер плахтами ниви, як се колись „In illo tempore“ бувало (Дмоховський, ч. 10), де нарід — хоч який нераз бідний („От молодість“, ч. 39а, Проня) — всетаки спішить до старенької церковці (Юзичинський, ч. 61), щоб там Богови свої жертви й молитви віддати. Та має наш нарід і свої міста, де виховується його майбутне: „Малі мистці“ (Савка, ч. 46); де в праці й труді (ч. 50, Тарнавський) виковується наш матеріяльний добробут („На бориславськім хмародері“ Озаркевича, ч. 33).

Всі ті мистецькі світлини видержані в світлянім стилі традиційної імпресіоністичної фотоґрафії. Модерного реалістичного стилю т.зв. „нової дійсности“ майже нема, за малими виїмками (чч. 28, 33, 37, 50); але й ті виїмки поза новою перспективою (т. зв. „Neue Sicht“) не мають інших елементів „нової дійсности“. Видно з того, що наші світливці традиціоналісти й не розуміють ще добре міста й урбаністичних настроїв. Та се прикмета всіх славянських світливців, мабуть орґанічно звязана з їх мрійливою вдачею.

Назагал можна сказати, що виставка робить гарне враження на ті нечисленні одиниці, що її відвідують. І соромно робиться, коли вже не за „міліони“, то бодай за тих Українців, що живуть у Львові. Польську фотовиставу в Кракові відвідало 12 тисяч людей; нашу, першого дня аж — 120 людей! Коли помножимо час тривання виставки (18 днів) через 120, дістанемо цифру 2160. А у Львові живе 65 тисяч Українців! Невже 63 тисячі з них не цікавляться зовсім своєю Батьківщиною? Ту погану прикмету байдужности для гарних і ріжних починів слід уже нам раз закинути й ділом доказати, що ми не рутенці (малорусини, русини, русскі і т. п.) а Українці й знаємо собі ціну. А щоб утвердитися в тому, зайдім на виставку „Наша Батьківщина“ й оглянемо ті скарби, які має наша земля і нарід. Сповнім негайно той наш обовязок, легкий і приємний до того. Вистава буде тревати недовго, отже треба її оглянути. (м. п.).

ПРИЯЗНА РОЗМОВА

Редакції „Мети“ з редакцією „Нової Зорі“ і навпаки — сим разом про сучасну українську мову в слові і письмі.

I.

Є народна приповідка, що понеділок тяжкий день. А понеділок 21. X. 1935 був для редактора „Нової Зорі“ подвійно тяжкий. По перше тому, що се був понеділок, по друге тому, що того дня рано наймолодший член редакції, висланий день передтим в характері звітовика на перший виклад сегорічного циклю академічних рефератів, сказав редакторови ось що: „Я був на рефераті Впр. о. мітрата Сліпого п. н. „З подорожі по Анґлії“ і не знаю, як про той реферат написати“,

— „Все пишеться правду, т. зн. так як було“.

— „Ба, відповів молодий співробітник, коли є дві річи, про котрі не знаю, як ту правду написати. Перша річ та, що референт дав заголовок свому рефератови „З подорожі по Анґлії“, а говорив також про свої враження з Дебліну. А друга річ та, що говорив такою мовою, що вона могла викликати здивування. Отже прошу мені сказати, чи я маю обовязок зазначити се в моїм звіті, чи ні?“

Тут редактор знайшовся в порядним клопоті. Бо сказати молодому чоловікови, щоб не писав правди, могло бути рівнозначне зі згіршенням його. Тай що можна булоб евентуально відповісти, якби так тоді молодий співробітник (а такі звичайно бувають дуже отверті) запитав при інших членах редакції: „То на Вашу думку вільно скритикувати в ґазеті нпр. якогось початкуючого співробітника або принагідного дописувача за кепську мову, але не вільно критикувати Ректора установи, котра має титул академії і котрий має тому особливший обовязок?“.

Редактор подумав і відповів, рахуючись очевидно і з особою прелеґента і з його високим достоїнством:

— „Щодо першої трудности, яку ви підносите, то се дрібничка: до слів „З подорожі по Анґлії“ додайте „й Ірляндії“ тай тоді можете згадати й Деблін. А щодо другого вашого питання, то промовчати ту справу зовсім — не ялося, але й брати її на великий дзвін також зайве. Тому напишіть про цілий реферат лиш невелику згадку. Дамо її до „Новинок“, щоб не звертати завеликої уваги. В згадці подайте те, що уважаєте вказаним, після своєї совісти, але щоб не бути голословним, додайте один або два приклади мови референта в чемній формі. Так вийдемо з обидвох трудностей“. Молодий співробітник написав новинку після тої інструкції, редактор перечитав її і дещо виправив тай дав складати.

Така була передісторія невеликої новинки в 81 ч. „Н. Зорі“ про перший український академічний реферат с. р. у Львові. Іншого виходу з ситуації редакція „Н. З.“ не бачила, бо публіцистичний обовязок вимагав, щоб заняти до тої справи якесь становище, — вимагав особливо тоді, коли молодий адепт публіцистики зі здивуванням заговорив про ту справу. Не написати в пресі про те нічого, а зате вислати нпр. приватний лист до прелеґента в тій справі, булоб очевидно смішно. Отже новинку випечатано.

Припускаємо, що випробуваний наш приятель д-р М. Гнатишак, фактичний редактор „Мети“, не одержав припорученя розмазати ту справу, але зробив се з „власної пильности“. Се той сам редактор, котрий недавно, очевидно з делікатности, волів напечатати в „Меті“ за бруковим „Експресом“, що „Нова Зоря“ перестає виходити, ніж телефоном запитати нашу редакцію або адміністрацію, чи та „вістка“ правдива. А тепер виписав з „Нової Зорі“ ряд слів і зворотів тай написав, що вони кепські, але не подав, як ті „недобрі“ слова і звороти замінити „добрими“ або „ліпшими“.

Се так зв. „система гоца-драла“. А іменно на сторінках „Вістника“ продукується якийсь мабуть псевдонім Гоца, котрий завів таку систему: виписує з нелюбого собі автора цитат і додає до того заввагу нпр. з обуренням, що в тім цитаті нема „глибини“. Притім не пише ні що він уважає глибиною, ні як та глибина повиннаб чи моглаб виглядати в данім разі і в даній справі. Тільки кричить, що нема глибини.

Ту систему перший примінив у нас Антін Крушельницький в большевицьких „Нових Шляхах“, в котрих співробітничав і теперішний редактор „Мети“ д-р М. Гнатишак і там мабуть навчився такого „благородного“ способу боротьби з противником тай переніс той спосіб на зовсім інакший ґрунт. До сего перенесення мав він, на нашу думку, право, бо на новім ґрунті приняли його без ніякої прилюдної заяви, що він уважає співробітничання в большевицьких орґанах шкідливим і жалує того.

Та ми не мусимо мовчки приймати такі виступи. Отже в слідуючім числі „Н. Зорі“ спробуємо приязно розібрати учені замітки про мову ученика пана Антона Крушельницького, не вживаючи системи „гоца-драла“, тільки скажемо ясно, що зле і чому зле та що уважаємо добрим і чому.

як будеш розвиватися нормально, звичайно.

Отже думаймо дальше разом над тим „банальним“ афоризмом.

Де виписаний той афоризм?

На одній з віль у Римі, в Вічнім Місті, котре має за собою дуже довгу і дуже велику історію-традицію. Щож було головне в тій традиції? Чи справи виключно індивідуальні, одиничні, про які ми досі роздумовали на тлі того афоризму? Сам знаєш добре, що ні, бо інакше про Рим не булоб так голосно в світі. Рим став славним якраз тому, що його традиція плекала з б і р н і прикмети й чесноти. Отже приноровi той афоризм до понять спільности, нпр. до свого власного народу, або як тепер модно говорити й писати, до своєї нації.

Ти певно знаєш не оден блуд свого народу. Нпр. знаєш його повільність і байдужність у публичних справах якраз тоді, коли ті справи вимагають с к о р о г о ділання. Ти певно знаєш, що не даром є поговірка про те, що Іван великий а дурний. І знаєш, що є не менше загально уживана приповідка тай не менше слушна про пізного Івана. Отже чи автор того афоризму не хотів ним звернути увагу на те, що навіть коли цілий нарід попаде в зіпсуття і закару в дуже тяжке положення, то не повинен забувати, що — кождого дня сходить сонце. То значить, що він кождого дня може розпочати заходи до поправи, котрі згодом дадуть йому нове, лучше життя.

Розуміється, для зміни життя цілого народу треба вже орґанізованих заходів, але й тут, на тім дуже тяжкім до орання полі, також рішають одиниці, н е м а с и. Отже кінець кінців скрізь і в усім рішає д у м а ю ч а о д и н и ц я, рішає без огляду на те, чи вона богата чи убога, освічена або неосвічена: бо хто має сильну волю й витревалість, той здобуде й освіту й потрібні до діяльности засоби. А хто не має сильної волі й витревалости, тому не поможуть ніякі засоби, ніякі скарби світа сего, бо він розтратить і найбільші. Не поможе такому й ніяка освіта, бо він не знатиме і не вмітиме приложити її до нічого.

А що дає нам підставу, що управнює нас до того, аби підсувати авторови такого на око звичайного собі висказу аж такі далеко сягаючі думки?

Коли йдемо нпр. полем коло Струсова і побачимо на полі якусь блискучу грудочку землі, то льоґічно не будемо припускати, що се золото. Чому? Бо коло Струсова є вправді дуже гарна і дуже добра земля, але копалень золота бодай до сеї пори коло Струсова ніхто й ніколи не відкрив. Правда, се не може бути доказом, що коло Струсова ніколи не відкриють золота. Одначе на підставі того, що досі в тій околиці золота не знайшли, хоч та околиця від віків замешкана, льоґіка каже нам припускати, що та блискуча грудка землі не блищиться з тої причини, що в ній є золото, тільки з якоїсь іншої причини. Розуміється, не треба також абсолютно впиратися при тім, що й коло Струсова неможливо знайти грудку золотої руди, вже тому, що тут міг її хтось — привезти й загубити.

Та коли йдемо такою околицею полудневої Африки або Австралії, про яку знаємо, що там добувають золото, і побачимо блискучу грудку землі, то се буде природно, льоґічно і зовсім зрозуміло, коли подумаємо: „Тут золотодайна земля: отже може ся грудка, котру бачу, має в собі золото“. (Д. б.).

Перехід по старих шкільних салях ніколи не повинен нас гнівати. (Ст. Дунін Борковский у творі: „Дозріваюче життя“, розд. III уст. 1).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Повість про масонів

Премійована Т-вом Українських Письменників і Журналістів.

Юрій Косач. **Сонце в Чигирині.** (Повість про декабристів на Україні). З послівям (?) і примітками Миколи Голубця. „Українська Бібліотека" ч. 9 (21). Вересень 1934. Львів. Ст. 128, форм. 12·5×18 цм. Ціна 0·95 зол.

Перед нами твір премійований літературною надгородою Т-ва Письменників і Журналістів ім. Ів. Франка. Написав його молодий лірик і белетрист, Юрій Косач, свояк Михайла Драгоманова, Олени Пчілки й Лесі Українки, недавній ще співробітник „Нових Шляхів" і „Критики", а тепер „Назустрічі". Вже само походження з такої „літературної родини" наче предестинувало молодого й талановитого нащадка на поета-письменника. Справді Косач талановитий і серед авторів „Української Бібліотеки" він безумовно щодо форми один з найкращих. Се пізнати відразу по перших сторінках повісти „Сонце в Чигирині". Видно з них, що автор не прів ні над окремими сценами, ні над креаціями — як от над таким прим. Сухиною, що виходить дуже живо і пластично. До того в Косача ще й ліричний талант — і тому такі моменти як лист княгині Волконської (ст. 51—52), чи стріча з Пушкіном (ст. 72—73) виходять живо й гарно. Та всетаки М. Голубець дещо пересадив у своїй оцінці Косача, коли написав про нього таке:

„Юрій Косач — молодий, талановитий письменник; поет і оповідач. В сучасному літературному середовищі заявився з легітимацією близького споріднення з Михайлом Драгомановом, Оленою Пчілкою й найбільшою в роді Лесею Українкою. Найбільшою, очевидно, покищо, бо молодому Юрієві Косачеві ніщо не стоїть на перешкоді, щоби сягти (!) вище хочби своєї найбільш талановитої, найбільш заслуженої для української літератури своячки. Талант з нього першорядний..."

Так захвалює Косача невтомний Микола Голубець. Поминаємо те, що така рекляма „на конто" будучих праць може викликати лише непотрібну зарозумілість, що викривлює Божий дар у людині й каже їй повірити в свою геніяльність, — поминаємо й те, що й відносно творчости Лесі Українки маємо дуже поважні застереження. Та класти поруч себе таланти Лесі Українки й молодого письменника, що не дав іще себе добре пізнати — невлучно й шкідливо. Одно признаємо: Косча справді має талант і не є лише графоманом як богато інших „письменників" в „Українській Бібліотеці" й поза нею.

Нпр. живий опис подвіря (ст. 29), хвилина смерти графа Канніста (ст. 43), пластичне відтворення гетьманських портретів в домі Лукашевича (ст. 53) — лишаються симпатично в памяти. Таксамо, живий і пластичний опис осіб чи окремі сцени повісти запевнюють Косачеви неостанне місце в нашій літературі. Таке можна було впрочім сказати вже й по виданні („Новими Шляхами") оповідань Косача „Чорна дама". Завважу хіба, що в „панській" мові Косача для галицького читача богато слів буде незрозумілих; прим. забрьоханий, утоп (ст. 5), курузий (7), мжичка (92), ряботиння (95), цурупалки (103) й б. і. Та хиба псує для того читача деякі порівнання й описи. А коли книжка йде передовсім між масового галицького читача (наклад 5 тисяч примірників), то редактор повинен був ті незрозумілости пояснити в нотках. Та се хиба редакції, не автора, якому вільно збогачувати свою мову, не зважаючи на спеціяльного читача. (Прим. Віктор Гіго вжив у романі „93-тій рік" щось 27 тисячів ріжних слів, хоч — як відомо — пересічний горожанин не вживає їх більше як 3—4 тисячі).

Інакше наше вражіння, коли перейдемо до самої теми й її освітлення. Автор — як сказано — має талант; та чому він звернув його на таку саме тему? „Сонце в Чигирині" се повість з часів повстання т. зв. декабристів, що в грудні (по московськи: декабр) 1825 року мали вбити царя Олександра І-го. Заговір обійняв і Україну, де конспіратори „виростали" передовсім у масонських льожах. Автор ідеалізує заговірників, отже тимсамим масони стають у його повісти борцями за волю, що мають лише дуже благородні цілі. Кождий читач повісти, який не має правдивого погляду на те, що таке масони, мусить очевидно дивитися на них через окуляри автора; а ті окуляри такі, як у творах масонів про них самих. Є навіть зовнішні подібності: царя називають стало „тираном", якого вбити — обовязок героїв повісти, заговірників-масонів. Дальше в повісти змальована масонська „урочистість" цілком поважно (ст. 54—55), без ніякої замітки автора. В інших місцях маємо „езопівщину", таємно-конспіраційну мову осіб повісти до себе (ст. 70), то знову якусь туманну „містику":

„Нараз Кириєву видалось, що хтось настирливо дивиться на нього — він обернувся майже разом з Бечасним: на них із золотої рами прищулював зловорожні, таємничі очі та мовчазно крутив чорного вуса жорстоко усміхнений Іван Гонта" (!?, ст. 58).

Нащо сього було, ледви чи сам автор умівби пояснити. А ще се характеристична річ, що Косач і декабристів (і то кращих, на його гадку) робить мовби ідеольогічними спадкоємцями... гайдамаків.[1]) Такий Сухина, внук гайдамаки, їде „розвести душу" до діда, що співає гайдамацьких пісень; він був навіть на диво похожий на діда-гайдамаку. Відповідно до сього в повісти описаний „любовно" ...ніж, яким мали зарізати царя:

„Кільканацять рук потягнулось за ним, горіли очі Сухини, Бистрицького, Жизневського, Кузьмина — кожний хотів устромити кінжала в груди тирану. Кінжал чарував усіх своїм дивним таємним (!Ар.) блеском" (ст. 85).

Такий „ідеалізм" ножа будить у мене глибоку відразу. Смердить від нього гидота садизму, залюблення в убивстві людини. Ще гірша справа там, де автор згадує Бога. Коли якийсь дурень з „героїв" повісти вирветься зі словами, що „ми потрапимо піти і проти Бога" (ст. 17), або що „ми й без Бога упораємось" (ст. 65), то се ще збудить здорову реакцію в читача (не в автора!). Та гірша справа тоді, коли Бог фігурує в статуті таємничого товариства й ніби то сам (!) повеліває (!) різати (!) людей! (ст. 89). Се вже хіба треба було авторови осудити. Та він сього не зробив, бо душа в нього — як виходить з тої повісти — поганська. В неї важні тільки гони*), а не етична ціль.

Тому етичні вартості повісти більше ніж сумнівні. „Героя" Сухину автор називає людиною з характером (ст. 45), але рівночасно характеризує його як такого, що підпадає всяким примхам, грає, бавиться і зводить чужих жінок. Хіба се називається характер?

Все те разом зібране дає досить сумний підсумок повісти Косача. Воно зрозуміло, що з декабристів і масонів годі було щонебудь кращого витиснути; та зате оправдана хіба гадка, що Косач повинен був спрямувати свій поетичний талант на опис якогось лучшого моменту в нашій історії. Та Косачеви етичний критерій непотрібний: він обожає лиш те, що імпонує йому силою й бунтом. Про свою творчість він може повторити слова Ф. Війона, французького поета-злочинця:

„І, воістину, є це свято
Слів у бруді темних корчем,
Свято в гріху почате —
Слова бунтарських поем."
(Зі збірки Косача „Черлень", ст. 60).

Косач іде за традицією поган у нашім письменстві й подібно як Л. Українка, М. Коцюбинський, Г. Хоткевич, С. Гординський і б. і. обожає лише красу сили і бунту. Йде в тім за вказівками обох ідеольогів поганства в нашій сучасній літературі: Д. Донцова й М. Рудницького та примінює в белетристиці їх кличі: сила понад правом і краса понад добром. Словом два масонські ідеали з часів „вільномулярів" Гетого і Фіхте: синтеза сильного націоналізму (Донцов) і всесвітніх ідеалів (М. Рудницький). Для тих, що не знають добре „ідеалів" сучасної масонерії, цікаво буде пригадати ще одно її, найновіше, гасло: здегенерування сучасного націоналізму в неопоганство...

Сказане про ідеольогію повісти[2]) Косача можна віднести й до історичного нарису М. Голубця про декабристів і до його пояснень при кінці. В тих останніх про масонів читаємо таке:

„Масонство, масонерія, масони, — таємні релігійно-фільософічні й політичні товариства, постали в Анґлії з початком XVIII стол., а з кінцем того сторіччя поширилися на цілу Европу. В першій половині XIX ст. масонський рух перемінюється в суто політичний, революційний, що оформився в цілій низці повстанчих зривів, як в Італії (Ґарібальді), Польщі й на Україні. Найстаршою масонською льожею (гуртком) на Україні була Вишневецька на Волині (1742); найбільшої ваги досягло українське масонство на Лівобережжу, головно в Полтавщині. Масонські льожі істнують у світі й тепер. Їх нараховують біля 28.000 з пяти міліонами членів" (ст. 125, підкреслення мої, Ар.).

До сеї характеристики треба поставити цілий ряд питань. Отже перше: Коли масони релігійно-фільософічне товариство, то чому не пояснено, яка їх „релігія"? Друге: Коли масони в політиці були революціонери, то чим вони є нині й яке їх відношення до сучасних політичних рухів? Трете: Коли масони мають аж 5 міліонів членів, то чим вони ті міліони при собі тримають? А найважнішого питання: про відношення масонів до Церкви п. М. Голубець навіть не ставить. З того всього в повісти образ масонства виходить притягаючий, а в поясненні п. Голубця такий невинний як новонароджена дитина. Що з такого поставлення справи будуть мати потіху саме масони — се ясно. Адже і книжка і пояснення до неї се типовий приклад „лятомізації" (каменярства): повільного й підсвідомого обтесування простеньких людей до ідеалів „Королівського Мистецтва" (-масонерії).

І такі очевидно шкідливі твори, що ідеалізують і пропаґують масонерію, преміює т-во журналістів і письменників, в котрім засідають навіть деякі журналісти, що називають себе католиками. Преміює м. і. дарами, які одержує й від установ, що є в католицьких руках... — Арміс.

Примітка: До того варт знати ще такий дивогляд, що наш щирий приятель, ред. „Мети" д-р Гнатишак, засідає в тім „Товаристві Письменників і Журналістів", котре преміює такі твори, як вище описані, — і ні публично проти того не протестує, ні з Товариства не виступає. Таким робом, знов з делікатности, яку виявив і супроти нас, апробує те, що робить те Т-во. — Ред.

[1]) Подібними „ідеалами" руководився п. М. Голубець, редактор двох перших річників „Української Бібліотеки", видаючи в ній книжки, що ідеалізують гайдамаччину.

*) Triebe.

[2]) З технічного боку треба зазначити на адресу видавництва, що не слід видавати лише „першої частини першу частину", не маючи продовження. Се лише знеохочує читачів до книжки.

НОВІ ВИДАННЯ

„Рідна Мова" науковий популярний місячник присвячений вивченню української мови. Рік III. ч. 11 (35). Листопад 1935. ЗМІСТ: І. Огієнко: Що таке речення. М. Гнатишак: Артизм творів С. Руданського. С. Черкасенко: Наша твердиня, поема: 6. Мій квітник. І. Огієнко: Для одного народу — одна наукова термінольогія. П. Кривоносюк: Здрібнілі форми в українській мові; завваги до психольогії української нації. Є. Грицак: Новотвори в сучасній українській мові. І. Коровицький: Правописний хаос. Фр. Коковський: Назви осель Ліського повіту в XV-м столітті. В. Сольчаник: Назви частин воза в західних бойків. о. М. Бухович — Б. Лисянський: Ще про наші особові імення. Розділ для самоуків: Початкова Граматика укр. літературної мови „Рідне Слово". Дописи прихильників рідної мови. — Адреса „Рідної Мови": Warszawa IV, ul. Stalowa 25 m. 10. Передплата річна 6 зл., піврічна 3·3 зл., чвертьрічна 1·60 зл.; за границею в Европі 9 зл., в Америці 2 дол. річно. Нові передплатники, коли того бажають, дістають „Рідну Мову" від 1 числа: Річник I (без 2 і 3 чисел) 5 зл.; річник II — 6 зл., оправдений 7·50 зл. Конто чекове П. К. О. ч. 27.110.

МІЛІОНОВИЙ ЗБУТ ПАПЕРЦІВ і ТУТОК „КАЛИНА” говорить про високу якість і дешеву ціну.
фабрика в Тернополі — фабричний склад Львів, ул. Бляхарська ч. 11. 12-10—50 тел. 239-84,

Українка

Про відому книжечку о. Р. Луканя ЧСВВ про **Василіянські монастирі в станиславівській епархії,** крім української преси, помістили короткі теплі бібліографічні нотатки польський двомісячник „Homo Dei“ (IV. Tuchów 1935. 256), що його видають оо. Редемптористи, й польський двомісячник Місії Східньої оо. Єзуїтів „Oriens“ (III. Kraków, 1935 126). Широку рецензію помістив В. Заїкин у православнім російськім „Слові“ (V. Варшава 1935. ч. 35 і 36) в статті: Монастыри юго - восточ. Галичины (Станиславовщины) въ прошломъ и настоящемъ. Відповідь на неї зпід пера одного нашого публіциста небаром появиться в „Новій Зорі“. Другу рецензію помістив В. Заїкин у польськім науковім журналі „Kwartalnik Historyczny“ (XLIX, 3. Львів 1935. 464). Тому, що згад. журнал не для всіх доступний, подаємо текст згад. рецензії в українськім перекладі: „Лукань Роман о. ЧСВВ.: Василіянські монастирі в Станиславівській епархії. Бібліотека Центрального Василіянського Архіву ч. І. Львів 1935, стр. 16.

З особливою сатисфакцією треба повитати започаткування нового видавництва ОО. Василіян, „Бібліотеки Центрального Василіянського Архіву”, що має на цілі опублікування матеріялів того архіву, як також праць, опертих на тих матеріялах котрого першим зшитком являється згадана книжечка молодого історика гр.-кат. Церкви о. Луканя, директора василіянського архіву й бібліотеки у Львові. Нова книжечка о. Л. обіймає совісно опрацьований і цінний для історії галицько - руської Церкви список монастирів у сучасній гр.-кат. станиславівській епархії з короткими, але дуже ріжнородними історичними відомостями про ті монастирі. У своїм списку о. Л. узгляднив руські монастирі, мужеські й жіночі, що істнують тепер, також і ті, що існували давніше й що про них заховалися якінебудь відомості чи також, лише якінебудь згадки або памятки. При тім о. Л. виказав у своїм зіставленню не лише василіянські монастирі (гр.-католицькі), але також давніші православні монастирі, що істнували в галицькій Русі до р. 1721 та навіть православний „Скит Манявський“, що полишився, як одинокий православний монастир у галицькій Русі, до р. 1785. Взагалі, о. Л. подає в своїй праці відомості про 64 руські монастирі. Відносно докладніші історичні інформації подає про монастирі Св. Тройці й Воздвиження Чесного Хреста в Бучачі, св. Параскевії в Задарові, Благовіщення в Коломиї, Успення в Пістині, „Скиті Манявськім”, Св. Тройці в Загвізді, св. Онуфрія в Погоні, св. Михайла в Угорниках, Різдва Прч. Діви Марії в Улашківцях (відомості однак з історії того монастиря в XVIII в. видаються зовсім неправдоподібні) й Св. Тройці в Чорткові. — В. Заїкин“.

Рецензія ся не вільна від субективних міркувань та православних тенденцій. Рецензент за „василіянські” монастирі вважає лише греко - католицькі монастирі. Православні монастирі в Галичині до 1721 р. — це по його думці монастирі невасиліянські. Забуває рецензент, що не лише православні черці на наших землях уважали себе за синів св. Василія В., зберігаючи правила його й називаючи себе „иноками Чину св. Великого Василія“ але й інші їх за таких уважали, називаючи їх „zakonnikami zakonu y reguły Św. Bazylego W.“ Таких свідоцтв в архівних записках і документах доволі; немало й у печатаній літературі. — Відомості про улашковецький монастир у 18 стол., особливо про російського вождя Мюніха, що 1740 р. вертаючись з російським військом зпід Хотина ограбив монастирський архів, бібліотеку й церковне золото та срібло, а ігумена Йосифа Брилинського вивіз до Росії, відки він уже не вернувся, — подав о. Р. Лукань на основі Літопису улашковецького монастиря з 18 стол., що зберігається сьогодні в Центр. Василіянськім Архіві, і на основі печатаної літератури (М. Н. Коссак і о. Й. Скрутень ЧСВВ.). Бодай ту останню В. Заїкин повинен був знати, щоб не заперечувати історичної правди.

Історик.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

ОО. Василіяни в Станиславові, як ми подавали недавно в „Н. Зорі“, отримавши від Преосв. Григорія Хомишина новозбудовану церкву св. Тройці на станиславівськім передмісті Княгинин—Кольонія (Майзлі), відправили дуже величаво перші прилюдні богослуження у своїй новій церкві в неділю 3 с. м. В год. 9 рано відбулося торжественне поблагословлення Головного Престолу в згад. церкві. Після того першу торжественну співану Службу Божу відслужив Впр. о. Шамбелян і Канонік о. Іван Луцик з асистою. Діяконували Всч. о. проф. Юліян Вальницький і о. Мелетій Камінський ЧСВВ. Відповідну проповідь мав місцевий Впр. о. ігумен Йосиф Лучинський ЧСВВ. Співав хор станиславівської катедральної церкви. Прийшла також церковна процесія з Угорник зі своїм парохом Впр. о. Совітником Михайлом Ганушевським. Людей було понад 2 тисячі. Місцеві люди показали свою велику втіху і навіть плакали з радости, що діждалися оо. Василіян і церковних богослужень у своїй церкві, віддаючи до неї дорогі дивани, образи, цвіти тощо. — Наступного дня, в понеділок, на ранніх Службах Божих було коло 50 душ, 8 висповідалося й 24 особи запричащалися. Таким чином, крім церков: катедральної й на передмістях Княгинині—Місті й Гірці та й прилюдної каплиці оо. Редемптористів, Станиславів діждався ще одної своєї церкви, що її будуть обслугувати наші оо. Василіяни. Щасть Боже початому ділу! — (л).

В Тернополі 27 жовтня с.р. відбулося торжественне посвячення угольного каменя під монастирську церкву. На місці малої церковці, котру побудовано 1846 р., для о. Редемптористів стане велика простора церква. В Тернополі є крім монастирської церкви ще дві, та обі малі й старі. Одна має 700 літ, друга 300. Старша перемінена з кріпости.

Нову церкву посвячено в Угринові п. Підгайці. На посвяченні був приявний Впреосв. Никита Будка.

Американський комітет оборони свободи релігії по довших дослідах релігійного положення в Мехіку ствердив, що мехіканське правительство хоче насильно створити атеїстичну державу. Воно не тільки позбавляє нарід свободи релігії, але зміряє до цілковитого знищення всякої релігії. Духовенству відібрано всі горожанські права й сконфісковано церковне майно. В богатьох стейтах священики терплять переслідування.

Берлінський ілюстрований журнал **„Durch alle Welt“** помістив в 35 зошиті з с. р. статтю Н. Фіндайзена п. н.: „Між Українцями в Польщі”. В статті 3 ілюстрації.

„Менчестер Ґардієн“ помістив кореспонденцію з Польщі про нову політику Українців супроти Польщі.

Італійський поважний журнал **„L'Europa Orientale“**, котрий виходить в Римі, помістив в ч. VII - X огляд типографії СССР. В нім згадано окремо й типографію рад. України.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СЕНАТОР ДЕЦИКЕВИЧ виголосив в сенатській „Комісії для справ повновластей урядови“ промову такого змісту: Українські сенатори будуть голосувати за признанням урядови повновластей, бо треба скоро припинити зростаючий недобір. Сойм і сенат не булиб в силі виробити фінансовий і господарський плян, бо між членами їх за великі розбіжности в поглядах. Коли урядники утратять кредит, то мало хто з них могтиме купити топливо на зиму і в другій половині місяця мало хто матиме на харч. Та є ще більша небезпека ніж павперизація урядництва, а саме почуття кривди. Тому найлучше булоб завести загальний прогресивно-доходовий податок на всіх горожан, а виняток зробити тепер лише щодо хліборобів, бо вони переходять найтяжшу крізу. На самоурядування правительство накладає щораз нові завдання, але рівночасно відбирає йому доходи. Така система веде до знищення самої ідеї самоврядування. Щодо помочі хліборобам, то декрети про віддовження не помогли їм, а пошкодили, бо через ті декрети хлібороби стратили кредит. (Се по суті одна з найостріших промов, які взагалі виголошено в сенаті).

ПОЛЬСЬКИЙ СЕНАТОР Лехніцкий поставив прохання до правительства підчас дискусії над повновластями в сенаті, щоб правительство скасувало концентраційний табор в Березі Картузькій. (Чи з наших представників ніхто сего не зробив?).

В ДУБНІ на Волині відбулося велике зібрання волинських Чехів. На зібранні представники чеських суспільних, господарських і культурних організацій ухвалили протест проти переслідування Поляків на чеськім Шлеську.

В КРАКОВІ відбулися наради „Польського Західного Союзу“ при участи поверх 900 осіб. В резолюціях зїзд запротестував проти переслідувань Поляків в Німеччині.

НАРОДНИЙ КОМІСАР фінансів СССР Гринько дістав острy догану від ради комісарів СССР за нарушення фінансової дисципліни в харківській области фінансів. Крім того рішили звільнити з посад ряд висших урядників комісаріяту фінансів рад. України і віддати їх під суд.

ЧЕСЬКИЙ МІНІСТР Бенеш виголосив промову в чеськім соймі. В ній обговорив міжнародне положення в Европі і закордонну політику Чехословаччини. Щодо Польщі, то Чехословаччина бажає заключити з Польщею вічний мир.

В ЧЕСЬКІМ ТЕШИНІ чеські власти проголосили виїмковий стан. Не вільно м. і. перебувати на вулицях по 10 год. вечер. До того часу мусять бути замкнені всі льокалі.

МАДЯРСЬКИЙ МІНІСТР освіти приїхав до Варшави. Він має переговорювати в справі польсько-мадярського культурного договору.

ІТАЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО призначило міліон лірів на будову протилетунських схоронищ в м. Мессіна на Сицилії.

АБІСИНСЬКИЙ ЦІСАР виголосив промову з приводу обходу 5 річниці вступлення на престол. В ній заявив м. і., що італійсько-абісинський конфлікт вдасться колись полагодити мирно. Одначе Абісинці будуть провадити війну так довго, поки не направлять кривди, зробленої їм Італійцями.

СВІЧКИ „КЕРОС“

НОВИНКИ

Закриття ретроспективної вистави в Національному Музеї (вул. Мохнацького 42) відбудеться 24 листопада. Щоби дати змогу всім відвідати ту виставу, вступ на неї обнижується до 50 сот., катальоґ 30 сот. Для шкільної молоді в групах по 20 сот.

В Стрию відбудеться гіґієнічна вистава від 10 до 16 листопада с. р. Підчас вистави відбудуться виклади на гіґієнічні теми.

Світової слави солісти в радію. Варшавське радіо, знаючи, як слухачі люблять музику, вводить у свої симфонічні концерти новинку, що напевно врадує всіх радіоаматорів. Симфонічні концерти в радію, що досі були скромні, коли йде про солістів, будуть знову незвичайні, завдяки світової слави солістам, яких запрошуватимуть до мікрофону варшавського радія. Ті концерти при участи славних солістів передаватимуть що два тижні ввечері у пятницю. Інавґураційним концертом сього симфонічного сезону буде концерт у пятницю 15 ц. м., в якому виступатиме одна з кращих европейських співачок Ева Турська-Бандрівська. В перших днях грудня в циклю тих концертів візьме участь один з найбільших скрипаків сучасної доби, Жан Тібо.

Сензаційний процес проти професора Стоматольоґічної Академії, Майснера, відбувся в Варшаві. Проф. Майснерови закидали, що він спричинив смерть проф. Драбіка давши йому підчас операції завелику давку усипляючого середника і передтим не провірив, чи серце проф. Драбіка видержить таку давку. Проф. Драбік помер. Суд увільнив проф. Майснера від вини й кари.

Польща має після Німеччини й Італії найбільший приріст населення.

Фальшиве масло фабрикували в Кельцах. Поліція закрила фабрику й увязнила власників.

Відгомін абіс.-італ. війни. В Пабяницях два робітники побилися, бо один з них назвав Раса Ґуґсу героєм. Оборонця Ґуґси відвезли в тяжкім стані до лічниці.

В Торуні відбулася протиєська маніфестація у звязку з подіями на чеському Шлеську.

Ставлять памятник бараболі. Сего року минає 200 літ від часу коли на Шлеську почали садити бульбу. Ті роковини хочуть там відсвяткувати й поставити памятник бараболі.

В большевицькій армії є тепер 10 міліонів людей. В армії зросло число танків, гармат і літаків. Легка артилєрія має 4.500 гармат, тяжка артилєрія 700 гармат, танків і панцирних самоходів 3.500. Большевицька воздушна фльота має тепер 4.300 літаків.

Води Нови залили частину Лєнінграду, що положена близько ріки.

Які прибутки дає радіо. „Радіовельт“ оголошує такі цифри про державне Чехословацьке радіо: абонаментові оплати по 10 ч. к. від 750 тис. радіослухачів доходять річно до 90,000.000 ч. к. З цього 60% бере почта, 40% радіо. В 1934 році з загальної суми 74.000.000 ч.к. дістала почта 44.000.000 ч. к. на будову і консервацію технічної радіопаратури. Решту зужило радіотовариство на технічні влаштування й адміністраційні видатки, з чого тільки 7.000.000 ч. к. виплатили Чехословацькій Пресовій Аґенції.

Гумор. — В центральній Африці. — Як там ваш новий місіонар? — Добрий, тільки троха ликоватий.

Одинока українська фабрика футер „Хром“, Пр. Торг. Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всілякого рода футряні шкірки, як також приймає до крашення і перерібки уживані футра. 126—1—16

Чеська фірма „Батя“ дістала від італійського правительства замовлення на 300 тисяч пар черевиків для італійського війська.

Дня 1 листопада с. р. перший раз від 1913 р. наспів до війська нормальний континґент новобранців в Німеччині в законнім речинці. Се рекрути уроджені в 1914 р. Їх записяжено 7 с. м.

Німецький історичний журнал „Ді Вельт альс Ґешіхте“ печатає більшу працю Шпенґлєра про друге тисячеліття перед Христом, в котрій він аподиктично малює владу духовного стану. Та праця викличе живу полеміку.

В Німеччині більше радіоабонентів, як абонентів телєфонів. У вересні, першому місяці нового радіо-сезону, почта Німеччини вписала 109.756 нових радіоабонентів. Дня 1 жовтня загальне число радіоабонентів дійшло до 6.651.924 в тому 483.189 сліпих, воєнних інвалідів і бідних, звільнених від радіооплати. В порівнанні з числом телєфонічних абонентів, яких є 3.13 міл., кількість радіослухачів вдвоє більша.

Проти жидівських імен. Німці домагаються знесення таких імен як Адам, Ева, Яків, Венямин і ін. як жидівських налетів.

Адольф Гітлєр, бельґійський промисловець з Остенди, вніс просьбу до міністерства, щоб йому змінити назвиско. Його просьбу відкинули, бо бельґійське право не признає такої зміни.

Три години послом. Перед розвязанням парляменту в Данії прибув новий посол, начальний редактор „Соціялдемократа“ п. Спрензен. Того дня, коли признано його мандат, розвязано парлямент.

В Голяндії велика нужда по містах росте щораз більше.

З новин французького письменства. В Парижи вийшла праця Ґабрієля Буассі: „Штука правління французьких королів“. В тій праці зібрані майже всі відомі вискази, думки і максими французьких монархів у всяких політичних справах. Книжка дуже поучаюча.

Сліпі не платять за радіо. Французький міністр почти Манде повідомив через М-ство здоровля всі лічниці, що сліпі від листопада ц. р. не платитимуть абонаменту за радіо. Лічниці видають тільки відповідні посвідки, а радіо йде остільки на руку нещасним калікам, що на свій кошт закладає їм радіо-приймачі.

Гумор. — В бюрі. — Чи ви мали коли який випадок при праці? — питає шеф урядника. — Ні! А чому пан шеф питається? — Бо ви так боїтеся працювати.

Гумор. — Словний довжник. — Прикро мені дуже, шановний пане, але в сім місяці не можу вам заплатити мого довгу... — Те саме сказали ви мені минулого місяця. — Ну, і чи не додержав я слова?

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.29—5.32 зол.

Нім. марка 1.35—1.42, фр. франки 34.90 — 35.05, шв. франки 172.50 — 173.75, фунти стерлінги 26.10 — 26.15, австр. шілінги 99.50 — 100, чеські корони 20.50 — 21.25, рум. леї 27.50 — 29.00 ліри 34.00 — 36.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 7 листопада ц. р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.50 зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.60 „
1 л. молока	0.16 „
1. л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	4.50—4.55 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло знижкова, молоко звишкова, сметану вдержана. На яйця сильна.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від 7. XI. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 90 дкг. за 1 кл.	0.95 зол.
Мол. однор. кури І. кл. за 1 кґ.	0.95 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: „Княжна чардаша“.
КАСИНО: Не відходи від мене.
КОПЕРНИК: Монте Хрісто.
МАРУСЕНЬКА: Бар Міцве.
МІРАЖ. Сестра Марта в шпіоном.
МУЗА: Петрусь.
ПАКС: „Св. Франц. з Асижу“ і додатки.
СТИЛЕВІЙ: „Малий полковник“ і ревія.
УТІХА: Тигр Паціфіку і ревія.
ТОН: Клєопатра.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині
ОТВЕРТИЙ ЦІЛИЙ РІК
Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 14 листопада 1935. Ч. 87 (885)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

ВІДНОВА РАДЯНОФІЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ

„Знання" — „Інформатор" — „Відгуки" — „Наш Голос".

Наші східні „приятелі", очевидно занепокоєні поступаючим оздоровленням українського народу на захід від Збруча від большевицької дурійки, — почали видавати покищо два орґани. Один називається „Знання" і виходить як популярний місячник у Львові („економічно-суспільний і літературний"...), видавець і відп. ред. зовсім незнаний Омелян Дубецький. В 1 ч. на вступі написано м. і. таке: „Публіцистика та мистецтво є завжди клясово зарядженi (по сім слові пізнати, що сего не писав Галичанин — ред. „Н. З.") та служать обективно завжди тим чи іншим клясам і їхнім змаганням...". „Знання" —„розраховує на масового читача,—трудящого, робітника й селянина". Від 1 ч. звернув той орґан увагу на нашу молодь, щоб її баламутити. — Другий того самого рода орґан, вже двотижневик більшого формату, називається „Інформатор". Печатається у Львові, виходить в Перемишлі. Підписує його якась зовсім незнана Юлія Коцюмака. Друге число появилося 2 с. м. Сей орґан призначений головно міщанню з болотом гетьманської консервативної орґанізації. Матеріял і навіть вислови до тої ціли черпає з публікацій т. зв. „братчиків": Кочубея, Кучабського, Залозецького, Метельського. Кромі того нападає й на Д. Паліева (товстим друком!) мовляв за те, що „коли Паліеву замкнули на пару тижнів Батьківщину, він замість неї став видавати гетьманський „Хліборобський Шлях", „тепер — пише „Інформатор" — показується: Хліб. Шлях і Батьківщина — одна кумпанія „зрадників українського народу, запроданців" і т. п. лайка. Лиш вони чесні, червоні, — і не зрадники і не запроданці. Розуміється, „не злим" словом згадує „Інформатор" і нашу ґрупу... (Мимоходом кажучи, фірми „Хліб. Шляху" позичив Д. Паліеву в цілях інформативних Др. Ів. Гладилович, котрий той орґан переняв уже давно на свою приватну власність від орґанізації гетьманців). — Кромі тих двох „чесних" червоненьких орґанів, Знання й Інформатора, появилася ще досить велика однодневка п. з. „Відгуки, інформаційна однодневка". Вона такого самого напрямку. А в Дрогобичі виходив ще до недавна „Наш Голос", того самого напрямку. Може й далі виходить? Ну... Словом, видко, що наш випробований приятель Постишев не забуває і про Галицьку Землю.

Европейська війна вибухне до двох літ

Німеччина не видержить довше тягару зброєнь і недостатку.

В парижськім „Фіґарі" появилася стаття ґрафа д Ормессона на тему нової европейської війни. Зміст: Якби Німеччина була напередодні виповідження війни Европі, то не поводиласяб інакше як поводиться тепер. Там все життя підпорядковане приготуванням до такої війни, що має завдавати удари рішаючі і смертельні. Війна вибухне до двох літ. Так думає знаменита анґлійська „Інтеллидженс Сервис" (орґанізація звідунства). Зрештою довше Німеччина не видержить тягару зброєнь і недостатку. Німеччина погодиласяб з Франціею, але за ціну свобідної руки в цілій середній і східній Европі. Тоді Французи сталиб автоматично другорядним народом. Франція в дуже тяжкім положенні, бо й загородити Німеччині шлях до експанзії не легка справа і сидіти довше на покришці кипучого німецького кітла таксамо тяжко. Се причина непевности в цілій Европі.

Абісинія перед рішаючими боями

Неґус їде на фронт з Кивотом Господнього Завіта.

Італійці заняли значну часть північної Абісинії. Війська неґуса подалися назад аж до гірського ланцюха на полудне від м. Макале. Там гори осягають вже висоту 3.000 м. Неґус їде на фронт з Кивотом Господнього Завіта, котрий після передання забрано з Єрусалиму і перевезено до церкви св. Юрія в Абісинії. Се найбільша національна святощ Абісинців. З тим кивотом був на фронті також цісар Менелік, котрий літ тому 40 побідив Італійців. Везуть на фронт також трон, на котрім він сидів підчас битви з Італійцями під Адуою в 1896 р.

Цікава книжка про комунізм

Що він давби людству в разі побіди?

Анґлійський письменник Джон Кендаль написав повість п. з. „Може бути, завтра"... В ній представляє візію світа і людства по евентуальній побіді комунізму. Зміст: Поки комунізм боровся проти чогось, то проти буржуазії, то проти війни, мав він у собі якийсь патос. Та се був патос революції, розвалу. Викресати з себе патос, потрібний до творчости, комунізм таки не міг. І тоді запанувала над людством смертельна нудьга. Життя стало таке скучне, що аж нестерпне. Засада індивідуалізму й боротьби з комунізмом воплочена в герою й геройці повісти. Книжка та вийшла вже й у французькім перекладі.

Невідомі історичні повісти Толстого

Російське академічне видання всіх писань Льва Толстого має обіймати 95 томів. Досі вийшло 25 томів, приготовано до друку 67. На днях появився том з нескінченими історичними повістями Толстого з епохи царя Петра. З 35 уривків напечатано три. Большевики старанно видають того буржуазного письменника.

Дерево сміху

В Арабії росте дерево, котрого насіння має особлившу власність викликувати сміх. Квіти його жовті, овочі подібні до фасолі. Араби збирають насіння того „дерева сміху", сушать його і труть на порошок. Хто спожие навіть невелику скількість того порошку, зараз дістає напад сміху, що триває нераз цілу годину.

Разом з будинками горить хатня обстанова і господарські знаряди, тому **обезпечуйте від огню свої рухомости** на повну вартість тільки в одинокому українському

ТОВАРИСТВІ ВЗАЄМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

Стан нашої молоді

матеріяльний і гігієнічний. *)

Чим краще матеріяльне положення якоїсь нації, тимбільше дбає вона про свою молодь під кождим оглядом. Діти великих і богатих націй, як пр. анґлійської й американської, мають від перших хвиль свого життя такі умовини, про які нашим дітям навіть не снилося. Не зле поводиться дітям і в менше заможних краях. Хто мав нагоду побути в Італії чи в Швеції, міг обсервувати, як там дбають про дітей. Японію називають „країною дітей". Словом, всі державні народи дуже дбають тепер про свою молодь. Держава і суспільність піддержує численні орґанізації, що опікуються молодю: акцію доживлювання дітей, скавтінґ, орґанізації фізичного виховання, напіввійськові товариства і т. п. Інтернати, бурси, стипендії, харчівні для молоді, вакаційні оселі, табори, санаторії і т.д., все те стоїть до розпорядимости молоді державних народів.

А як у нас? Тяжко писати про те, чого нема а що повинно бути, коли нація має розвиватися. Наша середношкільна молодь має замалу поміч від держави, хоч батьки її платять податки мабуть найточніше зі всіх в цілій державі. Бідна суспільність не має змоги прийти з видатною допомогою своїй молоді. Через те наша молодь, здібна але бідна, тільки з великим трудом і в рідких случаях може ходити до середних шкіл. До того ще надмірно високі оплати за науку замикають вступ до шкіл богатьом здібним але бідним дітям. Бурс і стипендій у нас обмаль. Тому у всіх наших середних школах застрашаючий упадок фреквенції.**) Батьківські Кружки і клясові Патронати малощо можуть зробити з браку фондів. Помогти тут може тільки вся зорґанізована суспільність.

Економічне положення нашої молоді таке саме, як і її батьків, себто невідрадне. На 76 учеників є 22 синів рільників, 19 с. урядників і емеритів, 14 с. священників, 5 с. ремісників, по 3 с. учителів і міщан, по 2 с. адвокатів, суддів, дяків і робітників, по 1 с. лікаря і професора.

Загалом в анкеті взяло участь 40 синів інтелігентів, 24 хліборобів і 14 міщан. Синів хліборобів є 31.44%, хоч селянство у нас творить понад 90% нації. З відповідей анкети тяжко зорієнтуватися, хто з учеників матеріяльно добре ситуований, бо се залежить не тільки від становища, висоти платні чи скількости морґів, але ще від родинних обставин, від порадности батька, від господарности матері, від ощадности, від стану здоровля і богатьох інших обставин. Всеж таки цікаво знати маєтковий стан господарів, що посилають своїх синів до ґімназії.

---

*) Гл. „Н. Зоря" чч. 869, 871-3, 876-7 і 880-2.

**) Ся справа вимагає окремого обговорення.

На 22 синів рільників 20 моргів поля має тільки один батько ученика, 16 м. один, 15 м. два, по 1 має 14, 10 і 5 м., два мають по 7 м., 1 має около 4 м. поля й около 4 м. сіножати, 3 по 4 і 3 м., 2 по 2 і 1½ морга. Два сини рільників не подали скількости моргів поля своїх батьків.

Ось кілька голосів учеників про маєткові справи їх родичів:

Один уч. VIII кл. гімн. пише: „Батько мій рільник. Має 16 моргів поля, але при тім дуже задовжений. А саме при мурованню будинків, ще за „добрих часів" зробив Батько позичку. Словом, теперішний стан задовження виносить около 5 тисяч золотих. А відома річ, що серед таких обставин життя дуже тяжке"...

„Батька не маю; мати заробляє на життя працею рук".

„Батько кравець, заробляє мало, а мама лише помагає батькові".

„Батько ремісник. Має власний дім; роботи не має. Живе з кусня (1 морг) поля".

Сини з інших фахів не описують матеріяльного положення своїх батьків. Та воно очевидно незавидне.

На 76 учеників аж 15 (19.6.5%) не має батьків, 2 (2.6%) круглі сироти. Батьків не має: 6 синів рільників, по 2: сини священиків, суддів, урядників і робітників, 1 син ремісника.

На питання: „Хто удержує?" — на 49 учеників 32-ох (65.28%) удержують родичі (18 мешканців міст і 14 з сіл), 3 (6.1%) удержує мама (двох з села і 1 з міста), 2 (4.1%) рідня, одного з села, одного з містечка, по 1 сестра і брат. Частинно удержується 9 (18.3%), з того 7 учеників з села і 2 зі Львова. Зовсім сам удержується один селянський син. Лекції має 9 (18.3%) учеників, 7 родом з села, по 1 зі Львова та з містечка. Один син священика заробляє фотографією.

18.3% учеників заробляє лекціями, хоч безсумнівно богато більше потребує грошей на видатки, звязані з наукою і побутом в місті. В теперішних тяжких часах мало хто з родичів може крім високої такси (210 зл. річно!), станції, одягу і т.д. оплачувати ще й інструктора, хочби його було конче треба. Сильно обмежені видатки на культурні потреби так, що люди помалу відвикають від них. Тому молодь читає, що їй попаде під руки, а не, що їй треба.

На питання: Де мешкає?—на 49 учеників 24 (48.96%) відповіло, що мешкає дома, з того 17 синів міста і 7 уроженців села, 14 (28.6%) мешкає на станціях, з того 9 селянських синів і 5 з містечок, 11 (22.4%) мешкає в бурсах, з того 10 селянських синів і 1 сирота по судді. Як виглядають станції, в котрих мешкає наша молодь, моглиб богато сказати педагоги, що обовязково відвідують помешкання учеників. Се переважно темні офіцини або сутерини, вогкі, холодні, без свіжого воздуха, куди не заглядає сонце.

Тісно з матеріяльними умовинами життя звязаний стан здоровля нашої молоді. Невідрадний матеріяльний стан родичів, лихі помешкання і харчі спричинюють ряд тяжких н е д у г молоді. На питання: „Чи почувається здоровим або на що хорий?" — 49 учеників (64.19%) відповіло, що вони здорові, 21 (27.51%), що хорі на ріжні недуги, 6 (7.86%) не відповіло на се питання. На 49 здорових є синів рільників 18 (36.72%), синів священиків 9 (18.3%), синів урядників 8 (16.3%), по 3 (6.1%) синів учителів, емеритів і міського походження, 2 (4.1%) сини адвокатів і по 1 (2.04%) синови судді, ремісника та нижчого службовика.

На які недуги хорує наша молодь? На 21 хорих (на всіх 76 учеників) по 4 (19.04%) хорує на груди (2 сини священиків, 1 сирота по судді і 1 син урядника) і на серце (2 с. рільників, 1 с. священика і 1 с. урядника), по 3 (14.28%) недокровність (2 с. урядників і 1 сирота по священику) і біль голови (по 1 с. урядника, дяка і рільника), „не дуже здорові" по 1 с. урядника та ремісника, неврастенію має сирота, син робітниці, нервовий через слабі очи від уродження син бідного кравця, недомагання жолудка має син священика, скрофули сирота по рільнику, хронічний катар носа син дяка, склонність до простуди син шевця зі Львова, хорий на ноги син ремісника. Син урядника пише: „Мав я операцію сліпої кишки, часто хорую і чуюся гірше як передтим" (перед операцією). — Видно, що „добре" зоперували.

Цікаво, чиїх батьків сини на що найбільше хорують. Найменше хорують сини рільників, бо на всіх 22 тільки 4 хорують: 2 на серце, по 1 на біль голови і скрофули. На 14 синів священиків хорують 4: 2 на груди, по 1 на анемію й на серце. На 19 синів урядників і емеритів хорують 8: по 2 на груди й анемію, по 1 на серце, біль голови, сліпу кишку та „не дуже здоров". На 5 синів ремісників аж 4 хорують, по 1 на: очі, ноги, склонність до простуди і 1 „не зовсім здоровий". З двох синів робітників 1 хорує на неврастенію. Оба сини дяків хорують, один на хронічний катар носа, другий на біль голови. Зовсім не хорують три сини учителів, по 2 сини суддів і адвокатів, по 1 синови лікаря і професора.

Найменше хорують уроженці села та сини богатших родичів. На 76 учеників 39 походить з села, 17 зі Львова, 16 з містечок і 4 з більших міст (поза Львовом). Тому стан здоровля нашої молоді відносно незлий, головно селянських синів. Зате діти міста, ремісничого і робітничого походження, хорують майже поголовно. На них треба звернути увагу і подбати, щоб наші діти міста могли виїздити на свіжий воздух підчас літних і зимових вакацій. Звертає увагу факт, що доволі високий відсоток синів священиків (28.5%) хорує на ріжні недуги. Се вказує на тяжкі матеріяльні відносини, в котрих тепер жиють родини священиків і на легковаження здоровля і спорту священичими синами. Ще більший відсоток, бо аж 42.1%, хорих дітей урядників і емеритів. Хорих синів ремісників є 80%.

Суспільність повинна прийти з помічною рукою нашій студіюючій молоді. Коли мало в нас меценатів і фундаторів, що здбалиб про молодь, повинні повстати всюди, де треба, товариства для закладання і ведення бурс, дешевих харчівень, вакаційних осель і таборів. Дещо в нас робиться в тім напрямі, одначе се капля в морі.

Коли ми в місяці листопаді роздумуємо над подіями, що були тому 17 літ, не можемо зробити нічого лучшого, як звернути пильну увагу на молодь і дати їй матеріяльну та моральну поміч. Дати нашій молоді можність студіювати в відповідних матеріяльних і гігієнічних обставинах, щоб вона виросла здорова тілом і духом — се обовязок цілої нації.

Розуміється, се треба сказати, а як виконати, — се тема до призадумання для всеї суспільности. — І. С.

Німеччина й Польща

Revelяції англійського щоденника.

Англійська газета „Менчестер Ґвардіян" пише про розмови господарського диктатора Німеччини д-ра Шахта з ґубернатором Англійського Банку Норманом і ґубернатором Банку Франції Таннером у швайцарськім місті Базилеї, м. і. ось що: „Німеччина старається переконати Англію про те, що німецьке правительство вирекло ся думки про зміну границь на заході. Німеччині йде головно про забезпечення собі задів на случай війни на сході. Політика Польщі утруднює Німеччині переведення її плянів. Інформації про німецько-польський поділ України треба уважати фантастичними. Німеччина стремить до поширення своїх впливів в балтійських державах. Колиб Німеччина була певна задів після порозуміння з Францією, Бельґією й Англією, тоді не важиласяб зачати свою експанзію коштом Польщі. Німеччина не вирекла своїх аспірацій на заході. Адже премієр Ґерінґ заявив недавно в своїй промові, що Гітлерова книжка „Майн Кампф" се фундаментальний твір офіціяльного характеру і що в порівнанні з тою книжкою ніщо інше не є більше офіціяльне. А в тій книжці говориться м. і. про знищення Франції".

Перша серія декретів

Знижка платень і знижка комірного.

Польська Рада Міністрів ухвалила покищо 5 проектів декретів Президента РП. Перший декрет впроваджує спеціяльний податок від винагороджень, виплачуваних з публичних фондів. Прогресивна скаля податку виглядає так: винагороди до 100 зл. звільнені від податку, від 101 до 150 7%, від 150 до 200 зл. 9%, від 200 до 250 зл. 10%; від 250 до 500 зл. 11%, від 500 до 1000 зл. 14%; від 1000 до 2000 зл. 17%; понад 2000 зл. 25%. При винагородах, від котрих платиться державний доходовий податок, емеритальні оплати або вкладки до суспільної обезпечальні, скаля податку відповідно буде знижена. Від податку будуть вільні всякі інвалідські ренти і ренти ветеранів національних повстань та вдів по повстанцях, платні бувших політичних вязнів, платні звязані з орденом Віртуті Мілітарі і т. п. Спеціяльний податок від платень впроваджується на 2 роки, то є до 1 грудня 1937 р.

Другий декрет се новеля закону про охорону льокаторів. Він знижує основне комірне помешкань і льокалів, що підлягають охороні льокаторів. Знижка комірного виноситиме 15% для одно або двопокоєвих помешкань з кухнею і 10% для більших помешкань і льокалів менших промислових і торговельних фірм. Знижки важні до 30 листопада 1937 р. Помешкання зложені з 6 покоїв і більше винято зпід права охорони льокаторів.

Третий декрет звільняє від податку від льокалів: одно і дво-кімнатні помешкання як також 3 кімнатні помешкання, в яких мешкають безробітні, оскільки вони не мають субльокаторів. Взявши під увагу знижку комірного і скасування податку від льокалів, фактична знижка виноситиме поверх 21%. Ся полекша дотичить поверх 1.100.000 родин в Польщі.

Четвертий декрет обіймає постанови в справі віддовження самоврядування.

Пятий декрет зміняє дотеперішний закон про влекшення для кредитових інституцій, що признавали полекші довжникам хліборобам. На случай коли міністерство скарбу змінить умовини договорів, котрі заключають банки з довжниками хліборобами, то змінені умови наступають автоматично на місце дотеперішних постанов договорів.

Епідемія розводів

Страшні наслідки протестантизму.

Ґубернатор стейту Нью-Йорк вніс до законодатної установи законопроєкт про організацію нового виділу департаменту супружжа й родини. Законопроєкт опрацювала окрема комісія. „1867 р., говориться в поясненнях, в однім тільки стейті Нью-Йорк зареєстровано 10,000 розводів. 1929 р. — 201.000. 1870 р. на 33 супруж припадав один розвід, 1934 р. — один розвід на 5 супруж! Ми повинні переглянути закони про супружжа, зреформувати супружу процедуру, зорганізувати курси підготовки до супружжа, утворити бюро порад й улаштувати наукові лябораторії для досліду соціяльних умовин супружжа й родинного життя". Статистика Нью-Йорку виказує, що 36 проц. супруж розходиться в перших 4 роках. Супруги розводяться з слідуючих причин: молоді взагалі одно до другого не підходять і не повинні булиби входити в супружий стан, нездорові біольоґічні, психольоґічні, етичні й економічні основи для спільного життя, брак відповідних порад зі сторони третих осіб, котрі мають досвід супружого життя. — Та головне в тім очевидно те, що в тих краях законодавство переняло все життя протестантськими поглядами, що подружжа вільно розривати. Розуміється, формальними змінами розводового нещастя усунути не можна. В тій ціли треба переняти все життя католицькими поглядами на подружжа.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Політична угода

II.

Чи по українській і польській стороні є психольогічні і політичні передумови до політичної угоди?

Ці передумови є в Українців. Можна сказати, що ціле українське, політичними категоріями думаюче громадянство бажає політичної угоди з Поляками, але угоди дійсної як з рівнорядним політичним партнером, а не „угоди“, під яку звичайно з польської сторони підсувається політичну авантуру Ількова, Даниловича, Яцкова і товаришів. Таку „угоду“ в відношенню до Волині польський санаційний часопис „Czas“ назвав фікцією.

А українська опозиція? Опозиція є проти фіктивної угоди, а не проти дійсної угоди — такої, яку нпр. заключили Поляки з австрійською чи російською династією, або в роді Гадяцької угоди. Тільки брак віри в можливість дійсної угоди плодить опозиційні настрої. Коли польський партнер дасть докази, що бажає дійсної угоди, коли не буде Українців трактувати як побіджених, коли перш-завсе виконає добровільно взяті на себе зобовязання міжнароднього характеру, коли не буде неправильно доставляти українській молоді мотивів для розпучливо-революційних виступів, то опозиція розтопиться до розмірів такої опозиції, яку мали нпр. галицькі Поляки у себе проти їх угоди з Австрією.

Адже відомо, що також теоретик українського націоналізму Др. Д. Донцов орієнтується на „сильну Польщу“. „Чувства — пише Донцов — що одушевляли наших дідів проти Польщі, ввійшли лише як дрібна частинка в політичний ідеал нації, будучи відновлені тепер, в своїй великій частині нічим іншим, як політичним атавізмом, хоч може і походячим з великої любови до рідного краю...“ „Так Польща. Маємо з нею багато неполагоджених рахунків, і тут і там та ще десь. Але все се конфлікти локального значіння... Концепція того великого і старого конфлікту між Европою та Росією кидає нас, чи ми хочемо, чи ні, разом з Польщею, по єю сторону демаркаційної лінії, по сю сторону барикади...“ („Підстави нашої політики“, ст. 96 — 97).

Проби зближення з української сторони до польського партнера вже були. Дня 21 травня 1923 р. Народний З'їзд Трудової партії (вищше УНДО) явно станув на краєво-автономістичнім становищі в межах польської державности, ухваляючи по рефераті бл. п. Дра Володимира Охримовича ряд угодових резолюцій. Одначе ця проба Українців зближитись до польської державности не знайшла найменшого резонансу по польськім боці. Взагалі польська політика, яка в літі 1920 р. готова була підписати всякий акт в справі Сх. Галичини, яка на міжнароднім конференції у Спа дала згоду на т. зв. лінію Керзона, — коли небезпека минула — від 1923 р. не дала українським поміркованим елементам навіть найслабшої можливости висунути позитивну програму реальної політики.

Правда, польський сойм ухвалив закон з дня 26. IX. 1922 р. про основи загального воєвідського самоврядування, зокрема-ж у воєвідствах львівськім, тернопільськім і станиславівськім, як також про оснування українського університету, але цей закон, що сягає в сферу міжнародного права, був подиктований потребою польської закордонної політики, яка тоді домагалася від Ради Амбасадорів прилучення Галичини до Польщі. До нині цей закон остав мертвою буквою, спочиваючи в державнім архіві.

Отже поправа польсько-українських взаємин, себто польсько-українська угода, залежить від польської сторони — від польського уряду. А тимчасом, як стверджує „Biuletyn Polsko-Ukraiński“, хоч за кордоном викликано враження про консолідацію польсько-українських взаємин, „nic się w rzeczywistości ukraińskiej faktycznie na lepsze nie zmieniło“. Бо факт, що сенатор Горбачевський отворив сенат та відбирав сенаторське приречення, — це заслуга його віку, бо він скорше побачив світ Божий, як всі інші сенатори. Так само Українці в третім соймі мали віцемаршалка. А компроміс виборчий чейже не є ніяким сукцесом Українців. Компроміс не обняв Волині, а Полісся і Холмщина не мають взагалі ніякого представництва, навіть такого, як Волинь. Зрештою Поляки не додержали компромісу.

Мігби хтось сказати, що уряд ще не мав часу на реформи. Алеж є вище згаданий закон про воєвідську автономію і український університет, який вже чотирнацятий рік чекає на реалізацію і можна вже було видати виконавчий розпорядок для того закону В тім розпорядку бачилоб українське громадянство початок реалізації порозуміння.

А польське громадянство зі своєю пресою? Чи воно спочуває польсько-українській угоді? Відомо чейже, що навіть головний санаційний орган в день виборів перестерігав Українців перед самообманом („autonomiczne mamidła“!), а інші санаційні орґани просто кпили собі з українських надій. „Nie wolno ukrywać — пише „Biuletyn Polsko-Ukraiński“ — że społeczeństwo polskie jest zaniepokojone wzrostem wpływów ukraińskich w Polsce“. Які ті впливи, в чім вони проявляються, це остане таємницею польського громадянства. Та ба! воно занепокоене „wzrostem wpływów ukraińskich“ — себто Українці нібито мали вже „впливи“ а тепер, на нещастя польського громадянства, ще зросли - збільшилися ті „впливи“. Тяжко не писати сатири...

Настрої польського громадянства до т. зв. польсько-української угоди найкраще ілюструють приготування львівських Поляків до листопадових врочистостей в річницю перемоги над Українцями. А коли українська преса звернула увагу, що ці патріотичні маніфестації будуть фактично протиукраїнськими демонстраціями, які розпалять польсько-українські антаґонізми саме тоді, коли говориться про польсько-українське порозуміння — то ціла польська преса накинулася на Українців, а санаційний „Wiek Nowy“, котрий свого часу поміщував цілий ряд статей на тему польсько-українського порозуміння, заявив просто з моста: Obrona Lwowa posiada dla społeczeństwa polskiego pierwszorzędne walory wychowawcze, które dadzą się pogodzić także z polsko-ukraińskim kompromisem wyborczym i jego dalszemi możliwościami. Ale trzeba na te sprawy patrzyć bez prześladowczych urojeń i bez psychozy strony pokonanej, która pamięta tylko klęskę i nie potrafi wznieść się ponad drażliwość zgorzkniałych i podejrzliwych neurasteników.

От і льоґіка! Поляки мають державу і мусять святкувати побіду над своїми противниками, які стали горожанами польської держави. Таж Українцям цего року заборонила влада навіть вінці нести на могили полеглих! Зрештою по лицарському звичаю — лицар-побідник оминає такі факти, які пригадували б побідженому його упокорення. Навпаки — правдивий лицар - переможець перший витягає руку до переможеного.

Які Поляки дразливі на тім пункті, про це свідчить отсей факт: Коли вибухло польське січневе повстання проти Росії в 1863 р., львівські Українці, немаючи нічого спільного з цим повстанням, яке зрештою велося в російській державі, приготовлялися до вечерниць з танцями в салі „Народного Дому“. Тодішна польська преса львівска тяжко докоряла львівським Українцьм, що вони бажають веселитися тоді, коли Поляки підняли оружне повстання. А Плятон Костецький, редактор Gazet-и Narodow-oї, написав вірш п. н. „Wy chcecie tańczyć?“, який в формі летючок розкинено не лиш у Львові, але і на провінції. А треба знати, що польське повстання що-йно 22 січня розпочалося (саме в карнавалі) і ще Поляки не були побіджені. Очевидно, ми почуємо знане „to co innego“.

Думаємо, що кождий читач легко дасть відповідь на питання, чи польсько-українська угода по польській стороні лежить в межах реалізму і чи є по польській стороні психольогічний і політичний ґрунт під політичну угоду з Українцями.—„Український Бескид“, ч. 42 (307).

„Ґазета Польска“ про національне питання

Бюлетин Польсько-Український ч. 126 передав під таким заголовком що слідує:

Стаття п. н. „Завдання хвилі в національнім питанню“ („Ґазета Польска“ з дня 22 вересня с. р.), підписана буквами: Аль. К., обговорює м. ін. ролю і завдання в тій проблемі польського населення на окраїнах і головно державної адміністрації всіх дикастерій. Автор стверджує, що головна перешкода в виборі відповідних цілей і метод національної політики се надмірна ще психічна ворожнеча, яка виливає з короткотривалости державного існування. Польське населення на окраїнах ще не має в вистарчаючім степені тої гордої певности себе, яку повинно витворювати почуття посідання власної держави. Ще занадто часто в відношенні до національної меншости стаємо на становищі с т о р о н и. З трудом і помалу наростає свідомість, що будування власного стану посідання на окраїнах, національний обовязок кождого Поляка, н е к о н е ч н о мусить в і д б у в а т и с я к о ш т о м с т а н у п о с і д а н н я м е н ш о с т и (підчеркнення П. У. Бюлетину), що те саме можна осягнути зусиллям прямим, рівнобіжним до розвитку меншости і нерав ту меншість випереджаючим. Поляк, який направду стремить до величі й могутности Польщі, який розуміє її історичну місію і вірить в життєві сили народу, повинен відзначатися гордістю, спокоєм, терпеливістю й виразумілістю, бо се прикмети великих народів, які дають почуття психічної переваги над елементами, в відношенні до яких відіграється ролю цементу, що споює територіяльний орґанізм держави в означену геополітичну індивідуальність.

П. Аль. К. підчеркає, що прикметами державної зрілости мусить відзначатися передовсім державна а д м і н і с т р а ц і я.

„Одна з найбільших трудностей в нашій національній політиці се занадто повільне проникання течій, що повстають на провідних щеблях, вділ, де відбувається практичне державне життя. Щож варт найліпші погляди, навіть диспозиції шефів поодиноких ресортів, коли вони не дійдуть до найнижших щеблів і тимсамим до свідомости горожан. Коли се правда, що відношення населення до держави формує в значній мірі урядник державної адміністрації, то ся правда набирає особливого значіння в відношенні до національних меншостей. Не все в тій ділянці в нас в порядку. Некождий командант постерунку поліції чи управитель школи дозрів до виконування ролі представника держави на першім реалізаційнім щеблі політичних основ, на щеблі, що дає безпосередну стичність з населенням. Некождий відзначається тактом, рішучістю й усвідомленням, необхідним для витворення в горожан пошани й довіря до держави. Щойно з хвилею, коли найниші щеблі державної адміністрації стануть добрими провідниками струй, що йдуть згори від провідних осередків державної праці, буде можна говорити про дійсну вартість найслушніших основ національної політики, так пречінь безпосередно залежних від виконання. Зближення до тої знаменитости, зрештою зовсім осягаємої, се без сумніву найважніше завдання на найблизшу будучність. Щойно по переході того етапу буде місце на глибші поправки в ділянці законодавства там, де вони покажуться необхідними“.

Чи початки згоди між нац.-соц. і протестантами?

Берлінський кореспондент „Дейли Телеґрафу“ повідомляє: Братська Рада, що управляє опозиційно-лютеранською Церквою, зібралася на тайну нараду в Берліні, щоб означити своє відношення до нових потягнень міністра віроісповідань Керля. Опозиційна Церква обеднює в своїх рядах около 3/5 всего німецького духовенства. Та Церква противиться слідуючим постановам націонал - соціялістів: 1) Примінення антисемітизму й расової фільософії до справ Церкви; 2) Принціп назначення пасторів, бо в Німеччині парохіяни вибирають пасторів; 3) Проект висшого церковного суду, опрацьований Керлем, також не має признання серед протестантів.

Управний комітет евангелицької Церкви, щоб виконати плян церковного замирення, видав розпорядок припинити всі дисциплінарні слідства в справах церковної політики. Вже наложені кари не треба стягати; вплачені суми треба звернути. Касується звільнення духовних осіб за їх спосіб діяльности в церковнім конфлікті. Церковна Рада постановила дальше, що церковні будинки віддається до ужитку церковним товариствам і що треба оминати використування богослужень для церковно-політичних цілей.

Russian Art

Під таким заголовком появилася в Лондоні в англійській мові книжка знаного візантиніста проф. Толбота Райса. Праця та вийшла при співучасти багатьох співробітників, так Росіян як Англійців. Книжка зачинається загальною оцінкою рос. мистецтва пера Танкреда Бореніюса, знатного анґл. знатока італійського малярства. А. Половцов дав „Історичний огляд“, П. Муратов написав студію про „Періоди і школи вчасного рос. малярства“, А. Н. Бенуа про мистецтво 18 ст. Про декоративне мистецтво, зокрема театральне, є знаменита стаття Тамари Толбот Райс. Прегарні також студії Апостола про книжне мистецтво, Кендрика про тканнини і Ґрінберґа про емалію й металічне мистецтво. Дуже пожадане булоб видати таку працю в анґл. мові про українське мистецтво.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВЕРТИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

Правдива педагогія

Про релігійне виховання малих дітей.

Реферат для членок Марійського Т-ва Пань.

Серед всіх важних діл людського духа хіба найважніше й найбільше святе діло виховання, себто уформування душі людини. Воно таке дуже важне, що авторка „Kilku myśli o wychowaniu" (C. Plater) не вагається твердити, „що в діточій кімнатці, в захоронці, в школі важиться доля країв і суспільностей, що щастя й добробут суспільностей спочиває в руках матерей і виховниць".

Не будемо тут застановлятися над глибиною цього твердження, бо не се завдання нинішнього реферату, лише приглянемося одній, найважнішій, галузі того розлогого дерева, що до нього порівнаємо виховне діло.

Заки однак приступимо до самого ядра справи, пригадаймо собі одну підставову правду, яка відноситься до цілої виховної праці, а саме: що дитина передовсім душа сотворена Богом, се Божий депозит, а не власність родичів. Дитина се Божа власність і ще щось більше, бо по охрещенню се святиня св. Духа, то Боже зеренце, в котре Бог вложив свою думку і згори накреслив йому його розвиток і плоди. Ту думку мати повинна зрозуміти і до ціли привести. Отсе її велике завдання. Коли християнська мати зрозуміє се завдання: виховати дитину по Божому, для Бога, — то буде старатися вже від першої хвилини життя своєї дитини, відноситися до неї так як Бог хоче.

Як я вже згадала на вступі, ціль мойого реферату—звернути увагу Вп. Пань, Марійських Дружинниць, на найважнішу галузь виховної праці, а саме на р е л і г і й н и й момент у вихованні дітей в дошкільному віці, момент досить занедбаний, зглядно недоцінюваний родичами й мовляв: „То ще маленьке, воно нічого не розуміє".

Моменту релігійного у вихованні від самого початку життя дитини не вільно легковажити, або трактувати зовсім байдуже, — бо йде тут про напозір маленьку річ, про душу дитини, в дійсности про безмежно велику святу річ, про Бога, — про уформування відношення тої маленької одробинки, якою є душа дитинки, до Божого Маєстату.

Що робити, щоб ту одробинку зблизити до Божого Маєстату? Та замало зблизити, треба старатися впоїти від самого початку довіря і любов, — витворити якнайсердечніше відношення дитини до найліпшого, найлюбішого Бога-Отця. Як забратися до цього і коли? Отсе питання, на які мусимо собі відповісти.

Перша засада, що про неї мусимо памятати, се те, що як хочемо щось комусь дати, мусимо се передовсім самі вповні посідати. Се таке просте і льогічне. Отже, коли хочемо вчинити відношення нашої дитинки до Бога щирим, сердечним, приязним, отвертим, — мусимо застановитися, чи наше власне відношення до Бога є саме таким? Чи не уважаємо ми самі Бога як когось вправді сильного, могучого, але — далекого, неприступного, потрібного нам тільки в тяжких хвилинах життя? Чи ми самі уважаємо Бога за найкращого свого Приятеля і незаступимого Провідника? Чи відносимося до Нього в своїх щоденних справах як до найлюбішої Особи? Коли так, коли любимо Бога кождим дрожанням свого серця і відносимося до Нього з якнайбільшим довірям, т о д і можемо сміло зачинати працю над душею дитини: бо тоді Христос, що живе в душі побожної матері, Сам навчить її, як, коли і в який спосіб звертати ту головку кволої билинки до вічного Сонця-Правди. Притім сама мати відносить великі користи, „бо виховання дитини се найперша школа звершенности матері".

Релігійне виховання дитини може і повинно зачинатися вже в лоні матері, „коли дитина живе її життям, кормиться її враженнями, образується її думками". Пізніше та дитина задивлена в свою побожну маму, як в образ, наслідуючи її, змушує її до чуйности над собою, щоб на кождім кроці світити добрим приміром дитині.

Коли зачати спрямовувати душу дитини до Бога? Як найскорше! Ніколи не буде завчасно, бо дитя само, як цвіт до сонця — інстинктовно звертається до Того, від котрого походить.

Вправді дитина не посідає такого природного нахилу до релігійности — пише C. Plater — як нпр. до наслідування, бо релігія, той наш звязок з Богом, се діло надприродне, одначе дитина, що одержала при св. Хресті дар віри, рівно податна приймити віру, як овочева дичка податна приймити шляхотну щепу. Прошу зважити, що навіть—скажім—однорічна мала дитинка, вихована релігійною особою, витягаючи рученьку по хрестик, чи медалик і цілуючи його, — відноситься до того зовсім інакше, як до інших предметів.

Дитина вчиться релігійности через враження одержані змислами. Ось нпр. такий приклад. Старша сестричка оповідає про свого братчика Влодзя: Як він ще не мав одного року, мама забавляючи його, часто ставила у вікні і показувала йому зорі засіяні на небі та пояснювала йому, що це сотворила Бозя. То він потім був такий любенький, що як тільки побачив зорі на небі, посилав ручкою „па" Бозі.

Таксамо травичка, квіточки, метелики, пташечки, що гарно співають — все це спрямовує душу дитинки до Бога, як тільки в цей спосіб виховуємо її. Нехай мама якнайвчасніше складає дитинці ручки до молитви рано і вечір, перед і по їдженню, хочби та молитва обмежувалася тільки до слова „па" Бозі. Нехай мати сама клякає враз з дитинкою до молитви, щоб дитинка вже змалку навчилася, що молитва це віддання Богу найбільшої чести.

Коли дитинка зачинає підростати, сама мама спостереже, — бо це залежить від умового розвою дитини, — коли і як щось більше їй сказати про Бога.

Не треба ніколи силкуватися на якийсь торжественний настрій, шукати якоїсь спеціяльної хвилі, а просто при кожній нагоді говорити дитинці про Бозю, як про найліпшого татуся. Треба нам постійно знижатися до умового розвитку дитинки, зпочатку говорити навіть здрібнілою діточою бесідою, відтак приступно пояснювати найважніші події з життя Ісуса й Марії, особливо з діточих літ, ніколи не нудити дитину довгими молитвами і не силувати до молитви, коли дитина пустує, або ґримасить. Нераз дуже ревні мами понаучують вже малих дітей дуже довгих і незрозумілих молитов і мучать їх, щоб конечно се відмовили... Се дуже невказане. Або знов інший блуд, зовсім противний, (але частіше практикований): здержуються від розбуджування релігійности в дитини зі страху перед вчасною екзальтацією. Розумна мати, що спирає діло виховання дитини на надприродній силі, сама молиться і ніколи не поблудить. У дитинки молитва мусить бути коротка (дитина не зносить тяглости, вона зараз стає неспокійна, крутиться), маленький акт любови, віддання маленького серденька в руці Бозі, просьба за здоровля і т. п. Ось наприклад молитва малого Влодзя: „Ісусе, я Тебе дуже люблю, дай, щоб я з любови до Тебе був чемний і послушний"; — „Св. Тереню, дай щоб я був солодкий і любий, як Ти"; — „Анґелику любий, стережи мене цілий день" і т. п. Відтак п і з н і ш е: „Отче наш і Богородице Діво" — вистарчить аж до шкільного віку.

Колиж дитина провиниться в часі дня, недобре завсіди карати (часом що правда треба) або страшити ріжними коминярами, а звернути ввічливо увагу, що

Негритянська казка

Про те, як кітка зробилася домашнім звірятком.

Був час коли кітки не жили в людських хатах. Тоді були тільки дикі кітки, які блукали по лісах та степах. Одна з кіток подружилася з зайцем і завжди вони подорожували разом. Та коли всі звірі тікали в світ-за-очі від степової пожежі, велика антильопа зачепила ненароком зайця копитом по голові і той покотився трупом. Посумувала кітка й думає: „Антильопа дужча від зайця, отже мені з нею спокійніше житиметься".

Та не довго вони приятелювали: спіймав антильопу леопард і зїв. З того часу почала кітка полювати разом з леопардом. Аж одного дня наскочили вони на сердитого носорога й той роздер леопардові живіт своїм носом. „Коли я приятелюватиму з цим звірем, — подумала собі кітка, — то вже нікого мені боятися не треба".

Не богато часу минуло, як зустрілися вони зі слоном. Носоріг не хотів уступити з дороги. А слон як не вхопить його хоботом та як не жбурне! Той і спину зломав. „Мабуть нема на землі істоти дужчої від сего велитня", — вирішила кітка. Але саме в ту хвильку мисливець, котрий вже давно слідкував за слоном, стрілив з лука і вцілив просто в око слонові. Від затроєної стріли покотився велетень долі, аж кущі й дерева ломалися й земля тремтіла.

„Не щастить мені! — побивалася кітка. — Ніколи в життю не бачила я такої кумедної істоти, як отсей чорнявий... Він має лише дві ноги й хвоста не має! Але він вбив величезного й дужого звіра — малесенькою паличкою. Певно він найдужчий!"

І певна у своїм виборі кітка пішла слідом за негром, оглянула його хатину й сіла собі на дасі. Мурчить і думає, як то вона добре житиме... Чує, що в хатині голосно балакають, ніби сваряться... ось вже й бються... Кітка слухає, дивиться, чекає. І ось могутній і сміливий мисливець, що забив слона, вибігає з хати, а за ним біжить його жінка й лупцює чоловіка коцюбою...

„На цей раз нема сумніву, — вирішила кітка, — з усіх істот на землі жінка наймогутніша". З того часу кітка все тримається біля людських осель і найспокійніше почуває себе в товаристві жінки.

Переказав за оповіданням о. місіонара в центральній Африці — П. К.

Лікарський фейлєтоник.

Лічення їддю змія

В Полудневій Африці, в Порті Єлисавети, лікар д-р Фріц Сімонс виказав на ряді дослідів лічничі прикмети їдді змії при деяких нервових недугах і навіть в тяжкій недузі рака. Своє відкриття зробив він случайно: туземець - епілептик, вкушений зміем, перестав діставати епілептичні напади. Тоді д-р Сімонс завів фарму їдовитих зміїв і переводив досліди, спершу на звірятах, потому на людях. Скоро потім довідався про те нюйорський лікар Монелеесер і зачав вести досліди над ділянням їдді змія на рака. Подібні праці ведуть з успіхом в парижськім Пастерівськім Інституті. Досі доказали добродійне ділання їдді змія, спеціяльно спрепарованої, на епілепсію, гемофілію, рака, невральгію та інші недуги.

Гумор. — Без апетиту. — Лікар: Ну, знаєте, нема в тім нічого дивного, що ви не маєте апетиту, коли ви вже зїли дві порції біфштику з яриною і потому ще якісь сири, торти, овочі і т. д. — Пацієнт: Се правда, але я і перед їдою зовсім не мав апетиту...

це Бозі не подобається", — „Ти засмутив Ангелика"...

Може це дивним видасться, але скажу, що 4-літня дитинка вже може робити іспит совісти. Розуміється без пересадного напруження, а так собі звичайненько: „Пригадай собі синусю, чи ти нині був цілий день чемненький, чи може ні?" Дитина сама собі пригадує, а як не тямить, то питає: „Мамусю, а коли я був нечемний?" І відтак перепрошує Ісуса і робить постанову поправи. Чи це не будуюче? Чи відтак буде трудно таку дитину приготовити до сповіди і до св. Причастя?

Майже всюди практикується так, що усипляючи дитинку, оповідаємо їй байочку, часами гарну, але часто про ріжні баби Яги ітп. З того дитина тільки нервово будиться в ночі тай плаче. Лучше розповідаймо дитинці про маленького Ісуса, що народився в убогій стаєнці, про маленьку Марію, 3-літню дівчинку, що посвятилася Богу на службу, про життя святих, нпр. про св. Тересу. Ах, як дитинка це все любо слухає!

А потім на другий день вже сама дитинка пригадує: „Мамусю, прошу мені сказати про маленького Ісуса, про великого Ісуса, про бідного розпятого Ісуса і т. п." Ріжні ставить питання і просьби.

Події про життя Ісуса й Марії, оповідаймо дітям особливо в тім часі, коли вони наступають: про народження Ісуса в часі різдвянім, про терплячого Христа в часі великого посту, про свята Марії і т. д. Нехай дитина змалку вчиться відріжняти будний день від неділі, чи свята. Вже 2—3 літню дитинку берім з собою по можности (раз мама, раз тато) в неділю до церкви на Службу Божу. Не журімся тим, що дитя неспокійне і перешкаджає другим, — треба відповідно наставити дитину, що тут мешкає Бозя, — і дитинка успокоїться. Щоб не нудилася, ставаймо з дитиною близько престола, вона слідкує за рухами священика убраного в ризи, це робить на дитинку сильне враження і тоді звичайно вона стоїть спокійно цілу Службу Божу. В цей спосіб дитина призвичаюється і вже заздалегідь вчиться обовязку слухання Служби Божої в неділі і свята (мимоходом кажучи цей обовязок існує від 7-ого року життя). Відтак дитина сама допоминається, щоби йти з нею до церкви, коли чує, що се неділя і всі йдуть. І тоді з трудом можна дитину заспокоїти, коли вона напр. хора, або е якась інша перешкода.

Незвичайно корисно впливають на уяву дитинки ріжні релігійні обходи, процесії, розуміється з відповідним поясненням. Відтак дитина в дома з захопленням оповідає про те, що бачила.

Дуже важно, щоб дитина від самого початку мала поважне і справедливе поняття про побожність, щоби здавала собі добре справу, що не той е побожний, хто відмовляє довгі молитви, пересиджує в церкві і т. п., але той, що робить добре другим, старанно виконує свій обовязок, любить своїх ближніх, зокрема треба це сильно впоювати, що нашим ближнім е кожний чоловік, без огляду на народність (бо тепер всюди панує пересадний націоналізм).

Відтак пізніше сама дитина переконається, що на те, щоб жити „по Божому", треба праці над собою й опанування своїх злих склонностей.

Молоді матері роблять блуди в релігійнім вихованні малих дітей головно тим, що ще перед уродженням дитини замало застановляються над значінням і величчу своїх будучих обовязків супроти душі дитини; а більше стараються наперід про пеленки і думають, як годувати, перевивати, гартувати і т. д. і т. д. — більше ніж про те, що найважніше. До всього люди приготовляються, але найменше до виховного діла! Отже потім, коли душа дитинки пробуджується, така молода мама здеоріентована і не знає, що з дитинкою робити, а особливо, як підносити її щораз висше.

Тому кожда молода мама перед усіми іншими педагогічними книжками повинна переглянути і передумати одну, на око малу книжечку: звичайний катехизм. Правда, всі ми вчилися катехизму в школі. Та потому рідко коли, або й ніколи до нього не заглядали Тому він здається нам такий нудний, чужий і сухий. А однак катехизм то підстава цілого життя, то фундамент. Як можемо виховати свою дитину в релігійному дусі, коли головні підстави релігії зарисовуються в нашій голові якось мрачно і невиразно? Хочемо оповідати дитині замість байок про життя Ісуса й Марії, то возьмім до рук біблійну історію й самі наперід читаймо. Скористаємо при тім і ми й наші діти.

Скаже може хтось, що наші мами й бабусі не приготовлялися так до виховної праці, не читали педагогічних творів, а може краще виховували дітей. Відповімо собі самі на се, що давніше життя було більше просте, спокійне, менше скомпліковане. Нинішній спосіб життя цілковито змінений. Наш ум з конечности більше заабсорбований справами матеріяльними через загальну скруту. Майже кожна мати мусить тепер більше працювати часто не лише вдома, а то й поза домом: притім темпо життя швидше, отже менше маємо часу на скуплення, на спокійну думку і спокійну виховну працю. Тому нинішнім матерям далеко трудніше виховувати дітей, ніж матерям передвоєнним.

Памятаймо однак, що наші діти стрінуться в житті з далеко більшими духовими небезпеками, ніж стрічалися попередні покоління. Зважмо, що нині католицькі засади підкопувані щораз більше, що все частіше заострюється конфлікт між совістю людини-католика та вимогами зовні, — навіть вже в середній школі, що католицьку етику люди навіть нібито віруючі трактують дуже злегка й викривлюють її; отже нинішні діти в своїх католицьких переконаннях мусять бути більше „муровані". Приготовляти до цього треба їх вже від зарання життя.

Мусимо собі сказати наперід, що релігія не може бути додатком у вихованні й у житті. На ній мусить спиратися все! І чимбільше люди зачинають усувати Бога зі школи, з життя товариського, публичного і т. п., тимбільше ми матері мусимо висувати того Бога наперід, ставити Його на першому місці в наших домах і родинах; тимбільше мусимо глибоко впоїти в душу дитини релігійного духа так, щоб релігія стала другою натурою наших дітей, щоб віра була їх потребою, конечністю, щоб ніщо й ніхто не смів тих скарбів видерти з душі наших дітей. Не зражуймося тим, що мимо наших найбільших зусиль наші діти вперті і непослушні, що вплив зовні параліжує нашу виховну працю; — ми мусимо бути також уперті й послідовні в своїх святих переконаннях і йти сміло вперід, хоч ми самі часто кволі і слабенькі, але тут приходить нам у поміч Божа ласка, тільки треба її просити, щоденно просити...

Св. Моніка 15 літ молилася за навернення свойого сина, — і Бог нагороджуючи її витревалість, вислухав її молитви. Син її не тільки навернувся, але став великим святим. І св. Августин каже, що неоправдані родичі, які занедбують свої обовязки супроти дітей під претекстом, що не мають до цього ласки: бо колиб просили цеї ласки, то напевне її дісталиб. Не може Бог відмовити нам своеї помочі до виконання найгарнішого обовязку, то е до праці над душею чоловіка. А коли батько (особливо в нинішніх часах) занятий цілий день поза домом, то тимбільше з подвійною відповідальністю спадає цілий тягар виховання на матір, щоб вона повірену собі Богом дитину — виховала на людину добру і святу. То перший і найважніший обовязок кождої матері Марійської дружинниці.

На тім требаб й закінчити цей реферат,—але я хотіла ще на одну дуже важну річ звернути увагу Вп. Пань: на дуже рідко у нас практиковану, ба навіть з великим здивуванням приниману. А саме (скажу коротко), щоб ми приготовляли своїх дітей ще в дошкільнім віці до першого св. Причастя. Тепер приготовляють дітей до першого св. Причастя щойно в третій нормальній клясі. Це направду запізно. Знаємо, що дитина в 9 — 10 році життя набирає вже богато ріжних злих норовів, прямо насякає всякими хибними впливами ззовні (пр. злого домового окруження, школи, кіна і т. п.). І таких дітей дуже тяжко добре приготовити до першого св. Причастя, вони дуже розсіяні, ба навіть байдужі, святі правди приймають якось сухо, без належного зрозуміння те, що їм говориться, Ісус у св. Причасті для них щось далеке, незнане і чуже. Вони більшу увагу звертають на зверхню обрядовість, тішаться, що будуть гарно прибрані (біла суконка, вельон, свічка), всі на них звертатимуть увагу і т. п. В додатку у нас саме приготовання до першого св. Причастя досить поверховне. Звичайно приготовляє о. катехит, котрий постійно не має часу. Приготовляє, розуміється гуртом. Добре, коли сама мати індивідуально приготовить дитину, а як ні, то властиво діти йдуть майже неприготовані до св. Причастя. І не диво, що по першім торжественнім св. Причасті вони ні трошки не зміняються. І поза примусовою шкільною сповіддю та св. Причастям вони навіть не відчувають потреби частіше зближитися до Ісуса. (Розуміється є виїмки, але говориться про загал). Знаю одного 9-літнього хлопчика з інтеліґентнього дому, який вже стільки наброїв в своїм маленькім житті, (між іншим говорив завсіди неправду, викрадав мамі гроші і т. ін.), що ні руш не можна було його намовити до сповіди й св. Причастя (хоч ходив на спільне приготування). По ріжних способах намови він нарешті висповідався й запричащався, але поправи не видно в нього ніякої, хоч дальше ходить до шкільної сповіди.

Натомість малих діточок 5—6-літних дуже солодко можна приготовити до першого св. Причастя. Папа Пій X, той великий папа, що привернув щоденне св. Причастя й позволив малим діточкам причащатися, сказав, що мала дитина може причащатися вже тоді, коли зуміе розріжнити Ісуса утаеного від звичайного кусника хліба.

А знаємо з історії маленьких святих, що вже в 4 році життя і якраз завдяки тому були святими, втішали родичів й окруження своїм солодким любим поведенням (як пр. Мала Люця, земський Ангел— Лівіетто й ін.). Подам приклад з життя таки нашої одної дитинки. Ця дитинка маючи 4½ року приймила Ісуса в св. Причасті за дозволом оо. Василіян в часі одної місії. О, з якою вона вірою й любовю приймала Ісуса і як потім щоденно бігла раненько до церковці, щоб знову злучитися з Ним! А яка була чемненька і послушна, в часі пустування вистарчило їй було сказати: „Ти нині приймила Ісуса до свого серденька", і вже дитинка зараз змітигувалася. А тепер вона хоч вже більша і ходить до школи, часто наброїть, напустує, однак памятає, що Ісус це все бачить, перепрошує його зараз сердечно, і часто запитує: — „Мамусю, а коли я піду знову до св. Причастя?" Для тої дитини — Ісус— такий близький, як дійсно найліпший татусьо — вона відноситься до Нього з великим довірям,— з любовю і пестощами...

І так всі маленькі діти, коли ще зовсім невинні, з великою жадобою слухають про Ісуса, бажають бути близько Нього, інтуїтивно відчувають Його присутність. Тільки треба діточкам дати того Ісуса. — Читаймо книжечки про життя маленьких святих, оповідаймо це своїм дітям, і побачимо, які скарби криються в їх маленьких серденьках, яка охота до наслідування і навіть до жертвенности.

Не жалуймо отже часу й труду, а посвятім його своїм найменшим, щоб на нас сповнилися слова самого Ісуса: „Не бороніть діточкам приходити до Мене".

Евгенія Шаркова.

Приміткa Ред. „Нової Зорі": Звертаємо особливу увагу наших Вп. Читочів на отсей взір знаменитого реферату Вп. Пані Е. Шаркової, котрий свідчить про докладне знання душі і вдачі малої дитини. Титул „Правдива педагогія" дали ми.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

РАДІО

Як вибрати собі добрий приймач?

Багато радіослухачів при виборі апарату кермується вказівками „радіо-аматорів". Таке поступування подекуди неправильне, бо сучасні радієві приймачі сконструовані в такий спосіб, що кождий може оцінити їх сам. Самостійна оцінка радієвого апарату, його додатних прикмет, властивостей і можливих хиб, тим більше необхідна, що радіослухач купує апарат длятого, щоб потім самому з ним обходитися.

Пересічний покупець апарату, купуючи його, вагається. Таємнича конструкція лякає його та збуджує в ньому подив. Не розуміючи внутрішньої структури радієвого апарату, він приходить до висновку, що купуючи його, мусить у когось іншого шукати поради. Однак, навіть не заглиблюючись в таємниці конструкції, кождий радіослухач повинен і може вміти оцінити вартість апарату.

Найлекше пізнати вартість голосника. Злий голосник видає такі звуки, що вражають навіть найбільш немузикальне вухо. Добрий голосник се важна прикмета приймача. Тоді ми кажемо, що приймач правдиво репродукує звуки. Добрий голосник може репродукувати тони як з найнижчою частотою, так і з найвищою. Ці дві звукові межі однаково необхідні.

Звичайне справджування голосника очевидно не дозволяє ще мати про нього певну думку. Однак коли бачимо голосник, мембрана якого має занадто малий діаметр, можемо майже з певністю сказати, що він не може в належний спосіб репродукувати тони з найнижчою частотою. І навпаки — занадто великий голосник може бути невигідний при репродукуванні високих тонів.

Радіослухач, купуючи апарат, повинен передовсім вимагати, щоб він добре приймав людський голос, зокрема жіночий. Для цього належить знайти стацію з чистим прийомом, бо в противному разі досвід не буде мати жадної вартости. Тепер головне питання: — „чи голос зовсім природний". Треба замкнути очі й запитати себе, чи маємо враження, що се людина виповідає ті слова, які чуємо в голоснику. Коли приймач репродукує правильно, голос повинен бути цілком живий та виразний.

Людський голос може бути для нас цінною вказівкою при контролюванні репродукції високих тонів. Оркестрова авдиція дозволить нам доповнити ці спостереження. Зокрема треба справдити високі тони в виконанні скрипки. В цей спосіб, при швидких смичкових варіяціях можна буде мати поняття про звучність голосника.

Свобідний вступ в орхестрі дутих інструментів повинен бути в голоснику таким же брутальним, як се є в дійсності. А передовсім — флєт і скрипка повинні мати два цілком відмінні відтінки.

Деякі звуки в орхестрі дозволяють нам розпізнати, чи приймач правильно репродукує тони з високою частотою. Тут повинна відзначатися особливо перкусія (бубон, літаври і т. п.) і доходити до наших вух ніби з глибини на тлі орхестри. Не треба однак думати, що приймач, який зовсім не репродукує високих тонів, увипуклює тони низькі. Це не є поняття, що взаїмно покриваються одне з другим.

Погана репродукція тонів у голоснику може не тільки затерти певні акустичні ефекти, але й викликати появлення таких, яких не було в оригінальному виконанні. Длятого в орхестровій авдиції треба пильно слідкувати за виконанням музичного твору, сепаруючи в уяві певні інструменти. Коли приймач при пробі сповнить ці вимоги, то можемо бути переконані, що це апарат, який задоволить наші музичні вимоги.

Чи Ви складаєте річники „Нової Зорі"?

Варять жінок на мило

Образки з большевицького „раю".

В часі війни читали ми немало жахливих видумок пропаганди, які пускала в світ одна воююча держава проти другої. Нпр. пускали тоді в світ очевидно брехливі вісти про Німців, немовби вони вживали людських трупів до витоплювання товщів і т. п. Розуміється, під такими видумками соромився дати свій підпис навіть шпіон. Такі видумки пускали анонімно, без підписів. А що тепер війни нема і нема воєнної психози, тому трудно уважати видумкою страшні оповідання ріжних фахівців про те, що вони бачили в Большевії. Ті оповідання оповістив на днях німецький „Нібелюнген-Ферляґ", видавництво інж. Лявбенгаймера п. з. „І побачиш совіти у правдивім світлі..." В тій книжці лікар спокійно оповідає, що в СССР 90% населення се люди хорі, знужденілі й нервозні: так їм там „добре" живеться під владою „товаришів". Поверх 25% дентистів і зубних техніків вистріляно або заслано на Соловки. Зразу трудно догадатися, чому большевики обрушилися спеціяльно проти дентистів. А потому автор зрозумів справу ясно: у дентистів шукали золота. Досить було мати навіть оден грам золота, щоб помандрувати в Сибір, на Урал або на Соловки, на час від трох до 10 літ, бо в засудженого „справедлива" влада совітів конфіскує все, що він мав. А большевикам треба золота. В однім місті з 45.000 мешканців „товариші" розстріляли чотирох дентистів, одну дентистку і двох зубних техніків: у них знайшли разом около 30 грамів золота... Розуміється, влада, котра явно голосить безбожність, не може мати ніяких скрупулів в убиванні невинних людей, коли у них сподівається знайти хочби одробинку золота. Та найстрашніше таке в тім описі: В 12 км. від Москви, біля великого шляху, відкрили тайну миляршо і в підвалі під нею 14 голов жіночих трупів. Вияснилося, що „товариші", котрі там виробляли мило, заманювали жінок, під претекстом, що продадуть їм дешево цукру „зпід поли" (таємно), а потому їх убивали і варили з них мило... Річ ясна, що між безбожними людьми і се можливе, бо коли нема Бога, а найвисша ціль матеріялізм, то чому віруючі в таку „идеологію" не мають уряджувати собі засідки на жінок, щоб робити з них мило?... Є в тій книжці також опис, як страшно винищують українських селян і німецьких кольоністів, котрих з України везуть на північ...

Відкриття в области шовківництва

Роля шовку велика не тільки в жіночій туалєті. Він необхідний і незаступимий також в богатьох ділянках модерної техніки, нпр. у військовій. Не диво отже, що хеміки ломлять собі голови над винайденням всіляких сурогатів правдивого шовку (т. зв. штучного шовку), а годівельники шовковика підшукують, якби то найдешевше годувати гусільниці. Найбільше шовку продукує тепер Японія. Отже саме в тій країні годівельники роблять найбільше всіляких проб. І так показалося, що замість листків морви можна вживати до годівлі гусільниць шовковика листків дуба. До сеї годівлі добре надаються гусільниці роду шовковика, що називається „ямаїн". Цей рід дає великі й гарні кокони. Гусільниці роду „сукарі" їдять листки каштанів, але їх кокони не такі цінні. В Японії, як і в інших країнах, де годують шовковика, виступає часто грибок, що робить кокони менчевартісними. Недавно вдалося винайти спосіб, що запобігає сему лихові. А саме до поживи, яку дають гусільницям шовковика, додають трохи пшеничної муки. Її звогчують легко східноазійською рижовою горівкою, що називається саке. Се не тільки влекшує травлення, але й спинює також розвиток шкідливого грибка, що викликує хоробу гусільниць шовкової прядки.

14 Конгрес „Пакс Романа"

В Празі і в Братиславі відбувся 14 конґрес міжнародної орґанізації студентської молоді т. зв. Пакс Романа. Загальна тема конґресу „Новий чоловік в новій добі". Рівночасно відбулися наради славянської католицької інтеліґенції, зорґанізованої в секції сеніорів в т. зв. „Слявія Католіка". Після конґресу відбулися прогульки до Тренчанських Тепліц і в Високі Татри. (КАП).

Полковники

проти ослаблювання сильної влади.

Польська опозиційна преса твердить, що за кулісами польського сойму зарисовується тісний союз групи полковників з групою консерватистів і т. зв. господарськими кругами. Сі угруповання закидають теперішньому правительству тенденційне „розлюзнювання вузлів сильної влади". Полковницькі круги сподіються прийти знов до влади з весною 1936 р.

Прикмети військових

ріжних народів.

Вегіб-паша так схарактеризував прикмети військових ріжних европейських народів в розмові з представником французького щоденника „Ті Парізієн": Німецький офіцир се передовсім здібний інструктор піхоти і стратеґік, Француз — безконкуренційний артилерист, Англієць — майстер в будуванні укріплень, а Італійці мають тільки здібности посуватися наперед. І ті власне здібности будуть в Абісинії змарновані, бо армія не може посуватися наперед, коли не має подостатком води до пиття.

Цікаві спомини

артистки Boston.

Поява добрих споминів се певний знак, що росте культура народу, серед котрого такі спомини повстають. Бо спомини се прилюдна сповідь з цілого життя. Се життєвий досвід, дуже потрібний і для одиниць і для цілих народів і для поодиноких фахів. Отже недавно появилися в Америці оригінальні спомини акторки. Властиве імя її Леіля Кербер. Вона отверто оповідає про все своє тяжке життя, оповідає з іскристим гумором, крізь котрий видно щирі слези. Я — пише вона — вродилася така погана, що таки зараз по уродинах і лікар і навіть моя рідна мати не могли здержатися від сміху. І так було зі мною все життя моє: хто тільки мене побачив, не міг здержатися від сміху. Я знала, що гарні жінки роблять блискучу карієру своєю красотою. А я спробувала перебиватися життям якраз тим, що я була така дуже погана. Бо ще маленькою дівчинкою зауважила я, що моє негарне обличча викликає сміх. Отже я почала культивувати в собі комічний талант. В 10 р. мого життя виступала я в амат. представленнях у школі. Вдома була біда. Тому з 17 р. вступила я для хліба до якоїсь бродячої театр. трупи. А що мій батько противився тому, щоб я стала фаховою артисткою, взаємини між нами зірвалися — і я змінила на завше навіть імя і назвиско, яке я винесла з рідного дому. Гіркі були перші роки моєї карієри. Я побирала всего по 6 долярів тижнево і половину з того посилала моїй убогій матері. Грала я в страшних відносинах і в дуже дурних штуках. Тягар мого життя ще збільшився нещасливою любовю (історія тої любови оповіджена з делікатним гумором). В останних роках стала вона славна як кінова артистка. В цілих споминах розсипані її розумні уваги про ту штуку. Вона енергійно осуджує неморальний зміст ріжних фільмів і каже, що американський нарід варт лучшого мистецтва. — Варт і наш український нарід споминів з життя наших діячів також з области театрального мистецтва.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

До Праги прибув новий Апостольський Нунцій Монс. Ріттер, що має довести до кінця справу утворення нового греко-католицького епископства на Закарпатті й довершити справу заснування нової греко-католицької митрополії. — (л).

Преосв. Павло Гойдич, українсько-католицький пряшівський адміністратор, виїхав у тих днях до Риму до російської Колегії (Russicum).

Церква св. Карла Боромея в Празі дістала титул церкви св. словянських апостолів Кирила й Методія. — (л).

о. Др. Йосиф Вайс, професор у празькім університеті, відомий учений словіст і знавець церковно-словянської мови, переживає цього року 70-ліття своїх уродин. З того приводу появилася недавно в Празі наукова розвідка в чеській мові о. проф. д-ра Фр. Пехушки про життя й наукову працю о. д-ра Вайса. О. д-р Вайс відомий і в нашій науковій літературі; між ін. він помістив у „Записках ЧСВВ". (III. Львів 1930. 754-755) фахову рецензію на книжку пок. о. д-ра Спиридона Кархута п. н. Нове видання Служебника (Львів 1929). — (л).

Президент Чехословаччини Масарик відзначив орденом Білого Лева першої кляси апостольського нунція в Лісбоні Петра Чіріячія, бувшого нунція в Празі.

В Празі православні добилися від Чехів своєї церкви. Прислужилися їм особливо українські еміґранти. — (л).

День католицької книжки відбувся в Парижі. Зорґанізував його Католицький Союз Книжки. Виголошені визначними католицькими публіцистами реферати ствердили дуже добрий розвиток тої орґанізації. Орґан Союзу „Лібер" здобуває щораз більше читачів. Знамениту промову виголосив нач. редактор католицького щоденника „Ля Круа" о. Л. Мерклєн.

Технічне бюро пропаґанди католицької акції повстало в Бельґії. Його ціль студіювати й опрацювати способи впливу на маси і протиділання ворожій католицизмови пропаґанді. Бюро розліплює в рухливих пунктах всіх міст і сіл відозви, орґанізує виклади, зїзди і т. п.

В Анґлії в м. Бірмінґгем відбувся „Літурґічний Тиждень". В нім взяли участь церковні достойники, католицькі орґанізації й вірні з ріжних околиць Анґлії.

Католики на чолі Американського Легіону. Найсильніша орґанізація б. комбатантів в Злучених Державах Північної Америки „Американський Легіон" на останнім зїзді вибрала своїм провідником католика Мурфая.

Централя орґанізацій Німців-католиків в Злуч. Державах Півн. Америки підчас свого конґресу ухвалила резолюцію проти нешанування прав католиків в Німеччині. Резолюція кінчиться словами: „Яко вірні приятелі німецького народу маємо надію і висловлюємо бажання, щоби його правительство забезпечило рівність для всіх горожан Німеччини так, аби відродилося довіря світа до нім. народу".

Заборонили відправляти богослуження в 12 мексиканських стейтах. Обурення росте.

Мехіканські католики стейту Чіґуагва внесли недавно до парляменту подання з 80 тис. підписів. В нім домагалися скасування розпорядку про ограничення числа священиків. Парлямент відкинув то подання. В стейті Чіґуагва може перебувати тільки 10 священиків.

Як за Нерона. З Мехіка повідомляють, що архиепископ Ґвадаляяри висвятив 20 нових священиків. Акт висвячення мусів відбутися в тайні перед державною владою в підземній печері. В тій печері архиепископ відправляє щоденно Службу Божу. Нововисвячені священики вибралися на призначені місця перебрані за рільних робітників. Як в перших часах християнства!

В Бразилії в кольонії коло Маршал Малле відбулася Місія. Науки голосив Впр. о. М. Котович ЧСВВ. До спільного св. Причастя приступило понад 600 вірних.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

У ЛЬВОВІ відбулися 10 с. м. збори в справі акції за амнестією для політичних вязнів. Ініціятиву до тих зборів дав окремий комітет з 12 діячів трох національностей: Українців, Поляків і Жидів. З Українців підписали заклик в тій справі Др Ганкевич, інж. Марковський, Др В. Старосольський і ред. Пелехатий. На зборах було около 150 осіб, переважно з кол працюючої інтеліґенції. Збори відкрив і реферат виголосив Др Гершталь. Він заявив м. і., що треба повести акцію за повною амнестією для всіх політичних вязнів та за скасуванням габору в Березі Картузькій. В найблизшім часі має відбутися у Львові ще загальне віче в тій справі.

ПОЛІТИЧНИЙ ДИСКУСІЙНИЙ ВЕЧІР відбувся недавно в домівці УНДА (Підвалля 7). Посол В. Мудрий виголосив реферат п. з. „Теперішна політична тактика УНДА". В нім подав аналізу української політики на ЗУЗ від 1923 до 1932 р. Відтак представив ріжні наклепи української опозиції. Після реферату була дискусія. Промовляли: пані Тишинська, Др. І. Копач, Др. Дзеровичева, інж. Чапля, пос. Д-р Біляк і ін.

ПІДСУДНІ В ПРОЦЕСІ ЗА ВБИВСТВО мін. Перацкого зажадали від судової влади, щоб їм показала акти слідства. Влада на се згодилася і підсудних приведено до окружного суду, де підсудні студіювали акти слідства. Студії тревали кілька днів. Підсудні були приміщені в окремій кімнаті, перед якою стояла сильна поліційна сторожа. Зацікавлення процесом у Варшаві дуже велике.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ ПРЕМІЄР міністер Маліпетер уступив. Премієром іменований Д-р М. Годжа, Словак родом.

В КОВНІ (Литва) відбувся зїзд союзу молодих „Нова Литва" при участи 2.000 осіб. На зїзді були міністри і президент Литви Сметона. В резолюціях зїзд домагається розвязания всіх опозиційних партій, їх преси й орґанізацій молоді, що стоять під впливом опозиційних партій. Резолюції домагаються також розвязання орґанізацій католицької молоді і відібрання платні священикам, котрі не солідаризуються з рухом народовців (націоналістів).

ЛИТОВСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило розвязати опозиційні партії. Сподіються ще репресій супроти опозиційної преси і зліквідования орґанізацій молоді, що стоять під впливом опозиційних чинників.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО видало такий розпорядок: Держава впроваджує відзнаку націонал-соціялістичної партії яко офіціяльний герб Німеччини. Відзнаки збройних сил лишаються незмінені. Оповіщення з 11 листопада 1919 р. про герб держави й орла держави касується.

В НІМЕЧЧИНІ розвязано орґанізацію „Сталевого Шелому". Канцлєр Гітлєр написав з того приводу лист до начального коменданта „Сталевого Шелому" ґен. Зельдте. В листі заявляє, що з хвилею, коли відбудовано німецьку армію не треба орґанізації „Ст. Шелому".

В БЕРЛІНІ відбулося торжественне відновлення військової академії, скасованої версайським договором. На торжестві був канцлєр Гітлєр. Комендантом академії іменовано ґен. Лібмана. Рівночасно наново зорґанізовано ґенеральний штаб німецької армії, скасований версайським договором. Шефом нім. ґенерального штабу став ґен. Бок.

ВІДЕНСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила тайну соціял-демократичну орґанізацію й увязнила поверх 1000 членів тої орґанізації.

В НЕАПОЛІ патріотичні орґанізації звернулися до центральних властей з предложенням, щоб 18 с. м. в дні, в котрім мають увійти в життя санкції, всі міста Італії були прикрашені прапорами.

В БРЕННЕРІ в Італії італійські власти увязнили анґлійського студента, підозрілого в шпигунстві. Увязненого перевезли до м. Больцано.

САНКЦІЇ ПРОТИ ІТАЛІЇ увійдуть в життя 18 листопада с. р. Так рішив координаційний комітет Союзу Народів.

ҐРЕЦЬКИЙ КОРОЛЬ Юрій II. оповістив маніфест до народу. В нім заявляє м. і., що вертаючися до Греції не нарікає на минувшину. Король рішений зберегти вірність конституції. Вкінці взиває всіх горожан до співпраці для добра батьківщини.

В ЛІОНІ (Франція) відбулася маніфестація, зорґанізована Тов-ом „Приятелів СССР." Підчас маніфестації міністр Еріо виголосив промову. В ній заявив м. і., що буде боронити французько-совітської приязні всіми силами.

В АНҐЛІЇ відбудуться незабаром вибори до парляменту. 1295 кандидатів старається о 615 посольських мандатів. З правительственного табору кандидує 439 консерватистів, 41 національних ліберальов, 20 національних лейбуристів (ґрупа Мекдонелда). Проти них виступає 540 лейбуристів, 175 ліберальов, 21 з незалежної Партії Праці і 2 комуністів. Члени правительства беруть участь в виборчій кампанії.

ІТАЛІЙСЬКІ ВІЙСЬКА ЗАНЯЛИ абісинську твердиню Ґорагаї в провінції Оґаден. Ся твердиня є на перехрестю караванних шляхів, що ведуть до м. Ґаррар, Ґерлюґубі і Ґурр. Здобуття Ґорагаї відчиняє ворота до цілої провінції Ґаррару.

НОВИНКИ

Новий український щоденник появиться сими днями у Львові. Він буде називатися „Українські Вісти". Буде його видавати кооператива „Батьківщина" під редакцією Д. Палієва. Новий щоденник матиме приблизно формат теперішного „Хліборобського Шляху". Третий український щоденник для приблизно 7-міліонового українського населення під Польщею се зовсім не богато. Коли наша суспільність побачить ще строго католицький щоденник?

З браку місця фейлєтон „Roma Aeterna" перервано на короткий час. З тоїж причини відложено „Приязну розмову".

Пригадується справу збірок на фонд „Марійського Товариства Молоді". Складки приймає і виказує Адміністрація „Нової Зорі". Без збірок ніяка орґанізація неможлива.

Вечір в честь Кл. Ґутковського відкривника славних печер у Кривчу відбувся у Львові 10 с. м. в льокалі виставки „Наша Батьківщина в світлині" (при вул. Чарнецького 24. I. п.). Добірна публика з правдивою насолодою вислухала гарних хорових продукцій „Бандуриста" та відчитів - споминів пп. проф. С. Гайдучка та д-ра Б. Гнатевича. — Як довідуємося, виставка „Наша Батьківщина в світлині" одержала в часописах ріжних, навіть противних напрямків дуже гарні рецензії: се певний знак, що імпреза справді загально-корисна. Звиджувати виставу можна щодня від 9 до 17 год; вступ 50 ґрошів.

О. др. Гриньох виголосив 10. XI. с.р. третий з ряду академічний реферат п. н. „Психоаналіза Фройда". Прелєґент оповів коротко життєпис Фройда, цікаво виложив його теорію психоаналізи та зясував, як ставиться католицький світ до тої матеріялістичної й абсурдальної теорії. В дискусії забирали голос: о. др. Костельник, др. Копач, П. Ісаїв і о. Дзерович. Саля „Бесіди" була виповнена по береги.

Загальні Збори Т-ва „Молода Громада" відбулися 8 листопада с.р. у приявї 60 членів. Відчитано протокол попередних Заг. Зборів, звіт секретаря, скарбника й контрольної комісії. До нового виділу Т-ва вибрані: дир. Ю. Шепарович, голова; пп. Бонковський, Р. Купчинський, др. Л. Макарушка, О. Навроцький, А. Палій, П. Пасіка, др. В. Старосольський і др. І. Стецюк, члени Ради Т-ва; пп. дир. Волошиновський, А. Мельник і др. І. Рудницький, члени Контрольної Комісії. Т-во має 230 дійсних членів.

До служби в поліції перейшло 69 офіцирів з польського війська.

У Львові вийшло на днях перше число малого місячника в формі ґазетки на 8 ст. п. з. „Воскресеніе, Ежемѣсячный орґанъ православныхъ“. Чому в російській мові? Деж ті Росіяни в Галичині? Орґаник зачав своє істнування такою лайкою в перших стрічках. „Грубая, лжекультурная, солдатская Австрія...“ Отже Росія не була ні грубая, ні лжекультурная, ні солдатская, лиш Австрія... Про інші справи буде там очевидно подібна „правда“.

Одинока українська фабрика футер „Хром“, Пр. Торг. Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всілякого рода футряні шкірки, як також приймає до крашення і перерібки уживані футра. 126—1—16

Новий орґан москвофілів. В листопаді с. р. появилося у Львові перше число „Независимого журналу молодих“ — „Наш Путь“. Се орґаник галицьких москвофілів для молоді. Видавець і відп. ред. Александер Ив. Яськов. На вступі пише: „Мы — представители и бирючи молодого поколѣнія Галицко-Руси... Стоим на платформѣ культурнаго и національнаго единства всіх русских племен. Нас немного. Но мы молоды“. З підписаних є статті Дра А. Е. Хиляка, м-ра М. О. Онишкевича і В. Г. Шишки. Орґаник писаний з запалом, зредаґований живо, покликується на В. Панейка. Тон супроти Українців доволі можливий, але зміст рішучо неприримий.

Викопалини з прадавних часів під Бучачем і Надвірною. В селі Осівці пов. Бучач господар Й. Галицький копав яму на бульбу й викопав 4 глиняні посудини. Знахідку забрано до музею „Тов. Школи Людовей“ в Тернополі. До того села приїхав д-р Я. Пастернак, дир. музею ім. Шевченка у Львові, перевів там археольоґічні досліди і ствердив, що там істнувала преісторична осада. В селі Камінна пов. Надвірна д-р Пастернак відкрив 27 могил, в котрих є останки спалених небіщиків. В одній з могил знайдено велику, 65 цм. високу, амфору. Се без сумніву римські могили з 4-го ст. по Хр.

Урядники на зборах у Варшаві предложили правительству, щоб оподаткувало 8.000 достойників, котрі мають 3.000 зл. місячно і більше, на 50% їх платні. Тоді їм остане все ще гарна платня по 1500 зл. місячно, а державний скарб матиме 150 міліонів податку.

„Академія Романа“ в Букарешті має 2 примірники Св. Письма в арабській мові, печатані в Єгипті коштом нашого гетьмана Івана Мазепи. Заінтересованим може подати блищі інформації урядник Академії д-р Сімонеску.

В Берліні основано антимарксівський семінар при Високій Школі Політичних Наук. Семінарем кермує Д-р Ерт, провідник т. зв. антикомінтерну.

Антисемітська пропаґанда в Америці росте. „Ді Нає Вельтбігне“ ч. 40 принесла про те статтю, в котрій наводить летючку п. з. „Афера дитини Ліндберґа — жидівський ритуальний морд“.

Гумор. — Вимагаючий. — Майстер Копитко прибіг задиханий до книгарні і каже з обуренням до книгаря: То скандал! В тій книжці „Як стати міліонером?“, котру я купив вчора, бракує половина карток. — Книгар: А пів міліона вам не вистарчить?

Гумор. — Не хоче перешкоджувати. — Чи пан меценас дома? — Дуже жалію, але пан меценас вже від двох місяців спочиває в гробі. — Ну, то не буду перешкоджувати...

Пригадуємо, що хто пришле передплату на цілий слідуючий рік, той дуже причиниться до влекшення видавництву тяжкої в сих часах справи уложення буджету ґазети на слідуючий рік.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

ВП. П. К. Дуже дякуємо за присилку надзвичайно цікавої „Негритянської казки“. Вона свідчить про тонку обсерваторську здібність Муринів і їх делікатний гумор. Пожадана більша скількість таких невеликих річей.

ЖЕРТВИ

1) о. Іван Пасічняк в Богородчанах Старих, п. Богородчани зол. 2·13 для українських інвалідів.

На фонд Марійського Товариства Молоді зложили в Адм. „Н. Зорі“: Пані Е. Шаркова — 10 зл. і кличе: Вп. П. Міку Бачинську-Зелену і Н. Руденську.— Др. Назарук 10 зл. і кличе посла В. Кузьмовича і Др. М. Гнатишака.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.29—5.32 зол.

Нім. марка 1.35 — 1.42, фр. франки 34.90 — 35.05, шв. франки 172.50 — 173.75, фунти стерлінґи 26.10 — 26.15, австр. шілінґи 99.50 — 100, чеські корони 20.50 — 21.25, рум. леї 27.50 — 29.00 ліри 34.00 — 36.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 12 листопада ц.р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.70 зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.74 „
1 л. молока	0.15 „
1. л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	4.50—4.55 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло слаба, молоко і сметану вдержана. На яйця сильна.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від 13. XI. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 90 дкґ. за 1 кл.	0.95 зол.
Мол. однор. кури І. кл. за 1 кґ.	0.95 зол.

НОВА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Ґродзіцких 2, І пов. і в книгарнях. — **Ціна 40 сот.**

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ҐРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+додаток 4. Ціна зол. 1.50 з пересилкою зол. 1.80. — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Ґродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Інтеліґентна вдова, по матурі ґімназ. і семинарійній, молода, розуміється добре на господарстві рільнім і домашнім, може вчити дітей з нищих кляс ґімназ., пошукує місця господині. Ласкаві зголошення: Гр. катол. уряд парох. Пнів, п. Надвірна. 1—2

КІНА

АПОЛЛЬО: „Княжна чардаша“.
КАСИНО: Сон літної ночі.
КОПЕРНИК: Бенґалі.
МАРУСЕНЬКА: Бенґалі.
МІРАЖ. Сестра Марта є шпіоном.
МУЗА: Петрусь.
ПАКС: „Св. Франц. з Асижу“ і додатки.
СТИЛЕВІ: „Се люблять мужчини“ і ревія.
УТІХА: Людина-вовк і ревія.
ТОН: Княжна.

ПРОСИМО ЗАОСМОТРИТИСЯ на зиму у природні, богослужебні, виноградні, столові

італійські вина

Виконуємо дуже дешево збірні 30 фляшкові посилки.

Українське Представництво

134 **ЛЬВІВ, СКР. П. 116.** 1—2

ПРИЙМАЮ ПАЦІЄНТІВ У МОЇМ ЗАВЕДЕННІ ВУЛ. СИКСТУСЬКА Ч. 17, ВІД ГОДИНИ 9—1 і 3—6·30
В НЕДІЛЮ І СВЯТА ЗА ПОПЕРЕДНИМ ЗГОЛОШЕННЯМ. ПАЦІЄНТАМ НАЗНАЧУЄТЬСЯ ГОДИНИ. ВЛАСНА ТЕХНІЧНО-ДЕНТИСТИЧНА РОБІТНЯ. ПОЛЕКШІ В СПЛАТІ.

НАСС

135—1—4

Увага! Не звертай уваги на перестороги, котрі мають ціль лише відтягнення клієнтів. Замов тільки в нас, а будеш вдоволений. — **Дешево, бо просто з фабрики.**

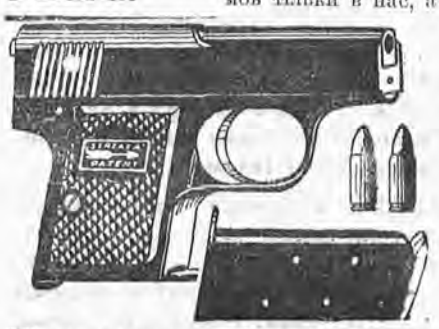

Сензаційний винахід 1935 р.

Зброя без поліційного дозволу.

Автомат 6 мм. випробу 1935 р., що викидає сам ґільзи після вистрілу, стріляє до ціли металевими кульками або шротом, гарно оксидований, плоский, системи „Стріла“ забезпечує цілковиту особисту безпеку в дома і в подорожі. Сей автомат то правдива революція в ділянці фабрикації зброї. Він виконаний люксусово, прецізійної конструкції, не затинається, не псується і може служити на довгі літа. Гук оглушуючий. Надається до оборони помешкань. Ціна тільки 5·90 зл; 2 шт. 11·50 зл. Сотка куль Фльоберт 3·55 зл. Автомат „Стоп“ В/ґ рис. 25·70 зл. Щітку до чищення цівки додаємо даром. Висилаємо без поліційного дозволу. Платиться при відборі. Адреса для листів: Ґенер. Представн. на Польщу і В. М. Ґданськ „Стшала“, Варшава, Д-ра Заменгофа 12 відділ N/z.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83 — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 17 листопада 1935. Ч. 88 (886)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Львів 505.796

Що сказав Св. Отець

про нові напрямки в церковнім мистецтві.

На днях Св. Отець приняв на послуханні предсідника папської центральної комісії для справ церковного мистецтва в Італії о. пралата інж. Чіяпетту. О. інж. Чіяпетта разом з Єзуїтом о. Фавстім зложив звіт про практичні висліди для архітектури недавно закінченого тижня церковного мистецтва в Феррарі. В звязку з тим тижнем Папа вислав архіепископови Феррари письмо, в котрім висловив свое велике вдоволення і вдячність з приводу тих нарад. Св. Отець числиться з сучасними мистецькими напрямками, одначе домагається, щоб при тім уважали на засадничі і незрушимі вимоги католицького культу. (КАП).

Війна в Абісинії

До міста Гаррару вдираються стада гієн. — Тяжке занедбання ранених.

З Гаррару доносять: Тут панує незвичайне зденервування, якби незабаром до міста мали вступити Італійці. Населення самочинно вибиває брами в старих мурах міста, щоб могти втечи з міста в разі летунського нападу. Через ті виломи що ночи вдираються до міста стада гієн і збуджують неспокій серед мешканців своїм виттям. До Гаррару прибувають з фронту щораз нові транспорти ранених. Оден з журналістів ствердив, що жовнірські рани сильно занедбані. Европейський жовнір не видержавби таких ран. Абісинці мимо страшних окалічень прибувають пішки в тім стані кільканацять кільометрів. Стратеґічне положення в районі Гаррару представляе великий хаос. Загально переконані, що до головної боротьби між Абісинцями й арміею ґен. Ґраціяні прийде на узгірю лінії Джіджіґа — Гаррар.

Італія протестує проти санкцій.

Італійське правительство вислало протест до всіх держав членів Союзу Народів проти санкцій. Італійська нота се обширний документ, що атакує санкції з правничої точки. В ноті сказано м. і., що санкцій не примінювано ні в манджурськім конфліктi, ні підчас війни Болівії з Парагваем. Італійське правительство не признае компетенцій координаційного комітету і робить відповідальним за санкції кожде правительство зокрема. Нота заповідае острі господарські репресії проти тих держав, котрі впровадили санкції. Сподіються, що Італія 18 с. м. виповість торговельні договори всім державам, до котрих вислано протестаційну ноту. Італія інтервенювала в справі санкцій також в нечленів Союзу Народів.

75.000 книг про війну

Німецький купець Ріхард Франк у Штутґарті почав таки зараз в літі 1914 збирати всі книжки у всіх мовах, що відносяться до світової війни: белєтристику, описи з фронтів, воєнні звіти й досліди, дипльоматичні, політичні й економічні твори в звязку з війною, ґазети (кромі щоденних, з них тільки цікавіші числа), журнали і т. д. В тій ціли написав до книгарень і видавництв в ріжних краях, щоб присилали йому все, що напечатане про війну. А що він дуже богатий чоловік і платив точно, отже присилали йому богато річей. Досі зібрав він 75.000 книжок, що відносяться до війни. Кромі того збірка його журналів представляе велику вартість. Не маe такої колекції ні Британський Музей в Лондоні, ні Національна Бібліотека в Парижі. Добре булоб, щоб українські видавці поінформувалися, чи маe він повну збірку українських видань про війну.

Мадяри і блок катол. держав

З Будапешту прийшли вісти трівожні для Берліна. Вони сиґналізують зріст протинімецької пропаґанди на Мадярщині. На основі тих вістей протинімецька пропаґанда виходить з кругів католицьких, леґітимістичних і жидівських. Ту пропаґанду зачали католицькі круги, щоб знівечити проект польсько-мадярського і німецько-мадярського зближення. Вони протиставлять тим порозумінням плян утворення блоку католицьких держав антисемітського характеру, що сягавби від Балтику до Адріятику. Один з речників протинімецької пропаґанди маe бути архикнязь Йосиф Франц.

Чорні хмари над Европою

Чи коаліція двох диктаторів?

Французька преса твердить, що 9 листопада с. р. то е в дні обходу першого гітлерівського замаху приїхав до Мюнхена представник Італії барон Альоїзі і відбув важну нараду з Гітлером. Вислід тої візити барона Альоїзія в баварській столиці знайшов вислів у протестаційній ноті Муссолінія до 50 держав. „Еко де Парі" звертае увагу, що вже в вересні була поважна мова про проект італійсько-німецького зближення. Гітлер, котрий скермував свій зір цілковито на Англію, відкинув сей проект. „Еко де Парі" питае: „Чижби Гітлер перехилявся тепер на сторону Муссолінія?" — „Інформаціон" приходить до висновку, що дотеперішні методи мирових переговорів скінчилися повним фіяском.

Місяцеві загрожує розпад

Відомий англійський астрольог Джемс Джінс твердить, що місяць вступив в небезпечну фазу свого істнування, яка скінчиться його розпадом. А саме внаслідок повільного, але постійного зсихання місяць розколеться зразу на дві части, згодом на 4, 8 частей і т. д. В висліді довкруги землі утвориться пояс малих товаришів землі, що пригадуватиме перстень Сатурна. Сі маленькі місяченьки відбиватимуть соняшне світло так як тепер відбиваe місяць. Завдяки тому мешканці землі матимуть місячне сяево що ночі, а не як дотепер лиш деколи.

Якщоб Ви не заплатили найдальше до 25 грудня ц. р. премії за обезпечення 1/3 частини вартости Ваших будинків у місцевій аґенції

ТОВАРИСТВА ВЗАІМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

то Ваші будинки будуть в 1936 році знову обезпечені в цілости в ПЗУВ

Котра політика розумна?

Про дотеперішню офіціяльну політику Галичини і Волині в межах Польщі.

„Wie er sich räuspert
Und wie er spuckt
Das haben sie ihm abgeguckt".
Goethe.

Офіціяльну галицьку політику в межах Польщі весь час провадили люди того самого ліберально-націоналістичного напрямку, котрий тепер зорґанізований в УНДО. Той напрямок з початку остро гороїжився проти Польщі, в своїх орґанах безпримірно лаяв таких досвідчених і високозаслужених людей, як Преосв. Григорій Хомишин і пок. Ст. Томашівський, котрі радили заздалегідь змінити тактику, — а тепер той сам напрямок докотився до тої позиції, котру радили заняти ті, що він їх лаяв, одначе докотився без здобутків, які ще тоді були певні. І власне тому кажемо, що той напрямок „докотився": він покорився без забезпечення хочби найменших національних здобутків, викликавши перед тим страшенні політичні і національні ш к о д и для цілого нашого краю і народу.

Офіціяльну волинську політику в межах Польщі провадили переважно наддніпрянські еміґранти уенерівського напрямку. З тим напрямком у його відношенні до велико-української автохтонної леґальної Влади ми не годимося, — але отверто признаемо, що в межах Польщі люди того напрямку вели політику одиноко можливу на сім ґрунті. В усякому разі вони не наробили шкоди українській національній справі в Польщі — і тепер мають ту сатисфакцію, що бачать, як галицька офіціяльна політика дійшла також до волинської позиції, одначе дійшла запізно. І ще мають ту дальшу сатисфакцію, що можуть з ґумором придивлятися кепським викрутасам оборонців офіціяльної галицької політики.

З черги в „Ділі" випродуковано такий оден викрутас. Займемося ним докладніше — не для того, щоб докучити „Ділови" чи УНДО-ви, тільки задля ваги справи, на тлі котрої відбуваються викрутаси „Діла", що мають уже свою заслужену й устійнену славу в нашій суспільности.

На статтю в ч. 82 „Н. Зорі" п. з. Разом чи ні?, в якій ми виказали нестійність аргументів „Діла" проти обеднання українського парляментарного представництва Галичини і Волині, „Діло" відповіло в ч. 291 статтею п. з. „Нова Зоря" і варшавський „Час" про Волинь.

Пригляньмося тій статті „Діла".

В згаданій вище нашій статті ми ствердили три факти:

1) Що Волинь вже від початку своєї приналежности до Польщі стала супроти

Польщі на іншім становищі, ніж Галичина. Те становище Волині було льояльне. Воно покривалося зі становищем УНР. Бо волинські українські діячі се б. уенерівці. Отже й теперішна льояльна політика Волині не є ніяким хрунівством. Се тільки консеквенція уенерівської міждержавної, зґл. міжнаціональної політики.

2) Що Волинське Українське Обєднання і Волинське Українське Парляментарне Представництво політично тотожні з Волинею. Бо на кандидатів ВУО віддано на Волині підчас останніх виборів розмірно навіть більше українських голосів, ніж на кандидатів УНДА в Галичині.

3) Що теперішна політика УНДА супроти Польщі в сути річи не ріжниться від політики ВУО. Бо одна і друга політика спирається на українсько-польськім порозумінні. Тай оба українські парляментарні представництва, в Галичині і на Волині, вийшли зі спільних польсько-українських виборчих ліст. Вправді „Діло" намагалося ту одну і ту саму політику УНДА і ВУО представити як дві ріжні політики, кажучи що УНДО „прийшло до переконання", що так треба і доцільно, а ВУО „мусіло" так поступити. Одначе коли взяти під увагу умови, в яких УНДО „прийшло до переконання", то ніякої ріжниці між політикою УНДА і ВУО в дійсности нема. Бо супроти нової виборчої ординації також УНДО мусіло „прийти до переконання", що так треба і доцільно. Інакше — ні один з кандидатів УНДА не бувби вийшов послом ні сенатором.

З наведених трьох наших тверджень „Діло" намагається опрокинути в згаданій на вступі статті тільки два перші. Третього нашого твердження не оспорює.

Якжеж виглядає те опрокидання?

Отже щодо першого нашого твердження, що Волинь від самого початку приналежности до Польщі займає супроти Польщі інше становище ніж Галичина, та що те становище було льояльне, „Діло" відповідає:

„Як полемізувати з таким представленням нашої історії на північно-західних українських землях? Чи справді автор забув, що у виборах 1922 р. з Волині не вийшов послом ні один Поляк, та що в наслідок цього саму ідею виборчого бльоку національних меншин пізніше охрестили протидержавною? Чи дійсно автор поняття не має про першу Українську Парляментарну Репрезентацію, її склад та діяльність?"

У відповідь на всі ті питання ми зі своєї сторони запитаємо автора статті „Діла":

А чи автор статті з „Діла" справді забув, що вже сама участь Волині у виборах 1922 р. була тоді великою маніфестацією Волині на річ Польщі, що на такій маніфестації тоді Польщі, котрої східні границі Антанта ще не була вирішила, спеціяльно залежало та що супроти бойкоту тих виборів в Галичині було для Польщі не тільки нешкідливим, але — навпаки — бажаним, щоб у Варшаві зявилося якнайбільше укр. послів з земель, державна приналежність котрих тоді стояла ще під знаком питання? Як дуже залежало тоді Польщі на участи українських земель у виборах, свідчить аж надто вимовно виборчий натиск за участю у них Галичини, проти чого навіть протестувало тоді закордоном Галицьке Правительство. І далі: Чи автор статті в „Ділі" дійсно поняття не має про те, що негайно по тих виборах вибрані на півн.-зах. українських землях українські посли з'їхалися були (22 XI. 1922 р.) в Ковлі та ще перед остаточним вирішенням Антантою державної приналежности тих земель (се наступило щойно 15. III. 1923 р. разом з вирішенням державної приналежности Галичини) проголосили декларацію, в якій заявилися за Польщею? В тій декларації, яку дня 23. І. 1923 р. повторив іменем тих українських послів посол Підгірський у варшавському Соймі, сказано дослівно, що українські представники Волині, Холмщини, Підляшша і Полісся, „рахуючись із фактичним станом річей, готові співпрацювати з польським народом і всіма народами, що входять у склад Річи Посполитої, коли буде забезпечений їм повний і вільний національний розвиток у всіх галузях життя". Отже питаємо автора статті в „Ділі": Про що все те свідчить? Чи про протидержавне становище Волині, чи про її льояльність супроти Польщі вже в 1922 р.?

Так виглядає становище Волині супроти Польщі в 1922 р. в представленню „Діла" і — в дійсности! Так автор статті в „Ділі" „висвітлив невірність" першого образу волинських відносин, що його намалювала „Нова Зоря"...

А тепер пригляньмося, як той автор опрокидує друге наше твердження, що нинішні Волинське Українське Обєднання та Українська Парляментарна Репрезентація Волині є дійсними політичними представниками Волинської Землі.

Уперше вибори з 1930 р. — наводимо знов його дослівно—ущаслививши Волинь п. Певним і тов., що створив згодом т. зв. Українське Волинське Обєднання (має бути: Волинське Українське Обєднання—Ред. Н. З.) та почав свою діяльність, закладаючи „Рідну Хату" і Т-во ім. Петра Могили. Але що це була за робота та який вона мала характер! „Нова Зоря" забула, як то розчищувано ґрунт для тієї „діяльности". Закривали одну за другою волинські „Просвіти", розвязали церковний комітет що його створив Луцький Церковний Зїзд, на якому—до речі — й духу певницького не було, заборонили закладати на Волині будьякі українські товариства, хочби „Відродження" або „Сільський Господар". Внаслідок того політичного курсу, що створив певницький рух, і волинську українську кооперацію відірвано від Львова та обєднано з Варшавою. А проте „Нова Зоря" має відвагу твердити, що Українське Волинське Обєднання — це емманація суспільно-національних течій на Волині!..

Отсе аргументи автора статті в „Ділі", котрі мають опрокинути наше твердження, що Волинське Українське Обєднання се дійсний політичний вислів Волині.

Щож сказати про ті аргументи?

Отже передовсім на самім вступі мусимо зазначити, що всіх наведених автором фактів про розвязування і заборони українських організацій на Волині ми зовсім не заперечуємо. Так! Дійсно так було тоді на Волині! Та разом з тим спитаємо автора статті в „Ділі": А чи такі розвязування і заборони українських організацій мали місце тільки на Волині? Чи автор статті „Діла" справді поняття не має про те, кілько українських організацій розвязали і заборонили напр. в Галичині?

Якаж була причина тих розвязувань і заборон і на Волині і в Галичині?

Автор статті в „Ділі" твердить, що ті розвязування і заборони на Волині мали місце тому, щоб „розчистити ґрунт" для діяльности ВУО. В такім разі ми спитаємо того автора: А для кого мали „розчистити ґрунт" розвязування і заборони в Галичині?

Дивно читати в „Ділі" таке пояснення тих фактів. Бож для кождого сяк-так обзнайомленого з відносинами в Польщі причина їх аж надто ясна. Сеж була така національна політика Польщі супроти Українців взагалі. Та політика позбавила нас в Галичині майже всього, що ми здобули собі були впродовж останніх 70 літ за Австрії. Та політика не оминула також інші українські землі Польщі, як Холмщину, Підляшша, Полісся і Волинь.

Та справедливість каже ствердити, що богато тут вини також по стороні Українців. Зокрема галицька політика відограла в ліквідації українських надбань як в себе так і на інших українських землях Польщі велику ролю. Бо вона весь час була непримирима супроти Польщі. Чиж можна супроти того дуже дивуватися, що Польща не хотіла позволити на поширення і скріплення впливу Галичини на інші українські землі Польщі? Се й було одною з очевидних причин розвязувань і заборон експозитур ріжних галицьких організацій на Волині.

Щоби не допустити до повного погрому українства на Волині, українські діячі Волині з п. П. Певним на чолі покликали до життя спеціяльну волинську політичну організацію: Волинське Українське Обєднання. ВУО стало супроти Польщі відразу на становищі повної льояльности і порозуміння та повело відповідну політику. Воно й стало на чолі всього українського життя на Волині: політичного, культурного, економічного. Зокрема занялося воно поладнуванням церковних справ на Волині.

В таких обставинах повстало на Волині Волинське Українське Обєднання. І коли ті обставини автор статті в „Ділі" вважає „розчищенням ґрунту" для ВУО, то подібне „розчищення ґрунту" мало місце також у Галичині — для нинішньої політики УНДО... Бож чи не ліквідування українського життя в Галичині і бажання спинити те ліквідування було тою причиною, котра казала УНДО'ви змінити дотеперішню свою непримириму політику супроти Польщі—на політику льояльности й порозуміння?

В нашій статті написали ми, що Волинське Українське Обєднання се емманація Волині. Те наше твердження, не зважаючи на обурення автора статті в „Ділі" („...„Нова Зоря" має відвагу твердити!..."), повторяємо і вповні піддержуємо. Бо деж є інша українська емманація Волині? Вонаж не має ні одного пресового політичного органу, навіть маленького, котрий свідчивби про її існування. А як загально відомо, мірилом сили всяких течій і напрямів є нині преса. Чи хто забороняє видавати її на Волині? Інша „емманація" очевидно не в силі утримати там навіть найменший український політичний органчик...

Відмовивши Волинському Українському Обєднанню бути емманацією Волині, автор статті в „Ділі" таксамо відмовляє й Українській Парляментарній Репрезентації Волині бути представницею Волині. А про наведені в нашій статті цифри голосів, які та Українська Парляментарна Репрезентація Волині одержала підчас останніх виборів на Волині, автор пише в „Ділі":

„Як другий доказ своєї тези автор статті в „Новій Зорі", як зрештою й автор статті в „Wołyn-i", наводить цифровий вислід теперішніх виборів до Сойму та стверджує при тому, що на Волині на одного українського посла віддано пересічно навіть на 1/3 більше голосів, ніж у Галичині. Не знаю, чи можна взагалі оперувати в польських відносинах якимибудь статистичними даними, особливо виборчими. Ось хочби для прикладу: Чим „Нова Зоря" може пояснити, що при соймових виборах 1928 р. у Східній Галичині на всі українські листи впало 987.096 голосів, а в 1930 р. — лише 697.977, себто округло 300 тисяч менше? Тому не дивно що самі Поляки глуаували недавно з теперішніх цифрових виборчих вислідів, хочби в окрузі Кобринь на Поліссі. Адже Поліщуки у 100 проц. голосували за автором нової виборчої ординації п. Подоським та за представником „Левіятана" п. Голишським! „Новій Зорі" слід затямити, що від 1922 р. не було на Волині вільних виборів до сойму. Але були інші вибори — на Собор Православної Церкви в початках 1930 р. Вони вже відбулися були в двох інстанціях та не дали ані одного певняка. Тому і в Передсоборнім Зібранні нема ні одного певняка. Чи „Нова Зоря", що спеціяльно цікавиться церковними справами, не знала або забула про це?"

Ми знов навели дослівно всі аргументи автора статті в „Ділі", котрими він намагається опрокинути наше твердження, що теперішня Українська Парляментарна Репрезентація Волині се дійсно представниця Волині. Бо ті аргументи знов свідчать наглядно, як автор з „Діла" не знає справ, про котрі береться полемізувати з нами.

Отже найперше його питання до нас: Чим „Н. Зоря" може пояснити, що при соймових виборах 1928 р. у Сх. Галичині на всі українські листи впало 987.096 голосів, а в 1930 р. — лише 697.977, себто округло 300 тисяч менше?

Пояснюємо: 1) В 1930 р. була в Сх. Галичині пацифікація, котра з одного боку стероризувала українське населення, а з другого унеможливила нормальну передвиборчу українську акцію. Про се от що читаємо напр. в Українській Загальній Енцикльопедії під гаслом Укр. Парляментарна Репрезентація (III, ст. 670—671): „Після розвязання сойму і сенату (30. VIII. 1930) й розпису виборів до сойму (16. XI.) й до сенату (23. XI.) настала т. зв. „пацифікація" у Сх. Галичині й почалися арешти укр. діячів, між ін. 30 кол. послів (19 з УНДА, 6 з УСРП, 3 з Сельробу правиці, 1 з Сельсоюзу, 1 з УПП). Серед таких обставин передвиборча праця була дуже важка..." і т. д. 2) Та не тільки пацифі-

кація вплинула на меншу участь українського населення Сх. Галичини у виборах 1930 р., як в 1928 р. У великій мірі вплинуло тут також розчарування того населення політикою попередньої Укр. Парл. Репрезентації, вибраної в 1928 р. Як відомо, та політика була тільки одною неґацією до тої міри, що не виставила навіть домагання самоуправи українських земель у Польщі, хоч в „Новій Зорі” пок. Ст. Томашівський звертав їй тодіж, в 1928 р., увагу, що се її найважніше завдання під ту пору!

От чим пояснюється той для автора статті в „Ділі” незрозумілий факт значно меншої участи укр. населення Сх. Галичини у виборах 1930 р. в порівнанню з виборами 1928 р. Се й без спеціяльного пояснення повинен знати автор політичних статтей в найбільшім українськім щоденнику.

Далі автор статті в „Ділі” намагається „здискредитувати” нинішню Українську Парляментарну Репрезентацію Волині ставленням під знаком питання цифр голосів, які впали підчас останніх виборів на поодиноких українських послів на Волині.

Дивно читати в „Ділі” таке обезцінювання останніх виборів на Волині. Бож ті вибори відбулися на Волині під знаком польсько-українського порозуміння зовсім таксамо як у Сх. Галичині. І українські посли на Волині вийшли зі спільних проурядових ліст зовсім таксамо як українські посли у Сх. Галичині. Вся ріжниця останніх виборів на Волині і в Сх. Галичині та, що на Волині контрагентом з української сторони було ВУО а в Галичині УНДО. Отже коли автор статті в „Ділі” ставить під знаком питання цифри голосів, які впали на проурядові ліст на Волині, то чому від того знаку питання мають бути вільні цифри голосів, які впали на таксамо проурядові ліст в Сх. Галичині? Чи може тому, що на проурядових листах у Сх. Галичині були між ін. і кандидати УНДА? Деж у тім всім яканебудь льоґіка?

Як „Діло” намагається „здискредитувати” ВУО й Українську Парляментарну Репрезентацію Волині, зовсім подібно намагається нпр. американська „Свобода” „здискредитувати” УНДО й Українську Парляментарну Репрезентацію Галичини, про яку вона пише в ч. 236 з 10.X. б. р. в статті „Повиборче похмілля” між ін. дослівно так:

„Трівога і в ундівському таборі. Бо й для нього не тайна, що ніяке населення його не вибирало, що контакт з населенням і зі своїми виборцями партія стратила. Що на ніяку „волю народа” вже покликуватися не зможе...”

Не менше дивно читати в „Ділі” про „вільні” вибори на Волині в 1922 р. Бо ті вибори сеж був свого роду плебісцит Волині за приналежністю до Польщі, очевидно влекшений адміністрацією.

Щож торкається виборів на Собор Православної Церкви, котрі відбулися на Волині в початках 1930 р. і котрі, як каже автор статті в „Ділі”, не дали ні одного „певняка”, — то факт той таксамо не свідчить проти п. Певного і ВУО. Він пояснюється просто тим, що в тім часі п. Певний не почав був іще своєї ширшої публичної діяльности. Бож сам автор статті в „Ділі” стверджує виразно, що п. Певний виступив на публичну арену уперше щойно підчас виборів 1930 р., а ті вибори відбулися щойно при кінці того року (в листопаді). Таксамо сам автор статті в „Ділі” стверджує, що п. Певний тільки з згодом створив Волинське Українське Обеднання та почав свою діяльність, закладаючи „Рідну Хату” і Т-во ім. Петра Могили. Отже коли на початку 1930 р.— тоді були вибори на Собор, — на арені публичного життя Волині не було ще ні п. Певного, ні ВУО, ні інших його організацій, то як міг вийти з тих виборів „певняк”?

Подивляємо льоґіку автора статті з „Діла”—тай ще до того „полеміста”...!!

Свою статтю автор з „Діла” кінчить так:

ФАБРИКА СВІЧОК „КЕРОС” ЛЬВІВ 15. вл П. ДУРБАК сини

„Диким збігом обставин стаття „Нової Зорі” зявилась саме тоді, коли польський консервативний „Час” помістив аж дві пророчисті статті про Волинь. Перша в них з 20. X. ц. р. стверджує, що заграничні преса широко та з задоволенням коментувала виборчий компроміс у Галичині як небувалий успіх політики премієра Косцялковського. А це тому, що повоєнна Европа хоче мира й завжди присвячує богато уваги тим місцям у Східній Европі, що є жевріючими огнищами можливих вибухів. Але — річ характеристична — ця сама преса ані словечком не згадала про Волинь. „Від двох соймових каденцій засідають на лавках урядової партії волинські Українці, від двох каденцій заголошують що хвилини запевнення в льояльности, вірній відданости та синівській любови до Річпосполитої — і ні разу на ці голоси українських представників опінія Заходу не звернула та не звертає уваги, хоч тепер один простий крок УНДО викликав стільки коментарів. Европа навчилась уже розріжняти дійсність від фікції. Стан річей на Волині в офіціяльному освітленні — це ідилля братерства між двома народами. Гадяцька унія, Конашевичі Сагайдачні, а посольськими мандатами! Цей стан річей в гарний, як історичні малюнки Матейка. Але заграниця знає про нього і те, що є він, як образи Матейка, мальований”.

Ми нарочно навели закінчення статті автора з „Діла” знов дослівно. Бо те закінчення як у зеркалі показує всю його оригінальну льоґіку, якій імя: нельоґічність.

Бо коли загранична преса коментувала компроміс в Галичині як небувалий успіх політики премієра Косцялковского тому, що повоєнна Европа присвячує богато уваги тим місцям у Сх. Европі, що є жевріючими огнищами можливих вибухів, а ні словечком не згадала про Волинь, то льоґічний вивід з того тільки такий, що Волинь, у противенстві до Галичини, не є тим жевріющим огнищем, що звертає на себе увагу Европи. А коли заграниця знає, що дійсність на Волині є інша, себто що Волинь є таксамо як Галичина жевріючим огнищем, то чому не присвячує йому своєї уваги?

Та ми поможемо авторови статті в „Ділі” викарабкатися з тої плутанини.

Отже заграниця звернула увагу на компроміс УНДА з п. премієром Косцялковским тому, що УНДО весь час стояло в опозиції до польського правительства та протестувало заграницею проти політики Польщі супроти Українців. І нагло, хоч ніякі суттеві зміни в тій політиці Польщі не наступили, УНДО з опозиції перейшло на сторону правительства! Чиж се не може звернути уваги заграниці? Інакше з Волиню. Вона від давна веде проурядову політику, отже й не звертає особливої уваги на себе заграниці.

Вже в св. Письмі стоїть написано, що більше звертають уваги на навернення одного грішника, ніж навіть на 99 праведників...

По всіх дотеперішних скоках УНДА і „Діла” не треба бути пророком, щоби предсказати ось що: Як УНДО і „Діло” від острої опозиції супроти Польщі докотилися до того, що приклонили коліна перед нею без забезпечення національних здобутків, таксамо приклонять вони колись коліна перед волинською політикою, на котру від довшого часу аж по нинішний день вішають собак, хоч самі вже ту політику—хотіліб робити. Тільки не знають як...

А тепер настала пора—всім, що займаються публичним життям, — уважно перечитати ще Пастирське Посланіє Преосв. Григорія про політичне положення українського народу в Польщі. Перечитати, подумати й відповісти собі на питання: Чи не лучше і в свій час оцінив політичну ситуацію сивий Владика - Ювилят, котрий ніколи не займався політикою, ніж оцінювали її навіть ті, що все своє життя займалися політикою і навіть жили з неї?

Може тепер бодай ярке справдження ваги досвіду самим життям навчить обережнішого думання й поведення українську інтелігенцію...

ПРАВНИЧІ СПРАВИ

Важне для жінок.

Право до звороту складок в обезпечальні умових працівників.

Приписи розпорядку президента Польщі про обезпечення умових працівників засадничо не передбачують звороту вплачених складок тим особам, котрі опускають наємну працю, не набувши права до емеритальних платень. Так отже нпр. працівник, котрий був обезпечений хочби кільканацять чи навіть ще більше літ, коли покидає наємну працю і закладає власний варстат праці (підприємство, шкільне господарство і т. п.), не матиме в звязку з тим права до одержання вплачених за него складок з тої причини і в тім переконанні, що він вже не вернеться до обезпечення. Такий працівник мігби ев. продовжати дальше обезпечення, коли не хотівби втратити набутих прав.

Одинокий виїмок робить розпорядок президента про обезпечення умових працівників тільки для жінок, котрі покидають наємну працю у звязку з супружжам. Зворот складок обіймає 50 проц. загалу складок, вплачених спільно обезпеченою і працедавцем на емеритальне обезпечення. Зворот складок можливий під слідуючими умовинами:

1) що обезпечена осягнула бодай 60 складкових місяців (т. зн. 5 літ обезпечення);

2) що до року по опущенні заняття вийшла замуж, або до двох літ по виході замуж опустила заняття, котре обосновує обовязок обезпечення;

3) що старання про зворот складок зголошено бодай до упливу пів року від хвилі опущення праці, одначе не пізніше ніж до року від тої хвилі.

На сей корисний для жінок розпорядок президента РП треба звернути увагу всім працюючим жінкам, аби не пропали їх тяжко запрацьовані гроші. Одначе в тій цілі мусять на час зголосити свої претенсії в обезпечальні.

Клясифікаційно - оціночні комісії

Міністр рільництва й рільних реформ в порозумінні з міністром скарбу видав розпорядок про клясифікаційно-оціночні комісії, передбачені в законі про виконання рільної реформи. Ті комісії покликує воевода. В міру потреби при однім воевідськім уряді можуть бути створені дві комісії або й більше. Членів комісій визначується аж до відкликання. До компетенції комісій буде належати видавання опінії в справах, котрі відносяться до кваліфікації й оцінки викуповуваних грунтів, устійнювання вартости незамортизованої части меліораційних накладів, устійнювання коштів управ і засівів та відшкодування. Опрацьовуючи опінії в тих справах комісії будуть примінювати відповідні приписи закону про виконання рільної реформи та приписи розпорядків виданих на підставі того закону. Клясифікаційні чинности можна буде виконувати тільки від 1 березня до 15 листопада і в прияві мірничого, висланого воевідським урядом. Комісії будуть покликувати знавців з уряду, коли оцінці мають підлягати ліси, будинки або меліораційні наклади. В інших случаях, коли комісія признає участь знавців конечною та на внесок власника нерухомостей або посесора. Перед початком чинности комісії воевідський уряд визначить властителеві нерухомости або посесорови речинець бодай 10-дневний для зложення внеску про покликання знавця.

Мирова надгорода Нобля негусови

Шведський щоденник „Ґетеборґ Ніссенден” доносить, що Академія Наук у Стокгольмі рішила висунути кандидатуру цісаря Абісинії Гейле Селяссіе І до мирової надгороди Нобля. Се має бути відповідь на неслушне знехтування суверенности Абісинії та заразом протест проти заборчого імперіялізму Італії.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Справа спільного клюбу

„Українська Нива" в ч. 13 (187) пише в статті п. з. „Навколо спільного представництва":

Правда Землі Волинської, яку в українській частині репрезентує ВУО й Українська Парляментарна Репрезентація Волині, знаходить усе більший відгук на терені братньої Галичини. Як тут, на Волині, так і там, у Галичині, повстали ті творчі сили, які зрештою зломлять „Сокальський кордон", що витворило його українське опортуністичне партійництво.

Тій новій творчій силі належатиме майбутня праця над здобуванням прав для українського народу та захисту всіх його національних інтересів. Оскільки на Волині, завдяки ВУО, ще більше цементується творча думка, то й там, у Галичині, завдячуючи відважній та чесній, глибоко продуманій акції „Нової Зорі", прийде до того, що брати українці подадуть собі руки, зеднають свої думки та чесною дорогою підуть і надалі вперед.

Переживаємо велику історичну хвилю: може, входимо на спільний шлях, який обєднає в одне ціле й загально-українське прагнення людей чину.

У кожному разі про обєднання дорог двох державних течій сьогодні можемо говорити, після акції „Нової Зорі", без всякої урази — відверто й чесно...

Тут „Укр. Нива" подає в цілості вступну статтю „Нової Зорі" — „Разом чи ні?" (ч. 82 з 27 жовтня 1935 року).

Далі „Українська Нива" передає зміст статті протестантського „Стягу" разом з деякими нападами „Стягу" на УНДО й УНО. Потому Редакція „Укр. Ниви" додає від себе ось що:

Щодо самих виборів у Галичині і виборчої політики, то „Стяг" у відношенні до УНО твердить, що його ідеольоґічними (цілями?) є національне й католицьке вихования українського народу. Та „Стяг" закидаючи УНДО-ню моральне банкруцтво, все ж таки немає нічого що протиставити ідеольоґії УНО. На нашу думку, ідеольоґією УНО „Стягові", хоч як він переможцем проти УНДО себе не виявляє й не почуває, не поборотися і коли „хожденія" п. Рудницької до католицького достойника в справах посольського мандату і мали місце, то тут треба шукати головної причини в тому, що в суспільному житті Галичини УНДО-ня втратило значення і на перше місце там висунулося УНО, хоч по суті має два мандати.

Та, як бачимо, не кількість, а якість їх грає ролю.

Через те перед у Галичині тепер веде не „Діло" і не „Стяг", а „Нова Зоря".

Голос волинських Поляків.

„Wołyń" ч. 150 в статі „Z prasy ukraińskiej" пише:

Полеміка в справі створення спільного парляментарного клюбу українських послів Волині й Галичини (в орит. Малопольські), котру то думку кинула „Нова Зоря", триває дальше. — На арґументи „Діла" відповіла важкими контрарґументами „Нова Зоря" як проектодавець, а тепер і „Українська Нива" (з 1. XI.) докинула до дискусії свій голос, синтетизуючи права Волині до власної репрезентації і ролю тої репрезентації в творенні української політичної лінії.

„Українська Парляментарна Репрезентація Волині, котру вибрано з В.У.О. голосами широких народніх мас тої дільниці, видить виразно шлях з усіми його дороговказами і на него скермує своє тактичне потягнення".

В поході тим шляхом до окончечної цілі не може відгравати ніякої ролі фікційний осередок загумінкової політики, суперечної з засадничою лінією, котра зміряє до здійснення українського національного ідеалу.

„Український Бескид" наглядно доказав, що дільниця (Східна Галичина) значно обнизила своє значіння як Піємонту до ролі загумінка. Се, що УНДО подавало за Піємонт, показалося партійною облудою... — ...Ідея українсько-польського зближення, суть польсько - українського співжиття і співпраці, хоч так помалу дозріває в польській суспільности, а головно чесне й свідоме уложення до польської державн, ніколи не було для нас ніяким компромісом ані угодою, бо своє горожанство здобули ми не лиш уродженням на тім, чи іншім терені, котрий тепер в інтеґральною частиною Польщі, але своєю участю на полях боротьб, де лилася кров, „за нашу й вашу свободу". На тих полях, де Великий Маршал втілював в життя могутність Польщі..."

Факт, що тих а не інших людей, що репрезентують конкретну ідеольоґію, вибрала суспільність Волині, дав українським послам право репрезентувати не лише ту дільницю, але й ідею разом з її традицією, котрої не має Галичина, ні УНДО. Воно не репрезентує ні загалу населення Галичини, ні ідеї галицького державного осередка. Неслушні також його арґументи, котрі воно виповнує проти В.У.О.

Дискусія, заночатковна під впливом здорової думки „Нової Зорі", увійшла на шлях річевих розважань, важних не лише для Українців з точки погляду соймової тактики, мабуть важнішої для Поляків, котрі завдяки їй можуть доглядути глибінь української справи, пізнати її творчі чинники, здати собі справу з важности питання. Польська суспільність як цілість дотепер відгравала пасивну ролю в тій справі. Та вже час зачати думати й ділати. М.

Примітка Ред. „Н. Зорі": Сей голос міродатного польського орґану на Волині цікавий з двох причин: По перше тим, що ґазета „Wołyń" допустивши сей голос без ніякої замітки від себе, змінила своє недавне становище в справі одного українського клюбу. Те становище „Wołyń"-і було таке саме як в „Ділі". Розуміється, з тої зміни не робимо закиду редакції „Wołyń"-і, бо ми тої думки, що тільки тупі люди не зміняють поглядів під впливом арґументів. — По друге вище подана статейка замітна тим, що в ній признано дотеперішну пасивність польської суспільности в справі дуже важній не лише для нас Українців, але й для цілої польської держави.

Як від тисячів літ не створено іншого способу виразу найвисшої волі народів поза пробою життя і смерти, так від тисячів літ не знайдено іншого способу помноження людських богацтв поза працею й ощадністю, працею понад біжучі потреби. (І. Матушевский).

Англія „палить мости"

„Курієр Варшавскій" пише з приводу війни в Африці: Перекинення 250.000 людей в околиці рівника се зусилля, котре так під оглядом фінансовим як военним має мало подібних собі в історії світа. Велич того підприняття власне так дуже затемнює вигляди на будучність. Бо чи можливо припустити, щоб таке велике зусилля було зроблене в хвилі поважних фінансових труднощів, в яких в тепер Італія, виключно в ціли опанування Абісинії? Чи не присвічує тим починам ширша й дальша ціль, формована на взір давної римської імперії, про котру впрочім Дуче все дуже богато говорив. Зате щодо англійських державних мужів, то вони мовчки богато роблять, як про се свідчить потихо заряджена мобілізація британійської фльоти на Середземнім Морі. Та не можна сказати, щоб в послідним часі мало говорили. Оскільки їх діла зростуть в тім самім англійською традицією освяченім відношенню до висказаних слів, то мало шанс лишається на мирне полагодження італійсько - англійського конфлікту. Сер Семюел Гор і Болдвін висказалися виразно проти диктатур цілячи недвозначно в фашизм і в Муссоліня, а розріжнення між італійським народом й італійським правительством, котре перепровадив Ідеи в Раді Союзу Народів при напятнуванню напасника, свідчить ясно, що Англія рішучо палить всі мости між собою й Муссоліні. Одначе тому що нема мови про те, щоб італійський Дуче зрікся влади з такою самою погордою думки, з якою се роблять британські премієри, отже лишається тільки одна евентуальність: боротьба на смерть і життя фашистівського імперіялізму проти британської імперії. Англія найочевидніше рішена на боротьбу, а фашизм не має вибору. Бо вицофання з такого великого і коштовного підприняття без ніяких користей поважно затяжілоб на його долі. Не треба також потішатися фактом, що Англія ділав помалу. Альбіон не потребує спішитися. Зависна над Італією меч Дамокля своєї могутньої фльоти і буде спокійно чекати на вісти з абісинського поля боротьби, котрі можуть принести для него милі несподіванки. Крім того треба трохи часу на те, щоб уставити декорації на женевськім театрі ділань.

Як важиться доля Европи

Голоси великих пресових орґанів.

„Трибуна" (Париж) пише: Договорившися з Францією, Німеччина зачне говорити з Великою Британією. Се буде найважніший з усіх договорів Німеччини. Особливо важно повести переговори окремо з обома великими західними державами.

„Дойтше Діплъом. Корр." Німеччина не хоче витягати користи з війни. Се булоб незгідне з її миролюбною політикою. Ціль тої політики уникати всього, що моглоб нарушити міжнародні відносини або причинитися до розвитку конфлікту.

Паризька „Репюблік" (Е. Рош): Наші англійські приятелі роблять ставку на німецьку карту. Чи Франція може знехтувати нею? Французька публична думка уважно приглядається і питає себе, чого хочуть наші сусіди, який мігби бути їх вклад в діло европейського мира і вкінці чи прийдеться в заміну за згоду з Німеччиною відказатися від опіки над Малою Антантою і дати Німеччині можність напасти на совітський союз.

ОСИП НАЗАРУК 11)

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Столиця Апостольська

II. Вїзд до Риму.

Зовсім таксамо мається річ і з тим афоризмом, над котрим ми досі думали. Рим і римська земля се земля, на котрій тисячеліттями зосереджувалися ріжні вартости людства в далеко більшій мірі ніж нпр. коло Чорногори. Се дало добре підложжа до витворювання традиції всего, що цінне для людства: отже передовсім глибоких і правдивих думок. Тому коли на римськім ґрунті побачимо виписану думку, яка може мати ріжні значіння, то маємо розмірно сильнішу підставу, шукати в тій думці глибшого значіння ніж на іншім ґрунті, нпр. на півострові Чукчів або Камчадалів. Се не значить, що й там не можна зустріти розумних людей або розумних думок, але Рим, Греція, Єгипет, Сирія, Халдея й інші землі старої культури мають першенство, формальне і льоґічне першенство до узасадненого припущення, що на їх ґрунті можна скорше знайти щось поживне для людського ума ніж деінде.

Людський ум має в собі щось незбагнуте: нпр. він подібний до того приладу, котрим люди шукають укритої під землею води і ріжних мінеральних скарбів. Хоч за цілий день їзди від Венеції до Риму передумав я не одно, то від хвилі, коли я побачив перші доми Риму й зачав їхати тереном римського зелізничого двірця, мій ум так заворушився, як той чародійний прилад, коли його принести на місце, де під землею бється ключ живої води або де є інший скарб природи.

Ваґони стукають по рельсах довгої римської стації, а думки немов вверчуються в те, що запримічую довкруги. І так весь час, весь час.

Вдумайся й ти в афоризм на однім з перших домів сучасного Риму. І тоді прийде тобі на думку, як мало надписів видно в наших околицях не то на приватних домах, але навіть на публичних, нпр. на церквах. Стоїть собі звичайно мало форемна ґаргара, часто одна подібнісенька до другої. І не знати, відколи вона стоїть, хто її будував, кілько коштувала та будівля. Нічого не можна довідатися ні з тої ґаргари, ні від тих, що мають обовязок пильнувати її. Так і видно, що дивляться на неї не як на щось дороге і надзвичайне, але як на „казьонну" установу, котру ще князь Володимир Великий завів примусово, ну й вона примусом стоїть аж до сегодня. Направити треба, бо тече. Вікна також повставляти треба, бо інакше воробці дуже налітають.

А тепер, дитино, таки спробуй вже сама подумати, бо ти на рідним ґрунті. Може найлучше буде так, що я тобі буду завдавати питання, а ти по силам ума свого будеш старатися відповідати на ті питання.

Отже: Що ти думаєш про тих наших людей, котрі мають обовязок на публичних будівлях (про котрі вони рішають) написати, коли ті будівлі збудовані та хто їх будував і відновляв і на що, а не роблять того?

Гадаю, що на підставі досі сказаного ти думаєш про них недобре.

Але як недобре? Правда, ти думаєш, що вони не доросли до свого завдання. І слушно так думаєш. Але відкиж вони взялися на тих своїх становищах, коли до них не доросли?

Гм, відки? В тім то й річ. Як одно з другим погодити? Як звязати? А передовсім: Як пояснити ту дивну і довго треваючу появу, що в нас правило те, що в людей виїмок — і навпаки.

ПРИЯЗНА РОЗМОВА

Редакції „Мети" з редакцією „Нової Зорі" і навпаки — сим разом про сучасну українську мову в слові і письмі.

II.

Дійсно — не знати, від чого зачинати "приязну розмову" з нашим випробуваним другом, др-ом М. Гнатишаком, на тему доброї української мови: бо він навів потерх 40 слів з „Нової Зорі", про котрі ввердить іронічно, що се „квітки". Значить: не сподобалися пану докторові. Чому? Не каже — ні при однім слові! Причина того на нашу думку може бути двояка. Перша: п. Гнатишак уважає себе за таку „наукову повагу", що взагалі не потребує аргументувати того, що скаже. Сказав на когось, що той зле говорить, значить зле—і нема апеляції, бо так власне п. др. сказали. Друга причина може бути вже простіша: що п. Гнатишак просто не знає, як аргументувати свої закиди.

Ми на всякий випадок зачали розпитувати про його кваліфікації як ученого. Отже „стислі" фільольоги говорили нам, що він „здається історик" літератури, а історики літератури говорили, що він — здається „стислий" фільольог. Притім одні і другі згідно додавали, що ледви чи можна вимагати наукових кваліфікацій від чоловіка, котрий має час занятий наукою дітей в школі й редагуванням газети а не відзначається якоюсь замітною здібністю. Тоді ми вже сміливіше розглянули довгий реестр закидів, який п. Гнатишак робить „Новій Зорі". Між ними є й такі як прим: „в и с к а з", на нашу думку зовсім правильно утворене слово від „сказати", „висказати". Як є слово „в и к р у т" від „викрутити", „закрут" від „закрутити", „вискок" від „вискочити" і т.д., таксамо є „висказ" від „висказати". Коли слово „висказ" кепське, то недобрі й усі інші вище наведені слова. І треба їх без милосердя викинути з української мови. А таких слів є богато. Ми булиб вдячні нашому випробуваному приятелеві, якби він так був ласкав напечатати в „Меті", чи всі ті слова каже Українцям викидати з їх мови, чи впирається лише при „висказі". І чому? Чи лише тому, що так його вчив Антін Крушельницький в „Н. Шляхах", чи з інших причин — і яких?

Друге слово, яке не сподобалося пану докторові в „Новій Зорі", се слово „ж е н щ и н и". Отже запитуємо нашого нового вченого, як назвати гурт істот жіночого пола, в котрім зібралися 12-літні смотрики, та вже трохи старші від них дівчата „на відданню", молодиці, старші жінки, що вже мають синів і дочок, та бабусі, котрих правнуки вже рачкують... Дівчатами всіх їх назвати чейже не можна? Чи як Ви гадаєте, Пане Докторе? Жінками також ні, бо се слово не відноситься ні до дівчат, ні до смотриків: в відношенні до них воно навіть образливе, бо сказати молодій дівчині, що вона жінка, значить сказати їй, що вона вже не дівчина. Бабусями всіх їх також назвати не вільно й не можна, хоч як би ту проблему взяв в рот спритний фільольог, то доказавби, що наше слово „баба" й німецьке Weib се одно й те саме: оба ті слова походять від кореня „вабити". Отже — мовляв — можна вживати одного замісць другого, т.зн. можна на кожде жіноче єство сказати, що воно „баба", в значінні німецького Weib, польського kobieta. Та тоді ми цікаві булиб почути, що на т а к е евентуальне предложення сказалиб наші смотрики, дівчата, жінки і навіть старші жінки.

Дальше не подобається нашому малоруському вченому зворот „виносити целібат" в значінні вихваляти. Річ ясна, що слово „виносити" ужите тут в переносним значінні: взяти щось і піднести, винести понад щось інше. Коли не вільно вживати такого звороту в переносним значінні, тоді таксамо не вільно вживати зворотів: „сонце сходить", бо воно у відношенні до землі взагалі не ходить і не сходить, а земля ходить у відношенні до сонця. Тоді не вільно писати: „весна йде", бо весна рішучо нікуди не йде і т. д.

Пишучий отсі стрічки мав в гімназії учителя Поляка, котрий був зрештою незлий чоловік, але здивачілий і як прийшов недобрий на годину й почув від ученика зворот: Rzym prowadził wojnę z Kartaginą, — то кричав: Siadaj, źle, bo wojna nie jest cielęciem, żeby ją prowadzić! Тоді вставав другий ученик і казав: Rzym toczył wojnę z Kartaginą. На те учитель типу п. Гнатишака кричав: Siadaj, źle, bo wojna nie jest jajem, żeby ją toczyć! Колиж ціла кляса зачинала кричати: To jakże tłumaczyć „bellum gerere"? — учитель звертався до Жидів, котрі з природи річи найголосніше кричали і відповідав їм: Albo ja się ciebie pytam, dlaczego twój król Dawid zabił Goljata? Widocznie był taki sam łobuz, jak ty, bo rzucał kamieniami! Niech by Dawid był do Goljata z mieczem przystąpił! Ale to był tchórz! Każdemu z was zapisuję — niedostatecznie". Ученики Жиди кричали: „Za co? Za to, że Dawid zabił Goljata? Co my temu winni?" Ученики Арійці аж качалися зі сміху. Жиди кричали з обуренням, в клясі повставав такий хаос, крик і рветес, що чути було аж на вулицю. Бувало й директор Зих входив до кляси на такий спектакль...

Подібнісенький спектакль викликає п. Гнатишак, пишучи, що якісь слова чи звороти злі, а не каже, як повинні вони виглядати „в добрім стані". І нічим, буквально н і ч и м не аргументує своїх „вироків". А прецінь не може бути ніяким аргументом те, що п. Гнатишак практикував у большевицькій редакції, — бо там, як відомо, рішала переважно практика харківських Жидів. Ми д і й с н о високо цінимо здібність Жидів як добрих публіцистів — і добре булоб, якби п. Гнатишак під тим оглядом переняв був дещо від харківських Жидів, у котрих працював. Та ніяк не можемо признати харківським Жидам здібности в вичуванні, як говорить і нюансує наш народ: Жиди під тим оглядом не можуть бути міродайні, зрештою таксамо як ми не моглиб бути міродайні в вичуванні правильности й нюансів еврейської мови й вимови, котра вимагає спеціяльної будови гортанки і правдоподібно також спеціяльної будови мозку.

З огляду на конечність вияснити право уживання ріжних слів, квестіонованих в нашій мові людьми вихованими під впливом харківських Жидів, будемо відтепер докладніше переглядати газету п. Гнатишака і виказувати блуди, яких — сподіємося — не буде мало.

Нове видання Лермонтова

Як товариші перевели на нім акт обрізання?

В Москві появилося 3-е в и д а н н я „Избранныхъ стихотвореній и поемъ" великого рос. поета Лермонтова. Отже „товариші" поусували з його поезій всі місця, де є хочби найменша згадка про Бога, Церкву, релігію, молитву, або навіть такі релігійні поняття як сумління. Нпр. викинули отсі дві стрічки тому, щоб діти в школах не заінтересувалися поняттям сумління:

„За злато—совѣсть и законъ готовъ продать охотно онъ". Вичеркнули також стрічку: „Молясь иной святынѣ", щоб не було згадки про молитву. Розуміється, товариші ще ласкаво поступили з сим поетом: бо хто їм що зробивби, якби так, розуміється „для добра пролетаріяту", наказали якомусь свому віршомазови „кропнути" пять-шість атеїстичних „поем", вложили їх між поезії Лермонтова і написали, що „відкрили" їх в його посмертних паперах. Не треба тратити надії, що вони ще зроблять се, — оскільки їх не винищить до ноги та сама молодь, котру вони виховують в атеїстичнім дусі.

Нелегка се річ, отже думаймо разом, дитино.

Суть тої появи полягає на тім, що ті всі наші люди, що не оставляють по собі ніякого досвіду свого життя для потомних, ніякого надпису на будівлях, котрі вони будували або відновляли, — се не були і не є люди в повнім того слова значінні, а призраки, привиди.

Дивно тобі? Та воно справді так. Хтось колись чимсь — невідомо хто, коли і чим — вплинув на нашого Великого Князя Володимира, що той прийняв християнство. А той, чоловік крепкої руки, наказав силою вигнати Киян з їх домів і силою пігнати в Дніпро та на силу охрестити. А ті аж ревіли з плачу, коли на їх очах також на приказ Князя кидано в дніпрові филі деревляні ідоли старих божків, до котрих вони так були привикли. І се навіть не так зле про них свідчить, що плакали за тим, з чим зжилися. Вже гірше свідчить ціла та драматична історія про тих, що непідготованих до християнства людей н а с и л у гнали в воду і не знаючих в чім річ — хрестили.

І від того часу діється в нас дуже часто таке, що ніхто не знає, на що воно діється і чому.

Точно таксамо як перед нами призраки провідників нашого народу, котрі нічого по собі не оставили кромі імен. Та призрачність доходить до того, що коли недавно, вже за нашої памяти, помер у Львові митрополит Сембратович, котрого похоронено в підземеллях св. Юра, то в короткий час опісля вже ніхто не міг напевно сказати, де спочивають тлінні останки того Владики, бо ніхто не подбав про зазначення сего на домовині або в крипті на камені.

Отже: чи всі ті люди, котрі в тім часі жили й урядували, а не подбали навіть, щоби два слова написати про те, де похоронено їх Владику, то були дійсні люди, чи призраки? Адже вони минулися як призраки і найменшого сліду по собі і сповнюванні своїх обовязків не лишили. Хоч вони їли і спали і навіть плодилися, але для дійсної церковної культури вони майже нічого не зробили — і тому минулися як привиди.

І так або майже так було в нас і ще є в цілім краю нашім. І се головна причина призрачности нашої культури. Вона така невкорінена як фата моргана злудна на розпечених пісках пустині або на степу беззахистнім, безводнім.

І так покоління за поколінням минає мов призрак культурна верства народа, чи радше та верства, що повинна бути культурна, — й нічого по собі не оставляє! Річ ясна, що коли так буде дальше, то мов призрак минеться й весь нарід. Як ржавіє й марніє орґан, котрого не вживаємо до того, до чого він призначений, так мусить змарніти також орґан проводу, коли він не думає, не провадить, не витворює культурних, дозрілих цінностей, тільки їсть і їсть — як гусениця.

З вини нашої провідної верстви дійшли ми до стану, котрий Куліш так характеризує в поемі „До рідного народу":

О варваре сліпий! Покинь тріюмфувати,
Потупся, счервонїй од сорому тяжкого:
Бо мають всі твої сусіди що назвати
Своїм, а ти своїм не назовеш нічого!..

Але — „кождого дня сходить сонце". Значить, кождого дня можна зачати нову працю й нове життя.

Зрештою лучалися й у нас думаючі люди, котрі оставляли сліди своєї праці і свого досвіду.

(Дальше буде).

З песимізму можна вдаритися до оптимізму, а з оптимізму можна вдаритися тільки до стіни. (Новий Козьма Прутков).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Наші видавничі справи

Статистика, висновки і здогади про те, чим тепер духово кормиться наша суспільність на захід від Збруча і що з того вийде.

Накладом „Українського Економічного Бюра" вийшов сього року „III. Український Статистичний Річник"[1]). Се дуже цінне видання насуває читачеви богато гадок і рівночасно дає відповідь на ріжні проблєми нашого життя.

Для нас особливо цікаво приглянутися в відділі статистики нашої культури, тій ділянці, що говорить про видавництва неперіодичні та пресу. Приглянутися не оком байдужого глядача, а так як приглядається суспільний діяч: порівнює й виводить відповідні висновки.

Перш за все розгляньмо відділ „Неперіодичні друки" (ст. 176—178). Цікавий тут зріст видань українською мовою в УССР.: коли в 1917 році було на Вел. Україні 746 українських неперіодичних друків (у порівнанні з усіми непер. друками, що вийшли тоді на Україні дає се 54, 4%), і в 1918 — 1084 назв (64, 4%), то з приходом большевиків се число починає падати: в 1919 р. маємо вже лише 665 назв (47%), в 1920 — 457 (53, 1),[2]) в 1921 р. 214 назв (32%). З того часу починається зріст книжкової продукції в УССР.: в 1922 — 485 назв українською мовою (29.3%!), а вже в 1931 р. (за Скрипника) назв українських книжок є 6.218, тобто в порівнанні з усею продукцією в УССР. — 76,9% книжок українською мовою. Дальших даних „III. У.Ст.Р." не подає; можна проте припустити, що тепер знов маємо там упадок видань українською мовою. Коли за Скрипника всетаки в УССР. виходило богато оригінальних видань і цінних (хоч пофальшованих) передруків та перекладів зі світових літератур, то тепер в УССР. виходять: або „оригінальна" большевицька казьонщина, або... перекладі з сучасної московської й жидівської літератури. Все те для „направи" української куркульської психіки...

Очевидно, що так поправлена „українська" психіка, ждидоватіла і змосковщена, дасть у висліді два роди людей: 1) казьонних большевиків (з них — як казав небіщик Ленін — 90% жуліків...) і правом контрасту 2) 150%-их націоналістичних шовіністів з душею скривленою методами валєнродизму й макіявелізму. Се предсказання ясне для всякого, хто пізнає й цікавиться духовим життям сучасних Українців в УССР.; видне воно і з розгляду психіки польської суспільности, вихованої під Росією.

Ще гірше й сумніше представиться нам та справа, коли порівняємо кількість українських книжок в УССР з такоюж продукцією в Польщі: Українська книжкова продукція в Польщі типова для вбогого народу, який не потребує „божого слова", а живе самим хлібом. До тогож галицькі вигідники здаються на „соборність з ненькою" та спокійненько консумують гниль, яку їм шле УССР за допомогою галицьких книгарень. Коли для нас ясна річ, що 300 книжок (а властиво: взагалі неперіодичних друків) річно на 6,042.000 українського населення Польщі — се число смішне й невистарчаюче на культурні потреби тої маси в часі, то хіба мусимо пошукати місця, звідки та маса бере решту все таки потрібного їй духового корму. Відповідь ясна: зі старих магазинів (видання масонської змістом „Видавничої Спілки" й і. ліберально-безвірницьких і до того допотопних видань) і — в львиній мірі — з радянського ринку. (На ту тему гл. статтю „За здоровля нації" в ч. 27. "Нової Зорі" з 1935 р.). Виходить, що большевицькі видання своєю масою в часі незабаром заллють наш галицький книжковий ринок вже зовсім. І тоді ми не будемо в силі успішно протиділати збольшевиченню психіки Галичан.

Вірко й переконливо доказують се якраз статистичні дані „III. У.Ст.Р." От прим. у 1931 році на 6.218 українських книжок в УССР видано в Польщі всього 352 українські книжки, тобто в тім самім році вийшло в УССР 18 разів більше українських книжок! Тимчасом кількість українського населення (дані з 1933 р.) в УССР була 30,488.000 а в Польщі 6,042.000; значить Українців в УССР було 5 разів більше ніж у Польщі. Який сумний вислід з того порівнання для культурних потреб Українців у Польщі, в країні, де всежтаки більше маємо свободи ніж в УССР., в Галичині, яка має бути нашим Піємонтом.. Виходилоби з тих часел, що наші культурні впливи в УССР чисельно тричі сильніші від галицьких (5 : 18); не диво, що своєю масою в часі витискають помалу й заливають наші західні землі.

Масою в часі так, бо — зновже та статистика — прим. в УССР за 1924—1931 роки вийшло 30.117 назв книжок українською мовою; за той сам час мали ми в Польщі лише 2.497 назв українських неперіодичних видань. З порівнання виходить; в УССР видань 12 разів більше для населення більшого всього 5 разів!... В тім самім часі, коли тут зглядна свобода й добробут, там террор і нужда... Коли свого часу А. Крушельницький вказував на те в „Нових Шляхах", то казав правду, лише витягав з неї хибні висновки, старого самогубного москвофільства: вся надія на Схід. Треба було витягнути висновки: поправити активність славетного „Піємонту", а не дрімати в неробстві.

Згадана статистика показує дальше, що число українських неперіодичних друків у Польщі в 1931—1932 роках кріз мало помітну тенденцію зменшуватися: 1930 — 410 назв, 1931 — 342, 1932 — 288. Ще яркіше виступає та тенденція упадку, коли порівняти пересічне число накладу: в 1928 р. перес. наклад був 6.524 прим. а в 1931 р. вже тільки 2.573 примірники. Кромі кріз старався про се й п. прокуратор: прим. у 1933 р. на 297 всіх видань сконфіскував 10 (3.3%), в 1934 р. на 280 книжок сконф. 18 (6.4%). Натомісць менше страху мав він перед большевицькими виданнями в українській мові, які ВОКС (чи там для дурення Українців: „Українське Т-во для культурних звязків з закордоном") двокілевими пачками почтою й нетикальними валізами полпредств висилав і досі висилає в українські західні землі.

Цікавий ще поділ тих неперіодичних друків. І так красне письменство — найбільше живий і впливовий чинник у культурній творчости — становило в УССР в числі неперіодичних друків за 1931 рік усього 9.3%; натомісць на наших західних землях у 1933—1934 роках красне письменство дало 154 назв на 643 всіх непер. друків, тобто 23.9%. Вказує се на свобіднішу творчість.

Цікаво, що чисельні признаки упадку нашої книжкової продукції на західних землях кінчаться в 1932 році; в роках 1933 і 1934 маємо тут уже зріст назв (1933 — 297, 1934 — 346). Натомісць загальне число накладу українських книжок в Польщі в 1934 році — 7,246.000 примірників всетаки далеко менше ніж прим. було в 1932 р. (8,273.000 прим.).

Ті два порівнання свідчать про те, що видавничий рух від 1933 року якісно в нас росте; натомісць кількісно, під оглядом накладу а не видань, він має нахил меншати. Причинами якісного оживлення по сім боці були з одного боку упадок „соборницьких" надій на УССР і на Скрипника, з другого повстання літературних премій та „Української Бібліотеки" і врешті суперництво ріжних ідеольогічно-літературних гуртів.

Щодо місця видання українських друків у Польщі то на першім місці маємо львівське воєвідство (в 1932 р. 229 друків), на другому станиславівське (26 друків), на третьому місто Варшаву (8 друків) і т. д. Повторяється стара історія зперед війни, коли то нашим братам зза Збруча найлекше було видавати книжки в Петербурзі.

„III У. Ст. Р." не подає нажаль числа згл. % релігійних книжок, що досі в Галичині мали звичайно яких 14%. Не подано також згадки про книжки того рода в УССР; можна хіба здогадуватися, що в большевії ті книжки сховані в рубриці „інші роди" (5.1%) та що се будуть майже самі безвірницькі книжки.

Відділи про українську пресу в „III Українськім Статистичнім Річнику", який опрацював п. Л. Лукасевич (цит. книжка, „Українська преса" — ст. 179—190 і „Головніші органи преси" — ст. 195—206) — дуже цікаві і повчаючі.

З таблиці про „Розвиток української преси в цілому світі" в 1816—1934 рр. довідуємося, що першим часописом на українських землях була в 1776 р. „Gazette de Léopol" у Львові. Та властивим українським часописом можна назвати щойно „Украинскій вѣстникъ", що почав виходити 1816 р. в Харкові по московськи й по українськи. Початок української національної преси в Галичині — се „Зоря Галицька" у Львові 1848. Перший український часопис поза межами української етнографічної території се „Общий законів державних і правительства вістник для цісарства Австрії"; вийшов у 1849 р. в Відні. Перший часопис на еміграції в Америці се „Америка", що почала виходити в Шенандоа 1886 року.

В 1816-17 рр. маємо 2 назви українських часописів, у 1818-19 рр. уже по одній, потім перерва аж до 1824 року, в 1824-25 рр. знову по одній назві, потім перерва від 1816 до 1848 р. В 1848 р. маємо дві назви, в 1849 — 6 назв, у 1850 — 8 назв і т. д.; щойно 1865 рік дістає „величезне" число аж 10 назв. Се число росте і в 1880 році маємо вже 22 назви, в 1889 — 32 назви, 1893 — 43 часописи й аж у 1909 — 103 назви. 1918 рік приносить уже 273 назви, 1925 — 368 і т. д. В 1934 тих назв українських часописів маємо вже 609. Очевидно є й роки занепаду: 1869 (з 12 на 9 назв), 1884 (з 23 на 17), 1894-99 (з 43 до 31), 1914-16 (зі 141 до 62), 1919-22 (з 256 до 171). Останні упадки нашої преси припадають головно на роки великої війни: (1914—1916) та українсько-большевицької (1919—1922).

З числа 609 назв українських часописів у 1934 році аж 386 виходить на території УСРР, 120 у Польщі, 12 у Чехословаччині, 7 в Ромунії, 48 на еміграції в інших країнах Европи і 36 в Америці й Азії. Значить, беручи порівнання по назвах, відношення 120 назв наших часописів у Польщі до 386 в УСРР виглядалоб на корисне для нашого „Піємонту" (се відношення як 3.2:1, коли відношення числа населення обох держав як 5:1). Воно доказ, що в Польщі більша свобода для Українців ніж в УСРР; та справу можна брати й з іншого боку. Бо на тих 120 назв наших часописів у Польщі маємо всього 2 щоденники, коли в УСРР є їх кільканацять і то в сотках тисяч накладу.

Коли взяти під увагу тематику наших часописів у Польщі, то на тих 120 назв у цілому було 46 політичних і загальноінформаційних, 19 техн., господарських і кооперативних, 14 літературно-мистецьких і історичних, 9 релігійних, 9 для молоді й дітей, 9 професійних, 7 наукових, 3 спортових, 2 жіночих і 2 гумористичних.

Виходилоби з тої статистики, що ре-

[1]) **III. Український Статистичний Річник 1935.** Редакційний Комітет: Др. В. Кубійович, Л. Лукасевич, Е. Чехович. Варшава-Львів-Краків MCMXXXV Стор. 269+19 илл. Формат 12×17 цм. Ціна 1·90 зол.

[2]) Процентовий зріст видань українською мовою при рівночаснім спадку загального числа видань се мабуть наслідок большевицької агітації поширеної друком у нашій мові.

МІЛІОНОВИЙ ЗБУТ ПАПЕРЦІВ і ТУТОК „КАЛИНА” говорить про високу якість і дешеву ціну.
фабрика в Тернополі — фабричний склад Львів, ул. Бляхарська ч. 11. 12-10—50 тел. 239-84.

лігійних часописів маємо в Польщі 5.8%. Та се число невірне: з одного боку більше, бо зібрані в ньому часописи в українській мові ріжних релігій, з другого менше, бо прим. діточі часописи релігійні подано в осібній рубриці. Переглянувши спис часописів на українських землях у Польщі (ст. 195-199 цит. книжки), можемо справити ті числа так: Взагалі релігійних часописів (тобто час., що стоять на якімсь релігійнім світогляді) маємо в Польщі 20 назв (16.6%). В тім числі 16 з них (13.3%) є в руках католиків, 3 в руках ріжношертстних протестантів, 1 в руках православних. Не відносяться ворожо до католицизму ще 5 часописів (нач. редактори — католики), отже можна сказати, що українська католицька преса в Польщі має 21 назв, тобто становить 17.5% всеї української преси в Польщі.

Байдужа до католицизму згл. ліберальна (без постійних нападів на католицизм) українська преса в Польщі має 30 назв (25%). Разом мають католики з „нешкідливими“ 51 назв (42.5%) усеї української преси в Польщі. Протикатолицьких українських ґазет (протестантські, православні, суто ліберальні, радикальні, комуністичні і т. п.) є в Польщі 22 (18.3%); крипто-протикатолицьких (яких редактори ворожі католицтву, та для „політики“ не ведуть нападу явно, тільки підлазкою) є 47 (24.2%). Разом протикатолицький пресовий фронт має 69 часописів (57.5%), тобто числом назв 18 більше, відсотком 15% більше. Ся перевага не булаб іще така трагічна, та вона безпорівнання гірша, коли порівняти накладн катол. преси з накладами протикатолицької і взяти ще під увагу те, як часто появляються ті часописи. Отже приміром 5 катол. політичних тижневиків має наклад 11 тисяч примірників, коли 3 такі безвірницькі часописи мають разом 13 тисяч накладу. Українці католики не мають тепер ні одного щоденника (до війни був „Руслан“, у 1919-20 рр. була „Нова Рада“); натомісць два наші істнуючі щоденники („Діло“ і „Новий Час“) в руках ліберальв. На 10 літературно-мистецьких часописів (переважно місячники) всього 1 в руках католиків і 1 редагує католик. На 10 часописів для дітей і молоді всього 3 в руках католиків, 1 не ставиться вороже до католицизму. Всі ті дані ясно доказують, що Українці-католики в Польщі ставляться легкодушно до апостоляту доброї преси; то з нерозуміння його ваги, то просто з недбалого залишення.

Варт іще поглянути, яке взагалі число всіх наших католицьких часописів на світі та в якім воно відсотку до загального числа української преси. Отже коли загальне число всеї української преси на цілому світі дає цифру 609 назв (се 100%), то католицькі часописи мають в тім числі 65 назв, тобто 10.67%. До останніх часів той відсоток був 14%; значить українська католицька преса в останніх роках стратила 4% в користь некатолицької...

Ол. Мох.

В кождій культурній родині на цілім світі роблять подарунки з книжок при численних подіях і нагодах, а саме: 1) в день уродин, 2) в день імянин, 3) в день коли молодець чи панночка кінчить школи, 4) в день заручин, 5) в день вінчання, 6) на Святвечір, 7) на Великдень, 8) в день патрона місцевости, 9) в кожде родинне свято, 10) при кождій більшій щасливій або нещасливій події, щоб радість утревалити доброю книжкою, згл. щоб смуток злагіднити розумними думками доброго автора. Пригадайте Собі, чи Ви поступали так і чи в Вашій родині робилося так? Коли ні, то направте се, бо з культурних одиниць складається культурна родина, а з культурних родин складається культурна нація. Сила не полягає на грошах, ні на землі, тільки на уморальненні й укультивованні духа. При виборі книжок не забувайте про католицькі книжки „Нової Зорі“ і „Правди“.

Нові видання

Справа целібату. Статті Преосвященного Григорія Хомишина і професора Ренануса. Львів 1935. Бібліотека Української Католицької Організації. Сторін 69. Формат: 17 цм. × 12 цм. Ціна 40 сотиків. — Ся брошура видана в обороні знаменитої праці Впр. о. Плятона Мартинюка ЧСВВ про целібат, на котру в типово протестантський спосіб напав в „Ділі“ знаний „Єремія-теольог“. З огляду на імя Достойного Полеміста Преосв. Григорія та велику актуальність теми ся брошура повинна бути якнайбільше поширена.

Католицька Акція. Вістник Ґенерального Інституту Католицької Акції Гр.-кат. Гал. Церк. Провінції. Рік II. Ч. 3 (4). Львів, жовтень 1935 р. Зміст: Світова Вистава Католицької Преси в Ватикані. — о. Ст. Хабурський: До молоді — про Кат. Акцію (реферат). — Др М. Дзерович: З перспективи одного року. — о. Ст. Демко: Дух Католицької Акції. — *** Католицька Акція в Службі Христа Царя. — о. Ір. Назарко ЧСВВ: Католицька Акція і харитативна акція. — Араміс: Що католикові читати. — Католицька Акція в світі. — Нові книжки. — Хроніка.

Зарваниця часопис для прочан. Рік III. Ч. 3. 1935. Ціна 10 сот. Сторін 16. Формат 16 цм. × 23.6 цм. З ілюстрації. Видає: Гр. кат. парох. уряд в Зарваниці, п. Вишнівчик біля Підгайців.

Calendarul Bunului Crestin pe anul domnului 1936. Anul al IV — lea. Tipografia „Sf. Vasile“ Manastirea Bixad — Jud. Satu-Mare. 23 × 15·4, 100 + (12). Pretul 12 Lei.

В цих днях появився 4-ий річник вище згаданого календаря, що його видають наші ОО. Василіяни в Ромунії, в монастирі в Біксаді, де мають своє Видавництво релігійних книжок та редагують крім календаря ще два священичі місячники „Cuvantul Adevarului“ („Слово Правди“), що виходить вже 13-ий рік, і „Misionarul Euharistic“ („Євхаристійний Місіонар“), що появляється вже другий рік і призначений для Товариства священиків адораторів, котрого централя міститься в біксадськім монастирі. Обидва місячники виходять під редакцією о. Августина Попа ЧСВВ.

Новий Календар виданий пильно й на добрім папері. Є в нім релігійні вірші та оповідання пера самих таки Василіян (Арсеній Аврам, о. Лукіян Поп, о. Юрія Маріни, о. Єфрема та ін.). Особливо цінна історична стаття о. Єфрема про Василіян у Біксаді й Мойсеєві, зі знимками, в першу чергу про видавничу працю біксадських Василіян. В тім календарі немало й знимок, між ін. 4-ох прощ наших тамошних вірних до Біксаду. До календаря долучений церковний устав на 1936 р. в окремій книжечці. — о. Р. Лукань ЧСВВ.

Голос Спасителя. Місячник видають монахи Чина Найсв. Ізбавителя в Йорктоні, Саск. Рік 2. Число 12. Жовтень, 1935. Сторін 375—402. Формат 16·2 × 23·5 цм. Се гарне й пожиточне видавництво заслугує на поширення.

Календарець Українського Кооператора на рік 1936. Рік видання VII. Накладом Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові. Формат 10·6 × 14·7 цм. Стор. 208 + 16 нпг. + 16 чистих. Ціна 1 зл. — Видання гарне і вигідне.

Юрій Горліс Горський: **Червоний чортополох.** (Червона Армія в світлі дійсности). На основі матеріялів оголошених у Совітах і закордоном та власних спостережень підчас побуту в СССР. Львів — Жовтень 1935. Накладом В. Кунанця. Сторін 80. Формат 12½ цм. × 17 цм. Ціна 1 зл.

Антін Лотоцький: **На світанку.** Легендарне оповідання про початки Киева. Образки Михайла Фартуха. Львів 1935. Накладом видавництва „Світ Дитини“. Діточа Бібліотека, книжечка: 166. Сторін 64. Формат: 17 × 12 цм.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРЕЗИДЕНТ РІЧИПОСПОЛИТОЇ Ігнатій Мосціцкий відвідав ґен. Ридза-Сміґлого і відбув з ним довгу нараду.

У ЛЬВОВІ уступив дотеперішний комендант VI корпусу ґен. Поповіч. На його місце призначено ґен. інж. Олександра Літвіновіча, що був дотепер комендантом корпусу в Ґродні.

В КОПИЧИНЦЯХ відбулася недавно нарада всеї місцевої інтеліґенції в справі сучасного нашого політичного положення. Були два реферати. Рішено кермуватися вказівками українського політичного проводу у Львові та поглибити організаційну й політичну працю в повіті.

В ЛУЦЬКУ суд засудив молодого Українця Михайла Чигину на 5 літ тюрми за те, що він належав до ОУН і поширював нелеґальні видання між шкільною молодю.

ЕНДЕЦЬКИЙ ОРҐАН „Варшавский Дзєннік Народови“ опинився в тяжкім фінансовім положенню. Його стараються купити жидівські капіталісти.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ прийшло до злуки всіх масонських льож.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО відкликало дозвіл на участь німецької католицької преси в світовій виставі католицької преси, що відбудеться в Ватикані, в літі 1936 р.

СОВІТСЬКИЙ АМБАСАДОР В ПАРИЖІ Патьомкін запротестував проти неурядових розмов французького премієра премієра Ляваля з німецьким амбасадором.

ГРЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заключило договір з Анґлією. Ґреція згодилася відступити свої пристані до розпорядимости Анґлії на случай війни на Середземнім морі. За те Анґлія готова відступити Ґреції остров Кипр. Такі вісти принесла грецька преса.

АНҐЛІЙСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Гор виголосив промову про закордонну політику Великої Британії. В ній заявив, що велико-британська політика противиться доктрині насильства і бажає помогти тим, що працюють для забезпечення мира. Велика Британія взяла на себе зобовязання супроти Союзу Народів і їх додержить. Злобні люди висказали погляд, неначе Британська Імперія переступила кульмінаційну точку своєї могутности. Та вони вже тепер бачать, що грубо помилились.

АНҐЛІЙСЬКІ ВІЙСЬКОВІ КРУГИ застановляються, якими дорогами можна достарчити зброї й амуніції до Абісинії. Засадничо є 4 шляхи: 1) зелізнича лінія з Джібутті до Аддіс Абеби; 2) з порту Бербера в британській Сомалії муровакою через м. Гарґас до м. Гаррар в Абісинії; 3) суданською зелізницею до м. Гедареф, звідси до м. Галлябат і м. Ґондару; 4) білим Нілем до ріки Собат і дальше караванами до Аддіс Абеби.

ЄГИПЕТСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ урядили протианглійські демонстрації в Каїрі й інших містах Єгипту. В Каїрі товпа заатакувала поліціянтів камінням. Поліція стріляла до юрби. Є богато вбитих і ранених. Всі шпиталі заняті раненими. Є ранених також 45 поліціянтів, в тім богато тяжко ранених.

АБІСИНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО вислало ноту до Союзу Народів. В ній прохає фінансової допомоги для Абісинії.

АБІСИНЦІ розпочали велику офензиву проти італійських військ.

ЯПОНІЯ не хоче згодитися на те, щоб Китай затягнув закордонну позичку в Англії на поправу китайської валюти.

В ЯПОНІЇ поліція увязнила 85 анархістів в Токію, Осаці і Кобі. На лісті підозрілих є ще 600 осіб. Японська аґенція Ренґо твердить, що в Японії анархістичний рух сильно скріпився.

НОВИНКИ

Преосвященний Григорій, Епископ станиславівський, виїхав на місійну працю в дієцезію дня 15 с. м.

„Діло“ в 304 ч. помістило новий напад „Єремії Теольога“ на Преосв. Григорія, Епископа Станиславівського. Се такий напад, якого не помістивби ніякий поважний орґан, не помістивби з огляду на заслуги, вік і становище нападеного. Закиди переняті хоробливою ненавистю й засліпленням загально й докладно знаного „Єремії Теольога“. Розуміється, відповідальність за поміщування таких нападів поносить редактор „Діла“ особисто як також провід УНДА, котрий фактично рішає в „Ділі“. Маємо надію ще побачити власними очима, як таке підривання Авторитету відібється на всіх, що в тій справі співвинні. В слідуючім числі „Нової Зорі“ наведемо одно цікаве зіставлення в звязку з тим нападом.

Обхід в честь о. Маркіяна Шашкевича відбувся дня 10 с. м. о год. 12 в шкільній салі української народної школи ім. о. Шашкевича у Львові. Присутні були: шкільна молодь, родичі, учительський збір і запрошені гості. Обхід зачався точно о 12 год. Міщаний хор школярів відспівав кантату „Най пісня лунає“, „Ой Дністре“, „Над річкою“ і „Дударик“. Дириґувала учителька пані Пшепюрська. Оден з учеників відчитав гарний короткий рефератик про о. Маркіяна, патрона школи. Була ще деклямація вірша „Цьвітка дрібная“, яку виконали в формі інсценізації три учениці. Відтак був гарний живий образ: бандурист окружений дітьми. Обхід тривав 40 мінут.

Українську ткацьку фабрику „Комета“ **основано** у Львові на Знесінні (вул. Словацького 1). Вона виробляє ріжного рода полотна з бавовни, льну та конопель, рушники, обруси, простирала й вовняні сукна самоділи. Кооператива скуповує для своїх виробів ручну пряжу з льну, конопель і вовни. Треба всі свої потреби заспокоювати передовсім у своїх людей, бо часи дуже тяжкі — й коли самі себе не піддержимо, то хто нас піддержить?

Злодії вломилися до монастирської церкви в Тернополі і вкрали: дивани, хідники і інші предмети на суму 874 зл.

Посвячення дому Банку „Покутський Союз“ в Коломиї відбулося 6 жовтня с. р. В год. 11 перед полуднем на подвірі нового дому (при вул. Крашевского) зібралися представники коломийських товариств і установ та запрошені гості. О. пралат Ол. Русин посвятив дім. Потім відбулася гостина в великій салі Банку на поверсі. Підчас гостини виголошено ряд промов і привітів.

В Любачеві відбувся день „Сільського Господаря“. Рано о. Гірняк відправив Службу Божу й виголосив проповідь. По полудні відбулася академія.

В Лодзі була делеґація англійських промисловців. Відбулися наради в справі закупна ткацьких машин в Анґлії.

Мадярський Інститут відкрили на днях у Варшаві. Він має працювати над культуральним зближенням народів польського і мадярського. Директором Інституту став проф. Дивекі. На відкриттю виголосив промову мадярський міністр освіти.

Гумор. — В реставрації. — Ґість: Те курятко, що ви мені дали, самі кости й скіра. — Кельнер: А ви може хотіліб ще й піря?

Одинока українська фабрика футер „Хром“, Пр. Торг. Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всілякого рода футряні шкірки, як також приймає до крашення і перерібки уживані футра. 126—1—16

Спомини В. Ягіча. ч. 1. „Спомини мого живота“ видає Сербська Королівська Академія. Вийшов вже II-ий том за роки 1880—1884. У 20-ій главі є про листування з деякими українськими діячами. Спомини того великого ученого закроєні на велику міру. Сповняють свої обовязки сповіди визначні люди інших народів. А в нас се поява доволі рідка. Тому власне може в нас так розвиватися пайдократія й демаґоґія. Спомини Ягіча видавані дуже дбало й культурно на прегарнім папері і з докладним покажчиком.

Найстарша аптика в Европі є при стариннім монастирі оо. Францішканів в югославянськім місті Дубровніку над Адрійським Морем. Вона основана 1315 р.

В останній хвилі повідомлено нас, що святочні сходини в честь Христа Царя відбудуться 20 с. м. о год. 18 в ґімназії СС. Василіянок при вул. Длуґоша 17.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Інтеліґентна вдова, по матурі ґімназ. і семинарійній, молода, розуміється добре на господарстві рільнім і домашнім, може вчити дітей з нищих кляс ґімназ., пошукує місця господині. Ласкаві зголошення: Гр. катол. уряд парох. Пнів, п. Надвірна. 1—2

КІНА

АПОЛЛЬО: „Княжна чардаша“.
КАСИНО: Сон літної ночі.
КОПЕРНИК: Бенґалі.
МАРУСЕНЬКА: Бенґалі.
МІРАЖ. Пан без помешкання.
МУЗА: Музі до вибору.
ПАКС: Ескімо і додатки.
СТИЛЕВИЙ: „Се люблять мужчини“ і ревія.
УТІХА: Людина-вовк і ревія.
ТОН: Румба.

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На осінний і зимовий сезон

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

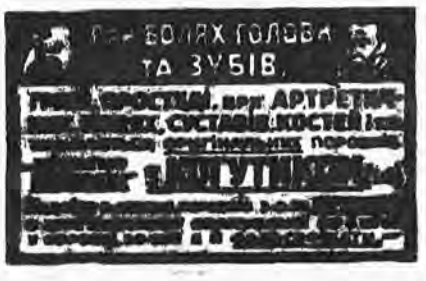

ПРИЙМАЮ ПАЦІЄНТІВ У МОЇМ ЗАВЕДЕННІ ВУЛ. СИКСТУСЬКА Ч. 17, ВІД ГОДИНИ 9—1 і 3—6·30 В НЕДІЛЮ І СВЯТА ЗА ПОПЕРЕДНИМ ЗГОЛОШЕННЯМ. ПАЦІЄНТАМ НАЗНАЧУЄТЬСЯ ГОДИНИ. ВЛАСНА ТЕХНІЧНО-ДЕНТИСТИЧНА РОБІТНЯ. ПОЛЕКШІ В СПЛАТІ.

НАСС 135—1—4

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ПРОСИМО ЗАОСМОТРИТИСЯ на зиму у природні, богослужебні, виноградні, столові

італійські вина

Виконуємо дуже дешево збірні 30 фляшкові посилки.

Українське Представництво

134 **ЛЬВІВ, СКР. П. 116.** 1—2

Увага! Не звертай уваги на перестороги, котрі мають ціль лише відтягнення клієнтів. Замов тільки в нас, а будеш вдоволений. — **Дешево, бо просто з фабрики.**

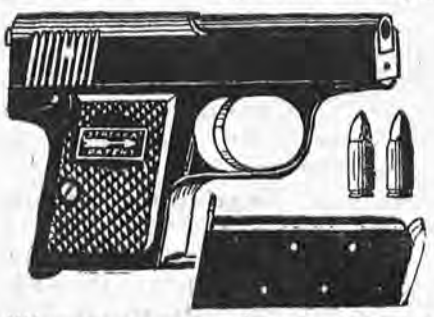

Сензаційний винахід 1935 р.

Зброя без поліційного дозволу.

Автомат 6 мм. виробу 1935 р., що викидає сам гільзи після вистрілу, стріляє до ціли металевими кульками або шротом, гарно оксидований, плоский, системи „Стріла“ забезпечує цілковиту особисту безпеку в дома і в подорожі. Сей автомат то правдива ревеляція в ділянці фабрикації зброї. Він виконаний люксусово, преціїйної конструкції, не затинається, не псується і може служити на довгі літа. Гук оглушуючий. Надається до оборони помешкань. Ціна тільки 5·90 зл; 2 шт. 11·50 зл. Сотка куль Фльоберт 3·55 зл. Автомат „Стоп“ В/г рис. 25·70 зл. Щітку до чищення цівки додаємо даром. Висилаємо без поліційного дозволу. Платиться при відборі. Адреса для листів: Ґенер. Представн. на Польщу і В. М. Ґданськ „Стшала“, Варшава, Д-ра Заменгофа 12 відділ N/z.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тика 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 21 листопада 1935. Ч. 89 (887)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

Варшавський процес ОУН

За убиття міністра внутрішних справ Перацкого.

В понеділок 18 листопада с. р. о год. 10 рано в колюмновій салі варшавського окружного суду при вулиці Мйодовій зачався великий процес ОУН проти 12 молодих Українців і Українок за убиття бл. п. міністра Б. Перацкого. З приводу того процесу уважаємо вказаним підчеркнути деякі моменти, справи і ситуації. Наш католицький консервативний орґан від самого початку осуджував так террор здолу як і террор згори. І вже тому, що серед української суспільности був такий орґан і була така ґрупа, що осуджували террор, ніхто не має права твердити, що весь український нарід відповідальний за террор здолу. Вироку в справі убиття бл. п. міністра Перацкого ще нема й тому ще не вільно згори твердити щонебудь про убийників і про те, чи і хто за ними стояв. В усякому разі вільно і треба зазначити таку дивну появу, як те, що ОУН (Організація Українських Націоналістів), котра на своїм ґрунті, в такім невеличкім Городку не могла навіть на короткий час опанувати ринку, ні навіть одного почтового будинку, в короткий час опісля могла вже до тої міри опанувати рухливу вулицю в міліоновім місті, у Варшаві, що її член міг не тільки довершити убийства, але й утечи. І так скритися, що до сеї пори навіть не знають, де він укривається. Чи се мимохіть не приводить на думку, що коли навіть того убийства довершили члени ОУН, то за ними стояли представники якоїсь могутнішої орґанізації, державної або недержавної, котрій залежало на тім, щоб головний виконавець її волі не попав на лаву обвинуваченых. Дальше замітне те, що одинокий неінтелігент заангажований у тім убийстві, се був власне той, котрому акт обвинувачення закидає убийство. Всі інші се представники української інтеліґентної верстви, а саме її підпольного відлому. Оден доказ більше, що террор стає страшний доперва тоді, коли виходить поза інтелігентську сферу й доходить до людей з простого народа. Четверта замітна річ, яку треба підчеркнути з приводу сего процесу, се те, що сим разом відчуження між молодю з підпілля і старшою українською суспільністю більше ніж було колинебудь досі: молодь не звернулася до старшого громадянства з просьбою в справі оборони й значна часть обвинуваченых виступила в сім процесі взагалі без оборонців. Щойно в останній хвилі якось полагоджено ту справу.— В середині числа подаємо зміст цілого акту обвинувачення і ще деякі замітки про процес.

Чеський преміер про Закарпаття

Новий чехословацький преміер Др Мілян Годжа мав на днях розмову з французьким журналістом в Празі. Преміер згадав в розмові про автономію Закарпаття і сказав м. і.: „Дотепер не можна було здійснити автономії на Підкарпатській Руси. Більшість Карпаторосів се признає. Одначе я твердо рішив дати Підкарпатській Руси окремий статут, як се установлено мировими договорами і в нашій конституції". — Дійсно, час вже виконати те зобовязання.

Прелємінар буджету Польщі

Рада міністрів устійнила цифри буджетових доходів і видатків на рік 1936/37 і приняла цілий буджет, зрівноважений і — як пишуть — реальний. Загальна цифра доходів виносить 2.237,171.000 зл., цифра видатків 2.237,121.000 зл. Отже лишається мінімальна надвишка доходів в квоті 50.000 зл. Одна з головних засад нового буджету та, що сума видатків на вдержання армії і збройної сили остала така, як в попередних роках. Також міністерство освіти дістане потрібні суми так, що ніодна школа не буде замкнена з буджетових причин.

Др. Іван Копач про фільософію

Дня 17. XI. с. р. виголосив Др І. Копач виклад п. з. Що таке фільософія? в салі „Української Бесіди" у Львові. Прелеґент пояснив повстання слова „фільософія". Воно повстало в Греції около 400 літ перед Христом. Відтак обговорив зміст фільософії, котрий творять дві головні проблеми. Перша головна проблема фільософії се питання: чим є сей світ в котрім жиемо і котрого частиною ми є? Се проблема онтольоґічна. Друге головне питання фільософії: чи і як можемо знати щонебудь про те, чим є світ? Перша проблема має 3 розвязки: світ се тільки матерія — матеріялістичний світогляд; світ духовий — ідеалістичний світогляд або світ се дух і матерія — дуалістичний світогляд. Друге головне питання фільософії має три розвязки. Світ пізнаємо тільки змислами — сензуалізм; світ пізнаємо розумом — раціоналізм. І комбінація обох попередних. Ціла історія фільософії се лиш комбінація вичислених 6 проблем. Комбінацій може бути богато. — Після викладу була дискусія. В ній забирали голос: о. др Костельник, о. др Дурбак, мґр. Ісаїв, мґр. Мацьків, ґімназист Антонович, проф. Гайдучок, п. Петришин, о. Маланчук Чина св. Ізбавителя, п. Ґлібовицький, др М. Дзерович. Особливо цікаво говорив о. др Дурбак. Виклад тривав годину, дискусія також. На викладі були присутні м. і. Преосв. Никита Будка і Преосв. Іван Бучко, представники монаших чинів св. Ізбавителя, св. Василія Великого і св. Теодора Студита, богато священиків і світської інтеліґенції та молоді обох полів.

Пять міліонів щурів в Лєнінграді

З Ленінграду повідомляють: Управа міста Ленінграду занепокоєна вічними скаргами населення на зростаючу язву щурів, уладила недавно „конскрипцію" щурів. Стверджено на підставі приблизших обчислень, що в Ленінграді є найменше 5 міліонів тих відражаючих і шкідливих звірят. Пороблено відповідні заходи, щоб усунути ту страшну язву щурів. (Думаємо, що найкраще булоб потворити окремі „колхози" для щурів, по плянам тов. Постишева. Тоді вони найскорше виздихають і товариші матимуть спокій.)

Теперішні довгі і темні ночі це найкращі жнива для вломників, тому обезпечуйте від крадежі з вломом своє майно в

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

21. XI.

Що сей день повинен пригадувати Українцям і Полякам?

Річниці призначені на науку.

Дня 21 листопада 1918 р. військо і правительство відродженої Галицької Держави під напором Поляків, котрі повстали були проти тої держави, були примушені уступити зі столиці Львова. Се був початок кінця Галицької Держави. І не тільки Держави Галицької. Се був початок кінця також Української Держави і над Дніпром. Бо обставини склалися були тоді так, що Українська Держава над Дніпром могла вдержатися і булаб напевно вдержалася, колиб була вдержалася Галицька Держава над Дністром.

Згаданий вище день уступлення зі Львова галицького війська і галицького правительства — се для Українців сумний день. Бо той день пригадує нам нашу історичну невдачу, котра рішила про нинішну нашу долю. Та не тільки саму невдачу пригадує нам той день. Він пригадує нам також причини тої невдачі.

Якіж ті причини?

Причин нашої невдачі у Львові дня 21 листопада 1918 р. було богато. Брак достаточного числа українського війська, брак вмілого командування і тим військом, що було, брак відповідної політичної акції з української сторони не тільки у Львові і в краю, але також поза його границями, передовсім у Польщі і зокрема у Варшаві і т. д. — отсе тільки частина тих причин. Та перша і головна причина нашої невдачі у Львові дня 21.XI. 1918 р. була: наше аж надто слабе становище у Львові в 1918 р. Слабе під кождим оглядом: під оглядом числа українського населення, під оглядом його національного освідомлення, під оглядом його зорґанізування і т. д.

Наше слабе становище у Львові в 1918 р. не було виїмкове. Подібно стояли ми тоді і по інших містах і місточках Галичини. І не тільки в Галичині. Подібно слабо стояли ми тоді також по містах на інших українських землях: на Буковині, на Закарпатті і Вел. Україні. Всюди на тих землях український свідомий елемент по містах був дуже нечисленний і тому не представляв поважної сили в порівнанню з рештою населення тих міст.

Отся слабість українського елементу по містах на українських землях і була головною причиною наших державницьких невдач в 1918 р. Всі інші причини випливали з тої першої причини або її доповняли. Говоримо про фізичні причини.

Слабкість українського елементу по містах України має свої причини. Се передовсім наслідок довговікової приналежности українських земель до чужих держав та національної і суспільної політики тих держав на наших землях. Та богато вини за такий стан міст на Україні паде і на самих Українців. Бо українські міста

належали до тих справ, якими свідомі Українці майже зовсім не цікавилися і на які не звертали уваги. Вони всю увагу звертали на села.

Се мало наслідки фатальні для нас. Наші міста на наших землях стали для нас чужими. Вони стали в Галичині польські, на Буковині — німецькі, на Закарпаттю — мадярські, на Вел. Україні — російські.

Зокрема що торкається міст у Галичині, то наше занедбання супроти них виявлялося в отсих напрямах:

1) В нас взагалі дуже мало займалися нашим міщанством, полишаючи його власній долі. Наслідком того богато наших міщанських родів винародовилося і стоїть нині в рядах наших національних противників. Те винародовлення продовжується і нині, навіть може більше як коли інде.

2) Особливе занедбання зроблено в нас відносно наших міщан — латинників. Бо ототожнивши гр.-кат. обряд з українською національністю, а рим.-кат. обряд з національністю польською, ми тимсамим всіх латинників на наших землях стали вважати Поляками і загнали їх в польський табор.

У висліді таких наших занедбань на терені наших міст і місточок прийшло те, що мусіло прийти: наші міста і місточка в Галичині в значній мірі спольщилися. Про се свідчать переписи населення в нашім краю, се бачить наглядно кождий, хто обсервує наші міста і місточка хочаб в останних 50 літах. Як дуже змінився їх національний склад і характер за той час!

Та найгірше зі всіх міст в Галичині стояли ми і стоїмо в нашім столичнім княжім Львові. Хоч Львів се осередок українського національного життя Галичини, то український Львів дуже слабкий. Правда, живе у Львові около 60.000 українського населення, що становить 20% всього населення міста. Та кілько з тих 60.000 Українців свідомих і зорганізованих? Зокрема впадає в очи майже повний брак у Львові зорганізованої свідомої української робітничої верстви.

Щож належить зробити, щоб по наших містах і місточках, зокрема у Львові, скріпити український елемент?

Належить звернути більшу, ніж доси, увагу на міста і місточка, зокрема на Львів. Бо доси майже вся наша увага була звернена на села.

В тій ціли:

1) Треба передовсім подбати про повне заспокоення релігійних потреб українського населення по містах в гр.-кат. обряді. Бо коли те населення не має змоги заспокоїти свої релігійні потреби в своїм гр.-кат. обряді, то воно відчужується від своєї Церкви і народности. Се треба сказати особливо щодо Львова, де наших церков рішучо за мало.

2) У звязку зі сказаним вище треба вже нарешті змінити старий дуже шкідливий для нашого населення по містах юліянський календар на новий григоріянський, котрий приняв цілий культурний світ і котрого з українських земель вперто держиться ще тільки Галичина.

3) Треба подбати про заснування по містах українських загальноосвітних і фахових шкіл в такій кількости, якої вимагає число українських дітей в тих містах.

4) Треба приступити до зорганізування українського населення по містах і зокрема українського робітничого населення в відповідні орґанізації: фахові, культурні, економічні і т. п.

5) Треба приступити до видавання для міст спеціяльної преси, передовсім фахової і зокрема робітничої.

6) Треба для тих Українців по містах, що не знають української азбуки, приступити до видавання української преси латинкою.

7) Треба влекшувати природний наплив до міст українського населення з сіл.

8) Треба подбати про відповідне приміщення по містах того напливу з сіл, передовсім у своїх людей.

9) Треба зорганізувати ремісничі бурси для української молоді, що вчиться по містах ремесла.

10) Треба зорганізувати для українського ремісничого населення міст відповідні популярні виклади, що освідомлювалиб його національно і фахово.

11) Треба засадничо придержуватися клича: „свій до свого", даючи зарібок передовсім своїм.

12) Треба змагати до того, щоб український стан посідання по містах і зокрема у Львові як найбільше зріс та скріпився набуванням недвижимостей, відкриванням промислових підприємств, ремісничих варстатів, торговельних фірм і т. д. і т. д.

Такі і ще богато інших думок насуває нам Українцям історичний день 21 листопада. Коли ті думки будуть здійснені, тоді день нашого упадку стане для нас вихідною точкою до нашого піднесення.

День 21 листопада се історичний день також для Поляків, зокрема для Поляків у Львові. Вони той день святкують торжественно як день побіди над галицькими Українцями.

Та за ту побіду Польща вже заплатила дуже дорого. А кілько ще заплатить в будуччині?...

Як зазначили ми на вступі, упадок Львова дня 21 листопада 1918 р. був початком упадку Галицької Держави і в консеквенції також Української Держави над Дніпром. Чи львівські Поляки, святкуючи день 21 листопада, подумали над тим, кілько Поляки взагалі втратили через той упадок?

Отже Поляки через упадок Української Держави втратили на схід від Збруча передовсім те, що придбали собі були там впродовж кількох століть. Втратили все. Втратили величезні матеріяльні добра, які мали перед 1918 р. на Вел. Україні. Втратили неменші добра культурні. Втратили так основно, що нині ко недавній великій ролі Поляків на Великій Україні нема й живого сліду.

Та ще більшу втрату, ніж Поляки — як мешканці Вел. України, понесла через упадок Української Держави Польща як держава. Бо вона нині має на сході як сусіда не союзника, яким з природи річи булаб Українська Держава, але могутний СССР, котрий супроти Польщі продовжує традиційну політику б. царської Росії. Яка та політика, про се аж надто наглядно свідчать розбори Польщі Росією в 2-ій пол. XVIII ст., переслідування Поляків в XIX ст. і похід на Варшаву в 1920 р.

Велику шкоду для Польщі з упадку Української Держави 1918—1919 рр. зрозумів дуже скоро пок. маршал Польщі Й. Пілсудский. Він і пробував в 1920 р. бодай частинно направити ту шкоду. Одначе проба та, зроблена з поминенням Галичини, не вдалася. Як відомо, Галицьку Армію, котра тоді перейшла була на сторону Петлюри, розброєно й інтерновано. А без Галичан ніяка західна сила не вдержиться над Дніпром.

Не знаємо, коли прийде до війни з СССР та коли стане знов актуальна відбудова Української Держави над Дніпром. Та одно знаємо напевно. Се може мати успіх тільки при активній участи західноукраїнських земель і зокрема Галичини, які нині належать до Польщі. Та щоб участь та була як найбільш активна, треба вже заздалегідь дати змогу тим землям приготовитися до неї. А приготовляться вони найкраще тоді, коли будуть мати повну свободу для свого національного розвою.

Се лежить в інтересі не тільки тих земель але також в інтересі Польщі як держави. Лежить більше, ніж святкування Пиргової побіди, через котру Поляки стратили на Вел. Україні міліярдові матеріяльні вартости, великі культурні цінности і неоцінимий матеріял в людях, стратили природного союзника Польської держави, яким булаб Українська Держава, та дістали на сусіда свого історичного ворога, Росію. Лежить більше ніж дражнення міліонів власних горожан.

Чи в польській суспільности справді не знайдеться ніхто в сім поколінню, щоби зрозуміти і проголосити отсю думку надзвичайно важну для обидвох народів: факт, що провідна верства народів українського і польського в листопаді 1918 р. не могла порозумітися в справі співжиття тих народів в Галичині, вирішив про знищення української державности взагалі, зліквідував сильне становище культурної польської верстви на Великій Україні тай тим самим відсунув на необмежений час зміцнення і зріст впливу обидвох народів. На такий час, поки оба вони не зрозуміють, що мусять порозумітися, а не тішитися зі шкоди й упадку свого сусіда і природного союзника.

Радіо

Українські авдиції в польськім радію до кінця с. м.

Львівська Радіостанція передаватиме ще цього місяця кілька авдицій, що матимуть українську тему або українських виконавців. Так на свято св. Михаїла, в четвер 21 с. м., почуємо на хвилях радія в год. 10—11.57 богослуження з волоської церкви у Львові, як зрештою у кожде наше свято. В пятницю 22 с. м., в год. 18.45—19. львівське радіо віддало свої хвилі молодій українській пяністці, Оксані Цурковській, відомій зрештою вже з кількох концертів, що виконає на фортепіяні Деліта Довгеного „Вальс Наїлі", Сметани „На морськім березі" й Мекдовела „Танок тіней". В середу, 27 с.м., матиме змогу кождий радіослухач почути в год. 18.30—18.45 літературну авдицію нашого молодого вченого мрґ. Ярослава Рудницького, що говоритиме про „Перший словянський лицарський епос „Слово о Полку Ігоря", а то з нагоди його 750 ліття, яке святкує вся Словянщина. Нарешті у пятницю 29 с. м. почуємо в год. 22. — 22.30 в камеральному концерті зі Львова твори Василенка, композитора родом Українця, якого концерти на флєт, фаґот, обой і клярнет мають в основі туркменську музику. У програмі цього концерту: Засипане місто, Вигасло кохання, Захід сонця, Жайворонок і По пустині. Годиться відмітити, що на грудень с. р. львівська радіостація підготовляє знову цикль українських темою авдицій.

З новин чужого письменства

Тесс Слезінґер оповістив збірник коротких оповідань п. з. „Теперішний час". Американська преса пише, що се типічні образи нової струї в американськім письменстві. — Лондонський кореспондент американських газет Герберт Горвил видає „Словар сучасної американської мови". В нім цікаві ріжниці в уживанні тих самих слів в Анґлії й Америці.

Лікарський фейлєтоник.

Про довге життя

Що сказав про те шведський король?

Французький журналіст Арманд Авросо оповістив розмови з визначними людьми про тайну їх довгого життя. Шведський король Ґустав V, ур. 1858 р., на питання, чому він приписує своє довге життя, відповів: „Від дитячих літ управляю спорт, особливо граю в теніса та полюю. В Стокгольмі я заложив спортовий клюб. Я короткозорий і ношу дві пари окулярів, та се не перешкоджує мені здобувати надгороди. Я спортсмен і всі мої потомки йдуть моїми слідами. В тім тайна моєї молодости. Моя пожива все така сама. Я ніколи не пив еліксирів довгого життя"...

Що сказав б. президент Франції?

Ґастон Думерґ, ур. 1863 р., сказав: „Встаю вчасно і вчасно лягаю спати. Щоденно рано ґімнастикуюся годину, стосуюся докладно до дієтетичних приписів мого лікаря. В нічому не пересаджую, стараюся спати 7 годин. Мій день уреґульований як годинник. Найважніше — я зберігав завсіди мій ґумор і веселість".

ОГЛЯД ПРЕСИ

Союз Українок і УНДО

В пресі появилася отся заява п. Мілени Рудницької:

Повернувши після двомісячної неприсутности до краю, вважаю своїм обовязком подати до прилюдного відома моє вияснення в справі виключення мене Центральним Комітетом УНДО з членів партії „за противиборчу акцію“. Стверджую, що акт Ц. К. УНДО супроти мене є тільки формальним завершенням того розходження між мною і партією, яке назрівало довший час та до якого вкінці дійшло в звязку з виборами, коли УНДО під новим проводом взяло остаточний розбрат з своєю програмою. Визнаю вимогу строгої карности в українських політичних і громадських організаціях, одначе на мою думку член партії має не тільки право, але й обовязок протиставитися зарядженням партійного проводу, коли цей провід ломить основні програмові засади партії. Додам, що про засідання Ц. К., на якому виключено мене з УНДО, президія партії мене, як члена Ц. К., навіть не повідомила і не дала мені змоги знесувати перед Ц. К. мого становища та його мотивів. Про само виключення я довідалася з чужої преси, перебуваючи примусово поза краєм. — Львів, 12. листопада 1935.

ВИЯСНЕННЯ ПРЕЗИДІЇ УНДО.

На ту заяву відповіла президія УНДА в 307 ч. „Діла“ ось як:

Пані Мілена Рудницька подає в „Новому Часі“ з дня 15. листопада ц. р. до прилюдного відома, що очеркнення її зі списків членів УНДО „є тільки формальним завершенням того розходження“ між нею і партією, яке „назрівало довший час та до якого дійшло в звязку з виборами, коли УНДО під новим проводом узяло остаточний розбрат зі своєю програмою“. Далі п. Мілена Рудницька підкреслює у своїй заяві, що це було її обовязком як члена партії „протиставитися зарядженням партійного проводу, коли цей провід ломить основні програмові засади партії“.

З нагоди цієї заяви Президія УНДО вважає за доцільне та необхідне подати до прилюдного відома деякі вияснення, а саме:

Передовсім стверджує, що новий провід партії ані не взяв розбрату з програмою партії, ані ніде і нічим не зломив „програмових засад“ партії. А далі підкреслює, що п. Мілена Рудницька вповні годилася на нову політичну тактику Українського Національно-Демократичного Обєднання. Про це найкраще скажуть факти. Ось і вони:

Дня 6-го липня 1935 року відбулося засідання Народнього Комітету УНДО, на якому обговорювано широко контакт партійного проводу з урядом у справі нормалізації польсько-українських відносин і зокрема в справі майбутньої участи нашої орґанізації у виборах. У часі дискусії промовляла і п. Мілена Рудницька. Вона заявилася за приняттям та одобренням звіту проводу з розмов із урядом, а в справі виборів говорила, як видно з протоколу наради, так: „Ми мусимо йти до виборів. Маю довіря до представників, які ведуть справи. Ми мусіли зробити цей експеримент, бо колиб ми зорганізовано не зробили того і колиб не переводили цього люди, які мають довіря, тоді зробив би це хто інший на нашу і загальну шкоду“.

Дня 8. липня 1935 р. був у Львові тодішній міністр внутрішніх справ п. М. Косцялковський. З тієї нагоди вечором того дня був улаштований у воєвідстві чай, у якому взяли участь запрошені представники українського громадянства, переважно члени УНДО. Між ними була і п. Мілена Рудницька, тоді ще посолка. Колиб пані М. Рудницька була вже тоді вважала, що новий провід ломить основні точки програми УНДО, то хіба у вечорі не повинна б була взяти участи і вже тоді повинна б була протиставитись такому актові нового проводу. Бо ця участь у чаю, влаштованому з нагоди побуту міністра у Львові, випливала саме з заложень „нової політики“.

Дня 20. липня 1935 р. відбулося засідання Центрального Комітету УНДО, на якому керманичі партії та умандатовані для переводження виборчого компромісу складали звідомлення з розмов із урядом у справі кандидатур. У тому звідомленні підкреслено всі труднощі, звязані з деякими кандидатурами, і поставлено справу дальших розмов під вирішення Центрального Комітету. На тому засіданні зазначено також у звідомленні, що справа кандидатури п. Мілени Рудницької стрічає деякі труднощі, але остаточно вона ще не вирішена і є надія, що цю кандидатуру всеж таки мабуть удасться провести. Над звідомленням відбулась широка дискусія. А в ній забирала слово і п. Мілена Рудницька. Вона виголосила обширну промову, в якій зазначувала, що з національного становища не можна допускати до того, щоб наші кандидатури узгіднювати з польським урядом. Але в другій частині своєї промови домагалася, щоб і при таких обставинах провести бодай одну жіночу кандидатуру (себто її). Висновком широкої дискусії було внесення дир. Кузика, яке підкреслювало, що переговорів у справі виборчого компромісу не можна зривати з персональних причин кандидатів. Це внесення одноголосно ухвалено.

Тоді п. Мілена Рудницька теж не вважала доцільним і потрібним робити для себе відповідні висновки з того, що новий провід „ломить основні програмові засади партії“. І щойно в серпні, коли стало відомим, що кандидатури п. Мілени Рудницької не вдасться утримати, вона стала на становищі, що українське „зорганізоване жіноцтво“ не тільки не може взяти участи у виборах, але й повинно виборчу участь нашого населення побоювати, себто вибори бойкотувати. Нам відомо, що на одному й тому самому засіданні „зорганізованого жіноцтва“ одночасно принято дві постанови: 1) в справі активної участи у виборах нашого жіноцтва, якщо пройде кандидатура п. Мілени Рудницької і 2) в справі бойкоту виборів, якщо п. Мілена Рудницька, як голова Союзу Українок, не пройде на листу кандидатів. Крім того на тому засіданні рішено, що жіночою кандидаткою може бути єдино і виключно п. Мілена Рудницька, при поважнім спротиві меншости (6 за і 4 проти).

Так то виглядає у світлі подій і фактів це „ломання“ основних засад партійної програми. З того ясно, що якщо взагалі може бути мова з боку п. Мілени Рудницької про якенебудь „ломання“ програми чи „розбрат“ із нею, то слід підкреслити, що відбувалося воно при свідомій співучасти п. Мілени Рудницької. — Василь Мудрий. — Волод. Целевич.

Політика правлячого табору

в оцінці жидівського журналіста.

Відомий жидівський публіцист Зінґер пише в жидівськім орґані „Наш Пшеґльонд“ про актуальну ситуацію в правлячім таборі м. і.:

„По історичнім дні, коли на соймову трибуну виступив п. віцемаршалок Сьвітальський, коли подразнений премієр Косцялковский мусів йому відповідати коротко і виразно, здавалося, що настане цілковите зірвання зносин. Та сталося інакше. Після виміни горячих слів маршалка Сьвітальского запрошено на конференцію бувших премієрів разом зі всіми полковниками премієрами. Може хвили була така поважна, що треба було зібратися до купи без огляду на ріжниці... тактичні. Мусіла то бути особлива ситуація, коли на конференцію премієрів візвали також міністра закордонних справ Бека. Кілька годин передтим відбулася довша розмова між премієром і бувшим міністром військових справ і делеґатом до розбройних справ в Женеві ґен. Сосновским. Чи се були справи, що відносяться до закордонної політики, чи не лучилися вони з буджетовою або фінансовою проблемою держави. Чи не вяжеться часом все те з подорожею віцеміністра Коца до Парижа. Може отвираються нові виґляди в господарських польсько-фрацузьких відносинах, котрі впрочім вяжуться з проблемою політичних відносин.

Хірурґічна праця в президії міністрів провадження рівночасно з таємничими розмовами на першім поверсі. Товаришила їм також таємна ґербатка в Ґенеральнім Інспектораті Збройних Сил. Може в обличчі поважних журб відбувається сильніше злучення правительственного табору, затерта другорядних ріжниць, котрі бували часто проблемою тактики. Може кинене полковниками слово „керенщина“ перестрашило теперішних власть імущих.

У всякім разі можна ствердити понад всякий сумнів, що в сучасній хвилі вирівнюються внутрішні рахунки в таборі, що приходить хвилево до перепросин. Хто знає, чи „Ґазета Польска“ не стане знов правительственним орґаном, хочби на деякий час“.

Італійсько-абісинська війна

„Джорналє д' Італія“ (Ґайда): Цікавий безперервний відступ абісинської армії перед Італійцями. В Абісинії поясняють се хитрими стратеґічними рахубами. Зате в Европі уважають се знаком повного браку зацікавлення етіопського правительства до долі окраїн, на котрі фактично ніколи не розтягалася його власть А поступування населення тих окраїн представляє свого рода плебісцит. Тимчасом весь наступ женевських санкціоністів спертий на передумові, неначе Етіопія боронить єдність своїх народів.

„Ґрангуар“ (Кореєп. зі Схід. Африки): В той день, коли італійський експедиційний корпус стрінеться з військами Негуса, справа обернеться для Абісинців погано. Се буде удар між зелізним горшком та глиняним. Се буде схожість змагу між вельосипедом і автомобілем. Адже Абісинці сліпі: вони не мають розвідчого летунства. Вони фактично розброєні; вони не мають ні бомбовозів, ні сучасних крісів, ні танків.

ОСИП НАЗАРУК 12)

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Столиця Апостольська

II. Вїзд до Риму.

Та вже на приватних будівлях побачити надпис внутрі чи на зовні се у нас велика рідкість. Цікаво, що розмірно ще найчастіше можна побачити надписи в наших селянських домах, на сволоках, або на камяних загородах. Я сам бачив такі селянські доми й загороди і на Поділлі і в горах.

Се знак, що селянська верства не призрак. І тому вона на сій землі зберегла в собі якусь дійсну, то значить традиційну, не призрачну культуру, — коли наша висша верства, котра повинна давати провід народови у всім, вийшовши з народа, затратила його культуру, а ніякої нової не пристарала. І ходить такий інтеліґент по світі Божім з охлапами кількох латинських, німецьких або французьких сентенцій в голові, часом знає ще дві три грецькі приповідки, нпр. „ґноті савтон“, зі старших не оден памятає ще перші строфи деяких поезій чужих поетів, ну й німецьку або російську команду, як був при війську — тай на тім ціла його „культура“ зачинається і кінчиться...

Тут головна причина того, що на такім неуправленім ґрунті виростає всяке хабаззя і то виростає надзвичайно скоро і все в карикатурних формах чужини. Вистарчить, щоби в Італії появився фашизм, рух що виріс на її традиційних основах і відповідає її повоєнним пекучим потребам, — а вже в нас появляється карикатура якихсь вечірних тіней, що фантастично скачуть і люблять, коли хто назве їх „фашистами“...

А що було з т. зв. соціялізмом! Доходило до дійсної коміки. Нпр. ніякої буржуазії в Галичині між Українцями не було ні на лік. Але що марксівський доктринарний соціялізм виріс теоретично в Англії, де сам Маркс бачив своїми очима велику буржуазію і поручав боротися з нею, отже наші „соціялісти“ показували робітникам свого нещасного мужика, котрий навіть в осени не все був ситий і крутився за позичкою, бо не мав чим податку заплатити — і казали, що то „буржуй“!... Або показували на інтеліґентів, котрі перед кождим першим крутилися як пси в кругольні, бо не мали чим дотягнути до кінця місяця — і цькували на тих бідаків, називаючи їх „панами-буржуями“...

Сей безстидний брак усякої культури думки був і є з одної сторони комічний, а з другої страшний і трагічний: бо як прийшла велика війна і по ній нагода збудувати свою державу, то ті українські соціялістично - карикатурні інтеліґенти зачали з запалом — розвалювати українську армію, бо соціялізм на заході (де кождий нарід має свою державу) вживав в демагоґічних цілях противійськових кличів.

І розвалили.

А як з півночи зачали сунути на Україну большевики, тоді наші соціялістичні інтеліґенти (а вожиж були і міністрами і командантами тих нужденних останків армії, яких ще не вспіли розложити!) очевидно не знали що робити: йшли „правдиві“ соціялісти з червоними прапорами, якже їх було по голові бити? І наші погороїжилися — тай пішли тельмом і масою на службу до чужих і ревно помагали їм займати Рідний Край — „для соціялізму“...

А большевики всадовившися, як не зачнуть парити тих кріликів! Справедливо їх вибили і на Соловки „соціялізм будувати“ заслали. Так відбивається на цілих верствах і народах брак традиційної культури думання.

(Дальше буде).

Варшавський процес ОУН

За убиття міністра внутрішних справ Бронислава Пєрацкого.

Подаємо тут по можности короткий зміст величезного акту обвинувачення в варшавськім процесі ОУН, акту, котрий також є змістом 26 великих томів судових актів. Робимо се не тільки з публіцистичного обовязку інформування своїх читачів, але також в тій пожиточній цілі, щоб нашій суспільности живо представити докази розкладу нашого підпілля, на котре значна часть суспільности в краю довго й уперто покладала всі свої політичні надії, а за морем на еміґрації ще й тепер покладає. Се підпілля то тяжка, незагоєна рана нашого і без того знесиленого народу. Та рана тим страшніша, що в ній зломилося богато нашої молоді, між котрою були також одиниці дуже здібні й богато обіцюючі. Наше засадниче становище до террору під оглядом етичним і політичним висказували ми нераз. Про терор видали ми навіть окрему брошуру. Тому не будемо тут повторяти того. Сам акт обвинувачення, котрого зміст тут подаємо, представляє тілько страшних моментів, що ми здержуємося від коментарів до нього. Зрештою в часі розправи виринуть ті коментарі самі собою з уст обвинуваченых і свідків.

Акт обвинувачення.

Прокураторія апеляційного Суду в Варшаві обвинувачує: А) 1) Степана Бандеру, літ 26, сина Андрія й Мирослави; 2) Миколу Лебедя, літ 25, сина Михайла й Катерини; 3) Дарію Гнатківську, літ 23, дочку Омеляна й Александри; 4) Ярослава Карпинця, літ 30, сина Петра й Павлини; 5) Миколу Климишина, літ 26, сина Дмитра й Анни; 6) Богдана Підгайного, літ 31, с. Володимира й Марії; 7) Івана Малюцу, літ 25, с. Івана й Александри; 8) Якова Чорнія, літ 28, с. Івана й Ксені; 9) Евгена Качмарського, літ 25, с. Осипа й Анни; 10) Романа Мигаля, літ 24, с. Степана й Вероніки; 11) Катерину Зарицьку, літ 21, дочку Мирона й Володимири і 12) Ярослава Рака, літ 27, с. Антона й Софії — в тому, що: всі вони між роками 1929—1934 належали до Орґанізації Українських Націоналістів.

Крім того Б) 1) Бандера мав намовити в травні і червні 1934 р. Гриця Мацейка, сина Івана й Агафії, уродж. 7 серпня 1913 р., до вбийства міністра внутрішніх справ Польської Річипосполитої Бронислава Пєрацкого, припоручив Мацейкові поїхати в Варшаву, достарчив грошей і орґанізаційної опіки на ту ціль, приготовив утечу, доставив грошей Лебедеві і Гнатківській, котрі підготовляли замах, дав Мацейкові автоматичний пістолет системи „Hispan”, з котрого 15 червня 1934 року Гриць Мацейко вбив мін. Перацкого. 2) Лебедь крім провини, котру закидається Бандері, перевів розвідку й нагляд для устійнення способу життя мін. Перацкого, вибрав час догідний для виконання замаху і місце, дав Мацейкові бомбу і вказав особу міністра. 3) Гнатківська у Варшаві була помічна в підготовці замаху, як Лебедь, крім того тримала звязок між Лебедем і Мацейком. 4) Карпинець у Кракові сфабрикував і доставив бомбу Мацейкові. 5) Климишин помагав Карпинцеві у фабрикації бомби та доставив хемікалій для тої цілі. 6) Підгайний запізнав у Львові Бандеру з Мацейком, дав Мацейкові пістолет і тримав звязок з Лебедем. 7) Малюца заосмотрював Лебедя в гроші і підготовив у Познані і Люблині місце для переховування вбийника.

Крім того провинилися: В) Чорній, що переночував у червні 1934 р. Мацейка в Люблині; Качмарський, що поміг Мацейкові у Львові до втечі, сконтактував його з Малюцою і дав зброю і гроші; Мигаль утримував у Львові звязок між убийником і Малюцою; Зарицька переховала в Ямнім Мацейка й відпровадила його аж до Ясіня; Рак на припоручення Малюци відпровадив Мацейка до Ясіня і передав його під опіку Ярослава Барановського (брата Романа, страшно знаного з самбірського процесу. — Ред.)

Всі ті злочини обняті: Щодо пункту А) в арт. 93 § 1 і 93 § к.к., щодо пункту Б) арт. 26 в звязку з арт. 225 § 1 к. к., щодо пункту В) арт. 148 § 1 к.к. на підставі арт. 19, 26 і 29 к. п. к.

Обоснування обвинувачення.

Дня 15 червня 1934 р. в год. 15.40 у Варшаві в домі при вул. Фоксаль ч. 3, виконано револьверовий замах на міністра внутрішних справ Бр. Перацкого, котрий помер внаслідок ран в год. 17.15.

Як доконано вбивства?

Тогож дня мін. Перацкий після урядування в М. В. С. в замкненім самоході поїхав до „Товариського Клюбу” при вул. Фоксаль ч. 3., де звичайно обідав. Шоферував Станіслав Вітульский. Дім Клюбу є на самім початку вул. Фоксаль (нині вул. Перацкого) і межує з огорожею, що є неначе сліпим закінченням улиці від посесії Замойских. Коли міністр увійшов до сіней, возьний Зайонц відчинив входові двері галі. В тій хвилі крізь відчинені двері побачив незнайомого молодого осібняка, який підбіг по ступнях до міністра і ззаду кількакратно вистрілив в нього з безпосередної віддалі. Міністр упав лицем на долівку. Возьний Зайонц зразу стратив був рівновагу духа, відтак побіг до читальні та зааларымував керовника клюбу Опольского криком: „Міністра Перацкого вбито!” Обидва вони і ще з Адамом Давдою кинулися за вбийником до паркану, що відділював город від вул. Фоксаль. Тимчасом убийник йшов хідником і спокійно посвистував. Праву руку тримав в кишені, під пахою тримав невеличкий клунок. Зайонц пізнав його і крикнув: „Се той!” Тоді незнайомий кинувся втікати. За ним пігнали згадані три особи. До погоні долучилися ще м. і. воевода Беліна Пражмовский і ін.

Погоня йшла вул. Фоксаль. Вбийник добіг до вул. Коперника. Там стояв поліціянт. Він чув голоси „тримай бандита-злодія” і бачив утікаючого, що перебігав дорогу. Одначе поліціянт не міг стріляти, бо на вулиці був сильний рух. Зявився другий поліціянт і вистрілив за втікачем, та не вцілив. Втікач вистрілив до другого поліціянта і ранив його в руку. Сей поліціянт, Обрембскі, вицофався з погоні, а вбийник побіг на вул. Щиглю.

Вбийник утік.

Також шофер міністра прилучився до погоні і їхав автом за вбийником. До авта вскочив поліціянт Баґіньский і вони оба доганяли вбийника. А вбийник добіг до сходів, що провадять в гору до вул. Окульнік. На закруті тих сходів, на кільканацять метрів від погоні, вбийник щез з очей погоні. Погоня затрималася при сходах. Поліція зачала розшуки, спираючись на тому, що вбийник був одягнений в ясно-зелений плащ.

Тимчасом о 16 год. з брами ч. 5 при вул. Окульнік вийшов звичайним кроком незнаний осібняк і пішов в напрямі музею Красіньских. Вправді люди його завважали, та спочатку не звертали на нього уваги і не припускали, що сей осібняк — убийник. Щойно згодом пішли урядовці поліції до згаданого дому і на сходах знайшли плащ і в кишені плаща білет на крісло в міськім городі і жовто-блакитну стяжку.

Тимчасом до Клюбу прибуло поготівля і ствердило, що міністр був смертельно ранений в голову. Після операції мін. Перацкий помер в год. 17.15.

Пізніше устійнено, що люди бачили вбийника, як він проходжувався вулицею Фоксаль. Був се молодий бльондин, вище середного росту, з правильними рисами обличчя.

Бомба.

Вбийник утікаючи кинув пакунок під ноги погоні: невеличку чорну бляшану пушку. Се була бомба. Знавці орекли, що бомба могла вбити кілька осіб самою силою вибуху, незалежно від поцілення відломків пушки. Що бомба не вибухла, се сліпий припадок: запальник не функціонував добре.

Перший покажчик для слідства.

На передодні замаху, 14. VI. 1934 р., краківська і львівська поліція перевела увязнення осіб підозрілих в приналежности до ОУН. В часі ревізії в Кракові знайдено в помешканні Ярослава Карпинця хемічну лябораторію. В звязку з тим привезено до Кракова бомбу, кинену в Варшаві. І на підставі порівнання її складових частин та вибухового матеріялу устійнено, що ту бомбу сфабрикував Карпинець. Тому поліція зачала шукати справників замаху між членами ОУН. Крім Карпинця увязнено також його помічника Миколу Климишина. Карпинець заперечив, щоб він робив бомбу, Климишин взагалі не хотів нічого зізнавати і так тримався аж до покінчення слідства.

Хто такий „Володимир Ольшанський“?

Тимчасом 18 червня 1934 р. зголосився на поліції в Варшаві якийсь Ізмаїл Чернов і заявив, що в нічлігарни, де він хвилево мешкає, перебував кілька днів якийсь молодець, котрий вийшов звідти 15 червня і вже не вернувся. Слідство показало, що той молодець легітимувався особистим доводом зі Львова на імя Володимир Ольшанський і що він мешкає у Львові при вул. Карпіньского 21. Сей „Ольшанський” говорив в нічлігарни дуже мало. Коли його питали про причину приїзду до Варшави, сказав, що приїхав „забавитися”. Свідки з нічлігарні зізнали, що „Ольшанський” виглядом і одягом відповідав описові вбийника мін. Перацкого. Він залишив в нічлігарні течку, в котрій знайдено пасту до зубів „Альое” і кілька варшавських часописів.

В міжчасі 22 червня 1934 р. поліційний аґент, висланий у звязку з убийством до Данціґу, підглядав тамошний осередок українських підпольних діячів, чи припадком не зявиться там убийник міністра. Аґент спостеріг, що з визначним членом ОУН Фединою ходить якийсь невідомий Українець, котрий недавно прибув до Данціґу, бо не орієнтувався добре в місті. Щодо Федини, то аґент знав, що він влекшує втечу втікачам з Польщі перед польською поліцією. Аґент слідив за Фединою і його товаришем, як вони сіли до потягу, що відходив до Цоппот. В потягу їдучи в тім самім переділі, аґент підслухав, що сей осібняк, котрий ходив з Фединою і ще якась жінка, говорили по українськи. В Цоппотах зявився Федина, котрий запровадив сліджених до моля. Там невідомий мущина попращався з Фединою й жінкою, а сам вступив на поміст корабля „Пройсен”, що їхав до Свінемінде. Аґент набрав переконання, що невідомий пасажир має щось спільного з убийством мін. Перацкого і дав знати до Варшави. Варшавська поліція просила телеґрафічно німецьку поліцію в Свінемінде, притримати невідомого мущину. Німецька поліція перевела ревізію між пасажирами прибувшого корабля і притримала молодого Українця. Він вилегітимувався паперами виданими генеральним консулем Німеччини в Данціґу на імя „Евген Скиба”. Німецька поліція увязнила Скибу і привезла до Берліна. В Берліні зроблено знимку і відтиски пальців. Ще того самого дня Німці відіслали Скибу літаком до Варшави. Скиба відмовив зразу зізнань. Його сконфронтовано зі свідками

вбийства, але вони не пізнали в ньому убийника.

Зате краківська поліція пізнала в Скибі осібняка, що 30 травня 1934 р. був довший час в мешканні Карпинця. А мешкання Карпинця обсервували льорнеткою. Відтак поліція ствердила, що правдиве прізвище „Скиби" Микола Лебедь і що він зі Стрілиск Нових та що його пошукують за підготовку нападу на почту в Городку дня 30. XI. 1932 р. При арештованім Скибі-Лебеді знайдено ріжні друки м. і. вирізки краківських ґазет з 16. VI. 1934 р. Далі поліція ствердила, що Лебедь купив свій капелюх у Варшаві 18. VI. 1934. Стверджено також, що білля Лебедя куплене в Варшаві і що він позичав книжки у варшавській позичальні Козловского.

Дарія Гнатківська.

Лебедь заходив до позичальні книжок з молодою жінкою, яку записав як Галіну Заржецку. Тимчасом в Варшаві зачали шукати помешкання Лебедя. Вкінці дозорець при вул. Кошиковій 19 пізнав Лебедя після фотографії а мешканка того дому Кашерова пізнала в ньому свого субльокатора „Сваричевського". Вона зізнала, що Лебедь - Сваричевський наняв помешкання 15. VI. 1934 на ціле літо. До помешкання „Сваричевського"-Лебедя приходила молода жінка, яку він представив як свою наречену. Дня 15 червня був поденервований і мав сказати Кашеровій, що „нині взагалі тяжкий день". Відтак виїхав нагло з Варшави і 18 написав з Ґдині до Кашерової, що поїхав лікуватися над море на 1 місяць. Поліція довідалася, що Сваричевський винаймив у Варшаві ще одно помешкання для своєї, як казав, нареченої. Поліція перевела ревізію в тім другім помешканні. Показалося, що там мешкала якась „Квеціньска", до котрої часто ходив Сваричевський і котра між 15 і 17 червня зникла з Варшави. Потому й вона писала до своєї господині з Ґдині.

Що зізнав Лебедь?

Поліція переслухала Лебедя 2, 10, 22, 24, 25 серпня 1934 р. Він признався до свого правдивого назвиска і зізнав м. і., що був у Варшаві до дня 16 червня і того дня виїхав з нареченою до Ґдині. Військову книжку на імя Сваричевського купив у Львові за 5 зл. В Варшаві довідався про вбийство мін. Перацкого з надзвичайних видань. Відтак Лебедь рішив виїхати до Данціґу а наречена до Львова. В Данціґу невідомий чоловік дав йому документ на імя „Евген Скиба". Сей чоловік представився мабуть як Федина.

Зголошується шофер.

В часі слідства зголосився шофер Адам Кочик і зізнав, що в критичнім дні возив таксівкою молодого мущину на вул. Тамку. Коли мущина платив за перевіз, був дуже схвильований. При конфронтації шофер пізнав Лебедя.

Ще одно обтяження і конфіденціональні відомости.

Секретар мін. Перацкого Е. Ставіцкий зізнав, що міністр бував в Европейській каварні в Варшаві. З переведеного слідства в каварні показалося, що Лебедь був весною 1934 кільканацять разів в каварні і то якраз в порі, коли там перебував міністр.

В вересні 1934 р. львівський слідчий уряд дістав довірочну вістку, що вбивником мін. Перацкого е Гриць Мацейко. Поліція шукала за ним, та його вже не було в краю. Дальше поліція довідалася, що Мацейко перебував по вбийстві в Люблині у Чорнія. Чорній потвердив се на допиті. При тій нагоді поліція устійнила, що Лебедь перебував у Варшаві вже в 1933 р. з якимсь „Дацком", що відтак виїхав до Чехословаччини і звідти до Німеччини. В Німеччині представлявся як „Марко Волощак". Його притримала німецька поліція й устійнила, що Лебедь, „Волощак" і „Дацко" се одна особа.

Гнатківська признається.

Дня 7 жовтня 1934 львівська поліція дістала конфіденціональну вістку, що з Данціґу до Смодного пов. Косів по довшій перерві вернулася Дарія Гнатківська, дочка тамошнього священика. Її увязнено і вона призналася, що Лебедь її наречений. Її вивезено до Варшави і там пізнали в ній „Квеціньску" і „Заржецку". Вкінці Гнатківська призналася, що була з Лебедем в Варшаві і Данціґу. Відтак Гнатківська відкликала частинно свої зізнання.

Вияснення Карпинця щодо бомби.

Дня 15 і 16 серпня 1934 Карпинець признався, що належав до ОУН. Признався також, що зробив пушку і запальник до варшавської бомби на приказ ОУН з кінцем травня 1934 р. На питання, хто дав приказ і кому віддав зроблені части бомби, Карпинець відмовив зізнань.

Такі самі кульки.

Львівська поліція ствердила з приводу замаху на абсольвента Якова Бачинського, що кульки на абс. Бачинського і мін. Перацкого є такі самі, себто калібру 7·65 цм. і мали фабричні знаки „D. W. A." На тій підставі стверджено, що замах у Львові й опісля в Варшаві виконано тим самим револьвером.

Замах на дир. Івана Бабія і зізнання Івана Малюци.

Дня 25 липня застрілено дир. української державної гімназії у Львові, Івана Бабія. В звязку з замахом увязнено Івана Малюцу. Він признався, що належить до ОУН. В справі замаху на мін. Перацкого зізнав м. і., що в жовтні 1933 р. провідник краевого ОУН Стефан Бандера припоручив Малюці поїхати до Люблина і знайти там помешкання для ОУН. Рівночасно Бандера приказав йому вступити до Варшави, де мешкав Лебедь під назвиськом „Дацко". Малюца довідався від Лебедя, що підготовляється замах на якогось міністра. Відтак Малюца поїхав до Познаня і вишукав „хату" в студ. Зощука. Вступив до Люблина і там приготовив „хату" в студ. Чорнія. Арештований Чорній заперечив зізнання Малюци. Дальше Малюца зізнав, що Лебедь оповідав йому, що закордоном рішено заперестати експропріяцію, а зачати „мокру (кріваву) роботу". Лебедь мав оповідати Малюці, що в Берліні познакомився з Павелічом, провідником „Усташі" (Хорватської терористичної організації). Коли в травні 1934 р. Лебедь був у Львові, Бандера сказав Малюці, що потребує для Лебедя жінки. Бандера рішив, що поїде Гнатківська.

Стефан Бандера, ур. 1909, студент лісник, не признався до приналежности до ОУН і заперечив, неначе б то помагав до замаху на мін. Перацкого.

Зізнання інж. Підгайного.

Він обняв провід одного з боевих відділів ОУН у Львові. До його відділу належали: Евген Качмарський, Мирон Королишин, Гриць Мацейко і ще якийсь псевдонім „Залізняк". Крім того до відділу належав Іван Ярош. Розвідкою кермував Роман Мигаль. До нього належала жіноча розвідка, якою кермувала Марія Косівна. До сеї розвідки належала теж Катерина Зарицька. На весну 1934 заявив Бандера, що провід ОУН жадає активности і зазначив, що організація слідить комісаря Білевіча у Львові, а в Варшаві міністра Наконечнікова - Клюковского і радника Івахова. В травні 1934 Бандера сказав Підгайному, що буде „робота", одначе не в Галичині. Зізнання Підгайного покриваються з зізнаннями Качмарського. Підгайний признався дальше, що на приказ Бандери організував замах на тюремного підкомісаря Кособудзкого.

Мацейко зголосився як охотник.

Мацейко зголосився добровільно виконати замах на тюремного підкомісаря. Псевдонім Мацейка — „Гонта". Одначе провід ОУН мав заявити, що Мацейка ужие до іншої роботи. Бандера сказав Підгайному підчас стрічі, що до пляновані „роботи" зголосилися ще два боевики. Підгайний запропонував для Мацейка револьвер системи „Hispan" 7·65 мм., з котрого Мигаль вбив студ. Бачинського. Качмарський приніс „Hispana" Підгайному, сей передав Бандері, а Бандера Мацейкови. Ті зізнання потвердив і Мигаль.

Секрет, про який знало багато людей.

Бандера заявив Підгайному, що „Гонта" мабуть не вернеться. Те саме заявив Підгайному Качмарський. Незабаром хтось доніс Бандері, що „якийсь Мацейко" лишив свому вуйкови записку, що „їде на прогульку, з якої вже мабуть не вернеться". Далі зізнав Підгайний, що коли мін. Перацкий був в Галичині на інспекції, Мигаль приніс вістку про побут міністра в Стрию. Передаючи вістку сказав, що варт „щось зробити". Бандера поручив Підгайному передавати всі вістки про побут мін. Перацкого Степанові Долинському. Сей Долинський був другим керовником львівської боевої ґрупи і як зізнав Підгайний мав проводити нападом на почту в Городку, а тепер кермував боевою акціею на провінції. Долинський поручив Підгайному висилати всі вісти до Варшави до Лебедя. Підгайний не робив сего сам, тільки виручувався Мигалем.

Дня 14 червня 1934 р. поліція арештувала Бандеру й Підгайного у Львові. Як зізнав Мигаль, функцію Підгайного перебрав Роман Шухевич. Мигаль зустрінувся з Шухевичем в день убийства мін. Перацкого, себто 15. VI. 1934 вечером. Шухевич видав припоручення для Мигаля і Качмарського, а про замах мав сказати: „се наш найкращий подвиг". Акт обвинувачення каже, що Роман Шухевич се визначний член ОУН. Проти него ведеться окреме слідство. З зізнань його приятеля Підгайного виходить, що Р. Шухевич був боевим референтом ОУН в останніх літах: від 1933 був „на відпустці" і не брав участи в акції. Роботу в заступстві провадив сам провідник Бандера.

Шухевич переслуханий як свідок заявив, що вправді говорив з Малюцою про потребу „повідомлення людей у Варшаві" при арештуванні Бандери, однак не знав, хто з членів перебував у Варшаві і не знав в якій ціли сидить там Лебедь.

В справі втечі Мацейка після замаху в Варшаві обширні зізнання зложили Малюца, Мигаль і Качмарський.

Як Мацейко, убивши міністра, вернувся до Львова?

Качмарський зізнав, що перший раз побачив Мацейка з кінцем травня або з початком червня 1934 р., коли з доручення Підгайного визначив Мац. стрічу. Відтак побачив Мацейка з кінцем червня або з початком липня 1934 р. З початку Качмарський твердив, що та стріча була припадкова, а 19 червня 1935 р. признався, що в тій зустрічі посередничив Королишин, до котрого Мацейко перший зголосився. (Королишин до нині скривається).

Мацейко з „таємничою міною" заявив Качмарському, що повертає з подорожі з Варшави, де брав участь у вбивстві Перацкого. Разом з ним мав бути ще один мущина, з котрим Мацейко мав стрінутися після замаху. Та він не прибув на призначене місце. Тому Мацейко тогож дня виїхав з Варшави. Мацейко просив Качмарського, щоб той сконтактував його з котримсь членом ОУН. Качмарський звернувся з тим до Мигаля. Мигаль звернувся за посередництвом Косівної до Малюци. Малюца визначив Мацейкови стрічу при вул. Підвалля 7. Мацейко мав сказати, що все те, що про замах і його втечу писали ґазети, згідне з правдою. Малюца вистарався Мацейкови помешкання у І. Беґей, потім у свого товариша Ю. Цьонки. Пізніше М. Богун вистарався йому про невідомий льокаль. Малюца вибрався з Чемеринською до Ясіня і там побачився з Я. Барановським. Ярослав Рак передав Мацейка Барановському.

Що зізнали Зарицька і Рак?

Зразу обоє заперечили, що належали до ОУН, але потім зізнали слідуюче:

Зарицька: Малюца й Чемеринська були в неї, потім пішли на Говерлю. 4 серпня 1934 прибув до пенсіонату молодий чоловік і представився „Богдан". Вечером приїхав зі Львова Рак. „Богдан" і Рак переночували в Зарицьких і рано з К. Зарицькою і В. Свенціцькою пішли на прогульку. Рак і „Богдан" відлучилися від них. Вернувся тільки Рак і вияснив, що коли вони зійшли до кордону, побачили по другім боці мущину, котрий крикнув „гальо". „Богдан" перейшов кордон, Рак вернувся.

Рак зізнав: Малюци не знає. Мацейко просив Рака попровадити його до „Татарського Просмику", бо там на нього хтось чекає. Рак згодився. В просмиці Мацейко відлучився, а Рак, чекаючи даремне на його поворот, вернувся сам.

Хто такий Мацейко?

Гриць Мацейко, ур. 8 серпня 1913 в Щирці, син Івана й Агафії. Скінчив 7 кл. вселюдної школи. Перейшов 3-річний курс вечірної фахової школи у Львові. 1933 р. дістав працю в літографічнім заведенні „Унія". Від жовтня 1933 до лютого 1934 сидів під замітом приналежности до ОУН. Був скритий і маломовний. Займався спортом. В перших днях червня віддалився з дому й більше вже ніхто його не бачив.

Історія УВО.

Польське Мін-во Внутрішних Справ і II. Відділ Гол. Штабу одержали документи, що походять з тайного архіву УВО й ОУН, а саме: 418 оригіналів і 2055 відбиток оригіналів документів організації, котрі дістались їм в руки в рр. 1933 і 1934 з нагоди ревізій, переведених Чехами у О. Сеника, В. Забавського, Яросл. Барановського, В. Мартинця, О. Чучкевича, Дм. Равича й Е. Кульчицького. На підставі тих документів історія УВО представляється так:

Українська Військова Організація повстала 1920 р. в Сх. Галичині. Першим її актом террору був замах Федака на марш. Пілсудского 25 вересня 1920 р. у Львові. 1922 р. погиб Твердохліб. Коновалець виїздить заграницю. Вибухає цілий ряд терористичних актів. 1926 р. був замах на куратора Собіньского.

1929 р. на конґресі українських націоналістів в Відні створено Орґанізацію Українських Націоналістів і головою її вибрано Е. Коновальця.

Перед убийством мін. Перацкого склад Проводу ОУН був такий: голова Коновалець, секретар Мартинець, орґ. референт Сціборський, політ. реф. Андріевський, військовий — ґенерал Капустянський, ідеольоґічний д-р Д. Демчук, пропаґанда Мартинець, звязок Макар Кушнір, фінанси Сеник. — Суд ОУН: голова Кушнір, судді Андріевський і Демчук, прокуратор Мартинець. — „Військовий Штаб" при Проводі ОУН: шеф штабу ґенерал Курманович, шеф вишколу О. Бойків, шеф канцелярії полковник Р. Сушко, далі інж. Селешко і ґен. Капустянський.

Се на зовні. Дійсна влада є в руках УВО. Склад її команди такий: командант Коновалець, секр. Мартинець, боевий реф. Сеник, звязок, розвідка й кадра Ришард Яри, вишкіл Сушко, фінанси Федина, справи Буковини й Підкарпаття Яр. Барановський. Заграничні секретарі для ріжних країв: Італія — Онацький, Бельґія — Андріевський, Франція — Бойків, Австрія — М. Сушко, Болґарія — Шиманський, потому Ніцкевич, Швайцарія — Коновалець, Анґлія — Ляхович, Литва — Ревюк, Німеччина — Ріко Ярий, Данціг — Федина й заступник Згорлякевич.

Завдання ОУН — створення самостійної української держави. В практиці діяльність УВО й ОУН обмежується до Польщі й проти Совітів, але на терені Польщі. ОУН хоче створити українську державу шляхом революційного насильства. Крім терористичної акції ОУН послуґується пропаґандою. Головним засобом її пропаганди — акти террору. ОУН вишколює своїх членів на майбутних старшин шляхом студій терену, читання військових підручників, влаштовування інструкторських курсів і т. д.

Надія на гроші з краю часто заводила ОУН, бо напади на почти майже не вдавалися. Тому рішено звернутися за грішми в іншім напрямі. Одним з жерел постійної грошевої допомоги в останних літах була Північна Америка. Та поміч еміґрації не вистарчала. З актів, що їх Чехи віддали польським властям, виходить, що ОУН допомагало грошево литовське правительство. Воно виплачувало на руки представника ОУН Ревюка 1500—2000 долярів чвертьрічно. В 1930 р. Коновалець заінкасував від Ревюка 6476·63 долярів. З литовських паспортів користали всі провідники ОУН, що їздили до европейських країв і до Америки. Гроші з Америки впливали на адресу Федини в Ґданську. В 1930 р. через Ґданськ вплинуло 15.595·77 дол. Разом з литовськими переказами ОУН одержало тоді 22.784·44 долярів. 1933 р. до краю вислано 81.500 зл., крім того на дозброєння около 20.000 зл.

Акт обвинувачення каже, що деяке світло на господарку кидають рахунки знайдені в Сеника. 1931 р. було 30.580·90 золотих приходів. З того на ОУН видано 15.091 зл., на боєвий реферат 2.326, на процеси 8.925, на допомогу вязням 4·530 зл. Між ін. є там, що на „Український Голос" (котрий редаґував теперішний редактор „Шляху Нації" — З. Пеленський) видано 6.700 зл. Коновалець побирав місячно 150 неадевальвованих долярів, окремо діставав на репрезентацію, на поїздки, адміністрацію і т. д.

Влада безпеки в Кракові ствердила, що студіюючі там Українці створили відділ ОУН. Провідником його був Микола Климишин. Підчас ревізії у Карпинця знайдено богато доказового матеріялу. У Климишина знайдено конспіративну переписку, зброю і вибуховий матеріял. Над Вислою в корчах знайдено пачки з брошурами. Поліція довідалася, що покинені матеріяли були передтим в помешканні Богдана Назара і що їх там зложив Климишин. Карпинець закупив в ріжних краківських склепах около 100 кг. сірчаного квасу, салітри, хльорку і т. д.

Раз поліц. аґенти запримітили в товаристві Климишина якогось мущину. Він відїхав до Львова. Аґенти з ним. На станції у Львові він лишив валізу в ґардеробі. По неї зголосилися Феник і Скропко та пішли з нею до Акад. Дому. Перед А. Д. їх арештовано. В валізі найдено матеріяли з лябораторії Карпинця. Валізу привіз з Кракова Я. Спольський. Експерти ствердили, що Карпинець працював над вибуховими матеріялами і трійливими ґазами.

Транспорти нелеґальної літератури ОУН йшли з Чехословаччини до Польщі через Тешин. В січні 1934 р. підінспектор поліції Хомранський дістав з достовірного жерела інформацію, що 9 січня вислано з Праги до Тешина пачку з „Сурмою" ваги 60 кг. 14. І. 1934 невідомий мущина перейшов границю і вручив пачку двом іншим, котрі відїхали до Бельска. Таємничий інформатор повідомив підінсп. Хомраньского, що на чеській стороні транспортами завідує Ярослав Барановський, на сім боці Климишин. Від червня до грудня 1933 р. вислано до Польщі 600 кг. нелеґальної літератури.

Климишин і Карпинець часто переходили границю і відбували наради з Я. Барановським і Сціборським. Яр. Барановський приїздив до Польщі. Послуговався легітимацією на імя Іванюка. Її знайдено пізніше в Карпинця.

Літературу привожено з Кракова до Львова і звідти на села. Головний маґазин у Львові був у М. Сосенко (вул. Листопада 7), потім його перенесено до Т. Адріяновичівної (Кривчицька 95). В акті обвинувачення подані дні, в котрих привожено літературу. З Кракова до Львова перевозив літературу Івасик.

Раз приїздили до Климишина С. Бандера й С. Стецько. 14 червня поліція увязнила всіх, що мали звязок з Климишином.

Зізнання вязнів.

Я. Спольський: Від 1931 р. був членом ОУН, від 1933 р. референтом пропаґанди. Йому підлягали О. Николишин і А. Горницький.

О. Николишин відмовив якихбудь вияснень. А. Горницький, Хомяківна й Ліниця призналися до участи в ОУН.

Я. Макарушка, абсольвент медицини: був провідником розвідчого реферату і членом Краєвої Екзекутиви ОУН. Краєвим провідником був Бандера, орґ. реф. Малюца, реф. пропаґ. Спольський, реф. ідеольоґ. політ. В. Янів, пізніше Стецько. В засіданнях Кр. Екз. брали участь Р. Шухевич і А. Чемеринська. В квітні 1934 р. Макарушка передав всі справи Пашкевичеві.

І. Малюца і Пашкевич потвердили правдивість зізнань Макарушки.

Я. Стецько не признався до приналежности до ОУН і заперечив правдивість зізнань Макарушки.

С. Бандера не признався до приналежности до ОУН і також заперечив правдивість зізнань Макарушки.

З зізнань Малюци й Мигаля виходить, що Бандера був референтом пропаґанди, 1932 заступником краєвого провідника, від 1933 р. краєвим провідником.

Акти слідства дали змогу розкрити діяльність боевого реферату у Львові від половини 1933 р., т. є від часу, коли в ній взяли участь: Підгайний, Мигаль і Качмарський. Перед тим роком Малюца працював у боевій розвідці.

„Союз Українських Старшин".

В рр. 1926—1932 Підгайний студіював техніку в Ґданську й там брав участь у працях „Союзу Українських Старшин". Головою „Союзу" був полк. Коновалець. Завдання „Союзу" було вишколювати майбутних українських старшин. Підгайний скінчив курс того „Союзу". 1932 р. Підгайний вернувся до Львова кілька днів перед нападом на почту в Городку. Підгайний зізнав, що Бандера поінформував його, що УНДО задумує підняти в краю протисовітську акцію. ОУН рішила випередити ту демонстрацію замахом на совітський конзулят у Львові.

Підгайний зраджує Шухевича.

Бандера зарядив анкету серед боевиків ОУН, шукаючи сим способом охотників до виконання замаху. Відповіди на анкету зголошували на прізвище „Ксаверого Брудаса". Як зізнав Підгайний, тим „Брудасом" був боевий референт ОУН — Роман Шухевич.

Плянували замах на Крушельницького.

Мигаль зізнав, що м. ін. плянували замах на проф. Антона Крушельницького і вже навіть слідкували за його способом життя. У виконанні замаху перешкодив невдалий атентат на совітського конзуля у Львові.

Вирінають давні справи.

З зізнань Качмарського і Підгайного виходить, що Качмарський по виході в 1933 р. з Равіча звернувся до Підгайного з припорученням від Вербицького й Атаманчука, засуджених за участь у вбивстві Собіньского, щоб ОУН виеднало ревізію процесу. Ат. і Верб. вважають, що вони сидять невинно, що куратора Собіньского вбили Р. Шухевич і Підгайний і тому домагалися, щоб ті виїхали заграницю і там зложили зізнання. Підгайний і Шухевич відмовилися виконати се.

Качмарський подав, що брав участь у приготуванні до замаху на тюремного урядовця Коссобудзкого. В тій роботі помагали: Косівна, Мигаль, В. Свенціцька й К. Зарицька.

Плянували замах на Юзефского і Матчака.

В 1933 р. роблено підготовку до вбивства воев. Юзефского. Тому що майбут-

ний атентатчик вицофав свою кандидатуру, плян убийства відложено.

В липні 1934 р. приготовлювано збиття палицями б. посла Матчака за критику ОУН в „Гром. Голосі". Обійшлося без биття тому, що в міжчасі виконано замах на дир. Бабія.

Заява Мигаля.

Р. Мигаль заявив, що зізнав все щиро й совісно, совість у нього чиста і що „радо згине на шибениці, коли своїми зізнаннями причиниться до зліквідування ОУН і до отворення очей українській молоді на дійсний стан справ".

Організаційний Суд.

За невдалий замах на почту в Городку організатор того нападу мав відповісти перед судом ОУН. Коновалець написав лист до Сеника, в котрім домагався переведення слідства. Розправа відбулася правдоподібно в Берліні. „Нового" завішено в членських правах, а керовництво К. Е. доручено тимчасово Лисови-Бандері.

Постанова виконання замаху в Варшаві.

Краєва влада ОУН рішила перенести діяльність на варшавський терен. Вже 1931 р. давала писемні інструкції членам, що перебували в Варшаві, щоб ті розслідили можливости виконання замаху на мін. Складковского, Наконечнікова й Бека. Та сей плян упав. Плян варшавського замаху віджив щойно 26 лютого, коли до Праги приїхав Лебедь. В 1933 р. з кінцем квітня відбулася конференція членів „Нач. Колегії". Вислідом тої конференції було те, що в половині липня 1934 Краєва Екзекутива ОУН зголосила внески, що зясовують плян діяння.

ОУН у своїх виданнях признавалася до виконання замаху на мін. Перацкім. Підчас ревізії у конципієнта адв. Стефана Шухевича, Мирона Богуна, знайдено 4 ч. „Бюлетеню Краєвої Екзекутиви ОУН на ЗУЗ". Там написано м. ін.: „Боевик УВО убив міністра внутрішних справ польського окупаційного уряду на західноукраїнських землях, Бронислава Перацкого".

Мін. Перацкий і українська справа.

При кінці акту обжалування подано, що мін. Перацкий ставився до українського питання позитивно. Таке позитивне відношення не подобалося українським шовіністам. Тому ОУН постановила за всяку ціну згладити його зі світа.

Хто обвинувачує, судить і боронить? — Дещо про підсудних.

Підсудних обвинувачують два прокуратори. Начальний прокуратор апеляційного суду К. Рудніцкий і віцепрокуратор окружного суду В. Зеленьский. Трибунал: віцепрезидент окр. суду Посемкевич як предсідатель, Дембіцкий і Вішневский як вотанти, Ціховский як запасний суддя. Адвокати: Д-р Лев Ганкевич зі Львова і Д-р Олександер Павенцький зі Львова, М-р Степан Шлапак зі Станиславова і Д-р Володимир Горбовий з Долини. Підсудні відповідають на питання тільки в українській мові (з виїмком Климишина, котрий взагалі не відповідає). Предсідник заявляє, що українська мова допущена в судах тільки в полуднево-східних воевідствах. Трибунал ухвалив візвати перекладчика, котрий перекладатиме ті заяви підсудних, що матимуть злочинний характер. Адв. Горбовий вносить, відложити розправу на місяць, бо він мав всего пять днів до студіювання актів, а е тих актів 26 великих томів, отже перечитати їх за 5 днів неможливо. Трибунал внесок той відкинув. На салі є коло 40 кореспондентів ріжних газет і коло 30 людей з публики. Між публикою е мама Гнатківської, батько Карпинця і бабка Зарицької, визначний польський письменник Хороманський і б. віцемаршалок сойму Полякевич. Сучасних політичних діячів не видно. Чужі кореспонденти присвячують докладну увагу підсудним і ходови процесу. Про Гнатківську пишуть, що се молода дівчина, мила з вигляду, про Зарицьку, що робить враження пенсіонарки, про Карпинця, що се дуже здібний хемік і що він навіть в тюрмі відкрив хемічну формулу, котра матиме велике значіння для науки. Тим більше болючо нам дивитися на таку молодь, що опинилася на лаві обвинувачених в безвиглядній терористичній боротьбі. Мститься на нас брак устійненої теорії в кождій области. Брак уміння думати...

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець приняв на послуханні апостольського делегата на Єгипет, Арабію, Еритрею й Абісинію, архиепископа Тесту. Архиеп. Теста зложив звідомлення про вплив італійсько-абісинського конфлікту на місійну діяльність і стан релігійности на терені діяльности делегатури.

В Ватикані відбудуться 24—30 листопада духовні вправи під проводом о. Вентурінія. В тих вправах возьмуть участь кардинали й церковні достойники. Св. Отець не буде уділяти авдієнцій в тім часі.

В Римі помер віцекамерленго римської Церкви, пралат Уго, князь Бонкомпані Людовізі. Покійний походив з заслуженої римської родини, з котрої вийшов папа Григорій XIII (1572—1585). Вславився працями з ділянки римської історії. Цікавився католицькою пресою і всіми засобами підпирав її.

Кардинал А. Гльонд, примас Польщі, видав пастирський лист „Про церковні маєткові справи". В тім листі заявляє, що не має заміру користати з закону „про складки на католицьку Церкву" і що відступає від примусових церковних податків і складок. В усіх парохіях ґнезненської й познанської архидієцезій Кард. Гльонд покликав до життя Парохіяльні Ради, котрі мають управляти майном церкви на терені парохій.

Богослуження по польськи відправлено в ґарнізоновій православній церкві в Варшаві дня 11 с. м. Богослуження відправив протопресвитер православного віроісповідання Симон Федоренько в асисті трох військових священиків. Проповідь виголосив теж у польській мові Романовський. Навіть хор співав по польськи. Розуміється, се щойно початки розвитку православія в Польщі. Цікаво, чи й дальше наші „быстроумні" редактори ріжних українських календарів й агітатори говоритимуть про „українські православні свята" та кричатимуть про „тверду руську православну віру", чи вже замовкнуть на ту тему.

На рижськім університеті отворено новий факультет: католицької теольогії. Рижський університет повстав 1919 р. і має тепер около 9 тисяч студентів.

Кардинал Теодор Інніцер, архиепископ Відня, кінчить 25 грудня с. р. 50-ий рік життя. Католицькі товариства Австрії рішили вшанувати той день зложенням жертв на товариства й інституції, котрими опікується кард. Інніцер. Вже тепер зібрано більші суми на будову нових костелів, на збільшення діяльности меншої семинарії в Голлябрун і на харитативні т-ва.

В Старій Сербії в м. Равна Река, де в гірництві працює богато католиків Хорватів і Словінців, архиепископ Білгороду Іван Родіч посвятив нову величаву церкву.

Спір між православним духовенством грецьким і арабським, котрий повстав у звязку з вибором нового патріярха Єрусалиму, не лише не кінчиться, але зачинає прибирати чимраз остріші форми. Підчас недавних торжеств в честь св. Якова Апостола, першого епископа Єрусалиму, Араби замкнули церкву св. Якова й не впустили до неї грецького духовенства для відправлення традиційного богослуження. Греки мусіли уступити й обхід відбувся в церкві св. Константина.

В Уганді (Середуща Африка) іменовано міністром справедливости, т. зн. найвисшим суддею, місцевого католика мурина Равля Ківануку.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В СТАНИСЛАВОВІ відбувся процес проти О. Лемехівної за приналежність до ОУН. Боронив м. і. посол др. І. Волянський. Лемехівну засудили на 3 року вязниці і позбавили на 5 літ громадянських прав.

В КИЄВІ й ХАРКОВІ появилися два нові російські щоденники: „Харковскій Рабочій" і „Большевик". Ся поява доказує зріст руссифікаційних впливів червоних тт. з Москви на Україні.

В ВАРШАВІ на техніці повторилися протижидівські авантури. Кількох Жидів побито. В звязку з тим ректор варшавської політехніки проф. Вархаловский завісив виклади на необмежений час.

НА ЛИТВІ в вилковиському повіті викрито тайну протидержавну організацію „Комітет Оборони Литви". Сей комітет організував недавно хлопські заворушення.

РОМУНСЬКИЙ КОРОЛЬ КАРОЛЬ II. відкрив парлямент і відчитав престольне письмо. В нім заявив м.і., що Ромунія бажає пошанування мирових договорів і буде стреміти до добрих взаємин зі всіми державами без ріжниці, зокрема зі своїми сусідами. Все те в рамцях Союзу Народів.

НА РОМУНСЬКО-БОЛГАРСЬКОМУ КОРДОНІ в південній Добруджі ромунська поліція викрила комуністичний заговір, що мав ціль викликати повстання проти ромунських кольоністів. Сконфісковано велику скількість зброї і вибухових матеріялів. Увязнено 17 Болгарів.

МУССОЛІНІ відкликав з Африки ґен. де Бона з посади високого комісаря для Східної Африки. Наслідником ґен. де Бона іменовано дотеперішного шефа ґенерального штабу маршалка Бадолія. Ген. де Бона іменовано маршалком.

ФРАНЦУЗЬКІ КОМБАТАНТИ вислали делегацію до французького премієра Ляваля, котра просила премієра, щоб стремів до відложення протиіталійських санкцій. Премієр Ляваль заявив, що буде стреміти до поєднання.

АНҐЛІЙСЬКА АДМІРАЛІЦІЯ рішила перенести базу анґлійської середземноморської фльоти з острова Мальти до пристані Александрії в Єгипті, бо остров Мальта заблизько італійських летунських баз.

АНҐЛІЙСЬКІ РОДИНИ, що мешкали постійно в Римі, тепер виїзджають до Анґлії, бо бояться, що внаслідок санкцій в Римі не стане середників поживи.

АНҐЛІЙСЬКИЙ МІНІСТР Вінстон Черчил написав остру статтю проти німецького національ-соціялізму і його вождя Гітлера. Німецьке правительство запротестувало в Лондоні проти невідповідного нападу анґлійського міністра.

АНҐЛІЯ ШУКАЄ ПОРОЗУМІННЯ З НІМЕЧЧИНОЮ. Анґлійська ґазета „Таймс" пише м. і.: Оскільки французьке правительство не ратифікувалоб французько-совітського договору, повсталаб можливість тіснішого порозуміння між Великою Британією, Францією й Німеччиною під умовою, що Німеччина вернуласяб до Союзу Народів.

АНҐЛІЯ СКОНЦЕНТРУВАЛА в Египті і Судані поверх 2100 военних літаків.

ЄГИПЕТСЬКА НАЦІОНАЛІСТИЧНА ПАРТІЯ „Вафд" ухвалила протестаційну резолюцію проти недавної промови анґлійського міністра закордонних справ Гора. В Каїрі повторилися заворушення. Націоналісти студенти атакували поліцію камінням.

В ШАНҐАЇ (Китай) Китайці вбили японського моряка. На те японське правительство важадало: 1) увязнити і покарати убийників, 2) перепросити японського консуля і виплатити відшкодування, 3) заґарантувати безпеку Японцям, що перебувають в Шанґаї.

В АТЕНТАТІ на китайського премієра мачав пальці III. Інтернаціонал. Се мало ствердити слідство переведене китайськими властями.

НОВИНКИ

Якраз сегодня припадає листопадова річниця, коли війська Галицької Держави опускали Львів. На ту тему треба було в сім числі помістити передовицю, тому відложено до слідуючого числа відповідь „Ділу“.

Др. Ю. Полянський, учитель акад. ґімназії у Львові, іменований візитатором при львівській шкільній кураторії.

Редакцію „Нового Часу“ переняла 19 с. м. колеґія під проводом п. Івана Тиктора. Наш „приятель“ Юрій Студинський уступив з „Нового Часу“, мабуть на довго.

Помер довголітний діяч з Бучаччини, знаний на цілім Поділлю, Андрій Луців с. Юрка. Характеристику тої інтересної особистости подамо незабаром.

В Тернополі у воєводи Ґінтовта Дзєвалтовского відбулася господарська нарада в справі господарських потреб тернопільського воєвідства. З Українців брали участь у тій нараді: В. Мудрий, З. Пеленський, др Ст. Біляк, В. Целевич, В. Кузьмович, др Ст. Баран, О. Луцький і др А. Горбачевський.

Виклади про Шевченка і його добу розпочав у варшавському університеті відомий шевченкольоґ проф. Зайцев.

Польський експорт товаровий виносив у вересні с. р. 76.608 тисяч зл. З того 84,1 проц. припало на Европу. Перше місце в польськім експорті займає Анґлія (22,2 проц.), дальше йде Німеччина (12,4%), Бельґія (7,7%), Австрія (7,5%) й інші краї.

Безробітних в Польщі прибуло знов 4087 і є 264.109.

Зимова мешканева мораторія для безробітних, котра здержує ексмісію з льокалів одно і двокімнатних, важна від 1 листопада с. р. до 1 квітня 1936. Безробітні мусять вносити подання в справі мораторії до городських судів.

Залеглости обезпечальні постійно ростуть мимо пільґ й уморювань. Той зріст сягає в міліони. Решту зїдає переважно бюрократія.

Польсько-німецький торговельний договір підписали на днях у Варшаві. Він реґулює на основі засади найбільшого упривілеєння цілість товарообміну між обома державами. Умову заключили покищо на рік. Польща вивозитиме до Німеччини худобу, гуси, масло, яйця, спірт і дерево. Німеччина буде вивозити до Польщі: предмети з ґрупи машиново-металевої, хемічної, текстильної, як також інші вироби німецького промислу.

Заграничная торговля Німеччини в вересні с. р. представляється так: імпорт 318 міл. марок, експорт 373 міл. м., додатне сальдо 55 міл. м Зріст активности німецького торговельного білянсу в вересні пояснюється зростом оборотів з европейськими краями.

Правительство Прусії має вручити Ґітлєрови в дарі від німецькой нації т. зв. скарб Вельфів, куплений 22. VI. с. р. за 7 і пів міл. швайц. франків. Скарб той належав до княжого роду Брунсвіку.

Гумор: — Добра рада. — Коли хочеш бути щасливим в нинішніх часах, то мусиш навчитися добре чотирох математичних ділань: 1) Додавати собі терпеливости і відваги в життю. 2) Відіймати собі від уст... 3) Множити своїх вірителів 4) Ділити свої клопоти і журби з приятелями.

Гумор. — Коби ти побачив мою наречену. Кажу тобі: дві Ґрації в одній особі. — Така груба?

Одинока українська фабрика футер „Хром“, Пр. Торг. Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всілякого рода футряні шкірки, як також приймає до крашення і перерібки уживані футра. 126—1—16

Нова українська ґазета п. з. „Вояк“ має виходити в Бельґії під редакцією ґен. Омеляновича Павленка. Часопис дбатиме виключно про плекання військового знання серед Українців за кордоном.

Статтю про Українців помістила французька націоналістична ґазета „L'ami du peuple“. В ній відомий політичний журналіст Валєріо Радо пригадує Союзові Народів всі кривди, що їх Совіти робили Україні й радить замісць дбати про етіопів, краще звернути увагу на український нарід, що гине в неволі члена С. Н. в самім центрі Европи. Свята правда.

Около 2.000 польських купців утративши клієнтелю у Франції (з причини відпливу польських робітників) переноситься до Польщі. Вони осядуть в містах полудневих і східних воєвідств, то значить на українській території. Так пише польська преса.

Анрі де Монфред, котрий прожив в Абісинії поверх 30 літ, оповістив книжку „Етіопська драма“ у французькій мові.

„Прояви італійського духа за границею“. Так називається нова бібліотека в італійській мові, видавана державним коштом. Вона матиме всего 50 томів. Досі вийшло 8.

Торговельний білянс Італії в вересні с. р. замкнено відємним сальдом 227·6 міл. лір. В вересні с. р. Італія вивезла товарів на 439·2 міл. лір, привезла на 666·8 міл. лір.

В Злуч. Державах Північної Америки в стані Тексас страйкують портові робітники. В декотрих пристанях дійшло до заворушень.

Комуністи спричинили вибух в складі вибухових матеріялів в м. Лян-Чон в Китаю. Від вибуху погибло коло 1000 осіб. Експльозія знищила місіонарську школу й лічницю, котрі були віддалені 300 м. від складу. Майже всі місіонарі й доглядачки погибли. 10.000 людей лишилося без даху над головою.

Китайська влада провінції Чанґ-Сі назначила премії для тих, хто доставить живих або мертвих вождів китайських комуністів. Найбільша премія 100 тис. китайських долярів назначених за голову Мао-Тсе-Дуна.

Австралійські фармери зажадали від правительства, щоб вислало машинові кріси проти струсів, котрі нищать плянтації.

Гумор. — Всюди таксамо. — Татусю, якраз читаю, що в Персії мужчини женяться, хоч зовсім не знають своїх жінок. — То всюди таксамо, мій сину...

ЖЕРТВИ

о. Д. Валіхновський в Станиславові, вул. Падеревського 22. І. п. зол. 5 на фонд Мар. Т-ва Молоді і кличе Впр. оо. Катехитів: о. Микитюка Вол. і о. Слезюка Івана.

1) Гр, кат. Уряд парох. в Мельниці н/Дн., п. в місци зол. 15,50 для Українських Інвалідів (збірка в церкві).

2) Гр. кат. Уряд парох. в Товстім, п. в місци зол. 29,31 для Українських Інвалідів (збірка в церкві). — 3) о. Йосиф Малицький в Борщеві, п. в місци зол. 10 для Українських Інвалідів.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.29—5.32 зол.

Нім. марка 1.50 — 1.55, фр. франки 34.90 — 35.05, шв. франки 172.50 — 173.75, фунти стерлінґи 26.10 — 26.15, австр. шілінґи 99.50 — 100, чеські корони 20.50 — 21.25, рум. леї 27.50 — 29.00 ліри 34.00 — 36.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 19 листопада ц.р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.70	зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.74	„
1 л. молока	0.15	„
1. л. сметани	0.75	„
1 к. яєць	4.50—4.55	„

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло знижкова, на молоко звишкова на сметану вдержана. На яйця сильна.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від 19. XI. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 90 дкґ. за 1 кл.	0.85 зол.
Мол. однор. кури І. кл. за 1 кґ.	0.80 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: „Княжна чардаша“.
КАСИНО: Сон літної ночі.
КОПЕРНИК: Бенґалі.
МАРУСЕНЬКА: Бенґалі.
МІРАЖ. Пан без помешкання.
МУЗА: Мужі до вибору.
ПАКС: Ескімо і додатки.
СТИЛЕВИЙ: „Се люблять мужчини“ і ревія.
УТІХА: Людина-вовк і ревія.
ТОН: Румба.

ПРИЙМАЮ ПАЦІЄНТІВ У МОЇМ ЗАВЕДЕННІ ВУЛ. СИКСТУСЬКА Ч. 17, ВІД ГОДИНИ 9—1 і 3—6·30
В НЕДІЛЮ І СВЯТА ЗА ПОПЕРЕДНИМ ЗГОЛОШЕННЯМ. ПАЦІЄНТАМ НАЗНАЧУЄТЬСЯ ГОДИНИ. ВЛАСНА ТЕХНІЧНО-ДЕНТИСТИЧНА РОБІТНЯ. ПОЛЕКШІ В СПЛАТІ.

НАСС

135—1—4

Увага! Не звертай уваги на перестороги, котрі мають ціль лише відтягнення клієнтів. Замов тільки в нас, а будеш вдоволений. — **Дешево, бо просто з фабрики.**

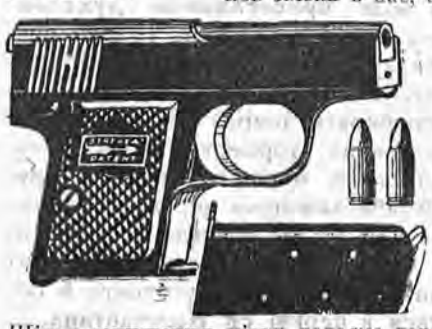

Щітку дочищення цівки додаємо даром. Висилаємо без поліційного дозволу. Платиться при відборі. Адреса для листів: Ґенер. Представн. на Польщу і Б. М. Ґданськ „Стшала“, Варшава, Д-ра Заменгофа 12 віддїл N/z.

Сензаційний винахід 1935 р.

Зброя без поліційного дозволу.

Автомат 6 мм. виробу 1935 р., що викидає сам ґільзи після вистрілу, стріляє до цілі металевими кульками або шротом, гарно оксидований, плоский, системи „Стріла“ забезпечує цілковиту особисту безпеку в дома і в подорожі. Сей автомат то правдива ревеляція в ділянці фабрикації зброї. Він виконаний люксусово, прецізійної конструкції, не затинається, не псується і може служити на довгі літа. Гук оглушуючий. Надається до оборони помешкань. Ціна тільки 5·90 зл; 2 шт. 11·50 зл. Сотка куль Фльоберт 3·55 зл. Автомат „Стоп“ В/г рис. 25·70 зл,

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости ґотівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 24 листопада 1935. Ч. 90 (888)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

Генерал Домініканів про мир

В м. Вердені (Франція) обходили недавно річницю закінчення світової війни. В часі обходу виголосив цікаву промову ґенерал Домініканів о. Жіллет. Він сказав м. і., що всі прагнуть мира і відкидають думку про війну як про щось грізне. Говорять про мир богато, але мало роблять, щоб забезпечити світови мир. Причина сего передовсім вибуялий еґоїзм, погоня за грішми, охота вжити, замилування до „легкого життя". В послідних часах люди заміняли духа посвяти за критицизм. Люди живуть засліплені матеріялістичними стремліннями, думкою зиску, власною користолюбивістю. Зате забувають про загальне добро. Мир так як і війну окупляється одною монетою: посвятою.

Нова книжка про масонство

В рос. мові появилася нова книжка В. Ф. Іванова, автора праці „Отъ Петра Великаго до нашихъ дней". Нова його книжка називається „Православный міръ и масонство". Російська преса пише, що в тій праці масонство змішане з антропософією, теософією, окультизмом, сектанством, християнським союзом молодих людей (ІМКОЮ) і т. д.. До масонів зачислює автор також большевиків. Ціла та праця перенята антисемітизмом. Як діяч ІМКИ знаний у нас Метельський.

Помер Ернест Брайтер

Помер у Відні Ернест Брайтер в 70 році життя. Покійний був видавцем „Монітора". Той тижневик довгі літа видвигав на денне світло ріжні справи головно урядничих кругів і безпощадно критикував їх. Відповідальний редактор того орґану часто мусів ставати перед судом. На те пок. Брайтер міг собі позволити, бо був чоловіком з дому богатим. Його популярність була така велика, що він постійно здобував посольський мандат. В листопаді 1918 р. Брайтер вступив до Укр. Нац. Ради, в котрій обстоював засаду рівноправности трох націй Галичини на зразок швайцарський. В характері польського представника й посла міста Львова пок. Брайтер весь час ішов згідно з правительством през. Петрушевича і їздив навіть як галицький делеґат до Риґи в 1920 р., що докладніше описано в книжці Д-ра О. Назарука п. з. „Галицька делеґація в Ризі". Рід покійного Брайтера був шведського походження, він сам був жонатий з Українкою.

Війна в Африці

Абісинці на задах Італійців.

На північно-західнім фронті ріка Такацце творить велику перешкоду для Італійців. На північний схід від здобутого міста Макалле абісинські війська держаться на задах італійських військ і унеможливлюють Італійцям дальший похід. Одинока дорога до Макалля поважно загрожена абісинськими військами з узгіря Гавсієн і Азбі. Італійці довозять літаками харчі і воду своїм відділам між Макалле й Асмарою. Абісинці зачали зачіпну акцію проти Італійців.

Італійці бють Абісинців і побідно відступають.

Абісинці здержали італійську офензиву на полудневім фронті недалеко від Ґерльоґубі. Абісинські племена нападають на Італійців з флянки. Італійці відчувають сильний брак води. В районі Ґорраґаї Італійці бороняться. Зате італійські літаки бомбардували абісинські відділи і міста Сассабанег і Даґґабур. Німецькі жерела доносять, що Італійці посуваються дуже помалу долиною ріки Фафан. При студнях в м. Адмалі в долині р. Фафан прийшло до завзятої боротьби. В ній брало участь кількасот Італійців під проводом полк. Малеттія й около 1000 Абісинців. Італійці побили Абісинців і відступили побідно до м. Ґабредорре.

Хорі і ранені їдуть до Італії.

„Брітіш Юнайтед Прес" доносить, що від 6 до 12 листопада с. р. через Суезький канал перейшло 10 кораблів з 9.476 хорих і ранених італійських жовнірів зі Східної Африки до Італії. Богато ранених і хорих лежить в полевих шпиталях.

Абісинці переходять до наступу.

На північнім фронті абісинські війська перейшли від оборони до зачіпних операцій. Про се свідчить положення над рікою Такацце, де бої ведуться на північнім березі, хоч Італійці мали заняти всі переходи через ріку. — На полудневім фронті в провінції Огадені Італійці переважно бороняться. Скількість італійських військ і дуже тяжкі комунікаційні умовини унеможливлюють провадження офензиви на Ґаррар. Поки Італійці знов зачнуть офензиву, мусять наперед очистити узгіря Тембієн від абісинських військ, котрі під проводом расса Сеюма втискаються клином між італійські корпуси. Вони загрожують зірванням лучби.

Бунт населення в м. Макалле.

Французька преса доносить, що цивільне населення в районі Макалле збунтувалося проти Італійців. Італійці рішили збомбардувати села тубильців.

Вівці випили нафту

Большевицька „Правда" з 14. IX. с. р. принесла опис такої цікавої події: З Москви зажадали пояснення, чому в области Оренбурґа стоять молотілки. На те партійник Іскасов прислав офіціяльний акт з печатками і підписами місцевих властей, що там нема нафти, бо випивають її... вівці. М. ін. одна тільки вівця в присутности достовірних свідків випила 86 кґ. нафти... а відомо, що від домашних злодіїв трудно встерегтися... Чи се кпини з совітської влади в центрі, чи щось інше — трудно сказати... Невже й вівці зачинають контрреволюцію?

Заплатіть найдальше до 25 грудня ц. р. премію за обезпечення 1/3 частини вартости Ваших будинків в

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

бо цим способом зложите свою цеголку на розбудову українського економічного життя.

„Український патріот"

що помагав Москві завоювати Україну...

Причинок до характеристики української національної свідомости в 1935 р. на тлі боротьби проти свого Епископа-патріота.

„Спомини Вергуна стверджують теж ще раз, що покійний М. Скрипник був здавен українським патріотом..."

Діло, 1935 ч. 270.

В ч. 304 з б. р. помістило „Діло" новий острий напад Єремії Теольоґа на Преосв. Григорія Хомишина. В тій статті пороблено в той спосіб закиди Владиці-Ювилятови, котрий посивів в праці для народа, щоб читач набрав переконання, що той Владика не має в собі ніякого українського патріотизму. А дуже недавно те саме „Діло" помістило статтю, в котрій величає як українського патріота — відомого большевика Скрипника, — того самого, котрий помагав червоній Москві окупувати наш Рідний Край і котрий довгі літа мовчки дивився на безпримірне винищування нашого народа й нарешті застрілився, коли московські окупанти зачали добиратися до нього самого, що загрожувало йому утратою вигідного становища. Так у нас „виховує націю" найбільший і найстарший щоденник...

Микола Скрипник — український патріот! І то — здавен, себто від 1918 р., бо до того року відносяться згадані вище спомини дра Д. Вергуна про М. Скрипника, які він надрукував в „Русскім Голосі". Так стоїть чорне на білім у „Ділі" в ч. 270 з 1935 р. в статті п. з. Зза куліс всеросійської праці галицьких москвофілів.

Щож таке зробив тоді М. Скрипник, що „Діло" назвало його українським патріотом?

„Діло" покликується на спомини Вергуна. А Вергун в своїх споминах оповідає, як в 1918 р. ґурток галицьких москвофілів, котрий опинився був тоді у Москві, бачучи упадок царської Росії, якої доси держався за поли і бачучи перемогу большевиків, попробував причепитися до большевицької Росії. В тій ціли той ґурток галицьких москвофілів зорґанізував у Москві „Червоно-русский національний революційний комітет", котрий виступив з фантастичним проектом створення з Галичини, Буковини, Холмщини, Полісся і зах. Волині окремої незалежної москвофільської „червоно-русской републики." Коли наші москвофіли предложили той плян через посередників большевикам, то Скрипник, котрий був тоді правою рукою комісара національних справ Сталіна, обурився на москвофілів і назвав їх плян „зрадою Галичан." Після того наші москвофіли зникли з Москви. З отсього становища Скрипника до згаданого проєкту

галицьких москвофілів „Діло" зробило висновок, що Скрипник „не міг терпіти галицьких москвофілів" й назвало його за се — українським патріотом...

Та чи дійсно М. Скрипник поставився до проекту галицьких москвофілів негативно з українського патріотизму?

Твердити так може тільки той, хто зовсім не бере під увагу тодішнього становища М. Скрипника до України, котра саме тоді вела з Москвою боротьбу на життя і смерть за своє національно-державне визволення.

Якеж було *те* становище Скрипника?

Найкоротше і найядерніше відповідає на поставлене вище питання „Українська Загальна Енцикльопедія." В ній в т. III-тім на ст. 119 під гаслом Скрипник Микола читаємо: „укр. більшовик, *1872, допомагав рос. комун. владі запанувати на Україні."

Пригляньмося тому становищу Скрипника супроти України в 1918 р.

Як відомо, в марті 1917 р. вибухла в Росії і на Україні революція. У висліді тої революції повстала в Київі Українська Центральна Рада, яка незабаром створила для України окреме українське правительство. Українська Центральна Рада й українське правительство почали організувати на Україні українську національну державність. Та проти української національної державности на Україні виступила большевицька Москва, котра намагалася вдержати Україну й далі в залежности від себе. Тоді всі українські партії на Україні обєдналися і створили єдиний український національний фронт для оборони української державности.

Щоб розбити Українців, большевики скликали в грудні 1917 р. всеукраїнський зїзд рад в Київі. Та сей зїзд, на якім зібралося до 2.500 делегатів, висловився — за Українською Центральною Радою. Тоді большевицька Москва вислала Українській Центральній Раді ультимат, в якім поставила ряд жадань, що нехтували українську державність. Між ін. большевицька Москва жадала від Української Центральної Ради, щоб українська влада не розброювала большевицької червоної гвардії на Україні. Українська Центральна Рада відкинула ті жадання большевицької Москви та ще заборонила вивозити харчеві продукти з України в Росію.

У відповідь на се большевицька Москва почала з Україною війну. Вона створила в Харкові окреме большевицьке „українське правительство." Іменем того створеного Москвою большевицького „українського правительства" московські большевицькі війська, що прийшли були з Росії під командою теперішнього большевицького амбасадора у Варшаві Антонова-Овсієнка,*) почали наступ на Україну і зокрема на Київ. Кривавий террор, особливо проти свідомих національно українських інтелігентів, робітників та селян, безоглядна грабіж та вивіз харчових продуктів і товарів з України в Московщину супровожали той наступ.

Тоді Українська Центральна Рада проголосила дня 22 січня 1918 р. Україну зовсім самостійною Українською Народною Републикою, а 9 лютого 1918 р. заключила в Берестю мир з центральними державами. У висліді того мира німецькі й австрійські війська вступили на Україну та прогнали з неї московські большевицькі ватаги і наставлене Москвою большевицьке харківське „правительство."

В склад отсього наставленого Москвою першого большевицького харківського „правительства", що в його імени Москва виступила була в 1917/18 рр. війною проти Української Народної Республики, входив між ін. й Микола Скрипник. Він був у нім зразу т. зв. народним секретарем праці, відтак нар. секретарем торговлі і промислу, і врешті в 1918 р. нар. секретарем загр. справ та його предсідником. Не тільки в 1917/18 рр. входив М. Скрипник у склад наставленого Москвою большевицького „правительства" України. Також 1919, 1920 і в пізніших роках аж до 1933 р. був він майже безперервно большевицьким комісарем на Україні для внутр. справ, юстиції, освіти і т. д. Словом: був усім, до чого тільки призначила його большевицька Москва на Україні. І свою окупантській червоній Москві службу робив він вірно — „не за страх але за совість".

Отже таку людину, котра в такім часі, як 1917, 1918 і 1919 рр., коли Україна тяжко крівавилася у війні зі своїм історичним ворогом Москвою в обороні своєї національної державности, котру Москва завзялася знищити силою, — людину, котра в такім часі не тільки не стала в обороні своєї національної української держави, але ще помагала окупантці Москві нищити ту державу, — таку людину „Діло" називає українським патріотом!...

Зі сказаного вище тепер ясно, чому М. Скрипник поставився негативно до проекту галицьких москвофілів створити „червоно-русску національну републику". Він зробив се не з „українського патріотизму", як твердить „Діло". Бож він таксамо поставився негативно також до української національної републики, яку творила на Україні Українська Центральна Рада. А поставився Скрипник до одної і до другої републики негативно тому, бо хотів, щоб на всіх українських землях запанувала червона большевицька Москва. Тому й помагав їй завоювати Україну.

Правда. Помігши большевицькій Москві завоювати Україну і ставши відтак з волі Москви наказним комісарем освіти на Україні, Скрипник таксамо з волі Москви вів на Україні деякий час т. зв. українізацію. Та українізація Скрипника очевидно ніяк не рівноважить знищеної ним при помочи Москви української національної держави. Бо колиб істнувала українська національна держава, то не тільки Україна булаб вповні українська, але не булоб таких жахливих фактів, як відібрання українському селянству землі, як поголовне винищування української інтелігенції, як голодова смерть кількох міліонів українського населення і т.п. страхіть, що їх принесло доси панування большевицької Москви на Україні. Щож значить Скрипникова українізація супроти страхіть, за котрі він, як активний сторонник Москви, несе відповідальність?!

От такого „українського патріота" запрезентувало „Діло" українській суспільности...

Отсей факт свідчить наглядно про дві річи, котрі нині мають місце в нас і котрі в високій мірі шкідливі для нас.

Перша річ се жахливе незнання нашої власної історії, навіть найновішої, незнання, що панує серед нашої суспільности, навіть серед редакторів і публіцистів найстаршого і найбільшого нашого пресового орґану. Незнання аж таке, що людину, котра в часі рішаючого змагання України з Москвою за визволення, помагала нашій найбільшій історичній неприятельці й окупантці Москві завойовувати Україну, називається... українським патріотом! Чи можливе щось подібне в інших народів, нпр. щоб Грек назвав грецьким патріотом Ефіяльта, або щоб Поляк назвав польськими патріотами учасників торговицької змови з Москвою проти Польщі... Се одно.

А друге, ще більше жахливе, се наслідки такого незнання в нас своєї власної історії. Ті наслідки — можуть бути для нас дуже фатальні. Бо коли Миколу Скрипника представляється в нас українським патріотом, то чи можна буде дивуватися, що коли знов прийде колись до рішаючого бою між Україною і Москвою, в нас знов появляться подібні Скрипники, котрі будуть помагати не Україні, щоб визволилася зпід Москви, але Москві, щоб завоювала Україну...

Подібно представляла царська Росія два століття українськими патріотами Іскру і Кочубея, тих Скрипників з часів Мазепи, як патріотів, й у висліді — кілько Українців в 1917—1920 рр. помагало чинно Росії завойовувати Україну! Подібно представляє тепер большевицька Росія українськими патріотами Миколу Скрипника, Юрія Коцюбинського й ін. своїх сторонників з Українців — і в тім дусі виховує молоде українське покоління на Вел. Україні.

Та для свідомих національно Українців ні Іскра і Кочубей, котрі помагали Москві завойовувати Україну в часах гетьмана Мазепи, ні Скрипник і Ю. Коцюбинський, котрі помагали Москві завойовувати Україну в 1917 — 1920 рр., не є українськими патріотами, але — українськими зрадниками.

Та найстрашніше в тім всім для нації те, що рівночасно той сам найбільший і найстарший національний щоденник, котрий своєму народови представляє ще тепер большевицького руїнника як українського патріота, — містить статті, в котрих під сю пору відмовляє патріотизму українському Епископови. І то такому Епископови, який заставши епископський престол без майна, забезпечив той престол ощадною господаркою, побудував церкви у всіх дільницях міста, в котрім резидує, побудував цілий ряд національно-церковних і церковних інституцій та будинків, причинився суттєво до зорґанізування, уфундування і вдержання навіть тих установ, з котрих наглядно користає „Діло", вкінці бачучи до чого веде страшна політика, пропагована головно „Ділом", вже перед літами прилюдно накреслив відповідну національно-політичну лінію поведення для Українців в сій державі. На ту лінію, зійшло вкінці само „Діло". І мимо того всего „Діло" містить статті, в котрих відмовляє патріотизму тому Владиці! Тай нетільки патріотизму, але відмовляє навіть — розуміння Христової науки. В 304. ч. „Діло" на 3 стороні напечатано такі софізми: „Яку політику казала вести „обявлена віра", це загадка над загадками, бо Христос зовсім доцільно не вважав політики за свою справу і ніколи не брав у ній участи. Та видно, що для Преосв. Хомишина ця загадка не істнує". Автор нового нападу на Преосв. Григорія удає, що не знає, в якім звязку стоїть Христова віра з політикою. Отже треба йому сказати: Христова віра стоїть в зовсім такім самім звязку з політикою як з цілим життям, т. зн. змагає до того, щоб переняти також політику як одну з областей людського життя моральним і чесним поведенням людей супроти людей. І помиляється автор нападу в „Ділі", коли каже: „нині всяка Церква вдоволяється навіть чисто формальною (метрикальною) приналежністю своїх вірних до неї". Так робить хіба Церква, розточена сектярством і пустою обрядовщиною, т. зн. Церква нездинена. Католицька Церква як цілість і кождий добрий пастир в тій Церкві зокрема не вдоволяється чисто формальною приналежністю „вірних" до Церкви, але робить все можливе, щоб її вірні всею душею були привязані до своєї Церкви. І власне в тій цілі треба всю суспільність переняти організаціями, що стоять на строго католицьких основах. Нема лучшого способу для виконування особливо під сю пору високих завдань Церкви і для скріплення нації. „Діло", котре з глумом поборює се становище, ділає не тільки на шкоду Церкви, але й на шкоду своєї власної нації. Ділає в тім напрямі з упертим і повним засліпленням подібним до того, яке „Діло" проявляло довгі літа також в области політичній. І як на тій области побачило, що дійшло до пропасти, але побачило запізно, так мабуть запізно побачить, що руйнує останню можливість скріплення нашого хорого національного організму. Не освідомлення, а отрую завдає своїй нації її найстарший „національний" орган поміщуванням статтей, котрі пише Єремія Теоль. Суспільність і в першій мірі духовенство мусить зареаґувати на ту отрую викиненням її зі своїх домів і свого способу думання, — бо лише тоді спиниться дальше ослаблювання нашої нації, котре поступає на очах, поступає дуже скоро...

---

*) Се ряний москаль, котрий в аґітаційних мотивів прибрав собі псевдонім на „енко."

Передчасна вандрівка в далекі области пізнання кінчиться іграшками духа і негрунтовністю. (Ст. Дунін Борковский у творі: „Дозріваюче життя", розд. III, уст. 1).

ОГЛЯД ПРЕСИ

З приводу нових обтяжень

Чи доходовий податок будуть платити безробітні?

Виленське „Слово“ пише в ч. 307 з с. р. м. і. таке:

Читаючи звіт з промови п. віцепремієра і міністра скарбу Квятковского, одержується яко перше вражіння почуття граду проектів, котрі мають уздоровити скарб зрівноваженням буджету, які рівночасно стремлять до піднесення заможности платника як і до значного обтяження тогож платника.

Загамування дефіциту мається осягнути так впровадженням нових обтяжень як і зменшенням розходів, а в першій лінії урядничих платень у всяких урядах, самоврядуваних, банках і т. п. в розмірах від 7% до 20%. Се зменшення платні може неправильно названо доходом. Се радше ощадність в розході на ту позицію в буджеті.

Одначе як найповажнішу реальну доходову позицію мається піднести і то дуже значно податок від доходу, так в скалі навіть низше 0% доходу, при рівночаснім збереженню всяких істнуючих державних податків, як і при зниженню мінімум доходу не оплачуючого податку від доходу до 1200 зл. річно, то є від доходу 100 зл. місячно! А се є 2240 рублів місячно. Чи від такої суми доходу можливо ще побирати щось як податок? Адже се виносить майже якраз тілько, що одержує безробітний яко підмогу. Отже се буває яко податок від милостині, бо і безробітний мусівби бути потягнений до такої чинитьби. Податок від доходу прецінь тепер побирається в скалі значно вищій, ніж був ухвалений як закон. Тоді злотий був тим первісним злотим в золоті, себто майже 100 процент вартіснішим від теперішнього здевальованого.

Тоді мінімум неоподаткованого доходу виносило 1500 зл. при відношенню злотого до рубля 1:2,66. Тепер 1500 зл. рівнається 750 давним при відношенню до рубля 1:1,00. Отже дохід на половину низший від законного вже оподатковаций.

Скаля законної прогресії так годовокружно висока як в ніякій державі на світі. І коли ті надзвичайні ставки не були надто страшні для горожан, то тільки дятого, що завдяки нашій фінансовій політиці, згідно з постулятом п. Ва. Грабського в Польші, Богу дякувати, нема богатих людей, зате щораз більше нуждарів, від котрих скарб не може нічого дістати і тому має кольосальні недобори.

Отже се велика загадка для нас заневінення п. міністра скарбу, яким навіть при загальним побільшенню прогресії дається осягнути сума звишки вилову з податку від доходу около 60 міліонів. Хлібороби мають лиш дефіцити постійні і грубі, про що говорить сам п. міністр, власителі нерухомостей в 3/4 законно позбавлені всяких, або значної частини доходів як законом про охорону льокаторів так і законом і щорічними декретами президента про право дармового мешкання безробітних, плаченим за них податків від нерухомостей, за воду і каналізацію, як також коштів удержання дому в квоті пропорціональній до вартости мешкання, котре в додатку зужиткується й нищиться.

Промисловці або банкротують, або працюють без зиску. Доказом того є майже абсолютний брак акцій, котрі приносять дивіденди.

Торговля в сих обставинах мусить занмирати задля браку купуючих, бо суспільний дохід в Польщі на такім самім рівні як автомобілізм. Селянин вертається до крісала і лучива (смолоскипа), землевласник зужиткує до решти знаряди і потяговий інвентар, бо не має що купити нових, — статистика купна рільничих знарядів попросту застрашаюча, спадаючи до 10 процент в деяких галузях.

В таких обставинах проект п. міністра ставить як найголовнішу доходову позицію збільшення доходового податку о 60 міліонів! Уважаємо сю калькуляцію нереальною, бо там де суспільний дохід паде, де, як виказує сам п. міністер, все валиться, важко говорити про збільшення доходового податку в вірою.

Не треба ніякої анкети, щоб переконатися, що зі всіх податків, тяжіючих на рамінах платника і поношених хоч зі стогоном, але без спротиву, той один одинокий зненавиджений і проклинаний загально, Теорія твердить, що податок від доходу се податок найсправедливіший та найлекший до вимірення і достосування до буджетових потреб завдяки простоті маніпуляцій: додати чи відняти кілька процентів, або також їх частини — і справа залагоджена. Так було давніше в Англії, де той податок був майже одинокім податком. Та за тих добрих часів і до голови не приходило, щоб люди могли не мати доходів. Добробут і збогачування було так природне, що не приходило нікому на думку, щоб хтось тих доходів не мав.

У нас впроваджено всякі роди, гатунки й під'гатунки податків, які денебудь на світі були та податки нашого родинного винаходу в додатку. Згадаємо тільки податок в геометричній прогресії від псів, мисливський податок від гектара посіданого простору і багато інших, на щастя вже знесених. Отже податок від доходу в нас всіми зненавиджений. Причина проста: вимірюється податки від фіктивних доходів, бо уряди мусять видобути вимірений ричалт в части на них припадаючого податку.

Тому що доходи маліючи від плюсів перейшли до мінусів, т. є до дефіцитів, що стверджували предложені книги, що має зробити уряд, щоб осягнути визначену суму? Він мусів узнавати рахунковість за „збуджуючу сумніви“ під найчудніщими претекстами, щоб могти її відкинути й вимірити податок від фіктивного доходу на підставі „обовязуючих норм середної доходовости“. Про абсурдальність такого поступования писали ми в своїм часі обширно.

Тому кількацять місяців в прикрості п. міністра скарбу, п. мін. Розанового і б. председника Скарбової Палати, порушувано справу ричалтів доходового податку. Пан віцеміністр доказував, що на той податок ричалту нема, а є обовязуючий ричалт на всі податки. На те відповіли йому, що коли на всі, то тим самим і на доходовий. Тут п. віцеміністр відповів, що коли є недобір з того титулу, то його „компенсується з залеглостей“ (sic!). На те одержав відповідь, що колиб се було можливе, то давно не булоб ніяких залеглостей.

Колиж тепер, при економічнім стані, що з дня на день погіршується, при величезній несправедливості в вимірі преліміновані суми не вплинають помимо всіх зусиль комірників і секвестраторів, то як можна числити на додатковий вилив 60 міліонів з того жерела? Можливе, що п. міністр обчислює, що зменшення чинитьби на користь самоврядування дасть значний плюс у доходах горожан?

Коли такі є сподівання, то згори можемо заневнити, що рахунок кепський. Бо, як тепер справа представляється, зменшення комунальних податків може принести платникові деяку полекшу, але доходу нетто йому не принесе, коли сам інтерес дефіцитовий. Отже лишається тільки в дальшім тягу вимірювання фіктивних доходів з відкидуванням всякої рахунковости (затверджені взори книг, навіть датоманом, не можуть бути ведені, про що ми писали в обширнім меморіалі до Міністерства Скарбу) під тисячними претекстами.

Протягом тих десяти днів загальної праці п. міністр очевидно не міг продумати подробиць проекту, збираючи цілу гору замірів реформ у величезній скількості наших недомагань. Одначе почуваємося до горожанського обовязку співпраці з Правительством покласти якнайрішучіше натиск на конечність не лише занехання й заострювання податку від доходу, але також остереження перед ілюзоричним грошевим висліпом а цілком позитивним, пятничним відрухом на той побільшений удар у набокіле місце.

Був проект цільовитого внесення податку від доходу з заміною на розложення цілої замінної суми на інші безпосередні податки. Якаж радість запанувала між гнобленими платниками! В тих застрашаючо тяжких часах, коли вже навіть кождий не золотий, а сотик важиться десять разів, заки його видасться, щоб тільки звязати кінець з кінцем, — горожанин хоче знати, яким податком обтяжений його буджет.

Всякі податки сталі не збуджують ні контроверсій, ні непорозумінь з урядом. Знається, який сталий податок мається заплатити — ідеться до каси й платиться, коли є гроші.

З податком доходовим справа інакша: треба предложити зізнання потверджене книговістю, стало квестіонованою, подавати відклики від вимірів, по кілька разів їздити на зазиви, щоб уділити вияснень, зустрічатися з упередженнями п. п. урядників, котрі уважають платників загалом обманцями, які хочуть обкрадати Скарб, по кілька разів возити книги і знов їх забирати (бо потрібні вдома, бо по кілька літ часто бувають непереглянені й нараз дістається платничий наказ за 6—7 літ в головокружній сумі, яка часто перешкоджує маєток платника!

Ось приклад з біжучого року: одному землевласникові вимірили доходовий податок в сумі около 156 тисяч зл. щойно на 1928 р., визначуючи дохід на сто тисяч зл.!! коли найправильніше ведена книговість виказала згори 100 тисяч — дефіциту.

Хто в нас на Виленщині має 500.000 зл. доходу? А кілько таких магнатів є в Польщі?

Остає вимір за рр.: 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35: або числячи в такій скалі, мусівби той громадянин заплатити міліон двісті сорок тисяч зл., коли йому ледви стає на скромне життя.

Ті вимірн — анекдотичні і кождий платник може власними дотепами заповнити добрий том.

Отсе причини, задля яких уважаємо конечним вказати п. міністрови, щоб він, починаючи таку дуже відповідальну працю як уздоровлення Скарбу, не зробив кроку, котрий погіршивби теперішний стан буджету Держави і громадян.

Скарб може бути тільки тоді здоровий, коли горожани здорові. Хронічні сухоти платників можуть викликати гальопуючі сухоти Скарбу. Отже пристосовуємо економічну гігієну помірковапість й оглядність в уздоровлюванні Скарбу коштом здоровля платників.

На сих рефлексіях поперестанемо тимчасово, бо передискутування всяких, так обширно й наглядно доброю волею виконаних проектів п. міністра вимагає цілого ряду обговорень, коли не цілих томів. Важна добра воля й скоре рішення, але це не виключає докладного досліду кождої проблеми і хоронить перед дальшими блудами.

St. Wańkowicz.

Гумор. — Мусить мати всі прикмети. — Мущина, за котрого я вийшлаб за між, мусить бути сильний як лев, спритний як тигр, розумний як вуж, відважний як орел і голос мусить мати як соловій. — Отже він мусівби бути ще такий як осел, щоб тебе взяти за жінку.

Варшавський процес ОУН

За убиття міністра Перацкого.

По відчитанні акту обвинувачення приступлено до переслухання підсудних. Суд зарядив, що кождого підсудного буде переслухувати в неприсутности всіх інших підсудних. Перший з них Стефан Бандера хотів зізнавати в українській мові. На те предсідник трибуналу сказав йому, що коли не буде зізнавати по польськи, то суд прийме, що він відмовляє зізнань. Бандера дальше пробував говорити по українськи. Тоді виведено його з салі на приказ суду. Приступлено до відчитання зізнань Бандери, зложених в слідстві. В зізнаннях зложених перед слідчим суддею Бандера заявив, що в прокураторськім доходженню переслухувано його кілька днів під ряд, що він того не міг видержати довше і тому вжив хитрости: прирік виголосити реферат до української молоді і завізвати її, щоб не брала більше участи в боевих виступах ОУН. З зізнань виходить, що Бандера Мацейка ніколи не бачив і не давав ніяких грошей підсудним на купно зброї. Читання зізнань Бандери тривало довго.

Тогож дня зявився на судовій салі віцепрокуратор для політичних справ у Львові др Прахтель-Моравянский. Його прислали до Варшави львівські судові власти, щоби брав участь у процесі в характері обсерватора. Зі Львова спроваджено також яко знавця української мови ред. Шпергеля, співробітника львівського ПАТ-у.

З черги приступив суд до переслухання обв. Лебедя. Лебедь відповідає в українській мові. Предсідатель каже йому, що в Варшаві може зізнавати тільки по польськи. — Адв. Шлапак: Я покликуюся на артикул 338 к. п. к., котрий постановляє, що на розправі вільно відчитувати протоколи з переслухання підсудних і свідків, зроблені в слідстві або доходженню, але тільки тоді, коли підсудний або свідок не ставився на суд задля перешкод, яких не можна усунути або які занадто трудно усунути, або коли ставився, але зізнає інакше ніж в попереднім поступованні, або відмовляє зізнань, або каже, що не памятає подробиць. Тимчасом тут обвинувачений хоче зізнавати, отже він мусить бути по закону переслуханий. — Предсідник трибуналу: Коли пан адвокат порушує тут справу язикову, то се не може бути ніякою квестією. — Адвокат Шлапак: Я противлюся відчитуванню зізнань обвинуваченого, бо він є тут присутний і хоче зізнавати. Відповідь суду прошу запротоколювати. — Предс.: Все буде запротоколоване. — Прокуратор Желенський: У Лебедя знайшли лист писаний його нареченою Гнатківською по польськи. Отже він вміє по польськи, тільки не хоче по польськи говорити. — Прок. Рудніцкий каже, що відмова зізнань в польській мові се політична демонстрація. — Трибунал ухвалює: Супроти того, що обв. Лебедь не хоче зізнавати по польськи, суд постановляє відчитати зізнання Лебедя зроблені в слідстві. — Адвокат Ганкевич: Стверджую, що Лебедь ходив до української вселюдної школи й української гімназії та ніколи не був на польськім університеті. Отже він знає добре тільки українську мову, а польської мови не знає добре. — Предсідатель відбирає голос оборонцеви й підчеркує, що до дальших виводів в справі мови не допустить. — Лебедь встає і починає говорити по українськи. Предсідник трибуналу відбирає і йому голос.

Подібно заповідається справа також з дальшими підсудними.

Дарія Гнатківська і Ярослав Карпинець вже заявили, що будуть зізнавати, але тільки по українськи. Супроти того трибунал узнав, що вони відмовляють зізнань.

ПРОСИМО ВСІХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ПРИСИЛАТИ ЗАВЧАСУ ПЕРЕДПЛАТУ.

САМОУПРАВА

в „Програмі окраїнної політики" польського націоналіста.)*

Автономія або самоуправа се такий устрій, який дає змогу самому правити собою. Самоуправа є ріжна: політична, культурна, економічна. Вона може обіймати: одну громаду, повіт, край або й нарід. Також обем самоуправи може бути ріжний: більший або менший, ширший або вужчий.

Найповніша самоуправа се повна незалежність або власна даржавність. Та під самоуправою розуміють звичайно не повну політичну незалежність, але змогу правити собою в рамах якоїсь вищої суспільної орґанізації.

Найкращі зразки самоуправи істнують нині в рамах Великої Британської Імперії. Ірляндія і Канада, Австралія, Трансваль і Єгипет се все британські провінції, які одначе правляться самі й яких лучать в одну цілість спільні вищі державні інтереси. Зате „самоуправа" поодиноких провінцій СССР се зразкова карикатура самоуправи.

Та є держави, які хоч під національним, культурним й економічним оглядом не одноцілі, то всеж таки поодинокі їх землі і народи не мають самоуправи. Одною з таких держав є Польща.

Як відомо, в нинішній Польщі живе коло 7 міліонів Українців, які становлять 25% всього населення держави. А українські землі Польщі займають поверх 132 тисячі кв. км., себто поверх 34% всього простору польської держави. Отже українські землі в Польщі займають більший простір ніж не одна з нинішних европейських держав, нпр. Бельґія (без кольоній), Голяндія (б. к.), Данія (б. к.), Португалія (б. к.), Болгарія, Греція, Угорщина й ін.

Ті українські землі, що тепер при Польщі, творили вже в XII — XIV ст. незалежну Галицько-Волинську Державу. А в 1918 р. по розпаді Австрії Сх. Галичина проголосилася була незалежною західноукраїнською державою, яка істнувала до пол. 1919 р. Одночасно північно - західні українські землі входили в склад східноукраїнської держави, що повстала над Дніпром.

Так отже українські землі Польщі ріжні від решти земель Польщі національно, культурно, економічно й історично, мають всі дані, щоби в рамах польської держави одержати самоуправу. Певну самоуправу Польща навіть зобовязалася була дати Сх. Галичині, коли перейшла остаточно наш край від Антанти. І польський Сойм ухвалив був ще 1922 р. закон про т. зв. воєвідську самоуправу.

Та самоуправи українські землі Польщі, і зокрема Сх. Галичина, не мають по нинішний день. Бо Польща не ввела її в життя. Богато завинила тут й офіціяльна українська політика в Польщі, яка аж до останних часів не тільки не виставляла домагання самоуправи для українських земель Польщі, але навіть поборювала те домагання, коли його виставляли інші!

Ясна річ, що справи самоуправи українських земель в Польщі не міг поминути польський націоналіст Ґертих, коли укладав свою „Програму окраїнної політики". Він присвятив тій справі окремий розділ у своїй книжці. Той розділ має заголовок: Самоуправи.

В засаді Ґертих признає, що самоуправа корисна. Бо вона відчуває краще, ніж загально-державна адміністрація, льокальні потреби, має живіший контакт з населенням, дає поле до свобіднішої вияви самостійної ініціятиви, має елястичнішу, більше суспільну структуру. Завдяки самоуправі методи управи державою збогачуються новими, цінними елементами.

Вартости, які вносить до праці для публичного добра громадська чи територіяльна самоуправа, — каже далі Ґертих — мусять бути в окраїнній політиці використані можливо в найширшім обемі. Одначе — додає зараз — тільки до тих границь, в котрих можлива згідність політики самоуправ з загальнодержавною політикою і зокрема з політичним наказом споювання окраїн з Польщею і польскістю.

„В звязку з повищим постулятом — тут наводимо Ґертиха дослівно — мусимо передовсім ствердити, що ми рішуче противні самоуправі, особливо більших територіяльних одиниць, котра має на ціли заспокоїти національні аспірації тих чи інших відломів населення. Концепції самоуправи чи територіяльної автономії південно-східних воєвідств як способу розвязання руського питання вважаємо згори за виключені з під всякої дискусії.

„Коли йде про самоуправу, що має господарсько-адміністраційні ціли — пише Ґертих далі — в першім ряді про громадську (міську і сільську) та повітову самоуправу, то вважаємо, що вона мусить бути: 1) чинником промінювання польонізаційних впливів — а в ніякім разі не доменою сепаратистичних чи взагалі непольських впливів, 2) чинником позитивної адміністраційної, господарської, культурної і т.д. праці, а не тереном виладування політичної енергії (завдяки нпр. переміні міських рад на малі парляменти, що булиб полем до попису для партійних боротьб та безплодної аґітаційної демаґогії).

„Щоб самоуправні інституції могли бути станицями без застережень польськими (так, як державні уряди), щоб була запевнена тяглість і одноцільність їх праці та щоб ту працю не утруднювало взаїмне параліжування політичних фракцій, котрі мають впливи на терені самоуправи, треба конечно сконструювати доцільно і під тим кутом видження самоуправну виборчу ординацію.

„З уваги на ріжнородні відносини, які панують в ріжних окраїнних закутках, неможливо примінити в виборчій ординації до самоуправ одного шабльону для цілої держави. Міську раду в місті з таким патріотичним і таким виробленим населенням, як Львів, не можна покликувати на тих самих засадах, що міську раду нпр. міста Рівного, котре замешкує населення тільки в меншости польське, в більшости жидівське, супроти Польщі байдуже або вороже та підмінноване комуністичними впливами. Виборча ординація до самоуправ мусить бути для кождої ґрупи місцевостей й округів усталена окремо та на відмінних засадах. Ухвалення тої ординації мусить попередити всесторонна анкета, котра дозволилаб опрацювати її подробиці з узглядненням аргументів можливо богатьох заінтересованих і компетентних чинників.

„Щоб поодиноким місцевостям й округам надати самоуправу, котра малаб можливо польське обличча та представляла найбільш вироблені і дозрілі громадянські чинники, можна буде, залежно від місцевих умовин, примінити систему національних курій (чи — кажучи точніше — віроісповідних, котрі полишилиб поза польською курією тільки Жидів а не Русинів), господарських курій (котрі представлялиб ріжні фахи), посередних виборів, введення представників суспільних орґанізацій, введення вірилістів і т. д. В декотрих, найменше зааванзованих округах треба буде конечно взагалі скасувати на деякий час самоуправний устрій".

Таке становище Ґертиха в справі самоуправи на українських і білоруських землях Польщі.

Як бачимо, те становище особливе. Бо признаючи в теорії самоуправу корисною, Ґертих в практиці зводить її відносно окраїн — до нуля. Бо він противиться самоуправі окраїн як цілости, а годиться тільки на найнижчий степень самоуправи: громад і повітів. Та й ту найнижчу самоуправу він зовсім викривлює. Бо першим її завданням він ставить польонізацію окраїн, а щойно на другім місци позитивну працю адміністраційну, господарську, культурну і т. д.

Причина такого становища Ґертиха до самоуправи на окраїнах се його страх перед національними аспіраціями окраїнного, українського і білоруського населення, які те населення, маючи самоуправу, могло б заспокоювати. Таке становище зовсім абсурдне. Бо національні аспірації окраїнне населення може підносити не тільки тоді, коли окраїни малиб самоуправу як територіяльна цілість, але також в рамах громадської та повітової самоуправи. А з другої сторони спеціяльні адміністраційні, господарські, культурні і т. п. інтереси мають не тільки поодинокі громади і повіти, для яких Ґертих годиться на самоуправу, котра малаб дбати про ті інтереси, але в іще більшій мірі такі інтереси має край як цілість. А краєви Ґертих відмовляє самоуправи, отже тимсамим змоги дбати самому про свої інтереси навіть на господарськім і культурнім полі!

Годячися на самоуправу на окраїнах в її найнижчім виді, Ґертих намагається

*) Гл. „Н. Зоря" чч. 780, 784, 788, 792, 800, 810, 813, 820, 822, 824, 826, 828, 832, 834, 840, 843, 847, 866, 879.

ОСИП НАЗАРУК 13)

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Столиця Апостольська

II. Вїзд до Риму.

І се не вперве стратили ми свою державу під впливом чужої пропаґанди. Тому навіть не можемо потішати себе тим, що ми мовляв „не знали", що се може мати аж такі страшні наслідки, коли не маємо своєї виробленої думки про свої справи і коли піддаємося чужим впливам. Вже свою стару княжу державу ослабили таки наші власні люди і помогли її розвалити під впливом татарських обіцянок. Наші старі літописці з великим притиском підчеркували „лесть татарську", котра очевидно не має і не може мати інакшого значіння як пропаґанда. Літописець слушно оправдує наших предків, котрі вперве зустрілися з татарською пропаґандою, кажучи: „не вѣдающимъ же Руси льсти ихъ..."

Та потому наші таки дальше давалися ловити на пропаґанду, хоч уже повинні були знати її наслідки. Тимчасом не минуло навіть одно покоління від часу першої зустрічі з Татарами і їх пропаґандою, а вже бачимо на нашій землі своїх „татарських людей", то значить таких своїх туманів, які знов повірили татарській пропаґанді і боролися проти власної держави, думаючи, що матимуть „лекші податки" під татарською владою. Наш король Данило останним зусиллям побив тих „татарських людей". Та вони так ослабили нашу державу, що син Данила Лев мусів за всяку ціну ладнати з Татарами.

Настали часи, коли вже появився друк, то значить, коли боротьба з убийчою ворожою пропаґандою повинна була стати лекша для нас. А вона стала лекша — для наших ворогів. І за козаччини Москва весь час підюджує наше хоробре та тяжко наївне козацтво, щоб валило Унію, значить: щоб ділало на шкоду свого народу і свою власну. І так основно московська політична пропаґанда вбила нашим людям погляд про шкідливість Унії, що до сеї пори велика більшість наших інтеліґентів вірить в те, що Унія дійсно була і є „шкідлива" для нашого народу! Не помагає навіть така поглядова і страшна лекція як те, що православіє вистелило шлях большевицькій руїні. Не помагає і те, що воно йде на всяку службу кому завгодно.

В чім причина такої дивної появи між нами?

А в чім же іншім, як не в браку уміння думати?

Ну а чому провідна верства інших народів уміє думати, а наша ні? Тут з наших світських інтеліґентів винні в першій мірі наші історики. Так є, вони головно.

Чому? Тому, бо кожде їх покоління обовязане давати своєму народови на ново передуману історію його. Так робить кожде покоління істориків кождого іншого народу. А в нас? Покажіть хоч одну історію України, котру можнаб дати в руки підростаючій молодій інтеліґенції нашій. Прецінь годі давати молоді строго наукові великі твори. Вона на їх читання не має ні часу, ні підготовки, ні терпеливости, бо вона молода.

Тільки на ґрунті так до краю занедбанім як наш під тим оглядом міг наступити такий сильний занепад уміння думати своїми думками про свої справи.

Для кождої спільноти, отже й для нації важне не так думання її одиничних членів взагалі, тільки якраз традиційне думання, то значить безперервно зая-

звести і ту самоуправу до зера. Бо він обставляє її такими барикадами та обмотує такими колючими дротами перед місцевим окраїнним населенням, що те населення, в разі приняття і здійснення плянів Ґертиха, знайшлосяб зовсім — поза рамками тої самоуправи навіть найнижчого степеня. Се булаб уже не самоуправа, але її — заперечення.

Та подібних викривлень і суперечностей в „Програмі окраїнної політики" Ґертиха немало.

Не треба богато доказувати, що таке становище Ґертиха супроти самоуправи на українських і білоруських землях Польщі високо шкідливе для всіх. Воно шкідливе передовсім для українського населення. Бо позбавлення окраїн самоуправи або її карикатура се однозначне зі спараліжуванням самодіяльности і самопомочи окраїн. А матеріяльне, культурне і т. д. положення сх. окраїн Польщі таке, що тої самодіяльности і самопомочи окраїни потребують дуже і дуже. Таке становище шкідливе також для Польші як держави. Бо занедбані під господарським, культурним і т. д. оглядом окраїни не тільки не приносять польській державі відповідної користи, але — навпаки — стають огнищем постійного невдоволення, яке дуже зручно використовують і все будуть використовувати сусіди Польщі та взагалі всі її вороги. Таким чином держава немов консервує свої власні рани на великій частині свого організму. А наслідки такої „політики" вже раз показалися найвиразніше — якраз на польській державі. Словом, по такім історичнім досвіді навіть запеклий ворог Польщі не мігби придумати гіршого для неї пляну політики супроти її власної будучности, як придумав засліплений польський шовініст.

Українська проблєма

„Курієр Вілєньский" в ч. 318 з с. р. пише під заг. „Українська проблєма" м. і.: З приводу процесу за вбийство бл. п. мін. Перацкого висуває (варшавська ґазета) „АБЦ" потребу великої програми в українській справі. АБЦ пише: Та процес має ще й другу сторону. Пригадує українську справу, котра щораз впертіше домагається розвязання. До суду належить укарання доконаного злочину. Та треба памятати, що необхідні репресії супроти замаховців не посунуть вперед справи розвязки української справи. Треба здобутися на велику програму, котра сміло й відважно приступилаб до розвязки української справи в Польщі. — Нема сумніву, що се розумний голос польської публіцистики. Тільки коли він буде здійснений?

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

До Галича призначив Митрополичий Ординаріят двох священиків: одного на парохію Галич, другого до місцевих шкіл.

Святойосафатівська врочистість у василіянській церкві в Варшаві (Медова 16) відбулася в неділю 17 с. м. Архієрейську Службу Божу відправив Преосв. Йосафат Коциловський у співслуженні Всеч. О.О.: о. Канцлєра Грицеляка, о. дек. М. Нагорянського й. о. С. Баландюка. Діяконували Всечес. о. дек. Л. Гаркавий і о. д-р Й. Сидорів. Проповідував місцевий ігумен о. Павло Пушкарський ЧСВВ. — Архієрейська відправа з маєстатичними співами, обходами і благословеннями, по свідоцтву учасників — гостей, виглядала прегарно, зворушливо й велично. На ту справді унійну врочистість прибуло також кілька латин. Всеч. ОО. Пралатів, як також представники дієцезального й чернечого клиру; були теж представники катол. преси. Прибуло також украін. старше громадянство й академічна молодь. По Службі Божій був обід, на який запрошено представників обох обрядів як також укр. громадянства. Вечером Преосв. Владика, хоч втомлений і перед відїздом, провів радо час в окруженню нашого старшого і молодшого громадянства, котре щиро виявляло свою радість з гостювання свого Владики. З приводу врочистости св. Йосафата помістила КАП (ч. 262) кілька даних про віднайдення мощів св. Йосафата в Білій дня 20 листопада 1915 при старанню василіянина о. Й. Демчука.

Католицька добродійність на Шлеську. В катовицькій дієцезії працює 81 Товариств Пань Милосердя, в тім 13 німецьких. Вони мали 1934 р. 9.290 членів. Товариства ті мали в опіці постійно 3.579 родин, 1.238 самітних осіб, 1.092 недужих і калік; часово 6.127 родин, 479 самітних осіб і 555 калік. Особистих відвідин убогих в їх мешканнях було 37.260 (1933 р. — 26.947). Харчевих бонів ріжної вартости видано на суму 55.437 зл. Крім того видано: хліба 175.548 кг., товщів 8.760·5 кг., молока 22.157 літер, цукру 3.398·5 кг. та інших товарів на 51.317·48 зл. Крім того за посередництвом Товариств видано обідів від приватних осіб 56.213, від добродійних інституцій 21.301. Розділено 9.996 штук одягу, взуття і т. д. На купно нових одягів видано 63.084·88 зл. Щораз ліпше розвивається в Товариствах опіка над дітьми. Товариства орґанізують захоронки, курси ручних робіт, вакаційні оселі для дітей і розділюють стипендії для шкільних дітей. Товариства мали приходів 242.035·10 зл., розходів 224.768·34 зл.

ЗРОБІМ СЕ ДІЛО

Завдання наших світличів.

Найблизші завдання нашого краєзнавства обговорив ред. М. Голубець в рефераті 8 с. м. в салі Музею Н.Т.Ш. у Львові. Прелеґент згадав про памятки старого українського будівництва в Галичині. М. і. в Галичині є 2.345 деревляних церков, в тім 192 гуцульських, 498 бойківських, 230 подільських, 360 галицько-волинських і т. д. 14 церков з 16 стол,, 102 з 17 стол., 419 з 18 стол., 888 з 19 стол. і богато новіших. Наші світличі повинні зінвентаризувати і сфотоґрафувати ті церкви. Мурованих памяток нашої давної архітектури небогато, але тимбільше треба їх зберігати. Всежтаки маємо в Галичині і на Волині кількана-цять гарних мурованих памяток. Нпр. церква св. Николая у Львові збереглася з княжих часів в майже незміненім вигляді. Ґотицький стиль має кілька гарних памяток в Галичині і на Волині. Нпр. Замок Любарта в Луцьку, латинські катедри у Львові і Перемишлі. В Рогатині є церква в ґотицькім стилю. Ренесанський стиль має в Галичині богато памяток. М. і. у Львові витворилася окрема відміна ренесансу, нпр. Волоська церква з чудовою трохсвятительською каплицею. Навіть костели будували під впливом української культури. Нпр. каплиця Боїмів у Львові побудована на взір трохсвятительської каплиці. На провінції є богато ренесансових церков, костелів і жидівських божниць. Ще більше є будівель в стилю барокко. Є ще в Галичині цікаві будівлі, церкви муровані в гуцульськім стилю. А саме І. Левинський і Лушпинський старалися перенести стиль гуцульських деревляних церков на муровані церкви. Світличець повинен і їх сфотоґрафувати як документи. Наші світличі повинні стреміти пляново і систематично до інвентаризації памяток нашого давного будівництва. Реферат тривав 50 мінут. Було около 50 учасників.

Катол. Ґімнастичне Т-во в ЧСР

Католицьке ґімнастичне товариство „Орел" розвивається гарно. „Орел" має 140.000 членів. Товариство привязує велику вагу до релиґійного виховання своїх членів. В м. р. влаштовано понад 5.000 реколєкцій, конференцій, зібрань, відчитів, курсів і т. д. Найбільше поширений „Орел" на Моравії, де має 737 гнізд а в них 78.000 членів. Побіч чисто ґімнастичних цілей „Орел" поставив собі ціль співпрацювати в творенню спільного католицького фронту в Чехо-Словаччині, бо він все ще має поважні люки. (КАП).

зане з думанням цілого ряду поколінь предків і з землею, котра їх видала. Коли нема такого традиційного думання, тоді висшість над мнимою модерною інтеліґенцією має навіть дике африканське племя. Се не шутка, а факт.

Нпр. дике муринське племя Ашанті в Африці кілька літ боронило своїх болот і мочарів перед наступом війська Великої Британії та справило Анґлійцям не одну памятну кріваву лазню, заки вони вспіли здобути столицю того бідного племени, що ходить голісеньке й тоді в бою з анґлійськими силами вживало ще луків і стріл. Та воно думало правильно, що для племени чи народу нема більшого добра як незалежність на своїй землі. І не далося нічим задурити: боролося до самого кінця в найповнішій згоді між собою, боролося як уміло й могло.

А нібито культурні Українці, так інтеліґенти як і селяне та робітники, далися піддурити пропаганді червоної Москви. І тому в рішаючім часі цілі готові полки українські, ситі, обуті, добре одягнені, зі зброєю й амуніцією або проголошували свій „нейтралітет", коли червоні, ще дуже слабо тоді зорґанізовані банди напирали на Україну, або навіть „во імя соціялізму" переходили масово в ряди ворогів.

Чому?

Бо утрата традиційного уміння думати тягне за собою здичіння. А здичіння далеко гірше ніж дикість.

І тому дике муринське племя Ашанті згідно боронило своїх мочарів перед Анґлійцями, а українська інтеліґенція не тільки не боронила своєї прегарної України перед чужим наїздником, але ще намовила селянство, аби во імя земельки, котру обіцяли „забездурю", помогло московським большевикам заняти Україну!

В змові з московськими большевиками піднесено бунт на Україні проти своєї держави. І найстрашніше в тім всім те, що українська здичіла інтеліґенція до сеї пори не може додуматися до того, що хто своїм бунтом поміг московським большевикам заняти Україну, — того не вільно величати як героя України, на котрім повинні виховуватися дальші покоління... Такі страшні наслідки затрати уміння думати та здичіння.

Та чого я так довго задержався над першим надписом, котрий я побачив на якімсь домі в Римі?

Я мав до того окрему причину. А саме вже від Відня, коли я полагодив всі формальности з білетами їзди, думав я над тим, як систематично оглядати Рим. Зразу здавалося мені, що найлучше булоб оглядати в нім наперед його найстарші памятки, потому щораз молодші й так дійти до християнських і вкінці аж до фашистівської виставки, котра якраз відбувалася в Римі. Та потому побачив я в думці неможливість переведення в практиці такої системи оглядання Риму, хоч в теорії така система очевидно найбільше узасаднена і найлучша.

В практиці вона неможлива тому, бо найстарші памятки стоять всуміш з наймолодшими, нераз оден памятник просто перероблений з другого, нпр. пізніша церква зі старої поганської святині або з лазні. Отже хоч не хоч муситься їх разом і рівночасно оглядати. Та оглядати ще пів біди, але як ту сумятоху описувати? Тепер читач може не буде дивуватися, що я застановлявся над умінням думати: воно потрібне — передовсім мені самому і передовсім при сій дуже трудній роботі.

Довгий двірець з ріжними шинами. І поїзд став. (Д. б.).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

„Невинність" большевицьких книжок

У своїм вступі до покажчика „Що католикові читати" („Католицька Акція" ч. 1 з 1935 р.) причислив я до сумнівних м. і. ті видання, „що до доброти яких можна було мати якийнебудь сумнів через їх непевного видавця (прим. большевицькі, радянські видання)". На таке загальне означення не погоджується навіть богато католиків, бо — кажуть — таким способом виливаємо з купіллю й дитину. Отже прим. „пішли би так на індекс" переклади деяких авторів чи навіть книжок для молоді, які по українськи маємо лише в радянських виданнях. А чейже большевики не пофальшували хіба тексту клясиків... Такі твори невинні, нераз навіть католицьких авторів (прим. Честертена), годі осуджувати; радше треба їх щиро привитати, як цеголку до будови храму української культури.

Дуже гарні слова, хоч здалосяб дещо провітрити їх, особливо ту цеголку і т. д. Цегла не служить виключно до будови храмів; з неї будують також інші менше величні будинки, а нераз просто голови собі нею розбивають... Коли бачимо, що большевики видають католицьких клясиків, то чейже в кождім повстане сумнів і підозріння. Щось тут не в порядку.

І справді. Беру з видання „Державного (большевицького) Видавництва України" переклад книжки Честертена п. з. „Пригоди патера Бравна". Відомо мені, що в тім творі Честертен під прикриттям детективної пригоди старається перепачкувати свої симпатії до католицького духовенства, виказати ріжні католицькі тези та спростувати протикатолицькі пересуди. Отже прим. у новелі про загибіль роду Дарновеїв вкладає в уста одного з героїв слова, що простують байку про папіссу Іванну. Шукаю за тим місцем у радянськім перекладі. Нема! Викинули і то так, що навіть з контексту видно якусь прогалину... А у вступі про Честертена один з „українських" ізраелітів, тов. Лейтес, фальшує основно цілу ідеольогію Честертена, представляючи його як блазня „загибаючого февдалізму"...

Спитаю: чи се має бути вклад у храм і т. д.?... Чи може воно просте фальшівництво, яке може звести неодного простого читача й представити йому цікавого й великого письменника як блазня й лубочного письменника.

Або: візьмім радянське видання творів о. Т. Бордуляка. Рецензент „Нової Зорі" пише про них м. і. таке: („Н. З." 1929, ч. 229):

„...найновіше наддніпрянське видання Т. Б. з 1929 р. се видання покалічене аж 3-ма редакторами...І... Знова в виданню з 1929 р. пропущено цілі уступи — все, що натякає на релігію і... жидів: напр. навіть заголовок оповідання „Бідний жидок Ратиця", змінено на „Бідний Ратиця"!

...Всі редактори... підчеркують, що Т. Б. не договорює в своїх писаннях до кінця, себто не... агітує за зміною (суспільних) умов... Причини письменського ослаблення письменської діяльности Т. Б... шукають у колізії, яка нібито заходить між священичим станом письменника і змістом його письменської діяльности..."

Така то „правда і невинна обективність" большевицьких видань католицьких авторів. Вони літературознавцеви не зашкодять, але простенького читача зведуть на манівці.

Та візьмім ще один примір, сим разом з книжок, які наші книгарні захвалюють ...для молоді. Нехай се будуть прим. Еміля Дронберга „Пригоди канадійського трапера" (Держ. Вид. України 1929, ст. 200, форм. 14·5x21 цм; ціна 1 карб. 10 коп., тобто тепер около 2·50 зол.). На обгортці якийсь недолугий буцімто трапер бе списом... поза медведя. На титуловій сторінці написано: „Переклад з німецько (без „го") О. Соболів". Отже вже в заголовку друкарська похибка. Можна також приняти, що п. Соболів се якийсь Собельзон з Харкова; свідчить про се мова перекладу. Прим. розмова героя з міс Лі відбуваеть... гуками („гукнув я", ст. 49). Або: „мусив я укрепіти пастку" (ст. 104); на ст. 140—159 скрізь мисливі їздять у горах на „лижвах" (має бути лещатах); гілки дерев мають „крони" (ст. 154); прійшовши (ст. 161); Ліля „працює над посагом" замість шие шлюбну одежу (ст. 153) і т. п. нонсенси.

Ціла історія, яку нам Дронберґ у тій книжці росказує, се мисливсько-детективні пригоди трапера - інтеліґента над річкою Свіфта. Історія дуже нудна, бо автор скрізь переривае нитку фабули та відскакує на боки, щоб показати нам у зовсім дарвінівським освітленні боротьбу за істнування в природі. Такі дигресії тягнуться цілими сторінками, від самого початку (ст. 12—15) аж до кінця книжки. При тих дарвінівських описах автор не жалує суто семітських приправ: мясо, кров, сало, цівки крови і т. п. Брутальні описи наче з різні мають очевидно на цілі виховати брутальну людину.

Представивши по дарвінівськи брутальну боротьбу в природі, автор не дає ніякого вияснення її, навіть дарвінівського. Дронберґ (чи може редактор радянського перекладу? — я не мав змоги порівняти перекладу з оригіналом) називае ту боротьбу за істнування просто загадкою природи, що не дає змоги „жертвам цієї іграшки збагнути її мету." (ст. 15). Такий брак відповіди на розкриті брутальні сцени мусить викликати сумнів у доцільність прав природи, а в віруючих простеньких Словян тимсамим сумнів у Бога[1]). Брак відповіди на таке мусить довести пасивних читачів до ще більшого пасивізму; натомісць активних до настрою бунту проти істнуючого.

Коли бунт звернено проти Бога, то не слід його залишати й супроти людей. Отже суворих морально міщан називається скрізь насмішливо мобом і „чесноглівими"; боротьбу проти неморальних людей пояснюється конкурепцією між християнськими сектами (ст. 140—141). Бунт проти приниження жидівської раси спонукує автора ставитися прихильно до всіх принижених рас; звідси то і в інших большевицьких книжках така прихильність до всякого рода „Авсензайтерів" (вимітнів), від рас починаючи на індивідуальних злочинцях кінчаючи. При тім не бракує теж вольтерівського „вияснювання" історії: коли історичні свідки стверджують надприродний факт, то всетаки його не було, бо надприродне — не можливе (ст. 84). Бунт спомагає й закінчення повісти: воно нещасливе для приниженої Індіянки[2]).

Самособою, що герой Дронберґа зовсім не знає Бога, навіть у хвилині найтяжчої небезпеки (ст. 94 і черг.); аналогію знайдемо в пацифістичній книжці Турянського „Поза межами болю".

Збираючи все наведене, мусимо прийти до заключення, що справедливо сю книжку „Держнаукметодком (фу! ледви дійшов до кінця, Ар.) Наркомосвіти УСРР по секції соціяльного виховання дозволив до вжитку по книгозбірнях установ соцвиху" — як воно гарно по українськи на заголовній картині книжки було написано (аякже!)... Тираж (наклад) 5000 примірників, теж нічого собі...

Наші католицькі „критики" бачать у книжці лиш одно лихо: коли вона має драстичні сцени проти шестої заповіди. Признаю їм у тому богато рації. Та я хотівби, щоб вони не забували і про те, що крім шестої є ще девять інших Божих заповідей. До того в списі сімох головних гріхів нечистота є лиш одним, а не всіми сімома головними гріхами. Отже і в оцінці книжок годі нам забувати ті інші гріхи з легкої руки. Українська культура на тім напевно богато не стратить, коли український організм ковтне менше духової отруї. Стратить лише большевицьке державне видавництво ну, і товариш Собельзон...

Араміс

[1]) Заміти проти Бога, які дехто виводить з істнування терпіння на світі, пок. єзуїт о. Мариян Моравський називав типово словянськими замітами проти Бога (пор. книжка „Вечори над Леманом"). Чи радянським виданням при виданні Дронберґової книжки не йшло якраз про розбурхання тих „словянських сумнівів"?...

[2]) Цікаво, що американські фільми, відомі з того, що все в них мусів бути „гепні кид" (щасливий кінець), з хвилинною „допомоги" і „культурних звязків" з большевиками — гепні кид закинули й тепер майже все кінчається трагічно. Таке трагічне закінчення родить у видців настрій бунту, потрібний для большевиків. — Цікаво також, що д-р М. Рудницький теж наводить бунтарство як прикмету „европейськости" якогось твору пор. „Ми" перший випуск).

Україніка

„Slovansky Prehled" ч. 8 в рубриці: „Українці в Польщі" помістив широкий огляд політичного життя Українців в Польщі. Автор огляду В. Харват пише про вислід виборів до польського сойму й сенату і про створення Української Парляментарної Репрезентації. При тім зазначує, що до УПРепрезентації не покликано волинських українських послів. Говорячи про УНДО, В. Харват наводить цитат з варшавського „Роботніка" ч. 279: „Дуже характеристичне, що сен. Луцький, той „духовий батько" думки про угоду УНДО з санаційним блоком, ухилився від проводу партії, щоб себе зберегти для будучности і здав всю відповідальність за події послідних двох місяців на посла В. Мудрого, творця виборчого порозуміння, котрий є чоловіком дуже уміркованих здібностей і дуже малої політичної культури. Та такого чоловіка якраз було треба, бо дає повну запоруку улеглости". Дальше автор огляду подає цитати зі статтей про нову політику Українців в Польщі з радикального „Гром. Голосу", польського консервативного „Часу" й німецької „Франкфуртської Газети". При кінці огляду автор згадує про припинення видавання органу українських монархістів „Хліборобського Шляху". — В рубриці: „Підкарпатська Русь" Аль. Р. пише про VI Зїзд Українського Учительства в Ужгороді та про острі резолюції того Зїзду проти чеського шкільництва на Закарпатті. — В рубриці: „Ювилеї" згадано про ювилей 70-ліття Митрополита Екєц. А. Шептицького. В „Посмертних Згадках" поміщено некролог Олекси Новаківського.

„Slavische Rundchau" в ч. 5 умістила довгу рецензію п. Освальда Бургардта на працю Д. Чижевського п. н. „Філософія С. Сковороди". В тім самім числі в огляді бібліографії згадано отсі українські книжки: М. Дольницький: Від бескидських розворів (!) до поліських болот (вид. Просвіти); Двадцятьпятьліття товариства „Учительська Громада", ювілейний збірник; І. Липа: Бій за українську літературу; Е. Олесницький: Сторінки з мойого життя; Пеленський Е.: Rainer Marie Rilke й Україна.

В 6 ч. того журналу є згадка про: „Праці гр.-кат. богословської академії у Львові".

В берлінськім журналі **„Ost-Europa"** ч. 4. Otto Hoetzsch помістив посмертну згадку про Михайла Грушевського, Дмитро Дорошенко статтю п. н. „М. Грушевський 1866—1934". В 8-ім числі того журналу Herman Weidhaas помістив статтю п. н. „Karpatenrussland" (стор. 482 — 492).

„Le Monde Slave" з жовтня с. р. приносить обширну (від 85 — 113) статтю п. René Martel-a п.н. „Про українські приповідки". В тій статті автор наводить дуже богато українських характеристичних приповідок та на кінці зазначує, що трагічна минувшина і страта національної незалежности сильно відбилися на душі українського народу.

МІЛІОНОВИЙ ЗБУТ ПАПЕРЦІВ і ТУТОК „КАЛИНА" говорить про високу якість і дешеву ціну.
Фабрика в Тернополі — фабричний склад Львів, ул. Бляхарська ч. 11. 12-10—50 тел. 239-84,

По нових обтяженнях

Кілько будуть платити приватні працівники?

Рада міністрів ухвалила проєкт дохо-дового податку для приватних працівників. Податок сей разом з суспільними о-безпеченнями виглядатиме як слідує:

Дохід міс. зол.	Злуч. до-ход. под.	Суспільні чинитьби	Разом
140	1.58	10.22	11.80
150	2.10	10.95	13.05
160	2.88	11.68	14.56
170	3.40	12.41	15.81
180	3.96	13.14	17.10
190	4.56	13.87	18.43
200	5.20	14 60	19.80
210	6.30	15.33	21.63
220	7.04	16.06	23.10
230	7.82	16.79	24.61
240	8.64	17.52	26.16
250	9.50	18.25	27.75
260	10.92	18.98	29.90
270	11.80	19.71	31.51
280	12.32	20.44	32.76
290	13.34	21.17	34.51
300	13.80	21.90	35.70
310	14.88	22 63	37.51
320	16.00	23.36	39.36
330	16.50	24.09	40.59
340	17.68	24.82	42.50
350	18.20	25.55	43.75
360	19.40	26.28	45.68
370	20.72	27.01	47.73
380	21.28	27.74	49.02
390	21.84	28 47	50.31
400	22.40	29 20	51.60
410	23.78	34 03	57.81
420	23.52	34 86	58.38
430	24.94	35 69	60.63
440	26.40	36 52	62.92
450	27.00	37 35	64.35
460	27 60	38 18	65.78
470	29·14	39 01	68.15
480	29 76	39 84	69.60
490	30·38	40 67	71.05
500	31·00	41 50	72.50
510	32·64	42 33	74.97
520	33·28	43 16	76.74
530	33·92	43 99	77.91
540	35 64	44 82	80.46
550	36·30	45 65	81.95
560	36 96	46 48	83.44
570	38·76	47 31	86.07
580	39·44	48 14	87.58
590	40·12	48 97	89.11
600	40·80	49 80	90.60
610	43·31	50 64	93.95
620	44 02	51 46	95.48
630	44 73	52 29	97.02
640	46·08	53·12	99.20
650	46·80	53·95	100.75
660	47·52	54·78	102.30
670	52·26	55·61	107.87
680	53·04	56·44	109.48
690	53·82	57·27	111.09
700	54.60	58·10	112.70
710	55.38	58·93	114.31
720	56.16	59·76	115.92

При доході понад 720 зл. обезпечення від недуги не обовязує. Тимсамим в поміщеній низше табелі для тих, що мають платню поверх 725 зл. узгляднено тільки потручення на річ з титулу еметрального обезпечення 6% як також 1% на Фонд Праці. Колиб такий працівник хотів користати з обезпечення на случай недуги мусівби доплачувати ще 2·3% з доходу, крім згаданих 7%. Табеля обтягнень для тих, що заробляють понад 725 зл. місячно, виглядає так:

Дохід міс. зол.	Злуч. до-ход. под.	Суспільні чинитьби	Разом
730	56.94	51.10	108.04
740	60.68	51.80	112.48
750	61.50	52.50	114.00
760	62.32	53.20	115.52
770	63.14	53 90	117.04
780	63.96	54.60	118.56
790	64.78	55.30	120.08
800	68.80	56.00	124.80
810	69.66	56.70	126.36
820	70.52	57.40	127.92
830	71.38	58.10	129.48
840	72.24	58.80	131.04
850	73.10	59.50	132.60
860	73.96	60.20	134.16
870	80.04	60.90	140.94
880	80.96	61.60	142.56
890	81.88	62.30	144.18
900	82.80	63 00	145.80
910	83.72	63.70	147.42
920	84.64	64.40	149.04
930	85.56	65.10	150.66
940	92.12	65.80	157.92
950	93.10	66.50	159.60
960	93.08	67.20	160.28
970	95.06	67.90	162.96
980	96.04	68.60	164.64
990	97.02	69.30	166.32
1000	106.00	70.00	176.00

ФАБРИКА СВІЧОК „КЕРОС" ЛЬВІВ 15. вл. П. ДУРБАК сини

ВИБОРИ В АНҐЛІЇ

Анґлія вернулася до двопартійности.

Вислід виборів в Анґлії ось який: Національне правительство має запевнених 414 мандатів. Опозиція здобула 175 мандатів. Правительственні партії здобули: консерватисти 373 мандатів, національні ліберали 30 мандатів, національні лейбуристи 8, незалежні національні кандидати 3 мандати. З опозиційних партій здобули: лейбуристи 151 мандатів, незалежні лейбуристи 4, опозиційні ліберали 19, комуністи 1. Консерватисти стратили 71 мандатів в порівнанні з попередними виборами, національні ліберали стратили 77, національні лейбуристи стратили 6. Опозиційна Лейбур Парти зискала 92 мандати, ліберали стратили 11, комуністи здобули 1 мандат в Скотії. Се перший комуністичний посол, що входить знов до анґлійського парляменту після 10-літної перерви. За дотеперішним правительством голосувало 11,197.762 осіб, за опозицією голосувало 9,799.345 голосів. Виборча фреквенція виносила около 72%. На консервативну партію віддано 9,978.559 голосів, на Лейбур Парти 8,144.401 голосів. Ліберали розбиті. Частина ліберялів голосувала на опозиційних кандидатів, друга частина ліберялів голосувала на правительственні партії. Анґлійське правительство буде мати в новім парляменті велику більшість. Анґлія вернулася знов до двопартійної системи, бо ліберали тепер майже без впливу.

ЩО СКАЗАВ НЕҐУС ПРО ВІЙНУ

Представник анґлійської ґазети „Ню Кроникл" мав розмову з абісинським цісарем. Цісар сказав м. і.: Дотепер ми не зачинали важніших операцій на фронті. Ще не вибила година рішаючої боротьби. Ще не сталося ніщо таке, що змушувалоб нас до зміни стратеґії. Щадимо сили під кождим оглядом, аби продовжити війну, бо час се наш найсильніший союзник. Ми переконані, що санкції ослаблять витревалість і боєвий запал Італійців. Одначе з санкціями чи без санкцій ми готові боротися навіть до найтрагічнішого кінця. Ми стремимо до мирного полагодження спору, але Абісинія не стерпить ограничення своєї незалежности і свободи.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ВОЄВОДА Ґінтовт Дзєвалтовский відбув інспекцію кількох громад збаражського повіту. Населення витало його овацийно. В Збаражі п. воєвода приняв м.і. делеґації українську, польську і жидівську.

В ЛУЦЬКУ відбулася нарада польських і українських послів і сенаторів з Волині. Бувший премієр сен. Януш Єнджеєвич проводив нарадою.

В РИМІ відбулися демонстрації в приводу протиіталійських санкцій, що увійшли в життя 18 с. м. На богатьох склепах в Римі і в інших містах вивішено надписи: „Не продаємо товарів з санкційних держав". Сильні відділи поліції стережуть англійську амбасаду. Також будинки інших дипльоматичних представництв піддано окремій опіці. Фашистівська молодь демонструвала проти санкційних держав.

У ФРАНЦІЇ в м. Е ан Прованс відбувається процес проти вбийників короля Олександра і мін. Барту.

В ЛОНДОНІ відбулося засідання приватної королівської ради під проводом короля. Радили над переведенням санкцій супроти Італії.

АНҐЛІЙСЬКІ ВЛАСТИ видалили з Анґлії німецького журналіста д-ра Поста, кореспондента гітлєрівського орґану „Фелькішер Беобахтер". Д-р Пост помістив статтю в „Фелькішер Беобахтер" проти арґлійського міністра Черчила.

АНҐЛІЙСЬКА ПРЕСА пише, що нема мови про ослаблення санкцій проти Італії. Навпаки. Треба сподіватися радше впровадження нових санкцій. Відкликання воєнних кораблів з Середземного моря не актуальне.

АНҐЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО призначило майора Болта і капітана Тейлора на анґлійського воєнного аташе в Абісинії.

АНҐЛІЙСЬКІ ЖУРНАЛІСТИ в Абісинії дістали приказ від своїх редакцій виїхати з Абісинії до Єгипту, на Мальту і до Ґреції.

В ЛОНДОНІ іменували ґенерала сера Кирила Джона Девереля шефом ґенерального штабу британської армії на місце маршала Монтґомеррі - Нассінґберда. Новий шеф штабу обійме урядування 1-го квітня 1936 р.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПОЛІТИК Келлоґ виголосив промову радієм. Він сказав м. і.: Злучені Держави можуть і повинні уважати Італію напасником, що допустився грубого нарушення суверенности іншої держави. Італійці своїм поступованням нарушили договір між Італією і Злученими Державами.

ЄГИПЕТСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИЧНІ СТУДЕНТИ урядили знов протианґлійські демонстрації в Каїрі й Олександрії. В Каїрі студенти складали приречення: „боротися на життя і смерть за визволення Єгипту зпід британського ярма". В інших містах Єгипту були також заворушення.

В ПЕКІНІ відбулася нарада представників 5 північних китайських провінцій: Гопей, Шантунґ, Шансі, Суїян, Чагар. Ті провінції мають творити окрему державу під патронатом Японії. Осідок північно-китайського правительства буде в Пекіні або в Тієнтсіні. Нова держава має заключити військовий союз з Японією в цілі боротьби з комунізмом.

ВЛАСТИ ПІВНІЧНОГО КИТАЮ виступили енергійно проти антияпонських і антиманджурських елєментів як також проти членів Куомінтангу.

ШТАБ ЯПОНСЬКОЇ АРМІЇ в Квантуні оповістив, що на совітсько-манджурськім кордоні бувають постійні конфлікти тому, бо граничні стовпи є віддалені від себе 17 км.

НОВИНКИ

Пригадуємо, що хто прислав передплату на цілий слідуючий рік, той дуже причиниться до влекшення видавництву тяжкої в сих часах справи уложення буджету ґазети на слідуючий рік.

Знижка чиншу. В Польщі є 1,340.780 помешкань, котрі підлягають законови про охорону льокаторів. В тім є 483.147 помешкань однокімнатних, 404.102 двокімнатних, 228.054 трикімнатних, 119.111 чотирокімнатних, 55.175 пятькімнатних, около 18.000 шістькімнатних. Отже законну знижку чиншу одержить 1,188.474 помешкань, т. зн. 97.5 відс. загального числа помешкань. — В Польщі є 421.148 торговельних підприємств, в тім 187.709 четвертої категорії. Законна знижка чиншу відноситься тільки до 4-тої категорії, т. зн. до 44.5 відс. загального числа торговельних льокалів. — Промислових підприємств в Польщі є 211.770, в тім около 12.000 семої категорії, 185.502 восьмої категорії. Законна знижка чиншу відноситься тільки до 7 і 8 категорії, т. зн. до 93.2 відс. загального числа промислових льокалів.

Знижено емеритури й інвалідські ренти. Розпорядок президента Польщі в справі зміни постанов щодо емеритальних платень державних урядників і професійних військових обнижує зачислювання років служби в заборчих державах на 1/4 й обнижує зачислювання часу вислуженого державним урядником у приватній службі, заки він перейшов на державну службу. Обнижено емеритури на 10 відс. для емеритів з заборчих держав, не нарушуючи емеритур вдів і сиріт. Інвалідські ренти знижено на 10 відс. з виїмком кількох категорій інвалідів, нпр. котрі одержали хрест Віртуті Мілітарі.

З Косівщини пишуть нам: В Старім Косові відбулася св. Місія під проводом Ексцеленції Кир Григорія, а в Хімчині під проводом ОО. Редемптористів. В Косові арештували комсомольців, що вивісили 7. XI. с. р. транспаренти жовтневої революції й розкидали летючки К.П.З.У. Межи арештованими більшість Жидів. Покованих відставлено до Коломиї. В Слобідці замордували Вас. Церковнюка с. вана 20 літ з Кобак в ночи на дорозі.

„Місіонарі безбожництва“. Анґлійські часописи повідомляють, що в СССР зорґанізовано окремий відділ „місіонарів безбожництва“. Їх завдання увільнити народи СССР від „релігійних пересудів“. Для виобразування відповідної скількости тих „місіонарів“ заложено в Москві окрему семинарію. Часть вихованих в тій семинарії „місіонарів“ буде виконувати свою „місію“ поза границями СССР.

Проти совітського дириґента. Данські радіостації передавали недавно „Тиждень північної музики“. В її програмі один концерт дириґував совітський дириґент Микола Малько. Особа капельмайстра викликала грімкі протести, що дійшли аж до мін. освіти і той мусів врешті перепросити радіослухачів радія признаючи,що справді се нетакт, щоб чужинець та ще до того большевик дириґував концертом національної музики.

Гумор. — Батько міста. — Пане бурмістре, в нас шаліє ґрипа. Чи наше місто приготоване на приняття того підлого гостя? — Як найповніше. Ми розширили кладовища всіх віроісповідань і додали грабарови двох помічників.

Гумор. — Молитва дівиці. — Боженьку Милосердний, я для себе нічого не прошу, лише моїй добрій мамуні пішли зятя!

Одинока українська фабрика футер „Хром“, Пр. Торг. Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всілякого рода футряні шкірки, як також приймає до крашення і перерібки уживані футра. 126—1—16

Зїзд Циганів має відбутися в Жабю, пов. Косів.

„Приязну розмову“ відложили ми з браку місця.

„Глос Народу“ з Кракова помістив в ч. 318 з с. р. статтю ксьондза Фр. Блотніцкого п. з. „Волинська справа“. Автор доходить до заключення, що „хто хоче вдержати окраїни при Польщі на стало, до того є лиш оден шлях: політика спольщення окраїн“. Значить: домагається спольщення Волині, де є 95% українського населення. Таке печатає „католицький“ орґан.

ЖЕРТВИ

Мих. Фелицький в Снятині, п. в місци, зол. 21·14 на українських інвалідів (збірка в церкві 1. XI. 1935).

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.29—5.32 зол.

Нім. марка 1.50 — 1.55, фр. франки 34.90 — 35.05, шв. франки 172.50 — 173.75, фунти стерлінґи 26.10 — 26.15, австр. шілінґи 99.50 — 100, чеські корони 20.50 — 21.25, рум. леї 27.50 — 29.00 ліри 34.00 — 36.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 20 листопада ц.р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакування	2.50 зол.
1 кг масла дес. експорт. з опакув.	2.60 „
1 л. молока	0.16 „
1. л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	4.50—4.55 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло знижкова, на молоко звишкова на сметану вдержана. На яйця сильна.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від 20. XI. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 90 дкг. за 1 кл.	0.85 зол.
Мол. однор. кури І. кл. за 1 кг.	0.80 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: „Княжна чардаша“.
КАСИНО: Сон літної ночі.
КОПЕРНИК: Бенґалі.
МАРУСЕНЬКА: Бенґалі.
МРАЯК. Папі і шофер.
МУЗА: Віденські ноні.
ПАКС: Усміх щастя і додатки.
СТИЛЕВИЙ: Пекло і ревія.
УТІХА: Небезпечний флірт і ревія.
ТОН: Еспанська примха.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ПРИЙМАЮ ПАЦІЄНТІВ У МОЇМ ЗАВЕДЕННІ ВУЛ. СИКСТУСЬКА Ч. 17, ВІД ГОДИНИ 9—1 і 3—6·30
В НЕДІЛЮ І СВЯТА ЗА ПОПЕРЕДНІМ ЗГОЛОШЕННЯМ. ПАЦІЄНТАМ НАЗНАЧУЄТЬСЯ ГОДИНИ. ВЛАСНА ТЕХНІЧНО-ДЕНТИСТИЧНА РОБІТНЯ. ПОЛЕКШІ В СПЛАТІ.
НАСС
135 –1—4

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**
На осінний і зимовий сезон
КАПЕЛЮХИ ШАПКИ
поручає
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

Увага! Не звертай уваги на перестороги, котрі мають ціль лише відтягнення клієнтів. Замов тільки в нас, а будеш вдоволений. — **Дешево, бо просто з фабрики.**

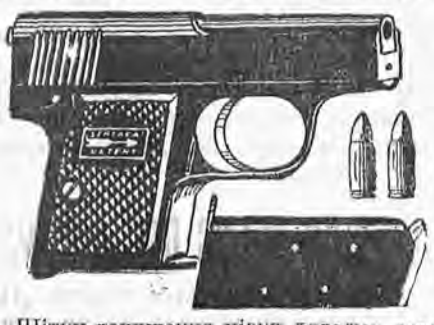

Сензаційний винахід 1935 р.
Зброя без поліційного дозволу.

Автомат 6 мм. виробу 1935 р., що викидає сам гільзи після вистрілу, стріляє до ціли металевими кульками або шротом, гарно оксидований, плоский, системи „Стріла“ забезпечує цілковиту особисту безпеку в дома і в подорожі. Сей автомат то правдива ревеляція в ділянці фабрикації зброї. Він виконаний люксусово, прецизійної конструкції, не затинається, не цуґується і може служити на довгі літа. Тук оглушуючий. Надається до оборони помешкань. Ціна тільки 5·90 зл; 2 шт. 11·50 зл. Сотка куль Фльоберт 3·55 зл. Автомат „Стоп“ В/г рис. 25·70 зл. Щітку дочищення цівки додаємо даром. Висилаємо без поліційного дозволу. Платиться при відборі. Адреса для листів: Ґенер. Представн. на Польщу і В. М. Ґданськ „Стшала“, Варшава, Д-ра Заменгофа 12 віддїл N/z.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости ґотівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-89. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 28 листопада 1935. Ч. 91 (889)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Львів 505.796

Критика Пастирського Листа

„Мета" в ч. 46 так скритикувала новий Пастирський Лист Преосв. Григорія, Епископа Станиславівського з 22. VII. 1935, що вийшов окремою брошурою: „Не диво, що українське громадянство приняло цей пастирський лист з почуттям діймаючого болю і докору". — Стверджуємо, що в історії католицької преси се мабуть перший випадок, щоб орган, котрий називає себе католицьким, в той спосіб негативно й демаґоґічно висказувався про офіціяльний пастирський лист католицького Владики. Кажемо демаґоґічно тому, бо во перше той пастирський лист наскрізь правдивий, по друге не вільно особливо католицькому орґанові ототожнювати українську суспільність з голосами ліберальних і радикальних ґазет, по трете навіть якби суспільність висказалася на численних вічах і зборах проти пастирського листа катол. Епископа, то ще й тоді не то католицька редакція але навіть чесний ліберальний публіцист питає себе в душі: „А може католицький Епископ має рацію, хоч він мій противник, а не суспільність?" Та в нас і таке можливе, що недавно чоловік був співробітником большевицького органу, а сегодня, навіть не заявивши прилюдно, що він зле робив, співробітничаючи у большевиків, одержує орґан, видаваний за катол. гроші і критикує найправдивіший Пастирський Лист катол. Владики, котрого правду видно навіть з тих уривків, які сам наводить і під якими требаб написати: „Булоб дивно, якби українське громадянство не приняло сего Пастирського Листа з глибокою застановою над правдою, котру видно з кождого речення Листа". — Рівночасно радикальний орґан „Громадський Голос" остро напав на той сам Пастирський Лист, але се не диво, бо „Гр. Голос" в руках отвертих атеїстів. Та се велике диво, коли в катол. органі може появитися негативна оцінка Пастирського Листа і то в часі, коли большевизм знов підважує основи суспільности. Котимося в пропасть і се прояви того.

Новий ігумен ЧСВВ у Львові

Як відомо, дотеперішний заслужений ігумен у львівськім монастирі ОО. Василіян і провідник Марійської Дружини Дівчат і товариства св. Йосифа та й інших Товариств при церкві ОО. Василіян у Львові, Впр. о. Йосиф Лучинський ЧСВВ відїхав до Станиславова, де обняв уряд першого ігумена й пароха в новій василіянській церкві на станиславівськім передмісті Княгинині-Кольонії, при вул. Сапіжинській 189. — Уряд ігумена у Львові обняв Впр. о. Йосиф Чепіль ЧСВВ, дотеперішний ігумен в Перемишлі-Засянні, де за час свойого ігуменства побудував при помочі нашого перемиського громадянства, особливож Марійського Товариства Пань, величаву мурована церкву, що сьогодні заспокоює душевні потреби всього нашого громадянства в Перемишлі. Новий львівський о. ігумен покінчив фільософічні й богословські студії в Римі, де завершив їх докторатом. Наша Редакція бажає Впр. о. Ігуменові щедрих Божих ласк у сповнюванні його уряду на новім місці.

Комуністична революція в Бразилії

Депешують з Ріо де Жанейра: В неділю рано вибухли комуністичні розрухи в цілім ряді стейтів, а саме: Аляґоас, Масейо, Наталь, Мінас Ґераес, Парагіба, Пернамбуко, Ріо Ґранде й інших. В Наталю й Пернамбуку комуністи перетягнули на свою сторону частину війська. Кілька міст і важних стратеґічно пунктів в їх руках. На чолі бунту стоїть капітан Люї Карльос, член Комінтерну, котрий недавно вернувся до Бразилії. В Пернамбуку вірна правительству артилерія бомбардує передмістя Афогадос, Олінда й Ресіф опановані комуністами. В самім Ріо де Жанейрі військо обсадило зелізничі двірці й електровню. В загрожені місцевости вислано воєнні літаки і воєнну фльоту. (З тої вістки видко, що комуністи опановують пристані). В цілій Бразилії оповіщено стан облоги на 30 днів.

Литовці заперечують звязок з ОУН

Литовська урядова агенція Ельта подає: На основі донесень закордонної преси в акті обжалування в процесі, що відбувається якраз у Варшаві проти Українців, е твердження, неначеб литовське правительство давало грошеві підмоги якійсь українській террористичній орґанізації, неначеб давало пашпорти її членам і навчебто литовське міністерство закордонних справ удержувало контакт з експозитурою згаданої орґанізації в Ковні. Всі ті вісти неправдиві. Крім того в Ковні нема і не було експозитури ніякої української орґанізації. В Ковні е тільки „Товариство зближення Литовців і Українців", котре формально зареєстроване і працює явно.

Війна в Абісинії

Абісинці наступають.

Англійські ґазети доносять з Гаррару, що Абісинці мали відобрати м. Габредарре від Італійців, 20 кл. на північ від Ґоррагаї. Абісинські відділи посуваються вперед трома колюмнами по 25 тисяч жовнірів. Німецьке телеґрафічне бюро подає, що на північнім фронті Абісинцям вдалося навіть перервати італійський фронт. На полудне від м. Макалле Абісинці мали захопити 24 італійські танки.

Страшні буревії в Італії

Над полудневою Італією перейшли дуже сильні бурі, які спричинили величезні шкоди. Офіціяльно занотовано 70 випадків смерти. Кількасот осіб ранених. Всі ріки і потоки виступили з берегів. В богатьох місцевостях вода залила доми, втопилося богато людей. На всім обшарі навіщенім катастрофою перервана телеґрафічна і телефонічна комунікація. В ратунковій акції беруть участь відділи війська і фашистівські орґанізації. Буря зробила шкоди на 20 міліонів лір.

Докажіть ділом, що розумієте гасло „Свій до Свого" і заплатіть негайно а **найдальше до 25 грудня ц. р. премію за обезпечення 1/3 частини вартости Ваших будинків в**

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

СВІТЛА Й ТІНИ

в житті й поглядах нашої молоді. *)

53% наших хлопців відповіло, що вони задоволені з життя, 38%, що ні.

„Життя повне непорозумінь і тихого смутку" — казав наш великий письменник Гоголь. Одначе серед тих непорозумінь все таки е значне число людей вдоволених з життя. Чимбільше таких людей, тим сильніша суспільність. Бо з тими, що вічно невдоволені, нарікають на всіх і вся, тяжко жити, ще тяжше працювати. Кожда людина повинна так упорядкувати собі життя, щоб бути вдоволеною з нього. Річ не в матеріяльних средствах, бо дуже часто незаможні й навіть убогі люди більше вдоволені з життя від заможних і богатих. Головне — мати внутрішне вдоволення з себе, зі свого життя, зі своїх учинків. Релігійна людина навіть серед найгірших обставин не паде зовсім на дусі, бо свої терпіння складає у стіп Того, що так богато витерпів за всіх.

Особливо вражлива на ясні й темні сторони життя молодь.

В писемній анкеті, переведеній між 49 учениками ґімназії (40 з VII кл. і 9 з VIII кл.) 26 учеників (53.04%) відповіло, що вони задоволені з життя, 4 (8.1%) що „не дуже", 19 (38.76%) е невдоволених.

Щож приносить найбільше задоволення нашим 17, 18, 19 і 20-літним хлопцям? Добра і гарна книжка для 7 (14.28%, для 4 селянських синів, по 1 синови священика, урядника і ремісника); виконування обовязку для 6 (12.2%, для 3 синів селян, по 1 синови священика, урядника та сина міста); музика для 3 (6.1%, для 1 сина урядника, інтеліґента й сина міста); преса для 2 (4.08%, для 1 сина священика й 1 сина селянина); праця для 2 (2.08%) синів селян; прогульки для 2 сиріт, по священикови та по міщанині зі Львова; перебування серед природи для 2, для сина народного учителя і ремісника; спорт для 2: сина священика й урядника; по одному: праця над собою, над самообразуванням (син емерита); добре діло (сирота з містечка); гарно й пожиточно проведений час (с. шевського майстра); мистецтво (с. урядника); фотоґрафія (с. священика); свобода (син емер. зелізничника), поводження (с. селянина); надія на майбутне (син дяка). Деякі дали по кілька відповідей.

Чиї сини вдоволені з життя? На всіх 26 вдоволених 8 синів селян, 5 с. священиків, 4 с. урядників, 2 с. ремісників, по 1 синови нар. учителя, емер. зелізничника й дяка, по 1 сироті зі Львова, з містечка, по судді й по селянині.

„Не дуже вдоволені" 4 хлопці: син священика, селянина, уроженець містечка і сирота зі Львова.

*) Гл. „Нова Зоря" чч 869, 871—3, 876—7, 880—2, 885.

Невдоволених є 19, з того 7 синів селян, по 3 сини священиків і урядників, 2 сини ремісників і 2 сироти зі Львова, по 1 синови учителя та уроженцеви містечка.

Що долягає нашим хлопцям? Брак грошей 12 ученикам на всіх 49, себто 24.8%, з того 6 синів селян, 2 сини ремісників, 2 сироти зі Львова, 1 сирота по священикови та 1 уроженець містечка; по 1: серцева недуга (син священика), психічне заломання (син урядника), брак доброї памяти (син нар. учителя), брак сильної волі (син рільника), замало часу (син священика), „доля зовсім не сприяє" синови емер. зелізничника, нещасне кохання (син урядника). З того, що хлопці подавали навіть такі інтимні причини, видно, що писали щиро. Се свідчить про них як найкраще.

Ніщо не долягає 10 ученикам (20.4%): 3 синам селян (6.1%), 2 синам урядників (4.1%), по 1 (2.04%) синови священика, дака шевського майстра, сироті з містечка і сироті селянина. Очевидно се скромні хлопці, котрі мають малі вимоги до життя.

Дуже цікаві деякі відповіди учеників, що кидають жмут світла на те, чим радується і болїе наша молодь в сих переломових часах.

Син священика, що має нахил до священичого звання, пише:

„Наука дотепер шла мені досить добре, але більше подобаються заняття практичні як нпр. фізика. Приватні заняття в мурах нашої гімназії тоже (!) мені подобаються, а деякі з них є дуже добре знати. Напр. фотографія це дуже цікаве заняття але й корисне. Нерва може дуже придатися в житті, часом може бути засобом до життя. Тримаюся тої засади, що добре є знати всї роботи, і тому стараюся присвоїти собі щораз більше наук. Дуже мене тїшить, що гімназія вчить не тільки сухих предметїв, але також занять застосованих до щоденного життя. Люблю працювати спільно з товаришами й коли зроблю щось для загального добра, дуже мене це тїшить. Великою втіхою для мене булоб, коліб в гімназії завязався кружок мисливих, або як це свого часу згадував Ви проф. Б.) кружок охорони звірят..."

В гімназії є „Акція охорони природи", що має м. і. завдання охороняти звірят. Та акція звязана з наукою біольогії. Веде її учитель біольогії п. М. дуже вміло й практично.

Син селянина пише:

„З життя я задоволений. Життя разом зі щастям і горем, радістю і смутком, успіхами і перепонами, нещастями, спокоєм і боротьбою, — не щось такого гарного, чудового, понад яке нема нічого ліпшого та цінїшого. — Найбільше я задоволений тоді, коли осягаю то, чого бажаю".

Уроженець одного з більших міст, уч. VIII кл., пише:

„Не маю такої ще дуже причини, щоби не бути як цендоволеним з життя. Часом є дуже прикрі хвилини, а часом мені дуже щасливо. В прикрих хвилях розраду дає мені наука. Найбільше вдоволення дає мені виконання якеліб свойого обовязку і гарна музика".

Син священика, хорий на груди, уч. VIII кл., пише:

„Моя мрія студіювати фармацію або ветеринарію. Однак з браку грошей треба буде сидїти в хаті й чекати ліпших часів. Така-то наша доля!.. Дуже люблю працю в городі, коло цвітів. В вільних хвилях іду на городець, підлаю цвіти, виполю, саджу нові. А коли появиться перша брость на деревинні, йду до кождого корча, до кождого дерева, вдивляюся в них і чомусь воно мене то так цікавить... Прошу менї сказати, що я маю робити по матурі, бо на студії не маю грошей?"*)

Музикальний сирота по судді з провінціонального містечка, хорий на груди, пише:

„З життя я задоволений. Найбільше задоволення дає менї гра, як також спів, з одної сторони а другої спроби „композиції", також читання книжок справляє менї велику приємність. Найбільше долягає менї матеріяльна скрута, що в великій мірі не дозволяє менї розвиватися інтелектуально, управлятися й образуватися в музиці й поезії".

Син убогого кравця пише:

„Родичі посилають мене до гімназії і покладають у мені великі надії, а я хоча є в VIII класі, не маю ніякого плину на будуче. Мої дитячі мрії про машинову інженерію розвіялися мов мрака. Задля зіпсованих очей (від уродження) не можу навіть думати не лише про інжинерію але і про вищі студії. Через те витворився у мені стан якогось подекервування. Нащож менї матура? До чого я вкінці здібний? Ті й подібні питання не дають мені спокою. Відповідь пїяка, не приходить, я навіть не маю для себе слів, котрі далиби менї хоч трохи надії, що я преціш, що до чогось здібний. А до чого? Не знаю. Найлїпшою мовою метою є матура. Опісля думки мої розходяться на всі сторони і не знаходять ніде опертя... Я прочитав досить книжок. В читанню я не перебираю. З зацікавленням читаю повісти й наукові книжки фізичні і психольогічні як також не горджу „буковою" літературою... Що дня мушу прочитати пару часописів (без вийму які). Словом читаю богато і в цім чую одиноку радість і приємність".

Син хлібороба на 7 моргах поля, однак, пише:

„Кінчу школу і не знаю, що маю потім робити. Пішовби я на теольогію, та кажуть, що треба мати „плечі", а я не дуже сильні маю. Це так говорять, може пощастить піти там, до чого мається замилування. Студіювати цікаву науку, котрою є медицина, не позволяють рад звитягві прикрі обстьвини, а по друге не можна у Львові дістатися на медицину. А про виїзд за границю, нпр. до Відня, можна в дійсности тільки мріяти, бо перевести в життя такий плян неможливо для мене... Не кажу, щоб я не займався щоденним життям, відносинами у світі, замикав очі там, де треба мати отворені, не чув гуку та свисту перелітаючих заперух і сніговиць і не радів разом з іншими, коли треба тїпитися з приємних хвилин, котрих назбиралось так мало"...

17-літний син адвоката з провінціонального містечка на Поділлі, уч. VII кл., котрого відношення до релігії „индиферентне а часом аж до пересади побожний", пише: „Надто все монотонне, сіре, без виглядів"... Вдоволення дає йому „перебування серед природи, книжка, кіно".

Сирота по священику пише:

„Хотївби я дуже вміти грати на якімсь інструменті, бо дуже захоплююся музикою і здається менї, що я бувби дуже щасливий, колиб вміи грати бодай на гітарі".

Син священика з села пише: „З життя я задоволений (маю на нього також свій погляд)". Найбільше вдоволення дає йому „читання книжки гарного змісту й тенденції, перебування на самоті на свіжому воздусі".

Син рільника на 3 моргах, що не має до нічого нахилу і не уявляє собі ні ідеалу держави, ні професора, пише: „До життя я байдужий. Властиво не уявляю собі, що дає найбільше задоволення. Нічого менї найбільше не долягає. Є ріжні браки, але є й додатні сторінки".

Син малоземельного рільника пише: „З життя я не дуже задоволений, а саме брак грошей найбільше менї дошкулює. Виконання обовязку приносить менї найбільше вдоволення".

Сирота на удержанні матери зарібниці пише:

„Не хотївби я студіювати, щоби лише дістати кавалок хліба й удержувати дім, родину, але сам працювати день і ніч для самого знання з обсягу природи, головно біольогії. Середників на студії не маю, ані моя мати не годиться но і не має їх теж. Що маю робити?"

Син селянина, уч. VIII кл. пише:

„Найбільше долягає менї думка, що зробити з собою по матурі, куди кинутися, що студіювати, чи взагалі що робити".

Уроженець села пише: „З життя я задоволений як виконую свої обовязки".

Сирота по судді нарікає так:

„До науки прикладаюся в зимі пильно, в літі менше, а назагал у школі „не маю щастя". Якось не можу вибитися вперед між товаришів на ліпшого ученика. Не знаю, чи це відбиваються браки в кляси нижших, чи зла опінія „слабого ученика". Мешкаю дуже далеко і тому так якби відчужуюся від товаришів і се робить похмурою мою вдачу".

Син рільника на 1½ морга поля, котрому брак сильної волі, пише: „Забути про журби й отримати задоволення можу так, що піду на місто й погляну на ріжних людей".

Інших клопотів не має син спенсіонованого урядника, тільки ось що:

„Дивує мене, чому наша гімназія не вибаймала дотепер піяких кущелевих басенів, хоч в гімназії є богато хлопців, що любдадь сю ділянку спорту і напевно ходилиб в означених годинах на означене місце, щоб зазнати розкоші пливання".

І має рацію, бо пливання дуже корисна річ.

Селянський син, що уважає найбільшим з людей Гітлера, пише: „Найбільше задоволення дає менї читання книжок і часописів".

Син міста пише: „Найбільше вдоволення дає менї добрий відпочинок і добрий папірос"... На щастя се тільки один одинокий хлопець, котрий думає, що затроювання себе нікотиною може дати „найбільше" вдоволення.

Деякі ставили питання, котрі їх очевидно мучать.

Один син 16 моргового селянина, уч. VIII кл. питає:

„Чи добре є, коли хтось вірить у свої сили? І що відіграє більшу ролю в культурнім і політичнім життю? Чи посвяту в молодіжи треба поборювати?"

Се залежить від того, в якім напрямі звернена та самопосвята, в добрім, чи злім.

Син державного емеритованого урядника, уч. VIII кл. питає: „Яке звання найздоровше? Чи ліпше злучитися з загалом, чи відлучитися і відрізнитися від нього?"

Розуміється, що в добрих справах і ділах лучше лучитися з загалом і працювати для нього та радіти його радістю.

Син-одинак бідної матері зарібниці римо-катол. обряду, котрого „наука в школі назагал не цікавить", питає: „Кілько коштує місячне удержання в Парижі? Як позбутися деяких злих навичок? Що робити, коли часом не хочеться працювати?"

Сирота по урядникови, син римо-катол. матери, питає: „Який рід зброї найкращий? Як погодити замилування до спорту в наукою (брак часу)? Яких навичок треба вистерігатися в житті?"

В анкеті переведеній проф. В. Калиновичем в 1924 р. на питання: „Коли почуваєте себе гарно?" були такі відповіди: Після совісного сповнення своїх обовязків (10.87% хлопців, 5.45% дівчат). Після чесних (шляхотних) вчинків (9.64% хл. і 6.81% д.), Якщо я можу прислужитися свому народови (6.35% хл. і 1.81% д.), Після осягнення своєї цїли (6.081% хл. і 4.09% д.), Коли в мене чисте сумління (6.876% хл. і 2.27 д.), Коли маю гроші на необхідні видатки (2.105% хл. і 1.36% д.), На лоні природи (підчас прогульки) (1.929% хл. і 1.81% д.), Коли читаю цікаву книжку (0.877% хл. і 1.36% д.), Після Сповіди і св. Причастя (0.877% хл. і 3.63% д.), Коли не відчуваю голоду (2.631% хлопців) і т. д.

На питання: Коли почуваю себе погано? були такі відповіди: Коли не можу осягнути своєї цїли (8.772% хл. і 7.272% д.). Коли бачу наругу ворога, як український народ страждає (6.14% хл. і 4.09% д.). Коли я хорий (4.561% хл. і 5.45% д.). Коли я голодний, коли мушу боротися з труднощами життя (4.034% хл. і 2.272% д.). Коли не маю грошей (3.684% хл. і 2.272% д.). Після кождої невдачі Українців (3.508% хл.). Коли зроблю комусь кривду (3.157% хл. і 3.181% д.). Коли не можу прислужитися свому народови (3.157% хл. і 2.272% д.). Як мушу щось робити проти свого переконання (2.982% хл. і 1.363% д.). Коли гризе мене сумління (2.807% хл. і 1.636% д.). Коли не сповняю своїх обовязків (1.754% хл. і 2.272% д.). Коли не находжу співчуття, взаїмної любови (0.877% хл. і 8.636% д.) і т. д.

Як бачимо з тих відповідей наша молодь тому 10 літ більше займалася загальними справами як тепер. Назагал молодь мимо дуже тяжких обставин знаходить більше радости в житті як старші. Молодим небогато треба, щоб почували себе вдоволеними. Вони скоро забувають про немилі річи і дивляться на світ життєрадісними очима. Хорі морально й фізично повинні памятати, що вони ще мають богато до втрачення і що є ще богато людей нещасливіших від них. Сама думка, що „завтра знов зійде сонце" повинна підбадьорити тих, що не бачать просвітку серед темної ночі сучасного життя.

На загал мимо дуже тяжких часів між нашою молодю переважає життєрадісний тип. Се знак, що ми як нарід можемо відважно дивитися на все, що перед нами, хочби воно мало бути навіть дуже тяжке.

І. С.

*) Порада і для таких є в брошурі д-ра Назаруна, виданій „Н. Зорею" п. н. Вибір звання.

Від Адміністрації

З 92 ЧИСЛОМ „НОВОЇ ЗОРІ" ВИШЛЕМО всім нашим П.Т. місцевим і краєвим Передплатникам почтові складанки (чеки ПКО), котрими просимо прислати передплату й евент. залеглість. Кождий знає, що післяплатники руйнують ґазету.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Чи є чого радіти?

Про перше православне Богослуження в польській мові.

На сю тему принесло „Діло“ в 311 ч. отсю статтю:

11 листопада, в день свята незалежности, у варшавській гарнізоновій церкві відправлено вперше богослуження в польській мові для православних вояків, Українців та Білорусів.

З цієї події дуже зрадів провідний орган ендеції „Варшавскі Дзєннік Народови“ та помістив на своїх сторінках тріюмфальну передовицю під заголовком „Православія“ (з 15. XI.). Вражає аж надто велика суперечність у становищі ендецького органу. Виходить він зі слушної тези, що віруючі кожної національности повинні творити окрему рідну Церкву. Але цю тезу він хотів би застосувати лиш до Росіян (сік!) та Поляків, а ніколи до Українців та Білорусів. Де ендецький орган знайшов такі великі громади віруючих православних Поляків, щоб вони творили окрему Церкву, це його тайна. З деяким ваганням назвав він Білосток, хоч далі вже говорить про пілу прав. Церкву. Справді, у Білостоці один Росіянин, що прийняв польське громадянство, почав було збирати між такими самими Росіянами-емігрантами та недобитками царського урядницького світу підписи під просьбою, щоб богослуження у церкві відправляли в польській мові.

Дехто при цьому сподівався, що коли богослуження будуть відправляти по польськи, то вернуть православним величній, хоч ще недохінчений собор у Білостоці, який мають імовірно розібрати.

Дехто знову хотів зробити інтерес на цьому: адже загально відомі заходи адміністрації коло польонізації церковного життя. Навіть самі архипастирі (всі Росіяни) навиперед то роблять польську мову церковно-урядовою, то на впливові становища в Церкві покликують урядовців Поляків. Митрополит Денис напр. призначив юрисконсультом митрополії Сухенка - Сухецького, римокатолика, брата відомого достойника з міністерства внутрішніх справ Архиеп. гродненський Антоній секретарем Духовної Консисторії призначив п. Яна Позняка, що раніше — як подавала преса — на сторінках „Віленського Курієра“ так гостро виступав проти православія, що навіть для цієї газети було цього за багато, і його звільнили. Обурилось було цим призначенням митрополитальне „Слово“, але диво, що забуло воно і за п. Сухенка-Сухецького і за п. Загоровського, також римо-католика, що проводить інтернатом для православних студентів - богословів. Забуло і за те, що цеж зі задуму, почину та „благословенна“ митрополита Дениса рік тому скликали комісію для перекладу літургічних книг на польську мову. Тепер радів митрополит, що довершили діла і вже відправляли прав. Службу Божу по польськи. Шкода тільки, що сам митрополит не правив цієї „історичної“ Служби Божої... А так люди готові подумати, що це — заслуга протопресвитера військового духовенства, о. Федоренка, галичанина-москвофіла. Він напевно радів.

Ендецький орган знає про це все і, забувши відразу за свою основну тезу про рідні, національні Церкви, не скриває своєї радости саме з того приводу, що „польська мова здобула собі місце у ділянці виховання православного духовенства (відділ православної теольогії у варшавському університеті та духовні семинарії), у церковній адміністрації то що“. Трохи огірчує його лиш те, що „польонізація православної церкви не йде у досить швидкім темпі“. Але ясно, рішуче заявляють ендеки: „Стверджуємо, що воліли би ми, щоб православіє у Польщі було православіем польським, ніж православіем російським чи то українським“.

І далі своїм звичаєм нацьковують ендеки: *начеб то „український“ табор не один раз* проявляв неприхильне становище до Польщі, а всеж у ріжних місцевостях його підтримують“.

Кінчає ендецький орган свою статтю ось якою надією: „Багато напевне ще води уплине у повільній Припеті, у Стирі, Німані і Бузі, поки цей (польський — прим. Ред.) напрямок виросте на справжню силу та поки польська мова і польський дух здобудуть собі в Церкві міцне та не тільки формальне становище. Але як не як — перші кроки на цій дорозі вже зроблені“.

З географічної номенклятури бачимо, що мрія ендеків охоплює всю прав. Церкву та всіх Українців з додатком білоруського народу.

Не дивує нас становище ендеків, але ніхто не може зрозуміти, що ці мрії „святої голови“ проводить у життя саме той табор, що перед світовою війною найсильніше вірив у безсмертність нації та найактивніше боровся проти політики русифікації Поляків. Проводить із завзяттям, з більшою рішучістю, ніж це робили би самі ендеки, не маючи ніякісінького сумніву щодо доцільности такої польонізаційної політики супроти Церкви. Чейже полковник Кравчик, що є начальником відділу православного військового душпастирства не є ендеком. Одначе він був на польській відправі Служби Божої для православних українських та білоруських вояків і напевно таксамо радів з цього, як і ендецький орган, бож самого „благословенства“ митрополита Дениса не вистарчало, щоб у гарнізоновій православній церкві у Варшаві Службу Божу могли відправляти по польськи.

Не відомо, що творилось у душах тих українських вояків, що слухали такої дивної для них відправи Служби Божої. Може декому з них пригадалася Служба Божа у сільській церковці, — але якаж вона була інакша! Ті, знов, що перейшли большевицьку науку, напевно раділи, бо мали новий аргумент для своєї тези, що „релігія — це опій для народу“. Чимало байдужих релігійно учасників того богослуження помітно для себе зробили ще один крок по дорозі... до цілковитого безбожництва.

І знову, як завжди, тільки у нечисленному таборі польських консерватистів зародилася з цього приводу пересторога, але хоч яка вона ясна,— то проте яка несмілива! Пише п. Ґрабец у „Часі“ (ч. 314. з 15. XI.): „Релігійні питання належать до особливо трудних і дражливих. Питання мови в церкві-костелі може найдражливіші. Адже, на жаль, від опанування будьякої мови ще не залежить політична льояльність. Шлеські повстанці володіли німецькою мовою без порівнання краще, ніж польською, одначе боролися проти Німеччини. У Східній Прусії, як пише п. Ґертих, наради молодих гітлерівців велись кілька літ тому по польськи, але вживаючи польської мови, ці люди були всеж тільки фанатичними гітлерівцями. Безперечно польську мову та літературу найкраще опанували ті українці, що сьогодні найбільше протипольськи настроєні — львівські українці“.

Багато ще води упливе у Вислі, поки цей голос зрозуміють на обох її берегах у Варшаві.

Наддніпрянець про соціялізм

„Український Ветеран“, що на днях почав виходити в Варшаві (вул. Зелєна, ч. 23, м. 3) в формі збірника статтей на актуальні теми, приніс в І. ч. слідуючу статтю п. з. „Звідки походить соціялістичне гетьманоборство“:

1-го вересня 1934 р. на інформаційних зборах Варшавського відділу УЦК. п. Л. Чикаленко спромігся голосно заявити, що він ненавидить саме слово „гетьман“ і все, що з ним зв'язане. Це й „роздрочило“ п. полк. Євтимовича висловити (в ч. 4-му „Передвиборчого бюлетеню“) погляд опозиції на інститут гетьманату, цей витвір українського державницького генія.

Викидаючи з українського політичного словництва слово „гетьман“, цим самим викреслюють його соціялісти з нашої історії та з національної традиції, з якими слово це органічно зв'язане. — Бо-істину, велика їхня ненависть, *коли доходить до самозаперечення!*

До такого „гетьманоборства“ взялися соціялісти не спроста — в цей спосіб вони виконують „соц-замовлення“. Вони — хоч дурні, так хитрі, — знають, що найсвітліші сторінки української історії*) припадають як-раз на гетьманський її період, що пам'ять саме про гетьманський період найкраще зберігася, що з нею в парі йдуть національні гордощі українського народу за цей героїчний період його історії, що викреслюючи - затьмарюючи саме гетьманський період історії, створять на його місці історичну порожнечу, через яку трудніше буде поколінням сучасним і прийдешнім навязати порвану нитку традиції з найдальшим від нас у часі другим (в стосунку до цілої історії — з першим) блискучим періодом нашої історії, з періодом княжим.

Соціялісти знають, що щоб опанувати людську масу, треба спершу розкласти її морально, т. є. вбити в ній почуття історичної спільности й неперемінности, одділеної по батьках традиції, знищити родину, релігію, підмінити світогляд — треба, одним-знищивши -сплюгавивши всі ті цінности, що в сумі роблять із людської маси свідому свого походження й призначення націю — масу ту спролетарізувати. А тоді — обезличену й обезволену людську отару, позбавлену історичної памяти й традиції, позбавлену свідомости національного обовязку й місії, вихолощену морально й обідрану матеріяльно, словом, деградовану до степеня політичного байстрюка запрягти в неволю того єнуха воля! Байстрюк, що не знає свого батька, не шанує він ані його, ані своєї матері, яка не дала йому змоги - права пізнати того батька й носити його ім'я. А не шануючи й не люблячи батьків, не може він бути і патріотом. А власне до цього й змагає соціялізм, коли твердить, що „пролетаріят не має батьківщини“ — проповідує національно - політичний бастардизм (т. в. байстрюцтво).

Підхід соціялістів до мас відомий — це обіцянки. То не дурно ще й сьогодня бідкаються *наші соціял-ідіоти* (Див. „Політичний інформаційний бюлетень ч. 3, ст. 22), що не спромоглися вони перелицювати в обіцянках своїх московських „товаришів“ - одновірців, мовляв, „а може, краще булоб зробити так, як зробили комуністи московські і, яко мога швидче віддати (ту) землю селянам“, очевидно, щоб потім в ім'я Маркса, загнати „визволених“ селян до „колгоспів“, а самим... стати комісарами над ними...

При зворушливому змаганню до одної цілі — до демократичного соціялізму та при однакових засобах до її осягнення — демагогії, в єдиному тільки пункті розходяться наші соціялісти з московськими комуністами, а саме — чому... не вони зверху?! І звідси їх меланхолійне: „А, може“?, в якому міститься вся їх політична мудрість. — Вони й досі вагаються й до цього часу не здають собі справи, як вони мали чинити в рр. 1917 — 1919.

І при такому ваганню ще й нині претендують на провід!

Д. О.

„Український Ветеран“ се орган тої частини української політичної еміграції, що від довшого часу творила льояльну опозицію до системи, яку стосував і стосує провід УНР на еміграції. Перепечатана вище стаття свідчить, що між нашими наддніпрянськими братами замітний значний поступ в поглядах на соціялізм).

*) Тут мабуть пропущені слова: „після її княжого періода“. — Ред. П. З.

Чи є війна в Абісинії?

Протибольшевицьке, консервативне „Возрожденіе“ в ч. 3819 приносить отсю цікаву й оригінальну статтю:

Науково-военний обсерватор одної паризької газети, котра виходить в руській мові, вирахував вчера, що італійська армія дійде до Гаррару за три роки. Протифашистівські гормози обсерватора могліб його задержати і на тридцять три роки. Та коли вилучимо намагання виповнити резолюції 7-го конгресу коминтерну в Москві про боротьбу з фашизмом за всяку ціну й до побідного кінця, — побачимо зовсім іншу картину італійських операцій в Абісинії.

Італія завойовує Абісинію гарматами, літаками, бомбами, а головно чудовою організацією, будованням доріг, людським відношенням до місцевого населення, наладнанням порядку в дикім краю, помічю для бідаків, шпиталями й виїмковою витревалістю. Внаслідок того бомбам, гарматам і кулеметам остає дуже мало до роботи. Ні разу в ніякім описі боїв і пересуненні військ в Абісинії ми не читали про уганяний вогонь. Ні в однім дописі кореспондентів, навіть ворожих Італії, ми не читали про сотні й тисячі забитих і ранених, а зате з кождого офіціяльного або несфіціяльного комунікату з театру военних ділань ми довідувалися, що Італійці ввійшли в се чи те село чи навіть місто не стрінувши неприятеля. Після кождого посуву вперед італійських військ не минає й тиждень, як не знати звідки на пасовисках появляються стада рогатого скота й верблюдів, — головне багацтво населення, що спокійно пасуться. Після місцевих умовин така поява скота, що спокійно пасеться се найбільше безпосередний і переконуючий плебісцит. Те саме бачилося в Середній Азії, де в свій час ділали Кавфмани й Комарови й де місцеві еміри прилучувалися до російської імперії, спокушені спокійним культурним проникненням.

Муссоліні організував виправу до Абісинії зі строгою обдуманістю та з такою самою обдуманістю, спокійно й без поспіху, проводить свій плян в життя. В місцях вже завойованих побудовано шляхи, мости, доми, шпиталі, касарні. В тих умовинах і період дощів, котрий в Абісинії для місцевих жителів в областях не занятих Італійцями зупинить все життя, не відбеться на житті в тих місцях, котрими управляють іменем італійського короля. А щодо армії негуса, то вона може бути дуже велика, але Італійці дотепер її не стрічають. Вона уступає як туман при зближуванні італійських військ. Таким робом на полях Абісинії ведеться війна головно не між арміями, а межи цівілізацією й дикістю, між порядком і хаосом, між людським знанням і сліпими силами природи. Чиж можна в тих умовинах переводити порівнання між сею війною й іншими знаними нам війнами? Оповідають, що розгромлені Наполеоном австрійські генерали з обуренням критикували побідника: Ну хібаж так можна провадити війну!? Подібно критикують тепер Італійців обсерватори, що вважають себе знавцями кольоніяльної війни.

Є ще одна дуже важна риса, котра показується в сій війні. Вояк армія того народу, котрий пересовж 13 літ переходив зовсім нову школу духового виховання. Теперішні італійські жовніри — се не набрані з бору та з ліса наємні люди, готові все перемінитися в грабіжників; се також не покликані насильно під зброю раби, чужі своїйому правительству. Се вояки ордену, котрі вдоволяються малим. Генерал і простий вояк живуть одним і тим самим життям; для одного й другого однаковий харч, нарівні обовязують всі правила війни в спеціяльних умовинах. При строгій дисципліні, при збереженні всеї ерархії, необхідної в армії, в побутовім відношенні всі собі рівні. І сей липарський дух мимохіть виявляється і в відношенні військ до місцевого населення. І тому воно відразу відноситься з довірям до завойовника. В трудніім положенні буде Союз Народів, коли йому прийдеться обмірковувати питання з сеї сторони. Параграф 16-ий його статута забороняє признати нападаючому здобутки „нападу“. Чи стане Союз Народів домагатися привернення рабства в провінції Тігре, чи накаже він місцевим жителям, котрі піддалися Італійцям, піти з мотузком на шиї на зустріч мечам негуса? Чи заставить Союз Народів рабів негуса розбирати дороги й мости, побудовані Італійцями? Коли ні, — то прийдеться полишити там для управи краєм тих, котрі будували й організували. Входять в силу економічні санкції. Треба думати, що се останній акт того невдачного підприняття котре затіяв Союз Народів, що не має поняття ні про той край, котрий він признав напастником, ні про той, котрий узнав жертвою...

„Реформована Церква"...

Дещо світла на т. зв. евангельську справу й на становище української преси до неї.

Пишуть нам:

В „Ділі" з 26. вересня ц. р. в рубриці: „З церковних справ" між іншим читаємо про відбуте в Коломиї 15 вересня ц. р. ювілейне свято т. зв. „Української Євангельської Реформованої Церкви". — „Нічого й говорити, що єдність Українців у всіх ділянках, отже й у церковній, е не так постулятом, як невідкличним наказом. Алеж доконаних фактів і витвореного ними становища не завернеш, до будучого треба готовитись, а преса має обовязок інформувати громаду. В імя цього обовязку подаємо декілька дат про українську евангельську церкву в Польщі. Вона, бажаючи не залишитись сектою, а придбати законні права віроісповідної громади, зробила акцес до реформованого польського Синоду у Варшаві. Та цей стан е вже перед ліквідацією, саме в звязку з висвяченням на суперінтендента В. Кузіва. Тепер приняв він епископські свячення й заходиться коло орґанізації консисторії, тимсамим евангельська церква усамостійнюється й у десятьліття від своїх засновин у Галичині входить у нову фазу свого існування і праці". З рамени якої церкви та хто доконав свячення про се не подано. З інформацій „Діла" виходилоб, що з висвяченням Кузева на суперінтендента т. зв. „Укр. Ев. Реф. Церква" стала самостійною, бо теперішний стан злуки з польським Синодом у Варшаві, як подає „Діло", вже перед ліквідацією.

Тимчасом так не е, бо беручи з правного становища віроісповідна громада, щоби прислугувало їй право самостійного існування як признаної взагалі державою церкви, мусить мати 30 тисяч вірних.

Та як звичайно наші евангелики вводять в блуд наше громадянство, так і тепер, а тимчасом Кузева висвятив на суперінтендента в німецькій евангельській церкві на Багінсберґу б. Коломиї суперінтендент Польського Реформованого Костела у Варшаві Скерскі (як подає „Віра і Наука" ч. 10 за жовтень 1935) — той самий, котрий перед трома літами висвятив на пасторів М. Жураківського і П. Яремка. З того приводу „Jednota" (Organ Polskiego Kościoła Ewangelicko-Reformowanego) Warszawa, sierpień — wrzesień 1932 R., Nr. 8—9. писала: „Obydwaj nowowyświęceni Księża są narodowości ukraińskiej i pracują wśród ukraińskich ewangelików-reformowanych we Wschodniej Małopolsce. Ordynacja ich dopełniona była w kościele naszym w Warszawie w następstwie przyłączenia się do Kościoła naszego ukraińskich zborów i stacyj kaznodziejskich ewangelicko-reformowanych, położonych na terenie województw Lwowskiego, Stanisławowskiego i Tarnopolskiego". Дальше пише „Jednota" про акцес: „W dniu 7. bm. Konsystorz nasz imieniem Synodu przyjął i zatwierdził akces (przyłączenie się) do Kościoła naszego grupy ewangelicko-reformowanego wyznania ewangelików ukraińców zamieszkałych na terenie trzech województw Małopolski Wschodniej".

Цілком природно, що про акт сего акцесу заговорила була українська національна преса, передовсім щоденники, реагуючи на цей факт як на нову, в данім случаї релігійну, „евангельську хлібоїдщину", осуджуючи та представляючи у вичерпуючих статтях на основі еванг. документів руїнницьку, деморалізаторську роботу українського евангельського проводу, котрий по довголітній завзятій борбі між собою вкінці завів українських евангеликів до польського Костела. Цілий ряд статей, опертих на еванг. документах (письма, судові акти, евангелицькі часописи) кинув тоді жмут світла на розвій і шкідливість сектанства між нашим народом та виявив безліч фактів, що протягом кількох літ компромітували еванг. провід і взагалі цілий рух, як прим.: доноси одних пасторів на других, взаїмне цькування та очорнювання й обкидування себе болотом перед вірними і перед евангельськими церковними властями в краю і за границею, остороги в еванг. часописах одних пасторів проти других і т. д.

Заголовки статей: „Галицькі протестанти" (кілька слів про шкідливість і руїнницьку роботу протестантів серед нашого народу), — „Євангельські хлібоїди", — „Євангелики між собою", — „Євангелики завели Українців до польського костела", — „Рух кирині й руїни" — ясно вказують на якім становищі стояла цілий час супроти сектанської кирині українська преса, і зосібна „Діло", взиваючи свідоме українське громадянство до поборювання шкідливого сектанства. Так стояли справи до 1935 р. Вміжчасі паст. Крат, керманич еванг. місії, скомпромітувавши себе і цілий рух, мусів (будучи відкликаним) відїхати назад до Канади, а на місце приїхав в червні с. р. з Америки паст. Василь Кузів.

Нараз „Діло" чи призабувши (тому, що евангельський рух скомпромітувавшися, в останнім році притих), чи неповністю інформоване поміщує „в імя інформаторського обовязку" нотатку про ювілейне евангельське свято і тим замість інформувати вводить в блуд українське громадянство забуваючи, що це ювілей 10-літної кирині, котру само „Діло" завзято поборювало. Ясно, що „Діло", котре все пятнувало сектанство між нашим народом як руїнницьку, розкладаючу роботу, котре містило цілі статті на ту тему, лише в своїй дісоріентації могло в той спосіб інформувати „про ювілейне свято Української Євангельської Церкви" тоді, — коли вся українська преса поминула цей факт мовчанкою, стоячи дальше на своїому попередньому становищі супроти сектанства та уважаючи цей факт за дальший етап в руїнницькій роботі сектантів, в розбиванні релігійної одноцілости українського народу.

Українські евангелики, що 10 літ показували свою моральну вартість і цілого евангельського руху, хотять святкуванням ювілею і головно наставленням суперінтендента В. Кузіва піднестися і ще раз пробувати виплисти на верх. „Діло" поміщуючи нотатку зробило евангеликам велику прислугу. Вони використовують для своїх пропаґандивних цілей престіж нашого старого щоденника, передруковуючи нотатку з „Діла" у своїм журналі „Віра і Наука", щоб мати претекст „просити о молитву" в заграничних еванг. церквах (що в звичайному розумінні означає дістати грошеву підмогу). Анґлійці чи в Європі, чи в Америці не оріентуючись, дають доляри, як хто знае до них підійти, а українські евангелики показалися як досі мистцями в цій справі. Тож і тепер роблять великий шум з приводу ювілею і висвячення суперінтендента, на яку то урочистість обеднавшись станули разом в один ряд ті пастори, що досі взаїмно себе поборювали, позапрошували заграничних протестантських представників, скликали аж 450 „вірних", поробили як звичайно фотоґрафічні знимки вірних в поході і під церквою, щоб „просячи о молитву" було чим виказатися зі своїх осягів в праці і мати матеріяльну можність дальше провадити між українським народом свою руїнницьку роботу.

А „Діло" помагає їм в тій роботі — „з інформаційного обовязку". Час знати, що е й такі інформації, які непотрібно оповіщені приносять шкоду свому власному народови і його Церкві та скріплюють руїнників.

Ретельність се найлучший рахунок і найтрівкіший зиск. А зиск, котрий нарушує добре імя, се велика страта.

ОСИП НАЗАРУК 14)

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Столиця Апостольська

II. Вїзд до Риму.

Досі як у калейдоскопі (чому тепер не видно тої гарної забавки?) пересувалися переді мною прегарні італійські гори і долини, поля і винниці, ріки і потоки, міста й оселі. А як поїзд став на стації в Римі, то в умі наступило щось зовсім подібне до того, коли перестати крутити калейдоскопом, у хвилі зложення в нім прегарного десеню. Таке сталося зі мною й тут, на римській стації. Мов чотирогранний криштал в калейдоскопі так ясно і виразно повстала в моїм мізку барвиста й сильна думка про те, що Рим се головний і найбільше поучаючий центр світа 1) клясичного, 2) політичного, 3) релігійного і 4) того, що називаємо західною культурою, найвисшою зі всіх культур, які колинебудь витворило людство.

Якась легка й роскішна паморока вдарила на очи. І серце так забилося, як не билося вже давно, давно: ще тоді, коли я дуже молодим хлопцем переходив попри любу мені дівчину і не здавав собі справи з того, що се любов. Тільки тут зворушення було очевидно висше і більше вияснене (Німець назвавби се „ґеклєрт"). І перший раз в життю на римській стації зрозумів я відношення людей білої раси до клясицизму своєю власною думкою. А зрозумів я його так: З книжок знаємо, що поняття „клясичний" рівнозначне з поняттям „знаменитий" — для довгого ряду поколінь провідної верстви всіх народів білої раси й західної культури.. На те поняття складається все найлучше, що витворили два найздібніші народи арійської раси, Греки і Римляни, в мистецтві, в поезії й письменстві взагалі, в будівництві, в філософії, в законодавстві, в політиці, в стратеґії, в відчуттю і зрозумінню релігії, словом у всім, чим живе дух людини й підноситься до найвисших висот, до яких може піднестися. Се я знав, заки сюди доїхав. Та до тої хвилі не станула переді мною так ясно думка про те, чому ми, люди західної культури і білої раси, ніколи в такій мірі не захоплюємося так культурою египетською, вавилонською, китайською чи старомехіканською, як захоплюємося культурою греко-римською, клясичною. Аж тут на римськім зелізничім двірци прояснилася мені та справа. А саме в такій обстановці.

Пригадалася мені далека прерія в Канаді. По ній у нічній темряві суне поїзд. Утомлений сиджу в нім і слухаю якогось незнакомого не то трапера, не то ученого, котрий оповідає мені — про звірят. Кожде звіря, каже, має свій круг, рахуючи від місця його уродження як від центра. І з того круга не виходить. Се його батьківщина, котру кожде звіря любить, в котрій живе й умирає. Правда, часом появиться на канадській прерії навіть сибірський вовк, котрий добіжить аж сюди через замерзлий пролив Берінґа й потому через Аляску. Се страшні простори, навіть на вовчі ноги. Та се поява виїмкова. Так відривається від своєї батьківщини тільки вовк-самотник, або й інший самотний звір. І то дуже рідко. Зрештою також між людьми е такі ненормальні волоцюги, що ніде не можуть загріти місця. Маємо також ціле племя Циганів, котре постійно волочиться по цілій кулі земній.

Щось подібне істнує також в области людського духа й людської культури. Власне тому наш дух не може цілком вжитися в чужі нам культури. Тільки зовсім виїмкові, звироднілі або ненормальні одиниці з народів білої раси

Варшавський процес ОУН

Підсудний Микола Климишин мовчав і не відповідав на ніякий запит предсідника. Климишина переслухували кілька разів у слідстві, та він вже тоді все відмовляв відповіди і не підписав ніякого протоколу.

Після М. Климишина трибунал допитував інж. Богдана Підгайного. Предсідник розправи запитав підсудного, чи він признається до членства в ОУН. Підсудний зачав говорити по українськи. Та предсідник перервав йому і постановив відчитати його зізнання в слідстві. Підгайний зізнавав в слідстві дуже богато. Його зізнання в слідстві займають 320 сторін машинового друку. В них обвинувачений подав, що є сином народного учителя. В гімназії належав до Пласту. По матурі записався на техніку в Данціґу. Був членом т-ва „Основи”. При тім товаристві в спортовій секції відбув військовий вишкіл. Відтак служив 4 місяці в польськім війську, з якого його звільнили. Він покінчив студії в Данціґу і в 1932 р. вернувся до краю та став заступником директора в ставропиґійській друкарні у Львові. В березні 1934 р. стрінувся з обжалованим Бандерою і познакомився з ним. Відтак купував для Бандери револьвери і набої. З підсудним Качмарським познакомився в канцелярії адвоката Ст. Шухевича. Пізніше інж. Підгайний хотів отворити власний варстат зброї для ОУН і хемічну лябораторію десь близько Львова в якімсь монастирі. Широкі зізнання зложив обвинувачений в справі пляновання замахів на Якова Бачинського, на совітський консулят у Львові, на волинського воеводу Юзефского в Луцьку і на тюремного підінспектора Коссобудзького. Дальше Підгайний зізнав, що „Ксавери Брудас” це Роман Шухевич, котрий зорганізував замах на совітський консулят у Львові. Вкінці Підгайний признався в слідстві, що належав до ОУН, що доставив револьвер і звів з Бандерою Гриця Мацейка, одначе заявив, що не знає про те, що той револьвер має служити для замаху на мін. Перацкого і що той замах має виконати Мацейко. Підгайний заперечив також, неначеб належав до Краєвої Екзекутиви ОУН.

Після того оборонець Бандери адвокат д-р Горбовий запитав обв. Підгайного: Чи ситуація, представлена у відчитаних протоколах, відповідає дійсности? Підс. Підгайний відповідає запереченням. Адвокат Горбовий: Чи в такому разі вона є витвором вашої фантазії? Підсудний Підгайний зачинає відповідати по українськи, тоді прокуратор Желеньский поставив внесення, щоб у протоколі розправи зазначити лиш те, що підсудний Підгайний відповів по українськи, а не записувати змісту відповіди.

По короткій перерві ввели на салю розправ обв. Івана Малюцу. На запит предсідника обв. зачав говорити по українськи. Тому предсідник зарядив відчитання зізнань обв. Малюци, зложених в слідстві. В тих зізнаннях Малюца виявив всі псевдоніми, котрих уживали Бандера, Лебідь, Мацейко і Підгайний. Підсудний Малюца зорганізував в 1933 р. в Познані і Люблині т. зв. „хати”, зн. схови для членів ОУН, що скривалися перед поліцією. Після вбивства мін. Перацкого Малюца вишукав помешкання для Мацейка й зорганізував перехід Мацейка до Чехословаччини.

В суботу допитували обв. Якова Чорнія. Він хотів говорити по українськи, тому предсідник казав випровадити підсудного зі салі і суд приступив до відчитання його зізнань зложених в слідстві. Чорнія переслухували 4 рази. Він признався в слідстві, що в його помешканні в Люблині від грудня 1933 р. підмешкували в нього ріжні товариші. В половині червня 1934 р. ночував в нього якийсь незнайомий, якого назвища не знає. До ОУН не належав і не укривав в своїй кімнаті вбийника мін. Перацкого. — Оборонець обв. Підгайного адв. Ганкевич поставив внесення, щоб відчитати з актів вислід оглядин стану здоровля підс. Чорнія та щоб увели його на салю. Суд приняв внесок і відчитав вислід лікарських оглядин. З цього виходить, що обв. Чорнія оглядав лікар д-р Шпаковский і ствердив в підсудного психічну недугу. Відтак підсудний Чорній був на 6-тижневій обсервації в психіятричнім заведенні в Творках. Там ствердили, що він має реактивний психічний розстрій спричинений мабуть його побутом в слідчій вязниці. На думку лікарів треба підсудного Чорнія держати не в відокремленій келії і під постійним лікарським доглядом. — На внесення адвоката Ганкевича трибунал рішив засягнути інформацій з вязниці чи виконано доручення лікарів. Прокуратор запитав Чорнія, чи має товариша в келії. Підсудний відповів по українськи: Ні! Се маленьке словечко трибунал приняв до відома, хоч було сказане по українськи. Вкінці суд рішив дати Чорнієви товариша до келії.

На салю ввели обв. Романа Мигаля. Предсідник запитав його чи належав до ОУН від 1931 р. до 24 IX 1934 р. Обжалований відповів по польськи: „Так, признаюся”. Коли предсідник запитав, чи буде зізнавати по польськи, підсудний Мигаль заявив: „Chcę przemawiać po polsku“. Він мотивував се тим, що йому як Українцеви не принесе нечести говорити по польськи на польській етнографічній території. В зізнаннях підсудний признався, що вступив до ОУН в 1930 р. або на початку 1931 р. Зразу працював в рефераті пропаґанди ОУН, пізніше був пресовим референтом на місто Львів, з часом на повіт Львів, під кінець 1931 р. став заступником пропаґандового референта на весь край. До него належало транспортувати нелеґальну літературу зза кордону до Польщі. Мигаль оповів подрібно, як відбувався транспорт нелеґальної літератури ОУН. Підсудний переходив кордон Чехословаччини з Ворохти до Ясіня. Там в реставрації братів Клемпушів діставав транспорт бібули, що важив около 60 кґ. Се була головно „Розбудова Нації” і „Сурма”. Через кордон діставався до Ворохти, звідти до Львова. У Львові були магазини нелеґальної літератури в „Акад. Домі” і в інших місцях, яких підсудний не памятає. Пізніше перевозив транспорти бібули ще з трома товаришами. Інформації щодо транспортів давав Мигалеви Бандера. Кордон переходив підсудний все нелеґально. В дальших зізнаннях Мигаль говорив про інвігіляцію совітського консуляту у Львові, про орґанізацію замаху на підком. Коссобудзького, про підготовку замаху на Антона Крушельницького, про вбивство дир. Бабія. При тім остро осудив верхівку ОУН. Признався, що Бачинського вбив сам. Дальше вияснив підготовку замаху на волинського воеводу Юзефского та подав подробиці пляпованого побиття був. посла Матчака. Взагалі підсудний Мигаль потверджує все, що є в акті обжалования. Мигаль говорив по польськи поправно, хоч пізнати було відразу, що він не Поляк. Мигаль не має ніякого оборонця. Чорній і Мигаль зарослі і надзвичайно бідно одягнені.

Чужа преса описує зізнання обв. Мигаля як слідує: Зацікавлення в міру складання його зізнань постійно росте тимбільше, що Мигаль не щадить своїх товаришів з лави обжалованих. Обтяжує і то поважно обжалованого Бандеру, обжал. інж. Підгайного, сего найсильніше, як також обж. Зарицьку і Качмарського. Мигаль се студент прав, має 24 літ і робить враження чоловіка зломаного. Невідомо, що в нім криється. Чи се чоловік, який заломився психічно у вязниці, чи може кермує ним почуття пімсти за те, що обжалований Підгайний і інші співобжаловані „всипали” його.

Чи Ви складаєте річники „Нової Зорі?“

й західної культури можуть жити в атмосфері нпр. культури китайської чи взагалі східної. Та що властиво діється в їх душі, коли вони живуть серед тої чужої їм культури, ми не знаємо. Правдоподібно й вони відчувають ностальгію, котру лагодить хіба біль отупіння.

Та бувають цілі періоди, коли чужа культура брутально вривається в інші области. Такий період часу переживали старі Римляни, коли на їх територію хлинули невидані маси гунських орд на конях. Передсмак чогось подібного переживають тепер народи Европи, котрі дивляться з острахом, як сильний і страшний дух Сходу кидає на них свої понурі тіни ще заки наближилися сюди незлічимі маси жовтих людей.

Тортури по вязницях.

Вимірювання „справедливости“ в концентраційних таборах без суду і без права.

Надмірні податки.

Зголодніла й обдерта бюрократія, від котрої в такім стані тільки дурний чоловік може сподіватися безсторонности і належного виконування обовязків.

Покладання надії на те, що якраз доводить до знидіння народів, нпр. на етатизм або інший большевизм.

Все те, що має на собі страшний стемпель Сходу — ще заки він фізично заняв землі Заходу.

А спільний знаменник всіх тих появ се непризнавання думки, що на образ і подобу Божу сотворений кождий чоловік і тому знущатися над Божим образом се великий злочин. І велика та страшна буде покута за той гріх: шановні европейські народи готові в оригіналі одержати на своїх землях те, що впроваджують зі Сходу в недокладних суроґатах, подібно як одержав старий Рим, коли йому знудилося шанувати в людях образ Божий.

Старий, близький нам Рим, якийже дуже близький! По крови і по культурі, бо вона нашого спільного кореня і тому вона батьківщина нашого духа, в котрій він добре чується. Жахливо експериментують з тою спадщиною, усуваючи зі шкіл клясичні науки. З цілковитим їх усуненням народи Европи стануть безбатьченками, що пливуть на кризі серед розгуканих мутних филь. І не буде вже для них можливости порозуміння, бо усунена буде спільна підстава зпід їх ніг, усунена в часі найгрізнішої небезпеки. І на мутній воді повного взаїмного нерозуміння і непризнавання появиться нова Вавилонська вежа з вершком у споді, в тій мутній воді. І не поможуть невеликій Европі її тяжкі гармати і ще тяжші танки й отруйні ґази. Вона очевидно отруїться ними сама, як отруївся своїми злочинами старий культурний Рим, володар всего тодішного світа.

Utinam falsus vates sim!

Я в Римі.

Виглядаю через вікно ваґону. Є знакомі: станиславівський ректор о. Авксентій Бойчук, котрий був ласкав відвезти мене в грізнім стані до шпиталю й занятися мною в часі моєї тяжкої недуги у Відні, де чекав аж скінчилася моя операція,*) й потому поїхав до Риму — тай о. ігумен Тит Галущинський ЧСВВ, добрий знакомий зі Львова, що тепер постійно живе в Римі. (Д. б.).

*) Якби так покійний проф. С. Томашівський поїхав був завчасу на операцію до Відня, ми сегодня мали б Історію Церкви, котру він уже зачав був печатати в Записках ЧСВВ. Міркуючи по напечатанім вступі, булаб се праця, якій під оглядом вартости, оригінальности й цікавости не булоб рівні між творами, які досі появилися на ту тему не лише в нашім письменстві. Такий один добре написаний твір міг сильно вплинути на виховання цілого ряду поколінь не тільки нашого духовенства, але й світської інтеліґенції. Міг викликати навіть трівку зміну в відношенні нашої суспільности до нашої Церкви взагалі, наперед навчивши ту суспільність розуміти великанське значіння Церкви, потому й шанувати її та любити.

ПРИЯЗНА РОЗМОВА

Редакції „Мети" з редакцією „Нової Зорі" і навпаки — сим разом про сучасну українську мову в слові і письмі і про інші справи.

III.

Як відомо, війська негуса в Абісинії наступають так кепсько, що дотепер не було ні одної порядної битви. З другої знов сторони Італійці посуваються так помалу, що публика геть затрачує інтерес до війни. Редакції деяких органів одержують вже листи, щоб знов витягати морського вужа. В такій ситуації чоловік віддихає, коли побачить якесь оживлення на стовпцях якоїнебудь газети.

Оттаке зустрічаємо в 45 ч. „Мети". Наш випробуваний приятель і вчений п. Г. вмотався в фільольогію й не знаючи тепер, що відповісти на наші до сеї статейки три мовні закиди, нагородив сім міхів вовняної каші і заслонився нарешті особою і становищем Впреосв. Митрополита тай закидом, що „Н. Зоря" про інавгурацію акад. року в Богословській Академії—написала всего кілька рядків в „Новинках"!.. На всі закиди, виписані в 45 ч. „Мети", відповідати не будемо просто тому, що шкода місця на те. А на сі два „закиди" відповімо лише для прикладу: 1) Се звичайна лож твердити, немовби редактор „Нової Зорі" денебудь або колинебудь написав про Митрополита те, що йому підсуває улюблений ученик п. Антона Крушельницького. Коли шануючі себе люди хочуть комусь щось закинути з його публіцистичної діяльности, то кажуть, де він щось написав, в котрім числі, на котрій стороні і додають: А ось докази, що се написав якраз той, котрому се закидається. Бо коли вживається такого крушельницького способу, як у „Меті" ч. 45, що мовляв „свого часу" противник написав те то й те,—тоді точно з таким самим правом можна про кождого написати нпр., що він „свого часу вкрав дзвін" з Волоської церкви у Львові і навіть признався до того нпр. в „Ділі", а хто не вірить, нехай перечитає 50 річників „Діла", то там знайде. Як думаючі люди оцінюють такий спосіб „чесного" поборювання, се знане всім, з виїмком очевидно нашого випробуваного приятеля в „Меті", котрого зрештою жалуємо, бо харківські Жиди міцно йому забили баки ще коли служив у них. А про те, що византійська дурійка дійсно викликає хаос в нашій Церкві, писалося в „Новій Зорі". Очі уємо, коли наш учений фільольог докаже, що річ мається навпаки, то значить, що византійство викликає найкрасший порядок і благодать в нашій Церкві й народі. Найлучше булоб зачати від того, як одні византійці причащають людей стоячи, другі клячучи так, якби їм дійсно залежало на тім, щоб розігнати на чотири вітри тих, котрі ще держаться Церкви. 2) Щодо нотатки про інавгурацію у львівській Духовній Семинарії, то ми тільки з чемности містили й те, що містили, бо „Н. Зорю", католицький часопис, роками не запрошувано на інавгурацію, хоч запрошувано навіть суто ліберальні газети, які поборюють катол. Церкву. З другої знов сторони нехай читачі пригадають собі, кілько то рядків і де помістила „Мета" з приводу вже не кажемо інавгурації шкільного року в Духовній Семинарії в Станиславові, але про таку подію, як 50-ліття креування третої гр.-катол. діецезії в нашім краю...

Думаємо, що більше на ті теми шкода говорити.

А тепер приступаємо до дальшої дискусії на фільольогічні теми, — з тимбільшим задоволенням, що в сих часах і „практичні" правники (наш „вибитний" мовознавець мав сказати практикуючі, але він очевидно не розбирає ріжниці в тих словах) і „непрактичні" мають досить вільного часу, оскільки не знайдуть собі іншої роботи.

Отже: Особливо не подобається нашому малоруському фільольогови слово: о ш и б о ч н и й. При нім він зазначує, що „це слово вжите в цілій статті кількана-цять разів, і то також у піднаголовках". Що за злочин! Чому се слово „недобре", новий учений благорозумно не каже, мабуть інстинктовно побоюючись провітрення його аргументів. Отже не остає нам ніщо інше, як додумуватися, чому „учений фільольог" такий недобрий на те слово в українській мові. А додумуватися можемо на тій підставі, що таких і подібних „фільольогів" чули ми вже нераз. Вони, оскілько взагалі думають, то думають так: Коли слово ошибочний є в російській мові, тоді не вільно його вживати в українській мові. І кажуть такі слова викидати. На такі недомагання хорують якраз люди, що піддалися впливам російським. І замісць таких буцімто російських слів радять уживати просто — польських слів, літературних або й вульгарних, нпр. в сім разі замісць буцімто російського слова „ошибка" радять уживати польського в у л ь г а р н о г о „обмилка".

А ми думаємо, що ні слово „ошибка" не належить до виключно російських, ні слово „помилка" не належить до виключно польських: оба ті слова належать не лише до українського, але до загально-арійського словництва. Оба ті слова приходять в ріжних арійських мовах і мають скрізь тесаме значіння і під оглядом звуковим і під оглядом свого кореня-походження. То значить, що вони і звуково і льогічно однозначні у ріжних народів арійської раси. І так слово „помилка", „ошибка", „помилковий", „ошибочний" зустрічаємо в його корени і тімсамім значінні в грецькім „сфальма", що зн. шкода, нещастя, помилка, ошибка, блуд, провина, погром (на полі бою), „сфаллью" — приводжу до упадку, до нещастя, зводжу, валю, вбиваю і т. д. „Сфальма" має майже ідентичне значіння з німецьким falsch і з латинським falsus, фальшивий, облудний.

Обидві ті форми (ошибка і помилка), майже тогосамого значіння, дуже цікаво сходяться якраз в українській мові, де слово „ошибка" має ряд слів і понять близьких йому коренем і льогічним значінням. Наш нарід залюбки вживає слів: шибати собою, шибайголова, шибеник (в двоякім значінні), значить: непостійний чоловік, на якім не можна полягати (хіба в бійці), в дальшім значінні чоловік, котрий шибаючи собою ошибається. Все те круг понять негативних (при двоякім значінню слова „шибеник" одно значіння того слова не належить до негативних, а служить до означення молодого рухливого чоловіка взагалі). Майже такийсам круг негативних понять звязаний в українській мові зісловом „помилка". Оба ті круги покриваються та не зовсім. Є між ними нюянсова ріжниця, а саме в відчутті уживання понять першого круга переважає кінетика, а в уживанні понять другого круга статика. Отже у статті в „Новій Зорі" слів „ошибка", „ошибочний" ужито в полеміці з автором, котрий шибає собою по нашій Церкві і пресі в найбуйнішім того слова значінні: в полеміці з Єремією Теольогом. Значить ужито під кождим оглядом добре. Та де нашому „фільольогови" до таких нюансів!

Річ ясна, що з нашої мови не треба викидати ні слів „ошибка", „ошибочний", ні слів „помилка" „помилковий", бо з викиненням хочби одного тільки круга тих слів викинулиб ми з нашої мови ц і л у п л е я д у п о н я т ь і тим зробилиб в ній приблизно таке спустошення, яке робить сліпа, а їдка міль в гарнім, блискучім футрі або оксаміті.

Всі наші виводи робимо без претенсій, головно на підставі життевої та редакційної практики. Розуміється і ми будемо вдячні і певно наші читачі будуть вдячні, коли малоруский фільольог з „Мети" зібе нас „на винне яблоко" і побивши, при кождім слові, щодо котрого закине нам невідповідність уживання його, напише, як правильно говориться і чому.

Дальше позволимо собі розбирати розуміння і правильність нашої мови в „Меті" — в слідуючих числах „Н. Зорі". І будемо вже систематично вести сю рубрику в тім добрім замірі, щоб і „Мета" також причинилася своїм істнуванням до доброї роботи.

(Оповідають нам, що наш приятель в дальших числах „Мети" прекрасно лає „Нову Зорю". Та ми читаємо такі річи вправді з насолодою, але геть-геть пізніше по їх появі. І так радимо робити всім молодим полемістам і п. д-рові Гн. також: коли послухав нас, то колись сердечно нам подякує, навіть як знов вернеться до харківських товаришів і там підпише досить легку формулку, що зачинається менше більше словами: „Я по глупости своей работал у петлюровских бандитов і даже выступал в газетах именуемых кафтолическими...").

Не забувайте, що найцінніша річ в кождій бібліотеці се оправлений річник доброї газети.

Премії

за найлучші світлини.

Жюрі виставки „Наша Батьківщина в світлині" в складі: Др. Степан Дмоховський, Олег Лужницький, Евген Ю. Пеленський, Роман Совяковський і Степан Щурат на неявних сходинах у днях 13.XI. і 17. XI. ц. р. — рішило одноголосно признати за мистецькі і краєзнавчі праці отсі надгороди: Перший похвальний дипльом п. мґрові Юліянові Дорошеві й рівночасно надгороду фірми Перуца. Другий похвальний дипльом п. Олександрові Мохові й рівночасно першу надгороду фірми Кодака (за побільшення на папері Кодака). Третий похвальний дипльом п. Ярославові Савці й рівночасно надгороду фірми Ляйца (за праці „Ляйкою") й фірми „Ізмарагду". Четвертий похвальний дипльом п. Василеві Проневі й рівночасно другу надгороду фірми Кодак за побільшення на папері Кодака. — Далі відзначено праці признанням: пп. Романа й Ярослава Масляків (і надгородою фірми „Альфа" за праці на матеріялах „Альфи"); п. Володимира Гарнавського (і надгородою фірми „Альфа" за праці на матеріялах „Альфи"); п. інж. Семена Юрченковича (і надгородою фірми „Червона Калина"); п. мгр. Данила Фіголя (і надгородою фірми Кодака за побільшення на папері Кодака); п. проф. Маріяна Гавдяка (і надгородою фірми „Фотон" за побільшення на папері „Бромон"); п. дра Михайла Драгана; п. дра Костя Паньківського; п. дра Евгена Храпливого; п. дра Арсена Річинського (і надгородою фірми „Дажбог"); п. Зенона Юзичинського і надгородою „Червоної Калини"); п. радн. Федора Величка (і надгородою „Просвіти"); п. Степана Федецького (і надгородою „Просвіти"); п. Ярослава Берези (і надгородою фірми Кодак за праці на негативному матеріялі Кодака); п. дра Нестора Білика; п. Ірини Русин (і надгородою видавництва „Дзвони"); п. Миколи Грушкевича (і надгородою В-ва „Дружина"); п. Антонії Кулик з Черновець; п. Мирона Ганушевського (і надгородою В-ва „Мета"); п. др. Анни Ортинської.

Що дала II кляса?

В закінчейм дня 19 листопада тягнені II-ої кляси 34-ої Льотерії знов довгий ряд осіб здобув середники, котрі запевнюють можність позбутися найприкріших журб і клопотів. Головні виграні по 100.000 зл. впали на чч. 122.914 і 84.272. Поділяться тими виграними пп. Апольонія Шмар, Марія Бедзицка, Адам Токер, Марія Томашевска (фотографія нижче), Г. Р. і Р. Гельбард з Варшави та Й. Р. з Кракова й А. И. з Воломіна.

Всі вичислені особи незаможні, а декотрі з них є довший час без праці.

Тепер час думати про відновлення льосу до III-ої кляси, котрої тягнення зачнеться 12 грудня. Пригадуємо, що 8 днів пізніше, с. є. 20 грудня відбудеться додаткове ялинкове тягнення, котрого виграні будеться вилачувати посідачеви льосу IV-ої кляси 33-ої Льотерії.

З краю

Про шкільні заведення СС. Василіянок в Яворові.

Пишуть нам: Діяльність Монастиря СС. Василіянок в Яворові зачинається вже від 1848 р. і проявляється в напрямі релігійному, національному та шкільному.

Найбільше заслуг і праці поклали СС. Василіянки на полі шкільництва, достарчаючи нашій суспільності продовж 90 літ кадрів дівочої інтеліґенції, котра вносить в суспільність любов до Церкви й народу.

Вже в 1848 р. засновують СС. Василіянки вселюдну школу. Відтак на бажання громадянства дівочий семинар, котрі здобули собі загальне признання в краю.

Різні часи переходив монастир СС. Василіянок, злі і добрі, але завсіди стояв на сторожі інтересів Церкви й народу. При зміні влади і під впливом різних струй зі сходу відносини дещо погіршилися, але Сестри приступили до праці зі здвоєною енергією, щоб протиставитися злу.

На місце зліквідованого учит. семинара, Сестри засновують 4-літню дівочу гімназію нового типу, котра з огляду на вивінування, може сміло зачислятися до найкращих виховних заведень в краю. Сестри зачали звертати увагу на землі, під оглядом релігійним загрожені, а саме: на Холмщину й Волинь. І ось з тих сторін зачинають напливати учениці, котрі вчаться в гімназії Сестер Василіянок майже даром та по скінченні науки займуть відповідні становища на загрожених позиціях. О. М.

P. S. До сеї статейки додам, що СС. Василіянки в Яворові живуть і працюють вже від 1620-их років. Людову школу вправ почали вести 1847 р., а дівочий учительський семинар вели від 1906 до 1933 р. Під сю пору, крім приватної гімназії СС. Василіянки утримують також інтернат для дівчат. — Яворівський монастир СС. Василіянок діждався також печатаної літератури про себо, напр. 1) Лозинскій, Монастырь Черниць Ч. С. Вас. В. въ Яворовѣ. „Перемышлянинъ на годъ 1855". Перемышль 1855. 48—50; 2) В. М. Площанскій, Яворовъ. „Науковый Сборникъ". IV. Львовъ 1868. 191—192; 3) E. Webersfeld, Jaworów. „Przewodnik Naukowy i Literacki". XXXVII. Lwów 1909. 380, 908 і окрема відб., 1909. 12. 75—76; 4) о. Й. Скрутень ЧСВВ. Під хвилю пропамятних роковин. „Нива". XVI. Львів 1921. 305—306, 362—365; 5) До С. Цьорох ЧСВВ. Погляд на історію та виховну діяльність СС. Василіянок. Львів 1934. 104—115. — Документи до історії яворівських СС. Василіянок зберігаються між ін. в Архіві Українсько-католицьких Епископів у Перемишлі й в Центральнім Василіянськім Архіві у Львові. — о. Р. Лукань, ЧСВВ.

Грецький король вернувся...

Як Греки витали свого короля? — Навіть Венізельос погодився з монархією.

В столиці Греції Атенах запанувало давно небувале оживлення. Надзвичайні потяги привезли нараз до Атен около 52.000 осіб з провінції. Власти обчисляють, що до Атен прибуло поверх 200 тисяч осіб, щоб привитати короля. Доми прибрані прапорами і диванами. На вулицях міста грали орхестри. Поліція зорганізувала окрему службу безпеки. Незвичайне враження викликала вістка, що провідник республиканців Венізельос зложив візиту королеви Юрієви підчас його побуту в Парижі. Коли кружляк „Геллі", що привіз короля, вїхав до пристані, загриміли гарматні сальви і зазвеніли дзвони у всіх церквах. На привитання вийшли всі міністри, предсідник парляменту, шеф ґенерального штабу і численні делегації. Привитальну промову на пристані виголосив посадник столиці. Йому товаришили представники всіх грецьких міст. Тішуться Греки, що знов мають постійну голову і що тим самим виходять з кривавої анархії.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Ювилей Владики. Товариство Українських Католицьких Робітниць „Будучність" у Львові влаштувало 24 с. м. в 18 год. в салі жіночої ґімназії СС. Василіянок при вул. Длуґоша 17 Ювилейну Академію з приводу 30-ліття священства Ексц. Кир Никити, духовного провідника Т-ва. Саля жін. ґімназії прибрана вінцями з жовтого листя ледви змістила гостей. В перших рядах крісел засіли представники світського й монашого духовенства та світської інтеліґенції. Решту салі виповнили робітниці й робітники. З преси явилися представники „Нового Часу", „Мети", „Місіонаря" й „Нової Зорі". На сцені уставляється хор Т-ва „Будучність" при церкві св. Юра. На салю входить Преосв. Никита. Всі встають. Хор витає Ювилята співом „Многая літа". П. А. Сиваківна гарно деклямує „Привіт" власного укладу. По деклямації вручає Владиці альбом в артистичній оправі виконання п. М. Кревецького. На альбомі грубими буквами виписано: Т-во Українських Катол. Робітниць „Будучність" своєму опікунови Їх Ексц. Преосв. Кир Никиті з нагоди 30-літнього ювилею священства. Р. Б. 1935. В альбомі знимки й підписи членкинь поодиноких кружків Т-ва „Будучність" при львівських церквах. Зі сцени сходить хор при церкві св. Юра й на його місце входить хор при церкві св. Пятниць. По пісні одна хористка деклямує „Притчу про Христа сіяча". Потім співає при фортепяні хор при церкві св. Успення під батутою пані Михайличук. П. К. Погитяк віддеклямувала вірш п. н. „Владиці". Хор кружка Неп. Зач. Преч. Діви Марії відспівав: „Гей у полі, у полі" й „Замело тебе снігом Україно" з сольом п. Зофії Бойківної. П. Караїмівна деклямувала „Привіт". Се була найлучша деклямація того вечера. Публика надгородила декляматорку довгими оплесками. На сцену входить хор при церкві св. Николая під проводом п. Сидорака. Сей хор найменший, бо зложений тільки з 9 осіб, та він співав найлучше. Його голоси вироблені і гладкі. По хорових точках і деклямаціях промовляла пані Тишинська. Її слова плили з серця й робили замітне враження на слухачах. Пані Тишинська з чуттям оповідала про труди Владики в Канаді й тут у Старім Краю. Одна з його заслуг се орґанізування українських робітниць. Завдяки йому ті бідні й невчені сироти пізнають, що вони частина великого народу. Тепер вони моляться не лише за себе, але й за тих, що караються в большевицькім ярмі. Всі зорганізовані робітниці у Львові шлють до Бога молитви за свойого опікуна Владику. Свою промову пані Тишинська скінчила словами: „Жий ще довгі літа, Владико, на славу нашої Церкви й нашого народу!" На салі довгі оплески. Підчас того Владика виходить на підвисшення. Всі встають. Хор співає гимни католицький і національний. Потім забирає голос Владика. Він не знає як дякувати за тілько побажань на його адресу. Ся академія се кінець святкування ювилею 30-ліття його священства. Робітниці святкують його вже від Покрови. Між робітницями варт працювати. Вдячність робітниць, нинішна академія розжалоблює Владику.

Лікарський фейлетоник.

Медична загадка

В Лондоні лучився цікавий випадок з медичної точки погляду. Англієць п. Вакелін оповідав своїй жінці жарт, котрий їй дуже подобався. Пані Вакелін сміялася дуже довго. Сміх перейшов у спазми й ридання. Се дуже занепокоїло мужа. Та яке було його здивування, коли п-і Вакелін зачала нагло голосно зівати. Зіває вже близько два місяці без огляду на пору дня й ночі. Спроваджені лікарі ужили всіх засобів, щоб запобігти оригінальній недузі. Та всякі медичні засоби даремні. Тимчасом пані Вакелін дістала скорч мязів від безперервного зівання і стратила 10 кг. на вазі.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В СТАНИСЛАВОВІ відбулася недавно нарада польських і українських послів та сенаторів під проводом сен. ґенерала Зажицкого. На внесення української сторони ухвалено, що спільні господарські нарзди будуть відбуватися в міру потреби. В тій ціли створено комітет, до якого увійшли сен. ґен. Зажицкий, пос. Стронський і пос. Волянський. Комітет має вирішувати, коли треба буде скликати відповідну спільну конференцію.

В ЛУЦЬКУ відбулося засідання української парляментарної репрезентації Волині. На нараді обговорено церковні і шкільні справи. Рішено делеґувати послів Тимошенка і Буру до православного архиепископа Волині Олексія. Делеґація має зажадати вияснень в справі заряджень, які по думці репрезентації часто суперечать бажанням української суспільности на Волині. В справах шкільних доручено пос. Певному порозумітися з Кураторією Шкільної Волинської Округи.

В м. СТАЛІНІ на Україні відбувся процес проти трох інжинірів: Кмишенка, Луценка і Кондишина. Їх обвинувачували за саботаж. Всіх трох засудили на кару вязниці від 8 до 12 літ.

В ЛИТВІ оповіщено новий пресовий закон. Право цензури мають департаментальні префекти, а на терені всеї держави міністр внутрішних справ. Видавці і редактори періодиків, як також властителі книгарень мусять бути литовські горожани, знати добре литовську мову і мати бодай ґімназійну матуру.

ЧЕСЬКОСЛОВАЦЬКІ ВЛАСТИ видалили знов кільканацять польських горожан з чеського Шлеська.

СОВІТСЬКИЙ КОМІСАР ВІЙНИ ВОРОШИЛОВ заявив недавно на зїзді штурмовиків совітського промислу, що ніякий край не має такого сильного летунства як СССР. „Хвали мя, роте, бо тя розідру".

В БІЛҐОРОДІ (Югославія) відбувається нарада начальників ґенер. штабів держав Малої Антанти.

ФРАНЦУЗЬКИЙ АМБАСАДОР в Берліні Понсет відбув нараду з канцлером Ґітлєром. В нараді взяв участь також міністр закордонних справ Німеччини фон Найрат. Радили над польсько-німецькими взаєминами і над міжнародним положенням в звязку з італійсько-абісинською війною.

В МЕДІОЛЯНІ (ІТАЛІЯ) група фашистів урядила протисовітську демонстрацію. Юрба фашистів підносила оклики проти Совітів під домом совітського консуляту. М. і. демонстранти кричали: „Нехай живе незалежна Україна".

МУССОЛІНІ ЗАРЯДИВ частинну демобілізацію італійської армії. Мають відпустити до дому 100.000 війська. Причина демобілізації та, що італійське селянство й італійський промисл потребують робочих рук. Сей розпорядок не відноситься до тих частин, котрі призначені до східної Африки.

ІТАЛІЙСЬКИЙ АМБАСАДОР в Парижі Черутті відбув довгу нараду з французьким премієром Лявалем. Черутті мав заявити, що заборона вивозу нафти до Італії рівнається виповіджению війни.

ПРОЦЕС ХОРВАТСЬКИХ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ за вбийство короля Олександра і мін. Барту, що зачався був недавно в м. Е зан Прованс, відложили до січня 1936 р.

В БРИТІЙСЬКІМ ПРАВИТЕЛЬСТВІ настали зміни. Уступив льорд приватної печати і представник правительства в Палаті Льордів, Лондондерри. Його місце заняв дотеперішний міністр війни льорд Галіфакс. Міністром війни став Дафф Купер. Міністр Томас обіймив ресорт міністерства кольоній. Міністр М. Макдоналд став міністрэм доміній.

В м. ҐАЇФІ (Палестина) були криваві заворушення. Товпа Арабів напала на англійську поліцію. Богато поліціянтів ранених, два офіцери англійської поліції тяжко ранені.

НОВИНКИ

Перший більший сніг у Львові впав в ночи з неділі на понеділок і стоїть доси.

Пригадуємо, що хто прислє передплату на цілий слідуючий рік, той дуже причиниться до влекшення видавництву тяжкої в сих часах справи уложення будженту ґазети на слідуючий рік.

Подається до ласкавого відома ОО. Катихитів у Львові, що Управа Марійського Товариства Молоді зорґанізувала постійну „нагоду до Сповіди". Отже кожної суботи молодь шкільна взагалі, а Марійська зокрема мати ме нагоду приступити до св. Сповіди в церкві ОО. Василіян від год. 3—4 попол., а в катедрі св. Юра від год. 6—7 вечером.

Напад на церкву. В четвер 21 с. м., в селі Старий Збараж, збаражського повіту, вдерлася до церкви підчас Богослуження зорґанізована юрба місцевих римокатоликів під проводом місцевих „стшельців" з наміром взяти церкву в своє посідання й перемінити її на костел. Всякі заходи місц. свящ. о. Богатюка, щоб успокоїти розюшену юрбу, не помагали. Грозило кровопролиттям. Щоб до сего не допустити, о. Богатюк домагався інтервенції влади. На місці зявилася поліція й щойно в 4 годині попол. викинула напасників з церкви. Про сі жалюгідні події повідомив о. Богатюк телефонічно Ексц. Митр. Шептицького та зробив карне донесення до прокуратури проти 39 осіб.

Одинока українська фабрика футер „Хром", Пр. Торг. Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всілякого рода футряні шкірки, як також приймає до крашення і перерібки уживані футра. 126—1—16

В Тернополі відбувся зїзд повітових лікарів тернопільського воєвідства. На зїзді був делеґат Департаменту Служби Здоровля Д-р Остроменцкий. Радили над справами загально санітарними, над санітарними інвестиціями, над будовою купалень і боротьбою з сухотами. Учасники зробили прогульку до села Плотичі, щоб переконатися про гігієнічний стан селянських хат.

Листи П. Куліша віднайшов у Саноці п. радник Франц Коковський.

Союз німецьких книгарень ухвалив домагатися замкнення всіх жидівських книгарень, що розуміється буде виконане.

Маршал Макензен одержав від німецького правительства почесний титул „хлопа". Се має бути символічним виразом звязку між армією і селом.

Стерилізація в Німеччині. Предсідник німецької санітарної комісії зложив звідомлення, з якого довідуємося, що від часу видання закону про стерилізацію (1 січня 1934 р.) переведено в Німеччині 60.000 стерилізаційних операцій, з чого в самому Берліні 4.500.

Лондонські інжиніри плянують будову великого підземного міста під Лондоном. Се малоб бути щось в роді величезних французьких укріплень на границі Німеччини.

Гумор. — Кажуть, що в абісинсько-італійськім конфлікті правительство Анґлії виказало ангельську терпеливість.

Гумор. — Етатизм. — Жінка до чоловіка, котрий пращається з нею з вікна ваґону: — А не забуть переказати поздоровлень! — Чоловік: — Та тихіше, бо ще нас арештують за нарушення монополю почти і телеґрафу. („Врублє").

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Міністерство скарбу зладило проект розпорядку, який зміняє декотрі постанови у справі екзекуцій. Розпорядок обнижує до половини екзекуційні оплати за стягнення належитостей до 50 зл. Крім того постановляє, що загальна квота оплат за екзекуцію не може перевисшати половини належности. Віритель обовязаний перед зголошенням екзекуційного внеску до скарбового уряду вислати пригадку довжникові, щоб заплатив довг. Коли довжник не заплатить свого довгу до 9 днів від доручення пригадки, тоді віритель може передати справу екзекуційній владі.

Промислові свідоцтва на 1936 р. будуть видавати скарбові уряди до 31 грудня с. р. До ціни промислових свідоцтв дочислюється: 1) 30 прц. на комунальні союзи, 2) 15 прц. на промислово-торговельні й ремісничі палати, 3) 25 прц. на професійні школи, 4) 15 проц. додатково до державного скарбу. Отже разом дочислюється 85 прц. додатків до ціни промислових свідоцтв! А ті, що їх мусять брати, ледви дихають.

8,000.000 зл. призначило місто Варшава на інвестиційні роботи для переведення водопроводів і каналізації.

Нафтовий промисл в СССР. В 1933 р. Совіти вивезли понад 6 міліонів тон нафти, 1934 р. вивіз впав до 4 міл. тон. Тепер експорт нафти виказує дальшу знижкову тенденцію. Продукція нафти паде головно через брак кваліфікованих сил і технічних уряджень.

В Німеччині вийшов закон, на підставі котрого міністр господарства д-р Шахт одержав майже диктаторську владу над банками зачисленими до категорії державних кредитових установ.

В Швайцарії було при кінці вересня с. р. 69.123 безробітних. Число безробітних збільшилося через застій в будівництві.

В Парижі відбувся міжнародний конґрес ґірництва, металюрґії й ґеольоґії.

Бельґія й СССР заключили торговельний договір на 3 роки. Договір передбачує для бельґійського промислу замовлень на 200 міл. фр. Реалізація тих замовлень зачалася вже в листопаді с. р.

Китайське правительство видало ряд важних економічних розпорядків. Правним платничим середником й обіговим грошем будуть відтепер банкноти емітовані трома банками: Центральним, Китайським і Комунікаційним. Зреорґанізовано Центральний Банк. Знаціоналізовано срібло. Хто має срібло, мусить вимінятн його на банкноти. Устабілізовано курс китайського доляра. З тих реформ невдоволені Японці, бо утруднено японський вивіз до Китаю.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+додаток 4. Ціна зол. 1.50 з пересилкою зол. 1.80. — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, вулиця Ґродзіцких ч. 2., за попереднім надісланням грошей.**

ЖЕРТВИ

1) о. Микола Куницький в Ворохті, п. в місци, зол. 28.60 для українських інвалідів (збірка в церкві 17. XI. 1935).

2) о. Петро Мельничук в Трибухівцях, п. Городниця, зол. 6 для українських інвалідів (збірка).

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.31 зол.

Нім. марка 1.50—1.55, фр. франки 34.90 — 35.05, шв. франки 171.85 — 172.19, фунти стерлінґи 26.10 — 26.15, австр. шілінґи 99.50 — 100, чеські корони 20.50 — 22.09, рум. леї 27.50 — 29.00 ліри 34.00 — 36.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 26 листопада ц.р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.50 зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.60 „
1 л. молока	0.16 „
1. л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	4.50—4.55 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло знижова, на молоко звишкова, на сметану вдержана. На яйця сильна.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 26. XI. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 90 дкґ. за 1 кл.	0.90 зол.
Мол. однор. кури І. кл. за 1 кґ.	0.85 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: Втеча.
КАСИНО: Сон літної ночі.
КОПЕРНИК: Венґалі.
МАРУСЕНЬКА: Венґалі.
МІРАЖ. Пані і шофер.
МУЗА: Віденські пони.
ПАКС: Усміх щастя і додатки.
СТИЛЕВИЙ: Пекло і ревія.
УТІХА: Малібу і ревія.
ТОН: Еспанська примха.

Увага! Не звертай уваги на перестороги, котрі мають ціль лише відтягнення клієнтів. Замов тільки в нас, а будеш вдоволений. — **Дешево, бо просто з фабрики.**

Сензаційний винахід 1935 р.

Зброя без поліційного дозволу.

Автомат 6 мм. виробу 1935 р., що викидає сам гільзи після пострілу, стріляє до цілі металевими кульками або шротом, гарно оксидований, плоский, системи „Стріла" забезпечує цілковиту особисту безпеку в дома і в подорожі. Сей автомат то правдива ревеляція в ділянці фабрикації зброї. Він виконаний люксусово, прецизійної конструкції, не затинається, не псується і може служити на довгі літа. Гук оглушуючий. Надається до оборони помешкань. Ціна тільки 5·90 зл; 2 шт. 11·50 зл. Сотка куль Фльоберт 3·55 зл. Автомат „Стоп" В/г рис. 25·70 зл. Щітку дочищення цівки додаємо даром. Висилаємо без поліційного дозволу. Платиться при відборі. Адреса для листів: Ґенер. Представн. на Польщу і В. М. Ґданськ „Стшала", Варшава, Д-ра Заменгофа 12 віддія N/z.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 1 грудня 1935. Ч. 92 (890)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2, І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто ЧПК, Львів 505.796

Нове уздоровлення в Люрді

Місцева „Ґазета Ґроти" принесла недавно вістку про нове чудесне уздоровлення панни Маріонно з м. Кодеран коло Бордо в Франції, учительки музики. В січні 1933 р. доглядаючи свою стару хору матір, п. Маріонно почула нараз острий біль в хребетнім стовпі. Біль збільшався так, що в квітні 1933 р. пішла до лікаря за порадою. Одначе мимо лікарських заходів стан недужої погіршався. Лікар Мішелет ствердив туберкульозу хребетного стовпа. Показалися т. зв. фістульові рани. Тимчасом вибиралося паломництво до Люрду. Панна Маріонно рішилася поїхати з паломництвом. Лікар др. Лякутер виставив хорій посвідку: „Панна Маріонно має пораження хребетного стовпа і фістульові рани". Дня 7 жовтня 1933 хора була вже в Люрді. Тогож дня підчас благословення Найсв. Евхаристією хора відчула сильне потрясення і видалося їй, що вона уздоровлена. Хора дійсно виздоровіла. Не відчувала вже болю в хребті і рани заблизнилися. Після повороту до Бордо хора пішла до лікаря Лякутера, котрий ствердив уздоровлення разом з д-ром Мішелетом. В 1935 р. в жовтні п. Маріонно вибралася ще раз до Люрду і стала перед лікарською комісією, котра признала, що її уздоровлення відбулося чудесним способом, бо його ніяким чином не можна пояснити природними причинами. (КАП).

Громадяни! зложіть свій гріш у своїй установі і заплатіть найдальше до 25 грудня ц. р. премію за обезпечення 1/3 частини вартости своїх будинків на рік 1936 в

ТОВАРИСТВІ ВЗАЄМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

або у його місцевій аґенції.

Гітлєрівці засудили епископа

З Берліна доносять: За провини девізові засуджено катол. Епископа Петра Лєрґе, літ 52, на гривну 100.000 марок з тим, що 40.000 відчислено, бо Епископ відсидів їх у слідчім арешті. В разі нестягаємости гривна буде замінена на 3 місяці арешту. Рівночасно брата Епископа, дра Теодора Лєрґе, літ 46, засуджено на 5 літ тюрми і 70.000 марок гривни, генер. вікарія проф. дра Вільгельма Соппа, літ 47, на 3 роки тюрми і 70.000 марок гривни. Всі вони мали провинитися тим, що хотіли вивезти з Німеччини девізи, а Епископ мав знати про їх замір...

Криваві бої в Бразилії

Комуністи зорґанізували своє правительство.

З Лондону доносять: В бразилійськім стейті Ріо Ґранде комуністи зорґанізували своє правительство з трох підофіцирів й одного музиканта. Там і в стейті Наталь успіхи комуністів безсумнівні. В інших стейтах Бразилії взяли верх правительственні сили. Вони послугуються танками, літаками і навіть отруйними ґазами. Особливо криваві бої в столиці стейту Пернамбуко. В руках правительства мають вже бути докази, що комуністичну революцію в Бразилії зорґанізувала Москва та що така сама революція мала вибухнути також в Аргентині, Уруґваю, Болівії, Чілє й Перу. Організував ту революцію Росіянин Наваров. Помагав йому фаховий офіцир, син бразилійського міліонера, Люіджі Престез. Престеза досі не зловили. Чи здавлять комуністичну революцію тривало чи вона знов вибухне, в усякому разі се грізна пересторога для всіх держав світа.

Появилися „тисячники"

Остаточний кінець рівности і братерства в СССР.

В Донецькім басейні появилося слово „тисячники". Так називають там тих робітників, котрі заробляють по 1000 рублів місячно. Вони є в кождій шахті, але їх так мало, що всі робітники знають їх поіменно. Розуміється ті, що не заробляють так богато, не уважають „тисячників" братами. Так наступив остаточний кінець рівности і братерства між больш. робітниками. А що свободи в СССР ніколи не було, отже втік зовсім клич: „Свобода, рівність і братерство".

Захоплення Китайського Туркестану

Червона армія на границях Індії й Тибету.

Паризькі ґазети звертають увагу, що совітське правительство завершує величезну кольонізацію в Центральній Азії. Москва хоче винадгородити собі страти в Манджурії захопленням китайського Туркестану. Величезна територія 1871.000 кв. км., три рази більша як Франція, перемінюється помалу в совітську кольонію. Східний Туркестан (по китайськи: Сінґ-Кіянт) вже фактично відірваний від Китаю і включений в систему совітського Союзу. Большевики бажають проголосити в Східнім Туркестані „совітську соціялістичну республику" під протекторатом СССР. Вже тепер большевики установили при кождій урядовій інституції в Туркестані одного червоно-армейця. Крім того всюди розміщені відділи совітських військ, котрі мають стерегти тих товаришів.

Німеччина і зближення з СССР

Кореспондент анґлійської ґазети „Манчестер Ґвардіян" пише, що німецькі провідні круги чимраз сильніше стремлять до навязання приязних взаємин між Німеччиною й совітською Росією. Речником сих тенденцій є ґенерал Зект. Канцлер Ґітлер противиться такій політиці. Німецькі совітофіли твердять, що навязання приязних взаємин з СССР уможливить Німеччині експанзію на схід коштом Польщі. Великий німецький промисл підпирає ті пляни, бо він мріє про експорт до Росії. Німецькі совітофіли роблять сильний натиск на канцлера Ґітлера, щоб він змінив своє становище супроти СССР, бо зі становища мілітарного і політичного для Німеччини бувби корисніший поділ Польщі як поділ Росії.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА ЦІЛИЙ РІК

ГЛУХА ПРОВІНЦІЯ

ЯК НА НІЙ ЖИТИ?

Думки під зимову пору.

Коли глибокою осінню сніг зачинає покривати болото, тоді в умі інтелігентного чоловіка, що живе на провінції та ще не привик до неї, з особливою впертістю виринають думки про „глуху провінцію" і питання, „як на ній жити?"

Що таке провінція і чому називають її глухою?

Провінція се поняття протиставлене поняттю головного осередка якогось краю. Се поняття означає країну приналежну до столиці тої країни. Столиця се передовсім політичний осередок, нпр. Львів був за Австрії до 1918 р. політичною столицею коронного краю, австрійської провінції, Галичини і Володимирії. Та маємо й т. зв. культурні центри, осередки духового життя, нпр. Київ — культурний осередок України навіть в часі, коли політично-адміністраційний осередок східної України був в Харкові. Німецьке містечко Ваймар уважалося одним з духових осередків цілої Німеччини. Часто оба осередки покриваються. В політичній столиці твориться помалу культурний центр країни через оснування високих шкіл, бібліотек, мистецьких академій і т. п. В столиці краю повинно кипіти життя релігійне, політичне, культурне і господарське. Чим дальше від столиці, тим темпо життя буває повільніше. Жителі провінції не все чують, буває що не хочуть чути, що в столиці діється. Тому й повстала назва „глуха провінція".

У нас галицьких Українців духовий осередок Львів. Що поза Львовом, те уважають менше або більше провінцією, хоч розуміється, є ріжниця і то значна між такими містами як Станиславів і Тернопіль з одної сторони — Бучач, Бужськ, Белз, Отинія і т. д. з другої сторони. Та мимо тої ріжниці всі більші й менші міста включно до воєвідських уважають провінцією, бо в них нема таких культурних установ і такого культурного життя як у Львові, хоч прм. у Станиславові й Тернополі є політичні установи (воєвідства), в засаді рівні тому, що у Львові.

В провінціяльних містах жие богато інтелігентів. Кожде повітове місто має найменше кількадесять інтеліґентів, менші місточка мають кілька або кільканацять інтелігентів. Все те люди, що кінчили високі школи, захоплювалися колись наукою, літературою, мистецтвом. Покінчивши високі школи осіли на провінції і пірнули в заняттях свойого звання. Забули помалу про свої мрії підчас університетських студій і так животіють з дня на день.

Невеселе провінціяльне життя інтеліґенції. Що може дати душевний корм провінціяльному інтеліґентови? Передовсім бібліотеки. Але справа бібліотек по наших провінціяльних містах стоїть ще слабо, часом дуже слабо. Не можна сказати, щоб наші провінціяльні міста були без бібліотек. Бібліотеки є. Але які? Отже передовсім читальняні. В кождім місті чи містечку є одна або більше читальняних бібліотек. Та вони призначені для міщанства. В них є звичайно книжки, які інтеліґент прочитав ще в середній школі: українська белетристика. Читальняні бібліотеки мають ще трохи популярно-наукових книжок, звичайно перестарілих. В деяких більших провінціяльних містах, напр. в Тернополі, істнують доволі великі бібліотеки, з котрих інтеліґенти моглиб користати з хісном. Та й тут буває заковика. В маґазині лежать сотки книжок літами і нема кому їх скатальогувати. Крім того се книжки переважно старі, передвоєнні. Отже навіть той засіб книжок, котрий є при філіях Просвіти, чи інших повітових товариствах потребує доповнення новими книжками. Кожда повітова Просвіта повинна передплачувати ріжні журнали, якими моглиб користуватися члени бібліотек.

Одначе не богато таких бібліотек на провінції, які передплачувалиб бодай українські журнали. Чи є й такі бібліотеки або товариства, які передплачують крім українських журналів ще й чужомовні, — можна сумніватися. У всякім разі їх порахувавби мабуть на пальцях одної руки.

Ще гірше стоїть справа щодо передплати журналів поодинокими членами української інтеліґенської суспільности. Серед українських інтеліґентів в повіті є звичайно лиш дуже мало передплатників українських журналів. Що відсоток передплатників українських журналів серед українських інтеліґентів невисокий, можна заключати з того, що мало котрий з істнуючих українських журналів має поверх 1000 передплатників. А української інтеліґенції можна рахувати в Польщі десятки тисяч.

Отже на провінції мало бібліотек, з котрих інтеліґенти моглиб користати. Оскільки й є бібліотеки, то в них замало книжок. Самі інтеліґенти книжок купують мало і мало передплачують журналів.

Ще є один спосіб образування інтеліґентів: наукові виклади. Одначе небогато є таких міст, де бувають виклади.

Щож ті провінціяльні інтеліґенти роблять? Цікавіші позичають книжки в жидівських і польських приватних бібліотеках. Бо Жиди і Поляки мають майже в кождім містечку доволі великі бібліотеки. Ще є й приватні польські бібліотеки. Та в них як і в жидівських нема мабуть ні одної української книжки.

Щож роблять наші інтеліґенти на провінції? Де виладовують свою духову енергію? Частину енергії зуживають на виконування своїх фахових обовязків. Та се виконування стає по літах механічне і не вимагає великого напруження ума. А що на провінції харч дешевий, то інтеліґент на провінції передовсім обильно відживляється. Внаслідок надмірного харчу дістає часто затовщення серця і черева, та забурення жолудка і попадає взагалі в настрій ситости, в якім тратиться духову активність. На тім тлі пересичення родиться охота до шиночків. В шиночку за склянкою чорної кави або червоного вина пересиджує провінціяльний інтеліґент і займається — скажу делікатно — розмовами. Коли збереться відповідна скількість „музикальних" — засідають до карт. Гра в карти се страшний наліг, що обхопив велику більщість нашої інтеліґенції на провінції не від тепер. Преферанс, тарок, брідж їдають весь вільний від заняття час. А що богато грачів ще й курить, то всі грачі пересиджують довгі вечері до півночі і дальше в страшнім димі. І так тягнеться десятки літ: як колись перед війною наші інтеліґенти грали в карти, так грають дальше. Партнери зміняються: одні відходять, інші приходять, а гра в карти процвитає без кінця. Картярі мають свій доріст. Се молоді інтеліґенти, котрі „приучуються" і в крузі старших заправляються до гри. Так жиють старші.

Не богато краще з молодшими. Одні приучуються до гри в карти, інші куняють по батьківських хатах і вичікують то посад, то просто сидять бездільно і зїдають батьківський хліб.

Таке менше більше життя інтеліґенції на провінції. Бувають місцевости, де праця йде. Одначе працюють переважно одиниці.

Кождий признає, що такий стан не можна уважати нормальним.

Отже як з тим боротися? Як вирвати більщість наших інтеліґентів з того стану отупіння? Передовсім треба усунути вичислені шкідливі впливи або бодай старатися зменшити їх ділання. На те є отсі способи: наша інтеліґенція мусить зацікавитися книжками, журналами і ґазетами. Та не вистарчить прочитати журнали і ґазети в касині, чи позичити в сусіда або — ще гірше — в трафіці. Кождий інтеліґент повинен сам передплачувати поважну пресу. Кажемо пресу, не ґазету, бо інтеліґент повинен передплачувати пару поважних ґазет і журналів, по можливости своїх і чужих.

Часописи і журнали інформують про біжучі події недокладно. Тому інтеліґент не може обмежитися до ґазет і журналів. Він мусить подбати про основніший душевний корм. А той корм можуть дати лище книжки і то книжки поважних авторів. Богато наших інтеліґентів вдоволяється тим, що колись ще в ґімназії прочитали примусово „на приватну лектуру". На тім стали і дальше ні руш! Та є інтеліґенти, що купують час від часу книжки і прочитають або й ні тай положать в шафу. Зчасом назбирається того „краму" богато. В шафі стає чимраз тісніше. Вкінці повстане такий хаос, що в нім трудно визнатися.

Отже то ще не все—к у п и т и книжку. Ще треба з книжками відповідно обходитися і їх шанувати. Передовсім треба мати бібліотечний інвентар, себто спис всіх тих книжок, котрі куплено чи одержано. Поки нема точного спису книжок, поти нема бібліотеки. Може бути навіть кілька тисяч книжок, але то все ще не бібліотека, тільки велика купа книжок, в якій навіть сам власник не може визнатися. Крім того треба конче мати шафу на книжки і то таку, яку можнаб замкнути. Шафа потрібна на те, щоб родина не розтягала книжок і щоб книжок не перекидати з місця на місце, бо тим перекиданням книжки нищаться.

Крім головного інвентарного спису добре мати побічні списи для лучшого перегляду напр. окремий спис красного письменства, окремий спис популярно-наукових книжок і наукових творів. Коли в бібліотеці є чужомовні видання, то треба їх списати також окремо.

Великі спустошення між книжками робить книжковий міль і вогкість. Тому треба що якийсь час книжки пересушувати й обтирати з пороху та виполохати книжкових молів.

Ще є один великий шкідник книгозбірень. Се чоловік, що позичить книжки, а не віддає їх. З ним тяжко боротися, бо тяжко наперед знати, чи наш добрий „приятель" або „приятелька" не сподобає собі якоїсь книжки з нашої бібліотеки і не будуть нас нудити так довго, поки їм не позичимо. Отже передовсім можна позичати лиш дійсно добрим знакомим, у яких можемо числити бодай на 50% правдоподібности, що нам книжку віддадуть.

Приватні бібліотеки призначені в першу чергу для їх власників. Та тяжко встерегтися, щоб хтось не визичив книжку. Тому кождий позичаючий повинен мати окрему карточку (сторінку), на котрій булоб записано імя і назвище позичаючого, дата визичення, число і наголовок книжки і вкінці потвердження визичення підписом того, хто позичив. Треба вже раз позбутися фальшивого стиду, що, мовляв, не випадає поступати при визичуванню книжок, як при визичуванню грошей. Книжки коштують гроші і тому ними треба так господарити як грішми.

Доповнення і відсвіжування знання можна влекшити собі також удержуванням звязку з великими бібліотеками. Наукові і популярні бібліотеки висилають книжки на провінцію. Очевидно треба зложити відповідну кавцію, не нищити книжок і звертати книжки в означенім речинці.

Вкінці треба відбувати сходини інтеліґенції бодай раз місячно з відповідними рефератами. Кождий інтеліґент міґби приготовити реферат з тої ділянки знання, котру студіював на університеті і котрою дальше цікавиться. Такі реферати причинилисяб богато до поглиблення знання нашої інтеліґенції й відвернулиб не одного від карт і алькоголю.

Про ще один спосіб поглиблення життя на провінції в слідуючій статті.

В честь св. Йосафата

Учні державної ґімназії з українською мовою навчання в Перемишлі влаштували дня 25. XI. 1935 р. о 18-ій год. в ґім. салі в честь патрона свойого заведення, св. священомученика Йосафата, святочний концерт.

Програма концерту — часть І:

1) Й. Кишакевич: „Пісню слави заспіваймо" — муж. хор учнів. 2) „Діяльність св. Йосафата" — реферат голови „Марійської Дружини", Гр. Федуна, уч. кл. VII. а. 3) Д. Бортнянський: „Господи силою Твоєю" — концерт на муж. хор. 4) Уляна Кравченко: „Св. Йосафат" — деклямація Яр. Потічного, уч. кл. VIII. б. у супроводі фортепіяну. 5 а) Г. Гендель: Торжественна арія з ораторії „Йозуа" — б) Й. Верді: Miserere — з опери „Troubadour" — смичкова орхестра учнів. (Перерва).

Часть ІІ:

6) І. Массенет: „Медитація" — скрипкове сольо в супроводі фортепіяну Романа Федевича, уч. кл. III. б. 7 а) І. Бах: „Sicilienne" — 7 б) П. Чайковський: „Nocturne" — фортепіянове сольо Гор. Стельмахова, уч. кл. VIII б. 8) Д. Бортнянський: а) „О Бозі духом веселію — б) „Коль славен" — тенорове сольо Мирона Жовніра, уч. кл. VIII. б. 9) „Поворот св. Йосафата" — сценічний образ у виконанні Теодозія Крупи, уч. кл. VIII. а, Мир. Гука, уч. кл. VI. б, Бог. Кушніра, уч. кл. III. а і Бог. Гука, уч. кл. II. а. 10) Аббате Россаті: „Папський гимн" — муж. хор учнів.

Диригент хорів Вп. п. проф. П. Волянський, а смичк. орхестри Вп. п. проф. К. Вахнянин. — Фортепіяновий дострій обняли: Гордій Стельмахів, уч. кл. VIII б, Богд. Мандюк, уч. кл. VII. б і Юліян Подлуський, уч. кл. III б. Сценічна декорація до інсценізації — кисти Мир. Гурка, уч. кл. VII. а і Ром. Макара, уч. кл. VIII. б.

До чого доходить

Син славного ґеоґрафа в крайній нужді.

Польська преса принесла ось що: Не тільки в Варшаві, але й у цілій Польщі знаний був ґеоґраф Базевич, автор і видавець пожиточних мап, котрі можна було скрізь побачити. Тепер його син, пристойний молодець — у притулку для безробітних у Варшаві. Коли прогулька журналістів оглядала той притулок, хтось сказав: „То син Базевича". Високий гарний молодець почервонів на обличчі. Довшу хвилю не міг відповісти на питання, як сюди попав, але потому оповів: Батько його мав ґрафічні заведення і він працював там. Батько помер, настала кріза, інтерес збанкротував, мапи його пішли на макулятуру. Не помогло його знане в Варшаві назвище. Вніс 40 подань до ріжних установ — і всюди тасама відповідь: „Вільних посад нема". Літом мав якийсь час скромне заняття і знаючи вже, що значить біда, щадив, як міг. Тепер видає те, що літом заощадив. За пару тижнів видасть останній ґріш. Що тоді зробить, не знає. Вже бачить перед собою голод в мурах великого міста.

ОГЛЯД ПРЕСИ

З приводу варшавського процесу

Важна заява.

„Українські Вісти“ ч. 8. принесли отсю статтю п. з. „Чия б казала — ваша б мовчала“.

Варшавський процес відбивається голосним відгомоном у пресі всього світу. Одні реферують перебіг процесу зовсім обективно, як процес небуденної ваги; інші використовують сей трагічний процес для роблення сенсацій. А ще інші використовують сей процес, щоби звести свої міждержавні порахунки й сбляпати гряззю тих, що зовсім ще таки недавно брано їх у спеціяльну опіку. — В тій третій категорії найшлася могутня, але самітна преса III-ої Німеччини.

Берете в руки „Берлінер Тагеблят“ чи „Фелькішер Беобахтер“ й читаєте про „ляндсманшафтів“, „кондотієрів“ і т. д., а кромі того палаючі святим обуренням статті проти Литви і ін. Читаєте і з дива не можете вийти. Хто се пише? Яким правом?

Варшавський процес — се справді міжнародній процес у дослівному того слова значінні. Заангажовані в ньому не лиш Українці й Поляки, але й інші держави. — Завдяки архівові, який чеська влада забрала при ревізії у членів проводу ОУН в Празі і який дістався з Чехії в руки варшавського суду, перестало бути таємницею те, що донедавна було відоме лиш невеликому гуртові людей. Тому варшавський процес се рівночасно немов обрахунок совісти за той час, до котрого відносяться скрупулятно зберігані акти архіву проводу ОУН чи, як се називається в акті обвинувачення, п. Сеника.

Нема вже більше тайн! Тому я вважаю, що се не тільки моє право, але й обовязок — вияснити деякі справи, зокрема в звязку з голосами гітлерівської преси.

Кожда революційна організація, чи се буде українська, хорватська, чи колись польська, російська, чи яканебудь інша шукає азилю там, де їй найвигідніше або там, де може. УВО чи пізніше ОУН найшла була азиль в Німеччині. Довгі роки перебував там провід тієї організації з Е. Коновальцем на чолі. — Та чи тільки азиль найшла та організація в „гостинній“ Німеччині?

Про те моглиб богато росказати ріжні архіви, а дещо світла кинули на се процеси в роді Пінчиньского і тов., що відбувався в 1926 р. в Кракові...

Є ріжні характери, в ріжні ситуації. Є й спеціялісти, що потрафлять обмотати своїми сітями й запрячи до своєї роботи навіть найкращих людей і їх руками вигортати грань. Багато моглиб росказати про те акти судових розправ і десятки, коли не сотки наших вязнів, що ділчали в найглибшім переконанні, що добре служать своїй справі. — Я вважав своїм громадським обовязком перед 7 чи 6 роками ліквідувати ті діявольські сіти, якими обмотано тоді організацію, вимагаючи в ультимативній формі зірвання її звязків з німецькими чинниками. Се справді сталося.

„Фелькішер Беобахтер“ готов написати, що III-а Німеччина не несе відповідальности за вейморську Республику... Правда, большевики також відмовилися від зобовязань царського уряду. Але вони були досі одинокі в світі... І ще одно: Є в кожній державі й так само й у Німеччині інституція, яка триває постійно. Без огляду на те, чи у її проводі стоїть цей чи другий генерал. —

Д. Палій в.

Зле сталося.

Виленське „Слово“ принесло в ч. 321 з с. р. статтю п. з.: „Зле сталося“. В звязку з варшавським процесом подаємо з неї ту часть, що відноситься до питання мови в тім процесі:

Будьмо послідовні і скажім, що сталося зле, що в варшавськім суді повстав конфлікт за українську чи руську мову. (Не хочемо гнівити тих, котрі не погоджуються на термінольогію: „український“).

На основі польського права властивий в суд місця довершення деліту. Бл. п. Перацкого замордували в Варшаві, годі вимагати від суддів в Варшаві, щоби вміли по руськи, чи по українськи.

Та всежтаки в тій цілій справі не можна зробити кроку без перекладчика. Особи, що знають українську мову, мусять постійно бути присутними до помочі судови. Отже чому не вислухано внесення прокуратора, котрий предкладав, аби зізнання Бандери перекладав перекладчик?

Суд судить. Та той суд робить також політику в тім розумінню, що хід тої розправи відіб'ється могутним відгомоном серед Українців в Польщі, в Большевії й Українців на еміграції. В Каладі читатимуть кожде речення, котре висказано підчас того процесу.

Тому не добре, що терористи сидячі на лаві обжалованих мали нагоду виступити як оборонці того, чого ніяка українська партія від Скоропадського й архикнязя Василя до большевиків не може похтувати, а саме прав української мови.

Мусимо собі сказати, що тою мовою говорить в Річпосполитій кілька міліонів людей, що уживає її вся суспільність, котра зовсім не подібна до наших Білорусинів, т. зв. народа без інтеліґенції, без аспірацій і без національної свідомости, тільки суспільність зріжничкована з великою минувшиною, а власною літературою і т. д., і т. д. Повторім ще раз: — формально і правно варшавський суд мав слушність, політично і пропагандивно се був блуд, котрий буде мститися.

Добре, що хоч пошанували свято греко-унійного календаря і на той день перервали розправу.

Знаю, що сей мій погляд не буде популярний і що серед моїх найближших політичних приятелів виникне численні застереження. Одначе се тільки потвердить сумні синтетичні увагн, котрі нажаль насуваються тому, хто знає історію політичних настроїв нашого народу. На случай невдачі, погрому — не маємо міри в депресії, — в разі поводження, доброї конюнктури зпон не маємо міри в своїм націоналізмі. Пиші завдяки політиці полк. Бека ми в добрій конюнктурі в відношенню до України. Не в се хвиля, щоб викликати язикові спори і тимсамим влекшувати тим терористам виступати в ролі оборонців України.

Дуже зле сталося. Кет.

Примітка Ред. „Нової Зорі“: Нема сумніву, що се справді політично розумний і до того справедливий голос. Треба знати, як в цілім нашім краю й народі відбилося недопущення зізнань в рідній мові перед варшавським судом. І ще одно: Як би трибунал згодився був слухати підсудних через товмача, то майже напевно можна сказати, що той товмач незабаром був би мав мало роботи і перекладанби був хіба на початку і на кінци зізнання підсудних. А саме тому, що підсудні побачивши охоту зберегти в засаді права їх рідної мови, будуб говорили і тою мовою і по польськи. А проціпь через допущення перекладчика права польської мови ніяким чином не будуб захитані в столиці Польщі. Тому підписуємо кожде слово розумних виводів виленської газети.

„УНДО й ОУН“. — Реґніс про варшавський процес.

На тему процесу за убийство міп. Перацкого одеп з чужих кореспондентів Реґніс снує отсі рефлексії (гл. „Хвіля“ 379):

„18 листонада розпочався в Варшаві процес у справі убийства міністра внутрішних справ Бр. Перацкого. Деякі часописи мали намір вповні використати сенсаційне тло процесу. Внаслідок конкуренції появилися три часописи, котрі виходять о 1 год. вечером. Се мала бути нагода використати „листонадовий сезон“. Процес за вбийство мін. Перацкого і противжидівські розрухи мали бути жирком лиликів, спекулюючих у годинах сумерку. Афера не вдалася. Додатки не мають поводження. Процес відбувається в спокійшім настрою. До спокою причинилися також розпорядки властей. Се ще один доказ, що коли власти хочуть примирити відрухи проти якоїсь народности, то мають на се достаточні середники. Завчасу приємрено можливости агітації одного часопису, котрий продовж богато літ жив з цькування проти Українців. Мара конфіскат і зміни розкладу їзди зробили своє.

Середники осторожности аж надто пересадні. На судовій салі не видно майже нікого з т. зв. публики. Побіч заплаканих родичів сидять представники властей безпеки. Дують на студепе. Перший розпорядок розділити обвинуваченних поліцаями цофнено.

Колиб хід справи залежав виключно від чинників, котрі заключили польсько-українську угоду, хто зна, чи не відрочуваноб процес дальше, чи не належалоб перенести справу до малого глухого містечка без участи кореспондентів, звітовиків, без творення прикрого настрою для обох сторін. Істнують однак календарі й терміни.

В дні покликання на председника сенату українського сенатора Горбачевського заграничний видїл ПАТ-а подав рівночасно дві вістки: На председника сенату вибрано Українця Горбачевського; процес за вбийство Перацкого ічнеться 18-го листонада. Одна вістка була вправом заключеної угоди, друга злекшуванням тих сил, котрі стануть на переподі здійсненню того порозуміння. На другий день, коли віцемаршалком соїму вибрано українського посла Мудрого, коли вінали всі можливі почести, котрі випикають з угоди, в українськім клюбі запанував смуток. Здавалося, що треба тішитися, що по тім вступі дійде до дальшого порозумінни, що розмови, ведепі межи председником парляментарної репрезентації і премієром, дадуть якісь реальні висліди, що акцію „білих“ реальніша від ділання „червоних“.

Термін процесу, що висів у поздусі, помішав ситуацію. Мара можливих шибепиць мотлаби зміцнити сили і настрої „червоних“, перемінити їх у героїв і підірвати вартість угоди тимбільше, що межи програмою бажань української репрезентації та можливістю реалізації нитворилися пожиці.

З мішаними почуттями засів отже на пресовій лаві редактор „Діла“ Іван Рудницький, речник угоди, але одночасно Українець, котрий бажає, щоби процедура і хід справи не дали надто великої зброї його політичним противникам. З мішаним почуттям засів на лаві оборонців соціялістичний адвокат Лев Ганкевич. Ідеольоґія нового (націоналістичного) руху звертаються найостріше проти соціялістів і відносяться з погордою до засад, котрі голосить їх оборонець.

Відрухи співчуття викликує кождий з сидячих на лаві обвинуваченних. Порушує ідейність, нахил до геройства, завзяття побіч простодушного промінно-усміхненого обличчя Гнатківської і вигляду інститутки Зарицької, котрій батько приспілав до вязниці математичні задачі до розвязання. На лаві обвинуваченних сидять молоді люди, котрі входять через вязницю на арепу політичного життя і то в добі для них найнещасливішій.

Інакше укладалася революційна боротьба за незалежність польської суспільности. Інакше виглядає боротьба піднята тими, що сидять тут на лаві обвинуваченних. Тут мається враження, що все діється в якімсь кривім зеркалі.

Від кінця 18 століття справа визволення Польщі була получена з питанням визвольного руху молодої Европи. Кличі Великої Революції приняв Т. Костюшко. Йоахім Лелевель співділяв з революціонїстами Европи? Восак при боці Гарібальдія, Бем побіч Кошута, Ярослав Домбровский і генерал Врублевский боролися на барикадах Паризької комуни, боротьба П. П. С. зучилася з революційним рухом 1905 року.

Ідеольоґія Бандери. Лебедя і товаришів розрослася в часі стабілізації реакції в Европі. Валентродизм прилягає до реакційних ідей фашизму, гітлеризму. Та ідеольоґія була неменш жахлива, ніж тактика організаційно-конспіративна. Коли читається декільоґ обвинуваченних, мається враження, що обвинувачені живцем перенесували кличі, котрі голосив О. П. Р.*) „Змагатимемо до побільшення сили, богацтва й области української держави уярмленим іншим народів“. „Український націоналізм не числиться з ніякими загально-людськими приписами солідарности, справедливости, милосердя й гуманности“, „Кожда дорога, котра веде до найвищої цїли — наша дорога без огляду на те, чи в інших називатися буде геройством чи підлістю“. Сі речення не вимагають пояснень, виказуючи докладно, звідки обвинуваченї черпають свій ідеольоґічний зміст. мимо того, що в акті обвинувачення не названо по імені жерела їх натхнення, а очернено делікатно як сусідна держава. Яскравіше виступає в тім акті п. міністр Завишіо вихований у Східній Пруссії, горячий речник співпраці з гітлеризмом.

Так склалося, що обвинуваченї в першій фазі не внесили цілком мотиву свойого діяння. Рамп процедури і засадниче становище обвинуваченних причинилися до того, що справа відбувається тимчасом при „замкнених устах“. Відбувається лише відчитування зізнань обвинуваченних, попереджене демонстраційною заявою кождого з них, що хоче зізнавати в рідній мові. Призвичаєні до складання зізнань по українськи на терені Сх. Галичини (в ориґ. Малопольські вех. — прим. Ред.) і Волині не годяться на компроміс і тим самим замикають собі браму до дальшої пропаґанди. Можливо, що здають собі в тій хвилі справу, що час для них некорисний, що польсько-українська угода має ще деяку силу, що вибори до соймy в Сх. Галичині дали тимчасом жиро їх противникам з Унда, що вибрано парляментарпам, завінчуючи бомбову боротьбу.

Здавалося в першій хвилі, що мимо старань обох сторін будуть розширені розміри процесу і сумне політичне питання долі й недолі українського народу в Польщі буде предметом судових розправ. Здавалося, що вийдуть на яву питання пікільництва, безробіття української інтеліґенції, тяжкої господарської ситуації, відголоси пацифікації. Одначе сталося інакше. Прихильники бомби й террору, вірючи, що револьверова куля се найлучший агітаційний чинник, воліють мовчати про українську кривду. В кривім зеркалі виступить тут ціла справа помішана з діяльністю Коновальця й інших, котрі контактувалися з розвідками ріжних держав. Молоді, слабо обізнані з технікою конспірації, прищеплюючи досить часто в тій діяльиці взори з давної діяльности ППС., слабо змонтовані ідеольоґічно, кличуть демонстративно, а відгомін їх слів гине безповоротно в салі суду. Дивляться на них сумно українські журналісти і моляться в душі, щоб умовини процедури та присуд не принесли їм блеску в Сх. Галичині, щоб вимір справедливости не затяжів на угоді і так нетривалій.

В Варшаві і в Aix-en-Province ведуться одночасно повязані з собою справи, котрі відбивають у кривім зеркалі боротьбу народів в добі реакції. За плечима тої боротьби в Югославії стояла потуга, котра в тій хвилі направила своє відношення до Франції і Югославії. В акті обвинувачення за вбийство мін. Перацкого читаємо про хорватську організацію „Устанї“, котра переводила вправи на території Італії.

За плечима організації в Сх. Галичині стояла держава, не названа в акті обвинувачення, котра змінила своє відношення до Польщі і відсунулася дискретно від української акції. Завважили и діланнях великодержавні чинники, котрі здійснювали свої наміри згідно з деякьогом ОУН, як годиться в добі стабілізації реакції в Европі“.

---

*) Організація всеполськнх шовіністів „Obóz Narodowo-Radykalny“.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Варшавський процес ОУН

За убиття міністра Перацкого.

Чужа преса, описуючи потрясаючі зізнання М и г а л я, підчеркує, що він нераз у своїх довгих кількагодинних зізнаннях від часу до часу підкреслює, що обжаловані боевики ОУН українські інтеліґенти не стали на висоті завдання, звалюючи т. зв. чорну роботу на сірих людей, на ремісників, а самі себе сальвували, шукаючи ріжних шляхів безпеки. Того рода кількаразові випади обж. Мигаля дуже характеристичні. Мигаль зізнає в польській мові, часто повторяє свої зізнання, при чім нераз мається враження, що складаючи ті зізнання, провадить з собою боротьбу.

Дальше зізнавав Евген К а ч м а р с ь к и й. Тому що підсудний відповідав на запити предсідника трибуналу по українськи, суд постановив відчитати зізнання Качмарського в слідстві. Підсудний складав зізнання в слідстві кілька разів у Львові й Варшаві. Він зізнав тоді, що до ОУН не належав і нелеґальною роботою не займався. Був лише членом „Просвіти". В 1928 р. засудив його суд у Львові на 5 років вязниці за участь у нападі на почту. З вязниці вийшов в червні 1933 р. і шукав у Львові праці. Дістав її в фабриці цикорії „Луна". Пізніше увязнили його у звязку з маніфестаціями в Бібрці і він тоді сидів 5 тижнів в арешті. В квітні 1934 р. стрінувся з інж. Підгайним, котрий намовив підсудного вступити до ОУН. В травні 1934 р. стрічався два рази з Мацейком і говорив з ним про ОУН та її діяльність. Пізніше стрінув Мацейка два тижні після вбийства мін. Перацкого. Мацейко звірився йому тоді, що брав участь в замаху і сказав, що скривався на селі. Тоді Качмарський дав Мацейкови 15 зл. і поміг йому знайти нічліг в читальні „Просвіти" на Богданівці. Що сталося з Мацейком пізніше, не знає. Дальше сказав обв. Качмарський, що в ОУН нічим не займався. Відтак зізнав подрібно, як полагодив на терені ОУН справу, котру доручили йому у вязниці Атаманьчук і Вербицький. При кінці квітня 1934 р. обв. Качмарський орґанізував замах на студента Бачинського. В великодну суботу 1934 р. брав участь в нападі зі штилетами на Бачинського разом з Іваном Ярошем. Дальше підсудний зізнав подрібно, як орґанізовано замах на тюремного підкомісаря Коссобудзкого. Зброю до вбийства дістав від Мигаля. Качмарський переводив розвідку коло мешкання дир. Бабія. Після замаху на мін. Перацкого був в Качмарського Мацейко і просив його тоді, щоб сконтактував його з кимсь з орґанізації. — Після відчитання зізнань Качмарського адв. Горбовий хотів ставити запити до нього. Предсідник спитав Качмарського два рази, чи буде зізнавати по польськи. Підсудний відповів „побачу". Суд узнав, що Качмарський відповів по українськи і тому не дозволив адвокатови ставити запити до обв. Качмарського.

На салю ввели обж. Катерину З а р и ц ь к у. На питання предсідника підсудна відповідала по українськи. Супроти того предсідник зарядив відчитання її зізнань, зложених в слідстві. Зарицька зізнала, що до ОУН не належала, Мацейка і Малюци не знає. Підсудна скінчила ґімназію в 1932 р. Належала до Пласту аж до його розвязання. З працею ОУН стрінулася зимою 1933/34 р. Косівна втягнула підсудну до розвідчої праці в боевім рефераті ОУН. Вказівки діставала від Косівної і Мигаля. На приказ орґанізації стежила за підком. Коссобудзким. Бандеру знає, але не вдержувала з ним орґанізаційних звязків. На приказ Мигаля була в друкарні Яськова і питалася, чи там є ред. „Праці". Хто підложив бомбу в друкарні, не знає. Пізніше призналася в слідстві, що на приказ Мигаля і Косівної привела з Сеньковим Якова Бачинського на вул. Кадецьку. Тоді лише догадувалася, що Бачинському хочуть заподіяти щось злого. Щодо замаху на мін. Перацкого то підсудна призналася в слідстві, що 4. 8. 1934 прибув до пансіонату її родичів в Ямнім Мацейко, котрого знала з видження. Представився як „Богдан" та запитав, чи не пішлаб на прогульку в неділю. Тогож дня приїхав до Ямного Рак, прийшов до пансіонату, де всі вони переночували. На другий день рано поїхали до Ворохти, звідси до Вороненки, а звідси до Татарського Просмику. Коли дійшли до тріянґуляційної точки, підсудна і Свенціцька задержалися, а Рак і Мацейко пішли дальше. Коло години 4 вернувся Рак і заявив, що Мацейко перейшов до Чехословаччини з невідомим мужчиною. Зарицька і Свенціцька вернулися до Ямного. Рак відїхав до Львова. Коли відчитали зізнання Зарицької, її оборонець адв. П а в е н ц к и й поставив внесення, щоб відчитати примітку під одним з протоколів зізнань, що Зарицька зізнавала по українськи. Одначе прокуратор Желенський ствердив, що підсудна зізнавала раз по українськи, та більше разів по польськи. Предсідник ствердив, що така примітка є під одним з протоколів і зарядив перерву.

По перерві мав зізнавати підс. Р а к. Тому, що він відповідав по українськи, його зізнання відчитали. Крім того предсідник ствердив, що Рак маґістер прав, адвокатський аплікант і знає польську мову. Підсудний зізнав в слідстві, що його батько окружний суддя у Львові. Дальше зізнав, що між 15. 7. і 15. 8. 1934 р. був в Ямнім, відвідав Зарицьку і ходив на спільну прогульку до Ворохти, пізніше на гору Кукул. Ніякого Мацейка не знає. Дня 4. 8. 1934 приїхав до Ворохти. Там переночував в пансіонаті Зарицьких і на другий день вибрався на спільну прогульку в гори з Зарицькою, Свенціцькою і ще з якимсь незнакомим мужчиною. Дійшли до Татарського Просмику і той мущина заявив, що хоче дістатися до Чехословаччини, бо там має брата. Коли були коло границі, вийшов з ліса якийсь мущина, котрий кликнув на товариша Рака. Опісля вони оба перейшли чеський кордон. Рак вернувся до Вороненки і звідти до Львова. У Львові стрічався з Зарицькою коло 15. 8. 1934. і з нею не розмовляв про ту прогульку. Далі зізнав, що незнайомому віддав свою мапу. Знає Малюцу ще з „Пласту". Коли показали йому фотоґрафію Мацейка підчас слідства, відповів, що особисто його не знає і додав, що він мало подібний до того, з котрим Рак був 5. 8. 1934 на прогульці.

Після відчитання зізнань Рака предсідник ствердив, що вже переслухано всіх підсудних і що від втірка підсудні сидітимуть разом і могтимуть розмовляти з собою. Суд приступив до переслухання свідків. На перший початок пішли свідки з Варшави, котрі описували подробиці замаху і погоні. Зі Львова прийшла вістка, що одному з найцікавіших львівських свідків, д-рови Степанови Шухевичеви, сталася пригода. Його покусав скажений пес. Тому не знати, чи поїде на розправу.

Ві второк підсудні засіли на лаві обжалованих вже без поліціянтів. Трибунал скасував також постанову про відокремлене сидження підсудних в келіях. Відчитано зізнання обв. Мигаля, зложені перед судом і почалося переслухування свідків.

Від Адміністрації

З СИМ ЧИСЛОМ „Н. ЗОРІ" ВИСИЛАЄМО всім нашим П.Т. місцевим і краєвим Передплатникам почтові складанки (чеки ПКО), котрими просимо прислати передплату й евент. залеглість. Кождий знає, що післяплатники руйнують ґазету.

ОСИП НАЗАРУК 15)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Столиця Апостольська

II. Вїзд до Риму.

Я відітхнув. Бо нема нічого приємнішого, як в чужім, незнанім місті зустріти знакомих: оден з доказів, що люди непризначені на те, щоб жертися між собою.

Незабаром їхали ми автом через Рим до малої місцевости Кастель Ґандольфо близько Риму,*) де є вілля князів Ґаґаріних, котру за 40.000 дол. купив Впреосв. Митрополит Андрей Шептицький для наших питомців на літний побут.

В часі переїзду через Рим (рух більший як у Варшаві, але не дорівнує нпр. рухови в Берліні) переконався я, що дійсно неможливо буде оглядати памятки Риму в хронольоґічнім порядку. Бо як се зробити, коли поруч найстарших руїн стоять модерні готелі, коли попри найстарші ринки їдуть трамваї, коли палата, в котрій тепер урядує Муссоліні, збудована з каміння, винятого з великанських руїн Кольоссея...

Авто пересмикується через натовп модерного Риму, а я думаю над тим, як я дам собі раду з описом Вічного Міста, котре завтра зачну оглядати.

Вже розумію, що такого трудного опису я ще ніколи не робив. Вистарчить раз переїхатися автом по Римі, щоби зрозуміти надзвичайну трудність для описувача, котрий хоче сяк-так описати свої враження з сего Вічного Міста. Се щось таке дивне, якби я нараз опинився в затопленій на дні океану старій столиці Атлянтиди, але мав можливість свобідно ходити по ній в прозрачній масці нурка й оглядати її дива — разом з сотнями тисяч таких як я. Оглядайже братчику ті помотані дива, коли вони зруйновані і намулом занесені до четвертини, до половини, майже в цілости, як де, — коли вода тебе тисне звідусіль, — коли водорости обпутують тобі ноги, коли сучасні люди метушаться довкруги.

Тут я зрозумів, чому за триста літ нашої приналежности до катол. Церкви не знайшов Рим ні одного чоловіка між нами, котрий взявсяб докладніше описувати свої враження з нього. Просто тому, що се дуже нелегка річ. Але таки знайшовся оден православний Українець, котрий спробував дати опис Риму. Отже тим більше повинен спробувати такої праці католик. Як вийде, так вийде. Але як? Як писати в таких трудних обставинах?

На те є тільки одна рада: Не шукати систематики там, де її не можна знайти й описувати свої враження так, як вони приходили разом з думками, які викликали, значить: хронольоґічно. Час найделікатніший з творів Господніх: він найбільший нищитель, але й найбільший творець по волі Того, хто його сотворив. Нема для людини нічого ґіршого в житті, як не використати часу й нема нічого лучшого як використати його у всім і все з ним рахуватися.

*) З Риму до Кастель Ґандольфа 27 км. Трамвай їде годину.

Здається, що горячі й ентузіястичні голови не цінять свого життя; одначе вперті, послідовні мужі ведуть боротьбу дальше і вкінці здобувають ту землю, в котрій їх попередники спочивають. І так часом тріюмф доброї справи приходить пізно. Та коли він вкінці прийде, тоді вдячність за се належиться в рівній мірі тим, що колись безуспішно за сю справу змагалися, як і тим, що дійсно дійшли до цілі. (Смайлс: „Обовязок").

ПРИЯЗНА РОЗМОВА

Редакції „Мети" з редакцією „Нової Зорі" і навпаки — сим разом про сучасну українську мову в слові і письмі і про інші справи.

IV.

В 46 ч. „Мети" на стороні третій, у статті про новий Пастирський Лист станиславівського Епископа Преосв. Григорія, є таке речення:

Лист має наголовок: „Національна чи обявлена віра, або розвал чи шлях творчости", і є звернений до духовенства станиславівської епархії".

Такого речення не напише не тільки дійсний фільольоґ, але навіть ученик II. кляси ґімн., коли має доброго учителя української мови. Бо вище наведене речення одним коротеньким словечком „є", ужитим невідповідно і взагалі непотрібно, доказує, що автор тої критики Пастирського Листа не має поняття про будову речення в українській мові і духа тої мови та що редактор, котрий пустив до друку таке речення, не знає української мови і не вміє редаґувати. Чому?

З отсих причин: Наведене речення побудоване на чисто польський спосіб, а саме через ужиття „є". Возьмім для прикладу інше речення, значно коротше, бо тоді той сам блуд виступить виразніше. По польськи кажуть і пишуть: — „On jest dobrym człowiekiem". Хто се польське речення переклавби по українськи: „Він є добрим чоловіком", той зробивби в перекладі три блуди і до того прогрішившсяб проти засад будови українського речення і духа нашої мови. Хто застановлявся над нашою мовою (а редактори мають обовязок робити се, подвійний обовязок, коли ті редактори зачисляють себе до фільольоґів),—той мусів заприміти, що наша мова змагає до повноти в поодиноких висловах (по нашому корова — по польськи „крова") і до якнайбільшої короткости в звязку висловів, себто в реченнях. Перша риса робить нашу мову дуже придатною до співу, друга риса робить її придатною до вислову найглибших фільософічних думок, хоч в сій области нам ще далеко до вироблення напр. фільософічної термінольоґії (напр. дуже трудно перекласти „Das Nebeneinander im Raum und das Nacheinander in der Zeit"). Кождий Українець, котрий має вухо незіпсуте харківським жарґоном, навіть без аргументації відразу зрозуміє, що по українськи не пишеться „взявсь до справи", тільки пишеться „взявся до справи". Сего вимагає відчуття евфоніки нашої мови. Таксамо відчуття духа української мови вимагає безумовно не говорити і не писати: Він є добрим чоловіком, але: Він добрий чоловік. Чому так —для Українця, що не затратив відчування правильности і рівноваги своєї мови, ніяких аргументів не треба. Та є в нас навіть такі фільольоґи ба й редактори, котрим треба се виаргументувати. Отже аргументуємо:

1. Кождий серіозний чоловік в кождій мові волить написати коротше речення, ніж довше, коли тим коротшим реченням може правильно і докладно висказати свою думку. Отже економія слова, місця і часу се свого рода начальна засада інтеліґентних людей всіх народів.

2. Та засада спеціяльно важна в українській мові, в котрій особливо разить уживання непотрібних слів. Хто хоче про се наглядно переконатися, нехай напише собі окремо на папері відомий початок Тарасової поеми „Кавказ", а саме слова: „За горами гори, хмарами повиті". А потому вдумавшися в ті слова й образи, які вони викликають, нехай напише ті слова ще раз, але нехай у „відповідне" місце вложить невідповідне й непотрібне малесеньке словечко „є". Тоді вступ до „Кавказу" виглядавби так: „За горами є гори, хмарами повиті". Тут річ не в зіпсутті ритміки, бо можемо собі уявити, що оперуємо прозовим реченням. Та без огляду на ритміку кождий Українець, котрий не затратив відчуття правильности своєї мови, відразу скаже: „В тім реченню непотрібно слова „є", воно там разить і псує ціле речення".—

3. А тепер треба сказати, чому слово „є", ужите непотрібно і невідповідно, так дуже разить якраз в українській мові. Тому, бо в нас слово „є" уживається в реченню майже виключно*) там, де його можна заступити словом „істнує". Нпр.: „Бог є." Замість сего речення можна сказати таксамо добре: „Бог істнує".

4. Тепер буде вже ясне, чому по українськи не говориться: „Він є добрим чоловіком."—Тому, бо коли в сім реченню замість словечка „є" напишемо „істнує" — тоді вийде нонсенс: „Він істнує добрим чоловіком". Ба, алеж той сам нонсенс був в тім реченню також передтим, тільки того нонсенсу не бачили і не відчували люди, котрі думають, говорять і пишуть українськими словами по польськи. Отже польське речення: „On jest dobrym człowiekiem" кажеться і пишеться по українськи: „Він добрий чоловік". Так а не інакше говорить український мужик, коли ще не нахлептався кепських зворотів з деяких орґанів „української" преси. Такий мужик напевно скаже: „Та він добрий чоловік, прошу пана", а не: „Та він є добрим чоловіком", бо се по українськи диковина.

І така сама диковина є (тут можна ужити словечка „є") в редакційній статті „Мети", в тім реченню, котре ми вище в цілости навели.

Ми написали, що редактор, котрий пустить до друку таке речення, не знає української мови і не вміє редаґувати. Така оцінка редактора на підставі о д н о г о злого речення булаб очевидно несправедлива, якби таке речення було в звичайнім часі і в звичайній статті, де редактор мале словечко „є" міг просто переочити. Та се неможливе в редакції, котра веде полеміку і в статті полемічній і то в такій полемічній статті, яка призначена на те, щоб у ґазеті, видаваній за католицькі гроші, поспішити на поміч ліберальній пресі в її нападах на католицького епископа. Таку статтю кождий редактор перечитає найменше 2 — 3 рази з особлившою увагою, особливож місця, котрі походять від редакції. А тих місць не богато.

Зрештою—чи се одинокий доказ незнання своєї мови в „Меті" при рівночаснім закидуванню незнання іншим і то без найменшої аргументації та при бундючній заяві, що редакція „Мети" „тільки чекає на це", щоб ми її мові присвятили окремий розбір („Мета" ч. 45, ст. 7, стовпець 1, стрічки 12—13 здолу в „Нашій замітці"). Отже ми завдали собі труду і зробили те, що заповіли. А тепер Вп. Редакторови „Мети" на нашу думку випадає або своєю аргументацією збити нас на винне яблоко (що йому тим лекше повинно прийти, що сі виводи робить не фільольоґ),—або скинути пиху сиріч гордість з серця і попросити „практичного" або „непрактичного" правника, медика, техніка чи гарбаря шкіри, котрий не робить аж таких ярких блудів в мові, як робить „Мета", щоб навчив редактора „Мети" уникати бодай найгірших блудів.

Поки редактор „Мети" не зробить одного або другого, ми будемо систематично дальше виказувати блуди в „Меті", і все будемо аргументувати — як уміємо.

*) Кажемо „майже виключно" тому, бо в дослівнім перекладанні дуже довгих, тяжких і замотаних речень деяких німецьких фільософів муситься ужити словечка „є" в двоякім значінню, коли хочется точно перекласти такий виїмковий твір. Одначе таку неправильність можна вибачити в кождій мові, навіть найбільше виробленій, та лише тому, що се неправильність примусова й виїмкова.

ФАБРИКА СВІЧОК „КЕРОС" ЛЬВІВ 15. вл. П. ДУРБАК СИНИ

III. Via Appia, Царица всіх доріг.

Ми вже так привикли до мурованих, асфальтованих і зелізних доріг, що навіть нам на думку не приходить ні їх значіння, ні трудности, з якими ті дороги колись будовано. А дороги се головні нерви держав і суспільностей. Від скількости добрих доріг (шляхів, гостинців) залежить в значній мірі економічна й військова сила суспільних орґанізмів. Бо не досить напр. мати потрібну скількість війська, треба ще мати можливість справно і скоро перекинути військо там, де його якраз можна і треба ужити. При кепських дорогах можна мати навіть дуже богато війська і немати змоги відперти наступ ворога. Подібно кепсько впливає брак добрих шляхів і на господарське життя.

Слово „дорога" має в українській мові двояке значіння: як іменник (в значінні шляху, гостинця) і як прикметник (в значінні „цінна", „вартна"). Мабуть мало є звукових синонімів з таким слушним змістом: бо дорога се дійсно дорога річ...

Коли добрі дороги се найважніший засіб цивілізації, то цивілізація Европи дуже молода: бо першу порядну, то значить камінням мощену дорогу побудував доперва римський цензор Аппій Клявдій в році 312 перед рождеством Христа. Побудував передовсім в цілях військових. І від тоді аж по нинішний день військові дороги мають першенство перед торговельними, хоч розуміється військових шляхів може уживати й уживає також торговля. Словом, добрі дороги рівнозначні з добрим життям і розвитком держав і народів.

Дивне враження робить Вія Аппія, найстарша з римських доріг, особливо тим, що здовж неї тягнуться старинні гроби (камяні „могили"). Річ в тім, що по римському закону не вільно було держати в місті аж по його мури ні трупів, ні навіть попелу зі спалених трупів. Отже Римляни хоронили своїх мерців поза мурами міста. Найбільший з тих старих гробів се величезна мурована гробниця Кекелії Метеллі, невістки найбільшого римського богача, відомого тріюмвіра Крассуса, з перших часів цісарства. Се наймогутніший памятник цілої римської Кампанії в формі великанської округлої вежі, котра має 29 і пів м. проміру, вся з травертинського каменя, з мармуровим фризом. На ній є ще мармурова таблиця з надписом, що ся гробниця присвячена тіням дочки Метеллі Кретійського (він визначився в боротьбі з Кретійцями в 68 р. перед Христом), жінки Крассуса. Тут зачинається довгий ряд давно зруйнованих гробниць, що тягнеться дуже далеко.

Думка не може відорватися від тих гробниць, котрі старі Римляни ставили по обидвох боках дороги. Що за глибокий сенс у тім: адже в найдальшу дорогу свою вибрався той, хто зійшов зі світа сего, в дорогу до своєї правдивої батьківщини. І мабуть тому таке сильне враження роблять ті гробниці по обох боках найстаршої з римських доріг.

Нараз моя думка заметушилась і закрутилася, зовсім подібно як ястріб, котрий шукає добичі. В такім стані відчувається, що думка се немов щось живе й орґанічне. Вже чую в нутрі, що велике враження роблять на мене гробниці по обидвох боках найстаршої з римських доріг не тільки з вище наведеної причини. Є ще якась причина, навіть не така далека як загробне життя і дорога до нього. Є якась іще близша причина. Напевно є. Де і котра?

Ага, ось вона! В старій літописі нашій виразно написано, що й наші поганські предки клали при шляхах на стовпах посудини з тлінними останками своїх мерців. (Д. б.).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Пригодницький роман

на тлі XVII століття.

Юрій Липа. **Козаки в Московії.** Роман із XVII-го ст. „Народній Стяг“ 1934. (Варшава). Ст. 244 + V + 1 нпг., форм. 14·5 × 20·5 цм. Обгортка рис. Миколи Бутовича. — Ціна 3·75 зол.

Юрій Липа в своїй новій книжці „Бій за українську літературу“ (стор. 111—115) пише таке:

„Історична белетристика Заходу зміцнює сили суспільства в наші переломові часи, помагає орієнтуватися на сучасних роздоріжжах думки.

Якже з українською історичною белетристикою? — — —

Правда, маємо багато аналітичних причинків і знадобів, що із своїми поправками, примітками, анексами приносять, здавалосяб, багато.

Але вони не опромінені почуттям, і тому не відіграють важнішої ролі серед Українців. Істориків наших більше можемо порівняти з аритметиками подій — чи авторами катальогів, як із славними істориками Заходу, відважними, закоханими в своїй расі, синтетиками. — — —

Страшенною порожнечею віє від неодного з наших історичних романів. Ці всі постаті гетьманів, князів та козаків, що виходять і деклямують у наших більш чи менш вальтер-скотівських романах, варті якнайдокладніших митних оглядин. Підніши жупан одного січовика, знайдемо печатку „Made in Petersburg“. Взявши за ковнір другого, знайдемо напис „Made in Warsaw“, „Copyrigth by Sienkiewicz“, чи іншого популяризатора шляхтича Паска. Часом в романі на гетьманському престолі сидить звичайний півінтеліґент, член якоїсь миролюбивої партії з часів Центральної Ради, а ролю військ Петра I. виконують переодягнені: денікінці.

Річ не в наслідуванні Вальтер Скота чи інших передвоєнних Данілевських. — — — Справа в тім, що не почувається за ними нації, як історичної особи. (Розбивка моя, Ар.). Не почувається в них тої радости й гордости при дотику з минулим, якою тремтить кожна сторінка „Історії Русів“. На тій історії, здається, урвалася так потрібна нам історіософія України. Бож примітивний Аркас чи катальоговий Грушевський не дадуть Українцеві сильного відчування історії. А все, що підтримує національного духа, кожна дрібничка, що утривалює національне лице і гордість раси, все зробили суспільські історики для своїх народів. — — —

Змова (чужих) істориків — — — висить над нашою душею. І тепер надійшов час до розкриття тої змори, до зміцнення нашої національної індивідуальности в минулому — час спростування. Треба відшукати те, що перед нами сховано.

Маємо на чім опертися, маємо ту vita, ту сучасність, котра може бути дороговказом історії, ніби тою мірою до утвердження національної spes у століттях. Маємо роки 1917—23. Від цієї сучасности можемо починати собі будувати історію. Лишень Українці, котрі пережили епоху бурі, можуть зрозуміти і відчути свою національно-державну традицію. Теперішні настрої серед українського суспільства тільки сприятимуть праці історика. — — —

Дуже можливо, що історіографію випередить у нас історична белетристика. — — —

Найвідповіднішою формою сучасного історично-літературного твору буває життєписний роман, роман репортаж, остаточно навіть роман подорожей і пригод (розбивка моя, Ар.), сліди котрого знаходимо в романі Наріжного зперед ста літ („Бурсак“). Батьками його на Заході були романські народи. Він зродився на дорогах прочан і лицарів, що шукають пригод, див, потвор і героїчности. Така літературна форма не має в собі ніякої штучности: загальна ідея обєднує його, але в суті речі він є повязанням оповідань. — — — Як клямрою до замкнення всіх відомостей, що подає історичний роман-репортаж, має бути близький нам характер героя. Близький для нас темпераментом і ролею, в чужім (у часі) оточенні, він висловлює нас, націю, вільного Українця.

Такий історичний роман буває свого рода подорожею для відбиття Україні місця в минулому, як це зробили історичні письменники всіх великих народів. Пригадаймо собі, що „les chansons de geste“ — найстарші французькі романи — були співані чи рецитовані лицарям для покріплення їхньої мужности“.

Такі дороги намітив Ю. Липа для наших історичних белетристів і — сам вступив на них певним кроком. Його роман „Козаки в Московії“ — це саме мандрівниче-пригодницький роман з XVII століття. Кілька шляхтичів-Українців вибирається в Московію шукати скарбу царя Івана Грізного. По дивних і страшних пригодах серед некультурної і дикої Москви, козаки вертаються без московського скарбу на Україну. І тут віднаходять правдивий скарб: прославлення України та її правової влади в особі коронованого Дідичного Монарха, Богом даного Гетьмана Хмельницького.

Будова повісти нагадує в дечім Кальдерона, то Ваґнерівські драми. Крізь поодинокі події фабули видно червону нитку загальної ідеї, що обєднує їх в одно: від ненависної чужини і злих, зіпсутих душ шукачів скарбу в ній, від ненависти до тої чужини й власної, гріховної душі — переходимо постепенно через терпіння до наверіння, до любови, до свойого рідного, Величнього. Коли опис Московщини нагадує нам гидку повію, що „лежала на возі безсоромна, тяжка й розпатлана“, то навпаки образ величі Української Влади підносить нас і зворушує. Опис Чигирина в часі коронації Хмельницького, спершу може дещо статичний, щораз кріпшає, щоби врешті закінчитися в повнім динаміки моменті, опроміненім забуттям привати, осяянім величністю рідної Землі і Влади:

„Здрігання потужне перебігало серед вірних. З ними разом зеднало то тремтіння і пана Григорія. — Росла в нім гордість, пінилося щастя так велике, що розвіялися його привати і жалі. Тепер те, що було в нім, було як сонце і живуща земля. З'однаковіли йому скарби чужинців, був у світлі корони української і в майорінню інсигній слави. Скарбом йому було його нове серце, а скарбом України тисячі нових сердець.

І в вигуках юрб і в виблисках голих шабель старшинства і в золоті й сріблі стягів і в звитяжній авреолі монарха Богом даного, — почув він потужний надлюдський голос. — То велитенський лев козацький з головою попад хмарами ричав опромінений і роздражнений, і простягав залізну лапу над своєю багатою землею“.

Таким могутнім підйомом уяви кінчиться книжка Липи. Справді: подорож в минуле для покріплення нашої мужности в сучасну тяжку хвилину.

Цікава акція роману вже від початку захоплює читача і — хоч може за часто ломана епічними сценами чи навіть зміною нитки подій — веде його від низького до щораз вищого. Виховує й лічить непомітно, наче лікарство заховане в добрім цукорку. Історичних „катальогових“ осіб і подій дуже мало; бувають навіть прогріхи в роках. Та се не сущне для духа того історичного роману: Липа так вчувається в духа епохи, що навіть ті історичні недотягнення (важні хіба для історика-науковця) його роману потенціально вмістимі в можливостях того часу. (Бурсаки в Липи грають „Милость Божію“ в 1650 р., хоч вона повстала около 1728 р.; та чи виключене, щоб бурсаки за Хмельницького могли відіграти якусь подібну драму?)

Вміла архаїзація мови в діяльогах ще більше управдоподібнює дію. Для приміру:

„— Лікарська веселість — мовив Славинецький, над ліжком Сокольця стоячи, — як фляша злоцістая, ремедія гіркі ховаючая в собі. Тож як прийде до нас його милость пан Ґрамен — не вемішайся, козаче, на усміхи оного — тільки стогнати розпочинай. Говоритиж йому будеш о заниканії теплоти внутрішой. Слабость то есть так страшная, що й сам медикус царський з неї викурувати не потрапить“. (Ст. 111).

Що Ю. Липа правдивий поет, а не лише фабуляр як прим. Будзиновський чи Чайковський, про те свідчать то прегарні епічні сценки-жанри (прим. ст. 187—189), то добре відчуті зображення душі тодішніх людей (прим. ст. 103—104), то врешті короткі а проте переконливі описи природи. Прим.:

„Степова трава рвалась до гарячого сонця, все своїми зеленими хвилями обливаючи. — З того моря степового пісня козацька вилітала разом із стрепетами і дрохвами“. (Ст. 159).

Або:

„В яругах і байраках почали виблискувати вікна пограничних сел. Білі мазанки ховалися, якби перед наскоками чужинців карк пригинаючи, але чим далі сміліщали, — ось уже не одно розложисте село з примхливими вуличками, садами і веселими вітряками на пагорбах зустрічало товариство подорожне“. (Ст. 163).

Або:

„Ліси кінчалися, — степові трави оплутували ноги коням“. (Ст. 157).

Не бракує і веселих сценок, правдивих перлин українського гумору автора, що вміло вчувся в підсоння тих часів. Нераз нагадують вони навіть різький гумор Рабле (ст. 165), всетаки без рабліської їдкости й антиклерикалізму.

Дещо може надто вчасним у нас на тодішні часи видається мені тип екс-богослова Латки-Старушича; маю враження, що він „пахне“ трохи часами й атмосферою Сковороди. В особу Латки-Старушича з його обожанням libertatis (ст. 192—193) і всяких вільнодумств (радше тілесних, ніж духових) автор чи не скрив богато власних рисок. Бо треба читачам знати, що Ю. Липа — прихильник „вільних будівничих“ — масонерії. Виправдання конфлікту двоїстоти тіла й душі в людині, гріховного й духовного, в дусі Спіноцівського „не осуджувати а зрозуміти“ — може надто сучасно-інтелігентське, не в дусі тодішнього підсоння. Автор розвязує ту двоїстість в дусі національного етосу; та на нашу гадку той етос — замала річ, щоб могти стати найвищою ціллю людини. І сумніваюся, чи п. Латка-Старушич прожив у тому „етосі“ безгрішно своє дальше життя; тимбільше, що як відомо не всеж Хмельниччина стояла в маєстаті...

Дальшим моїм замітом до автора булоб його приховане поганство. Пізнаємо його з іншої книжки Ю. Липи п. н. „Бій за українську літературу“. Там (на ст. 147) автор пише:

„Поза гордістю, кровю і землею — нема інших цінностей. Свідком власного існування є лишень власне існування. Все інше — фікція, ошуканство, розгублення, упадок, смерть духова.

Єдина правда, що є, це — дивитись у себе, бути самим собою, ставати самим собою“.

Не кождий читач замітить того поганського духа расизму аля Розенберґ, що його Липа сублімував у своїм романі. Звичайному читачеви той дух легко вдарить до голови своїм вином гордости, — та читач візьме се за „маєстат“ і може навіть покріпиться, по сентенції псальмів, що „вино розвеселює серце чоловіка“. Тому не вважаю сего роману за шкідливий навіть для звичайного читача; з виїмком молоді, бо в книжці є і грубі сцени. Зате добачую в ньому завязки гріхів автора і його послідувачів на майбутнє. Вони шукатимуть себе і лише себе; в найкращім разі українського „я“. А замість того в перехваті схоплять леґенду в чужій традиції. В традиції того „made in Warsaw, copyrigth by Sienkiewicz“. Бо чи прославлення свойого рідного мусить конечно йти — за рецептою Сенкевича — рівночасно з оплюгавленням чужого, як се зробив Липа в своїм романі? Нехай, що Москва жила в тім віці так, як її Липа описує; то невідомо ще, чи аж такий неґативний образ корисно вплине на українського читача.

В усякому разі таке — в дусі Донцова і самої Москви — вороже відношення до чужини взагалі не лежить у традиції українського генія Шевченка: адже в нього, навіть у „Гайдамаках“ (вступ), було людське відношення до ворогів. А чого вчить нас Шевченко в „Неофітах“, як не широ-християнського вибачення?! І не в дусі Заходу така ксенофобія. Правдивий захід карає кривдника по закону строго, та не з мести ані злости, а з духа справедливости. З почуття справедливої сили володаря, а не з призирства безсилої мести раба. Дятого здається мені, що ближчим для духа української традиції буде „огородок рожаний Марії“, Матери Христа, ніж масонська, нехай і націоналістична ідеольогія „троянди серед терня“. Бо в тій ідеольогії бачимо покищо терня, а цвіту ніякого, ні плоду доброго вона на дальшу мету не дасть. Арамік.

Коли чоловік страждає від того, що попікся, то се ще не значить, що він горить внутрішним огнем. (З афоризмів нового Козьми Пруткова).

МІЛІОНОВИЙ ЗБУТ ПАПЕРЦІВ і ТУТОК „КАЛИНА” говорить про високу якість і дешеву ціну.
фабрика в Тернополі — фабричний склад Львів, ул. Бляхарська ч. 11. 12-10—50 тел. 239-84.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець приняв на послуханні надзвичайного посла Лотви Ґермана Альбата, еп. пом. Риги о. Й. Ранканса і пралата Каманіса. Вони творять комісію до справ окончечного унормування ерекції теольоґічного виділу в рижськім університеті. З розмов можна заключати, що виділ католицької теольоґії рижського університету зачне офіціяльно ділати в найблизшім часі. Св. Отець приняв лотвійську делеґацію дуже сердечно.

ОО. Василіяни у Львові почали відправляти в своїй церкві (вул. Жовківська 36) девятницю в честь св. Йосафата дня 21 ц. м. Щодня в 6 год. рано правилася Служба Божа, а ввечері в 6 год. Молебен св. Йосафатові, коротка наука й Благальна Пісня. Врочисту архиєрейську Службу Божу в згад. церкві відправить Преосв. Ексц. Іван Бучко в неділю 1 грудня ц. р.

ОО. Василіяни в Станиславові торжество св. Йосафата в своїй церкві відсвяткували в неділю 24 ц. м. Співану Службу Божу відправив Впр. О. Канонік Роман Лободич. Діяконували о. проф. Юліян Вальницький і о. Мелетій Камінський ЧСВВ. Відповідну проповідь мав місцевий ігумен о. Йосиф Лучинський ЧСВВ. — (л).

Святиня Мира в Відни. В суботу 16. IX. кардинал Інніцер посвятив у віденській дільниці Фаворітен новий костел, котрий буде називатися „Святинею Мира“. Слідуючого дня кардинал Інніцер відправив у новім костелі першу понтифікальну Службу Божу в присутності президента Австрії Мікляса, канцлєра Шушніґа й бурмістра Відня Шмітца, почесного протектора будови святині. По Богослуженні відбулася академія, звеличена промовами президента держави й державних достойників. (КАП).

Реколєкційний рух в Німеччині. В останнім році в замкнених реколєкціях в Німеччині взяло участь 104.210 осіб ріжного стану й віку. Також добре розвиваються прилюдні реколєкції по костелах. Нпр. в Вірцбурзі в реколєкціях для мущин і мужеської молоді взяло участь понад 3000 осіб. Кількість учасників збільшалася з кождим днем реколєкцій.

Відбудова славної катедри у Verdun. На днях відбулася в історичнім в часів світової війни місті Verdun урочистість посвячення нових вівтарів у відбудованій частині прегарної катедри. Катедра та істнує більше як 8 століть, се перла церковної архітектури. Її знищили Німці підчас світової війни.

Свято Христа Царя на абісинськім фронті. „Оссерваторе Романо“ помістив кореспонденцію одного військового духовника з східно-африканського фронту про свято Христа-Царя в таборі під Адіґратом. Урочистости попередило тридуум в провізоричній полевій каплиці. На закінчення торжества відправлено Службу Божу. До св. Причастя приступило кілька соток офіцирів і вояків.

Місіонарі остають на своїх становищах в Абісинії.

Приклад привязання до Церкви. Один католицький священик відбував місійну подорож по далеких закутинах Америки. На своїм шляху стрінув забуте село, в котрім мешкали Мурини. Тому 30 літ вони приняли Христову віру, та від богатьох літ до них не заходив ніякий священик, ні місіонар. Мимо того що Мурини були цілковито відтяті від світа й не мали священика, вони остали вірні Церкві: не занедбали ні щоденних молитов, ні співання релігійних пісень, котрих навчили їх колись місіонарі. Вони навіть своїх дітей навчали про засади віри. Тепер те село не лише дістане постійного священика, але й власну церкву, котру їм будує епископ дієцезії.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

У ЛЬВОВІ в готелю Жоржа відбулася політична нарада польських послів і сенаторів з Галичини. Бувший премієр проф. Козловский проводив нарадою. Радили над створенням парляментарної репрезентації для Галичини. На нараді підкреслено, що Галичина має свої справи нпр. справа деревного і нафтового промислу, справи децентралізації, котрі вимагають окремого трактування. Богато бесідників застереглося проти творення політичної організації, яка пригадувалаб давне ББ.

ЗЇЗД ВОЄВОДІВ зі всеї Польщі відбувся на днях у Варшаві під проводом міністра внутрішних справ Рачкєвіча. Радили над біжучими справами господарськими, самоврядними й адміністраційними. В зїзді взяв участь також премієр Коцяловский.

МІНІСТР ВНУТРІШНИХ СПРАВ Польщі видав обіжник до воєводів і старостів в справі видавання т. зв. особистих доводів. Такі доводи можна видавати також особам, котрі не можуть предложити метрики уродження з причини браку книг цивільного стану. Одначе в такім случаю потрібний дозвіл надзірної власти громади, котра видає довід. Інформації з домових мельдункових книг треба уважати за урядову таємницю.

В ВАРШАВІ відбулася демонстрація під чеським посольством. Демонстранти вибили кілька шиб в будинку посольства. Представник польського міністерства закордонних справ радн. П. Маретін перепросив чеського посла.

ПОЛЬСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО вислало ноту чесько-словацькому правительству в справі поступования чеських властей супроти Поляків на чеськім Шлеську.

АНҐЛІЙСЬКИЙ АМБАСАДОР в Римі сер Ерік Дріммонд передав Муссолінієви приватний лист англійського премієра Болдвина. В листі просить Болдвин Муссолінія виразно сформулувати умовини, на яких Беніто Муссоліні згодився б перервати війну з Абісинією. Таку вістку принесла французька преса. Міродатні круги Лондону заперечують ту вістку.

В ІТАЛІЇ йде сильна пропаґанда оборони проти санкцій. Відбуваються збірки золота і зеліза. Збіркою займаються фашистівські організації. В богатьох школах молодь рішила, в зимі не опалювати шкільних кімнат і так заощадити вугля. Також урядники рішили не отоплювати бюр в зимі.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА обговорює значіння листу британського премієра Болдвина до Муссолінія і твердить, що Англія не допустить до побідного закінчення італійської виправи проти Абісинії. Мала надія, щоб італійсько-англійське непорозуміння скінчилося компромісом.

В ЖЕНЕВІ відложили засідання санкційного комітету 18, котрий мав поширити санкції проти Італії. Засідання комітету відложено на бажання французького премієра Лявала. Ляваль хоче використати перерву для примирних переговорів. Італія мала згодитися не зачинати нової офензиви в Абісинії.

ГРЕЦІЯ замовила в Англії 30 воєнних літаків.

ТРАНСПОРТИ ЯПОНСЬКИХ ВІЙСЬК прибувають постійно до м. Тієн-Тсіну, столиці автономної провінції Го-Пей.

КИТАЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР Ванґ-Чінґ-Вей виїхав до столиці Японії Токія, щоб переговорювати в справі автономічних стремлінь північно-китайських провінцій.

ОФЕНЗИВА АБІСИНЦІВ розвивається дальше. Англійські вісти доносять, що Італійці подаються на обидвох фронтах.

В БУЄНОС АЙРЕСІ (Аргентина) власти увязнили 17 моряків, котрі підготовляли заговір проти правительства.

НОВИНКИ

Білий сніг у Львові зник на вулицях, і вони почорніли. В парках сніг ще всюди лежить.

Товариство Вакаційних Осель у Львові подає отсим до відома П.Т. Громадянства, що дня 4 грудня с. р. о год. 17-ій відбудеться в салі театру „Ріжнородностей“ під протекторатом Й. Е. Митрополита Кир Андрея Шептицького „Ювілейний Обхід“ з нагоди 30-літнього існування Товариства. Подробиці в афішах. Виділ Товариства Вакаційних Осель.

Др Маркіян Дзерович виголосив в неділю 24 с. м. в салі „Української Бесіди“ у Львові виклад на тему: „Відгомін матеріялістичної та ідеалістичної фільософії в медицині“. В рефераті доказував, що донедавна медицина спиралася лише на матеріялістичних методах. Показалося, що така медицина не вистарчає. Вона не входила в душу чоловіка. Теперішні лікарі змагають до того, щоби ту матеріялістичну медицину доповнити психольоґічними, ідеалістичними елєментами. — По рефераті була дискусія. Забирав голос др І. Копач, котрий доказував, що властиво нема матеріялістичної фільософії; З. Пеленський питав прелєґента, як відноситься психоаналіза Фройда до проблєм порушених у викладі. На се відповів прелєґент, що Фройд і його школа були оправдані, коли в медицині не було місця для душі. Кромі сего забирав в дискусії голос студ. Кузик.

Буковинський Православний Фонд узнав право власности польського державного скарбу до православної церкви у Львові, супроти чого окружний суд видав 23.XI. вирок, на підставі котрого закінчено процес, котрий тревав кілька літ.

Проф. Іваницького, ректора Української Господарської Академії в Подєбрадах, запрошено на становище викладача в державнім ліцею з укр. мовою навчання в Черниці. Обовязки проф. Іваницького в Подєбрадах обняв проф. М. Фролов.

Ювілейна 1000-на вистава „Запорожця за Дунаєм“ відбудеться при співучасти найкращих наших оперових і мистецьких сил у Великому Театрі у Львові дня 3 грудня с. р.

З Бучаччини пишуть нам: 20 листопада с. р., о год. 10 в ночи повстав у Вичілках, бучацького повіту, страшний пожар, що знищив 57 господарств. В ночі вітер був дуже великий так, що вогонь обняв нараз пів села і ратунок був неможливий. Згоріло всьо збіжжа, паша і одіж, люди ратували життя, втікаючи і лишаючи всю працю на поталу вогню. По вогни лишилося місце, де було село, згарище, де ходять нещасні люди і ломлять руки над спопелілими домами.

Село Чернилява, яворівського повіту, навістила 20. XI. страшна пожежа. Погоріло 61 господарств, 40 до тла і 21 частинно. Всіх будинків згоріло 172, худоба, свині, богато дробу. Без даху над головою лишилося 337 людей, в тому 120 дітей.

Новий костел посвячено недавно в селі Лабовій на Лемківщині. В дальшому пляні мають будувати костели в отсих лемківських селах: Усте Руське, Ждин, Крампна, Барвінок і т. п.

В Каліші в еміґраційнім таборі перевели 3-денну голодівку 34 жінки, членици Союзу Українок. Голодівку мав спричинити своїм поступованням Віктор Андрієвський, референт заряду станиці в Каліші.

У Чернівцях помер др Лев Воєвідка член-основник Українського Лікарського Т-ва у Львові.

Ґріб митр. Ґедеона, що вмер 1690 р., відкрили в Києві підчас наукових дослідів підвалин собору св. Софії.

В околиці Москви знайшли старий цвинтар з XII віку перед Хр.

Одинока українська фабрика футер „Хром", Пр. Торг. Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всілякого рода футряні шкірки, як також приймає до крашення і перерібки уживані футра. 126—1—16

В Празі розпочався цикль викладів про культуру мови сучасних Словян. Про українську мову викладатиме проф. др. Ф. Тіхи, відомий перекладач з української літератури.

В Загребі відбулася перша всесловянська вистава мистецької фотографії під протекторатом князя-намісника Павла й офіційних представників ріжних словянських держав. З Українців взяли участь у тій виставі отсі мистці-фотографи: Дорош Юліян, Мох Олександер, Савка Ярослав, Совяковський Роман, Фіголь Данило, Храпливий Евген і Шурат Василь.

Анґлія залита шпіонами. Анґлійська контррозвідка оповіщує, що під видом туристів прибуло до Анґлії коло 150 німецьких шпіонів. Вони вспіли сфотографувати всі анґл. воєнні кораблі одної ескадри і роздобули таємну шифру, котрою порозумівалася анґл. воздушна фльота з підводними суднами. Кромі того вони розслідили анґл. отруйні гази. Відкрити тих шпіонів було дуже трудно, бо вони не знались між собою й тому не мали взаємин. Начальників мали дуже мало. Тепер увязнено одного з них, Горца, котрий удавав журналіста.

В Анґлії, в м. Істборні, суд засудив Гаррі Вилсона на 2 місяці тюрми за жорстоке поведення з собакою.

На університеті в Ню - Йорку відкрито недавно перший курс української мови. На інавґурацію прибули професори виділу східно - европейських мов Джан Дайнелі Принс, Клеренс О. Менінґ і д-р Артур П. Колман. Гостей привитав промовою доцент української мови Осип Стеткевич. Після того промовляв проф. Принс. Він зацікавився українською мовою й піснею ще як американський посол в Югославії і тепер чується вдоволеним, що на університеті в Ню - Йорку улаштовано курс української мови. Дальше промовляв проф. Менінґ. Він вказав на поширення української мови не лише в Европі, але й Америці. Нпр. в Канаді в провінції Алберта навіть придорожні надписи є в двох мовах, анґлійській та українській. Проф. Менінґ цінить українську літературу і дещо перекладає з неї на анґлійську мову. Др. Колман промовляв по польськи, потім по анґлійськи. Він висловив бажання, щоб катедра української мови на університеті в Ню-Йорку стала осередком української культури в Злуч. Державах. П. Стеткевич подякував пп. Принсови, Менінґови й Колманови за привіти й виголосив перший виклад п. н. „Характеристичні прикмети української мови".

Американські протестанти змагають до створення орґанізації, котра обєднувалаб усі протестантські віроісповідання в Америці. Дальшою цілею орґанізації булаб злука з православними.

В Злучених Державах вибудували воєнний гидроплян нового типу, що робить 450 миль на годину.

Гумор. — Характер жінки. — Куди то ви спішитеся, пане директоре? — До проф. Х., котрий винайшов средство змінити характер. Хочу, щоб він перевів дослід на моїй жінці. — Хорони вас Боже!.. Жіночий характер, коли зміняється, то лише на гірше.

Тижневі залізничі білєти будуть доступні для всіх від 1 січня 1936 р. з кождої стації на переїзд не більше як 100 км. Такі білєти уповажнюють до одноразового переїзду туди і назад, не виключаючи неділь і свят. Ціна тижневих білєтів буде обчислена по 16 с. від одного кільометра в третій клясі і на 55 проц. більше в другій. При білєтах потрібна лєґітимація, важна на цілий калєндарний рік. Залізничі каси будуть продавати такі лєґітимації по 10 с. за штуку.

Світовий збут потасової соли виглядав у 1934/5 (в 1000 тон. чистого К) так: німецький потасовий промисл 1250 (63.6%), альзацький 350 (17.8%), еспанський 100 (5.1%), польський 35 (1.8%), російський 75 (3.8%) і т. д.

Гумор. — В совітській харчівні. — Ну й дали ви мені борщ: гірший ніж вчера! — Се вже таки брешете, товаришу! Яж подав вчерашний борщ.

ЖЕРТВИ

о. А. Ніжинський в Фітькові, п. Тарновиця Лісна, зол. 2 на пресу.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.31 зол.

Нім. марка 1.50 — 1.55, фр. франки 34.90 — 35.05, шв. франки 171.85 — 172.19, фунти стерлінґи 26.20 — 26.27, австр. шілінґи 99.50 — 100, чеські корони 21.94 — 22.09, рум. леї 27.50 — 29.00 ліри 34.00 — 36.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 28 листопада ц.р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.50 зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.60 „
1 л. молока	0.16 „
1. л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	4.50—4.55 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло знижкова, на молоко звишкова, на сметану вдержана. На яйця сильна.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 28. XI. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 90 дкґ. за 1 кл.	0.90 зол.
Мол. однор. кури І. кл. за 1 кґ.	0.85 зол.

„Обітована Земля" у Львові

Український Молодий Театр „Заграва" під артистичним проводом В. Блавацького, загостить до Львова на кілька вистав, а саме в суботу 7 грудня революційна пєса О. Олеся п. з. „Обітована Земля". В неділю о год. 3 попол. театр повторить „Обітовану Землю", а вечером дасть веселу, чеську комедію Ф. Лянгера п. з. „Верблюд вухом голки"... Управа театру передбачуючи велику фреквенцію гостей, особливо на виставах „Обітованої Землі", просить цею дорогою Львівське Громадянство раньше подбати про білєти у власному інтересі, раз щоб уникнути метушні і натовпу вечером біля каси, а по друге, бо число білєтів обмежене. Білєти на всі три вистави вже продаються в ресторані „Вітаміна" вул. Костюшка.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: Втеча.

КАСИНО: Ясновельможний пан шофер.

КОПЕРНИК: Бенґалі.

МАРУСЕНЬКА: Бенґалі.

МРАЖ. Катюша.

МУЗА: Секвоя.

ПАКС: Були собі два ґільтаї і додаткн.

СТИЛЕВИЙ: Не відходи від мене і ревія.

УТІХА: Малібу і ревія.

ТОН: Мала мати.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На зимовий сезон

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВЕРТИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 5 грудня 1935. Ч. 93 (891)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Львів 505.796

НАЦІОНАЛЬНА ЧИ ОБЯВЛЕНА ВІРА

АБО

Розвал чи шлях творчости

ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ

ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА

ЕПИСКОПА СТАНИСЛАВІВСЬКОГО

до

ДУХОВЕНСТВА СТАНИСЛАВІВСЬКОЇ ЕПАРХІЇ

Примітка: Отсим подаємо найновіший Пастирський Лист Преосвященого Григорія, Епископа Станиславівського. Се той сам Лист, на котрий з такою злобою накинулися в ліберальній і радикальній пресі, що зрештою не дивота, і котрий осудила також „Мета" в 46 ч. отсими словами: „Не диво, що українське громадянство приняло цей пастирський лист з почуттям діймавого болю і докору." Печатаємо сей Пастирський Лист в тім переконанні, що не то правдиві католики, але навіть думаючі ліберали, перечитавши сей твір, повний правди та життєвого досвіду, скажуть: „Католицький Епископ серед того, що тепер діється, не міг написати ні інакшої характеристики обставин, ні інакших висновків з католицького становища." Думаємо, що недалекий вже той час, коли й наші люди будуть дивуватися, як можна було накидатися на Епископа за такі самозрозумілі річи як зазив до католиків, щоб закладали свої власні орґанізації і т. п. Сей Пастирський Лист подаємо з двома невеличкими пропусками неесенціональних справ. — Редакція „Нової Зорі".

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН БОЖОЮ МИЛІСТЮ І СВ. АПОСТОЛЬСЬКОЇ СТОЛИЦІ В РИМІ БЛАГОСЛОВЕННЯМ СТАНИСЛАВІВСЬКИЙ ЕПИСКОП ВСЕЧЕСНОМУ ДУХОВЕНСТВУ СТАНИСЛАВІВСЬКОЇ ЕПАРХІЇ МИР О ГОСПОДІ Й АРХИПАСТИРСЬКЕ БЛАГОСЛОВЕННЯ!

„Праведный же отъ вѣри живъ будетъ." (Рим. I. 17).

„Сія есть побѣда, побѣдившая міръ, вѣра наша." (I. Іоан. V. 4.)

Віра нам каже, що Ісус Христос, воплочений Син Божий, Бог правдивий, всего початок і конець: „Азъ есмь Алфа и Омега, начатокъ и конецъ" (Апок. XXI. 6). Ним все сталося і без него ніщо не сталося, що сталося: „Вся тѣмъ быша, и безъ него ничтоже бысть, еже бысть." (Іоан. I. 3.)

„Тому що Ним все сталося, що на небі і на земли, видиме і невидиме, чи престоли, чи держави, чи князівства, чи власти: все Ним і в Нім сотворене. І той перед всім і все в Нім істнує." „Яко тѣмъ создана и быша всяческая, яже на небеси и яже на земли, видимая невидимая, аще престоли, аще господствія, аще начала, аще власти: всяческая тѣмъ и о немъ создашася. И той есть прежде всѣхъ, и всяческая въ немъ состоятся" (Колос. I. 16—17). Вся вселенна зі всіми своїми творами вийшла з рук Божих. — Діявол не вийшов з рук Божих, він сотворений як Ангел, але сам з власної вини став упавшим духом. Прокляті в пеклі також самі з власної вини такі, якими є.

І як все вийшло з рук Божих, так все має Богу служити на його хвалу: „Азъ Господь Богъ, сіе мое есть имя, славы моея иному не дамъ". (Ис. XLII. 8). Всі сотворіння почавши від Ангелів і людей, обдарених розумом і свобідною волею, скінчивши на сотвореннях орґанічних і неорґанічних, мають Богу служити і Його хвалу голосити. Чоловік як отримав початок і своє істнування від Бога, так має вернутися до Бога і коли сповнить свобідно і вірно свою службу Богу за свого туземного життя, осягне Бога і в Бозі вічно буде жити в повній радости і щасливости.

Бог своїм Провидінням все обнимає, піддержує і всім управляє. Зпід Його всемогучої власти і сили невиняті ніхто і ніщо. В цілій вселенній нема ні найменшого місця, нема ніякої хвилини, де і коли Бог не бувби діяльний своєю необмеженою і всемогучою властю і силою. Світ природний і надприродний, духовий і фізичний, від Него у всім залежить і Йому підчинений. Всі справи дочасні і вічні, всі події відбуваються під правлінням всемогучої мудрости Божої. Словом, ніщо не діється на небі і на землі і по цілій вселенній без зарядження або дозволу і допусту Божого. — Се загально каже нам обявлена віра.

Відтак з огляду, що правди віри, Богом обявлені і св. католицькою Церквою до вірування подавані і голошені, се правди незломні, вічно тревалі, непомильні і конечні до осягнення вічного добра, — нашим конечним обовязком є не тільки в ті правди твердо вірити, але також їх придержуватися і ними нормувати не лише наше душевне життя з надприродної благодати, але також у всіх справах земних і дочасних, бо тільки тоді ті дочасні справи будуть правдиво хосенні для дочасного і вічного добра. Се добре понимає і розуміє кождий праведний чоловік і після них жие. І тому св. Ап. Павло каже, що праведник з віри жие.

Щоби з віри жити, треба у всіх справах не тільки душевних надприродних і вічних, але також у всіх справах життевих, дочасних, навіть найменших і буденних, — треба сповнити три конечні умовини, а саме: найперше розумом кожду справу саму в собі розважити, що се за справа, до чого зміряє і який її вислід, відтак питатися, чи вона у всім відповідає засадам надприродної віри, вкінці коли годиться з засадами віри, треба її сповнити, як сего віра домагається, або залишити, коли се противиться засадам віри і то в однім і другім разі під диктатом совісти. Хто інакше поступає, той провиняється проти розуму, віри і совісти. Чи отже ходить про справи на полі економічнім, чи просвітнім, чи політичнім, завсігди треба руководитися не тільки розумом, але також і то передовсім засадами віри і совісти і після них їх сповняти. В противнім случаю не тільки провиняємося проти розуму, віри і совісти, але також всі ті справи будуть змарновані й обернуться на шкоду. Надприродна віра отже повинна завсігди і всюди проводити розумови і совісти.

Для пояснення возьмім теперішне положення нашого народу в Польщі. Ми не можемо з тим погодитися, що ми в Польській Державі. Наша ментальність ще з часів австрійських, коли ми боролися з Поляками і мали свою інстанцію у Відні. Ми забуваємо, що Поляки мають вже свою державу, що наша інстанція то польська Варшава. Се нам диктує простий розум.

Ми програли війну і то з власної вини. Ми стратили відтак все через наївну, делікатно сказавши, політику наших політиків і патріотів, як також через непримириму їх опозицію. І ми знаходимося в Польській Державі майже всего позбавлені.

Тут відтак віра нам каже, що се для нас тяжкий допуст Божого Провидіння, котре проводить долею всіх народів. Чому Провидіння Боже одні народи понижає а другі вивисшає, се не наша річ судити. Дороги Божі для нас укриті, але всі оправдані і святі.

В части можемо догадуватися причини того Божого допусту. Пригадаймо собі, як ми тяжко провинилися перед Богом, Церквою і релігією. Не хочу тут ширше над сим розводитися. Я се представив в моїм Пастирськім Листі про політичне положення українського народу в Польській Державі, як і в нинішнім Листі в дотичних місцях підчеркую. Ми плачемо й обурюємося, що большевики на Великій Україні безпощадно мордують наш нарід і що винищили нашу інтеліґенцію. Та пригадаймо собі, що там якраз патріоти і провідники сами вложили свою шию в большевицьке ярмо і ще й нарід туди попровадили. Там патріоти ділилися на ріжні партії, а назва кождої з тих партій зачиналася від „с", т. є. соціялісти і то ріж-

них категорій: соціялдемократи, соціялрадикали, соціялреволюціонери, соціяланархісти і т. д. Отже Провидіння Боже дає нам тепер школу, і то тяжку школу, щоб ми опамяталися, ввійшли в себе і приняли те все як покуту. І коли ми сего не зрозуміємо і не виконаємо, зовсім загинемо.

Коли хто кине в пса каменем, то він зі злости гризе камінь, а не звертає увати, хто кинув тим каменем. Нас ударило Боже Провидіння, котре уживає ріжних середників після доцільности кари, зглядно покути.

Треба отже з розуму, віри і совісти брати ту школу, в котрій тепер знаходимося з допусту Божого. А коли відбудемо ту школу гідно, то Христос за нас не забуде, нас не відкине, дасть нам навіть нашу власну державу.

Та не тільки в політичних справах, але також у всіх инших треба руководитися розумом, вірою і совістю. Тимчасом у нас взяв перевагу дух національної віри над засадами обявленої віри. У нас „нація", „добро народу", „справа народу",— се догма понад догми надприродної віри. Вистарчить клич: „сего домагається добро націй", або: „се національна справа", щоб на сліпо без розбору сей клич приняти і ту народню справу виконувати, хотяйби та народна справа колідувала, або навіть йшла в явний розріз з надприродною вірою, добром Церкви і релігії. Значить у нас національна віра взяла верх над обявленою вірою. І тому майже все, що робиться за ініціятивою і почином Церкви і що має на меті поширення і поглиблення засад обявленої віри й етики в людськім житті, — у нас або легковажиться, або просто поборюється, бо те все не підходить і незгідне з духом національної віри.

В 1933 р. під днем 14 жовтня видав я Пастирський Лист про Католицьку Акцію, в котрім на основі висказів Апостольської Столиці представив я обширно і докладно хосен і конечність Кат. Акції серед заливу грізних филь потопи розкладових течій і напрямів. Католицька Акція се конечний постулят, приказаний теперішним Св. Отцем Папою Піём XI., котрий між иншим сказав: „Тому Ми казали виразно, що Катол. Акція належить від тепер беззаперечно до пастирських обовязків з одної сторони і до християнського життя вірних з другої сторони. Тому також все, що зробиться, або понехається в її хосен, або проти неї, буде зроблене або понехане в хосен, або проти ненарушимим законам совісти і Церкви."

Щоб після приказу Св. Ап. Столиці виконувати Кат. Акцію, треба було подумати про якийсь реальний і конкретний середник для здійснювання Кат. Акції. В тій цілі постарався я про статут Товариства „Скала". Товариство те не становить ще самої організації Кат. Акції, одначе вона на нім має спиратися і через него має Кат. Акція здійснювати справи, які входять в обсяг її діяльности. Се Товариство має скупити в собі всіх віруючих і доброї волі світських католиків, котрі мають відтак поширювати Кат. Акцію. Се Товариство обнимає всі культурально-суспільні справи і своїм статутом залежне від Церкви і стоїть під її властю. Вкінці се Товариство, як централя в Станиславові, має право основувати парохіяльні читальні „Скали" по парохіях в Діецезії.

Коли те все оголошено, загрожено мені генеральною атакою від Централі „Просвіти" й Українського Ревізійного Союзу Кооператив. Коли я про те довідався, я не міг здива вийти, я не міг додуматися властивої причини. Преціь в моїй відозві до Духовенства з дня 27 жовтня 1933 р. я зовсім не виступив проти Централь тих Установ, я тільки вказав на розкладову роботу в многих читальнях „Просвіти", як також кооператив на провінції. За се повинні бути вдячні мені ті Централі, а не грозити атакою. Кромі сего Товариство „Скала" і парохіяльні читальні „Скали" мають на цілі поширення і поглиблення засад віри й етики на всіх ділянках суспільного життя, отже мають гарну ціль і добро народу, бо де совість вироблена на засадах віри й етики, там вся праця хосенна і причиняється до вироблення і скріплення сили народу. Се якраз хосенне так для читалень „Просвіти" як і кооператив. А чому в часописах даються чути голоси на тревогу, що в многих кооперативах величезні дефіцити, що діються зловживання? Бо до провадження інтересу треба не тільки фахових сил, але також совісти виробленої на основі засад віри й етики. Таксамо річ мається з читальнями „Просвіти". Не вистарчить оснувати читальню і згуртувати членів, але треба конче також подбати, щоб ті члени були люди чесні і солідні, бо в противнім разі читальня стане приютом всяких розкладових чинників, які спричинять розвал в народі.

Вкінці у нас основуються установи і запроваджуються організації радикальні і сельробівські чи радше большевицькі і проти них ні звідки не чути генеральної атаки. Чому отже погроза тільки — проти Товариства „Скала" і її парохіяльних читалень? Яка властива причина? — Бо Товариство „Скала" не підходить під засади національної віри, бо воно залежне від Церкви, бо має на собі знамя Церкви. Бо у нас дійшло до того, що Церква не сміє мати права горожанства, що вона не сміє основувати своїх установ і організацій, вона має служити як рабиня, але не має до нічого права, бо вона у нас немов винята зпід права, бо в нашій суспільности має перевагу національна віра над обявленою.

В 1934 р. у грудні Головний Виділ Товариства „Просвіти" у Львові видав відозву до українських громадян і громадянок, високопатріотичну відозву в справі складок на „Просвіту". В тій відозві між иншими сказано таке: „Увесь український народ пройнятий до „Просвіти" любовю, вдякою і найвищою пошаною. На неї не сміє піднятися ніяка святотатська рука". Сего рода висказ то зухвальство, бо святотатство сповняється тільки в справах релігії, як приміром зневага Святих Тайн чи инших святих справ. Одначе в розумінню Головного Виділу „Просвіти" се зовсім послідовне, бо коли возьметься під увагу національну віру, то вона має „святощі", котрих нарушення се „святотатство". — Кромі сего під тою „святотатською рукою" розуміється рука Станиславівського Епископа, котрий посмів нарушити філяр національної віри, бо заняв негативне становище супроти розкладової роботи многих читалень „Просвіти" на провінції.

Що під „святотатською рукою" розуміється рука Станиславівського Епископа, доказом нехай буде се, що так її зрозуміли по читальнях „Просвіти" на провінції. Коли в одній читальні відчитано повисшу відозву, виділовий читальні пояснив її в той спосіб, що під „святотатською" рукою розуміється зарядження в справі основування „попівських" читалень „Скали" і при тім накинувся в брутальний спосіб на Епископа і „попів", що „не тримають з народом". Сеї інтерпретації про „святотатську руку" правдоподібно не видумав виділовий сам, але мусів його поучити хтось з висшого і дальшого місця. Знова на загальних зборах читалень „Просвіти", на котрих є делеґат філії „Просвіти", говориться про ту справу також, але делікатніше й обережніше, а саме, „що одна лишень читальня правдиво народня, а се читальня „Просвіти", — прочі якби вони не називалися і хтоб їх не підпирав, то народними вони не є, а їх основування то кириня на народній ниві."

Дня 29 червня 1935 р. відбувся перший конґрес української молоді в Станиславові. На тім конґресі радили над вихованням молоді, над відродженням і будучністю цілої нації. Потому проголошено аж 26 резолюцій. У тих всіх резолюціях нема ні згадки про Бога, про Церкву і релігію. В них зазначено чисто ляїцистичного духа, гірш поганського, бо й погани мають якусь релігію, хоч фальшиву. В першій резолюції сказано, „що в часі, коли з усіх сторін іде наступ на націю, коли йде боротьба за істнування цілої нації, за зломання її психічної сили, — молодь та її творча праця є одиноким чинником відпору." (Підкреслення моє). Значить, всі инші чинники, як: Церква, віра, релігія не мають ніякого значіння, також старше покоління то нездарне лахміття, котре належить зложити до магазину, чи радше викинути на смітник. Ся резолюція свідчить про таку гордість, зарозумілість і самохвальбу, яка межує з горячковим станом тифу, або ненормальним думанням розуму. До президії того конґресу як також до резолюційної комісії увійшли також старші особи і тому треба дивуватися, що вони допустили до такої резолюції, хіба вони справді хотіли виставити собі свідоцтво духово гнилих і мертвих трупів. Одначе нема що сему дивуватися, бо наше старше покоління було колись таке, як наша молодь, воно так виховало молоде покоління і тому не може осудити свого власного діла. „Das ist der Fluch der bösen Tat."

З приводу того конґресу вийшла однодівка під заголовком: „Лицем до молоді." В тій однодівці подані також реферати виголошені в часі конґресу. Між ними поміщений реферат секретаря Централі „Просвіти" під заголовком: „Духове виховання нації і молоді." Повно там високопарних висловів про триединство основних духових сил, про почування, захоплювання, про самодіяльність, самоосвіту, самовиховання, про націю як найвисшу природну і духову єдність, про безсмертного і вічного духа нації і т. п.

Одначе позитивних засад і преміс, льоґічного звязку і конкретного заключення годі навіть додуматися.

Наведу один уступ дослівно:

„В ділянці цінностий духа народу — взагалі не може бути мови про якесь „давання" чи „підбирання", як це можна робити з добрами матеріяльними. Тут може бути спільна праця, що є життевою конечністю усіх людей. І вдяне, найбільше та найкраще, що людина одна одній може тут пробити, це навчити й заставити її: самій усе те творити. Тут кожна одиниця мусить дати в себе все те, на що її стати. Всі дають в одну скарбницю духа й зі спільних його здобутків — усі вибирають. Є це співділання чи інакше кажучи: творча кооперація духових сил народу. Так теж і треба сьогодні розуміти діяльність нашої „Просвіти".

Вся та хаотична фільософія стремить очевидно до анархізму з огляду на „рух, що його звемо самовихованням, самоосвітою і самодіяльністю народу", як се сказано на иншім місці в тім рефераті. Значить, те самовиховання, та самоосвіта і самодіяльність має виконуватися без сталої й означеної норми і без авторитету, словом, як хто хоче, а се ніщо инше як духовий анархізм.

Се й потверджує трета резолюція, в котрій сказано: „Найбільша цінність кождої людини і спільноти нації — се її духові сили: воля, почування і розум. Вони є найбільшою основою людського життя". На першім отже місци воля, то значить, роби, що хочеш!

Таж преціь навіть у диких людей виконується виховання під проводом авторитету родичів і старших — і нема самовиховання, самоосвіти і самодіяльности молоді. Що кажу у диких людей, навіть у звіриннім світі старі, інстинктом природного права проводять і учать своїх молодих, прим. стара птиця перша вчить своїх молоденьких як літати і живитися. А що казати про пчіл, або мурашок, де авторитет має своє категоричне значіння. Словом, навіть в фізичнім світі органіч-

---

Памятайте передовсім, що послух се чеснота, котра вчить нас, охочо приймати і скоро виконувати, що тільки нам наказує Бог безпосередно або наші законні настоятелі, котрі свою владу мають від Бога... Ту чесноту таксамо як покору, її матір, особливо любить небо. Се говорить Бог доволі виразно тим, що при кождій нагоді волить наш послух ніж всі інші жертви. (Челлонер, Епископ і Апост. Вікарій Лондону, в творі: „Розважання над правдами й обовязками християнства").

нім і неорганічнім видно в більшій або меншій мірі сліди авторитету на основі конечних природних прав. І тим більше в світі духовім, у людей, мусить бути респектований авторитет, означений на основі засад обявленої віри, котрий має свою санкцію від абсолютного і найвищого авторитету, яким є Бог. Тимчасом секретар „Просвіти" негує всякий авторитет у вихованню молоді і голосить теорію самовиховання, самоосвіти і самодіяльности. Коли отже кожда одиниця має дати з себе все те, на що її стати і то після самовиховання, самоосвіти і самодіяльности, то всі наскладають такі і тільки здобутків до спільної народньої скарбниці, тільки і такого добра, що від него „суверенний авторитет нації" — завалиться.

З таких „здобутків" виходить не кооперація духових сил народу, але в них остаточна розбіжність і розвал всіх духових сил народу, що дійсно у нас — знаменна ціха, дідичний анархізм.

З сего анархізму не промоститься „шлях праці молоді", як се говориться в 12-ій резолюції, з сего шляху не „вийде вона напевно на широке поле творення нашого нового та кращого національного життя", бо сей шлях вивертає всяке льогічне думання і всякий реальний і позитивний порядок життевий, бо сей шлях: „це самодіяльність, самовиховання і самоосвіта". Поминувши абсурдне твердження про „самодіяльність", „самовиховання" і „самоосвіту", але надто простий розум каже, що перше мусить бути освіта розуму і вироблення волі, а відтак діяльність. — Та після засади анархізму все має бути навпаки.

І се пропагує секретар Централі „Просвіти". І для поширення і скріплення сеї пропаганди сказано в 7-мій резолюції: „Такою спільнотою праці є для нас „Просвіта", що за перше та найголовніше своє завдання має: організувати й виховувати духові сили народу. Тим то обовязком усіх українців є своїм загальним, поголовним і постійним членством та всебічним творчим зусилям підтримати, поширити та як найбільше посилити ці великі змагання „Просвіти".

Можливо, що Централя „Просвіти" буде гнівна на мене за сі мої завваги про ідеольогію її секретаря. Одначе я як католицький Епископ і вірний син мого народу, ніяк не можу погодитися з анархістичними теоріями її секретаря. Та не тільки я як Епископ, але кождий розумно і льогічно думаючий чоловік не може погодитися з такими видумками. Бо навіть поминувши норми і засади надприродної віри, то кождий, хто кермується природним розумом, в кождім разі респектує незломні природні закони і примінюється до них. Тільки хто кермується хоробливою особистою уявою, той неґує всяке право, навіть природне.

Майже всі резолюції, ухвалені на конгресі молоді, націховані високопарною фанфаронадою, меґальоманією — і такі хаотичні та „інтеліґентські", що не можна в них визнатися.

Одна тільки резолюція, поминувши її чванливість про геройство, — річева, а саме друга, в котрій сказано;

„Зїзд стоїть на становищі, що літа юности — це літа невсипущої твердої праці над собою, літа приготування до тяжкої життевої борби, літа гартування сили волі й характеру, збагачування своїх відомостей і життєвого досвіду, щоб опісля служити ними найближчій по праві і серцю людській спільноті — своїй нації. Зїзд беручи під увагу вимогу хвилі вважає, що основною прикметою сучасної молоді повинно бути геройство праці над собою для нації та стадення характерів."

Одначе та резолюція суперечить попередній, де сказано, що молодь є „одиноким чинником відпору" за „існування нації". Бо як молодь може бути чинником взагалі і тимбільше чинником о д и н о к и м в обороні прав народу, коли вона має перше працювати над собою, гартувати силу волі й характеру та збогачувати свої відомости. Так то завсігди буває, хто поставить правду свою понад правду Божу: „И солга неправда себѣ" (Пс. XXVI. 18).

Не виную тут молодь, бо молодь як молодь, духово ще незрівноважена, може робити промахи, котрі можна ще оправдувати. Тут завинили старші, котрі не

Не вистарчить, що Ви виповіли в ПЗУВ обезпечення 1/3 частини вартости своїх будинків і зголосили її до обезпечення в

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

Ви ще мусите найдальше до 25 грудня ц. р. викупити свою будинкову полісу на 1936 рік в приналежній аґенції „Дністра".

тільки організували конґрес, але самі виголошували реферати і самі взяли участь в резолюційній комісії. На сім одначе не конець. Могли й старші забутися серед нинішнього хаосу. Та найгірше се, що націоналістична преса, котра має претенсію на монополь опінії нашої суспільности, приняла з вдоволенням відбуття цілого конґресу, крім малого здивування, що той конґрес молоді провадили властиво старші люди та що реферати були занадто „інтеліґентські" так, що часть молоді на салі дрімала. Що націоналістична преса вдоволена з конґресу, нічого дивного, бож вона духово так виховала нашу суспільність, отже не може ганити свого діла — і тому преса найбільше, попри старше покоління також нею виховане, поносить найбільшу і найголовнішу вину.

З того всего видко, що вся наша суспільність у своїх верствах хора і то дуже хора. А хора тому, бо затратила почуття конечности надприродного чинника в житю народу. Хто понехає світло, той мусить у тьмі блудити по манівцях. Тоді люди замість признати найвисшу й абсолютну Правду, т. є. Бога, видумують божища після своєї вподоби, тоді одні других хвалять і себе зводять. І се якраз причина невірства. Тут сповняються слова Спасителя: „Як ви можете вірувати, приймаючи славу один від другого, а слави, котра походить від єдиного Бога, не шукаєте". Како вы можете вірувати, славу другъ от друга пріемлюще и слави яже от единаго Бога, не ищете". (Іоан V. 44).

Суспільність наша признає вправді в остаточнім разі, що Христос — суверен десь там в небі, але він не сміє мішатися до нашої народної діяльности, до національної сфери, бо тут сувереном „нація" а найвисша ціль то посвята і служба для національного добра і нації. І тому не уважається, що служба Христу Богу і цілковита для него посвята тим самим найкраща служба і посвята й для народу. Хто з надприродної віри працює і совісно сповняє свої обовязки, хто почувається з совісти любити свій нарід, його боронити, для добра народу наразитися на всякого рода терпіння і стоїть при своїм народі з віри і за ніщо не хоче його покинути, — той не патріот, той не сповняє національного геройства. А чому? Бо він не крикун, бо він не демаґог, бо він не поставив „нації" як найвисшу ціль свого життя.

В Станиславові є школи монахинь СС. Василіянок. Монастир не має ніяких фондів і дібр на своє удержання. Він заданий на дохід зі шкіл. Одначе се зовсім не вистарчає не тільки на удержання самих монахинь, але навіть шкіл — і якби Епископський Ординаріят не подбав про допомогу, то монахині мусілиб або з голоду вмерти, або требаб їх порозміщувати по инших засібніших монастирях поза Станиславівською Дієцезією. І се діється серед „глибоко релігійного" суспільства, котре не тільки не інтересується незавидним положенням монахинь і не відчуває його, але кромі сего ще аґітує можливими і неможливими способами проти їх шкіл, а за дівочою ґімназією „Рідної Школи"! Таж ті монахині найкраще посвятилися для народу, бо себе цілковито посвятили Христу Богу і тим самим найкраще посвятилися й народові. Чи їх школи не рідні, чи не мають на ціли добра народу тому, що їх провадять монахині, що вони стоять під впливом Церкви?! (Д. б.)

Нові кардинали

Св. Отець скликав на 16 грудня с. р. тайний консистор і на 19 грудня с. р. прилюдний відкритий консистор. На тім консисторі офіціяльно оголосять назвиська кардиналів, „in petto", т. зн. покликаних до кардинальської колеґії на консисторі 1933 р. без виявлення їх назвиськ. Ті кардинали се: титулярний архиепископ Лепанто Федеріко Тедешіні, що є тепер апостольським нунціем в Еспанії і титулярний архиепископ Філіппополісу в Тракії (теперішний Пловдів в Болґарії) Карло Сальотті, секретар св. Конґреґації Пропаганди Віри. Крім того на грудневім консисторі оголосять, що до кардинальської колеґії покликано: титулярного архиепископа Адріянополісу в м. Гемімонто, Франца Мармаджія, апостольського нунція в Варшаві; титулярного архиепископа Сіде Генриха Сібілія, апостольського нунція в Відні; титулярного архиепископа Палестинської Цезареї, Людвика Маліонс, апостольського нунція в Парижі; сирійського патріярха Антіохії Ігнатія Ґабріеля Таппунія; титулярного архиепископа Нікодемії, Карла Кремонезія, тайного мілостинника Його Святости; титулярного архиепископа Митілене, Генриха Марію Альфреда Бодріяра, ректора Католицького Інституту в Парижі; архиепископа Праги, Карла Кашпара; архиепископа Буенос Айресу, Якова Людвика Капелля; архиепископа Толеда в Еспанії, Ізидора Гома і Томаса; архиепископа Раймсу, Емануеля Целестина Сюара і пралатів: Камілля Кашія Домініонія, начальника служби Двору Його Святости; Ніколя Каналія, асесора св. Конґреґації Офіцію; Доменіка Жоріо, секретаря св. Конґреґації Тайн; Вінченца Ля Пума, секретаря св. Конґреґації Чинів; Массіма Массімія, декана трибуналу св. Роти; Доменіка Маріянія, секретаря адміністрації маєтків св. Столиці; Федеріка Каттанія Амадорія, секретаря найвисшого трибуналу Апостольської Сигнатури; О. Піетра Боетта, італійського асистента в ґенеральній Курії Т. Й. (КАП).

Податок від рент

На основі правительственних декретів про доходовий податок також всі ренти підлягатимуть доходовому податкови. Тут буде обовязувати слідуюча скаля: Ренти від 110 до 165 зл. — 5·5%; від 165 до 220 зл. 7%; від 220 до 560 зл. 8%; від 560 до 725 зл. 10%. Ренти до 100 зл. місячно не підлягають оподаткуванню. Незалежно від того будуть побирати від рентіерів дотеперішний доходовий податок, одначе без кризового додатку. Крім того знижка рент виноситиме від 10% при найменших рентах до 60% від високих емеритур.

Перший парлямент Бедуїнів

В Каїрі відбулася сесія першого парляменту арабських кочевиків Бедуїнів. Представники 75 племен, що заступають около міліон Бедуїнів, зібралися під проводом шейка Араб Гамада і Басселя Паші. Вони вибрали комітет для дослідження отсих справ: введення обовязкового навчання, оборони прав і піддержки обичаїв та розвитку культурних звязків між Бедуїнами Єгипту й Арабії. Отже вже й кочовики Бедуїни мають свою самоуправу, а один численний нарід в Европі зовсім відсунений від самоуправи... Розуміється, у Бедуїнів ніхто ніколи не слухав пайдократії.

Титули в Абісинії

Рас значить в Абісинії удільний князь, володар провінції (окремої волости) й вожд армії. Деджак — граф, воевода, комендант корпусу. Деджазмак — барон, староста, комендант дивізії. Фітаврарі — начальник району, ґенерал. Канязмак — начальник округа, полковник. Ґразмава — підполковник. Азмак — майор. Над всіми стоїть негус, цісар. В усякому разі нема „отаманів" і „загонів", про котрі ніхто не знав і не знає, що се за командант і яка се військова частина.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Втеча перед дійсністю

„Наш Прапор" в ч. 92 (294) приніс отсю статтю:

— „Чи мої поезії добрі? Якщо — так, то може я дістанби яке заняття у вас, бо життя на селі мене не тішить..."

Се уривок з письма, з яким прийшов грубий зшиток віршів про: садочок, хатинку, місяченько, сонце, соловейка і великанську любов до України.

В цьому не булоб нічого дивного. Редакція ріжне дістає. Можуть і поезії заблукати. — Одначе ми завважуємо, що це вже не рідкість, не винятки. Навпаки, цих зшитків з „поезіями" щораз більше і — на жаль — щораз вони гірші. Ми бачимо, що тих „соловейків" з „місяченьками" щораз більше приносить пошта (в додатку — часто замало оплачених!) і ми боїмося, що треба буде окремого складу, де требаб поскладати ті всі „місяченьки" та „хатиночки".

І не подобаються нам ці віршовані „садочки", бо волілиб ми не віршовані, але дійсні овочеві сади, з яких булаб якась користь. Волілиб ми, щоб молодий хлопець бажав собі не „хатиночки", але великої, просторої хати, бо тоді не сидівби „в курнику" та не нарікавби на „гірку долю". — Бо забогато людей кинулося до роблення віршів чи до невдатнього наслідування народньої поезії та Шевченка. Забогато поетів не може бути, але може бути — і це вже маємо — забогато людей, які думають, що зліпити „до складу" се вже значить написати поезію, або — іншими словами — є небезпека, що забогато людям перевернеться зовсім у голові і вони готові стати назавжди звихненими одиницями.

Саме ця небезпека є причиною, що пишемо про те. Інакше ми про се не згадувалиб. Хай би собі там молодий хлопець виписував „до прикладу". Се ще пів біди. Колись в гімназіях кожний майже пробував своїх сил, але — побачивши, що „не втне Панько тіста", завішував свій „талант" на кілок і брався до книжки.

На жаль, ми бачимо, що молоді хлопці вже надломані. Їх „не тішить життя на селі". Волілиб щобудь у місті робити, аби тільки в місті. — Чи се може справа знання, яке легче в місті набути? — На жаль — ні! Бо, якщоб молодому сільському хлопцеві йшло про знання, то в першу чергу вже бувби навчився правильно писати, коли береться до писання віршів. Того можна таксамо навчитися на селі, як у місті. Але цього молоді люди не хочуть вчитися і тому в їх „віршах" ні кропки, ні перепинки, „ні гайта ні вісьта": про вартість сих „поезій" шкода говорити. Але ці люди вірять, що вони поети і тому чуються нещасливі, що мусять сидіти в хлопських хатах, а не у вимріяних палатах.

Що це? — Це утеча перед дійсністю. Вона — ця дійсність — тепер дуже прикра, гірка, важка. Глядіти на неї рожевими окулярами, значилоб обманювати себе самого. А ці молоді люди саме й обманюють себе. Думають, що бути поетом — се легонька справа: вистарчить піти до міста, а там — „якось то буде".

Так! Дійсність важка. Тому не дивує нас, коли до редакції прийшли з Бріджини два малолітні хлопчики, щоб дістати якесь заняття. Вдома — кажуть — нема що робити. Тому вибралися пішком до Львова. Вдома їм теж сказали „якось то буде" і пустили дітей на ласку долі. — І се теж утеча перед страшною дійсністю. Не тривала вона довго, бо тільки три дні, то є як довго ці діти не прийшли до Львова і не побачили, що тут обдерті їх ровесники завидують їм доброї обуви та теплої одіжі, в якій прийшли.

— „Я покинув село. Хочу до міста, хочу дещо підвчитися, щоб працювати для добра народу", каже нам недавно здоровий двацятьлітній парень з Волині, що махнув рукою на батьківську стріху, бо „не міг видержати в дома." Молодець — добре відживлений і вбраний. Видно, що недостатків не мав.

З дальшої розмови виявляється, що сей молодець мігби вже з успіхом „працювати для народу" на селі, як би не те, що він не хоче бути селянином, але „інженером". — Добре! Чим більше інженерів — тим краще. Одначе тоді не можна заслонювати власних амбіцій „працею для добра народу" і, прийшовши до Львова, нарікати на українську суспільність, що не цікавиться його долею, не дасть йому заняття, хоч він „палає безмежною любовю до нації." В цьому саме вся біда, що маємо забогато тієї паперової — віршованої та невіршованої — „любови" до народу, а замало любови, яка виявляласяб ділами.

Ці й їм подібні факти свідчать, що серед молоді — навіть старшої — вкорінюється нахил до втечі перед дійсністю. Нема в тих людей найменшого пляну та волі осягнути намічену мету. Є тільки рожеві надії, що „станеться щось", якесь чудо прийде і вони за ніч будуть славні, вирвуться з нелюбого села й опиняться в якихсь палатах. Молоді люди не думають, що перед кожним дійсним поетом важкий шлях, що се не країна мрій, але недостатків і боротьби.

Безперечно, наше село перенаселене, як кажуть — забогато має „зайвих рук". Зменшити се перенаселення — це постійне завдання нашої господарської політики. Одначе вихід з цього не в робленні віршів. Сей вихід в розбудові нашого міста, але місто потребує в першу чергу ремісників, купців, підприємців, вишколених робітників. Туди треба нам йти, але пляново, доцільно. Тимчасом молодці втікають перед дійсністю сподіються, що вони вже великі поети і те, що вони напишуть, зробить їх славними та богатими; словом — вони виграють на льотерії і позбудуться біди та „ненависного" життя на селі. Такі міркування можуть скінчитися зломанням життя, бо скорше, чи пізніше прийде гірка дійсність та розчарування. Занедбане — мститься. А ті молодці богато занедбують, бо цілими літами обманюють себе неоправданими мріями на якесь чудо, замість взятися до справжньої самоосвітньої праці. А тільки завзята й витривала праця може помогти вирватися нам з кризи. Співання до „місяченьків, садочків та хатиночок" се тільки втеча перед дійсністю, але не її перемога. А ми не сміємо від неї втікати, тільки її перемагати.

Примітка Редакції „Н. Зорі": В наведеній статті влучно підхоплене надуживання клича праці для народа в особистих цілях. Слушно підчеркнено також те, що не треба втікати від дійсности, а треба її перемагати. Добре булоб, якби так автор тої статті написав ще, як він собі конкретно представляє способи перемагання тої дійсности.

Характеристика Німців

П. з. „Німці і їх держава" написав Гайнріх Ман остру характеристику в 47 ч. сильно протигітлерівського органу „Ді Нае Вельтбігне". Ось дещо з тої характеристики:

„Вже коли Бісмарк „робив" державу, було так пізно, що міг собі се заощадити. Створенням нової нац. держави вже тоді не можна було нічого доброго зискати, особливо для нації з такою минувшиною як німецька. Якже діється з чоловіком, котрий все своє життя був несамостійний, показався кепським у світових справах, — а враз мавби стати великим купцем й управителем, одним з могутних світа? Такий чоловік буде переборщувати, він буде спішитися, щоб перед самим замкненням дверей видістати тільки, кілько инші заробили всім своїм пожиточним життям. Він не любитиме всіх, що його випередили і дбатиме більше ніж треба про своє озброєння. І притім він в ґрунті річи таки дальше буде несамостійний тому, бо за довго був таким, і буде добрим предметом для обманців, тим лекшим, чим блище йому самому буде до того стану, в котрім крутиться голова. Точно до того самого дійшли Німці разом зі своєю державою... Настав час, коли всі стараються як можуть зі свого нац. розвитку усунути конвульсії егоцентризму. Мусять упасти і незабаром упадуть: імперіялізм, цлові границі, право на протисуспільні правительства, словом — всі надужиття такої національної суверенности, яка стала шкідливою. Остане тільки нація як родина, бо се її початок і се збереже свою вартість. Якби Німці не мали своєї держави, то посідалиб услівя розвитку на часі. І без особлившого напруження могліб стати взірцем, — а так показуються в стані навіжених, який характеризує пізно прийшовших..."

„Бісмарк був добрий і хоробрий чоловік. З того, що застав, зробив найлучше, що можна було зробити... То був чоловік моралі й міри, рівно делікатний як сильний. Він писав, як в найліпших часах розвитку німецької мови можна було писати, і на проходах читав твори Шекспіра. Був вкорінений у традиції, не вибігав думкою поза Европу, для Німеччини бажав того, що розумне, — трівкости в її власних межах, котрі він, оскільки се від нього залежало, потягнув з почуттям скромности. Він знав, що довгих століть треба, щоби добродійно могли зростися поломані частини старої нації. До того часу треба спокою! Бісмарк не був чоловіком насильства. Він все й до самого кінця перестерігав: „Quieta non movere". Се уважали в нім за прояв старечої слабости, але се була мудрість... Він не зганьбив Німеччини ні концентраційними таборами, ні ГЕСТАПО'м..."

Змістом німецької історії було ціле століття те, як Гогенцолерни ослаблювали Габсбургів аж поки їх не вигнали з Німеччини. Та в дійсности чим самі Німці причинилися до того, крім оплескування? Так їм дісталася їх держава. Вона не була справою німецького народу. Се велике питання, наскільки вона була ще німецька, коли її основувано в Версалі — основувано за кордоном, чи де було колись щось подібне? В дійсности нову державу тільки „підсунено": замість Люї Наполеона прийшов Вільгельм. Німці гадали, що в тім була якась ріжниця. Тимчасом Вільгельм одержав в спадку від Люї Наполеона становище мілітарно-політичної гегемонії разом з властивою їй небезпекою: перехопитися і впасти. І ще одержав німецький цісар в спадку по французькім те авантурницьке — і провізоричне: воно не потревало і 50 літ. Бісмарк знав Німців і тому знав, що з тим народом ніякої держави зробити не можна, коли не дасться йому монарха. Лише диктатом. Революції в Німеччині не вдаються — з виїмком тих, що мають народ за предмет. Маючи се на увазі, Бісмарк називав себе монархістом „аж до шпіку костей". До шпіку костей — може бути. Та не до голови... Він ненавидів двір..

Якже помер Бісмарк? Як всі великі люди в Німеччині: Німці не слухали їх і вони остали Німцям чужі. Великий чоловік для Німця або „Олімпієць" або „зелізний". Більше Німець не второпає. Розуму й постійности від великого чоловіка Німець не навчиться. Ще за життя Бісмарка Німці з одушевленням побігли — від Бісмарка до молодого цісаря, котрий був — цілковита нуля. І стали ще підліші в уживанні. Забули, що нація се родина з її чеснотами і слабостями. Взяли націю й державу за підприємство, за акційну спілку, котра з року на рік підви-

---

ОСИП НАЗАРУК 16)

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Столиця Апостольська

III. Via Appia, Царица всіх доріг.

Отже се не тільки старий римський звичай, але й наш і мабуть взагалі всіх арійських народів. Ще оден доказ, що старі Римляни се наші близькі свояки. І тому така рідна нам їх культура.

Наша Літопись (по Іпатіевському списку) описує се так: „И аще кто умряше, творяху трызну надъ нимъ, и по семъ творяху кладу велику и възложать на кладу мертвѣца и съжигаху и по семъ събравше кости, вложаху въ сосудъ малъ и поставляху на столпѣ на путехъ, иже творять Вятичи и нынѣ. Си же обычай твориху и Кривичи и прочии погании, не вѣдуще закона Божа, но твориху сами себѣ законъ". — Се одно з місць літопису, котрі вказують, що автор його був католик: його ревнування проти палення небіщиків дуже подібне до острої проповіді на ту саму тему сучасного нам кардинала Фавльгабера.

Мов забута казка давно минулих літ пригадується сей доказ нашого близького посвоячення з римським народом. Воно таке близьке, що якби тепер можна було виконувати фотографічні знимки в минулім і якби зняв старі похоронні обряди наших предків і старих Римлян, то — від околиці почавши, на ссипуванні попелу й уміщуванні посудини при шляху скінчивши, — не булоб майже ніякої ріжниці. Бо й Італія мала колись богато ліса і богато води (сам Рим положений в значній части на мочаристім ґрунті, зовсім подібно як наш Львів) і шляхи її аж до появи дороги Аппія були таксамо бездоріжні як у нас. І йшли на похорони поважні кметі і матрони в білих полотнянках і клали мерця на великий костир з дерева (на „кладу") і підпалювали його і таксамо збирали попіл в глиняну посудину і таксамо клали ту посудину при своїх шляхах чи стежках і з таким самим почуванням переходили нічю попри тлінні останки батьків своїх. Розуміється, де не було подостатком дерева, там того звичаю або не було або він дуже давно зник і перемінився в звичай гребати померших в землі. Так сталося вчасно на наших степах, так сталося також в Італії ще в часах поганських. І тільки дуже богаті люди могли собі позволити на дорогі костри.

А потому прийшла „нова віра", котрої Основник учив „блаженні нищі духом, бо їх царство небесне, блаженні плачучі, бо вони утішаться". І за прикладом положення в гробі Спасителя знесено скрізь останки звичаю палення мерців. Була се одна з дуже важних підстав розмірно скорого укультивування цілих країв, бо палення нищить майже безслідно найбільш благородні складники тіла, яке є на землі, а саме людського тіла, — коли гребання віддає ті складники землі, відки й походять. „З землі ти взятий і в землю обернешся".

Мимо того ворожо до Церкви настроєні націоналісти-погани ріжних країв пробують тепер відновити старий і шкідливий звичай палення мерців. А що ніде нема достаточної маси дерева на костри, отже смажать трупи в електричних печах. Очевидці оповідають, що мається при тім враження повної огиди, бо інша річ була палити мерців на вільнім воздусі, серед природи, як робили наші предки, а інша річ смажити їх на рушітах, при чім вони тріщать, з гуком тріскають і воняють. Та напів збожеволілі націоналісти - язичники ще не такі „штуки" потрафлять „втяти".

(Дальше буде).

Варшавський процес ОУН

За убиття міністра Перацкого.

Коли вже підсудні засіли на лаві обвинувачених без поліціянтів, адвокат д-р Ганкевич поставив внесення, щоб трибунал скасував відокремлення підсудних в одиничних келіях з уваги на психічний стан підсудних. Прокуратор Рудніцкий спротивився, щоб підсудні перебували спільно в келії, бо вони моглиб узгіднювати свої зізнання. Зате не противиться, щоб підсудних розмістити в келіях з іншими вязнями. Трибунал скасував постанову про відокремлене розміщення підсудних в келіях. З черги відчитано зізнання обв. Мигаля зложені перед судом, щоб також інші підсудні могли зазнайомитися з їх змістом. Після короткої перерви адв. Горбовий заявив, що перебирає оборону обв. Качмарського. Адв. Шлапак зголосився як оборонець Малюци і Чорнія. Трибунал не згодився, щоб адв. Шлапак перебрав оборону обв. Чорнія, бо між зізнаннями Малюци й Чорнія та Карпинця істнує суперечність. Предсідник зарядив переведення доказів зі свідків. Адв. Шлапак поставив внесення переслухати як свідка Льва Ярославського, заприсяженого перекладчика української мови і українського стенографа на обставину, що всі підсудні хотіли зізнавати та на обставину, що підсудні Підгайний, Малюца і Качмарський відкликали свої зізнання зложені у прокураторськім доходженні і в слідстві. Прокуратор Рудніцкий спротивився тому внесенню. Трибунал став по стороні прокуратора. Потому адв. Ганкевич вніс відчитати документи на ствердження факту, що обв. Лебедь і інші підсудні сиділи у вязниці рік і 5 днів в кайданах. Прокуратор Желеньский признав, що так було. Одначе заявив, що вязничний правильник передбачує ужиття кайданів. Крім того було побоювання що підсудні можуть наложити на себе руки зі страху перед великою карою, яка їм загрожує.

В дальшім ході розправи зізнавали прокураторські свідки: возьні, сторожі, шофери, поліціянти, поліційні аґенти, котрі описували втечу замаховця і погоню за ним. Дуже обемисті зізнання зложив свідок Пйонткевич, інспектор поліції в Варшаві. Свідок перешукав два рази дім при вул. Окульнік ч. 5 у Варшаві, де скривався замаховець. Там знайдено плащ зеленкуватого кольору і в кишені плаща м. і. жовто-блакитну стяжку. Свідок пішов відтак до „Товариського Клюбу“ і там перед членами правительства з премієром проф. Козловским висунув концепцію, що вбивства міністра Перацкого довершила ОУН. (Організація Українських Націоналістів). Тодішний мін. справедливости Міхаловский приняв ту концепцію і доручив свідкови кермувати технічною сторінкою слідства. На запити оборонців свідок вияснював, що думка про вбийство мін. Перацкого Українцями зродилася тому, що свідок знав з преси про поширення террору поза українські етноґрафічні межі. Свідок покликується весь час на „Сурму“ та інші подібні орґани. На запит обор. Ганкевича вияснив, що від поліц. Баґіньского довідався про польського офіцира, котрого прохожі мали бачити після замаху недалеко місця замаху. Інспектор Пйонткевич заявив, що се міг бути спільник вбийника переодягнений за польського офіцера. Дальше свідок Пйонткевич ствердив, що варшавська бомба була того самого типу, що бомба кинена свого часу підчас замаху на Східні Торги у Львові. Вкінці інсп. Пйонткевич зізнав, що переслухання Гліценштайнової вперше навело його на слід Лебедя і Гнатківської. — Оборонці старалися висвітлити справу таємничого польського офіцера, що звертав погоню на фальшивий шлях, таємничого учасника погоні на фякрі з револьвером у руці, як також перевірки, оскільки знайдена бомба в Варшаві ріжнилася від бомби, що вибухла колись на львівських Сх. Торгах. Та предсідник розправи частину сих питань відхилив, а трибунал відкинув дотичні внески оборони. Того дня був коротко на розправі французький політик де Монзі. Дальше зізнавав свідок Франц Вивроцкий, возьний японської амбасади в Варшаві. Він хотів придержати замаховця, але той стрілив до нього і тому свідок перервав погоню. Убийник був доволі кремезний мущина. — Свідок Мацьол, „пшодовнік“ слідчої служби в Кракові зізнав, що обсервував обжал. Климишина на двірці в Кракові і переводив відтак ревізію в него. Тоді знайшли в Климишина течку з набитим револьвером. — Цікаво зізнавав св. К. Білевич, начальник слідчого уряду в Кракові. Він подав подробиці обсервацій головно Климишина й Карпинця, котрі поліція вела від 25. 9. 1933. Дня 18. 2. 1934 р. Краківська поліція дістала вістку, що якась людина везе до Кракова дві валізи нелеґальної літератури. Устійнено, що се був Климишин. Він у Кракові стрінувся з Карпинцем. Разом завезли літературу до помешкання Климишина. Опісля свідок подав висліди обсервацій осіб, котрі виїздили з Кракова до Львова і Тешина і як відбувалися обсервації в Кракові. З доручення Спольського члени ОУН возили літературу до Львова, де її приміщувано м. і. при вул. Софії ч. 22 і при вул. Листопада ч. 7. Обсервацію помешкань підозрілих переводили з помешкання тайного аґента Маршаліка полевою льорнеткою. Свідок Білевич зізнав, що мав інформації про боєву лябораторію ОУН в помешканні Карпинця. — Оборонець Шлапак питався свідка, чому свідок, маючи докази вини щодо виробу вибухових матеріялів і складу літератури, не зліквідував тої акції? Предсідник розправи відхилив се питання оборонця. Те саме сталося з питанням обор. Шлапака, чи свідок мігби ствердити, що по ліквідації ОУН в Кракові не дійшлоб до атентату на мін. Перацкого.

Слідуючого дня на початку розправи заявив обор. Шлапак, що зрікається оборони Чорнія, зате приймає оборону обж. Малюци. Адв. Горбовий переняв оборону обж. Чорнія. — Дальше зізнавали свідки. М. і. зізнавала Емілія Кашерова, що в неї мешкав „Сваричевський“, як син дідича Сваричевськосо, а саме до 15 або 16 червня 1934. Виходив рано з дому і вертався вчасним вечером. До нього приходила якась пані, котру він назвав своєю нареченою. В день убийства мін. Перацкого Кашерова бачила свого льокатора в останне коло 9 г. рано. Предсідник розправи поручає свідкови подивитися на лаву обжалованих і сказати, чи пізнає Сваричевського. Кашерова подивилася на підсудних і вказала на Лебедя. Як виглядала наречена її субльокатора, не знає. Відтак подивилася на жінок на лаві підсудних і сказала, що підс. Гнатківська подібна до нареченої Лебедя. — Потому зізнавав дуже довго свідок Маріян Хомранський, інспектор поліції в Катовицях, головно про перепачковування нелеґальної літератури з Чехословаччини до Польщі. Свідок довідався від конфідента за кордоном, що в Чехословаччині в Празі, в Моравській Остраві і інших чеських місцевостях відбувалися постійні сходини. Транспорти нелеґальної літератури бували великі, доходили до 60 кґ. Дальше довідався свідок, що в Празі є екзекутива ОУН, якої керманичем на Польщу був Ярослав Барановський. Наради в Чехословаччині відбувалися в ріжних місцях. Опісля свідок говорив подрібно про наради головно в Чеськім Тишині. В останнім півроці надійшло до Кракова і до Львова коло 600 кґ. нелеґальної літератури. Літературу перевозили Климишин і Карпинець. Дня 17. 2. 1934 свідок дістав повідомлення, що прийшов новий транспорт нелеґальної літератури. Поліційні аґенти не відступали Карпинця і Климишина. Стверджено, що склади літератури були у Львові при вул. Софії 22 і Листопада 7. Свідок подав дати і зміст поодиноких транспортів бібули. При тім згадував Анну Чемеринську яко куріерку Я. Барановського. Коли в Галичині зліквідовано ОУН, з Праги далі висилали матеріяли, м. і. 5 пересилок до вересня 1934 р. Свідок подав назви часописів і летючок, що були в тих пересилках. Звязок з Чехословаччиною істнує до нині. — На запит адв. Шлапака інсп. Хомраньский відповів, що обсервація перепачковування нелеґальної літератури тривала більше як 10 років. Адв. Шлапак питався, чи свідок може подати назвище свойого закордонного інформатора. Свідок заслонився урядовою тайною. — Дальше зізнавала м. і. Емілія Ліниця. Вона просила, щоб предсідник дозволив її зізнавати по українськи. Предсідник не згодився на те, тому Е. Ліниця зізнавала по польськи. — Дальший свідок Ірина Хомяк заявила, що не буде зізнавати по польськи. Трибунал покарав її за те гривною 100 зл. з заміною на 10 днів арешту. З відчитаних зізнань Ірини Хомяк нареченої Малюци виходить, що вона в Кракові переписувала на машині рукописи статтей до краєвих видань ОУН. Ті рукописи давав їй Климишин. — З черги зізнавав свідок Т. Беленов, начальник слідчого уряду в Коломиї. З підсудних знає Мигаля. Свідок оповідав подрібно про перепачковування нелеґальної літератури з Ясіня в Чехословаччині через Ворохту. — Потому обв. Мигаль ставив запити до свідка по польськи.

На початку 10 дня розправи обор. Павенцький зголосив внесок на оглянення дороги, якою втікав убийник і на покликання цілого ряду свідків, м. і. переслухати як свідка Йосифа Обойского на обставину, що Обойский звертав увагу поліцаєви, що утікач втік до брами дому при вул. Окульнік ч. 5. Трибунал по нараді відкинув всі внески оборонців. — Опісля трибунал переслухував далі свідків. Зізнавав м. і. Войцех Зигала, поліціянт зі Львова, що виконував службу в Бриґідках від вересня 1934 до марта 1935 р. Свідок запримітив, що обж. Бандера порозумівався з іншими вязнями. Крім того Бандера намагався наладнати звязок з іншими підсудними висвистуванням і криком. — Св. Фіц, тайний аґент зі Львова, подав, що переслухував кілька разів Бандеру, Малюцу, Мигаля, Качмарського і Зарицьку. — Після перерви зізнавав тайний аґент зі Львова Гірний, що переводив ревізію у батьків Гриця Мацейка в Щирці. Найшов там валізу з українськими книжками. Батьки заявили свідкови, що Гриць перебуває у Львові, в своєї тітки Чучманової. Свідок подав, що знайдені книжки були леґальні. Вони радикально-революційного змісту. — Свідок Маріян Чучман, власник цинкоґрафії „Унія“ у Львові, зізнав, що знав Мацейка від весни 1933 р. На прохання сестри Мацейка приняв його до праці. Коло 20. 5. 1934 свідок бачив Мацейка послідний раз. Щойно з початком 1935 р. свідок вичитав в часописах, що Мацейка підозрівають у вбийстві мін. Перацкого. На питання оборони свідок описує Мацейка як високого мущину, брунета, худощавого, з буйним волоссям, яке зачісував до гори. Обличча мав повне. Мацейко був інтеліґентний, поважного характеру. Свідок не цікавився близше Мацейком, бо уважав його чужою людиною. — Свідок Евген Чучман, приватний урядник, зізнав, що Мацейко сестрінок його жінки мешкав у нього 4 роки. Був на практиці в робітні музичних інструментів і по трох роках визволився. Тоді хорував

шує капітал — аж поки не дійшли до „ґресенвагну“ й не дістали манії переслідування. А тепер їх почуття меншевартости, яке їм дала їх історія, перемінилося в злобність. Все стало без блиску, воно щонайвисше — огидне. Зачалося те все за Вільгельма II і кінчиться за Гітлера. Держава Німців властиво незмінна: тільки гниль поступила. Їх держава повстала не з нутра, а з зовнішної війни. Отже вона відповість війною на свої господарські клопоти, на свое перенаселення і на свою внутрішну надмірну ненависть — на все схоче відповідати війною, поки істнуватиме.

Примітка Ред. „Нової Зорі“: Наведена характеристика очевидно переборщена, та се не виключає старої правди, що ворог часами бачить тебе лучше як приятель.

на сухоти. Коли нидужав, працював в цинкографії свідкового брата. З початком червня 1934 р. Мацейко виїхав несподівано. Відтак свідок довідався від послугачки, що Мацейко був в половині липня 1934 р. в його помешканні, взяв сорочку й оден краткований спортовий одяг. Плащ мав зеленковатий, капелюха мабуть не взяв. — Прокуратор Желеньский поставив внесок, шоб свідка заприсягнути, бо його зізнання на розправі суперечать зізнанням, зложеним підчас слідства. Свідок спитав, чи може присягати по українськи. Предсідник вияснив, що мусить присягати по польськи. По заприсяженні свідка прок. Желеньский питався, чи свідок пізнає сорочку в паски як свсю, котру позичив Мацейкови. Свідок відповів, що мусівби вбрати сорочку на себе. Трибунал наказав свідкови вбрати сорочку. Рівночасно трибунал візвав телєфонічно фахівця від сорочок Ігнатовского. Свідок вбрав у сусідній кімнаті сорочку в паски, котру найшли в течці, що її лишив в захисті у Варшаві Ольшанський - Мацейко. Свідок заявив, що сорочка на него затісна. Ходив у ній 7 літ тому, а тепер згрубів. Сорочка зроблена з такого самого матеріялу як сорочка, котру дав Мацейкови; не пригадує собі ніяких характеристичних знаків на тій сорочці. Знаток Ігнатовский заявив, що сорочка, котру має свідок на собі затісна і не шита на його міру. Рукави закороткі. Відтак знавець Ігнатовский мірив по черзі виміри всіх чотирох сорочок. Прокуратор Желеньский ствердив, що осуд знатока Ігнатовского, котрий він видав на розправі, ріжниться від осуду, котрий він видав в слідстві. Тому трибунал казав ще раз змірити сорочки.—Свідок Чучман описав, яку вдачу мав Мацейко. Отже він був мовчаливий, скритий і спокійний. На запит обор. Горбового свідок сказав, що Мацейко шатин і не курив папіросок. Обор. Шлапакови свідок відповів, що Мацейко був високого росту, худощавий, кругловатий і мав широкі уста. Коли занедужав на сухоти, перестав займатися спортом. Свідок зізнав дальше, що Мацейко захорував на сухоти 6 місяців перед увязненням. Чи Мацейко був витревалий на довгий хід, свідок не знає. Два брати Мацейки були недорозвинені. Коли показали плащ Мацейка, свідок заявив, що не може ствердити, чи се той самий, котрий купила Мацейкови його дружина. — На запит прокуратора знаток Ігнатовский подає ще раз виміри сорочок. Прокуратор Желеньский стверджує ще раз, що осуд знатока не згоджується з осудом, який він видав в слідстві у справі, чи виміри всіх трох сорочок однакі. Знаток вияснив, що не пригадує собі, щоб ту саму сорочку показували йому в слідстві. Опісля прокуратор ствердив суперечність осуду знатока в справі, чи всі згадані сорочки походять з одного жерела.

Свідок Анна Чучман, тітка Гриця Мацейка, зізнає, що була остра для Гриця. На весну 1934 він просив, щоб йому дозволила виїхати на кілька днів і щоб позичила йому 10 зл. Вона тоді відмовила. По якімсь часі Мацейко зник з дому. Відтак Анна Чучман зізнала, що Гриць Мацейко чоловік високого росту і пристійний мущина. Відїзджаючи Мацейко забрав попелясте убрання в кратки, попелясті сподні пумпи і зеленковатий плащ. Кілька тижнів перед зникненням був Мацейко поденервований. Браття Мацейки фізично презентуються добре, зате умово ні.—Дальше зізнавав вязничний підінспектор зі Львова Кособудзкий, на котрого ОУН підготовляла замах.—З черги зізнавав як свідок львівський адвокат др. Степан Шухевич. Він обговорив докладно ревізію переведену в його канцелярії 6 X 1934. Ревізію перевели в бюрку його апліканта Богуна. Того дня рано хтось кинув до скринки „Бюлетень ОУН". Тільки адв. Шухевич взяв сей друк в руки прийшла поліція на ревізію. Свідок зараз віддав „Бюлетень" поліціянтам. Потому прокуратор Желеньский питав свідка в справі документу знайденого в архіві Сеника. В тім документі е виказ сум виданих ОУН. М. і. е там слідуюча позиція: „Для присяглих суддів 500 зл. через адвоката Шухевича. Переписання актів і дрібні видатки 150 зл." Прокуратор подає, що йде про процес в Тернополі за підпал стирт. Свідок відповів, що згаданий документ має неправдиві дані, бо свідок боронив в тім процесі безплатно. Свідок не давав ніколи і нікому ніяких хабарів. — По короткій перерві зізнавав як свідок адвокат др. В. Старосольський зі Львова. Він знає Качмарського і Підгайного. З Підгайним говорив, що терористична акція недоцільна. Свої погляди висказував свідок нераз молоді. На запит прокуратора про 500 зл. для присяглих суддів свідок зізнав, що в тій справі нічого не знає. Також не знає нічого про 150 зл. за переписування актів. — Оборонець Павенцький ставить свідкови ряд запитів щодо участи українських адвокатів в політичних процесах. На те заявив прок. Рудніцкий: „Прокураторський уряд ставив свідкам свої питання не тому, щоб їм робити закид за те, що вони брали участь в політичних процесах. Йшло про те, щоб виказати організацію переворотної роботи, диспонування фондами, збираними на ту ціль і т. п. Ми правники, говорив прок. Рудніцкий, і ніхто з того не робить закиду адвокатам, що вони боронять". Після того зізнавали: свідок Дубас, ст. постеруновий слідчої служби у Львові і св. Поліньский, „передовик" слідчої служби у Львові.

З перебігу процесу зачинає бути непевним, чи то Мацейко вбив мін. Перацкого. А правдивість „документів" з т. зв. архіву Сеника вже виразно заквестіонована свідками.

В Польщі зносять картелі

Зміна закону про картелі.

В „Деннику Законів" Р.П. ч. 86 з 28.XI. с. р. під поз. 529 оповіщено декрет Президета Р.П. з 27.XI. с. р. в справі зміни закону про картелі з 28.III. 1933. Зміна збільшує управнення правительства розвязувати картелі, шкідливі для господарського життя. М. і. впроваджено слідуючі зміни: Змінено передовсім арт. 5 картелевого закону: дотепер про розвязання шкідливого картелю рішав картелевий суд на внесення міністра торговлі і промислу. Поступування було довге і тяжке. Відтепер про розвязання картелю рішатиме міністр торговлі і промислу. Дальша важна зміна є в арт. 11, а саме підвисшено кари за виконування картелевих умов мимо їх неважности. Дотепер була кара до 500.000 зл., тепер ще додано кару 2 років арешту. Коли засуджено правну особу, то кару відсиджують правні представники такої інституції. Вкінці змінено арт. 14 картелевого закону. А саме дотепер зголошення до картелевого реєстру як також поступування перед картелевим судом були вільні від стемплевих оплат. Відтепер змінений закон вимагає стемплевих оплат. Декрет про зміну картелевого закону ввійшов у життя 1 с. м.

Лікарський фейлетоник.

Симпатикотерапія

У Франції говориться богато тепер про нову методу лікування, про симпатикотерапію. Чи дійсно можна вилічити якусь недугу тільки задрасненням слизної оболони носа? Офіціяльна медицина здержується з виданням своєї думки про ту справу. Редакція „Temps"-у звернулася до лікарів, щоб висказали свою думку про нову методу. Д-р Lhuiller сказав: „Треба вистерігатися пересади. Симпатикотерапія що правда дала добрі висліди в астмі й у нервних забуреннях, та все-таки вона ще не просліджена". Д-р Відаль, прихильник нових метод в медицині, висловився дуже прихильно про симпатикотерапію: „Тут іде про справжню революцію медичних звичаїв. Я певний тої методи. Маю деякі застереження тільки щодо параліжу, котрий вилічено лише в дуже рідких случаях. Зате в астмі, в кормових забуреннях і в неврастенії я одержав добрі висліди в 80 случаях на сто". Будучність покаже нам, чи та симпатикотерапія гідна надій, котрі на неї покладають.

ПРАВНИЧІ СПРАВИ

Полекші в оплаті промислових свідоцтв.

Міністерство видало розпорядок, котрий вводить полекші при купні промислових свідоцтв на 1936 р. Оплати будуть знижувати з уряду або на підставі індивідуальних подань. Підприемства торговлі товарами можуть купувати пром. свідоцтва III категорії, замісць вимаганої II кат., коли їх оборот за 1934 р. не переступив 50 тис. зл., свідоцтва IV кат. замісць III, коли їх оборот не переходив 15 тис. зл. Слабші підприємства, котрих оборот за 1934 р. не переступив 5 тис. зл. можуть бути ведені за оплатою половини ціни свідоцтва IV кат. Гастрономічні підприємства, котрих оборот за 1934 р, не переходив 300 тис. зл., можуть бути ведені за половину ціни свідоцтва I кат., котрих оборот не переступив 25 тис. зл., можуть купувати свідоцтва III кат., коли оборот не переступив 5 тис., свідоцтва IV кат. Видавництва, котрі мали в 1934 р. до 15 тис. зл. обороту, можуть купити свідоцтва IV кат., при обороті до 5 тис. зл. піврічне свідоцтво IV кат., замісць цілорічне III кат. Книгарні, котрі мали в 1934 р. до 50 тис. зл. обороту можуть купити свідоцтва III кат, при обороті в 1934 р. до 15 тис. зл. свідоцтва IV кат., при обороті до 5 тис. зл. піврічне свідоцтво IV кат. Менші промислові підприемства одержали право збільшення числа робітників без обовязку викупу свідоцтв висших категорій. Коли вони мають до 100 робітників при ручній фабрикації або 50 при механічній, можуть купити свідоцтва V кат., коли мають до 25 робітників при руч. фаб. або до 15 роб. при мех., купують свідоцтво VI кат.; коли мають до 12 роб. при ф. руч. або до 10 роб. при ф. мех., купують свідоцтва VII кат.

Постанови Головної Управи УНО

Одноголосна ухвала в справі відношення до Волині.

Головна управа УНО відбула в Станиславові засідання в неділю 1 грудня с. р. Президіював п. радник Барановський. Секретарював п. реент Голінатий. Референтував о. сенатор Лободич. Зі Львова присутний був на засіданні редактор „Нової Зорі". Передискутовано справи організації УНО, тактики її представників в соймі й сенаті та справи преси. По живій дискусії, котра затягнулася до год. 11·30 в ночи, ухвалено м. і. вибрати комісію для перевидання програмової заяви УНО, визначено вкладку для заможніших 3 зл. річно, для інших 1 зл., ухвалено в переводженні організації спертися на системі мужів довіря в поодиноких судових округах і місцевостях, ухвалено одноголосно змагати всіми силами до того, щоб Українська Парляментарна Репрезентація Галичини получилася в одно національне представництво з Українською Парляментарною Репрезентацією Волині, що не виключає окремих регіональних організацій для місцевих потреб. Вкінці переведено дискусію над побільшенням і поширенням своєї преси, евентуально також в формі видавання окремого органику для Станиславова й околиці, експедіованого при „Новій Зорі" у Львові.

ПОДЯКА

Оцим почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя „КАРПАТІЯ" у Львові за скоре й без зайвих труднощів виплачення повної обезпеченої суми по моїй бл. п. матері Марії Посипанковій в Лучанах п. Ходорів. — Скоре й акуратне виплачення обезпеченої суми уповажнює мене поручити це одиноке українське Товариство обезпечень на життя „КАРПАТІЯ" у Львові найширшим кругам української суспільности.

Наталія Посипанко.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

З приводу 1600-них роковин смерти Папи св. Сильвестра І, свідка й учасника великого тріюмфу католицької Церкви за панування цісаря Константина Великого, відбудуться в Римі торжественні обходи.

Папські нунції креовані на кардиналів одержать знамена своє гідности з рук начальників держав. З Риму будуть вислані окремі делеґати, котрі привезуть з собою бірети й кардинальські піюски. Св. Отець визначить легатів, котрим поручить передати ті бірети дотичним начальникам держав з просьбою вручити їх офіціяльно кардиналам.

Академію в честь св. Йосафата уладили всі школи СС. Василіянок 25. XI. 1935 в школі при вул. Потоцького у Львові. Рано того дня шкільні діти сповідалися і приняли св. Причастя. Відтак був музично-вокальний поранок. Змістовне вступне слово виголосив о. І. Назарко ЧСВВ. Діточий хор дуже гарно відспівав пісню „О Йосафате архієрею". Дирігувала Христя Гашинська. Дві учениці Терлецька і Кемпе відіграли фортепянову точку. Учениця Химка деклямувала. Учениця Гарасим грала на фортепяні. Хор семинаристок співав псальми Бортнянського. Дуже гарно деклямувала уч. 5 року І. Матіяшівна вірш У. Кравченко „Роковини смерти св. Йосафата". Присутні були родичі дітей, шкільна молодь і СС учительки.

В Самборі Марійська Дружина студентів гімназистів урядила святойосафатівську академію 24 листопада с. р. На гарно прибраній сцені виступав хор учеників гімназистів Дуже гарне було вступне слово уч. 8 кл. Василя Пелипяка. Був ще скрипковий дует, котрий відіграли абс. гімн. Богдан Білинський і уч. Вачків. Гарно деклямувала Стефанія Чорній. Уч. Скірнчк Осип виголосив реферат п. з. „Св. Йосафат борець за Унію". Виступав ще скрипковий квартет під проводом управителя Богдана Білинського. Присутні були родичі учеників і запрошені гості. Марійська Дружина Студентів гімназистів в Самборі належить до найкращих Мар. Дружин середношкільної молоді. А все завдяки провідникови сеї дружини о. Білинському.

В Луцьку відбувся дієцезіяльний зїзд Католицького Товариства Жінок присвячений організаційним й ідеольогічним справам. На сім зїзді був м.і. Преосв. Епископ Чарнецький.

Рим.-кат. пінська дієцезія обходить 10-ліття свойого існування. В тій дієцезії є тепер: парохіяльних костелів 130 (в 1925 р. було 97), філіяльних костелів 21 (в 1925 р. 8), каплиць 136 (в 1925 р. 111), мужеських монастирів 3 (в 1925 р. 2), жіночих монастирів 2 (в 1925 р. 1). Пінська дієцезія відбудувала дві духовні семінарії: висшу в Пінську й низшу в Дрогічині та епископську палату в Пінську.

Католицька спортова олімпіяда відбудеться в Відні в днях 12—14 червня 1936 р. В олімпіяді возьмуть участь католицькі спортові й гімнастичні організації світа.

Гр.-катол. парохія в Джерзи Сіті обходила ювилей 25-ліття священства й 10-ліття праці в місцевій парохії о. Володимира Лотовича. Рано відправлено Службу Божу, потім відбулося приняття 450 гостей в Народнім Домі.

В Клівленді, в Злуч. Держ. Півн. Америки, вибудували величавий будинок на поміщення тамошнього катол. університету. Будинок коштував 2,500.000 долярів.

В Абісинії в м. Каіеh відбулося торжественне посвячення католицької церкви коптійського обряду. Ту церкву збудували італійські вояки за 45 днів.

В Бразилії повстала нова католицька організація: Католицька Конфедерація Виховання. Вона займається всякими питаннями з ділянки виховання молоді й підготовкою учителів. В склад тої федерації ввійшло 30 союзів учителів католиків і 200 католицьких шкіл з цілого краю.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРЕЗИДЕНТ РІЧИПОСПОЛИТОЇ Ігнатій Мосціцкий приказав зменшити свою платню о 60.000 зл. річно, себто о 5.000 зл. місячно.

СОЙМ у Варшаві збереться на засідання 5 с.м. На порядку справа буджету.

НОВИЙ ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ ПОСОЛ у Варшаві др Юрай Слявік, родом Словак, одержав аґрімент від президента Польщі. Др Слявік правник по званню.

ҐУБЕРНАТОР КЛАЙПЕДИ іменував предсідника клайпедського соймика Авґуста Бальдшуса предсідником клайпедської директорії.

МАДЯРСЬКИЙ ПРЕМІЄР Ґембеш як також міністр закордонних справ Каня зложили візиту австрійському правительству в Відні. Розмова мадярських державних мужів з австрійським правительством була дуже сердечна. Обговорено політичне положення в Европі та справу імпорту мадярської пшениці і товщів до Австрії.

НОВИЙ БОЛГАРСЬКИЙ ПРЕМІЄР Кіссейванов заявив, що Болгарія бажає зближення з Югославією.

ҐРЕЦЬКИЙ КОРОЛЬ видав маніфест до свого народу. В маніфесті сказано м. і., що король забуває все, що сталося і буде старатися заґарантувати рівність і справедливість всім горожанам Греції без ріжниці переконань. Лише співпраця всіх Греків під правлінням короля приверне батьківщині дні слави і щастя.

НОВЕ ГРЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО утворив проф. Демерціс. Більшість міністрів се професори університету. Нова рада міністрів ухвалила загальну амнестію. Вона обійме всі цивільні особи не виключаючи Венізельоса. Конфіската майна буде скасована.

МУССОЛІНІ приняв 846 осіб делеґації матерей і вдів по жовнірах. В промові до делеґації заявив м. і., що санкції не зроблять великої шкоди Італії, бо Італія має більше запасів, ніж світ думає.

ІТАЛІЙСЬКА РАДА МІНІСТРІВ ухвалила ряд декретів, м. і. декрет про уділення 70 міліонів лір на будову рафінерій в Італії, котрі будуть переробляти нафту з Альбанії, декрет про контролювання продукції конопель, декрет про скріплення продукції оливи в деяких провінціях і декрет про фінансову поміч для експльоатації зеліза і золота в Еритреї.

АНҐЛІЙСЬКІ ПОЛІТИЧНІ КРУГИ висунули слідуючий проект полагодження італійсько-абісинського конфлікту: 1) Абісинія прийме умови мира. 2) Італія відкличе свої війська з окупованих територій, заки зачнуться переговори. 3) Признання Абісинії відшкодування, бо вона жертва нападу. 4) Італія може дістати тільки те, що могла осягнути на самім початку спору мирним способом. 5) Повний зворот всіх занятих абісинських територій і запевнення окремим договором територіяльної ненарушимости і політичної незалежности Абісинії.

МАРШАЛ БАДОЛІО, італійський комісар в східній Африці і начальний комендант італійських військ в Абісинії, заявив журналістам, що цензура дописів буде сильно заострена і що журналісти відповідатимуть за те, що оповістять їх часописи.

АБІСИНСЬКИЙ ЦІСАР відвідав літаком міста Гаррар, Джіджігу і Діредау. На полудневім фронті в провінції Огадені цісар відбув нараду з рассом Нассібу та з іншими вождами. Цісар відбув також перегляд військ. Дух абісинських військ має бути знаменитий.

В ЄГИПТІ відбулися знов маніфестації єгипетських націоналістів проти Англії. В м. Порт Саїд підчас демонстрації вбито 45 осіб і ранено 5 поліціянтів. Демонстранти розбили в місті поверх 300 ліхтарень. В м. Каїро демонстранти 5 годин були панами вулиць міста побудувавши барикади. Поліція увязнила 350 осіб.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

БУВШИЙ АБІСИНСЬКИЙ ЦІСАР Ліджа-Яссу помер в наслідок параліжу в кріпости недалеко м. Гаррару. Цісарський вязень перебував 18 літ в тюрмі прикований до руки священика-монаха, що був його сторожем. Типово східна поява.

ВІЙНА В АБІСИНІЇ. Вісти про те неначеб Абісинці заняли м. Макалле, неправдиві. Італійці уступили зі становищ на полудне від Макалле. На дорозі з м. Адуї до Макалле тривають бої. На полудневім фронті італійські війська боронятьсся. Одначе Абісинці не здобули ні Горрагаї ні Уаль-Уалю.

ЯПОНСЬКІ ВІЙСЬКА в силі 12.000 жовнірів перейшли Китайский мур коло просмику Купеїку і займають здемілітаризовану полосу Китаю.

НОВИНКИ

Зливні дощі падали сими днями у Львові й околиці. Сніг зник зовсім. В часі тих злив малося враження весни.

Пригадуємо, що хто пришле передплату на цілий слідуючий рік, той дуже причиниться до влекшення видавництву тяжкої в сих часах справи уложення буджету газети на слідуючий рік.

„Приязну розмову" задля браку місця відложено до слідуючого числа.

Др. Залозецький виголосив 1 грудня с. р. в салі Бесіди у Львові реферат п. з. „Світогляд і мистецтво". Прелевґент доказував, що мистецтво се відбитка духа даної доби. Середновічні ґотицькі катедри говорять нам, що в середновіччі дух людини підносився до чогось висшого, до Бога. Новітне мистецтво се відбитка хаосу в душі теперішної людини. Підчас реферату висвітлювано образи. По рефераті була дискусія. Вона була мало інтересна.

„Запорожець за Дунаєм" у радію. В звязку з 1000-ною виставою „Запорожця за Дунаєм" у Львові матиме про сю виставу в неділю 8 с. м. в радію в год. 12·03—12.15 ред. Степан Чарнецький гутірку „Запорожець за Дунаєм".

Львів має ще 137 соломяних стріх.

Сліпий кольпортер летючок ОУН. Дня 7 липня ц. р. в дні великого відпусту в Краснопущі розкинено летючки ОУН. Як виявилося згодом, хтось прийшов до жебрака-сліпця Миколи Ничиника, дав йому жмут летючок і просив його, щоб роздав „ці побожні пісоньки" відпустовцям. Сліпий переконаний, що це справді побожні пісні, радо роздавав їх тим, що давали милостиню. Поліція арештувала „кольпортера", та по двох місяцях слідства його звільнено.

Одинока українська фабрика футер „Хром", Пр. Торг. Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всілякого рода футряні шкірки, як також приймає до крашення і перерібки уживані футра. 126—1—16

В Задвірю, коло Тернополя згоріла фабрика імпреґнації дерева. Шкоди виносять 100.000 зл.

Нові жерела нафти в Сх. Галичині відкрито на теренах сіл турчанського повіту.

В Луцьку засуджено чотирох комуністів, а саме: Максима Жаловача, Миколу Мельника, Тому Новика й Михайла Ліховського на 5 до 8 літ вязниці за печатання летючок і накликування до рільних страйків.

Між Польщею й Югославією ведуться переговори в справі достави вугля з Польщі до Югославії.

За нехлюйство замкнено в Варшаві 90 пекарень.

Мирової надгороди Нобля не признано сего року нікому.

Надгороду Нобля з ділянки хемії одержали проф. Ф. Жоліот і його жінка І. Жоліот-Кірі, донька славної польської вченої Кірі Склодовської.

Гумор. — Великий богач. — Той пан К. мусить бути дуже великий богач. — Чому так думаєте? — Таж в него самих протестованих векслів є на 50 тис. зл.

„Жива Церква", зорґанізована в СССР большевицькою владою, не здобула ніякого значіння і мимо підпирання правительством завмирає. В богатьох околицях з огляду на цілковитий брак приклонників „Жива Церква" мусіла просто припинити свою діяльність. В Томську „Жива Церква" мусіла віддати найстаршу церкву міста православним. Провідник „Ж. Церкви" в Томську приступив до місцевої орґанізації безбожників...

В Ленінґраді видають неоповіщені досі водевілі Некрасова.

П. Краснов оповістив нову історичну повість п. з. „Катерина II".

У Відні розпочалися важні наради представників тяжкого промислу Франції, Німеччини, Бельґії, Угорщини, Польщі й Чехословаччини в справі співпраці тяжкого промислу на континенті з промислом В. Британії й Америки.

Макс Ронж, останний начальник контррозвідки при головній кватирі австро-угор. армії, оповістив цікаву книгу „Майстри шпіонажі".

Жінка Муссолінія й його дочка ґр. Чіяно жертвували на потреби Італії 1 кґ. золота і 50 кґ. срібла.

Вовну з молока виробляють тепер в Італії. Підчас світової війни пробували се робити Німці. Вовна з молока дешевша на 60% від овечої вовни.

Трансмісії Богослужень у Франції. У Франції збирають тепер підписи на велику петицію, яка має вимагати від радія, щоб воно передавало й Богослуження для хорих, калік, старців та всіх, що з ріжних причин не можуть ходити особисто до костелів. „Лє о Парлєр" солідаризується з тим домаганням, відмічуючи, що такі трансмісії відбуваються в Лондоні, Кельні й Берліні.

Надгороду за найкращу історичну повість дістав французький письменник Едвард Аденіс, а саме за повість п. з. „Мадмуазель Шантілі, комедієн".

В Марсилії ґанґстери схопили синка місц. лікаря і жадають 50.000 фр. за його звернення.

В Анґлії висвячено на пастора жінку Аґнес Ройден, котра здобула докторат теольоґії.

Перший почтовий робот завела управа англійських почт.

В Лондоні помер адмірал Джон Русворт Єллікое, відомий з найбільшої морської битви, в часі світової війни, т. зв. битви на Скаґерраку або Ютляндської.

В Судані англійські літаки змусили осісти на землю італійський літак, що фотоґрафував терен. Пільота й обсерваторів увязнили анґлійські власти.

В Шанґаю сформовано першу українську сотню.

В Полуд. Америці віднайшли недавно незнаний досі образ Рафаеля.

В Еквадорі вивласнено в користь держави всі церковні добра.

В Перу, полуднево-американській республиці, відбувся перший евхаристійний конґрес.

Гумор. — Кождий лис фальшивий. — Добрий муж приніс срібного лиса жінці на імянини. Вона оглянула й каже: — Мені здається, що цей лис фальшивий. — Та навіть найправдивіший лис також фальшивий. То вже така натура...

Гумор. — Дає їй приклад. — Старший пан з жінкою оглядає музей старинностей в Турині. — Бачиш, каже до жінки, ті горшки? Вони мають по 3.000 літ. А в такої господині як ти потовклисяб до 3 днів...

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Приватні підприємства винні суспільним обезпечальням за перший піврік 1935 р. 82,638.028 зл.! На підставі розпорядку про полекші в сплаті залеглостей передбачують, що майже 90 відс. тих залеглостей зачислять на рахунок нестягальних, себто счеркнуть. Розуміється, не одно підприємство ті „обезпечення" зруйнували.

В Станиславові відбулася окружна кооперативна анкета у прияві около 600 делеґатів, членів Управ і Надзірних рад кооператив ОСУК. Зі Львова приїхали на анкету сен. Луцький, дир. Шепарович і дир. Кузик. Наради відкрив голова Надз. Ради ОСУК інж. Дутка. Реферати виголосили: сен. Луцький на орґанізаційні теми, дир. Шепарович про орґанізацію збуту і промислових варстатів на основах кооперації, дир. Кузик про масову ощадність. По рефератах відбулася дискусія, в котрій порушено м. і. справу будови шпихліра в Товмачі й млина в Станиславові.

В Господарсько-Садівничій Школі в Милованню наука зачнеться щойно 20 січня 1936 р. Тому продовжено речинець вписів до тої школи.

У Войнилові відкрито 6-тижневий господарсько-молочарський курс, що має вишколити молочарських контрольорів. На той курс вписалося 30 учасників.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.31 зол.

Нім. марка 1.50 — 1.55, фр. франки 34.90 — 35.05, шв. франки 171.85 — 172.19, фунти стерлінґи 26.20 — 26.27, австр. шілінґи 99.50 — 100, чеські корони 21.94 — 22.09, рум. леї 27.50 — 29.00 ліри 34.00 — 36.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 2. грудня ц.р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакування	2.50	зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.60	„
1 л. молока	0.16	„
1. л. сметани	0.75	„
1 к. яець	4.90—5.00	„

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на молоко і яйця сильна, на масло і сметану вдержана.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 28. XI. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 90 дкґ. за 1 кл.	0.90 зол.
Мол. однор. кури I. кл. за 1 кґ.	0.85 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: Втеча.
КАСИНО: Ясновельможний пан шофор.
КОПЕРНИК: Бенґалі.
МАРУСЕНЬКА: Бенґалі.
МІРАЖ. Катюша.
МУЗА: Секвоя.
ПАКС: Були собі два гільтаї і додатки.
СТИЛЕВИЙ: Не відходи від мене і ревія.
УТІХА: Малібу і ревія.
ТОН: Мала мати.

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Організації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	Основи соціольоґії	3.—
Ч. 3.	Спіритизм	2.—
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 5.	Я. Л. Секти й сектанти	0.60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1.50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3.—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. I. Св. Павло**	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті**	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0.60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0.80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. II.**	2.—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: **Пастирський Лист про політичне положення**	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2.—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1.—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архіереї**	0.25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0.40
Ч. 24.	А. Ч. **Українська молодь Христові**	0.60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?**	0.30
Ч. 26.	Осип Назарук: **На спокійнім океані**	0.40
Ч. 27.	„ „ **Жінка і суспільність**	0.50
Ч. 28.	„ „ **Жіноча справа**	0.40
Ч. 29.	В. Маковський: **„Андрей" на засланні**	0.80
Ч. 30.	А. Ч.: **Террор в минувшині**	0.40
Ч. 31.	Еп. Гр. Хомишин: **Українська Проблєма**	1.50
Ч. 32.	Осип Назарук: **Вибір звання**	0.40
Ч. 33.	о. Б. Кренціцкий: **Моя розмова з дослідн. св. Письма**	0.40
Ч. 34.	А. Ч.: **І-ий Зїзд Молоді**	0.30

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: **Ґр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3.00
о. Д-р Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літург. мови**	0.20
Д-р С. Томашівський: **Десять літ українського питання в Польщі**	1.50
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику**	2.00
О. Назарук: **Роксоляна** (повість)	12.00
О. Н.: **Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0.50
Проф. Л. Коплер: **Релігія і політика**	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1.00
А. Ч.: **На калиновім мості** (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: **Католицький журналіст обвинуваченний за державну зраду**	1.30
Станіслав Лось: **За конструктивну політику на Червоній Руси**	1.00
Гадяцький Договір	0.50
Осип Назарук: **Націоналізм Донцова**	0.60
Осип Назарук: **Венеція**	3.—

ЖЕРТВИ

о. Дмитро Урбанович в Стінці, п. Потік Золотий, зол. 11 на українських інвалідів.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВЕРТИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — Здрукарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacone ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 8 грудня 1935. Ч. 94 (892)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Львів 505.796

НЕЛЕҐАЛЬНІ БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВИДАННЯ

Хто їх редаґує?

Преса доносить, що московська експозитура на Галичину приступила до видавання нових нелеґальних журналів: „Партробітник", „До наступу" і „Комсомолець З. У". На основі мови, якою писані сі журнали, можна напевно твердити, що пишуть там як звичайно Жиди і то правдоподібно в більшости харківські, котрі вже виобразували для галицьких Українців не одного „филолога". Для прикладу цитуємо кілька слів з програмової статті „Партробітника": „...Комінтерн — світова партія революції пролетарської тримає руку на імпюлсі(!) випадків, на імпюлсі (!) бурхливих змін, заходячих (!) в уложення (!) сил клясових, в відносин політичних сил...(!)". Кепсько мусить бути з московською експозитурою, коли вона до большевицької пропаґанди в Галичині мусить послуговатися аж такими „знавцями" української мови. З тої мови видно, хто веде ту пропаганду.

Новий статут Академії в СССР

Російська Академія Наук одержала новий статут з рук совітської влади. Ніхто не повіривби, що в тім статуті красується старий „буржуазний забобон": признано, що свобода науки мусить бути підставою Академії Наук!... Та зараз таки сказано, як влада совітів розуміє ту „свободу". А саме вона дана Академії (на папері) „для содѣйствія строительству новаго безклассоваго соціалистическаго общества". Значить: члени Академії Наук в СССР мають стати ширителями дурних большевицьких брошурок... Сумне але правдиве.

Італійсько-абісинська війна

Де прийде до головної битви?

Агенція Аваса доносить з м. Діредау: Підчас недавного перегляду фронту абісинський цісар приняв плян расса Насібу, котрий рішив звести велику битву з Італійцями під м. Даґґабур, хоч цісар зазначив, що волівби сконцентрувати війська між м. Джіджіґа і Ґаррар. Абісинські війська заосмотрені в живність на 6 місяців. — З Риму повідомляють про успіхи Італійців коло м. Гуес.

Тяжке положення Італії.

З Парижа прийшли вісти, що положення італійських військ в Абісинії погіршилося. Крім того потвердилася вістка про те, що Анґлія таки переведе нафтові санкції, котрі має ухвалити комітет 18 в Женеві. Кажуть, що початок мирових переговорів може вийти лише від Муссоліня. Одинока умова, яку ставлять Муссоліневи, се безпроволочне перервання веенних операцій. Англійські політичні круги переконані, що тільки се може стримати ухвалу нафтових санкцій.

Розумний розпорядок

За нарушення нічної тишини до 2.000 зл. кари або арешт до 2 місяців.

З Варшави доносять: Супроти численних скарг мешканців на нарушування нічної тишини фортепянами, патефонами, радіями й танцями городський староста у Варшаві видав розпорядок, в котрім пояснив поліції, що викликування такого галасу в ночи се очевидне переступство, яке адміністрація повинна карати карами до 250 зл. або до тижня арешту. Колиж нарушення нічного спокою більше або частіше лучається, тоді треба примінити арт. 28 закона про переступства і карати гривною до 2.000 зл. або арештом до 2 місяців. Ніч рахується від години 11 до 6 рано. Поліція має обовязок робити карні донесення за нарушування нічного спокою. Справи того рода має адм. влада розглядати в приспішенім порядку.

Безробіття в Европі

Міжнародне Бюро Праці в Женеві оповістило, що тепер в Европі е 7.186.000 зареєстрованих безробітних. Анґлія має їх 1.948.000, Німеччина 1.800.000, Італія 628.000, Еспанія 580.000, Чехословаччина 556.000, Франція 416.000, Голяндія 337.000, Польща 306.000, Австрія 303.000, Данія 68.000, Швайцарія 67.000, Мадярщина 46.000, Швеція 43.000, Болгарія 34.000, Норвеґія 28.000, Югославія 12.000, Румунія 12.000, Латвія 2.000. В порівнанні з 1934 р. безробіття зменшилося в Англії о 8·8%, в Німеччині о 25·8%, в Італії 27·6%, Чехословаччині 2·8%, Австрії 10·3%, Данії 9·3%, Швеції 50%, Ромунії 4%. Безробіття збільшилося в: Еспанії на 11·3%, Франції 16·2%, Голяндії 13·1%, Польщі 3·7%, Швайцарії 30%, Угорщині 1·1%, Болгарії 36%, Норвеґії 3·6%, Югославії 10%, Латвії 120%.

Записки гумориста

В століття смерти Марка Твена.

В 100-ліття смерти найбільшого гумориста анґло-саської раси, Марка Твена, видано в Америці його інтимні записки. Показується, що чоловік, котрий „весь мір смішив", був песимістом. Він пише м. і.: „Нема на світі такого чоловіка, який умираючи в 60-м або 65-м році життя, хотівби воскреснути і зачати життя наново". І ще одну несподіванку зробили його записки. Думали досі, що Марк Твен був раціоналіст. Тимчасом у його записках е такі замітки: „Одиноке, що мене безпокоїть у смерти, се питання, чи то дійсно конець всему і на завше? Тут у крайній ситуації можна скінчити з собою, але як вистрілити з револьвера там?" В Америці й Европі появляються тепер численні життєписи М. Твена.

Добро нації є зависиме від сповнювання громадянами всіх національних обовязків. Таким обовязком кожного Українця є обезпечити свої будинки в дозволеній законом 1/3 частині вартости і викупити полісу за обезпечення в

ТОВАРИСТВІ ВЗАІМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

і то найдальше до 25 грудня ц. р.

Війна і Ватикан

Від нашого заграничного кореспондента.

Італійсько-абісинська війна дала притоку то поодиноким віроісповідним ґрупам, то політичним партіям ріжних напрямів визивати Апостольську Столицю до отвертого виступу в сім кровавім конфлікті. Кождому впадає в очі, що в тім головно беруть участь всякі протестантські секти, масони, соціялісти всяких відтіней і вкінці найбільші й найкрикливіші „пацифісти" большевики. І так Екуменічна Церковна Рада шведських протестантів у письмі, зверненім до епископа в Чішестері (Chichester), взиває звернутися до св. Отця з жаданням, щоб Папа осудив становище Італії і так заявив, „що стоїть на сторожі справедливости". На тій основі виконуючий Комітет тої церков. Ради вислав до св. Отця телеґраму, де говориться про серіозність сучасної кризи та про велику небезпеку війни між двома християнськими народами. Комітет взиває всіх християн, злучитися в молитві й однодушно заявити, що війна без відкликання передтим до розумного суду або з поминенням можливости мирного полагодження конфлікту — „се кричуча несправедливість проти людськости й гріх проти Христового Закону". Сю телеґраму підписали: один православний митрополит, два протестантські епископи й два визначні світські протестанти. Рівночасно таку саму телеґраму післали до Союзу Народів і до урядів Франції, Англії і Злуч. Держав північ. Америки. За ними пішли методисти полудневої Валії й рішили звернутися до св. Отця, щоб чим скорше скликав конференцію всіх віроісповідань і на ній осудив війну як політичний засіб і так привернув загальний і тревалий мир. Крім сих також анґлійські лейбуристи, устами свого лідера Lansbury, французькі соціялісти й усяких уґруповань масони просто визивають св. Отця і роблять докір Христовому Намісникові, що своєю мовчанкою буцімто підпирає несправедливу війну і тим нарушує свій обовязок як сторожа християнської моралі, при чім покликуються на заяву анґлійського епископа з Canterbury про становище християнських Церков до італійсько-абісинської війни.

Найбільше нахабно, кривдячо й просто безлично поступають — розуміється — большевики. Вони розпускають між легковірні маси брехню, неначеб між Італією та Ватиканом істнував тайний договір, що ним Апостольська Столиця зобовязалася — фінансувати війну в Африці... Дуже правдоподібно, що ті голоси й інси-

нуації поширяються і між нашою суспільністю. Тому не буде від річи вияснити, як оцінювати такі зазиви до Апостольської Столиці й яке становище Ватикану в італійсько-абісинській війні.

I.

Оскільки деякі голоси походилиб з доброї волі, хоч з нерозуміння і приписування Апостольській Столиці завдань, яких вона не може брати на себе, то такі голоси з католицької сторони заслугують на увагу й вияснення. Се очевидний знак скріплення авторитету Апостольської Столиці в світі. Видно, що бодай деякі круги прийшли до перекопання, що чисто політичні взаємини й посередництва, всякі Ліги, комітети й підкомітети, пакти й конференції — зовсім недостаточні для забезпеки мира між народами. До сього треба висшого морального авторитету, щоб також у політичному житті вказувати народам правдивий шлях. Апостольська Столиця в Римі се одинока сила в світі, що представляє такий авторитет, непохитний перед ніяким насильством і вільний від всяких світових інтересів. Коли такі мотиви лежать в основі бодай деяких зазивів до св. Отця в справі італійсько-абісинської війни, то, як сказано, такі зазиви заслугують на прихильне признання, але й заразом вимагають належного освідомлення про завдання Ап. Столиці в того рода справах.

До завдань Апостольської Столиці безперечно належить, проголошуванням основних етичних законів і напрямних ліній помагати всему людству й поодиноким державам як і їх державним мужам у шуканні правдивих і етичних доріг в їх державному й політичному житті. Без сумніву до Папства, як найвисшого морального авторитету в світі, належать також справи міжнародних взаємин. Та в одній і другій области справ Апостольська Столиця подає загальні етичні поучення і ради. Примінювання їх в поодиноких конкретних случаях мусить полишитися поодиноким державам, зглядно сумлінню їх провідників і володарів. Як кождий індивідуальний чоловік, кожда душа, мусить після своєї совісти в кождім конкретнім случаю брати на себе примінення загальних етичних правил і законів, такий самий обовязок лежить і на совісти державних мужів у кождім конкретнім случаю міжнародних взаємин і відносин. Сього тягару ніхто не може взяти з їх сумління і відповідальности. Тому св. Отець не може сам від себе в конфліктї між державами видавати осуд і признавати одній стороні справедливість а другій закинути несправедливість. Се можливе лише тоді, коли справа так булаб вияснена, розсліджена й провірена й така виразна булаб провина одної сторони, що не булоб місця на найменший сумнів. Теоретично не тяжко означити, коли війна справедлива, а коли ні. Та практично дуже тяжко оцінити, бо майже ніколи так нема, щоби в життю по одній стороні була лиш чиста справедливість, а по другій лиш сама несправедливість. Тому слушно каже о. Біхльмаер („Райхспост" з 20. X. б. р.): У практиці просто неможливо знайти такий случай, щоб Церква сама від себе в питаннях війни і мира могла поставити рішуче „вето". І Церква числиться з можливістю війни в світі як і з іншими живловими нещастями: пошестями, голодом, повенями, вибухами вулканів, землетрусами, тощо. Війна сама в собі дуже велике нещастя і для побідника. Се також погляд св. Письма, бо й там війна належить до сумних наслідків, які потягнув за собою первородний гріх.

Та се не перепиняє, що Апостольська Столиця завсігди була, е і буде найвисшою і наймогутнішою силою в удержанні мира. Церква по упадку римської імперії виратувала західну Европу від воєнного хаосу; в середних віках не раз уживала цілого свого впливу й авторитету, щоб володарів і народи довести до порозуміння і мира. Вона в 1917 р. робила всі можливі зусиля, щоб жахливу світову війну довести до можливо найкорисніших мирових переговорів. Христові Намісники нераз виступали в ролі посередників між воюючими сторонами, але лиш тоді, коли обі сторони просили про се. І нині Ватикан певно взявби на себе посередництво, якби обі сторони звернулися до нього в тій справі. Та зовсім інша справа, колиб тепер Ватикан виступив з повним авторитетом і завізвав обі воюючі сторони до полишення війни. Чи тоді ті самі, що так настирливо взивають Ап. Столицю до рішучого виступу, не закинулиб Ватиканови, що мішається в чисто політичні конфлікти й стремить до панування над світом?...

II.

Зовсім інша справа, коли такі відзиви походять з кругів, яким годі приписати добру віру і волю. Се дуже підозріле, коли всякі безбожники і соціялісти, що постійно кричать про безвартність Папства в модерному світі; коли масони, що так завзято всюди й усякими способами поборюють вплив Церкви на публичне життя; коли протестантські проводирі, що так пристрастно оспорюють примат Апостольської Столиці, тепер вимагають від св. Отця, „щоб повернув світові мир". Всі вони радше мають на меті замішати Апостольську Столицю в чисто політичні конфлікти і потім вихіснувати се в цілі ослаблення її впливів; або своїми відкликами бажають впровадити Христового Намісника в клопіт і після того кричати на цілий світ про безсильність Апостольської Столиці. Передовсім дуже лицемірно виглядають ті відклики до авторитету св. Отця від деяких держав Антанти. Відай забули тайну умову підписану 1915 р. Англією, Францією й Італією, що при майбутніх мирових переговорах мусить бути відсунена Апостольська Столиця; відай забули також, як саме держави Антанти просто саботували 1917 р. всі заходи папи Венедикта XV, щоби здержати кровавy різню всесвітної війни; відай забули також те, що при творенню Союза Народів вже наперед устійнили, що там не може мати представника Апостольська Столиця. Аж тепер, коли той Союз Народів став безсильний та коли цілий дипльоматичний апарат Союза Народів не осягнув ніяких замітних успіхів, хочуть всю відповідальність зложити на Апостольську Столицю. В тім саме та яскрава непослідовність, що всякими засобами стараються усунути вплив Церкви й Апостольської Столиці на міжнародне життя а потому для якихсь укритих цілей лицемірно жадають від Христового Намісника якогось неоправданого виступу.

Зовсім слушно замітив катол. архієпископ Вестмінстеру Гінслей (Hinsley) в проповіди на тему становища Апостольської Столиці в італійсько-абісинськім конфлікті: Папа ужив всіх можливих засобів, щоб по силам не допустити до війни. Нині вимагається від нього, щоб він не лиш учив про основи віри й моралі, але й щоби рішав про примінення тих принципів у поодиноких конкретних случаях... Якби так в деяких війнах, які провадила Англія, а про яких правність загальний погляд світа дуже був у сумніві, Папа був публично виступив й осудив ті війни, тоді та сама Англія певно з цілим обуренням кричалаб про вмішування Папи до чисто політичних справ.

Подібно відповів ватиканський орган „Оссерваторе Романо" на виступ англійського посла і провідника лейбуристів: Папа болїє не над якоюсь одною війною, але загалом над кождою війною, навіть над такими війнами, що являються пересадною обороною. Папа підносить і величає мир як добро, для вдержання якого ніколи не замала ніяка жертва й самовиречення. Та не лиш се; але Папа вказав шляхи до мира, що ніколи не довелиб до війни, взаїмної різні й авантур; вони провадять до серіозного розсліджування в кождім конфлікті того стану річей і вимог, що хоч не становлять дійсного права, всеж таки їх легковажити не можна. Ще більше рішучо той сам ватиканський орган з 15.X. б. р. відповів на брехливу й очорнюючу комуністичну пропаганду про тайну умову між Ватиканом й італійським урядом. В сій справі так пише: Та нужденна брехня така абсурдна, що не треба висвітлювати, яким поганим хитрунством і фалшуванням сектанська протикатолицька преса послугується у відношенні до Апостольської Столиці. Ся „чесна компанія", що спосібна як вчера так нині і в майбутнім розпалити кривавy революцію для трюмфу своїх ідей, відважується іменем пацифізму протестувати проти італійсько-абісинської війни, а рівночасно викликувати далеко більше небезпечні непорозуміння, замішання і конфлікти. Нехай будуть переконані, що се зовсім не поможе й безцільно заяви Папи промовчувати, обтинати й перекручувати, як се вони роблять у своїх журналах, бо все вийде на верх правда, що св. Отець се одинокий і дійсний приятель і сторож мира і справедливости.

III.

На кінець треба підчеркнути, що св. Отець не раз і недвозначно забирав голос, щоб по силам оминути збройний конфлікт між Італією й Абісинією.

І так у липні б. р. при торжественнім читанню декрету в справі беатифікації першого Апостольського Вікарія і великого місіонаря Абісинії О. Юстина де Якобіс, місіонаря св. Вінкентія а Павльо, св. Отець сказав так: Отсе ми входимо в почитання того великого місіонаря Абісинії в хвилі, коли між Італією й Абісинією насуваються чорні хмари. У сій історичній торжественній хвилі хочемо додати лиш кілька виразних і обчислених слів: До одних звертаємося з зазивом, щоб наслідували геройські чесноти сього мужа у виповнюванні своїх обовязків; а до других, що все ще надіємося на Христовий мир у Христовім царстві та що маємо глибоке довіря, що ніщо не станеться, як лиш те, що відповідалоб правді, справедливости й християнській любові.

В місяць пізніше у промові до католицьких санітарок Св. Отець заявив таке: Віримо, що справедливість можна осягнути іншими засобами, ніж війною... На всякий випадок просимо Бога, щоби благословив діяльну ревність тих мужів, що все можливе роблять, щоб лиш служити мирові й оминути війну.

Знова 7 вересня, коли ще Англія мовчала, св. Отець заявив: Жадання і права народів повиннося полагоджувати справедливо й мирно.

Ті й подібні вискази аж занадто ясно вказують на становище Апостольської Столиці. Св. Отець підносить і зазначує майже при кождій нагоді не лиш конечність мира, але що дійсний мир се лише справедливий мир. (Н).

Відкриття вистави мап в НТШ

Заходами Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові в неділю 1 грудня ц. р. в музею Т-ва при вул. Чарнецького ч. 24 І. пов. відкрито дуже цікаву виставу демографічно - господарських карт і діяграм п. з. „Український народ, його життя і праця". Виставу відкрив в год. 12·15 голова Т-ва проф. д-р Іван Раковський. Потому проф. д-р В. Кубійович виголосив короткий доклад, в якім вказав на ціль та значіння сеї вистави. Чим більше віддалюємося від часу наших визвольних змагань, тим більше живемо в практиці лише життям тої частини нашої етнографічної території, де нам доводиться жити. Буйний розвиток українознавства на Сх. Україні припинений, отже на нас Галичан паде обовязок працювати над дослідом всіх українських етнографічних земель. Опісля прелегент пояснював колірові карти, опрацьовані на сю виставу і численні діяграми, які зясовують всі важніші людностеві й господарські проблеми українських етнографічних земель.

Вистава обіймає 10 відділів — і поверх сто кольорових карт і діяграмів. З них довідуємося про розміщення Українців, про число Українців, про величину їх нац. території, про Українців в Азії і т. д. Відділ „Рух населення" вказує на природний рух людности, на мандрівки нашого народу, зокрема мандрівки до Азії, Донбасу й великих міст і т. д.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Емеритури ЗОС загрожені

Обезпечені — жертвою невідповідальної господарки.

Під повисшим заголовком приносить „Век Нови" в ч. 10.345 отсю статтю:

Преса донесла коротко і звязко, що з причини півміліярдового дефіциту в Заведенні Суспільних Обезпечень (ЗОС) підпадуть редукції побори емеритів, обезпечених у тій інституції. Та справа зійшлася з редукцією державних емеритур і, помилково з нею ідентифікована, зробила менше враження, ніж повинна. Бо коли занижка державних платень має буджетовий характер, та друга прямо н е м о р а л ь н а. — Існує обезпеченевий закон, котрого інтегральну частину творять постанови про емеритуру приватних працівників. На основі того закону відчислюється від усіх поборів високі ставки на емеритальний фонд. Ті гроші лишаються приватною власністю кождого працівника, а Заведення Суспільних Обезпечень — се тільки диспонент тої власности. Се виходить виразно з букви права, чи візьмемо перший обезпеченевий закон Польщі, чи обовязуючий тепер зцілений закон.

Чужими гріхами вільно диспонувати лише в рамах упочаткування, уділеного індивідувально або законом. Се треба робити осторожно, запопадливо і чесно. Промах проти індивідуальних повноважень тягне за собою скаргу, а проти уповноважень з закону вмішання прокуратора. Розуміється, що в обох випадках відбирається повноваль тим, котрі завели довіря і мусять понести всі правні і моральні консеквенції.

Що сталося в практиці з емеритальним фондом працюючого світа в Польщі? Накинена управа Заведення Суспільних Обезпечень, нефахова, яка не має в собі почуття відповідальности, управляла величезною готівкою без тих гальм, котрі становлять прикмету взірцевого повновласника. По перебранні великих засобів, нагромаджених працею цілого покоління в Галичині і працею ідейних людей у відродженій Польщі, почалася легкодушна господарка.

Величезний розріст бюрократії і етатів з високими платнями, люксусові інвестиції та невдатні льокати капіталу зруйнували цілком величезний публичний маєток, власність загалу працівників, котрі платять вкладки. Поняття відповідальности виновників було таке низьке, що тримаючись мимо протестів обезпечених своєї добре платної позиції, почали підвишати вкладки, редукуючи чинитьби. — Аж дійшли нарешті до дефіциту в сумі 500 міліонів зл. і до редукції прав, котрі набули працівники нераз продовж цілого життя! В той спосіб перетягнули струну ті люди з поборюваної світом праці управи — і скінчили цілком. Не маючи ніколи довіря обезпечених, але розпоряжали їх грішми, надужили своїх повноважень, — скомпромітувалися на повіреним собі державним становищі і наразили на втрату саму ідею обезпечень, той найцінніший суспільний здобуток у новітній державі.

Гріхи тих людей такі очевидні, що треба сказати собі „нас" і радикально змінити фірмове й господарське обличча Заведення Суспільних Обезпечень, впроваджуючи горожанський режім. Від літ домагаються того працівники, може нарешті тепер прилучиться до сих домагань рішучо також правительство. Пригадуємо, що в анкеті, уряженій минулого року Унією Звязків Умових Працівників, величезна більшість обезпечених висказалася за привернінням самоуправи в суспільних обезпеченнях.

Рівночасно та більшість висказалася за повним удержанням обезпечень і за таким їх реформуванням, щоб чинитьби відповідали вповні набутим правам. То буде одинокий шлях до чесного залагодження тої сумної афери, котра вирвала тільки грошей з кишені працівників і натягнула ріжних ворогів світа праці думкою зліквідувати обезпечення без сліду. Треба зараз зліквідувати тих скомпромітованих повновласників, котрі, замість узнати свої блуди, запіднюють ворогів такими помислами.

Заміри Москви щодо Ромунії

Під повисшим заголовком приносить головний орган Гітлера „Völkischer Beobachter" в ч. 312 з с. р. отсю статтю:

Вже від півроку в Ромунії кружляє вперто поголоска, що заноситься на договір про взаїмну допомогу з Совітами. На основі сего договору червона армія малаби право свобідного переходу через ромунську територію. Хоч від якогось часу ромунське міністерство заграничних справ заперечує сю поголоску — и надії успокоїти сим занепокоєні уми, — появляються в національній пресі дальше голоси передбачуючих політиків, котрі остерігають перед таким договором. Сам факт, що міністра Тітулеску упоминають ще також по запереченні, вказує наглядно, що сему офіціяльному запереченню рішучо ніхто не довіряє, бо в національних кругах знають докладно спонуки московських змагань. З другої сторони сі круги не забувають ані і с т о р і ї Б е с с а р а б і ї в і д часів в і й н и ані не спускають з очей замірів Москви.

Бож намагання міністра Тітулеску не відповідають вимогам ромунської заграничної політики, але часто плянам його бр... в пражськім міністерстві заграничних справ, котрий знов одержує свої вказівки від „Grand Orient" в Парижі. Договір про взаїмну допомогу Бенеша так довго безпідставний, поки червона армія н е с т о і т ь у т е р и т о р і я л ь н і й з л у ц і з Ческою. А до сего конечна Ромунія.

Тітулеску стрічає в переведенні сих плянів на постійний спротив, в першій мірі короля Карла. Він відмовив вже йому в Сінаї, а новий виступ Тітулеска з приводу ради міністрів у Тарґу-Ію (в половині вересня) також не дав бажаного висліду. Пактом неагресії, котрий предкладав король, Тітулеску не міг задоволитися, бо в той спосіб справа булаб залагоджена, а він бувби не уискав права перемаршу.

Що генеральний штаб також великий противник сего „приязного" намагання, ні трохи не може дивувати, коли возьметься під увагу, в яку ситуацію попалаб Ромунія напр. підчас польсько-совітсько-руссього-конфлікту. А з практичного уискання „пере"-маршу, головно через Бессарабію, здається генеральний штаб здає собі справу дуже добре.

Бессарабія зрештою також головний аргумент спротиву національних кругів. По прилученні Бессарабії до Ромунії Совіти дальше підносили свої претенсії до тої території й дальше працювали в випробуваний нелеґальний спосіб над її відірванням. В Ромунії ще дуже добре памятають внутрішно-політичні труднощі, котрі викликали були тамошні п о в с т а н н я, т е р р о р и с т и ч н і а к т и і т. д. Згадаємо тут лише повстання під проводом знаного к о м у н і с т а С т а р і 1924 р. і його „Молдавсько-Совітську Республику". В 1925 р. в и с л а в л ю в а д и в М о с к в і о ф і ц і я л ь н о р о м у н с ь к и й К і ш і н е в як б у д у ч у с т о л и ц ю В е л и к о ї М о л д а в с ь к о ї д е р ж а в и і д о м а г а л и с я п р и л у ч е н н я Б е с с а р а б і ї. Правда, сі заміри не стоять тепер на першім пляні офіціяльної совітської політики, хоч вони ще дальше істнують. Тоді були вони такі актуальні, що совітська фльота „припадково" маневрувала якраз перед бессарабським побережжам. Тепер, розуміється, вони маскуються.

Тайні пляни, сконфісковані в грудні 1924 р. в Загребі (Хорватія) у хорватського провідника селян Радіча, передбачували м. і. повстання в Бессарабії рівночасно з комуністичним повстанням Хорватів проти Білгороду. Се повстання мало бути підперте з заграниці та зміряло до б о л ь ш е в и з а ц і ї Р о м у н і ї і Ю г о с л а в і ї.

Річ природна, що Ромунія мусіла оглядатися за союзниками проти Совітів. Слідували почерзі договори з Болгарією і Югославією, опісля з Польщею. Навіть на рижську конференцію побережних держав вислано ромунських офіцирів ґенерального штабу.

Тимчасом большевики від конференції в Женеві стали „здібні до сальонів" і пробували ослабити підпору, яку Ромунія знайшла в Польщі, пактом про ненапад з Польщею. Щоб заслонити нелеґальну розкладову роботу в Бессарабії, додала собі совітська дипльоматія протоколом Літвінова до пакту Келльоґа (в лютім 1929 р. в Москві) ще одну „моролюбну" маску. Та навіть признанню Совітів Ромунією в червні минулого року товаришила підземна ненависть комуністичного розкладу Бессарабії. Постійно відкривають заговірні „ячейки" і нелеґальні друкарні, засуджують шпіонів і т. д.

Щоб ослабити вплив евентуально небажаних наслідків сеї конечної комуністично-революційної підготовної праці на чинности дипльоматів, примінювано всякі можливі середники. Також ромунська преса і „високе товариство" стояли до розпорядимости совітському послові й його жінці як бажані середники пропаганди. Наслідки тої діяльности показалися. Хоч внаслідок сильно тепер зростаючої розкладової роботи публична думка повиннаб дійти до опамятання, похваляє одна її часть, тепер більше як колись, пляни Тітулеску й не добачує, куди саме воно йде.

Замір Москви, щодо Ромунії й Бессарабії, як і цілого світу ще й нині не змінився. Лиш його тепер дипльоматично прикривають. В навечерю повстання не кружляють вже скрито панцирні кораблі і підводні судна большевиків перед ромунським побережжам, лише стараються при помочи міжнародних дипльоматичних умов осягнути право вмаршу червоної армії...

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВЕРТИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

„П. У. Бюлетень" про „Н. Зорю"

„Бюлетень Польсько-Український" в ч. 46 (133) в огляді української преси подає зміст статті „Нової Зорі" ч. 86 п. н. „Галичина і Волинь" і додає від себе ось що:

Цілу проблєму українських дільницевих взаємин „Нова Зоря" уважає занадто поважною й широкою, щоби зводити її „до питання про суперництво між поодинокими партіями чи особами".

Мусимо признати, що „Нова Зоря" дійсно схоплює питання т. зв. „сокальського кордону" значно глибше і сміліше, ніж дотепер робило се „Діло" або „Українська Нива". Значний крок вперед в тій матерії се факт признаний „Новою Зорею", що причина двоякости дільницевого життя Українців в Польщі лежить не лише в „чужих чинниках", але в „самій — Галичині й Волині".

Розвязання 30 картелів

Польське правительство рішило розвязати слідуючі картелеві умови: 1) Умову гуртівників зеліза для східних окраїн в Вильні. 2) Умову гуртівників зеліза для воєвідств познанського, поморського і Гданська в Познані. 3) Умову гуртівників зеліза в Лодзі. 4) Умову гуртівників рур в Катовицях. 5) Умову гуртівників відважників. 6) Умову гуртівників гуфналів і гацелів у Варшаві. 7) Умову гуртівників зелізок до прасування. 8) Умову гуртівників нафти в Варшаві. 9—16) Умови гуртівників нафтових продуктів: в м. Коньскі й околиці, в Володимирі на Волині й околиці, в Дубні на Волині й околиці, в Рівнім і околиці, в Радомю й околиці, в Вильні й околиці та у Влоцлавку. 17) Умову гуртівників паперу на воєвідства познанське і поморське. 18) Умову гуртівників паперу в Варшаві. 19) Умову гуртівників паперової бранжі в Лодзі. 20) Таку саму умову паперових гуртівників у Вильні. 21) Слілку „Бібуколь" у Варшаві. 22) Умову гуртівників махоркових паперців у Варшаві. 23) Умову гуртівників паперових торбинок у Вильні. 24) Умову гуртівників паперових виробів у Варшаві. 25) „Центроторб" в Сьвентохловіцах на Горішний Шлезьк і Тешинський Шлезьк. 26) Бюро продажі торбинок в Познані. 27) Умову продавців віконного скла на район Лодзі. 28) Умову продавців веретенового олію і заступних продуктів в Білімстоці. 29) Умову гуртівників оцтової есенції в Варшаві. Вкінці 30) Умову фабрикантів свічок на воєвідства: білостоцьке, поліське і новгородське.

Цукор, вуголь, нафта, залізо й папір потаніють.

Від перших днів грудня с. р. мають потаніти слідуючі предмети першої потреби: вуголь від 13 до 14%, від 1 січня 1936 на 20%; на східних окраїнах вуголь буде ще дешевший. Ціни паперу впадуть 15%, зеліза 10%. Нафта потаніє 10% так, що літра нафти коштуватиме 37 сотиків. Цукор буде коштувати 1 зл. за 1 кг. Пізніше мають подешевіти також інші середники живности і сирівці.

Цікава книжка про еміґрацію

В рос. мові появилася в Парижі цікава книжка про еміґрацію п. з. Н. Н. Кнорринґъ: „Сфаятъ". Очерки изъ жизни морского корпуса въ Африкѣ. Автор описує перші дні рос. еміґрації, коли ще не вживали слів „еміґрація, еміґранти", а говорили „втікачі" (бѣженцы). І не була се формальність, бо ті два поняття глибоко ріжнилися між собою. „Еміґрація" се поняття глибоке і більше складне ніж „бѣженство". Книжка Кнорринґа проста — і спокійна як документ. Він описує, як утікали перед большевиками цілі родини, як добігали до чужих країв і як там будували собі нове життя чи радше шматочки нового життя, відірвані від минувшини й позбавлені будуччини. Автор як педагог особливо займається тим, як Росіяни серед хаотичних і бідних обставин, на чужім африканськім березі, старалися виховати своїх дітей. Книжка цікава й поучаюча.

НАЦІОНАЛЬНА ЧИ ОБЯВЛЕНА ВІРА

ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ

ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА

ЕПИСКОПА СТАНИСЛАВІВСЬКОГО

2) З причини легковаження засад обявленої віри і нехтування надприродного чинника в життевих справах нарід, загнаний в сліпу вулицю, знайшовся в безвихіднім положенню. Наші патріоти і політики грали ролю непримиримих героїв і борців за націю. Націоналістичні часописи гльорифікували саботажі. І з сеї причини зачали спадати на нарід удари за ударами—і ми дійшли до того, що все стратили. А наші патріоти і політики змінили тепер фронт і стали льояльними, щоб осягнути бодай які такі окрушини, хоч при инакшій тактиці могли в свій час осягнути правдиві здобутки. Перед тим всякий голос накликуючий до опамятання і розумної рефлексії уважалося зрадою, злочином супроти народу. А тепер пізнали свій блуд, але вже запізно. Чиж не лучше було відразу провадити розумну політику і заняти льояльне становище до держави, в котрій знаходимося, як сего домагалися простий розум і конечність? Чи не лучше було як льояльні горожани домагатися і користати з належних нам прав, ніж тепер зі стратою робити відворот? І все те сталося в імя „нації" й „національного добра"...

В імя „нації" й „національного добра" у нас споганено навіть святі справи. Ми оплювали свого часу реформу Чина ОО. Василіян. Св. Йосафата уважали за чужого. Епископи, коли не йдуть під командою наших політиків і патріотів, знеславлені, вони не мають належної пошани і послуху. Стан безженний священиків названо найнеморальнішою установою. „Оборонці гр.-кат. Церкви" своїми плюгавими письмами знеславили Церкву перед своїми і чужими. „Лісові чорти" розвинули були свій прапор. Суспільність наша так поражена духовою сліпотою, що все те апробує і кождого похвалами виносить, хто нас ошукує і зводить, або коли нам схлібяє й нас усипляє в горячці хоробливого націоналізму. І ми нині нарікаємо на свій нещасний стан, одначе видимо причину всего лиха не в собі, але у чужих. Се тяжкий допуст Божий, але справедливий.

І з сеї причини виробився у нас хаос, замішання, словом, кромішна тьма, серед котрої просперує духовий конкубінат правди і фальшу, добра і зла. А се найлячніший стан, бо стан злітніння.

Беру до рук тижневник, котрий уважає себе за католицький. В нім видніє подоба одного з наших ієрархів, відтак подоба одного з наших письменників, котрий у своїх письмах захвалював православіє, унію називав гнилою кладкою і боронив священика - апостата! Вкінці читаю в тім тижневнику також похвали в суперлятивах для конґресу української молоді, про котрий була вже висше мова. У нас є ще инші часописи, уважані за католицькі, а не мають католицького духа.

Тому кілька літ при відкритю памятника письменника богохульника дефілювали перед тим памятником українські протестантські пастори, за ними учениці католицьких шкіл, відтак радикали, націоналісти і всі прочі, а в одній церкві правилося за него Богослуженння...

Світський інтеліґент в Товаристві „Бесіда" виголошує новорічні желання, в котрих між иншим каже: Дай Боже, щоб до року „каменярі" розбили „Скалу".

Він ундист, але йому милі радикали-каменярі. Думавби хтось, що він безбожник. Ні! Він з жінкою йде до церкви, сповідається і приймає пасхальне св. Причастіе. Він отже має подвійну душу. Сею подвійною душею відзначається переважна часть нашої світської інтеліґенції.

Се видно також у простім стані. В церкві неодин, побожний, молиться, бє поклони, а поза церквою він радикал, він ганить Церкву й уїдає на „попів."

Значить, служимо Христу і Ваалови, хочемо погодити Христа з Ваалом. Найлучшим доказом того також те, що „Лісові Чорти" на своїм прапорі прикрасили діявола знаменем св. хреста.

Се все наведене—мерзість перед Богом, і тому Христос випльовує нас з своїх уст. Доки у нас буде такий хаос, доки буде душевна зизоокість і подвійність, наш нарід не народиться як нарід, буде родитися і не народиться, ніколи не скристалізується і не оформиться. Завсігди буде в пливкім стані, буде численна маса, але без позитивної сили й ідеї.

* * *

Всечесні Отці! З гірким болем душі пишу сей Пастирський Лист, в котрім я представив печальне положення нашого народу, бо люблю мій нарід і бажаю для него всего найлучшого добра. Думаю, що й Ви, Всечесні Отці, відчуваєте сей біль, бо Ви також любите свій нарід і то любите з розуму, віри і совісти.

Длятого не можу припустити і навіть подумати, щоб Ви далися захопити кличами й засадами схибленого і шкідливого націоналізму, чи радше національної віри. Бож Ви священики, олтареви служите, Ви призначені на виключну службу Христу Богу і Його Церкві. Ви не тільки самі маєте бути наскрізь переняті засадами обявленої і надприродної віри, але також її сторожами і проповідниками.

Коли у світських людей душевна зизоокість і душевна подвійність се мерзість перед Богом, то се булоб якимсь потворним злочином, колиб був священик з зизоокою і подвійною душею. Він вправді носивби клирикальну одіж, удававби сторожа і провідника віри й етики, з другого боку одначе руководивсяб тільки засадами національної віри, видівби тільки світські установи й орґанізації, ними інтересувавсяб, їх попиравби, словом для них живби, хотяйби ті установи й орґанізації йшли в розріз з вірою і Церквою і тим самим спричиняли розвал народного добра.

Коли глибоко застановитеся і вдумаєтеся, то мусите признати, що священик бувби безличним гіпокритом, колиб він цілував руку Епископа, світив в очи, примилювався і схлібляв, щоб осягнути парохію, або запомогу, а поза плечі уважав ту руку Епископа за ворожу і святотатську, бо вона підіймається в його очах проти „святощів" національної віри.

Беручи справи в світлі обявленої віри і з точки розуміння кат. Церкви, Ви самі мусілиб назвати трутнем і паразитом такого священика, котрий з Церкви жие, їй завдячує своє істнування, одначе олтар уважавби тільки жерелом і варстатом своїх доходів, не дбаючи про хосен і розвій Церкви, невразливий на її справи і далекий від труду і змагань для оборони Церкви перед ворожими наступами. Такий справді бувби черваком, котрий розточувавби Церкву аж до її основ. — А вже навіть подумати тяжко, щоби знайшовся такий священик, котрий ревнувавби, одначе на шкоду Церкви. Котрий своєю ментальністю і своєю діяльністю скріплювавби навіть ворожі Церкві світські установи. Се справді бувби зрадник Христа і Його Церкви!

Догадуюся, що многі з Вас, Всечесні Отці, відчуваючи нинішне тяжке і невідрадне положення, прибиті на душі і залякані, тратять духа і питаються, чи і який є вихід і ратунок. Ні! Не треба упадати на дусі. Слухаймо, що каже св. Ап. Йоан: „Сія есть побѣда побѣдившая міръ, вѣра наша." (I. Іоан V. 4). Дивімся на величавий похід праведних, котрі вірою все побідили: „Иже вѣрою побѣдиша царствія, содѣяша правду, получиша обѣтованія, заградиша уста львовъ: Угасиша силу огненную, избѣгоша острея меча, возмогоша от немощи, быша крѣпцы во бранехъ, обратиша въ бѣгство полки чуждихъ" (Євр. XI. 33—34). — Йдім за голосом і вказівками катол. Церкви. В ній зложений депозит віри, в ній неспожита сила, у неї світло правди, бо нею проводить Дух св. Вона безпечний корабель серед потопи. (Кінець буде).

Страшна пожежа на Поліссю

Вона відбилася та трох повітах.

В останніх днях листопада навістила Полісся величезна пожежа. Вогонь вибух в селі Беріжці, в повіті столинськім. В короткім часі, з причини сильного вітру, вогонь обняв простір на 10 км. широкий і поверх 20 довгий. Він засягнув три повіти: пінський, столинський і лунинецький. Пожежа поробила величезні шкоди. В повіті столинськім згоріло 1000 стогів сіна на шкоду тамошніх селян; в пінськім повіті, на фільварку Парохінськ згоріло 812.000 кг. сіна; в парохінських добрах, котрі належать до Виленського Зем. Банку, згоріло 180.000 пудів сіна вартости 54.000 зл.; село Парохінськ стратило 88.000 кг. сіна; осада Швайцарія 205.000 кг.; село Площево стратило 96.000 кг. І так на просторі десятків кільометрів квадратових... Рівночасно вибухла пожежа на полях коло села Кривичі. Вона теж заняла кількадесятькільометровий простір і дійшла до самого Пінська. Села: Високе, Почапово і Пінковичі стратили богато сіна в стогах. Менше-більше в тім самім часі вибух огонь на теренах коло села Молодельчичі. Тут потічки й канали не допустили поширення пожару. Згоріло тільки 36 стогів сіна. Подані повисше цифри покищо неповні. Пожар викликав серед місцевого населення великий переполох. Всі гадали, що то горить ціла земля...

Німці і надгороди Нобля

За трицять літ (1901—1931) одержало 39 німецьких учених і письменників надгороду Нобля, між ними 10 фізиків, 16 хеміків, 6 медиків, 5 письменників і 2 політиків. Се до певної міри мірило того, що Німці вкладають у вселюдську культуру. Надгороду Нобля за фізику за 1932 рік одержав додатково проф. Вернер Гайзенберґ в Липську. Надгороду за рік 1933 поділили між собою анґлійський учений Айрек і Німець Шрідінґер.

Вистава старих синагог

В ґалерії „БозАрт" у Парижі виставив Г. К. Лукомський, відомий рос. знавець старого мистецтва, дуже інтересну й гарну збірку знимок старих жидівських синаґоґ, головно з українських земель, а саме синаґоґ в Белзі, Бродах, Дубні, Любомлі, Жовкві, Тикочині й ін. Особливож цікаві деревляні синаґоґи в Яблонові, Ходорові, Гвіздци, Заблудові, Михалполі, Спиткові, Печеніжині й ін. Вони часто пригадують архитектуру Далекого Сходу. Відки ті форми взялися на українських землях? Чи з царства Хозарів, чи таки від китайських паґод? Виріжняються ті синаґоґи звичайно великою простотою, вся естетика в них зведена до пропорції, нема в них ніякої „аффектації". І мимо того відразу видно, що се будівлі присвячені висшим, реліґійним цілям. — За Олександром Бенуа.

Варшавський процес ОУН

За убиття міністра Перацкого.

Цікаво зізнавав як свідок Володимир Спольський, котрого спровадили з вязниці зі Львова. Він хотів зізнавати по українськи. На домагання предсідника розправи згодився зізнавати по польськи, бо хотів відкликати свої зізнання зложені в слідстві та вияснити, чому так зізнавав. Спольський зізнавав, що поліція переслухувала його 9 днів і що львівський начальник вязниці бив його. Се його зломало і він обтяжив підсудних. Сю часть зізнань відкликав, а піддержав свої зізнання щодо краевої екзекутиви. Спольський признався, що належав до ОУН від 1931 року. В 1933 р. став членом краєвої екзекутиви. В екзекутиві був пропаґандовим референтом. На запит прокуратора Желеньского оповів, що начальник львівської тюрми бив його по тілі. На питання, де, сказав, що мабуть по лиці. Вязниця так ослабила свідка, що він не міг ставити опору. На дальший запит прокуратора, чому свідок не зголосив свого побиття слідчому судді, котрий його переслухував в присутности прокуратора, свідок не відповів виразно. Дальше свідок впевняє, що Бандера не був провідником. У краєвій екзекутиві ОУН було 5 референтів: пропаґанди, орґанізаційний, боевий, політичний і розвідчий. Краєва екзекутива радила рідко. До поодиноких актів террору не треба було ухвали краєвої екзекутиви. Свідок не брав участи в нарадах краєвої екзекутиви щодо виконування терористичних актів. Краєва екзекутива рішила м. і. перевести протишкільну акцію. Мали взивати дітей до спротиву шкільній владі. В школах з польською мовою навчання мали вживати террору і саботажу: нищити шкільні предмети, бити учителів й інспекторів. Протишкільну акцію мали розвести осеню 1933 р. На запит прокуратора свідок зізнав, що краєва екзекутива рішила виступити проти офіційних совітських чинників. На питання, яке становище займає в орґанізації Евген Коновалець, свідок відповів, що „він вождь українських націоналістів і вождь українського народу, а формально голова проводу“. На питання, чи тепер істнує УВО (Українська Військова Орґанізація), свідок відповів, що не знає. Наради краєвої екзекутиви відбувалися у Львові в ріжних приватних домах. Опісля свідок вияснив діяльність пропаґандового референта. Орґанізація видавала літературу в краю і спроваджувала з закордону. В краю видавали „Бюлетин краєвої екзекутиви“, „Юнак“ і „Юнацтво“. З закордону спроваджували „Розбудову Нації“, „Сурму“ та „Українського Націоналіста“ з Америки. Свідок описав орґанізацію суду ОУН. Суд складався з 3 суддів, був прокуратор і оборонець. Кари вимірювано індивідуально: від нагани аж до кари смерти. Провідник міг припинити виконання присудів. Він рішав також про виконання кари смерти. Свідок мав поширювати літературу ОУН. Поширював сам або при допомозі інших. Літературу роздавав членам і нечленам. „Хати“ орґанізували переважно в людей, що не належали до орґанізації, щоб не викликати підозріння поліції. Діяльність ОУН обіймає воєвідства: львівське, станиславівське, тернопільське, Волинь, південну часть Полісся, Холмщину як також Придніпрянщину. — На запит обор. Ганкевича свідок зізнав, що висилав літературу ОУН також до Варшави. Між ОУН на Придніпрянщині й ОУН в Польщі є ідеольоґічний і орґанізаційний звязок. Метою орґанізації на Придніпрянщині була психічна й матеріяльна підготовка до збройного повстання. Досі ОУН примінювала на Україні рільничий саботаж. Нелеґальну літературу на Україну пересилали бальониками. — Опісля прокуратор Желеньский поставив внесення, щоб сконфронтувати Спольського з бувшим начальником вязниці у Львові, котрий тепер урядує в Кракові, аби висвітлити, хто говорить неправду. Оборона прилучилася до того внесення і трибунал візвав телеґрафічно нач. вязниці Лончиньского.

Свідок Хімяк, поліційний аґент зі Львова, зізнав, що переслухував Спольського тільки 2 дні по 8 до 10 годин денно. — Свідок Тадей Щенсни, поліціянт, зізнав, що Спольський зізнавав добровільно. Ніколи не відливали його зимною водою. Переслухання Спольського тягнулося не 9 днів, лише 4 дні.

Слідуючого дня обв. Малюца зложив заяву по польськи, в котрій просив предсідника дозволити йому зложити вияснення. Трибунал усунув з салі решту обвинуваченых. Малюца признався, що належав до ОУН і признався до вини. До ОУН втягнув його 1932 р. Ґабрусевич і вишколював підсудного ідеольоґічно. Підсудний мав богато сумнівів щодо метод поступования і діяльности ОУН, бо вони поставили всіх членів в безвихідне положення. Після ідеольоґічного вишколу підсудний став заступником орґанізаційного референта, від 1934 р. підсудний став орґанізаційним референтом. З доручення Бандери їздив підсудний до Праги 1932 р. і розмовляв там з Коновальцем. Від вересня або жовтня 1933 р. краєвим провідником був Степан Бандера, що виконував свої обовязки аж до увязнення. Пресовим референтом був Спольський, орґанізаційним підсудний; політичним референтом був Ярий; Анна Чемеринська була куріркою. Підсудний уважав Романа Шухевича боевим референтом. Розвідкою кермували дві особи: Макарушка і Пашкевич. Підсудний зустрічався у своїй праці з Бандерою, Лебедем, Підгайним, Мигалем, Качмарським і Раком. Мигаль кермував боевою розвідкою. При кінці 1933 р. Бандера доручив підсудному зорганізувати т. зв. хати в Люблині і Познані. Підсудний виконав доручення. Відтак обж. Малюца оповів широко, як влекшував утечу вбийникови мін. Перацкого. Підсудний описав особу вбийника: се був мущина середного росту, держався трохи згорблено, волосся мав коротке, обличчя потягле, уста широкі. Волосся мав радше темніше. Убраний був по спортовому в пумпи і вітрівку. Підсудний стрічався з убийником кілька разів. Вбийник показував йому легітимацію на назвище Калінського. Підсудний висилав гроші Лебедеви до Варшави, а вбийникови виплатив 25 зл. на дорогу підчас його утечі за кордон. На запит свого обор. адв. Шлапака підсудний Малюца зізнав, що вбийства дир. І. Бабія і Ковалюківної отворили йому очи на діяльність ОУН. Найважніше з зізнань Малюци се потвердження, що „гість з Варшави“ був Гриць Мацейко, убийник мін. Перацкого. Крім того обж. Малюца сильно обтяжив обжалованих Рака, Чорнія і Гнатківську. Вичувається, що Малюца має до Бандери особливу нехіть, бо не щадить його ні в одному пункті.

Відтак зізнав св. Дуґелло, комісар слідчої служби у Львові. Він зізнавав у справі ревізії в канц. адв. Шухевича. Адв. Ганкевич домагався виявлення назвища інформатора комісаря Дуґелла, котрий подав комісареви вістку про приїзд Гнатківської до Львова. Се потрібне до цілковитого вияснення справи. Бо таке вияснення може спричинити відпруження між суспільностями польською й українською. На те прокуратор Желеньский зложив обширну заяву, в якій сказано м. і., що варшавський процес не звернений проти української суспільности. Се не політичний процес лиш процес за вбийство мін. Перацкого і за участь в ОУН. Дня 4 грудня яко в день греко - катол. свята процес не відбувався.

Справний самоубийник все промахнеться, а неуклюжий все вцілить. (З афоризмів нового Козьми Пруткова).

ОСИП НАЗАРУК 17)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Столиця Апостольська

III. Via Appia, Царица всіх доріг.

Чоловік, що здичіє, потрафить довести до огиди навіть найбільше естетичну річ, не то палення небіщиків.

Ми поїхали автом по Вія Аппія Нова. Вона рівна як стіл, вже асфальтом полита. Отже авто летить по ній скороскоро. А назустріч нам їде щось дуже дивне: двоколісна гарба, запряжена в два воли з дуже великими рогами, високо загненими вгору.

В мозку на той вид виринає рівночасно така мозаїка, якби нпр. на озері показалася рівночасно модерна моторівка гнана бензиною і передпотопова будівля на палях, а біля них якийсь іхтіозавр або мастодонт. Старинна Вія Аппія, полита асфальтом і модерне авто на ній і та страшенно стара двоколісна гарба, візок, якого в степах уживала ще половецька орда, — все те викликає дійсно надзвичайне враження. В умі виринуло відоме місце зі „Слова о полку Ігоря“:

„Навманя на Дон великий
Мчаться половецькі сили,
Як розпуджені лебеді
В північ гарби заскрипіли“...

Але та гарба, що надїхала, очевидно значно старша від гарб половецької орди. Се пахне старим Єгіптом. У всякому разі такої гарби на двох колесах уживали від тисячів літ. І вона збереглася в уживанні — поруч авта й літака!

Цікаве те придержування старини. Се одна з тих появ, котрі видно в могутних народів, здібних до найбільшого розвитку. Пригадуються прояви дивного консерватизму анґлосаської раси. І навпаки, всі ті народи, що мали нахил гонити постійно за новинами, не могли розвинутися в замітну силу. Цікаво, що римські письменники замітили сю появу.

І мимохіть пригадався мені наш український нарід, котрого інтеліґенція так скоро полетіла за блудним огником соціялізму, що на Великій Україні буквально не було ні одної партії, котра не малаб у своїй назві, що вона соціялістична. Ну й довели всі ті соціялісти до цілковитого занепаду волі до оборони своєї землі. А останки їх, повтікавши за кордон, дивляться тепер, як там московські соціялісти винищують наш нарід — во імя „правдивого“ соціялізму.

Та найбільш інтересне те, що між нашими соціялістами дальше не видно ніякого спамятання в їх соціялізмі: дальше ухвалюють ріжні „резолюції“ й живуть собі в переконанні, що їм належиться влада на Україні...

Цілковитий заник консерватизму серед провідної верстви якогось народу очевидно мусить довести до знищення полученя з минувшиною і тим самим до розірвання розвитку народу. Тут не в рогатих волах діло, а в тих волах, що ходять на двох ногах і як блазни тельмом біжать за всім, чим хто небудь блисне їм перед очима. Мають „поступ“..

По боках виринають великанські руїни римських водопроводів: високі склепіння на луках. Тягнуться мов якісь привиди з давнини. Місцями ще так добре збереглися, що й сегодня можна їх уживати.

Римляни будували солідно. І шляхи і мости і водопроводи і всякі будівлі. Пригадуються руїни сих водопроводів, відбиті в шкільних читанках. Ті відбитки виконані знаменито. Так знаменито, що хвилями мається враження, немовби вони були більше дійсні ніж сам предмет. Та се очевидно ділає психічне потрясення під впливом оглядання дійсности, якої не сподівалося бачити.

(Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Князь Олег „Віщий”

Де була наша найстарша держава?

Зміст: Як старий літописець представляє повстання Руської Держави. — Наукові досліди про старий волзький шлях. — Русь жила первісно на Подонні. — Залежність задніпрянських племен від Хозарів. — Русь увільняється з під хозарської зверхности. — Літописна традиція про Олега. — Історичні дані про нього. — Аналіза літописної традиції. — Що можемо напевно сказати про Олега Віщого.

Наш старий літописець, що на поч. XII століття написав у Києві найстарший літопис, т. зв. „Повість временних літ“, подає таку картину повстання Руської Держави в Києві: На півночі, у Скандинавії, жило племя, зване Русь, з варяжського (себто скандинавського) роду. Воно прийшло на поклик новгородських Словен панувати над ними. Звідти щойно дорогою „від Варягів до Греків“, очевидно водною, дісталася та Русь до Києва та підбила його й ріжні східно - словянські племена: в сей спосіб повстала велика Руська Держава, що вже за Олега обіймала цілу Східну Словянщину разом з Галичиною й Волинею. Доконано сего вже в IX столітті.

Пізніші наукові досліди виявили, що так не було. Велика руська монархія в первісних часах не існувала й літописець переніс у минуле стан з часів Володимира Великого й Ярослава Мудрого, натягаючи до того фактичні дані й народні перекази.[1]) Аналіза самого літопису й дослід інших джерел, VI—X століть, виявили, що повстання Київської Руської Держави відбулося в інший спосіб. І так „дорога від Варягів до Греків“ розвинулася щойно в половині X ст., а перед тим значно важнішою комунікаційною артерією була Волга[2]). Стоїть се у звязку з давнішою (VII—IX ст.) східною торговлею, що мала величезне значіння для цілої Східної Европи, поки кочовики не розвалили хозарської держави й не вдерлися на стало в південно-українські степи (X століття)[3]). Варяги, як вказує археольогічний матеріял, переходили спершу волзькою дорогою на південь, до хозарської держави — чи то як купці, чи як наємні вояки. Тут вони стрінулися зі словянською кольонізацією.

Вже починаючи від VI століття, знаємо про оселі Словян над Доном, а в VIII ст. арабські письменники знають про набіги подонських Словян на східні краї. Цілий ряд вісток аж до середини X. ст. говорить про Донеччину й Чорноморя як територію Словян і Руси. Навіть маємо вістки про Руську Державу десь на півдні, над Доном. В 839 р. посли руського Князя, званого „каганом“, приходять до Царгороду; звідти дістаються аж до Німеччини. Там вони кажуть, що вони з роду Шведи[4]).

Вже з сеї вістки бачимо дві річи: перше, що Русь се Шведи, а друге, що їх Князь називається по хозарськи. Цілий ряд інших вісток, яких тут не можемо наводити задля браку місця[5]), потверджує сю першу вістку. Арабські письменники ібн-Фадлан (ок. 922 р.) й ібн-Даст (1 полов. X ст.) описують нам сего руського „кагана“ на східний зразок так, що бачимо вплив Хозарів і загалом Сходу на первісну організацію Руської Держави. Разом з тим ті самі письменники й ще інші виразно вказують на пануючу ролю Руси й підвладну Словян. Сьогодні вже нема ніякого сумніву, що первісно сформувався наш державний організм на півдні, в чорноморсько - азівських степах. Побіч того бачимо, що Варяги відіграли ролю орґанізаторів сеї держави.

Всі вістки про політичну активність Руси VIII—IX століття, навіть подекуди аж до половини X століття, вказують, що Русь ота могла жити лише на Поморю й над Доном. Несподівані напади на грецькі чорноморські кольонії з одного боку, а на каспійське побережжа й іще далі на схід з другого, могли походити лише від близьких сусідів, що добре знали Поморя. Далекий Київ не міг робити тих походів. Впрочім Русь з походу на Греків ще в середині X ст. вертається на схід, а не Дніпром до гори — як се читаємо у Льва Діякона. Отже Лівобережжа Дніпра й Подоння, як також старинна Тмуторокань над керченським проливом — се територія первісної Руської Держави.

Згаданий вище хозарський вплив не був лише мирним. Маємо в східніх джерелах вістки, що Русь підлягала й політично Хозарам. Сліди тої залежности маємо й у нашій традиції, записаній в літописі. А саме під 859 роком (що означає часи перед оснуванням Київської Держави, яке літописець відносить до 862 р.) сказано: „Брали данину Варяги, приходячи ізза моря, на Чуді, Словенах, Мері й Веси й на Кривичах, а Хозари брали на Полянах, Сіверянах і Вятичах, а брали по шкірці білої вивірки від хати.“ Трохи далі сказано, що Хозари брали данину й у Радимичів (під роком 885).

В іншім місці літописець передає ще переказ про данину мечами, яку Поляни давали Хозарам.

Бачимо з того, що кілька племен і то поселених на лівім березі Дніпра, платило данину Хозарам. Щодо Полян, то їх давніші оселі теж були на півдні, на „полі“, а старшим їх центром був Переяслав — і загалом, як виказують досліди, Поляни щойно пізніше вдерлися на правий беріг.[6]) Щодо інших племен, то вони також жили більше на південь, ніж їх знає літописець; відтиснули їх звідти щойно кочовики. Далі — щодо Києва не маємо ніяких археольогічних даних, щоб сюди доходили Хозари. Переказ про хозарську данину звязав із Києвом хтось пізніше, як уже забулося про степову Русь. Щодо часу тої залежности, то відноситься її до VII—VIII століття, але знаємо й із хозарських листів X ст. про (хвилеве бодай) поневолення Хозарами Руси.

В усякому разі вже в середині IX століття бачимо, що Русь проявляє якусь ширшу діяльність. А саме відомий Фотій у свому Посланію з 866 року, писаному після нападу Руси на сам Царгород, пише, що „той нарід, про який так часто говорено, що переважає всіх суворою вдачею й охотою до вбивання, себто Русь, опанувала сусідів і з того загордівши, підняла була руки на Ромейську Державу (себто Візантію)“.[7]) А десь при кінці IX чи на початку X ст. знаємо вже, що „володар Руси живе в місті, званім Куяб (= Київ)“.[8]) Отже на сей час — 860-ті до 900-тих років — випадає увільнення Руси з під влади Хозар, яких держава тоді вже була слаба, й навіть їх експанзія — може під впливом натиску Угрів, що якраз тоді переходили через наші степи. А сі часи за нашим літописом — се часи панування Олега Віщого (879—912 за літописом).

„Повість временних літ“ пише, що Олег, Київський Князь, панував по Рюрикові на півночі і потому підбив Київ, убивши Аскольда і Дира. Він зробив Київ центром цілої держави („се буди мати городомъ рускымъ“). З Києва підбиває цілий ряд племен, уже південних, а саме: Деревлян (883 р.), Сіверян (884 р.) і Радимичів (885 р.), а з Тиверцями й Уличами воює. Про підбивання західніх племен, як Дуліби, літопис не пише й вичислення їх як учасників походу на Царгород 907 р. се інтерполяція.[9]) Дальше Олег воює з Греками (907 і 911), вкінці гине від улюбленого коня. Могила його є в Києві.

При знанім уже наклоні до конструкцій у нашого літописця треба сі вістки приймати дуже обережно. Певні джерельні вістки про Олега маємо дві; перша — се договір з Греками з 911 р. (907 року ніякого договору не було, се комбінація літописця), друга — вістка хозарського документу з 930-их років про напад Олега на Хозарів. Умова з 911 року заключена з Греками, очевидно, не вперше. В ній говориться про „велику любов між християнами й Русею від богатьох літ“. У 10-тій точці умови говориться таке: „Як треба буде йти на війну, як будете воювати (умову пише Русь, Т. К.), а хотілиби вшанувати вашого Царя, то в який час і скільки їх не прийшлоб (Руси) і хотілиб остати в вашого Царя по своїй волі, нехай остають“. Дальше бачимо з договору, що під рукою Олега є якісь князі й бояри, а посли складаються з Варягів (як видко з імен). Мова йде тут про чорноморське побережжя й нігде нема згадки про Київ як столицю Руси. Другий документ, відкритий щойно 1912 року, пише таке: Роман (Лекапен, візантійський Цісар, 919-944) наслав Царя Руссії, Хальґу, на Хозар, але вони зуміли з ним розправитися. Хальґу потерпів невдачу, а зате Хозари рушили воювати Русь і побили війська Хальґу. Тоді Русь змушена була воювати Царгород, але війна не вдалася й Хальґу відступив до Персії[10]). Діялося се за кагана Йосифа, що почав панувати десь коло 930 року.

З обох сих документів виходить, що властивою територією Олегової Руси є Чорноморя й лівобережні степи. З сего можна заключати, що Олег не панував у Києві[11]), або бодай постійно там не княжив. Аналіза літописної традиції про Олега вказує, що літописець мав трояке джерело: 1) договір, з якого заключив, що Олег був Київським Князем, 2) устну традицію про Олега (похід на Царгород, смерть від коня, може якісь походи для підбоїв) і 3) могилу Олега в Києві. До того долучується ще вістка про боротьбу з Аскольдом і Диром, для якої Олег приїхав Дніпром від Угорського, південної частини Києва. Як ми бачили, договір не дає основи до твердження, що Олег був Київським Князем. Традиція про підбої самих лівобережних племен (за виїмком Деревлян) дуже легко могла скупитися довкола популярного в переказах Олега, перейшовши від інших Князів. Впрочім коли виключити Деревлян (з ними воює щойно Ігор), то всі інші племена міг Олег підбити й не бувши Київським Князем — бож бачимо в договорі під його рукою якихсь князів.

І справді, виразної традиції про Олега як Київського Князя ми поза „Повістю“ не маємо. Старша редакція „Повісти“, збережена в однім Новгородськім літописі, називає Олега лише воєводою Ігоря — бо там ще не знані договори з Греками. Про смерть Олега подано дві верзії: „Пішов Олег до Новгороду і звідти до Ладоги. Інші знову кажуть, що як ішов за море, вкусила його гадюка в ногу й від того

---

[1]) С. А. Корфъ, Замѣтка объ отношеніяхъ древне-русскаго лѣтописца къ монархическому принципу. ЖМНПр. 1909, VII, зокрема стор. 65-68.

[2]) A. Szelągowski, Najstarsze drogi z Polski na Wschód, Краків, 1909.

[3]) Дехто, напр. В. А. Брим, Путь из варяг в греки, ИОН, 1931, VI, відносить розвій „пути“ до IX століття, але в сій статті є недостатки; автор не знає нової літератури, як Смірнова, Ільїнського й послуґується передавненими концепціями.

[4]) Вістка т. зв. Бертинських річників, гл. Monumenta Germaniae historica, Scriptores, т. I. 434.

[5]) Найважніші в М. Грушевського, Виїмки з жерел до історії України-Руси, 1895, в українськім перекладі.

[6]) В. Пархоменко, У истоков русской государственности, 1924, стор. 57 і дд.

[7]) Виїмки з жерел, стор. 34.

[8]) Вістка в аль-Джайганія, там само, стор. 34.

[9]) Т. Коструба, Чи Галичина за кн. Олега належала до Києва? „Хліб. Шлях“, 1933, ч. 1.

[10]) М. Славінський, Другий хозарський лист із X віку. „Праці Укр. Вис. Пед. Інституту“, т. I, Прага, 1929, стор. 384.

[11]) Пархоменко, У истоков, стор. 76.

МІЛІОНОВИЙ ЗБУТ ПАПЕРЦІВ і ТУТОК „КАЛИНА" говорить про високу якість і дешеву ціну.
фабрика в Тернополі — фабричний склад Львів, ул. Бляхарська ч. 11. 12-10—50 тел. 239-84.

вмер. Могила його в Ладозі".[12]) Тут навіть не згадано про його могилу в Києві. Письменникиж середини XI ст. — Іларіон і Яків Монах — не згадують цілком Олега. Тому нема що наставати дуже на літописну традицію „Повісти" про обєднування племен як діло Олега вже в Києві.

Беручи на увагу всі труднощі, що їх витворюють наші джерела, один учений так пише про відношення Олега до Ігоря й їх обох до Києва: „Обидва могли брати участь в історично відомому поході на Царгород у 941 році, але після цього невдалого походу Олег пішов до Персії й там загинув у 943 р., а його територія, близька до Хозар, підпала знов під хозарську зверхність; а Ігор примушений був цілком одмовитися од участи в подіях південно - східніх, звернув усю свою увагу на дніпрянську територію і в боротьбі за міцне опанування середньою Подніпрянщиною він там і погиб від Деревлян в 945 р."[13])

Щож можемо сказати про дійсного, історичного, а не легендарного Олега?

Ледви чи був він Київським Князем, а як і був (вістка аль-Джайганія й може якась невиразна київська традиція), то коротко. Діяльність його скуплюється на півдні, в первісній Руси. Там він зумів покорити під свою владу якихсь племінних князиків, що в договорі 911 року виступають „під його рукою." З ними воює Царгород і диктує йому свої умови. Йшло про управильнення міжсусідських відносин на Чорноморю, подекуди і про торговлю. Сей похід украсила поетична повість про здобуття хитрощами Царгороду — приробивши колеса до човнів. В тій повісті, чи пісні, слідно ріжницю між Руссю, для якої Греки шиють вітрила з дорогої матерії, та Словянами, для котрих шиють простіші вітрила. Варягів бачимо й у складі князів і бояр під рукою Олега, отже ясно, що пануючим елєментом були Варяги. Пізніше відносини з Греками були вже приязні. Знаємо, що руські полки помагають Грекам у їх боротьбі в Болгарії коло 920 року та в інших роках. Крім того Русь відбуває тоді кілька походів на схід — напр. у 909/910 чи 912/913 роках[14]). З намови Романа, як ми бачили, воює Олег і пізніше, але з нещасливим закінченням. Се вже всі наші вістки про Князя Олега Віщого.

Теофіль Коструба.

[12]) Новгородская лѣтопись по синодальному харатейному списку. Петербург, 1888, стор. 7 (під роком 922).

[13]) В. Пархомейко, Олег та Ігор (До питання про їх взаємовідносини). „Записки іст.-філол. Відділу УАН", т. IV, стор. 146-147.

[14]) Вісти зібрані в М. Грушевського, Історія, т. I, 2. вид., стор. 387-389.

Нові видання

Катря Гриневичева: **Шестикрилець,** історична повість. „Українська Бібліотека" ч. 35. Львів 1935. Видавець Іван Тиктор. Обгортка рисунку М. Бутовича. Друковано 5.000 примірників. Сторін 132. Формат 19 × 13 цм. В книжці є світлина авторки. — Оцінку твору подамо пізніше.

Ірена Вільде: **Метелики на шпильках.** В-во „Ізмарагд". Львів 1936. Сторін 152. Формат 19 × 13 цм. Ціна не подана. — Оцінку писань сеї молодої авторки подамо пізніше.

Олесь Чмелик: **Богданчик-Пустунчик.** Казка-правда про одного збиточника. Образки Михайла Фартуха. Львів 1935 р. Видавництво „Світ Дитини". Діточа Бібліотека, книжечка: 171. Ст. 44. Формат: 17 цм. × 12 цм.

Франц Коковський: **Слідами забутих предків.** (Оповідання з минулого Лемківщини). Образки Михайла Фартуха. Львів 1935. Накладом видавництва „Світ Дитини". Діточа Бібліотека, книжечка: 168. Ст. 80. Формат: 17 × 12 цм.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Іновірці про Св. Отця. Найбільший щоденник Цейльону „The Ceylon Daily News", некатолицький, в отсей спосіб оцінює діяльність Св. Отця Пія XI: „Навіть той, котрому ідея папства чужа, не може нічого закинути особі Пія XI. Стільки енергії і стільки притягаючої сили є в Його особі, що цілий світ слухає, коли він промовляє. Він обдарований дуже делікатною здібністю відчування моральних вартостей, справедливости й суті свободи. Знайти його можна все й всюди по стороні добра, в обороні якого безустанно виступає і до сього хоче запалити цілий світ. Папа не мішається до рухів політичних і соціяльних ніякого краю ані в відносини межи краями. Голос забирає тільки тоді, коли в небезпеці моральний порядок, коли Божі засади справедливости занедбані. Його абсолютна щирість є понад усякі сумніви." — (КАП).

Празник св. свщмч. Йосафата святкували львівські ОО. Василіяни величаво 1. XII. ц. р. Свято попередила девятниця. 9 днів щовечора сходилося до 200 вірних, щоб звеличати св. Йосафата молебном у його честь і послухати науки про Його святе життя. В неділю 1. XII. щирий переємник ідей св. Йосафата еп. Бучко відправив архиерейську Службу Божу й мав проповідь до вірних, що тісно заповнили церкву. Досить згадати, що того дня запричащалося 662 осіб. Сльози-перли блестіли на очах приявних, коли слухали пів години Владіки, що болів душею над трагедією нашого народу, в котрім є люди, що досі ще частинно цураються, а частинно лайкою обкидають найкращого світоча, славу й гордість нашої землі. Інакша булаб сьогодні доля нашого народу, якби він у свій час приняв був свят-йосафатівську ідею за свою. Під кінець проповіди вірні одним серцем і одними устами повторяли в голос за Владикою слова приречення, що витревають у св. католицькій вірі й у своїм св. обряді дозагину та працюватимуть вірно й щиро над здійсненням заповіту Спасителя: „Да вси єдино будуть". Зворушення, що огорнуло всіх під кінець проповіди, перейшло в рід молитовної екстази, коли Архиерей заінтонував тремтючим голосом: „Боже великий єдиний" і ціла церква підхопила й наболілим серцем співала слова гимну-молитви. Бадьорими звуками католицького гимну: „О спомагай нас..." провожали вірні свойого Архиєрея при виході з церкви вже по 13 год. (л).

Католицькі епископи Югославії видали посланіє до всіх католиків, щоби святкувати ювилей 1050-ліття смерти св. Методія. В декотрих місцевостях вже відбулися величаві ювилейні обходи.

В Загребі в Югославії відбулися величаві обходи з приводу 1050 роковин смерти св. Методія. Дня 24. XI. Преосв. Нияраді відправив архиерейську Службу Божу в загребській катедрі в прияві митрополита Бавера і других Владик. Співав хор св. Кирила й Методія. Проповідь виголосив о. др Бакшіч. Службу Божу і проповідь передавали радіем на цілу Югославію. По Службі Божій пішла велика процесія до гр.-кат. церкви й там відкрито памяткову таблицю на спомин того ювилею. Вулицю коло гр.-кат. церкви названо вулицею св. Кирила й Методія.

Місії в Боснії. О. Палінкаш ЧСВВ, родом з Коцура, відбув св. Місії в босняцьких парохіях: Пріявор, Лишня, Банялюка й Церовляни. Нарід горнувся до церкви на науки о. місіонаря. Його труд видасть напевно гарні духові плоди.

В Шумечі (Югославія) нововисвячений священик о. Йосиф Меленюк відправив свою першу Службу Божу. Місцевий парох о. Микола Орос виголосив гарну проповідь про важність священства і священичої праці.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В КОВЛІ коло зелізничого двірця поліція зустріла двох членів ОУН: Никитюка та Силюка. Вони побачивши поліцію зачали стріляти і втікати. Тоді поліціянти застрілили обох втікачів. Никитюк і Силюк мали вбити в літі с. р. двох поліціянтів, одного команданта постерунку і православного священика Пятаченка.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ПОЛЯКІВ на Литві тревають дальше. На днях литовські власти засудили на тяжкі кари ряд членів польського просвітного товариства.

НА ЧЕСЬКІМ ШЛЕЗЬКУ в м. Хваловицях німецьке населення урядило демонстрацію підчас обходу чеського державного свята. Німці співали пісню „Вахт ам Райн". Увязнено кількох Німців.

В МОСКВІ підчас пожежі тюрми погибли колишні провідники галицьких комуністів: Петро Стасюк, Роман Кузьма (Турянський) і Адріян Леонтович. Товариші заманили їх до Москви і посадили в тюрму, в котрій вони „припадково" згоріли живцем. Діждалися дійсно страшної „надгороди" за те, що літами вмовляли свому народові, що влада „товаришів" добра...

В ЮГОСЛАВІЇ проголошено політичну амнестію. Около 1.200 осіб вийшло з вязниць. Декрет про амнестію відноситься також до проступків проти пресового закона і проти закона про охорону лісів.

ІТАЛІЙСЬКІ ВОЄННІ КРУГИ заявляють, що Італія побоюючись конфлікту з Англією, сконцентрувала в трикутнику Сардинія—Туніс—Сицилія 2.700 воєнних літаків. Англія має на Середземнім морі лише 670 воєнних літаків.

ІТАЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО повідомило Міжнародне Бюро Праці в Женеві, що не візьме участи в нарадах Міжнародної Морської Конференції торговельної маринарки, бо реформи передбачені в деннім порядку конференції вже впроваджені в фашистівськім законодавстві.

БЕЛЬҐІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ Леопольд III. виїхав до Лондону. Паризька преса пише, що король Леопольд III. яко тісно посвоячений з італійським королівським домом має посередничити в спорі між Італією й Англією.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕМІЄР Лявaль звернувся щераз з апелем до Муссолінія, щоб оповістив нові мирові предложення, які моглиб оправдати відложення засідання санкційного комітету, що має відбутися 12 с. м.

В ЛОНДОНІ відбулося засідання ради міністрів. Британські міністри одноголосно рішили, що нафтові санкції проти Італії муситься впровадити в життя.

АНГЛІЙСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Гор виїхав на місячну лікувальну відпустку до Швайцарії. Його заступатиме мін. Іден. З того заступства заключують, що англійське правительство вестиме дальше енергійно санкційну акцію проти Італії.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР Голл заявив, що Злучені Держави Півн. Америки заборонять вивозити бавовну до Італії, бо Італійці уживають її до виробу вибухових матеріялів.

БРАЗИЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ухвалило надзвичайні декрети, щоб очистити армію й адміністраційний апарат від комуністів. Правительства Аргентини і Парагваю обіцяли бразилійському правительству поміч в боротьбі з затіями Комінтерну.

КИТАЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО видало заборону вивозити до Італії потягові звірята, кавчук, металі і мінерали. Рівночасно впроваджено заборону привозу італійських товарів до Китаю.

НОВИНКИ

Не забудьте в грудні прислати цілорічну передплату на „Нову Зорю“, бо від того в великій мірі залежить, яка буде ґазета в слідуючім році.

Т-во Вакаційних Осель 4.XII. с. р. в салі театру „Ріжнородностей“ у Львові дало концерт з приводу 30-ліття свойого існування. Коцерт був добре підготовлений, програма ріжнородна, виконавці, переважно малесенькі діти, дуже симпатичні. Тільки публика не дуже дописала. Прикро вражали цілі острівці порожних крісел.

Наш дириґент у радію. 22 с. м. передаватиме львівське радіо на всі радіостації концерт орхестри львівської фільгармонії, якою дириґуватиме відомий наш композитор Антін Рудницький. В концерті будуть виконані й деякі твори композитора.

На інвестиційні роботи у львівському воєвідстві призначено 12 міл. зол. З того 2 міл. на будову державних доріг. Перебудують шоси Львів — Жовква і Львів — Винники. Великі інвестиційні роботи будуть ведені у Львові, Дрогобичі, Бориславі, Перемишлі, Ряшеві і Сяноці.

Геть з чужими виробами по наших церквах! — Чи не стати нас на се, щоб на Різдво горіли в кождій церкві л и ш е наші свічки „КЕРОС“.

В Делятині відбулися листопадові роковини торжественно. Рано місцевий парох о. Золотий відправив Службу Божу в наміренні українського народу, о. катехит Сохацький виголосив глибоко обдуману проповідь. В неділю 3. XI. в салі парохіяльної читальні Т-ва „Скали“ відбулася „Листопадова Академія“. Промову виголосив м-р Ст. Гарасимович. Деклямували: луговик Ол. Онищук „В гору чола“, панна Римаруківна „Україні“, п. Скибівна: „Дружби“ і п. О. Микитюківна „Листопадові рефлєксії.“ Місцевий парохіяльний хор під упр. м-ра Гарасимовича гарно відспівав кілька пісень. Проф. Ціховський відспівав баритонове сольо „Вязанка стрілецьких пісень.„

Одинока українська фабрика футер „Хром“, Пр. Торг. Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всілякого рода футряні шкірки, як також приймає до крашення і перерібки уживані футра. 126—1—16

6.536 адвокатів є тепер в цілій Польщі.

Безробітних в Польщі в дні 1 грудня с. р. було 308.888 осіб.

В Липську відбувся пятий конґрес робітничого фронту. Брало в ньому участь 4000 людей з цілої Німеччини.

В Швайцарії основують заведення, де дівчата-наречені приготовляються до поважних обовязків господині, жінки й будучої матери.

Франція має найсильніщу фльоту підводних суден.

В Англії 93% гірників висказалося за страйком у вуглевім промислі.

В анґлійській мові вийшов переклад твору В. Соловйова „Плятон“.

В 12 стейтах Мехіка заборонено всякі богослуження і позбавлено священників горожанських прав.

Абісинці погрожують погромом всіх білих, що жиють в Абісинії.

Гумор. — Непевність. — На другий день по цілонічній пиятиці, вечером, приходить до шинку п. Л. і питає: Чи був тут вчера в ночи мій приятель Г.? — Був. — А я з ним був?...

На „Приязну розмову“ знов не стало місця. Помістимо її на другий тиждень.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Потрібний в парохії до культурно-освітної праці інтелігент - католик, добрий дириґент, який вчивби також церковного співу на два голоси. Зголошення враз з услівями слати до Уряду парохіяльного в Переволоці, п. Бучач. 140—1—2

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На зимовий сезон

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? **Вибір великий!**

КІНА

АПОЛЛЬО: Втеча.
ҐРАЖИНА: Вередлива Маріетта.
КАСИНО: Ясновельможний пан шофер.
КОПЕРНИК: Бенґалі.
МАРУСЕНЬКА: Бенґалі.
МІРАЖ. Катюша.
МУЗА: Секвоя.
ПАКС: Були собі два ґільтаї і додатки.
ПАЛЯС: Рапсодія Балтику.
СТИЛЕВИЙ: Не відходи від мене і ревія.
ТОН: Мала мати.
УТІХА: Малібу і ревія.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

1000 золотих надгороди

Великий конкурс фірми „Польський Текстиль“

1 надгорода 300 зл. в готівці.
2 надгорода 200 зл. в готівці.
3 надгорода 80 зл. в готівці.
4 надгорода 60 зл. в готівці.
5 надгорода 40 зл. в готівці.
6 надгорода 20 зл, в готівці.

1 радієвий лямповий апарат вартости 150 зл.

і 1 ровер найліпшої марки вартости 150 зл.

В ціли зєднання собі постійних клієнтів серед широких верств консументів нашого краю постановили ми оголосити великий конкурс з грошевими надгородами за добре розвязання шаради.

Правильне розвязання треба прислати рівночасно з замовленням на один або більше з нижше вичислених реклямових комплєтів.

	7	

Пояснення: До 8 вільних піль треба вставити довільні числа від 5 — 11 в той спосіб, щоб їх сума у всіх напрямах дала число 21.

Беручи під увагу загальну господарську кризу, як також в ціли поборювання несолідних фірм, котрі висилають тандиту, постановили ми знизити ціни наших комплєтів до рівня ніколи дотепер ненотованого. — Наші реклямові комплєти з величезною знижкою цін:

Тільки за зл. 9 сот. 50

висилаємо 3 метри матерії на елеґантний мужеський одяг, (взори бельських камґарнів) або 1 мужеський одяг, готовий, гладкий,або десеневий з добрим викінченням від ч. 46 — 52, 1 мужеський пульовер, зимовий грубий і теплий, в жакардових десенях, з шалевим ковніром, 1 мужеську сорочку в добрім ґатунку з сатиновим викінченням або 1 пару білих підштанців в знаменитім ґатунку, 1 мужеський вовняний шаль або 1 замшевий поясок до штанів з гарною ніклевою клямрою, 1 пару десеневих скарпеток, 1 шовкову краватку і 3 мужеські хустинки до носа. Той самий комплєт в ліпшім ґатунку зл. 11 сот. 50, а в найліпшім ґатунку зл. 13 сот. 40

Тільки за зл. 9 сот. 60

висилаємо 4 метри матеріялу на модну дамську сукню, 1 светер (пульовер) дамський, д. модний. 1 зимову хустку чисто вовняну в ясні або темні крати, 1 пару дамських пантофель, (подати ч. взуття), 1 дамську сорочку маданолямову в усіх краєках, або 1 дамську сорочку п. вовняну, 1 п. дамських реформ з єластичного трикоту. 1 п. дамських панчіх вовна з шовком або 1 апашку чисто вовняну, дуже модну, в гарні взори, 1 поясок, 1 п. рукавичок чисто вовняних д. елеґантних і 3 дамські батистові хустинки до носа. Той самий комплєт в ліпшім ґатунку зл. 12·20, а в найліпшім ґатунку зл. 13·95.

Тільки за зл. 22 сот. 95

висилаємо 1 штуку білого полотна 17 метрів в д. добрім ґатунку на білля всякого рода фірми І. К. Познанський, 2 пікові ковдри на ліжка в жакардові квіти, 6 метрів мягкої й пушистої флянелі на білля, ніками і пляфроки або 6 метрів зефіру в модні смужки на денні мужеські сорочки, 6 м. ручникового білого вайр кістюк, або 6 вафлевих ручників з френзлями і 2 стінні дивани в гарні, ткані образи. Той самий комплєт в найліпшім ґатунку зл. 24·95.

Вместо згадані комплєти висилаємо за почтовою післяплатою на листовне замовлення. Платиться при відборі на почті. БЕЗ РИЗИКА: Коли товар не подобається, приймаємо його назад а гроші за него зараз звертаємо. Кождий, що прішле правильну розвязку шаради разом з замовленням на один або більше комплєтів, буде поміщений на лісті учасників при поділі надгород. Поділ надгород відбудеться в прияві лодзького ресента дня 18 грудня 1935 року.

Адресувати: **„Polski Tekstyl“,** przy fabryce **„Kade“, Łódź, ul. Południowa 11/21.**

Крім грошевих надгород долучаємо до кождої пачки вартісні премії.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюються 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opiacono ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 12 грудня 1935. Ч. 95 (893)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Львів 505.796

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ КАТОЛИКІВ В НІМЕЧЧИНІ

Під ріжними позорами увязнено в Третій Державі ряд священиків і католицьких діячів. Зпочатку робили се „для безпеки увязнених", пізніше з причини „девізових переступств", тепер роблять се для „безпеки інтересів держави." Під сим замітом увязнено недавно в Берліні пралата Баната, керманича інформаційного бюра берлінського катол. Ординаріяту. В Вірцбурґу увязнили ґенерального вікарія, пралата Мільтенберґера і каноніка Гарта, в Надренії керманича католицьких організацій молоді, пралата Клеменса. Ціль тих увязнень без сумніву розбиття інформаційного бюра, зорганізованого останною конференцією катол. Епископату в Фульді. На чолі того бюра став кардинал Бертрам з м. Бресляв. Кардинал Бертрам прибув недавно до Берліна, де нараджувався з Апостольським Нунцієм і берлінським епископом Прайсінгом. В звязку з тими нарадами сподіються офіціяльного протесту німецького Епископату проти нових репресій (КАП).

Тільки цей буде мати обезпечені будинки в 1/3 частині їх вартости в

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

хто викупить найдальше до 25 грудня ц. р. свою полісу у місцевого аґента „Дністра".

На півночі без дров

З Архангельська пишуть „Правді": Многим буде видаватися неправдоподібне повідомлення, що в Північнім краю не опалюється богато шкіл з причини недостачі дров! В богатьох районних часописах Північного краю можна вичитати сотні жалоб учителів на брак дров у школах. В однім з районових центрів у школі темно й холодно, бо ніхто не подбав ні про дрова, ні про нафту. В Котласькім районі нема дров в десяти школах, у Приозернім — таксамо, в Межирічинськім — в половині шкіл. — До того треба знати, що недалеко від тих місцевостей є величезні ліси. В них маса опалового дерева просто бутвіє. Одначе в „соціялістичнім господарстві" нікому не хочеться подбати за доставу того дерева до шкіл.

Війна в Африці

На північнім фронті після тритижневих боїв італійські війська опанували важний операційний пункт Аббі-Адді в горах Тембіен. З тою хвилею м. Макалле має нове получення з запіллям: Адуа — просмик Абаро—Макалле. Се получення скріпило положення першого італійського корпусу. Італійські літаки дальше бомбардують м. Дессіє. На полудневім фронті італійські війська перейшли до оборони і зачали організувати малі твердиньки здовж долин рік. З тих фортів вирушають окремими відділами на патролювання передпілля і притім доходить до боїв з Абісинцями.

Знов заворушення в Каїрі

Французька преса доносить з Каїра: Єгипетська націоналістична університетська молодь знов уряджувала протианґлійські демонстрації. На кількох державних будинках египетські націоналісти вивісили революційні червоно-чорні прапори. Шкільні будинки окружені поліцією. Молодь забарикадувалася в одній лічниці. В кількох дільницях міста перервана комунікація. Поліція розганяючи демонстрантів стріляла і ранила богато осіб. Ранений також комендант поліції в Каїрі. В демонстраціях взяло участь коло 5 тисяч націоналістичних студентів. В місті сконсиґновано відділи поліції й війська. Студенти пропаґують бойкот анґлійських товарів.

Скінчила „теольоґічну" карієру

Тепер зачинає інакшу.

„Последнія Новости" принесли цікаву допись з Білгороду. Зміст: Александра Николаева зачала свою карієру з того, що „доказала", немовби Христос був — Єгиптянином. На вістку про те старий митрополит Антоній казав собі предложити зміст її твору і перечитавши написав на нім коротку, але виразну оцінку: „Дурна". Так Александра Николаева скінчила свою „теольоґічну" карієру в Сербії. Та вона не стратила охоти до дальшої „праці" й оповістила афіші нового веселого змісту про Юду біблійного і Юду Ганессі і т. п. І все те відбувається в „Домі русской культури", котрий коштував міліони. Їх заощаджено на допомогах еміґрантам з Росії, котрих щедро спомагала Сербія...

Бурі над Францією

Над Францією перейшли страшні вихри і бурі зі зливними дощами. Буря знищила м. і. радієву стацію в Бордо і летунські ганґари на летовищі в м. Ліксей. Вітер вирвав з корінем богато старих дерев. Внаслідок того на деяких шляхах перервана самоходова комунікація. В департаментах Британь, Вандея і Жіронді ушкоджені телефонічні проводи. В департаменті Іль де Франс буря вирвала з корінем 200 літний кедр, що мав 8 метрів проміру. Ріки Марна і Саона загрожують виливом. Буря і злива перервали зелізниче получення Шамок—Раймс. Бурі і зливи спричинили міліонові шкоди на значних просторах Франції.

Пес сан-бернард загриз дитину

Собака сан-бернардської породи, славна своєю добродушністю, в анґлійськім селі Істлей загризла на смерть одинадцятьмісячну дитину. В яких обставинах розіграла трагедія, невідомо. Батьки дівчинки, котрі не мають інших дітей, почули крик на дворі. Вибігли з хати й побачили, що пес вхопив голову дитини в пащу. Смерть наступила миттю. Собака прожила в тім домі понад 8 літ і ніколи не проявила найменшого роздражнення. Тепер її застрілили. Не даром наш народ має приповідку: „Не вір як псови!" Видно, вже давно спрактикував, що й пес непевний.

Перший Український Педаґоґічний Зїзд

І. В обличчі великої національної катастрофи.

Виховання молоді се справа великої ваги. Бо яке виховання одержить молодь, така буде пізніше суспільність. Коли те виховання буде позитивне, тоді й суспільність буде здорова. Колиж виховання буде неґативне, тоді суспільність буде точити рак недуги, що скорше чи пізніше закінчиться катастрофою.

Розуміють се суспільности, котрі думають про свою будуччину. Тому вони присвячують вихованню молоді особливу увагу. Виявляється це в ріжних формах. Передовсім у розвою педаґоґічної літератури і зокрема педаґоґічної преси. Далі у відчитах і дискусіях на педаґоґічні теми. Вкінці — в спеціяльних педаґоґічних зїздах. Ті педаґоґічні засоби мають на Заході вже свою вироблену традицію і значіння. Вони — дороговказ на шляху до виховання народів.

А як стоїть справа виховання молоді в нас?

Скажемо відразу: та справа в нас доси справді „стоїть" — в дослівнім значінні того слова. Бо чи богата в нас педаґоґічна література? Чи богато було в нас доси відчитів і дискусій на педаґоґічні теми? Та найбільш наглядний доказ дотеперішнього застою в нас справи виховання молоді се те, що наш педаґоґічний зїзд, котрий недавно, бо в днях 2 і 3. XI. б. р., відбувся у Львові, се перший український спеціяльно педаґоґічний зїзд на Галицькій Землі взагалі. Тим більше він для нас цікавий і важний.

Та особливу цікавість викликає сей Перший Український Педаґоґічний Зїзд ще з одної особливої причини. Та причина се час, в якім той Зїзд відбувся.

А відбувся Перший Український Педаґоґічний Зїзд в особливім часі. Він відбувся в часі, коли весь український нарід стоїть в обличчі великої національної катастрофи, одної з найбільших національних катастроф, які були на Україні впродовж цілої її історії. Сей зїзд відбувся на руїнах Української Держави, що відродилася була в 1918 р. на всім просторі українських земель. І на руїнах — навіть людського достоїнства на 3/4-тинах українських земель на схід від Збруча...

Тільки дуже поверховний обсерватор подій на Україні в 1918 р. буде твердити, що причини останньої нашої великої національної катастрофи лежать поза нами. Хто глибше шукає за тими причинами, той не може не доглянути, що головні

причини останньої нашої великої національної катастрофи в нас самих.

Не маємо наміру розглядати в отсій статті ширше причини нашої останньої великої національної катастрофи. Се робили ми в „Н. Зорі" вже нераз з приводу роковин історичних подій, котрі відбулися на Україні в 1918-ім році і в слідуючих літах.*) Тут скажемо тільки коротко, що головною причиною тої катастрофи був негативізм, яким була пересякнена наскрізь передовсім інтеліґенція і молодь на Великій Україні та яким під їх впливом заразилася була у великій мірі також українська інтеліґенція й українська молодь Галичини.

Чи треба наводити загально відомі факти на потвердження сказаного вище?

Вистане пригадати, що безпосередно перед вибухом останньої великої всесвітної війни, у висліді котрої повстала в 1918 р. Українська Держава над Дніпром і над Дністром, майже вся українська інтеліґенція й українська молодь на Великій Україні визнавала соціялізм або симпатизувала з ним. Тяга до соціялізму серед української інтеліґенції на Вел. Україні була тоді така загальна, що там майже всі українські партії вже в своїх назвах зазначували свое прихильне відношення до соціялізму. І так бачимо тоді такі більші українські партії на Вел. Україні: 1) соціял-демократів, 2) соціялістів-революціонерів, 3) соціялістів-самостійників, 4) соціялістів-федералістів і т. д. Крім тих українських соціялістичних партій істнувала вже тоді на Україні партія большевиків-комуністів з орієнтацією на Москву, до якої також належало богато української інтеліґенції та українського робітництва.

Чиж дивно, що великоукраїнська інтеліґенція і молодь, виховані в соціялістичнім дусі, більше дорожили соціялізмом ніж українською національною державністю?

Вище цінування великоукраїнською інтеліґенцією і молодю соціялізму ніж української національної державности се ще не все, що спричинило нашу останню велику національну катастрофу. Крім соціялізму у великій мірі заважив тут також взагалі негативізм, яким була наскрізь пересякла інтеліґенція і молодь на Великій Україні. Той негативізм був слідний на Вел. Україні скрізь: в життю суспільнім, політичнім, культурнім і т. д. Він і рішив про долю Української Держави над Дніпром. Бо він вилився в бунт, який підняла була проти Української Держави в 1918 р. українська соціялістична інтеліґенція Вел. України. Той бунт і завалив нашу державу.

Негативізм української інтеліґенції і молоді на Вел. Україні мав свою причину. Та причина була: негативістичне виховання тої інтеліґенції й молоді. Як відомо, інтеліґенція і молодь на Вел. Україні виховувалася передовсім на російській літературі і взагалі на російській культурі, котрі у великій мірі пересякли суспільним, політичним і культурним нігілізмом. Наша інтеліґенція і молодь на Вел. Україні виховувалася крім того також на своїй анархії, якої так богато в історії України та яку так зідеалізувала українська гарна і навіть українська наукова (!) література. Пригадаймо напр. нову українську історіографію з її виправдуванням анархії в княжих і козацьких часах. Пригадаймо українське гарне письменство з його ідеалізуванням напр. гайдамаччини. Який негативний вплив мало все те і мусіло мати на нашу інтеліґенцію на Вел. Україні і зокрема на тамошню нашу молодь!

Той негативний вплив не обмежається тільки на Вел. Україну. Він робив свое також в Галичині. Бо також галицька молодь виховувалася на творах великоукраїнських авторів. У висліді також українська молодь у Галичині заразилася по части великоукраїнським негативізмом. Тому та молодь так легко дала себе втягнути до бунту проти Української Держави в 1918 р. Вона й рішила про страшний успіх бунту.

І не тільки в 1918 р. виявилися в нас сумні наслідки негативістичного виховання нашої молоді і взагалі суспільности. Також пізніше, аж по нинішний день, бачимо наглядно наслідки такого виховання. Ті наслідки в ріжних часах виявлялися в ріжних формах. Так був недавно час, коли майже вся наша суспільність в Галичині була до тої міри пересякла негативізмом, що й чути не хотіла про якусь позитивну політику в Польщі і навіть поборювала домагання національно - територіяльної самоуправи українських земель у Польщі, яке ще в 1928 р. піднесла була „Н. Зоря." Так далі був час, коли майже вся наша суспільність в Галичині симпатизувала з большевиками. Зокрема що торкається нашої молоді, то негативізм, яким була пересякла наша старша інтеліґенція, загнав нашу молодь зразу до УВО, відтак до ОУН. Кілько шкоди наробив той негативізм нашої молоді їй самій та всьому нашому народови в Польщі, се загально відоме. Він став дійсною трагедією нашої молоді та нашого народу в Польщі. Останній акт тої трагедії відбувається саме на наших очах перед судом у Варшаві, де судять наших 12 молодих хлопців і дівчат за вбийство міністра Перацкого.

Ми весь час боролися з негативізмом серед нашої суспільности у всіх його формах, виказуючи його велику шкідливість для нас. Однаково: в політиці і в суспільнім та культурнім життю. Зокрема богато уваги присвячували ми справам виховання нашої молоді.

Тому з особливим інтересом зустріли ми Перший Український Педагоґічний Зїзд, що відбувся недавно у Львові.

Якже сей Зїзд поставився до виховання нашої молоді і взагалі нашого народу? Чи замітив він браки в дотеперішнім вихованню і які? Та найважніше: які нові шляхи намітив він для того виховання?

На всі ті питання спробуємо дати відповідь в „Новій Зорі".

*) В „Н. Зорі" появилися на ту тему слідуючі важніші статті: в 1928 р.: 1) Українська Держава. 29. IV. 1918—29. IV. 1928 (Огляд історичних фактів), (ч. 31); 2) Листопадова лекція (ч. 84); в 1929 р.: 3) Вічна трагедія України. В 10-ті роковини катастрофи української державности в Галичині (ч. 41); в 1930 р.: 4) В 10-ту річницю ліквідації Галицької Армії (ч. 44); в 1933 р.: 5) В обличчі трагедії Великої України. Чого не слід забувати, протестуючи проти большевиків (ч. 67); 6) Большевики й Україна в 1917—1920 рр. Як Українці помагали большевикам окупувати Україну (ч. 68); 7) Причини катастрофи. Чому Українці помагали большевикам окупувати Україну (ч. 69); 1934 р.: 8) В 16-ті роковини. Думки перед 1 листопада (ч. 81); в 1935 р.: 9) Як ми будували державу. В 16-ті роковини нашої державної катастрофи в Галичині (ч. 53).

Листопадові роковини в Канаді

Дня 3 листопада с. р. в Вінніпеґу відбулася величава академія з приводу 17-тих роковин Листопадового зриву. В сій національній маніфестації взяли участь всі українські католицькі парохії та їх братні організації, запомогові брацтва, читальня „Просвіти" ім. Шевченка та Союз Гетьманців Державників. Академію звеличав своєю присутністю Екец. Кир Василій. Академію відкрив вступним словом п. Т. Мельничук. Програма обходу була дуже ріжнородна й виконана бездоганно. Надзвичайне враження викликав на учасників живий образ. Гарно прибрана дівчина з тризубом представляла Україну. По обох боках тримали почесну варту молоденькі пластуни з прапорами українським і британським. По обох боках сеї ґрупи уставилися б. стрільці УГА і їх провідник виголосив „присягу—клятву" Пачовського. Промови виголосили редактор Т. Дацків та о. д-р Кушнір і б. хор. УСС п. Дм. Микитюк. Роковини увінчалися також матеріяльним успіхом, бо зі вступів і збірки на салі зискано 300 дол., які вислано на допомогу інвалідам у Старім Краю. (З „Канад. Фармера").

Промова мін. Квятковского

В соймі виголосив промову віцепремієр і міністр фінансів Квятковский. Зміст: В часах довготреваючих криз тяжко вдержати буджет в рівновазі. Одначе коли дефіцит в буджеті хронічно повторяється, то буджет стає неначе „пекольною машиною", що поглиблює прояви загальної депресії і кризи. Наслідки незрівноваженого буджету: збільшення безробіття, заломлювання одиниць і цілих господарських ґруп, невиплатність руйнуюча кредитовий апарат, вкінці нагальне корчення консумпційної здібности населення. Довготревалий буджетовий дефіцит нищить самі підстави суспільного господарства і загрожує сталість валюти. Дальше толєрування недобору неможливе. Правительство зачало в 1935 р. акцію проти дефіциту, а саме розписало внутрішну позичку. Одначе така кредитова форма полагодження дефіциту криє в собі ріжні небезпеки. Треба передовсім знизити видатки. За 7 місяців с. р. дефіцит в буджеті дійшов до 190 міліонів зл., себто перевисшив трикратно дефіцит цілого минулого господарського року! Загальна цифра дефіциту в часі кризи винесла більше як 1.140 міліонів зл. Якіж способи має правительство, щоб покрити дефіцит, коли відкинути інфляцію як найгіршу систему вивласнення найбідніших людей і не брати в рахубу редукцій платень та неплачення доставцям? В світовій господарці пануе хаос. Держави обмежують взаїмний товарообмін. Промислові держави змагають до хліборобської самовистарчальности і навпаки хліборобські держави розбудовують власний промисл. З огляду на таке положення в світі не можна рахувати на доходи з польської торговлі. Також нема виглядів на закордонні кредити. Тому головну увагу треба звернути на внутрішний ринок. Але консумпційна сила населення Польщі сильно впала. Одна особа на селі видає денно пересічно 11 сотиків! На основі даних з 1932 р. задовження сільського населення виносило коло 3.500 міліонів злотих. Податкові залеглости селянства досягли цифри 350 міліонів злотих. На селі пануе велика нужда, бо польське село вернулося до натуральної господарки. Треба перевести глибоку реформу в устрою польської суспільної господарки: піднести рентовність селянського господарства, стреміти до розвою міст, торговлі і промислу, щоб вони могли дати працю великій армії молодого покоління. Треба змагати до збільшення сили купна села. Се принесе у висліді поправу для промислу, торговлі й міст. При монтуванню буджетової рівноваги не можна обтяжувати сільського населення новими тягарами. Правительство мусіло занятися справою т. зв. ножиць цін і картелів. Тому правительство рішило інтервеніювати в справі скартелізованих цін. Правительственні декрети про картелі стремлять до відтяження широких працюючих верств консументів і до оживлення хліборобського ринку. Рада міністрів ухвалила на днях новий декрет про знижку комунальних данин зокрема тих, що тяжать на хліборобстві. Той декрет касуе право побирати мита й оплати вїздові, ґроткові, мостові і частинно т. зв. постоеві. Той самий декрет уповажняе правительство до обмеження додатків до ґрунтового податку. Рівночасно ухвалено декрет, котрий уповажняе правні особи знижати приватні емеритури. Тут йде про емеритури, що сягають тисячів злотих місячно. Дотепер міністр промислу і торговлі скасував кількадесять картелів. Розвязування картелів буде йти дальше. Покищо подешевіли: цукор, вуголь, зелізо і нафта. Дотепер правительство звертало увагу передовсім на організаційні й політичні справи. Відтепер зачинаеться доба відбудови господарського життя. Правительство мусить інтервеніювати, бо так е на цілій земній кулі. Одначе правительство буде перебудовувати господарське самоврядування. В звязку з тим буде обмежений етатизм.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Поможіть брат братові!

Всі свідомі Українці поможуть в зимі жертвам голоду і холоду!

Під такими заголовками „Народня Справа“ в ч. 49 (374) принесла отсю статтю:

Звертаємося з горячим зазивом до всіх свідомих Українців, щоб у довгих і важких зимових місяцях, що вже наетигають, виявили щире зрозуміння для всіх убогих, потребуючих і безробітних братів і поспішили їм, хто чим може, з зимовою допомогою.

Не в тому річ, щоб давати богато! Але в тому, щоб кожний свідомий Українець і кожна Українка дали доказ, що виконали хочби й дрібний обовязок братерської допомоги.

Не діло в тому, щоб творити шумні комітети для організації допомоги, бо на те вже тепер запізно, але діло в тому, щоб кожний зокрема, чи гуртками, або вкінці заходом існуючих вже статутових Товариств — причинився до злагіднення недолі і відсунення марева голоду і холоду від потребуючих. Тричі стільки дає той, хто дає сердечною рукою, подвійно дає той, хто дає негайно, зараз.

Недоля ходить по світу.

Крізові, важкі часи переживають тепер навіть богаті і державні нації. Безробіття не усунули ніякі заходи, суспільна опіка не дописала. Тому й панування недостатку і часом навіть чорного горя триває й дальше всевладно. — Оскільки важче мусить бути положення народу недержавного, що не розпоряджає такими матеріяльними та організаційними засобами, як держава! І справді, нинішне положення нашого народу дуже невідрадне і тільки велика народня енергія, жертволюбивість і солідарність може вирівняти наші недостачі і виповнити ті прірви, що їх безустанно робить лютий ворог — недостаток. Тому наша суспільність повинна зайнятися зимовою допомогою для убогих Українців ще сердечніше і палкіше, ніж се роблять державні нації. Засади національної солідарности і самодопомоги для українського народу особливо високі накази.

Хто в нашому народі жде на помічну руку?

Комуж треба поспішити з зимовою допомогою? Всім тим Українцям по селах, що не мають ні власного майна, ні інших засобів до життя, зокрема тим, що не мають ніякої заробкової праці, тобто сільським безробітним. — Таких убогих, потребуючих і безробітних українських громадян богато по селах. Мало хто з них одержить якунебудь допомогу з публичних фондів, тому мусить помогти їм, як своїм братам українська нація. Є серед нашої суспільности богато одиниць, старших і молодших, зокрема дітей — надії народу, що зимою не матимуть що вложити до уст, не матимуть одягу і теплого кутка. Чимало буде таких осіб, що їх прикувала до ліжка важка недуга, або звалила стареча неміч, а допомоги нізвідки. — Всім їм належиться братерська допомога від тих українських громадян, що всетаки можуть зложити якунебудь жертву. — Ми, в нашому часописі закликуємо до зимової допомоги потребуючим Українцям передусім на селах, бо там лунає голос нашого часопису.

Чим і як помагати?

Допомагати треба, хто чим може, одноразово, чи многократно, тепер і в час найтугішої зими. Жертвуйте потребуючим передовсім предмети поживи, як ось зерно, муку, хліб, картоплі, ярину; кого на те стати, то й молоко та мясо. Хто на те спроможний, нехай віджалує і подарує убогому зайвий одяг, білля і взуття, хоч ми свідомі того, що за такі речі не легко тепер на селі навіть заможнішим. Вкінці можна допомагати потребуючим опалом.

Для дітей найкраще влаштувати кухню з теплою стравою.

Найщиріше серце треба мати для убогої й опущеної української дітвори. Поза іншими жертвами для неї найкраще булоб, щоб по змозі в кожному селі влаштувати для дітей у якійсь чистішій і просторішій хаті приватній або в домівці якогось товариства — кухню з щоденною теплою стравою, а бодай з теплим сніданням, або горячою, недорогою стравою на обід. Не важке се діло, бо громадяни можуть складати харчі і потрохи дров. Інші особи могліб вести кухню, може навіть по черзі, щоб нікого надмірно не перетяжувати жертвенністю.

Дуже легко можнаб влаштувати таку кухню для дітей при школі, кооперативі, або при Кружку „Сільського Господаря“. — Колиб заложення кухні було таки неможливе, тоді треба поспішати дітям з іншою допомогою.

На кого покладати надії?

Щодо складання жертв — на всіх. Але в кожному селі мусить хтось дати почин, вложити трохи праці, дбайливости і завзяття. Хтось мусить дати гарний приклад християнської любови й національної солідарности, щоб за тим прикладом і проводом пішли всі інші з жертвою в руках. Закладати ніяких комітетів не треба і збірок публично не переводити, бо на те треба булоб окремого дозволу староства. За такий дозвіл можна подбати тільки у виняткових випадках, напр. колиб се було конечне при засновуванню постійної зимової кухні для дітей. — Позатим зимову допомогу можуть перевести статутові товариства, що їм вільно заниматися такими благородними справами, як допомога убогим. Дальше можуть се зробити батьківські шкільні комітети і комітети парохіяльні. Колиб управа громади хотіла причинитися до успіху справи, то її участь побажана. — Всі ті установи мають право в межах своєї дозволеної діяльности таку акцію допомоги потребуючим перевести. Вони повинні стати тим осередком, що збере в своїх руках цілу справу і поведе з успіхом вперед.

Великі надії може наше громадянство покладати на почин і працю провідних одиниць села, а саме на отців духовних, на голов і діяльних членів товариств і парохіяльних комітетів та на мужів довіря „Народньої Справи“. — Ми переконані, що отці духовні й ті провідні одиниці не заведуть покладаних на них надій.

Велика енергія дрімає в наших провідних та інтеліґентних одиницях по селах. Вистане добра воля — і діло напевно увінчається бажаним успіхом.

Жваво до діла! Повідомлюйте про хід та успіхи „Зимової допомоги“!

Заки сніг і мороз скують землю, акція „зимової допомоги“ повинна бути в повному ході в кожному селі, так в Галичині, як також на північно-західніх українських землях. Закликаємо провідних українських громадян стати негайно до сеї благородної роботи і подавати нашій газеті відомості та звіти про заходи і висліди праці. Ми видрукуємо їх в газеті, щоб прикладом перших національних жертвенників загріти до акції всіх інших.

Даймо доказ, що ми нація, свідома своєї едности і своїх завдань!

З сойму

В дискусії над буджетовим преліминарем забирали голос також представники українських парляментарних репрезентацій Галичини і Волині. Голова УНДА посол Василь Мудрий виголосив довшу промову. В ній сказав м. і.: Укр. Парляментарна Репрезентація, від якої промовляю, тісно звязана, якщо мова про її політичні змагання, з попередною Українською Репрезентацією. Ми репрезентуємо ті самі національно-політичні ідеали, які репрезентували в палатах наші попередники. На чолі наших політичних змагань, таксамо як на чолі змагань наших попередників, стоїть велика ідея української державности. Дальше представив положення Українців в перших літах незалежности Польщі. Тоді польська політика стреміла до винародовлення 6 міліонів Українців в Польщі. Українська суспільність боролася проти тої політики легальними способами, а крайні елементи вживали террору. Одначе основою співжиття народів не може бути негація й ненависть. Треба стреміти до направи співжиття. Українські посли з Галичини ввійшли до сойму на підставі виборчого компромісу не для мандатів, тільки для направи українсько-польських відносин. Відтак пос. Мудрий висунув такі домагання: територіяльна автономія для всіх українських земель в Польщі, допущення української мови в урядах і судах, основання українського університету, допущення Українців до урядів і судівництва, упорядкування парцеляції, амнестії для політичних вязнів та скасування табору в Березі Картузькій. До буджету на 1937/37 поставився пос. Мудрий „річево“, то значить заявився за буджетом.

Що сказав представник Волині.

Голова Українського Волинського Обєднання посол Петро Певний сказав м. і.: Річпосполита вратувала наші землі і нас Українців від загибелі і пониження. Польська Держава запевняє нашій культурі розвій на засадах християнської моралі. Наша теза, що українська справа в Польщі, се справа внутрішна, приймається в українській суспільности. Нині нема вже українських послів, що робилиб опозицію для опозиції. Доказом того ухвала Головної Управи Української Народної Обнови в Станиславові з 1. XII. с. р., котра каже стреміти до злуки української Парляментарної Репрезентації Галичини з Українською Парляментарною Репрезентацією Волині. Сильна і могутна Річпосполита се ґарантія розвязання української проблеми. Висуваємо отсі домагання: скасування утраквізму в шкільництві, бо він нас кривдить і парцеляції великої посілости для місцевого населення. Очікуємо скликання собору православної церкви, котрий очистить ту Церкву з московських налетів.

Блуди в основі

По промові мін. Квятковского.

Під таким заголовком „Роботнік“ в ч. 386 приніс передовицю Чапінського, в котрій читаємо:

Тригодинне експозе віцепремієра Квятковского мало бути великим „Вірую“ нового правительства. Люди думали отже, що він не обмежиться до господарських справ. Одначе показалося інакше. Та годі заперечити, що п. К. говорив отверто, що виявив богато болячок і дав понурий, дуже понурий образ дотепершної санаційної господарки. ...Се пригадує наші опозиційні промови з давного Сойму й відкриває грізну правду. Та чи всю? Трудно буде забути вискази, котрі може перейдуть до історії. Нпр.: „Село вернулося в 20-столітті майже до натуральної господарки.“ То значить, що село нічого не купує: ні солі, ні нафти, ні сірників, ні инших промислових виробів, не кажучи вже про книжку. Такий є образ. Коротко: 1 міліярд і 140 міліонів буджетового дефіциту (за час кризи), катастрофа села, цілковите вичерпання платничої сили суспільности. Се заслуга мін. К-го, що сказав правду про нужду села, правду про наслідки так захвалюваного „санаційного“ правління. Та не злий діягностик може бути недобрим терапевтом. Часом з мусу — бо нема ліків в аптиці. Обговоримо се окремо, а тепер стверджуємо два блуди основні, блуди в методі підходу до справи: Пан міністр відірвав господарську політику від політики взагалі, наперед від заграничної. А сего робити не вільно. Він справді сказав: „Кождий зовнішний неспокій, господарський чи політичний, навіть найдальший, відбивається тим сильніше, чим слабший організм власної держави“ — а польський організм не міцний. Значить, повинен уникати таких посунень, які дразнять. Та чи дається з тою тезою погодити політика мін. Бека, його прогітлерівська і прогорська лінія, ослаблення добрих взаємин з СССР (не треба забувати, що се пише соціялістичний орган — Ред. „Н. З.“), з Чехословаччиною, з Фганцією? А другий основний блуд той, що мін. К. нічого не говорить про внутрішні устроєві справи. Диктатура мала вилічити Польщу твердою курацією — а ось „вислід“!... Навіть консервативний „Час“ пише з великим занепокоєнням про байдужність („берноєць“) суспільности. При такій байдужности поправи не буде. Одна з підвалин держави, селянин, дійшов до „примітиву“, до остаточности, до кінця при сій системі. Отже чи має він довіря до такої системи? Чи при системі, де головний голос мають дідичі, „Левятан“ і вища бюрократія, можна згори, по „патронацьки“ на ново уформувати дійсність? Ми не віримо в се. Не вірить ніякий робітник і ніякий селянин. Сегодня ні в правительстві, ні в соймі, ні в сенаті нема поважного голосу ні селянина, ні робітника. Отже система мусить основно змінитися!

(Дальше „Роботнік“ подає зміст соймової дискусії над експозе мін. К-го п. з. „Sejm mglawicowy“).

Промова короля

Великої Британії.

Отвираючи парлямент англійський король сказав м. і.: „Мої взаємини з іншими державами будуть дальше приязні. Заграничні політика мойого правительства буде як досі полягати на підпертю Союзу Народів. Моє правительство рішене ужити всього свойого впливу для вдержання мира. Правительство уважало своїм обовязком взяти участь разом з іншими членами С. Народів в деяких зарядженнях господарської і фінансової природи супроти Італії. Рівночасно правительство буде вживати всіх впливів для мира, котрий моглиби приймити Італія, Абісинія і С. Народів.“ Про морську конференцію король сказав, що вона на його думку увінчається успіхом. Англійське правительство виповнить недостачі оборонних сил Англії та буде старатися розбудувати торговлю, промисл і рільництво.

Чи Ви складаєте річники „Нової Зорі“?

НАЦІОНАЛЬНА ЧИ ОБЯВЛЕНА ВІРА

ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ

ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА

ЕПИСКОПА СТАНИСЛАВІВСЬКОГО

3) Якраз в сих часах, коли духова тьма зачинає обнимати людство, коли приготовляється загальний ворожий наступ проти Церкви, — Апостольська Столиця подає як успішний середник і зброю до боротьби, а саме Католицьку Акцію, котра має на цілі оборону релігійних і моральних засад, заразом розвій здорової й хосенної суспільної акції для відновлення католицького життя в родині і суспільности.

Сей поклик Апостольської Столиці відноситься до всіх віруючих і практикуючих світських католиків. Се заразом приказ для духовенства, котре має уважати Катол. Акцію за інтеґральну часть свого душпастирства. Се відноситься до духовенства і тутейшої Дієцезії. Щоб одначе Кат. Акцію здійснювати в Дієцезії, треба було перше створити позитивний і реальний середник, котрим можнаби згуртувати вірних, спосібних до виконування Кат. Акції. В тій цілі я постарався про статутове Товариство „Скала” як Централю в Станиславові і Читалень парохіяльних тогож Товариства по парохіях. Основування отже парохіяльних читалень „Скали" не є чимсь добавочним, залежним від доброї волі й охоти душпастирів, але як ціла Кат. Акція се інтеґральний обовязок душпастирства.

Маю надію і пересвідчення, що Всеч. Отці зрозуміють і відчують сей конечний, інтеґральний обовязок свого душпастирства і будуть виконувати ревно і совісно. Нехай ніхто не звертає уваги на голоси і кличі світських патріотів, перенятих духом національної віри, і нехай ніхто не вяжеться ними.

Вони твердять, що церковні організації й установи злишні, або навіть шкідливі, бо вже є світські установи й організації та що основування нових церковних загрожує істнуванню світських. Ні! Церква, се богочоловіча Держава, се всесвітна Установа, котра має від Христа їй дану найвищу власть і силу до свого істнування і розвою для вічного і дочасного добра всего людства. Вона не противиться світським хосенним установам і їх не зносить, навпаки вона прихильно до них відноситься і їх спомагає, але з другого боку вона має право основувати і запроваджувати свої установи й організації для сповнення свого найвищого завдання, Христом Спасителем їй порученого і приказаного. Лиш атеїст, явний і завзятий ворог Божий, може се право Церкві заперечити і його поборювати.

Навіть колиб світські установи були ідеальні, в руках ревних католиків, для Церкви прихильних, то й тоді Церква має право основувати свої власні установи й організації. Світські установи хочби які ідеальні, ніколи не певні. Члени їх можуть змінитися і прийти нові, ворожі. Маємо клясичний примір на Дівочім Інституті в Перемишлі. Той Інститут двигнуло духовенство, кождочасний Епископ був Покровителем, а тимчасом прийшли інші люди, котрі відкинули Покровительство Епископа і копнули духовенство. А чому? Бо не забезпечено Церкві впливу і власти над тим Інститутом.

Длятого нехай ніхто в своїй добродушности не успокоює себе, що дана установа світська — безпечна, бо знаходиться під проводом світських інтеліґентів католиків. Бож знане, що наша інтеліґенція, на загал беручи, ліберальна, а многі хоч їх уважають за католиків, мають подвійну душу, як се попередно сказано. В церкві признають Христа, але поза церквою живуть і ділають після засад національної віри. Активних і добре зоріентованих світських католиків дуже мало, можнаб їх на пальцях почислити.

Для ілюстрації вище сказаного наведу правдивий примір. В однім окрузі Головою філії „Просвіти” є інтелігент католик, котрий тішиться довірям тамошнього духовенства. Тимчасом та філія „Просвіти” під головством сего „католика” засипує читальні „Просвіти” по парохіях злими книжками тай сам Голова скликує збори читалень в неділі і свята, не повідомляючи місцевого пароха, толеруе по читальнях „Просвіти”, навіть у виділі, людей підозрілих, непевних, неморальних, для Церкви просто ворожих. Тойже Голова не перепинив просвітянську анкету з цілого округа, скликану делеґатом Товариства „Просвіти” на неділю, на 10 год. перед полуднем, коли правилася Служба Божа в місцевій церкві. Дім „Просвіти”, де відбувалася анкета, положений близько церкви, все було получене зі збіговиском і галасом на велике згіршення вірних, що йшли до церкви на Богослуження. Сей Голова „католик” оправдувався тим, що він тої днини був на читаній Службі Божій в год. 8-мій рано, але забув, що тому обовязкови не могли задосить учинити всі відпоручники завізвані на ту анкету з дальших місцевостей і що тою анкетою спричинено велике згіршення для всіх вірних тої місцевости. Ось тип нашого світського інтеліґента „католика”!

Не можна також себе успокоювати, що світські установи радо приймають в члени і запрошують священиків, а то тому, бо деякі установи хотять мати солідну фірму. Але коли вони скріпляться на силах, тоді покажуть своє правдиве обличча і виступлять отверто до боротьби проти Церкви і самого духовенства. І що тоді робити? Накликувати вірних до відвороту на ніщо не придасться, бо одні, вже затроені ворожим духом, відвернуться від духовенства, а другі скажуть: „Таж ви священики туди нас заохочували, туди нас заганяли, запевнюючи нас, що се добре, хосенне, бо се патріотичне. А тепер кажете нам відвертатися. Чому нами крутите? А щож ви за провідники? Видно ви самі сліпі і нас сліпих провадите!”

І якаж тоді булаб доля духовенства? Курки, що висиділа качат, котрі на воду втікають, а курка без качат по березі сама ходить.

Но хочби ніякі світські установи не мали на цілі якогось укритого підступу і наміру, то таки Церква має право і духовенство має обовязок основувати і запроваджувати церковні установи й організації, бо і в тих добрих світських установах можуть змінитися люди й обставини тай обернутися проти Церкви і віри.

Представивши ясно і докладно хосен і конечність Катол. Акції в моїм Пастирськім Листі з дня 14 жовтня 1933 р. і в Відозві до Духовенства з дня 27 жовтня 1933 р. як також в нинішнім Пастирськім Листі, не маю сумніву, що Ви, Всечесні Отці, з тим більшим ревнованням підійметеся труду в справі основування парохіяльних читалень „Скали” і що самі вступите в члени Централі Товариства „Скала” та що приєднаете для сего Товариства многих членів так світських інтеліґентів як і селян, робітників та міщан.

На всякі заміти маете відповідати: Церква має право основувати свої установи й організації. Як ремісник не сміе заперечити другому ремісникови заложити свій варстат, як купець не сміе заборонити другому купцеви отворити свій склеп, так ніхто не сміе заборонити священикови основувати церковні установи й організації.

Одначе не тільки, Всечесні Отці, маете право, але також се Ваш конечний обовязок основувати Читальні парохіяльні „Скала”, а се для двигнення і розвою у нас Церкви як також для повного виконання завдання Вашої душпастирської праці.

Сим спричините прояснення у нас жахливого замішання і хаосу. Через се відділиться світло від тьми, добро від зла, чеснота від злочину. А се перша й абсолютна умовина до двигнення й розвою Церкви і в слід за тим добра народу, бо тільки тоді є можність і успіх в поборюванню ворожих і розкладових таборів та всяких небезпечних установ і організацій. Бо де все помішане, там не знати, де приятель, де ворог, з ким разом йти, а з ким боротися.

Сего вкінці домагається також Ваше власне добро. Бо маючи організації й установи під впливом і властю Церкви, можете бути за них певні, що вони не заведуть і що будете мати ту потіху, що Ви своїм душпастирством причинилися до положення основ загального добра.

Коли для світських установ священик богато напрацюється і натрудиться, чи може бути за них певний? Ще за життя можна гірко завестися. — Бо можуть прийти ворожі агітатори і за короткий час можуть знищити його довголітну працю і труд. Духовенство отже, котре не дбалоб про церковні установи й організації, само під собою копалоб гріб.

Знав я одного священика як великого труженика на національнім полі. Богато трудився він також для матеріяльного добра своїх парохіян. Був певний, що має у них повне довіря. Прийшли вибори до Сойму. Був певний за своїх парохіян, що всі будуть голосувати за народним кандидатом. Тимчасом прийшли радикальні агітатори і за одну ніч переробили виборців так, що всі, кромі одного, голосували за ридикальним кандидатом...

Приказуючи основувати парохіяльні Читальні „Скала”, я далекий від того, щоб поборювати без розбору всякі світські установи й організації як: просвітянські, економічні та инші, коли вони для Церкви не ворожі, коли члени їх — добрі християни-католики. Ні! До них треба відноситися прихильно і їх по можности спомагати, а заразом чувати й остерігати, щоб вони не звиродніли і не стали лівими. Одначе головний труд і змагання треба звернути на основування і розвій парохіяльних читалень „Скали”, котрі будуть заразом гальмою і для світських установ, щоб до них не закрався розкладовий вплив.

Також звертаю увагу, щоби в основаних парохіяльних читальнях „Скали” постаратися про хосенні книжки та про правдиво католицьку пресу. Бо булиб „послідная горша первих” (Мат. XII. 45), якби в католицьких чатальнях читано часописи націоналістичні, часописи ліберальні, чи навіть радикальні. Бо тоді під католицькою фірмою вигідно, легко і неспостережено розвивавсяб напрям ворожий Церкві і вірі.

Сказав я, що треба постаратися про правдиво католицьку пресу, бо у нас і таке ведеться, що якийсь часопис уважається за католицький, а в дійсности він некатолицький, як я попередно доказав на однім „католицькім” тижневику.

Не перечу, що справа основування парохіяльних Читалень „Скала” получена з великими труднощами, перепонами і напастями. Одначе ніхто не сміе опускати рук і попадати в зневіру. Всяке добре діло трудом доконується. Без боротьби нема чесноти, без жертви не осягається заслуг, великого, позитивного добра і спасення.

Пригадую щераз слова св. Ап. Йоана, котрі треба завсіди мати на тямці: Побіда, котра побідила світ, — віра наша. Вірою треба перенятися, вірою треба взятися до праці і труду, бо тільки вірою можемо побідити. Треба завсіди мати перед очима і наслідувати примір Христа Спасителя, котрий претерпів хрест, не зважаючи на пониження і напасти: „Претерпѣ крестъ о срамотѣ нерадивъ.” (Євр. XII. 2.).

Благодать Господа Нашого Ісуса Христа і любов Бога Отця і Причастіе Св. Духа нехай буде з Вами всегда. Амінь.

Дано в Богородчанах, дня 22 липня 1935.

† ГРИГОРІЙ, Епп.

ПРИЯЗНА РОЗМОВА

Редакції „Мети“ з редакцією „Нової Зорі“ і навпаки — сим разом про сучасну українську мову в слові і письмі і про інші справи.

V.

В 46 ч. на стор. 3 „Мети” поміщено статтю з критикою Пастирського Листа станиславівського Епископа, Преосв. Григорія. Останне речення тої статті виглядає так:

„Не диво, що українське громадянство приняло цей пастирський лист з почуттям діймавого болю і докору”.

Коли агітатор-півінтеліґент мішає на вічу такі поняття як „ідеали“ й „віктуали”, то нема що дивуватися. Та коли подібне замішання вводить в мову редактор ґазети, призначеної для інтеліґенції, тай до того ґімназійний учитель і ще до того фільольоґ, — то се вже таки дивне. А в висше наведенім реченню маємо клясичний приклад такого помішання понять. Там невідповідно ужито поняття „громадянство”, що має зовсім інше значіння. В українській мові „громадянство” значить приналежність до певної, точно означеної, громади. Се найсильніший звязок з громадою (з одним точно означеним містом або селом), хоч від мешкання в тій громаді не залежить. Нпр.: Коли чоловік, що має право громадянства в Перемишлі, зробить злочин у Львові і коли його у Львові засудять нпр. на 5 літ вязниці і коли він ту кару відсидить, то звичайно відставляють його потому до місця його приналежности, то значить там, де він має право громадянства. Се поняття вже приняте — і не вільно вносити хаосу в те, що вже скристалізувалося. Тимбільше не вільно, що маємо інше, цілком відповідне, слово на означення того, що Вп. Фільольоґ в висше наведенім реченню хотів сказати. А саме маємо на те слово „суспільність”. Се слово не викликає ніяких непорозумінь.

Тимчасом в нас приймається дивний звичай: уживати якнайбільше дивоглядних слів, дивоглядних уложенням (ідеальне „гамазей”!), або дивоглядних невідповідним приміненням (громадянство!) або дивоглядних бодай закінченням (в „літописові” написано і т. д.).

Відки се походить?

Очевидно — головно від харківських Жидів і їх учеників. То переважно вони в часі курсу т. зв. українізації старалися „українізувати” російську мову. А що з природи річи не опановували добре ні мови російської, ні мови української, отже переводили експеримент з того, чого не знали, на тім, чого не розуміли. А Галичани, племя виїмково чесне, але й виїмково тяжке на голову, думаючи, що все те, що сюди приходить з Великої України, мусить бути „суто” українське, живцем хапають всі нонсенси, витворені під впливом „українізації”, переводженої харківськими Жидами і їх учениками. І тому в нашій мові аж роїться від таких слів як „наколи” (хоч на коли кладеться горшки), „декілька” (хоч тут получені два зовсім ріжні поняття: „де” і „кілька”, котрих з природи річи так не можна лучити з собою, як не можна зробити амальґаму нпр. з зеліза і кукурудзи, бо ті річи до получення з собою не надаються) і т. п.

Дальше під тим самим впливом харківських Жидів і їх учеників зачинає в Галичині затрачуватися ріжниця між поняттями „тепер” і „зараз”. А та ріжниця дуже значна. Нпр. маємо два такі речення: „Тепер роблю”. — „Зараз роблю”.— Перше речення значить, що я вже роблю, інакше кажучи: під сю пору роблю, але се речення значить також, що я ту роботу міг зачати й давніше, навіть тому 20 літ і роблю її аж до сегодня і роблю таки тепер. А „зараз роблю“ значить: Я ще не зачинав тої роботи, але зараз, себто незабаром її зачну і буду робити. Отже слова „зараз“ не вільно писати замісць „тепер“ і навпаки.

Точно таксамо не вільно слова „громадянство“ писати замісць „суспільність“.

Та в нас той, як сказавби Німець, „Unfug“ поступає щораз дальше. Москалі на поняття „Unfug“ уживають знаменитого поняття „безобразіе“, котре одержали від нас з виробленої нами і довго уживаної церковно - словянської мови, в котрій є прекрасні означення понять і знамениті звороти, непотрібно і глупо викидані нашими людьми лише тому, що Москалі (або й Поляки) взяли від нас ті поняття і ті звороти. Беру в руки словар Уманця і Спілки і знаходжу там отсі переклади знаменитого слова „безобразіе“: 1. гидота, 2. непорядок, 3. негожість, 4. безчинство, 5. незвичайність. Ні одно з тих слів ані не вмилося своєю силою та образовістю до „безобразія“, котрого ми не вживаємо тільки тому, щоб „відріжнятися від Москви“. Отже вживаймо німецького „Unfug“. Той „Unfug“ з такими словами, як зараз замісць тепер і громадянство замісць суспільність, має розуміється гін до розвитку в своїм безобразнім напрямі (пардон „керунку“, бо напрям пригадує московське „направленіе“). І розвивається той „Унфуґ“ так: Замісць слів „суспільність“—„суспільний“ зачинають щораз більше уживати невідповідно примінених слів: громадянство, громадянський; потому „Unfug“ у своїй безоглядній льоґіці йде дальше: Замісць поняття „громадянський” уживає поняття „громадський“. І виходить дійсно потворне помішання понять, нпр. „громадський діяч написав брошуру про громадянство“. З такого „вікраїнського“ речення мабуть і найсильніша голова не викомбінує, що воно має значити: — „громадський діяч“ се може бути пастух в громаді, радний або війт, але тільки в одній громаді, бо вже до війта на кількох громадах поняття „громадський діяч“ приложити не можна. Тим менше можна до него приложити поняття громадянський діяч, бо право громадянства має він тільки в одній громаді і в двох не може мати. А коли він написав брошуру про громадянство, то се повинно значити, що він написав працю про поняття громадянства, себто про поняття права приналежности і все, що з тим звязане. Тимчасом люди, перенятї харківським жарґоном, думають, немовби він написав працю про суспільність! Словом — „дякуючи холері згинуло в нашім повіті пять тисяч людей“, — хоч дякувати холері поперше нема защо, по друге вона все одно тої подяки не зрозумілаб, по трете не говориться, що люди згинули, бо гине тільки худоба, а люди гибнуть, вмирають. Та що робити, коли якраз так щораз більше пишуть і то не лише звичайні люди, але навіть „филологи“.

„Добре“, подумає дехто, але що робити з таким словом як „громадянин“? Яке йому значіння приписати? Чи може йому не признати „права приналежности“ в нашій мові подібно як „Мета“ не хоче признати „права приналежности“ в нашій мові поняттю „женщина“. Значить, чи в відплаті їй маємо поступити по засаді відомої польської приповідки: „Zabił ty moją matkę“ і т. д.?

Про се на другий раз, бо статейка й без того несподівано розрослася. Тут підчеркнемо тільки те, що жертвою таких „принадних“ слів як невідповідно ужите „громадянство“ стає щораз більше навіть поважних людей. Розуміється, ми їх не винуємо, що піддаються моді і психозі дивоглядности. Та винуємо тих, що мають обовязок виполювати бурян і хабаззя, а вони ще самі насаджують!..

Примітка: Отся часть „Приязної розмови“ написана ще перед появою 48 ч. „Мети“, в котрім появилася величава арґументація в поборюванню „Н. Зорі.“ Тою арґументацією займемося при вільній хвилі й добрім гуморі.

Гумор. — **У ворожки. — В вашій будуччині бачу богато чорного. — Се самозрозуміле. Я коминяр.**

Гумор. — **В бюрі. — Висоцький, сказав шеф до книговодця, коли Підніжко питавби за мною, то скажіть йому, що я виїхав. Та ви не сміете працювати, поки він тут буде, бо він вам не повірить.**

ОСИП НАЗАРУК 18)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Столиця Апостольська

III. Via Appia, Царица всіх доріг.

Авто мчить, а з противної сторони знов повагом надходять два воли з великанськими рогами, піднесеними високо вгору. І знов приходять думки про консерватизм і його завдання. Очевидно не без причини задержано волів і гарби в господарстві: не всюдиж може дістатися авто тай на кошти куплення авта не кождого стати. З другої знов сторони рівно шкідливо як зломання всякого консерватизму ділає відкидання всякого поступу.

Се та вічна проблєма задержання золотої середини в життю і поведенню, середини, яку мали власне старі Римляни; а як утратили її й потонули в надмірности, то скоро і їх самих не стало.

Гладко біжить авто по асфальті дороги Аппія. І гладко та скоро пригадується минувшина Риму. Початків його ніхто не знає, бо криє їх таємниця. І казки та леґенди озорюють первопочини дивного народа Риму. Вони так гарно пригадуються на рівнім шляху, що веде до озера Альбано, над котрим на горах стояла колись мати Риму Альба Льонґа і де я ночуватиму вже сеї ночі.

Нікому не відкрила досі таємниць своїх початків минувшина Риму. Невідомо навіть, відки походить імя Рим. Кажуть, що від „румон“ — ріка. Та се таксамо непевне, як всі толкування назви Русь і виводження її назви від ріки „Рось“ і т. п.

Яка в дійсности бідна та людська наука, хоч люди вкладають в неї таку масу труду!

Як непевне походження назви Риму, так невідомий і час його основин. Приймають, що Рим оснований 21 квітня 753 року перед Христом, але та дата рівно докладна як неправдива.

Богато є знаків на те, що римська оселя далеко старша. Та хто її основував, невідомо. Правдоподібно в початках Риму співділали всі три етнічні породи, що заселювали Італію від дуже давних часів: Етруски, Італіки (а саме їх латинське племя) і Греки. Невідомо навіть напевно, на чиїй території оснований був Рим: мабуть на спірній, бо се була гранична земля, між Етрусками і Латинянами, хоч правдоподібно Латиняни так на ній переважали, як нпр. Українці переважають Поляків у Галичині. Здається, що політично та спірна полоса належала до Етрусків, а не до Латинян, коли основувано Рим. У всякому разі родові імена перших володарів Риму, все одно чи вони дійсні чи леґендарні, не латинські а етруські. — подібно як у нас варяжські.

З цікавої мраки леґенд, які озорюють початки Риму, виринає перша історично певна подія доперва в пятім столітті перед Христом: се договір, який заключила могутна і богата Картаґіна з малим тоді й убогим Римом. З того договору видно, що Рим посідав тоді кусень морського побережжа. Отже Картаґінці зобовязалися тим договором помагати слабому ще Римови, вдержати його владу над тим кусником морського побережжа як також над латинським племенем. З того ясно, що Рим у пятім столітті перед Христом, в часі коли робив той договір з Картаґінцями, не мав ще влади навіть над малесеньким Ляцієм. Може навіть тому, що Латиняни дивилися на Римлян як на збиранину, якої не хотіли признавати рівною.

(Далі буде).

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Варшавський процес ОУН

За убиття міністра Перацкого.

На початку 14 дня розправи председник зганив підсуд. Карпинця за поведення з поліцаями з ескорти. Председник упімнув також інших підсудних. Опісля председник зарядив, щоб підсудні складали вияснення в справі обширних зізнань обж. Малюци. Перший встав обж. Стефан Бандера і сказав по українськи: „Заявляю, що Малюца — провокатор“!... Председник відібрав йому голос. Бандера говорив дальше. Тоді председник приказав випровадити Бандеру з салі розправ. Та Бандера не давався, тому чотири поліцаї винесли його з салі. Обж. Карпинець зачав кричати по українськи, тому й його випровадили з салі. Після того председник зарядив, щоб між підсудними розмістити поліцаїв. Обж. Бандеру усунено з салі на час слухання свідків, обж. Карпинця на два дні. Відтак Мигаль ставив запити Малюці в справі плянованого атентату на Мигаля. Малюца заявив, що ніякого атентату на Мигаля не плянував. На запит прокуратора Рудніцкого, чи в ОУН (Організації Українських Націоналістів) був революційний трибунал, Мигаль відповів, що не знає, але так говорив Малюца. Адв. Шлапак питався Мигаля, чи Мацейко, будучи у Львові по замаху на мін. Перацкого, мав стрижене волосся чи довге. Обж. Мигаль заявив, що Мацейко мав тоді підстрижене волосся, але досить довге. На питання прок. Малюца відповів, що Мацейко мав волосся на 1 центиметер. — Після того зізнавав св. Фелікс Мель, що мешкав в нічліговім захисті при вул. Вольській у Варшаві з Ольшанським, котрого акт обжалування ототожнює з Мацейком. Свідок каже, що Ольшанський був високий бльондин, мав високе чоло, буйну чуприну, мясисті губи, добре збудований і ходив похилений. Свідок пригадав собі, що плащ Ольшанського мав поясок. Ольшанський зробив на свідка враження півінтелігента. Крім того свідок звернув увагу на сильні ноги Ольшанського. — Св. Олександер Беньковский, кельнер Европейської кавярні в Варшаві, вказав на Лебедя і заявив, що півтора року тому в квітні чи травні бачив його в кавярні підчас найбільшого руху тоді, коли в кавярні бував мін. Перацкий. — Св. Й. Зайонц, мешканець нічлігового захисту в Варшаві, описав Ольшанського як сильно збудованого мущину, зачесаного догори, очи пивні, кости обличча сильно вистаючі, на підборідку мав ямку, уста товсті, зуби здорові, білі, виглядав на 23 до 24 літ. Робив враження селянина, одначе досить інтелігентного. Ольшанський казав, що приїхав зі Львова. На фотографії пізнав його рішуче. — Опісля зізнавав агент слідч. поліції з Косова Альбін Едліньский про обж. Гнатківську. Вона зустрічалася з особами караними за приналежність до ОУН. На запит оборонця Ганкевича агент Едліньский відповів, що Гнатківську підозрівав у приналежности до ОУН, бо до неї до дому приходили підозрілі люди. — Св. О. Чайківська з Перемишля зачала зізнавати по українськи. За відмову зізнавати по польськи трибунал покарав Чайківську карою 300 зл. гривни або 10 днями арешту. Колиж на питання председника Чайківська дальше не хотіла говорити по польськи, председник казав її арештувати і поліцай вивів її з салі. З відчитаних зізнань Чайківської виходить, що вона студіювала в Данцігу на політехніці і стрічалася з Фединою, в товаристві Солецької.—Св. Маціевска, жінка поліцая в Люблині, в котрої мешкав обж. Чорній зізнала, що 15.6. 1934 ночував в Чорнія за її згодою невідомий мущина, котрого Чорній представив як учителя. Той мущина був високого росту, темний бльондин, опалений, круглолиций, з довгим волоссям, зачесаний до гори. Був одягнений в одяг в кратки, на голові мав берет, був без плаща. З фотографії Мацейка не пізнала того мущини, що ночував в Чорнія. — Св. Будни, поліц. агент зі Львова, зізнав, як слідкував за Лебедем і Гнатківською в Данцігу і як арештували обж. Лебедя в Німеччині та відставили літаком до Варшави. Відтак свідок слідкував в Данцігу за Гнатківською. До неї приходила Олена Чайківська. В Данцігу було богато членів ОУН. По увязненні Лебедя данцігська поліція увязнила богато Українців на домагання польської влади і видала їх Польщі. Федина і Згорлякевич займалися в Данцігу військовим вишколом ОУН.

Пятнацятого дня розправи зізнавали переважно молоді Українці, котрих спровадили з львівської вязниці, де їх держать під закидом приналежности до ОУН. На початку розправи председник ствердив, що Олена Чайківська згодилася з тюрми, що зізнаватиме по польськи. Її рішено спровадити на розправу. — Свідок Володимир Івасик відповів на запит председника по українськи. Потому згодився зізнавати по польськи. Свідок відкликав свої зізнання, зложені перед слідчим суддею. Тому трибунал рішив відчитати ті зізнання свідка. З них виходить, що свідок їздив 5 разів зі Львова до Кракова на припоручення Спольського, привозив від Климишина валізки до Львова і віддавав їх невідомим мущинам. Крім того завіз запечатаний лист від Спольського до Климишина. По відчитанню тих зізнань свідок заявив на запит председника, що ті зізнання відкликує, бо йому в слідстві підсунули їх. Слідчий суддя мав його переслухувати 8 днів без перерви і грозив темницею, тому підсудний зложив такі зізнання. Председник заявив, що Івасика піддадуть у Львові психіятричним дослідам, бо його зізнання суперечні і хаотичні. — Св. Я. Макарушка, абсольвент медицини зі Львова, зачав зізнавати по українськи, на пригадку председника зізнавав по польськи. Він зізнав, що належав до ОУН і займав там становище референта конспіративно-розвідчого вишколу. В січні с. р. в тюрмі дістав записку („грипс“) писану по українськи, щоб до всего признався. Свідок повірив в автентичність записки і тому зложив обширні зізнання. Пізніше зміркував, що „грипса“ не писали Українці. І тому відкликує на розправі свої зізнання, зложені в слідстві. Суд рішив відчитати відкликані зізнання Я. Макарушки. Свідок зізнав там, що перейшов військовий вишкіл в ОУН і здав іспит. В 1932 працював в розвідчому реферaті. Він провадив розвідку, нпр. слідив, коли і як висилають гроші з Банку Польського, з почти і т. д. Свідок був противний боевій акції ОУН. Йому не подобалися в ОУН вічна революційність і террор та марнування української інтелігентної молоді. Членів ОУН вишколювали також військово. Обж. належав до Краевої Екзекутиви ОУН. Весною 1934 р. радили на Екзекутиві, щоб створити „зелені кадри“, себто партизанські відділи по лісах. Краевим провідником був Стефан Бандера, Я. Спольський—пропагандовий референт, Янів — ідеольогічно-політичний референт. В засіданнях Екзекутиви брала участь також Анна Чемеринська. Краевого провідника іменував закордонний провід ОУН і той провідник був керманичем всеї революційної акції на землях Західної України. Був залежний від закордонного проводу і від него дістав вказівки та прикази. Одначе в краю був найвисшою владою, він видавав прикази. Краева Екзекутива мала лиш дорадний голос. Потому на запит председника оповів, як дістав „грипс“ до вязниці і що в тім „грипсі“ було. Коли дістав „грипс“, був психічно пригноблений, мав підгорячковий стан і глибше не застановлявся над тим, що робить. На запит обор. Ганкевича свідок Макарушка заявив, що ОУН не провадила розвідки в користь інших держав. Свідок не стрічав обж. Зарицької на терені ОУН. — Свід. Б. Коціньска, 15 разів карана за крадіж, зізнала, що підслухала розмову між Зарицькою і Чорною в тюремнім шпиталі у Львові. Тоді Зарицька мала признатися Чорній, що перевела вбийника мін. Перацкого за кордон. Коли обор. Павенцкий спитав Коціньску, кілько разів вона була в життю карана, вона крикнула обурена: „Ухилям то питане“. Се викликало загальний регіт на салі розправ, при чому сміялися нарівні прокуратор, підсудні й інші.

Дальше зізнавала яко свідок О. Чайківська. — Роман Шухевич не хотів зізнавати по польськи, трибунал покарав його гривною 200 зл. або 10 днями арешту. Відчитано його зізнання в слідстві, де він заперечив, що належав до ОУН. Про підготовку замаху на мін. Перацкого не знав нічого. — Свідка Ол. Пашкевича привезеного з вязниці зі Львова, котрий також не хотів зізнавати по польськи, трибунал покарав гривною 200 зл. з заміною на 10 днів арешту. Таксамо свідка О. Мащака. Потому зізнавав ряд польських свідків—про менше важні обставини.

ПЯТЬ ЛІТ ПРАЦІ

Бюра розсилки книжок при УНІ в Берліні.

При Українськім Науковім Інституті в Берліні вже 5 літ істнує окреме „Бюро розсилки книжок“. Причина оснування бюра була та, що в чужинецьких бібліотеках показався великий брак українських книжок. Тому навіть найбільші приятелі українського народу серед чужинців не могли виробити собі відповідного погляду на українські справи. Ціль бюра: творення українських відділів при всіх значніших бібліотеках Німеччини, Франції, Англії, Італії і т. д. Бюро присвячує найбільше уваги тим установам, що особливо займаються східно-европейським питанням.

За 5 літ діяльности бюро мало зносини з 81 науково-культурними установами ріжних народів, в тім з 33 німецькими, 7 чехо-словацькими, 6 галицькими (5 українських і 1 польська), 5 французькими, з 4 польськими позагалицькими, 4 англійськими і т. д. За 5 літ бюро вислало 176 ріжних комунікатів й одержало 219 писем. Дотепер розіслано 13.000 книжок про нас ріжним чужим установам і богатьом приватним особам. На складі є 112 книжок в 10.287 примірників. Бюро працювало під проводом дир. УНІ проф. І. Мірчука. Чужі установи довідавшись про діяльність Бюра зверталися до нього з проханням увійти з ними в звязки й обміну книжок. Бюро потребує богато українських книжок. Тому звертається до українських видавництв і авторів, щоб присилали книжки на цілі розсилки за посередництвом Бюра. Також приватні особи можуть помогти Бюрови увійти в звязки з установами тих країв, що дотепер ще не входили в обсяг діяльности Бюра та поручать Бюро в відповідних кругах. Адреса Бюра: Bücheraustauschstelle am Ukrainischen Wissenschaftlichen Institut. Berlin C 2, Breitestr. 36. Aufg. 5. На сю адресу треба звертатися у всіх справах.

(Ми тої думки, що потрібний звязок того Бюра з українськими установами може бути добре наладнаний тільки тоді, коли і в краю і за морем в Америці будуть зорганізовані два-три невеличкі „Комітети для звязку з заграницею“, спеціяльно призначені для тої цілі. — Ред. „Нової Зорі“).

Лікарський фейлетонік.

Штучна кров

В американських часописах появилася цікава стяття д-ра Суммерса про відкриття штучної крови. Перебуваючи в Індокитаю, д-р Суммерс завважив, що туземці ратують ранених людей, котрі втратили богато крови, не трансфузією людської крови, але встрикують їм до жил плин витиснений з молодих бил ростини з роду ліян. Д-р Суммерс перевів досліди і ствердив подібність тої течі до людської крови. Проби з тою течею перевів д-р Суммерс на звірятах і все з добрим вислідом. Коли ту штучну кров вдасться примінити й для людей, то відкриття д-ра Суммерса буде неоціним для медицини. Досі для трансфузії вживали людської крови. Се не було таке легке, бо не все можна було знайти чоловіка, в котрого можна булоб купити трохи крови, ну й не кождої людини кров була відповідна. Кілько людей можна буде вратувати, коли вдасться продукувати штучну кров!

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець приняв на послуханні учасників папських реколєкцій і виголосив до них промову. Пізніше на окремій авдієнції Св. Отець приняв провідника тих реколєкцій о. Вентурінія.

В Апостольській Столиці приготовляються до папського консистору. Він відбудеться перший раз в середущій наві ватиканської базиліки з огляду на поважне число новокреованих кардиналів. Церемоніял вручення кардинальських біретів відбудеться не в консисторіяльній салі як досі, але в обширній салі Клементіна. Префект апостольського церемоніялу вже розіслав до кардиналів запрошення на папський тайний консистор.

До Риму зїджаються вже церковні достойники свіжо покликані до кардинальської колеґії. Приїхав архиеп. Бодріяр. Св. Отець приняв його на приватній авдієнції. З Буенос Айресу приїхав архиеп. Капелльо. Його витали на зелізничім двірці церковні достойники, амбасадор Аргентини при Ап. Столиці та представники аргентинської кольонії в Римі. З Раймсу приїхав до Риму архиеп. Сібар.

В честь св. Йосафата. З Борислава пишуть нам: В неділю дня 1 грудня с. р. Марійський Кружок дівчат і Марійський Кружок фахової школи шиття і крою при тут. Захоронці уладили в Бориславі Академію в честь св. свящ. Йосафата. Рано оба Мар. Кружки відбули сповідь і св. Причастя. Вечером в салі місцевої укр. захоронки відбулася Академія. При битком набитій салі виступили на гарно-прибрану сцену дівчата-служниці й відспівали пісню: „До Йосафата нині". Марія Мельникевич віддеклямувала слова пісні. Реферат: „Про життя св. свящ. Йосафата" виголосила Стефанія Сьокало, членка М. Кружка фахової школи. Слідували деклямації: Марії Луцишин з М. Кружка дівчат, Анни Гапшій, Ярослави Іванчук, Софії Мулярської й Мирослави Попель з М. Кр. фах. школи. Хор М. Кр. фах. школи відспівав пісні: „Владико Отче", „Мати Пречиста", „Прийми Владико" і „Боже вислухай благання". Про заслуги св. Йосафата для укр. народу сказав коротко місцевий завідатель парохії о. Нестор Яців. Хорами проводили о. катихит Вол. Майба й проф. Дуб. До деклямації „Роковини св. Йосафата" акомпанював на пяніні Ярослав Дуб уч. гім. Через оснування Мар. Кружків в Бориславі релігійне життя завдяки молодим місцевим енергійним душпастирям помітно відживає. — У ч а с н и к.

Школи без науки релігії! Шкільна влада на терені львівської кураторії зредукувала в останнім році 933 годин науки релігії в міських і сільських вселюдних школах, у 28 деканатах львівської римокатол. архидієцезії. З того 134 сільських шкіл зовсім позбавлено науки релігії. Шкільна влада без порозуміння з духовною владою поручила науку релігії учителям і учителькам, що не мають канонічної місії, нпр. в Еренфельді, парохія Жовква; в Капустинцях, пар. Лісовці; в Жужелі, пар. Белз. Приділено етатовим катехитам школи з ріжних парохій, нпр. катехит в Сокольниках вчить на терені парохії Сигнівка, Зубря й Наварія.

Друкарня ОО. Василіян в Ужгороді обходила ювилей 10-ліття своєї праці. В тій друкарні печатаються молитвенники, „Благовістник", календарі „Благовістника", книжки й брошури релігійного змісту. За 10 літ напечатано в тій друкарні 181.250 примірників „Благовістника", 150.920 прим. інших рел. ґазет, 76.767 прим. книжок, 78.100 прим. молитвенників, 26.800 календарів, 20.000 прим. наукових творів, 173.250 прим. брошур рел. змісту.

В Перу заведено обовязкову науку релігії в прилюдних школах. Міністр публичної освіти Перу так пояснив той розпорядок: Занедбання релігійного образування влекшує ширення теорій противних моралі й народньому добру та загрожуючих будучности народу.

На острові Сан Домінґо Католицька Акція урухомила власну надаючу радієву стацію.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ДО БУДЖЕТОВОЇ КОМІСІЇ сойму вибрано з Українців пос. Володимира Целевича 148 голосами. Посла З. Пеленського вибрали заступником члена комісії.

В СОЙМІ утворилося „Коло рольнікуф", до котрого належить 74 послів. Председником „кола" вибрано посла ґен. Желіговского.

ПОВНЕ ЗАСІДАННЯ СЕНАТУ в Варшаві скликане на четвер 12 с. м.

ПОЛЬСЬКА РАДА МІНІСТРІВ ухвалила проект закону про амнестію. Будуть даровані кари за кримінальні злочини довершені перед 11 листопадом с. р., а саме кари до 6 місяців цілком, від 6 міс. до 3 літ будуть зменшені до половини і від 3 до 5 літ о третину. Амнестія не буде відноситися до проступків проти безпеки держави, до справ за фальшування грошей і вартісних паперів, до проступків на шкоду державної казни, до справ за знеславлення в ґазетах і проступки за виставлення чеків без покриття. Особи, що втікли від кари, не одержать амнестії.

ДЕРЖАВНИЙ ПЕРЕВОРОТ підготовляли в Естонії бувші комбатанти. Одначе поліція викрила завчасу змову й увязнила штаб замаховців. До заговору належало богато низших офіцирів. В цілім краю відбуваються ревізії й увязнення.

ЗЇЗД ПРЕМІЄРІВ СКАНДИНАВСЬКИХ ДЕРЖАВ відбувся в фінляндській столиці Гельзінґсфорсі. Радили над солідарною співпрацею Фінляндії, Швеції, Норвеґії й Данії.

ПРУСЬКИЙ ПРЕМІЄР Ґерінґ виголосив в Гамбурзі промову. В ній сказав м. і.: Ми узброїлися не на параду, ні для підбоїв чужих народів, тільки щоб служити світовому мирови і забезпечити собі мир. Не хочемо бути Абісинією. Живемо в великім напруженні. Та на жаль не знаємо, коли трісне перун і, не дай Боже, викличе бурю в Европі. Треба бути готовим до оборони.

В БЕРЛІНІ відбулися наради японських військових аташе з Лондону, Парижа, Риму, Варшави і Гельсінґсфорсу під проводом японського військового аташе в Берліні ґен. Ошіми. Про наради не оповіщено ніякого комунікату. Наради тревали тиждень.

В ГАМБУРЗІ на вічу виголосив промову ґен. Епп, начальник уряду німецької кольоніяльної політики. Він сказав м. і.: Весь німецький нарід признає необхідність одержання кольоній. Німці не можуть відбирати кольоній іншим краям. Одначе Німеччина має правний титул до своїх бувших кольоній.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ висловив довіря правительству премієра Ляваля 351 голосами проти 219 голосів.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО повідомило сиґнатарів Вашинґтонської конвенції, що зачинає будувати панцирник на 35.000 тон.

ІТАЛІЙСЬКІ КОМБАТАНТИ рішили на знак протесту позбутися антантських воєнних медалів, бо символ антантської солідарности стратив значіння.

АНҐЛІЙСЬКІ ПОЛІТИЧНІ КРУГИ переконані, що нема виглядів, аби Рим хотів зачати мирові переговори. Таку вістку принесла анґлійська аґенція Райтера.

В ЛОНДОНІ відбулося надзвичайне засідання британського комітету оборони держави під проводом премієра Болдвина. В нараді взяли участь: мін. закордонних справ Гор, мін. Іден, міністри: війни, маринарки, летунства, скарбу, торговлі, доміній і праці. Радили над санкціями проти Італії і над концентрацією італійських летунських сил на островах Еґейського моря.

ПІДВИСШЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО БУДЖЕТУ СССР. Рада Народних Комісарів рішила поставити на порядку нарад Екзекутивного Комітету справу підвисшення військового буджету. Він виносив дотепер 1·5 міліярдів, тепер має буги підвисшевий до 2 міліярдів.

ІТАЛІЙСЬКІ ЛІТАКИ збомбардували головний штаб абісинського цісаря в м. Дессіє. Бомбардувало зразу 10 літаків, відтак 20 літаків. Є 32 убитих і поверх 200 ранених. Цісар кермував особисто протилетунською обороною. Бомби знищили шпиталь Червоного Хреста і хірургічний відділ, віддалений на 200 м. від лічниці.

АБІСИНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО запротестувало в Союзі Народів проти метод війни, яких уживають Італійці, бомбардуючи лічниці.

АНҐЛІЯ І ФРАНЦІЯ обіцяють Італії половину Абісинії за те, щоб перервала війну в Абісинії.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗЛУЧ. ДЕРЖ. Півн. Америки рішило зробити все, щоб не допустити до вивозу американської нафти до Італії.

НОВИНКИ

Звичайний Загальний Зїзд Рідної Школи відбудеться 25 грудня с. р. в салі Ремісничої Палати.

У Львові помер др Юрій Морачевський, суддя львівського городського суду. Покійний цікавився українською літературою й мистецтвом.

До воєвідської ради в Тернополі увійшли два Українці: о. Іван Вальницький, парох в Озеряних пов. Борщів і Василь Шмата, дир. Пов. Союзу Кооп. у Чорткові.

В Лисці, пов. Станиславів, відбулося посвячення „стшелєцкого" дому.

Яворівський повіт навістила епідемія червінки. Загалом хорих було 500 осіб, з чого 70 померло.

В Дрогобичі засудили на тиждень арешту Андруха Лошарчина з Нагуєвич за крадіж 8 сотиків і хусточки до носа вартости 10 сот.

Міністр торговлі і промислу ґен. Гурецкий підписав декрет розвязання 44 дальших картелів. Отже дотепер розвязано 74 картелів.

В Совітах будують 16 нових літаків подібного типу, що розбитий „Максім Горкій". Сі літаки матимуть по 6 моторів, сили по 1250 коней кождий.

Академія Наук у Празі признала почесну надгороду Янови Гавлясі. Першу річну надгороду за прозу дістав Еміль Вахек, надгороду з ділянки драматичної літератури дістав Еміль Синек, з ділянки пластики Вінкентій Бенеш.

В Будапешті відкрили підземний коридор для піших.

Хорвати святкували на днях 100-ліття національного гимну: „Лієпа наша домовіна".

На „Бремен", німецький трансокеанічний корабель, плянували замах підчас його подорожі до Ню-Йорку. Хто, невідомо.

Гумористична книга п. з. „Мартін фон Борвіц" вийшла в німецькій мові. Автор її Курт Шуберт оповідає забавні пригоди сучасного Мінхгавзена в Старім і Новім Світі.

Геть з чужими виробами по наших церквах! — Чи не стати нас на се, щоб на Різдво горіли в кождій церкві л и ш е наші свічки „КЕРОС".

В Парижі підписано торговельний договір про товарообмін між Литвою і французькими кольоніями. Недавно підписано також торговельний договір між Литвою й Бельґією.

Зелізничу лінію Париж—Орлеан зелектрифікували. Тим дасться заощадити 455.000 тон вугля річно.

Новий рекорд в летунстві осягнула Жанна Батто. Вона перелетіла Атлянтійський океан у 13 год. і 15 мін.

Гумор. — Холоднокровність чи привичка? — Бандит до Жида: — Давай гроші! — Жид: А на який процент?

Гумор. — Обслуга гостя. — Що вам прийшло до голови сваритися з покупцем, сказав шеф до субєкта. Таж ви знаєте, що покупець все має рацію. — Так... гм... він саме сказав, що власник склепу — дурак.

Одинока українська фабрика футер „Хром“, Пр. Торг. Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всілякого рода футряні шкірки, як також приймає до крашення і перерібки уживані футра. 126—1—16

Радіо в бельґійській вязниці. В бельґійській вязниці в Лювені заінсталювали слухальця в кожній з 600 келій. Інсталяцію перевів один з вязнів, по фаху електротехнік. У бюрі для директора є радіоцентраля, вона водночас мале „студіо“. Директор має мікрофон, при помочи якого може говорити до всіх вязнів у келіях, та ґрамофон, яким може надавати авдиції з кружків самостійно для вязнів.

В Амстердамі впроваджено ґумові підкови для коней. Вони мають ту прикмету, що не совгаються на асфальті і мокрім бруку.

Голяндські міністри перед мікрофоном. Теперішний голяндський уряд вживає часто радія як засобу звязку з населенням. В останньому часі вийшов розпорядок, що одна, а то й обі радіостації в Гільверсумі мають стояти завжди до диспозиції будькотрого з міністрів, коли той захоче поінформувати населення про працю свого міністерства чи взагалі уряду. Від останньої парляментарної кризи в липні с. р. премієр промовляє часто до мікрофону, час до часу промовляють і міністри. Премієр др Колінс і королева Вільгельміна говорять дуже добре до мікрофону. Кілько разів вони промовляють, публика слухає радо й цікаво. Премієр інформує постійно населення про працю уряду, а в відповідь на свої промови дістає повінь листів.

Анґлійський король удекорував бельгійського короля Леопольда III. лентою кавалєра Ордеру Підвязки. Сей ордер належить до найвисших відзначень в Европі.

В анґлійськім перекладі вийшли спомини Японки Кіото Мурасакі, котра жила в 11 столітті. Спомини її читається ще тепер з великим заінтересуванням, бо вони живо й докладно описують життя в тодішній Японії.

В Анґлії заложено клюб людей, чудом виратованих від смерти.

Повні політичні права мають жінки в 19 краях Европи. Ніяких політ. прав не мають жінки в Болгарії, Югославії й Швайцарії.

Абд-ель-Крім, увязнений Французами на острові Ревніон, вніс до французького правительства прохання звільнити його з вязниці.

Еміль Ленґієль, американський політичний письменник, вернувся з поїздки по Европі і написав книжку п. з. „Міліони диктаторів“.

Американська поліція одержала складані сталеві щити, котрі забезпечують перед револьверовими кулями.

В Америці сконструовано машинку, котра відкриває брехунів і брехню та виявляє правду. Таке доносить преса.

Перша ескімоська повість п. з. „Нарід серед снігів“ вийде незабаром в Лондоні. Її автор Ескімос, Теді Одульок, скінчив ґімназію в Канаді і вернув до своїх одноплемінників тай живе їх життям. Повість писана мовою Ескімосів званою „чукчі“.

Пригадуємо, що хто пришле передплату на цілий слідуючий рік, той дуже причиниться до влекшення видавництву тяжкої в сих часах справи уложення буджету ґазети на слідуючий рік.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Повітові клясифікаційні комісії вже розпочали клясифікацію ґрунтів по селах для виміру ґрунтового податку. Скарбові уряди мають через солтисів повідомити зацікавлених селян про приїзд клясифікаторів до села. Клясифікатори переводять клясифікацію в прияві солтиса і двох представників громади, котрих вибирає громадська рада. Коли господар завважить якесь недотягнення, має право зголосити застереження на письмі до повітової клясифікаційної комісії.

Рада міністрів ухвалила ряд проєктів нових розпорядків. М. і. ухвалено, що посли й сенатори будуть побирати по 975 зл. місячно, маршалки сойму й сенату по 3.900 зл., віцемаршалки по 1.757·50 зл.

У Львові, в салі Бесіди відбулася 7 с. м. збутова анкета Центросоюза. Реферати виголосили: інж. Творидло і Малаховський про збут ростинних продуктів, дир. Мартюк про збут яєць, дир. Радловський про збут живини й беконів, дир. Мигович про збут конопель і льону.

Як щадять львівські Українці? На львівськім терені є 24 українських кредитових кооператив. Центробанк і „Дністер“ мали 1. X. 1935 р. 2,907.526 зл. вкладів. В інших кооперативах було 1. X. с. р. 365.499 зл. вкладів. Отже в усіх українських кредит. кооперативах у Львові зложено 3,273.025 зл. Коли взяти під увагу, що не всі вклади в Центробанку й „Дністрі“ походять від Львовян, то справа ощадности львівських Українців стоїть не дуже світло.

В Зборові відбувся повітовий показвистава конкурсових праць гуртків Хліборобського Вишколу Молоді. В виставі взяло участь 15 гуртків ХВМ і 10 секцій господинь. Найбільші осяги в управі буряків на 100 кв. метрів мали: Озірна 1047 кг., Мшана 910 кг., Жабинє 900 кг. і Хоростець 830 кг. Змагуни в сільськім господарстві показали дійсно гарні осяги своєї праці.

В Болехові відбулася кооперативна нарада представників кооператив Болехівщини. На тій нараді було 76 осіб, в тім 7 священиків. Орґанізаційний реферат виголосив дир. Колодницький, торговельний дир. Кузів.

В Скалаті відбувся зїзд українських книговодців і касієрів низових кооператив. На зїзд прибуло 58 кооператорів.

Консумція цукру на внутрішнім ринку Польщі зросла с. р. на 3·7 прц. Минулого року продано на внутрішнім ринку 291 тис. тон, с. р. 301·9 тис. тон цукру. Вивіз цукру на заграничні ринки вдержався на рівні 1933/34 р. Найбільше цукру вивезено до Данії, Анґлії й Фінляндії.

Збір лену на Литві після дотеперішних обчислень виносить 36.800 тон. Лен занимав площу 92.000 га.

В Естонії значно підскочили ціни артикулів першої потреби. Жнива сего року були лихі. Ціни масла, хліба, цукру і т. п. зросли на 30—40 прц.

В Німеччині брак товщів. Пруський премієр Ґерінґ заявив підчас торжественного отворення нового мосту на Рені в м. Нойвід, що не треба непокоїтися тим браком. Масло не буде причиною капітуляції Німеччини. Німецький нарід просто обмежить споживання товщів і так вийде зі скрутного положення. Доки нарід буде відноситися з довірям до свого вождa, доти буде перемагати всі труднощі.

Нові видання

о. П. Кисіль ЧСВВ: **Божа міра.** В-тво Чина св. Василія В. в Жовкві. Книжка CXCV. Жовква 1935. Друкарня ОО. Василіян. Ст. 119. Формат: 20.6 x 14.4 цм. Ціна неподана.

о. М. Каровець ЧСВВ: **Зі записок полевого духовника бриґади У.С.С.** Жовква 1935. Сторін 125 — 132. Формат: 23.2 x 15 цм. В тексті 11 ілюстрацій на окремім папері. Ціна неподана.

Д-р Степан Божик: **Історія шкіл в Угнові.** (Відбитка з журналу „Рідна Школа“). Львів 1935. Накладом „Рідної Школи“ У. П. Т. Сторін 40. Формат 12 x 16·5 цм. Ціна неподана. В тексті дві ілюстрації.

Я. Ярославенко: **Гукайте всіх...** 4 пісні на мішаний хор до слів С. Черкасенка. Музична Накладня „Торбан“ у Львові. Ч. 271. Ціна 2 зл. Стор. 8. Формат 31.5 x 24 цм.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Впр. о. Н. Р.: Справа не надається до оповіщення в ґазеті. Опис тої справи радимо вислати Апостольському Нунцієви у Варшаві. Можна се зробити в українській мові. Там є перекладчики.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.31 зол.

Нім. марка 1.50 — 1.55, фр. франки 34.90 — 35.05, шв. франки 171.85 — 172.19, фунти стерлінги 26.20 — 26.27, австр. шілінги 99.50 — 100, чеські корони 21.94 — 21.97, рум. леї 27.50 — 29.00 ліри 34.00 — 36.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 10. грудня ц.р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакування	2.70 зол.
1 кг масла дес. експорт. з опакув.	2.80 „
1 л. молока	0.16 „
1. л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	5.20—5.25 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на молоко вдержана, на яйця сильна, на масло звишкова, на сметану слаба.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від 10. XII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 90 дкг. за 1 кл.	0.90 зол.
Мол. однор. кури I. кл. за 1 кг.	0.85 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Потрібний в парохії до культурно-освітної праці інтеліґент-католик, добрий діріґент, який вчивби також церковного співу на два голоси. Зголошення враз з услівями слати до Уряду парохіяльного в Переволоці, п. Бучач. 140—1—2

КІНА

АПОЛЛЬО: Втеча.
ҐРАЖИНА: Вередлива Маріетта.
КАСИНО: Ясновельможний пан шофер.
КОПЕРНИК: Бенґалі.
МАРУСЕНЬКА: Бенґалі.
МІРАЖ. Катюша.
МУЗА: Секвоя.
ПАКС: Були собі два ґільтаї і додатки.
ПАЛЯС: Рапсодія Балтику.
СТИЛЕВИЙ: Не відходи від мене і ревія.
ТОН: Мала мати.
УТІХА: Малібу і ревія.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 15 грудня 1935. Ч. 96 (894)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ц. Львів 505.796

Різдвяне число „Нової Зорі"

Як щороку так і тепер різдвяне число Нової Зорі буде значно більше обемом. Воно принесе кромі звичаевих святочних замітток ще м. і. отсі цікаві статті й фейлетони: Наш католицизм, пера о. Ір. Назарка ЧСВВ, — Наша кооперація в відношенні до торговлі, пера одного з наших найстарших кооператорів, — Характеристика селянського діяча Андрія Луцева сина Юрка, пера д-ра Осипа Назарука, — Різдвяні звичаї на Опіллі, пера д-ра Степана Годованого, — велику статтю п. з. Проблеми католицизму в Польщі, — цікаву статтю про історію коректи і кореторів (з ювилейного числа „Таймсу" в Лондоні), — Життя сільського пароха, пера Ол. Моха, — Святвечір наших людей в Бельгії, пера Миколи Дутки, — дуже цікавий опис незвичайних звірят і риб Африки, — З муринських казок, — гарне оповідання о. І. Братика „Пригода з вовками" і богато інших статейок, замітток і вістей з нашого і чужого життя. Звертаємо увагу, що передплату треба відновити вчасно, бо в сих часах крізи не можемо наражуватися на великі видатки печатанням на запас більшої скількости примірників такого великого числа: просто папір за дорогий. Дрібні статейки і замітки можна ще присилати.

Від висоти ощадностей зложених в українських банках залежить наша економічна самовистарчальність і незалежність. Тому складайте свої ощадности в

КООПЕРАТИВНІМ БАНКУ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

Новий ректор папської укр. колєгії

Дня 16 листопада Св. Отець зволив теперішнього Про-Ректора о. Йосафата Лабая ЧСВВ. заіменувати Ректором Папської Колегії ім. св. Свщ. Йосафата в Римі. О. Йосафат Лабай уродився 3 серпня 1895 р. в Ясениці Руській, повіт Камінка Струмилова. По скінченні народних шкіл ходив до Академічної Ґімназії у Львові. По 4 кл. ґімн. вступив до Василіянського Чина 15 липня 1912 р. Перші монаші обіти зложив 1 марта 1914, торжественні 7 липня 1920. По доповненні клясичних наук в монастирі зложив 1921 р. іспит зрілости в державній українській ґімназії у Станиславові. Після того Чин вислав його на богословські студії до Риму, де на Григоріянськім університеті осягнув степень Доктора Богословії. По повороті з Риму якийсь час був професором фільософії, ігуменом Добромильського монастиря і конзультором при Провінціяльній Раді. Коли о. Ректор Д. Головецький поважно занедужав і для ратування здоровля мусів опустити Італію, о. Йосафат Лабай обняв по нім управу Папського Семинаря й по двох роках св. Отець зволив іменувати його Ректором. Бажаємо Впреп. о. Ректорові на тім визначнім та дуже відповідальнім становиску особлившого Божого благословення і визначних успіхів.

Коли скінчиться війна в Абісинії?

В кругах чужоземних журналістів в м. Асмарі панує переконання, що італійська військова акція підбиття Абісинії не скінчиться перед найблизшою дощевою порою, себто до березня 1936 р. Коли не вдасться закінчити війни дипльоматичною акцією, то війна протягнеться на слідуючий погідний час, що зачнеться в вересні 1936 р. Італійські військові власти вже тепер зачинають підготовляти кватири для війська на час тревання дощів, бо дімки туземців такі малі, що не можуть служити яко кватири для війська. Супроти того деякі журналісти виїзджають до Европи.

Гітлєр і Сталін

На тлі французько - совітського пакту.

„Аксіон Франсез" (Ж. Б.) пише: Дивно, як мало говориться про французько-совітський пакт, хоч мала склонність до нього Лявaля — се одна з головних причин напастей на нього. Дивно, як мало говорять і про ворожнечу між Гітлєром і Сталіном. Її не можна заперечити. На випадок чого Німеччина буде вважати Францію відповідальною за СССР подібно як у 14-ім році Німеччина вважала Францію відповідальною за Росію — з тою ріжницею, що СССР не може дати Франції тих послуг, які вона дістала від Росії в 1914 р.

Саботажі на англійських кораблях

З Лондону доносять, що англійські власти безпеки ствердили ріжні саботажі на англійських пасажирських і навіть военних кораблях. Власти припускають, що се акція на велику міру. На 3 пасажирських кораблях знайдено бомби згл. пекольні машини. Саботажі були також в арсеналі военної маринарки в м. Савтемптен.

Великі повіні і бурі в Европі

Внаслідок довготреваючих дощів в горах Чорногори вилили потоки і ріки. 10 сіл під водою. Декотрі з них цілковито відтяті від світа. Населенню загрожує голод. На місце катастрофи вислано відділи війська. Над цілою Грецією шаліла буря. В окрузі Дельфи була така буря, що завалила 130 домів. Тессалію навістила повінь. Населення схоронилося на дахи і дерева. Богато людей потопилося. Матеріяльні страти дуже великі на великих просторах Греції.

Сніжні засипи під Краковом.

На терені краківського воєвідства впав на днях великий сніг. Перші дуже обильні сніжні опади спричинили кілька випадків. М. і. прилетів літак з Варшави і не міг осісти в Кракові внаслідок заметілі. А що не хотів наразити пасажирів на небезпеку, вернувся з ними до Варшави. Снігові утруднюють також комунікацію на суші.

Справа коляди

Найактуальніше питання під сю пору.

Наближається свято Рождества Христового. Від давен давна у нас Українців бувало все так, що підчас сего свята церковні братя і сестриці ходили колядувати від хати до хати. І розуміється збирали т.зв. „коляду" на церкву. По скінченню свят приносили заколядовані гроші до церкви і віддавали до рук священикові, а сей записував до книжки. До війни був по селах такий звичай, що церковні братя і сестриці, поділившися на кілька частей, обходили перші попід хати з колядою, а за ними доперва могли йти хлопці і дівчата колядувати на читальню, то що.

Та хоч колядували і на читальню, то все таки приносили потім гроші до священика, а сей віддавав їх голові читальні. Річ ясна, що священики давнішими часами могли заборонити ходити з колядою на світські цілі, однак не робили сего ніколи, бо як сказано втерся був звичай, що на церкву ходила колядувати подавляюча більшість.

Та вже від кільканацять літ справа з колядою взяла цілком інший оборот. Вже на кілька день перед Рождеством Хр. з кождого повітового міста висилають до сіл на руки т. зв. свідоміших селян листи, з котрими вони мають йти колядувати і потім заколядовані гроші разом з листами мають відіслати до кождого повітового міста назад. Річ ясна, що наші т. зв. свідоміші селяни, котрі зрештою моляться і ходять до церкви, діставши папір та ще до того з міста, сейчас збирають собі відповідну ґрупу людей, розуміється молодших, і зачинають роботу. Передовсім агітують і промишляють над тим, якбито випередити з колядою тих братчиків, котрі колядують на церкву. Заки ще церковні братя і сестриці зберуться колядувати, гуртки свідоміших селян, котрі колядують на світські цілі, вже давно випередили їх. Були випадки, що таких наших свідоміших селян питали на що вони колядують. А ті відповідали, що колядують на церкву, коли тимчасом колядували на світські цілі. Колядувати на народні цілі молодь збирається дуже радо, а до церкви ставляться неохочо, ба навіть в о р о ж о. При таких нагодах як коляда найлучше пізнати, як наш народ привязаний до церкви і до священиків. Безперечно, треба колядувати і на цілі народні, але перша справа Божа і Церква, а на другім місци всякі інші народні цілі. Кождий священик бажає, щоб його вірні були послушні Церкві і Христовому царству. А власне при нагоді коляди бачимо, що наші вірні вже не дуже то дбають про церкву, та „національні установи" ставлять висше від справ Божих. Такі наші свідоміші селяни, зібравши коляду, не хотять навіть не то

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА ЦІЛИЙ РІК

ПОДЯКА

Отсим почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя „Карпатія" у Львові за скоре і без зайвих труднощів виплачення повної обезпеченої суми по моїй дружині Теодозії Фаленди emeritованій учительці в Пилипчу, яка на жаль лише дуже короткий час, бо тільки 7 місяців перебула в обезпеці. — Скоре й акуратне виплачення обезпеченого капіталу уповажнює мене поручити це одиноке українське Товариство обезпечень на життя „Карпатія" у Львові найширшим кругам української суспільности.

Василь Фаленди

що здати рахунок з коляди перед священиком, але навіть не показуються: бояться, щоб не дай Бог священик не забрав коляди на церкву. Се справді люди, котрі лише устами говорять „Боже, Боже", а серце їх далеко від Бога.

На будуче справа коляди мусить бути конечно зреформована. Такий стан дальше тревати не може. Вся коляда повинна належати до церкви, а колядувати малиб йти лише брацтва церковні. Та коли вже втерся звичай, що підчас свят Різдва Хр. ходять колядувати і на світські цілі, то хочемо тут вказати деякі директиви і так:

1) Два перші дні Різдвяних Свят ходять все церковні брацтва колядувати на церкву, а третий день лишається на народні цілі.

2) Цілі свята Рождества Хр. повинні наші вірні колядувати на церкву, а в Навечеріе Богоявленія (Йордану) і в самий Йордан коляда може бути призначена на цілі народні.

Вкінці і 3) Ми священики повинні так повести справу з колядою, щоби церковні брацтва перший раз пішли колядувати на церкву, а по них пішли другі на народні цілі та щоби всі здали точний рахунок з коляди і щоби ми розділили коляду після свого благоразумія.

Длятого що в многих парохіях з приводу коляди приходить між священиком і парохіянами до великих неприемностей, подаю повисшу справу Всечесному Духовенству. Може хто вкаже інший вихід в тій справі.

о. Василій Дзьомбак (Іване).

Примітка Ред. „Н. Зорі": Порушена в сій статті справа коляди далеко важніша, ніж на перший погляд здається. В ній важна передовсім не так справа грошева (хоч і вона має своє значіня в сих часах кризи), як справа вироблювання дисципліни в наших народних масах та уміння відріжняти се, що має перворядне і постійне значіння для скріплення духа й сили нації, від того, що має значіння другорядне і переходове або й ніякого значіння не має. Вже мабуть небогато літ мине до того часу, в котрім навіть найтупіші люди нарешті зміркують, що наша гр.-кат. (уніятська) Церква і під оглядом моральним і під оглядом національним властиво одинока поважна кріпость нашої нації взагалі. І доки ми ту кріпость будемо справді шанувати та підпирати, доти можемо мати надію не тільки на істнування та розвиток нашої нації навіть серед найтяжших обставин, але й на оконечну побіду. Та розуміється не буде того, коли між нами возьмуть верх люди, які в хвилевім інтересі проминаючих націоналістичних чи якихнебудь інших імпрез виховають наш народ в дусі постпонування Церкви. Тому і при таких на око невеличких ділах як справа коляди треба знайти розумний вихід тактовним поведенням, але такий вихід, щоб таки на першім місці було те, що має засадниче значіння для моралі й сили нації, — то значить: Церква. І такий власне вихід предкладає Впр. о. Василій Дзьомбак. На тім і полягає значіння сеї дійсно актуальної статті, над котрою повинні зріло і завчасу подумати здібні до такого думання люди в цілім нашім краю. Подумати — і справу заздалегідь зорганізувати як треба серед місцевих обставин

Американський експеримент

Почтове бюро Білого Дому в Вашингтоні, в офіційнім осідку президента Америки Росвелта, одержало недавно з Сан Франціска картку з припнятим до неї однодоляровим банкнотом. На картці було написано: „Коли одержите однодоляровий банкнот, припнятий до картки, се значитиме, що віра в Провидіння вернула, а любов гроша зникла". Досвід з одним доляром вдався. Його не вкрали по дорозі. Та коли той Американець замість одного доляра припнявби був до картки тисячдоляровий банкнот, то не знати, чи картка дійшлаб до місця призначення

Марксова теорія вартости

З приводу віднови радянофільських видань в Галичині, котрі можуть викликати новий соціялістичний параліж між нашою молодю і навіть старшою суспільністю, — містимо отею коротку, але ядерну статтю про головну частину теорії Маркса. — Ред.

Соціялісти й комуністи, щоб доказати слушність своєї науки, люблять дуже часто покликуватись на т.зв. теорію вартости Карла Маркса. Вони кажуть, що Маркс у своїй теорії доказав, що всі замінні предмети свою замінну вартість завдячують тільки праці робітника та що фабрикант побільшує свій капітал тільки кровю і потом працюючих мас.

Тому, так вони твердять, треба завести такий державний лад, що в ньому всі овочі праці забирав би не капіталіст, а робітник. А це може статися тільки в комуністичній державі.

Пригляньмося, чи воно дійсно так як говорять прихильники другого й третього інтернаціоналу.

К. Маркс у всіх річах розріжнює їх вартість ужиткову й вартість замінну. Що таке вартість ужиткова й вартість замінна річей? Вартість ужиткова якоїсь річи се та її прикмета, що дає людині можність уживати ту річ, користуватися нею. Нпр., маємо ніж. Можемо тим ножем краяти хліб, стругати дерево, тяти папір, тощо. Отже сей ніж для нас ужиточний. А можність ножа краяти ріжні предмети надає йому вартість ужиточности або ужиткову.

Під замінною вартістю річей — каже комуністичний ідеольог—загально розуміємо спосібність якоїсь речі, наклонити когось до того, щоб він дав нам за ту річ якусь іншу річ тої самої вартости. Можемо пр. ніж заміняти за кістяну ручку. При заміні отже ніж і кістяна ручка мають ту саму замінну вартість—й ми вважаємо їх однаковими щодо вартости.

Тепер насувається питання: Звідки предмети беруть свою вартість замінну й вартість ужиткову? На се питання відповідає Маркс так: Предмети завдячують свою ужиткову вартість своїм фізичнохемічним прикметам, — а вартість замінну завдячують праці робітника вложеній у предмет при його продукції. В нашому примірі ніж свою вартість ужиткову завдячує всім фізичним і хемічним прикметам сталі, з котрої він зроблений. А свою вартість замінну завдячує праці робітника. То значить: ніж тому має ту саму вартість замінну, що й кістяна ручка, бо робітник при виробі ножа ужив такої самої скількости праці, що й робітник при виробі кістяної ручки.

Чим більше якийсь предмет має в собі праці, тим більша його замінна вартість.

Сказавши се про ужиткову й замінну вартість річей, Маркс зачинає викладати свою теорію про творення капіталу. І сею теоріею старається він доказати, що капіталіст цілий свій маєток побільшує коштом праці робітника.

В теперішних часах—каже Маркс — богато людей не може працювати у своїх власних варстатах. І тим вони приневолені силу своїх мязів продавати капіталістам. Люди продають свою силу так, як продається всі інші товарі. А кожна сила праці робітника, подібно як і всі інші товарі, має свою вартість замінну й вартість ужиткову.

Що таке вартість замінна й вартість ужиткова сили людської праці? Вартість замінна сили людської праці се та її прикмета, що спонукує фабриканта дати власникові сили, робітникові, таку заплату, яка потрібна до відзискання втрачених сил. Коваль пр., що працює в фабриці, зробив підкову і зужив на се відповідну скількість своєї сили. І коли фабрикант заплатить йому за працю при виробі підкови тільки таку суму, що при її допомозі коваль зможе відзискати знова втрачені сили, тоді ми кажемо, що фабрикант заплатив робітникові за вартість замінну його сили.

Тепер пригляньмося ще як Маркс розуміє вартість ужиткову людської праці. А саме: Маркс каже, що ужиткова вартість людської праці лежить у тому, що та людська праця перетвореним предметам надає якусь замінну вартість. І так: залізна руда, що є в необробленому стані в природі—на гадку Маркса—не має ніякої замінної вартости. А робітник, що своєю працею видобув ту руду з землі, перетопив її та зробив з неї підкову, вже тою своєю працею надав підкові якусь замінну вартість. Не був би робітник вложив у те залізо, чи радше вже тепер у підкову, своєї праці, то вона не малаб ніякої замінної вартости.

А скоро вся замінна вартість товару — каже Маркс дальше — залежить від ужиткової вартости праці робітника, то сама справедливість вимагає того, щоб при заміні, себто при продажі, всі гроші за проданий предмет забрав робітник, а не фабрикант.

Та на жаль — каже Маркс — фабрикант платить робітникові тільки за вартість замінну його праці, то значить: дає робітникові тільки таку грошеву квоту, яка конечна для відзискання втрачених сил, — а чистий дохід з ужиткової вартости праці робітника капіталіст ховає до власної кишені. Скажім — каже Маркс — що якийсь там робітник потребує денно на свій прожиток одного золотого. І дійсно! Того золотого, потрібного до відзискання втрачених сил, робітник від фабриканта дістає. Але щож! Той сам фабрикант, що заплатив робітникові за втрачені сили золотого, уживає тепер сили того робітника до виробу ріжних товарів, а ті товарі мають тепер більшу вартість ніж одного золотого. Скажім, що вони варт 2 зол. Отже того другого золотого фабрикант зовсім несправедливо й незаслужено ховає до власної кишені. А робітник, хоч тяжко працював, не дістав ні сотика за ужиткову вартість своєї сили. Хоч по справедливости — так каже Маркс — той другий зол., той чистий зиск належиться теж робітникові. Бо кожний товар свою замінну вартість завдячує виключно тільки праці робітника.

Тому — каже дальше Маркс — ми повинні знищити цілий теперішний господарський лад і знести приватну власність. Бо при допомозі приватної власности богаті капіталісти легко використовують робучу силу вбогого пролетаріяту.

Стільки про замінну вартість і про творення капіталу Карло Маркс. Тепер застановімся над тим, чи ті його гадки відповідають правді?

Розгляньмо отже вперед теорію замінної вартости річей. Опісля розберемо теорію творення капіталу.

Лишім на боці все, чого вчить Маркс про ужиткову вартість річей. Бо се тут не важне. Перейдім відразу до його науки про замінну вартість річей.

Отже Маркс каже, що вся замінна вартість річей залежить тільки від людської праці, котру робітник вложив у дану річ. А скоро так, то й всю ціну за проданий предмет має забрати робітник. Та хто хоч трохи застановиться над сею справою, той сейчас побачить, як дуже тут помилився соціялістичний ідеольог.

Бо тільки людина вперта і засліплена може твердити, що предмети завдячують свою вартість замінну тільки людській праці, а не ще ужиточности, потребі, рідкости і т. д. самих предметів. На доказ, як дуже на замінну вартість предмету впливає й його вартість ужиткова, нехай послужить отсей примір. Скажім, що якийсь пекар при печенні хліба зужив богато сили. Та щож! Люди, купуючи той хліб, переконалися, що він недопечений і тимсамим непридатний до вжитку. Очевидно що його хліба ніхто не схоче купити. Бо той хліб не має ніякої замінної вартости, хоч пекар при його виробі зужив богато праці. Отже сама праця не дає ще предметам їх замінної вартости. Люди при заміні жадають, щоб замінний предмет був ще ужиточний. А з того вже ясно бачимо, що крім праці ще й ужиткова вартість самої річи впливає на її вартість замінну.

Таксамо й потреба дуже сильно впливає на замінну вартість річей. Нпр.

повне видання творів Ґетото або Шекспіра має для культурного европейця велику замінну вартість. Та Ботокуд з бразилійських лісів не дав би за ті книжки навіть зломаної стріли. І цілком слушно! Бо твори Ґетого або Шекспіра для дикого Ботокуда непотрібні й вже тим самим не мають для нього ніякої замінної вартости.

Товарі свою вартість замінну не завдячують тільки ужиточності й потребі. Також рідкість предмету сильно впливає на його замінну вартість. Чому золото, діяманти й перли такі дорогі? Не тільки тому, що при їх добуванні зужилося богато людської праці, але ще й тому, бо вони на нашій землі дуже рідкі. Невеличкий документ пр. з часів Александра Вел. може мати дуже велику замінну вартість, хоч при його писанні зужилося дуже мало людської праці.

На замінну вартість товарів впливає й освіта людини, що його зробила. Припустім, що в якійсь редакції працюють два співробітники. Але щож! Один з них скінчив університетські студії, а другий не має навіть повної середньої освіти. Вони оба однакову скількість праці вкладають у свої статті і мають однакові здібности. Але якість статтей виходить ріжна. І тому ледви чи який практичний видавець уважав би за відповідне, щоб тим співробітникам дати однаковий гонорар за їх працю.

Вже на тих примірах бачимо ясно, що замінна вартість товарів не залежить виключно від людської праці — як того хоче Маркс — але залежить ще й від ужиточности і потреби, від рідкости товару, від освіти, здібности, таланту робітника і т. д.

Тепер розберім ще коротенько теорію творення капіталу.

Ми вже вище виказали, що вироблені в фабриці товарі не завдячують цілої своєї замінної вартости виключно праці робітника. І вже тому не можна жадати, щоб цілий дохід із проданих товарів забрав робітник.

Скажім, що в якійсь фабриці робітники виробляють ножі. Робітники, що працюють в тій фабриці мають право жадати, щоб фабрикант за їх працю заплатив їм справедливу ціну. То значить: вони за свою працю мають дістати таку надгороду, з якої могли б заспокоїти потреби свої і своєї родини так фізичні як і духові. Що більше, робітник має дістати таку заплату, щоб з неї (коли чесно живе) міг і побільшити свій маєток. А фабрикант, заплативши робітникові справедливу ціну, має право чистий дохід з проданих товарів зужити на побільшення свойого капіталу. Чому? А тому, бо фабрикант заплативши робітникові справедливу ціну, побільшує свій маєток вже не коштом крови й поту робітника — як каже Маркс — але фізично-хемічними прикметами товарів, то значить їх ужиточністю, рідкістю, тощо. Бо він не бере ціни тільки тому, що на його виріб зужилося таку-то й таку скількість праці, але бере він ту ціну ще й тому, бо сей ніж зроблений з такої то й такої сталі. І тим самим заплата за ніж не належиться тільки тому, що її зробив, але ще й тому, чия була сталь, отже фабрикантові.

Як бачимо з вище сказаного, ціла наука Маркса про теорію вартости річей і про теорію творення капіталу має мало спільного з правдою — і тимсамим ціла ідеольогія соціялістів, що спирається на тій теорії, мусить бути неправдива.

А скоро наука соціялістів неправдива, то ясно, що тою „наукою” робітничого питання не розвяжеться, що вона тяжкої долі пролетаріяту не поліпшить. Доказом того—Радянська Республика, де ідеольогію Маркса перевели у всій повноті.

Омелян Тимочко, ЧСВВ.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Новий тягар для гр.-кат. парохів

В „Ділі“ ч. 314 появився отсей допис:

Дня 24. X. ц. р. дістав я з почти таке письмо P. Z. U. W.:

Tarnopol, dn. 19. X. 1935. Inspektor Wojewódzki. E. B. Nr. IV. 14. 6826, Do Starostwa Powiatowego w Zbarażu. — Na pismo Nr. A. 22. z dn. 27. IX. 1935 r. W zalatwieniu powyższego pisma komunikujemy, że jeżeli chodzi o egzekucję zaległych składek za ubezpieczenie budowli parafji rzym. czy też grecko-katolickiej, to w myśl konkordatu z dnia 3. VIII. 1925 r. kościoły (cerkwie) i budynki kościelne (cerkiewne) stanowią własność parafji i kościoła. Kościół (cerkiew) od podatku i przymusu ubezpieczenia nie jest zwolniony. Wobec tego odpowiedzialnym za składki ogniowe jest majątek parafji jako osoby praw. w zrozumieniu prawa kanonicznego, a reprezentantem tej osoby jest proboszcz. Zgodnie z can. 1477 tegoż prawa kanonicznego proboszcz ponosi wszelkie wydatki, połączone z administracją i poborem pożytków z dóbr kościelnych, czyli że proboszcz jest wyraźnie zobowiązany do ponoszenia opłat publicznych. Z tegoż prawa wynika, że za zobowiązania kościoła można wdrożyć ekzekucję na majątku kościelnym i plebańskim oraz także przeciw proboszczowi na jego własnym majątku. W związku z powyższem egzekucję należy kierować do proboszcza, który obowiązany jest wskazać sekwestratorowi mienie parafjalne. Reklamację gr.-kat. Urzędu parafjalnego w Terpiłówce w załączeniu zwracamy. — P. T. Grecko-katolickiemu Urzędowi Parafjalnemu w Terpiłówce pow. Zbaraż, — przy zwrocie trzech upomnień egzekucyjnych przesyłamy treść powyższego pisma do wiadomości. (Підписи нечитки).

Дня 27. X. с. р. дістав я ідентичне письмо від збаразького староства, а 29. X. с. р. від скарбового уряду в Збаражі, щоб негайно заплатити огневі премії за 1934 р. за церкву, парох. будинки й за дяківку. Спершу я гадав, що се якесь непорозуміння, яке за кілька днів вияснить ся, бо дотепер огневі парохіяльні премії стягав війт все від парохіян. Тому я написав ще до волосного війта в Новім Селі, щоби справу розглянув і поручив солтисові занятися збіркою в селі. Та вже 15. XI. с. р. зявився в мене секвестратор з трьома екзекуційними упімненнями (церква, будинки, дяківка), позаписував на них дещо збіжа і за кілька днів будуть мене ліцитувати.

Що свого роду несподіванки в нас можливі, нема чого дивуватися. Відомо, що обезпечати церкви й парохіяльні будівлі завжди були обовязані т. зв. конкуренційні сторони і збіркою мав займатися парохіяльно-церковний комітет. А се пригадували нам у свій час і Архієп. Відомости і староство. Тимчасом в літі с. р. повідомило нас староство, що церковні комітети скасовані! Значить, нема органу, який мабви перевести збірку. Лишилися тільки т. зв. церковні ради. Солтис на запит, що робити, відповідає, що він нічого не порадить, бо не має права приказувати церковній раді. Отже хто має платити? — „Пробощ“. Зовсім легонька розвязка.

Є вправді закон з 17. III. 1932, оголошений в Д.З.Р.П. ч. 35. поз. 358 про збірки на цілі католицької церкви і там мала би приміщення й збірка на обезпечення. Так щож. Хоч там написано, що закон обовязує від 1. I. 1934 р., але в й клявзуля, що не можна покищо сим законом користуватися, доки не появиться виконний розпорядок. А той розпорядок до сьогодня не появився. Та се дрібниця, бо як бачимо, покищо все може оплачувати „пробощ“.

Тому у своїм імени як і в імени всіх парохів товаришів недолі, на яких ся благодать впала або впаде, прошу членів УПР, щоби зволили представити міродатним колам, що поява виконного розпорядку до закону з 17. III. 1932 і то негайна конечно потрібна.

о. Володимир Герасимович,
парох Терпилівки.

Польський православний календар на 1936 рік

„Бюлетинь Польско-Український“ пише в ч. 48 (135) з с. р. в замітці п. з. „Польський православний календар на 1936 р.“:

Вийшов з друку вже третий з черги польський православний календар на 1936 р., виданий видавничою кооперативою „Ґлос Православя“ в Томашові Любельськім. Адміністрація видавництва в Люблині. — Календар призначений для Поляків православного віроісповідання і масово розсиланий до православних парохій на Холмщині і Підляшшу. Той календар конкурує з численними українськими календарями. На тлі поширювання календаря „Ґлосу Православя“ часто доходить до непорозумінь між клиром, що уважає своїм обовязком поширювати польський календар, та церковними надзорами (церковними старостами) котрі під натиском вірних поширюють українські календарі.

Японія в північнім Китаю

В Анґлії починають помалу здавати собі справу з серіозности японської експанзії в Північнім Китаю, з точки погляду анґлійських інтересів.

„Дейли Експресс“ (Вступна стаття). Скрізь розрухи. Японія висилає свої війська до Пекіну й Тієн-тсіну. Вже проголошено „автономне правительство“, котре підлягає Японцям. То значить, що продовж 3 літ Японія загорне землі втроє більші, ніж Абісинія й далеко богатші.

„Дейли Телеґраф“ (Вступна стаття). Японські військові власти почали ділати з більшою скорістю, коли тільки показалося, що північні провінції хитаються в справі автономії. Захопивши залізнодорожні стації, вони виявили свій намір забрати ваґони і паровози. Нема сумніву, Японці хочуть натиснути на Китай і показати йому, що він не має ніякої змоги противитися відділенню північних провінцій.

„Евр“ (Кореспонд. з Женеви): Японська загроза на Далекім Сході, особливо новий японський клич — не терпіти білих на схід від Суезького каналу, — не подобається Анґлійцям. І ось думки британського правительства зачинають клонитися до совітської Росії. „Форейн Офіс“ шукає формули, котра позволилаб підкріпити британські інтереси на Далекім Сході „русскою“ силою.

„Мессаджеро“. Політичні й територіяльні переміни на Далекім Сході такі скорі й поважні, що в них приходиться бачити безпосередну загрозу самим основам Британійської імперії. Колиб Велика Британія мала на Середземнім морі надійних приятелів, вона без страху моглаби звернути свої сили на Далекий Схід. Колиб вона зуміла задержати свої приязні, приятелі береглиб її інтересів на Середземному морі. Взагалі Велика Британія сталаб богато могутнішою, колиб добилася на Середземнім морі реальної безпеки при помочи чесних і конечних порозумінь.

Як живе цісар Абісинії

Др Сассар, котрий був довший час надворним лікарем в Абісинії, оповістив цікаву статтю про приватне життя цісаря Абісинії. Зміст: Цісар живе в палаті званій „Ґебі“. Вона зверха виглядає прилично, та внутрі сирість, півтемрява й умеблювання без ґусту. Цісар Гайле Селассіе дуже слабого здоровля. Він держиться тільки дуже сильною волею. Притім він чоловік працьовитий. Встає дуже рано і весь день працює. Працю перериває тільки на хор і молитву. Молиться кілька разів денно. Кромі авдиенцій мусить брати участь в численних церемоніях. Традиція вимагає, щоб „цар царів” особисто зачинав кожде важніше діло в цілій державі. Зачинають будувати нову дорогу — цісар мусить нести на плечах перший камінь. Привезено ваґони з патронами — першу скриньку виносить з ваґону цісар. І т. д. Два або три рази на рік дає він приняття для Европейців. Гостина доволі скромна: студене мясо і шампанське вино. Цісар говорить добре по французьки, але дуже помалу. Так само помалу ладять страви при його столі. Перед кожною зміною на столі засвічуються і гаснуть лямпи. Обслугують льокаї в золотих одностроях але босі. Взутий ходить тільки сам цісар.

Перший Український

Педагогічний Зїзд

II. Оцінка його основних тез.

Скликала Перший Український Педагогічний Зїзд до Львова Головна Управа „Рідної Школи" при допомозі двох наших учительських орґанізацій: „Учительської Громади“ (котра обединує українське учительство середних і вищих шкіл) та „Взаїмної Помочи Українського Вчительства" (в котрій гуртується українське учительство шкіл народних).

Програма Першого Українського Педагогічного Зїзду нашим читачам відома. Ми подали її в ч. 79 „Н. З." за б. р. Тоді ми відмітили зі здивуванням, що в тій програмі поминено зовсім Богослуження і взагалі релїґію. Тоді також ми застерігли собі висказання дальших наших уваг про той Зїзд по його відбуттю.

Наслідком нашої замітки про поминення в Програмі Зїзду Богослуження і релїґії орґанізатори того Зїзду відтак доповнили ту Програму. Вони в останній хвилі вставили в Програму Зїзду додатково Богослуження та реферат о. Ю. Дзеровича про релїґійне виховання молоді. Се ми також зазначили в 83 ч. „Н. Зорі."

Про сам хід Першого Українського Педагогічного Зїзду „Н. Зоря" напечатала окремий звіт в ч. 85. В тім звіті подали ми короткі змісти відчитаних на Зїзді рефератів та дискусії, яка відбулася в звязку з тими рефератами.

Та все те не дає ще повного образу Першого Українського Педагогічного Зїзду. Бо до його повноти бракує ще найважнішої річи: оцінки ухвал того Зїзду.

Ухвали Першого Українського Педагогічного Зїзду оголошено щойно пізніше: в 3 тижні після того Зїзду. Вони становлять 8 головних ґруп, які знов діляться на підґрупи і точки. Всіх точок є около 100. Отже є достаточний матеріял для оцінки і того Зїзду і тих наших педагогів, що орґанізували той Зїзд.

Отвирають той довгий ряд ухвал Першого Українського Педагогічного Зїзду 2 основні тези. Вони звучать дослівно так:

Основні тези

1) Перший Український Педагогічний Зїзд стоїть на становищі, що право на національне виховання — це самозрозуміла життева необхідність для розвитку нації. Місцем її здійснювання може бути тільки рідна виховна установа з рідним виховником.

2) Метою національного виховання української молоді є всебічна підготова її до здійснення найвищого ідеалу нації, до чинної творчої участи в розбудові рідної духової й матеріяльної культури, а через неї до участи в уселюдській культурі.

Вже ті основні тези викликують деякі застереження. Бо вони містять твердження, які свідчать, що автор тих основних тез не передумав їх основно.

Пригляньмося тим тезам.

Отже перша теза твердить, що місцем здійснювання національного виховання може бути тільки рідна виховна установа з рідним виховником. Тут теза має очевидно на думці установи шкільного характеру.

Та чи справді тільки рідна школа може бути місцем здійснювання національного виховання?

Відповідь на те питання дає нам історія національного виховання тих народів, котрі не мали рідної школи.

Чи треба далеко шукати за такими народами? Вистане вказати на наших сусідів Поляків, коли вони ще не мали своєї рідної школи ні в Галичині (до 70-тих рр. XIX ст.), ні в Польськім Королівстві (до поч. XX ст.), ні в Познанщині (до 1918 р.), Та не зважаючи на брак рідної школи, — якеж наскрізь національне виховання одержала тогочасна польська молодь!

Хтож дав польській молоді таке національне виховання?

Дав їй передовсім рідний дім. Він не тільки спараліжував шкідливі під національним оглядом впливи на польську молодь чужої школи, але виховав ту молодь в польськім національнім дусі.

Та не тільки оден дім виховував тоді польську молодь в польськім дусі. Не меншу ролю в національнім вихованню польської молоді відограли тоді костел і польське духовенство. Вони вщіплювали в молодь передовсім привязання до катол. віри батьків. Те привязання до віри батьків було одночасно привязанням до Польщі.

Вкінці ще оден чинник відограв важну ролю в національнім вихованню польської молоді. Той чинник се польська література. Однаково: поезія і проза. Однаково: гарне письменство і наукове. Зокрема велику ролю в національнім вихованню польської молоді відограла польська історична повість та взагалі польська історіоґрафія. Чи треба наводити богато доказів на се? Вистане вказати на історичні повісти Сенкевича, якими при кінці XIX-го і на початку XX-го вв. польська молодь прямо зачитувалася. Сенкевич і підготовив польську молодь до ролі, яку вона відіграла при будові сучасної польської держави.

Що не одна тільки рідна школа дає національне виховання, про се свідчить наглядно також історія української молоді в Галичині. Чи живу українську національну свідомість, яку ми бачимо в нашої середношкільної молоді вже в 60/70-тих рр. XIX ст., дала їй рідна школа? Таж тоді української середньої школи ще взагалі не було! Не дав їй тої свідомости також рідний дім. Бо він у тих часах сам іще не був свідомо український. Ту українську національну свідомість дала тодішній нашій молоді українська література, якої поодинокі твори, як нпр. „Кобзар" Шевченка й ін., викликували тоді в Галичині серед нашої молоді національне одушевлення. Тут треба одначе зазначити, що крім позитивного впливу, ті твори мали і вплив негативний, про що буде мова далі.

Та яка ціль отсих наших уваг?

Ми не маємо на ціли обезцінювати ними рідну школу. Ми розуміємо вагу рідної школи та цінимо її, коли вона справді сповняє свої завдання. Та одночасно не можемо погодитися з тим, щоб національне виховання обмежувалося тільки до рідної школи. Бо таке обмеження національного виховання булоб його безпідставним звуженням. А в сучасних наших обставинах, коли ми не тільки не маємо потрібного числа рідних шкіл, а й ті, що є, мусять виховувати нашу молодь на основі інструкцій польських шкільних властей, таке звуження особливо невказане.

Навпаки! Якраз нині належить звернути в нас особливу увагу на виховання нашої молоді поза школою. Родинний дім, Церква, література та інші виховні чинники повинні нині відограватн в національнім вихованню нашої молоді не меншу ролю, як рідна школа.

Та чи здають собі в нас вповні справу з ролі тих чинників в національнім вихованню нашої молоді?

Відповідь на те питання й дає нам перша основна теза Першого Українського Педагогічного Зїзду.

Як бачимо з тої тези і також з решти резолюцій та постанов Першого Українського Педагогічного Зїзду, чинником національного виховання молоді вважають у нас тільки рідну школу. Тому й Перший Український Педагогічний Зїзд всю свою увагу присвятив тільки школі. Всі інші не менше важні чинники національного виховання молоді Зїзд полишив поза рамками свого заінтересування! Він не розглядав спеціяльно ні виховного значіння дому, ні дуже актуального в нас питання про виховне значіння (позитивне чи негативне) української літератури і взагалі української преси, ні не менш актуального питання про відносини між молодю і старшим поколінням („батьки і діти"), ні вкінці питання про ріжні постороні шкідливі впливи на нашу молодь.

А все те має в національнім вихованні молоді дуже велику, часом власне рішаючу вагу. Бо воно може виховний вплив школи в більшій або меншій мірі доповнювати і поглиблювати, або його нищити. Се треба сказати особливо про виховний вплив української літератури і взагалі преси, на який в нас з того становища звертають рішуче за мало уваги.

Тимчасом всі вище наведені педагогічні чинники далеко сильніші, ніж виховання шкільне. Що більше! Навіть оден-одинокий з тих Першим Українським Педагогічним Зїздом поминених чинників, а саме чинник родинного, домашнього виховання — сильніший від усего шкільного впливу, що педагогічна теорія і практика вже давно признала. І якже Перший Український Педагогічний Зїзд міг помінути такі чинники!

Тому поминення всіх тих питань в програмі Першого Українського Педагогічного Зїзду дуже впадає в око. Воно також зменшує його значіння до тої міри, що се був лише зїзд в справі шкільництва.

Та не тільки під оглядом ширини педагогічних проблєм Перший Український Педагогічний Зїзд безпідставно обмежено. Він був обмежений і під оглядом глибини уняття тих проблєм. Видно се наглядно з другої основної тези Зїзду і також з дальших його резолюцій.

Про резолюції буде ще мова окремо. Тут зупинимося тільки на тій другій основній тезі, котра говорить про мету національного виховання.

Якаж та мета?

Як бачимо з наведеного висше тексту другої основної тези Зїзду, метою національного виховання української молоді має бути всебічна підготовка до здійснення найвищого ідеалу нації, до чинної творчої участи в розбудові рідної духової і матеріяльної культури та через неї до участи у вселюдській культурі.

Щож сказати про таку „мету“ національного виховання?

Отже передовсім треба ствердити, що „найвищий ідеал нації“ — ріжні Українці розуміють ріжно. Бо для одних „найвищий ідеал нації“ се українська держава „загально беручи“, для других тільки матеріяльний добробут мас, для третіх революція і безоглядна руїна всього і всіх. Тай українську державу ріжні Українці розуміють ріжно. Одні бажають української монархії, другі української демократичної републики (т. зв. „народовластя“, котрого ще ніколи не було на землі), треті хочуть української републики соціялістичної. Ті ріжниці в розумінні „найвищого ідеалу нації“ серед Українців такі великі і глибокі, що вони власне розсварили Українців між собою і кинули одних на других з далеко більшим завзяттям, ніж на зовнішнього ворога. У висліді нині — нема ніякої української держави.

Та чи осягнення хочби найкращих умовин істнування се вже найвищий ідеал, який може мати чоловік відносно свого життя на землі?

Ми знаємо ще вищий ідеал. Той ідеал се усвідомлення в людині її високого людського достоїнства, котре відріжнює людину від худоби і робить її подібною до найвищого Єства, до Бога. Щойно те почуття людського достоїнства робить чоловіка повновартною людиною. І тільки повновартна людина з'уміє осягнути дійсно найкращі умовини істнування вже тут на землі.

Тому метою національного виховання в нас повинно бути передовсім виховання повновартної людини. Таке виховання дає — тільки християнська релїґія, яка тому в програмі виховання нашої молоді повинна мати головне місце.

Та чи вона його дійсно має?

Дуже вимовну та дуже прикру відповідь на те питання дають саме резолюції Першого Українського Педагогічного Зїзду. Про се в слідуючих статтях.

ПРОСИМО ВСІХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ І ПІСЛЯПЛАТНИКІВ ПРИСИЛАТИ ПЕРЕДПЛАТУ І ЗАЛЕГЛОСТИ.

Варшавський процес ОУН

За убиття міністра Перацкого.

Сімнацятого дня розправи зізнавав свідок Д. Бубен, аспірант слідчої поліції в Варшаві. Після вбийства мін. Перацкого він перший піддав думку, що з огляду на спосіб убийства, треба взяти під увагу також український елемент. Дня 24. VI. 1934 р. свідок дістав перші довірочні вісти, що виразно спрямовували підозріння проти Українців. Інформатор св. Бубена подав м. і. назвище Федини як підозрілого в справі вбийства. 25. VI. 1934 свідок виїхав до Галичини, щоб поінформуватися про підложжа вбийства. Був у Львові, Стрию, Калуші. Серед діячів ОУН сперечалися, хто видав приказ вбити мін. Перацкого: закордонний провід чи краєвий. Переважала думка, що постанова вбийства вийшла з закордону, а виконати замах доручили краєвому проводови. Замах мали виконати підчас побуту німецького міністра Ґеббельса в Варшаві, одначе з технічних причин виконали пізніше. Свідок вернувши з Галичини перевів ревізію в помешканні Ванди Квеціньскої, котру акт обжалування ототожнює з Гнатківською. Обор. Ганкевич поставив внесення, щоб трибунал звернувся до влади свідка, аби вона звільнила його зі службової тайни щодо його інформатора. Трибунал відкинув внесок оборони на виявлення назвища інформатора св. Бубена. Дальше свідок зізнав, що першої ночі по вбийстві розшуки пішли в трох напрямах: поліція переводила ревізії між Українцями, ендеками і комуністами. Свідок переслухав м. і. приватного урядника Дзюру, котрий зізнав, що на передодні вбийства міністра бачив в лазенковскім парку двох мущин, котрі розмовляли притишено по українськи. На запити оборонців свідок описав річи, котрі знайшли в захисті, передовсім течку і плащ. — Дальше мала зізнавати як свідок Віра Свенціцька, дочка директора Національного Музею у Львові, спроваджена зі слідчого арешту. Вона заявила, що зізнаватиме тільки по українськи, мимо того, що знає польську мову. Суд покарав свідкиню за відмову зізнань гривною 200 зл. з заміною, в разі нестягальности, на 10 днів арешту. Свідкиня виходячи поздоровляє обжалованих піднесенням руки й окликом: „Слава Україні!". На внесок прокуратора суд устійнює за посередництвом знавця перекладчика значіння того оклику і за той оклик, піднесений з наміром нарушення поваги суду, засуджує Свенціцьку на один день темниці. — Свідок Адріян Горницький таксамо спроваджений зі слідчої вязниці, спочатку заявляє, що зізнаватиме по українськи. Тоді засуджено його на 200 зл. гривни з заміною на 10 днів вязниці за відмову зізнань польською мовою, котру свідок знає яко студент львівського університету, як сам признав. По тім засуді свідок згодився зізнавати по польськи і ще додав, що знає, що в польськім суді мусить зізнавати по польськи. (Для обсервування більшої або меншої твердости зізнаючих цікаво зазначити, що свідки чисто українського походження, як прим. Чайківська або Горницький, виказали меншу неуступчивість в справі уживання української мови, ніж свідок Віра Свенціцька, котра походить з батька Українця і з матери Московки визначного роду. — Ред.). На запит предсідника, чи брав участь в ОУН, свідок Горницький відповів: „В слідстві я зложив зізнання, котрими я обтяжив декотрих підсудних. Тепер заявляю, що ті зізнання вимушено на мені поліційними тортурами, а саме при переслухуванню тримали мене 4 дні на морозі. Тепер стидно мені, що я був такий слабий і що я зложив такі ганебні зізнання. Уважаю се злочином". Дальше свідок мимо упімнень предсідника зачинає вихваляти ідею ОУН, кажучи, що буде вірний тій орґанізації до смерти. Предсідник переривае свідкови остерігаючи його, що не вільно виголошувати аґітаційної промови. Мимо того свідок старається продовжати свою промову і підносить оклики. Предсідник заряджує випровадження свідка з салі. В хвилі, коли поліцаї випроваджують свідка, він підносить дальші оклики по українськи. Предсідник оголошує постанову суду, що засуджує свідка на кару 2 днів темниці за поведення в судовій салі. — Прок. Рудніцкий ставить внесок ствердити дату, коли відбувався допит свідка Горницького. Суд ствердив, що перший допит А. Горницького відбувся 7 вересня 1934. — Прок. Рудніцкий: Очевидно не потребую додавати, що незалежно від того, чи 7 вересня була погода чи непогода, не було тоді морозу. То вказує, яку вартість має нинішна заява свідка. — Після того відчитано зізнання Горницького, зложені в слідстві. — Свідок Маріян Жураківський, котрий відсиджує кару за участь у нападі на почту в Городку, зізнав про подробиці того нападу 28 листопада 1932 р. Жураківський в слідстві заявив, що обж. Лебедь подібний до „Максима", котрий орґанізував напад на почту в Городку. На запит предсідника Жураківський заявляє ще раз, що Лебедь подібний до того „Максима". Жураківський виступив у вязничній одежі з обритою головою. Говорив відразу по польськи все, що знав. Своїми зізнаннями обтяжив Лебедя.

Вісімнацятого дня розправи зізнавав свідок Адам Чижевіч, поліц. аґент з Кракова. Тому що свідок не пригадував собі подробиць, трибунал рішив відчитати його зізнання, зложені в слідстві. З них виходить, що свідок кілька місяців стежив у 1933 і 1934 рр. за Карпинцем і Климишином в Кракові. Він бачив як 30. V. 1934 невідомий мущина прийшов до помешкання обж. Карпинця разом з Климишином. То був обж. Лебедь. Опісля аґент Чижевіч склав широкі зізнання про перевіз нелеґальної літератури ОУН. Її привозив обж. Климишин з Чехословаччини від Тишина. Климишин стрічався в Кракові з обж. Карпинцем, Івасиком, Спольським, Бандерою, Чемеринською й ін. діячами ОУН. Дальше свідок широко обговорив, як обж. Івасик перевозив літературу й вибухові матеріяли з Кракова до Львова. В помешканні Карпинця в Кракові була хемічна ляборатория. Підчас ревізії 19. VI. 1934 р. поліція знайшла в помешканню Карпинця богато хемікалій, приладдя та залізні матеріяли. Там знайдено також рештки бляхи такої самої, з якої зроблено пушку до бомби, що її кинув убийник підчас утечі по убийстві мін. Перацкого. Свідок пізнав з підсудних Карпинця і Климишина. На запит прокуратора, чи між підсудними є той невідомий мущина, за котрим свідок стежив 30. V. 1934 р. в Кракові, свідок відповідає, що се Лебедь. — На питання обор. Шлапака свідок сказав, що обж. Карпинець сидів по найбільшій части в своїм помешканню. Свідок обсервував помешкання Карпинця на переміну з іншими аґентами. — На питання обор. Павенцкого свідок вияснив, що приказ слідити за обж. Климишином дістав від начальника слідчого уряду в Кракові Білевича. Свідок нераз стежив за Климишином, як він перевозив нелеґальну літературу ОУН. — Свідок Франц Капуста, поліц. аґент з Кракова, також не пригадував собі подробиць. Тому трибунал рішив відчитати його зізнання, зложені в слідстві. В них говориться про ті самі подробиці, що в зізнаннях аґента Чижевіча, бо вони робили службу разом. Свідок пізнав між підсудними Климишина, Карпинця і Лебедя. На запит обор. Павенцкого свідок ствердив, що обсервував обж. Лебедя далековидом з віддалі 60 кроків і пізнав його тоді. — Зі свідком Максиміліяном Шкарадком, поліційним аґентом з Кракова, було те саме. На питання обор. Шлапака свідок вияснює, що 30. 5. 1934 стежив за обж. Лебедем, котрий тоді приїхав до Кракова і був в помешканні Карпинця. — Після св. Шкарадка зізнавали св. Францішек Сордель, старший постерунковий слідчої служби з Кракова й аґент слідчої служби Кароль Маршалік, з помешкання котрого обсервували обж. Климишина і Карпинця та пост. Тщіньский, що робив службу коло мін. внутрішних справ.

ОСИП НАЗАРУК 19)

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Столиця Апостольська

III. Via Appia, Царица всіх доріг.

А знов Картаґінцям як торговцям на більшу міру залежало на тім, аби малий Рим вдержався в посіданні хочби невеличкого кусника морського побережжа, бо він тим способом перегороджував легкість лучби між двома конкурентами Картаґіни: між Греками й Етрусками. А властиво Етруски посідали морське побережжа по обидвох боках римської надморської смуги, а дальше на полудне морський беріг був уже в посіданні грецьких кольоністів.

Якаж се поучаюча подія! Вже в першім історичнім факті, який нам відомий про Вічне Місто. Чогож учить нас та подія? А вона вчить того, як часом можна скріпити свого лютого, смертельного ворога в політиці, навіть не підозріваючи того, що з допомоги, яку йому даю, виросте його сила і моя загибіль. Так власне поступила Картаґіна, котра тоді помогла скріпитися малому і слабому Римови: три століття потому Рим держався вже з нею „попід сили" в смертельній боротьбі, аж поки не задушив її.

Та кілько в історії є якраз противних випадків, то значить таких, що якась сила не творить собі приятеля, хоч очевидно може і повинна створити. А вона поступає навпаки! То значить, з природного приятеля робить собі ворога і то такого, що не може з нею примиритися: так з тим природним приятелем поступає...

За такими прикладами не треба далеко шукати.

Польща, котра надзвичайно дивним збігом обставин (упадком обидвох воюючих сил, що посідали її землі) видерлася з гробу, не має довкруги себе ні одного дійсного союзника в істнуючих тепер державах. А її дальший союзник Франція по перше дуже коштовний, по друге нерівномірний і вже тим самим непевний, по трете скоро зраженний. І так Польща стоїть дослівно сама.*) При тім на дуже значній лінії не має ніяких природних границь і близько половину її теперішної території займають етнічно чужі їй племена, з котрими держава в постійнім змаганні.

Отже мимо такого положення і мимо дуже болючої науки в своїй попередній історії про те, як кінчиться таке положення, нема в Польщі навіть початків зрозуміння конечности створити собі природного союзника в Україні. Навпаки, є в Польщі чинники, котрі дразнять Українців так витревало, якби хотіли витворити серед них трівкий настрій, який унеможливить порозуміння навіть тоді, коли те порозуміння для обидвох сторін буде конечне.

Таких образків доставляє історія більше.

А ми Українці покищо в такій стадії розвитку, що коли наш письменник їде по Шляху Аппія, то очевично не повинен думати про т. зв. високу політику, а передовсім про те, чому в нас ніколи не знайшовся ніякий Аппій, котрий подумавби про направу доріг. А якже нам треба Аппіїв, хочби в невеличкім форматі! От нпр. на те, аби тут і там направити містки на громадських дорогах, аби тут і там зробити якусь серпентину на дуже стрімкім горбі, котрим звозять урожай з піль і при тім рік річно ломлять коням ноги, собі ребра, падуть під вози, які безуспішно підпирають і т. п.

(Далі буде).

*) Згода з Німеччиною се хвилева справа.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

СУПРОМ

Союз Українських Професійних Музик.

З приводу його загальних зборів.

Союз Українських Професійних Музик се мабуть одна з найпізніших українських станових організацій. Вона повстала тоді, коли інші фахи вже давно були зорганізовані. Се дещо ненормальне явище, бо музики віддавна якнайтісніше звязані з найширшими кругами нашої суспільности, котра все й всюди потребує музики й при кождій нагоді послугується нею. Давніше, коли наших музик було мало, не відчувалося потреби станової організації музик. Наші любителі мистецтва опікувалися нашим мистецтвом і мистцями. Вони не лише старалися усувати від мистців всякі турботи реально-життевого характеру, щоб ті турботи невідривали їх від творчої праці, але й створювали відповідну атмосферу, в якій зроджувалася і плекалася наша музична культура.

Та часи змінилися. Наш нарід вийшов з вузьких рамців довоєнного життя. Вийшла з тих рамців і наша музика. Вона пішла в широкий світ, складаючи свої цінности в спільну скарбницю світового мистецтва. Праця наших любителів музики стала невистарчальна. Загальна скрута зменшила число меценатів музики. Повстали нові кадри фахових музик, які всеціло посвятилися музиці. Щоб жити для музики, вони мусіли жити з музики. Музика була для них засобом до життя. Одинцем дуже тяжко, майже неможливо, давати собі раду. Зродилася конечність станової організації. Так основано в квітні 1934 р. Союз Українських Професійних Музик. Першим його головою вибрано д-ра Н. Нижанківського.

Зразу як звичайно праця Союзу йшла дуже пиняво. Виринуло богато непередбачених труднощів. Брак традиції й тимсамим досвіду, непризвичаення суспільности до нової організації — все те спинювало не одну роботу Союзу. Були перешкоди й зовні. Та наші музики не зневірювалися. Бо вони знали, що впертим трудом мусять виконати завдання, котре стоїть перед ними — фаховими музиками. Тепер Союз може похвалитися своїми успіхами. Чимраз ширші круги нашої суспільности починають розуміти працю наших музик і належно її оцінювати. Особливішу опіку знайшли наші музики в Музичнім Т-ві ім. Лисенка. Воно не лише на кождім кроці підпирає наших музик, але й помагає їм матеріяльно. Музичне Т-во ім. Лисенка дає дарове приміщення СУПРОМ-ови в своїм будинку.

Головне завдання СУПРОМУ — передовсім організація фахових музик й оборона їх праці. Крім того СУПРОМ звертає увагу на актуалізування музичної справи в нашій суспільности, навязування звязків з музичними товариствами інших народів, розбудову музичних видавництв, удержування звязку з іншими нашими установами. Завдяки зорганізованости наших музик музичні імпрези і взагалі наше концертове життя майже все відбувається при співучасти членів СУПРОМ-у.

Тепер Союз Українських Професійних Музик обеднує в собі 59 членів. З того 34 члени мешкають у Львові, 23 на провінції, 1 в Празі, 1 у Відні. Всі члени гуртуються в відповідаючих їм секціях: педагогічній, виконуючій, композиторській, музикольогічній і утилітарній. Всі секції були активні й виконали намічену програму. Коли в праці секцій і були якісь браки, то причин того треба дошукуватися зовні Союзу. Нерідко Раді СУПРОМ-у й Управі поодиноких секцій доводилося стрічати поважні перешкоди в праці зі сторони таки своєї суспільности. В сторону СУПРОМ-у посипалося богато закидів, невдоволень і т. п. неприємностей, що очевидно богато пошкодило молодій організації. Голосна була свого часу справа гонорарів за працю членів СУПРОМ-у. Рада СУПРОМ-у устійнила висоту гонорару для членів Союзу. Дехто зрозумів ту постанову зле. На СУПРОМ посипалися закиди, що він своєю постановою унеможливлює всякі національні свята. Та коли якенебудь наше товариство улаштовувало якусь імпрезу й не мало змоги заплатити повний гонорар або не могло заплатити взагалі нічого прелеґентам чи виконавцям членам СУПРОМ-у, зверталося все з відповідним проханням до Ради СУПРОМ-у й вона ні одного разу не полагодила прохання негативно. Та се розуміється не перешкодило деяким людям накидатися на СУПРОМ. Одначе ті негодування не спинили ходу праці організації наших музик.

Дня 8 грудня 1935 р. в малій салі інституту ім. Лисенка у Львові відбулися збори СУПРОМ-у. На збори прибуло 20 членів зі Львова й один з Дрогобича. З преси прийшли тільки: представник „Українських Вістей" і представник „Нової Зорі."

Д-р Нестор Нижанківський отворив збори й виголосив коротку промову про цілі й завдання СУПРОМ-у. Проф. Роман Савицький відчитав протокол попередних зборів і звіт з діяльности Союзу. Рада СУПРОМ-у за час своєї каденції відбула 20 засідань. На них порушено 47 важніших станових, організаційних і музичних питань. Ширші дискусії відбувалися над справою приступлення СУПРОМ-у, зглядно його членів до музичної станової львівської організації музик. (Lwowskie Stowarzyszenie Kompozytorów, Odtwórców i Muzykologów). Та організація звернулася до СУПРОМ-у, щоб його члени вписувалися в її ряди. По засягненню опінії у міродайних наших культурних і мистецьких кругів Рада полагодила ту справу негативно. Богато часу присвятила Рада радіевій акції. Та покищо та справа кульгає. Одним з важніших питань була справа преси. Поміщено в українській пресі ряд статтей на біжучі музичні теми. В пляні є скликання окремої пресової конференції. На просьбу управи Національного Музею СУПРОМ взяв чинну участь у мистецькій виставці того музею й зорганізував музичний відділ на тій виставі виставленням манускриптів померших і жиючих композиторів, плякатів, афішів і т. д. Рада тепер розглядає можливість улаштування разом з музеєм Наукового Т-ва ім. Шевченка виставки українських народних інструментів. Улаштовано дві самостійні музичні імпрези: 1) концерт нових українських творів у виконанні членів СУПРОМ-у і 2) спільний вечір з малярями в честь арт. Масютина. Вислідом дискусій і старань Ради було видання фортепянових творів Нижанківського й пісень з фортепяном Лиська. Рада звернулася через пресу до нашої суспільности в справі надсилання ріжних музичних памяток в ціли заложення музикознавчого архіву. Рада СУПРОМ-у взяла в свої руки редаґування матеріялів призначених до печатання в музичнім словнику Паздірка в Празі. На просьбу болгарських музичних кругів вислано до Болгарії кільканацять хорових творів. За те СУПРОМ одержав твори болгарських композиторів. Композиторська секція підготовляє видання великого мистецького популярного співаника. Рада СУПРОМ-у наладнує справу видавання періодичних популярних композицій. СУПРОМ уділяє безплатно порад щодо улаштовування всяких музичних імпрез. Ті й богато інших справ, котрі СУПРОМ полагодив або полагоджує, свідчать про вартість і потребу такої організації.

Скарбник СУПРОМ-у проф. Микола Колесса відчитав звіт з приходів і розходів Союзу. Головне жерело приходів Союзу се членські вкладки. Засоби СУПРОМ-у покищо скромні. Загально Союз мав 675·30 зл. приходів і 599.97 зл. видатків. Голова Контрольної Комісії заявив, що Комісія провірила все діловодство СУПРОМ-у і знайшла все в порядку. Тому ставить внесок на уділення абсолюторії уступаючій Раді.

Голови поодиноких секцій СУПРОМ-у здали звіти з їх діяльности. Найживішу діяльність проявила секція композиторська. Докладний звіт з її діяльности відчитав дир. Барвінський. Композиторська секція має 10 членів: Барвінський, Балтарович, Колесса, Кудрик, Лисько, Людкевич, Нижанківський, Рудницький, Сімович, Туркевич-Лісовська. Побіч поважних творів (симфоній, камерні твори і т. д.) наші композитори звертали увагу на музику для молоді й села. За останній рік написано коло сотки дрібних кусників для молоді. Працю виконуючої секції спинювали наші обставини. В нас до імпрез треба ще докладати. А наші артисти не можуть собі на таке дозволити.

По звітах Збори одноголосно іменували почесними членами СУПРОМ-у Сальомею Крушельницьку, Модеста Менціньского й Олександра Носалевича.

Голова зарядив перерву на кілька хвиль. Опісля відбулася дискусія над звітами. Уділено абсолюторії уступаючій Раді й вибрано нову: Голова д-р Н. Нижанківський, члени: дир. Барвінський, проф. Шухевич, проф. Савицький і п. Левицька; заступники: проф. Колесса й д-р Лісовська; Контрольна комісія: д-р Людкевич, проф. Лисько, проф. Кришталь ський.

М. Д.

Мистецтво ікони

В неділю, 8 с. м., в салі „Бесіди" у Львові виголосив др М. Драґан відчит на тему: „Мистецтво ікони". Прелеґент вказав на головні — характеристичні ціхи ікон у византійському мистецтві. Те мистецтво не знало зображення Бога-отця. Всі ікони — святі були до себе подібні. В мистецтві не студіовано поодиноких людей. Постаті на іконах були звичайно сильно вистилізовані. Відношення поодиноких частин тіла в постатей, представлених на іконі, було звичайно стале. На се істнували відповідні приписи. На обличчах нема знаку якихсь переживань. Нема усміху, радости, болю, сліз... Лише цілковитий спокій, деколи трохи смутку. Одно Розпяття має дещо більше смутку. Ікона не знала перспективи. Ікона в византійськім мистецтві сповняла декораційну ролю. Цілий образ заповнений декораціями, неначеб мистець боявся вільного місця. Творючи ікону мистці хочуть подати неначе біблію для тих, що не вміють читати. На кінці збиває прелеґент закиди декотрих людей, котрі обезцінюють найновіше мистецтво.

По відчиті відбулася поважна й річева дискусія. Др Копач заявляє, що на мистецтво ніхто не має монополю. Воно — справа кождого чоловіка. Мистці малюють не для себе, а для людей. Отже ті люди мають право критикувати мистецькі твори й вимагати вияснення, коли їх не розуміють. — О. Хомин зазначує, що мистець не тому заповнює ікону ріжними декораціями, що боїться „вільного місця", а тому, що площа має бути доповненням ікони. — Др Залозецький доповнює відчит ріжними завваґами, м. і. що тло ікони — ідеальне (звичайно золоте) в противенстві до тла природного. Візантійське мистецтво звязане з античним. Воно антропоморфічне. Після нього можливий византійський ренесанс. — І. Ф.

Чи Ви складаєте річники „Нової Зорі"?

МІЛІОНОВИЙ ЗБУТ ПАПЕРЦІВ і ТУТОК „КАЛИНА” говорить про високу якість і дешеву ціну.
фабрика в Тернополі — фабричний склад Львів, ул. Бляхарська ч. 11. 12-10—50 тел. 239-34,

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

В Ватикані на становище „maestro di camera“ покликано апостольського протонотарія Альберта Арборія Мелля ді С. Елія. Дотепер займав те становище новокреований кардинал Камілльо Каччія Доміноні.

З Солотвини пишуть нам: З початком серпня с. р. прибули до нас на стало Сестри Служебниці Н. З. Пр. Д. М., щоби працювати в Захоронці. Тому що дім для Захоронки невикінчений, замешкали вони в скромнім дімку Вп. пані Грибовичевої, котра зі своїм мужем цю реальність призначила на ціль Захоронки й уможливила Сестрам скорше тут осісти. Сестри дбають про прикрасу в церкві, займаються молодю і від серпня три місяці вели садок малих діточок. Мимо ріжних невигід і перепон, Сестри знаменито вивязалися зі своєї задачі. Садок вела Сестра Настоятелька, яка своєю лагідністю і добротою позискала серця діточок, котрі в числі около 80 пильно ходили на науку. — В неділю Христа Царя на пописі відіграли діти штучку про Серце Христове, були деклямації вже трилітних діточок, діти робили вправи та співали релігійні пісні. Справді чудуватися треба, як Сестри в такім короткім часі так знаменито приготовили тих найменших! При кінці місцевий парох Вс. о. В. Грицей в короткій промові вказав на молодь як найважніший чинник для будучности суспільности, підчеркуючи вагу релігійного виховання, до якого найкраще надаються монахині й подякував Сестрам за їх труд і працю. Нехай Бог благословить сему ділу, а Сестрам дає сил до їх хосенної праці! — Бажаним булоб, щоб наша місцева суспільність, так інтеліґенція, як міщанство, більше заінтересувалася Захоронкою і садком Сестер та дбала про сю справу більше як дотепер. — У ч а с н и ц я.

Католицьке фільмове бюро в Празі приступає в найблизшім часі до реалізації великого фільму. Він буде представляти церковгі памятки Праги й діяльність сучасного католицизму в столиці Чехословаччини. Кардинал архиеп. пражський вже дозволив згаданому бюрови робити знимки в церквах.

У Вашінґтоні відбулася конференція американського Епископату. В ній взяли участь всі епископи Злучених Держав Північної Америки. Підчас конференції обговорено ряд справ звязаних з католицьким життям в Америці як шкільництво, рух молоді, преса, радіо, фільми і т. д. Учасники конференції ствердили значні поступи Католицької Акції майже в кождій ділянці.

В Прудентополісі в Бразилії відкрито при монастирі ОО. Василіян Українську Парохіяльну Бібліотеку. З приводу відкриття тої бібліотеки улаштовано виставу діточих книжок в салі Т-ва „Україна“. Ученики середної школи ОО. Василіян дали концерт і театральну виставу в користь тої бібліотеки.

В Куритибі в Бразилії відбувся величавий храмовий празник Пречистої Діви Марії Жировицької. Торжественну Службу Божу відправив о. Маркіян Шкірпан.

Впр. о. І. Майка ЧСВВ виїхав з Бразилії до Аргентини до помочі Впр. о. Я. Коциловському ЧСВВ, котрий від виїзду з Аргентини о. С. Вапровича працює в Аргентині сам серед наших українських кольоністів.

Поступи католицизму в Монголії. В 1932 р. з апостольського вікаріяту Джеголь виділено апостольську префектуру Чіг-Фенґ. Її повірено недавно духовенству краєвого походження. Ап. префектура Чіг-Фенґ має 62.000 кв. км. і 2·5 міл. мешканців. 1932 р. було там 19.724 католиків, тепер є 24.210. Се свідчить, що туземне молоде духовенство стоїть на висоті свойого трудного завдання.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОЛЬСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило повідомити правительство Злучених Держав Північної Америки, що і сим разом не заплатить рати воєнного довгу, котра припадала на 15 грудня с. р.

ПОЛЬСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ СПРАВ видало розпорядок, що число учасників в студентських прогульках закордон не може перевисшати 20 осіб.

КОНҐРЕС ПОЛЬСЬКИХ ЛЮДОВЦІВ у Варшаві заявився проти розділу Церкви від держави й осудив антисемітизм.

ФРАНЦУЗЬКА ПРЕСА пише, що умови предложені Італії в справі полагодження італійсько-абісинської війни се удар в систему загальної безпеки, бо напасникови відступають чужу територію.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ухвалив одноголосно розброєння всіх партійних боївок.

АНҐЛІЙСЬКІ ПАРЛЯМЕНТ. КРУГИ невдоволені анґлійсько-французьким порозумінням щодо відступлення абісинських провінцій Італії. „Дейли Геральд“ і „Нюз Кроникл“ пишуть, що анґлійське правительство зрадило Союз Народів.

АНҐЛІЙСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Гор виголосив промову в анґлійськім парляменті. В ній сказав м. і.: Звертаюся щераз до Муссолінія, щоб покинув підозріння, неначе британське правительство має нечисті заміри і провадить еґоїстичну політику супроти Італії, неначе хотілоб вбити клин між Італію й Францію.

В ЛОНДОНІ відбулося відкриття морської конференції. Відкрив її премієр Великої Британії Болдвин. Присутні представники: Америки, Австралії, Канади, Франції, Індії, Ірляндії, Італії, Японії, Нової Зеляндії та Злучених Держав Південної Африки. Наради відбуваються при замкнених дверах. Предсідником конференції вибрали мін. Гора.

ЕСПАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО уступило. Причина уступлення та, що праві партії противилися правительственним проектам підвисшити податок від доходів і спадків.

В АМЕРИКАНСЬКИХ СУСПІЛЬНИХ КРУГАХ запанувало велике обурення на Італійців за те, що італійські літаки бомбардували американський шпиталь в Дессіє. Той шпиталь був докладно означений прапорами Червоного Хреста. Італійці скинули на шпиталь 40 бомб, від котрих погибло богато людей.

ВСІ ЄГИПЕТСЬКІ ПАРТІЇ приняли предложення націоналістичної партії, щоб утворити оден єгипетський національний фронт і домагатися привернення конституції з 1923 р. Вона признавала незалежність Єгипту, одначе пізніше її завішено.

АБІСИНСЬКИЙ ЦІСАР заявив, що не згодиться на предложення Франції й Анґлії, щоб відступити частину абісинської території Італії, бо Союз Народів признав Італію напастником.

ВІЙНА В АБІСИНІЇ. На північнім фронті італійські літаки бомбардують розсіяні абісинські відділи на північ від Дессіє. Обі сторони, Італійці й Абісинці, заховуються вичікуючо. На полудневім фронті Італійці держать укріплені позиції.

НА ДАЛЕКІМ СХОДІ ситуація така загрозлива, що Анґлія хоч не хоч мусить на заході годитися з Італією. Вразі якби Анґлія не погодилася з Муссолінієм, Японія моглаб легко опанувати половину Азії.

ВИКОННИЙ КОМІТЕТ КУОМІНТАНҐУ приказав увязнити китайського ген. Інґ-Ю-Канґа, котрий проголосив автономію східчої части провінції Го-Пей.

ЯПОНЦІ скріпляють свої військові ґарнізони в північнім Китаю. До м. Тієнтсіну прибула дивізія японських війсь в силі 30.000 мужа.

КИТАЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО В НАНКІНІ згодилося на окрему фінансову автономію північного Китаю, на співпрацю між Китаєм, Японією й Манджурією та на військовий договір між тими трома державами.

В ТІЄН-ТСІНІ китайські автономісти: захопили міську управу, штаб поліції, управу зелізної лінії Пекін—Мукден і інші установи китайської частини міста. В східній частині північно-китайської провінції Го-Пей утворено автономне правительство. На чолі правительства станув ґенерал Інґ-Ю-Канґ.

В ПЕКІНІ відбулася демонстрація китайських націоналістичних студентів проти проголошення автономії північного Китаю.

НОВИНКИ

Легку зиму предсказує шведський метеорольоґ проф. Сандштрим.

„Міка“. У Львові повстала нова українська робітня капелюхів під назвою „Міка“. Робітню веде п. Міка Дрогомирецька. Треба безумовно давати роботу своїм людям, бо інакше пропадемо як нація.

В Підгаєччині філія „Сільського Господаря“ почала орґанізувати шпіхлірові секції, як засіб боротьби проти голоду підчас переднівку.

В Самборі відбулася анкета приватних купців міста й повіту в справі відчинення повітової ґуртівні.

В Чорткові відбулося свято-концерт в честь пп. Андрія й Михайлини Шматів. Вони своїм щедрим даром у квоті 5.000 зл. купили мурований дім, у котрому приміщено нашу народню школу.

Тернопільським воєводою іменовано Ґіполіта Нєпокойчицкого.

В Луцьку відбувся недавно політичний процес проти 8 молодих Українців. Акт обвинувачення закидав їм приналежність до ОУН, поширювання нелеґальної літератури та участь у вбийстві о. Павла Пятаченка. Вироком Окружного Суду засуджено: К. Швеця на 10 літ вязниці, Ф. Мисковця на 8 літ, 5 підсудних по 6 літ, одного на 2 р. в завішенні.

Одинока українська фабрика футер „Хром“, Пр. Торг. Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всілякого рода футряні шкірки, як також приймає до крашення і перерібки уживані футра. 126—1—16

Довготермінове задовження територіяльного самоврядування виносило в р. 1934/35 около 970 міл. зл.

Нові почтівки, призначені тільки до міського листування, видало міністерство почт і телеґрафів.

Найвищий Суд у Варшаві видав важне рішення, згідно з котрим пацієнти державних шпиталів можуть домагатися відшкодування в судовій дорозі.

Гумор: — Хлопський політик. — Кажуть люди, що Польща католицька держава, а я кажу, що протестантська, бо що другий чоловік дає собі: протестувати векслі.

НАЙБІЛЬША В ПОЛЬЩІ **Фабрика прикрас на ялинку „ПОЛЬСЬКА ЯЛИНКА“** Варшава, вул. 11 листопада ч. 10, телеф. 10.04.95. Відділ: ул. Зелізної Брами ч. 9, телеф. 53.291. — Предкладає свої вироби по безконкур. цінах. **Ґуртом і поодиноко.** Замовлення полагоджуємо негайно.

Пригадуємо, що хто прислє передплату на цілий слідуючий рік, той дуже причиниться до влекшення видавництву тяжкої в сих часах справи уложення буджету ґазети на слідуючий рік.

Сего місяця припадають 2000-літні роковини уродин найбільшого римського лірика Квінта Горація. Польська Академія Наук видала з того приводу спеціяльний том своїх видань ст. 431 + 9.

В Ґданську розвязано соціялістичний професійний союз робітників. Він мав около 9 тисяч членів.

Свято Зимового Походу української армії підготовляють у Празі українські комбатанти в ЧСР і Союз Лицарів Зелізного Хреста.

Німецька лінійна армія, згідно з твердженням референта французького військового буджету, має тепер 530.000 людей. До сего треба додати змілітаризовану поліцію в числі 30.000, поліційний помічний корпус — 40.000, т. зв. службу праці 200.000 людей. Разом німецькі збройні сили мають 800.000 людей.

На Соловках перебуває тепер 10.000 студентів, обвинуваченых за контрреволюцію.

Геть з чужими виробами по наших церквах! — Чи не стати нас на се, щоб на Різдво горіли в кождій церкві л и ш е наші свічки „КЕРОС“.

Лявіна знищила 2 двоповерхові доми в рос. місті Кіровську на півострові Коля. В катастрофі погибло 88 осіб.

В Парижі при допомозі українських і французьких кол повстала „Українська Хата“, захист для бездомних українських еміґрантів.

Італії загрожує вилуднення. До такого висновку дійшов прелеґент, котрий виголосив реферат на засіданні Лікарської Академії в Парижі.

Вовну з казеїни продукують Італійці. З одного кг. казеїни можна дістати більше ніж 1 кг. синтетичної вовни.

В Анґлії від часів славної „Маґна Карта“, отже від 13 ст. обовязує звичай, що анґлійського пера можуть арештувати й судити тільки йому рівні.

Америка збільшить у найблищім році сталу армію до 165.000 жовнірів. Скількість офіцирів збільшиться з 11.979 до 14.000.

Скляні жіночі мешти появилися в Америці. Вони мають великий успіх серед жіноцтва.

Літаки розносять фебру. У схід. Африці появилася жовта фебра, яка досі була там незнана. Виявилося, що розношиком фебри була невеличка мушка, що живе в зах. Африці. До східної Африки дісталась вона літаками.

Шпінак проти випадання волосся. Вітаміна „Г“, котрої значну скількість має шпінак, має велике значіння для людського орґанізму. Коли її брак, наступає заник приросту і передвчасне старіння, при чім випадає волосся. Також молоко має богато вітаміни „Г“.

В Ріо де Жанейрі спалено прапори тих полків, котрі брали участь в останніх комуністичних розрухах.

Гумор. — Преса донесла, що в ціли моторизації краю висші урядники мусять собі купити авта. На вістку про те урядник XI ранґи приніс до дому „гуляй-ногу.“ — А се що таке? питає жінка. — Та не бачиш? Се моторизація краю. Презес в моїм бюрі мусить купити собі авто, начальник виділу — мотоцикль, його заступник — ровер, а я в 11 ранзі — гуляй-ногу. („Врублє“).

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+додаток 4. Ціна зол. 1.50 з пересилкою зол. 1.80. — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Гродзіцких ч. 2., за попередним надісланням грошей.**

ЖЕРТВИ

П. Міка з Бачинських Зелена зол. 3 на фонд Марійського Товариства Молоді і кличе п. Маланюківну і п. З. Вощинську.

БІРЖА

ГРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.31 зол.

Нім. марка 1.40 — 1.50, фр. франки 34.90 — 35.05, шв. франки 171.85 — 172.19, фунти стерлінґи 26.20 — 26.27, австр. шілінґи 99.50 — 100, чеські корони 21.94 — 21.97, рум. леї 27.50 — 29.00 ліри 31.00 — 33.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 12. грудня ц.р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакування	2.70 зол.
1 кг масла дес. експорт. з опакув.	2.80 „
1 л. молока	0.16 „
1. л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	5.20—5.25 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на молоко вдержана, на яйця сильна, на масло звишкова, на сметану слаба.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від 12. XII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 90 дкг. за 1 кл.	0.90 зол.
Мол. однор. кури І. кл. за 1 кг.	0.85 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Інтеліґентна особа середнього віку пошукує місця господині в священичім домі. Зголошення до Адм. „Нової Зорі“ під „Солідна“. 143-1—2

Пошукую господині інтеліґентної в середнім віці, яка добре розуміється на рільнім господарстві і провадженню дому. Побажані референції від уряду парохіяльного. Ласкаві зголошення: грек.-кат. уряд парох. Явіркі, почта Щавниця. 142-1-3

Потрібний в парохії до культурно-освітної праці інтеліґент - католик, добрий діріґент, який вчивби також церковного співу на два голоси. Зголошення враз з услівями слати до Уряду парохіяльного в Переволоці, п. Бучач. 140—1—2

КІНА

АПОЛЛЬО: Анналіс.
ҐРАЖИНА,: „Петрусь“,
КАСИНО: Ясновельможний пан шофер.
КОПЕРНИК: Ільонка.
МАРУСЕНЬКА: Бенґазі.
МІРАЖ. Катюша.
МУЗА: Ідемо до щастя.
ПАКС: Оборона Ченстохови.
ПАЛЯС: Чотири і 1/2 мушкетери.
СТИЛЕВИЙ: Не відходи від мене і ревія.
ТОН: Хрестоносні походи.
УТІХА: Цілунок засудженого.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоги „Французька маса“
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

НОВА БРОШУРА!
Важне для матуристів!
ВИБІР ЗВАННЯ
Написав д-р ОСИП НАЗАРУК
Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.
Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Ґродзіцких 2, І пов. і в книгарнях. — **Ціна 40 сот.**

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**
На зимовий сезон
КАПЕЛЮХИ ШАПКИ
поручає
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині
ОТВЕРТИЙ ЦІЛИЙ РІК
Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИ ТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, четвер, 19 грудня 1935. Ч. 97 (895)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

СВ. ОТЕЦЬ ПРО АКТУАЛЬНІ СПРАВИ

Св. Отець виголосив промову на тайній консисторії. В ній пошанував память померших кардиналів Ґаспарія, Ерле і Леґи. Потому заявив: Не бракувало нам і причин до смутку, що виповнили болем наше батьківське серце. До тих причин належать випадки в Росії й Німеччині. Не хочемо довше спинятися над сумними фактами, котрі безпокоять не лишень Европу й Африку, але й весь світ, бо в такій непевности подій і людей є небезпека. Пригадуємо всім людям доброї волі, що горячо молимося Богу за мир полученний зі справедливістю, правдою й милосердям та змагаємо до такого мира всіми нашими силами.

Численні увязнення католицького духовенства в Німеччині.

З Берліна доносять: В Німеччині відбуваються тепер численні увязнення катол. духовенства у звязку з орґанізацією пресової служби катол. Епископатом. М. і. увязнено начальника тої пресової служби о. Баната, ґенеральних вікаріїв в Пассаві й Ратисбоні й інших. Кардинал Бертрам запротестував проти тих увязнень у Ґітлера та в міністра Керля, але без успіху. Увязнення відбуваються дальше.

Робота Комінтерну на Литві

Литовська аґенція Ельта доносить: В Ковні увязнили фотографа Шапіру. Підчас ревізії знайдено в його помешканню 4.000 комуністичних проклямацій. Проклямації взивають селян до заворушень. Окрема летючка накликувала до протидержавної агітації в литовській армії. (Та агітація мала вже й криваві наслідки).

Полекші в обезпечальні від вогню

Рада міністрів Польщі ухвалила проект декрету про зміну дотеперішних приписів щодо обезпечень від огню в Загальнім Заведенню Взаїмних Обезпечень. Рада Загального Заведення Взаїмних Обезпечень могтиме тепер давати полекші при вплаті складок і знижати о 25% відшкодування тим платникам, котрі залягають зі складками, а саме, оскільки власник будинку залягатиме з заплатою двох або більше піврічних рат. Вже крайна пора основно зреформувати той тягар.

Причини розбору Абісинії

Чому Анґлія змінила політику?

В кругах близьких до Союзу Народів так поясняють зміну англійської політики супроти Італії: 1) Пострахом, що Німеччина може скористати з конфлікту між Італією й Союзом Народів та домагатися зміни границь деяких держав. 2) Страхом, що Японія може скористати з погіршення італійсько - анґлійських взаємин й опанувати Китай. 3) Зростом неспокоїв в Єгипті. 4) Недавними заворушеннями матросів на англійських военних кораблях, сконцентрованих на Середземнім Морі. 5) Заявою Ромунії, що вона впровадить нафтові санкції тоді, коли впровадить Америка. 6) Ясно висловленим небажанням Франції виступати проти Італії. 7) Недостаточним узброенням Анґлії. Все те спонукало Анґлію згодитися на розбір Абісинії. Та що з того вийде, ще невідомо.

Предсказання Льва Н. Толстого

П. з. „Пророчества Л. Н. Толстого" видав З. Йоффе в Ризі по російськи книжку, в котрій подав сконфісковані свого часу в царській Росії предсказання того рос. письменника. Особливо інтересно читати тепер, як Толстой вже тоді предвиджував здичіння, котре викличе революція (за що гнівалися на нього тодішні революціонери), які будуть страхіття світової війни і т. п.

Весела пригода гітлєрівців

З м. Ункель і з Кольонії над Райном наспіли вісти про таку цікаву і веселу пригоду: До м. Ункель над Райном прибув корабель, котрим з Кольонії приїхали собі на прогульку й забаву нац.-соц. урядники з Каси Хорих. Кілька тих урядників в однострояx упилося. Вони в пянім стані вдерлися до церковці тої місцевости й почали робити авантури. Коли паламар хотів їх випросити за двері святині, вони силою почали його тягнути на корабель. Тоді синок паламаря вдарив у дзвін на трівогу. До пристані збіглися люди, чоловіки і жінки. Прийшло до порядної бійки. Місцеві перемогли й освободили церковного слугу. Коли корабель відплив, місцеві люди зателефонували до прокураторії в Кольонії, що якраз відплив „комуністичний корабель" і що вони по поведенні його пасажирів міркують, що се були комуністи. Прокуратор повідомив поліцію. І коли веселе товариство нац.-соц. приплило до Кольонії, застало оба береги Райну обсаджені збройною силою, котра богато не розпитувала, але виарештувала всіх що до одного. Заки справа вияснилася, гітлерівці посиділи собі у власній тюрмі. Тепер всі з них сміються...

Великі морози в Росії

В той час як в Польщі пануе відлига, в Росії панують сильні морози. В центральній Росії морози доходять до 18 степенів і більше. В деяких околицях показалися великі тичні вовків. В західній Европі поширюється відлига.

Кооперативне майно треба добре берегти перед непотрібними втратами. Тому товарі кооператив та готівку в українських Райфайзенках слід негайно обезпечити від крадежі з вломом в одинокому українському

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

ГОСПОДАРСЬКА СКРУТА

Чи вона незабаром скінчиться?

Люди вже втомилися теперішньою господарською скрутою (крізою). Вони нетерпеливо виглядають кінця скрути і ловлять кожду, хочби найменшу, ознаку поправи господарського положення, щоб на її підставі віщувати кінець скруті. Вистане, коли прим. котрогось там місяця ствердять, що скількість запротестованих векслів зменшилася, або що пущено наново в рух якісь фабрики, що з браку замовлень були довший час нечинні, — і вже навіть найбільше авторитетні знатоки господарських (економічних) справ віщують з великою певністю, що зближається конець господарської скрути. Для підкріплення своїх оптимістичних віщувань покликуються на попередні скрути, які вибухали що якийсь час в господарськім життю від самого початку народин теперішнього капіталістичного ладу, т. є від самого початку XIX століття. Довоєнні скрути були короткотревалі. На тій підставі кажуть, що й теперішна скрута, хоч вона дещо продовжилася, але всетаки от-от мусить скінчитися. Подають ще й інші познаки кінця скрути і в той спосіб від часу до часу витворюють в суспільности настрої повні надії на кращу господарську будучність. Застановімся, чи слушність по стороні тих оптимістів - віщунів?

Перш усього про саме поняття і про початки господарських скрут.

Народне господарство, всьо одно чи маємо на думці господарство лиш одного народу, одної держави або також господарство всіх народів і держав світа, полягає на таких господарських явищах: Люди виробляють (продукують) господарські (економічні) добра, опісля їх між собою вимінюють (продають за гроші чи й буквально вимінюють). Наконець ті господарські добра споживають (консумують). Між тими трома подіями (актами) господарського життя мусить бути певне стале відношення, щоб істнувала рівновага в господарськім життю. Висловлюючи сказане ясніше, зазначуємо, що рівновага господарського життя можлива тільки тоді, коли люди вироблюють лиш тілько ужиткових дібр, кілько їх запотребовуе спожиття. Інакше наступає нерівновага господарського життя, скрута (кріза). Старинний світ як також ціле середновічча і нові часи аж до кінця XVIII стол., більше менше до часу великої французької революції, не знали господарської скрути, бо виробництво всіх ужиткових дібр відбувалося лише на замовлення споживача. Отже в ті часи була господарська рівновага.

Певна річ, що і в тих часах приходилося людям нераз видержати хвилі господарського лихоліття, але таке лихоліття спричинювала якась живлова (стихійна, елементарна) причина: посуха, довгий дощ, повінь, війна, заraза і т. д.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА ЦІЛИЙ РІК

Господарські відносини змінилися з настанням т.зв. капіталістичного господарського ладу. Які умови спричинили занепад природного (натурального) ладу, де вирібність (продукція) пристосовувалася докладно до потреб споживання, то справи загально знані і ми тут не будемо сего пригадувати. Таксамо не потребуємо пригадувати господарських умов, серед яких повстав і скріпився, при кінці XVIII ст. і в першій половині XIX ст., теперішний капіталістичний господарський лад. Зазначимо лише для пригадки, що сей лад основно ріжниться від свого попередника, т. є природного (натурального), станово-цехового господарського ладу одною з а с а д н и ч о ю ціхою: в капіталістичнім господарськім ладі виробництво відбувається головно не на підставі замовлення споживачів, лише на підставі промислово-купецької калькуляції, рахунку правдоподібної можливости збуту виробленого ужиткового добра (фабрикату).

Коли приглянемося способови виробництва ужиткових дібр в капіталістичнім ладі як воно відбувається на широку скалю, то побачимо такий образ: Власник виробничого заведення (фабрики) виробляє якесь ужиткове добро (фабрикат) не в цілі заспокоювання потреб споживачів, але в цілі осягнення якнайвисшого зиску. Отже зиск се істотна, суттева ціль власників капіталу. В стремлінні за осягненням зиску старається капіталіст знайти для свого капіталу найкориснішний спосіб уміщення. Від часу відкриття Америки, шляху до Індії і т. д., відтак від часу винаходу парової машини і пристосования її до виконування механічної праці та до сухопутних і морських доріг (лучби, комунікації) отворилися для власників капіталу безмежні можливости зисковного уміщування капіталу в будову парових фабрик, щоб виробляти масово ріжні фабричні вироби з дешевих сирівців, масово спроваджуваних дешево з заморських країв при помочи парових кораблів і т. д. Від початку XIX ст. аж до часу світової війни майже виключним осередком капіталістичного фабричного виробництва стає західна й опісля середуща Европа. Продовж 70-ти літ XIX століття західна й середуща Европа здобуває собі монополь масового фабричного виробництва на цілу земну кулю. І засипує всі світові торговиці своїм фабричним товаром. Для капіталістів-фабрикантів західної і середущої Европи стає цілий світ, не виключаючи Злучених Держав північної Америки, одною великою к о л ь о н і є ю, яка мусить давати їм дешеві сирівці і брати від них дорогі фабрикати. Вже в другій половині XIX століття починають наглядно показуватися наслідки капіталістичного ладу. В руках капіталістів промислової Европи нагромаджуються нечувано великі богацтва, підноситься дуже рівень життя — добробут народів промислових країн та основно зміняється їх суспільне наверствування, бо з увласновільненого селянства витворюється нова суспільна верства, промислово-фабричне р о б і т н и ц т в о. Та нова суспільна верства, що її соціялісти назвали пролетаріятом, при кінці XIX ст. починає чисельно перевисшати инші суспільні верстви і доходить до великого значіння в державнім життю, наслідком заведеного під її натиском загального, рівного і тайного голосування до европейських законодатних установ. Але такий господарсько-суспільний лад, що витворився продовж XIX ст. на підкладі капіталізму, викликав явище господарських скрут (кріз) т. є часового з а с т о ю, перерви в вирібництві й виміні ужиткових дібр. Такого господарського явища не було ні в старинних, ні в середніх віках аж до кінця XVIII століття, значить в часах, коли не було ще капіталістичного господарського ладу, а панував природний, станово-цеховий господарський лад. Масове фабричне вирібництво не на певне, означене замовлення споживача, але на підставі промислово-купецької калькуляції, рахунку правдоподібної можливости збуту на світових, ще до того в значній части на заморських, торговицях, мусить допроваджувати до часового надміру, надпродукції ужиткових дібр (фабрикатів). Надмір товарів-фабрикатів на торговицях спричинює обнижування ціни товарів. Вирібництво таких товарів стає щораз менше оплатне або навіть кошти вирібництва стають висші як ціна за проданий товар. В такій хвилі капіталісти-фабриканти зменшують вирібництво або й цілком його застановляють. І се початок скрути.

Початково і безпосередно відбивається некорисно таке понехання вирібництва на долі робітників одної чи більше фабрик. Вони тратять працю, стають безробітними. Ними мусить заопікуватися держава і суспільність. Та рідко коли така господарська скрута ограничується на занеханню виробництва в одній чи більше фабриках якоїсь галузи промислу. Вона зачинає обхоплювати щораз ширші господарські круги. Купці тратять споживачів, бо робітники позбавлені зарібку та фабриканти перестають купувати фабричний сирівець і продавати готовий фабрикат. Фабриканти і купці не можуть платити припадаючих до сплати кредитів і процентів від кредитів. Через те банки не можуть уділяти нових позичок, ні ескомтувати векслів а нераз не можуть навіть звертати вкладчикам щадничих вкладок. Господарське життя припиняється аж до часу, коли на торговицях починає бракувати товарів та попит і з ним ціни зачнуть підноситися аж до границі оплатности коштів вирібництва. З тою хвилею зачинає господарське життя знов віджывати і наладнуватися, бо починає відновлюватися вирібництво і з ним дістають працю робітники, купці зачинають торгувати, банки на ново починають працювати. Історія капіталістичного господарського ладу вчить, що той лад мусить спричинювати періодично часи господарського підйому, по яких слідують часи господарської скрути, перівноваги і застою господарського життя. Так ішло господарське життя капіталістичним руслом до часу світової війни. Вона змінила основно господарські відносини не лише в Европі, де шаліла війна, але й у цілім світі. Продовж 4 літної війни Европа не мала спромоги провадити фабричне вирібництво для своїх позаевропейських споживачів. В другій половині війни працювали европейські фабрики виключно вже лише для потреб війни, длятого повстало велике запотребування на фабричні вироби в цілім світі. Позаевропейські капіталісти, збогачені доставами всяких военних сирівців для европейських армій, в першу чергу капіталісти Злучених Держав північної Америки і Японії, далі капіталісти анґлійських Індій і частинно також Арґентини та Бразилії зачали поспішно будувати фабрики, щоб заспокоювати запотребування своїх власних, краєвих споживачів. Коли вкінці Европа яко тако замирилася і зачало наладжуватися мирне господарське життя, показалося, що західно европейські фабриканти, промисловці і купці стратили значну частину своїх передвоенних заморських купців-споживачів. Заморські капіталісти потрафили так розбудувати за час війни і кілька повоенних літ неодну галузь фабричного промислу, що їх краї стали самовистарчальними в неодній галузи промислу й унезалежнилися від такої чи іншої европейської галузи промислу.

Европейські економісти вспіли вже розслідити стан розвою фабричного вирібництва в позаевропейських краях. Зібрані статистичні обрахунки вказують, що розвій позаевропейського фабричного промислу йде скорим кроком, б е з в п и н н о в п е р е д, передовсім в Злучених Державах Північної Америки та в Японії.

Ось кілька чисел:

Число механічних (фабричних) ткацьких варстатів збільшилося від р. 1913 — 1930 в Европі лише о 2%, зате в Азії збільшилося воно о 140%, в Китаю о 500%, в Японії о 300%, навіть в Бразилії о 60%.

Вивіз лямп до електричного світла збільшився в Японії в роках 1925 — 1930 з 30 міліонів штук на 100 міліонів штук, в р. 1931 піднісся на 151·5 міл. штук, а в р. 1932 піднісся до 250 міл. штук! Виріб сталевого зеліза в Японії виносив в 1913 р. 240.000 тон, а в р. 1932 виносив вже 2,300.000 тон. Збільшення фабричного вирібництва в позаевропейських, заморських краях після оцінки економістів-статистиків — більш як десятикратне в порівнанню з передвоенним. В послідних 3—4 літах богато всяких заморських фабрикатів п р и х о д и т ь а ж д о Е в р о п и і робить тут убийчу конкуренцію місцевим фабрикантам. Дійшло вже до того, що европейські держави мусять хоронити поодинокі галузи свого фабричного промислу осібними цлами і навіть заборонами ввозу позаевропейських, передовсім японських фабрикатів. Особливо загрозливий стає японський фабричний промисл, бо він може дуже дешево продукувати, маючи можливість послугуватися незвичайно дешевим японським робітником і дешевшими сирівцями. Тому він дуже небезпечний для Европи.

Особливож небезпечний для Англії сильно вже розвинений фабричний ткацький промисл в Індії.

Так на наших очах відбувся дуже важливий процес ґеоґрафічного господарського переміщення фабричної промисловости з середущої й західної Европи до позаевропейських країв, передовсім до Злучених Держав Північної Америки, Японії та Індії. Наслідком такого переміщення европейський фабричний промисл буде безупинно корчитися, бо в будучности не буде навіть мови про можливости вивозу европейських фабричних виробів до позаевропейських заморських країв. І власне в тім ядро нинішньої крізи. Вона мусить поглиблюватися і мусить тревати довший час, цілі десятиліття, бож ані позаевропейські промисловці-капіталісти не будуть замикати своїх фабрик задля гарних очей европейських фабрикантів, ані европейські фабриканти не здадуть своїх промислових позицій без упертої і затяжної боротьби.

Є у нас приповідка: у газди весілля а курці смерть. Такесаме діється тепер в господарськім світі: йде щораз затяжніша і щораз упертіша боротьба між европейськими і позаевропейськими фабрикантами а на ній терпить все европейське населення. В першу чергу шириться безробіття між фабричними робітниками. Розміри сучасного безробіття величезні, незнані в передвоенних часах. Нині в Европі поверх 20 міліонів безробітних і то не лише самих фабричних робітників, але також умових робітників, дрібних купців, дрібних промисловців та ремісників. Дотеперішні заходи проти безробіття, яких уживають держави і суспільности, показалися безуспішні. Вони запобігають лише частинно нужді між безробітними, але самого безробіття не можуть знищити. Безробіття моглоб лиш тоді устати, колиб наново задимилися комини фабрик в західній і середущій Европі, які стоять вже літами безчинні. Та на те не позволять вже „косоокі” Азіяти й хитрі Янкеси. Покищо держави „накручують кон'юнктуру” в промисловій части Европи ріжними штучними способами і заряджениями, але без найменшого вигляду на краще господарське майбутне. Гроза невідрадного і злиденного господарського положення в промисловій Европі, гроза бездонної господарської скрути тим небезпечна, що нині там ледви 25—30% селян-хліборобів, а прочих 70% населення жие безпосередно або посередно з фабричного промислу. Безвиглядність і безнадійність побуту фабричного робітництва викликала замітне явище відпливу його на село. Через ціле XIX століття вилюднювалося західно-европейське село, бо бідніші селяни знаходили в місті кращі умови життя, стаючи до праці на фабриках. Нині або вони самі або їх діти починають вертатися на села. Починається велике суспільне переверствування населення, яке всіми способами влекнуе влада, щоб відтяжити місто й фабричні оселі від безробітних мас. Ось так представляється нині питання майбутности теперішньої господарської скрути, коли його розглядати в світових розмірах.

Дещо інакше відбивається господарська скрута на життю тої частини українського народу, яка жие в межах Польської Держави.

Се треба розглянути в осібній статті.

ОГЛЯД ПРЕСИ

„Не ридай, а добувай"

Під розвагу нашій молоді.

Під такими заголовками „Українські Вісти" в ч. 23 принесли отсю статтю відомого наддніпрянського діяча, котрий тепер перебуває в чеській Празі:

Визначний американський фільософ і педагог Орісон Марден, в однім зі своїх творів так звертається до молоді, що живе у несприятливих умовах:

„Бракує вам відповідних умов, бракує капіталу, з яким ви могліб щось розпочати, правда? Отже йдіть до бібліотек і з книжок, що там знайдете, ви довідаєтеся, яким чудовим механізмом обдарувала вас природа, давши вам руки й ноги, очі й уха. — Бракує вам засобів? Так майтеж на увазі, що кожний найбідніший хлопець наділений так щедро, як тільки всесильна природа могла його наділити, коли розгорнула всю свою могутність."

Сі слова американського мислителя згадую мимоволі, коли починаю думати про нашу молодь.

Минула осінь. Зима. Треба вже більш триматися хати. А в хаті — недостатки й сум. Грошей — нема, праці — нема. За вікном сиріткливо шелестить сухе бадилля, а в хаті ледве блимає маленька гасничка.

І ось в такі моменти особливо треба памятати слова мудрого Американця. Бо й справді: що означають великі міліони й мілірди грошей в порівнанні з тими засобами до життя, якими наділила нас природа? Якими коштами можна відновити зір, що пропав? Яка дорогоцінна мілірдова машина може заступити нашу здібність мислити, відчувати?

Та се ми маємо — і сього не цінимо. Більше того — сього не помічаємо. А тимчасом, саме се має бути тою основою, від якої мусимо починати і на якій мусимо все базувати.

Історія людства повна прикладів, що саме бідні хлопці, які часто не мали на кусень хліба, пізніше повертали світом. А мали вони, крім своїх пяти пальців, тільки сильну волю й бажання працювати.

Батьки Юріл Стефензона — великого винахідника пароходу були дуже вбогі. Родина складалася з десяти душ і тиснулася в одній кімнаті. Юрій пас сусідські корови. Та разом з тим старався знайти хоч хвилину вільного часу, щоб мати можливість ліпити з глини моделі машини. Замість рур він уживав при тім очерету. На сімнацятому році життя, Стефензон дістав місце коло машини, при якій батько його був палячем. Юрій не умів ні читати, ні писати, але машина була для нього учителем. Коли інші робітники весь свій вільний час тратили на пиятику або грали в карти, Стефензон використовував кожну свобідну хвилину. Він розбирав машину, чистив, обслідував її і робив досвіди. За те пізніше він вславився на цілий світ як великий винахідник.

— „Не ридай, а добувай" — ось клич, якого мусимо триматися в життю.

Правда, нині важко дістати посаду або знайти заробіток. Але правда і те, що наші люди часто самі собі винні. Не раз наш чоловік стукає до якоїсь торговельної фірми, щоб дістати посаду. Працьовника там справді потребують. Але хтож винен, коли між директором фірми й нашим земляком відбувається приблизно така розмова:

— Німецьку мову знаете?
— Ні. — А анґлійську?
— Ні.
— Може книговодство вміете провадити?
— Ні.
— Може знаете стенографію?
— Ні.
— Уміете писати на машині?
— Ні.
— Так моє поважання!

Земляк тріскає дверима, а потім скаржиться: от, бісова тіснота, три пари черевиків сходив і нема як у світі улаштуватися.

— А виб краще, ніж ходити — мов, стенографії, бухгальтерії, кореспонденції і т. д. підучилися, — тоді за вами бігаливб.

— Красно дякую. А де взяливби я грошей на ті курси та мови?

— Не потребуете чужих дорогих, маєте свої, українські — добрі і дешеві.

— Як-то?

— А позаочний Український Технічно-Господарський Інститут при Академії в Подебрадах. Не знаете? Маєте там і мови й бухгальтерію й торговельні науки.

— У, перший раз чую!

І таких серед наших людей не мало. Поза освіту з загальнообразуючої школи, ні кроку вперед.

Та, на щастя, не всі такі.

Знаю молодого Українця, що за кілька літ вивчився мов: німецької, французької, анґлійської та італійської. Не думайте, що сидів коло того з ранку до вечера. Не міг цього робити, бо мусів заробляти на хліб. Але що правда: мав силу волі й тверду постанову щодня повчитися одну чи дві години. Часом його товариші питали: на дідька вам ті мови, ходім ліпше перекинемося в карти. А він відповідав: хто його зна, в життю все придається. І справді, недавно відбувся в Лондоні всесвітний конґрес учителів. І сталося так, що лише цей один Українець міг там бути й репрезентував перед цілим світом 40 міліонову українську націю. Йому придалися всі чотири мови! А досягнуті успіхи винагородили всю покладену працю.

В цитованій уже книжці Марден говорить: „Хлопець, що має пять робітників на руці, ніколи не пропаде. На землі є хліб і щастя для кожного, хто має енергію й здібність використати сприятливі можливости. Се другорядна річ, чи уродився він в палаті чи в убогій хатині: коли він має тверду волю, коли безперестанно удосконалюється, то ніяка сила на сій землі не зможе його подужати."

Віктор Приходько.

Поляки й Українці

Під заголовком „Ми й Українці" приніс католицький орган „Мали Дзенник" в ч. 187 з с. р. отсю статтю:

Про українське питання в рамах польської держави й поза її границями суспільність думає нерадо. Поза Схід. Галичиною (в ориґ. Малопольска — прим. Ред. „Н. З."), Волинню й Поліссям вся та справа мало кого обходить. Щойно якась подія, якийсь злочин українських терористів звертає увагу польського загалу на наш полудневий-схід. Під теперішну хвилю така подія се процес убийників мін. Перацкого. Нажаль, богато, навіть здаючи собі справу з ваги українського питання, не знає, яке становище має до нього занятн. Для одних весь „українізм" се видумка ворогів Польщі й гайдамацьких аґітаторів і його повинносн безоглядно осудити. Для других та справа насуває дражливі сумніви з причин моральних, будьто католицьких, будьто ліберальних. Декотрим здається, що в відношенні до східногалицьких Українців ми не в порядку. Є й такі, що в досить баламутний спосіб готові признати права наших Українців до незалежности, не знають тільки, як се погодити з засадою неподільности Польщі. Тільки вже повставало й напевно повставати ще буде незрілих помислів на тім тлі, що не варт ними займатися. Прецінь без сумніву українське питання істнує і в Польщі й поза її границями та супроти того явища не треба провадити струсиної політики. Головно ходить нам про Сх. Галичину, давну Червону Русь. Які права маємо до того краю. На се питання можемо сказати, що прислугують нам всі права й історичні й міжнародні. Східна Галичина се інтеґральна частина Польщі. Беручи річ історично се земля Ляхів. Про се свідчить непідозріле українське жерело — літопись Нестора. Підбив її великий київський князь св. Володимир, а відібрав назад Болеслав Хоробрий. Та по траґедії Болеслава Смілого той край попадає на кілька століть в руки Руси. Править тут галузь Рурикович — Ростиславичі, — „ізгої" т. зн. вигнанці зі спадщини Ярослава Мудрого, для котрих не було місця на широких областях держави Варязів. Повстає тут Володимирсько-Галицька держава, котру непокоїли Татари, Литовці й Угри. В своїй суспільній будові не пригадує вона держави Рурикович над Дніпром. Се не військово-торговельна факторія, але організація сперта на передвазі землі, т. зн. на рільничій верстві. Все тут живо пригадує Польщу, помимо накиненого Рурикович східного обряду й схизми, помимо української кольонізації, перепровадженої по монґольськім нападі. Край прихиляється до Польщі й коли Казимир Великий в 14 ст. опановує Галицьку Русь на підставі дідичних прав, стрічає заледви на слабий опір. Остаточно сю землю влучується до польської корони королевою Ядвигою раз на завсіди, перечеркуючи неузасаднені претенсії Угрів. Відтоді Червона Русь ділить долю з Польщею й вірна їй. Львів не отвирає своїх брам Хмельницькому, а Хмельницький у своїх виступах проти Польщі не домагається її (тої землі). Та Русь не козацька і не скозачена. І під австрійським панованням т. зв. Східна Галичина не затратила характеру польської дільниці, хоч якраз в тім часі серед тамошніх Українців виріс і укріпився український націоналізм. Сей націоналізм, не рахуючись з польським елементом на тім терені, відважився в листопаді 1918 р. на спробу опанування збройною рукою цілого краю, проголошуючи тут Західну Україну. Одначе програв війну з Польщею і край став знов інтеґральною частиною Польщі. Сей факт признали великодержави в 1923 р., отже українське питання правно не істнує. Та може направду се земля для нас (Поляків) чужа, заселена тепер елементом безоглядно нам ворожим? Нічого подібного! Коли возьмемо всю територію Сх. Галичини, до котрої мають претенсії Українці, покажеться, що чисельно Поляки й Українці собі рівні. Є вправді частини краю з перевагою Українців, але є також з перевагою Поляків. Сумнівне також дуже, чи широкі українські маси бажають тут України. Колиб ми зреклися Східної Галичини та нашого дорібку на ній, ту землю роздиралиб внутрішні сварі й вона мусілаби впасти в чужі руки, найправдоподібніше большевицькі. Політична самостійність Східної Галичини, якоїсь „Західної України", — се взагалі фікція. Зрештою польський нарід ніколи не видавби на поталу долі маси польської людности на тім просторі. Руководячись справедливістю і католицькою етикою, годимося на одно. Східна Галичина, без північно-західної частини, суто польської — се край з мішаною людністю. Оба туземні народи, польський і український, історично і культурно зросліся з собою і змішалися. Мусять працювати й дальше разом. Отже мають один лише шлях — згідне співжиття під дахом спільної польської державности. Тому винищуючи злочинні виступи революційних елементів, підпомаганих чужими чинниками, Польща не хоче переслідувати Українців (Rusinów — прим. Ред. „Н. З") і вимагає від них лише ретельної льояльности. Коли Українці стануть виразно й недвозначно на тім ґрунті, тоді ні їх національні права ні культурний розвій не можуть бути зменшені. Співжиття можна і треба унормувати згідно. Але українська сторона, повторюємо, мусить памятати, що вона не одинокий господар у тім краю, з якогоб то не було титулу.

Примітка Ред. „Н. Зорі": Ми також стоїмо на становищі, що українська сторона не одинокий господар в сім краю. Ба, сумна дійсність доказує, що ми ні на третім ні навіть на десятім місці не належимо до господарів сего краю, хоч якби польська сторона допустила Українців бодай на другім місці до співправління на їх Рідній Землі, — тоді не лише з природи річи зникби на сій землі нездоровий вулькан, але скріпилисяб економічно й політично оба народи. Розуміється, до того дуже далеко, коли навіть такий католицький орган як „Мали Дзенник" пише такі статті як отся, в котрій вмовляє у власну суспільність, що „українське питання в Польщі правно не істнує"... А деж польські закони про автономію, на підставі котрих інші держави признали Польщі Галичину... Чи католицький автор з „Малого Дзенніка" дійсно нічого не чув про ті польські закони? Чи може його етика дозволяє йому махнути рукою на зобовязання польської нації і держави перед цілим світом, перед українським народом і перед дальшою чергою власних поколінь?.. Або такі твердження як про „накинення" Руриковичами східного обряду Галичині! Він точно таксамо „накинений" Галичині як західний обряд накинений краківському або варшавському воєвідству. А щодо накинення Руриковичами схизми в Галичині, то се також неправда: Галичина як і вся Русь-Україна привяла Христову віру ще тоді, коли схизми не було. І формально вона ніколи не зривала звязку з Апостольською Столицею. Між Руриковичами були й такі монархи як король Данило, котрий хотів злуки нашої землі з Апостольською Столицею, ба навіть були такі як Юрій II, котрого насаджування католицизму в Галичині коштувало — життя. Ба, є підстава припускати, що того католика, останнього Рурикoвича на галицько-волинськім престолі, згладили отруєю наші схизматицькі бояри, одначе в порозумінні з побожними католиками, котрим залежало на викликанні замішання. Дивне також те, що католицький автор з „Малого Дзенніка" беручися писати про польсько-українські взаємини в минулім, не знає або вдає, що не знає, що Хмельницький виразно говорив про українські границі „по Люблин і Краків". Ми щиро заявляємось не відтепер за налагодженням польсько-українського порозуміння, бо думаємо, що без того порозуміння доля обидвох народів буде дуже тяжка. Одначе того порозуміння не можна наладнати — на цілій купі неправд...

Муссоліні про санкції

В Римі відбулося торжественне засідання фашистівського парляменту. На нім виголосив промову Муссоліні. Він сказав м.і.: Санкції се господарська облога Італії. Та нема такої облоги, яка моглаб нас згнобити, ні нема такої коаліції, яка моглаб відвести нас від наших цілей. Хтось хотів заспокоїти свое сумління і сказав, що ми згодилися на господарські санкції. Нічого подібного. Італія не може бути сильна без забезпечення кольоній в Африці. Женевські ґуманітаристи хочуть здусити Італію за те, що вона зірвала кайдани з невільників на теренах, до котрих вона має від 50 літ право першенства. Інші держави рішали такі кольоніяльні війни силою вже після повстання Союзу Народів і їм нічо не сталося. Тільки Італію хочуть згнобити, бо вона не має сирівців. Одначе ті, що ухвалювали санкції, не взяли в рахубу величезної моральної сили італійського народу. Зокрема забули взяти в рахубу вартости італійського духа, котрий зломить матерію, щоб видобути з неї чинники потрібні до опору.

Дві японські антольоґії

Georges Bonneau: Anthologie de la poesie japonaise. — L. Fiumi e Kuni Matsuo: Poeti giaponesi d'oggi.

Перед нами дві інтересні антольоґії японської поезії, одна в мові французькій, друга в мові італійській. Перша пробує перекласти зразки японської клясичної поезії, друга — сучасної. Стара клясична японська поезія має за собою дуже довгу традицію, приблизно 15 століть. Вона так ріжниться від европейської поезії, що перекласти її—неможливо. Вже більше поняття про суть японської поезії дає друга антольоґія—тому, бо оригінал її ближший нам.

Перший Український

Педаґоґічний Зїзд

III. Про недоцінення релігійно-морального чинника виховання і про наслідки того.

Вже з обговорених у попередній статті основних тез Першого Українського Педаґоґічного Зїзду бачили ми наглядно обем виховних проблем, які той Зїзд взяв під увагу. Як ствердили ми тоді, той обем далеко не вичерпував всіх тих проблем. І не тільки не вичерпував всіх. Він поминув найбільш важні з них, як напр. проблему домашнього виховання, проблему виховного впливу української літератури і взагалі преси, проблему взаїмного відношення між старшим поколінням суспільности і молодю і т. д.

Ще більше наглядно стверджують се резолюції і постанови Першого Українського Педаґоґічного Зїзду. Як згадали ми вже в попередній статті, Перший Український Педаґоґічний Зїзд ухвалив около 100 резолюцій і постанов. Ті резолюції і постанови становлять 8 головних ґруп, з яких деякі діляться ще на підґрупи. Ті ґрупи і підґрупи резолюцій і постанов такі: А) В справі релігійно-морального виховання; Б) В справі національного виховання: а) в справі навчання української мови і б) в справі навчання історії й ґеоґрафії; В) В справі суспільного виховання; Ґ) В справі господарського виховання; Ґ) В справі мистецького виховання: а) в справі музичного виховання і б) в справі мистецького виховання в ділянці національної пластики; Д) В справі духового, гігієнічного і фізичного виховання; Е) В справі шкільної політики.

Пригляньмося тим резолюціям і постановам Першого Українського Педаґоґічного Зїзду.

Отже перша резолюція звучить:

А) В справі релігійно-морального виховання.

Перший Український Педаґоґічний Зїзд визнає систему виховання, оперту на християнській вірі, науці і моралі, за єдино доцільну.

Розроблення подрібної програми релігійно-морального виховання полишається компетентним духовним чинникам.

Наші читачі знають уже, що орґанізатори Першого Українського Педаґоґічного Зїзду первісно зовсім поминули були релігію в Програмі Зїзду. Щойно внаслідок замітки в „Н. Зорі“ вони в останній хвилі доповнили ту Програму, вставивши в неї реферат о. Дзеровича про релігійно-моральне виховання нашої молоді. Річ ясна, що на відповідне виготовлення такого реферату потрібно відповідного часу. А що потрібного часу на се вже не було, тому референт не виробив подрібної програми релігійно-морального виховання.

У висліді бачимо такий факт: Перший Український Педаґоґічний Зїзд ухвалив цілий ряд подрібних резолюцій у справах виховання нашої молоді: національного, суспільного, господарського, гігієнічного, фізичного і навіть мистецького, а тільки в справі релігійно-морального виховання, отже в найважнішій ділянці виховання нашої молоді, обмежився одним-одиноким загальником про доцільність виховання на основі „християнської“ віри, науки і моралі. Правда. Зїзд зазначив, що вироблення подрібної програми релігійно-морального виховання полишає компетентним духовним чинникам. Та чому той Зїзд не вдоволився подібним загальником про компетентні чинники в інших ділянках виховання? І чому орґанізатори того Зїзду не звернулися на час до тих компетентних духовних чинників, щоб вони приготовили на Зїзд бодай таксамо докладну програму виховання зі свого становища, як приготовили компетентні чинники з інших ділянок виховання...

Як ту найважнішу справу „поставлено“, так вона й буде „стояти“. Зїзд минув, отже...

Сей факт дуже характеристичний. Бо він свідчить наглядно про очевидне недоцінювання в нас релігійно-морального чинника в вихованню нашої молоді, якраз того чинника, котрий повинен бути основою виховання. Бо тільки релігійно-моральне виховання дасть нам позитивний тип Українця. І тільки позитивний тип Українця зможе виконати як слід ті завдання, які стоять перед нами.

А стоять перед нами завдання дуже великої ваги.

Перше і найважніше з тих завдань се самооборона перед страшною небезпекою, котра дуже поважно загрожує нам зі сходу. Та небезпека се большевизм.

Як відомо, большевизм запанував уже на 1/6 частині земної кулі. В його кігтях вже більша частина Европи і майже половина Азії. Та большевизм не вдоволяється тим. Він посягає по всю решту світа. Зокрема в його кігтях вся Велика Україна. І зокрема посягає він по всю решту українських земель на захід від Збруча.

Чи треба широко розводитися над тим, що таке большевизм та чим він грізний для нас?

Се повна руїна всього і всіх. Се руїна передовсім всякої релігії й Церкви, які большевики в СССР нищать з завзяттям, котре пригадує часи Діоклеціяна і Нерона. Се руїна далі всякої національної ідеї, яку большевики вважають контрреволюцією і карають за неї карою смерти. Се руїна вкінці всякого матеріяльного добробуту та завернення людей під матеріяльним оглядом до первісного стану вегетування і навіть — голодова смерть. У висліді большевизм се повна руїна всего того, чим людина відріжняється від худоби. Се руїна самого людського достоїнства і пониження людини до рівня худоби.

Така велика небезпека загрожує нам безпосередно як найближчим сусідам большевиків, яким ми з огляду на Вел. Україну ще спеціяльно сіллю в оці. І щож супроти всього того значать такі проблеми, як напр. мистецьке виховання нашої молоді, якому Перший Український Педаґоґічний Зїзд присвятив тілько уваги в своїх резолюціях! Чи „мистецьке виховання“ нашої молоді зробить її більше відпірною на большевицьку аґітацію, ніж виховання релігійно-моральне?

Недоцінення релігійно-морального чинника в вихованню нашої молоді се найбільший брак Першого Українського Педаґоґічного Зїзду. Бо тільки релігійно-моральний чинник се той чинник, на котрий в нашій самообороні перед большевизмом можемо числити з повним довірям і певністю. Бо навіть національний чинник не такий певний!

Чи треба наводити богато доказів на потвердження щойно сказаного?

Вистане пригадати тільки оден факт: недавне радянофільство нашої суспільности в Галичині. Чи теперішна українська суспільність, зокрема українська інтеліґенція в Галичині, національно несвідома? А всеж таки які симпатії до большевиків були ще так недавно серед нашої інтеліґенції в Галичині!

Якаж причина такого дивного факту симпатій свідомої національно української інтеліґенції в Галичині до большевиків, котрі знищили українську національну державу над Дніпром, котрі винищили тілько Українців на Вел. Україні, котрі зруйнували Вел. Україну під оглядом матеріяльним і т. д. і т. д.?

Та причина се з одного боку націоналістична непримиримість з істнуючим станом річей в Галичині, а з другого боку — т. зв. українізаційний курс, який з тактичних оглядів повели були большевики в 1928 — 1932 рр. на Вел. Україні. Той українізаційний курс, що признавав певні права українській мові на Вел. Україні, так ошоломив був українську інтеліґенцію в Галичині, що вона зовсім забула все те, що большевики зробили були

ПРИЯЗНА РОЗМОВА

Редакції „Мети“ з редакцією „Нової Зорі“ і навпаки — сим разом про сучасну українську мову в слові і письмі і про інші справи.

VI.

Слово „громадянин“ появилося в нашій мові значно раніше ніж появилися харківські Жиди і їх ученики як учителі і реформатори нашої мови. Зміст того поняття виробився в більшій мірі на Наддніпрянщині, ніж в Галичині, а зміст властивого поняття „громадянство“ виробився в Галичині. Розуміється мимо того не уважаємо вказаним викидати з нашої мови поняття „громадянин“ в його теперішнім розумінні. А теперішне розуміння того слова стає позитивне: вистарчить про когось сказати „він громадянин“ (без спеціяльного наголосу), щоб інші зрозуміли, що се добрий громадянин. А треба додати „злий“, щоб інші знали, що говориться про недоброго члена суспільности, котрий не виконує своїх обовязків і т. п.

Отже перед нами оден з дуже цікавих в нашій мові случаїв, де поняття з подібним звуком і тотожним коренем мають зовсім неподібне значіння: бо „громадянин“ (у висше означенім значінні) і „громадянство“ (у значінні приналежности до точно означеної громади, а тільки се значіння властиве!) не мають з собою під оглядом змісту нічого спільного. Річ ясна, що мусить бути двоякий зміст слова „громадянин“: 1) громадянин у висше представленім значінні, позитивнім, — і 2) громадянин як член точно означеної громади, в котрій він має право приналежности (громадянства). Сего другого змісту слова вже не можна вважати ні позитивним, ні неґативним, бо нпрм. приналежні до Перемишля члени тої громади мусять сказати: „Се наш громадянин“ — навіть про злочинця, котрого по відсидженню кари у Львові за крадіж або убийство влада відставила „цюпасом“ до Перемишля як місця його приналежности (громадянства).

Вже з сего прикладу видно, як не легко розріжняти значіння слів, коли раз неправильно введено в мову якесь само в собі правильне поняття, нпр. „громадянство.“ Неправильне уживання такого зрештою правильно утвореного поняття мусить мати свої послідовности. Які? А такі, що воно плодить ріжні форми — і ті форми стають опісля в неправильне відношення до інших подібних або анальоґічних понять. І коли з тим не боротися, то повстане нестеменний хаос. А боротьба в сій области можлива тільки 1) точним обдумуванням понять 2) докладним означуванням їх змісту і 3) відповідним уживанням тих понять — а не балаканням так собі без розбору, як „біг пес через овес і, мовляв, не шкодило ні псови ні вівсови.“ На означення сего Німці мають добрий зворот: Громадянство „hin“, громадянство „her“.

В живій мові можна обсервувати цікаві появи, як вона стає, що так скажемо, на половині дороги і вже не випрацьовує та не вживає послідовно дальших понять, виведених з одного кореня. Нпр. в українській народній мові доволі часто можна почути: „не судилося“, але ніхто з нашого народа не скаже „судьба.“ Наш народ говорить „доля.“ Слово „судьба“ в українській мові се яркий русицизм. Та розуміється наш мужик не задержався перед створенням слова „судьба“ тому що се русицизм, тільки не створив чи радше не вживавби сего слова (якби йому створено його) тому, бо має делікатне почуття евфоніки: склад „ба“ при складі „судь“ не звучить милозвучно. І тому мовний інстинкт нашого народа, хоч витворив й уживає поняття „не судилося“, не витворив і не вживає поняття „судьба“, лиш уживає гарного і милозвучного словечка „доля.“

Надзвичайно цікавий случай анальоґічного задержання перед уживанням послідовно витвореного слова можна обсер-

ще так недавно на Вел. Україні, і бачила в них наших союзників! І треба було аж нових жахливих протиукраїнських оргій, які большевики знов розвели були на Вел. Україні, щоб большевикофільські настрої серед української інтеліґенції в Галичині впали до 0.

Та чи новий який большевицький трік знов не розбудить тих симпатій?

Треба поважно побоюватися, що — так! Тимбільше треба того побоюватися, що кінця господарської крізи не видно — мимо всіх зусиль. А поглиблення тої крізи се підложжа для большевизму.

Сказане вище свідчить аж надто наглядно, що саме національне виховання нашої молоді ще не забезпечить нас перед небезпекою, яка загрожує нам зі сходу. Навпаки. Нездоровий націоналізм в певних умовинах може навіть стати водою на млин большевизму.

Одинока зовсім певна запорука нашої відпорности супроти зарази большевизму і тим самим одинока зовсім певна самооборона перед небезпекою, яка загрожує нам зі сходу, се релігійно-моральне католицьке виховання нашої молоді.

На превеликий жаль, в нас не здають собі вповні справи з того. Наглядний доказ — недоцінення релігійно-морального чинника виховання навіть Перщим Українським Педаґоґічним Зїздом.

Наслідки того можуть бути страшні. Вони можуть бути такі, як на Великій Україні.

Вкрав міліон корон

Урядник совітського посольства в Празі Сергій Козімов обікрав недавно касу того посольства, забираючи з неї міліон чеських корон фунтами стерлінґів, польськими золотими і швайцарськими франками. Відтак винаймив таксівку і чмихнув до місцевости Декси, 80 км. від Праги. Зразу думали, що він втік закордон. Одначе незабаром зголосився на поліції шофер, котрий заявив, що віз своїм автом чоловіка з совітського посольства в Празі до м. Декси. Жандармерія пішла за тим слідом і знайшла Козімова пяного як темна ніч під сходами одного шинку. Документів він вже не мав при собі. Часть грошей знайшли при нім. Слідство виказало, що Козімов се монґольський тип. Він служив в комісаріяті закорд. справ 6 літ. Ходять слухи, що совітський посол в Празі Александрович має бути відкликаний в звязку з тою крадіжею. Словом, прекрасно живеться і пється московським товаришам, що завоювали Україну.

Варшавський процес ОУН

За убиття міністра Перацкого.

Девятнацятого дня розправи зізнавали дальше свідки. Перша зізнавала Роза Ґліценштайнова, сестра Емілії Кашерової, в котрої 15.V. 1934 р. винаймив кімнату Сваричевський, що його акт обжалування ототожнює з обж. Лебедем. Він мешкав в сестри свідкині місяць. Востанне бачила вона Сваричевського в дні вбийства мін. Перацкого. Того дня коло 7 год. вечером Сваричевський був поденервований. На заввагу свідкині, що Сваричевський схвильований, він відповів: „Нині страшний день, бо вбили мін. Перацкого“. На питання свідкині, чи зловили вбийника, відповів: „Власне що ні!“ На розправі свідкиня пізнала між підсудними обж. Лебедя. — Дальше зізнавав свідок Я. Штойко, — вязень з Равіча, де відсиджує кару за приналежність до ОУН. Він хоче зізнавати по українськи, одначе суд не дозволяє. Свідок не признається до приналежности до ОУН. Обж. Лебедя і Малюцу знає зі студентського життя. На заміт прок. Желєньского, що свідок признався до приналежности до ОУН і до знайомства з Лебедем, Штойко заявив, що ті зізнання склав тому, бо був втомлений. Та опісля ті зізнання відкликав. На дальший запит прокуратора свідок зізнав, що весь час слідства його мучили довгими переслуханнями. На питання обор. Ганкевича свідок відповів, що жалувався на поведінку поліції слідчому судді Валіґурскому, але суддя уважав ті закиди неправдивими. — Обор. Ганкевич ставив внесок покликати на свідка суддю Валіґурского. Прокуратор не згодився на те і заявив, що свідки з ОУН роблять неправдиві закиди поліції, ба навіть слідчому судді, неначеб їх мучили і силували. Чим хто гірше „засипав“ товаришів, тимбільше нарікає. Се подвійна неморальність: супроти товаришів і супроти влади, котру очорнюють. Відтак суд відкинув внески оборони.—Потому обж. Мигаль зложив заяву в звязку з тим, що прокуратор закинув деяким підсудним брак гарту. Мигаль уважає се натяком до нього. Обж. оправдувався, чому та в яких обставинах зложив свої зізнання. На те прок. Желєньский відповів, що його слова не відносяться ні до Мигаля, ні до Малюци. —Св. В. Маєвський хотів зізнавати по українськи, але суд не дозволив. Свідок знає тільки Лебедя зі школи і з „Пласту“, інших підсудних не знає. Свідок відкликав свої зізнання зложені в слідстві після замаху на большевицький консулят у Львові, бо зізнавав тоді в нервовім настрою. — Відтак зізнавав св. Роман Сеньків, спроваджений також з вязниці. І сей хотів зізнавати по українськи, одначе не міг. Свідок ствердив, що до ОУН ніколи не належав. З Мигалем познакомився в 1933 р., з Бачинським пів року перед його убийством. Політичними справами взагалі не цікавиться. Бачинського вбив по пяному. На питання прок. Желєньского Сеньків описав докладно, як оба з Мигалем вбили Якова Бачинського і як приготовляли замах на большевицький консулят у Львові. З підсудних свідок пізнав на розправі: Мигаля, Підгайного, Качмарського і Зарицьку.

Двацятого дня розправи перший зізнавав свідок Т. Банко, комісар поліції і заступник начальника слідчого уряду в Варшаві. На запит прок. Ж. свідок зізнав, що варшавська поліція користала від червня до листопада 1931 р. з інформацій українського студента Юрія Дутка про діяльність українських студентів у Варшаві. Відтак свідок подав назвища тодішних українських студентських діячів у Варшаві: Чемеринського, Довгопільського й інших. Вони організували т. зв. пятки на університеті в Варшаві. Свідок брав участь в слідстві безпосередно після вбийства міністра. — Св. Ю. Ставіцкий, секретар міністра внутрішних справ, зізнавав про спосіб життя мін. Перацкого. З початком червня 1934 р. їздив з мін. Перацким на терен воєвідств львівського і станиславівського. На товариських сходинах у львівського воєводи мін. Перацкий стрінувся тоді з представниками української суспільности. В дні вбийства міністра провідник польських народовців др Мосдорф телєфонував свідкови, щоб міністр приняв його на послуханні. Коли свідок відповів, що міністр може приняти його аж за кілька днів, др Мосдорф мав заявити, що буде запізно. Обор. Ганкевич поставив внесок, щоб переслухати як свідка інсп. поліції Сітковского на обставину, що др Мосдорф втік з Варшави в дні убийства міністра і дотепер скривається перед поліцією. Прок. Рудніцкий спротивився сему внескови і заявив, що др Мосдорф втік з Варшави з інших причин. — Опісля протоколянт Бєльский повідомив, що на розправі не явилося 36 свідків. Прокуратор поставив внесок, щоб оправдати неприсутність свідків і відчитати їх зізнання, зложені в слідстві. Оборонці Ганкевич і Павенцкий домагалися покликання всіх свідків. Суд відкинув внески оборонців в тій справі, оправдав неприсутність свідків і рішив відчитати їх зізнання. — Після перерви зізнавав свідок Ю. Кшимовский, урядник президії ради міністрів. В жовтні 1934 р. повідомили його як майора ґенерального штабу, що чеська поліція пере-

---

вувати в діланню здезоріентованого мовного інстинкту нашої інтеліґенції. Отже вона вживає поняття „лучилося“, „не лучилося“ (мені те то й те) в значінні „трапилося“, „трафилося.“ Та боїться послідовно вживати поняття „случай“ (бо думає, що се русицизм). І заступає се поняття зовсім фальшиво словом — „випадок.“ Тимчасом наш народ розуміє під словом „випадок“ нещасливий случай. Маємо навіть знаний народний прокляття: „А випадком би тобі випало!“

Отже зле говорять ті, котрі кажуть: В такім випадку (хіба, що вони хочуть сказати „в такім нещастю“). Кажеться: в такім разі або в такім случаю. Зворот „в такім разі“ — більше народний, зворот „в такім случаю“ — інтеліґентський. Одначе не можна сказати: отже пишім все „в такім разі“ та ніколи не пишім „в такім случаю“, бо є випадки (се дійсно випадки, в правдивім того слова значінні), коли не можна ужити ні звороту „в такім разі“, ні звороту „в такім випадку“, бо тоді повстане хаос. А хаос се річ небезпечна: Від хаосу в словах, поняттях і зворотах мусить дійти до хаосу в думках, а від хаосу в думках мусить дійти до хаосу в ділах. Тай чи треба тоді гірших випадків?

Отже мова, як бачимо з наведених прикладів, се знаряддя незвичайно делікатне, чутке і чутливе, тісно звязане з нашим мозком і з нашою душею, з нашою культурою і з нашою моралю, з нашим умінням думати і з нашою долею. І тому бовтати такими поняттями як громадянство „hin“, громадянство „her“ — невказано і шкідливо.

Яке замішання може викликати невідповідно ужите слово „громадянство“, можна показати на першім ліпшім примірі. Нпр.: „Нова Зоря як католицький орґан має вже право громадянства в українській суспільности.“ Тепер просимо собі уявити, що в сім реченню ужито слова „громадянство“ в тім значінні, в котрім його не повиннося уживати, а в котрім його уживає наш фільольоґ в „Меті“, котрий підчеркує, що вчився мовознавства — в берлінськім університеті... Щож тоді вийде? (Або як кажуть ученики харківських жидів: Щож тоді „получиться“). А „получиться“ — зновже як кажуть наші червоні приятелі знад Дніпра — „сплошной нонсенс.“ І буде той нонсенс виглядати своїм змістом ось як: „Нова Зоря як католицький орґан має вже право суспільности в нашій суспільности.“

Оттаке „тогу - вабогу“ виходить тоді, коли замісць відповідного поняття уживати невідповідного поняття „громадянство“, котре вже вжилося в зовсім інакшім значінні.

Ми розуміємо змагання хв. Редакції „Мети“, зробити той орган негативом „Нової Зорі“, — що проявляється в „Меті“ почавши від таких важних справ як 50-ліття станиславівської діецезії і Пастирські Листи, — скінчивши на менше важних справах. Та чому сей негативізм „Мети“ має проявлятися також в области рідної мови? Се вже не легко зрозуміти.

Мабуть одинока причина того — звичайна собі зарозумілість молодого п. Гнатишака, котрий в „Меті“ в однім реченні вміє подарувати нашій нації порядну пачку ярких блудів і потому не вміє не то оборонити своїх тверджень (се неможливе), але навіть боронити. Тай тому благорозумно заявляє, що „всяку диспуту вважає зайвою.“ Сим разом видно вже у його прилюднім поведенні поступ, що радо признаємо: він арґументує, чому диспуту (повинно бути: дискусію, пане „фільольоґ“) вважає зайвою, а саме „вже хочби тому, що... вчився фільольоґії й історії літератури у таких професорів тамошнього (берлінського) університету, як Фасмер, Петерсен і ин.“

Отже перед нами весела поява: чоловік покликається на свій дипльом і стоїть на становищі, що він не обовязаний арґументувати, коли йому прилюдно доказують, що не знає ні мови ні стилістики, а не обовязаний тому, бо він вчився в таких то професорів... І каже, що готов

вела ревізії в Сеника і в богатьох інших діячів ОУН в Празі. Підчас тої ревізії чеська поліція знайшла в Сеника богато документів до діяльности ОУН. — На запит обор. Ганкевича, як ті документи дісталися в руки польської влади, свідок не відповів, заслоняючись урядовою тайною. На дальший запит оборони свідок стверджує, що тих документів було поверх 2.500 і що він їх бачив в оригіналі. Було там також богато фотографій.

Двадцятьпершого дня розправи зізнавав св. Андрій Сендур, військовий майстер. Він зізнав, що брав участь в ревізії помешкання обж. Карпинця в Кракові. Лябораторію Карпинця сфотографували і списали складові части лябораторії в присутности Карпинця. Всі хемікалії досліджували опісля в лябораторії. На внесок прок. Ж. свідок показав між речевими доказами поодинокі частини бляхи, які знайшли в Карпинця і частини бляхи, з якої була зроблена бомба, що її кинув на вулиці убийник мін. Перацкого. Свідок розлютував бляху з бомби і приміряв до частин бляхи, котрі знайдено в Карпинця. Ті частини точно прилягали до себе. Отже походять з того самого аркуша бляхи. В Карпинця знайшли підчас ревізії форму до відливання ґранатів. — Свідок Ян Гірний, поліц. аґент зі Львова, зізнав, що на доручення прокуратора переводив розвідку у Львові в справі подробиць щодо Гриця Мацейка. Мацейко був член „Лугу" до травня 1932 р., перейшов боксерський курс і плекав ріжні спорти. Коли „Луг" змінив статут, Мацейко саботував розпорядки старшини і тому його виключили з „Лугу". На запит прокуратора, чому свідок не хоче виявити назвищ осіб, що його інформували про подробиці щодо Мацейка, свідок відповів, що боїться, бо були випадки, що до свідків з процесів ОУН стріляли. На те заявив обор. Ганкевич, що се наклеп. За ті слова трибунал упімнув обор. Ганкевича. На домагання прокуратора трибунал покарав дра Льва Ганкевича гривною 100 зл. за нарушення поваги суду. — З черги знавець проф. др Ґжибово - Домбровский склав опінію про смерть мін. Перацкого на основі своїх оглядин тіла міністра, оглядин інших лікарів та документів. Вже перший стріл до мін. Перацкого був смертельний, бо зачепив мозок. Стріл ішов здолу вгору. Коли вбийник був середного росту то напрям стрілів був зовсім природний. — Відтак предсідник відчитав осуди знавців про походження, конструкцію і вибухову силу бомби, котру кинув убийник. Знавці ствердили, що всі частини бомби зладжено з матеріялів, котрі знайдено в помешканню Карпинця. Сила бомби дорівнювала силі 4—5 ручних ґранат, кинених одночасно в одно місце. Бомба могла спричинити смерть в промірі 40 до 50 метрів. Відтак знавець Вайс описував досвіди з трома бомбами, котрі зроблено на зразок оригінальної, що її кинув вбийник мін. Перацкого. Вибухи були дуже сильні. — З черги оборонець Карпинця поставив ряд питань знавцеви про бомбу та її складники.

Двацятьдругого дня розправи зізнавав як свідок Ян Мосдорф провідник польської радикальної молоді. Зізнавав незаприсяжений. Він журналіст і мешкає в Варшаві. На запит прокуратора Р. зізнав, що весь час перебував в Польщі, з того 9 місяців у Варшаві. На питання прокуратора чому не зголосився скорше, свідок заявив, що боявся, щоб не повязали його розмови з секретарем міністра з фактом убийства. Бо се могло наразити народово-радикальний рух на репресії. Коли свідок просив авдієнції в мін. Перацкого і секретар сказав, що може записати свідка на один з днів слідуючого тижня, свідок подякував і відповів: „Се вже не варт". Свідок рішуче впевняє, що тоді не говорив: „Се буде вже запізно." Потому так богато людей повторяло слова: „Се вже буде запізно", що загальній суґґестії піддався і секретар міністра. Коли свідок довідався, що створено табор в Березі Картузькій, прийшов до переконання, що зголошення булоб недоцільне. Тому рішився скриватися, доки справа вбийства міністра не виясниться. З часописів довідався, що про нього говорили на процесі, тому рішився зголоситися. — Дальше зізнавав св. В. Жиборский, начальник виділу безпеки в міністерстві внутрішних справ. Свідок подав нарис історії українського підпілля, яке зродилося в Польщі в 1920 р. Обговорив схему організації УВО (Української Військової Орґанізації) й подав причини, чому створено другу організацію ОУН.

З дальших зізнань свідків цікаве було особливо зізнання офіцира головного штабу, пор. Николая Телятицкого. Він м. і. зізнав, що правительство Литви до сеї пори субвенціонує ОУН: остання субсидія виплачена за третий квартал 1935 р. На питання адв. Горбового, чи тих субсидій уділяло правительство Литви, чи тільки члени його, свідок відповів, що члени і що має на се докази.

Радіо

Українські авдиції в день св. Николая.

Львівська радіостація передає в дні св. Николая, 19. с. м. кілька авдицій, що матимуть українську тему, або виконавців Українців. Передовсім, як у кожде свято, почуємо того дня в год. 10.00—11.47 Богослуження з Волоської Церкви. Пополудні, в год. 17.15—17.50 передаватиме радіостація українські пісні у виконанні нарохів з кружків. Годину опісля, від 18.45 до 19.00, почуємо речіталь відомого нашого музика й композитора Бориса Кудрика. Він відіграє на фортепяні дві сонати Бортнянського: Сонату Ц-дур і Ф-дур. Безпосередно по концерті д-р Людвик Бальк виголосить до мікрофону свій науковий фейлєтон „Виспянський і Україна".

Пяніст Штейерман в радію.

„Польське Радіо" запросило яко соліста симфонічного концерту на день 20. XII. в год. 20.10 знаного віденського пяніста Е. Штейермана. Той артист виконає в супроводі орхестри фортепяновий концерт Брамса бе-дур, який становить один з головніших філярів фортепянової музики. Зовнішні розміри й внутрішня питома вага того твору причиняються до того, що він наближується скоріш до симфонічної музики, ніж до сольового фортепянового концерту. У симфонічній частині концерту орхестра виконає IV Симфонію Шуберта е-дур. Тої симфонії Шуберт не закінчив, а зробив се та інструментував її віденський композитор Ф. Вайнгартнер. Крім того в програмі концерту знайдеться цікавий твір староіталійського композитора Монтеверді „Мадрігале" і твір Атерберґа „Вармійська рапсодія".

Легка музика.

21 грудня в год. 22.00 радіо надає концерт легкої музики в виконанні орхестри П. Р. з виступами Ірени Карнеро, котра виконає ряд популярних пісень.

Хор Еріяна.

Хор ревеллєрсів „Еріяна" повстав пять років тому на ґрунті львівського театру „Наше очко". Численні радієві й естрадові виступи спопуляризували той хор, котрий розвивається і виступає тепер з більш поважною програмою. В концерті 21 грудня в год. 20.00 хор виконає кілька творів Падеревського, Ліштa, Моцарта й Альбеніза.

З обсерваторії в Ґдині.

Метеорольоґічний Інститут має Морську Обсерваторію в Ґдині. Про уряджения й працю тої інституції оповість радіослухачам 20 грудня в год. 17.00 ред. Шпехт.

кождої хвилини поінформувати про свої „кваліфікації." Та ми бачимо ті жахливі кваліфікації і будемо про них вже систематично писати. Розуміється, п. Гнатишак міг навіть плавно відповідати на питання з історії, сучасности і будучности української мови та літератури, але напр. на такі: 1) Хто був автором перелицьованої Енеїди, котра вийшла в українській мові 1798 р.? — Іван Котляревський. — Гарно. — 2) Хто написав найлучшу сучасну українську граматику? — Стоцький і Ґартнер. — Дуже гарно. — 3) Чи кандидат, коли одержить дипльом, вернеться до своїх Малоросів, званих Рутенами, а часом також Українцями? — Так, прошу п. професора. — „Herr Kollega, ich sehe kein Hindernis..." — „Ich ebenfalls..."

Знання п. Гнатишака, яке він проявляє в „Меті", й особливо панічний страх перед усяким узасадненням своїх тверджень робить враження, якби він одержав дипльом на підставі відповідей на такі або подібні питання. Публиці, непоінформованій в тих справах, треба сказати, що німецькі професори, навіть дійсні поваги в области фільольоґії (навіть словянської), ще зовсім не мусять вміти говорити українською мовою, щоб бути повагами в области фільольоґії. Отже твердження п. Гнатишака трохи недокладне щодо тих професорів, на котрих він покликається. Та навіть якби вони дійсно вміли говорити по українськи, то з того ще зовсім не виходить, що таксамо знає українську мову кождий їх ученик. Бо кілько то буває неімовірних туманів між учениками, хоч нераз з милосердя дають їм дипльоми. Тому свою позицію і свої твердження мусить уміти кождий боронити, а викручування дипльомом може викликати лиш — усміх пожалування. Сих тверджень не возьмемо назад, поки Вп. Пан Фільольоґ не відповість прилюдно бодай на отсі питання: 1) Чому він з української мови проскрибує слово „женщина"? 2) Чому він неправильно вживає слова „е"? 3) Чому замісць слова „суспільність" уживає „громадянство", хоч громадянство значить у нашій мові приналежність до одної громади (одного міста або одного села).

Дипльом дипльомом, а тут треба дати відповідь, або признатися, що в дипльомованій головці відповіди нема. Викручування загальниками про злишність диспути та про своїх учених професорів — очевидно смішне.*)

Та се ще не все, що можна відкрити в однім тільки реченню нашого Вп. Фільольоґа, котрий був ласкав назвати наш спосіб думання примітивним, хоч ніде ні разу навіть не пробує доказати, на чім полягає наш примітивізм а його „фахова глибина..."

*) Автор сих стрічок був особисто присутний в іспитовій салі Найвищого Трибуналу у Відні, де пізніше загально знаний як стрілецький офіцир Ц. здавав ще перед війною іспит без підготовки. І здав той тяжкий іспит, здав перед найтруднішою комісією, яка взагалі була у Відні (карного права питав його Лефлер), хоч правничі іспити у Відні не належали до легких. А здав він той іспит тому, бо давав такі смішні відповіди, що комісія професорів голосно і хором реготалася, слухачі на салі плакали зі сміху, а сам професор Лефлер приніс Ц. карафку з водою, коли Ц. зажадав пити. Був тоді на салі як слухач також теперішний посол др. С. Баран, були й инші ще живучі люди. Серед загальної радости професорів і слухачів, своїх і чужих, Ц. здав іспит і одержав потвердження сего факту на письмі. Хто раз в життю бачив таке, той вірить в дипльоми тільки тоді, коли бачить, що дипльомований розуміє свою річ, а не викручується заявами, що другий „примітивний" а він „учений". Бо не знати, чи той „учений" не трафив на добрий ґумор професорів...

Навіть фізичне життя, щоб довго тревати, мусить бути чисте. Надужиття се його заглада. Найменший моральний упадок, найменший ґріх відбивається на моральній стороні нашого єства й ослаблює її. Тому поет оспівує здорову душу в здоровім тілі. І якби дійсно так було, якби душа і тіло могли бути без найменшого блуда, життя тривалоб вічно. (Епископ Бугс: „Християнізм і теперішні часи").

Нові видання

о. Василь Дубицький: **Пізнай себе в світлі Христа.** Збірка релігійних і світських промов виголошених при ріжних нагодах до молоді, учительського збору й освіченого загалу. Львів 1935. Сторін 144. Формат 18х25. Ціна неподана.

М-р М. Топольницький **„Спадщинне право"**, що обовязує в Галичині, на Волині, Поліссю і Підляшу. Ст. 160. Наклад „Книги", Львів, 1935. Зміст книжки: Про спадщину взагалі. Устні й писемні тестаменти. Правні поучення і зразки. Судовий поділ спадщини. Конечна спадщинна частина дітей і родичів. Спадщинне право чоловіка й жінки. Книжка попереджена вступом про розпоряджування майном за життя.

Книжка м-ра М. Топольницького се приступно написаний підручник спадщинного як також родинного права, що обовязує тепер в Галичині. Окремо подані приписи про спадщинне право, що обовязує поза сокальським кордоном. Автор заторкнув дуже важну і скомпліковану ділянку обовязуючого у нас цивільного права, з якою громадянство і суди мають аж надто часто до діла. Знання спадщинного і родинного права у загалу мале і неясне, тому й не диво, що на спадщинному тлі маємо тільки родинних спорів, ворожнечі й руйнуючих, довгих процесів, які можнаб оминути легко і з користю для добра приватного і суспільного. Тому всьому повинна зарадити, бодай частинно, ця книжка. Тому вона хосенна і потрібна. Виклад книжки ясний, може навіть аж за подрібний, але вичерпуючий. Вартість книжки збільшує ціла низка практичних зразків. Підручник надається до бібліотеки провідних людей, яким доводиться нераз давати поради в таких справах другим, як також залагоджувати такі справи.

Антін Лотоцький: **Руслан і Либедь.** Легендарне оповідання з початків Киева. Образки Михайла Фартуха. Львів 1935 р. Накладом видавництва „Світ Дитини". Діточа Бібліотека. Книжечка: 170. Сторін 64. Формат: 17 × 12 цм.

Інж. д-р Евген Храпливий: **Данія — край хліборобів.** Враження з прогульки. З 28 образками і картою Данії. Бібліотека „Сільського Господаря" ч. 125. Львів 1935. Накладом Краєвого Госп. Т-ва „Сільський Господар". Ст. 85. Формат: 17 х 12.1 цм. Ціна 60 сот.

Прилетіла зима біла. Вірші для дітей. З численними ілюстраціями. Стор. 8. Формат: 23·6 х 17 цм. Ціна 80 сот. Видання львівської філії Т-ва Охорони Дітей і Опіки над Молодю. Уклад В. Радзикевича. Рисунки І. Іванця. — Се видання дуже гарне і може викликати вдоволення дітей.

Оцінку зазначених тут чужих видань помістимо в свій час у „Н. Зорі".

Лікарський фейлетоник.

Тютюн і боляк жолудка

Лікарі ствердили, що надмірне куріння тютюну спричиняє появу боляка жолудка. Статистика переведена в ріжних краях потвердила науку лікарів. І так пр. в Прусії до 1900 р. нездужали на боляк жолудка пересічно 2—3 мужчини на 1000. Зі зміною століття число занедужань на боляк зростає чимраз більше. В 1923 р. було вже 10 разів більше занедужань ніж на початку сего століття. Притім треба зазначити, що пр. 1906 р. на голову припадало пересічно 100 штук папіросів, 1926 р. вже 493 штук на голову. З того видно, що число занедужань на боляк жолудка зростає рівнобіжно з більшим курінням тютюну. Та зростає не лише число занедужань. Через боляк жолудка вмирає чимраз більше людей. Коли в Берліні смертність з причини боляка жолудка в 1880—90 рр. виносила 2,9 на 100.000 живучих, то в 1932—33 рр. дійшла до 15,7. Отже перестати курити — се важна річ для здоровля одиниць і нації.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Ватикан і справа мира. До Женеви прибув з Берна апостольський нунцій Бернардіні. Політичні круги догадуються, що Апостольська Столиця намагається натхнути женевські наради духом бажання дійсної згоди спертої на справедливости при узглядненні чести заінтересованих народів.

Марійське Свято. Марійські дружини учениць і учеників головного заведення української держ. гімназії у Львові влаштували 15. XII. в авлі заведення Марійське Свято. Воно розпочалося о год. 8·20 Службою Божою, котру відправив о. Горникевич. Підчас Богослуження співав дуже гарно мішаний гімназійний хор. Члени Марійських Дружин приступили до спільного св. Причастя. По Службі Божій відбулося посвячення Прапорів обох Дружин. Потім виголосив пориваюче Святочне Слово о. Ір. Назарко ЧСВВ, предсідник Марійського Товариства Молоді. Він згадав, що ми мали вже богато ріжних прапорів, та всі вони скровавлені похилилися додолу. Чи така сама доля має стрінути й сі нові прапори? Коли так, то краще їх звинути! Та ні! Їх не сміє стрінути та сама доля. Бо вони символ зовсім чого іншого. Вони символ також боротьби, але за Церкву Христа. Далі о. Назарко представив намагання ворогів католицької Церкви, котрі завзялися вигнати Христа навіть з кивоту. Та лицарі Марійського Товариства не сміють до сего допустити. Марійська молодь мусить виступити до отвертого бою з ворогами Христа. Вона мусить високо піднести прапори, щоб і наші скатовані брати знад Дніпра побачили їх. По промові відбулося вбивання почесних цвяхів. На сім покінчилася перша частина Свята. — Тогосамого дня в 5 год. по полудні в авлі гімназії відбулася Святочна Академія. На Академію прибули Преосв. Никита Будка, о. Ірней Назарко ЧСВВ, представники преси, запрошені гості, професори гімназії й молодь. На сцені образ Богоматери, по його боках новопосвячені прапори. Програма Академії була ріжнородна й дуже добре підготовлена. М. Цегельський уч. VIII. кл. пояснив значіння свята. Почитання Прч. Д. Марії на Україні сягає ще княжих часів і безперервно тягнеться через всю нашу історію. Тепер чимраз більше молодих Українців горнеться під лелійні прапори Марії. Мішаний хор під проводом проф. О. Прокоповича відспівав „Сей день" Бортнянського. Дуже симпатична була деклямація учениці III кл. О. Головки „Під Марійським Прапором" о. І. Заверухи. П. Ю. Сінгалевич відіграв на бандурі народний кант „Про Почаївську Матір Божу", „Заклик" М. Теліги й народну пісню „Встає хмара зза лиману". Сінгалевич артист. Не диво, що його гра всім подобалася. На просьбу публики він відіграв додатково „Ой Морозе, Морозенку". Без закиду була деклямація Т. Куницького „Благовіщення" Уляни Кравченко. Куницький вивчився добре змісту і солідно підготовився, тому й деклямував свобідно, відважно. По короткій перерві слідувала друга частина Академії. Піднеслася відслона. Перед очима приявних появився прегарний краєвид. Поле. При шляху на стовпі образ Матери Божої. На сцену входять гарно прибрані дівчата і прикрашують образ квітами. Потім клякають перед образом і співають. Входить старий ліряник з хлопчиком і сідає під образом. Дівчата наперебій з ліряником співають ліряницькі канти з Київщини в честь Богородиці. Ціла та сценка робила дуже гарне враження.

Венецьким патріярхом іменований архиепископ Беневенто Адеодато Джіованні Пяцца. Новий патріярх уродився 1884 р. в м. Віго ді Кадоре в провінції Венеції.

Богослуження на інтенцію Франції відправлено в Римі в базиліці св. Івана. На Богослуження прибули новокреовані кардинали Бодріяр і Сюгар, богато церковних достойників Франції й амбасадор Франції в Римі з персоналом амбасади.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ГАЛИЦЬКІ ПОСЛИ І СЕНАТОРИ Українці, Поляки та Жиди відбули сходини на терені сойму в Варшаві й утворили окрему парляментарну ґрупу. Вона буде обговорювати справи, що спеціяльно відносяться до трох полуднево-східних (галицьких) воєвідств. Ґрупа та не має політичного характеру. Президію ґрупи творять: предсідник віцемаршалок Шецель і віцемаршалки Мудрий і Бирка як заступники.

ВІЧЕ ПРОТИ АНТИСЕМІТСЬКИХ ЗАВОРУШЕНЬ відбулося на днях у Львові в палаті Скарбка. Головний реферат про робітничу клясу й антисемітизм виголосив ред. Скаляк по польськи. Ред. Пелехатий сказав, що й серед української суспільности є сили, що підюджують проти Жидів. Вкінці промовляв професор львівської техніки Шимкевіч. Він остро осудив антисемітизм. Ендецька боївка хотіла розбити ті збори, а коли їй се не вдалося, зачала бити Жидів на вулицях Львова. Кільканацять Жидів ранених. Поліція увязнила 15 студентів ендеків.

ДО СЕНАТСЬКИХ КОМІСІЙ у Варшаві вибрано отсих українських сенаторів: сен. о. Р. Лободича до освітної комісії; сен. В. Децикевича до адміністраційної; сен. А. Гозбачевського до правничої комісії; сен. Ю. Павликовського до господарсько-скарбової і сен. О. Луцького до буджетової комісії.

В ПРАВНИЧІЙ КОМІСІЇ сойму відбулася дискусія в справі поширення амнестії на політичних еміґрантів і на тих, що в таборі в Березі Картузькій. Резолюції послів Кліки і Шепаньского провалилися.

В ВАРШАВІ відбувся зїзд Союзу Християнських Робітників з приводу 30-ліття істнування Союзу.

ПРЕЗИДЕНТ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ Масарик уступив зі свого становища задля глибокої старости (має 86 літ) і кепського здоровля. При акті уступлення були: премієр Годжа, предсідник сойму Маліпетер, предсідник сенату Соукуп і шеф канцелярії президента Шамаль. Президент Масарик урядував від початку істнування Чехословаччини. Його вибирали президентом 4 рази, послідний раз в 1934 р. На свого наслідника поручив теперішного міністра закордонних справ Чехословаччини д-ра Е. Бенеша.

АВСТРІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО продовжило на 3 місяці заборону дебіту всіх часописів, що виходять на території Німеччини.

ЛАТВІЙСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО внутрішних справ відібрало дебіт польському щоденникови „Слово", що виходить в Вильні.

ГРЕЦЬКА ПОЛІЦІЯ вже викрила заговір на грецького короля Юрія II, що недавно вернувся з вигнання до краю. Заговір зорґанізувала анархістична орґанізація.

АНГЛІЙСЬКИЙ АМБАСАДОР В БЕРЛІНІ відбув нараду з німецьким міністром закордонних справ фон Нойратом і канцлєром Гітлєром. Радили над справою „Воздушного Льокарна" та над обмеженням зброєнь на суші.

АНГЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО видало „Білу Книгу". Се збір документів про абісинську справу.

ІТАЛІЙСЬКІ ЛІТАКИ збомбардували м. Анкобер 130 км. на північ від абісинської столиці Аддіс Абеби. Крім того італійські бомбомети скинули 500 бомб на м. Дагґабугр. Місто зрівнане з землею. Населення міста погибло або втікло в гори.

ВІЙНА В АБІСИНІЇ. На північнім фронті абісинські війська проявляють живу діяльність на полудне від м. Макалле. Більші абісинські відділи сунуть з м. Дессіє на північ. На полудневім фронті без змін.

АБІСИНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО вислало відповідь на англійсько-французькі предложення до Союзу Народів. В ній жадає негайного скликання Зібрання Союзу Народів.

НОВИНКИ

Помер Модест Менцінський. 12 грудня с. р. в Стокгольмі помер наш славний оперовий співак Модест Менцінський. Покійний був знаменитим виконавцем опер Ваґнера. Співав довго в Кельні та інших німецьких містах. Пізніше перенісся до Стокгольму в Швеції, де був першим співаком-ваґнерівцем у королівській опері. У нас відомий був Менцінський як незрівнаний виконавець творів Лисенка й Людкевича. Від кількох літ Менцінський жив у власній віллі біля Стокгольму. Дім покійного був правдивим захистом для Українців, загнаних долею на північ.

З Берези Картузької вийшли на волю 10 грудня с. р.: 1) інж. Богдан Філінський з Тернополя, по 15-місячнім побуті в таборі та 2) Іван Бенюк, ґімн. абс. з Остобожа, пов. Рава-Руська, по 6 місячнім побуті.

До Берези Картузької вивезли Павла Клима з Мізуня Старого, пов. Долина.

Пригадуємо, що хто пришле передплату на цілий слідуючий рік, той дуже причиниться до влекшення видавництву тяжкої в сих часах справи уложення буджету ґазети на слідуючий рік.

Геть з чужими виробами по наших церквах! — Чи не стати нас на се, щоб на Різдво горіли в кождій церкві л и ш е наші свічки „КЕРОС".

В Станиславові є 108 адвокатів. З того 86 Жидів, 14 Українців, 8 Поляків.

Покидають соц.-дем. партію. Закарпатська преса повідомляє, що після виключення з соціял.-демократичної партії Закарпаття посла Ф. Ревая і дра Дереша за „національний шовінізм" на знак протесту зголосили свій виступ з соц.-дем. партії Українці: учитель А. Полянський, др Комаринський з Мукачева, п. Романюк та п. Свереняк, отже самі головачі з Українців.

В Києві, в салях київського Історичного Музею, підготовляють виставу української народної творчости. Відкриють її в січні 1936 р.

В Совітах відбувається не знати котра вже з черги чистка комуністичної партії. „Правда" доносить, що в смоленській окрузі усунено з партії 13,3 проц. членів, в харківській окрузі 8 проц. В деяких місцевостях процент усунених з партії доходить до 25.

Будову каналу розпочали в Совітах. Він має лучити Чорне море з Каспійським двома ріками.

Ґітлєр поважно занедужав. Від кількох днів нікого не приймає. Доступ до нього має тільки премієр Ґерінґ. Таке доносить преса.

В Німеччині створено орґанізацію т. зв. „Почесний Союз Провідників". Завдання сего союзу привернути пошану „повної німецької родини".

В Ню-Йорку обходили торжественно ювилей 150-ліття посвячення церкви св. Петра, першої і довгий час одинокої в тім місті католицької святині.

Гумор. — Вхід заборонений!—Побіч ҐПУ переходить Жид. На дверях бачить напис: „Вхід заборонений!" — Як вам, товаришу, подобається сей напис, питає він свого приятеля. — А колиб вони написали: „Просимо", — то ми ніби заглянулиб туди?

Гумор. — Рука Муссолінія.—Кажуть, що Муссоліні готов простягнути руку абісинському негусови. — Муссоліні чоловік розумний: він знає, що ліпше вчас протягнути руку, ніж не вчас протягнути ноги.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Для спільного збуту худоби основано за почином львівської Рільничої Палати спілку рільничих орґанізацій. До неї ввійшли: „Малопольске Т-во Рольніче", „Звйонзек Земян", „Сільський Господар", „Центросоюз", „Малопольске Зжешене Спіритусове", „Центрозбит" і „Малопольскі Зйонзек Рольнічи". Та спілка обіймає вивіз експортової худоби, купованої на ярмарках просто від продуцента. Тим способом виключиться високі кошти посередництва та зорґанізується продукцію, запевняючи збут відповідного експортового матеріялу. По зорґанізуванні експорту спілка займеться доставами на краєвий ринок.

Цінникова комісія при міській управі в Станиславові устійнила новий цінник на мясо, його перетвори, муку й печиво. Ціни тих артикулів знижено.

Ціни в крамницях будуть контролювати місцеві адміністраційні орґани. Вони будуть звертати головно увагу на ціни вугля, нафти, цукру й зеліза.

50 міліонів зл. на будівельні кредити призначив Економічний Комітет Ради Міністрів. З державного будівельного фонду урухомлять 45 міл. зл., з Фонду Праці 5 міл. зл. З того призначено 29 міл. на мешканеве будівництво, 11 міл. на робітниче будівництво, 4 міл. на акцію приготування теренів під будову й 6 міл. на кредитово-будівельну поміч для дрібних рільників.

Продукція хмелю в Польщі найбільше розвинена на Волині. Волинь випродукувала с. р. 23 тис. сотнарів, Люблинщина 15 тис., Галичина 4 тис., Познанщина 1 тис. Польща експортує около 90 відсотків своєї продукції хмелю.

Польща вивозила до Італії головно вуголь, яйця, дріб, фасолю, ячмінь і худобу. Ухвалення санкцій обмежило вивіз з Польщі до Італії. Одначе можна буде дальше вивозити до Італії вуголь, але в зменшеній скількости, на підставі вуглево-експортової умови, котра не підпадає під постанови про санкції.

Страйки. В промислових підприємствах більшає число страйків через те, що підприємства залягають з виплатою платні робітникам. В скляній ґуті в Коросні ті залеглости дійшли до 25.000 зл. Робітники застрайкували. Страйки вибухли також в варшавській фабриці металевих виробів „Пелікан", в фабриці дикт під Вільном і в кількох фабриках в Лодзі. В останнім чвертьріччі с. р. було в Польщі 372 страйки. Страйкувало 49.704 робітників. Найбільше страйків вибухло в промислі будівельнім, мінеральнім і волоконнім.

Склепи „Торґсіну" в Москві підвисшили ціни своїх товарів. Пр. ціни масла, яєць, сира, цукру й волоконних матеріялів підвисшено о 50 прц., ціни взуття о 90 прц. „Торґсін" ухвалено зліквідувати, тому він перед ліквідацією хоче стягнути трохи грошей від чужинців. „Торґсін" продає товари тільки тим людям, що мають заграничні ґроші. Най жиє „рівність"!...

Злучені Держави Північної Америки мабуть найліпше з усіх держав виходять на італійсько-абісинськім конфлікті. Той конфлікт витворив непевну ситуацію в Европі і причинився до зросту довіря до Злуч. Держ. Північної Америки. З Европи золото почало втікати до Америки. В жовтні с. р. привезено до Америки золота за 315 міл. долярів. Все те причинилося до зросту продукції і заграничних оборотів З. Д. Півн. Америки.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ҐРИҐОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+додаток 4. Ціна зол. 1.50 з пересилкою зол. 1.80. — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, улиця Ґродзіцких ч. 2., за попередним надісланням ґрошей.**

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.29 - 5.31 зол.

Нім. марка 1.40 — 1.50, фр. франки 34.90 — 35.10, шв. франки 171.70 — 172.20, фунти стерлінґи 26.10 — 26.20, австр. шілінґи 98.50 — 100, чеські корони 20.60 — 21.00, рум. леї 26.50 — 28.00 ліри 31.00 — 33.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 17. ґрудня ц.р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.70	зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.80	„
1 л. молока	0.16	„
1. л. сметани	0.75	„
1 к. яєць	5.20—5.25	„

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на молоко вдержана, на яйця сильна, на масло звишкова, на сметану слаба.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 17. XII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 90 дкґ. за 1 кл.	0.95 зол.
Мол. однор. кури І. кл. за 1 кґ.	0.90 зол.

ЖЕРТВИ

1). Мар. Дружина Пань у Львові зол. 22 на фонд Мар. Т-ва Молоді у Львові і кличе всі Мар. Дружини Пань в краю.

2). П. З. Вощинська 2 зол. і кличе п. Конрадову і п. С. Калитовську.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Інтеліґентна особа середнього віку пошукує місця господині в священичім домі. Зголошення до Адм. „Нової Зорі" під „Солідна". 143-1—2

Пошукую господині інтеліґентної в середнім віці, яка добре розуміється на рільнім господарстві і провадженню дому. Побажані референції від уряду парохіяльного. Ласкаві зголошення: грек.-кат. уряд парох. Явіркі, почта Щавниця. 142-1-3

КІНА

АПОЛЛЬО: Кохай тільки мене.
КАСИНО: Ясновельможний пан шофер.
КОПЕРНИК: Ільонка.
МАРУСЕНЬКА: Буря над Андами.
МІРАЖ. Катюша.

НОВА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І пов. і в книгарнях. — **Ціна 40 сот.**

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. Львів, неділя, 22 грудня 1935. Ч. 98 (896)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

Церковне майно віддане в опіку Всч. 00. Парохів повинно бути безумовно обезпечене від крадежі з вломом в

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

Проти язви злих книжок

В урядовім орґані краківської римокатол. архідієцезії „Нотіфікаціонес" поміщений протест Ексц. Архієпископа д-ра Адама Стефана Сапеги проти злих повістей. В відозві сказано: „В послідних часах появилися повісти, котрих фабула відіграється на тлі подій в місцевостях тутейшої діецезії. Обі повісти роблять велику кривду суспільности, котру описують. Брудні, ординарні, простацькі описи, що бабраються в болоті безстидности, очорнюють також безкритично релігію. Сама поява таких книжок, хоч все сумна, одначе ще може пояснити моральне звихнення і хоробливий умовий стан одиниць. Зате виріжнювання і надгороджування таких власне творів інституціями, підпираними урядовими чинниками, обурює і тому заслугує на найостріше напятнування. Підносимо рішучий протест проти такого надужиття. Болюче також те, що богато людей шукає таких творів. Се сумний доказ низького рівня культури, смаку й обичаєвости широких кругів польської читаючої публики. Остерігаємо всіх добре мислячих католиків перед поширюваною заразою і взиваємо до протесту проти тої публичної деморалізації і до поборювання таких видавництв — в імя релігії, добра Церкви, держави і чести польської національної культури." Легко догадатися, що Митрополит має на думці головно повісти: „Грипа" Ялю Курка і „Змори" Зегадловіча.

Сойм ухвалив амнестію

На пленарнім засіданні сойму відбулася дебата над законопроектом про амнестію. Реф. пос. Мадейский обговорив засади проекту. Відтак промовляв мін. справедливости Міхаловский. Він сказав м. і., що закон про амнестію обіймає три ґрупи вязнів. Перша ґрупа се вязні за скарбові проступки. Друга ґрупа се вязні за звичайні проступки. Амнестія обійме около 98% загалу засуджених за звичайні проступки. В области політичних проступків амнестія рівнається майже повному уласкавленню. Не скористає з амнестії ґрупа щонайвисше 20 і кількох осіб, котрі орґанізували переворотні рухи, спрямовані проти цілости і суверенности польської держави. Після промови міністра була кількагодинна дискусія.

Новий президент Чехословаччини

На днях відбулися вибори президента Чехословаччини. В день вибору о г. 10·40 предсідник сойму Маліпетер отворив засідання Національного Зібрання і виголосив промову присвячену „президентови - освободителеви", Томі Масарикови. Після промови предсідника приступлено до голосування. Віддано загалом 440 важних голосів. З того 340 впало на мін. Бенеша, 76 карток було білих, 24 голоси віддано на вицофану кандидатуру проф. Немца. Тому що до вибору потрібно 3/5 відданих важних голосів, мін. Бенеша вибрано в першім голосуванню великою більшістю. По виборі відбулися великі маніфестації.

Що діється з Абісинією?

Італійський военний комунікат звідомляє: Значні сили противника (Абісинців) около 3000 озброених жовнірів заатакували італійські постерунки висунені над рікою Такацце недалеко броду під м. Май Тінхет. Італійські відділи туземців з Еритреї по завзятім опорі відступили до просмику Дембеґуїна. Рівночасно інша ґрупа озброених Абісинців перейшла вбрід ріку Он-Аваль, аби окриляючим маневром оперувати в окрузі Сціре, де населення вже піддалося Італійцям. Абісинський маневр допровадив до заввятої битви. З італійської сторони погибло кілька офіцирів і кількадесять туземців з Еритреї. І Абісинці мали великі страти.

Анґлія покинула плян розбору Абісинії.

Лондонське бюро Райтера повідомляє: Міністр заграничних справ Великої Британії с. Гор подався до димісії. По вчерашних промовах Ідена і Ляваля в Женеві французько-англійський проект мирової полагоди конфлікту між Італією й Абісинією можна уважати похороненим. — Нема сумніву, що міністра Гора приневолило уступити обурення англійської публичної опінії. Ситуація в Европі знов затягається хмарами: міжнародне положення стає дуже непевне.

Обєднання двох арабських держав

Анґлійська преса доносить: Коли увага всіх звернена на санкції й події в Абісинії, на близькім Сході наступила подія великої ваги. А саме обеднались дві арабські держави Ірак і Геджас. На чолі Геджасу стоїть енерґійний король Ібн Савд, горячий сторонник ідеї Великої Арабії. Договір заключений між Геджасом та Іраком передбачує оборонний союз, спільне дипльоматичне представництво, монетну унію, уніфікацію научної програми й інших справ. З обеднання Ірака (частини Мезопотамії) й Геджасу повстала на Близькім Сході значна держава, що стремітиме до обеднання інших арабських земель.

Боротьба орла з дорослим чоловіком

Недалеко місцевости Вермлянд у Швеції лучився недавно цікавий випадок нападу орла на дорослого чоловіка. Рубач дерева Свен Петерзен вертався в ночі з роботи до дому. Вузьку лісову стежинку освічував кишеневою лямпкою. В тім сильний удар крил якоїсь величезної птиці повалив його на землю. Дереворубови вдалося схопитися за гиляку дерева, поки птиця кинулася на него другий раз. Дереворуб відбив напад сильним ударом. Птиця ще втрете напала на дереворуба, та він вбив її сильним ударом топора. Показалося, що відважна птиця се величезний орел, що мав розпяття крил 2 м. і 10 цм. Мертвого царя птиць перевезли до Упсалі і випхали в тамошнім університеті.

Сучасне село

Обсервації з села над Дністром товмацького повіту.

Богато шуму наробила програмова заява теперішнього правительства. Після слів премієра головне завдання правительства се уздоровлення господарського життя краю. Правда, такі заяви чули ми вже нераз. Тож і недавна заява теперішнього премієра зустрілася з упередженням громадян. Тимчасом серія нових декретів, маса нових проектів, недавні рільничі умови Польщі з Німеччиною і Францією вказувалиб на те, що правительство починає поважно застановлятися над піднесенням господарського рівня краю. Не знати тільки, чи з усіх тих благодатей скористає наше нещасне село? На те, що доля його незавидна, що українське селянство, підстава всего українського народу, є на дні матеріяльної пропасти, наведу тут невеличкий образок з одного українського села.

Село, про яке ось тут збираюся писати, лежить на Покутті, кілька кільометрів від Дністра. Недалеко, бо тільки три кільометри від зелізниці, недалеко від невеличкого містечка та повітового осередка. Значить положення села корисне й вигідне в порівнанні з іншими покутськими чи подільськими селами, які нераз на десятки кільометрів віддалені від зелізничого шляху й навіть від битого гостинця. Виглядалоб, що село, маючи досить легкий контакт зі світом, під оглядом господарським стоїть краще ніж інші села. До сего треба додати, що земля в селі досить урожайна і хліборобська культура стоїть тут досить високо.

Тимчасом кілька літ триваюча економічна скрута поробила в нашому селі великі спустошення і спричинила глибокі переміни. Село повертає помалу до тих часів коли поживою людини були овочі та ягідки, а потрібні товари здобувалося „природною" виміною. Селяни обмежують свої видатки до найдальших границь і затискають пояс на останню дірку. Дешевість хліборобських продуктів, надмірні податки й ріжного рода данини спричинили, що гріш на селі се велика рідкість. І то не лише в бідніших чи зовсім безземельних селян, але також у середньозаможних. Часто буває таке, що поважні господарі, котрі мають по кільканацять чи навіть більше моргів землі, тижнями не бачать у себе ні зломаного сотика. Яйця стають у селі другою валютою. За них купується все, що конечніше до життя, пр. нафту, сірники, сіль тощо. А купується не на кг. чи літри, а дробиться все до неімовірности. За 20 сот. господиня накупить до хати найріжнороднішого товару... за 5 сот. соли, за 5 сот. нафти, за сотика-два — сірників, за решту 1/16 махорки, чим зробить неабияку несподіванку своїому чоловіко-

ві... Коли нема яець, тоді селянин несе кг., два, пшениці чи жита й продає їх майже задарм о, а зате на весну голодує... Буває таке, що навіть досить заможні господарі мусять на весну купувати збіжжа... Та щасливі ще ті, котрі взагалі ще можуть щонебудь купувати... що можуть посолити страву, хоч нераз худобячою солею, та все таки не їдять несоленого. Богато є таких, що їдять несолений хліб, не світять по хатах та один сірник на четверо ділять...

Консумція села — майже піяка... Тепла страва раз денно (в богатших часами два). Про переднівки говориться тепер не в місяці квітні, чи травні, а в грудні перестає вже бути хліб щоденною поживою малоземельних... Мяса майже цілковито не споживається... Про такі артикули як цукор, кава, в селі ніхто не чує. Хіба часом на яке велике свято купується й то не тому, що відчувається потребу того артикулу, а так, з традиції... Головна й одинока пожива бідніших продовж цілого року се бульба... В найріжнородніших видах, тільки без дрібки товщу. Хто має яку корову, то не зуживає молока — віддає його до молочарні, а собі лишає тільки відтовщене молоко.

В парі з поживою йде й одежа селян... Минулися ті часи, коли українське село чарувало своїх і чужих ріжноцвітними строями. Тепер хіба ще на сцені можна побачити їх. Все стало сіре й буденне. Коли ще хто має якийсь святочний одяг, — то се памятка з часів доброї кон'юнктури. Памятки часто брані на кредит. За них селянин ще дотепер платить. Середнозаможний господар ходить вже нині обдертий.

Найгірше відчувається брак одягу в зимі. Буває й таке, що на родину, яка складається з кількох членів, є одна - дві пари добрих чобіт. Не говорю тут про дітей, які майже зовсім нагі...

Внаслідок таких нігде в Европі нечуваних життевих відносин погіршується стан здоровля населення. Зріст сухіт просто застрашаючий. Кромі сего десяткують прямо малих дітей такі ріжні недуги як червінка, тиф, дифтерія і і.

Якже всім тим лихам зарадити? Як здержати цілковиту пролетаризацію нашого села? В першій мірі треба пізнати причину лиха. Одна з головних причин нужди нашого селянства се чимраз більше роздрібнювання сільських господарств. Селяни попросту дусяться на своїх смішно малих шматках землі. І се найбільша небезпека для будучности села й тимсамим для підстави українського народу. При найрадикальніше подуманій парцеляції запас двірських ґрунтів, що має в селі, про котре пишу, 250 м., занадто малий, щоб міг причинитися до поправи долі селян (село має 400 нумерів). Одинокий вихід з ситуації се скеровування надміру сільського населення до міст. Та тут знов стрічаємося з поважними труднощами на тлі економічнім. Як довго правительство не подбає про піднесення промислу і торговлі в краю, так довго неможливий буде рух села до міста.

Другою великою язвою, що нищить організм українського села, се податки з найріжнороднішими додатками й примусовими обезпеченнями. Вони висисають з селянина останний сотик, приневолюють його вже в осені, коли кон'юнктура найгірша, вивозити на торг збіжжа. Перед жнивами сего року вийшов розпорядок, яким заборонялося переводити екзекуції й ліцитації до часу покінчення жнив. Значить селянин, що ледви з тяжкою бідою дочекався нового хліба, замість його їсти та зберегти на цілий рік, мусів зараз по жнивах везти його на торг і продавати по 7 зл. корець жита, по 10 зл. корець пшениці на те, щоб уникнути коштів чи ліцитації майна. Кілько той бідний селянин мусів продати корців збіжжа на той податок і чи стане йому потому до нового, ніхто й не думав. Начеб селянин був тим невичерпаним жерелом, яке має держати при життю весь державний апарат, від якого взаміну не дістає майже нічого. Отже конечне бодай на деякий час звільнення селян від усяких тягарів як податки, ассекурація, сплата довгів, відсотків тощо. Вправді в цій останній ділянці вийшли вже деякі розпорядки — як розложення довгів на довший час, роземні суди і т. д. Вони вже за короткий час свойого істнування дещо причинилися до відтяження дефіцитового буджету селянина та вратували не одного від ліцитації майна, від вигнання з під рідної, хоч моцно обшарпаної стріхи. Щоправда, далеко ще до цілковитого оздоровлення невиносимих матеріяльних відносин селянина. Богато праці треба вложити, щоб направити те, що в тій ділянці занедбано.

Поправа долі села залежить в першій мірі від правительства. Та долею наших селян мусимо занятися й ми самі. Селянство дуже добре бачить грозячу йому матеріяльну катастрофу й усіми силами старається рятуватися перед загибіллю. Передові господарі села беруться з енергією до освідомлювання й рятування себе й своїх братів. В селі уряджується тепер майже рік-річно господарські курси, яких завданням навчити селян раціональної господарки, заохотити до ведення занедбаних у нас галузей господарства, як пр. ведення на більшу скалю молочної господарки, садівництва, городництва, пасічництва і т. д. Може з часом удасться нашому селу своїми силами піднестися до рівня сіл інших культурних рільничих народів.

До сего потрібна одна важна передумовина. Незрозуміле відношення деяких чинників до тих людей і до тих українських установ, що всіми силами хочуть і стараються поправити той нужденний стан нашого села. Коли вже не дбається про добробут села, тоді не потреба бодай перешкоджувати на кождім кроці спасенній ініціятиві людей, котрі самі борються з економічною нуждою, самі стараються піднестися з дна пропасти. Тільки в большевицькім раю пляново виголоджується немиле населення.

Матеріяльний занепад села в останніх роках сильно відбився на сільських звичаях і обичаях. Найкраще дається се завважити підчас більших врочистих свят і підчас таких поважних, віковою традицією освячених, подій як весілля, хрестини, похорони. Забулись вже на селі весілля, які нераз безперервно тривали цілий тиждень... Очевидно, сей звичай руйнував людей. Тепер кождий обмежується до конечного... Весілля триває, зовсім на міський лад, тільки один день. Хрестин ніхто в селі не уладжує... Похорони відбуваються зовсім скромно, як і повинні виглядати... Не чути вже по селі безнастанних вигуків пяних парубків. Перервались вічні бійки одного кінця села з другим. Горівка починає з села зовсім зникати. Навіть на весіллі тепер її звичайно не подають. Хто хоче додати собі „гумору“, мусить сам собі купити. Та тоді вже по гуморі...

Ще тільки з оповідань старих дідів, що в неділю посідають коло церкви на сонці і росказують собі всяку бувальщину, можна довідатися про те, „якто колись було.“

Економічна скрута села змінила основно життеву стопу села та не вплинула відемно на культурне життя села. Культурно-освітня праця, започаткована в лучших часах, не завмерла — а навпаки, з року на рік прибирає на силах, росте вширш і вглиб. Прибитий нуждою селянин організується, шукає поради й науки в „Читальні“ та кооперативі. Давніше шукав у чарці оковити. — Просвіта й кооператива побіч церкви стають тим цементом, що сковує душі винуждіних селян. Вони вказують селянам шлях до кращої економічної та національної майбутности. Працю в читальні та в кооперативі ведуть селяни забуваючи нераз на свої особисті справи і поносять часто прикрі консеквенції—наслідки вічних шикан з відомої сторони.

Серед молоді відчувається великий голод друкованого слова. Книжку чи ґазету читає вона нераз направду зі святочним наставленням. Вірить у те, що ті, котрі пишуть — сама правда, що вони дійсно їй тільки добра бажають! А як тяжко та молодь нераз помиляється. Не знає вона нераз про те, що їй вмисно підсувається такі річи, щоб її здезорґанізувати та здеморалізувати! Що так воно часто буває — наведу примір таки з того села, про котре пишу. В селі від якогось часу завівся протестантизм. Своїми демаґоґічними промовами і виступами зумів був він у початках здезоріентувати досить поважну частину села та притягнути її до себе. Була поважна небезпека, що прийде до цілковитого розколу межи католиками та протестантами. Боротьба перенеслася з релігійного тла і на національне поле. Так тревало коло півтора року. Завдяки місцевому гр.-кат. священикові село помалу почало завертати з кепської дороги. Нарешті дійшло до того, що свідоміший елемент таки зумів скрутити голову сектанству й тепер евангелицька церква в селі має всего кілька родин. До того таких, яким взагалі не в голові ніяка релігія...

Як бачимо, витреваліть нашої селянської верстви на недостатки й моральний відпір нашого села такі великі, що за будуччину свого села ми не маємо чого лякатися... Воно видержить. —Ф.

Кріза безбожности

Проф. І. А. Ілін, перебуваючи в Ризі, виголосив в обширній „Салі Чорноголових“ два глибокі реферати на теми, нині особливо хвилюючі людей: „Кріза безбожности“ та „Совість і проблема компромісу“.

В рижськім час. „Сегодня“ П. Тр. пише: „Майже все думка проф. Іліна не лише вигладжена й послідовна, але ще й прикрашена примірами, образами, цитатами — в його викладах є не тільки льоґіка, але також мальовнича перекопливість, голос віри. Проф. І. А. Ілін — переконливий і запальний бесідник. Коли він говорить на фільософічні, психольоґічні, соціяльні теми, його слухачі задоволені й заворожені. Так було і вчера. Виклад про „кризу безбожности“ зібрав повну салю, напружив увагу, викликав найгорячіші почування, щирі й пламенні овації. Бесідник заслужив на них“.

„Виклад проф. І. А. Іліна „Совість і проблеми компромісу“ зібрав повну салю, викликав горячі овації — ...Давно зачався розпад, від давна переживаємо всі смутний і тяжкий час. Зрушилися вічні основи... хлинули филі замішання. Блок, Белий, Вячеслав Іванов, як і росийські публіцисти і релігійні мислителі, Розанов та Бердяев, були захоплені хоробливим і відважним ваготінням, змішали плоть і Бога, проспівали осанну святости гріха, запалав і заблимав сатанізм, приходить доба великого згіршення. Ніколи ще не треба було так вперто працювати над обновленим доби і наших душ, як тепер. Остро й поважно прийшлося проф. Ілінови застановитися над проблемою совісти в чорні роки 1918—22 в московських узах. Всі повинні бажати, щоб Росія ожила й обновилася для братерських союзів і сусідської взаїмної помочі. Треба бажати, щоб воскресла й ожила совість... той найбільше чудесний дар Божий. Проф. Ілін непохитно й глибоко вірить в силу і власть духа... Совість присвічує чоловікови не лише в дану хвилину, але лишається світильником на все життя. Треба отворити браму, пробити й очистити шлях до сіяючого акту совісти. Втрата совісти, її сумерк — мрачні, та вірні передвістники загибелі світа. Дух, ірраціональна засада, віра в побіду святости, в силу і власть надхнення, а не розсудку, не теорії, не абстракційного холоду — отсе якнайбільше пламенна відданість проф. Іліна, його завітне переконання. І вчерашний виклад був пронизаний і просякнений тим світлом. Прекрасний виклад, мабуть найлучший з усіх виступів Іліна. Він, рішуся сказати, потряс серця“.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Голодівка селян зпід Львова

страшить лікарів й евґеніків.

„Експрес Вечорни" в ч. 1705 помістив цікавий звіт зі зборів Т-ва Наукових Дослідів над сухотами у Львові. Подаємо той звіт в перекладі:

В усіх державах на цілім світі в міру зросту культури меншає приріст населення. Виїмки становлять тільки два краї, котрі підпорядковалися наказам своїх вождів і на їх приказ збільшають популяцію. Ті краї се Італія й Німеччина — так заявив др. Леслав Венґжиновский на спільних зборах Т-ва Наукових Дослідів над сухотами ії Евґенічної Секції Ґігієнічного Т-ва, присвячених обговоренню руху населення у львівськім повіті.

Референт проф. Жиравский заявив, що польське населення львівського повіту (без міста Львова) йде вниз як в цифрах безглядних (абсолютних) так і вглядних (релятивних). Безглядних бо число Поляків меншає, вглядних — бо процентовий приріст польського населення менший від приросту українського населення.

Меншає також число євангеликів, та в деяких місточках зростає число Жидів. Львівський повіт се один з трох повітів, котрі стратили на силі польськости. Смертність немовлят у польських дітей богато більша ніж в Українців. В тім случаю вища близькість Львова. Велике місто діє відемно так на мущин як на жінок. Селяни перебуваючи часто у Львові набираються веперичних хоріб і сухіт як також привикають до алькоголю. У вислїді того їх потомство хоре й не все дається вдержати при житті. А жінки мандрують з молоком чи з іншими продуктами до Львова й вертають пізним вечером домів. За той час немовлята не мають корму. Часто немовля дістає до ссання кусник булки завиненої в шмату. И тому діти або скоро вимирають або пізніше все життя хорують на живіт.

Не вільно також забувати, що селяни з підльвівських околиць хотілоб мати якнайбільше грошей і тому кожду крашляну молока й кожде яйце забирають до міста. Дітям не лишається майже нічо. Найгірше виглядає положення в селах положених при залізничій лінії, звідки майже цілі села мандрують день в день до Львова.

Якже виглядає зріст населення супроти такого добровільного виголоджування себе? Що правда в Наварії в останних 10 роках убули тільки 2 Поляки (замість 716 є 714), та зате в тім часі Українці зросли о 140%! В Раківцях замість 301 є 299 Поляків, та Українців прибуло 110 процент! В цілім повіті зріст польського населення вагається в поодиноких громадах від 10 до 105 прц., зате в Українців приріст виносить від 75 до 285 прц. В 40 громадах, котрі досі були чисто польські або мали рішучу польську перевагу, відносини зачинають значно погіршуватися. Прелєґент предкладав закладати в тих громадах станиці опіки над матірю ії дитиною як також поради. На селі видно тенденції до „свідомого материнства" і мужі привоаять з війська тенденції до „свідомого вітцівства". Оснування одної станиці коштувалоб около 700 зл., удержання ії около 500 зл. місячно. Що правда нині трудно штучно спричиняти зріст плідности, та зате можна спинити темпо смертельности дітей.

Президент др. Венґжиновский звернув увагу, що Товариство береться до праці над дослідженням проблеми сухіт на селі. Ту працю незабаром розпічнеться. З фінансових оглядів булиб реальні тільки мандрівні поради в числі 6, з котрих кожда обслуговалаб по 6 місцевостей, перебуваючи кождого дня тижня в іншім селі. Дні такі поради вже є.

В дискусії, котра потім розвинулася, перший забрав голос начальник виділу здоровля львівського воєвідства д-р Маєвский. Промовець заявив, що на популяційнім відтинку дуже зле, гірше ніж здавалосяб. Через кризу обнижалося число супруж, зменшився приріст населення та рівночасно зросла смертність немовлят і дітей. Повітовий староста Екгард уважає, що замість видавати по 500 зл. місячно на порадню в кождім селі доцільніше булоб за ті гроші доживляти бідних дітей. Бо щож матері з поради, коли вона не має за що купити молока дитині. Що відносини на селі страшні, доказав також д-р Шумский на підставі анкети лікарів Обезпечальні. Тепер, відколи скасовано примус обезпечування рільної служби, місце лікаря-ґінекольоґа, вглядно іспитованої акушерки займила просто сільська „баба". А так не повинно бути. Д-р Шумский предкладав іменем Польського Червового Хреста вислати „лікарську колюмну" на село. Д-р Хвалібоґовский бачить зло в нинішній системі приймання дітей до лічниць. Коли родичі не мають ґрошей, дитина не може лічитися! Приймають дитину щойно тоді, коли стан здоровля грізний, часто безнадійний.

Д-р Квятковский уважає, що замало боротися тільки з масовою смертністю дітей. Роблять се у Франції, де огортається немовлят просто виїмковою опікою, одначе населення Франції меншає. Боротьбу з депопуляцією виграли тільки Італія й Німеччина, котрі приказали родити якнайбільше дітей. Під тим оглядом панує велике освідомлення серед Українців. Вони свідомо змірюють до зросту свойого населення, щоб могти потому здійснити свої плани. Польське населення на жаль не доцінює важности популяції.

Примітка Ред. „Н. Зорі": Цифри, котрі мають доказувати, що українське населення численно росте, а польське паде, повинні провірити наші статистики. По інформаціям, які з ріжних сторін одержує наша редакція, лава т. зв. „спідомого материнства й батьківства" вирівняється також серед українського населення. — На нашу думку зі всіх наведених вище дискутантів найдоцільнішій послід старости Екгарда, котрий зовсім слушно каже, що замість видавати по 500 зл. місячно на порадню в кождім селі лучше тими ґрішми доживляти бідних дітей. В тім льогічнім висновку є також завязок цінрної думки: якби держава спромоглася на скасування прим. примусового обезпечення від огню, тоді й огнів у краю булоб менше і грошей по селах булоб більше й селяни малиб чим лучше відживляти своїх дітей. А так рік-річно виснажується село на утримування зовсім непотрібно створеної нової масової бюрократії, виснажується до тої мірн, що цілі села не світять вже вечерами, бо не мають чим світити й не солять страви, бо не мають на сіль, не то на омасту. Коли таке виснажування села потревас ще чверть століття, то край очевидно начне виподиноватився в прискореним темпі. А коли раз буде заломана сила плідности його населення, тоді доля західної культури в сім краю буде вирішена. Сей край буде тоді залитий Сходом.

До чого догосподарився етатизм .

Бувший міністр скарбу Юрій Міхальский на шпальтах одного з господарських тижневиків обговорює конечність дослідження й уліпшення діяльности державних підприемств. Він пише м. і.: Вплати державних підприемств виказують постійний спад. В 1931—32 вони виносили 149·5 міл. зл., в р. 1932—33 — 42·1 міл. зл., в р. 1933/34 41·8 міл. зл., в р. 1934/35 — 31·5 міл. зл!.. Коли ми принялиб осторожно вартість величезної „родини" державних підприемств у висоті тільки 12 міліярдів злотих (проф. Гейдель оцінює її в приближенні на 18 міліярдів злотих, проф. Люлек на 12 і пів міліярдів) — ми дійшлиб до заключення, що скарбова рентовність польської державної господарки не переступає 0·75%! Коли виносилаб 4%, 3%, ба навіть тільки 2% своєї вартости, тоді ціле нове податкове обтяження світа праці булоб зовсім зліпше.

Думаю, що з огляду на теперішний стан Державного Скарбу і супроти нових величезних податкових тягарів требаб сему зробити кінець. Міністр Міхальский накреслив зарис нового пляну. Притім вийшов з заложення, що ніхто нині в Польщі докладно не знає, які істнують в нас державні підриемства, яктакож який стан уділів державного скарбу в приватних підприемствах... Також стан з а д о в ж е н н я державних підприємств заслонений таємницею. З тої причини першим кроком і підставою боротьби з переростом етатизму в ділянці державних підприемств повинно бути подрібне зіставлення тих всіх підприемств. В слідуючій стадії конечне опрацювання того матеріялу, бо розбіжність вислідів біляисових і дійсних в польській державній господарці се явище, стверджене в богатьох случаях понад всякий сумнів...

Урядники не можуть і не повинні бути покликані до такої праці. Брак їм теоретичних і практичних кваліфікацій. В ділянці промислових і торговельних проблем знавцем може бути тільки промисловець і купець! З культом нефаховости ми поробили занадто богато болючих досвідів. Очевидно се булаб безплатна чинність. (??).

Конкретизуючи — думаю, що булоби вказане, щоб правительство покликало комісії з трох осіб згл. з пятьох для дослідження цілости обговорюваної господарки: 1) всіх державних і півдержавних банків, 2) всіх державних монополів, 3) державних зелізниць, 4) почти, телеґрафу і телефону, 5) польської плавби, 6) хемічних підприемств (напр. Польмін, виріб суровиць і щепленок і інших), 7) підприемств гірничих і гутничих (Бжеще, Скарбоферм, гута в Стшибніци, камінеломи, гірничі фундації, нафтові терени), 8) рільних маєтків, лісів, тартаків і державних живців, 9) військових фабрик — з обмеженням до дослідження доцільности тільки побічних виробів, 10) всіх инших підприемств (друкарні, ПАТ, Заведення Промислово-Збіжеві, Заведення Водотягові на Гор. Шлезьку, еміґраційні етапи, вязнична продукція, бидґощські млини, мінниця і т.д.) Згадані комісії знатоків не малиб очевидно ніяких інших управнень, як тільки одно: сфотоґрафувати стан річей.

Про сучасне хліборобство в Польщі

Мін. Хліборобства і рільних реформ Й. Понятовский виголосив радіем промову про положення і завдання хліборобського стану в Польщі. Зміст: Чи можна легко піднести видайність господарств у Польщі, чи се вплине на влекшення життя; або чи не лучше обмежити хліборобську продукцію? За час від 1930—34 рр. не було поважних змін в хліборобській продукції, хоч зросла продукція збіжжа і бараболь, та зате зменшилася продукція домашних звірят, бураків, хмелю і тютюну. За той час прибули в Польщі 3 міліони населення. Та сей прибуток не збільшив запотребування хліборобських продуктів. Селяни зачали відживлятися скупіше, бо мусіли випродувати богато збіжжа і живого інвентаря на заплачення п о д а т к і в. Так появилися: „голодова подача" селянських продуктів і голодовий вивіз збіжжа. То правда, що поплатність сільських господарств впала, одначе хлібороб повинен мимо всего піднести свою продукцію хоч настілько, щоб виживити себе і своїх домашних. Піднесення видайности хліборобського господарства можна осягнути вкладом свіжих капіталів. Одначе рільник їх не дістане. Лишається збільшення вкладу праці, бо праця в Польщі дешева. Тому господарі повинні так зорґанізувати працю в господарстві, щоб використати робучу силу всеї родини для інтензифікації господарств. Нема що й думати про те, що надмір робучих рук на селі знайде місце праці в містах і в промислі. Навіть якби промисл оживився, то він довший час мусітиме проковтувати в себе міських безробітних. Бачимо, що деякі держави в світі пробують піднести ціни обмеженням продукції. Чуємо часто про гори мяса, що його обливають нафтою і палять, про каву, що її сиплять в море. Се божевілля шаліючого капіталу. З того не можемо брати взорів для себе. Наша подача „надвишок" в значній части голодова. Хлібороб в Польщі повинен підносити свою продукцію. Правительство працює над тим, щоб запевнити хліборобам можливі ціни. Та штучний експорт збіжжа не збогачує краю і населення, тільки навпаки: робить його біднішим, бо держава мусить піддержувати такий експорт податковими ґрішми. Тому правительство мусить добирати такі роди товарів, які можнаб вивозити без доплачування. С. р. правительство перестало піддержувати вивіз збіжжа за кордон і візвало селян, аби здержалися з подажею збіжжа. Оскільки в мин. році правительство старалося здержати упадок рентовности селянських господарств, то в сім році воно зачинає боротьбу за привернення виплатности в рільництві. До того стремить політика знижки цін промислових виробів, знижки тариф і податкових полекш. Засада повинна бути: продукувати богато і дешево та ріжні продукти. Держава потребує раціональної продукції й раціонального вивозу за границю. Вкінці міністр подав 4 головні засади праці хлібороба: 1) Збільшення продукції, щоб заосмотрити передовсім свій дім у все, що господарство може дати. 2) Зорґанізування праці в господарстві так, щоб затруднити в господарстві всі робучі руки. 3) Продукцію на продаж укладати ріжномаїтно і призначувати на продаж якнайшляхотніші продукти, бо вони дадуть найкращу ціну. 4) Привязувати найбільшу вагу до орґанізації збуту і ті праці перенести сеї зими.

Перший Український Педаґоґічний Зїзд

IV. Українознавство в національнім вихованню. Важніше: не форма а зміст!

Поруч реліґійно-морального чинника, —котрий має завдання усвідомити людині її людське достоїнство та створити з неї повновартну людину і котрий тому повинен заняти в національнім вихованню нашої молоді перше місце, — велика роля в тім вихованню належиться також українознавству, себто: українській історії, українській літературі,українській мові, ґеоґрафії України і т. д. Взагалі предметам, котрі знайомлять з Україною, її минувшиною і сучасністю. Бо знання батьківщини се п е р е д у м о в а привязання до неї і цінення її, себто передумова патріотизму.

Та розуміння українознавства може бути ріжне. Воно може бути формальне, коли головну увагу звертається на спосіб навчання його, або річеве, коли головну вагу кладеться на його зміст. Тай зміст науки про Україну — може бути ріжний. Се треба сказати передовсім про такі предмети українознавства, як історія України та українська література. Бо їх можна представляти з ріжних точок погляду, навіть зовсім протилежних.

Тому при розгляданню українознавства як чинника національного виховання нашої молоді треба брати під увагу не тільки спосіб його навчання, але також його зміст. Зміст навіть передовсім. Бож не все одно, коли хтось буде освітлювати нпр. історію України зі становища позитивного чи негативного, зі становища українсько-державницького чи зі становища ідеалізування руїнництва. Те саме треба сказати і про українську літературу.

Якеж становище в справі українознавства як чинника національного виховання нашої молоді заняв Перший Український Педаґоґічний Зїзд.

Відповідь на се питання дають резолюції того Зїзду в справі національного виховання. Вони такі:

Б) В СПРАВІ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ.

Національне виховання мусить обіймати цілість виховання. Щоб виповнити його конкретним змістом, треба плекати знання рідної духової й матеріяльної культури, розвивати ідею української духової й культурної соборности, національної єдности, затіснювати звязки з рідним народом, вщіплювати любов до рідного краю, виробляти характери, розвивати позитивні громадські чесноти та здатности до творчої праці.

З огляду на те, що національне виховання української молоді повинно спертися в першій мірі на знанні української літературної мови та предметів українознавства (історії, ґеоґрафії та народнього мистецтва), Перший Український Педаґоґічний Зїзд ухвалює основні тези:

а) в справі навчання української мови.

1) Українська молодь повинна вчитися й виховуватися в своїй рідній українській мові.

2) Українська мова, починаючи від установ дошкільного виховання до 4-го року науки в початковій школі включно, є осереднім предметом навчання й виховання, а починаючи від 5-го року науки в початковій школі цим осереднім предметом стають усі предмети українознавства (література, історія, ґеоґрафія та народне мистецтво).

3) в середніх школах ріжних типів, нижчих і вищих шаблів та в усіх установах пошкільного виховання осереднім предметом навчання й виховання стає духова й матеріяльна культура українського народу в синтетичному охопленні.

4) Навчання української молоді чужої мови може починатися не раніше, як у третьому році науки в початковій школі.

З метою постепенного здійснювання ухвалених тез Перший Український Педаґоґічний Зїзд приймає такі постанови:

а) Головна Управа „Рідної Школи“ поробить потрібні заходи в тому напрямі, щоб навчання української мови (письменства) ведено так, щоб дати учням методу досліду вияву українського духа (синтеза українства);

б) Головна Управа „Рідної Школи“ поробить у відповідних шкільних властей заходи в тому напрямі, щоб негайно була створена Комісія для складання й апробати шкільних українських підручників усіх типів і шаблів шкіл. В склад цеї Комісії повинні ввійти представники Наукового Тов-а ім. Шевченка, Рідної Школи, Взаїмної Помочі Українського Вчительства й Учительської Громади;

в) Головна Управа „Рідної Школи“ повинна: 1. видати серії найменше 100 рефератів для бурсаків і селянського дорослу з усіх ділянок українознавства — історії, ґеоґрафії та історії літератури й українського мистецтва; 2. видати ґалерії портретів історичних діячів та діячів культури українського народу; 3. видати виїмки з літописів і билин державної України в перекладах на живу мову, як основне джерело для плекання серед молоді традиції державности;

г) Головна Управа „Рідної Школи“ повинна негайно створити Центральний Видавничий Фонд для видавання книжок із усіх ділянок українознавства для школи й молоді та заохочувати поетів, письменників і популяризаторів знання, щоб у своїй літературній праці взяли під увагу потреби школи й молоді та своїми творами причинилися до суцільного виховання молоді;

ґ) Головна Управа „Рідної Школи“ вжие всіх заходів у відповідних шкільних властей, щоб допустили українські діточі журнали до всіх шкіл, де вчиться українська молодь;

д) Головна Управа „Рідної Школи“ постарається вихіснувати всі засоби (з'їзди, конференції, статті, видавництва і т. д.), щоб допомогти українському вчительству виконувати його обовязки й завдання в ділянці національного виховання;

е) Головна Управа „Рідної Школи“ в порозумінні з іншими українськими установами зверне спеціяльну увагу на популяризацію українського письменства серед дорослу.

б) в справі навчання історії і ґеоґрафії.

1) Український Педаґоґічний Зїзд висказує погляд, що самостійне навчання історії і ґеоґрафії України, а не тільки в залежності від історії і ґеоґрафії Польщі, є педаґоґічною необхідністю для культурного розвитку українського народу.

2) З огляду на теперішні відносини в школах Зїзд особливо зазначує, що навчання історії та ґеоґрафії так України як і всесвітньої повинно відбуватися в українській мові.

Отсе резолюції і постанови Першого Українського Педаґоґічного Зїзду в справі українознавства як чинника національного виховання нашої молоді.

Перше, що тут впадає в око се покладення головного натиску на мову: на навчання української мови як такої та на навчання історії й ґеоґрафії України в українській мові.

Ми вповні признаємо вагу знання рідної мови та навчання в рідній мові. Та ми не можемо згодитися з тим, щоб знання рідної м о в и і навчання в рідній м о в і вважати головним чинником національного виховання. Бо колиб національна свідомість залежала головно від знання рідної мови, тоді найсвідомішим національно елементом на Україні повинні бути українські селянські маси, котрі українську мову знають найкраще. Як відомо одначе, так не є. Бо найбільше національно свідомий елемент на Україні — українська інтеліґенція, котра під оглядом знання української мови стоїть далеко позаду українського селянства. Сказати се треба також про українську інтелігенцію в Галичині.

Що не одна рідна мова „головний чинник“ національної свідомости, свідчать наглядно такі народи, як Ірляндці, Жиди й ін., котрі затратили вже давно свою національну мову та говорять мовами чужими: Ірляндці анґлійською мовою (отже мовою своїх національних противників), Жиди мовами народів, серед котрих осіли; у нас — т. зв. жарґоном, себто попсованою німецькою мовою, що свідчить про прихід їх до нас з Німеччини. Та не тільки Ірляндці й інші народи свідчать про се. Свідчить про се також історія України. Кілько в нашій минувшині є Українців, котрі говорили й писали тільки чужими мовами (російською, польською, німецькою) і котрі, не зважаючи на те, були визначними українськими діячами і патріотами! А з другого боку: Кілько Українців, що говорили чи говорять добре українською мовою, шкодили та шкодять Україні незгірш, а часто навіть гірше, ніж найлютіші зовнішні вороги України! Чи треба називати тих Українців по імени? Їх знає богато історія України, давна і нова до найновішої включно. Найновіша — може найбільше.

Якаж причина такого сумного факту?

Причина: н е ґ а т и в і з м, якого повно в нас у всіх ділянках нашого життя. Повно того негативізму передовсім в українській літературі. Тут маємо на думці українську літературу нової і найновішої доби. Бо чим далі в давнину, тим українська література позитивніша. Найбільш позитивна українська література в найдавнішім періоді нашої історії, в часах найстаршої нашої державности, княжої. Наші найдавніші літописи (Нестора і Галицько-волинська), „Слово о полку Ігоря“, „Хожденіє“ Данила Паломника і т. д. се не тільки найвизначніші літературні твори України й Европи середних віків, але се твори незвичайно високої вартости також під виховним оглядом. Бо в них побіч загальних позитивних тенденцій є також високий п а т р і о т и з м.

Вже менше позитивна українська література XVI—XVIII вв.

Та найбільше негативізму в новій і найновішій українській літературі XIX-XX ст. Вона у великій мірі пересякла ріжними негативними тенденціями, від ідеалізування гайдамаччини й опришківства починаючи і на пропаґанді соціялізму та інших „ізмів“ кінчаючи. Зокрема аж кишить від усякої неґації в українських т. зв. радянських письменників, яких твори, не зважаючи на ті їх тенденції, мають хід у Галичині та роблять тут справдішне спустошення.

Не менше як українська література повна негативізму також українська і с т о р і о ґ р а ф і я. Маємо тут на думці нову українську історіоґрафію XIX — XX ст. Бо стара українська історіоґрафія аж по кінець XVIII ст. вільна від негативізму.

В чім виявляється той негативізм нової української історіоґрафії?

Він виявляється в виправдуванню анархії, якої так богато в історії України.

Якжеж поставився Перший Український Педаґоґічний Зїзд до тих негативних сторінок української літератури та української історіоґрафії?

Відповідь на се питання дають подані вище резолюції Першого Українського Педаґоґічного Зїзду в справі національного виховання.

Як бачимо з тих резолюцій, питання позитивного чи негативного впливу української літератури та української історіоґрафії на національне виховання нашої молоді ті резолюції з о в с і м не торкають. Вони звертають головну увагу не на зміст української літератури та історії, але на ф о р м у їх навчання! Се видно дуже наглядно особливо на резолюціях в справі навчання історії, де Зїзд висказує тільки бажання, щоб навчання історії України було самостійне*) та щоб воно відбувалося в українській мові. Але я к треба представляти історію України нашій молоді, щоб та історія мала п о з и т и в н и й виховуючий вплив на ту молодь, про се в резолюції ні сліду.

Бож не все одно, коли хтось, навчаючи української літератури, буде захвалювати і поручати нашій молоді письменників і твори, котрі ідеалізують ріжні негативні сторони нашого минулого і сучасного життя та пропаґують ріжні нездорові ідеї, чи перед тими письменниками і тими творами буде перестерігати нашу молодь. І таксамо не все одно, коли хтось, навчаючи історії України, навіть як самостійного предмету і в українській мові, буде виправдувати ріжні негативні прояви в тій історії (нпр. міжусобиці князів, коромоли бояр, бунти „татарських людей“, анархію козацьких часів, гайдамаччину, опришків — до повстання проти Української Держави в 1918 р. включно), чи осуджувати їх.

Отсе звернення головної уваги тільки на формальний бік українознавства як чинник в національнім вихованню нашої молоді, а поминення його з м і с т у, се побіч недоцінення реліґійно-морального чинника другий великий брак Першого Українського Педаґоґічного Зїзду.

*) Як відомо, „навчання“ руїників бував таке самостійне й оригінальне, що за більш „самостійні“ речі вже трудно...

В кождій українській хаті добрий український радіо-апарат „Ергон“

Відбірня і продаж:
Інж. М. Раковський — К. Тучапський
Львів, Потоцького 58, тел. 117-32.

Продають теж фірми:
Інж. Богачевський — Інж. Мацюрак
Львів, Руська 1,
„Еко“, Львів, Сикстуська 29.

Варшавський процес ОУН

За убиття міністра Перацкого.

Двацятьчетвертого дня розправи зізнавав останний свідок Генрик Ян Сухенек-Сухецкий, начальник виділу національних справ у міністерстві внутрішних справ. Свідок працював з мін. Перацким в міністерстві військових справ, після травневого перевороту у міністерстві внутрішних справ. Міністр Перацкий вимагав від свідка щодня реферату про меншостеві справи. Мін. Перацкий весь час був виразумілий і толерантний в українській справі. Він стремів до управильнення нездорових відносин в Галичині. Міністр складав в тій справі деклярації в соймі, сенаті і буджетових комісіях. Засадничу декларацію в українській справі зложив мін. Перацкий в січні 1932 р. іменем всего польського правительства. Свідок навів поодинокі уступи з тої заяви. Мін. Перацкий вспів управильнити закон про самоуправу, з котрого скористав у значній мірі український нарід. Мін. Перацкому закидали, що він польонізував українську Церкву. Одначе свідок твердить, що в греко-католицькій Церкві нема польонізаторських впливів. В православній Церкві управильнює відносини окрема комісія, що повстала завдяки мін. Перацкому. Дальше свідок подав розвій двох леґальних українських товариств „Просвіти“ і „Рідної Школи“ і твердив, що українська молодь могла заспокоїти свої культурні й освітні потреби. ОУН висилало до тих установ своїх людей і перешкаджало в роботі. Мін. Перацкий не позволяв ліквідувати самі установи, лише був за усуненням людей, що розсаджували ті установи. В 1932 р. міністр Перацкий виїхав до Галичини, щоб стрінутися з населенням та адміністраторами. Перший виїзд відбувся від 20 до 25 вересня 1933 р. Тоді міністр відвідав Впреосв. Митрополита Шептицького. Друга подорож була від 5 до 9 червня 1934 р. У Львові міністр відбув нараду з українськими суспільними діячами. Опісля свідок обговорив діяльність українських леґальних партій у Галичині й їх значіння. З нелеґальних орґанізацій згадав про ОУН і комуністів. На Волині е місцева політична орґанізація, Українське Волинське Обединання. Підчас наради з українською делеґацією мін. Перацкий поставив домагання в справі сипання могил. Ту справу міністр обговорював також з Митрополитом Шептицьким. Міністр стояв на становищі, що кождий памятник і відзнака мусять мати дозвіл. Власти давали дозволи, коли ствердили, що в гробі справді спочивають українські вояки. Темою розмови з Митрополитом було те, щоб Він впливав на поодиноких занадто загорілих священиків, які були під впливом ОУН і вводили до Церкви чисто політичні моменти. — На запит прок. Желеньского свідок зізнав, що мін. Перацкий вирушив в подорож не повідомивши підчинених, бо хотів заскочити підчинені уряди. На дальший запит прок. Ж. свідок подав для порівнання розвоєві числа українських культурних і господарських орґанізацій зперед війни. Просвіта мала в 1913 р. 2.900 читалень — в 1933 р. 3.100 читалень. Також інші українські леґальні організації збільшили свій стан посідання. В тім велика заслуга мін. Перацкого. Він нераз інтервеніював в міністерствах, нпр. хліборобства та скарбу. Оснування українського хліборобського ліцею се безпосередна заслуга мін. Перацкого. Міністр знав основно справу національних меншин. — На запит прок. Рудніцького свідок сказав, що на території львівської кураторії е 4590 народних шкіл, з того з українською мовою навчання 589, утраквістичних з українською мовою 1935, разом 2.524 з українською мовою, а 2056 чисто польських. В 1934 р. було 13.732 урядників Українців.—Після того оборонці ставили питання свідкови. Та суд ухилив всі питання оборони. Прок. Ж. зложив з того приводу обширну заяву. В ній сказано м.і., що розправи не можна використовувати для політичних цілей, бо суд то не соймова трибуна. З черги відчитано зізнання св. Д. Грицая, зложені в городському суді в Березі Картузькій. — Відтак прок. Ж. зложив трибуналови ряд документів з внеском долучити їх до актів справи як також 3 письма міністрів: внутрішних і закордонних справ в справі подорожі Романа Сушка до Канади в 1932 р. — Об. Горбовий противиться допущенню доказів з т. зв. архіву Сеника, бо невідомо, як ті документи дісталися до рук чеської влади і відтак польської. Обор. Горбовий виносить покликати на свідків чеських державних мужів дра Бенеша і дра Крамаржа на обставину, що архів Сеника то купа фальсифікатів.—Прок. Ж. спротивився сему внескови і просив суд переслати відпис заяви до прокураторії, бо вона має знамена проступку...—Обор. Ганкевич поставив внесок, щоб покликати ряд українських діячів яко свідків на обставину, як поводилася поліція з обжалованими. Дальше обор. Ганкевич вносив, покликати яко свідків Леона Василевского, Казимира Пужака і В. Мудрого, як також відчитати заяву віцемаршалка В. Мудрого з 6 XII 1935 на обставину, що український нарід стремить до своеї державности у всіх своїх партіях.—Прок. Р. спротивився внескам обор. Ганкевича.—Трибунал по нараді відкинув внески оборонців і в додатку засудив дра Горбового на 200 зл. гривни за внесок в справі т. зв. архіву Сеника. Потому предсідник замкнув розправу і зарядив перерву до 27 грудня с. р.

Радіо

Докладний час

Не треба пояснювати, яке велике значіння для теперішнього життя має докладний час. Щоб уможливити цілій країні реґулювання годинників згідно з обовязуючим часом, „Польське Радіо“ заінсталювало електричні годинники в свойому будинку (вул. Зельна 25). Ці годинники злучено безпосередно з прецизійним годинником Астрономічної Обсерваторії. Таким чином кожної хвилини радіо може подати офіційний час своїм слухачам у цілій країні.

Лямпи в радіоапараті.

Кількість лямп у радіоапараті не має ніякого значіння. Тепер ми маємо ще більше причин твердити се, ніж колись, бо деякі новочасні лямпи сповнюють водночас богато функцій. Напр. — існує лямпа, яка називається „подвійна дріода-тріода“. Та лямпа може водночас виповнювати завдання детекторової лямпи, амплїфікатора і реґулятора. Таким чином приймач, у якому застосовано таку лямпу, може обійтися кількістю лямп зменшеною бодай на дві, при чому якість прийому не погіршується. З другого боку деякі лямпи (напр. пентода АЛ—3) так зміцнюють прийом, що можуть замінити дві лямпи з минулого року. Коли дорогі приймачі мають велику кількість ламп, — то се явище нормальне, але коли тою прикметою відзначаються дешеві приймачі, — се збуджує підозріння. Радіоапарат з малою кількістю лямп відзначається при однаковій якості складових частин далеко чистішим прийомом, ніж богатолямповий приймач. Коли хтось рішається на скромний видаток, то повинен конечно вибрати апарат дво або трилямповий (крім лямпи простовника). Той скромний приймач розуміється не може бути дуже селективним і не буде приймати віддалених стацій. Можна сподіватися тільки прийому місцевої стації та найближчих краєвих і закордонних стацій. Цей приймач запевнить нам прийом невеликої кількости стацій, але зате прийом добрий.

Нетерпеливий радіоаматор.

Один з відомих музиків, визначний композитор французько-швайцарський, Артур Гоннегер, скомпонував недавно твір п. з. „Радіо-Панорама“. Той твір ілюструє в гумористичний спосіб радіоаматора, який нетерпливо лапає своїм радіовідбірником щораз то інші стації, переходить безпосередньо від релігійної музики до оперетки, від симфонії до фортепяну і т. п. Як видно — се тема для всіх дуже актуальна. Той твір, опрацьований надзвичайно художньо, становить „куріозум“ наших часів.

ОСИП НАЗАРУК 20)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Столиця Апостольська

III. Via Appia, Царица всіх доріг.

Який ми мусимо бути сильний з природи нарід, коли досі не знищили нас навіть такі дороги, які в нас є! Або „вулиці“ в деяких наших селах... Коли впаде дощ, то ноги не можна витягнути з масного і глибокого болота. Люди попід плоти вються як вюни, хапаються за кілля, підскакують, аби тільки виминути безконечно прикрі баюри в улицях.

І так „ходять“ по селу цілими поколіннями, а ніхто не спроможеться на те, аби поговорити бодай з найблищими сусідами, щоб хоч коло себе зробити порядок.

Коли виринуть між нами й такі люди, що наперед коло себе позамітають і діри позатикають, аби коні не ломили собі ніг і люди ребер, падучи в западні таки коло своїх загород, тоді буде час застановлятися над тим, як пр. навернути Схід і перевести інші великі пляни. Розуміється, се зовсім не значить, що навернення Сходу можна довершити нпр. тими, на вид котрих весь Схід аж трясеться з обурення, і то не тільки Схід ненавернений, але навіть вже давно навернений.

Словом, ті великі річи надзвичайно цікаві. Вони особливо виразно стають перед чоловіком, коли він їде по Шляху Аппія автом, минаючи двоколісні гарби, тягнені волами з великанськими рогами....

І ще одна цікава річ приходить на думку, тут, на сій дорозі, котрою їхали найлучші політичні голови найздібнішого племени всего людства. А саме така річ, яка звязана з порядком кождої країни без виїмку і з азбукою політичного думання також кождого народу без виїмку.

Оглядаюся, де є Валле Віолята, Долина Фіялок, з котрої приглядався Римови Ганнібаль Баркас, син Гамількара, ґеніяльний і найбільший полководець Картаґіни, непримиримий неприятель Риму. То було вже по його великих побідах над Римлянами, над Тічіном і над Требією, над Тразіменом і під Каннами. Особливо страшний був погром Римлян під Каннами, де 70.000 римського лицарства трупом залягло землю. І не було в Римі ні одної родини, котра не малаб туги-жалоби по кімсь, що впав у тій страшенній битві з Ганнібалем. Так, то по сій дорозі бігли до Риму на смерть перелякані й дуже нужденні свідки небувалого погрому Римлян, такого великого, що подібних йому в числі страт треба шукати аж у битвах великої світової війни в роках 1914—1918. І тоді еліта Риму, міста хоробрих воїнів від самих початків його, рішилася на дві річи, котрі на віки вічні остануть доказом її найвисшої політичної здібности й обачности взагалі.

По перше вирішено, не ставати вже з Ганнібалем до бою в отвертім полі. Що се значило для такого народу як Римляни, можна собі уявити! Вони були войовничим народом від самих початків. Хто з них не ставав до мобілізації, того продавали як невольника, бо такого типа не могли стерпіти на своїй землі й не уважали його достойним бути свобідним горожанином, тільки невольником. А тут на маєш! На своїй рідній земли не ставати до бою в отвертім полі з найлютішим ворогом, — тільки хильцем, скрадаючись, шарпати його...

Такого упокорення як Рим Римом Римляни ще ніколи не зазнали!

(Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Католицькі видання

В школі Х. „здавка“. З кімнати, де здають (іспити), виходить кілька студентів. Публика вже жде на них і жадібно розпитує. „Як здавав — Т-ський?“ — питають. — „Ледви йому вдалося“, відповідає К-інський. — „А як пішло Б-зонови?“ — „О, той то геній! Але він відповідав! Дуже знаменито!“ — відповідає нараз аж пять ріжних -бергів і -зонів, хоч поправді Б-зон ледви дихав.

І так буває майже завсіди. Коли -інські бачать опісля -зонів, як вони скрізь вибиваються, то беруть... палиці і роблять погром. Забувають, що чималу дозу „вибивальности“ -зонів треба приписати їх солідарному вироблюванню собі доброї опінії, а невдачництво -інських залежне від їх взаїмної зависти та недостачі солідарности.

Зовсім подібна справа з католиками. Вони майже завсіди легковажать свої осяги („що може бути доброго з Назарету?“) й дають себе загукувати ріжним -зонам і масонам, що вміло підсувають на перші місця своє барахло як „дуже знамениті архитвори геніяльного Х“. Не диво, що відомий католицький письменник, проф. унів. Др Тот Тігамер пише[1]) таке: „Чи ти знаєш, на чім ми, католики, ще замало розуміємося? На вироблюванні публичної опінії! Від неї так богато залежить, а її вироблюють доволі часто люди зовсім непокликані. Чому ми лишаємося так скромно позаду? Це повинно й мусить змінитися у часах „Католицької Акції“! (ст. 77). Наші католики, коли їх навіть виїмково виберуть „в дорозі ласки“ до жюрі літературної надгороди, то й там вони дадуть себе так заголюкати, що католицьких книжок і під розгляд не візьмуть. Бо catholica non leguntur. От, хоч саме вийшли дві добрі католицькі книжки Наталі Королевої, то „публична опінія“ вже лянсує на надгороду не їх, а еротоманські новелі іншої жінки, які видало „Діло“ і підпирає Др Михайло Рудницький („дуже знаменитий“ -зон). Нехай буду злим пророком, але маю майже певність, що те моє пророцтво таки справдиться... Що так воно є з тою заголюканістю й легкодушністю католиків, про те свідчать деякі наші часописи, що називають себе католицькими. В них хвалиться всяке літературне барахло лібералів і радикалів, а поминається мовчанкою твори з католицьких таборів. Прим. досі не стрічав я ніде рецензії на видання ОО. Василіян, ні на видання „УКО“, ні на видання „Нашого Приятеля“ і т. д. Справді — „аки отстоїт Восток от Запада...“

Та і я особисто провинився нераз тим, що в „Новій Зорі“ розглядав радше твори зпоза католицького табору, ніж речі католиків. Постараюся се направити й покищо зверну увагу читачів на два католицькі видавництва: одно для дітей, друге для аматорських театрів.

„Бібліотечка Нашого Приятеля“, призначена для дітей, виходить уже другий рік (від 1934 року) як квартальник. Річна передплата (4 книжки) коштує 3 зол., піврічно 1·50 зол.; поодиноко куповані випуски мають ціну 75 — 90 ґрошів. Як на видавництво богато ілюстроване й до того естетично видаване — ціна „БНП“ дуже низька й доступна для кождого. Досі вийшло пять випусків „Бібл. НП“[2]). Адреса: „Бібліотечка Нашого Приятеля“, Львів, ул. Сикстуська 39 а. Назва пішла від відомого католицького часопису для молоді, що виходить уже 15 рік у Львові при „Марійськім Т-ві Молоді.“ Отже вже сама фірма заслугує на повне довіря.

Перший випуск „БНП“ п. н. „З небесного городчика“ — се 21 леґенд про Христа й Богоматір ріжних авторів (О. Далекого, Остріжка, А. Лотоцького, Б. Думіна, С. Кабаровської, В. Жулінської, А. Курдидика й інших). Леґенди коротенькі, писані зрозуміло і справді літературної стійности. Зміст католицький і при тім патріотичний. Як б. видавець знаю, що читатимуть такі леґенди й розпитувати за ними не лише діти, але й широкі круги наших селян, навіть зовсім старих віком. Леґенда має те до себе, що засяг зацікавлення нею дуже широкий: видно заторкує вроджену всякому „християнську душу“.

До жанру історичних леґенд про найдавніші й великокняжі часи на Україні треба причислити два томики історичних „оповідань“ А. Лотоцького п. з. „Було колись на Україні.“ Автор переказує в них події на основі леґенд і оповідань наших літописів. Простота вислову й патетично-леґендарний тон тих „оповідань“ — причина, чому їх легко і приємно прочитають не лише діти, але і старші люди. Автор устами ріжних осіб представляє християнські й патріотичні ідеї й так книжка набирає ще більшої виховної вартости, хоч рівночасно тратить на літературній. До кождого випуску додано при кінці добрі й легкозрозумілі пояснення менше відомих слів і назв, щоб книжки зробити ще популярнішими.

„Божі стежечки“ о. Омеляна Квіта — се 20 повісток на дидактичні теми (пр. „Кара за непослух“, „Про діточок, що любили Правду“ й т. п.). Автор тих „оповідань“ — сільський священик і рівночасно чи не найкращий тепер белетрист-популяризатор в нашім католицькім таборі. Фейлетони о. Квіта в „Правді“ й інших часописах (під ріжними псевдонімами) вказують, що той священик має великий талант і вміння промовити до кождого його мовою. І так до селян о. Квіт промовляє мовою й поглядами села (сам дитина села), до міщан міщанською, до дітей у „Божих стежечках“ справді діточою мовою та сприйманням. Образки Ю. Кирієнка, трохи занадто „стилізовані“, нагадують подекуди Буша, найбільшого популярного письменника Німеччини.

„Байки“ Ля Фонтена відомі хіба всім. Ілюстрації до них Ґюстава Доре просто ідеальні. Переспів Вільшенка, видержаний в легких формах строф і вірша „Лиса Микити“, дуже гарний і до того щиро український. Для приміру:

„В Коломиї, чи в Княжднорі
Жили раз два ловці скорі:
Герасим та Онисим.
Були вбогі, не богаті,
Голод в їх розсівся хаті:
Як порадити тут з ним?„ (ст. 53).

До байок доданий популярний вступ про байки взагалі, про українських байкарів та про самого Ля Фонтена. Писати, що „Ля Фонтен був глибоко релігійний“ (ст. 7) — на мою гадку — дуже відважна теза... Та діти того не знають й остаточно повірять на слово; проте ліпше таких „леґенд“ не пускати, знаючи байку про брехні пастуха.

Поминаючи згадані дрібні недотягнення, „Бібліотечка Нашого Приятеля“ вповні заслугує на ширше розповсюднення й допомогу католицьких кругів, ніж має їх дотепер (наклад всього 2.500 примірників). Коли наші католики не впоять у своїх дітей вже змалку правдиво католицьких ідеалів, а годуватимуть їх — як се досі бувало—ликом ляїцистичної лектури („Рідної Школи“, „Світа Дитини“ й ін. видавництв для дітей), то нехай потім не дивуються, коли якийнебудь молокосос покаже їм опісля свій „вольовий імперіялізм“. Бо треба собі вже раз здати справу з того, що релігія є також і передовсім для дітей, а не лише для священиків у неділю. „Хто не сіє, той розсівае“ — чим гарячішу католицьку температуру матиме наша дітвора, тим лекше знесе опісля стужу ліберально - націоналістичної порожнечі в нашім суспільнім життю й може врешті впімнеться в ньому за свої права католиків.

Ще гірше від справи діточої літератури стоять у нас, католиків, театральні видання. В самій Галичині маємо майже при кождій читальні аматорський гурток, який з конечности бере для своїх вистав ті „драми“, котрі можна набути. Тимчасом мистецький рівень нашої театральної „літератури“ такий низький, що в історії літератури вона не заслугує майже на згадку. Поза драмами Николишина й (тепер) Меріяма-Лужницького праві круги не мають ніяких драматичних письменників. Оба ті автори за тяжкі для популярного театру, а нема дотого навіть перевиданих старших творів! Видання ріжних т. зв. „театральних“ бібліотек такі страшні своїм „мистецьким“ і етичним рівнем, що про них годі говорити як про театральну „літературу“. Се лубок найгіршого сорта. А проте цей лубок „іде“ і навіть приносить матеріяльні зиски видавцям.

Щоб бодай частинно залатати ту діру в нашім католицькім фронті, ОО. Василіяни в Жовкві від 1932 року почали видавати „Бібліотеку Релігійної Драми“. Книжечки тої бібліотеки (формату пересічно 13.5 x 19.7 цм.) в ціні від 40 до 60 ґрошів, справді заслугують на те, щоб стати намістнями дотеперішної лубо-тарабарщини нашого театру. Правда — книжки того видавництва мають деякі хиби: брак їм літературної стійности, є в них мовні прогріхи, врешті буде їм шкодити обмеження теми виключно до релігійної драми. Проте всі ті хиби можна легко поправити й розбудувати дещо видавництво: на те треба осібного редактора, періодичности видань, зісвітчення назви й поширення змісту також світськими драмами. Тоді видавництво далоб напевно навіть приходи, не згадуючи вже про моральні користи. Коли я свого часу видав кілька популярних пєс (М. Васькова й інших), то їх морально-високий рівень зовсім не пошкодив їх популярности: вони не лише швидко розійшлися, але ще й досі попитують за ними, хоч деякі речі мали по два видання.

Редакція „Бібліотеки Релігійної Драми“ пише в „Слові до П. Т. Режисерів“ про релігійну драму таке:

„Загальна мета театральних вистав є висвітлити в живих, виразних, зрозумілих образах життєві правди, що їх людина переживає. На кожній сцені повинен видніти напис: „Тут ушляхотнюється душа“. І справді, кожна життєва правда, що приходить до душі через змисли, через зовнішнє діяння, завсіди душею могутніше потрясає, сильніше й глибше зарисовується й утреналюється; вслід за цим ушляхотнює або опоганює душу. Знають це ті, що яким будь способом вдираються в душу! Тому то сьогодня на сценах так богато забагненого розкладу, порнографії, скандалів, безстидности слова й костюмів! — Сцена це гостинниця, парляторня (!) для краси й добра! Сцена повинна бути маєвим краєвидом при сході сонця, що своєю рожевістю, свіжістю, що своїм чистим повітрям скріпляла би ідейне життя! Нема цього, тоді сцена стає темним закамарком, вулицею великого міста! Сьогоднішні драми в великій мірі нищать, гангренують здорові католицькі засади, стремління народів!

„Ба, навіть лунає злочинний клич: Релігія не може дати правдивої драми! — Опрокинемо цей закид безбожницьких умів! Невжеж воно так? В драмі ходить (!) про напруження драматичного діяння, про захоплення, зацікавлення глядачів!— Чиж герой релігійної драми, що любить Бога над усе, вмирає за віру Ісуса Христа, за надприродні небесні вартости, герой, що рветься

---

[1]) *Др. Тот Тігамер.* **Юнак переможець.** Видавництво Чина Св. Василія Вел. в Жовкві 1935. Стор. 4 впг. + 124. Книжка для молоді про перемогу над нечистими пристрастями. Прегарна річ і дуже на часі як відповідник книжки Шільґена „Ти і вона“.

[2]) 1) **З небесного городчика.** Леґенда про Христа й Богоматір. Ст. 64. Львів 1934. Ціна 80 гр.

2) *Антін Лотоцький.* **Було колись на Україні.** Історичні оповідання. І. Найдавніші часи. Вінєту й ілюстрації (10) зладив Петро Андрусів. Ст. 52. Ціна 70 гр.

3) — — II. Великокняжа доба. Ст. 84. (15 ілюстрацій П. Андрусева). Ціна 90 гр.

4) *Омелян Квіт.* **Божі стежечки.** Оповідання. Вінєта та рисунки (14) Юрія Кирієнка. Ст. 80. Ціна 85 гр.

5) *Жан Ля Фонтен.* **Байки.** Український переспів Ярослава Вільшенка. Вінєта Ю. Кирієнка. Ілюстрації (1 + 19) Ґ. Доре. Ст. 64. Ціна 75 гр.

Всі випуски в межах формату 14 x 20 цм.

МІЛІОНОВИЙ ЗБУТ ПАПЕРЦІВ і ТУТОК „КАЛИНА" говорить про високу якість і дешеву ціну.
фабрика в Тернополі — фабричний склад Львів, ул. Бляхарська ч. 11. 12-10—50 тел. 239-84,

всією душею до святості, до неба... до Бога, не зацікавить, не захопить, не одушевить?!

„Чиж релігійні правди, що в собі скривають богатство таємниць, загадочності (!), містицизму — на сцену не надаються а лиш на проповідницю й сповідальницю? Невжеж душа людини не тасама в церкві й на театральній салі? Думку, серце людини всюди можна звернути до вищих речей: на високих горах, на широкім безкраїм морю, при оглядании зоряного неба, серед краси зелені й квіту, — тільки на сцені це мало б бути непотрібне й негідне сцени! Так говорить мозок приземний, глинняний! Яка життева ошибка казати таке: Сцена це місце на висвітлювання еротизму, фемінізму (?!), тенденційної думки цієї чи тієї партії, на інсценізування казок, фантазії, в найкращім разі на любов батьківщини; про тіїж ідеали вищі, за якими (!) жажде кожна душа, хочаб тільки в підсвідомих своїх тремтіннях, й доти неспокійна, доки не спічне в Бозі, цього на сцені не треба, — це не надається!

„Релігійну драму — поширюється щораз більше по світі як протиділання на безбожницьку порнографічну драму. В нашому народі конечність релігійної драми очевидна! Бачиться в цьому напрямі глибокі прогалини! Наше Видавництво Чина Св. Василія Великого, ідучи на руку бажанням богатьох українських католицьких режисерів, бажає неперіодичним видаванням релігійних драм частинно вирівнювати ті прогалини.

„П. Т. Українські католицькі режисери! Хай наша сцена міських і сільських театрів, при чистих драмах світського змісту, зажине, розпрацюється виставами релігійних драм! Цеж буде могутнім засобом при ушляхотнюванні української душі!"

Така програма „Бібл. Рел. Драми". Добра, хоч іще неповна. Всі книжки мають затвердження духовної влади, отже дають моральну певність, що нема там нічого неетичного згл. нерелігійного. Досі „БРД" видала вісім книжочок[3]), які разом коштують всього 3·80 зол., хоч такі самі драматичні видання інших видавництв коштувалиб зо три рази більше. Вже хочби з тої одної причини видавництво заслугувалоб на увагу. А коли до того додамо справді геройські ідеї, яких повно в тих драмах, то хіба ясний для всякого католика обовязок се видавництво всіми засобами спомогти й поширювати.

Ол. Мох.

[3]) 1. *І. Трес.* **Блудний син.** (Євангельська драма). Ціна 40 гр.

2. **Свекруха** (Драма з нашого життя). Ціна 40 гр.

3. **Йосиф в Єгипті.** Драматичний образ в 5 діях. Жовква 1932. Ст. 36. Ціна 50 гр.

4. **Неон або мученики з катакомб.** Драматичний образок з часів переслідування християн. Жовква 1932. Ст. 32. Ціна 50 гр.

5. Українці-мученики (з часів переслідування Українців на Підляшу). Ціна 60 гр.

6. **Юлія.** Релігійна драма в шістьох діях з часів переслідування перших християн. Жовква. Р. Б. 1935. Ст. 40. Ціна 40 гр.

7. **Вестальки.** Драматичний образок з часів переслідування християн — у трьох діях. Жовква, РБ. 1935. Ст. 40 (з нотами). Ціна 40 гр.

8. **Олексій.** Релігійна драма в шістьох діях. Жовква РБ. 1935. Ст. 46 + 2 нот. Ціна 60 гр.

Дощ великих виграних

Останній день тягнення III-ої кляси відзначився великою скількістю великих виграних.

По 100.000 зл. виграли числа: 74.130, власність пп. Т. Л., що мешкає на Празі, Б. З. з вул. Броварної, пані С. з Жолібожа і Ш. з Рівного; 29.622, продане у Грудьондзу панам Д. Ф., К. Й. і С. М. та пану К.; врешті число 97.656 куплене в цілости п. Л. Й. з Білґорая.

Два рази по 50.000 зл. виграли мешканці Кракова на числа: 70.545, 30.896, вп. Пр. Н., Ц. Б., Д. Р., М. Б., і Й. Р. та В. К. і К. Т. з Вольбромя.

Третіх 50.000 зл. впало на число 42.930, власність мешканців Любельщини, пп. М. Й. з Фойтлавіц, П. С. з Баранова, С. У. з Жарнова і С. Б. з Люблина.

Виграними по 20.000 зл., які впали на чч. 98.835, 31.412 і 171.438, поділяться мешканці Варшави, Львова і Лодзі. Денна виграна 25.000 належить до Варшавян, власників ч. 78.190.

В найблизшу пятницю відбудеться ялинкове тягнення. Виграні дістануть власники відповідних льосів четвертої кляси 33-ої Льотерії.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

В Дрогобичі заходом Марійського Товариства Пань відбувся 4 грудня прегарний Марійський концерт. На його програму зложилися отсі точки: Найперше хор укр. гімназії під проводом проф. М. Іваненка відспівав бадьоро католицький гимн і псалом Бортнянського: „Блаженні людіе". Відтак о. Ір. Назарко ЧСВВ головний провідник Марійських Дружин виголосив відповідну промову. Потім знаний малий пяніст Северко Сапрун відограв дві фантазії Мендельсона з питомою собі динамікою і вмінням. З черги слідував сольоспів панни М. Покотилівної, що відспівала Шуберта: „Ave Maria" і Ярославенка: „Все упованіе мое". Солістка не має мабуть широкої скалі, зате її голос милий і ніжний. Панна Т. Маликівна відеклямувала в супроводі цитри вірш У. Кравченко: „Панагія свята" — деклямувала ніжно, з чуттям може й тому місцями за тихо. Справжною бурею оплесків приняла публика скрипкове сольо проф. С. Огродніка. Він передівсім у третій частині скрипкового концерту E-moll Мендельсона виказав свій справжній скрипацький хист. Йому знаменито акомпанію вав на фортепяні проф. Б. Пюрко. Накінець мішаний хор „Бояна" відспівав Шуберта: Кугіе з Miss-a Es-dur і Генделя: Аллилуя з ораторії „Месія". Головно в останній точці хор виказав свою динаміку, здисциплінованість і красу голосів. Хором проводив проф. Б. Пюрко. Фортепяновий супровід спочивав в умілих руках п. проф. Н. Кулицької. Дрогобич взагалі знаний зі свойого точного підготування імпрез, та цей концерт належить до найкращих імпрез у Дрогобичі так добором програми, як її знаменитим виконанням. З признанням належить підчеркнути те, що простора саля гімназії була переповнена, що на концерті явилася вся місцева інтелігенція, хоч того самого вечера театр Стадника давав свою виставу. Вкінці слід підчеркнути, що в сім концерті місцева інтелігенція взяла чинну участь (професори Муз. Інституту, Боян). Подяка за цей концерт належиться передівсім Марійському Товариству Пань та їх Провідникові о. ігуменові С. Бараникові ЧСВВ. — Свій.

В Чехословаччині студіює тепер 2256 питомців у всіх теольогічних інститутах. В порівнанні з минулим роком прибуло 161 питомців.

„Небезпечна книжка". З Берліна повідомляють, що на листі заборонених урядом книжок є твір о. пралата Роберта Медера „Марія побіджає" (Maria siegt).

Комісія „Pro Deo". В Женеві відбувся пятий зїзд членів міжнародної комісії „Pro Deo". Та комісія існує від кількох літ. В її склад входять визначні представники католиків, православних і протестантів. На сегорічнім зїзді обговорювано небезпеку, яка загрожує християнству зі сторони безбожництва й комунізму. На підставі звідомлень з ріжних країв стверджено, що в останних місяцях безбожнича акція поробила значні поступи головно в тих краях, котрі з політичних оглядів зблизилися до Совітів, пр. у Франції й Чехословаччині. Супроти збільшеної акції ворогів християнства рішено доложити всіх старань в цілі скріплення протиакції та сконсолідування всіх християн без ріжниці віроісповідання. Постановлено боронити перед погубними впливами головно молодь і впоювати в неї любов до релігії.

Поступи католицизму в Анґлії. Невеличкий католицький костел в анґлійськім місті Дербі недавно обходив 95-ліття свойого посвячення. З того приводу обчислено, що від хвилі посвячення того костела в Анґлії й Валії (без Шкотії й й Ірляндії) повстало 1870 католицьких костелів. В 1840 р. було їх 469, тепер є 2.339. Число священиків в тімсамім часі зросло з 788 до 5.000.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

300 ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ Українців вийде по амнестії на волю й опиниться без заняття. В „Ділі" пише О. Кладочний з того приводу: У промисловому житті зайшли деякі зміни. Деякі картелі розвязано. Та обставина дає нам змогу створити варстат праці у формі фабрики, яка заняласьби продукцією тої ділянки промислового життя, що необята картелями. Маємо до вибору: можемо заложити або фабрику шкла, або фабрику цвяхів, чи якусь іншу, що продукувалаб предмети загального ужитку. Фонди на ту ціль можна зібрати або основавши кооперативу або акційну спілку.

НА МУРАХ ЛЬВОВА появилися „Заяви" печатані польською й українською мовою в справі амнестії для політичних вязнів. Заяви підписані польськими, українськими і жидівськими лівими організаціями і дїячами. Вони домагаються амнестії для політичних і скасування табору в Березі Картузькій. Значить, соціялдемократи разом з большевиками. Та чому большевики не домагаються амнестії для десяток тисяч вязнів на Соловках?

НА РЕДАКТОРА „УКРАЇНСЬКОГО ВЕТЕРАНА", полк. Вартоломея Євтимовича, відбувся в Варшаві револьверовий замах, виконаний, як пишуть, з особистої пімсти. Замаховець називається Назар Цилінський. Полк. Євтимович стоїть на чолі опозиції до теперішного еміґраційного уряду УНР.

В БИДҐОЩІ суд засудив 35 ендеків за те, що счинили кровавy бучу підчас виборів до сойму. 16 обжалованих засуджено на кару від 4 літ до 18 місяців. Інші обжаловані дістали менші кари.

В КОВНІ, столиці Литви, невідомі справники вибили вікна в німецькім консуляті.

ЧЕСЬКІ ЗЕЛІЗНИЧІ ВЛАСТИ на Шлезьку перенесли богато зелізничників Поляків в глибину Чехії. Вони мусять перепровадитися до 3 днів.

РОМУНСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Тітулєску заявив в ромунськім соймі, що між Ромунією й СССР не було переговорів в справі перемаршу совітських військ через ромунську територію ні в справі договору про ненапад.

ОДИНОКА ФІНЛЯНДІЯ заплатила припадаючу рату воєнного довгу Злученим Державам Північної Америки. Ніяка інша держава не заплатила рати.

В ІТАЛІЇ секретаріят фашистівської партії видав зарядження, щоб не уживали ялинок на сегорічне Різдво, бо треба хоронити деревостан і також тому, бо уживання різдвяної ялинки се неіталійський звичай.

У ФРАНЦУЗЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ ліві посли комуніст Пері і радикал Кот критикували заграничну політику Лявaля і плян закінчення італійсько-абісинської війни. Порозуміння між Лявалем і Гором признає користи напасникови.

В АНҐЛІЙСЬКІЙ СУСПІЛЬНОСТИ шириться опозиція проти паризьких предложень полагодження італійсько-абісинської війни. Ліберальні і деякі консервативні посли зголосили внесок в парляменті проти відступлення абісинської території Італії.

КАНАДИЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заявилося проти поширення санкцій щодо Італії, зокрема проти заборони вивозу нафти до Італії.

ЄГИПЕТСЬКИЙ КОРОЛЬ Фуард видав маніфест про привернення конституції з 1923 р. Конституція ввійде в життя з хвилею зібрання парляменту, що станеться по виборах в маю 1936 р. Вістка про привернення конституції викликала величезне захоплення в Каїрі й цілім Єгипті.

НОВИНКИ

З Березн Картузької вийшли в останніх днях на волю отсі Українці: Мирон Голояд зі Скалата по 17-місячнім побуті; Володимир Гут з Немирівщини по 3 і пів місяцях; Осип Яріш з Перемишля по 3 і пів місяцях; Микола Кос з Мізуня, пов. Долина по 3 і пів місяцях; Тома Кордуба з Тернополя по 5 місяцях. В таборі відокремлення залишилося ще 45 Українців на всіх 69. Поляків є там 9, решта комуністи.

Помер Адам Пілсудский, сенатор і б. віцепрезидент Вильна, молодший брат марш. Пілсудского.

В Польщі є 400 тисяч ремісничих варстатів.

Ціни дроту й цвяхів впали від 20 грудня на 10 процент.

Вечір закарпатської пісні уладив недавно в Празі Словянський Інститут з гарним успіхом.

В Празі відкрито виставку словянських ілюстрованих часописів.

Хто хоче мати цілий рік старанно видавану ґазету, повинен не забувати, що треба її на цілий рік заосмотрити в передплату.

Всесоюзний зїзд комсомолу відбудеться 1 березня 1936 р. в Москві. На нім мають затвердити програму й закон орґанізації та перевести вибори до влади. Від 15.XII. зачалася звітово-передвиборча кампанія.

В Совітах, поміж м. Бодайбог і північним берегом озера Байкальського викрито великі золотодайні терени. Таке голосить червона преса. Мабуть „товариші" дуже потребують позички...

Геть з чужими виробами по наших церквах! — Чи не стати нас на се, щоб на Різдво горіли в кождій церкві л и ш е наші свічки „КЕРОС".

Продовжують середновічча. Проф. берлінського університету др Бавмлєр твердить, що середновічча скінчилося не з хвилею відкриття Америки або виступлення Лютра, а з обняттям в Німеччині влади Гітлєром.

В Парижі відбувся міжнародний пресовий зїзд.

„Вогненний хрест", орґанізація б. комбатантів у Франції, має 712.000 членів.

На лінії Неаполь — Рим зударилися два потяги. Погибли 4 особи, 50 ранених.

В Анґлії збудовано нову підводну лодку поємности 642 тон.

Ню-Йорк обходив на днях 100 літню річницю уродин Андрія Карнеґі, помершого сталевого короля й одного з найбільших меценатів науки, якого виділа історія людства. Сумою около 700 міліонів долярів уфундував він в Америці кількасот публичних бібліотек, велику політехніку в Пітсбурґу, палату міжнародного трибуналу в Ґазі і т. д.

Старша дочка цісаря Абісинії, жінка раса (князя) Деста, відлетіла літаком на фронт. Вона зорґанізувала санітарний відділ, котрий вже перед тим вирушив на фронт. Про абісинських жінок помістимо незабаром окрему статтю.

Гумор. — Яка ріжниця між Муссолінієм і неґусом? — Муссоліні має білу скіру й чорну сорочку, неґус має чорну скіру й білу сорочку.

Гумор. — Яке то мусить бути страшне, коли оперова співачка спостереже, що вона вже не має голосу. — Так, але ще страшніше, коли вона того не спостереже!

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Наша кооперація сего року вивезла через Центросоюз до чужих країв 19.197 скринок яєць. Скринка має 1440 яєць. До Анґлії вивезено 7.307 скринь яєць, до Еспанії 2.446, до Швайцарії 1.872, до Австрії 1052, до Ґданська 349, до Палестини 100 скринок яєць.

Збут збіжжа. Наша кооперація збула через Центросоюз сего року 1710 тон ростинних продуктів, м. ін. 255 тон жита, 250 тон вівса, 195 тон пшениці, 180 тон ячменю, 60 тон фасолі і т. д.

Секція Корінників при Союзі Українських Купців і Промисловців у Львові відбула першу повітову анкету, щоби притягнути до активнішої співпраці також купців з близької провінції. Реферати виголосили пп. Конюх і Марко Рудницький. Секцію Корінників основано 9. IX. 1934 р. Вона дає фахові поради своїм членам, влаштовує відчити, анкети з пропаґандою рідного промислу і т. п. Секція має тепер 105 членів.

Висоту законних (правних) відсотків знижено з 10 на 8.

Подешевіють прибори до писання. Зшитки коштуватимуть 8 сот. замісць 10 сот.

Розвязують картелі. З кінцем 1935 року мають розвязати слідуючі картелі: 1) Союз Фабрик Сталевого Дроту (7 підприємств), 2) Бюро Продажі Цинкової Білі (6 підприємств), 3) Порозуміння трох фірм щодо фосфоритової мучки, 4) Порозуміння 4 фірм щодо сільного квасу й ґлявберської соли.

Обтяження комунальними даннами зменшено майже на 24,500.000 зл. Та сума вплине передовсім на зменшення обтяження села.

Для тих, що мають кілька посад, ухвалять окремий податок.

Віддовження урядників. Економічний Комітет Ради Міністрів розглянув проєкт закону про віддовження державних урядників. Та акція відноситься до урядників, котрі заробляють до 400 зл. місячно. Урядники дістануть безпроцентову позичку до 1000 зл. Стяґання зачетів на платні тепер здержано. В цілі віддовження держ. урядників мають створити окремий фонд.

Польські бровари на внутрішнім ринку продали с. р. в листопаді 66 тис. гектолітрів пива, в жовтні 93 тис., в вересні 98 тис., в серпні 127 тис.

З Аргентини привозять до Польщі головно скіри й товщі. В торговельних оборотах з тим краєм Польща мала в 1934 р. 9,954.000 зл. відємного сальда. Тепер мають обмежити той привіз.

„Батя", чеська фабрика взуття, переходить тепер тяжкі часи. Вона обмежила продукцію до 3 днів в тижні і звільнила 10 тисяч робітників. Фірма „Батя" захиталася через неприхильне становище теперішнього правительства.

З Чехословаччини заборонено вивозити чехословацькі банкноти.

В Марієнбаді виставлено на ліцитацію 40 гостинниць і пенсіонатів. Цілому містови загрожує фінансова руїна. Тепер мало хто їде туди на лікування, бо всюди кріза.

Податки можна платити кукурудзою в Югославії. Югославянське правительство зобовязалося платити за кукурудзу 20 прц. більше ніж платиться на ринку.

В Стокгольмі відбувся „День хліборобa". В поході містом взяло участь 50.000 селян з родинами.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Хто з наших П. Т. Передплатників або читачів не складав чисел „Нової Зорі", а хотівби мати цілий річник з року 1935 або з попередних літ, може набути цілі річники в Адміністрації „Нової Зорі" за попередним надісланням зол. 16 разом з порученим портом.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Пошукую господині інтелігентної в середнім віці, яка добре розуміється на рільнім господарстві і провадженню дому. Побажані референції від уряду парохіяльного. Ласкаві зголошення: грек.-кат. уряд парох. Явіркі, почта Щавниця. 142-1-3

КІНА

АПОЛЛЬО: Кохай тільки мене.
КАСИНО: Ясновельможний пан шофер.
КОПЕРНИК: Ільонка.
МАРУСЕНЬКА: Буря над Андами.
МІРАЖ: Нині нуждар, завтра пан.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**
На зимовий сезон
КАПЕЛЮХИ ШАПКИ
поручає
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— вол., 1/4 стор. 90·— вол., 1/8 стор. 45·— вол., 1/16 стор. 25·— вол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— вол., 1/4 стор. 140·— вол., 1/8 стор. 70·— вол., 1/16 стор 35·— вол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono gotówką.

Рік X. Львів, четвер, 26 грудня 1935. Ч. 99 (897)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городецких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

Загроза всему християнству

П. з. „Pociskiem w Rzym, rikoszetem w Watykan" появилася в 355 ч. „Il. Kuryer'a Codz." кореспонденція Едв. Ліґоцкого з Парижа. Він пише, що кат. бельґійський король Леопольд III мимо тяжкої жалоби їздив до Лондону з важним листом свого шурина, престолонаслідника Італії Гумберта, і своєї сестри Марії Йозефіни. Зміст того листа мав бути такий: Коли нафтові санкції увійдуть в життя, італійське військо в Абісинії матиме бензини найбільше на 2 тижні. Потому наступить унерухомлення всіх транспортів і голодна армія покине позиції та в відвороті зачне заливати також англійські і французькі кольонії. Пічнуться грабунки й убийства, з чого вивяжеться европейська війна. Коли впаде режім фашизму, вибухне революція в цілій Італії. — Кореспондент додає від себе, що комуністичний інтернаціонал не спить і заливає Італію. Границю її переходить богато ворогів фашизму. В разі опанування Риму комуністами Ватикан бувби так загрожений як ніколи досі. Вправді знищити великанську катол. Церкву не легко, та загрожения Апостольської Столиці булоб сильним шахом. Отже небезпека вимірена в католицизм і в ціле християнство. Річ очевидна, що мачає в тім пальці комуністична Москва. — (Містимо зміст тої ревеляції на відповідальність жерела).

„Таймс" про воєнне положення в Абісинії

Навязуючи до італійсько-абісинської війни в рр. 1895/96 анґлійський щоденник „Таймс" пише м. і.: Дотеперішні здобутки італійських військ в Абісинії, мимо слабого спротиву Абісинців, дуже обмежені і нема великих виглядів на те, щоб італійські війська могли поробити значніші поступи перед найблизшою дощевою порою, себто перед березнем 1936 р. Надії на бомбардуюче летунство завели. Ефект бомбардування з літаків був проминаючий, бо італійське військо не могло все як слід використати наслідків бомбардування і посуватися скоро вперед. Тепер бомбардування принесе ще менші користи, бо Абісинці навчені досвідом, уникають концентрації більших сил в однім рейоні. Поважні труднощі має італійське військо в ділянці апровізації. Брак доріг унеможливлює доставу харчів для армії. Зади італійських військ також небезпечні. Італійські жовніри загрожені зі всіх сторін ворожо настроєним населенням, котре нападає ночами на поодинокі італійські відділи. Коли настане дощева пора, то забезпечення армії буде ще трудніше.

Велика офензива Абісинців

Абісинці здобули 10 танків. — Значні страти Італійців.

Аґенція Аваса доносить: Абісинське правительство потверджує вістку, що війська раса Айлю здобули італійські позиції коло м. Енда Сілясі і Деґайшай, в провінції Сціре, 50 км. на захід від святого міста Аксум. В тих боях Абісинці здобули 10 італійських танків, 21 машинових крісів і два вантажні самоходи та забрали багато Італійців до неволі. Італійці доносять, що вони вже стримали офензиву.

Завзяті бої під Енда Сілясі.

Аґенція Райтера доносить з м. Дессіе, головної абісинської кватери: Під Енда Сілясі був завзятий бій. Італійські літаки не могли інтервеніювати, бо становища обох сторін були дуже близькі. Італійці програли ту битву і відступили полишаючи на полю бою 150 убитих регулярних жовнірів і 200 аскарисів. Між убитими Італійцями богато офіцирів. Бої йдуть за Аксум і Адуу.

Заява през. Бенеша дипльоматам

Президент Бенеш приняв на авдієнції дипльоматичний корпус. Відповідаючи на желання декана корпусу, Аностольського Нунція мсгр. Ріттера, президент Бенеш заявив, що він особисто й цілий край бажають бути вірні великим традиціям Масарика в зовнішній і внутрішній політиці. У внутрішній політиці: порядок, спокій і пошанування права та справедливости супроти поодиноких кляс і народностей і постійне намагання в напрямі поступу на політичнім, суспільнім і господарськім полі, при пошануванні політичної й релігійної свободи. В ділянці заграничної політики продовжування мирової політики і міжнародної співпраці зі всіми приятелями й сусідами, піддержування Союзу Нар. та приготовлювання збірної безпеки.

Новий міністр заграничних справ Англії

Аґенція Аваса доносить з Лондону: Дотеперішний британський міністр для справ Союзу Народів сер Антон Іден іменований міністром закордонних справ Великої Британії на місце сера С. Гора. Окремий ресорт для справ С.Н. скасовано. Премієр Болдвин, покликаючи мін. Ідена на шефа закордонної політики В. Британії, кермувався 4 причинами: 1) Сер А. Чемберлен порадив Болдвинови взяти Ідена, бо він найбільше обзнакомлений з актуальними проблемами закордонної політики і найбільше відповідає всім відтінням публичної опінії. 2) Уступаючий міністр сер. С. Гор порадив королеви іменувати Ідена як найліпше приготованого до провадження справ закордонної політики В. Британії. 3) Іменування Ідена спричинило найменше персональних змін в правительстві. 4) Іден популярний в кругах лівиці. А премієрови Болдвинови спеціяльно залежить на тім, щоб мати публичну опінію за собою.

Великі снігові над Балтійським морем

Над берегами Балтійського моря тревають великі сніжні опади. На морі шаліє снеговиця. Морські ліхтарні вивісили сигнал: „небезпека". Рибаки заперестали ловлю доки не перейде снеговія. Цілі Кашуби з побережжам вже під снігом. На цілім відтинку гельського півострова і берегів отвертого Балтику заобсервовано явище знижування рівня води. Море цофнулося на кільканацять метрів внаслідок полуднево-східного вітру. Подібне явище було й минулого року.

Церковне майно віддане в опіку Всч. 00. Парохів повинно бути безумовно обезпечене від крадежі з вломом в

ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

ЕДВАРД БЕНЕШ

Новий президент Чехословаччини і його історичне завдання.

Хоч на перший погляд може се дивно виглядати, але се правда: новий голова найдальше на захід висуненої словянської держави може стати пробним каменем політичної вартости не тільки свого невеличкого числом народу, але й усього великого словянського племени. Заки подамо причини того, скажемо коротко про те, як він став головою чехословацької держави.

Едварда Бенеша вибрало президентом чеськословацької республики Національне Зібрання тої держави. Вибрало відразу, в першім голосуванні і такою більшістю, що той вибір можна назвати майже однодушним. Причина того, як загально пишуть, пошана для волі старенького уступившого президента - освободителя, Томи Масарика, котрий уступаючи висказав бажання, щоб його наступником вибрано Едварда Бенеша. А що між Чехами пайдократія — на їх щастя — не має рішаючого голосу, отже Національне Зібрання виконало волю 86 - літного Масарика й майже однодушно вибрало Бенеша.

Річ ясна, що бажання старенького і дуже досвідченого Масарика було вповні узасаднене. Він мав нагоду десятки літ приглядатися робучости, спритови й інтеліґенції Бенеша і на тій підставі висказав свое бажання. Та правдоподібно рішили в опінії старого президента Масарика про Бенеша не так висше наведені причини (хоч очевидно вони співрішали) як те, що в часі, коли доля чеського народу ще не була забезпечена як доля державного народу, Бенеш заризикував утратою своєї Батьківщини для себе, щоб мати свобідну руку в праці для її незалежности. Був се момент, коли Бенеш разом з Масариком рішалися покинути Рідний Край і за його кордонами виступити проти старої Австро-Угорщини для добра рідного народу. Очевидно, вони знали, що колиб Австрія була вдержалася, то вони вже ніколи не могли булиб вернутися до Рідного Краю. І тоді Бенеш разом з Масариком благородно заризикували своєю будучністю для добра публичної справи свого Рідного Краю. Отсе — разом з конечною робучістю й іншими прикметами — було властивою причиною опінії старого президента Масарика про Едварда Бенеша.

Якіж завдання ждуть нового голову чехословацької держави? Ті завдання, що його ждуть, сміло можна назвати історичними і — труднішими, ніж були завдання, які виконав Масарик. Чому? Та з тої причини, що головна заслуга Масарика супроти Чехословаччини як держави полягала на тім, що то головно він вспів переконати представників держав Антан-

ти, щоб між услівя мира з центральними державами вложили тверде й непоколибиме услівя про державну незалежність Чехословаччини. Все інше або вже було передтим приготоване працею цілого ряду поколінь (в тім і Масарика) або виплило з опіки Антанти.

А щойно тепер зачнеться „звичайний" ряд чехословацьких начальників держав. „Звичайних"—в тім значінні сего поняття, що в першій мірі від них, а не від рішення чужинців буде залежати напрям розвитку і доля їх держави. Словом, президент Бенеш буде, що так скажемо, родоначальником звичайних, нормальних голов Чехословаччини, що зовсім не перешкоджує йому, стати надзвичайним в провіденції й заслугах.

Чехословаччина належить до тих держав, котрі мають тяжке положення. Можна навіть сказати, що її положення найтяжше зі всіх европейських держав. Передовсім тому, що чехословацька держава репрезентує спадщину по давній Австро-Угорщині в мірі далеко більшій ніж теперішна Австрія, або теперішна Угорщина, або й обі ті держави разом. Чехословаччина репрезентує передовсім національну мозаїку старої Австро-Угорщини з тим, що: 1) вона „фізично" далеко слабша ніж була стара Австро-Угорщина, 2) стара Австро-Угорщина не мала в безпосереднім сусідстві аж такого могутного і неприязно настроеного сусіда, як має Чехословаччина в Німеччині, 3) Австро-Угорщина мала династію з великою вправою в правлінні мозаїкою ріжних земель і народів, 4) в часі істнування старої Австро-Угорщини національні організми ще не були такі скристалізовані як тепер, отже тоді лекше було вдоволити мозаїку народів, 5) Австро-Угорщина була більше територіяльно заокруглена, отже її земель розмірно лекше було боронити в разі війни.

Вже з наведених фактів ясно, яке трудне завдання жде керманичів чехословацької держави, якраз від Едварда Бенеша почавши; бо щойно від нього можна буде говорити про ту державу: „Як собі постелиш, так і виспишся". За його попередника Томи Масарика та держава спала і мріла ще під свіжо над нею збудованою кришею Антанти. Тому після того часу ще не можна ставити ніяких гороскопів про її будуччину. Про напрям її розвитку і кристалізацію її забезпечення передовсім власним здоровлям можна буде говорити щойно від тепер. Від Едварда Бенеша.

Не може бути сумніву в тім, що не фізична сила, тільки сила духа буде рішати про будучність Чехословаччини. Буде рішати в більшій мірі ніж рішає про кожду іншу державу Европи. А в більшій мірі тому, бо не богато є держав в Европі, котрих положення булоб аж так некорисне.*) І тому навіть тактичні посунення керманичів чехословацької держави мають свого рода принціпіяльне значіння, тому кожда їх помилка може бути для чехослов. держави далеко більше небезпечна ніж помилка керманичів кождої іншої европейської держави.

Та ми не маємо на думці звичайних політичних помилок, бо вони необхідні у всіх людських ділах і змаганнях. Мусять вони бути також у чехословацькім державнім життю. Такі помилки мусять також мати свої наслідки, але ті наслідки не мусять бути рішаючі для напряму розвитку—чи занепаду — держави, її становища та її сили і значіння. Ходить про основні річи й основні недомагання. Ходить про те, що дає дійсну силу народам і рацію істнування їх державам.

Скажемо коротко: маємо на думці віднощення нового президента до католицизму і до справедливости, передовсім національної. На неконсеквентнім відношенні до тих двох справ почала ломатися сила старої Австро-Угорщини, особливо замітно від часів йосифінізму. На тім вона й заломилася остаточно. Ще тяжше буде знайти відповідне відношення до католицизму й до національної справедливости чеським державним мужам. Тяжше з двох причин: 1) Вони ділають на грунті, де колись горів гуситський рух. 2) Земля самого чеського народу, хоч прегарно управлена, така невеличка, що опертися покусі до спроби асиміляції інших народів чеським державним мужам мабуть особливо тяжко. І власне по тім буде пізнати їх правдиву велич, то значить: їх політичний розум і їх обачність на долю власного народу і власної державности, котра при всіх непорозуміннях між Словянами таки становить їх авангарду, найдальше висунену на захід. Скажім правду: дорогоцінну авангарду — без огляду на ріжні непорозуміння і навіть ворожнечі між Словянами, котрі все були, є і ще мабуть довго будуть. Чи та дорогоцінна авангарда словянства виконає своє надзвичайно трудне але дуже гарне і високе завдання супроти себе і всего Словянства, чи доведе до того, що колись поділить долю Оботритів і Лужицьких Сорабів, — се в великій мірі буде залежати від напряму і темпа, наданих чехо-словацько-українській державі першим „звичайним" президентом Чехословаччини, Едвардом Бенешом.

А. Ч.

*) Під деякими оглядами ще тяжше положення Польщі як держави, головно задля її сусідства з двома велитнями, котрі вже раз заємакували були в її розборі.

Як вибирають президента в ЧСР?

Щоб вибори президента ЧСР. можна признати важними, потрібна присутність поверх половини числа членів Національного Зібрання, себто послів і сенаторів. Законодатні палати в Чехословаччині мають 300 послів і 150 сенаторів, разом 450 членів Національного Зібрання. Отже вимагана більшість виносить 225 членів. Президентом чехословацької республики може бути кождий чехословацький горожанин, що має пасивне виборче право і 35 літ. Щоб бути вибраним, кандидат мусить зібрати $^{3}/_{5}$ більшости присутних. Коли в першім голосуванні не осягнеться такої більшости, предсідник заряджує друге голосування на тих самих передумовах. Коли і другий раз не осягнеться більшости $^{3}/_{5}$, слідує тіснійший вибір між двома кандидатами, котрі при другім голосуванні одержали найбільше число голосів. Рішає вже звичайна більшість. В разі рівности голосів рішає жереб. Голосування відбувається картками і тайно. Каденція президента триває 7 літ. Нікого не можна вибрати більше як два рази по собі. Окремий виїмок постановляє конституція для президента Т. Г. Масарика, котрий може кандидувати все.

Танці в піст

„Діло" в ч. 336 помістило в рубриці „Наші імпрези" коротке звідомлення про „Святоандріївський Вечір", уладжений Товариством Опіки над дітьми й молодю в пятницю 13. XII., в салі Театру Ріжнородностей. Ціль імпрези: дохід для найбіднішої дітвори й молоді. Програма вечера, якої виконавцями були наші визначні артисти, була дуже ріжноманітна, але й дуже модерна з ріжними скечами, деклямаціями й славним хором Ревелєрсів „Евгена". Зібрана публика з вдоволенням і захопленням оплескувала виконавців — і на позір все було в порядку.

Одначе кінцева дописка „Діла" в цім звідомленню дала дещо до думання. Наводжу її дослівно: „Вечір дозволив забути публиці на кілька годин про сірі будні і всміхнутися щиро, а після того йшла забава з танками до ранку. (Підчеркнення моє). Маємо враження, що матеріяльний успіх цілої імпрези був добрий".

Чи ініціятори цеї імпрези забули, що тоді був піст і ще в додатку пятниця і що Церква забороняє в піст публично танцювати? І чи той „матеріяльний успіх цілої імпрези" не приніс рівночасно великої моральної шкоди, себто згіршення нашій католицькій суспільности? У нас зачинає вироблятися каригідний звичай, що ціль освячує средства. Та се зле. Правдиво високу ціль осягнемо тільки при помочи чистих середників. Ціль Т-ва Опіки над дітьми й молодю — давати молоді не тільки матеріяльну поміч, але передовсім виховну моральну поміч, а її дасть Т-во перш усього своїм власним прикладом. І тому в піст не годиться танцювати, навіть під претекстом доброї ціли, чи навіть за вимушеним дозволом єрархічної Влади.

Взагалі ми як поневолений народ забагато бавимося і танцюємо, хоч загально нарікаємо на велику господарську скруту (кризу); особливож нарікаємо тоді, коли приходиться дати хочби невеличкий даток на якусь релігійну ціль, або купити якусь добру книжку чи запренумерувати газету, — але на всякі забави завсіди гроші знайдуться.

І ще в додатку зачинаємо втягати, ба майже силоміць пхаємо нашу молодь, наш молоденький цвіт, — говорю тут за шкільну молодь, — у той вир забав. Одна школа наперед другої, державна чи приватна, уладжує раз-у-раз якусь нову забаву, мовляв, „нехай діти побавляться". А прийде карнавал, то ті діти будуть бавитися, як було попереднього року, й поза північ, витанцьовуючи ріжні танґа й вальси. І чого ми самі пхаємо нашу шкільну молодь в нездорову, а то й шкідливу для душі еротику? А потім довідуємося зі шкільних конференцій, що наші діти неприготовані приходять до школи, розсіяні, недбалі і т.д. Очевидно, інакше не може бути. Як хлопець чи дівчина піде раз, другий на забаву, то потім тільки й думає про те, коли знову піде бавитися, а наука, розуміється, вже на другім плані.

Пригадую собі перед війною, коли я ще ходила до школи, не було ніяких шкільних забав, крім концертів, що дають якесь духове вдоволення. Доперва по скінченню шкільної науки, по матурі, могла молодь бавитися і то під опікою родичів.

А сьогодні що діється? Шкільна молодь йде переважно с а м а на забави, і відтак пізними вечерами вертається до дому. Бо не всі родичі мають час ходити з дітьми все на забави. І діти домагаються дозволу йти самі, бож прецінь всі забави йдуть під опікою Шкільної Влади, себто Пань і Панів Професорів чи Батьківського Кружка.

Напозір знову все в порядку. А в дійсности підважуємо, навіть сильно підважуємо, моральне виховання наших дітей.

Не поможуть тут і Марійські Дружини, закладані по наших середних школах, коли з їх ідеольоґією — виховувати молодь в чистоті духа й самовиречення під лелійним прапором Марії, — не йтимуть в парі Батьківські Кружки і Шкільні Власти, — а навпаки, будуть піддержувати ту якусь дивну нестримну течію: „все тільки бавитися".

І тому з приводу цеї нелеґальної забави з танцями в піст, на дохід нашої найбіднішої молоді, — піддаю під розвагу сих кілька моїх завваг Родичам і нашим виховним Властям з великою материнською просьбою: Заверніть трохи до давних добрих часів і не дозволяйте нашим дітям так дуже бавитися для добра тих дітей, які сьогодні цього не розуміють, а колись в будучности будуть нарікати на своїх родичів і професорів, що так їх виховали...

Може дехто скаже: „Чейже молодь потребує забавитися". — Алеж так, зовсім зрозуміло. Можна кілька разів до року уладити якусь невинну розривку, як св. Николая, Ялинку, чи щось подібне і то виключно в своїм кружку. Впрочім молодь, оскільки вона здорова, все бавиться вдома, в школі на павзі, літом на прогульці, зимою на снігу (санки, лещата). І се молоді зовсім вистарчає, вона вповні вдоволена з життя і виконування свойого обовязку. Але ми самі, себто старші, як я вже висше сказала, пхаємо молодь в вир забав і відтак нарікаємо, що молодь стає нездібна до позитивної, поважної праці!

Радаб я, щоб мій голос не був „голосом вопіющого во пустині", а знайшов відгомін бодай в наших католицьких виховних заведеннях.

Мати

Українці в Канаді

Недавно був ласкав відвідати редакцію „Нової Зорі" Всч. о. К. Л. з Канади. Ми поставили йому кілька запитів, на які о. Л. радо відповів. Подаємо тут зміст того інтервю:

Які є тепер українські газети в Канаді?

В Канаді виходить діецезальний часопис „Українські Вісти", орган Української Католицької Організації. Видає його акційна спілка, в котрій Преосвященний Ладика має більшість акцій (уділів). Се тижневик великого формату, печатається на 8 сторінках. Редактором „Українських Вістей" є Д-р Василь Дикий. Часопис виходить тепер в Едмонтоні. Плянують його перенесення до м. Вінніпеґу.

В Вінніпеґу виходить „Канадійський Фармер". Се тепер часопис поважний і незалежний, бо пише, що хоче. В краевій канадійській політиці йде з англійсько-канадійською консервативною партією. Він виходить раз тижнево на 12 сторін великого формату. В останнім часі прихильно ставиться до греко-католицької Церкви. Він перший осудив священиків, котрих суспендував Епископ. Власником того часопису є Чех Доячек. Редаґує колеґія під проводом дра Дацкова, б. старшини УГА.

В Вінніпеґу виходить ще „Український Голос", т. зв. православний. Від него зачалося т. зв. незалежне православя, котрого головний лідер—Василь Свистун. Тому се „православя" називають свистунівською вірою. Видає сей часопис спілка кількох людей, редаґує Мирослав Стечишин. Виходить раз на тиждень, на 12 сторін великого формату.

Після суспензії наших священиків протоерей автокефальної Церкви Савчук помістив статтю в „Українському Голосі", в якій похвалив сильну руку нашого Епископа. На те помістив в „Укр. Голосі" статтю згаданий Свистун. В тій статті остро виступив проти свого протоерея Савчука. Серед тих православних повстало замішання, бо після „канонів і догм", випрацьованих Василем Свистуном, можуть „священики" й „епископи" свистунівської секти женитися і розводитися та мимо того дальше займати свої уряди.

В Торонті виходить тижневик на 8 сторін п. н. „Український Робітник". Видає його уділова спілка. Часопис підпирає гетьманців. В канадійській краевій політиці йде з ліберадами. Пише проти большевиків. До греко-католицької Церкви відноситься прихильно.

„Канадійський Ранок" виходить 2 рази місячно в Вінніпеґу. Видає його пресвітерська секта. Посилають його Українцям задармо. Мимо того, що богато людей його звертає, часопис йде „забездурно" дальше. Фонди на видавання дає англійська пресвітерська місія в Канаді. Часопис має ціль: пропаґувати пресвітеріянізм між Українцями. Деколи накидається на католицьку Церкву, тепер вже більше в новинках. Часопис малого формату, на 8 сторін.

ОО. Редемптористи видають місячник „Голос Спасителя" в Йорктоні. Се часопис чисто релігійний. Редаґує його о. Іван Бала ЧНІ.

„Брацтво Українців Католиків Канади" видає місячник „Бюлетинь Брацтва Українців Католиків Канади" в Саскачевані, печатається в друкарні ОО. Редемптористів в Йорктоні. Редаґує о. Стефан Семчук в дусі чисто католицькім.

Чи є в Канаді українська націоналістична преса? Українські націоналісти в Канаді мають свій часопис. Се „Наш Шлях", орган „Української Стрілецької Громади", виходить раз на тиждень, має 8 сторін великого формату. Давніше виходив в Едмонтоні, та коли „Українські Вісти" стали там сильніше поширюватися, перенісся до Саскатуну.

Чи той часопис має симпатії серед Українців? Має, між галицькими повоєнними емігрантами, та не у всіх.

Як відноситься сей націоналістичний часопис до наших священиків в Канаді?

Неприхильно. Часами вдає побожного, але часом хоче, щоб його приказів слухали не лише міряни, але й Епископи.

Чи се вже всі українські часописи, що виходять в Канаді?

Ще треба згадати часописи печатані по українськи, але видавані за большевицькі гроші. В Вінніпеґу виходить щоденник „Українські Робітничі Вісти", 4 сторони великого формату. Видає його „Організація Робітників", зовсім певно за большевицькі гроші. Його насилають фармерам задармо. Те саме видавництво видає ще в Вінніпеґу тижневик „Фармерське Життя", 8 сторін великого формату, і місячник „Робітниця".

До греко-католицької Церкви відноситься та преса дуже ворожо. Большевицькі лідери пробують кандидувати на послів до соймів провінціяльного і домініяльного. Одначе ще ні один не вийшов. — Вкінці згадатиб іще гумористичний часопис „Точило". Виходить він у Вінніпеґу раз на місяць. Се приватна власність п. Дорощука. В нім гумору майже нема, зате богато сплітох. Висміває всіх і вся.

Всі згадані часописи і журнали печатаються українською мовою.

Чи високий наклад українських часописів в Канаді?

На те можу відповісти лиш загально: кілька тисяч. „Український Голос" може ще найбільше поширений. Відтак слідує „Український Робітник" около 2.000, інші менше поширені.

Які організації мають Українці в Канаді?

Найсильніша українська організація в Канаді се асекураційне товариство „Брацтво св. Николая" в Вінніпеґу. Се Т-во має філії в провінціяльних містах. Воно має концесію на всю Канаду. Т-во звязане з Церквою, приймає в члени тільки католиків. Коли член брацтва помре, воно уряджує похорон і виплачує родині премію. На основі нового статуту приймає також обезпечення на ренту.

Чи се брацтво крім того веде тепер ще яку діяльність? Так. Воно уряджує вечерниці, чайні вечері, і дохід з тих імпрез дає на добродійні цілі.

Кілько майна має „Брацтво св. Николая?

Докладно не знаю. В кождім разі має поверх міліона канадійських долярів власного майна і доволі поважне число членів.

Ще є організація „Брацтво Українців Католиків". Його централя в м. Саскатуні. Має філії в Вінніпеґу, Едмонтоні й інших містах при українських греко-католицьких парохіях. Т-во видає свій місячник. Се Т-во має ріжні секції: секцію жіночу, секцію молоді і ін. Діяльність товариства се рід католицької акції. Товариство старається, щоб в державних школах були учителі католики. Брацтво провадить бурсу в м. Саскатуні для хлопців, котрі вчаться в середних школах і в університеті. Настоятель бурси священик, ректор бурси п. Осип Прийма.

При церкві св. Николая в Вінніпеґу є ще „Брацтво св. Івана Милостивого". Воно на випадок смерти члена виплачує премію на урядження його похорону.

Ще є в Вінніпеґу „Інститут Просвіта". Голова його Данило Будка. Та організація діяльна лише в Вінніпеґу. Се культурно-освітне товариство.

Хто займається культурно-освітною працею по фармах?

Самі люди організують кількамісячні курси. При парохіях є „Народні Доми". Підчас вакацій СС. Служебниці вчать дітей катехизму й української мови. Родичі школярів дають удержання сестрам Служебницям. Вони підготовляють діточі концерти і пописи. Дохід з тих імпрез йде на покриття видатків, звязаних з уряджуванням курсів.

Є ще в Канаді жіноче товариство „Союз Українок". Централя його в м. Саскатуні. Має воно філії в інших містах. Ідеольоґія канадійського „Союзу Українок" автокефально-православна, свистунівська. Орґану С. У. не має, свої звіти й обіжники містить в „Українськім Голосі" і в „Канадійськім Фармері".

Чи є католицька жіноча організація?

При Брацтві Українців Католиків істнує жіноча секція.

Чи є тепер в Канаді українські політичні організації?

Чисто українська політична організація се організація гетьманців. Провідник гетьманців в Канаді — Михайло Гетьман, головний обозний, з осідком в Вінніпеґу. Українські часописи часто містять дописи про гетьманців. Офіціяльний орган гетьманської організації часопис „Наш Стяг", що виходить в Шикаґу, в Злучених Державах Півн. Америки. Його редаґує полк. Шаповал. Гетьманська організація сего року 1 липня устроїла летунське свято в Вінніпеґу. Було на тім святі поверх 15.000 учасників. Гетьманська організація може похвалитися членами, які точно платять вкладки, але на загал терпить на брак фондів.

Як відноситься українська молодь до гетьманської організації?

Прихильно, бо та організація займається спортом і військовим вихованням. Члени гетьманської організації рівночасно вписані й до англійської армії, ходять постійно на вправи до військових касарень. Військо дає членам нашої гетьманської організації зброю й однострої.

Українці в Канаді беруть участь в канадійських політичних партіях, консервативній і ліберальній. В м. Едмонтоні є український відділ консервативної партії на чолі з дром Бассарабою. Нпр. п. Лучкович вийшов послом фармерської юніі в провінції Альберті. Богато Українців се члени канадійської ліберальної партії й інших канадійських політичних організацій.

Які там ціни господарських продуктів?

Сего року в Канаді пропав збір пшениці: ржа зїла пшеницю так, що не надається навіть на годівлю худоби. Щодо ціни на пшеницю, то за 1 бушель (около 36 літрів) платять 75—80 канад. центів льоко поле. Овес і ячмінь вдався с.р. знаменито, але ціна їх невисока. На весну с. р. як в Злучених Державах скасували прогібіцію на пиво, то в Канаді ячмінь був дорожший ніж пшениця. Ще сіють там наші фармері лен і конюшину. Ціни лену: 1 бушель 1.80 до 2 канад. дол., деколи й менше.

Які ціни промислових виробів?

Добрий одяг з двома парами сподень коштує від 23 до 30 канадійських долярів.

Чи в Канаді податки високі?

Підчас кризи правительство знизило податки. Податки на загал невисокі. В Канаді не відчувається кризи аж так сильно як в Европі. Та сегорічна страта пшениці порядно дошкулює канадійським хліборобам. — В Канаді по містах є безробітні. Особливо богато безробітних інтеліґентів. Одначе вони дістають підмоги з державних фондів. Видатки на безробітних покривають з посередних податків. Хто має місячно більше як 80 долярів платні, мусить платити місячно на фонд безробітних 2% з платні. Наложили спеціяльні податки на нафту, ґазоліну, бензину. В театрах є додаткові оплати від білетів.

Кілько є тепер наших священиків в Канаді?

Всіх разом з монахами 60. Всіх домів Божих (церков і каплиць) є там 180. Ще можнаб зорґанізувати поверх 50 парохій.

Кілько є тепер наших теольоґів в Канаді?

В ріжних римо-католицьких семинаріях маємо 25 студентів теольоґії. Се уроженці Канади, лиш 1 з Галичини.

Як там відносяться тепер наші люди до своїх священиків?

Се залежить богато від того, як священик сповняє свої обовязки. Назагал наші священики оплачувані досить добре 70—80 долярів місячно і треби, то разом може дати пересічно 150 до 200 долярів місячно. Як на канадські відносини, не можна нарікати.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Українська справа в Польщі

Під повисшим заголовком помістив тижневик „Вядомосці Літерацке“ в ч. 50 (630) с. р. отсю статтю п. Мечислава Прушиньского:

Процес, що від кількох тижнів ведеться при вул. Мйодовій проти дванацятьох молодих Українців, обвинуваченних за участь в замаху на польського міністра внутрішних справ, звертає знов хвилево увагу нашої опінії на українську справу. Так вже в Польщі діється, що інтересуємося Українцями лише з приводу судових процесів. Більше знані нам назвища Біласа й Данилишина ніж Донцова й Липинського. Отже використаймо нагоду й займімся справами того народу (в границях Польщі около пять міліонів Українців), котрому наші расисти відмовляють навіть... назви. При розгляданню української справи з наміром знайти для неї можливу для обох сторін розвязку, можемо користати з досконалого досвіду, який дає історія польського народу в минулім віку займанщин. Анальогія між положенням польського народу перед 1914 р. і українського тепер майже цілковита. Мають і нині Українці своїх білих і червоних, свою еміграцію (яка також завзято взаїмно поборюється), наміть свій Hôtel Lambert, мають врешті своїх Вельопольских і Монтвиллів-Мірецких. Мають не лише тих самих людей, але передовсім тісамі, що й ми в тім часі справи до розвязання. Найважніше, найбільш засадниче, підставове, зводиться до уділення відповіди: угода чи боротьба? Повисше питання можна розглядати з двох точок бачення: української і польської. Бо в обох случаях треба вирішити, що більше відповідає рації стану поодинокого народу; боротьба чи угода, стан роздратованости чи нормалізація відносин. Тому що не почуваємося покликаними до вирішення питання з точки бачення українських інтересів, — на щастя, бо памятаючи з часів займанщин більше як столітній спір прихильників боротьби з прихильниками органічної праці, ми вважалиб занадто трудним дати остаточну відповідь в одній статті. Задоволимося розглядом питання лише з польської точки бачення. Отже наша ціль в сій хвилі спроба уділення відповіди на два питання. Перше: чи угода з Українцями в Східній Галичині (Малопольска вск. — прим. Ред. „Н. З.“) в нашім інтересі, та коли так, то й на друге питання: Яким способом довести до її тривалого здійснення?

Питання: Террор чи угода?

Чи угода польської державности з українською суспільністю, або осягнення нормалізації відносин у трох полуднево-східних воєвідствах шляхом ряду уступств з польської сторони на користь української меншости, лежить в нашім інтересі? — Ні — скажуть на се польські націоналісти — й висунуть програму національної асиміляції. Повисшу програму з черги заквестіонуємо.

Живемо тепер в добі, коли переконання про всемогутність держави празникує цілковиту побіду. І се переконання про всемогутність держави причиняється до віри націоналістів, що державній владі не зуміє опертися ніяка меншина. Одначе тимчасом досвіди останнього століття говорять нам зовсім щось інше. Кажуть нам виразно, що від кінця XVIII ст. ні одна спроба національної асиміляції не увінчалася успіхом, навпаки, часто приносила консолідацію насильно асимільованого народу. А завсіди давала в висліді вороже відношення до держави. Так було в Німеччині і Росії, так було на Словаччині і в Македонії, в Ірляндії і Катальонії. Німецьке цісарство в повні своїх сил, в добі Бісмарка, отже в добі могутности, яку рідко котра держава осягнула, звернуло нечувані зусилля грошеві, адміністративні й інтелектуальні в напрямі ліквідації польської меншини і перемінення її на німецьку людність. Висліди показалися непропорціональні до вкладу, коли вистарчило кілька літ польського правління, щоб цілковито затерти сліди германізації Познанщини. Шлеськ — се ще капітальніший доказ даремности зусиль державної влади в ділянці народностевих відносин. Такий самий був вислід винародовлюючих зусиль Еспанії супроти Катальонії й Англії супроти Ірляндії. Політика національного винародовлення довела там до такого кипіння, що остаточно Велика Британія, наймогутніша імперія світа, була змушена надати Ірляндії майже цілковиту незалежність, Еспанія Катальонії — далеко йдучу автономію. В подібній мірі завела асиміляційна політика Угорщини в Семигороді і на Словаччині; а спричинена нею ненависть лише приспішила в висліді відлучення тих провінцій від Угорщини по світовій війні. Немало також лиха принесла своїй державі народностева політика царської Росії. В Королівстві довела до трох національних повстань продовж цілого століття, до кривавого террору, до численних замахів. Інших висліднв не дала.

На Україні асиміляційна політика Росії посунулася аж до заборони всяких українських друків. Мимо того рік 1917 був свідком стихійного відродження української народности над Дніпром. Повисші історичні приклади здаються достаточно виказують безсильність державної влади, хочби найсильнішої, на полі встрявання в народностеві відносини.

Не можна одначе сказати, що асиміляційна політика остає без наслідків. Овшім, викликує на наслідки — відемні: постійні забурення, вріст революційних напрямів, саботажі, террор, замахи. Політика більшости відібрала меншині її управнення в ділянці політичній, освітній, культурній, господарській. Який наслідок? Що та меншина буде непросвічена й убога. Хто знає долю Македонії в минулім пятьдесятьліттю, той зрозуміє небезпеку, яку представляє для держави розвиток террористичної акції в тих умовинах. Як ствердженою річчю є те, що найбідніші й найтемніші краї, як Македонія, вміють статися найнебезпечнішими для своїх держав — так з другої сторони тяжко нам булоб собі представити терористичну акцію чехословацьких Німців чи Фляндів. Удільовання державою меншині управнень в ділянці самоврядування, господарської чи культурної автономії, силою річи зменшує її ненависть до держави. Відбирання державою сих управнень, замикання шкіл, переслідування мови, пацифікації, вязниці і засуди смерти підсилюють лише филю ненависти до держави. Наростаюча при переслідуваннях филя ненависти може стати для держави дуже небезпечна. Кільканацять молодців, озброєних у старі револьвери й бомби власної продукції, зуміло тримати в шаху цілу російську імперію за Александра II. Сам цар-самодержець у своїй столиці, серед своїх військ і жандармів, був наче дикий звір гонений мисливими. Ціла держава була близько дезорганізації.

Яка фізична сила потрібна була до сего? Майже ніяка. Чого одначе треба було, то сили величезної моральної ненависти, котру будила у своїх підданих царська система.

Польща може лише зискати на уділенню меншині тих управнень, котрі унеможливлювали все підбитим народам террористичну й революційну акцію.

Також не видержує критики знаний закид польських націоналістів, що уділення українській меншині тих чи інших управнень заохотить її висувати почерзі щораз то дальші домагання аж до державної незалежности включно. Переконання цілком помилкове. Поляки перед війною в Конґресівці не мали ніяких управнень. Чи перешкодило се Пілсудскому виступити з максималістичним кличем державного відірвання від Росії? Найменше. Навпаки, факт посідання даною меншиною певної скількости прав впливає позитивно на її наставлення до держави. Бо, та меншина ризикує, що на случай невдалої спроби державного відірвання втратить ряд дійсних прав, з трудом передтим від тої держави здобутих, що втратить школи, господарські організації, університети, свободу товариств і т. п. А чим більше національна меншина має тих управнень, тим більшими стратами ризикує. Колиж натомість не має ніяких управнень, тоді не ризикує нічого — і тоді також кличі крайних елементів не можуть стрінути спротиву розважних відламів суспільности. Се ясне.

В сей спосіб ми обговорилиб евентуальні „проти“ угоди. Над „за“ не потребуємо довше застановлятися. Східна Галичина входить у склад польської держави; в нашім інтересі є, щоб не було там саботажів, пацифікації, стану кипіння, щоби врешті наступив спокій, нормалізація відносин. А осягнемо се на стало не збільшуванням фондів відділів безпеки, але порозумінням з українською суспільністю.

Одначе залишається вирішити дуже засадниче питання: яким способом довести до тривалої угоди? Відповідаючи на се питання, вернемося до двох історичних анальогій: угодової програми Вельопольского в Королівстві і Голуховского в Галичині, з котрих як відомо останну щасливо здійснено, а тамта покінчилася невдачею. Се влекшить нам у великій мірі вибір відповідного шляху поступования в теперішній хвилі.

Причини невдачі Вельопольского.

Одна з найблискучіших але, і найтрагічніших постатей польської порозбірної минувшини — се маркграф Вельопольский. Трагізм того чоловіка був у тім, що мав він програму найбільше в 1862 р. відповідну інтересам польского народу; що зумів завдяки невичерпаній енергії, впертості та щастю здобути згоду Александра II на здійснення тої програми; що одначе мимо того програми не здійснено.

Які були причини невдачі угодової політики Вельопольского? Без сумніву, — одна з них се непогамований і тяжкий характер маркграфа, знаний нам добре з історії, друга — підчеркуваний сучасними істориками факт лише половинного здійснення аґрарної реформи в Королівстві. Одначе засаднича причина невдачі програми Вельопольского лежить деінде: — треба її шукати в хибній політиці російского правительства в попередніх літах, в рр. 1860—62.

Як виглядало тодішне положення Конґресового Королівства? Погром Росії в кримській війні, (польські) надії на Наполеона, визвольний подув, котрий повіяв в перших літах панування Александра II („Великий Реформатор“), причинилися до пробудження суспільности з трицятьлітного летаргу паскевичівської доби. Приходить доба богослужень і патріотичних маніфестацій, поліційних репресій, сальв до товпи, похоронів жертв, дальших маніфестацій суспільности і дальших репресій правительства. Вуличні настрої доходять до такого стану психічного подразнення, що відбуваються замахи на фільопольсько наставленого намісника, великого князя Константина і на са-

---

ОСИП НАЗАРУК 21)

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Столиця Апостольська

III. Via Appia, Царица всіх доріг.

А пречінь вони добровільно рішилися на таке... І що важніше, не знайшлися між ними такі демаґоги, котрим удалосяб покликуванням на народню „честь“ і т. п. зрештою гарні річи спровокувати своїх до нової нерозважної боротьби з Ганнібалем в отвертім полі. Практичні Римляни зрозуміли небезпеку, якою їм загрожував той африканський лев і вже до самого кінця його побуту на італійській землі не далися спровокувати до отвертої битви з ним.

Якби були менше розважні і якби були вмоталися ще в дві-три порядні битви з Ганнібалем в отвертім полі, то очевидно нема сумніву, що Рим бувби знищений і дальша історія світа булаб виглядала зовсім інакше. Бо Ганнібаль був вожд такий розумний, що навчитися від себе не давав противникови нічого: він знав силу Риму лучше ніж самі Римляни і власне тому так провадив війну з Римом, щоб нічого від нього не могли навчитися. А саме він нарочно раз-у-раз зміняв операційні пляни і місце своїх операцій, словом: провадив війну немов авантурник, хоч був се ґенерал, прегарно вихований до війни.

Коли придивимося ситуації Ганнібаля в Італії, то побачимо, що він дійсно мусів так поступати як поступав, бо одинока річ, яку він міг з успіхом протиставити Римлянам на їх рідній землі, де вони могли кождої хвилі поповнювати свої убутки, — був його військовий ґеній. Виразніше кажучи, Ганнібаль міг психічно пригноблювати і бити Римлян тільки тоді, коли заскакував їх все несподіваними комбінаціями, які римським ґенералам навіть до голови не могли прийти. З хвилею якби лише зачав був вести з ними війну „правильно“, а не авантурничо і несподівано, мусівби був програти, бо він був в неприятельськім краю й Римляни мали тугого жовніра, далеко лучшого ніж була картаґінсько - іберійсько - ґалійська збиранина Ганнібаля.

По кождій побіді над Римлянами Ганнібаль бачив і розумів, що римське військо має над його військом приблизно таку висшість як його здібність над здібністю римських командантів. І тому Ганнібаль навіть на верху свого щастя все розумів, що він був побідником над римськими ґенералами, а не над Римом. І сей факт, що Ганнібаля ніколи не заспіпили ні його здібність ні його велике щастя на полях бою, свідчить, що се був дійсно великий ум і великий чоловік.

І що найцікавіше у того великого военного ґенія: він ніколи не сподівався остаточної побіди від військових операцій і побід на полях бою, тільки від зручного ведення політики. І вів політику надзвичайно передумано та зручно. По кождій битві казав старанно відділювати полонених Римлян від їх союзників з ріжних міст. Перших продавав як невольників або казав тратити, других пускав свобідно до дому і то без ніякого викупу, кажучи, що не провадить війни з Італією, тільки з Римом. Словом, старався викликати льояльність для себе в поодиноких союзників Риму й робив се не словами, а ділами, розуміючи, що се властива підстава розумної політики. Щойно коли вдруге зловив на полі бою тих, котрих пустив без викупу, тоді вже і з ними поступав так як з Римлянами. Таку політику провадив консеквентно й дуже витревало.

З того ясно, що Ганнібаль беручися воювати з Римом, наперед докладно пізнав той Рим і дослідив, на чім полягає його сила, тай потому придумав одиноко можливі пляни в боротьбі з таким противником; пляни военні й політичні.

По чотирох битвах з таким вождом як Ганнібаль римські рішаючі круги зміркували, що битви з ним в отвертім полі не виграють і вирішили одиноку розумну річ, яку могли вирішити: зняти пиху

мого Вельопольского. В тих умовинах щойно став зрозуміле, що розмірно великі концесії, котрі Вельопольский осягнув від царя для Королівства, не зуміли для програми угоди позискати більшости суспільности. Уступки правительства показалися спізнені. Вельопольский виїхав до Петербурга в грудні 1861 р. Там мусів боротися сім місяців за приняття своєї програми. Сім місяців. То довго. Вернув в липні 1862 р. Було вже запізно. Продовж півроку вибухло повстання.

Політика угоди потерпіла невдачу. Мимоходом можна ще додати, що в повстанні взяла участь незначна скількість студентів свіжо відчиненої Головної Школи. (До повстання пішла головно ремісничa й землевласницька молодь). Одним з провідників молоді тої школи, котра признавала програму Вельопольского й відносилася критично лише до його особи, був пізніший професор варшавського університету і тесть премієра Й. Єнджеєвіча, Baudouin de Courtenay.

Причини побіди Голуховского.

Нині на відносини передвоєнної Галичини дивимося як на іділлю. Вчили по польськи в школах, витали радісно Найяснішого Пана, коли зволив власним коштом виставити університетську бібліотеку, галицькі графи Бадені, Голуховскі, Потоцкі чи Грохольскі засідали і навіть президіювали в віденських кабінетах. Передвоєнні памятники Дашиньского цілковито потверджують той ідилічний настрій: продовж пяти літ тревання процесів проти соціялістів, котрі тоді зачинали свою діяльність, засуджено... лиш одного обвинуваченого — і то на два тижні арешту... Одначе так ідилічно не було в Галичині від початку. Намісником Галичини по р. 1831 став архикнязь Фердинанд, знаний з польської кампанії 1809 р. Меттерніхівська реакція обходила тоді в Австрії тріюмфи. Прийшли літа 1846 і 1848, літа невдатних повстань, рабації, бомбардування Львова, Куфштайну, прилюдних страчень Вісьнєвского і Капусьцінського. Габсбурґи, Австрія, бюрократія були тодішною польською суспільністю мало сказати зненавиджені. Отже чому треба приписати, що один із вязнів Куфштайну став зчасом президентом австрійського сойму (Смолька), другий — міністром (Земялковский), ще інший — кардиналом і краківським епископом (Дунаєвский)? Чому австрійська монархія мала завдячувати, що в 1905 р. не було в Галичині террору, замахів і бойової акції? Австрія завдячувала се тому, що в слушній хвилі вміла завернути зі злого шляху, що пішла рішучо на угоду і що вміла ту угоду перевести. Яким способом?

Колиб намісник Голуховский звернувся був в 1866 р. до польської суспільности в Галичині з програмою угоди з австрійською державою, не даючи нічого взаміну своїй суспільности, — без сумніву бувби не довершив свойого діла. Коли Голуховский до програми органічної праці потягнув на довгі літа велику більшість своєї суспільности, то тому, що не прийшов до нього з порожніми руками, але взаміну за угоду з австрійською державою давав суспільности польського намісника і польську адміністрацію краю, польську мову в урядуванні, польське судівництво, польське шкільництво низше, середне і вище. Завдяки тому станьчики могли побідити фразеольогію демократів. Нині здається парадоксом, що галицька політика Австрії, хоч була вислідом невдачі (програні війни 1866 р.), стала на довгі літа жерелом її сили, котрій кінець могла принести щойно чотиролітня світова війна. (З другої сторони на зміну тодішної протиавстрійської опінії в Галичині вплинули в великій мірі події в Королівстві по 1863 р., що є додатковою історичною анальогією до сучасного звороту в опінії Українців в Польщі під впливом подій над Дніпром).

Тепер виїмково щасливa ситуація.

Покликуючись на повисшу історичну анальогію, ставимо тезу: Польща, а не хто інший вирішить, котрий політичний напрямок возьме верх в українській суспільности: прихильники порозуміння чи крайні елементи. Від скількости прав признаних Українцям в б. Східній Галичині буде залежати сила українських угодовців і тривалість угоди. Оскільки кожда нова репресія, кожде звинення школи, кожде замкнення кооперативи зміцнює нині крайні елементи, як доказ, що співпраця з польською державою се безнадійна річ, що польська держава рішена на ліквідацію української народности й її культури та що супроти сього як останний середник ратунку лишається крайний террор і боротьба на ножі — остільки кожде добродійство польського правительства, як пр. заложення українського рільничого ліцею зміцнить поміркованих групи.

Найблизші місяці можуть бути рішальні для будучности української справи в Польщі. Хто знає історію української політичної думки в рр. 1918—1935, той здає собі справу з величезної еволюції, яку вона перебула. Бо аж до 1923 р. вся українська суспільність стояла на становищі рішучої неґації польської державности; очевидним виявом того був бойкот парляментарних виборів в 1922 р. Потім рішення Ради Амбасадорів, стабіліязація відносин в Европі і час зробили своє: приступили до щоденної праці і з конечности почали примінюватися до нової ситуації. Та далекий ще був шлях до офіціяльного признання українською суспільністю нового стану річи і польської державности за Сяном. Ще на конґресі УНДА в 1932 р. ініціятори стягнули в останній хвилині резолюцію, в котрій партія ставала на ґрунті автономії, заповідженої законом з 1923 р. Щойно кілька місяців пізніше дійшло до того на терені парляменту. Продовж останніх трох літ, що діялись нас уже від тої хвилини, ситуація змінилася ще далі на нашу користь. Про се свідчить останній виборчий компроміс, обосторонне виконання зобовязань, а врешті вибір посла Мудрого віцемаршалком сойму. Помиляєсяб одначе той, хто думавби, що на повисшу таку корисну для нас зміну ситуації вплинула політика польського правительства. Зовсім навпаки: ми робили хіба, що лиш могли, щоб було інакше, ми влаштовували Берестя, пацифікацію, Березу. Здійснилася лише в сему случаю поговірка про недостачу розуму і щастя. На фільопольську зміну українських настроїв вплинула — здаймо собі з того справу бо тут лежить дійсна підстава теперішнього положення, — централістична, протиукраїнська політична лінія Росії над Дніпром, самогубство Скрипника і Хвильового, трагедія галицької родини Крушельницьких. Керманичі Унда підписали 8 вересня с. р. своїм виборцям вексель „ін блянко"; коли не схочуть його викупити дзвінкою готівкою, будуть змушені проголосити банкрутство. Дзвінкою готівкою в тім разі будуть школи чи кооперативи. Українська суспільність повірила своїм випробованим від ряду літ керманичам і всупереч сильній агітації крайних елементів пішла до виборів. Та коли заведеться в сій хвилі, то на другий раз справа буде подвійно важка. При тому хто знає, чи нашого дотеперішнього щастя не треба буде заступити вже скоро розумом: в добре поінформованих українських кругах говориться про ніби намічену зміну курсу на Придніпрянській Україні, спричинену занепокоєнням большевиків новим станом річи в Східній Галичині. Мєчислав Прушиньский.

Примітка Ред. „Н. З.": До сеї розумної статті можна додати хіба се підчеркнення, що зробиться неможливим серед своєї суспільности кождий, хто пропаґуватиме постійно угоду тоді, коли з противної сторони не буде ніяких змагань до угоди, доказаних ділами.

Уживану одіж, білля, обуву мужеську, жіночу, дитячу для інвалідів, вдів і сиріт приймае УКТОДІ, Львів, Потоцького 48. З провінції висилайте почтою. У Львові відберемо самі за писемн. повідомленням.

З Холмщини

Пращання заслуженого пастиря.

З Холмщини пишуть нам: В м. Городло над Бугом (на Холмщині), 15. XII. в неділю уніятська парафія пращала свойого настоятеля о. Йосафата Федорика, котрий по 5-літній невтомній праці схотів вернутися до монастиря в Кристинополі.

В своїй зворушуючій пращальній промові о. Йосафат говорив, що з Божою помічю вдалося йому на місці пожарища збудувати нову величаву церкву в Городлі. Св. Отець пожертвував на цю ціль 7.000 лір італ., Й. Ем. Апост. Нунцій 1.000 зл., Й. Ексц. Епископ Люблин. Мар. Фульман 6.800 зл., Й. Ексц. Митроп. Андрій Шептицький 1.135 зл., Й. Ексц. Еписк. М. Чарнецький 1.190 зл., Й. Ексц. Епископ Гр. Хомишин 100 зл., о. Протоігумен Ст. Решетило 128 зл., Апостолят Голяндський 885 зл., Княгиня Воронецка 220 зл., сам о. Йосафат Федорик вложив своїх грошей 1.137 зл., а разом з іншими більшими чи меншими датками зібрано на будову церкви в Городлі — 17.752 зл. 42 гр.

Тепер, говорив о. Йосафат, можу сказати: „Нині одпущаєши раба Твоєго, Владико, з миром, а діло будови церкви духовної в ваших душах може продовжувати мій наступник — о. Модест Дацишин"...

Вся церква буквально плакала. О. Дацишин дякував іменем парохіян, всіх без винятку, о. Федорикові за самоотверженну, повну посвяти, пастирську 5-літню місійну працю.

Увечері в помешканні о. Йосафата Федорика зібрався комітет будови Церкви для вислухання звіту по будові під головуванням р.-к. кс. Домініка Боянковского. Комітет підніс о. Йосафатові Федорикові, до раніше дарованого золотого наперстного хреста, надпис слід. змісту: „Щире Спаси Біг Високопреподобному о. Йосафатові Федорикові, невтомному строїтелеві і настоятелеві Церкви Уніятської в м. Городло над Бугом — від комітету будови тої Церкви і від усіх „без винятку" парафіян її, в знак признання за самоотверженну і бездоганну 5-літню місійну працю й батьківську опіку над бідними, вдовами, сиротами й школярами. Комітет і Парафіяне". Не обійшлося без сліз і тут. О. Федорик, дякуючи присутнім за вирази загального признання його праці, висказані навіть недавніми опозиціонерами, говорив, що де він не бувби, серце його завжди буде належати Городельській Церкві і парафії... На те відповіли парафіяни: „Де серце, там повинно бути й тіло, бо анатомічно, за життя, серце й тіло — речи нероздільні"... Отже ухвалено Комітетом будови Церкви (мимо протестів о. Федорика, що він монах і його обовязує дисципліна Чина) звернутися до Преосв Епископа Люблинського, М. Фульмана, і до ВПр. о. Протоігумена у Львові з просьбою, залишити о. Йосафата Федорика для добра унії й парафії, як досвідченого й улюбленого всіми пастиря надалі в Городлі. Про се надіслано також прохання до Преосв. Епископа Люблинського й ВПр. Митрополита Андр. Шептицького від парафіян Городла окремо, з сотками підписів, з нетерпінням очікуючи рішення Духовної Влади на своє подання.

Парафіянин.

з серця й не ставати з ним до отвертого бою. Як се їх внутрішно боліло, можна собі представити, але вони як думаючі й розумні та політично вироблені люди видержали той внутрішний біль і зовнішне упокорення перед ворогом, перед своїм власним народом і перед своїми союзниками. В цілій історії людства мало можна знайти більше поучаючих річей для політичних провідників як у поведенні Ганнібаля з Римлянами і Римлян з Ганнібалем.

Се була мілітарно-політична гра двох знаменитих партнерів, гра надзвичайно інтересна, ускладнена ще тим, що по одній стороні грав правдивий ґеній, по другій — політично дійсно здібне плем'я, котре одначе не мало провідника, який мігби дорівнати Ганнібалеви. Не мало ні в війську, ні в політиці, але кермував тим племенем здоровий розум і політичний незвихнений інстинкт.

Незвихненість політичного інстинкту пізнати по двох прикметах: коли хто вміє оцінити свою силу і силу противника та коли його зарозумілість не стане йому на перешкоді в витягненні консеквенцій з тої оцінки.

Річ сама собою зрозуміла, що передумовою незатрати інстинкту мусить бути абсолютне недопускання пайдократії взагалі до ніякого голосу ні в війську, ні в політиці.

Розуміється, мілітарно-політичну гру між Ганнібалем і Римом можемо обсервувати в такій клясичній ясности тільки тому, що обидві сторони мали вироблену дисципліну в своїх рядах. Без дисципліни така висока гра булаби взагалі неможлива. І ще одно виступає в тій грі з клясичною ясністю: тісне получення мілітаризму з політикою. Тут видно як на долоні, що се тільки дві сторони одної медалі та що розлучити їх не можна (хоч розполітикування війська се очевидна смерть і такого війська і такого народу, що таке військо має). Політику має вести провід і тільки провід.

Помалу йдуть воли по Шляху Аппія.

І скоро біжать авта і думки по ній.

Все, що я досі сказав про надзвичайно інтересні рішення римської еліти в боротьбі з Ганнібалем, було властиво тактичної натури. Одначе римська еліта вдумалася в здібність і вартість свого страшного противника ще далеко глибше. І мала відвагу по тім ще глибшім вдуманню зробити також одну вже не тактичну але засадничу ухвалу. Таку ухвалу, що вона рішила про зміну напряму розвитку Риму і всеї римської держави на завше. Значить, рішила про зміну структури і саму суть Риму.

(Далі буде).

З сенату

Промова о. сен. Р. Лободича.

Польський сенат ухвалив правительственний проект закона про амнестію. В дискусії над проектом амнестійного закона промовляли також українські сенатори о. кан. Р. Лободич і др А. Горбачевський. О. сен. Лободич сказав м. і.: Не беруся оцінювати амнестійного акту з фахового становища. Маю на думці лише дві його точки: одну проминаючого значіння, другу великого, історичного значіння. Передовсім маю на думці межі амнестіювання звичайних проступків. Ті межі закреслено в законі дуже тісно. Мій погляд обосновую трома правдами: Перша, — що упадок етики і суспільної моралі се наслідок війни і повоєнних відносин; друга, — злочинність зросла наслідком господарської кріси і трета, — що державні суди в цілях кримінальної політики примінили підвисшення кар як відстрашаючий спосіб. Наведені факти оправдують поширення меж амнестії. — Щодо 4 точки проекту, то йде там про збереження самої ідеї: вибачення взагалі, без огляду на висоту кари. Згідно з § 4 проекту політичні злочинці, засуджені на кару більшу як 10 літ, позбавлені добродійств амнестії. Не можу зрозуміти, чому амнестія не малаб обняти також тих вязнів, котрі найбільше гідні милосердя, бо були й так покарані найбільшою карою. Політичні вязні, засуджені на понад 10 літні кари, були звичайно підчас виконування вчинків особи молоді, нерозважні, що горіли вогнем молодости та її ідеалів. Тому скорочення мук вязничної келії для таких одиниць не лише не загрожує правному станови річей, але навпаки: щойно право злучене зі справедливістю наверне ті одиниці на шлях права. Амнестія се найкрасша нагода переломити зневіру тих юнаків в право та задокументувати, що не пімста, а любов і віра в людину се підвалини права. Се безсумніву малоб рішучий і хосенний вплив на ті благородні уми й душі. За час безнастанної, літа треваючої, хоч неофіціяльної та без гармат веденої внутрішної війни, між двома народами — цілі ряди української молоді опинилися в тюрмах. Один з найбільше трагічних фраґментів тої боротьби для обох сторін має тепер свій епільог на терені Варшави. Глибокий трагізм ситуації не лише тих одиниць, але й цілої української молоді не дозволяє перейти над нею до денного порядку. Бо сей стан занадто болючий для обох сторін. Він випливав зі взаїмної дотеперішної негації всупереч дійсному станови річей. — Коли спроба нормалізації польсько-українських відносин має стати дійсністю, коли українські маси позитивною поставою при виборах підписали свому проводови неначе чистий вексель і коли сей моральний кредит має бути оправданий та нова політика має дійсно принести успіхи у майбутньому для добра обох народів, — то не вільно забувати про сю просто історичну, переломову хвилину, не вільно знов розчаровувати українські маси, ні ослаблювати довіря, котре вони дали свому проводови. Тому історична конечність вимагає, щоб амнестія відносилася до всіх українських політичних вязнів. (В цілости промову о. сен. Лободича зачнемо печатати незабаром—Ред. „Н.З.“).

Німці фінансують

польські переклади.

Незабаром мають появитися польські переклади творів німецьких письменників гітлерівського напрямку: Блюнка, Йогста, Двінґера і Меллера ван Брука. Кошти перекладу видання тих творів по польськи фінансують Німці. Кромі того зобовязалися Німці за кожду німецьку книжку, котра появиться в польській мові, видати польську книжку в німецькім перекладі. („Die Neue Weltbühne“, ч. 50).

Радіо

Перший публичний телєвізійний сеанс.

На вежі Айфеля заінстальовано нову телєвізійну стацію, вивіновану в останні технічні здобутки в тій царині, а тому образи надавані тою стацією будуть далеко кращі ніж ті, що їх досі надавано у Франції або деінде. Відкриття телєвізійної стації в Парижі відбулося 8 грудня б. р., а сеанс продовжувався дві години. Всі власники спеціяльних апаратів брали в цій інавгурації живу участь. Бажаючи уможливити широким кругам прийняти участь у тій цікавій телєвізійній емісії, міністр пошт і телєґрафів Мандель доручив заінсталювати в кількох місцях Парижа телєвізійні апарати, завдяки чому мешканці Парижа могли оглядати чудеса радієвої техніки, здаючи собі справу з поступу, який осягнено вже в тій царині. Першу емісію паризьке радіо присвятило театрові, кінові й танкам і слід додати, що уділ у телєвізійній авдиції брали найвизначніші артисти Парижа. Слухання й оглядання телєвізійної емісії було безплатне.

Невигоди театральних саль для трансмісій.

Майже ні один з театрів, в котрих відбуваються радієві трансмісії, не може бути признаний за осередок, сприяючий такій трансмісії в розумінні загально прийнятому радієвими техніками. Взагалі, з точки бачення акустичного, помешкання, з яких трансмітується опери, повинні відзначатися цілком іншими характерними рисами, як колиб вони були збудовані спеціяльно для радієвих трансмісій. З оглядів побутових, естетичних або інших, не можливо зґрупувати (що можна зробити в студіях надаючих стацій) не тільки членів орхестри, але й артистів, згідно з вимогами трансмісії. Тому належна трансмісія опери з театру залежить від доцільної розстановки мікрофонів та відповідного розподілу звуків, зібраних тими мікрофонами в ріжних точках салі. Коли здамо собі справу з розмірів театру та з сценічних можливостей певних опер, то зрозуміємо, що заходить необхідність ужиття багатьох мікрофонів, кількість котрих змінюється в залежности від опери і може сягати часом великої цифри. Наприклад, при трансмісії опери „Савонарол“ Ріно Алєссі з музикою Кастельнуово-Тедеско ужито одночасно 15 мікрофонів з огляду на розміри сцени і на анормальне розміщення частини хору, орхестри і артистів.

Мікрофон на оперовій сцені.

Трансмісія опери з театру рідко коли може відбутися без помочі бодай 5 мікрофонів разом з призначеними для прийняття сольових партій поодиноких виконавців. Ці мікрофони можуть бути розміщені так: два мікрофони на сцені, призначені для трансмітування співу (ті мікрофони функціонують поодиноко, а часом одночасно, підлягаючи тоді відповідній модуляції), три мікрофони в орхестрі — один для скрипкових партій, другий для переказування комплєксу тонів цілої орхестри, третій для інструментів низької тонації (той мікрофон треба стисло контролювати кождої хвилини згідно з артистичними й технічними вимогами трансмісії). — Часом, замість того щоб уставляти 5-ий мікрофон в орхестрі, ставлять його на сцені в той спосіб, щоб він приймав хорові партії. При такій системі трансмісії головна трудність полягає очевидно в відповідному регулюванні поодиноких жерел звуків. Тому що та регуляція не може бути запевнена автоматично, належить покластися на добрий артистичний смак спеціяліста, який буде або знавцем музики з технічним знанням, або буде техніком, що орієнтується в оперовій царині.

Не забувайте, що найцінніша річ в кождій бібліотеці се оправлений річник доброї газети.

Від Видавництва „Місіонаря“

З причини, що богато наших прихильників і читачів скаржиться на крізу і з богатьох місцевостей приходять заяви, що люди раді би читати і поширювати „Місіонар“, але не можуть передплачувати більше чисел й обмежуються меншим числом, — Видавництво „Місіонаря“ знижує передплату з 2 золотих на 1.50 зл. річно. Тим, що беруть 10 примірників, будемо додавати 11-те безплатно, тим, що 20, додамо два і т. д., щоб ті безплатні числа могли передати тим, що хотілиб читати, а не мають можности заплатити. Просимо поширювати наше видавництво „Місіонаря“, сеж одинокий католицький релігійний орґан, конечний в часі, коли всякі сектанти і безбожники поширюють свою отрую між нашим народом. Тому, кому дорога св. Католицька Церква, нехай старається приднати якнайбільше передплатників для „Місіонаря“ і в той спосіб причинитися до поширення слави Царя-Христа. Се повинні робити передовсім члени Апостольства Молитви, бож „Місіонар“ се орґан того стовариш ення і поширює культ почитання Найсв. Серця Христового.

Видавництво „Місіонаря“.

З краю

З Чорткова пишуть нам:

Академія в честь Христа - Царя відбулася тут в неділю 8 грудня 1935. р. заходом Комітету Католицької Акції. Вступне слово про потребу поглиблення ідеї Христового Царства виголосив о. Теодор Чубатий. Глибокий змістом був реферат п. проф. В. Шкварка на тему впливу релігії на любов вітчини та взаємин між релігією та політикою. Вокальні точки зовсім удачно виконали: хор Старого Чорткова, хор з Мухавки та хор з Половець. Зворушливо відспівали ті три злучені хори під дир. п. А. Борси гимн Христа-Царя „Перед Тобою“ та молитву „Вислухай Боже“. Сольо на цитрі виконала п. Наталія Романовська, а фортепянове п. Вячеслава Ляховичева. Замітна була також точка квартету пп. Борсівних і учеників п. А. Борси, відспіване в супроводі фортепяну. Деклямації виголосили: 1) п. мґр. С. Мартюк: „Anno Santo“, 2) п. Й. Мірус: „Над Йорданом“, 3) п. Мих. Сушельницька: „Голгофта“, та 4) п. Лідія Носикова: „Се Мати Твоя“.

Саля „Сокола“ була виповнена добірною публикою. — Академія зробила на учасників велике враження, розбудила ентузіязм. — Жаль, що „Боян“ через брак добрих тенорових голосів не відспівав псальми „Вскую прискорбна єси“, не зважаючи на те, що афіші заповідали виступ „Бояна“. — Гість.

Лікарський фейлєтоник.

Кілько потребуємо товщу

В останніх 20 літах, головно по світовій війні, значно змінився наш погляд на справу виживлення, а то в звязку з вислідами наукових дослідів. Нині знаємо, що чоловік, котрий хоче бути здоров і здібний до праці, потребує не лише якоїсь мінімальної скількости трох головних складників поживи: білка, товщу й вуглеводанів, але також вітамін, ліпоїд (складників фосфору) і складників мінеральних. Коли пожива не має їх тілько, кілько треба, то навіть при надмірі трох перших складників, здоровля людини загрожене. В звязку з тим виявилося, що люди властиво переціновали справу товщів і зуживали їх більше ніж се було потрібне, спричинюючи загачення приладів травлення обтяженням головно жовчі. Для дорослого чоловіка праці вистарчить 50—55 гр. товщу на день, для молодих до 15 р. життя навіть менше. Памятаймо, що крім властивого товщу в формі масла, смальцю і т. д. споживаємо інші середники, котрі мають у собі товщ, пр. молоко 3 прц., сир 14—40 прц., яйця (жовток) 11 проц., селедці 8—15 проц. Шоколяда і какао мають 22 до 35 проц. товщу, оріхи 30 прц.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Рідкий гість. Пишуть нам: Василіянські монастирі у Львові, Жовкві та Крехові гостили в себе сими днями рідкого гостя. Був ним о. Даниїл Барбівлліні ЧСВВ з Гроттаферати, колишній довголітній ректор греко-альбанської Семинарії в Палєрмі на Сицилії. Се високоосвічений чоловік, що попри науку займається студіюванням мистецтва. Службу Божу правив по грецьки з діяконами і просив відповідати йому по славянськи. Зберігав всі східні грецькі форми, одно лиш цікаве для нас: св. Причастія подавав у відмінний спосіб як у нас, під двома видами, але просив приготовити собі подовгасті частиці і беручи їх в пальці, змочував у Найсв. Крови і подавав. Се для нас новість, але чи й нам не подуматиб про якусь реформу деяких форм? Ектенію оглашенних опускає цілком і по евангелію зачинає: Возглас і пісню Іже Херувими. Ектенію оглашенних уважають Греки анахронізмом і дуже дивуються, що у нас досі зберігається сей непотрібний антик без значіння. Замість молитися за оглашенних, котрих у нас тепер нема, чи не добре булоб молитися за схизматиків, єретиків (лютеран, кальвінів і штундів, баптистів, суботників), котрі й у нас є. Таксамо обходять грецькі католики свята по католицькому календареви і о. Даниїл дивувався, що ми ще досі тримаємо зі схізматиками і не знаємо на котру ногу стати. Нам робилося стидно, що ми ще так далеко відстали від розумних Греків католиків, а тримаємо з Греками і Москалями православними. Чулося, що наші брати греко-католики правдиві, хоч вони більше восточні як ми, бо по грецьки моляться. Не дивно, вони католики, а ми ще досі „уніяти“. Або чи се правильно, що у нас нема відмінного типика від православних? Чому у нас таке основне під оглядом догматичним свято як Непорочне Зачаття Пресв. Діви Марії не може бути святковане виключно як свято Непорочного Зачаття, а мусить бути святковане як лиш додаткове до неділі і замість гарного гимну: Величай душе моя єдину со Христом непорочно заченшую сю Дїву Марію, — котрий приписаний на се велике свято — і ним величаємо разом Матір і Сина, то по якимсь гіпервосточним типикам ми сего року мусіли опустити сей чудовий гимн, що є призначений на авеличання Неп. Зачаття, а брати перше канон воскресний і звичайний цілорічний гимн: Величить душе моя Господа... Се тому, що у нас як старий календар нікому непотрібний і для нас шкідливий, так і типик незгідний зі значінням догми про Непор. Зачаття. Так як і ектенія за оглашенних. Наша Церква немов Нац. Музей консервує все старе і вже непотрібне, а не допускає правдивого і потрібного, напр.: календаря, якого тримається і катол. Церква й увесь культурний світ. — о. М. К.

Значіння катол. преси. На зїзді католиків в м. Епіналь у Франції штрасбурґський епископ Шарль Рюш виголосив промову про значіння катол. преси. Він сказав м. ін.: „Преса ще більше конечна ніж школа, бо вона формує прилюдну опінію. Преса — се школа для дорослих. Коли в нас в Альзатії ніхто не може нічого зробити проти нас католиків, то тому, що маємо богато католицьких часописів, котрих наклад сягає до 40, 50 і 60 тис. примірників. Коли постаріюся й не буду мати богато сил, решту їх зужию, щоб обїхати цілу Францію і всюди голосити ту очевидну правду про значіння преси“.

В Східній Карелії, котра входить у склад СССР і котру замешкує фінське протестантське населення, з 120 церков протестантське населення, з 120 церков лишилися тільки дві, 32 парохії мають лише 2 духовників. Решту духовників большевики заслали на Соловки. В квітні і травні с.р. силою переселено около 160.000 осіб з Карелії до Туркестану й Казакстану. В школах протирелігійна пропаганда не вгаває. Церкви замінено на комуністичні клюбові льокалі або салі до танців.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЛЬВІВСЬКА ВОЄВІДСЬКА РАДА відбула на днях конституюче засідання під проводом воєводи Беліни - Пражмовского. Рада вибрала воєвідський виділ, до котрого увійшов сен. Децикевич як представник Українців.

В СЕНАТІ в дискусії над амнестійним законом виголосив цікаву промову князь Радивил. Він сказав м. і., що правительство видало амнестію тому, аби позбутися коштів удержування 30.000 вязнів. Притім правительство поступило неконсеквентно, бо дало амнестію політичним вязням, але рівночасно задержало табор в Картузькій Березі. Частину промови князя (про Волинь) сконфісковано.

ДО БЕРЛІНА приїхав німецький посол в Австрії фон Папен і відбув довгу нараду з канцлером Гітлером.

НІМЕЦЬКІ ВЛАСТИ видалили з Німеччини кореспондента данської газети „Політікен“ подаючи за причину те, що він мав подавати неправдиві вісти про життя в Німеччині.

ШВАЙЦАРІЯ рішила закупити в Англії нові воєнні літаки, бо дотепер мала тільки 125 військових літаків, а се не вистарчає до оборони краю. На військових летовищах в м. Тун і Ціріху відбуваються безперервні проби англійських моделів військових літаків.

ДАЛЬША МОБІЛІЗАЦІЯ В ІТАЛІЇ. Італійські військові власти покликали до чинної служби в армії річник 1909 а саме: підофіцирів, інжинірів, військових спеціялістів, фото-електриків, радіотелєграфістів і санітарів.

ІТАЛІЙСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО преси і пропаґанди заявило, що евентуальне ембарґо на нафту й інші сирівці Італія уважатиме за акт особливо ворожий.

В РИМІ зложили Італійці 250.000 шлюбних золотих обручок на дальше ведення війни.

БРИТІЙСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО закордонних справ вислало ноти до середземноморських держав: Еспанії, Югославії, Ромунії, Греції й Туреччини. В тих нотах питається, чи згадані держави помоглиб активно британській фльоті, колиб її заатакувала Італія.

ЧОТИРИ СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКІ ДЕРЖАВИ (Туреччина, Югославія, Греція й Ромунія) згодилися помагати британській фльоті на випадок, якби Італія заатакувала її на Середземнім морі.

АНҐЛІЙСЬКІ ВІЙСЬКОВІ КРУГИ противляться введенню в життя англійсько-єгипетського договору з 1930 р., особливо тим точкам договору, що передбачують вицофання англійських військ з Єгипту Таку вістку подає англійська преса.

НОВЕ ЕСПАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО утворив Портеля Валлядарес. Католицька Акція Людова під проводом Ґіль Роблеса не має представника в правительстві.

ЕСПАНСЬКІ ВЛАСТИ сконфіскували всі книги т. зв. „Міжнародної червоної допомоги“ і централі еспанської комуністичної партії. Провірка книг виказала, що еспанські комуністи мали 12 - міліоновий фонд на пропаґанду... Ось куди йдуть податки здирані з України.

ТУРЕЦЬКО-СОВІТСЬКИЙ ДОГОВІР приязни продовжено на 10 літ.

ПРЕДСТАВНИК МЕХІКА в Женеві дістав доручення від свого правительства голосувати проти англійсько-французького предложення полагоди абісинсько-італійського спору.

НА ЗБОРАХ АФРИКАНСЬКИХ НАРОДІВ в м. Блємфонтені в Полудневій Африці принято резолюцію, котра остро осуджує парижський проект поділу Абісинії. Ту резолюцію предложив англійському правительству англійський комісар для Полудневої Африки Де Вотер.

АБІСИНСЬКІ ВІЙСЬКА на сомалійськім полудневім фронті дістають транспорти амуніції з англійської кольонії Кенія. Каравани довозять амуніцію ночами, щоб їх не бомбардували італійські літаки.

В АБІСИНІЇ на північнім фронті італійські війська укріпляють лінію Аксум—Адуа.

В м. АКСУМ Італійці увязнили богато коптійських абісинських священиків. В їх домах мали знайти склади зброї й амуніції.

МАНДЖУРІЯ скріпляє свої війська на монгольській границі. Квантунська Японська армія хоче вже раз зробити кінець большевицькій аґітації в Зовнішній Монголії.

В ШАНҐАЮ відбулися демонстрації націоналістичних студентів проти автономії північного Китаю. Також в м. Ганкав тисячі націоналістичних студентів демонстрували проти автономії північно - китайських провінцій.

НОВИНКИ

Премієр Косцялковский приняв на довшій авдієнції о. офіціяла Ол. Ковальського в церковних справах.

На волю з львівської вязниці вийшли п. Віра Свєнціцька по 13 місяцях, п. Ірина Бородієвич і п. Ірина Цар.

З Берези Картузької вийшов на волю студ. Іван. Мітренґа.

Полекші в акад. оплатах. Мін. Хиліньский видав розпорядок, що злагіднює систему студентських оплат. Чесне можна буде платити в ратах; першу рату до 10 січня, другу до 10 березня, трету до 10 травня.

Передсвяточний рух в торговлі сего року дуже слабий.

В обезпечальні в Рівнім на Волині „відкрили“ надзвичайно дорогі ванни з магоню. Таке доносить орґан „Polityka Gospodarcza“. Вміють панове жити і бавитися.

В Варшаві виходить вже „Львовскі Дзєннік Народови“, котрий має бути орґаном польської ендеції на терені Сх. Галичини.

Асекурація подешевіла. Загальне заведення взаїмних обезпечень обнизило складки в примусовім обезпеченні нерухомостей від огню на 20% для східних воєвідств і на 15% для інших.

В Ужгороді незабаром зачнуть будувати радіостацію.

В Празі засновано ініціятивну ґрупу, котра має створити товариство українських торговців, промисловців і осіб вільних фахів, що живуть у Чехословаччині.

Успіх українського пяніста. У Відні відбувся с. м. фортепіяновий конкурс улаштований музучною академією. Першу надгороду, фортепіян, дістав Українець Тарас Микиша.

В Москві вийшла книжка про 6 літ аґрарної кризи в цифрах і діяґрамах.

І в Латвії проголосили автокефальну православну Церкву. Дозвіл на те дав царгородський патріярх Фотій.

Надгороду Ґонкурів на б. р. одержав Жозеф Пере за повість „Кров і світло“.

В Парижі повстало телєфонічне бюро інформацій і припоручень. Вистарчить покрутити на телєфонічнім автоматі букви С. В. П., щоб одержати всяку інформацію, котра вияснює найріжнородніші питання з кождої майже галузи.

Нова жертва Тутенкамона. В Нью-Йорку тяжко захорів др Джемс Бристед, визначний єгиптольоґ, котрий брав участь в розкопках жогили Тутенкамона. Се один з небагатьох учасників експедиції Керневона, котрі ще остали при життю.

В Америці в озеро Трінідад, виповнене не водою, а субстанцією, з котрої одержується найлучший асфальт.

В Бостоні появився англійський переклад данської повісти „Діва Шальґольта“. Се історична повість Ісляндії в 17 ст. В основі повісти — правдиві події.

Гумор. — Дуче і модниця. — Пастор розмовляє в ресторані з кокетною Італійкою. — Ви, женщини, каже він, — більше тратите на косметику, ніж дуче на армію. — Зовсім слушно, пане пасторе, та зате ми можемо похвалитися й більшими побідами.

Пригадуємо, що хто прислє передплату на цілий слідуючий рік, той дуже причиниться до влекшення видавництву тяжкої в сих часах справи уложення буджету ґазети на слідуючий рік.

Православний митрополит Евлогій оповістив за границею частину своїх споминів, звязаних з особою пок. козацького отамана Богаєвського.

В Аддіс-Абебі вийшов розпорядок, котрим піддано строгій цензурі всі листи, що приходять і відходять.

В Найробі (Африка) появився перший модний журнал для негритянок.

З півострова Самоїдів вернулася наукова совітська виправа під проводом дра Діссельгофа і привезла 12.000 предметів. Вони мають доказувати, що в бронзовій епосі була на тій ледяній пустині велика й густо заселена рільнича держава. Очевидно, клімат мусів тоді бути інакший.

В Харбіні появилася в рос. мові книжка М. Тализіна п. з. „Манджу-ти-го, країна можливостей". В ній є цікаві економічні дані, велика мапа й ілюстрації.

Найстарша тюрма. В Китаю на приказ влади замкнено тюрму, що має 2.100 літ. Побудовано її в 112 р. до Христа.

В Китаю, в провінції Кансу, погибло коло 1000 осіб підчас вибуху в амуніційних складах.

Вибух вулькану. На Пацифіку, на островах Тонґа, були дуже сильні вибухи вулькану. Вибухи попередило 20 землетрусів, получених зі зливами та бурями. Ріка ляви широка на 3 і пів км. Ділають чотири кратери, з яких вибухає полумя високе на 25 метрів.

В Шангаю відбувся великий конґрес Католицької Акції. В конґресі взяли участь представники влади. Мін. фінансів Кунґ виголосив промову.

В Токію арештували 30 провідників секти, котра голосить ідентичність християнської науки з буддійською й шінтоїзмом.

Новий стратосферичний рекорд (22.570 м.) осягнув балюн „Експльорер". Термометер на цій висоті вказував 60 ст. Ц. низше зера.

Світова продукція авт в першім півріччі 1935 р. винесла після американської статистики 2,983.000 штук.

В Уруґваю саранча „лянґостас" знищила великі простори пілъ. Правительство уділило запомоги селянам на суму 50 тис. пезів.

Вуси знов в моді. Академія фризієрської моди в Відні зорґанізувала конкурс стриження і чесання. Диктатори фризієрської моди привернули права горожанства вусам, „бакенбардам" і широким бородам. В моду вводять т. зв. „цісарські бакенбарди".

Гумор. — Я не цікава. — Зося стрічається з Касею на вулиці. Ого, каже Зося, що за шик! — Ідеш певно до театру? — Ні. — Або на концерт? — Ні. — Запросили тебе? — Ні. — Овва... думаеш може, що меме цікавить, куди ти йдеш?

Гумор. — Моя жінка така нервова, що денервується на саму думку, що вона може поденервуватися.

Гумор: — Заґальопувався. — В одній торговельній фірмі сидить шеф і його книговодець. Нараз чути дзвінок телефону. Помічник побіг до телефону і по хвилі говорить: — Пане шеф, фірма Модус і С-ка телефонує, що ми продали їй зіпсуте масло, каже, що ми злодії і ошуканці! — Як ви говорите? — що це значить „ми" злодії і ошуканці, то лише я злодій і ошуканець, а ви є в мене лише помічниками і не маєте права говорити „ми злодії".

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	Основи соціольогії	3.—
Ч. 3.	Спіритизм	2.—
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 5.	Я. Л. Секти й сектанти	0.60
Ч. 6.	С. Томашівський: Петро, перший уніятський митроп. України-Руси	1.50
Ч. 7.	Греко-катол. Церква (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: Преса	3.—
Ч. 9.	Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: Вчасна весна в північній Алберті	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0.60
Ч. 13.	Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: Царство сатани наступає на нас	0.80
Ч. 15.	Борці за Церкву. Ч. ІІ.	2.—
Ч. 16.	Християнське виховання молоді (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: Галицька делеґація в Ризі 1920 р.	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: Галицька Соціялістична Радянська Республика	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: Недільний Дзвін	2.—
Ч. 21.	А. Кругельський: Тилявська Схизма на Лемківщині	1.—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: Три Синодальні Архієреї	0.25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)	0.40
Ч. 24.	А. Ч. Українська молодь Христові	0.60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: Хто такий був Лютер?	0.30
Ч. 26.	Осип Назарук: На спокійнім океані	0.40
Ч. 27.	„ „ Жінка і суспільність	0.50
Ч. 28.	„ „ Жіноча справа	0.40
Ч. 29.	В. Маковський: „Андрей" на засланні	0.80
Ч. 30.	А. Ч.: Террор в минувшині	0.40
Ч. 31.	Еп. Гр. Хомишин: Українська Проблема	1.50
Ч. 32.	Осип Назарук: Вибір звання	0.40
Ч. 33.	о. Б. Кревіцкий: Моя розмова з дослідн. св. Письма	0.40
Ч. 34.	А. Ч.: І-ий Зїзд Молоді	0.40
Ч. 35.	о. С. Вапрович: Про Аргентину	0.40
Ч. 36.	Справа целібату	0.40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція	3.00
о. Д-р Т. Галущинський: Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови	0.20
Д-р С. Томашівський: Десять літ українського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику	2.00
О. Назарук: Роксоляна (повість)	12.00
О. Н.: Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії	0.50
Проф. Л. Коплер: Релігія і політика	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1.06
А. Ч.: На калиновім мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: Католицький журналіст обвинувачений за державну зраду	1.30
Станіслав Лось: За конструктивну політику на Червоній Руси	1.00
Гадяцький Договір	0.50
Осип Назарук: Націоналізм Донцова	0.60
Осип Назарук: Венеція	3.—

НОВА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І пов. і в книгарнях. — **Ціна 40 сот.**

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184+2+додаток 4. Ціна зол. 1.50 з пересилкою зол. 1.80. — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, улиця Ґродзіцких ч. 2., за попередним надісланням грошей.**

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.29 5.31 зол.

Нім. марка 1.25—1.35, фр. франки 34.90 — 35.10, шв. франки 171.70 — 172.20, фунти стерлінґи 26.10 — 26.20, австр. шілінґи 98.50 — 100, чеські корони 19.50 — 20.50, рум. леї 26.50 — 28.00 ліри 31.00 — 33.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 23. ґрудня ц.р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.70 зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.80 „
1 л. молока	0.16 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	5.50—5.65 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на молоко і сметану слаба, на яйця, масло знижкова.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 23. XII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 90 дкґ. за 1 кл.	0.95 зол.
Мол. однор. кури І. кл. за 1 кґ.	0.90 зол.

ЖЕРТВИ

Пані Г. Руденська зол. 5 на Фонд Марійського Товариства Молоді і кличе пані: А. Адльофівну і С. Склепкович.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: Кохай тільки мене.
КАСИНО: Фліп і Фляп.
КОПЕРНИК: Єгипетські ночі.
МАРУСЕНЬКА: Напад на Конґо.
МІРАЖ: Нині нуждар, завтра пан.
МУЗА: Ідемо до щастя.
ПАКС: Остров скарбів.
СТИЛЕВИЙ: Розмріяні очі і ревія.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ, ЩО ПРИ СВЯТОЧНИХ ЗАКУПАХ

єдина

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ"

у всіх своїх склепах у Львові та на провінції

ДАСТЬ ВАМ ДОБІРНИЙ І КОНКУРЕНЦІЙНО ДЕШЕВИЙ ТОВАР

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (хромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — Здрукарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto opłacono ryczałtem.

Рік X. — Львів, неділя, 29 грудня 1935. — Ч. 100 (898)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто ЧСВВ. Львів 505.796

СЛІДУЮЧЕ ЧИСЛО „НОВОЇ ЗОРІ“ БУДЕ СВЯТОЧНЕ. ВОНО ПОЯВИТЬСЯ З ДАТОЮ 7 СІЧНЯ 1936. З ТИМ ЧИСЛОМ „НОВА ЗОРЯ“ РОЗПІЧНЕ ДРУГУ ДЕСЯТКУ ЛІТ СВОГО ЖИТТЯ. СТАНОВИЩЕ ЇЇ ОСТАНЕ ТЕ САМЕ, ЩО БУЛО ВЕСЬ ЧАС: СТРОГО КАТОЛИЦЬКЕ У ВСІХ СПРАВАХ. ВИДАВНИЦТВО ПРОСИТЬ ВСІХ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ ПОШИРЮВАТИ „НОВУ ЗОРЮ“.

Церковне майно віддане в опіку Всч. 00. Парохів повинно бути безумовно обезпечене від крадежі з вломом в

ТОВАРИСТВІ ВЗАЄМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР“

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

ЗЇЗДИ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ

Загальний Зїзд Рідної Школи.

Дня 25 с. м. відбувся у Львові в салі Ремісничої Палати Загальний Зїзд Рідної Школи. Зїзд зачався о год. 10 рано. Делеґатів було коло 280, ґостей понад 60. На салі видно було досить богато жінок. Було також кілька священиків, між ними о. С. Бараник, ігумен ЧСВВ в Дрогобичі. Численно була заступлена українська преса. На Зїзді президіював голова Р. Ш. проф. Іван Галущинський. Зі звіту б. голови виходить, що Р. Ш. мала в шк. р. 1934/35 33 чинні вселюдні школи. В них було 5426 учеників (ць). Всіх ґімназій Р. Ш. було 12 з 1576 учениками (цями). Крім того Р. Ш. веде кілька фахових шкіл у Львові й на провінції та пять бурс. Дитячих садків було 401. Загальне число дітей у садках 15,556. Збірних лекцій було 13, з них користало 418 дітей. Всіх членів у діловому році було 78.332. Р.Ш. мала 82,723,40 зол. недобору. Після звітів велася дискусія, а саме про: 1) фінансове положення Р.Ш., 2)завдання в ділянці виховання української молоді. Дискусія тягнулася до год. 1·45. Після того заряджено півгодинну перерву. — Пополудні наради зачалися о год. 2·40. Проводив проф. І. Галущинський. На салі повно делеґатів. Сильно обсаджена ґалерія. Після відкриття пополудневих нарад референти поодиноких ділів відповідали на заміти дискутантів. Говорили: скарбник Р. Ш. дир. О. Радловський, інспектор народних шкіл Р. Ш. Петро Будз, інсп. середних і фахових шкіл др М. Терлецький і дир. орґанізаційного відділу Л. Ясінчук. Він ствердив, що нема причин до песимізму, бо орґанізаційна сітка Р. Ш. зростає. Відтак Зїзд вибрав головою Р. Ш. дир. Миколу Заячківського зі Львова 209 голосами проти 48. До Гол. Управи вибрано м. і. Впр. о. мітрата Базюка й о. ігумена С.Бараника ЧСВВ. Після вибору Г. Управи встав один з делеґатів і заявив: Рано зложив привіт Зїздови комуністичний письменник Ґаврилюк з Холмщини. Він не мав права складати привіт від Холмщини, бо він жие постійно у Львові. Присутні хіба через непоінформованість оплескували сей привіт. — Оден з делеґатів поставив побажання до Гол. Управи Р. Ш., аби вона поробила заходи, щоб скасували лемківський буквар в школах на Лемківщині і завели той самий буквар, що в інших народних школах. Присутні приняли се побажання оплесками. — Дир. Герасимович відчитав внески і резолюції. Зїзд скінчився по 5 год.

Краєва Конференція „Українбанків.“

У Львові в салі „Української Бесіди“ відбулася 25 грудня 1935 р. краєва конференція Українбанків. На конференцію прибуло 65 представників Українбанків, представники Рев. Союзу Українських Кооператив, Землебанку, Центросоюзу й преси. Др Волошин отворив конференцію й пояснив, чому її скликано. Др Кость Левицький зреферував справу віддовження селянства та кредитової кооперації. Новий енергійний директор Центробанку С. Кузик виголосив реферат про орґанізацію кредитових кооператив та Центральної Каси Української Кооперації. Без поширення кредитових кооператив неможлива кооперативна праця взагалі. Без кредит. кооперації нема сили, котра помоглаб іншим видам кооперації перетривати кризу. В тій важній справі зацікавлені всі види кооперації. Тому головне завдання Українбанків тепер орґанізувати кредитові кооперативи. Капітали можна збирати дрібною ощадністю. Декотрі кооперативи дрібною ощадністю зібрали поважні суми. Пр. село Ляшки Муровані зібрало тим способом 60.000 зл. Дир. Кисілевський виголосив реферат на тему: Деякі питання книговодства. По рефератах вивязалася дуже цікава дискусія. На запити поодиноких делеґатів відповідали др К. Левицький, дир. Кузик і сен. Луцький. В справі співпраці кредит. кооперації зі збутовою промовляв дир. Мартюк. Конференція робила добре враження. В нашій кредитовій кооперації відчувається приплив нової енергії. Вона видержить тяжкі часи.

Десятий зїзд аґрономів „Сільського Господаря“.

В часі лат. свят відбулися в „Сільському Господарі“ у Львові наради десятого зїзду 45 аґрономів, що працюють у тій орґанізації; були й представники Ревізійного Союзу Українських Кооператив, Центросоюзу і Маслосоюзу. Зїзд відкрив іменем „С. Г.“ др Евген Храпливий. Він обговорив висліди дотеперішніх девятьох зїздів, з яких перший відбувся 10 липня 1927 р. — До президії вибрано інж. В. Вакуловського з Рогатина, секретарем інж. П. Зеленого зі Львова. Реферати виголошено отсі: 1) аґротехнічні справи — інж. А. Романенко, 2) зоотехнічні справи — інж. Р. Голод, 3) Хліборобський Вишкіл Молоді — інж. М. Каплистий, 4) пасічничі і садівничі справи — інж. М. Боровський, 5) меліораційні справи — інж. І. Лапчук, 6) поширення селянських плянтацій цукрового буряка — др Е. Храпливий. По цих рефератах відбулася дискусія й обговорено ще професійні справи аґрономів, орґанізаційну працю „Сільського Господаря“ та висліди аґрономічної праці до цього часу, які з року на рік все кращають.

Большевики ладяться до війни в Азії

Що про се оповідає монґольський князь?

Лондонський „Дейли Телеґраф“ звідомляє: Монґольський князь Ентурга, котрий утік з совітської території до Пекіна, оповідає, що большевики поспішно лагодяться до війни. Коло Урґи зорґанізували вони т. зв. Чужинецький Леґіон в силі коло 10.000 людей, зложений головно з представників ріжних сибірських племен. Той леґіон має кавалерію на верблюдах і танки. Дисципліна в нім дуже остра. Коло Урґи є три аеродроми, на однім з них князь Ентурґа нарахував коло двіста літаків, між ними і великі бомбовози.

Що ми дали

в 100 числах Нової Зорі за 1935 р.

Сим числом замикаємо десятий річник нашої газети. Він стояв під знаком двох ювилеїв: 50-ліття Станиславівської ґрекокатолицької Дієцезії й 10-ліття „Нової Зорі“. Обом подіям „Нова Зоря“ присвятила великі числа. Перше число „Нової Зорі“ в 1935 р. присвячено 10-літтю появи першого її числа. В тім числі є м. і. отсі замітніші статті; „Завдання католицького часопису“ Преосв. Гр. Хомишина, „Оснування й початки „Нової Зорі“, „Роля Нової Зорі“ й інші. Ті статті се причинок до історії української католицької преси. Крім того в ювилейнім числі зачато печатати „Покажчик змісту всіх дотеперішних річників Нової Зорі“. Такий покажчик потрібний тому, бо великої маси цінних матеріялів з українського життя, печатаної в „Новій Зорі“ за 10 літ, без такого покажчика майже неможливо використати. „Нова Зоря“ перша з українських часописів рішилася видати такий покажчик. Праця над ним вимагала численних засідань і великого труду та уваги. Про значіння покажчика була окрема стаття в І. ч. пера о. Луканя ЧСВВ.

Великодне число „Нової Зорі“ присвячене було ювилееви 50-ліття Станиславівської Дієцезії. В нім поміщено м.і. отсі замітніші статті: „Нарис історії Станиславівської Дієцезії“ з ілюстраціями всіх дотеперішних станисл. Епископів, „Станиславівська Дієцезія в 1935 р,“ „Василіянські монастирі в Станиславівській Епархії“, „Книжки і брошури „Нової Зорі“ і „Правди“ та богато інших цікавих статтей.

Під ідейним оглядом „Нова Зоря“ стояла на становищі, котре сформулував головний її Фундатор і Опікун, Преосв. Гр. Хомишин, отсими словами:... „щоб сей часопис витривав на занятім досі становищі, та щоби простолінійно, неустрашимо і без всяких зайвих та шкідливих компромісів дальше боронив і поширював засади надприродної віри й етики, як також життя катол. Церкви на всіх полях діяльности українського народу і тим способом причинився до його життевого розвитку та двигнення.“—„Нова Зоря“ стояла весь час на тім становищі, хоч се викликало нераз великий крик ріжних лібералів і псевдокатоликів.

З більших праць були напечатані в „Новій Зорі“ в 1935 р.: „Католицизм чи субективізм.“ Се полемічна стаття Преосв. Григорія Епископа Станиславівського, в обороні знаменитої книжки о. Мартинюка ЧСВВ про безженність духовенства, нападеної в „Ділі“ відомим Єремією Теольогом. В справі целібату „Н. Зоря“ помістила ще в чч. 75, 76 і 77 статтю проф. Ренануса „Безженність священиків.“ Обі статті видано й окремою відбиткою. Ся брошура дуже актуальна, бо ріжні сектанти і замасковані вороги сили католицизму не дармують.

В чч. 93, 94, 95 „Нової Зорі" перепечатано пастирський лист Преосв. Григорія Хомишина п. з. „Національна чи обявлена віра або розвал чи шлях творчости." В нім Преосв. Григорій взиває католиків, щоб закладали свої власні організації. За сей самозрозумілий заклик накинулися ліберали й радикали на сивоволосого Владику. Осудила сей лист також „Мета" в ч. 46 з 1935 р. — До історії Чина СВВ відноситься праця о. Романа Луканя ЧСВВ „Василіянські Монастирі в Станиславівській Епархії" в чч. 31, 35 і 37 „Н. Зорі." Наша інтелігенція часто не знає жерел української історії. Тому „Н. Зоря" напечатала виїмки з нашого найстаршого літопису п. з. „Міжусобиці на Руси" в чч. 5, 6, 12, 13, 16, 18, 20, 21, 23, 25, 27, 32, 34, 36, 38, 40, 42. Напечатання сих виїмків мало ще вказати, як негативізм наших верхів руйнував нашу Київську Державу. Подібну ціль мало напечатання історичного реферату „Чому впала стара Галицько - Волинська Держава" в ч. 50 і 51 „Н. З." Третя праця того самого автора „Народні бунти на Україні в X—XIII століттях", напечатана в чч. 53, 54, 55, 57, 59, 60, виказує негативну ролю народних повстань проти наших князів на розвій української держави і на її долю. Автор виступив проти ідеалізування „народних рухів" на Україні декотрими нашими істориками.

Сучасному положенню українського народу присвячені дві праці. Перша се докладний реферат і рівночасно критика книжки польського ендецького діяча і публіциста А. Гертиха п. з. „За програму окраїнної політики." Печатання сеї політичної студії, мимоходом сказавши — одинокої в нашій публіцистиці, зачалося ще в 1934 р. в чч. 78, 82, 86 і 90 та в 1935 р. продовжувано його в чч. 2, 7, 12, 15, 22, 24, 26, 28, 30, 34, 36, 42, 45, 49, 68, 71, 81, 90.

З приводу VII Конґресу Комінтерна появилися в „Н. Зорі" три статті 1) Конґрес Комінтерна, чим він інтересний для католиків, 2) Гри сучасні сили: католицизм, фашизм і большевизм і 3) Католицизм і большевизм в чч. 62, 63 і 64. В них обговорено, як католицькі організації повинні поступати супроти зміненої тактики комуністів.

Про наших еміґрантів в Аргентині помістила „Н. Зоря" в чч. 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51 цікаву працю пера о. Степана Вапровича п. з. „Про Аргентину і тамошню українську еміґрацію". Се перша українська праця про Аргентину. Вона вийшла окремою відбиткою.

Дуже богато місця присвятила „Н. Зоря" справам української молоді. А саме в чч. 61—64 напечатано працю о. І. Назарка ЧСВВ п. з. „Молодь, її сучасний стан в ріжних краях Европи". — Друга праця се статті про т. з. „Зїзд молоді в Станиславові". Вони появилися в чч. 52 і 54. З огляду на вагу справи обі сі праці видано окремими книжечками. — Про нашу молодь ґімназійну принесла „Н.Зоря"11 жерельних статтей в чч. 71, 73, 74, 75, 78, 79, 82, 83, 84, 87, 91. Се опрацювання анкети переведеної між учен. VII і VIII кл. одної з львівських українських ґімназій. В тих статтях є образ матеріяльного положення, стану здоровля і духового обличчя нашої ґімназійної молоді. В чч. 76, 79, 81 і 84 напечатано працю п. Араміса п. з. „Календарна prosperity". В ній подано критичний огляд 20 українських календарів, в тім 2 (виразно: двох) католицьких: „Готовсь" і „Календаря Місіонаря". Сей огляд потрібний тому, бо велика частина української суспільности просто не читає нічого більше крім календарів. Такої докладної оцінки наших календарів не приніс ні оден часопис, ні оден журнал.

Дальше „Н. Зоря" зачала печатати опис подорожі дра Осипа Назарука до Риму п. з. Roma Aeterna досі в 22 числах. Продовження опису тої подорожі до Риму буде в слідуючім річнику „Н. Зорі".

Дня 2 і 3 XII. 1935 відбувся у Львові Перший Український Педаґоґічний Зїзд. „Н. Зоря" подала звіт з перебігу зїзду в ч. 85. Крім того в ч. 95, 96, 97 принесла критичний огляд резолюцій Зїзду. Дотепер ніодна з українських ґазет в Польщі не принесла такого докладного критичного огляду вислідів праці Зїзду.

Українська суспільність сильно відчуває брак практичних вказівок про спірні вислови і звороти української мови. Ґраматики не можуть тим займатися. В „Н. Зорі" напечатано на ту тему досі 6 статтей в чч. 86, 88, 91, 92, 95, 97. В слідуючім річнику буде продовження сеї праці.

З більших замітніших статтей треба ще згадати про історію нашої греко-кат. Церкви і про історію Унії, статті в чч. 1, 4, 5, 6, 10, 14, 18, 20, 31, 35, 37, 58, 66, 67, 68, 76, 78, 84.

Значне число статтей присвятила „Н. Зоря" українській політиці, м. і. в чч. 3, 4, 6, 11, 16, 18, 19, 23 (дві статті), 35, 40, 42, 47, 50, 51, 53, 56, 57, 60, 69, 72, 76, 82, 86, 88, 89, 93. В них докладно обговорено м. і. справу соймових і сенатських виборів, відношення парляментарних репрезентацій Галичини і Волині і т. д. Статті були часто полемічно забарвлені.

Про міжнародну політику були статті в чч. 4, 8, 9, 10, 12, 16, 21, 31, 32, 33, 39, 44, 57, 61, 65, 67, 82.

Крім того „Н. Зоря" принесла описи закордонних кореспондентів про життя закордоном в чч. 52, 55, 57, 60, 65, 69, 74, 75, 76, 94.

Про мистецтво були статті, рецензії, описи мистецьких вистав і т. п. в чч.: 7, 16, 33, 39 (Про фільм Голгофта), 52, 71, 86 (Про фотоґрафічну виставку) і 96 (Про наших професійних музик).

Про пресу були статті в чч. 8 (Українська преса в Галичині й на Волині в 1934 р.) і 23.

Економічні статті були в чч. 10, 11, 19, 65, 68, 74 (Про наш промисл), 97. Господарське положення нашого села описано в обширних статтях в чч. 35, 40, 55, 65, 98. Статті написані безпосередними обсерваторами сільського життя.

Про українську релігійну драму були статті в чч. 34, 36, 38, 39. В них безсторонно оцінено пєсу Лужницького „Посол до Бога", на котру несправедливо нападали в ліберальній пресі.

Про релігійне життя українського народу були статті в чч. 39, 40, 53, 58, 71, 81, 96.

В 1935 р. „Нова Зоря" помістила ряд звітів зі зїздів і зборів українських релігійних, культурно-освітних і господарських установ. Зїзд Ріди. Шк. в чч. 3, 5, 11, 13, 15, 16. Збори Земельного Банку 26, т-ва „Відродження" 27, спортового товариства „Сян" в Перемишлі 28, Народ. Торговлі в чч. 5, 7 і 8, Ювилейний Зїзд Марійських Дружин Пань в чч. 13, 14, 15, 17, 19; збори РСУК 17, 18 і 19; збори Мар. Т-ва Пань в ч. 18; Збори Союзу Українок в чч. 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 32, 33 і 35; збори НТШ в ч. 24; збори Сіль. Господаря 25, 28, 29, 32, 33, 37; Маслосоюзу 25, 26, 27, 29, 33 і 34; спортове т-во „Україна" 26; т-во „Сокіл-Батько" 30 і 35; т-во Опіки над Еміґрантами 33; збори „Центросоюзу" в чч. 44 і 45; „Карпатії" 47 і 49; збори т-ва „Охорони Военних Могил" в ч. 48; Луговий Здвиг в ч. 59; відкриття вистави мап в НТШ в ч. 94.

З викладової салі напечатано звіти в чч. 4, 8, 9, 14, 15, 16, 17, 19, 21, 35, 39 (Виклад проф. Ст. Ґрабского про большевизм), 42, 47 і 49 (Чи письменник мусить мати світогляд?), 43, 44 (Українська справа й польська молодь), 75, 96 і 100.

Довше оповідання Василя Маковського п. з. „Стременне" в чч. 7, 8, 9, 10, 11 і 31.

Про церковне життя були статті в чч. 81 (Церковні Брацтва) і 96 (Справа коляди). Крім того в кождім числі новинки і дописи з релігійно-церковного життя українського народу і чужих народів.

Правничі справи обговорені в чч. 43, 53, 88 і 93.

Жіночим справам присвятила „Н. Зоря" м. і. статті в чч. 17, 19, 20, 21, 25, 26, 29, 47, 66 і 100.

Дописи з Галичини і з інших українських земель під Польщею та з самої Польщі напечатано в чч. 2, 3, 5, 7, 8, 11, 13, 14 (Унійний рух на Волині), 17, 19, 23, 25, 26, 27 (три дописи), 28 (два дописи), 29, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 49, 51, 52, 59, 62, 65, 72, 73, 74, 75 і 77 (Унійний Зїзд в Пінську), 78, 85, 95, 96.

Доцінюючи велике значіння ґумору в життю навіть найповажніших читачів, „Н. Зоря" помістила 20 ґумореcок в чч. 1—4, 17, 24, 28, 31, 41, 58, 61, 62, 63, 64, 69, 70, 71, 73, 87 і 91. Кромі того приносила богато дрібних дотепів.

В кождім недільнім числі давала „Н. Зоря" статтю про літературу, науку або мистецтво. М. і. були статті про Українську Загальну Енцикльопедію в чч. 22, 50, 51, 52 і 64 пера о. Макарія Карівця ЧСВВ; Сучасне західно - українське письменство в ч. 48. Наші видавничі справи в ч. 88; Тінь на УЗЕнцикльопедії в ч. 12 пера Араміса; „Мукачівський епископ Андрій Бачинський" пера мґра Ю. Грабовича в чч. 1 і 4; „Книжки і брошури „Нової Зорі" і „Правди" в чч. 31, 32 і 34. „Католицькі видання" в ч. 98 пера Ол. Моха, видання „Української Бібліотеки" І. Тиктора оцінено в чч. 60 і 62. В відділі ЛНМ (часом також окремо) приносила „Н. Зоря" огляд нових книжок, нпр. в чч. 10, 11, 14, 16, 20, 24, 26, 28 30, 31, 34, 36, 38, 42, 44, 46, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 60, 66, 68, 71, 72, 74, 79, 84, 88, 94 і 95.

В 1935 р. впровадила редакція „Н. Зорі" новий відділ п. з. „Україніка." В нім відмічувано статті про українські справи, поміщувані в ріжних чужих журналах. Гл. чч. 73, 81, 86, 90.

Про наради і конференції подано звіти в чч. 11, 27, 28, 78, 79. Про Католицьку Акцію були статті в чч. 13, 14, 25.

Життя в Совітах і на Рад. Україні описане в чч. 19, 21, 22 і 80.

„Н. Зоря" цікавилася життям білоруського народу в чч. 12, 17, 21, 28, 40, 50 (Білорусини в Вильні, їх освітні, політичні і наукові організації), 58 (Чому Білорусини бойкотують вибори до польського сойму?). Се огляди з білоруських і польських ґазет.

Про українські міста в Польщі була стаття в ч. 71.

З цікавіших поодиноких статтей були напечатані в „Н. Зорі" ще слідуючі статті: Календарна справа в ч. 33; про фахове шкільництво в ч. 45; про ремісничу молодь в ч. 25; про релігійне виховання малих дітей (знаменита стаття пані Евгенії Шарковой) в ч. 87; про Українців за морем в чч. 85 і 99; про відношення Ватикану до війни в ч. 94, про німецьку політику і німецьку державність в чч. 4, 10, 12, 16 і 21; про смерть Марш. Пілсудского в чч. 35 і 37 і богато інших.

Вкінці треба згадати окремий дуже важний відділ „Огляд преси". В кождім числі поміщувано передруки з української преси або переклади з чужомовної преси. Ми поміщували тільки найзамітніші статті з інших ґазет, майже все в цілости. Тому читачі „Н. Зорі" мали перегляд великої скількости ґазет краєвих і заграничних, чого в такій мірі не мали навіть читачі наших щоденників. А саме в „Огляді преси" напечатано в „Н. Зорі" в 1935 р. статті з отсих українських ґазет: „Діло" 28 статтей (або уривків), „Гром. Голос" 4, „Новий Час" 4, „Батьківщина" 4, Український Бескид" 3, „Мета" 2, „Українська Нива" 2, „Українські Вісти" (новий щоденник у Львові) 2, „Українські Вісти" (Канада) 2, „Вістник Станиславівської Епархії" 1, „Жіноча Доля" 1, „Жінка" 1, „Нове Село" 1, „Українська Молодь" (Злучені Держави Північної Америки) 1, „Місіонар" 1, „Народна Справа" 1, „Український Ветеран" 1, „Вістник" 1, „Земля і Воля" 1, „Рідна Школа" 1, „Манджурський Вістник" 1, „Українське Юнацтво" 1, „Наш Стяг" 1, „Наш Прапор" 1. Разом 66 оглядів з 24 українських часописів.

З польських ґазет поміщено: з „Куріера Львовского" 15 статтей, з „Ґлосу Народу" (Краків) 9, з „Часу" 10, з виленського монархістичного „Слова" 11, з „Ґазети Польскої" 9, „Ілюстрованого Куріера Краковского" 5, „Веку Нового" 5, „Бюлетеню Польско-Українського"5, „Га-

зети Косьцельної" 2, „Роботніка" 2, „Варшавского Дзенніка Народового" 2, „Експресу Вечорного" 2. По одній статті з газет: „Роля Католіцка", „Куріер Віленьскі", „Польска Збройна", „Польонія", „Глос Пшемиелово-Гандльови", „Мали Дзеннік" (з Непокалянова, видають Францішкани), „Куріер Варшавскі", „Гонец Варшавскі", „Куріер Порани", „Проблеми", „Бунт Млодих", „Волинь" і „Wiadomości Literackie" 1. Разом з 25 польських газет 91 оглядів. — З російської преси було 12 оглядів. — З французької преси напечатано переклади з отсих часописів: „Еко де Парі" 4, „Журналь" 4, „Репюблік" 3, „Парі Міді" 3, „Л' Евр" 3, „Матен" 3, „Фігаро" 2, „Аксіон Франсез" 2, „Жур" 2. По одному: „Попілер", „Л'Іманіте", „Птіт Парізієн", „Ля Кроа", „Віктоар", „Ентрасіжант", „Ля Ві Інтелектуель". Разом з 17 французьких газет подано 34 огляди.

З 7 англійських газет подано 18 статтей (або уривків), а саме: „Дейли Телеграф" 4, „Дейли Мейл" 5, „Ню Кроникл" 3, „Таймс" 2, „Дейли Експрес" 2. По одному оглядови: „Івнінг Нюз" і „Стар".

З італійських газет використано: „Джорнале д' Італія" 2 рази, „Мессажеро" 2, „Газетта дель Пополью" 1.

З німецьких часописів взято 5 оглядів преси, а саме: „Кельніше Фолксцайтунг" 1 (з ювилейного числа), „Вельтбігне" 2, „Германія" 1 і „Фелькішер Беобахтер" 1.

З двох жидівських газет взято 6 оглядів: „Хвіля" 5 і „Наш Пшеґльонд" (варшавська жидівська газета) 1.

З американсько-англійської преси напечатано оден огляд преси, а саме з „Ню Йорк Геральду."

В кождім четверговім числі були: „Лікарські фейлєтоники", медичного і гігієнічного змісту, переклади звичайно з праць найславніших професорів медицини і т. п.

Всіх чужих статтей в „Огляді преси" було в сім річнику 242, з того з українських газет 66.

З наведеного короткого перегляду змісту річника „Нової Зорі" видно, що редакція і співробітники докладали всіх старань, щоб по можности дати огляд не тільки українського життя у всіх його формах і краях. Богато уваги присвячено новим духовим струям в Европі: гітлеризмови, фашизмови й большевизмови.

З більших праць пороблено відбитки і видано їх окремими брошурами. В 1935 р. появилися слідуючі брошури „Н. Зорі": 1) І-ий Зїзд Молоді, його резолюції та його ґенеза, представлені з католицької точки погляду, стор. 32. 2) Вибір звання, ст. 78. 3) Аргентина. Українська еміґрація в ній. Сторін 31. 4) Справа целібату. Статті Преосвященого Григорія Хомишина і проф. Ренануса. Сторін 70. Чотири брошури в сих часах тяжкої кріси се досить богато. Є орґани, що не видали ні одної. Коби тільки наші католики розкупили їх.

Кождий католик знає, що видавання католицької газети дуже потрібне особливо в сих часах деморалізації. Одначе се вимагає значних грошей. Тому наші передплатники повинні вислати якнайскорше цілорічну передплату на 1936 рік. І то не лише самі повинні прислати передплату, але ще й других спонукати до висилки передплати. Бо колиб число передплатників зросло хоч втрое, ми моглиб приступити до видавання католицького щоденника. Без католицького щоденника шкода говорити про католицьку пресу. Робимо все можливе, щоб держати „Н. Зорю" на відповідній висоті. Матеріяльне забезпечення газети залежить від точности передплатників. Крім того передплатники і симпатики нашої газети повинні присилати нам дописи з місць головно про цікавіші прояви зорґанізованого католицького життя. Коли католицька суспільність подбає як слід про свою добру пресу, то може очікувати без трівоги кращого завтра.

Розуміється, всякі вказівки й домагання щодо змісту нашої газети та способу її редаґування беремо дійсно радо під розвагу і просимо присилати їх.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

ОГЛЯД ПРЕСИ

„Людовий Фронт" в Польщі

Повстав під впливом комуністів і масонів.

„Глос Народу" в ч. 340 з с. р. помістив отсю статтю:

„Роботнік", орґан ППС, дуже вдоволений з конґресу Людової Партії. Вправді конґрес не здійснив на 100% надій, які покладав на нього польський соціялізм, але не дасться заперечити, що декотрі рішення йдуть по лінії замірів ППС. Отже конґрес не пішов на вудку протикатолицької аґітації, ба навіть всупереч соціялістичній доґмі відкинув домагання відділення Церкви від держави. Не станув також на ґрунті соціялістичного інтернаціоналізму, але навпаки — в окремій резолюції підчеркнув конечність плекання „національних" почувань і підпирання „польськости" на окраїнах. З другої сторони приємно мусіла звучати для соціялістичних душей ухвала в жидівській справі. Конґрес залагодив її жадаючи рівноправности (! — Ред. „Ґ. Н.") для Жидів і спомагання еміґрації. Неначеб на тій платформі дійсно можна було розвязати се скомпліковане питання!... Приємна для ППС мусить бути також ухвала про вивласнення великих земельних посілостей без відшкодування, бо вона дуже радикальна. Та без сумніву найприємніше для наших соціялістів рішення конґресу про готовість Людової Партії — співпрацювати з ППС. „Роботнік" витає його особливо сердечно і бачить у ним заповідження повстання „Людового Фронту" в Польщі. І дійсно се рішення конґресу має в сій хвилині найважніше значіння для держави й суспільности. Здійснення інших рішень буде чекати „ліпших часів"; а се повинно бути здійснене вже сьогодні, безпосередно по конґресі.

Члени „Людового Фронту."

„Людовий Фронт", як блок лівих партій, має свій початок у Франції. Повстав він там перед роком як політичний блок до оборони держави перед „фашистівським переворотом", т. зн. перед диктатурою. Повстав, як загально відомо, з натхнення комуністичної партії та при співучасти масонерії. Сьогодні обіймає три великі французькі партії: комуністичну, соціялістичну (СФІО) й радикальну.

Ідея „Людового Фронту" в Польщі представляється дещо інакше. Вийшла від ППС, але має підтримку комуністичної партії. Дуже часто в останнім часі доносила преса про оферти, складані польською „Компартією" ППС - ній і Людовій партії в справі спільного „фронту." Ті оферти зустрічали все відмову, а „Пяст" перед кількома місяцями навіть подрібно узасаднював, чому людовці не можуть іти спільно з комуністами. Та крім правовірної „Компартії" є в Польщі ще друга комуністична партія (річ ясна нелеґальна), а саме партія відступників — „троцкістів." Не богато знаємо про неї. Та се, що знаємо, вистарчає, щоб здати собі справу з її духового обличчя. Партія „троцкістів" повстала як опозиція проти офіціяльного комінтерну, занадто „уміркованого", і настроєна більше революційно ніж комінтерн.

Напередодні конґресу Людової партії „Роботнік" довів, що партія „троцкістів" лучиться з ППС та її члени громадно переходять до соціялістичної партії. Додаймо, що найблизший союзник ППС се „Бунд", партія жидівських революціонерів, і що також та партія має бути одною зі складових членів замірюного „Людового Фронту." Врешті треба собі усвідомити, що й т. зн. санаційна лівиця стремить до тісного порозуміння і співпраці з опозиційною лівицею, т. зн. передовсім з ППС. „Санаційна лівиця"... Знаємо добре, що значить сей термін. Се законспірована масонська ґрупа, котра, як вже загально відомо, наликама безладдям в таборі санації спув далеко йдучі плани, щоб не стратити „влади над душами" в Польщі. Характеристична під тим оглядом брошура п. Петра Скарги (криптонім визначного представника санаційної лівиці) п. з. „Спадок без тестаменту." Її зміст у кінцевім заключенні, що опозиційна й санаційна лівиця повинні йти спільно.

Людовці в тім товаристві.

Так у світлі фактів представляється соціялістична концепція „Людового Фронту" в Польщі. Частина преси називає її спробою відновлення „Центролівиці." Одначе се очерклення помилкове. Ідея висунена ППС-ю полягає на відрізанні від того будучого блоку центральних й умірковапих партій, а на поширенні його на крайно ліві елементи, так з опозиції як і санації. Повне здійснення сего плану далоб у висліді зеднання елементів: комуністичних, соціялістичних, масонських і жидівських революціонерів. Щож можуть робити в тім товаристві людовці? Певно всміхається їм блок партій, що викликавби в суспільности велику акцію, котра змірялаб до ліквідації теперішнього режіму. Та се цілком негативна програма того „фронту." А маємо переконання, що людовці не дотримають кроку тому товариству в здійснюванні його „позитивної" програми. Бож прецінь не можуть мріяти про те, щоб соціялісти, троцкісти і „будівці" зрезиґнували зі своєї програми, а приняли програму Людової Партії. В тих умовинах вони сталиб знаряддям політики, котра не має нічого спільного ні з добром держави, ні навіть з добром села. Вільно врештою сумніватися, чи проспівене селянство піддержалоб „Людовий Фронт", в котрім першу скрипку ґратимуть маркеністи і жидівські революціонери.

Отже помисл „Людового Фронту", з котрим виступає „Роботнік", згори засуджений на смерть. Та інакше представляється справа з офертою, котру конґрес Л. П. вложив на руки ППС. Вже нині з різних закутин краю дістаємо відомости про „братання" членів Л. П. з членами ППС., як також, що дуже знаменне, з лівими орґанізаціями санації, як „Союз Польського Вчительства", „Стшелец" і т. п.

Напевно й ся концепція нереальна на дальшу мету. Маркізм сварить з інтересами рільництва. Одначе наразі те „братання" соціялістичних, ліво-санаційних і людових елементів може викликати деяке, навіть велике замішання в умах і в практиці. І сего наслідку рішень конґресу Л. П. не можна легковажити. — В. З.

Примітка Ред. „Нової Зорі": Отся під оглядом інформаційним знаменита статейка має в собі на нашу думку деякі помилки в витяганню внесків з фактів і подій. І так нам здається, що автор думає занадто оптимістично, коли твердить, що помисл „Людового Фронту", котрий заступає „Роботнік", згори засуджений на смерть. Зовсім ні. Хоч в тім „Фронті" зібрані партії, котрі заступають нераз противні собі інтереси, одначе той „Фронт" може дуже добре жити і розвиватися аж до часу поки цілковито схаотизує суспільність і доведе державу до такого стану, до якого довели її українські партії на Великій Україні. В ненормальних часах напрям ділання партій не дуже залежить від інтересів, які ті партії репрезентують. В більшій мірі ніж інтереси ділають різні інші сили. Все те страшно спрактикував на своїй шкірі український нарід. А те, що зачинає тепер діятися в польськім партійництві, пригадує нам нашу недавну історію. Ті дві появи такі подібнісенькі як дві каплини води. Не даром пок. маршалок Пілсудский так виступав проти партійництва: пророчував, до чого воно стремить.

Найголосніший аґітатор Франції

Найголосніший аґітатор сучасної Франції, „провідник хлопів", називається Dorgeres (Доржер). Таких величезних селянських віч, які вміє скликати сей аґітатор, Франція ще ніколи не бачила. На чім полягає таємниця його успіхів? На способі його аґітації, котрий основно ріжниться від дотеперішнього способу публичних промовців Франції. Ліві пресові орґани, ворожо настроєні до нового аґітатора (бо він правий і монархіст), пишуть про се так:

Франція се країна благородної патетичної вимови, тимчасом Доржер виголошує промови грубі, перчені, наскрізь плебейські. Він знає хлопську авдиторію й уміє її розвеселити. Удає то хлопського сина, хоч він панського роду, здається навіть ґрафського, то знов грає ролю местника хлопської кривди. Говорить, що вичистить Францію ґралями від гною, вичистить від усіх республиканських злочинців і драбуг, парлямент від злодіїв. Правдиве його назвиско має бути d' Halluin. Яке його відношення до Ля Рока, шефа орґанізації „Огненних Хрестів", невідомо.

Американський сенатор про Японію

Предсідник закордонної комісії американського сенату сенатор Пітман заявив американським журналістам м. і.: Тільки дві річи можуть зрефлектувати Японію: фльота Великої Британії і фльота Злучених Держав Північної Америки. Якби сі дві фльоти відбули рівночасно спільну демонстрацію на Спокійнім Океані недалеко Японії, то Японія опамяталасяб без одного вистрілу. Велика Британія свідома того, що коли Японія осягне цілковиту контролю над Китаєм, то стане наймогутнішою державою на світі. Тому Велика Британія вицофується з італійсько-абісинського конфлікту. Ми, Американці, маємо вже досить примилювання Японців. Японські делеґати на морській конференції в Лондоні заявили, що Японія мусить мати рівну фльоту зі Злученими Державами. Скорше чи пізніше мусимо зачати боротьбу з Японією за своє істнування. Опанування Китаю се перший крок японської імперіялістичної програми, котра має ціль опанувати також західні побережжа Злучених Держав, Мехіка і Полудневої Америки.

ПРОБЛЕМА ЖІНКИ

в літературі Радянської України.

Дня 15. XII. в салі „Української Бесіди" проф. Я. Гординський виголосив відчит п. з. „Проблема жінки в літературі Радянської України". Прелеґент вибрав 60 тамошних великих повістей і романів, найбільше характеристичних. Жінка має не надто велику ролю в радянській повісти. Декотрі автори стараються відсунути жінку з повістевої акції. В деяких повістях жінки мають тільки підрядні ролі. Радянські письменники розгортають жіноче питання на комуністичній основі. Большевики зрівняли женщину у всім із мущиною і думали, що в той спосіб вирвали її з „хатнього рабства" і розвязали жіноче питання. Та справжне життя не далося взяти в тісні рамки комуністичної доктрини. В радянських українських повістях жіночі постаті безрелігійні. Бувають повісти, в яких представлено також жінок активно ворожих до релігії. Всі протирелігійні виступи жінок в повістях — нетактовні й навіть хамські. Протирелігійні дотепи дуже недотепні. Рідко трафляються повісти, в яких не зачеплено релігії. Протирелігійна тенденція дуже понижує мистецьку вартість радянських повістей. Коли ж говориться про релігію неворожо, то й тоді вона представлена як щось далеке, переборене, музеальне. Типи жінок старших поглядів, що не забули ще релігії, заповняють сатиричні романи і повісти, нпр. жінки в романі „Фальшива Мельпомена" Юрія Смолича. Ті жінки старих поглядів представлені як непрактичні пережитки, що замість приняти реальну дійсність такою, як вона є, віддаються мріям, своїм почуванням.

Нові жінки в українській радянській літературі активні, ударниці. Словом, суспільні активістки. В відношенню радянської жінки до мужчини першорядну ролю грає політичний мотив. Кохання має виразно партійний підклад. Зрада партії нищить кохання. Комсомолка покидає хлопця, про котрого довідалася, що він зрадив партійні засади. Інший тип жінки представлений в радянських українських повістях — се тип жінки чекістки. Зобразив її Мих. Хвильовий у своїй „Повісти про санаторійну жону". Героїня повісти Хвильового Майя кохає божевільного „Анарха", бо хоче довідатися від него про анархістичну організацію. Одначе коли завважила, що він божевільний, думала, що для неї пропала насолода: повести ще одного до тюрми й на смерть. Одначе Анарх, хоч божевільний, хоче їй зробити приємність і — відбирає собі життя. (Тут референт відчитав цікавий уступ з тої повісти). Крім того в українських радянських повістях представлені жінки провокаторки, шпигунки й інші типи не тільки большевицьких активісток. В деяких повістях представлені жіночі типи, що борються з комуністичним ладом.

Найновіші радянські повісти представляють жінок, що здійснюють пятилітку. Се освічені жінки інжинірки, агрономки. Для них приватне, родинне життя се „епізод", се щось маловажне. Отже ідеал жінки в радянській літературі зовсім змінився в порівнанню з передреволюційним ідеалом. Ідеалізують своєрідний суспільницький героїзм. В деяких радянських повістях підкреслюється героїзм уличниць. Типи вуличниць в рад. літературі борються за революцію і під впливом тої боротьби перероджуються духово і стають пожиточними членами соц. суспільности.

Українські радянські повістярі не витворили виразного типу жінки пролетарки, робітниці. Оскільки такі типи є, то вони виходять невиразні й невикінчені. Зате типи жінок селянок виходять виразніше. Красні типи жінок в тих повістях, що змальовують теплі, ніжні материнські почування жінок, нпр. в повісти А. Головка „Мати", „Можу", „Бурян". Отже родина на радянській Україні розбита неспроможністю нести тягар супружого життя і ще більше большевицькими реформами, що намагаючись „визволити" жінку, вириває їй зпід ніг сімю...

Як представляють рад. письменники дітей у своїх повістях? Діти виступають проти егоїстичної любови родичів супроти них (дітей). Одначе розлука з матірю відбивається катастрофально на них. Сій справі присвячено мало повістей. Повістяр Микитенко дав образ життя безпритульних хлопців. Воно жахливе, звіряче. Про дівчат Микитенко не згадує. Вихвалюване письменниками соціялістичне будівництво се змора для української радянської повісти. Надто часто переміняє урядовий натиск українську літературу в безвартісну агітку. Типи жінок в сих повістях якісь нежиттеві, небогато мають в собі людського, живого. Радянська повість дала, з вини урядових кол, надто скривлений образ дійсности. В повістях українських радянських письменників вичувається несмілий протест проти змеханізування жінки.

Большевики не розвязали жіночого питання. Бо відірвання женщини від родини, від семейного життя, привело женщину до катастрофи. Се заломання жінки можемо обсервувати в радянських повістях. Таксамо рад. письменники показали, яка шкода для дітей, коли розібється родину. Відчит тривав годину і був дуже цікавий.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

На честь новокреованих кардиналів італійська амбасада при Апостольській Столиці видала приняття. На нім були всі кардинали, дипльоматичний корпус, сенатори, посли й ріжні инші церковні та світські достойники.

Орґанізаційний Комітет всесвітної вистави католицької преси в Ватикані постановив зарезервувати окремий павільон для наукових і пропаґандових видавництв католицьких заведень висших студій і поручив о. Джемеллієви, ректорови катол. університету в Медіоляні, звернутися в тій справі до заінтересованих установ.

В Ужгороді в честь св. Йосафата відбулися 3 академії, а саме 24, 25 і 30. XI. ц. р. Першу уладило Товариство Українських Католицьких Студентів, що його основав ц. р. о. Хр. Миськів ЧСВВ в Інтернаті ужгородських ОО. Василіян. У всіх точках академії виступав ясний український національний характер. — Другу академію уладило Апостольство Молитви при церковній дівочій горожанській школі СС. Василіянок. — Третю академію в честь св. Йосафата уладив „Самообразовательний Кружок" питомців у Духовнім Семінарі в Ужгороді. Слід зазначити, що в згад. Семинарі (де переважає мадярська струя!) відбулася академія в честь св. Йосафата щойно перший раз. На академію запрошено найширшу публику. В декорації салі українські ленти видніли „тільки на лік", у кутиках. На програму зложилися: Папський Гимн, Владико Отче, декл. Смерть св. Йосафата, музика Молитва св. Йосафата, проповідь — св. Йосафат взір Апостола Унії й ряд інших пісень (світських). Деякі наші закарпатські браття по своїм звичаї всюди в точках тої третьої академії (навіть у віршах і піснях) завзято викидали згадку про Україну й про все, що українське. Згад. проповідь почали говорити по латинськи, всередині кн. Волконского цитували по мадярськи (!!), а закінчили словацьким віршом. ...Як ми вже зазначили, ужгородський Духовний Семинар досі перший раз уладив згад. академію, та це мабуть тому, щоб не полишитися позаду навіть від Римо-католицького Духовного Семинаря в Празі, що 14. XI. ц.р. уладив величаву академію в честь св. Йосафата в прияві Апостольського Нунція й Кардинала в Празі. — (л).

ОСИП НАЗАРУК 22)

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Столиця Апостольська

III. Via Appia, Цариця всіх доріг.

Се в житті народа і його держави щось таке, як у житті дорослого чоловіка і його родини нпр. зміна фаху, звання, з котрого жив той чоловік разом з родиною. Себто — річ надзвичайно важна і трудна.

Щож се таке було?

Римська еліта, як сказано, зміркувала в боротьбі з Ганнібалем, з ким має до діла.. І зміркувала також, що між нею нема чоловіка, котрий своїм умом мігби рівнатися з Ганнібалем. Мимо того ведена здоровим розумом по дуже тяжких і кривавих науках на полях битв таки придумала спосіб, щоб більше не датися побити Ганнібалеви. Був се спосіб дуже простий, але на нього могла здобутися тільки провідна верства такого політично здібного народу як Римляни: не ставати до боротьби з противником, котрий має більше розуму, здібности і спритy, але й не заключувати з ним мира. Та се вистарчало тільки на те, щоб не датися йому побити, а не на те, аби його побідити. А здібна і політично вироблена римська раса хотіла побідити Ганнібаля.

Правда, далеко було Римлянам від постійного втікання перед Ганнібалем аж до побіди над ним. Та всего можна доконати, коли відповідно передумається справу і приготується її моральні й матеріяльні передумовини. Так власне зробила римська еліта в смертельній боротьбі з сином Гамількара. А могла зробити, хоч між нею тоді не було нікого, хто своєю здібністю сягавби до колін йому. Могла тому, бо кромі здібности є ще ріжні инші моральні й матеріяльні вартости, яких ніяка здібність перебороти відразу не може. Коли ті вартости хоч сяк-так упорядкувати і протиставити навіть найбільшій здібности, то вони видержать аж до хвилі, коли та здібність або звихнеться, або зужиється, або натрафить на перешкоди, яких взагалі неможна предвидіти: бо нема аж такої великої і всесторонної здібности, котрій ніколи не повинуласяб нога.

Се скорше або пізніше мусить статися, коли не з вини самої здібности, то з вини тих, з котрими така одиниця з природи річи мусить бути звязана для спільного ділання.

І се вказує на дуже докладний і розумний рахунок римської еліти, що вона хоч не могла узріти ні одної помилки в плянах і поведенні Ганнібаля (цікаво, що не бачать ні одної помилки його до сеї пори!), всетаки спробувала придумати такий плян, аби не лиш оборонитися перед ним, але й побити його.

Правда, цікаве?

Мабуть всі складники, всі події, всі факти потрібні до зрозуміння величавої мілітарно - політичної гри між Римом і Ганнібалем знав я вже давно, але щойно тут на Шляху Аппія, вспів я їх уложити й упорядкувати в такій мірі, що мені самому дивно, — на думку, яка інтуіційна глибінь криється в словах великого поета:

Wer den Dichter will verstehen,
Muss in Dichters Lande gehen...*)

Отже римська еліта зміркувавши, що вона не годна видати з себе чоловіка, котрий дорівнавби Ганнібалеви, а не то побідив би його, рішилася на небувалу в історії жертву зі своєї власної гордости і своїх інтересів: а саме рішилася віддати необмежену владу над своїм військом одному — аж до часу остаточної побіди. Сталося се в році 211 перед Рождеством Христа.

*) Хто хоче зрозуміти поета, мусить піти в його край. (Шлєґ).

З сенату

Промова о. сен. Романа Лободича.

Висока Палато! Вибачення, розгрішення — і виправдання чоловіка в проступнику — в правничій мові звані амнестією — диктовані любовю ближнього, чи також зглядами на добро загалу—становить все одну з найвисших християнських ідей. Та ідея—втілена в амнестійнім проекті — се якраз предмет розважувань Високої Палати. Внаслідок щасливого случаю чи збігу обставин — спираючись на тій почесній ідейній основі, як католицький священик, син Українського Народу і горожанин Польщі,—вперше маю честь забрати голос перед Високою Палатою. З правдивим признанням і тому не без гордости, заразом з вірою в абсолютну життєвість християнських ідей як одиноких величних регуляторів суспільного життя на шляху історичного поступу людства, належно оцінюю предложений проект амнестії як акт суспільної справедливости.

Отже засада, вибаченням, чи амнестією звана, для мене, для того мойого потрійного характеру і точки бачення рівночасно, понад усякий сумнів висока й гідна найвисшого признання. І в тім також годяться всі три згадані точки бачення, доказуючи тою вимовною гармонією, що сама та ідея зовсім правильна. Щодо примінювання, засягу, розмірів і границь ділання того акту, що зараз має статися правом, маю, Висока Палато, деякі й то навіть важкі застереження і сумніви. Важкі ті застереження, коли кліщами болю стискають серце, поважні сумніви, коли непокоять і вдираються в ум не даючи вдоволяючої відповіди. Одначе тому що чую й на собі співтягар відповідальности перед Божим судом і може поколінь, вважаю моїм почесним обовязком поділитися застереженнями й сумнівами в моїй душі, в моїм серці й умі в тій мірі з Високою Палатою. Вважаю моїм обовязком відкликатися до Високої Палати з проханням, дбайливо роз- і від- важити всякі за і проти, щоб величність і почесність основної ідеї амнестійного акту не була скривлена, а тим менше знівечена в відношенні до деякої ґрупи, найбільше гідної милосердя. Вважаю своїм обовязком звернути ласкаву увагу Високої Палати на постанови того проекту, котрі дадуться може оправдати аж надто людською реакцією, може прямо відруховою, отже недосконалою, бо повною недостач і тіней, болючих споминів близших і дальших, як також близн а може й ран ще надто живих, щоб допустили обективну і властиву оцінку та властиве примінення до них, що так скажу, з обективно - історичної перспективи. Річева й фахова оцінка того акту не лежить ні в моїх силах, ні в замірах, зроблять то може Панове більше від мене до того покликані. Я маю на думці лише дві точки, неначе два відтинки того акту: один значіння релятивного і проминаючого, другий значіння важного й навіть смію твердити, історичного. Заки перейду до властивої т. зн. другої точки застанови, коротко лише згадаю про перший відтинок, котрий вимагає поправки на мою думку, а маю на увазі в тій мірі арт. 3. проекту, що обіймає границі амнестіювання політичних проступків. Ті границі, закреслені в проекті, дуже тісні. Для узасаднення моєї точки погляду вистарчить, здається мені, вказати на три незбиті прямо правди. Перша, що упадок етики й християнської моралі та вслід за тим і горожанської се незаперечний наслідок війни, повоєнних відносин і напрямків в життю і суспільних устроях. Друга, що злочинність зросла завдяки та внаслідок господарської скрути й загальної нужди.

Трета — що державні суди супроти застрашаючого зросту злочинности примінили в цілях кримінальної політики значне підвисшення кар як відстрашаючого середника.

Висше згадані факти оправдують розширення границь амнестії передбачених в 3 арт., бо зависокі кари, в переважній мірі господарське підложжа злочинів і дотого притуплення почуття відповідальности часто на довгі літа впакували до вязниць одиниці менше сильні й менше відпорні, одначе ще тілько варті, що в інших умовинах вони не булиб ніколи попали в колізію з карним кодексом.

Отже тому в узглядненні тої нерідко пересадної висоти кар і то на тлі крізових заломань самих варстатів праці та їх зубожілих владарів домагання розширення границь 3 арт. проекту узасаднене, передовсім тепер, коли правительство з таким натиском в політичних цілях і зокрема господарських ставить карту на сірого горожанина.

Одначе оскільки пересунення долішних границь при даруванню кар в 3 арт. проекту більше вгору видається мені домаганням з усіх причин слушним і доцільним, остілько корректура 4 арт. проекту видається мені конечним домаганням просто політичного розуму й конечности теперішної хвилі, в неменшій мірі як домаганням християнської етики. (Д. б.).

Пригадуємо, що хто пришле передплату на цілий слідуючий рік, той дуже причиниться до влекшення видавництву тяжкої в сих часах справи уложення буджету газети на слідуючий рік.

Радіо

Кілько коштує година авдиції в „Польському Радію".

Радіослухач часто не здає собі навіть справи з того, яких великих фінансових витрат потрібно, щоб дати радіоабонентам щодня програму, яка стоялаб на можливо високому рівні. Коли порівнаємо загальну кількість радіоабонентів у Польщі з кількістю їх закордоном, то переконаємося, що Польща залишається в хвості. Се також впливає на можливости „Польського Радія". Радіофонічні товариства закордоном можуть собі легко дозволити робити великі інвестиції, анґажувати першорядні орхестри, солістів, платити їм велику платню, тантієми і т. п. До того треба ще додати, що західні країни мають велику кількість артистів і широкі можливости, які дає стара культура й артистичне вироблення суспільства. Се уможливлює радіостаціям широко черпати з того жерела, тоді як у Польщі ся справа представляється інакше. „Польське Радіо" дуже часто мусить створювати та побуджувати творчі сили до програмової співпраці. Приємність слухання щораз то богатішої програми вимагає не тільки великого накладу праці та артистичної інвенції Програмової Дирекції, але також величезних грошевих сум. Одна година програми коштує аж 5.000 зл., що дає суму 150 тис. зл. місячно. Таких годин маємо в звичайному дні 11½, а в свято 14½. Отже радіослухач може помножити ті цифри на 5.000 зл. і тоді матиме поняття про ті суми, які „Польське Радіо" призначує на надавання авдицій, що можливо найбільше задоволилиб радіослухачів.

З французького письменства

Вийшла цікава наукова праця Анрі Ляваспера п. з. „Остров Пасхи". В ній є вислід дослідів французько-бельгійської наукової виправи з рр. 1934-5 на таємничі Великодні Острови серед Спокійного Океану, на котрих збереглися сліди цивілізації, котра вже щезла.

Проч з тими релігійними спільнотами, котрі усадовилися в тихій закутині долини і не відчувають потреби виглянути, чи нема душ по другій стороні гори! Нема в них життя. Бо життя мусить уділятися, мусить розвиватися, — а життя нескінчене мусить уділятися всюди і безнастанно. — (Епископ Буго: „Християнізм і теперішні часи").

Тим одним, котрому римська еліта віддала добровільно абсолютну владу над військом, був Публій Корнелій Сціпіо. Се був перший комендант Риму, котрий одержав необмежену команду над військом і тим самим над державою. А се було рівнозначне з розвязанням республиканського устрою Риму. Хибно думати, що зробив се Цезар, бо ще Цезарового батька на світі не було, як зробила се еліта римської держави, зробила в тій ціли, щоби спробувати осягнути побіду над незвичайно здібним і розумним сином Гамількара.

А якже се годилося з її попередною постановою, не виступати проти Ганнібаля в отвертім бою? Що се за вожд з абсолютною владою в необмеженім часі, котрому не вільно зміритися з противником в отвертім бою?

Річ в тім, що Сціпіо одержав свою нічим необмежену повновласть — на Африку, а не на Італію, де герцював Ганнібаль.

Не маємо протоколів з нарад римської еліти, отже не можемо сегодня докладно знати, що саме руководило нею при ухвалюванню того, що абсолютна влада Сціпіона має розтягатися над римським військом лише в Африці. Кінець кінців Ганнібаль се була одиниця, а війну провадив Рим з Картаґіною, провадив її вже тоді, коли Ганнібаля ще не було. Отже в разі якби Сціпіонови удалося покорити Картаґіну в Африці, дальше герцювання Ганнібаля в Італії сталоб безпредметове. Таким чином той найбільший ворог Риму бувби побіджений там, де його не було, щоб так сказати „у своїй неприсутности"...

Давати Сціпіонови абсолютну владу в Італії було непотрібно, небезпечно і неприємно.

Непотрібно тому, бо в Італії римська еліта вже винайшла спосіб на Ганнібаля: не ставати з ним до бою.

Небезпечно тому, бо ануж і Сціпіона скортілоби стати з Ганнібалем до отвертого бою в Італії: отже що робити тоді, якби й він той бій програв? Бо Сціпіон вже був не звичайний собі республиканський конзуль, котрого сам уплив часу зміняв, але вожд в повноті імперії. Значить се був останній з адутів мозку римської еліти. Такого адуту не можна було легкодушно і скоро наразити на змарнування!

Ну, а якби Сціпіо заосмотренний в такі надзвичайні повновласти програв битву в Африці? Чи се не булоби все одно?

Очевидно що ні. Африка се не Італія, тільки одна з чужих країн. отже там навіть найгірший погром не міг мати такого вражіння на весь римський нарід і на всіх його союзників, як ще оден погром в самій Італії.

А неприємно було віддавати Сціпіонови необмежену владу над військом в Італії тому, бо се було рівнозначне з признанням, що сенат се злишня установа...

Нема сумніву, що римський сенат орієнтувався в значінні своєї ухвали, котрою віддавав Сціпіонови необмежену владу над військом. Сенат очевидно розумів, що військо в воєнім часі се перша й головна та рішаюча сила держави. Отже абсолютний комендант війська на необмежений час се абсолютний начальник держави на необмежений час.

Докази на те, що сенат, ухвалюючи абсолютну владу Сціпіона над військом на необмежений час, розумів, що робить наведу дальше, коли ся праця не розростеся занадто. А тут спробую тільки вияснити, чому римському сенатови було неприємно ухвалювати таку владу над Італією. (Д. б.).

Хто все життя ходить на голові, тому землетрус нестрашний. (З афоризмів нового Козьми Пруткова).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ЖИТТЯ СІЛЬСЬКОГО ПАРОХА

о. О. Пристай. **З Трускавця у світ хмародерів.** Спомини з минулого й сучасного. З ілюстраціями в тексті. Під редакцією д-ра Л. Мидловського. II. том. Львів—Ню-Йорк, 1935. Накладом власним. Ст. 366+2 нен. + 5 двосторінкові ілюстр. вклади; форм. 16.7×24 цм.

В „Новій Зорі" ч. 723 з 8 IV 1934 п. з. „Як хлопській дитині семафори наставляли" оповіщено рецензію на перший том споминів о. О. Пристая. Тепер вийшов другий том тих споминів ще цікавіший від першого. В другім томі автор заповідає вихід третього тому, в якім „на тлі американської дійсности — описує життя-буття української заокеанської еміграції, зокрема її тяжкі початки, та свої власні переживання в Америці." Оба видані томи мають 624 сторінок великого формату. Треба прияти, що з третим томом спомини дадуть яких 1000 сторін, отже твір справді монументальний вже самим своїм розміром. Справді треба радіти, що і в нас уже люди прозріли та зрозуміли вагу споминів з життя як покажчика минулого й семафорів у майбутнє.

Особливо мало дав досі в мемуаристиці священичий стан, який досі не спромігся був на ніяке більше представлення свого життя і своєї праці. Не диво, що богато наших інтеліґентів дивиться на сей стан через окуляри радикальних письменників. Задля браку своєї мемуаристики і самі священики входять у своє життя без писаних традицій. І тому кождий з них мусить зачинати все на ново від себе й будувати переважно на власному досвіді. Спомини о. Пристая причиняться до кращого в тім напрямі, особливо їх другий том з описом життя пароха - душпастиря та його досвідів.

Зачинаються ті спомини життям у львівській духовній семинарії в 1889—1893 рр. Оповідання автора про семинарське виховання богословів у той час вияснює богато хиб, які духовна влада спостерігає в нашому духовному станови — тепер. Бо коли тоді богослови мусіли примінювати до себе систему самоосвіти в богословських справах (уступ споминів п. з. „Дванацятка апостолофілів"), — а робили се очевидно лише вибранці — то чи диво, що богословське знання пізніших священиків виказує численні прогалини? Коли читаємо несвідомо щире признання автора, що богато тодішних богословів розуміло свій стан як добру й легку посаду, або коли бачимо в творі повне нерозуміння того, щоби хтонебудь з богословів не женився (такий своєрідний „примус" женячки цікаво описаний на 56 ст.), — то як потім можна вимагати від так вихованих людей величезного духа жертви, якого вимагає священиче звання?!. Тож навіть автор, один з тих „апостолофілів"-вибранців, у своїх споминах чотиром рокам богословських студій присвячує менше місця як кільком місяцям погоні „за золотим руном", тобто шуканню жінки!

Мене, світського чоловіка, дивувало нераз зовсім мірське розуміння життя в дуже богатьох наших священиків. Я не міг нераз зрозуміти, як можна священикови брати життя під кутом „Діла" чи якоїсь іншої ліберальної газети, як можна ділити себе на священика в неділю й мірського чоловіка в буддень. По прочитанні споминів о. Пристая мені прояснилося в голові: я зрозумів, звідки в нас той брак духа жертви і змагання до духовної досконалости, до містичного життя в Бозі. Бо і відкиж мало братися те все, коли для декого замість Христа ідеалом була жінка (ст. 68), а на приїзд примусового жениха „навіть пес... задоволено вимахував хвостом" (ст. 57).

Глибоко понижуючий велику Тайну супружжа був спосіб, яким майбутній єрей шукав собі жінки. Можливо, що неодному подобаються ті мандрівки „по золоте руно"; проте вони викликають глибоку відразу. Бо чи можна приняти за розумний і гарний спосіб шукати собі жінки так за два-три дні? Поминаючи вже повну прозу такої женячки, не можна назвати її інакше як божевільною льотерією...Не диво, що неодин називав ту велику Тайну „дурничкою", та потім каявся за се ціле життя!

О. Пристай виграв льос і знайшов добру подругу. Не диво, що з усміщкою й нерозумінням небезпеки згадує ті часи. Ми знов даруємо йому від серця ту несвідомість, бо щирість тих споминів учить нас богато такого, чого не доглянув сам автор. Можемо справді радіти, що тепер в духовних семинаріях вже зовсім інакше й можемо вповні дорадити всім прочитати ті спомини, хочби длятого, щоби в них знайти мимовільне — і тим власне цінне — признання автора для тих, що обстоювали ідею целібату.

Свого часу я скритикував проф. Филипчака за те, що він у своїй одній книжці як ідеал священика ставить душпастиря, якому в голові лише господарство, натомість пароха-містика вважає здивачілим чудаком. Тепер по прочитанні споминів о. Пристая я вже не дивуюся проф. Филипчакови. Бо через цілий великий том споминів о. Пристая несвідомо тягнеться подібне розуміння праці священика. Теоретично пишеться про працю для Церкви й нації, та властиво — з контексту таке виходить — була се праця зовсім світська в розумінню давньої народовецької партії. Хоч така праця дуже потрібна, проте перетяження нею (ст. 275) доводило священика конечно до занедбання сущно душпастирських обовязків. Та в сім томі є момент, коли автор спостеріг ті гріхи свого покоління і щиро з них сповідається:

„Отверто признаюся тут і щиро сповідаюся перед усіма, що моє релігійне виховання народу не було ціллю для себе, а тільки засобом до осягнення національно - політичних, освітніх і економічних цілей. В цім ділі я — проти моєї найліпшої волі і найщляхетнішої інтенції — згрішив тяжко. Щойно Америка навчила мене цінити релігійне виховання народу, яке в найвищою ціллю в собі." — — — Навіть в Америці не замітив відразу, що роблю помилку. — — — Досвід серед нашої еміґрації в Америці показав, як дуже погано це відбилося на українськім народі, що він не був завжди виховуваний згідно з вказівками св. Церкви." (Ст. 210).

Преосв. Ґрнгорій Хомишин перестерігав перед такими гріхами ще в 1906 році, та за се мав у народовців марку інтеґраліста - фанатика. І хоч воно добре, коли людина доброї волі спостереже свої гріхи за трицять літ і з них покається, то проте ще ліпше булоб їх не робити...

„Зрештою я сповідаюся тут якнайщиріше, бо хочу вірно передати грядучим поколінням свої людські спостереження... щоби з цього мали якусь користь ті, що читатимуть ці спомини". (Ст. 217).

І справді мусимо брати їх зі становища не як повинно було бути, а як було. Тоді винесемо з прочитання тої щирої людської книжки богато користи пізнанням минулого та дістанемо в особі автора зворушливий примір простої християнської душі. Я сказавби навіть — хлопської. Бо хоч автор має своїх 70 літ, хоч він уже пів віку священиком, не одно прочитав, не одно бачив, то проте щирої хлопської душі в добрім того слова значінні не позбувся. Вона й досі каже йому в Америці серед вугляного диму робітень тужити за „здоровим хлібним запахом" серафинецьких бохонців. Хлопська душа дає йому можність знаменито розуміти хлопську психіку (прим. прекрасний опис значіння „попа", ст. 98—99). І та саме проста, добра душа зберігає в тім — здавалосяб пережитім — старці молодечий гін, якусь юнацьку фантазію й рівночасно „консервативний" нахил до... поезії. Цей старець у восьмім десятку своїх літ, живучи серед американських хмародерів, не забув і досі свойого родинного села. І як він його описує!

„Незабаром замовкли (собаки). На горбку під гаєм біля невеличкого ручаю блиснув огник, засвітився полумям і з нього покотилися понад поле сині дими та розносили запах бульби. Світ дрімав у тиші, тільки десь там біля коней вигравав собі юнак на сопілці." (Ст. 85—86).

Опис загосподарювання молодого священика (ст. 299—300) читав я з таким зацікавленням як колись Робінзона Крузо. Не бракує тим описам і цікавих картин повних гумору, як приміром опис першого обіду молодят, на який „складалася" аж одна страва: „поливка з дристульок" (ст. 102). Не бракує знаменитих живих і повних гумору то знову сентименту сценок-жанрів та своєрідних „психольоґічних екскурсів" до душі селянина, жида, дідича. Часом найдемо в тих споминах навіть психофізичний паралелізм, прим. замість опису радісно - поважного настрою душі, автор подає такий образ:

„Прийшли гарні, галицькі осінні дні. Ранки були холодні, здебільшого мрячні. Але туман підносився і щезав, а на небі показувалося ясне осіннє сонце, що світило й гріло, як нещодавно в літі, хоч вже не пекло. І поля не замовкли, проте на них вже не кипіло таке гомінке і веселе життя, як перед кількома тижнями. Та вони ще не завмирали. Там орачі орали свої ниви, сіяли озимини, а інші підкидали, чи пак паренували під зиму. Денеде підносився синій дим з бульбянки і, змішуючись зі срібним павутинням, стелився по стернях й оранцях та наповняв повітря бульбяниковим запахом. Жінки докопували бульбу, вирубували капусту й вязали вимочені та вже й висохлі коноплі, які опісля складали на вози й звозили до дому. По оранцях ходили пси й визбирували собі хробаків. Ворони перелітали звичайно на другий бік ріллі, бо не хотіли попастися до паші собак. І там робили собі пущення з хробаків... А веселі пастушки вигойкували, свистали й співали трохи тужливої і трохи веселої. Та вже й вони незабаром покинуть поля, які забіліють снігами. Тільки одинокий вітер з морозом царюватиме на них і страшити всіх маревом білої смерти." (Ст. 113).

В описі суспільного тла знайдемо в споминах о. Пристая цікаві описи „баденівських виборів", галицького селянського страйку, „нової ери", початків радикального руху і богато под. цікавих річей. Длятого книжка тих споминів се не лише покажчик життя автора, але й чималий шмат галицької історії. Не бракує в книжці й цікавих душпастирських помічень, прим. про реформу ОО. Василіян (ст. 132), про введення майських богослужень і б. п. В споминах богато цікавих анекдотичних типів душпастирських оригіналів, прим. пароха-повстанця з 1863 р., що „правив Службу Божу" на... малиняку (ст. 161), „бо то бардзо здрово."

Словом другий том споминів о. Пристая треба вважати за дуже цікаву, повчаючу й правдиво життєву книжку. З виходу дотеперішних двох томів тих споминів треба щиро радіти та просити Бога, щоб дав авторови здоровля і многих літ для доведення до кінця праці над дальшими томами споминів.

Людям старшого покоління мабуть і трудно уявити собі, як дуже ми молодші відчуваємо спрагу їх споминів. Просто трудно нам позбутися того враження, ні, тої певности, що колиб люди старшого покоління лишали нам правильно сповідь з цілого свого життя, то ми, слідуюче по них покоління, не робилиб богато злих річей, які робимо. Недостача споминів людей старшого покоління се головний гріх тих людей в публичнім життю супроти молодшого покоління і тимсамим супроти всього свого народу.

Отся життєва правда помалу, дуже помалу, але таки промощує собі шлях у нашім життю. Доказом того докладні й тому такі цінні спомини о. Пристая. І длятого, хоч і вони мають свої промахи, наше покоління ними справді захоплене.

Арамис

Щоб здобути образування, молодець мусить пляново й доцільно читати й думати. (Ст. Дунін-Борковский в творі: „Дозріваюче життя", розд. III, уст. 1).

МІЛІОНОВИЙ ЗБУТ ПАПЕРЦІВ і ТУТОК **„КАЛИНА"** говорить про високу якість і дешеву ціну.

фабрика в Тернополі — фабричний склад Львів, ул. Блихарська ч. 11. 12-10—50 тел. 239-84.

Нові видання

Т. Шевченко. Повне видання творів том III. Поезії 1843—47 рр. За редакцією Павла Зайцева. Варшава — Львів 1935. Український Науковий Інститут. Стор. 334. Формат 13 х 19 цм. В книжці є відбитка автопортрету Шевченка з 1844 р.

Тарас Шевченко. Повне видання творів Тараса Шевченка том VI. „Назар Стодоля" та ріжні твори. За редакцією Павла Зайцева. Український Науковий Інститут. Варшава—Львів 1935. Сторін 302. Формат 19х13 цм. В книжці є передсмертний автопортрет Т. Шевченка на лучшім папері і 7 ілюстрацій на звичайнім папері. Ціна 2·50 зл.

Тарас Шевченко. Повне видання творів Тараса Шевченка том VII. Повісті й оповідання: Художник — Наймичка — Варнак. Український Науковий Інститут. Варшава — Львів 1934. Сторін 337. Формат 19 х 13 цм. Ціна 2.50 зл. В книжці є 1 ілюстрація на лучшім папері: Тарас Шевченко в році скінчення Академії Мистецтв і 3 ілюстрації на звичайнім папері.

Тарас Шевченко. Повне видання творів Тараса Шевченка том XI. Листи. За редакцією Павла Зайцева. Український Науковий Інститут. Варшава—Львів 1935. Сторін 400. Формат 19х13 цм. Ціна 2·50 зл. В книжці є ілюстрація на лучшім папері: Шевченко в 1860 р.

Видання гарне. Оцінку його подамо коли появиться комплет.

Наталія Королева: **Во дни они...** Нариси. Львів 1935. Бібліотека „Дзвонів" ч. 11. Ст. 38. Форм. 25·5 х 17·5 цм. Ціна неподана. Окладинку рисував В. Дядинюк.

Наталія Королева: **1313.** Повість з середньовіччя. Бібліотека „Дзвонів" ч. 9. Львів 1935. Сторін 113. Формат 25·5х17·5 цм. Ціна неподана. Окладинку рисував В. Дядинюк. — Творам сеї ВП. Авторки присвятимо окрему оцінку в нашій сторінці для „Літератури, науки й мистецтва".

Пісня Пісень. Українською мовою звіршував Богдан Кравців. Львів 1935. Накладом Ольги Микитки-Стецишин. Сторін 48. Формат 25 х 17 цм. Окладинка С. Гординського. — Ініціяли і кінцівки із „прикрас рукописів Галицької України" т. I—III. виданих у збірках Нац. Музею у Львові. — Друковано 800 нумерованих примірників. Друкарня Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові. — Видання прегарне. Про сам переклад напишемо пізніше.

„Рідна Мова", науково-популярний місячник присвячений вивченню української мови. Рік III. Ч. 12 (36). Зміст: І. Огієнко: Основні й пояснювальні члени речення. Буй Тур: Соборництво. Є. Грицак: Буденні мовні прогріхи. І. Огієнко: Наші спортові організації й рідна мова. Яр. Марків: Навчання літературної мови у Бучацькому „Гурткові Плекання Рідної Мови". Б.Садовський: Деякі причини незнання рідної мови; як лікувати цю недугу. Розділ для самоуків: Початкова Граматика української літературної мови „Рідне Слово". О. Крутовський. І. Василащко. В. Грицин: Рідномовні замітки. Тридцятиліття наукової праці проф. І. Огієнка. Дописи Прихильників рідної мови. Зміст III. річника „Рідної Мови" за 1935 р. Адреса „Рідної Мови": Warszawa IV. ul. Stalowa 25 m. 10. Передплата річна 6 зл., піврічна 3 зл., квертьрічна 1·60 зл.; за границею в Европі 9 зл., в Америці 2 дол. річно. Нові передплатники, коли того бажають, дістають „Рідну Мову" від 1 числа: Річник I (без 2 і 3 чисел) 5 зл.; річник II — 6 зл., оправлений 7·50 зл. Конто чекове П. К. О. ч. 27.110.

На свята

пийте

ВИНА МЕДИ ШАМПАНИ

Г. Маковського

в Крушвиці

давно признані як найлучші. 3 державні золоті медалі.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРЕДСТАВНИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ посли: В. Целевич, д-р Ст. Витвицький і д-р І. Волянський відбули 18. XII. с. р. конференцію з міністром справедливости п. Міхаловским. На ній обговорено низку справ звязаних з відносинами в судівництві й нотаріяті. Крім того обговорено справу положення політичних вязнів і справу судових знавців української народности. Дня 23. XII. с. р. представники УПР відбули нараду з президентом апеляційного суду у Львові п. Зборовским.

В СОЙМІ посол д-р С. Баран зголосив *інтерпеляцію до міністра справедливости* в справі іменування судовими знавцями при городських та окружних судах на території львівського апеляційного суду фахівців української народности.

АМНЕСТІЮ в Польщі мають оповістити офіціяльно з початком січня 1936 р.

РЕДУКЦІЯ САМОВРЯДНИХ БУДЖЕТІВ. Міністр внутрішних справ видав заряджения до всіх самоврядних установ, щоб перевели редукції видатків передовсім в відділах адміністраційних.

АДМІНІСТРАЦІЙНІ ВЛАСТИ на польськім Шлезьку розвязали ряд відділів Стронництва Народового на терені шлезького воєвідства.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ в м. Мості власти увязнили 12 Німців чехословацьких горожан як підозрілих в протидержавній діяльности.

В АВСТРІЇ оповіщено амнестію для провідників і б. учасників повстання Шуцбунду в 1934 р.

НІМЕЦЬКИЙ ПОСОЛ в Лондоні несподівано приїхав до Берліна і чотири години реферував Гітлєрови про міжнародну ситуацію.

В БІЛГОРОДІ поліція перевела ревізію в помешканню бувшого міністра Бобича і в льокалі центрального комітету радикальної партії.

В ПАРИЖІ відбулася нарада представників штабів сухопутної армії та фльоти Великої Британії та Франції.

ФРАНЦІЯ рішила примінювати санкції аж до кінця італійсько-абісинської війни, одначе не бажає собі поширення санкцій проти Італії.

МУССОЛІНІ висилає до Лібії нову моторизовану дивізію. Вона висяде в пристані Бенгазі, всего 300 км. від границі Єгипту. Італійські сили в Лібії далеко численніші від англійських в Єгипті.

ВЕЛИКА ФАШИСТІВСЬКА РАДА відбула засідання в Римі й ухвалила резолюції. В них сказано м. і., що італійський *нарід незрушимо й однодумно* боронитиме своїх прав. Фашистівська Італія буде провадити дальше акцію, щоб осягнути ціль, визначену Муссолінієм

АНГЛІЙСЬКІ КРУЖЛЯКИ, що з Гібральтару вислані були до Лісбони, вернулися знов до Гібральтару.

В МОСКВІ відбулася нарада 5 червоних маршалів під проводом комісаря війни маршала Ворошилова. Радили над політичним і військовим положенням на Далекому Сході.

ЄГИПЕТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило задержати в рядах війська 4 тисячі резервістів на пів року.

ЗАКОНОДАТНУ РАДУ для Палестини створили британські власти. Рада буде складатися з 28 членів. В тім 11 Арабів, 7 Жидів, 2 християни, 2 представники купців і 5 делєґатів британської адміністрації. Предсідником Ради має бути британський горожанин зпоза Палестини. Жиди протестують.

В НЮ-ЙОРКУ відбулася протиіталійська демонстрація. 2.000 демонстрантів співали „інтернаціонал" і хотіли вдертися на збори італійського Червоного Хреста.

ДЕПАРТАМЕНТ ВІЙНИ Злучених Держав Півн. Америки замовив 90 двомоторівок і 13 чотиромоторових бомбовозів за 6·5 міліона долярів.

АМЕРИКАНСЬКИЙ СЕНАТОР Гемілтен Лєвіс вернувся недавно з подорожі до СССР. Він сказав м. і., що совітська ідея не прийметься в Америці, бо навіть найбіднішим в Америці живеться ліпше, ніж тим, котрим в СССР живеться найліпше. (З того ясно, який „рай" завели товариші).

НОВИНКИ

Задля навали матеріялу, який наспів до святочного числа, не можна буде в тім числі помістити всіх призначених до нього статтей. Супроти того містимо вже в сім числі статтю п. Араміса „Життя сільського пароха", про котру ми оповістили, що буде поміщена в святочнім числі. Інші статті, яких не можна буде змістити в святочнім числі, увійдуть до посвяточного і дальших чисел.

З Берези Картузької вийшли на волю студ. прав Денис Притуляк з Долини й Олекса Гасин з Конюхова по 4 місяцях та Петро Филипа по 14 місяцях.

Нові ціни мяса у Львові. Тепер 1 кг. волового мяса I категорії коштує у Львові 1·30 зл., II кат. 0·90 зл., 1 кг. вепрового мяса полядвиця 1·60, теляче мясо без костей 1·80, солонина 1·60, сало 1·80, вуджена шинка 2 зл.

Рак бараболі викрито на ґрунтах м. Львова. Управа міста заборонила вивозити бараболю або бульбяні відпадки з ґрунтів заражених бульбяним раком. На харч і пашу вільно вживати бульбу з заражених раком ґрунтів тільки по переварені. Пивниці й склади, в котрих була бульба заражена раком, муситься відчистити.

На село Поляни коло Сянока напало стадо вовків і поробило великі шкоди.

Теля з двома головами вродилося в одного селянина в с. Сарнки коло Ходорова.

В Перемишлі увязнено сімох фальшівників 5-долярових банкнотів.

Вдова по марш. Пілсудскім приїхала з дочками до Криниці.

У Варшаві увязнено коло 200 осіб за участь в фабрикуванні й розповсюднюванні фальшивих дво і десятьзолотівок.

Вже за пізно замовити свічки „Керос" впрост у фабриці. Але можете їх дістати в кождій кооперативі. Домагайтеся всюди лише найліпших свічок „Керос" — сеж наш виріб.

Хто є умовий працівник? Найвищий адміністраційний трибунал видав рішення, що про зачислення працівника до категорії умових працівників рішає не титул, але рід праці, яку він справді виконує.

Щоб не було зловживань. Судова влада зарядила, щоби в канцеляріях коморників вивішено поучення для інтересентів. Всякі оплати в канцелярії коморників мусять бути потверджені поквітуваннями писаними на кальці та з урядовими печатками.

Подешевіють телєфони від 1 січня 1936 р. І так, у Львові телєфони категорії А коштуватимуть 13 зл. замість 15 зл. місячно з континґентом 75 розмов як дотепер, а за кожду додаткову розмову по 8 сот. Телєфони категорії Б 20 зл. місячно з континґентом 200 розмов, а за кожду додаткову 6 сот. В Бориславі і Дрогобичі телєфон коштуватиме 11 зл. місячно з континґентом 75 розмов.

Монах летуном. З Кошиць повідомляють, що ігумен монастиря ОО. Домініканів Микола Лєксман здав іспит на летуна. Має він також іспит з їзди автом.

Гумор. — В касі хорих. — Доктор: Прийдіть за рік. Покищо лише ґрипа. Підіждемо, туберкульоза розвинеться, тоді полічимо.

Видавництво „Нової Зорі" просить якнайскорше відновити передплату на 1936 рік, щоб уникнути перерви в висилці ґазети.

На Святий Вечір світимо лише свічками „Керос".

Олімпійський дзвін. В Німеччині відлили дзвін, котрого голос має бути умовленим сиґналом розгривок підчас XI Зимової Олімпіяди в Берліні. Долішний промір дзвону має 2,80 м.; висота 2,70; дзвін важить 9.635 кґ., разом зі серцем і арматурою 13.841 кґ.

Дочка Кнута Гамсуна, великого норвежського поета, Елленор приготовляється в Берліні до фільмової карієри.

Помер відомий норвежський маляр Генрих Люнд у 56 р. життя.

Морози у Франції. Від кількох днів панують у Франції великі морози. В деяких місцевостях температура впала до —20 степенів Ц.

В Українській Бібліотеці ім. С. Петлюри в Парижі виголосив В. Прокопович свої примітки до арабського видання евангелії коштом гетьмана І. Мазепи 1708 р. в м. Алєпо.

В Парижі мають знести вежу Айфля, бо вона перешкоджує летунам в маневруванні нічною порою.

Жертви Альп. Згідно з офіціяльною статистикою швайцарського Альпен-Клюбу в рр. 1890—1935 погибло в Альпах 1650 туристів.

В Італії відбулося посвячення міста Поптінія, збудованого на осушених понтійських болотах.

28 тон золота вислав італійський банк до Парижа для французького банку.

Середник проти сухіт винайшов по 20 літах дослідів італійський хемік др Маркіз Нуркіс.

В околиці Лондону на промірі 200 миль панує така густа мрака, що комунікація майже неможлива. В Лондоні на вулицях і на ріці Тамізі зовсім пусто. Таку мраку називають Англійці „гороховою зупою".

Скількість безробітних в З. Д. Північної Америки доходить вже до 15 міл.

Американський летун Ліндберґ утік з жінкою й дитиною на сталий побут до Анґлії, бо в Америці ґанґстери грозили, що знов схоплять дитину Ліндберґів.

Капля води зперед 10 міл. літ. В шікаґському музею можна подивляти кварцеву брилу, в нутрі котрої є кілька капель води. Геольоґи обчисляють, що та брила повстала тому 10 міліонів літ, отже й каплі води, що дістались до неї підчас кристалізування, в тому самому віці.

Спека в Арґентині. У всій Арґентині тепер страшна спека, в Буенос Айресі 36 ст. Ц., у Сан Хуані 41 ст., а в Сантядо Естеро 43 ст. Ц.

200 китайських студентів вибралося піхотою з Тієн-Тсіну до Нанкіну, щоб зясувати національному урядові домагання в справі енергійної акції проти автономістичних елєментів та Японців.

В Гонолюлю здох славний голуб амер. армії з часів світової війни, званий „Джон Сильвер". Той голуб перелітав з важними відомостями двічі нім. фронт. Голуба випхали й віддали до музею.

Найвиша жінка на земній кулі Ельза Дройсон має 2 метри і 79 цм. висоти.

Гумор. — Безрадність. — Вуйку, ти маєш жінку? — Ні, моя дитинко. — Ну, то хто тобі каже, що маєш робити?

Уживану одіж, білля, обуву мужеську, жіночу, дитячу для інвалідів, вдів і сиріт приймає УКТОДІ, Львів, Потоцького 48. З провінції висилайте почтою. У Львові відберемо самі за писемн. повідомленням.

В кождій культурній родині на цілім світі роблять подарунки з книжок при численних подіях і нагодах, а саме: 1) в день уродин, 2) в день імянин, 3) в день коли молодець чи панночка кінчить школи, 4) в день заручин, 5) в день вінчання, 6) на Святвечір, 7) на Великдень, 8) в день патрона місцевости, 9) в кожде родинне свято, 10) при кождій більшій щасливій або нещасливій події, щоб радість утревалити доброю книжкою, зґл. щоб смуток злаґіднити розумними думками доброго автора. Пригадайте Собі, чи Ви поступали так і чи в Вашій родині робилося так? Коли ні, то направте се, бо з культурних одиниць складається культурна родина, з культурних родин культурна нація. Сила не полягає на грошах, ні на землі, тільки на уморальненні й укультивованні духа. При виборі книжок не забувайте про католицькі книжки „Нової Зорі" і „Правди".

ЖЕРТВИ

1) Мар. Дружина Дівчат в Бучачі зл. 16·50 на Марійське Т-во Молоді у Львові (через ОО. Василіян).

2) о. Іван Лесак, гр. кат. парох-емерит в Дидьовій, п. Лютовиська, зл. 5 на ремісничу бурсу при товаристві ремісників „Зоря".

БІРЖА

ГРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.29 - 5.31 зол.

Нім. марка 1.25 — 1.35, фр. франки 34.90 — 35.10, шв. франки 171.70 — 172.20, фунти стерлінґи 26.10 — 26.20, австр. шілінґи 98.50 — 100, чеські корони 19.50 — 20.50, рум. леї 26.50 — 28.00 ліри 31.00 — 33.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 25. грудня ц.р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакування	2.50 зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.60 „
1 л. молока	0.16 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	5.50—5.60 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на молоко і сметану слаба, на яйця, масло знижкова.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 25. XII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 90 дкг. за 1 кл.	0.95 зол.
Мол. однор. кури І. кл. за 1 кг.	0.90 зол.

Гумор. — Скромна. — Чи то пані мають таку гарну сестру? — Ні, то моя сестра.

Гумор. — Наші діти. — В школі. Учитель: Кривоносяк, до чого служать нам вуха. — До того, щоб бачити. — Дурниці плетеш. Звідки то знаєш? — Ну, бо інакше окуляри не втримались би на носі.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтелігенції українського народу

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Станиславівський Епископ

Накладом Української Католицької Організації. Сторін 184+2+додаток 4. Ціна зол. 1.50 з пересилкою зол. 1.80. — **Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, улиця Ґродзіцких ч. 2., за попередним надісланням грошей.**

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛО: Кохай тільки мене.
КАСИНО: Фліп і Флап.
КОЛЕРГІЯ: Єгипетські ночі.
МАРУСЕНЬКА: Напад на Конґо.
МРАЗ: Бал у Савої.
МУЗА: Удемо до цісаря.
НАКС: Острова скарбів.
СТИЛЕВИЙ: Розрівні очі і ревіз.

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На зимовий сезон

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! З-? Вибір великий!

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

Від многих літ знані оригінальні порошки „MIGRENO-NERVOSIN" реєстр. ч. 1599
З ФАБР. ЗНАК. **КОГУТИК** є середником що успокоює болі.
Ужиття: **БОЛІ ГОЛОВИ й ЗУБІВ, ГРИПА, ПРОСТУДА, АРТРЕТИЧНІ БОЛІ, КОСТЕЙ** і т.п.
Жадайте в аптиках порошків з Ф.ЗН. **КОГУТИК**, все в оригінальному опакуванні по 5 штук у коробці
Уживати: в разі потреби 1-2 порошки денно.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюються 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

№ 1214